בְּהַגַוַד-גִיתָא
כפי שהיא

מהדורה שלמה

הכוללת תעתיק עברי, תרגום מילה למילה
של הפסוקים הסנסקריטיים והתעמקות

מאת

א.צ'. בְּהַקְתִיוֵדָאנְתַה סְוָאמִי פְּרַבְּהוּפָּאדַה

מייסד-אָצָ'ארְיַה של האגודה הבינלאומית למען תודעת קְרִישְׁנַה

הוצאת ״נאמנות ספרי בְּהַקְתִיוֵדָאנְתַה״

מאנגלית: דורית לובן

מהדורה שלישית, עריכה והגהה מחודשת 2011

למעוניינים בנושא ניתן לכתוב ל:
עמותת ״יוגה של אהבה״, ת.ד. 1051, חריש 37861

www.yogaoflove.org

מוקדש

לשְׂרִילַה בַּלַדֵוַה וידְיַאבְּהֱוּשַׁנַה,

שהסביר בצורה כה נאה

את פילוסופיית הֵוֶדָאנְתַה

בספרו גוֹוינְדַה-בְּהָאשְׁיַה.

"מי שרואה אי-פעולה בפעולה

ופעולה באי-פעולה, הוא החכם באדם.

למרות מעורבותו בפעילויות שונות,

הריהו שרוי בנשגב."

(בְּהַגַוַד-גִּיתָא 4.18, עמוד 188)

תוכן העניינים

תמצית הפרקים

פרק 1

תצפית בכוחות הצבא בשדה הקרב בקוּרוּקְשֶׁתְרַה

שעה ששני המחנות ערוכים לקרב, רואה אַרְג׳וּנַה, הלוחם עז הרוח, בקרב שני הצדדים קרובים, מורים וידידים, הנכונים לפתוח במלחמת אחים ולהקריב את חייהם. מוצף חמלה וצער הוא נופל ברוחו, נפשו נסערת, והוא מוותר על נכונותו להילחם.

פרק 2

תקציר תוכן הבְּהַגַוַד-גִיתָא

אַרְג׳וּנַה מתמסר לאל כתלמיד, וקְרִישְׁנַה פותח במדרשיו לאַרְג׳וּנַה בהסבירו את ההבדל היסודי בין הגוף החומרי בן החלוף לנשמה הרוחנית הנצחית. האל מסביר את תהליך גלגול הנשמות, את טבעו של שירות בלתי אנוכי לעליון, ואת מאפייניו של אדם שהגיע להגשמה עצמית.

פרק 3

קַרְמַה-יוגה

כל אחד חייב לעסוק בפעולות כלשהן בעולם חומרי זה. אולם ביכולתה של פעולה לכבול את האדם לעולם זה או לגאלו ממנו. על-ידי פעולה המבוצעת לעינוגו של העליון, ללא מניעים אנוכיים, יכול האדם להשתחרר מחוק הקַרְמַה (פעולה ותגובה), ולזכות בידע טרסנצנדנטאלי על העצמי והעליון.

פרק 4

ידע נשגב

ידע נשגב (טרסנצנדנטאלי) – הידע הרוחני על הנשמה, אלוהים והיחסים ביניהם – מטהר ומביא לגאולה. ידע כזה הוא פרייה של פעילות נטולת מניעים אנוכיים בשירות מסור (קַרְמַה-יוגה). האל מסביר את תולדותיה הקדומות של הגִיתָא, את התכלית והמשמעות של ירידתו המחזורית לעולם החומרי, ואת הצורך שבפניה לגורו, למורה שהגיע להגשמה רוחנית.

פרק 5

קַרְמַה-יוגה – פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה

החכם המבצע חיצונית את כל הפעילויות, אך פנימית פורש מפירותיהן, מיטהר באש הידע הנשגב, זוכה לשלווה, יכולת התנתקות, יכולת הבלגה, ראייה רוחנית וחדווה.

פרק 6

דְהְיָאנַה-יוגה

אַשְׁטָאנְגַה-יוגה, תרגול הגותי מכני, מביא לשליטה במֶחשָׁב ובחושים ולהתרכזות בפַּרַמָאתְמָא (נשמת העל, האל השוכן בלב). תהליך זה מגיע לשיאו בסַמָאדְהִי, מודעות מוחלטת לעליון.

פרק 7

ידיעת המוחלט

קְרִישְׁנַה הוא האמת המוחלטת, הסיבה העליונה והכוח המקיים כול, חומרית ורוחנית כאחד. נשמות מתקדמות מתמסרות לו באהבה, בעוד שנשמות לא צדיקות משקיעות את מחשבתן במושאי סגידה אחרים.

פרק 8

השגת העליון

על ידי זכירת קְרִישְׁנַה מתוך מסירות ואהבה, לאורך כל החיים ובפרט בשעת המוות, יכול האדם להגיע למשכנו העליון, שמעבר לעולם החומרי.

פרק 9

הידע הכמוס ביותר

קְרִישְׁנַה הוא אלוה עליון ומושא הסגידה העליון. הנשמה קשורה עמו לנצח באמצעות שירות מסור נשגב (בְּהַקְתִי). על ידי החייאת המסירות הטהורה, שב האדם לקְרִישְׁנַה, לממלכה הרוחנית.

פרק 10

שיפעת המוחלט

כל התופעות המופלאות, בין אם בעולם החומרי ובין אם ברוחני, החדורות בכוח, יופי, גדולה או נשגבות, אינן אלא התגלות חלקית של האנרגיות האלוהיות ושפעתו של קְרִישְׁנַה. כסיבת כל הסיבות, כמקיים וכמהות הכול, קְרִישְׁנַה הוא מושא סגידתן של כל הישויות.

פרק 11

דמות היקום

קְרִישְׁנַה מעניק לאַרְג׳ונַה ראייה אלוהית, ומתגלה בפניו בדמותו המרהיבה באין-סופיותה כדמות היקום. כך הוא מבסס מעל לכל ספק את אלוהותו. קְרִישְׁנַה מסביר שדמותו שובת הלב כאדם היא דמות האלוהות המקורית. ניתן לחזות בדמות זו רק באמצעות שירות מסור טהור.

פרק 12

שירות מסור

בְּהַקְתִי-יוגה, שירות מסור לקְרִישְׁנַה, הוא האמצעי הנעלה ביותר להגיע לאהבה טהורה לקְרִישְׁנַה, תכליתו העליונה של הקיום הרוחני. אלה שהולכים בנתיב זה מפתחים תכונות אלוהיות.

פרק 13

טבע, הנהנה ותודעה

אדם המבין את ההבדל בין הגוף, הנשמה ונשמת העל שמעבר לשניהם, זוכה לגאולה מעולם חומרי זה.

פרק 14

שלוש מידות הטבע החומרי

כל הנשמות העטויות בגוף נתונות להשפעת שלוש מידות או איכויות של הטבע החומרי: טובות, להיטות ובערות. קְרִישְׁנַה מסביר מהן מידות אלה, כיצד הן שולטות בנו, כיצד ניתן להתעלות מעבר להן, וסימניו של אדם שהגיע לנשגב.

פרק 15

יוגת האישיות העילאית

תכליתו העליונה של הידע הוֵדי היא לנתק את האדם מסבך העולם החומרי ולהביאו להבין את קְרִישְׁנַה כאישיות אלוה העילאי. אדם שמבין את זהותו העילאית של קְרִישְׁנַה, מתמסר לו, ועוסק בשירותו המסור.

פרק 16

הטבע הקדוש והזדוני

בעלי תכונות זדוניות החיים על פי ראות עיניהם, מבלי לעקוב אחר מצוות הכתובים, זוכים ללידה נחותה ולשעבוד חומרי נוסף. לעומת זאת, בעלי תכונות קדושות, המנהלים אורח חיים מווסת ומצייתים לסמכות הכתובים, מגיעים בהדרגה לשלמות רוחנית.

פרק 17

סוגי האמונה

ישנם 3 סוגי אמונה התואמים את 3 מידות הטבע החומרי ומתפתחים מהן. פעולות המבוצעות על ידי אלו שאמונתם היא בלהיטות ובבערות מניבות אך תוצאות ארעיות וחומריות, בעוד שפעולות המבוצעות בטובות, בהתאם להוראות הכתובים, מטהרות את הלב ומביאות לאמונה טהורה בקְרִישְׁנַה ולמסירות ואהבה אליו.

פרק 18

סיכום – שלמות הפרישות

קְרִישְׁנַה מסביר את משמעותה של פרישות ואת השפעותיהן של מידות הטבע על תודעה ופעילות אנושית. הוא מסביר את תפישת הבְּרַהְמַן, את תפארת הבְּהַגַוַד-גִיתָא, ואת מסקנתה הסופית של הגִיתָא: נתיב הדת העליון הוא אהבה והתמסרות מוחלטת, ללא תנאי, לקְרִישְׁנַה, התמסרות אשר משחררת מכל חטא ומכל פחד, מביאה להארה מושלמת, ומאפשרת לאדם לשוב למשכנו הרוחני, הנצחי של קְרִישְׁנַה.

הרקע לבְּהַגַוַד-גִיתָא

אף על פי שהבְּהַגַוַד-גִיתָא הופיעה במהדורות רבות ונקראת כספר בפני עצמו, במקור היא מהווה אפיזודה במַהָאבְּהָארַתַה, האפוס הסנסקריטי של תולדות העולם העתיק. המַהָאבְּהָארַתַה מביא אותנו בתיאוריו עד לתקופה הנוכחית של קַלִי. בתחילת תקופה זו, לפני כ-5,000 שנה, דיבר קְרִישְׁנַה את הבְּהַגַוַד-גִיתָא לידידו ודְבֵקו אַרְג׳וּנַה.

שיחתם, שנחשבת לאחד מן הדיאלוגים הפילוסופיים והדתיים החשובים ביותר בתולדות האדם, התרחשה ממש על סף ראשיתה של מלחמה, מלחמת אחים גדולה בין מאת בניו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה לבין דודניהם הפָּאנְדַּוים (בניו של פָּאנְדּוּ).

דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה ופָּאנְדּוּ היו אחים שנולדו בשושלת הקוּרוּ, מצאצאי המלך בְּהַרַתַה ששלט בעבר בכל כדור הארץ וממנו נגזר השם מַהָאבְּהָארַתַה. דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה הבכור היה עיוור מלידה ומשום כך הועבר כתר המלוכה, שהגיע לו, לאחיו הצעיר פָּאנְדּוּ.

פָּאנְדּוּ נפטר בגיל צעיר, וחמשת בניו – יוּדְהִישְׁטְהִירַה, בְּהִימַה, אַרְג׳וּנַה, נַקוּלַה וסַהַדֵוַה – עברו לחסותו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה ששימש בינתיים כמלך. בניו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה ובניו של פָּאנְדּוּ גדלו באותה חצר מלכות, אומנו יחדיו בידי רב-האומן דְרוֹנַה באמנות המלחמה, וזכו בהדרכתו של סב המשפחה הנערץ, בְּהִישְׁמַה. בניו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה ובמיוחד הבכור שביניהם, דוּרְיוֹדְהַנַה, שנאו את הפָּאנְדַּוים, וקינאו בהם, ודְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה העיוור ורע הלב חפץ שבניו, ולא בני פָּאנְדּוּ, יירשו את הממלכה.

דוּרְיוֹדְהַנַה, בהסכמת דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה, זמם להרוג את בניו הצעירים של פָּאנְדּוּ, ורק בזכות הגנתם הזהירה של דודם וִידוּרַה ודודנם קְרִישְׁנַה הצליחו הפָּאנְדַּוים להינצל מנסיונות רבים להתנקש בחייהם.

אולם קְרִישְׁנַה איננו אדם רגיל, אלא האל עצמו, שירד לאדמה ומילא תפקיד של נסיך בשושלת מלכים מאותה עת. בתפקיד זה הוא היה גם אחיינה של אשתו של פָּאנְדּוּ, קוּנְתִי, או פְּרִיתְהָא, אם הפָּאנְדַּוים. קְרִישְׁנַה נטה לטובת בניו ישרי הדרך של פָּאנְדּוּ והגן עליהם הן כקרוב והן כמכונן הדת הנצחית.

בסופו של דבר, גרר דוּרְיוֹדְהַנַה הערום את הפָּאנְדַּוים לתחרות הימורים. במהלכה של התמודדות גורלית זו תפסו דוּרְיוֹדְהַנַה ואחיו את דְרַוּפַּדִי, אשת הפָּאנְדַּוים הצנועה והמסורה, ומתוך כוונה להעליבה, ניסו להפשיטה לעיני קהל רב של נסיכים ומלכים. התערבותו האלוהית של קְרִישְׁנַה הצילה אותה, אולם המשחק

שנוהל במירמה נישל את הפָּאנְדַּוים מממלכתם ושילחם לשלוש עשרה שנות גלות.

בשובם מן הגלות תבעו הפָּאנְדַּוים מדוּרְיוֹדְהַנַה את זכותם לממלכה, אך הלה סירב להם בעזות מצח. חמשת הפָּאנְדַּוים, שכנסיכים חלה עליהם החובה לעסוק במנהל ציבורי, צמצמו את דרישתם עד לכדי חמישה כפרים בלבד. אולם דוּרְיוֹדְהַנַה השיבם ביהירות שלא יקצה להם ולו גם שעל אדמה השווה בגודלו לחודה של מחט.

הפָּאנְדַּוים נשאו בכל אלה בסבלנות רבה. אך עתה נראה היה שהמלחמה בלתי נמנעת.

בעת שנסיכי העולם החלו תופסים את עמדותיהם, אחדים לצידם של בניו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה, ואחרים לצידם של הפָּאנְדַּוים, פנה קְרִישְׁנַה לעבר מחנהו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה והתחנן לשלום. לאחר שהפצרתו הושבה ריקם, היתה המלחמה ודאית.

הפָּאנְדַּוים, שהיו אנשי מוסר מן המעלה הראשונה, ידעו שקְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה, בעוד שבניו הכופרים של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה לא הכירו בכך. ואף על פי כן הציע קְרִישְׁנַה כי ישתתף במלחמה בהתאם לציפיותיהם של שני הצדדים הלוחמים. כאלוהים, הוא לא יילחם בעצמו, אולם צד אחד יזכה בצבאו ואילו האחר יזכה בו עצמו כיועץ ומסייע בלבד. דוּרְיוֹדְהַנַה, הגאון המדיני, היה להוט מאוד אחר כוחות צבאו של קְרִישְׁנַה, בעוד שאַרְג׳וּנַה היה להוט במידה שווה לזכות בקְרִישְׁנַה עצמו.

כך הפך קְרִישְׁנַה לרכבו של אַרְג׳וּנַה ונהג את מרכבתו של הקשת האגדי. והנה אנו מגיעים לנקודה שבה מתחילה הבְּהַגַוַד-גִיתָא. שני הצבאות ערוכים ונכונים לקרב, ודְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה שואל בדאגה רבה את מזכירו סַנְגַ׳יַה: ״מה הם עושים ?״

הבמה ערוכה ועתה נחוצים אך הסברים קלים באשר לתרגום ולהתעמקות. התרגום וההתעמקות המתלווים לגִיתָא באים מתוך גישה וַיְשְׁנַוִית הרואה את האל, קְרִישְׁנַה, קודם כול כבעל דמות ואישיות. באופן בלתי נתפס האל הוא בלתי מוגבל ואינסופי, ובו זמנית, אישי ויחודי, נהנה מיחסים רוחניים עם הנשמות, ברואיו. קְרִישְׁנַה הוא גם מטרת הבְּהַגַוַד-גִיתָא וגם תוכנה ועיקרה. התרגום וההתעמקות נועדו בראש ובראשונה לכוון את הקורא אל קְרִישְׁנַה, ולעורר את הרצון הטמון בליבו של כל אחד ליחסים אוהבים עם האל. במובן זה, ה״בְּהַגַוַד-גִיתָא כפי שהיא״ היא יחידה במינה. ובאופן מיוחד במינו גם הופכת הבְּהַגַוַד-גִיתָא לשלמות מקיפה בעלת אחדות פנימית.

— המוציאים לאור

הקדמה

במקור כתבתי את ה״בְּהַגַוַד-גִיתָא כפי שהיא״ במתכונתה הנוכחית. אלא שלרוע המזל, כאשר יצא הספר לאור לראשונה, קוצר כתב-היד המקורי לפחות מ-400 עמודים, ללא איורים וללא הסברים לרוב פסוקיו המקוריים. בכל ספרי האחרים, שְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, שְׂרִי אִישׁוֹפַּנִישַׁד וכו׳, השיטה היא שתחילה אני מציין את הפסוק בסנסקריט, אחר את התעתיק הלועזי, אחר כך תרגום של כל מילה בסנסקריט למקבילה שלה באנגלית, ולבסוף, תרגום כולל והתעמקות. שיטה זו הופכת את הספר לאותנטי ומדעי, ומשמעותו מובנת מאליה. משום כך לא הייתי מאושר ביותר לקצץ מכתב-היד המקורי. אולם מאוחר יותר, כאשר הדרישה ל״בְּהַגַוַד-גִיתָא כפי שהיא״ גברה באופן ניכר, נתבקשתי על-ידי משכילים ודְבֵקים רבים להציג את הספר בצורתו המקורית. המהדורה הנוכחית מציגה את כתב-היד המקורי של ספר-ידע חשוב זה בתוספת הסברים אשר מבוססים כליל על פַּרַמְפַּרָא (שושלת הוראה). זאת כדי להעמיד את התנועה למען תודעת קְרִישְׁנַה על בסיס איתן ומתקדם יותר.

התנועה שלנו למען תודעת קְרִישְׁנַה היא תנועה אמיתית, מוסמכת מבחינה היסטורית, טבעית ונשגבת. זאת משום התבססותה על ה״בְּהַגַוַד-גִיתָא כפי שהיא״. בהדרגה היא הופכת לתנועה האהודה ביותר ברחבי תבל, במיוחד בקרב הדור הצעיר, ואף מושכת יותר ויותר את התעניינות הדור המבוגר. אנשים מבוגרים מוצאים בה עניין כה רב, עד כי אבות וסבים של תלמידיי מעודדים אותנו והופכים לחברים בתנועתנו הגדולה, התנועה הבינלאומית למען תודעת קְרִישְׁנַה. בלוס אנג׳לס נהגו לבקרני אמהות ואבות רבים כדי לבטא את רחשי תודתם להנהגתי את התנועה בעולם. אחדים אמרו שלמזלם הרב של האמריקאים התחלתי את התנועה באמריקה. אולם למעשה האב המקורי של התנועה הוא קְרִישְׁנַה עצמו. אף שזו התחילה לפני זמן רב מאד, היא מגיעה אל החברה האנושית באמצעות שושלת מורים. אם נזקף לזכותי משהו בהקשר זה, אין זה נזקף לזכותי האישית, אלא לזכותו של מורי הרוחני הנצחי, אוֹם וִישְׁנוּפָּאדַה פַּרַמַהַמְסַה פּרִיוְרָאגַ׳קָאצָ׳ארְיַה 108 שְׂרִי שְׂרִימַד בְּהַקְתִיסִידְדְהָאנְתַה סַרַסְוַתִי גוֹסְוָאמִי מַהָארָאגַ׳ה פְּרַבְּהוּפָּאדַה.

אם משהו נזקף לזכותי בנושא זה, הרי זו בסך הכול העובדה שניסיתי להציג את ה״בְּהַגַוַד-גִיתָא כפי שהיא״ ללא כל זיוף. לפני הצגת ה״בְּהַגַוַד-גִיתָא כפי שהיא״, כמעט כל המהדורות האנגליות של הבְּהַגַוַד-גִיתָא יצאו במטרה לספק שאיפות אישיות כלשהן. אולם במהדורה זו אנו מנסים להציג את תכליתו של אישיות אלוה, קְרִישְׁנַה. מטרתנו להציג את רצונו של קְרִישְׁנַה, ולא את רצונם של מעלי סברות ארציים למיניהם, כגון פוליטיקאים, הוגי דעות, או מדענים. שהרי

למרות ידיעתם הרבה, אלה יודעים אך מעט מאוד אודות קְרִישְׁנַה. כאשר קְרִישְׁנַה אומר מַן-מַנָא בְּהַוַה מַד-בְּהַקְתוֹ מַד-יָגִ׳י מָאם נַמַסְקוּרוּ... וכו׳, אנו איננו אומרים בדומה לשאר המלומדים כביכול, שקְרִישְׁנַה ורוחו הפנימית שונים זה מזה. קְרִישְׁנַה הוא מוחלט ואין הבדל בין שמו לדמותו, לתכונותיו, לעלילותיו וכו׳. מי שאינו דָבֵק של קְרִישְׁנַה בשיטת הפַּרַמְפַּרָא (שושלת מורים) יתקשה להבין את ההיבט המוחלט של קְרִישְׁנַה. המלומדים כביכול, הפוליטיקאים, הוגי הדעות והסְוָאמִים, המשוללים ידע מושלם אודות קְרִישְׁנַה, כולם מנסים בדרך כלל, בכותבם פרשנויות לבְּהַגַוַד-גִיתָא, לסלק או להרוג את קְרִישְׁנַה. פרשנויות בלתי מוסמכות שכאלה ידועות כמָאיָאוָאדַה-בְּהָאשְׁיַה. צַ׳יְתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ הזהירנו מפניהן. הוא אמר בפירוש שכל מי שמנסה להבין את הבְּהַגַוַד-גִיתָא מנקודת ראות מָאיָאוָאדית מבצע שגיאה חמורה. תוצאתה של שגיאה זו תהיה שהתלמיד שהוּלך שולל יתעה בנתיב הרוחני ולא יוכל לשוב הביתה לאלוהים.

מטרתנו היחידה בהצגת ה"בְּהַגַוַד-גִיתָא כפי שהיא" היא להדריך את התלמיד המותנה לעבר אותה תכלית שלשמה יורד קְרִישְׁנַה לכוכב זה פעם אחת ביומו של בְּרַהְמָא, או כל 8,600,000,000 שנה. תכלית זו מוסברת בבְּהַגַוַד-גִיתָא, ועלינו לקבל אותה כפי שהיא. קְרִישְׁנַה דיבר את הבְּהַגַוַד-גִיתָא לראשונה לאל השמש לפני כמה מאות מליוני שנים. עלינו לקבל עובדה זו, וכך, על בסיס סמכותו של קְרִישְׁנַה, להבין את חשיבותה ההיסטורית של הבְּהַגַוַד-גִיתָא מבלי לתת לה פירושים מוטעים. מתן פירוש לבְּהַגַוַד-גִיתָא מבלי להתייחס לרצונו של קְרִישְׁנַה מהווה שגיאה חמורה ביותר. כדי להימנע משגיאה כזו צריך להבין את קְרִישְׁנַה כאישיות אלוה, ממש כפי שהבינו אַרְגִ׳וּנַה, שהיה תלמידו הראשון. הבנה כזו הנה מוסמכת ורבת ברכה לכלל החברה האנושית ומועילה להגשמת מטרת החיים.

התנועה למען תודעת קְרִישְׁנַה חיונית ביותר לחברה האנושית, כיוון שהיא מציעה את שלמות החיים העליונה. דבר זה יוסבר במלואו בבְּהַגַוַד-גִיתָא. למרבה חוסר המזל, פולמוסנים ומתנצחים ארציים משתמשים בבְּהַגַוַד-גִיתָא כדי לקדם את נטיותיהם האנוכיות ומטעים אנשים מן ההבנה הנכונה לגבי עקרונות החיים הפשוטים. על כולם להכיר בגדולתו של אלוהים, או קְרִישְׁנַה, על כולם גם להבין את מעמדן האמיתי של ישויות החיים. עליהם גם לדעת שאלה הן משרתות לעד, וכל עוד אינן משרתות את קְרִישְׁנַה, עליהן לשרת את האשליה, בהתאם למידות הטבע השונות. וכך עליהן להמשיך ולנדוד במחזוריות הלידה והמוות לעד. אפילו השכלתנים המָאיָאוָאדים, המשוחררים כביכול, נאלצים להתנסות בתהליך זה. ידע זה מהווה אפוא, מדע חשוב, ועל הכול להקשיב לו למען טובתם האישית.

האנשים ככלל, ובמיוחד בתקופת קַלִי, מוקסמים מאונו החיצוני של קְרִישְׁנַה. אלה סוברים בטעות שקידמה ונוחות חומרית יקנו להם אושר. הם אינם יודעים שהטבע החומרי או החיצוני הוא רב עוצמה והכול כבולים בחוזקה על-ידי חוקיו

הנוקשים. הישות החיה היא חלקיק מלא שמחה של האל, ותיפקודה הטבעי הוא לשרתו במישרין. תחת מִקסם האשליה מנסה האדם להגיע לאושר, וליהנות ולענג את חושיו בדרכים רבות, שלעולם לא תעשינה אותו מאושר. במקום להשביע את חושיו החומריים האישיים, עליו לספק את חושיו של אלוהים. זו שלמות החיים העליונה. האל חפץ בכך, והוא תובע זאת. על הכול להבין נקודה מרכזית זו של הבְּהַגַוַד-גִיתָא. התנועה שלנו למען תודעת קְרִישְׁנַה מלמדת את העולם כולו נקודה מרכזית זו. ומכיוון שאיננו מסלפים את תוכנה של הבְּהַגַוַד-גִיתָא, הרי שכל מי שמעוניין להפיק ברצינות תועלת מלימוד הבְּהַגַוַד-גִיתָא חייב להיעזר בתנועתנו. זאת כדי לרכוש הבנה מעשית תחת הדרכתו הישירה של האל. אנו מקווים שהאנשים ידעו להפיק את מלוא התועלת מלימוד ה"בְּהַגַוַד-גִיתָא כפי שהיא" כפי שהצגנו אותה כאן, ואם אפילו אדם אחד יהפוך לדָבֵק טהור של האל, הרי שמאמצנו יוכתר בהצלחה.

א.צ'. בְּהַקְתִיוֶדָאנְתַה סְוָאמִי פְּרַבְּהוּפָּאדַה

12 למאי, 1971 ; סידני, אוסטרליה

סקירה פילוסופית

מאת א. צ'. בְּהַקְתִיוֵדָאנְתַה סְוָאמִי פְּרַבְּהוּפָּאדַה

אוֹם אַגְ׳נָאנַה-תִימִירָאנְדְהַסְיַה גְ׳נָאנָאנְגַ׳נַה-שַׁלָאקַיָא
צַ׳קְשוּר אוּנְמִילִיתַם יֵנַה תַסְמַי שְׁרִי-גוּרַוֵא נַמַהּ

שְׁרִי-צַ׳יְתַנְיַה-מַנוֹ-׳בְּהִישְׁטַם סְתְהָאפִּיתַם יֵנַה בְּהֻוִּ-תַלֵא
סְוַיַם רֻוּפַּה קַדָא מַהְיַם דַדָאתִי סְוַה-פַּדָאנְתִיקַם

נולדתי בחשכת הבערות ומורי הרוחני פקח את עיני באמצעות לפיד הידע. אני משתחווה בענווה לפניו.

מתי שְׁרִילַה רֻוּפַּה גוֹסְוָאמִי פְּרַבְּהוּפָּאדַה, שכונן בעולם החומרי את הדרך להגשמת שאיפתו של שְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה, ייתן לי מחסה תחת כפות רגלי הלוטוס שלו?

וַנְדֵא ׳הַם שְׁרִי-גוּרוֹהּ שְׁרִי-יוּתַה-פַּדַה-קַמַלַם שְׁרִי-גוּרֻוּן וַיְשְׁנַוָאמְשׁ צַ׳ה
שְׁרִי-רֻוּפַּם סָאגְרַגָ׳אתַם סַהַה-גַנַּה-רַגְהוּנָאתְהָאנְוִיתַם תַם סַה-גִ׳יוַם
סָאדְוַיְתַם סָאוַדְהֻוּתַם פַּרִיגַ׳נַה-סַהִיתַם קְרִישְׁנַה-צַ׳יְתַנְיַה דֵוַם
שְׁרִי-רָאדְהָא-קְרִישְׁנַה-פָּאדָאן סַהַה-גַנַּה-לַלִיתָא-שְׁרִי-וִישָׁאקְהָאנְוִיתָאמְשׁ צַ׳ה

אני משתחווה בענווה לכפות רגלי הלוטוס של מורי הרוחני ולרגלי כל הוַיְשְׁנַוִים. אני משתחווה לרגליהם של שְׁרִילַה רֻוּפַּה גוֹסְוָאמִי ושל אחיו הבכור, סַנָאתַנַה גוֹסְוָאמִי, כמו גם לרַגְהוּנָאתְהַה דָאסַה ורַגְהוּנָאתְהַה בְּהַטְטַה, גוֹפָּאלַה בְּהַטְטַה ושְׁרִילַה גִ׳יוַה גוֹסְוָאמִי. אני משתחווה גם לפני שְׁרִי קְרִישְׁנַה צַ׳יְתַנְיַה ושְׁרִי נִיתְיָאנַנְדַה, ולפני אַדְוַיְתַה אָצָ׳ארְיַה, גַדָאדְהַרַה, שְׁרִיוָאסַה ושאר בני לווייתם. הריני משתחווה לפני שְׁרִימַתִי רָאדְהָארָאנִי ושְׁרִי קְרִישְׁנַה, ולפני בנות לווייתם, שְׁרִי לַלִיתָא ושְׁרִי וִישָׁאקְהָא.

הֵא קְרִישְׁנַה קַרוּנָא-סִינְדְהוֹ דִינַה בַּנְדְהוֹ גַ׳גַת-פַּתֵא
גוֹפֵּשַׁה גוֹפִּיקָא-קָאנְתַה רָאדְהָא-קָאנְתַה נַמוֹ ׳סְתוּ תֵא

הו קְרִישְׁנַה יקירי, הנך רעו של הסובל ומקור הבריאה. אתה אדון הגוֹפִּיות ואהובה של רָאדְהָארָאנִי. הריני משתחווה לפניך.

תַפְּתַה-קָאנְצַ׳נַה-גַוּרָאנְגִי רָאדְהֶא וְרִינְדָאוַנֵשְׁוַרִי
וְרִישַׁבְהָאנוּ-סוּתֶא דֵוִי פְּרַנַמָאמִי הַרִי-פְּרִייֶא

אני משתחווה לרָאדְהָארָאנִּי, מלכת וְרִינְדָאוַנַה, שגוון גופה הנו כזהב מותך. את בתו של המלך וְרִישַׁבְהָאנוּ והינך יקרה עד מאוד לקְרִישְׁנַה.

וָאנְצְ׳הָא-קַלְפַּה-תַרוּבְּהְיַשׁ צַ׳ה קְרִיפָּא-סִינְדְהוּבְּהְיַה אֵוַה צַ׳ה
פַּתִיתָאנָאם פָּאוַנֵבְּהְיוֹ וַיְשְׁנַוֵבְּהְיוֹ נַמוֹ נַמַה

אני משתחווה בענווה לפני כל הוַיְשְׁנַוים, דְבֵקיו של האל. כמו עצי משאלה, ביכולתם למלא משאלות לב כול, והם מלאי רחמים לנשמות הכושלות.

שְׂרִי-קְרִישְׁנַה-צַ׳יְתַנְיַה פְּרַבְּהוּ-נִיתְיָאנַנְדַה
שְׂרִי-אַדְוַיְתַה גַדָאדְהַרַה שְׂרִיוָאסָאדִי-גַוּרַה-בְּהַקְתַה-וְרִינְדַה

הריני משתחווה לפני שְׂרִי קְרִישְׁנַה צַ׳יְתַנְיַה, פְּרַבְּהוּ נִיתְיָאנַנְדַה, שְׂרִי אַדְוַיְתַה, גַדָאדְהַרַה, שְׂרִיוָאסַה וכל השאר שבדרך המסירות.

הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא
הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא

הבְּהַגַוַד-גִיתָא, שידועה גם כגִיתוֹפַּנִישַׁד, היא תמצית הידע הוֶדִי ואחת מן האוּפַּנִישַׁדות החשובות בספרות הוֶדית. רבות הפרשנויות באנגלית לבְּהַגַוַד-גִיתָא, וניתן לשאול אפוא מדוע דרושה פרשנות נוספת. את המהדורה הנוכחית ניתן להסביר בדרך הבאה: גברת אמריקאית אחת ביקשה ממני לאחרונה להמליץ לה על מהדורה אנגלית של הבְּהַגַוַד-גִיתָא. כמובן, ישנם באמריקה תירגומים רבים, אלא שמאלה שראיתי — ולא רק באמריקה, גם בהודו — אף לא אחד הוא ממש מוסמך. זאת משום שכמעט בכל אחד מאלה ביטא המחבר את דעתו האישית, מבלי לגעת ברוח הבְּהַגַוַד-גִיתָא כפי שהיא.

רוח הבְּהַגַוַד-גִיתָא נזכרת בבְּהַגַוַד-גִיתָא עצמה. תרופה למשל, צריך לקחת על-פי ההוראות שמצוינות על תווית הבקבוק, ולא באופן שרירותי, או סתם על-פי עצת ידיד; צריך לנקוט על-פי הוראות התווית, או הוראותיו של רופא. גם את הגִיתָא צריך לקבל על-פי הוראות דוברה. דובר הבְּהַגַוַד-גִיתָא הוא שְׂרִי קְרִישְׁנַה. הוא נזכר בכל עמוד כאישיות אלוה העילאי, בְּהַגַוָאן. לעיתים המילה בְּהַגַוָאן מתייחסת אמנם, לאדם רב עוצמה או לאל-למחצה, וגם פה זו מתארת את קְרִישְׁנַה כאישיות דגולה, אלא שבו בזמן צריך לדעת ששְׂרִי קְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה העילאי. האָצַ׳ארְיות (המורים הרוחניים הדגולים) כגון שַׁנְקַרָאצָ׳ארְיַה,

רָאמָאנוּגָ׳אצָ׳ארְיַה, מַדְהְוָאצָ׳ארְיַה, נִימְבָּארְקָה סְוָאמִי, שְׂרִי צַ׳יְתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ, ועוד רבים נוספים בהודו אשר מוסמכים לידע הוֵדִי, כולם מאששים זאת. גם האל מאשש בעצמו בבְּהַגַוַד-גִיתָא את עמדתו כאישיות אלוה, וגם הבְּרַהְמָה-סַמְּהִיתָא וכל הפּוּרָאנוּת, ובמיוחד השְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, שידוע כבְּהָאגַוַתַה פּוּרָאנַה, מקבלים אותו ככזה (קְרִישְׁנַס תוּ בְּהַגַוָאן סְוַיַם). מכאן שיש לקבל את הבְּהַגַוַד-גִיתָא כפי שמורה אישיות אלוה בעצמו.

בפרק הרביעי של הגִיתָא (4.1-3) האל אומר:

אִימַם וִיוַסְוַתֵא יוֹגַם   פְּרוֹקְתַוָאן אַהַם אַוְיַיַם
וִיוַסְוָאן מַנַוֵא פְּרָאהַה   מַנוּר אִיקְשְׁוָאקַוֵא ׳בְּרַוִית

אֵוַם פַּרַמְפַּרָא-פְּרָאפְּתַם   אִימַם רָאגַ׳רְשַׁיוֹ וִידוּהּ
סַה קָאלֵנֵהַה מַהַתָא   יוֹגוֹ נַשְׁטַהּ פַּרַנְתַפַּה

סַה אֵוָאיַם מַיָא תֵא ׳דְיַה   יוֹגַהּ פְּרוֹקְתַהּ פּוּרָאתַנַהּ
בְּהַקְתוֹ ׳סִי מֵא סַקְהָא צֵ׳תִי   רַהַסְיַם הְי אֵתַד אוּתְתַמַם

כאן הוא מסביר לאַרְג׳וּנַה ששיטת היוגה הזו, הבְּהַגַוַד-גִיתָא, נאמרה לראשונה לאל השמש, הלה הגידה למַנוּ, מַנוּ הסבירה לאִיקְשְׁוָאקוּ, וכך זו ירדה בשושלת מורים, מדובר אחד למשנהו. אלא שבמרוצת הזמן זו אבדה, והיה על האל לשוב ולהגידה, והפעם לאַרְג׳וּנַה, בשדה הקרב בקוּרוּקְשֶׁתְרַה.

האל אומר לאַרְג׳וּנַה שהוא מורה לו סוד נשגב זה משום שאַרְג׳וּנַה הוא דְבֵקו ורעו. מכאן שהבְּהַגַוַד-גִיתָא נועדה במיוחד לדְבֵקיו של האל. החותרים לנשגב נחלקים לשלושה: גְ׳נָאנִי, יוֹגִי ובְּהַקְתַה, או אימפרסונליסט, מתרגל הגות ודָבֵק. מאחר שהשושלת הישנה ניתקה, הרי שקְרִישְׁנַה מציב את אַרְג׳וּנַה כראשון בפַּרַמְפַּרָא (שושלת מורים) חדשה. הוא חפץ לכונן פַּרַמְפַּרָא חדשה באותו קו מחשבה שירד מאל השמש, וחפץ שידע זה ישוב ויופץ בידי אַרְג׳וּנַה. הוא ביקש להפוך את אַרְג׳וּנַה לסמכות בהבנת הגִיתָא. אַרְג׳וּנַה נבחר אם כן, לשמוע את הבְּהַגַוַד-גִיתָא במיוחד משום שדבק באלוהים, והיה תלמיד ישיר של קְרִישְׁנַה וידידו הקרוב. מכאן שהגִיתָא מובנת ביותר על-ידי מי שניחן בתכונות דומות, כלומר, שהנו דָבֵק בעל יחסים ישירים עם האל. היחסים הישירים הללו מתפתחים עם שהופכים לדְבֵקים. אף שזה נושא רחב מאוד, בקצרה ניתן לתאר חמישה יחסים שונים שבין הדָבֵק לאלוהים:

דָבֵק ביחס סביל
דָבֵק ביחס פעיל
דָבֵק ביחסי חברות
דָבֵק ביחסי הורות
דָבֵק ביחסי נאהבים

יחסיו של אַרְג׳וּנַה עם האל היו יחסי רעות. מובן שיש הבדל מהותי בין ידידות כזו לידידות בעולם החומרי. זוהי ידידות נשגבת שאינה מתקיימת עם כל אחד. כל אחד ניחן ביחסים יחודיים עם האל, ואלה מתעוררים עם שמגיעים לשלמות בשירות מסור. אלא שבמצבנו הנוכחי שכחנו את אישיות אלוה, כמו גם את יחסינו הנצחיים עמו. כל אחת ממליארדי וטריליארדי ישויות החיים ניחנת במערכת יחסים נצחית וייחודית עם האל. זו נקראת סְוַרֻוּפַּה. באמצעות שירות מסור שב ונעור הסְוַרֻוּפַּה, ומצב זה נקרא סְוַרֻוּפַּה-סידְדְהִי – או שלמות המעמד היסודי. אם כן, אַרְג׳וּנַה היה דָבֵק ששרוי ביחסי ידידות עם האל.

ראויה לציון הדרך שבה אַרְג׳וּנַה קיבל את הבְּהַגַוַד-גִיתָא. זו מתוארת בפרק העשירי (10.12-14):

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
פַּרַם בְּרַהְמַה פַּרַם דְהָאמַה   פַּוִיתְרַם פַּרַמַם בְּהַוָאן
פּוּרוּשַם שָאשְׁוַתַם דיוְיַם   אָדִי-דֵוַם אַגַ׳ם וִיבְּהוּם

אָהוּס תְוָאם ריִשַיַה סַרְוֵא   דֵוַרְשִיר נָארַדַס תַתְהָא
אַסיתוֹ דֵוַלוֹ וְיָאסַה   סְוַיַם צַ׳יְוַה בְּרַוִישִי מֵא

סַרְוַם אֵתַד רִיתַם מַנְיֵא   יַן מָאם וַדַסִי קֵשַוַה
נַה הִי תֵא בְּהַגַוַן וְיַקְתִים   וידוּר דֵוָא נַה דָאנַוָאה

״אַרְג׳וּנַה אמר: אתה אישיות אלוה העילאי, המשכן העליון, הטהור מכול, האמת המוחלטת. אתה האישיות הנצחית, הנשגבה והראשונית, הלא-נולד והגדול מכול. גדולי החכמים כנָארַדַה, אַסִיתַה, דֵוַלַה ווְיָאסַה כולם מאששים אמת זו, ועתה, גם אתה בעצמך מכריזה לפני. הו קְרִישְׁנַה, אני מקבל כאמת לאמיתה את כל אשר היגדת לי. הו אלי, לא האלים-למחצה, גם לא העוינים אותך יכולים להבין את אישיותך.״

לאחר שאַרְג׳וּנַה שמע את הבְּהַגַוַד-גִיתָא מאישיות אלוה, הוא מקבל את קְרִישְׁנַה כפַּרַם בְּרַהְמַה, הבְּרַהְמַן העליון. כל ישות חיה היא בְּרַהְמַן, בעוד שאישיות אלוה העילאי, או ישות החיים העליונה, הוא הבְּרַהְמַן העליון. פַּרַם דְהָאמַה פירושו שהוא המשען או המשכן העליון לכול; פַּוִיתְרַם פירושו שהוא טהור ובלתי נגוע בטומאה חומרית; פּוּרוּשַם פירושו שהוא המתענג העליון; שָאשְׁוַתַם, מקורי; דיוְיַם, נשגב; אָדִי-דֵוַם, אישיות אלוה העילאי; אַגַ׳ם, בלתי נולד; וויבְּהוּם, הגדול מכול.

מאחר שקְרִישְׁנַה היה ידידו של אַרְג׳וּנַה, אפשר לחשוב אולי שאַרְג׳וּנַה אומר את כל זה כדי להחניף לו. אלא שכדי לסלק ספק זה מלב הקורא, בפסוק הבא אַרְג׳וּנַה

נוקב בשמותיהם של בני סמכא כנָארַדָה, אַסיתַה, דֵוַלַה ווְיָאסַדֵוַה, שכמותו, מקבלים את קְרִישְׁנַה כאל עליון. אלה הם אישים דגולים שהפיצו את הידע הוֵדי כפי שהוא מקובל על כל האָצָ׳אריות. לכן אַרג׳וּנַה אומר לקְרִישְׁנַה שהוא מקבל את דבריו כולם כמושלמים. סַרְוַם אֶתַד רִיתַם מַנְיֶא: ״אני מקבל כאמת לאמיתה כל שהיגדת לי.״ הוא מוסיף גם שקשה מאוד להבין את אישיותו של האל. אפילו גדולי האלים-למחצה מתקשים להבינה. מכאן שגם ישויות נעלות מבני אדם לא מסוגלות להבין את אלוהים. כיצד אפוא יכול בן אנוש להבינו מבלי להיות לדְבֵקוֹ?

מכאן שיש ללמוד את הבְּהַגַוַד-גִיתָא ברוח של מסירות ואהבה. אל לנו לחשוב עצמנו שווים לקְרִישְׁנַה, או לחשוב שהוא אישיות רגילה, או אפילו אישיות דגולה מאוד, שהרי הוא אישיות אלוה העילאי. יש לקבלו ככזה, לפחות מבחינה תיאורטית, על סמך דברי הבְּהַגַוַד-גִיתָא, או דבריו של אַרְג׳וּנַה שמנסה להבינה. ברוח צייתנית שכזו גם אנו נוכל להבין את הגִיתָא. מבלי לקרוא את הגִיתָא ברוח זו, לא ניתן להבינה והיא נשארת בגדר תעלומה גדולה.

ומהי הבְּהַגַוַד-גִיתָא? מטרת הגִיתָא לגאול את האנושות מבערות הקיום החומרי. קשייו של אַרְג׳וּנַה בשעה שנאלץ להילחם בקרב בקוּרוּקְשֵׁתְרַה דומים לקשיים הרבים שכולנו נתונים להם. אַרְג׳וּנַה התמסר לשְׁרִי קְרִישְׁנַה, וכתוצאה מכך דוברה הבְּהַגַוַד-גִיתָא. כמו אַרְג׳וּנַה, גם כל אחד מאיתנו שרוי בחרדה מתמדת בקיום החומרי. עצם קיומנו חדור באווירה של חידלון, אף שלא נועדנו לחוות באיום של חידלון. קיומנו נצחי, אולם בדרך כלשהי הוטלנו לאַסַת. אַסַת פירושו זה שלא קיים.

מתוך אינספור אנשים סובלים, רק אחדים שואלים לגבי מצבם — מי הם, מדוע הוטלו למצב קשה שכזה, וכן הלאה. אדם שאינו שואל לגבי סבלו, שאינו מבין שהסבל אינו רצוי ושיש לשים לו קץ, אינו נחשב לבן אנוש מושלם. אנושיות מתחילה עם התעוררותן של שאלות שכאלה. בבְּרַהְמַה-סוּתְרַה שאלות כאלה נקראות בְּרַהְמַה ג׳יגְ׳נָאסָא. אַתְהָאתוֹ בְּרַהְמַה-ג׳יגְ׳נָאסָא. מעשיו של אדם, אם אינם מלווים בחקירה אודות האמת המוחלטת, נחשבים כולם לכישלון. מכאן שמי שמתחיל ושואל מדוע הוא סובל, מהיכן בא ולאן ילך לאחר המוות — הנו תלמיד ראוי להבין את הגִיתָא. על התלמיד הרציני גם לרכוש כבוד רב לאישיות אלוה. ואַרְג׳וּנַה היה תלמיד כזה.

קְרִישְׁנַה יורד עלי אדמות במיוחד כדי לשוב ולכונן את מטרת החיים האמיתית בשעה שזו נשכחת. אולם גם מבין אנשים רבים שנעורו לחיים רוחניים, אולי אחד מבין את מעמדו באמת. הבְּהַגַוַד-גִיתָא דוברה לאדם שכזה. נמר הבערות בלע למעשה את כולנו, אלא שהאל ברוב רחמיו לישויות החיים, ובמיוחד לבני האדם, הגיד את הבְּהַגַוַד-גִיתָא והפך את ידידו אַרְג׳וּנַה לתלמידו.

אַרְג׳וּנַה הוא בן לווייתו של קְרִישְׁנַה, ומכאן שהוא מעל לכל בערות. אלא שהוא כוסה בבערות בקרב בקוּרוּקְשֶׁתְרַה. זאת כדי שיוכל לשאול לגבי בעיות החיים, ושקְרִישְׁנַה ישיב לו למען טובתם של הדורות הבאים ויתווה תכנית לחייהם, כדי שיוכלו לפעול בהתאם ולהשלים את משימת חייהם כבני אנוש.

הבְּהַגַוַד-גִיתָא דנה בחמש אמיתות יסודיות. תחילה מוסבר מדע האלוהים, ואחר, מעמדן היסודי של ישויות החיים, הגִ׳יווֹת. ישנו אִישְׁוַרַה, או שליט, וישנן גִ׳יוות, או ישויות חיים נשלטות. אותה ישות חיים שטוענת שאינה נשלטת אלא חופשיה היא בלתי שפויה. ישויות החיים כולן נשלטות כליל, לפחות במצבן המותנה. הבְּהַגַוַד-גִיתָא דנה איפוא, באִישְׁוַרַה, השליט העליון, ובגִ׳יוַה, ישות החיים הנשלטת. זו דנה גם בפְּרַקְרִיתִי (הטבע החומרי), בזמן (משך קיומו של היקום, או של התגלות הטבע החומרי), ובקַרְמַה (פעילות). עולם התופעות מלא בפעילות, שהרי ישויות החיים כולן שרויות בפעילויות שונות. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מלמדת מהו אלוהים, מהן ישויות החיים, מהי פְּרַקְרִיתִי, מהו עולם התופעות, כיצד זה נשלט בידי הזמן, ומהי פעילותן של ישויות החיים.

מבין חמשת הנושאים היסודיים הללו, הבְּהַגַוַד-גִיתָא מבססת את עמדתו של אישיות אלוה, שְׁרִי קְרִישְׁנַה, או בְּרַהְמַן, או השליט העליון, או פַּרַמָאתְמָא — או כל שם שתרצו – כגדול מכול. האל שולט במתרחש בטבע החומרי. זה יוסבר בפרקים המאוחרים יותר של הבְּהַגַוַד-גִיתָא. הטבע החומרי אינו עצמאי, אלא פועל תחת הכוונתו של אלוהים. קְרִישְׁנַה אומר, מַיָאדְהְיַקְשֵׁנַה פְּרַקְרִיתִיהְ סֻוּיַתֶא סַה-צַ׳רָאצַ׳רַם: ״הטבע החומרי פועל תחת הכוונתי.״ למראה הדברים המופלאים שמתחוללים בטבע, עלינו לדעת כי מאחורי עולם התופעות ישנו שליט. שום דבר לא יכול להתקיים בלי שיהיה נשלט. התעלמות מהשליט היא שטותית וילדותית. ילד חושב למשל, שמכונית שנוסעת מעצמה, ללא סוס או חיה שגוררת אותה, היא תופעה מופלאה. אולם אדם נבון מכיר את טבע המנוע, ויודע שיש במכונית אדם, נהג. אלוהים הוא הנהג שהכול פועל על-פי הכוונתו. ישויות החיים שוות באיכותן לשליט העליון. הגִ׳יוות, או ישויות החיים, כפי שהוא מסביר מאוחר יותר, הן חלקיקים שלו. חלקיק זהב, גם הוא זהב, וגם טיפת מי ים מלוחה. בדומה לכך אף אנו, ישויות החיים, חלקיקיו של השליט העליון, אִישְׁוַרַה, או בְּהַגַוָאן שְׁרִי קְרִישְׁנַה, ניחנים במידה מזערית מתכונותיו. זאת משום שאנו אִישְׁוַרַה מיזעריים, או אִישְׁוַרַה נשלטים. מאחר שבו קיימת הנטייה לשלוט, הרי שזו קיימת גם בנו. אנו מנסים לשלוט בטבע החומרי, כמו כיום למשל, נסיוננו לכבוש את החלל וכוכבים נוספים. אלא שלמרות הנטייה לשלוט, הגִיתָא מורה שאיננו השליטים העליונים.

מהו הטבע החומרי? זה מוסבר בבְּהַגַוַד-גִיתָא כפְּרַקְרִיתִי נחותה, או טבע נחות. ישויות החיים נחשבות לפְּרַקְרִיתִי עילית. פְּרַקְרִיתִי, בין אם נחותה ובין אם עילית,

נשלטת תמיד. היא נקבית ונשלטת על-ידי האל כשם שמעשיה של אשה נשלטים על-ידי בעלה. פְּרַקְרִיתִי כפופה תמיד ונשלטת על-ידי האל, השליט. מכאן שישויות החיים והטבע החומרי שניהם כפופים לאל ונשלטים בידיו. לפי הבְּהַגַוַד-גִיתָא, אף על פי שישויות החיים הן חלקיקים של האל, הן נחשבות לפְּרַקְרִיתִי. זה מוסבר בפרק השביעי. אַפַּרֵיַם איתַס תְו אַנְיָאם פְּרַקְרִיתִים וידְדְהִי מֶא פַּרָאם/גְ׳יוַה-בְּהֻוּתָאם: ״הטבע החומרי הוא פְּרַקְרִיתִי נחותה שלי, אולם מעבר לו יש פְּרַקְרִיתִי נוספת – גְ׳יוַה-בְּהֻוּתָאם, ישויות החיים.״

הטבע החומרי נחלק לשלוש מידות: טובות, להיטות, ובערות. מעל לאלה נמצא הזמן הנצחי. פעילות, שנקראת קַרְמַה, נוצרת מצירופן של המידות הללו, תחת שליטתו ובתחום פעולתו של הזמן הנצחי. פעילות זו מתבצעת משכבר הימים, ואנו סובלים ונהנים מפירותיה. נניח למשל, שאני איש עסקים שעמל בחריצות ובתבונה וצבר לו חשבון בנק גדול. עתה אני נהנה. אך נאמר שאחר כך אבד לי כספי בעסקים, והנה אני סובל. כך אנו נהנים או סובלים מתוצאות מעשינו בכל תחומי החיים. זה נקרא קַרְמַה.

אִישְׁוַרַה (השליט העליון), גְ׳יוַה (ישות החיים), פְּרַקְרִיתִי (טבע), קָאלַה (הזמן הנצחי) וקַרְמַה (פעילות) – אלו הם נושאי הגִיתָא. מבין חמישה אלה, אלוהים, ישויות החיים, הטבע החומרי והזמן הם נצחיים. הפְּרַקְרִיתִי מתגלית אמנם לפרקים, אולם אינה כוזבת. יש הוגי דעות שגורסים שעולם התופעות החומרי הוא שקרי, אלא שהבְּהַגַוַד-גִיתָא, או פילוסופיית הוַיְשְׁנַוִיזם, אינה מקבלת זאת. עולם התופעות אינו כוזב, אלא אמיתי, אף שזמני. זה משול לענן שחולף בשמיים, או להופעתה של עונת הגשמים שמזינה את התבואה. מיד עם שזו חולפת והעננים נעלמים, נובלות כל אותן שיבולים שליבלבו בגשם. כמותן, גם עולם התופעות מופיע במרווחי זמן מסוימים, שוהה לזמן-מה, ואז נעלם. זוהי דרך פעולתה של פְּרַקְרִיתִי, אולם מחזוריות זו פועלת לעד. פְּרַקְרִיתִי אינה אם כן, שקרית, אלא נצחית. האל מתייחס אליה כאל ״פְּרַקְרִיתִי שלי״. הטבע החומרי הוא האון הנפרד של האל, בעוד שישויות החיים הן אנרגיה שאינה נפרדת אלא קשורה עמו לעד. האל, ישות החיים, הטבע החומרי וזמן – אלה קשורים זה בזה ונצחיים, בעוד שהגורם החמישי, קַרְמַה, אינו נצחי, אף שהשפעותיה של קַרְמַה יכולות להיות עתיקות יומין. אנו נהנים או סובלים מתוצאות מעשינו מימים רבים רבים, אולם בכוחנו לשנות את תוצאות הקַרְמַה שלנו, או את פעילותנו. שינוי זה תלוי בשלמות הידע שברשותנו. אנו מעורבים בפעולות רבות, ואין ספק שאיננו יודעים כיצד להשתחרר מן התגובות לכל המעשים הללו. אולם גם זה מוסבר בבְּהַגַוַד-גִיתָא.

אִישְׁוַרַה, אלוהים, הוא התודעה העליונה. ישויות החיים הן חלקיקיו, וגם הן מודעות. ישויות החיים והטבע החומרי שניהם מוסברים כפְּרַקְרִיתִי, אונו של

אלוהים. אלא שמן השניים, הגִ׳יוַה מודעת. הפְּרַקְרִיתִי השנייה לעומת זאת, אינה מודעת. הגִ׳יוַה פְּרַקְרִיתִי נקראת עילית כיוון שתודעתה דומה לזו של אלוהים. אולם תודעתו שלו היא עליונה, ואל לו לאיש לחשוב שגם לגִ׳יוַה, לישות החיים, תודעה עליונה. זו לא תוכל בשום שלב של שלמות להיות בעלת תודעה עליונה. תאוריה שגורסת אחרת, בסך הכול מוליכה שולל. ישות החיים אמנם מודעת, אולם אינה מודעת בשלמות.

ההבדל שבין הגִ׳יוַה לאִישְׁוַרַה יוסבר בפרק השלושה עשר של הבְּהַגַוַד-גִיתָא. האל הוא קְשֶׁתְרַה-גְ׳נַה, או מודע, ממש כמו ישות החיים, אלא שזו מודעת לגופה המסוים, בעוד שהוא מודע לגופים כולם. כיוון שהוא שוכן בלב כול, הרי שהוא מודע להיפעלויותיה הנפשיות של כל גִ׳יוַה. אל לנו לשכוח זאת. מוסבר גם שהפַּרַמָאתְמָא, אישיות אלוה, שוכן בלב כול כאִישְׁוַרַה, או כשליט, ומנחה את ישות החיים לפעול כרצונה. זו שוכחת מה לעשות; תחילה היא נחושה לנהוג בדרך מסוימת, אולם אחר כך היא מסתבכת בפעולות ובתגובות לקַרְמַה שלה. היא עוזבת גוף אחד ונכנסת לאחר, ממש כשם שלובשים ופושטים בגד. בנדודיה, זו סובלת מפעולות ומתגובות למעשי עברה. אולם עם שהיא מתעלה למידת הטובות, או לשפיות, ומבינה כיצד לנהוג, ביכולתה לשנות את פעילותה. או אז מעשיה והתגובות לפעילות עברה כולם משתנים. מכאן שקַרְמַה אינה נצחית. משום כך אנו אומרים שמבין חמשת הנושאים (אִישְׁוַרַה, גִ׳יוַה, פְּרַקְרִיתִי, זמן וקַרְמַה), ארבעה נצחיים, ואילו קַרְמַה אינה נצחית.

הדמיון שבין המודע העליון, אִישְׁוַרַה, לבין ישות החיים, מתבטא בעובדה שתודעת שניהם נשגבת ואינה תולדת התרכבות חומרית. הרעיון שתודעה נוצרת בתנאים מסוימים של התרכבות חומרית אינו נכון ונדחה על-ידי הבְּהַגַוַד-גִיתָא. תודעתנו אולי משתקפת באופן מעוות דרך מעטה התנאים החומריים, כשם שאור שמשתקף דרך זכוכית צבעונית מקבל את צבעה, אולם תודעתו של אלוהים אינה מושפעת מחומר. הוא אומר, מַיָאדְהְיַקְשֵׁנַה פְּרַקְרִיתִיהּ (9.10). בשעה שהוא יורד לעולם החומרי, תודעתו אינה מושפעת מחומר. כי אם היה מושפע, הרי שלא היה ראוי לדבר אודות הנושאים הנשגבים שנזכרים בבְּהַגַוַד-גִיתָא. מי שאינו פטור מתודעה חומרית, אינו יכול לדבר אודות העולם הנשגב. אם כן, האל אינו נגוע בחומר, בעוד שתודעתנו נגועה כרגע בזיהום חומרי. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מורה לנו לטהר את תודעתנו החומרית, וכאשר זו מיטהרת, משתלבים מעשינו ברצונו של אִישְׁוַרַה, ואנו נמלאים שמחה. איננו צריכים לחדול מפעילות, אלא לטהר את מעשינו. פעילות מטוהרת נקראת בְּהַקְתִי. אפשר שפעילות בבְּהַקְתִי תיראה כמו פעילות רגילה, אלא שזו נקייה מטומאה. לאדם בור נראים אולי מעשיו של הדָבֵק כמעשים רגילים, אולם הוא אינו יודע שפעולות הדְבֵקים, כמו פעולות האל, אינן נגועות בתודעה בלתי טהורה או בחומר, אלא נשגבות לשלוש מידות הטבע

החומרי. מכל מקום, עלינו לדעת שכרגע תודעתנו אינה טהורה.
בשעה שאנו נגועים בחומר, אנו נקראים מותנים. תודעה כוזבת מתבטאת בתפיסה שאנו תוצרי הטבע החומרי. תפיסה כזו נקראת עצמי כוזב. מי שחושב על-פי תפיסת חיים גופנית אינו מסוגל להבין את מצבו. הבְּהַגַוַד-גִיתָא דוברה כדי לשחרר מתפיסת החיים הגופנית, ואַרְג׳וּנַה שם עצמו במצב שכזה כדי לשמוע את הידע הזה מהאל. מכאן שהשתחררות מתפיסת חיים גופנית מהווה הצעד הראשון בחתירה לנשגב. מי שמבקש להשתחרר — שחפץ בגאולה — צריך קודם כל ללמוד שאינו גופו החומרי. מוּקְתִי, או גאולה, פירושה היטהרות מתודעה חומרית. זו גם הגדרת השְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, מוּקְתִיר היתְוָאנְיַתְהָא-רֻוּפַּם סְוַרֻוּפֶּנַה וְיַוַסְתְהִיתִיהִ: (שְׂרִימַד בְּהָאגַוַתַם 2.10.6) מוּקְתִי פירושה השתחררות מתודעה נגועה בחומר, והימצאות בתודעה טהורה. הוראות הבְּהַגַוַד-גִיתָא כולן נועדו לעורר אותה תודעה טהורה, ומשום כך נמצא שבסופן שואל קְרִישְׁנַה את אַרְג׳וּנַה האם תודעתו היטהרה. תודעה טהורה פירושה לפעול על-פי הוראותיו של האל. זהו למעשה ביטויה האמיתי של תודעה טהורה. מאחר שאנו חלקיקים של אלוהים, הרי שאנו ניחנים בתודעה. אלא שאנו נוטים ליפול להשפעתן של המידות הנחותות, בעוד שהאל, העליון, אינו מושפע מאלה לעולם. זהו ההבדל שבין אלוהים לנשמות היחודיות, המזעריות.
ומהי תודעה? תודעה זה ״אני״. ומהו ה״אני״? כאשר התודעה אינה טהורה, ״אני״ פירושו ״אני אדון כל הסובב אותי. אני הנהנה.״ כל ישות חיים חושבת שהיא אדון העולם ויוצרו, והלך מחשבה זה מהווה הבסיס לקיומו של העולם החומרי. לתודעה חומרית שני היבטים ראשיים — האחד שאני הבורא, והשני, שאני הנהנה. אלא שאלוהים הוא שניהם — הבורא והנהנה, ואילו ישות החיים, חלקיקו של האל, אינה אלא משתפת פעולה; היא נבראת ותפקידה לענג. חלק של מכונה למשל, משתף פעולה עם המכונה השלמה; ואיבר בגוף משתלב בפעילות הגוף כולו. הידיים, הרגליים, העיניים, ושאר אברי הגוף אינם למעשה, הנהנים האמיתיים. זו הקיבה שמתענגת. הרגליים נעות, הידיים מספקות מזון, השיניים לועסות, וכך פועלים אברי הגוף כולם לסיפוק הקיבה. זאת משום שהקיבה מהווה החלק העיקרי בהזנת מערכת הגוף. הכול איפוא, נמסר לה. עץ מזינים על-ידי השקיית שורשיו, והגוף ניזון על-ידי השבעת הקיבה. לצורך בריאות תקינה חייבים האיברים לשתף פעולה ולהשביע את הקיבה. באופן דומה, האל הוא הנהנה והבורא, ואנו, ישויות החיים הכפופות לו, נועדנו לשתף עמו פעולה ולספקו. למעשה, שיתוף הפעולה הזה עוזר גם לנו, ממש כשם שהמזון שמתעכל בקיבה מזין את שאר אברי הגוף. אם ינסו אצבעות היד להתענג מהמזון לבדן, מבלי להעבירו לקיבה, הרי שיחוו רק תיסכול. אלוהים, אם כן, הוא הבורא והנהנה המרכזי, בעוד שישויות החיים הן משתפות פעולה. הן נהנות משיתוף

פעולה. היחסים שביניהם הם כיחסים שבין אדון למשרת; אם האדון מרוצה, גם המשרת מרוצה. לכן, אף על פי שהנטייה להיות בורא ונהנה בעולם החומרי קיימת גם בישויות החיים, שהרי זו מצויה באל שברא את עולם התופעות. על הכול לפעול לסיפוקו של האל.

הבְּהַגַוַד-גִיתָא מלמדת אם כן, שהשלמות במלואה מורכבת מהשליט העליון, מישויות החיים הנשלטות, מעולם התופעות, מהזמן הנצחי ומקַרְמַה (פעילות), ואף מסבירה אותם. אלה לקוחים באופן מוחלט מן המלא המושלם, שנקרא האמת המוחלטת העליונה. המלא המושלם והאמת המוחלטת השלמה — זהו אישיות אלוה המושלם שְׁרִי קְרִישְׁנַה. התופעות כולן אינן אלא אוניו השונים, ומכאן שהוא המלא המושלם.

בבְּהַגַוַד-גִיתָא מוסבר שגם הבְּרַהְמַן הבלתי אישי כפוף לאישיות העליונה (בְּרַהְמַנוֹ הי פְּרַתישְׁטְהָאהַם). זה מושווה בבְּרַהְמַה-סֻוּתְרַה לקרני השמש. הבְּרַהְמַן הבלתי אישי הוא קרינתו הזוהרת של אישיות אלוה. הבְּרַהְמַן הבלתי אישי מהווה רק הבנה חלקית של המלא המוחלט, וכמותו גם היבט הפַּרַמָאתְמָא. בפרק החמישה עשר נראה שאישיות אלוה, פּוּרוּשׁוֹתְתַמַה, הוא מעל לבְּרַהְמַן הבלתי אישי ולהבנה החלקית של פַּרַמָאתְמָא. אישיות אלוה נקרא סַץ׳-צ׳יד-אָנַנְדַה-ויגְרַהַה. הבְּרַהְמַה-סַמְהיתָא נפתח כך: אִישְׁוַרַהּ פַּרַמַהּ קְרִישְׁנַהּ סַץ׳-צ׳יד-אָנַנְדַה-ויגְרַהַהּ/ אַנָאדיר אָדיר גוֹוינְדַהּ סַרְוַה-קָארַנַה-קָארַנַם. ״גוֹוינְדַה, קְרִישְׁנַה, הוא סיבת כל הסיבות. הוא הסיבה הראשונית, והוא דמות הנצחיות, הידע והחדווה.״ הבנת הבְּרַהְמַן הבלתי אישי היא הבנת היבט הסַת (הנצחיות) שלו. הבנת הפַּרַמָאתְמָא היא הבנת היבט הסַת-צ׳ית (ידע נצחי). ואילו הבנת אישיות אלוה שְׁרִי קְרִישְׁנַה כוללת את ההיבטים הנשגבים כולם: סַת, צ׳ית ואָנַנְדַה (נצחיות, ידע וחדווה) בויגְרַהַה (דמות) מושלמת.

ישנם שבחוסר תבונה גורסים שהאמת המוחלטת משוללת אישיות, אף שהספרות הוֵדית כולה מאששת שהיא אישיות נשגבת. ניתְיוֹ ניתְיָאנָאם צֵ׳תַנַשׁ צֵ׳תַנָאנָאם. (קַטְהַה אוּפַּנישַׁד 2.2.13) האמת המוחלטת בהיבטה העליון היא אישיות ייחודית, ממש כשם שכל אחד מאיתנו הוא אישיות ייחודית. מכאן שהבנת אישיות אלוה פירושה הבנת כל ההיבטים הנשגבים שבדמותו השלמה. המלא המושלם אינו משולל דמות, כי אם היה נטול דמות, או פחות במשהו משאר הישויות, הרי שלא היה מלא ומושלם. המלא המושלם חייב שיהיה בו כל דבר שבתחום תפיסתנו, ואף מעבר לתפיסתנו; אחרת אין הוא מושלם.

המלא המושלם מכיל בהכרח כל דבר שבתחומי התנסותנו ומעבר לזה, כי אלמלא כן לא היה מושלם. אוניו של המלא המושלם, אישיות אלוה, הם רבים לאינספור (פַּרָאסְיַה שַׁקְתיר ויוידְהַיְוַה שְׁרֻויַתֵא, שְׁוַתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנישַׁד 6.8). הבְּהַגַוַד-גִיתָא מסבירה גם כיצד קְרִישְׁנַה פועל באמצעות האונים הללו. עולם התופעות, או

העולם שבו אנו חיים, אף הוא מושלם בפני עצמו. שהרי על-פי פילוסופיית הסָאנְקְהְיַה, עשרים וארבעה מרכיביו של העולם החומרי הזמני מותאמים באופן מושלם כדי לייצר את מלוא המשאבים אשר דרושים לקיום היקום. שום גורם חיצוני לא מתערב בזה, היקום גם אינו זקוק לדבר. הוא מופיע במועדים קבועים, באמצעות אונו של המלא העליון, ועם תום זמנו הוא נכחד, בתהליך מושלם של המושלם. היחידה המזערית השלמה, כלומר ישות החיים, מצויה בתנאים מושלמים להבנת השלם, וכל אי שלמות נחווית בגלל ידע בלתי מושלם אודות המושלם. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מכילה את הידע המושלם של החכמה הוֶדית.

הידע הוֶדי הוא מעבר לטעות, וההינדים מקבלים אותו כמושלם ונקי מפגמים. על-פי הסְמְרִיתִי, או ההוראות הוֶדיות, למשל, מי שנוגע בצואת חיה חייב להתרחץ ולהיטהר. אולם אף שזבל הפרות הוא צואת חיה, לפי הספרות הוֶדית הוא נחשב לחומר מטהר. לכאורה, זה כמו סתירה, אולם כיוון שזו הוראה וֶדית, הרי שאנו מקבלים אותה. ואמנם אין בקבלה שכזו כל פגם; לאחרונה הוכיח המדע שזבל פרות אכן מכיל חומרים מחטאים רבים. הידע הוֶדי הוא מושלם ומעל לטעות, והבְּהַגַוַד-גִיתָא מהווה תמצית כל הידע הזה.

הידע הוֶדי אינו פריו של מחקר. מחקרינו כולם אינם מושלמים, שהרי אנו חוקרים באמצעות חושים בלתי מושלמים. על-פי הבְּהַגַוַד-גִיתָא, ידע מושלם נמסר בשיטת פַּרַמְפַּרָא (שושלת מורים); יש לקבלו ממקור נכון שקשור לשושלת מורים, שראשיתה במורה הרוחני העליון, האל עצמו. אַרְג׳וּנַה היה תלמידו של שְׂרִי קְרִישְׁנַה, וקיבל איפוא, את דבריו כולם ולא ניסה לסותרם. גם לא ניתן לקבל חלק אחד של הבְּהַגַוַד-גִיתָא ולהתעלם מאחר; צריך לקבלה ללא פרשנות, גם ללא השמטות, ומבלי לערב נטיות אישיות. צריך לראותה כייצוג המושלם ביותר של הידע הוֶדי. מקורותיו של הידע הוֶדי נשגבים; האל בעצמו הגיד אותו לראשונה. מילים שהאל הגיד נקראות אַפּוּרוּשֵׁיַה, כלומר, שהן שונות מדבריו של אדם בן העולם הארצי שלוקה בארבעה פגמים. אדם שכזה 1) מוּעד לבצע שגיאות, 2) נתון תמיד לאשליה, 3) נוטה לרמות, 4) מוגבל על-ידי חושים בלתי מושלמים. ארבעת הפגמים הללו מונעים מאיתנו להעביר ידע מושלם ומקיף כול.

הידע הוֶדי ניתן על-ידי האל ולא על-ידי ישויות חיים בלתי מושלמות. הידע נמסר לליבו של בְּרַהְמָא, הנברא הראשון, והלה העבירו כפי שקיבלו מהאל לבניו ותלמידיו. אלוהים הוא פֻּוּרְנַם, או מושלם כולו, ואינו כפוף לחוקי הטבע החומרי לעולם. חשוב לכן להבין, שהוא אדון הכול ביקום זה, והבורא המקורי, אפילו בוראו של בְּרַהְמָא. בפרק האחד עשר האל מכונה פְּרַפִּיתָאמַהַה (11.38). זאת משום שבְּרַהְמָא מכונה פִּיתָאמַהַה, או הסב, אך הוא בורא הסב. מכאן שאל לו לאיש להכריז בעלות על דבר, אלא להסתפק באותם דברים שהאל הקצה לו למחייתו.

הגִיתָא מציגה דוגמאות רבות לשימוש נכון בדברים שנתן האל. בתחילה אַרְג׳וּנַה החליט להימנע מן הקרב בקוּרוּקְשֶׁתְרַה; אלא שהיתה זו החלטה אישית שהתבססה על תפיסה גופנית – הוא טען שלא יוכל ליהנות מממלכה לאחר הריגת בני משפחתו. מאחר שחשב את גופו לעצמו, הרי שהתרחבויות או קשרים גופניים הוא חשב לאחיו, אחייניו, גיסיו, סביו וכו׳. הוא ביקש למעשה, לספק את תביעות הגוף. האל הגיד את הבְּהַגַוַד-גִיתָא כדי לשנות את תפיסתו. ואכן, בסופה אַרְג׳וּנַה החליט להילחם תחת הדרכת האל. הוא אמר, קַרִישְׁיֵא וַצַ׳נַם תַוַה (18.73): ״אנהג על-פי מצוותך.״

האנשים בעולם זה לא נועדו להילחם כמו כלבים וחתולים. אל לו לאדם להיכנע לתכתיבי התנהגות חיתיים, אלא להשתמש בתבונתו לצורך הבנת חשיבותם של חיים אנושיים. חובתו להבין את מטרת חייו, והספרות הוֶדית, שהבְּהַגַוַד-גִיתָא מהווה תמציתה, נועדה להדריך אותו. זו ספרות שנועדה לאנשים ולא לחיות. בשעה שחיות הורגות זו את זו, אין המעשה כרוך בחטא, אך כאשר אדם הורג חיה כדי לספק את לשונו הבלתי נשלטת הוא הופך אחראי להפרת חוקי הטבע.

הבְּהַגַוַד-גִיתָא מסבירה פעילות על-פי שלושת סוגיה: פעילות בטובות, פעילות בלהיטות, ופעילות בבערות. גם המזון נחלק לשלושה סוגים: בטובות, בלהיטות ובבערות. כל זה מוסבר בגִיתָא בבהירות, ומי שידע ליישם את הוראותיה, חייו ייטהרו כליל, ובסופו של דבר יתעלה ליעד שמעבר לרקיע החומרי: יַד גַתְוָא נַה ניוַרְתַנְתֵא תַד דְהָאמַה פַּרַמַם מַמַה (בְּהַגַוַד-גִיתָא 15.6).

יעד זה נקרא רקיע הסַנָאתַנַה, או הרקיע הרוחני, הנצחי. כל דבר בעולם החומרי הוא זמני ובן חלוף – כלומר, מתהווה, שוהה לפרק זמן כלשהו, מייצר תוצרי לוואי, קמל ונכחד. זהו חוק העולם החומרי, וזה נכון לגבי גופנו, כמו גם לגבי פרי קטן ולגבי כל דבר. אלא שמעבר לעולם הזמני ידוע שישנו עולם אחר; עולם בעל טבע אחר – סַנָאתַנַה, נצחי. בפרק ה-15 של הגִיתָא, גם הגִ׳יוַה מתוארת כסַנָאתַנַה, נצחית, וגם האל. יש בין שניהם יחסי קרבה. מאחר שמבחינה איכותית כולנו שווים – כלומר הסַנָאתַנַה דְהָאמַה, או הרקיע, אישיות אלוה הסַנָאתַנַה, וישויות החיים הסַנָאתַנַה – הרי שתכלית הבְּהַגַוַד-גִיתָא כולה לשוב ולעורר את תודעת הסַנָאתַנַה שלנו, או הסַנָאתַנַה-דְהַרְמַה, כלומר, את עיסוקה הנצחי של ישות החיים. כולנו עוסקים באופן זמני בפעילויות שונות, אך עלינו לטהר את טבע פעולותינו. זאת על ידי נטישת הפעילויות בנות החלוף, ועיסוק בפעילות שמומלצת על-ידי האל. חיים שכאלה נחשבים לחיים טהורים.

האל העליון ומשכנו הנשגב שניהם סַנָאתַנַה, כמו גם ישויות החיים. שלמות חיי אנוש הנה אפוא, לזכות להתרועע עם אלוהים במשכן הסַנָאתַנַה. האל מלא חמלה לישויות החיים, ילדיו. קְרִישְׁנַה אומר בבְּהַגַוַד-גִיתָא, סַרְוַה-יוֹנִישוּ...אַהַם בִּיגַ׳ה-פְּרַדַה פִיתָא (14.4): ״אני אבי כול.״ ישויות החיים הן כמובן מסוגים שונים,

בהתאם לקַרְמַה שלהן, אלא שהאל אומר שהוא אבי כולן. הוא יורד עלי-אדמות כדי להחזיר למוטב את ישויות החיים המותנות והכושלות הללו ולהזמינן חזרה לרקיע הסַנָאתַנַה הנצחי. זאת כדי שישויות הסַנָאתַנַה ישובו למעמד הסַנָאתַנַה הנצחי, בחברתו הנצחית של האל. האל בא לגאול אותן בעצמו בהתגלויות שונות, או שהוא שולח את משרתיו הנאמנים, כגון בניו, בני לווייתו, או האָצָ׳אַרְיוּת.

מכאן שסַנָאתַנַה-דְהַרְמַה אינה מתייחסת לשום תהליך דתי כיתתי. זהו תפקודה הנצחי של ישות החיים הנצחית ביחסיה עם האל הנצחי. כנאמר קודם, זו מתייחסת לעיסוקה הנצחי של ישות החיים. שְׁרִיפָּאדַה רָאמָאנוּגָ׳אצָ׳ארְיַה הסביר את המילה סַנָאתַנַה כ״זה שמשולל ראשית ואחרית.״ מכאן שעל-פי קביעתו הסמכותית, הרי שסַנָאתַנַה-דְהַרְמַה היא ללא התחלה או סוף.

המילה דת שונה קצת מן המילה סַנָאתַנַה-דְהַרְמַה. מדת משתמעת אמונה, ואמונה יכולה להשתנות. אפשר להאמין בתהליך כלשהו, ואחר כך לחדול, ולהאמין באחר, בעוד שסַנָאתַנַה-דְהַרְמַה מתייחסת לאותה פעילות שאינה ניתנת לשינוי. תכונת הנזילות למשל, אינה נפרדת ממים לעולם. גם לא ניתן להפריד חום מאש. באופן דומה לא נפרד עיסוקה הנצחי של ישות החיים ממנה עצמה. סַנָאתַנַה-דְהַרְמַה אינה נפרדת אפוא מישות החיים לעד. על-פי שְׁרִיפָּאדַה רָאמָאנוּגָ׳אצָ׳ארְיַה רב הסמכא, אין ראשית לסַנָאתַנַה-דְהַרְמַה, גם לא אחרית. וזה שמשולל ראשית ואחרית, גם אינו כיתתי, שהרי אינו נתחם בשום גבולות. מי שמשתייכים לאמונה כיתתית כלשהי יטעו אולי לחשוב גם את הסַנָאתַנַה-דְהַרְמַה לכיתתית, אולם אם נעמיק בנושא ונחקור אותו באופן מדעי, הרי שניווכח שסַנָאתַנַה-דְהַרְמַה היא עיסוקם של כלל אנשי העולם — או אף של כלל ישויות החיים ביקום.

אמונות דתיות שאינן סַנָאתַנַה התחילו בזמן כלשהו בתולדות האנושות, בעוד שאין ראשית לתולדות הסַנָאתַנַה-דְהַרְמַה; היא מצויה עם ישות החיים תמיד. בשָׁאסְתְרַה המוסמכת נאמר שישות החיים לא נולדת, גם לא מתה; בגִיתָא נאמר שזו לא נולדה מעולם ולא תמות. היא נצחית ובלתי נכחדת, וממשיכה להתקיים לאחר כליון גופה הזמני. לצורך הבנת סַנָאתַנַה-דְהַרְמַה, חשוב להבין את מושג הדְהַרְמַה מתוך שורש המילה הסנסקריטית. דְהַרְמַה זה מה שנלווה בדרך קבע לדבר מסוים. אור וחום למשל, אינם נפרדים מאש, שהרי בלעדיהם אין כל מובן למילה אש. עלינו לגלות איפוא, אותו גורם מהותי בישות החיים, שאינו נפרד ממנה לעולם. אותו בן לוויה בלתי נפרד הוא תכונתה הנצחית, וזוהי דתה הנצחית.

כאשר סַנָאתַנַה גוֹסְוָאמִי שאל את שְׁרִי צֵ׳יְתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ אודות הסְוַרֻוּפַּה של ישות החיים, השיבו האל שהסְוַרֻוּפַּה, המעמד היסודי, הוא עיסוק בשירותו של אישיות אלוה. ואכן, לא קשה להבחין, לאור קביעה זו, שכל ישות חיה עוסקת כל הזמן בשירות לישות חיים אחרת. רבות הדרכים שבהן אלה משרתות זו את זו

ומפיקות מכך הנאתן. בעלי-חיים נחותים משרתים את האדם, כמו היו משרתיו. איש א׳ משרת את אדון ב׳, ב׳ משרת את אדון ג׳, ג׳ משרת את אדון ד׳, וכך הלאה. בדרך זו, חבר משרת את חברו, אם משרתת את בנה, אשה משרתת את בעלה, בעל משרת את אשתו וכו׳. אם נמשיך ונחקור ברוח זו, נמצא שאף לא ישות אחת חורגת מכלל זה ופטורה משירות. הפוליטיקאי מציג את מצעו לציבור כדי לשכנעם ביכולתו לשרת, ואלה נותנים לו את קולם רב הערך מתוך תקווה שיבצע שירות חשוב לחברה. סוחר משרת את לקוחותיו ופועל משרת את בעל ההון. בעל ההון משרת את משפחתו, ומשפחתו משרתת את המדינה. כולם עוסקים אפוא, בתפקודה הנצחי של ישות החיים הנצחית. אף לא ישות אחת פטורה משירות לזולת, ומכאן אפשר לסכם בביטחון ששירות מהווה בן-לוויה בלתי נפרד של ישות החיים, ונחשב לכן, לדתה הנצחית.

מכל מקום, אנשים נוטים לראות עצמם כמשתייכים לאמונה מסוימת, שמוגבלת לזמן ולמקום מסוימים. הם רואים עצמם כהינדים, מוסלמים, נוצרים, בודהיסטים וכיוצא בזה. אלא שזהויות שכאלה אינן סַנָאתַנַה-דְהַרְמַה. הינדי יכול להמיר את אמונתו ולהפוך למוסלמי, ומוסלמי יכול להפוך להינדי. גם נוצרי יכול להמיר את דתו וכו׳. מכל מקום, כל שינויי האמונה הללו אינם משפיעים על התפקוד הנצחי – מתן שירות לזולת. ההינדי, המוסלמי או הנוצרי, כולם משרתים מישהו תמיד. מכאן שלדבוק באמונה כלשהי אין פירושו עיסוק בסַנָאתַנַה-דְהַרְמַה, שהרי משמעותה – מתן שירות.

למעשה קשרינו עם אלוהים מושתתים על שירות. האל הוא המתענג העליון, ואנו, ישויות החיים, הננו משרתיו. נוצרנו לעינוגו, וכאשר אנו משתתפים בעינוגו הנצחי, גם אנו מאושרים. אין כל דרך אחרת לאושר; לא ניתן למוצאו באופן עצמאי, ממש כשם שאיברי הגוף אינם יכולים להיות מאושרים ללא שיתוף פעולה עם הקיבה. מכאן שאושר אפשרי רק על-ידי עיסוק בשירות אוהב ונשגב לאלוהים.

הבְּהַגַוַד-גִּיתָא אינה ממליצה על סגידה או שירות לאלים-למחצה. בפסוק עשרים של הפרק השביעי נאמר:

קָאמַיְס תַיְס תַיְר הְרִיתַה-גְ׳נָאנָאהּ פְּרַפַּדְיַנְתֵא ׳נְיַה-דֵוַתָאהּ
תַּםּ תַּםּ נִייַמַם אָסְתְהָאיַה פְּרַקְרִיתְיָא נִייַתָאהּ סְוַיָא

״אלה שתבונתם נגזלה בידי תשוקות חומריות, מתמסרים לאלים-למחצה ונוקטים אחר מצוות ודרכי סגידה על-פי טבעם.״ נאמר כאן בבירור שמי שהתאווה מכתיבה את מעשיהם סוגדים לאלים-למחצה, ולא לשְׂרִי קְרִישְׁנַה, אלוה עליון. כאשר אנו מציינים את השם קְרִישְׁנַה אין כוונתנו לשם כיתתי כלשהו. קְרִישְׁנַה פירושו העונג העליון, וברור שאלוהים הוא מאגר העונג כולו. כולנו מחפשים

אחר אושר. אָנַנְדָה-מַיוֹ ׳בְּהְיָאסָאת (וֶדָאנְתָה-סֻוּתְרָה 1.1.12). ישויות החיים, כמו אלוהים, מודעות כליל ושואפות לאושר. אלוהים מאושר תמיד, וישות חיים שבאה איתו במגע ומשתפת עמו פעולה, בחברתו, גם היא הופכת למאושרת.
האל יורד לעולם בני התמותה כדי להציג את עלילותיו המאושרות בוְרִינְדָאוַנָה. מעשיו של שְׂרִי קְרִישְׁנָה בוְרִינְדָאוַנָה בלוויית חבריו רועי הפרות, חברותיו ושאר התושבים והפרות, כולם היו מלאי שמחה. האוכלוסייה שם לא ידעה דבר מלבד קְרִישְׁנָה. קְרִישְׁנָה אפילו אסר על אביו לסגוד לאל-למחצה אינְדְרָה. זאת משום שביקש לבסס את העובדה שאין לסגוד לאלים-למחצה, אלא לאלוה עליון, שהרי המטרה העליונה היא לשוב למשכנו.
משכנו של שְׂרִי קְרִישְׁנָה מתואר בפרק החמישה עשר של הבְּהַגַוַד-גִיתָא, פסוק שישי:

נַה תַד בְּהָאסַיַתֵא סֻוּרְיוֹ נַה שַׁשָׁאנְקוֹ נַה פָּאוַקַהּ
יַד גַתְוָא נַה ניוַרְתַנְתֵא תַד דְהָאמַה פַּרַמַם מַמַה

״משכני העילאי אינו מואר בשמש, גם לא בירח, באש או בחשמל. מי שמגיע אליו, לא ישוב עוד לעולם החומרי.״
פסוק זה מתאר את הרקיע הנצחי. לנו כמובן, יש תפיסה חומרית של שמיים. אלה מתקשרים אצלנו לשמש, לירח, לכוכבים וכו׳. לעומת זאת, כאן האל מסביר שהרקיע הרוחני אינו זקוק לשמש, גם לא לירח, חשמל או אש. זאת משום שרקיע זה מואר על-ידי הבְּרַהְמַגְ׳יוֹתי, או קרינתו של האל. אף שאנו מנסים בעמל רב להגיע לכוכבים אחרים, לא קשה להבין את משכנו של האל העליון. משכן זה נקרא גוֹלוֹקַה. בבְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא (5.37) הוא מתואר בצורה יפיפייה: גוֹלוֹקַה אֵוַה ניוַסַתְי אַקְהִילָאתְמַה-בְּהֻוּתַהּ. אף שהאל שוכן לעד במשכנו גוֹלוֹקַה, ביכולתנו לפנות אליו גם מעולמנו. לצורך זה הוא בא ומתגלה בדמותו האמיתית — סַץ׳-צ׳יד-אָנַנְדַה-ויגְרַהַה. כאשר הוא מתגלה בדמותו, איננו צריכים עוד לנסות ולדמיין את מראהו. הוא בא ומתגלה כפי שהוא, כשְׁיָאמַסוּנְדַרַה, כדי להפריך דמיונות וניחושים שכאלה. אלא שלמרבה הצער, פחותי התבונה מקטינים אז בערכו ומזלזלים בו, כיוון שהופיע בדמות אדם והוא נוהג כאחד האדם. אולם בשום אופן אל לנו לחשוב אותו לאחד מאיתנו. הוא מתגלה לעינינו בדמותו האמיתית באמצעות אונו הכל-יכול, ומציג את עלילותיו, שהנן העתק של עלילותיו במשכנו.
אינספור כוכבים מרחפים בזוהר הקרינה של הרקיע הרוחני. הבְּרַהְמַגְ׳יוֹתי מופץ מן המשכן העליון. קְרִישְׁנַלוֹקַה וכוכבי האָנַנְדַה-מַיַה וצ׳ין-מַיַה הרוחניים, מרחפים בקרינה זו. האל אומר, נַה תַד בְּהָאסַיַתֵא סֻוּרְיוֹ נַה שַׁשָׁאנְקוֹ נַה פָּאוַקַהּ/ יַד גַתְוָא נַה ניוַרְתַנְתֵא תַד דְהָאמַה פַּרַמַם מַמַה (15.6). מי שמגיע לשמיים הרוחניים,

אינו שב עוד ויורד לשמיים החומריים. בשמיים החומריים, אפילו בכוכב העליון שבהם (בְּרַהְמַלוֹקַה), קל וחומר בירח, נמצא אותם תנאי חיים – כלומר, לידה, מוות, חולי וזיקנה. אף לא כוכב אחד בעולם החומרי פטור מארבעה העקרונות הללו של הקיום החומרי.

ישויות החיים נודדות אמנם מכוכב לכוכב, אלא שלא כך סתם, על-פי רצונן, באמצעים מכניים כשלהם. למתאווים להגיע לכוכבים אחרים, ישנו תהליך לכך. גם זה נזכר בגִיתָא: יָאנְתִי דֵוַה-וְרַתָא דֵוָאן פִּיתְרִין יָאנְתִי פִּיתְרִי-וְרַתָאהּ. מסע בין-כוכבי שכזה אינו כרוך בשום אמצעי מכני. הגִיתָא מורה: יָאנְתִי דֵוַה-וְרַתָא דֵוָאן. הירח, השמש ושאר הכוכבים העליונים נקראים סְוַרְגַלוֹקַה. ישנן שלוש מערכות כוכבים – עליונה, אמצעית ותחתונה. כדור הארץ משתייך למערכת הכוכבים האמצעית. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מלמדת שיטה פשוטה כיצד להגיע למערכת הכוכבים העליונה (דֵוַלוֹקַה): יָאנְתִי דֵוַה-וְרַתָא דֵוָאן (9.25). צריך בסך הכול לסגוד לאל-למחצה המסוים שבאותו כוכב, כגון הירח, השמש, ושאר כוכבי המערכת העליונה.

מכל מקום, הבְּהַגַוַד-גִיתָא מייעצת לנו שלא להגיע אף לאחד מן הכוכבים החומריים. זאת משום שאפילו אם נגיע לבְּרַהְמַלוֹקַה, הכוכב העליון, באמצעים מכניים כלשהם, לאחר מסע של כארבעים אלף שנה (ומי חי זמן כה רב?), גם שם נפגוש באותה אי-נוחות חומרית – לידה, מוות, חולי וזיקנה. מכל מקום, מי שמבקש להגיע לכוכב העילאי, קְרִישְׁנַלוֹקַה, או לשאר כוכבי הרקיע הרוחני, לא יפגוש באי-נוחות שכזו. מבין כוכבי הרקיע הרוחני, ישנו כוכב עליון הנקרא גוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה. זהו הכוכב המקורי במשכנו של אישיות אלוה המקורי, שְׁרִי קְרִישְׁנַה. המידע הזה כולו מצוי בבְּהַגַוַד-גִיתָא. הוראותיה מלמדות כיצד לעזוב את העולם החומרי ולהתחיל בחיי חדווה אמיתיים בעולם הרוחני.

הפרק החמישה עשר של הבְּהַגַוַד-גִיתָא נותן תמונה אמיתית של העולם החומרי:

אֻוּרְדְהְוַה-מֻוּלַם אַדְהַה-שָׁאקְהַם   אַשְׁוַתְתְהַם פְּרָאהוּר אַוְיַיַם
צְ'הַנְדָאמְסִי יַסְיַה פַּרְנָאנִי   יַס תַם וֶדַה סַה וֶדַה-וִית

העולם החומרי מתואר כאן כעץ ששורשיו צומחים מעלה וענפיו מטה. למעשה, ניתן לפגוש בעץ שכזה: כאשר עומדים לגדות נהר או מקווה מים, העצים שמשתקפים במים נראים הפוכים; ענפיהם פונים כלפי מטה, ושורשיהם מעלה. באופן דומה מהווה העולם החומרי בבואה של העולם הרוחני; הוא בסך הכול צללית של המציאות. הצל משולל מציאות או ממשות, אולם ניתן להסיק ממנו על קיומה של מציאות. המידבר חרב אמנם ממים, אולם חזיון התעתועים מצביע על קיומם של מים כלשהם. גם העולם החומרי חרב ממים – אין בו אושר. אלא

שהמים האמיתיים של אושר אמיתי מצויים בעולם הרוחני.
האל מורה על הדרך להגיע לעולם הרוחני (15.5):

נִירְמָאנַה-מוֹהָא ג׳יתַה-סַנְגַה-דוֹשָׁא
אַדְהְיָאתְמַה-נִיתְיָא וִינִיוְרִיתְתַה-קָאמָאהּ
דְוַנְדְוַיְר וִימוּקְתָאהּ סוּקְהַה-דוּהְקְהַה-סַמְגְ׳נַיְר
גַצְ׳צְ׳הַנְתְי אַמוּדְהָאהּ פַּדַם אַוְיַם תַת

רק מי שהוא נִירְמָאנַה-מוֹהַה יכול להגיע לפַּדַם אַוְיַם, הממלכה הנצחית. מה פירושו של דבר? כולנו מחפשים אחר תארים כלשהם. אחדים רוצים להיות ״מר״, אחדים ״אדון״, יש שמתאווים למשרת נשיא, או שמבקשים להיות איש עשיר, או מלך, וכו׳. כל עוד אנו קשורים לתארים שכאלה, הרינו קשורים לגוף, שהרי תארים מתייחסים לגוף. אלא שאנו איננו גוף זה, והבנה זו מהווה הצעד הראשון בהבנה רוחנית. אנו מתרועעים עתה עם שלוש מידות הטבע, אולם עלינו להתנתק מאלה באמצעות שירות מסור לאל. מבלי להתקשר לשירות מסור, לא ניתן להתנתק ממידות החומר. התארים החיצוניים הללו וההתקשרויות מקורם בתאווה ותשוקה — ברצון לשלוט בטבע החומרי. אולם מבלי לזנוח את הנטייה השתלטנית הזו, לא ניתן לשוב לממלכתו של העליון, לסַנָאתַנַה-דְהָאמַה. מי שאינו נמשך עוד להנאות חומריות כוזבות, שעוסק בשירות לאל — רק הוא יכול להגיע לממלכה הנצחית הזו, שאינה מתכלה לעולם. במצב שכזה הוא מגיע בקלות רבה למשכן העליון.
במקום אחר בגִיתָא (8.21) נאמר:

אַוְיַקתוֹ ׳קְשַרַה איתְי אוּקְתַס תַם אָהוּהּ פַּרַמָאם גַתים
יַם פְּרָאפְּיַה נַה נִיוַרְתַנְתֶא תַד דְהָאמַה פַּרַמַם מַמַה

אַוְיַקְתַה פירושו בלתי ניגלה. אפילו לא כל העולם החומרי נגלה לעינינו; בגלל חושינו המוגבלים איננו מסוגלים אפילו לראות את כל הכוכבים שביקום החומרי. הספרות הוֶדית נותנת מידע רב על הכוכבים כולם, ובידינו הברירה להאמין לזה או לא. בספרות הוֶדית, ובמיוחד בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, ניתן מידע רב על החשובים שבכוכבים. מכל מקום, העולם הרוחני, שמצוי מעבר לעולם החומרי, מתואר כאַוְיַקְתַה, או בלתי ניגלה. על כולם לשאוף ולהתאוות לממלכה העילאית הזו, כי מי שמגיע לשם, לא שב עוד לעולם החומרי.
כיצד מגיעים למשכנו של אלוהים? המידע לכך ניתן בפרק השמיני:

אַנְתַה-קָאלֶא צַ׳ה מָאם אֵוַה סְמַרַן מוּקְתְוָא קַלֶוַרַם
יַהּ פְּרַיָאתי סַה מַד-בְּהָאוַם יָאתי נָאסְתְי אַתְרַה סַמְשַׁיַהּ

״ומי שבקץ חייו, בנוטשו את גופו, זוכר רק אותי, זוכה מיד בטבעי. אין כל ספק בכך.״ (8.5) מי שחושב על קְרִישְׁנַה בשעת מותו, יגיע לקְרִישְׁנַה. עליו לזכור את דמותו, ואם יחשוב על דמות זו בעת נטישת גופו, מובטח לו שיגיע לממלכה הרוחנית. מַד-בְּהָאוַם מתייחס לטבעה העילאי של הישות העילאית. הישות העילאית, אישיות אלוה, הוא סַץ׳-צ׳יד-אָנַנְדַה-ויגְרַהַה, כלומר, דמותו נצחית ומלאה בידע וחדווה. גופנו לעומת זאת, אינו סַץ׳-צ׳יד-אָנַנְדַה; הוא אַסַת ולא סַת, כלומר, אינו נצחי אלא בן חלוף, גם אינו צ׳ית, מלא בידע, אלא חדור כולו בבערות. איננו יודעים אודות הממלכה הרוחנית, גם איננו יודעים בשלמות אודות העולם החומרי ורבים מדבריו נעלמים מאיתנו לחלוטין. הגוף גם נירָאנַנְדַה; במקום חדווה מלאה, הוא מלא בסבל. מצוקות הקיום שבעולם החומרי כולן מקורן בגוף. אולם, מי שנוטש את גופו בחושבו על קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה העילאי, זוכה מיד בגוף סַץ׳-צ׳יד-אָנַנְדַה.

תהליך נטישת הגוף וקבלת גוף אחר גם הוא מתבצע על-פי תכנית וסדר. אדם מת רק לאחר שנקבעה עבורו צורת גופו הבאה. החלטה זו נתונה בידיהם של בני סמכא גבוהים ולא בידי ישות החיים עצמה. על-פי פעילותנו בחיים אלה נקבע האם נתעלה או נידרדר. חיים אלה מכינים את החיים הבאים. מכאן שאם נתכונן בחיים אלה להתעלות לממלכת אלוהים, הרי שעם נטישת הגוף החומרי נזכה בגוף רוחני כמו זה של האל.

קודם כבר הוסבר שהחותרים לנשגב הם מסוגים שונים – בְּרַהְמַה-וָאדִי, פַּרַמָאתְמַה-וָאדִי ודָבֵק. נזכר גם שבבְּרַהְמַג׳יוֹתי (הרקיע הרוחני) מצויים כוכבים רוחניים לאינספור. מספרם רב לאין ערוך ממספר הכוכבים שבעולם החומרי. העולם החומרי נאמד ברבע בלבד מכלל הבריאה (אֶקָאמְשֵׁנַה סְתְהיתוֹ גַ׳גַת). בחלק החומרי ישנם מליוני ומיליארדי יקומים שבהם טריליארדי כוכבי לכת, שמשות, כוכבים וירחים. אלא שהבריאה החומרית כולה מהווה בסך הכול חלקיק מכלל הבריאה, שברובה הנה הרקיע הרוחני. מי שמבקש להיטמע בקיומו של הבְּרַהְמַן העליון, מגיע בשמיים הרוחניים לבְּרַהְמַג׳יוֹתי של האל. דָבֵק לעומת זאת, חפץ ליהנות בחברתו של אלוהים. הוא נכנס לכן, לכוכבי הוַיְקוּנְטְהַה הרבים לאינספור, ומתרועע שם עם התרחבויותיו המוחלטות של האל. אלה הינן בדמות נָארָאיַנַה בעל ארבע הידיים, ושמותיהם רבים, כגון פְּרַדְיוּמְנַה, אַנירוּדְדְהַה וגוֹוינְדַה. הבְּרַהְמַג׳יוֹתי, פַּרַמָאתְמָא, ואישיות אלוה העילאי שְׂרִי קְרִישְׁנַה – מהווים מושאי הגותם השונים של החותרים לנשגב בעת נטישת גופם. כל אלה מגיעים אמנם לרקיע הרוחני, אלא שרק הדְבֵקים, שפיתחו יחסים אישיים עם האל, נכנסים לכוכבי הוַיְקוּנְטְהַה או לגוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה. האל עוד מוסיף ש״אין ספק בכך״. צריך לכן, להאמין בזה באמונה שלמה. אל לנו לדחות דברים שאינם מתיישבים עם דמיוננו; גישתנו צריכה להיות כמו זו של אַרְג׳וּנַה: ״אני

מאמין לכל שהגדת.״ לאור דבריו של קְרישְׁנַה, אין ספק שמי שיחשוב אודותיו בשעת מותו, בין אם כבְּרַהְמַן, ובין אם כפַּרַמָאתְמָא או כאישיות אלוה העילאי, הרי שייכנס לרקיע הרוחני. אל לו לאיש לפקפק בכך.
הבְּהַגַוַד-גִיתָא (8.6) מסבירה גם אותו עיקרון שמאפשר את הכניסה לממלכת אלוהים באמצעות הגות בעליון בשעת המוות:

יַם יַם וָאפִּי סְמַרַן בְּהָאוַם תְיַגַ׳תְי אַנְתֶא קַלֶוַרַם
תַם תַם אֶוַיְתִי קַוּנְתֶיַה סַדָא תַד-בְּהָאוַה-בְּהָאוִיתַה

״אותה הוויה שזוכר האדם בעוזבו את גופו, אליה הוא יגיע תמיד.״ תחילה יש להבין אם כן, שהטבע החומרי מייצג רק אחד מאוניו של אלוהים. בוִישְׁנוּ פּוּרָאנַה (6.7.61) מתוארים כלל אוניו של האל:

וִישְׁנוּ-שַׁקְתִיה פַּרָא פְּרוֹקְתָא קְשֶׁתְרַה-גְ׳נָָאקְהְיָא תַתְהָא פַּרָא
אַוִידְיָא-קַרְמַה-סַמְגְ׳נָָאנְיָא תְרִיתִייָא שַׁקְתִיר אִישְׁיַתֶא

אוניו של האל רבים לאינספור ומעבר לתפיסתנו. מכל מקום, חכמים דגולים ואנשים בני חורין למדו אונים אלה ומיינו אותם לשלוש מחלקות. כל האונים משתייכים לוִישְׁנוּ-שַׁקְתִי, כלומר, הם אוניו השונים של וִישְׁנוּ. האנרגיה הראשונה היא פַּרָא, או נשגבת. כפי שהוסבר כבר, גם ישויות החיים משתייכות לאון העילי. שאר האונים, או האונים החומריים, חדורים במידת הבערות. בשעת המוות ביכולתנו להישאר בתחומי האנרגיה הנחותה של העולם החומרי, או לעבור לאנרגיית העולם הרוחני. בבְּהַגַוַד-גִיתָא (8.6) נאמר:

יַם יַם וָאפִּי סְמַרַן בְּהָאוַם תְיַגַ׳תְי אַנְתֶא קַלֶוַרַם
תַם תַם אֶוַיְתִי קַוּנְתֶיַה סַדָא תַד-בְּהָאוַה-בְּהָאוִיתַה

״אותה הוויה שזוכר האדם בעוזבו את גופו, אליה הוא יגיע תמיד.״
המחשבה יכולה להשתקע באון החומרי או ברוחני. כיצד אפשר להעתיק את המחשבה מן החומר לרוח? ישנה ספרות עניפה שממלאת את מחשבותינו באנרגיה חומרית – כגון עיתונים, שבועונים, רומנים וכו׳. עלינו להעתיק את מחשבתנו מספרות שכזו לספרות הוֶדית. לשם כך כתבו החכמים הדגולים ספרות וֶדית רבה, כגון הפּוּרָאנוֹת. הפּוּרָאנוֹת אינן יצירות דמיוניות, אלא רשומות היסטוריות. בצַ׳יְתַנְיַה-צַ׳רִיתָאמְרִיתַה (מַדְהְיַה 20.122) נאמר:

מָאיָא-מוּגְדְהַה גִ׳יוַרַה נָאהי סְוַתַה קְרִישְׁנַה-גְ׳נָָאנַה
גִ׳יוַרֶא קְרִיפָּאיַה קַיְלָא קְרִישְׁנַה וֶדַה-פּוּרָאנַה

ישויות החיים השכחניות, או הנשמות המותנות, שכחו את יחסיהן עם אלוהים, ושקועות עתה במחשבות אודות פעילות חומרית. קְרִישְׁנָה-דְוַיְפָּאיַנַה וְיָאסַה כתב את הספרות הוֶדית הענפה כדי להעתיק את יכולת חשיבתן לעולם הרוחני. תחילה הוא חילק את הוֶדות לארבע, ואחר הסביר אותן בפּוּרָאנות. לפחות משכילים הוא כתב את המַהָאבְּהָארַתַה, שהבְּהַגַוַד-גִיתָא מהווה חלק ממנה. אחר כך הוא תימצת את הספרות הוֶדית כולה בוֶדָאנְתַה-סֻוּתְרַה, ולצורך הדרכה נוספת, הוא כתב הסבר טבעי שנקרא השְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם. מֶחְשָׁבנו צריך איפוא, לעסוק תמיד בקריאת הספרות הזו. עלינו להשתקע בספרותו של וְיָאסַדֶוַה, ממש כשם שהחומרנים שקועים בקריאת עיתונים ארציים, בטאונים וכיוצא בזה. בדרך זו נוכל לזכור את אלוהים ברגע המוות. זו הדרך היחידה שהאל מציע, והוא מבטיח את תוצאותיה: "אין ספק בכך."

תַסְמָאת סַרְוֶשׁוּ קָאלֶשׁוּ מָאם אַנוּסְמַרַה יוּדְהְיַה צַ׳ה
מַיְי אַרְפִּיתַה-מַנוֹ-בּוּדְדְהִיר מָאם אֶוַיְשְׁיַסְי אַסַמְּשַׁיַהּ

"לכן אַרְג׳וּנַה, חשוב עלי תמיד בדמותי כקְרִישְׁנָה, ובד-בבד, מלא את חובת המלחמה המוטלת עליך. בהקדישך לי מעשיך ובמקדך בי מחשבתך ותבונתך, אין ספק כי תגיע אלי." (8.7)

הוא אינו מורה לאַרְג׳וּנַה לזוכרו ולנטוש לצורך זה את עיסוקו. לא, האל לעולם לא מציע דבר שאינו מעשי. העבודה בעולם החומרי הכרחית לצורך קיום הגוף. החברה האנושית נחלקת לארבעה מעמדות חברתיים על-פי משלח ידם — בְּרָאהְמַנַה, קְשַׁתְרִיַה, וַיְשְׁיַה ושֻׁוּדְרַה. הבְּרָאהְמַנִים, או מעמד המשכילים, משלח ידם שונה מזה של הקְשַׁתְרִייות, או אנשי המנהל. גם למעמד הסוחרים ולפועלים חובות משלהם. מכל מקום, הכול בחברה האנושית, בין אם פועל, ובין אם סוחר, בין אם איש מנהל, חקלאי, או אפילו בן המעמד העליון כסופר, מדען או איש דת — כולם צריכים לעבוד לקיומם. האל מורה לכן לאַרְג׳וּנַה שלא לנטוש את עיסוקו, אלא לזוכרו במהלך עיסוקו (מָאם אַנוּסְמַרַה). מי שלא מתרגל כיצד לזכור את קְרִישְׁנָה במהלך המאבק לקיום, לא יוכל לזכור אותו בשעת המוות. גם שְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה הורה, קִירְתַנִייַהּ סַדָא הַרִיהִ: צריך לתרגל את זימרת שמותיו של אלוהים תמיד. שמותיו של אלוהים אינם שונים ממנו. מכאן ששתי ההוראות, זו של קְרִישְׁנָה לאַרְג׳וּנַה "זכור אותי" וזו של שְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה, "לזמר את שמותיו של קְרִישְׁנָה תמיד" הן זהות. כיוון שקְרִישְׁנָה ושמו זהים, הרי שאין כל הבדל ביניהם. כדי לזכור את האל תמיד, עשרים וארבע שעות ביממה, עלינו לזמר את שמותיו ולעצב את פעילות חיינו בדרך שתזכיר אותו תמיד.

כיצד זה אפשרי? האָצָ׳ארְיות נותנים את הדוגמה הבאה: משיכתה של אשה נשואה לגבר אחר, או משיכתו של גבר נשוי לאשה אחרת נחשבים לעזים מאוד.

מי שנמשך כך חושב על אהובו תמיד. האשה, גם בשעה שממלאת את חובת ביתה, חושבת תמיד כיצד תפגוש את אהובה. למעשה, היא מקפידה עוד יותר בחובותיה, כדי שבעלה לא יחשוד בקשריה. עלינו להגות באופן דומה באהוב העליון, שְׂרִי קְרִישְׁנַה, ובו בזמן להקפיד ולמלא את חובותינו החומריות. זה אפשרי רק מתוך תחושת אהבה עזה, שהרי רק כך ניתן לבצע את החובות ובו בזמן לזוכרו. אולם אהבה שכזו צריך לפתח. אַרְג׳וּנַה הגה בקְרִישְׁנַה תמיד; הוא היה בן לווייתו הנצחי, ובו זמנית לוחם. קְרִישְׁנַה לא הורה לו לכן, לנטוש את הקרב ולפנות להגות ביער. בשעה שתיאר לפניו את שיטת היוגה, אַרְג׳וּנַה טען שאינו מסוגל לבצעה.

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
יוֹ ׳יַּם יוֹגַס תְוַיַא פְּרוֹקְתַהּ סָאמְיֵנַה מַדְהוּסֻוּדַנַה
אֵתַסְיָאהַםּ נַה פַּשְׁיָאמִי צַ׳נְצַ׳לַתְוָאת סְתְהִיתִיםּ סְתְהִירָאם

אַרְג׳וּנַה אמר: ״הו מַדְהוּסֻוּדַנַה, שיטת היוגה שתיארת בקצרה נראית לי בלתי מעשית וקשה עד מאד, שהרי המֶחשָׁב הנו חסר מנוח והפכפך.״ (6.33)
אלא שהאל השיבו:

יוֹגִינָאם אַפִּי סַרְוֵשָׁאםּ מַד-גַתֵנָאנְתַר-אָתְמַנָא
שְׁרַדְדְהָאוָאן בְּהַגַ׳תֵא יוֹ מָאםּ סַה מֵא יוּקְתַה-תַמוֹ מַתַהּ

״מכל היוגים, מי שמאמין בי באמונה גדולה בלתי מעורערת, שהוגה בי בתוכו ומגיש לי שירות אוהב ונשגב — הוא הקרוב והמאוחד עימי ביותר ביוגה, והוא הנעלה מכולם. זו דעתי.״ (6.47) מכאן שמי שהוגה תמיד באלוהים הוא הטוב שביוגים, העליון שבגְ׳נָאנִים, וגדול הדְבֵקים כולם. האל עוד מוסיף ואומר שקְשַׁתְרִייַה אינו רשאי לנטוש מלחמה. אולם אם אַרְג׳וּנַה יוכל לזוכרו במהלך הקרב, הרי שיוכל לזוכרו גם בשעת המוות. אך זה כרוך בהתמסרות מוחלטת ובשירות נשגב ואוהב לאל.

למעשה, איננו פועלים בגופנו, אלא במֶחְשַׁבנו ובתבונתנו. מכאן שבשעה שאלה ממוקדים באל, גם החושים יעסקו בשירותו. לכאורה אמנם, אפשר שפעילותם כמו לא משתנה, אולם התודעה משתנה. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מלמדת כיצד למקד את המֶחְשַׁב והתבונה באל. התמקדות שכזו בכוחה לרוממנו לממלכת אלוהים. בשעה שהמֶחְשַׁב עוסק בשירותו של קְרִישְׁנַה, החושים מתלווים אליו מוכנית. ההשתקעות המוחלטת בשְׂרִי קְרִישְׁנַה היא אמנות הבְּהַגַוַד-גִיתָא, כמו גם סודה. האדם בן זמננו חותר ומתאמץ להגיע לירח, אולם אינו מתאמץ להתקדם מבחינה רוחנית. מי שנותרו לו עוד חמישים שנה לחייו, חייב להקדיש את זמנו הקצר כדי לתרגל ולזכור את אישיות אלוה. תירגול זה הוא תהליך השירות המסור:

שְׂרַוַנַּם קִירְתַנַם וִישְׁנוֹהּ סְמַרַנַּם פָּאדַה-סֵוַנַם
אַרְצַ׳נַם וַנְדַנַם דָאסְיַם סַקְהְיַם אָתְמַה-נִיוֶדַנַם
(שְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם 7.5.23)

תשעת התהליכים הללו, שהקל שבהם הוא שְׂרַוַנַּם, או שמיעת הבְּהַגַוַד-גִיתָא מאדם שהגיע להגשמה עצמית, ממקדים את המחשבה באלוהים. מי שהוגה באל גם זוכר אותו. ואז, עם שהוא נוטש את גופו, הוא זוכה בגוף רוחני שמתאים להתרועעות עם האל.
קְרִישְׁנַה אומר עוד:

אַבְּהְיָאסַה-יוֹגַה-יוּקְתֵנַה צֵ׳תַסָא נָאנְיַה-גָאמִינָא
פַּרַמַם פּוּרוּשַׁם דִיוְיַם יָאתִי פָּארְתְהָאנוּצִ׳ינְתַיַן

״הו אַרְגִ׳וּנַה, מי שהוגה בי כאישיות אלוה העילאי ומֶחְשַׁבו מועסק בזכירתי תמיד ואינו סוטה מן הדרך, אכן יגיע אלי.״ (8.8)
התהליך אינו קשה ביותר, אולם צריך ללמוד אותו מאדם מנוסה. תַד-ויגְ׳נָָאנָארְתְהַם סַה גוּרוּם אֶנָאבְּהִיגַצְ׳צְ׳הֵת (מוּנְדַקַה אוּפַּנִישַׁד 1.2.12): צריך לפנות לאדם שבקי בתירגולו. המֶחְשַׁב נודד תמיד ונסחף, אלא שצריך לאמנו להתמקד בדמותו של האל, שְׂרִי קְרִישְׁנַה, או בצליל שמו, תמיד. אף שהמֶחְשַׁב חסר מנוח מטבעו וקופץ מעניין לעניין, הוא מוצא מנוחתו ברטט הצליל של קְרִישְׁנַה. מכאן שעל-ידי הגות בפַּרַמַם פּוּרוּשַׁם, או באישיות אלוה העילאי שבממלכה הרוחנית, או הרקיע הרוחני — מגיעים אליו. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מורה את הדרכים והאמצעים להשגת הבנה או הגשמה עליונה, ודלתותיו של ידע זה פתוחות לכול, ללא יוצא מן הכלל. כולם יכולים לפנות לשְׂרִי קְרִישְׁנַה ולהגות בו ולשמוע אודותיו.
האל גם אומר: (9.32-33):

מָאם הִי פָּארְתְהַה וְיַפָּאשְׂרִיתְיַה יֵא ׳פִי סְיוּהּ פָּאפַּה-יוֹנַיַהּ
סְתְרִייוֹ וַיְשְׁיָאס תַתְהָא שֻׁודְרָאס תֵא ׳פִי יָאנְתִי פַּרָאם גַתִים
קִים פּוּנַר בְּרָאהְמַנָאה פּוּנְיָא בְּהַקְתָא רָאגַ׳רְשַׁיַס תַתְהָא
אַנִיתְיַם אַסוּקְהַם לוֹקַם אִימַם פְּרָאפְּיַה בְּהַגַ׳סְוַה מָאם

האל אומר שאפילו סוחר, אשה מופקרת, פועל, או אפילו הנחות באדם — כולם יכולים להגיע אליו. תבונה מפותחת אינה הכרחית, שהרי מה שחשוב זה לקבל את עקרונותיה של בְּהַקְתִי-יוֹגַה. כי מי שמקבל שהאל הוא מטרת החיים העליונה, היעד העליון והתכלית הסופית, הרי שיגיע לרקיע הרוחני. קיום עקרונות הבְּהַגַוַד-גִיתָא הופך את החיים למושלמים ומביא פתרון קבע לכל בעיות החיים. זהו עיקר ותמצית הבְּהַגַוַד-גִיתָא כולה.

לסיכום, הבְּהַגַוַד-גִיתָא היא ספרות נשגבת שמצריכה קריאה זהירה ודקדקנית. גִיתָא-שָׁאסְתְרַם אידַם פּוּנְיַם יַה פַּטְהֶת פְּרַיַתַה פּוּמָאן (גִיתָא-מָאהָאתְמְיַה 1): מי שימלא כראוי אחר הוראותיה, ישתחרר מחרדות ומצוקות החיים כולן. בְּהַיַה-שׂוֹקָאדי-וַרְג׳יתַה, הוא ישתחרר מכל פחד בחיים אלה, ובבאים יזכה בחיים רוחניים.

ישנו יתרון נוסף:

גִיתָאדְהְיָאיַנַה-שִׁילַסְיַה פְּרָאנָאיָאמַה-פַּרַסְיַה צַ׳ה
נַיְוַה סַנְתי הי פָּאפָּאני פֻּוּרְוַה-גַ׳נְמַה-קְרִיתָאני צַ׳ה
(גִיתָא-מָאהָאתְמְיַה 2)

"מי שקורא את הבְּהַגַוַד-גִיתָא ברצינות ובכנות, הרי שייפטר, בחסדו של האל, מהשפעת התגובות לחטאי עברו.

קְרישְׁנַה מכריז בסוף הגִיתָא (18.66):

סַרְוַה-דְהַרְמָאן פַּרִיתְיַגְ׳יַה מָאם אֶקַם שַׂרַנַם וְרַג׳ה
אַהַם תְוָאם סַרְוַה-פָּאפֵּבְּהְיוֹ מוֹקְשַׁיישְׁיָאמי מָא שׂוּצַ׳ה

"נטוש את כל צורות הדת והתמסר רק לי. אני אגונן עליך מכל תגובות החטא. אל תירא." הוא לוקח את מלוא האחריות לגבי מי שמתמסר לו ומבטיחו מפני התגובות לחטאיו כולם.

מַלָה-נירְמוֹצַ׳נַם פּוּמְסָאם גַ׳לַה-סְנָאנַם דינֶא דינֶא
סַקְרִיד גִיתָאמְרִיתַה-סְנָאנַם סַמְסָארַה-מַלַה-נָאשַׁנַם
(גִיתָא-מָאהָאתְמְיַה 3)

"אדם יכול להתרחץ מדי יום, אולם רחצה אחת במימי הגנגס הקדושים של הבְּהַגַוַד-גִיתָא דיה להדיח ממנו אחת ולתמיד את כל זוהמת החיים החומריים."

גִיתָא סוּ-גִיתָא קַרְתַוְיָא קִים אַנְיַיְהְ שָׁאסְתְרַה-ויסְתַרַיְה
יָא סְוַיַם פַּדְמַנָאבְּהַסְיַה מוּקְתַה-פַּדְמָאד ויניהְסְרִיתָא
(גִיתָא-מָאהָאתְמְיַה 4)

מאחר שהבְּהַגַוַד-גִיתָא דוברה על-ידי אלוהים, הרי שאין עוד צורך בשום ספרות נוספת. צריך רק לשומעה ולקוראה בדרך קבע וברוב קשב. האנשים כיום שקועים כל כך בפעילות ארצית, עד כי אינם מסוגלים לקרוא את כל הספרות הוֵדית. אולם אין גם צורך בכך. די בספר אחד זה, הבְּהַגַוַד-גִיתָא, שהרי זה מכיל את תמצית הספרות הוֵדית כולה, ובמיוחד משום שדובר על-ידי אישיות אלוה העילאי.

נאמר:

בְּהָארַתָאמְרִיתַה-סַרְוַסְוַםּ וישְׁנוּ-וַקְתְרָאד ויניקְהָסְרִיתַם
גִיתָא-גַנְגוֹדַקַם פִּיתְוָא פּוּנַר גַ׳נְמַה נַה וידְיַתֶא
(גִיתָא-מָאהָאתְמְיַה 5)

"מי ששותה את מי הגנגס זוכה בגאולה; קל וחומר מי שלוגם את נקטר הבְּהַגַוַד-גִיתָא. זו תמצית הנקטר של המַהָאבְּהָארַתַה, ודוברה על-ידי קְרִישְׁנַה עצמו, וישְׁנוּ המקורי." הבְּהַגַוַד-גִיתָא נבעה מפיו של אישיות אלוה, והגנגס נבע מכפות רגליו. אין כמובן, הבדל בין פיו של האל לכפות רגליו, אולם מלימוד חסר פניות ניתן לראות שחשיבותה של הגִיתָא רבה אף מזו של מימי הגנגס.

סַרְווֹפַּנִישַׁדוֹ גָאווֹ דוֹגְדְהָא גוֹפָּאלַה-נַנְדַנַהּ
פָּארְתְהוֹ וַתְסַהּ סוּ-דְהִיר בְּהוֹקְתָא דוֹגְדְהַם גִיתָאמְרִיתַם מַהַת
(גִיתָא-מָאהָאתְמְיַה 6)

"הגִיתוֹפַּנִישַׁד, או הבְּהַגַוַד-גִיתָא, מהווה תמצית האוּפַּנִישַׁדוֹת כולם, ומשולה לפרה. קְרִישְׁנַה, רועה הפרות המפורסם, חולב פרה זו. אַרְגֻ׳וּנַה הוא העגל, ומלומדים דגולים ודְבֵקים טהורים שותים את נקטר חלבה."

אֵקַם שָׁאסְתְרַםּ דֵוַקִי-פּוּתְרַה-גִיתָם אֵקוֹ דֵווֹ דֵוַקִי-פּוּתְרַה אֵוַה
אֵקוֹ מַנְתְרַס תַסְיַה נָאמָאני יָאני קַרְמָאפְּי אֵקַם תַסְיַה דֵוַסְיַה סֵוָא
(גִיתָא-מָאהָאתְמְיַה 7)

האנשים כיום משתוקקים מאד לספר קודש אחד, לאלוהים אחד, לדת אחת ולמשלח יד אחד. משום כך, אֵקַם שָׁאסְתְרַםּ דֵוַקִי-פּוּתְרַה-גִיתָם: הבה ויהיה רק ספר אחד, ספר קודש משותף לעולם כולו – הבְּהַגַוַד-גִיתָא. אֵקוֹ דֵווֹ דֵוַקִי-פּוּתְרַה אֵוַה: הבה ויהיה רק אלוהים אחד לעולם – שְׂרִי קְרִישְׁנַה. אֵקוֹ מַנְתְרַס תַסְיַה נָאמָאני יָאני: הבה ויהיה רק מזמור אחד, מַנְתְרַה אחת, תפילה אחת – זימרת שמותיו של האל: הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא. קַרְמָאפְּי אֵקַם תַסְיַה דֵוַסְיַה סֵוָא: לבסוף, הבה ותהיה רק עבודה אחת – שירות לאישיות אלוה.

שושלת המורים הרוחניים

אֻםַ פַּרַמְפַּרָא-פְּרָאפְּתַם אימַםַ רָאגַ׳רְשַׁיוֹ וידוּהּ

"כך התקבל מדע נשגב זה דרך שושלת מורים, ובדרך זו הבינוהו המלכים הקדושים." (בְּהַגַוַד-גִיתָא 4.2)

1. קְרִישְׁנַה
2. בְּרַהְמָא
3. נָארַדַה
4. וְיָאסַה
5. מַדְהְוַה
6. פַּדְמַנָאבְּהַה
7. נְרִיהַרִי
8. מָאדְהַוַה
9. אַקְשׁוֹבְּהְיַה
10. גַ׳יַה תִירְתְּהַה
11. גְ׳נָאנַסִינְדְהוּ
12. דַיָאנִידְהִי
13. וידְיָאנִידְהִי
14. רָאגֵ׳נְדְרַה
15. גַ׳יַדְהַרְמַה
16. פּוּרוּשׁוֹתַּמַה
17. בְּרַהְמַנְיַה תִירְתְּהַה
18. וְיָאסַה תִירְתְּהַה
19. לַקְשְׁמִי פַּתי
20. מָאדְהַוֶנְדְרַה פּוּרִי
21. אִישְׁוַרַה פּוּרִי (ניתְיָאנַנְדַה, אַדְוַיְתַה)
22. צַ׳יְתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ
23. רֻוּפַּה (סְוַרֻוּפַּה, סַנָאתַנַה)
24. רַגְהוּנָאתְהַה, גִ׳יוַה
25. קְרִישְׁנַדָאסַה
26. נַרוֹתַּמַה
27. וישְׁוַנָאתְהַה
28. (בַּלַדֵוַה) גַ׳גַנְנָאתְהַה
29. בְּהַקְתִיוינוֹדַה
30. גַוּרַה קִישׁוֹרַה
31. בְּהַקְתִיסִידְדְהָאנְתַה סַרַסְוַתִי
32. א.צ׳. בְּהַקְתִיוֶדָאנְתַה סְוָאמִי פְּרַבְּהוּפָּאדַה

פרק 1

תצפית בכוחות הצבא בשדה הקרב בקוּרוּקְשֵׁתְרַה

פסוק 1

דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה אוּוָאצַ׳ה
דְהַרְמַה-קְשֵׁתְרֵא קוּרוּ-קְשֵׁתְרֵא סַמַוֶתָא יוּיוּתְסַוַהּ
מָאמַקָאהּ פָּאנְדַוָאשׁ צַ׳יְוַה קים אַקוּרְוַתַה סַנְגַ׳יַה

דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַהּ אוּוָאצַ׳ה—המלך דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה אמר; דְהַרְמַה-קְשֵׁתְרֵא—באתר העלייה לרגל; קוּרוּ-קְשֵׁתְרֵא—במקום הנקרא קוּרוּקְשֵׁתְרַה; סַמַוֶתָאהּ—התקבצו; יוּיוּתְסַוַהּ—תאבים לקרב; מָאמַקָאהּ—(הבנים) שלי; פָּאנְדַוָאהּ—בני פָּאנְדוּ; צַ׳ה—ו-; אֵוַה—אכן; קים—מה; אַקוּרְוַתַה—הם עשו; סַנְגַ׳יַה—הו סַנְגַ׳יַה.

דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה אמר: הו סַנְגַ׳יַה, מה עשו בני ובני פָּאנְדוּ לאחר שהתקבצו, תאבים לקרב, באתר העלייה לרגל בקוּרוּקְשֵׁתְרַה?

הבְּהַגַוַד-גִיתָא, שדנה במדע האלוהים, מוכרת לקוראים רבים. בגִיתָא-מָאהָאתְמְיַה (שירת הלל לגִיתָא), שמהווה תמצית הגִיתָא, נאמר שספר זה צריך להיקרא בקפדנות רבה, בסיועו של דַבֵק של שְׁרִי קְרִישְׁנַה. גם אין לנסות להבין ולפרש אותו על בסיס מניעים אישיים כלשהם. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מסבירה בעצמה מהי הבנה נכונה – בדרך שהבינה אַרְג׳וּנַה, כפי ששמע מקְרִישְׁנַה במישרין. מי שזכה והבין את הבְּהַגַוַד-גִיתָא ברוח שושלת המורים, ללא כל פרשנות אישית, הרי שידיעתו עולה על החכמה הוֶדית כולה, ועל זו שבשאר כתבי העולם. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מכילה את כל המצוי בכתבי קודש אחרים, כמו גם דברים שאינם בשום מקום מלבדה. זוהי ייחודיותה. זהו מדע האלוהים המושלם, שהרי דובר על-ידי אישיות אלוה העילאי, שְׁרִי קְרִישְׁנַה, במישרין. נושאי שיחתם של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה וסַנְגַ׳יַה, כמתואר במַהָאבְּהָארַתַה, מהווים בסיס לפילוסופיה גדולה שצמחה בשדה הקרב בקוּרוּקְשֵׁתְרַה, מקום ששימש אתר עלייה לרגל עוד מימיה הקדומים של התקופה הוֶדית. אישיות אלוה אמר בעצמו ידע זה בשעה שירד עלי אדמות לצורך הדרכת המין האנושי. המילה דְהַרְמַה-קְשֵׁתְרַה (מקום שבו נערכים טקסים דתיים) היא

רבת משמעות, שהרי אלוהים עצמו נמצא שם לצדו של אַרְג׳וּנַה. דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה, אבי הקוּרַוים, פקפק ביכולת בניו לזכות בניצחון, ובחששו, שאל את מזכירו סַנְגַ׳יַה, ״מה הם עשו?״ הוא ידע כי שני הצדדים — בניו ובני פָּאנְדוּ — החלטיים להלחם עד חרמה, ואף על פי כן שאלתו היא רבת משמעות. הוא לא חפץ בפשרה בין הדודנים, ורצה לדעת את גורל בניו בקרב. הקרב נערך בקוּרוּקְשֶׁתְרַה, שנזכר בוֵדות כמקום מקודש, אפילו לתושבי עדן. דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה חרד לכן, שקדושתו תשפיע על תוצאות הקרב. הוא ידע כי השפעתו תהיה חיובית לאַרְג׳וּנַה ולבני פָּאנְדוּ, שהיו כולם צדיקים מטבעם. סַנְגַ׳יַה היה תלמיד של וְיָאסַה, ובחסדו זכה לחזות בשדה הקרב בקוּרוּקְשֶׁתְרַה, אפילו מחדרו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה. דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה חקרו אפוא למצב הקרב. לבו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה נחשף כאן. הפָּאנְדַוים ובניו היו צאצאיה של אותה משפחה, אולם הוא מכנה רק את בניו כקוּרַוים, ומנשל את בניו של פָּאנְדוּ מירושת המשפחה. זה מלמד על הלך רוחו ויחסיו עם אחייניו, בניו של פָּאנְדוּ. ממש כשם שמנכשים עשבים שוטים בשדה חיטה, יש לצפות כבר מראשית הדיון, כי באתר הדת בקוּרוּקְשֶׁתְרַה, בנוכחות אבי הדת, שְׂרִי קְרִישְׁנַה, ינוכשו עשבים שוטים כמו דוּרְיוֹדְהַנַה בן דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה ואחרים, והאל ירומם ויכונן את הצדיקים וישרי הדרך, שבהנהגת יוּדְהִישְׁטְהִירַה. זוהי משמעות נוספת של המילים דְהַרְמַה-קְשֶׁתְרֶא וקוּרוּ-קְשֶׁתְרֶא לבד מחשיבותם ההיסטורית והוֵדית.

פסוק 2

סַנְגַ׳יַה אוּוָאצַ׳ה
דְרִישְׁטְוָא תוּ פָּאנְדַוָאנִיקַם וְיוּדְהַם דוּרְיוֹדְהַנַס תַדָא
אָצָ׳ארְיַם אוּפַּסַנְגַמְיַה רָאגָ׳א וַצַ׳נַם אַבְּרַוִית

סַנְגַ׳יַה אוּוָאצַ׳ה—סַנְגַ׳יַה אמר; דְרִישְׁטְוָא—לאחר שהשקיף; תוּ—אבל; פָּאנְדַוַה-אַנִיקַם—צבאם של בני פָּאנְדוּ; וְיוּדְהַם—ערוך לקרב; דוּרְיוֹדְהַנַה—דוּרְיוֹדְהַנַה; תַדָא—אז; אָצָ׳ארְיַם—אל המורה; אוּפַּסַנְגַמְיַה—פנה; רָאגָ׳א—המלך; וַצַ׳נַם—מילים; אַבְּרַוִית—אמר.

סַנְגַ׳יַה אמר: הו מלך, לאחר שהמלך דוּרְיוֹדְהַנַה השקיף על צבאם של בני פָּאנְדוּ הערוך לקרב, הוא פנה אל מורו ואמר.

דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה היה עיוור מלידה, אולם לרוע המזל היה גם משולל ראייה רוחנית. הוא ידע כי בניו עיוורים בנושאים רוחניים ממש כמותו, ומשום כך לא תיתכן

הבנה ביניהם לבין הפָּאנְדַּוים, שהיו צדיקים מלידה. אף על פי כן, חשש מהשפעת המקום הקדוש. סַנְגַ׳יַה, שהבין את חששו, ביקש לעודד את המלך המדוכדך והבטיחו כי קדושת המקום לא תשפיע על בניו ותניעם לבקש פשרה. הוא דיווח למלך שבנו, דוּרְיוֹדְהַנַה, סיים להשקיף על צבא הפָּאנְדַּוים, ופנה לדווח למפקד צבאו, דְרוֹנָאצָ׳ארְיַה, על מצב העניינים. אף שדוּרְיוֹדְהַנַה נזכר כאן כמלך, בגלל חומרת המצב, היה עליו לפנות למפקד צבאותיו. דוּרְיוֹדְהַנַה היה מדינאי מוכשר, אולם ליטושו הדיפלומטי לא הצליח להסתיר את פחדו למראה מערך צבאות הפָּאנְדַּוים.

פסוק 3

פַּשְׁיַיתָאם פָּאנְדּוּ-פּוּתְרָאנָאם אָצָ׳ארְיַה מַהַתִים צַ׳מֻום
וְיֻוּדְהָאם דְרוּפַּדַה-פּוּתְרֵנַה תַוַה שִׁישְׁיֵנַה דְהִימַתָא

פַּשְׁיַה—רְאֵה; אֵתָאם—הזה; פָּאנְדּוּ-פּוּתְרָאנָאם—של בני פָּאנְדּוּ; אָצָ׳ארְיַה—הו מורי; מַהַתִים—האדיר; צַ׳מֻום—את הצבא; וְיֻוּדְהָאם—ערוך; דְרוּפַּדַה-פּוּתְרֵנַה—בידי בן דְרוּפַּדַה; תַוַה—שלך; שִׁישְׁיֵנַה—בידי התלמיד; דְהִי-מַתָא—מחונן.

הו מורי, הבט בצבאם האדיר של בני פָּאנְדּוּ, אשר ערוך במיומנות כה רבה בידי תלמידך המחונן, בן דְרוּפַּדַה.

דוּרְיוֹדְהַנַה, שהיה מדינאי מזהיר, ביקש להצביע על שגיאתו של דְרוֹנָאצָ׳ארְיַה, הבְּרָאהְמַנַה הדגול ומפקד הצבא. נתגלע סכסוך מדיני כלשהו בין דְרוֹנָאצָ׳ארְיַה לבין המלך דְרוּפַּדַה, אביה של דְרַוּפַּדִי, שהיתה אשתו של אַרְג׳וּנַה. בעקבותיו ערך דְרוּפַּדַה טקס הקרבה גדול והובטח לו בן שיהרוג את דְרוֹנָאצָ׳ארְיַה. אף שדְרוֹנָאצָ׳ארְיַה ידע זאת, הרי שכבְּרָאהְמַנַה רחב אופקים, לא היסס ללמד את בנו של דְרוּפַּדַה, דְהְרִישְׁטַדְיוּמְנַה, את סודותיו הצבאיים כולם, בשעה שחינוכו הצבאי הופקד בידו. בקרב בקוּרוּקְשֵׁתְרַה דְהְרִישְׁטַדְיוּמְנַה השתתף לצד הפָּאנְדַּוים ופיקד על פריסת כוחותיהם, כפי שלמד מדְרוֹנָאצָ׳ארְיַה. דוּרְיוֹדְהַנַה מצביע עתה על שגיאה זו, כדי שדְרוֹנָאצָ׳ארְיַה יהיה דרוך ובלתי מתפשר בקרב. הוא מרמז גם שלא ייטה להתרכך במלחמתו בפָּאנְדַּוים, שהיו תלמידיו האהובים. אַרְג׳וּנַה היה תלמידו המבריק והאהוב ביותר. דוּרְיוֹדְהַנַה מזהיר שמורך לב שכזה יובילם לתבוסה.

פסוק 4

אַתְרַה שֻׂורָא מַהֶשְׁו-אָסָא בְּהִימָארְג׳ונַה-סַמָא יוּדְהִי
יוּיוּדְהָאנוֹ וִירָאטַשׁ צַ׳ה דְרוּפַּדַשׁ צַ׳ה מַהָא-רַתְהַהּ

אַתְרַה—כאן; שֻׂורָאהּ—גיבורי חיל; מַהָא-אִישׁוּ-אָסָאהּ—קשתים אדירים; בְּהִימַה-אַרְג׳ונַה—לבְּהִימַה ואַרְג׳ונַה; סַמָאהּ—שווים; יוּדְהִי—בקרב; יוּיוּדְהָאנַהּ—יוּיוּדְהָאנַהּ; וִירָאטַהּ—וִירָאטַה; צַ׳ה—ו-; דְרוּפַּדַהּ—דְרוּפַּדַה; צַ׳ה—ו-; מַהָא-רַתְהַהּ—לוחמים דגולים.

בצבא זה מצויים קשתים רבים גיבורי חיל אשר שווים בכוחם לבְּהִימַה ואַרְג׳ונַה: לוחמים דגולים כיוּיוּדְהָאנַה, וִירָאטַה ודְרוּפַּדַה.

אפילו שדְהְרִישְׁטַדְיוּמְנַה לא היווה מכשול רציני בפני מיומנותו וכוחו האדיר של דְרוֹנָאצָ׳ארְיַה, היו שם רבים אחרים שהיוו מקור לחשש. דוּרְיוֹדְהַנַה מכנה אותם אבני נגף גדולות על נתיב הניצחון. זאת משום שכל אחד מאלה היה אימתני ממש כמו בְּהִימַה ואַרְג׳ונַה. מאחר שדוּרְיוֹדְהַנַה ידע את כוחם של בְּהִימַה ואַרְג׳ונַה, הרי שהשווה את אלה אליהם.

פסוק 5

דְהְרִישְׁטַקֵתוּשׁ צֵ׳קִיתָאנַהּ קָאשִׂירָאגַ׳שׁ צַ׳ה וִירְיַוָאן
פּוּרוּג׳ית קוּנְתִיבְּהוֹגַ׳שׁ צַ׳ה שַׂיְבְּיַשׁ צַ׳ה נַרַה-פּוּנְגַוַהּ

דְהְרִישְׁטַקֵתוּהּ—דְהְרִישְׁטַקֵתוּ; צֵ׳קִיתָאנַהּ—צֵ׳קִיתָאנַה; קָאשִׂירָאגַ׳הּ—קָאשִׂירָאגַ׳ה; צַ׳ה—ו-; וִירְיַה-וָאן—רב עוצמה; פּוּרוּג׳ית—פּוּרוּג׳ית; קוּנְתִיבְּהוֹגַ׳הּ—קוּנְתִיבְּהוֹגַ׳ה; צַ׳ה—ו-; שַׂיְבְּיַהּ—שַׂיְבְּיַה; צַ׳ה—ו-; נַרַה-פּוּנְגַוַהּ—גיבורים מבין האנשים.

מצויים גם לוחמים נועזים ורבי עוצמה כדְהְרִישְׁטַקֵתוּ, צֵ׳קִיתָאנַה, קָאשִׂירָאגַ׳ה, פּוּרוּג׳ית, קוּנְתִיבְּהוֹגַ׳ה ושַׂיְבְּיַה.

פסוק 6

יוּדְהָאמַנְיוּשׁ צַ׳ה וִיקְרָאנְתַה אוּתְתַמוּגָ׳אשׁ צַ׳ה וִירְיַוָאן
סַוּבְּהַדְרוֹ דְרַוּפַּדֵיָאשׁ צַ׳ה סַרְוַה אֵוַה מַהָא-רַתְהָאהּ

יוּדְהָאמַנְיוּהּ—יוּדְהָאמַנְיוּ; צַ׳ה—וּ-; ויקְרָאנְתַהּ—רב עוצמה; אוּתְתַמּוּגָ׳אהּ—אוּתְתַמּוּגָ׳אהּ; צַ׳ה—וּ-; וִירְיַה-נָאן—רב כוח; סַוּבְּהַדְרַהּ—בן סוּבְּהַדְרָא; דְרַוּפַּדֵיָאהּ—בני דְרַוּפַּדִי; צַ׳ה—וּ-; סַרְוֵא—כולם; אֵוַה—אכן; מַהָא-רַתְהָאהּ—לוחמי מרכבה מעולים.

מצויים שם יוּדְהָאמַנְיוּ רב העוצמה, אוּתְתַמּוּגָ׳אהּ רב הכוח, בן סוּבְּהַדְרָא ובני דְרַוּפַּדִי. אנשי הצבא הללו כולם לוחמי מרכבה מעולים.

פסוק 7

אַסְמָאקַם תוּ וִישִׁישְׁטָא יֵא תָאן נִיבּוֹדְהַה דְוִיגֹ׳וֹתְתַמַה
נָאיַקָא מַמַה סַיְנְיַסְיַה סַמְגְ׳נָאְרתְהַם תָאן בְּרַוִימִי תֵא

אַסְמָאקַם—שלנו; תוּ—אך; וִישִׁישְׁטָאהּ—מובחרים; יֵא—אלו אשר; תָאן—אותם; נִיבּוֹדְהַה—דע; דְוִיגַ׳ה-אוּתְתַמַה—הטוב בבְּרָאהְמַנים; נָאיַקָאהּ—מפקדים; מַמַה—שלי; סַיְנְיַסְיַה—של הצבא; סַמְגְ׳נָא-אַרְתְהַם—על מנת שתדע; תָאן—אותם; בְּרַוִימִי—אני אומר; תֵא—לך.

ועתה, הטוב בבְּרָאהְמַנים, הבה ואציג לפניך את המפקדים אשר מוכשרים במיוחד להנהיג את צבאותיי.

פסוק 8

בְּהַוָאן בְּהִישְׁמַשׁ צַ׳ה קַרְנַשׁ צַ׳ה קְרִיפַּשׁ צַ׳ה סַמִיתִים-גַ׳יַהּ
אַשְׁוַתְתְהָאמָא וִיקַרְנַשׁ צַ׳ה סוּמַדַתְתִיס תַתְהַיְוַה צַ׳ה

בְּהַוָאן—אתה; בְּהִישְׁמַהּ—בְּהִישְׁמַה; צַ׳ה—וּ-; קַרְנַהּ—קַרְנַה; צַ׳ה—וּ-; קְרִיפַּהּ—קְרִיפַּה; צַ׳ה—וּ-; סַמִיתִים-גַ׳יַהּ—אינם מובסים בקרב לעולם; אַשְׁוַתְתְהָאמָא—אַשְׁוַתְתְהָאמָא; וִיקַרְנַהּ—וִיקַרְנַה; צַ׳ה—וּ-; סַוּמַדַתְתִיהּ—בנו של סוֹמַדַתְתַה; תַתְהָא—כמו גם; אֵוַה—אכן; צַ׳ה—וּ-.

אתה, בְּהִישְׁמַה, קַרְנַה, קְרִיפַּה, אַשְׁוַתְתְהָאמָא, וִיקַרְנַה וּבְּהֻוּרִישְׁרַוָא בנו של סוֹמַדַתְתַה, כולכם הנכם לוחמים דגולים, שאינם מובסים בקרב לעולם.

דוּרְיוֹדְהַנַה מציין את שמותיהם של המצביאים הבולטים, שידועים כמנצחים תמיד. וִיקַרְנַה הוא אחיו של דוּרְיוֹדְהַנַה, אַשְׁוַתְתְהָאמָא הוא בנו של דְרוֹנָאצָ׳ארְיַה, וסַוּמַדַתְתִי, או בְּהֻוּרִישְׁרַוָא, הוא בנו של מלך הבָּאהְלִיקים. קַרְנַה הוא אח-למחצה

של אַרְג׳וּנַה, שנולד לקוּנְתִי לפני נישואיה למלך פָּאנְדוּ. אחותו התאומה של קְרִיפָּאצָ׳ארְיַה נישאה לדְרוֹנָאצָ׳ארְיַה.

פסוק 9

אַנְיֶא צַ׳ה בַּהַוַהּ שׁוּרָא מַד-אַרְתְהֶא תְיַקְתַה-גִ׳יוִיתָאהּ
נָאנָא-שַׂסְתְרַה-פְּרַהַרַנָּאהּ סַרְוֶא יוּדְדְהַה-וִישָׁארַדָאהּ

אַנְיֶא—אחרים; צַ׳ה—ו-; בַּהַוַהּ—רבים; שׁוּרָאהּ—גיבורים; מַת-אַרְתְהֶא—עבורי; תְיַקְתַה-גִ׳יוִיתָאהּ—נכונים להשליך את חייהם; נָאנָא—מסוגים שונים; שַׂסְתְרַה—כלי נשק; פְּרַהַרַנָּאהּ—חמושים; סַרְוֶא—כולם; יוּדְדְהַה-וִישָׁארַדָאהּ—מיומנים בתורת המלחמה.

עוד רבים גבורי החיל שנכונים להשליך את חייהם מנגד עבורי. כולם מזוינים בשלל כלי נשק ומיומנים בתורת המלחמה.

אחרים – כגַ׳יַדְרַתְהַה, קְרִיתַוַרְמָא ושַׁלְיַה – היו נכונים להלחם עד מוות עבור דוּרְיוֹדְהַנַה. במילים אחרות, הוכרע כבר שכולם ימותו בקרב בקוּרוּקְשֶׁתְרַה, כיוון שהצטרפו למחנהו של דוּרְיוֹדְהַנַה החוטא. כמובן, לנוכח כוחם המשותף של ידידיו, כמתואר לעיל, היה דוּרְיוֹדְהַנַה בטוח בנצחונו.

פסוק 10

אַפַּרְיָאפְּתַםּ תַד אַסְמָאקַםּ בַּלַםּ בְּהִישְׁמָאבְּהִירַקְשִׁיתַם
פַּרְיָאפְּתַםּ תְו אידַם אֶתֶשָׁאםּ בַּלַםּ בְּהִימָאבְּהִירַקְשִׁיתַם

אַפַּרְיָאפְּתַם—עצום ורב ללא גבול; תַת—הזה; אַסְמָאקַם—שלנו; בַּלַם—כוח צבאי; בְּהִישְׁמַה—בידי בְּהִישְׁמַה; אַבְּהִירַקְשִׁיתַם—מוגן; פַּרְיָאפְּתַם—מוגבל; תוּ—בעוד ש-; אידַם—הזה; אֶתֶשָׁאם—שלהם; בַּלַם—הכוח הצבאי; בְּהִימַה—בידי בְּהִימַה; אַבְּהִירַקְשִׁיתַם—מוגן.

כוחנו עצום ורב ללא גבול, ואנו מוגנים כליל תחת ידו של בְּהִישְׁמַה הסב, בעוד שכוחם של הפָּאנְדַוים, תחת הגנתו הזהירה של בְּהִימַה, מוגבל.

דוּרְיוֹדְהַנַה עורך כאן השוואת כוחות. הוא סבור שכוחו הצבאי בלתי מוגבל, במיוחד בזכות הגנתו של המפקד המנוסה, בְּהִישְׁמַה הסב. כוחם של הפָּאנְדַוים

לעומת זאת, מוגבל. מפקדו, בְּהִימַה, אינו רב ניסיון כמו בְּהִישְׁמַה, גם יכולתו פחותה לאין ערוך משלו. דוּרְיוֹדְהַנַה נטר לבְּהִימַה איבה תמידית, מאחר שידע כי אם יהרג, הרי שיהיה זה מידיו. מכל מקום, עתה בנוכחותו של בְּהִישְׁמַה, שהיה מצביא מעולה לאין ערוך, הוא היה בטוח בנצחונו, ואף מצא חיזוקים רבים למסקנתו זו.

פסוק 11

אַיַנֵשׁוּ צַ׳ה סַרְוֵשׁוּ יַתְהָא-בְּהָאגַם אַוַסְתְהִיתָאהּ
בְּהִישְׁמַם אֶוָאבְּהִירַקְשַׁנְתוּ בְּהַוַנְתַהּ סַרְוַה אֶוַה הִי

אַיַנֵשׁוּ—בעמדות ההגנה על מערכי הכוחות; צַ׳ה—ו-; סַרְוֵשׁוּ—כולן; יַתְהָא-בְּהָאגַם—כל אחד על פי מיקומו; אַוַסְתְהִיתָאהּ—ניצבים; בְּהִישְׁמַם—לבְּהִישְׁמַה; אֶוַה—אכן; אַבְּהִירַקְשַׁנְתוּ—לסייע; בְּהַוַנְתַהּ—עליכם; סַרְוֵא—כולכם; אֶוַה הִי—אכן.

עתה מוטל על כולכם, אשר ניצבים בעמדות ההגנה על מערכי הכוחות, לתת לבְּהִישְׁמַה הסב סיוע מלא.

דוּרְיוֹדְהַנַה חושש כי לשמע דברי ההלל לבְּהִישְׁמַה, עלולים האחרים לחשוב כי הוא מפחית בערכם, ובדרכו הדיפלומטית הרגילה, הוא מנסה לרכך את המצב במילים לעיל. אף שהדגיש את גדולתו של בְּהִישְׁמַה, הוא מרמז גם שהוא אדם זקן ושיש לגונן עליו מכל עבר. בשעה שיילחם, אפשר שהאויב ינצל את מעורבותו המלאה בחזית אחת. מכאן שחשוב ששאר הלוחמים לא ינטשו את עמדותיהם ויאפשרו לאויב לפרוץ את מערך הכוחות. דוּרְיוֹדְהַנַה חש בבירור שניצחון הקוּרוּ תלוי בבְּהִישְׁמַדֵוַה. הוא היה בטוח בתמיכתם של בְּהִישְׁמַדֵוַה ודְרוֹנָאצָ׳ארְיַה, שהרי לא פצו פה כאשר דְרַוּפַּדִי, אשתו של אַרְג׳וּנַה, התחננה אליהם בחוסר ישע לצדק, בשעה שנגררה ואולצה להופיע עירומה לעיני קהל המצביאים הדגולים שבאסיפה. אף שידע כי שניים אלה חשים זיקה כלשהי לפָּאנְדַּוים, הוא קיווה שעתה ינטשו רגש זה, כפי שעשו במהלך משחקי ההימורים.

פסוק 12

תַסְיַה סַנְגַ׳נַין הַרְשַׁם קוּרוּ-וְרִידְדְהַהּ פִּיתָאמַהַהּ
סִימְהַה-נָאדַם וִינַדְיוֹצְ׳צַ׳יְהּ שַׁנְקְהַם דַדְהְמַוּ פְּרַתָאפַּוָאן

תַסְיַה—שלו; סַנָּגַ׳נַיַן—נסך; הַרְשַׁם—חדווה; קורוּ-וְרִידְדְהַה—זקן שושלת הקורוּ; פִּיתַאמַהַה—סב הלוחמים; סִימְהַה-נָאדַם—קול שדמה לשאגת אריה; וִינַדְיַה—שאג; אוּצֶ׳צַ׳יְהַ—בקול אדיר; שַׁנְקְהַם—בקונכייה; דַדְהְמַו—תקע; פְּרַתָאפַּה-וָאן—אמיץ הלב.

בְּהִישְׁמַה אמיץ הלב, שהיה זקן שושלת הקורוּ וסב הלוחמים, תקע אז בקונכייתו בקול אדיר שדמה לשאגת אריה, ונסך חדווה בלב דוּרְיוֹדְהַנַה.

סב שושלת הקורוּ הבין את נבכי לבבו של נכדו דוּרְיוֹדְהַנַה, ובחמלתו הטבעית ניסה לשמחו בתקיעת-קונכייה רמה, כאריה, כיאה למעמדו. בעקיפין, באמצעות קונכייתו, כמו הודיע לנכדו החושש, שסיכוייו לניצחון אבודים, שהרי שְׂרִי קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה, ניצב בצד שמנגד. אולם מאחר שחובתו להילחם, הרי שלא יחסוך כל מאמץ.

פסוק 13

תַתַה שַׁנְקְהָאשׁ צַ׳ה בְּהֶרְיַשׁ צַ׳ה פַּנַּוָאנַקַה-גוֹמוּקְהָאהּ
סַהַסַיְוָאבְּהְיַהַנְיַנְתַה סַה שַׁבְּדַס תוּמוּלוֹ ׳בְּהַוַת

תַתַה—ואז; שַׁנְקְהָאהּ—קונכיות; צַ׳ה—ו-; בְּהֶרְיַה—תופים עצומים; צַ׳ה—ו-; פַּנַּוַה-אָנַקַה—תופים קטנים ותופי דוד; גוֹ-מוּקְהָאהּ—שופרות; סַהַסָא—לפתע; אֶוַה—אכן; אַבְּהְיַהַנְיַנְתַה—הוכו; סַה—הזה; שַׁבְּדַה—הצליל; תוּמוּלַה—רעש מחריש אוזניים; אַבְּהַוַת—היה.

ואז פרצו לפתע בקול תרועה רמה קונכיות, תופים, שופרות, חצוצרות וקרנות, וצליליהם הצטרפו לרעש מחריש אוזניים.

פסוק 14

תַתַה שְׁוֶתַיְר הַיַיְר יוּקְתֶא מַהַתי סְיַנְדַנֶא סְתְהִיתַו
מָאדְהַוַה פָּאנְדַּוַשׁ צַ׳יְוַה דִיוְיַו שַׁנְקְהַו פְּרַדַדְהְמַתוּה

תַתַה—ואז; שְׁוֶתַיְה—לבנים; הַיַיְה—לסוסים; יוּקְתֶא—רתומה; מַהַתי—גדולה; סְיַנְדַנֶא—על מרכבה; סְתְהִיתַו—ניצבים; מָאדְהַוַה—קְרִישְׁנַה (בעלה של אלת המזל); פָּאנְדַּוַה—אַרְג׳וּנַה (בן פָּאנְדּוּ); צַ׳ה—ו-; אֶוַה—אכן; דִיוְיַו—נשגבות; שַׁנְקְהַו—קונכיות; פְּרַדַדְהְמַתוּה—תקעו.

גם קְרִישְׁנַה ואַרְג׳וּנַה, ניצבים בצד שמנגד על מרכבה גדולה רתומה לסוסים לבנים, תקעו אז בקונכיותיהם הנשגבות.

לעומת קונכיתו של בְּהִישְׁמַדֶוַה, מתוארות הקונכיות שבידיהם של קְרִישְׁנַה ואַרְג׳וּנַה כנשגבות. צליליהן הנשגבים מורים על תבוסתם הבטוחה של אויביהם, שהרי קְרִישְׁנַה היה לצד הפָּאנְדַּוים. גַ׳יַס תוּ פָּאנְדּוּ-פּוּתְרָאנָאםּ יֵשָׁאםּ פַּקְשֵׁא גַ׳נָארְדַנַהּ. מי שמתרועע עם אישיות אלוה, כמו בניו של פָּאנְדּוּ, הרי שינצח תמיד. בכל מקום שקְרִישְׁנַה מצוי בו, מצויה גם אלת המזל, שהרי זו אינה נוטשת את בעלה לעולם. מכאן שציפו לאַרְג׳וּנַה רק ניצחון ומזל. צליליה הנשגבים של קונכיתו של וישְׁנוּ, או קְרִישְׁנַה, מרמזים על כך. בנוסף, היתה המרכבה ששני הידידים ישבו עליה מתנתו של אַגְנִי (אל האש), ויכולה היתה להוביל לניצחון בכל כיוון שאליו נישאה בתוך שלושת העולמות.

פסוק 15

פָּאנְצַ׳גַ׳נְיַםּ הְרִישִׁיקֶשׁוֹ דֶוַדַתְתַםּ דְהַנַנְגַ׳יַהּ
פּוּנְדְּרַםּ דַדְהְמַוּ מַהָא-שַׁנְקְהַםּ בְּהִימַה-קַרְמָא וְרִיקוֹדַרַהּ

פָּאנְצַ׳גַ׳נְיַם—בקונכייה הנקראת פָּאנְצַ׳גַ׳נְיַה; הְרִישִׁיקַה-אִישַׁהּ—קְרִישְׁנַה (האל המנחה את חושי דְבֵקיו); דֶוַדַתְתַם—בקונכייה הנקראת דֶוַדַתְתַה; דְהַנַם-גַ׳יַהּ—אַרְג׳וּנַה (כובש העושר); פּוּנְדְּרַם—בקונכייה הנקראת פּוּנְדְּרַה; דַדְהְמַוּ—נשף; מַהָא-שַׁנְקְהַם—בקונכייה האימתנית; בְּהִימַה-קַרְמָא—מבצען של משימות על אנושיות; וְרִיקַה-אוּדַרַהּ—הרעבתן (בְּהִימַה).

קְרִישְׁנַה נשף בקונכייתו פָּאנְצַ׳גַ׳נְיַה; אַרְג׳וּנַה נשף בשלו, דֶוַדַתְתַה; ובְּהִימַה הרעבתן, מבצען של משימות על-אנושיות, נשף בקונכייתו האימתנית פּוּנְדְּרַה.

מאחר שקְרִישְׁנַה הוא אדון החושים כולם, הוא מכונה בפסוק זה הְרִישִׁיקֶשַׁה. ישויות החיים הן חלקיקים שלו, ומכאן שגם חושיהן הם חלק מחושיו. האימפרסונליסטים אינם יודעים להסביר את טבע חושיהן של ישויות החיים, ומשום כך להוטים לתאר את אלה כנטולות חושים, או משוללות ייחודיות. אישיות אלוה מצוי בלב כול ומכוון את חושיהם. אולם הכוונתו היא כמידת התמסרותה של ישות החיים. מכל מקום, בחושיו של הדָבֵק הטהור הוא שולט במישרין. עתה, בשדה הקרב בקוּרוּקְשֶׁתְרַה, הוא שלט כליל בחושיו הנשגבים של אַרְג׳וּנַה, ומכאן שמו הְרִישִׁיקֶשַׁה. שמותיו של האל הם בהתאם למעשיו.

הוא נקרא למשל, מַדְהוּסֻוּדַנַה משום שהרג את הזֵד מַדְהוּ; שמו גוֹוינְדַה על שהוא מעניק עונג לפרות ולחושים; הוא נקרא וָאסוּדֵוַה כיוון שהופיע כבנו של וַסוּדֵוַה; שמו דֵוַקִי-נַנְדַנַה על שקיבל את דֵוַקִי כאמו; שמו יַשׁוֹדָא-נַנְדַנַה משום שהעניק לְיַשׁוֹדָא את משובות ילדותו בוְרִינְדָאוַנַה; הוא נקרא פָּארְתְהַה-סָארַתְהִי כיוון ששימש כרכבו של ידידו אַרְג׳וּנַה, וגם השם הְרִישִׁיקֵשַׁה מציין שהנחה את אַרְג׳וּנַה בשדה הקרב בקורוּקְשֵׁתְרַה. שמו של אַרְג׳וּנַה בפסוק זה, דְהַנַנְגַ׳יַה, ניתן לו על עזרתו לאחיו הבכור באיסוף ממון, בשעה שהיה המלך זקוק לאוצרות רבים לצורך הקרבות שונות. בְּהִימַה ידוע כוְרִיקוֹדַרַה בגלל כושר אכילתו המופלא, שמשתווה ליכולתו הגופנית הבלתי רגילה ומבצעיו העל-אנושיים, כגון הריגת הזֵד הידִימְבַּה. תרועות קונכייותיהם של האישים השונים שבמחנה הפָּאנְדַוים, החל בזו של האל, נסכו עוז רוח בקרב החיילים. מחנה האויב לא זכה בתרועות שכאלה, גם לא בנוכחותו של האל, המכוון העליון, אף לא בנוכחותה של אלת המזל. מכאן שנועד לנחול תבוסה — וזאת בישרו צלילי הקונכיות.

פסוקים 18 - 16

אַנַנְתַויגַ׳יַם רָאגָ׳א קוּנְתִי-פּוּתְרוֹ יוּדְהִישְׁטְהִירַהּ
נַקוּלַהּ סַהַדֵוַשׁ צַ׳ה סוּגְהוֹשַׁה-מַנִיפּוּשְׁפַּקָו

קָאשְׁיַשׁ צַ׳ה פַּרַמֵשְׁו-אָסַהּ שִׁיקְהַנְדִּי צַ׳ה מַהָא-רַתְהַהּ
דְהְרִישְׁטַדְיוּמְנוֹ וירָאטַשׁ צַ׳ה סָאתְיַקִישׁ צָ׳אפַּרָאגִ׳יתַהּ

דְרוּפַּדוֹ דְרַוּפַּדֵיָאשׁ צַ׳ה סַרְוַשַׂהּ פְּרִיתְהִיוִי-פַּתֵא
סוּבְּהַדְרַשׁ צַ׳ה מַהָא-בָּאהוּהּ שַׁנְקְהָאן דַדְהְמוּהּ פְּרִיתְהַק פְּרִיתְהַק

אַנַנְתַה-ויגַ׳יַם—בקונכייה המכונה אַנַנְתַה-ויגַ׳יַה; רָאגָ׳א—המלך; קוּנְתִי-פּוּתְרַהּ—בן קוּנְתִי; יוּדְהִישְׁטְהִירַהּ—יוּדְהִישְׁטְהִירַה; נַקוּלַהּ—נַקוּלַה; סַהַדֵוַהּ—סַהַדֵוַה; צַ׳ה—ו-; סוּגְהוֹשַׁה-מַנִיפּוּשְׁפַּקָו—בקונכיות המכונות סוּגְהוֹשַׁה ומַנִיפּוּשְׁפַּקַה; קָאשְׁיַהּ—של קָאשִׁי (וָארָאנַסִי); צַ׳ה—ו-; פַּרַמַה-אִישׁוּ-אָסַהּ—הקשת הדגול; שִׁיקְהַנְדִּי—שִׁיקְהַנְדִּי; צַ׳ה—ו-; מַהָא-רַתְהַהּ—הלוחם האמיץ; דְהְרִישְׁטַדְיוּמְנַהּ—דְהְרִישְׁטַדְיוּמְנַה; ויָרָאטַהּ—ויָרָאטַה; צַ׳ה—ו-; סָאתְיַקִיהּ—סָאתְיַקִי; צַ׳ה—ו-; אַפַּרָאגִ׳יתַהּ—בלתי מנוצח; דְרוּפַּדַהּ—דְרוּפַּדַה; דְרַוּפַּדֵיָאהּ—בניה של דְרַוּפַּדִי; צַ׳ה—ו-; סַרְוַשַׂהּ—יחדיו; פְּרִיתְהִיוִי-פַּתֵא—הו מלך; סוּבְּהַדְרַהּ—אַבְּהִימַנְיוּ, בנה של סוּבְּהַדְרָא; צַ׳ה—ו-; מַהָא-בָּאהוּהּ—גיבור החיל; שַׁנְקְהָאן—בקונכיות; דַדְהְמוּהּ—נשפו; פְּרִיתְהַק פְּרִיתְהַק—איש איש.

הו מלך, המלך יוּדְהִישְׁטְהִירַה, בן קוּנְתִי, נשף בקונכייתו, אַנַנְתַויגַ׳יַה, ונַקוּלַה וסַהַדֵוַה נשפו בסוּגְהוֹשַׁה ובמַנִיפּוּשְׁפַּקַה. הקשת הדגול מלכה של קָאשִׁי, הלוחם

האמיץ שִׂיקְהַנְּדִי, דְהְרִישְׁטַדְיוּמְנַה, ויִרַאטַה, סָאתְיַקִי הבלתי מנוצח, דְרוּפַּדַה, בניה של דְרַוּפַּדִי, והשאר, כגון בנה של סוּבְּהַדְרָא גיבור החיל – כולם נשפו איש איש בקונכייתו.

סַנְַגַ׳יַה מודיע למלך דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה בעדינות שנסיונו האווילי להונות את בניו של פָּאנְדּוּ ולהושיב את בניו על כס המלוכה, אינו ראוי ביותר לשבח. הסימנים כולם הראו ששושלת הקוּרוּ תימחה כולה בקרב האדיר. מבְּהִישְׁמַה הסב, ועד לקטון הנכדים, כאַבְּהִימַנְיוּ ואחרים – לרבות רבים ממלכי העולם – כולם התקבצו שם, וכולם נדונו לכליה. דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה, שעודד את בניו במעשיהם, הוא שגרם לאסון הנורא.

פסוק 19

סַה גְהוֹשׁוֹ דְהָארְתַרָאשְׁטְרָאנָאם הְרִידַיָאני וְיַדָארַיַת
נַבְּהַשׁ צַ׳ה פְּרִיתְהִיוִים צַ׳יְוַה תוּמוּלוֹ ׳בְּהְיַנוּנָאדַיַן

סַהַ—הזה; גְהוֹשַׁהַ—הקול האדיר; דְהָארְתַרָאשְׁטְרָאנָאם—של בני דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה; הְרִידַיָאני—את הלבבות; וְיַדָארַיַת—פילח; נַבְּהַהַ—את השמים; צַ׳הַ—ו-; פְּרִיתְהִיוִים—את הארץ; צַ׳הַ—ו-; אֶוַה—גם; תוּמוּלַהַ—שאון; אַבְּהְיַנוּנָאדַיַן—כשהוא מרעיד.

קול תרועת הקונכיות הפך לשאון אדיר שהרעיד שמים וארץ, וזעזע את לב בני דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה.

לא נזכר כאן שצלילי הקונכיות של בְּהִישְׁמַה ושאר הלוחמים שבמחנהו של דוּרְיוֹדְהַנַה נסכו מורך לב במחנה הפָּאנְדַּוים. נזכר לעומת זאת שלבם של בני דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה הזדעזע למשמע תרועות צבא הפָּאנְדַּוים. הסיבה היתה בטחונם המוחלט של הפָּאנְדַּוים בקְרִישְׁנַה. מי שמוצא מקלט באלוהים, אינו חושש עוד מדבר, גם לנוכח הנורא שבאסונות.

פסוק 20

אַתְהַה וְיַוַסְתְהִיתָאן דְרִישְׁטְוָא דְהָארְתַרָאשְׁטְרָאן קַפִּי-דְהְוַגַ׳הַ
פְּרַוְרִיתְתֵא שַׂסְתְרַה-סַמְפָּאתֵא דְהַנוּר אוּדְיַמְיַה פָּאנְדַּוַהַ
הְרִישִׁיקֵשַׁם תַדָא וָאקְיַם אִידַם אָהַה מַהִי-פַּתֵא

אַתְהַה—ואז; וְיַוַסְתְהִיתָאן—ערוכים לקרב; דְרִישְׁטְוָא—ראה; דְהָארְתַרָאשְׁטְרָאן—את בני דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה; קַפִּי-דְהְוַגַ׳ה—אַרְג׳וּנַה, שמרכבתו מעוטרת בדגלו של הַנוּמָאן; פְּרַוְרִיתְתֵא—כשהוא עומד להתחיל; שַׂסְתְרַה-סַמְפָּאתֵא—לשלח את חיציו; דְהַנוּה—את הקשת; אוּדְיַמְיַה—הרים; פָּאנְדַוַה—אַרְג׳וּנַה, בן פָּאנְדוּ; הְרִישִׁיקֶשַׁם—לקְרִישְׁנַה; תַדָא—אז; וָאקְיַם—מילים; אידַם—אלו; אָהַה—אמר; מַהִי-פַּתֵא—הו מלך.

ישוב במרכבתו, שדגלה מעוטר בדמותו של הַנוּמָאן, דרך אז אַרְג׳וּנַה, בן פָּאנְדוּ, את קשתו ועמד לשלח חציו. הו מלך, לאחר שהשקיף בבני דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה ובצבאם הערוך לקרב, הוא פנה אל קְרִישְׁנַה ואמר.

הקרב עומד להתחיל. מן האמור לעיל מסתבר שבניו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה נפלו כלשהו ברוחם לנוכח היערכותם הבלתי צפויה של צבאות הפָּאנְדַוים. קְרִישְׁנַה שימש להם כיועץ, ודמותו של הַנוּמָאן החקוקה על דגלו של אַרְג׳וּנַה היוותה סימן נוסף לנצחונם, שהרי הַנוּמָאן סייע לרָאמַה לנצח בקרב נגד רָאוַנַה. עתה רָאמַה והַנוּמָאן שניהם היו על מרכבתו של אַרְג׳וּנַה ונחלצו לעזרתו. קְרִישְׁנַה הוא רָאמַה עצמו, ובכל מקום שבו נמצא רָאמַה, מצויים גם משרתו הנצחי הַנוּמָאן, ובת זוגו הנצחית סִיתָא, אלת המזל. מכאן שלא היה לאַרְג׳וּנַה צורך לחשוש מאויביו. מעל לכול, נמצא עמו קְרִישְׁנַה, אדון החושים, נכון להורות וליעץ לו. מערך העניינים המבורך הזה שסידר אישיות אלוה לדְבֵקו הנצחי, הבטיח אך ניצחון.

פסוקים 22 - 21

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
סֵנַיוֹר אוּבְּהַיוֹר מַדְהְיֵא רַתְהַם סְתְהָאפַּיַה מֵא ׳צְ׳יוּתַה
יָאוַד אֵתָאן נִירִיקְשֵׁא ׳הַם יוֹדְדְהוּ-קָאמָאן אַוַסְתְהִיתָאן
קַיְר מַיָא סַהַה יוֹדְדְהַוְיַם אַסְמִין רַנַה-סַמוּדְיַמֵא

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; סֵנַיוֹה—של הצבאות; אוּבְּהַיוֹה—של שני; מַדְהְיֵא—בתווך; רַתְהַם—את המרכבה; סְתְהָאפַּיַה—נְהַג; מֵא—שלי; אַצְ׳יוּתַה—הו הבלתי כושל; יָאוַת—בינתיים; אֵתָאן—בהם; נִירִיקְשֵׁא—אתבונן; אַהַם—אני; יוֹדְדְהוּ-קָאמָאן—בתְּאֵבֵי המלחמה; אַוַסְתְהִיתָאן—הניצבים; קַיְה—עם מי; מַיָא—עימי; סַהַה—יחד; יוֹדְדְהַוְיַם—להילחם; אַסְמִין—הזה; רַנַה—מלחמתי; סַמוּדְיַמֵא—במאמץ.

אַרְג׳וּנַה אמר: הו הבלתי כושל, נהג נא את מרכבתי אל בין שני הצבאות, כדי שאוכל להתבונן בלוחמים תְּאֵבֵי המלחמה שעמם אאלץ להתמודד בקרב אדיר זה.

אף שקְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה העילאי, הרי שבחסדו נטול הסיבה לידידו, היה נכון לשמש כמשרתו. אהבתו לדְבֵקיו אינה מתערערת לעולם, ומשום כך שמו כאן אַצְ׳יוּתַה, או "מי שאינו כושל לעולם". הוא מכונה כך כיוון שכרכּב, לא היסס למלא אחר פקודותיו של אַרְג׳וּנַה. מכל מקום, מעמדו העליון אינו מתערער גם בשעה שהוא משמש כרכּב לדְבֵקו. הוא אישיות אלוה, הְרִישִׁיקֶשַׁה, או אדון כלל החושים, תמיד. היחסים שבינו לבין משרתו הם מתוקים ונשגבים מאוד. המשרת נכון תמיד לשרת את האל, והאל מחפש אחר הזדמנויות לשרת את דְבֵקו. הוא נהנה בשעה שדְבֵקיו הטהורים נוהגים בו כעליונים, והעונג שבציות להוראותיהם הוא רב מזה שבנתינת הוראות בעצמו. מאחר שהוא אדון הכול, הרי שכולם כפופים למצוותיו; אף לא אחד נעלה ממנו ויכול לצוות עליו. מכל מקום, אף שהוא אדון תמיד, הריהו מפיק עונג נשגב מפקודותיו של דְבֵקו הטהור. אַרְג׳וּנַה, שהיה דָבֵק טהור של האל, לא חפץ להילחם בדודניו ובאחיו. היתה זו עקשותו של דוּרְיוֹדְהַנַה, שלא נעתר למגעי השלום, שגררה אותו לקרב. עתה הוא ביקש לראות את המצביאים שהתקבצו שם. מובן שברית שלום כבר לא היתה אפשרית, אלא שביקש לשוב ולראותם, ולראות כמה אלה החלטיים לפתוח במלחמה בלתי רצויה שכזו.

פסוק 23

יוֹתְסְיַמָאנָאן אַוֶקְשֶׁא ׳הַםּ יַה אֶתֶא ׳תְרַה סַמָאגַתָאהּ
דְהָארְתַרָאשְׁטְרַסְיַה דוּרְבּוּדְדְהֵר יוּדְדְהֶא פְּרִייַה-צ׳יקִירְשַׁוַהּ

יוֹתְסְיַמָאנָאן—באלה העומדים להלחם; אַוֶקְשֶׁא—הבה ואחזה; אַהַם—אני; יֵא—אשר; אֶתֶא—הם; אַתְרַה—כאן; סַמָאגַתָאהּ—התקבצו; דְהָארְתַרָאשְׁטְרַסְיַה—של בנו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה; דוּרְבּוּדְדְהֶהּ—רע לב; יוּדְדְהֶא—לקרב; פְּרִייַה—נעים; צ׳יקִירְשַׁוַהּ—חפצים לעשות.

הבה ואחזה באלה שהתקבצו לקרב, משתוקקים להשביע את רצונו של בן דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה רע הלב.

היה זה סוד גלוי לכול שדוּרְיוֹדְהַנַה, בשיתוף פעולה עם אביו, דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה, רקם מזימות מרושעות לגזול את ממלכת הפָּאנְדַּוים. מי שהצטרפו למחנהו היו, מן הסתם, ציפורים בנות אותה כנף. אַרְג׳וּנַה ביקש לראותם לפני תחילת הקרב כדי ללמוד אותם, ולא לצורך מגעי שלום. הוא ביקש ללמוד ולהעריך את כוחם, אף שהיה בטוח בנצחונו, שהרי קְרִישְׁנַה נמצא לצדו.

פסוק 24

סַנְגַ׳יַה אוּוָאצַ׳ה
אֶוַם אוּקְתוֹ הְרִישִׁיקֶשׁוֹ גוּדָאקֶשֶׁנָה בְּהָארַתָה
סֶנַיוֹר אוּבְּהַיוֹר מַדְהְיֶא סְתְהָאפַּיִיתְוָא רַתְהוֹתְתַמַם

סַנְגַ׳יַה אוּוָאצַ׳ה—סַנְגַ׳יַה אמר; אֶוַם—כך; אוּקְתַה—דוּבַּר אל; הְרִישִׁיקֶשֶׁה—קְרִישְׁנַה; גוּדָאקֶשֶׁנַה—על ידי אַרְג׳וּנַה; בְּהָארַתַה—הו בן בְּהַרַתַה; סֶנַיוֹה—של הצבאות; אוּבְּהַיוֹה—של שני; מַדְהְיֶא—בתוך; סְתְהָאפַּיִיתְוָא—העמיד; רַתְהַה-אוּתְתַמַם—את המרכבה המעולה.

סַנְגַ׳יַה אמר: הו נצר בְּהַרַתַה, להוראתו של אַרְג׳וּנַה, החל קְרִישְׁנַה נוהג את המרכבה המעולה בין שני המחנות.

אַרְג׳וּנַה מכונה בפסוק זה גוּדָאקֶשַׁה. גוּדָאקָא פירושו שֵׁינה, ומי שגבר על השינה נקרא גוּדָאקֶשַׁה. שינה פירושה גם בערות. מאחר שאַרְג׳וּנַה היה ידידו של קְרִישְׁנַה, הרי שגבר על שתיהן. הוא היה דָבֵק דגול ולא שכח את קְרִישְׁנַה לרגע. כזהו טבעו של דָבֵק. בשינה, כמו בעירות, הוא אינו חדל להגות בשמו של קְרִישְׁנַה, בדמותו, במעלותיו ובעלילותיו. מכאן שדי לו לדָבֵק בהגות מתמדת בקְרִישְׁנַה כדי לסלק כל שינה ובערות. זוהי תודעת קְרִישְׁנַה, או סַמָאדְהִי. קְרִישְׁנַה, שהוא הְרִישִׁיקֶשַׁה, מכוון חושיה ומֶחשָׁבה של כל ישות חיה, הבין את כוונתו של אַרְג׳וּנַה. הוא עשה כרצונו, ואמר.

פסוק 25

בְּהִישְׁמַה-דְרוֹנַה-פְּרַמוּקְהַתַה סַרְוֶשָׁאם צַ׳ה מַהִי-קְשִׁיתָאם
אוּוָאצַ׳ה פָּארְתְהַה פַּשְׁיַיתָאן סַמַוֶתָאן קוּרֶוּן איתי

בְּהִישְׁמַה—של הסב בְּהִישְׁמַה; דְרוֹנַה—של המורה דְרוֹנַה; פְּרַמוּקְהַתַה—בנוכחותם; סַרְוֶשָׁאם—כל; צַ׳ה—ו-; מַהִי-קְשִׁיתָאם—של מצביאי העולם; אוּוָאצַ׳ה—אמר; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; פַּשְׁיַה—ראה; אֶתָאן—הללו; סַמַוֶתָאן—שהתאספו; קוּרֶוּן—את בני שושלת הקוּרוּ; איתי—כך.

או אז, בנוכחותם של בְּהִישְׁמַה, דְרוֹנַה ושאר מצביאי העולם, אמר האל: הנה הבט פָּארְתְהַה, הקוּרוּים כולם נאספו כאן.

קְרִישְׁנַה הוא נשמת-העל שבישויות החיים כולן, והבין לכן את המתחולל בנפשו של אַרְג׳וּנַה. המילה הְרִישִׁיקֶשַׁה מציינת בהקשר זה שהוא יודע הכול. המילה

פָּארְתְהַה, או בן קוּנְתִי, פְּרִיתְהָא, גם היא רבת משמעות כאן. כחבר, קְרִישְׁנַה כמו אומר לאַרְג׳וּנַה שהסכים לשמש כרכבו משום שהוא בנה של פְּרִיתְהָא, אחות אביו, וַסוּדֶוַה. מה היתה כוונתו במילים, ״הבט בקוּרַוים״? האם אַרְג׳וּנַה מבקש להימנע מקרב? קְרִישְׁנַה לא ציפה לדבר שכזה מבן דודתו פְּרִיתְהָא. במהתלה ידידותית זו כמו ניבא האל את הלך רוחו של אַרְג׳וּנַה.

פסוק 26

תַתְרָאפַּשְׁיַת סְתְהִיתָאן פָּארְתְהַהּ פִּיתְרִין אַתְהַה פִּיתָאמַהָאן
אָצָ׳ארְיָאן מָאתוּלָאן בְּהְרָאתְרִין פּוּתְרָאן פַּוּתְרָאן סַקְהִימְס תַתְהָא
שְׁוַשוּרָאן סוּהְרִידַשׁ צַ׳יְוַה סֶנַיוֹר אוּבְּהַיוֹר אַפִּי

תַתְרַה—שם; אַפַּשְׁיַת—ראה; סְתְהִיתָאן—ניצבים; פָּארְתְהַהּ—אַרְג׳וּנַה; פִּיתְרִין—אבות; אַתְהַה—כמו גם; פִּיתָאמַהָאן—סבים; אָצָ׳ארְיָאן—מורים; מָאתוּלָאן—דודים מצד האם; בְּהְרָאתְרִין—אחים; פּוּתְרָאן—בנים; פַּוּתְרָאן—נכדים; סַקְהִין—ידידים; תַתְהָא—כמו גם; שְׁוַשוּרָאן—חותנים; סוּהְרִידַהּ—שוחרי טוב; צַ׳ה—ו-; אֶוַה—אכן; סֶנַיוֹהּ—בצבאות; אוּבְּהַיוֹהּ—בשני הצדדים; אַפִּי—כולל גם.

שם, בקֶרב שני מחנות הצבא, ראה אַרְג׳וּנַה אבות, סבים, מורים, דודים מצד אמו, אחים, בנים, נכדים, ידידים, כמו גם חותנים ושוחרי טוב.

בשדה הקרב אַרְג׳וּנַה ראה קרובים שונים. היו שם אנשים כמו בְּהוּרִישְׁרַוָא, שהיה בגילו של אביו, היו שם סבים כבְּהִישְׁמַה וסוֹמַדַתְתַה, מורים כדְרוֹנָאצָ׳ארְיַה וקְרִיפָּאצָ׳ארְיַה, דודים מצד אימו כשַלְיַה ושַקוּני, אחים כדוּרְיוֹדְהַנַה, בנים כלַקְשְׁמַנַה, ידידים כאַשְוַתְתְהָאמָא, שוחרי טוב כקְרִיתַוַרְמָא וכו׳. הוא ראה רבים מחבריו פזורים בין הצבאות.

פסוק 27

תָאן סַמִיקְשְׁיַה סַה קוּנְתֶיַהּ סַרְוָאן בַּנְדְהֶוּן אַוַסְתְהִיתָאן
קְרִיפַּיָא פַּרַיָאוִישְׁטוֹ וִישִׁידַנְן אִידַם אַבְרַוִית

תָאן—אותם; סַמִיקְשְׁיַה—בראותו; סַהּ—הוא; קוּנְתֶיַהּ—אַרְג׳וּנַה, בן קוּנְתִי; סַרְוָאן—כול; בַּנְדְהֶוּן—קרובים וידידים; אַוַסְתְהִיתָאן—ניצבים; קְרִיפַּיָא—חמלה; פַּרַיָא—נעלה; אָוִישְׁטַהּ—נמלא; וִישִׁידַן—כשהוא מדוכדך; אִידַם—זאת; אַבְּרַוִית—אמר.

למראה ציבור רב שכזה של ידידים וקרובים, נמלא בן קוּנְתִי חמלה ואמר.

פסוק 28

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
דְרִישְׁטְוֵמַם סְוַה-גַ׳נַם קְרִישְׁנַה יוּיוּתְסוּם סַמוּפַּסְתְהִיתַם
סִידַנְתִי מַמַה גָאתְרָאנִי מוּקְהַם צַ׳ה פַּרִישׁוּשְׁיַתִי

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; דְרִישְׁטְוָא—בראותי; אִימַם—האלה; סְוַה-גַ׳נַם—את ידידי וקרובי; קְרִישְׁנַה—קְרִישְׁנַה; יוּיוּתְסוּם—חדורי רוח קרב; סַמוּפַּסְתְהִיתַם—ניצבים למולי; סִידַנְתִי—שוקעים; מַמַה—שלי; גָאתְרָאנִי—איברים; מוּקְהַם—פה; צַ׳ה—ו-; פַּרִישׁוּשְׁיַתִי—ניחר.

אַרְג׳וּנַה אמר: קְרִישְׁנַה יקירי, למראה ידידי וקרובי הניצבים למולי חדורי רוח קרב, חיל ורעדה פושטים באברי גופי ופי ניחר.

אדם בעל מסירות טהורה לאל ניחן בשלל מעלותיהם הטובות של הקדושים או האלים-למחצה. לעומת זאת, מי שאינו דָבֵק, גם אם הוא מבורך בכישורים חומריים רבים כגון השכלה ותרבות, אין בו שום תכונה אלוהית. אַרְג׳וּנַה נמלא חמלה למראה בני משפחתו, ידידיו וקרוביו, שנערכו שם לקרב, נחושים להילחם זה בזה. מלכתחילה כבר חס על חייליו, אלא שעתה, לנוכח המוות הבלתי נמנע, הוא חמל גם על חיילי האויב. הרהורים אלה העבירו רטט בגופו, ופיו יבש. הוא נדהם כלשהו מלהיטותם לקרב. למעשה, קהילה שלמה, כולם קרובי דם, עמדה להילחם בו, ומאחר שהיה דָבֵק יפה נפש, רוחו נסערה כולה. קל לשער, אף שלא נזכר כאן, שבנוסף לרעד ולפה הניחר, מלאו עיניו בדמעות חמלה. תופעות שכאלה אינן תולדה של חולשה, אלא של רכות לב שמאפיינת דָבֵק טהור של אלוהים. משום כך נאמר:

יַסְיָאסְתִי בְּהַקְתִיר בְּהַגַוַתְי אַקִינְּצַ׳נָא
סַרְוַיְר גוּנַיְס תַתְרַה סַמָאסַתֶא סוּרָאהּ
הַרָאו אַבְּהַקְתַסְיַה קוּתוֹ מַהַד-גוּנָא
מַנוֹ-רַתְהֶנָאסַתִי דְהָאוַתוֹ בַּהִיהּ

״מי שניחן במסירות בלתי מעורערת לאישיות אלוה, ניחן גם בכל מעלותיהם הטובות של האלים-למחצה, בעוד שמי שאינו דָבֵק, כל כישוריו הם חומריים ובעלי ערך פעוט. זאת משום שאינו חורג ממישור המֶחשָב ומובטח לכן, שיימשך אחר זוהרהּ של האנרגיה החומרית.״ (שְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם 5.18.12)

פסוק 29

וֵפַּתְהוּשׁ צַ׳ה שַׁרִירֵא מֵא רוֹמַה-הַרְשַׁשׁ צַ׳ה גָ׳אִיַתֵא
גָאנְדִּיוַם סְרַמְּסַתֵא הַסְתָאת תְוַק צַ׳יָוַה פַּרִידַהְיַתֵא

וֵפַּתְהוּהַ—רעד; צַ׳ה—ו-; שַׁרִירֵא—בגוף; מֵא—שלי; רוֹמַה-הַרְשַׁהּ—סימור שער; צַ׳ה—ו-; גָ׳אִיַתֵא—נוצר; גָאנְדִּיוַם—הקשת של אַרְגֻ׳וּנַה; סְרַמְּסַתֵא—נשמטת; הַסְתָאת—מהיד; תְוַק—העור; צַ׳ה—ו-; אֱוַה—אכן; פַּרִידַהְיַתֵא—צורב.

גופי כולו רועד, שערותי סומרות, קשתי גָאנְדִּיוַה נשמטת מידי ועורי צורב.

ישנם שני סוגים של רעד גופני ושני סוגים של סימור השיער. תופעות אלה מתרחשות באקסטזה רוחנית גדולה, או במצבים של פחד חומרי. חוויה רוחנית היא משוללת כל פחד, ומכאן שסימניו של אַרְגֻ׳וּנַה מקורם בפחד חומרי – כלומר, אובדן חיים. זה מסתבר מסימנים נוספים: סבלנותו פוקעת וקשתו המפורסמת גָאנְדִּיוַה נשמטת מידיו, לבו בוער בקרבו ועורו צורב. התופעות הללו כולן מקורן בתפיסת חיים חומרית.

פסוק 30

נַה צַ׳ה שַׁקְנוֹמִי אַוַסְתְהָאתוּם בְּהְרַמַתִיוַה צַ׳ה מֵא מַנַהּ
נִימִיתְתָאנִי צַ׳ה פַּשְׁיָאמִי וִיפַּרִיתָאנִי קֶשַׁוַה

נַה—אין; צַ׳ה—ו-; שַׁקְנוֹמִי—אני מסוגל; אַוַסְתְהָאתוּם—לעמוד; בְּהְרַמַתִי—מתבלבלת; אִיוַה—כמו; צַ׳ה—ו-; מֵא—שלי; מַנַה—מֶחשָב; נִימִיתְתָאנִי—סימנים; צַ׳ה—ו-; פַּשְׁיָאמִי—אני רואה; וִיפַּרִיתָאנִי—מבשרי רע; קֶשַׁוַה—קְרִישְׁנַה, הורג הזד קֶשִׁי.

איני מסוגל עוד לעמוד כאן. שיכחה משתלטת עלי ודעתי מתבלבלת. הו קְרִישְׁנַה, הורג הזֵד קֶשִׁי, רק סימנים מבשרי רע אני רואה.

בגלל קוצר רוח וחולשת לב, אַרְגֻ׳וּנַה ביקש לנוס משדה הקרב ושיכחה השתלטה עליו. בלבול שכזה מקורו בזיקה עזה מדי למושאים חומריים. בְּהַיַּם דְוִיתִיָאבְּהִי-נִיוֵשַׁתַהּ סְיָאת (שְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם 11.2.37): התניה כזו למצבים חומריים, היא שמולידה את החרדות ואת ההתעררות הנפשית. אַרְגֻ׳וּנַה חזה רק מכאוב וסבל בשדה הקרב; אפילו ניצחון על אויביו לא ישמח אותו. המילים נִימִיתְתָאנִי וִיפַּרִיתָאנִי הן רבות משמעות. בשעה שאדם חוזה רק כאב ותסכול, הוא חושב, "מדוע אני כאן?" הכול מעוניינים בעצמם ובטובתם האישית, ואיש לא מעוניין

בעצמי העליון. ברצונו של קְרִישְׁנַה, אַרְגֻ׳וּנַה הפך עתה נבער לגבי טובתו האמיתית. אלא שטובתו האמיתית של כל אחד מצויה בוישְׁנוּ, או קְרִישְׁנַה. סבלה החומרי של הנשמה המותנית מקורו בשיכחת עובדה זו. אַרְגֻ׳וּנַה סבר שנצחונו בקרב יוליד רק צער ויגון.

פסוק 31

נַה צַ׳ה שְׁרֵיוֹ ׳נוּפַּשְׁיָאמִי הַתְוָא סְוַה-גַ׳נַם אָהַוֵא
נַה קָאנְקְשֵׁא ויגַ׳יַם קְרִישְׁנַה נַה צַ׳ה רָאגְ׳יַם סוּקְהָאני צַ׳ה

נַה—אין; צַ׳ה—ו-; שְׁרֵיַהּ—תועלת; אַנוּפַּשְׁיָאמִי—אני חוזה; הַתְוָא—לאחר שאהרוג; סְוַה-גַ׳נַם—את קרובי; אָהַוֵא—בקרב; נַה—אין; קָאנְקְשֵׁא—אני משתוקק; ויגַ׳יַם—לניצחון; קְרִישְׁנַה—הו קְרִישְׁנַה; נַה—לא; צַ׳ה—ו-; רָאגְ׳יַם—לממלכה; סוּקְהָאני—לתענוגות; צַ׳ה—ו-

קְרִישְׁנַה יקירי, איני מוצא כל טעם בהרג קרוביי בקרב זה, גם איני משתוקק לניצחון, לממלכה, או לאושר שיבוא בעטיים.

נשמות מותנות שאינן יודעות שוישְׁנוּ (או קְרִישְׁנַה) מהווה את טובתן העצמית, נמשכות אחר קשרים גופניים, ומקוות למצוא באלה אושר. בעיוורונן לגבי עובדות החיים הן שוכחות אפילו את סיבותיו של אושר חומרי. אַרְגֻ׳וּנַה כמו שכח את כללי המוסר של קְשַׁתְרִייַה. נאמר ששני סוגי אדם רשאים להיכנס לכוכב השמש רב האור – קְשַׁתְרִייַה שנלחם לפקודתו של קְרִישְׁנַה ומת בשדה הקרב, ואדם בשלב הנזירות שהתקדש כולו לחיים רוחניים. אַרְגֻ׳וּנַה חס על חיי אויביו כמו על קרוביו. הוא סבור כי עם מות קרוביו, לא ימצא עוד אושר בחייו. הוא אינו חפץ להילחם, ממש כמו שאדם שבע אינו נוטה לבשל. הוא החליט ללכת ליער, לחיי בדידות ותיסכול. כקְשַׁתְרִייַה, דרושה לו ממלכה לקיומו, שהרי אינו רשאי לעסוק בשום משלח יד אחר, אך אַרְגֻ׳וּנַה היה משולל ממלכה. הקרב עם דודניו ואחיו נועד להשיב לו את ממלכת אביו. אולם כיוון שלא נטה לעשות זאת, הרי שחשב עצמו מתאים לחיי פרישות ותסכול ביער.

פסוקים 35 - 32

קִים נוֹ רָאגְ׳יֵנַה גוֹוינְדַה קִים בְּהוֹגַיִר גִ׳יוִיתֵנַה וָא
יֵשָׁאם אַרְתְהֵא קָאנְקְשִׁיתַם נוֹ רָאגְ׳יַם בְּהוֹגָאהּ סוּקְהָאני צַ׳ה

תַה אימֶא ׳וַסְתְהיתָא יוּדְדְהֶא פְּרָאנָאמְּס תְיַקְתְוָא דְהַנָאני צַ׳ה
אָצָ׳ארְיָאהּ פיתַרַהּ פּוּתְרָאס תַתְהַיְוַה צַ׳ה פיתָאמַהָאהּ

מָאתוּלָאהּ שְׁוַשׁוּרָאהּ פַּוּתְרָאהּ שְׁיָאלָאהּ סַמְבַּנְדְהינַס תַתְהָא
אֵתָאן נַה הַנְתוּם איצְ׳צְ׳הָאמי גְהְנַתוֹ ׳פי מַדְהוּסֻוּדַנַה

אַפִּי תְרַיְלוֹקְיַה-רָאגְ׳יַסְיַה הֶתוֹהּ קים נוּ מַהִי-קְרִיתֶא
ניהַתְיַה דְהָארְתַרָאשְׁטְרָאן נַה קָא פְּרִיתיהּ סְיָאג׳ גַ׳נָארְדַנַה

קים—מה תועיל; נַהּ—לנו; רָאגְ׳יֵנַה—ממלכה; גוֹוינְדַה—הו קְרִישְׁנַה; קים—מה יועילו; בְּהוֹגַיְהּ—אושר; גְ׳יוִיתֶנַה—חיים; וָא—או; יֵשָׁאם אַרְתְהֶא—מי שעבורם; קָאנְקְשׁיתַם—רצוי; נַהּ—עבורנו; רָאגְ׳יַם—ממלכה; בְּהוֹגָאהּ—עינוגים; סוּקְהָאני—אושר; צַ׳ה—ו-; תֶא—הם; אימֶא—האלו; אַוַסְתְהיתָאהּ—ערוכים; יוּדְדְהֶא—לקרב; פְּרָאנָאן—את החיים; תְיַקְתְוָא—נכונים להקריב; דְהַנָאני—את העושר; צַ׳ה—ו-; אָצָ׳ארְיָאהּ—מורים; פיתַרַהּ—אבות; פּוּתְרָאהּ—בנים; תַתְהָא—כמו גם; אֵוַה—אכן; צַ׳ה—ו-; פיתָאמַהָאהּ—סבים; מָאתוּלָאהּ—דודים מצד האם; שְׁוַשׁוּרָאהּ—חותנים; פַּוּתְרָאהּ—נכדים; שְׁיָאלָאהּ—דודנים; סַמְבַּנְדְהינַהּ—קרובים; תַתְהָא—כמו גם; אֵתָאן—אותם; נַה—איני; הַנְתוּם—להרוג; איצְ׳צְ׳הָאמי—רוצה; גְהְנַתַהּ—רוצחים; אַפִּי—אף על פי ש-; מַדְהוּסֻוּדַנַה—הו הורג הזד מַדְהוּ (קְרִישְׁנַה); אַפִּי—אפילו; תְרַי-לוֹקְיַה—על שלושת העולמות; רָאגְ׳יַסְיַה—של מלכות; הֶתוֹהּ—עבור סיבה; קים נוּ—קל וחומר; מַהִי-קְרִיתֶא—עבור ממלכה ארצית; ניהַתְיַה—בהרגנו; דְהָארְתַרָאשְׁטְרָאן—את בני דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה; נַהּ—לנו; קָא—איזה; פְּרִיתיהּ—תענוג; סְיָאת—יהיה; גַ׳נָארְדַנַה—הו המקיים את כל ישויות החיים.

הו גוֹוינְדַה, מה יועילו לנו ממלכה, אושר, או אף החיים עצמם, בשעה שמי שעבורם אנו משתוקקים לכל אלה ערוכים עתה לקרב? הו מַדְהוּסֻוּדַנַה, הנה מורים, אבות, בנים, סבים, דודים מצד אמי, חותנים, נכדים, דודנים וקרובים – כולם עומדים למולי, נכונים להקריב חייהם ורכושם. אולם מדוע שאחפוץ להרגם, אפילו שאלה מבקשים להרגני? הו מקיים כל ישויות החיים, איני מוכן להילחם בהם אפילו עבור שלושת העולמות, קל וחומר עבור כוכב זה. איזה תענוג נפיק מהרג בני דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה?

אַרְג׳וּנַה קורא לקְרִישְׁנַה ״גוֹוינְדַה״ כיוון שקְרִישְׁנַה הוא מקור תענוגם של הפרות והחושים. אַרְג׳וּנַה מבקש להדגיש בכך שקְרִישְׁנַה אמור לדעת מה יספק את חושיו. אלא שגוֹוינְדַה לא נועד לספק את חושינו. אדרבה, חושינו מסופקים מוּכנית עם שאנו מנסים לספק את חושיו. הכול בעולם החומרי מנסים להשביע את חושיהם ומצפים מאלוהים לספק את מבוקשם. ואכן, אלוהים מספק את חושיהם, אולם כפי שמגיע להם, ולא כמידת חמדנותם. מכל מקום, מי שגישתו הפוכה – כלומר, מי שמנסה לספק את חושיו של גוֹוינְדַה ללא כל שאיפה לסיפוק

אישי – הרי שבחסדו של גוֹוינְדַה, מאווייו כולם יתגשמו. זיקתו העמוקה של אַרְג׳וּנַה לקהילה ולבני משפחה נובעת בחלקה מחמלתו הטבעית. משום כך הוא אינו נכון להילחם. הכול שמחים להציג את הישגיהם לפני ידידים וקרובים. אלא שאַרְג׳וּנַה חושש שאלה כולם ייהרגו בקרב, ולא יוכל להתחלק עמם בנצחונו. זהו חישוב אופייני לחיים חומריים. חיים נשגבים הם שונים; הדָבֵק מבקש לרַצות את אלוהים. ברצונו של האל, אפשר שיוקף בשפע רב, לצורך שירותו, אולם ללא רצון האל, אל לו לקבל ולוּ גם אגורה שחוקה. אַרְג׳וּנַה לא רצה להרוג את קרוביו; אם אלה צריכים למות, אז שקְרִישְׁנַה יהרוג אותם בעצמו. הוא לא ידע כמובן שעוד לפני הקרב קְרִישְׁנַה כבר הרגם והוא נועד רק לשמש מכשיר בידיו. עובדה זו תתגלה בפרקים הבאים. אַרְג׳וּנַה, שניחן בטבעו של דָבֵק, לא נטה לנקום בדודניו וקרוביו השפלים. היתה זו תכניתו של אישיות אלוה להרגם. הדָבֵק אינו נוטר טינה למעוללי הרע, אולם אישיות אלוה אינו סולח לאלה. הוא נכון לסלוח למי שחוטאים כלפיו, אולם לא למי שפוגעים בדְבֵקיו. אישיות אלוה היה החלטי לכן, להמית את הרשעים, אף שאַרְג׳וּנַה ביקש לסלוח להם.

פסוק 36

פָּאפַּם אֶוָאשְׁרַיֵד אַסְמָאן הַתְוַיְתָאן אָתַתָאיינַהֹ
תַסְמָאן נָארְהָא וַיַּם הַנְתוּםּ דְהָארְתַרָאשְׁטְרָאן סַה-בָּאנְדְהַוָאן
סְוַה-גַ׳נַם הי קַתְהַם הַתְוָא סוּקְהינַהֹ סְיָאמַה מָאדְהַוַה

פָּאפַּם—חטא; אֶוַה—אכן; אָשְׁרַיֵת—ישכון; אַסְמָאן—בנו; הַתְוָא—אם נהרוג; אֶתָאן—אותם; אָתַתָאיינַהֹ—את התוקפנים; תַסְמָאת—לכן; נַה אַרְהָאהֹ וַיַם—אל לנו; הַנְתוּם—להרוג; דְהָארְתַרָאשְׁטְרָאן—את בני דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה; סַה-בָּאנְדְהַוָאן—ואת ידידנו; סְוַה-גַ׳נַם—את קרובינו; הי—אכן; קַתְהַם—כיצד; הַתְוָא—אם נהרוג; סוּקְהינַהֹ—שמחים; סְיָאמַה—נהיה; מָאדְהַוַה—הו קְרִישְׁנַה, בעלה של אלת המזל.

אם נטבח תוקפנים אלה, הרי שנסתבך בחטא. מכאן שאל לנו להרוג את בני דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה ואת ידידינו. הו קְרִישְׁנַה, בעלה של אלת המזל, במה נזכה? כיצד יביא לנו מות קרובינו שמחה?

על-פי הכללים הוֶדיים ישנם שישה סוגי תוקפנים: (1) מי שמרעיל; (2) מי שמצית בית באש; (3) מי שמתקיף בנשק קטלני; (4) מי שבוזז רכוש; (5) מי שמשתלט על אדמת זולתו ו-(6) מי שחוטף אשת איש. דינם של תוקפנים שכאלה מוות, ואין כל חטא בהריגתם. ואכן, אדם רגיל לא היה מהסס להרגם. אלא שאַרְג׳וּנַה אינו אדם רגיל. מאחר שניחן בטבע קדוש, הוא חש כלפיהם חמלה וחסד. מכל

מקום, חמלה שכזו אינה יאה לקְשַׁתְּרִייַה. למרות שאיש מִנהל אחראי צריך גם להיות צדיק וישר דרך, אל לו להיות רך לב. עד היום, למשל, מפארים האנשים את צדיקותו של רָאמַה ומשתוקקים לחיות בממלכתו (רָאמַה-רָאגְ׳יַה). אלא שרָאמַה לא גילה מורך לב מעולם. רָאוַנַה חטא נגדו וחטף את אשתו, סִיתָא, אולם הלה לימדו לקח שלא יישכח בתולדות העולם. מכל מקום, במקרהו של אַרְג׳וּנַה חשוב לזכור מי היו אותם תוקפנים – סבו, מורו, ידידים, בנים, נכדים וכו׳. משום כך בחר שלא לנקוט באמצעים חמורים, כיאה לתוקפנים רגילים. בנוסף, אנשים קדושים אמורים לסלוח. הוראה שכזו חשובה יותר מכל דחיפות מדינית. אַרְג׳וּנַה העדיף אפוא, לסלוח לאלה מטעמי דת ומצפון, מאשר להרגם מטעמים פוליטיים. הוא לא מצא כל טעם בהרג שתכליתו אושר גופני רגעי. אחרי הכול, הממלכה והאושר שישיג אינם בני-קיימא; מדוע לסכן את חייו ואת גאולתו הנצחית בעבור הרג בני משפחתו? בהקשר זה גם רב משמעות השם "מָאדְהַוַה", או בעלה של אלת המזל, שמייחס אַרְג׳וּנַה לקְרִישְׁנַה. הוא ביקש להדגיש בפני קְרִישְׁנַה שכבעלה של אלת המזל, אל לו לעודדו לפעולה שאחריתה חוסר מזל. אלא שקְרִישְׁנַה אינו מביא חוסר מזל לאיש, קל וחומר לדְבֵקיו.

פסוקים 38 - 37

יַדְי אַפְּי אֶתֵא נַה פַּשְׁיַנְתי לוֹבְּהוֹפַּהַתַה-צֵ׳תַסַהּ
קוּלַה-קְשַׁיַה-קְרִיתַם דוֹשַׁם מִיתְרַה-דְרוֹהֵא צַ׳ה פָּאתַקַם

קַתְהַם נַה גְ׳נֵיַם אַסְמָאבְּהִיהּ פָּאפָּאד אַסְמָאן נִיוַרְתִיתוּם
קוּלַה-קְשַׁיַה-קְרִיתַם דוֹשַׁם פְּרַפַּשְׁיַדְבְּהִיר גַ׳נָארְדַנַה

יַדי אַפּי—אף ש-; אֶתֵא—אלה; נַה—אינם; פַּשְׁיַנְתי—רואים; לוֹבְּהַה—בחמדנות; אוּפַּהַתַה—מוּכה; צֵ׳תַסַהּ—ליבם; קוּלַה-קְשַׁיַה—בהרס המשפחה; קְרִיתַם—שנעשה; דוֹשַׁם—את הפגם; מִיתְרַה-דְרוֹהֵא—שבמלחמה עם ידידים; צַ׳ה—ו-; פָּאתַקַם—את החטא; קַתְהַם—מדוע; נַה—לא; גְ׳נֵיַם אַסְמָאבְּהִיהּ—נדע; פָּאפָּאת—מהחטא; אַסְמָאת—הזה; נִיוַרְתִיתוּם—לחדול; קוּלַה-קְשַׁיַה—בהרס המשפחה; קְרִיתַם—שנעשה; דוֹשַׁם—את הפגם; פְּרַפַּשְׁיַדְבְּהִיהּ—מודעים; גַ׳נָארְדַנַה—הו קְרִישְׁנַה.

הו גַ׳נָארְדַנַה, אף שאנשים אלה שטופי חמדנות ואינם בוחלים בהריגת בני משפחה או במלחמה עם ידידים, מדוע שאנו, אשר מודעים לחטא שבהרס משפחה, נבצע מעשים נפשעים שכאלה?

קְשַׁתְּרִייַה אינו אמור לסרב להזמנתו של יריב לקרב או להימורים. מכאן שאַרְג׳וּנַה לא היה רשאי להימנע מקרב, שהרי הוזמן על-ידי מחנהו של דוּרְיוֹדְהַנַה.

מכל מקום, בעיוורונם, אפשר שאלה אינם חוזים את תוצאות התגרותם, בעוד שאַרְג׳וּנַה צפה רק תוצאות הרות אסון, ולא חפץ להיענות לקריאתם. חוץ מזה, מחויבות היא בת תוקף רק כאשר התוצאה חיובית. לאור השיקולים הללו הוא החליט שלא להילחם.

פסוק 39

קוּלַה-קְשַׁיֵא פְּרַנַשְׁיַנְתִי קוּלַה-דְהַרְמָאהּ סַנָאתַנָאהּ
דְהַרְמֵא נַשְׁטֵא קוּלַם קְרִיתְסְנַם אַדְהַרְמוֹ ׳בְּהִיבְּהַוַתְי אוּתַה

קוּלַה-קְשַׁיֵא—עם חורבן השושלת; פְּרַנַשְׁיַנְתִי—אובדת; קוּלַה-דְהַרְמָאהּ—המסורת המשפחתית; סַנָאתַנָאהּ—הנצחית; דְהַרְמֵא—כאשר המסורת; נַשְׁטֵא—אובדת; קוּלַם—במשפחה; קְרִיתְסְנַם—כולה; אַדְהַרְמַהּ—כפירה; אַבְּהִיבְּהַוַתִי—שולטת; אוּתַה—אכן.

עם חורבן השושלת אובדת המסורת המשפחתית הנצחית, ושארית המשפחה מדרדרת אז לחיי כפירה.

שיטת הוַרְנָאשְׁרַמַה כוללת עקרונות דת מסורתיים רבים שמסייעים לבני המשפחה להתפתח כראוי ולרכוש ערכים רוחניים. זקני המשפחה אחראים לטקסי הטהרה הללו, שנמשכים מלידה ועד מוות. אך עם מותם תאבד גם מסורת זו, וצעירי המשפחה יפתחו הרגלים כופרים ויאבדו את סיכוייהם לגאולה רוחנית. מכאן שאין להרוג את זקני המשפחה לעולם.

פסוק 40

אַדְהַרְמָאבְּהִיבְּהַוָאת קְרִישְׁנַה פְּרַדוּשְׁיַנְתִי קוּלַה-סְתְרִייַהּ
סְתְרִישׁוּ דוּשְׁטָאסוּ וָארְשְׁנֵיַה גָ׳אִיַתֵא וַרְנַה-סַנְקַרַהּ

אַדְהַרְמַה—של כפירה; אַבְּהִיבְּהַוָאת—בשל השליטה; קְרִישְׁנַה—הו קְרִישְׁנַה; פְּרַדוּשְׁיַנְתִי—מאבדות את תומתן; קוּלַה-סְתְרִייַהּ—נשות המשפחה; סְתְרִישׁוּ—כאשר הנשים; דוּשְׁטָאסוּ—מושחתות; וָארְשְׁנֵיַה—הו בן לבית וְרִישְׁנִי; גָ׳אִיַתֵא—נולדת; וַרְנַה-סַנְקַרַהּ—אוכלוסיה בלתי רצויה.

שעה שרוח כפירה שוררת במשפחה, הו קְרִישְׁנַה, נשות המשפחה מאבדות את תומתן, וכאשר מידרדרות הנשים, הו בן לבית וְרִישְׁנִי, נולדים צאצאים בלתי רצויים.

אוכלוסייה בריאה היא העיקרון הבסיסי לשלום, שגשוג וקידמה רוחנית בחברה האנושית. עקרונות הדת של שיטת הוַרְנָאשְׂרַמַה תוכננו כך שאוכלוסייה טובה תהווה את רוב החברה ותבטיח את התפתחותה הרוחנית של כלל המדינה והחברה. אוכלוסייה כזו תלויה בתומתן ונאמנותן של הנשים. כשם שניתן, על-נקלה, להוליך ילדים שולל, כך נוטות הנשים לאבד, על-נקלה, את תומתן. לכן, גם ילדים וגם נשים זקוקים להגנת בני המשפחה הבוגרים. אורח חיים דתי מונע מהנשים להיגרר לניאוף. על-פי צָ׳אנַקְיַה פַּנְדִיתַה, הנשים בדרך-כלל אינן נבונות ביותר ולכן אין לסמוך עליהן. לכן עליהן להיות תמיד עסוקות בפעילויות שונות של מסורת, דת ומשפחה. בדרך זו תומתן ומסירותן מביאות עמן אוכלוסייה טובה הראויה ליטול חלק בשיטת הוַרְנָאשְׂרַמַה. שעה ששיטת הוַרְנָאשְׂרַמַה-דְהַרְמַה מתערערת, הופכות הנשים באופן טבעי לעצמאיות ומתערבבות בין גברים, וכך הן נגררות לניאוף המביא עמו את הסכנה של אוכלוסייה בלתי רצויה. באופן דומה, גברים בלתי אחראיים מעודדים ניאוף בחברה. בדרך זו ילדים בלתי רצויים מציפים את הגזע האנושי ומועידים אותו לסכנת מלחמות והרס.

פסוק 41

סַנְקַרוֹ נַרַקָאיַיְוַה קוּלַה-גְהְנָאנָאם קוּלַסְיַה צַ׳ה
פַּתַנְתִי פִּיתַרוֹ הְיֵ אֵשָׁאם לוּפְּתַה-פִּינְדוֹדַקַה-קְרִייָאהַ

סַנְקַרַהַ—ריבוי אוכלוסיה בלתי רצויה; נַרַקָאיַה—מזמין חיי תופת; אֵוַה—אכן; קוּלַה-גְהְנָאנָאם—למהרסי המסורת המשפחתית; קוּלַסְיַה—למשפחה; צַ׳ה—ו-; פַּתַנְתִי—נופלים; פִּיתַרַהַ—האבות; הִי—אכן; אֵשָׁאם—שלהם; לוּפְּתַה—ללא; פִּינְדַה—של טקס מנחת המזון; אוּדַקַה—והמים; קְרִייָאהַ—טקסים.

אין ספק שריבוייה של אוכלוסייה בלתי רצויה מזמין חיי תופת למשפחה, כמו גם למהרסי המסורת המשפחתית. אבותיהם הקדומים של משפחות מושחתות שכאלה נופלים אז ומידרדרים, משום שאין מעלים להם עוד מנחת מזון ומים.

על פי כלליה של פעילות תועלתנית, יש להגיש מדי פעם מנחות מזון ומים לאבות המשפחה הקדומים. מנחות אלה מוגשות על-ידי סגידה לוִישְׁנוּ, שהרי אכילת שאריות מזונו גואלת מן התגובות לחטאים כולם. אבות המשפחה אפשר שסובלים מתגובות נפשעות כלשהן, ולעיתים אפילו אינם זכאים לגוף גשמי ונאלצים להישאר בגוף סמוי, כרוח רפאים. אולם בשעה שצאצאיהם מעלים להם את מינחת הפְּרַסָאדַם, אלה נגאלים מסבלותיהם. עזרה שכזו לאבות המשפחה

הקדומים מהווה חלק מן המסורת המשפחתית, ומי שאינם מתרגלים שירות מסור חייבים לבצע את הטקסים הללו. מי שעוסק בשירות מסור פטור מאלה, שהרי די בשירות המסור כדי לגאול מאות ואלפי אבות קדומים מן המצוקות כולן. בבְּהָאגַוַתַם (11.5.41) נאמר:

דֵוַרְשִׁי-בְּהֻותָאפְּתַה-נְרִינָאם פִּיתְרִינָאם
נַה קִינְקַרוֹ נָאיַם רִינִי צַ׳ה רָאגַ׳ן
סַרְוָאתְמַנָא יַהּ שַׂרַנַם שַׂרַנְיַם
גַתוֹ מוּקוּנְדַם פַּרִיהְרִיתְיַה קַרְתַם

״מי שמצא מקלט בכפות רגלי הלוטוס של מוּקוּנְדַה, מעניק הגאולה, זונח כל התחייבות אחרת ופוסע בדרכו ברצינות, אינו חייב עוד לאלים-למחצה, גם לא לחכמים הדגולים, לכלל ישויות החיים, לבני המשפחה, לאנושות או לאבות הקדומים.״ עם ביצוע שירות מסור לאישיות אלוה, ההתחייבויות הללו כולן מתמלאות מוכנית.

פסוק 42

דוֹשַׁיְר אֵתַיְה קוּלַה-גְהְנָאנָאם וַרְנַה-סַנְקַרַה-קָארַקַיְה
אוּתְסָאדְיַנְתֵא גָ׳אתי-דְהַרְמָאה קוּלַה-דְהַרְמָאשׁ צַ׳ה שָׁאשְׁוַתָאה

דוֹשַׁיְה—בשל הפגמים; אֵתַיְה—הללו; קוּלַה-גְהְנָאנָאם—של מהרסי מסורת המשפחה; וַרְנַה-סַנְקַרַה—של ילדים בלתי רצויים; קָארַקַיְה—הגורמים; אוּתְסָאדְיַנְתֵא—נהרסות; גָ׳אתי-דְהַרְמָאה—מסורות קהילתיות; קוּלַה-דְהַרְמָאה—מסורות משפחתיות; צַ׳ה—ו-; שָׁאשְׁוַתָאה—נצחיות.

מעשיהם הנפשעים של מהרסי מסורת המשפחה, שמביאים לגידולם של ילדים בלתי רצויים, מחבלים אז בפעולות הרווחה החברתיות והמשפחתיות כולן.

הפעילות החברתית של ארבעת מעמדות החברה, בשילוב עם פעולות רווחה למשפחה, על פי שיטת הסַנָאתַנַה-דְהַרְמַה, או וַרְנָאשְׂרַמַה-דְהַרְמַה – נועדו לרומם את האדם לגאולה העליונה. אולם כאשר מנהיגים חסרי אחריות מנתצים מסורת זו, החברה כולה מוטלת לתוהו ובוהו והאנשים שוכחים אז את מטרת החיים – וישְׁנוּ. מנהיגים שכאלה הם עיוורים, ומי שהולכים שולל בעקבותיהם מוּלכים לאבדון.

פסוק 43

אוּתְסַנְנַה-קוּלַה-דְהַרְמָאנָּאם מַנוּשְׁיָאנָּאם גַ׳נָארְדַנַה
נַרַקֶא נייַתַם וָאסוֹ בְּהַוַתִיתְי אַנוּשׁוּשְׁרוּמַה

אוּתְסַנְנַה—נהרסות; קוּלַה-דְהַרְמָאנָּאם—אשר בעטיים מסורות המשפחה; מַנוּשְׁיָאנָּאם—לאנשים; גַ׳נָארְדַנַה—הו קְרִישְׁנַה מקיים האנשים; נַרַקֶא—בגיהינום; נייַתַם—תמידי; וָאסַה—משכן; בְּהַוַתִי—יש; איתי—כך; אַנוּשׁוּשְׁרוּמַה—שמעתי דרך שושלת מורים.

הו קְרִישְׁנַה, מקיים האנשים, שמעתי דרך שושלת מורים שהרס המסורת המשפחתית מדרדר לגיהינום לעד.

אַרְגֻ׳וּנַה מבסס את טיעוניו על מקורות בני-סמכא, ולא על התנסות אישית. זוהי הדרך לקבל ידע אמיתי. ללא סיועו של אדם שמבוסס בעצמו בידע, לא ניתן לקנות ידע אמיתי. על פי שיטת הוַרְנָאשְׁרַמַה, אדם לפני מותו צריך לכפר על עוונותיו באמצעות תהליכים שונים. תהליך הכפרה נקרא פְּרָאיַשְׁצִ׳יתְתַה ונועד למי שחייהם מלאי חטא. מי שלא מבצעו, יגיע כתוצאה מחטאיו לכוכבי הגיהינום ויתייסר שם בסבל רב.

פסוק 44

אַהוֹ בַּתַה מַהַת פָּאפַּם קַרְתוּם וְיַוַסיתָא וַיַם
יַד רָאגְ׳יַה-סוּקְהַה-לוֹבְּהֵנַה הַנְתוּם סְוַה-גַ׳נַם אוּדְיַתָאהְ

אַהוֹ בַּתַה—אבוי; מַהַת—עצום; פָּאפַּם—עוון; קַרְתוּם—לבצע; וְיַוַסיתָאהְ—נכונים; וַיַם—אנו; יַת—ש-; רָאגְ׳יַה-סוּקְהַה-לוֹבְּהֵנַה—מתוך תשוקה לתענוגות ואושר מלכים; הַנְתוּם—להרוג; סְוַה-גַ׳נַם—את קרובינו; אוּדְיַתָאהְ—אנו נכונים.

אבוי, מה מוזר שמתאווים אנו לבצע עוונות נוראים שכאלה. מתוך תשוקה לתענוגות ואושר מלכים, אנו נכונים עתה להרוג את קרובינו.

אדם בעל מניעים אנוכיים נכון למעשי חטא כהריגת אח, אב או אם, ורבות הדוגמאות לכך בתולדות העולם. אולם אַרְגֻ׳וּנַה, שהיה דָבֵק צדיק וישר דרך, ומודע תמיד לכללי המוסר, הקפיד להימנע ממעשים שכאלה.

פסוק 45

יַדִי מָאם אַפְּרַתִיקָארַם אַשַׂסְתְרַם שַׂסְתְרַה-פָּאנַיַּה
דְהָארְתַרָאשְׁטְרָא רַנֵּא הַנְיוּס תַן מֵא קְשֵׁמַתַרַם בְּהַוֵת

יַדִי—אם; מָאם—אותי; אַפְּרַתִיקָארַם—בלתי מתגונן; אַשַׂסְתְרַם—בלתי חמוש; שַׂסְתְרַה-פָּאנַיַּה—עם נשקם בידם; דְהָארְתַרָאשְׁטְרָאה—בני דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה; רַנֵּא—בשדה הקרב; הַנְיוּה—יהרגו; תַת—זה; מֵא—לי; קְשֵׁמַה-תַרַם—עדיף; בְּהַוֵת—יהיה.

עדיף שבני דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה, עם נשקם בידם, יהרגו אותי בשדה הקרב, בלתי חמוש ובלתי מתגונן.

על-פי כללי המלחמה של הקְשַׁתְרִיַה, נהוג לא להתקיף אויב בלתי חמוש שאינו רוצה להילחם. אַרְגִ׳וּנַה העדיף, מכל מקום, שלא להשיב מלחמה, גם אם יותקף בצורה מבישה שכזו. הוא לא שקל כמובן, כמה להוטים אויביו לקרב. הרגשות הללו כולם מקורם בלבו הרך של הדָבֵק.

פסוק 46

סַנְגַ׳יַה אוּוָאצַ׳ה
אֵוַם אוּקְתְוָארְגִ׳וּנַה סַנְקְהְיֵא רַתְהוֹפַּסְתְהַה אוּפָּאוישַׂת
ויסְרִיגְ׳יַה סַה-שַׂרַם צָ׳אפַּם שׂוֹקַה-סַמְוִיגְנַה-מָאנַסַה

סַנְגַ׳יַה אוּוָאצַ׳ה—סַנְגַ׳יַה אמר; אֵוַם—כך; אוּקְתְוָא—אמר; אַרְגִ׳וּנַה—אַרְגִ׳וּנַה; סַנְקְהְיֵא—בשדה הקרב; רַתְהַה—המרכבה; אוּפַּסְתְהֵא—בתוך; אוּפָּאוישַׂת—התיישב; ויסְרִיגְ׳יַה—השליך; סַה-שַׂרַם—וחיציו; צָ׳אפַּם—את קשתו; שׂוֹקַה—יגון; סַמְוִיגְנַה—מוכה; מָאנַסַה—בלב.

סַנְגַ׳יַה אמר: אַרְגִ׳וּנַה סיים אז את דבריו בשדה הקרב, השליך את קשתו וחיציו והתיישב במרכבתו בלב מוכה יגון.

אַרְגִ׳וּנַה נעמד במרכבתו בשעה שהשקיף בהערכות האויב. אולם ברוב יגונו, שב והתיישב, והשליך מידיו את קשתו וחיציו. אדם חנון ורחום שכזה, שעוסק בשירות מסור לאל, הוא מועמד מתאים ללמוד אודות העצמי.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתִיוֶדָאנְתַה בפרק הראשון של שְׂרִימַד-בְּהַגַוַד-גִיתָא שדן בתצפית בכוחות הצבא בשדה הקרב בקוּרוּקְשֵׁתְרַה.

פרק 2

תקציר הבְּהַגַוַד-גִיתָא

פסוק 1

סַנְָגַ׳יַה אוּוָאצַ׳ה
תַםּ תַתְהָא קְרִיפַּיָאוּישְׁטַם אַשְׁרוּ-פֻּורְנָאקוּלֶקְשַׁנַם
וִישִׁידַנְתַם אִידַםּ וָאקְיַם אוּוָאצַ׳ה מַדְהוּסֻודַנַהּ

סַנְָגַ׳יַהּ אוּוָאצַ׳ה—סַנְָגַ׳יַה אמר; תַם—לו; תַתְהָא—כך; קְרִיפַּיָא—בחמלה; אָוּישְׁטַם—שקוע; אַשְׁרוּ-פֻּורְנַה-אָקוּלַה—מוצפות בדמע; אִיקְשַׁנַם—עיניו; וִישִׁידַנְתַם—מדוכדך; אִידַם—האלה; וָאקְיַם—את המילים; אוּוָאצַ׳ה—אמר; מַדְהוּ-סֻודַנַהּ—הורג הזד מַדְהוּ.

סַנְָגַ׳יַה אמר: או אז, למראה אַרְג׳וּנַה מלא בחמלה, נפשו מדוכאה ועיניו מוצפות בדמע, פתח מַדְהוּסֻודַנַה, קְרִישְׁנַה, ואמר.

חמלה חומרית, צער ודמעות הם סימניה של בורות לגבי העצמי האמיתי, בעוד שחמלה על הנשמה הנצחית פירושה הגשמה עצמית. המילה "מַדְהוּסֻודַנַה" רבת משמעות בפסוק זה. קְרִישְׁנַה הרג את הזֵד מַדְהוּ, ועתה אַרְג׳וּנַה מבקש שיהרוג את זד חוסר ההבנה שתקף אותו ומניאו מביצוע חובתו. אנשים לא יודעים על מה לחמול. חמלה על לבושו של טובע היא חסרת טעם. אדם שטובע בים הבערות, לא די להציל את מלבושו החיצוני – כלומר גופו הגשמי. מי שברוב בורותו מצר על המלבוש החיצוני נקרא שֻׁודְרַה, או מי שמקונן לשווא. מאחר שאַרְג׳וּנַה היה קְשַׁתְרִייַה, הרי שהתנהגותו לא הלמה כלל. אולם קְרִישְׁנַה יכול לשכך את קינת האדם הנבער, ולצורך זה הוא שורר את הבְּהַגַוַד-גִיתָא. פרק זה מלמד אודות הגשמה עצמית דרך ניתוחם של הגוף החומרי והנשמה הרוחנית, לפי הסברו של בר-הסמכא העליון, שְׁרִי קְרִישְׁנַה. הבנה כזו מושגת עם שלומדים לפעול מבלי לצפות לפירות העמל ומתבססים בתפיסה עצמית אמיתית.

פסוק 2

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
קוּתַס תְוָא קַשְׁמַלַם אִידַםּ וִישַׁמֵא סַמוּפַּסְתְהִיתַם
אַנָארְיַה-ג׳וּשְׁטַם אַסְוַרְגְיַם אַקִירְתִי-קַרַם אַרְג׳וּנַה

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ'ה—אישיות אלוה העילאי אמר; קוּתַה—מהיכן; תְוָא—אליך; קַשְׁמַלַם—חוסר טוהר; אִידַם—זה; וִישַׁמֵא—בשעת משבר; סַמוּפַּסְתִהִיתַם—הגיע; אַנָארְיַה-ג'וּשְׁטַם—אינו יאה לאדם שמכיר את ערך החיים; אַסְוַרְגְיַם—אינו מביא לעדן; אַקִירְתִי—קלון; קַרַם—יוצר; אַרְג'וּנַה—הו אַרְג'וּנַה.

אישיות אלוה העילאי אמר: אַרְג'וּנַה יקירי, כיצד זה השתלטו עליך מחשבות לא טהורות שכאלה? אין אלה יאות לאדם שמכיר את ערך החיים. לא לעדן הן ישאוך, אלא ימיטו עליך קלון.

קְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה העילאי. לכן, לאורך כל הגִיתָא הוא מכונה בְּהַגַוָאן. בְּהַגַוָאן מהווה ההיבט העליון של האמת המוחלטת. זו נתפסת בשלושה היבטים – בְּרַהְמַן, או הרוח הבלתי אישית השורה בכול, פַּרַמָאתְמָא, או ההיבט המקומי שמצוי בלב כל ישות חיה, ובְּהַגַוָאן, או אישיות אלוה העילאי, שְׁרִי קְרִישְׁנַה. זה מוסבר בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (1.2.11):

וַדַנְתִי תַת תַתְּוַה-וִידַס תַתְּוַם יַג' גְ'נָאנַם אַדְוַיַם
בְּרַהְמֵתִי פַּרַמָאתְמֵתִי בְּהַגַוָאן איתִי שַׁבְּדְיַתֵא

"האמת המוחלטת האחת נתפסת על-ידי יודעי המוחלט בשלוש רמות הבנה. אלה הם בְּרַהְמַן, פַּרַמָאתְמָא ובְּהַגַוָאן."

דוגמת השמש ממחישה שלושה היבטים אלוהיים אלה; גם זו נחלקת לשלושה היבטים – אור השמש, פני השמש, וכוכב השמש. התלמיד המתחיל לומד את אור השמש. מתקדם יותר הוא מי שמבין את פני השמש. אולם נעלה אף ממנו הוא מי שחודר לתוך כדור השמש עצמו. אותם תלמידים שמסתפקים בהבנת אור השמש – הטבע הבלתי אישי השורה בכול, דומים למי שמבינים רק את היבט הבְּרַהְמַן של האמת המוחלטת. מי שמתקדם יותר מבין את גלגל השמש, שמושווה להיבט הפַּרַמָאתְמָא של האמת המוחלטת. ואותו תלמיד שחודר ללבו של כדור השמש משול לאלה שמבינים את היבטה האישי של האמת, בְּהַגַוָאן. אף על פי ששלושת סוגי התלמידים עוסקים בנשגב, הבְּהַקְתוּת, או מי שמבינים את היבט בְּהַגַוָאן, נחשבים לנעלים מכל יודעי המוחלט. אף על פי שלא ניתן להפריד בין אור השמש, גלגל השמש ותוככי השמש, תלמידיהם של ההיבטים השונים הללו נמצאים ברמות שונות.

בר-הסמכא הדגול פַּרָאשַׂרַה מוּני, אביו של וְיָאסַדֵוַה, הסביר את המילה הסנסקריטית בְּהַגַוָאן. אישיות אלוה ניחן במלוא העושר, הכוח, הפרסום, היופי, הידע והפרישות, ולכן נקרא בְּהַגַוָאן. רבים העשירים בעולם, גם רבים אדירי הכוח, היפים, המפורסמים, המלומדים והפרושים. אולם אף לא אחד מאלה ניחן בעושר כולו, בכוח כולו וכו'. רק קְרִישְׁנַה יכול לטעון לכישורים שכאלה, שהרי הוא אישיות אלוה העילאי. שום ישות חיה, לרבות בְּרַהְמָא, שִׁיוַה, ואפילו נָארָאיַנַה,

אינה ניחנת בכישורים מושלמים שכאלה. משום כך קובע בְּרַהְמָא בבְּרַהְמַה-סַמְּהִיתָא שקְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה העילאי. אף לא אחד שווה לו או נעלה ממנו. הוא האל הראשוני, בְּהַגַוָאן, שידוע כגוֹוינְדַה, והוא סיבת כל הסיבות:

אִישְׁוַרַהּ פַּרַמַהּ קְרִישְׁנַהּ סַךְ׳-צִ׳יד-אָנַנְדַה-וִיגְרַהַהּ
אַנָאדִיר אָדִיר גוֹוינְדַהּ סַרְוַה-קָארַנַה-קָארַנַם

״רבים ניחנים בתכונות של בְּהַגַוָאן, אולם קְרִישְׁנַה הוא העליון, ואף לא אחד עליון ממנו. הוא האישיות העליונה, וגופו נצחי ומלא בידע וחדווה. הוא גוֹוינְדַה, האלוה הראשוני וסיבת כל הסיבות.״ (בְּרַהְמַה-סַמְּהִיתָא 5.1)
הבְּהָאגַוַתַם מציג רשימה של התגלויות אלוהים, אולם קְרִישְׁנַה מתואר שם כאישיות אלוה המקורי, ממנו נובעות התגלויות אלוהיות רבות:

אֶתֶא צָ׳אמְּשַׁה-קַלָאהּ פּוּמְסַהּ קְרִישְׁנַס תוּ בְּהַגַוָאן סְוַיַם
אִינְדְרָארִי-וְיָאקוּלַם לוֹקַם מְרִידַיַנְתִי יוּגֶא יוּגֶא

״ההתגלויות האלוהיות שמופיעות ברשימה זו כולן הן התרחבויות מוחלטות של אישיות אלוה או חלקים של התרחבויות מוחלטות שכאלה. אולם קְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה העילאי עצמו.״ (שְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם. 1.3.28)
מכאן שקְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה המקורי, האמת המוחלטת, ומקור נשמת-העל והבְּרַהְמַן הבלתי אישי.
אין ספק שצערו של אַרְג׳וּנַה על קרוביו בנוכחותו של אישיות אלוה אינו במקומו. קְרִישְׁנַה מביע את פליאתו על כך במילה קוּתַהּ, ״מהיכן״. חוסר טוהר שכזה אינו אמור להימצא בבני תרבות, או אָרְיַנים. המילה אָרְיַן מתייחסת למי שבקיאים בערכי החיים ותרבותם מושתתת על הבנה רוחנית. מי שמותנים לתפיסת חיים חומרית אינם יודעים שהבנת האמת המוחלטת, וִישְׁנוּ, או בְּהַגַוָאן, מהווה תכלית החיים. מאחר שאלה שבויים בהיבטו החיצוני של העולם החומרי, הרי שאינם מבינים גם מהי גאולה משיעבוד חומרי. הם נקראים לא-אָרְיַנים. אַרְג׳וּנַה, שהיה קְשַׁתְרִייַה, נמנע מקרב, וסטה לכן, מחובתו הדתית. מעשה פחדני שכזה הולם אולי לא-אָרְיַן, אלא שסטיה כזו אינה מסייעת לחיים רוחניים, גם לא מקנה כל תהילה בעולם זה. קְרִישְׁנַה אם כן, לא עודד את החמלה לכאורה שחש אַרְג׳וּנַה לקרוביו.

פסוק 3

קְלַיְבְּיַם מָא סְמַה גַמַהּ פָּארְתְהַה נַיְתַת תְוַיִי אוּפַּפַּדְיַתֶא
קְשׁוּדְרַם הְרִידַיַה-דוּרְבַּלְיַם תְיַקְתְווֹתִישְׁטְהַה פַּרַנְתַפַּה

קְלַיְבְּיַם—אל חוסר אונים; מָא סְמַה—אַל; גַמַהּ—תלך; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; נַה—אין; אֻתַת—זה; תְוַיי—לך; אוּפַּפַּדְיַתֵא—יאה; קְשׁוּדְרַם—הנקלית; הְרִידַיַה—של הלב; דַוּרְבַּלְיַם—את החולשה; תְיַקְתְוָא—נטוש; אוּתִישְׁטְהַה—קום; פַּרַם-תַפַּה—הו מייסר האויבים.

הו בן פְּרִיתְהָא, אל נא תיכנע לחוסר אונים כה משפיל. אין הוא יאה לך. הו מייסר האויבים, זקוף קומתך ונטוש מורך לב ניקלה זה.

אַרְג׳וּנַה נקרא כאן בן פְּרִיתְהָא, שהיתה אחותו של וַסוּדֵוַה, אביו של קְרִישְׁנַּה. מכאן שישנה קרבת דם בינו לבין קְרִישְׁנַּה. בן של קְשַׁתְרִייַה שנמנע מקרב הוא קְשַׁתְרִייַה בשם בלבד, וכמותו, בן של בְּרָאהְמַנַּה שלא נוהג ביושר, הוא בְּרָאהְמַנַּה בשם בלבד. בנים שכאלה אינם ראויים לאבותיהם; קְרִישְׁנַּה לא חפץ שאַרְג׳וּנַה יהפוך לבן לא ראוי שכזה. קְרִישְׁנַּה היה ידידו הקרוב והוא ניצב על המרכבה לצדו והדריכו במישרין; מכאן שנטישת הקרב במצב שכזה תהיה מעשה מחפיר. קְרִישְׁנַּה אמר שהלך רוח כזה אינו הולם את אַרְג׳וּנַה כלל. אפשר שאַרְג׳וּנַה יציג את הימנעותו מקרב כגדלות נפש וחמלה כלפי בְּהִישְׁמַה הנערץ וקרוביו, אלא שקְרִישְׁנַּה ראה בזה בסך הכול חולשת לב. שום בר-סמכא לא יאשש אבירות מזוייפת שכזו. על אַרְג׳וּנַה ואנשים כמותו, שזוכים בהדרכתו הישירה של קְרִישְׁנַּה, לנטוש גדלות רוח ואי-אלימות מדומות שכאלו.

פסוק 4

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
קַתְהַם בְּהִישְׁמַם אַהַם סַנְקְהְיֵא דְרוֹנַם צַ׳ה מַדְהוּסוּדַנַה
אִישׁוּבְּהִיהְ פְּרַתִייוֹתְסְיָאמִי פּוּגָ׳ארְהָאו אַרי-סוּדַנַה

אַרְג׳וּנַהּ אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; קַתְהַם—כיצד; בְּהִישְׁמַם—את בְּהִישְׁמַה; אַהַם—אני; סַנְקְהְיֵא—בקרב; דְרוֹנַם—את דְרוֹנַה; צַ׳ה—ו-; מַדְהוּ-סוּדַנַה—הו הורג הזד מַדְהוּ; אִישׁוּבְּהִיהְ—בעזרת חיצים; פְּרַתִייוֹתְסְיָאמִי—להתקיף; פּוּגָ׳א-אַרְהַו—ראויים להערצה; אַרי-סוּדַנַה—הו הורג האויבים.

אַרְג׳וּנַה אמר: הו הורג האויבים, הו הורג מַדְהוּ, כיצד אוכל להשיב מלחמה ולהתקיף בחיצי אנשים כבְּהִישְׁמַה ודְרוֹנַה, אשר ראויים להערצתי?

אנשים מכובדים כמו בְּהִישְׁמַה הסב ודְרוֹנָאצָ׳ארְיַה המורה ראויים להערצה תמיד. אפילו כשאלה מתקיפים, אין לתקוף אותם בחזרה. לא אמורים לתקוף אפילו במילים את מי שמעמדם רם יותר. גם כאשר התנהגותם פוגענית, אין להשיב

ולפגוע בהם. כיצד אם כן, יכול היה אַרְג׳וּנַה להשיב להם מלחמה? האם קְרישְׁנַה היה מוכן לתקוף את סבו, אוּגְרַסֵנַה, או את מורו, סָאנְדִיפַּני מוּני? אלה היו כמה מהטיעונים שאַרְג׳וּנַה הציג לפניו.

פסוק 5

גוּרֻוּן אַהַתְוָא הי מַהָאנוּבְּהָאוָאן
שְׂרֵיוֹ בְּהוֹקְתוּם בְּהַיְקְשְׁיַם אַפִּיהַה לוֹקֶא
הַתְוָארְתְהַה-קָאמָאמְס תוּ גוּרֻוּן איהַיְוַה
בְּהוּנְּג׳ייַה בְּהוֹגָאן רוּדְהירַה-פְּרַדיגְדְהָאן

גוּרֻוּן—את המורים; אַהַתְוָא—לא להרוג; הי—אכן; מַהָא-אַנוּבְּהָאוָאן—הדגולים; שְׂרֵיַה—עדיף; בְּהוֹקְתוּם—לְחיות; בְּהַיְקְשְׁיַם—על קיבוץ נדבות; אַפִּי—אפילו; איהַה—כאן; לוֹקֶא—בעולם הזה; הַתְוָא—אם אהרוג; אַרְתְהַה—בבצע כסף; קָאמָאן—חושקים; תוּ—אף על פי ש-; גוּרֻוּן—את המורים; איהַה—בעולם הזה; אֵוַה—אכן; בְּהוּנְּג׳ייַה—אני אהנה; בְּהוֹגָאן—מתענוגות; רוּדְהירַה—בדם; פְּרַדיגְדְהָאן—המגואלים.

מוטב לחיות בעולם זה כמקבץ נדבות מאשר לחיות במחיר חייהם של נשמות דגולות כמורי. גם אם חושקים הם בזכייה חומרית, הם נעלים ממני. אם אלה ייהרגו, כל שננסה להתענג עליו יגואל בדם.

על-פי הכתובים, יש לנטוש מורה שסָרַח ואיבד את יכולת ההבחנה. בְּהִישְׁמַה ודְרוֹנַה נתמכו בכספיו של דוּרְיוֹדְהַנַה, והתחייבו ללחום לצדו. אלא שלא היו צריכים להתחשב בשיקולים כספיים שכאלה. מכאן שאיבדו את כבודם כמורים. ואף על פי כן, החשיבם אַרְג׳וּנַה למוריו, ומשום כך חשב שכל נסיון להתענג בעולם זה לאחר הריגתם יגואל בדם.

פסוק 6

נַה צַ׳יְתַד וידְמַה קַתַרַן נוֹ גַרִייוֹ
יַד וָא גַ׳יֵמַה יַדי וָא נוֹ גַ׳יֵיוּהּ
יָאן אֵוַה הַתְוָא נַה ג׳יגִ׳יוישָׁאמַס
תֵא ׳וַסְתְהִיתָאהּ פְּרַמוּקְהֵא דְהָארְתַרָאשְׁטְרָאהּ

נַהֵ—אין; צַ׳הֵ—ו-; אֶתַת—זאת; וִידְמַהֵ—אנו יודעים; קַתַרַת—מה מבין השניים; נַהֵ—לנו; גַרִייַהֵ—עדיף; יַת וָא—שמא; גַ׳יֵמַהֵ—אנחנו ננצח; יַדִי וָא—או שמא; נַהֵ—אותנו; גַ׳יֵיוּהֵ—הם ינצחו; יָאן—אשר אותם; אֵוַה—אכן; הַתְוָא—אם נהרוג; נַהֵ—לא; ג׳יג׳יוּישָׁאמַהֵ—אנו רוצים לחיות; תֵא—הם; אַוַסְתְהִיתָאה—ניצבים; פְּרַמוּקְהֵא—למולנו; דְהָארְתַרָאשְׁטְרָאהֵ—בני דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה.

גם איננו יודעים מה עדיף – לנצח אותם או לנחול מהם תבוסה. מה טעם נמצא בחיינו אם נהרוג את בני דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה. אך הנה אלה ניצבים עתה למולנו בשדה הקרב.

אף שמלחמה היא חובתם של קְשַׁתְרִייוּת, אַרְג׳וּנַה מתלבט בשאלה האם להילחם במחירה של אלימות מיותרת, או שמא לפרוש מקרב ולחיות כקבצן. אם לא ינצח את אויביו, הרי שיאלץ לפשוט יד לקיומו. גם נצחונו אינו ודאי; כל אחד מן הצדדים יכול לזכות. אולם גם אם ייזכה בנצחון (וסיבתו מוצדקת), ללא בניו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה שימותו בקרב, יהיו החיים קשים מנשוא, וזה הרי כשלעצמו מעין תבוסה. שיקוליו של אַרְג׳וּנַה מוכיחים בעליל שהיה דָבֵק דגול, כמו גם נאור ומלומד, ושלט כליל במַחשָׁבו ובחושיו. נכונותו לקבץ נדבות, אף שנולד בחצר מלכות, היא סימן נוסף לפרישותו. מעלות אלה שמצטרפות לאמונה עזה במילותיו ובהוראותיו של שְׂרִי קְרִישְׁנַה (מורו הרוחני) מלמדות על גדולת נפשו וצדיקותו. מכאן שאַרְג׳וּנַה היה מועמד מתאים לגאולה.
ללא שליטה בחושים, לא ניתן להתעלות למישור של ידע, וללא ידע ומסירות, גם גאולה אינה אפשרית. בנוסף למעלותיו החומריות הרבות, אַרְג׳וּנַה ניחן גם במעלות הללו כולן.

פסוק 7

קָארְפַּנְיַה-דוֹשׁוֹפַּהַתַה-סְוַבְהָאוַהֵ
פְּרִיצְ׳צְ׳הָאמִי תְוָאם דְהַרְמַה-סַמְמֻוּדְהַה-צֵ׳תָאהֵ
יַץ׳ צְ׳הְרֵיַהֵ סְיָאן נִישְׁצ׳יתַם בְּרֻוּהִי תַן מֵא
שִׁישְׁיַס תֵא ׳הַם שָׁאדְהִי מָאם תְוָאם פְּרַפַּנְנַם

קָארְפַּנְיַה—חולשת לב; דוֹשַׁה—פגם; אוּפַּהַתַה—מוכה; סְוַה-בְּהָאוַהֵ—המצב הטבעי; פְּרִיצְ׳צְ׳הָאמִי—אני שואל; תְוָאם—אותך; דְהַרְמַה—בהקשר לחובה; סַמְמֻוּדְהַה—מבולבל; צֵ׳תָאהֵ—ליבי; יַת—זה שהוא; שְׂרֵיַהֵ—הטוב יותר; סְיָאת—יהיה; נִישְׁצ׳יתַם—בבירור; בְּרֻוּהִי—אמור; תַת—אותו; מֵא—לי; שִׁישְׁיַהֵ—תלמיד; תֵא—שלך; אַהַם—אני; שָׁאדְהִי—הורה; מָאם—לי; תְוָאם—לך; פְּרַפַּנְנַם—מסור.

עתה איני יודע עוד את חובתי ושלוותי אבדה בגלל חולשת לבי. הריני פונה אליך ומבקש שתבהיר לי מה נכון עבורי. עתה הינני תלמידך ונשמה מסורה לך. אנא הורני.

מעצם מבנהו של הטבע החומרי גוררת כל פעילות חומרית לשיעבוד ולבילבול, וכל צעד רק מוסיף ומסבך. דרוש לכן, מורה רוחני מוסמך שידריכנו להגשמת מטרת החיים. הספרות הוֶדית כולה מורה על פנייה למורה רוחני כזה, שבכוחו לשחררנו ממבוכי החיים שלוכדים אותנו בעל-כורחנו. אלה משולים לשריפת יער שפורצת בדרך כלשהי מבלי שאיש יציתה. איש לא מזמין שרפה, אולם זו פורצת מעצמה, ואנו חסרי אונים. כמותה גם הבעיות בעולם זה; אלה צצות מעצמן, ללא כל הזמנה. החכמה הוֶדית מורה לכן, לפנות למורה רוחני שקשור לשושלת מורים. מורה כזה מוכשר לפתור את בעיות החיים, כמו גם ללמד את המדע שמביא לפתרונן. תלמידו של מורה רוחני מוסמך אמור לדעת הכול. מכאן שעל הכול לפנות למורה ולמצוא פתרון לבלבולם החומרי. זוהי משמעות הפסוק הזה.

מי שרוי בבילבול חומרי? מי שאינו מבין את בעיות החיים. בבְּרִיהַד-אָרַנְיַקָה אוּפַּנִישַׁד (3.8.10) מתואר הנבוך: יוֹ וָא אֵתַד אַקְשַׁרַם גָארְגִי אַוִידִיתְוָאסְמָאל לוֹקָאת פְּרַיְתִי סַה קְרִיפַּנַה. ״מי שאינו פותר את בעיות החיים כאדם, ונוטש עולם זה כחתולים או כלבים, מבלי להבין את מדע ההגשמה העצמית, הוא עלוב נפש.״ הגוף האנושי הוא נכס יקר ערך לישות החיים, כיוון שבאמצעותו ביכולתה לפתור את בעיות החיים; ומכאן שמי שמחמיץ הזדמנות זו, הרי שהוא קמצן. בְּרָאהְמַנַה לעומתו, הוא מי שיודע לנצל את גופו לפתרון בעיות החיים. יַה אֵתַד אַקְשַׁרַם גָארְגִי וִידִיתְוָאסְמָאל לוֹקָאת פְּרַיְתִי סַה בְּרָאהְמַנַה.

הקְרִיפַּנִים, או הקמצנים אשר שרויים בתפיסת חיים חומרית, מבזבזים את זמנם בקשרים עבותים למשפחה, לחברה, למולדת, וכו׳. לא פעם הקשרים הללו לחיי משפחה, כלומר לאישה, לילדים ולשאר בני המשפחה, מבוססים על ״מחלת עור״. הקְרִיפַּנַה חושב שיוכל לגונן על משפחתו ממוות; הוא סבור גם שאלה יגוננו עליו. זיקה משפחתית שכזו מצויה אפילו אצל חיות נחותות; גם אלה דואגות לצאצאיהן. אַרְג׳וּנַה הבין בשכלו שזיקתו לבני משפחה ורצונו לגונן עליהם ממוות היו סיבת בילבולו. הוא ידע גם שחובתו להילחם, אלא שבגלל מורך לב לא יכול היה למלא את חובתו. הוא מבקש לכן מקְרִישְׁנַה, המורה הרוחני העליון, לחרוץ את הפתרון עבורו. הוא פונה אל קְרִישְׁנַה כתלמיד, ומבקש לחדול משיחת רעים. שיחות בין מורה לתלמיד הן רציניות, ואַרְג׳וּנַה חפץ בשיחה רצינית שכזו עם מורו הרוחני המוסמך. קְרִישְׁנַה הוא המורה הרוחני המקורי למדע הבְּהַגַוַד-גִּיתָא, ואַרְג׳וּנַה הוא התלמיד הראשון שהבין מדע זה. דרך הבנתו

מתוארת בבְּהַגַוַד-גִיתָא עצמה; ואף על פי כן, גורסים מלומדים ארציים סכלים שלא לקְרִישְׁנַה עצמו צריך להתמסר, אלא ל״בלתי מולד שבתוך קְרִישְׁנַה״. אולם אין הבדל בין תוכו של קְרִישְׁנַה לחיצוניותו, ומי שאינו מבין את זה, הרי שנסיונו להבין את הבְּהַגַוַד-גִיתָא הוא אווילי לגמרי.

פסוק 8

נַה הִי פְּרַפַּשְׁיָאמִי מַמָאפַּנוּדְיָאד
יַץ׳ צְ׳הוֹקַם אוּצְ׳צְ׳הוֹשַׁנַם אִינְדְרִייָאנָאם
אַוָאפְּיַה בְּהֻוּמָאוֹ אַסַפַּתְנַם רִידְדְהַם
רָאגְ׳יַם סוּרָאנָאם אַפִּי צָ׳אדְהִיפַּתְיַם

נַה—אֵין; הִי—אכן; פְּרַפַּשְׁיָאמִי—אני רואה; מַמַה—שלי; אַפַּנוּדְיָאת—מסוגל לסלק; יַת—אשר; שׂוֹקַם—את היגון; אוּצְ׳צְ׳הוֹשַׁנַם—מייבש; אִינְדְרִייָאנָאם—של החושים; אַוָאפְּיַה—בהשיגי; בְּהֻוּמַו—עלי אדמות; אַסַפַּתְנַם—ללא אויבים; רִידְדְהַם—משגשגת; רָאגְ׳יַם—ממלכה; סוּרָאנָאם—של האלים; אַפִּי—אף; צַ׳ה—ו-; אָדְהִיפַּתְיַם—שלטון.

איני יודע כיצד אוכל לשכך יגון זה שמקהה את חושי. לא אוכל להפיגו גם אם אזכה בממלכה המשגשגת ביותר עלי אדמות, אשר שווה למלכות האלים-למחצה בעדן.

אף שטיעוניו של אַרְגְ׳וּנַה כולם היו מעוגנים בעקרונות הדת ובכללי המוסר, נראה שהוא לא מצא פתרון לבעיתו האמיתית ללא סיועו של המורה הרוחני, שְׂרִי קְרִישְׁנַה. ידיעותיו לכאורה לא הועילו לו לסלק את הבעיה, שערערה עתה את קיומו כולו; ללא עזרתו של מורה רוחני כמו שְׂרִי קְרִישְׁנַה, לא ניתן להחלץ ממבוך שכזה. השכלה אקדמית, למדנות רבה, מעמד רם וכו׳ – אלה כולם חסרי תועלת בפתרון בעיות החיים; לשם כך דרוש מורה רוחני כמו קְרִישְׁנַה. רק מורה שמודע כולו לקְרִישְׁנַה הוא מורה מהימן, ורק הוא מסוגל לפתור את בעיות החיים. שְׂרִי צַ׳יְתַנְיַה אמר שמי שבקי במדע של תודעת קְרִישְׁנַה הוא מורה רוחני אמיתי, אפילו אם מוצאו החברתי נחות.

קִיבָא וִיפְּרַה, קִיבָא נְיָאסִי, שֻׂודְרַה קֵנָא נַיַה
יֵאי קְרִישְׁנַה-תַתְוַה-וֶתְתָא, סֵאי ׳גוּרוּ׳ הַיַה

״בין אם אדם הוא וִיפְּרַה (מלומד בחכמה הוֵדית), בין אם מצוי הוא בשלב הנזירות, ובין אם מוצאו נחות – אם הוא בקי במדע של קְרִישְׁנַה, הרי שהוא

מורה רוחני מוסמך ומושלם.״ (צַ׳יְתַנְיַה-צַ׳ריתַאמְרִיתַה מַדְהְיַה 8.128) מכאן ניתן להסיק שמי שאינו בקי במדע זה, אינו יכול להיות מורה רוחני מוסמך. בספרות הוֶדית נאמר גם:

שַׁט-קַרְמַה-ניפּוּנוֹ ויפְּרוֹ מַנְתְרַה-תַנְתְרַה-וישָׁארַדַהּ
אַוַיְשְׁנַווֹ גורור נַה סְיָאד וַיְשְׁנַוַה שְׁוַה-פַּצ׳וֹ גורוּהּ

״בְּרָאהְמַנַה מלומד שבקי בנושאי הידע הוֶדי כולם, אינו ראוי לשמש כמורה רוחני אם אינו וַיְשְׁנַוַה, או מי שבקי במדע של תודעת קְרִישְׁנַה. לעומת זאת, מי שמוצאו נחות אולם הוא וַיְשְׁנַוַה, או מודע לקְרִישְׁנַה, ראוי לשמש כמורה שכזה.״ (פַּדְמַה פּוּרָאנַה)

לא ממון רב, גם לא קידמה כלכלית, יכולים לשים קץ לבעיות הקיום החומרי: לידה, זקנה, חולי ומוות. רבות הארצות שכלכלתן מפותחת והן עתירות נכסים ומותרות; אף על פי כן הן לא פתרו את בעיות הקיום החומרי. הכול מחפשים אחר שלום וכמהים לשלווה, אלא שאינם מוצאים אושר אמיתי, משום שאינם מבקשים את עצתו של קְרִישְׁנַה, או עצת הבְּהַגַוַד-גִּיתָא והשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, שמלמדים את המדע של קְרִישְׁנַה, בסיוע נציג מוסמך של קְרִישְׁנַה, שמודע לקְרִישְׁנַה.

אם כלכלה מפותחת ונוחות חומרית היו מסוגלות להפיג מכאוביו של אדם וצערו על משפחתו, חברתו, עמו או על האנושות כולה, הרי שאַרְג׳וּנַה לא היה אומר שאפילו ממלכה חסרת תקדים עלי אדמות או מעמד רם ונישא כמו זה של האלים בעדן אינם מסוגלים לשכך את צערו. הוא חיפש מקלט בתודעת קְרִישְׁנַה, וזהו אכן הנתיב היחיד לשלום והרמוניה. עם חורבנו של הטבע החומרי ייעלמו בין רגע גם כל שיפעה כלכלית או כח ושליטה בעולם. כמותם גם התעלות לכוכבים עליונים, כגון המסעות לירח שמרבים לערוך כיום. זה מאושש בבְּהַגַוַד-גִּיתָא: קְשִׁינֶא פּוּנְיֶא מַרְתְיַה-לוֹקַם ויַשַׁנְתִי. ״עם תום תוצאות מעשיו הטובים, שב ונופל האדם מפסגת האושר לתחתית הקיום.״ רבים ממדינאי העולם נפלו כך, ונפילה שכזו רק מוסיפה ומגדילה את מקורות הצער.

מכאן שכמו אַרְג׳וּנַה, עלינו למצוא מקלט בקְרִישְׁנַה, שהרי רק אז נוכל לשרש מן היסוד נטייה זו לרחמים עצמיים או לחמלה חומרית. תודעת קְרִישְׁנַה פירושה אם כן, לחפש, כמו אַרְג׳וּנַה, את פתרון הבעיה אצל קְרִישְׁנַה.

פסוק 9

סַנְָגַ׳יַה אוּוָאצַ׳ה
אֶוַם אוּקְתְוָא הְרִישִׁיקֶשַׁם גוּדָאקֶשַׁהּ פַּרַנְתַפַּהּ
נַה יוֹתְסְיַה איתי גוֹוינְדַם אוּקְתְוָא תֻוּשְׁנִים בַּבְהֻוַוה הַה

סַנְַגַ׳יַה אוּוָאצַ׳ה— סַנְַגַ׳יַה אמר; אֵוָם—כך; אוּקְתְוָא—לאחר שאמר; הְרִישִׁיקֵשַׁם—לקְרִישְׁנַה אדון החושים; גוּדָאקֵשַׁה—אַרְגֻ׳וּנַה, המומחה בריסון הבערות; פַּרַם-תַפַּה—מייסר האויבים; נַה יוֹתְסְיֵא—לא אלחם; איתי—כך; גוֹוינְדַם—לקְרִישְׁנַה, מענג החושים; אוּקְתְוָא—באומרו; תֻוּשְׁנִים—דומם; בַּבְהֻוּוַה—נהיה; הַה—אכן.

סַנְַגַ׳יַה אמר: ואז, לאחר שהגיד דבריו, אמר אַרְגֻ׳וּנַה, מייסר האויבים, לקְרִישְׁנַה, ״גוֹוינְדַה, לא אלחם,״ ונדם.

דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה עלץ מן הסתם לרעיון שאַרְגֻ׳וּנַה ינטוש את הקרב ויפנה לחיי קבצנות. אלא שסַנְַגַ׳יַה מאכזבו ומתאר את אַרְגֻ׳וּנַה כמי שמסוגל להביס את אויביו (פַּרַנְתַפַּה). אַרְגֻ׳וּנַה נתקף אמנם לרגע ביגון כוזב בגלל זיקה משפחתית, אלא שהתמסר לקְרִישְׁנַה, המורה הרוחני העליון, והפך לתלמידו. פירושו של דבר שבמהרה ישתחרר מצערו הכוזב, תולדת הקשרים המשפחתיים הללו, ויואר בידע מושלם אודות הגשמה עצמית, או תודעת קְרִישְׁנַה. או אז אין ספק שיילחם. עליצותו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה תפוג אז, שהרי למישמע דברי הדעת של קְרִישְׁנַה, אַרְגֻ׳וּנַה יתעשת ויילחם עד חורמה.

פסוק 10

תַם אוּוָאצַ׳ה הְרִישִׁיקֵשַׁה פְּרַהַסַנְן איוַה בְּהָארַתַה
סֵנַיוֹר אוּבְּהַיוֹר מַדְהְיֵא וישִׁידַנְתַם אידַם וַצַ׳ה

תַם—לו; אוּוָאצַ׳ה—אמר; הְרִישִׁיקֵשַׁה—אדון החושים, קְרִישְׁנַה; פְּרַהַסַן—מחייך; איוַה—כמו; בְּהָארַתַה—הו דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה, נצר בְּהָארַתַה; סֵנַיוֹה—של הצבאות; אוּבְּהַיוֹה—של שניהם; מַדְהְיֵא—בתוך; וישִׁידַנְתַם—למוכה היגון; אידַם—הללו; וַצַ׳ה—את המילים.

הו נצר בְּהַרַתַה, או אז, בעומדו בין שני הצבאות, חייך קְרִישְׁנַה והחל לדבר אל אַרְגֻ׳וּנַה מוכה הצער.

עד כה היתה זו שיחה בין שני ידידים, הְרִישִׁיקֵשַׁה וגוּדָאקֵשַׁה. כידידים, הם היו על אותו מישור. אלא שאחד בחר עתה להיות תלמידו של האחר. קְרִישְׁנַה חייך עתה, משום שידיד בחר להיות תלמיד. קְרִישְׁנַה הוא אדון הכול ומכאן שתמיד הנו עליון לכול. אולם לרצון דְבֵקיו, הריהו נאות לשמש להם כידיד, כבן או כמאהב. מכל מקום, עתה הוא הפך למורה, ומיד נכנס לתפקידו ושוחח עם התלמיד כמורה –

כלומר במלוא הרצינות הדרושה. מסתבר שהשיחה בין המורה לתלמיד התנהלה בפומבי, בין שני הצבאות, לטובת כולם. מכאן שדברי הבְּהַגַוַד-גִיתָא לא נועדו רק לאדם מסוים, לחברה או לקהילה כלשהי, אלא לכול, וזכאים לשמוע אותם ידידים ואויבים כאחד.

פסוק 11

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
אַשׁוֹצְ׳יָאן אַנְוַשׁוֹצַ׳ס תְוַם פְּרַגְ׳נָא-וָאדָאמְשׁ צַ׳ה בְּהָאשַׁסֶא
גַתָאסֻון אַגַתָאסֻוּמְשׁ צַ׳ה נָאנוּשׁוֹצַ׳נְתִי פַּנְדִיתָאהַ

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; אַשׁוֹצְ׳יָאן—שאינם ראויים לצער; אַנְוַשׁוֹצַ׳הַ—אתה מקונן; תְוַם—אתה; פְּרַגְ׳נָא-וָאדָאן—מילות מלומדים; צַ׳ה—ו-; בְּהָאשַׁסֶא—אתה מדבר; גַתַה—חלפו; אַסֻון—חיים; אַגַתַה—לא חלפו; אַסֻון—החיים; צַ׳ה—ו-; נַה—אינם; אַנוּשׁוֹצַ׳נְתִי—מקוננים; פַּנְדִיתָאהַ—החכמים.

אישיות אלוה העילאי אמר: בעודך מדבר מילות מלומדים אתה מקונן על שאינו ראוי לצער. החכם אינו מקונן על החי, גם לא על המת.

מיד נכנס האל לתפקיד של מורה ונזף בתלמיד מכנה אותו בעקיפין, שוטה. הוא אמר, ״אתה מדבר אמנם, כמלומד גדול, אלא שאינך יודע שהמלומד באמת – מי שיודע מהו הגוף ומהי הנשמה – אינו מקונן על מצבי הגוף השונים, כמו חיים או מוות. הפרקים הבאים יסבירו שידע פירושו לדעת חומר ורוח ואת השולט בשניהם. אַרְגִ׳וּנַה טען שעקרונות דתיים חשובים מעקרונות מדינה או חברה, אולם לא הבין שידע אודות החומר, הנשמה והעליון חשוב אף ממצוות הדת. וללא ידע כזה, אל לו להציג עצמו כמלומד. מאחר שלא היה מלומד ביותר, הרי שקונן בסופו של דבר על שאינו ראוי לצער. הגוף נולד, ומועד לכליון במוקדם או במאוחר; מכאן שאינו חשוב כמו הנשמה. מי שיודע זאת הוא מלומד אמיתי, ואינו מקונן עוד במצבים הגופניים כולם.

פסוק 12

נַה תְוֶו אֶוָאהַם גָ׳אתוּ נָאסַם נַה תְוַם נֶמֶא גַ׳נָאדְהִיפָּאהַ
נַה צַ׳יְוַה נַה בְּהַוִישְׁיָאמַהַ סַרְוֶא וַיַם אַתַה פַּרַם

נַה—לא; תוּ—אבל; אֵוַה—אכן; אַהַם—אני; גָ׳אתוּ—בזמן כלשהו; נַה—לא; אָסַם—הייתי קיים; נַה—לא; תְוַם—אתה; נַה—לא; אימֵא—הללו; גַ׳נַה-אַדְהִיפָּאהּ—המלכים; נַה—לא; צַ׳ה—ו-; אֵוַה—אכן; נַה—לא; בְּהַוִישְׁיָאמַהּ—נתהווה; סַרְוֵא וַיַם—אנו כולנו; אַתַהּ פַּרַם—בעתיד.

מעולם לא היה זמן שבו אני לא הייתי, גם לא אתה וכל המלכים הללו; גם בעתיד לא יחדל איש מאיתנו להיות.

בוֵדות – בקַטְהַה אוּפַּנִישַׁד ובשְׁוֵתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד – נאמר שאישיות אלוה העילאי מקיים ישויות חיים לאינספור. הוא מקיימן במצביהן השונים, שהשיגו על-פי פעילותן והתגובות לה. אותו אישיות אלוה חי גם, באמצעות חלקו המוחלט, בלבה של כל ישות חיה. רק הקדושים שרואים אותו אל מבפנים ומבחוץ, משיגים שלווה שלמה ונצחית.

ניתְיוֹ ניתְיָאנָאםּ צֵ׳תַנַשׁ צֵ׳תַנָאנָאם
אֵקוֹ בַּהֻוּנָאםּ יוֹ וידַדְהָאתי קָאמָאן
תַם אָתְמַה-סְתְהַםּ יֵא ׳נוּפַּשְׁיַנְתִי דְהִירָאס
תֵשָׁאםּ שָׁאנְתיהּ שָׁאשְׁוַתִי נֵתַרֵשָׁאם
(קַטְהַה אוּפַּנִישַׁד 2.2.13)

האמת הוֵדית שלמד אַרְג׳וּנַה טובה לכל אחד בתבל שחושב עצמו למלומד גדול, אף שלמעשה הנו נבער מדעת. האל מורה בפירוש שהוא, אַרְג׳וּנַה, ושאר המלכים שהתקבצו לקרב, כולם הם ישויות ייחודיות לעד. האל הוא מקיימם הנצחי, במצבם המותנה, כמו במשוחרר. אלוהים הוא הישות הייחודית העליונה, וגם אַרְג׳וּנַה, בן-לווייתו הנצחי, ושאר המלכים, הם ישויות ייחודיות נצחיות. גם בעבר אלה היו ייחודיים, וגם לא יחדלו להיות כאלה לעולם. ייחודיותם היתה בעבר ותמשיך ללא הפרעה גם בעתיד. מכאן שאין לקונן על איש.

קְרִישְׁנַה, בר-הסמכא העליון, אינו מאשש כאן את הרעיון המָאיָאוָאדִי שהנשמה הייחודית, שנבדלת עתה על-ידי מעטה של מָאיָא, או אשליה, תיטמע בבְּרַהְמַן הבלתי אישי לאחר גאולתה ותאבד את קיומה היחודי. גם לא נתמך הרעיון שייחודיות קיימת רק במצב מותנה. קְרִישְׁנַה אומר כאן בבירור שייחודיותו, כמו גם ייחודיותם של השאר, נמשכת לעד, וזה מאושש גם באוּפַּנִישַׁדות. קְרִישְׁנַה אינו נתון לאשליה לעולם, ומכאן שדבריו הם בעלי תוקף עליון. אם ייחודיות לא היתה ממשית, הרי שקְרִישְׁנַה לא היה מדגישה – אפילו בעתיד. המָאיָאוָאדִים ינסו אולי לטעון שהיחודיות שנזכרת כאן אינה רוחנית אלא חומרית. אולם אפילו נקבל

את טיעונם, כיצד נגדיר את ייחודיותו של קְרִישְׁנַה? לדבריו, ייחודיותו היתה בעבר ותמשיך בעתיד. הוא אישש זאת בדרכים רבות, ואמר שהבְּרַהְמַן הבלתי אישי כפוף לו. הוא ייחודי-רוחני לעד; כי אם היה נשמה מותנית בעלת תודעה ייחודית, הרי שהבְּהַגַוַד-גִיתָא שלו לא היתה נחשבת לספר בר-סמכא. אדם רגיל, שלוקה בארבעת הפגמים או החולשות האנושיות (1. חושים בלתי מושלמים, 2. נטייה לשגות, 3. נטייה לרמאות ו-4. היות נתון לאשליה) אינו מסוגל ללמד ידע ראוי לשמיעה. הגִיתָא נעלה מספרות שכזו ושום ספר ארצי לא משתווה לה. אולם אם קְרִישְׁנַה הוא אדם רגיל, הרי שכל חשיבותה אובדת.

המָאיָאוָאדִים גורסים שיחסת הרבים שנזכרת בפסוק זה היא צורנית, ומתייחסת בסך הכול לגוף. אלא שכבר בפסוק הקודם נדחתה התפיסה הגופנית כליל, ומדוע אם כן, לשוב ולהתייחס לגוף? מכאן שהייחודיות קיימת במישור הרוחני. גדולי האָצָ'ארְיות, כגון שְׂרִי רָאמָאנוּגַ'ה, מאששים זאת. פעמים רבות בגִיתָא מצוין שרק דְבֵקים של האל מבינים את הייחודיות הרוחנית הזו. מי שמקנאים בקְרִישְׁנַה ומתכחשים לאלוהותו, הרי שהגישה הנכונה לספרות גדולה זו חסומה בפניהם. גישתם דומה כלשהו לדבורה שלוקקת את צנצנת הדבש. ממש כשם שלא ניתן לטעום את טעם הדבש מבלי לפתוח את הצנצנת, מי שאינו דָבֵק לא מסוגל להבין את המסתורין והשגב שבגִיתָא. זה נאמר בפרק הרביעי. גם מי שמקנאים בעצם קיומו של אלוהים לא מסוגלים להבינה. מכאן שהסבריהם של המָאיָאוָאדִים לבְּהַגַוַד-גִיתָא רק מוליכים שולל ומסלפים את האמת כולה. שְׂרִי צַ'יְתַנְיַה אסר לקרוא פרשנויות כאלה, והזהיר מפני התפיסה המָאיָאוָאדִית, שהרי אז מאבדים את היכולת להבין את מיסתוריה האמיתיים של הגִיתָא. אם היתה הייחודיות מתייחסת לעולם התופעות בלבד, לא היה כל צורך במדרשיו של האל. הנשמה הייחודית והאל אינם אחד אלא רבים תמיד. זו עובדה ניצחית שמאוששת בכתובים הוֶדיים שנזכרו לעיל.

פסוק 13

דֶהינוֹ 'סְמִין יַתְהָא דֶהֶא קוּמָארַם יַוּוַנַם גַ'רָא
תַתְהָא דֶהָאנְתַרַה-פְּרָאפְּתִיר דְהִירַס תַתְרַה נַה מוּהְיַתִי

דֶהִינַה—של העוטה גוף; אַסְמִין—בזה; יַתְהָא—כפי ש-; דֶהֶא—בגוף; קוּמָארַם—ילדות; יַוּוַנַם—בחרות; גַ'רָא—זקנה; תַתְהָא—כך; דֶהַה-אַנְתַרַה—של גוף אחר; פְּרָאפְּתִיה—השגה; דְהִירַה—צלול הדעת; תַתְרַה—בכך; נַה—אינו; מוּהְיַתִי—מתבלבל.

כשם שהנשמה שבגוף ממשיכה ועוברת בגוף זה מילדות, לבחרות ולזקנה, כך זו עוברת לגוף אחר עם המוות. מי שדעתו לא מוטרדת אינו מתבלבל משינוי שכזה.

ישות החיים היא נשמה ייחודית שמשנה את גופה בכל רגע. לעיתים זו נגלית כילד, לעיתים כנער, ולעיתים כזקן. אלא שהנשמה הרוחנית עצמה אינה משתנה כלל. בסופו של דבר, במוות, זו מחליפה את גופה כליל ועוברת לאחר. מכאן שמובטחים לה לידה נוספת וגוף נוסף – חומרי או רוחני. חששו של אַרְג׳וּנַה וצערו על מותם של בְּהִישְׁמַה ודְרוֹנַה, היה לכן מיותר לגמרי. אדרבה, אלה יחליפו את גופם הזקן בצעיר ויימלאו און. באמצעות הגופים השונים הללו מתנסה הנשמה המותנית במגוון של הנאות וסבל, תולדת פעילותה. מאחר שבְּהִישְׁמַה ודְרוֹנַה היו נשמות אציליות, הרי שייזכו בחייהם הבאים בגוף רוחני, או לפחות בחיים בעדן שמאפשרים הנאה חומרית רבה לאין ערוך. משום בחינה לא צריך לכן לקונן על מותם.
דְהִירַה, או השקול באדם, הוא מי שמבין על בוריים את מעמדם של הנשמה הייחודית, נשמת-העל, והטבע – החומרי והרוחני. אדם כזה אינו מתבלבל משינויי הגוף לעולם.
הרעיון המָאיָאוָאדִי לגבי אחדותה של הנשמה הרוחנית אינו הגיוני כלל, שהרי לא ניתן לחתוך את הנשמה ולחלקה לחלקים. אם אפשר היה לחלקה לנשמות ייחודיות רבות, הרי שהעליון היה בר חלוקה ושינוי. אלא שזה סותר את העקרון שהנשמה העליונה אינה בת שינוי. הגִיתָא מאששת לכן, שחלקיקיו של העליון קיימים לעד (סַנָאתַנַה) ונקראים קְשַׁרַה; כלומר, הם נוטים ליפול לטבע החומרי. החלקיקים הללו הם חלקיקים לעד, ואינם משנים את טבעם גם לאחר הגאולה. אלא שלאחר הגאולה אלה חיים לעד בחדווה ובידע עם אישיות אלוה.
תיאוריית ההשתקפות מתארת יפה את נשמת-העל. הוא נמצא בכל גוף ייחודי וידוע כפַּרַמָאתְמָא, והוא שונה מן הישות הייחודית. בשעה ששמיים משתקפים במים, נראים במים בבואתם של השמש, או של הירח והכוכבים. את הכוכבים אפשר להמשיל לישויות החיים ואת השמש או הירח לאלוהים. אַרְג׳וּנַה מייצג את הנשמה הרוחנית המזערית, בעוד שאישיות אלוה שְׁרִי קְרִישְׁנַה הוא הנשמה העליונה. מראשית הפרק הרביעי יסתבר ששניהם אינם באותו מישור. כי אם היו באותו מישור, וקְרִישְׁנַה לא היה נעלה מאַרְג׳וּנַה, הרי שיחסיהם כמורה ותלמיד היו חסרי משמעות. אם שניהם היו נתונים לאנרגיה המשלה (מָאיָא), לא היתה עוד משמעות לעובדה שהאחד מלמד והשני לומד. מי שמושפע ממָאיָא, אינו יכול לשמש מורה בר-סמכא, ומכאן שהוראות שכאלה היו חסרות ערך. ברור

לכן שקְרִישְׁנַה הוא אלוה עליון, ומעמדו רם ממעמדה של ישות החיים, אַרְג׳וּנַה, שנתונה לשכחה ולאשליתה של מָאיָא.

פסוק 14

מָאתְרָא-סְפַּרְשָׁאס תוּ קוּנְתֵיַה שִׁיתוֹשְׁנַה-סוּקְהַה-דוּהְקְהַה-דָאהְ
אָגַמָאפָּאיינוֹ ׳ניתְיָאס תָאמְס תיתיקְשַסְוַה בְּהָארַתַה

מָאתְרָא-סְפַּרְשָׁאהְ—תפישה חושית; תוּ—בלבד; קוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; שִׁיתַה—חורף; אוּשְׁנַה—קיץ; סוּקְהַה—אושר; דוּהְקְהַה—סבל; דָאהְ—נותנים; אָגַמַה—מופיעים; אַפָּאיינַהְ—נעלמים; אַניתְיָאהְ—בני חלוף; תָאן—אותם; תיתיקְשַסְוַה—נסה לשאת; בְּהָארַתַה—הו בן משפחת בְּהָארַתַה.

הו בן קוּנְתִי, הופעתם בת החלוף של שמחה וצער והיעלמותם במרוצת הזמן, משולות לבואן והיעלמן של עונות החורף והקיץ. הו נצר בְּהַרַתַה, אלה מקורן בסך הכול בתפיסה החושית, וצריך לכן, ללמוד ולשאת בהן מבלי להיטרד.

במהלך ביצוע חובותיו, חייב אדם ללמוד ולשאת את השמחה והצער שפוקדים אותו לחליפות. הוֵדות מורות למשל, להתרחץ השכם בבוקר אפילו בחודש מָאגְהַה (ינואר-פברואר). אף על פי שקר מאוד בעונה זו, מי שמציית לכללי הדת, אינו מהסס לקיים מצווה זו. גם אשה אינה חדלה לבשל בחודשי מאי ויוני, שנחשבים לחודשי הקיץ החמים ביותר. אל לו למזג אוויר לא נוח להסיט אדם ממילוי חובותיו. בדומה לכך, מלחמה היא חובתו הדתית של קְשַתְרִייַה, ואל לו לזונחה, גם אם נאלץ להילחם בידידים וקרובים. קיום כללי הדת מביא למישור של ידע, ורק באמצעות ידע ומסירות אפשר להשתחרר מכבליה של מָאיָא (אשליה).
שני שמותיו של אַרְג׳וּנַה בפסוק זה גם הם רבי משמעות. השם קוּנְתֵיַה מרמז על יחוסו המשפחתי הרם מצד אמו, וּבְּהָארַתַה מצביע על גדולתה של משפחת אביו. משני הצדדים הוא זכה במורשת גדולה. אולם מורשת גדולה פירושה גם אחריות רבה למלא את החובות כראוי; ומכאן שאינו אמור להימנע מקרב.

פסוק 15

יַם הי נַה וְיַתְהַיַנְתְי אֶתֶא פּוּרוּשַׁם פּוּרוּשַׁרְשַׁבְּהַה
סַמַה-דוּהְקְהַה-סוּקְהַם דְהִירַם סוֹ ׳מְרִיתַתְוָאיַה קַלְפַּתֶא

יַם—זה אשר לו; הי—אכן; נַה—לא; וְיַתְהַיַנְתִי—מפריעים; אֶתֶא—כל אלו; פּוּרוּשַׁם—לאדם; פּוּרוּשַׁה-רִישַׁבְּהַה—הו הטוב באנשים; סַמַה—שווה; דוּהְקְהַה—

בצער; סוּקְהֵם—ובשמחה; דְהִירַם—סובלני; סַהּ—הוא; אַמְרִיתַתְוָאַיַה—לגאולה; קַלְפַּתֵא—ראוי.

הו הטוב באנשים (אַרְג׳וּנַה), מי שאינו מופרע בשמחה ובצער, ונשאר יציב בשניהם, ראוי לגאולה.

מי שיציב תמיד והחלטי להתקדם לעבר הגשמה רוחנית, ונושא באופן שווה במתקפתם של שמחה וצער, אין ספק שהוא ראוי לגאולה. שלב החיים הרביעי בחברת הוַרְנָאשְׁרַמַה, כלומר שלב הנזירות (סַנְנְיָאסַה), כרוך בקשיים רבים. אולם אלה לא מהווים מכשול למי שהחליט להשיג את שלמות החיים. קשייו של הסַנְנְיָאסִי נעוצים בדרך כלל בהתנתקות מהקשרים המשפחתיים העזים, או בוויתור על אשה וילדים. מכל מקום, מי שמסוגל לשאת בקשיים שכאלה, הרי שהגשמתו הרוחנית מובטחת. גם לאַרְג׳וּנַה מומלץ שלא לזנוח את חובתו כקְשַׁתְרִייַה, ולהילחם במכריו ובקרוביו, למרות הקושי שכרוך בזה. שְׂרִי צַ׳יְתַנְיַה פנה לסַנְנְיָאסַה בגיל עשרים וארבע, ואשתו הצעירה ואמו הזקנה נשארו ללא תומך ומגן. אולם, למען מטרה נעלה יותר הוא חש עצמו מחוייב לפנות לסַנְנְיָאסַה, ונשאר יציב ונאמן בחובתו זו. זו הדרך לגאולה משעבוד חומרי.

פסוק 16

נָאסַתוֹ וִידְיַתֵא בְּהָאווֹ נָאבְּהָאווֹ וִידְיַתֵא סַתַהּ
אוּבְּהַיוֹר אַפִּי דְרִישְׁטוֹ ׳נְתַס תְו אַנַיוֹס תַתְתְוַה-דַרְשִׁיבְּהִיהּ

נַה—לא; אַסַתַהּ—לחסר הממשות; וִידְיַתֵא—מצוי; בְּהָאוַהּ—קיום; נַה—לא; אַבְּהָאוַהּ—אי קיום; וִידְיַתֵא—מצוי; סַתַהּ—לנצחי; אוּבְּהַיוֹהּ—בקשר לשניים; אַפִּי—אכן; דְרִישְׁטַהּ—הובחנה; אַנְתַהּ—מסקנה; תוּ—אכן; אַנַיוֹהּ—הללו; תַתְתְוַה—את האמת; דַרְשִׁיבְּהִיהּ—על ידי הרואים.

יודעי האמת הסיקו כי חסר הממשות (הגוף החומרי) הוא בן חלוף, והנצחי (הנשמה) אינו משתנה. זאת הם הסיקו מלימוד טבעם של השניים.

הגוף רב התמורות אינו מתקיים לעד. גם מדע הרפואה מודה כיום שבגלל פעולה ותגובה של תאים שונים, הגוף משתנה בכל רגע ורגע, צומח ומזדקן. הנשמה הרוחנית לעומת זאת, נשארת זהה ובלתי משתנה חרף התמורות הרבות הללו שחלות בגוף ובמֶחשָב. זהו ההבדל שבין חומר לרוח; הגוף מעצם טבעו משתנה תמיד, והנשמה היא נצחית. יודעי האמת – הפרסונליסטים והאימפרסונליסטים – כולם מקבלים מסקנה זו. בוִישְׁנוּ פּוּרָאנַה (2.12.38)

נאמר שוישְׁנוּ ומשכנותיו כולם הם בעלי קיום רוחני אשר מאיר מעצמו (גְ׳יוֹתִימְּשִׁי וישְׁנוּר בְּהוּוַנָאני וישְׁנוּהּ). לפי דעתם של יודעי האמת, המילים ׳קיים׳ ו׳לא קיים׳ מתייחסות רק לרוח וחומר.

אלה הן ראשית הוראותיו של האל לישויות החיים אשר שרויות בבילבול ובבערות. עם שהבערות מסתלקת, מתחדשים היחסים בין הסוגד לנסגד, כמו גם הבנת ההבדל שבין החלקיק – ישות החיים – לבין אישיות אלוה. מלימוד עצמי מעמיק, ניתן לדעת גם אודות טבעו של העליון. ההבדל בינינו לעליון הוא כמו ההבדל שבין חלק לשלם. בוֶדָאנְתַה-סֻוּתְרַה, כמו גם בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, העליון מתואר כמקור שממנו נובע הכול. נביעותיו הן מטבע נחות ועילי. כפי שיוסבר בפרק השביעי, ישויות החיים משתייכות לטבע העילי. אף על פי שאין הבדל בין האנרגיה לבין מקור האנרגיה, המקור נחשב לעליון, והאנרגיה, או הטבע, לכפוף ומשני. מכאן שישויות החיים כפופות לאל העליון תמיד, כמו ביחסים שבין אדון למשרת, או בין מורה לתלמיד. כל עוד מכוסה ישות החיים בבערות, זו אינה מסוגלת להבין ידע פשוט שכזה. הבְּהַגַוַד-גִיתָא, שהאל מורה עתה, נועדה לפקוח עיניהן של ישויות החיים כולן, בזמנים כולם.

פסוק 17

אַוינָאשִׁי תוּ תַד וידְדְהִי יֵנַה סַרְוַם אידַםּ תַתַם
וינָאשַׁם אַוְיַיַסְיָאסְיַה נַה קַשְׁצִ׳ית קַרְתוּם אַרְהַתי

אַוינָאשִׁי—בלתי נכחד; תוּ—אולם; תַת—זה; וידְדְהִי—דע; יֵנַה—זה אשר על ידו; סַרְוַם—כל הגוף; אידַם—הזה; תַתַם—חדור; וינָאשַׁם—הרס; אַוְיַיַסְיַה—של הבלתי נכחד; אַסְיַה—הזה; נַה קַשְׁצִ׳ית—אף אחד; קַרְתוּם—לעשות; אַרְהַתי—מסוגל.

דע כי זו אשר שורה בגוף כולו אינה נשמדת. אף לא אחד מסוגל לכלות אותה נשמה בלתי נכחדת.

פסוק זה עוד מוסיף ומסביר את טבע הנשמה אשר מתפשטת בגוף כולו. לא קשה להבין מה מתפשט בגוף כולו: זוהי תודעה. הכול מודעים לכאב ולעונג שנחווה בגופם, בחלקו או בכללותו. מכל מקום, התודעה מתפשטת בגוף אחד בלבד, והכאב והעונג שאנו חשים אינו ידוע לזולתנו. מכאן שבכל גוף צפונה נשמה ייחודית אחת, וסימנה הוא תודעה ייחודית. מידת הנשמה מתוארת כחלק האחד חלקי עשרת אלפים של קצה שערה. זה מאושש בשְׁוֵתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד (5.9):

בָּאלָאגְרַה-שַׁתַה-בְּהָאגַסְיַה שַׁתַדְהָא קַלְפִּיתַסְיַה צַ׳ה
בְּהָאגוֹ גִ׳יוַהּ סַה ויגְ׳נֵיַהּ סַה צָ׳אנַנְתְיָאיַה קַלְפַּתֵא

״כאשר מחלקים קצה שערה למאה חלקים, ושבים ומחלקים חלק זה למאה, מידתו של חלקיק זה שווה למימדיה של הנשמה הרוחנית.״ ושוב אותו רעיון עצמו:

קֶשָׁאגְרַה-שַׁתַה-בְּהָאגַסְיַה שַׁתָאמְשַׁהּ סָאדְרִישָׁאתְמַקַהּ
גִ׳יוַהּ סֻוּקְשְׁמַה-סְוַרֻוּפוֹ ׳יַם סַנְקְהְיָאתִיתוֹ הִי צִ׳ית-קַנַּהּ

״קיימים אינספור חלקיקים של אטומים רוחניים שגודלם הוא כאחד חלקי עשרת אלפים מקצה שערה.״

החלקיק הייחודי, או הנשמה הרוחנית, הוא אטום רוחני הקטן אף מן האטום החומרי. קיימים אטומים כאלה לאינספור. מכל מקום, אותו חלקיק רוחני מזערי מהווה עיקרון היסוד של הגוף החומרי והשפעתו מתפשטת בגוף כולו, ממש כמו התפשטות השפעתו של עקרון פעיל של תרופה. הנשמה הרוחנית נחווית בגוף כתודעה, וזו מוכיחה את קיומה. כל אדם מבין שגוף חומרי משולל תודעה הוא גוף מת, ושום אמצעים חומריים לא מסוגלים להשיב את התודעה לגוף שכזה. מכאן שתודעה אינה תולדה של צירוף חומרים כלשהו; מקורה בנשמה הרוחנית. המוּנְדַּקַה אוּפַּנִישַׁד (3.1.9) מוסיף ומסביר את מידותיה של הנשמה המזערית:

אֶשׁוֹ ׳נוּר אָתְמָא צֵ׳תַסָא וֶדִיתַוְיוֹ
יַסְמִין פְּרָאנַהּ פַּנְֹצַ׳דְהָא סַמְוִיוֶשַׁה
פְּרָאנַיְשׁ צִ׳יתְתַם סַרְוַם אוֹתַם פְּרַגָ׳אנָאם
יַסְמִין וִישׁוּדְהֵא וִיבְּהַוַתְי אֵשַׁה אָתְמָא

״הנשמה מזערית בגודלה, אולם נתפסת באמצעות תבונה מושלמת. זו מרחפת בחמישה סוגי אוויר (פְּרָאנַהּ, אַפָּאנַה, וְיָאנַה, סַמָאנַה ואוּדָאנַה) ומקומה בלב, אף שהשפעתה מתפשטת בגוף כולו. מכל מקום, השפעתה הרוחנית נגלית רק כאשר היא מיטהרת מטומאתם של חמשת האווירים החומריים הללו.״

שיטת ההַטְהַה-יוֹגַה, או תירגול תנוחות ישיבה, נועדה לשלוט בחמשת האווירים שעוטפים את הנשמה הטהורה, אולם לא לתועלת חומרית כלשהי, אלא לצורך שיחרורה של הנשמה המזערית מסבך האווירה החומרית.

הספרות הוֶדית כולה מאששת את מעמדה של הנשמה המזערית; כל אדם שפוי יכול להתנסות בזה בעצמו. מכאן שרק מתוך טירוף יכול לחשוב מישהו שהנשמה הזעירה היא וישְׁנוּ-תַתְתְוַה אשר שורה בכול.

השפעתה של הנשמה מתפשטת בגוף אחד בלבד. לפי המוּנְדַּקַה אוּפַּנִישַׁד זו ממוקמת בלבה של הישות החיה. מימדיה זעירים מכדי יכולת תפיסתם של מדעני החומר, ומשום כך יש ביניהם שגורסים ברוב איוולת שזו לא קיימת כלל. אלא שהיא נמצאת באזור הלב עם נשמת-העל, ואוני הגוף ותנועותיו כולם אכן, נובעים

מאזור זה בגוף. גופיפי הדם אשר נושאים את החמצן מהריאות נטענים באנרגיה מהנשמה. עם שהנשמה נוטשת את הגוף, נפסקת גם פעילות הדם שממיס את החמצן. מדע הרפואה מייחס חשיבות רבה לכדוריות הדם האדומות, אולם אינו יודע שהנשמה היא מקור האנרגיה, אף שמאשש שהלב מהווה מרכז אוני הגוף. אותם חלקיקים מזעריים של כלל הרוח משולים לחלקיקים הזוהרים, הרבים מספור, שמרכיבים את קרני השמש. חלקיקיו של האל הם ניצוצות זעירים של קרינתו ונקראים פְּרַבְּהָא, או אנרגיה עילית. מכאן שהידע הוֶדי, כמו גם המדע של ימינו, שניהם מאששים את קיומה של הנשמה הרוחנית בגוף. בבְּהַגַוַד-גִיתָא קְרִישְׁנַה מסביר בעצמו את המדע הזה.

פסוק 18

אַנְתַוַנְתַה אִימֵא דֵהָא ניתְיַסְיוֹקְתָאהּ שַׂרִירִינַהּ
אַנָאשִׁינוֹ ׳פְּרַמֵיַסְיַה תַסְמָאד יוּדְהְיַסְוַה בְּהָארַתַה

אַנְתַה-וַנְתַהּ—בני כליה; אִימֵא—הללו; דֵהָאהּ—הגופים; ניתְיַסְיַה—של הנצחי; אוּקְתָאהּ—נאמר עליהם ש-; שַׂרִירִינַהּ—של העוטה גוף; אַנָאשִׁינַהּ—אינו נכחד לעולם; אַפְּרַמֵיַסְיַה—בלתי מדיד; תַסְמָאת—לכן; יוּדְהְיַסְוַה—הילחם; בְּהָארַתַה—הו נצר בְּהָארַתָה.

כליון הגוף החומרי של ישות החיים הבלתי נכחדת, הבלתי מדידה והנצחית, הוא וודאי. לכן, הו נצר בְּהַרַתַה, קום והילחם!

הגוף החומרי מועד מטבעו לכיליון. בין אם מייד ובין אם בעוד מאה שנה, זו רק שאלה של זמן, שהרי לא ניתן לקיימו לעד. הנשמה הרוחנית לעומת זאת, היא מזערית כל כך עד כי שום אויב לא מסוגל לראותה, גם לא ניתן להורגה. כפי שנזכר בפסוק הקודם, מימדיה מזעריים כל כך, עד כי איש לא מסוגל אפילו לאמוד את גודלה. מכאן שהצער מיותר בשני המקרים – שהרי לא ניתן להרוג את הנשמה, גם לא ניתן להציל את הגוף מחורבן או לגונן עליו לעד. קיום כללי הדת חשוב במיוחד, מאחר שגופו החומרי של החלקיק המזערי של הרוח השלמה מותאם לו על-פי מעשיו. בוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה מתוארת ישות החיים כאור, כיוון שהיא חלק מן האור העליון. ממש כשם שאור השמש מקיים את היקום כולו, מקיים אור הנשמה את הגוף החומרי כולו. הראיה היא, שעם שזו נוטשת את הגוף, זה מתחיל להירקב. מכאן שהנשמה הרוחנית היא שמקיימת את הגוף, וכשלעצמו, הגוף חסר חשיבות. אַרְג׳וּנַה צריך לכן להילחם, ולא להקריב את עקרונות הדת על מזבח שיקולים גופניים, חומריים.

פסוק 19

יַה אֱנַםּ וֶתְתִי הַנְתָאַרַםּ יַשׁ צַ׳יְנַםּ מַנְיַתֶא הַתַם
אוּבְּהַוּ תַוּ נַה ויגָ׳אנִיתוֹ נָאיַםּ הַנְתִי נַה הַנְיַתֶא

יַהּ—מי ש-; אֱנַם—שהוא; וֶתְתִי—סבור; הַנְתָארַם—ההורג; יַהּ—מי ש-; צַ׳ה—גם; אֱנַם—שהוא; מַנְיַתֶא—סבור; הַתַם—הרוג; אוּבְּהַוּ—שניהם; תַוּ—הללו; נַה—אינם; ויגָ׳אנִיתַה—יודעים; נַה—אינו; אַיַם—הוא; הַנְתִי—הורג; נַה—אינו; הַנְיַתֶא—נהרג.

מי שסבור שישות החיים הורגת או נהרגת, אינו יודע. שהרי העצמי אינו קוטל, גם לא נקטל.

גם בשעה שנפגע גופה של ישות החיים בנשק קטלני, היא עצמה, שבתוך הגוף, אינה נהרגת. בגלל מימדיה הזעירים, שום נשק חומרי אינו מסוגל לקוטלה. זה יאושש בפסוקים הבאים. גם מעצם טבעה הרוחני, לא ניתן להרגה. רק הגוף מת, או כאילו מת. מכל מקום, זה לא נועד לעודד את הרג הגוף. הוֶדות מורות, מָא הִימְסְיָאת סַרְוָא בְּהֻוּתָאני: אין לפגוע באיש לעולם. זה גם לא מעודד שחיטת חיות. הריגת גוף ללא רשות היא נפשעת וחייבת בענישה, בין אם על-פי חוקי המדינה, ובין אם על-פי החוק האלוהי. מכל מקום, עיסוקו של אַרְג׳וּנַה בהרג נתמך בעקרונות הדת, ואינו מעשה שרירותי שמתוך מניעים אנוכיים.

פסוק 20

נַה גָ׳איַתֶא מְרִייַתֶא וָא קַדָאצ׳ין
נָאיַםּ בְּהֻוּתְוָא בְּהַויתָא וָא נַה בְּהֻוּיַהּ
אַג׳וֹ ניתְיַהּ שָׁאשְׁוַתוֹ ׳יַם פּוּרָאנוֹ
נַה הַנְיַתֶא הַנְיַמָאנֶא שַׁרִירֶא

נַה—לעולם לא; גָ׳איַתֶא—נולד; מְרִייַתֶא—מת; וָא—או; קַדָאצ׳ית—בזמן כלשהו (עבר, הווה או עתיד); נַה—לעולם לא; אַיַם—הוא; בְּהֻוּתְוָא—התהווה; בְּהַויתָא—ייתהווה; וָא—או; נַה—לעולם לא; בְּהֻוּיַהּ—או ששוב ייתהווה; אַגַ׳הּ—אינו נולד; ניתְיַהּ—נצחי; שָׁאשְׁוַתַהּ—קבוע; אַיַם—הוא; פּוּרָאנַהּ—הזקן מכול; נַה—לעולם לא; הַנְיַתֶא—נהרג; הַנְיַמָאנֶא—כאשר נהרג; שַׁרִירֶא—הגוף.

הנשמה אינה נולדת, גם לא מתה לעולם. היא לא התהוותה, אינה מתהווה, ולא תתהווה. היא חסרת ראשית, בת נצח, קיימת לעד וקדמונית, ואינה נשמדת עם כליון הגוף.

החלקיק המזערי של הרוח העליונה זהה לה באיכותו, ואינו נתון לתמורות, כמו הגוף. לעיתים נקראת הנשמה "הקבוע", או קֻוּטַה-סְתְהַה. כל גוף נתון לשש תמורות: הוא נולד מרחם שבגוף אם, צומח, שוהה זמן כלשהו בצורתו, מייצר צאצאים כלשהם, נובל בהדרגה, ונכחד. אלא שהתמורות הללו אינן חלות על הנשמה. זו אינה נולדת, רק הגוף החומרי שהיא עוטה עליה נולד. היא אינה נולדת עמו, גם לא מתה. כל הנולד, סופו למות. אולם מאחר שהנשמה אינה נולדת, הרי שהיא משוללת עבר, הווה ועתיד. היא נצחית, קיימת לעד וקדמונית – כלומר, לא ניתן להתחקות אחר רגע התהוותה. רק בגלל תפיסה גופנית אנו מנסים לייחס לה לידה וכו׳. הנשמה, לעומת הגוף, גם אינה מזדקנת לעולם. משום כך אדם זקן לכאורה, חש שהוא אותו עצמו כמו בנעוריו. תמורות הגוף אינן משפיעות על הנשמה. זו אינה נובלת כמו עץ, או דברים חומריים שכאלה. היא גם אינה יוצרת צאצאים. תוצרי הגוף, כלומר ילדים, גם הם נשמות ייחודיות שונות, שבגלל גופם, נראים כמו ילדיו של אדם מסוים. אולם אף שהנשמה אינה יוצרת צאצאים, גם אינה משתנה, ופטורה משש התמורות הגופניות, היא אחראית להתפתחותו של הגוף.
פסוק דומה נמצא בקַטְהַה אוּפַּנִישַׁד (1.2.18):

נַה גָ׳איַתֶא מְרִייַתֶא וָא וִיפַּשְׁצ׳ין
נָאיַם קוּתַשְׁצ׳ין נַה בַּבְהֻוַּה קַשְׁצ׳ית
אַג׳וֹ נִיתְיַה שָׁאשְׁוַתוֹ ׳יַם פּוּרָאנוֹ
נַה הַנְיַתֶא הַנְיַמָאנֶא שַׁרִירֶא

משמעותו זהה לזו של הבְּהַגַוַד-גִיתָא, אולם ישנה בו מילה אחת חשובה, וִיפַּשְׁצ׳ית, שפירושה מלומד או בעל ידע.
הנשמה מלאה בידע, או מודעת תמיד. מכאן שתודעה היא סממן של הנשמה, וגם אם קשה למוצאה במקומה שבלב, הרי שקיומה של תודעה מצביע על קיומה. לעיתים כמו מסתתרת השמש מאחורי עננים, או כיוצא בזה, ולא ניתן לראותה בשמיים, אולם אורה מוחש בכול, ומשום כך אנו משוכנעים שזה בוקר. מייד עם הפציע אור ראשון, כבר ברור שהשמש מצויה בשמיים. בדומה לכך, קיומה של תודעה בגופים כולם – בין אם אדם ובין אם חיה – מעיד על קיומה של הנשמה. מכל מקום, תודעתה של הנשמה שונה מתודעתו של העליון, שהרי התודעה העליונה מודעת לכול – עבר, הווה ועתיד, בעוד שתודעתה של הנשמה הייחודית נוטה לשיכחה. מדרשיו העילאיים של קְרִישְׁנַה נועדו לחנך אותה ולעוררה משיכחת טבעה האמיתי. קְרִישְׁנַה לעומת זאת, אינו נשמה שכחנית שכזו, כי אלמלא כן, היתה הבְּהַגַוַד-גִיתָא שלו חסרת ערך.

הנשמות הן משני סוגים – הנשמה המזערית, החלקיקית, (אַנוּ-אָתְמָא) ונשמת-העל (וִיבְּהוּ-אָתְמָא). זה מאושש גם בקַטְהַה אוּפַּנִישַׁד (1.2.20):

אַנוֹר אַנִייָאן מַהַתוֹ מַהִייָאן
אָתְמָאסְיַה גַ׳נְתוֹר ניהיתוֹ גוּהָאיָאם
תַם אַקְרַתוּהּ פַּשְׁיַתי וִיתַה-שׁוֹקוֹ
דְהָאתוּהּ פְּרַסָאדָאן מַהִימָאנַם אָתְמַנַהּ

״נשמת-העל (פַּרַמָאתְמָא) והנשמה המזערית (גִ׳יוַאתְמָא) שניהם מצויים על אותו עץ-הגוף, בלבה של ישות החיים. אולם רק מי שהשתחרר מכל תשוקה חומרית, כמו גם מצער חומרי, יכול בחסדו של העליון, להבין את תפארתה של הנשמה.״ קְרִישְׁנַה הוא גם מקור נשמת-העל. זה יסתבר בפרקים הבאים. אַרְג׳וּנַה הוא נשמה מזערית, ששכחה את טבעה האמיתי. היא צריכה לכן, לחפש אחר ידע אצל קְרִישְׁנַה, או אצל נציגו המוסמך (המורה הרוחני).

פסוק 21

וֶדָאוִינָאשִׁינַםּ נִיתְיַםּ   יַה אֶנַם אַגַ׳ם אַוְיַיַם
קַתְהַם סַה פּוּרוּשַׁהּ פָּארְתְהַה   קַםּ גְהָאתַיַתִי הַנְתִי קַם

וֶדַה—יודע; אַוִינָאשִׁינַם—בלתי ניתן להכחדה; נִיתְיַם—קיים תמיד; יַהּ—זה אשר; אֶנַם—זה (הנשמה); אַגַ׳ם—בלתי נולד; אַוְיַיַם—בלתי משתנה; קַתְהַם—כיצד; סַהּ—הזה; פּוּרוּשַׁהּ—האדם; פָּארְתְהַה—הו פָּארְתְהַה (אַרְג׳וּנַה); קַם—במי; גְהָאתַיַתִי—גורם לפגיעה; הַנְתִי—הורג; קַם—את מי.

הו פָּארְתְהַה, מי שיודע שהנשמה בלתי מתכלה, נצחית, בלתי מולדת ובלתי משתנה – כיצד יכול הוא להרוג מישהו או לגרום למישהו להרוג?

לכל דבר ניתן למצוא שימוש נכון, ובעל הידע המושלם יודע היכן וכיצד ליישם זאת. מכאן שגם אלימות שימושית, אלא שדרוש ידע כיצד ליישמה. אפילו ששופט השלום דן רוצח למוות, אין להאשימו, שהרי אלימותו מעוגנת בכללי הצדק. גם המַנוּ-סַמְהִיתָא, שמהווה ספר החוקים למין האנושי, קובע עונש מוות לרוצח. זאת כדי לשחררו מן הסבל הנורא שמצפה לו בחייו הבאים בגין חטאו הכבד. מכאן שעונש מוות בתלייה לרוצח הוא לטובת הפושע עצמו. צריך להסיק בדומה לכך, שבשעה שקְרִישְׁנַה מורה להילחם, הרי שזה למען צדק עליון. אלימות כזו, במלחמה למען קְרִישְׁנַה, אינה נחשבת לאלימות; ובכלל, האדם, או ליתר דיוק,

הנשמה, אינה נהרגת; מכאן שאַרְגְ׳וּנַה חייב למלא אחר הוראה זו. אלימות מותרת אם כן, לצורך השלטת צדק. ניתוח לא נועד להמית את החולה, אלא לרפאו. המלחמה שיילחם אַרְגְ׳וּנַה תחת הוראותיו של קְרִישְׁנַה תהיה מושתתת כולה על ידע, ולא תגרור לכן תגובות נפשעות.

פסוק 22

וָאסָאמְסִי גִ׳ירְנָאני יַתְהָא ויהָאיַה
נַוָאני גְרִיהְנָאתי נַרוֹ ׳פַּרָאני
תַתְהָא שַׁרִירָאני ויהָאיַה גִ׳ירְנָאנְי
אַנְיָאני סַמְיָאתי נַוָאני דֵהִי

וָאסָאמְסִי—בגדים; גִ׳ירְנָאני—ישנים ובלויים; יַתְהָא—כפי ש-; ויהָאיַה—מוותר; נַוָאני—חדשים; גְרִיהְנָאתי—לוקח; נַרַה—אדם; אַפַּרָאני—אחרים; תַתְהָא—כך; שַׁרִירָאני—גופים; ויהָאיַה—מוותר; גִ׳ירְנָאני—ישנים ונטולי ערך; אַנְיָאני—אחרים; סַמְיָאתי—מקבל; נַוָאני—חדשים; דֵהִי—השוכן בגוף.

ממש כשם שאדם עוטה מלבושים חדשים ומוותר על הישנים, מקבלת הנשמה גוף חומרי חדש ונוטשת את גופה הישן ונטול הערך.

השינויים הגופניים שעוברת הנשמה הייחודית המזערית הם תופעה ידועה לכול. אפילו המדענים כיום, אף שאינם מאמינים בקיומה של נשמה – אך בו בזמן אינם מסוגלים להסביר את המקור לאנרגיה שבלב – גם הם מכירים בשינוי המתמיד שחל בגוף, מילדות לנעורים ולבחרות ולזקנה. מזיקנה השינוי הוא מעבר לגוף אחר. זה הוסבר כבר בפסוק קודם (2.13).

מַעבר הנשמה הייחודית לגוף אחר מתאפשר בחסדו של נשמת-העל. הלה מגשים את שאיפותיה כמו חבר שממלא אחר מאווי ידידו. הוֵדות, כגון מוּנְדַקַה אוּפַּנִישַׁד ושְׁוֵתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד, משוות את הנשמה ונשמת-העל לשתי ציפורים ידידות שיושבות על אותו עץ. האחת (הנשמה הייחודית המזערית) טועמת מפירות העץ, בעוד שהאחרת (קְרִישְׁנַה) יושבת וצופה בידידתה. מבין השתיים – אף שהן זהות באיכותן – האחת נשבית בקסם פירותיו של העץ החומרי, ואילו האחרת בסך הכול צופה במעשי חברתה. קְרִישְׁנַה הוא הציפור הצופה, ואַרְגְ׳וּנַה, הציפור האוכלת. שניהם אמנם ידידים, אולם האחד אדון, והשני משרת. שכחת היחסים הללו היא שגורמת לנשמה המזערית להמשיך ולעבור מעץ לעץ, או מגוף לגוף. מאבקה של הנשמה הגִ׳יוַה על עץ הגוף החומרי קשה עד מאוד. מכל מקום, בשעה שזו נכונה

לקבל את הציפור האחרת כמורה הרוחני העליון – כשם שאַרְג׳וּנַה בחר להתמסר להוראותיו של קְרִישְׁנַה – הריהי משתחררת מכל צער. זה מאושש במוּנְדַּקַה אוּפַּנִישַׁד (3.1.2), כמו גם בשְׁוֶתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד (4.7):

סַמָאנֶא וְרִיקְשֶׁא פּוּרוּשׁוֹ נִימַגְנוֹ
'נִישַׁיָא שׁוֹצַ'תִי מוּהְיַמָאנַהּ
ג'וּשְׁטַם יַדָא פַּשְׁיַתְי אַנְיַם אִישַׁם
אַסְיַה מַהִימָאנַם איתי וִיתַה-שׁוֹקַהּ

"אף על פי ששתי הציפורים מצויות על אותו עץ, הציפור הטועמת, שכמו נהנית מפירות העץ מלאת חרדה ועוגמה. אולם אם בדרך כלשהי פונה הציפור הסובלת לעבר ידידה, האל, ולומדת אודות תפארתו, מיד היא משתחררת מכל חרדה." אַרְג'וּנַה פונה עתה לעבר ידידו הנצחי, קְרִישְׁנַה, ולומד ממנו את הבְּהַגַוַד-גִיתָא. למשמע הוראותיו, הוא לומד אודות תפארתו העילאית, ומשתחרר מכל צער.
האל מייעץ לו שלא לקונן על השתנות גופם של סבו ומורו. אדרבה, עליו לשמוח להרוג את גופם במלחמה צודקת, ולטהרם מן התגובות לפעילותם הגופנית. מי שמקריב חייו על המזבח, או בקרב הוגן, משתחרר מן התגובות הגופניות כולן ומתעלה לרמת חיים גבוהה יותר. מכאן שצערו של אַרְג'וּנַה היה מיותר.

פסוק 23

נַיְנַם צְ'הִינְדַנְתִי שַׂסְתְרָאנִי נַיְנַם דַהַתִי פָּאוַקַהּ
נַה צַ'יְנַם קְלֶדַיַנְתְי אָפּוֹ נַה שׁוֹשַׁיַתִי מָארוּתַהּ

נַה—לעולם לא; אֶנַם—את הנשמה הזו; צְ'הִינְדַנְתִי—מסוגלים לחתוך; שַׂסְתְרָאנִי—כלי נשק; נַה—לעולם לא; אֶנַם—את הנשמה הזו; דַהַתִי—שורפת; פָּאוַקַהּ—האש; נַה—לעולם לא; צַ'ה—ו-; אֶנַם—את הנשמה הזו; קְלֶדַיַנְתִי—מרטיבים; אָפַּהּ—המים; נַה—לעולם לא; שׁוֹשַׁיַתִי—מייבשת; מָארוּתַהּ—הרוח.

אין נשק שמסוגל לחתוך את הנשמה, גם לא ניתן לשורפה באש, להרטיבה במים, או ליבשה ברוח.

כלי הנשק השונים – חרבות, נשק אש, נשק גשם, נשק סופה וכו' – אף לא אחד מאלה מסוגל להשמיד את הנשמה הרוחנית. מסתבר שבנוסף לנשק האש של זמננו, היו בעבר גם כלי נשק עשויים מאדמה, מים, אוויר, אתר וכו'. הנשק

הגרעיני החדיש מסווג גם הוא כנשק אש, אולם לפני כן היו כלי הנשק עשויים מיסודות חומריים שונים. נשק אש נוטרל על-ידי נשק מים, שאינו ידוע כיום למדע. המדע גם אינו מכיר את נשק הסופה. חרף הפיתוחים המדעיים, שום כלי משחית אינו מסוגל לחתוך או להשמיד את הנשמה.
המָאיָאוָאדי אינו מסוגל להסביר כיצד מתהווה הנשמה הייחודית מבערות, וכתוצאה מכך מתכסה באון האשלייתי. גם לא ניתן לחתוך את הנשמה העליונה, המקורית, לפיסות של נשמות ייחודיות. מכאן שאלה הן חלקיקים ייחודיים של הנשמה העליונה אשר נפרדים ממנה לעד. מאחר שאותן נשמות ייחודיות ונצחיות מזעריות בגודלן, הרי שהן נוטות להתכסות באון האשלייתי, ונפרדות מחברתו של האל. זה ממש כמו ניצוצות אש, שאמנם זהים לאש באיכותם, אולם נוטים להיכבות עם שהם עפים ונפרדים ממנה. בוַרָאהַה פּוּרָאנַה ישויות החיים מתוארות כחלקיקים נפרדים של העליון, וגם לפי הבְּהַגַוַד-גִיתָא הן כאלה לעד. מכאן שהן שומרות על זהות ייחודית גם לאחר הגאולה מאשליה. זה מסתבר גם מהוראותיו של קְרִישְׁנַה לאַרְג׳וּנַה. באמצעות הידע הזה אַרְג׳וּנַה הפך בן-חורין, אולם לא נטמע והפך לאחד עם קְרִישְׁנַה.

פסוק 24

אַצְ׳צְ׳הֶדְיוֹ ׳יַם אַדָאהְיוֹ ׳יַם אַקְלֶדְיוֹ ׳שׁוֹשְׁיַה אֶוַה צַ׳ה
ניתְיַה סַרְוַה-גַתַה סְתְהָאנוּר אַצַ׳לוֹ ׳יַם סַנָאתַנַה

אַצְ׳צְ׳הֶדְיַה—לא ניתנת לשבירה; אַיַם—נשמה זו; אַדָאהְיַה—לא ניתן לשורפה; אַיַם—נשמה זו; אַקְלֶדְיַה—אינה מסיסה; אַשׁוֹשְׁיַה—לא ניתן ליבשה; אֶוַה—אכן; צַ׳ה—ו-; ניתְיַה—נצחית; סַרְוַה-גַתַה—נמצאת בכל מקום; סְתְהָאנוּה—בלתי משתנה; אַצַ׳לַה—בלתי ניתנת להזזה; אַיַם—נשמה זו; סַנָאתַנַה—תמיד זהה.

הנשמה הייחודית אינה שבירה או מסיסה, גם לא ניתן לשורפה או ליבשה. היא נצחית, נמצאת בכל מקום, בלתי משתנה, בלתי ניתנת להזזה, ותמיד זהה.

התכונות הללו של הנשמה המזערית כולן מוכיחות בבירור שהיא חלקיק נצחי של הרוח השלמה, והיא נשארת כזו, ללא שינוי, לעד. קשה מאוד להסביר את זה על בסיס התיאוריה המוניסטית, שהרי הנשמה הייחודית לעולם אינה נטמעת והופכת לאחד עם העליון. ישנן אמנם כאלה שלאחר הגאולה מעדיפות להישאר כניצוץ רוחני בקרינתו הזוהרת של אישיות אלוה, אולם הנבונות בוחרות להיכנס לתוך הכוכבים הרוחניים ולהתרועע בחברתו.

המילה סַרְוַה-גַתַה ("נמצא בכול") היא רבת משמעות. זאת משום שישויות חיים מצויות בכל מקום בבריאתו של אלוהים. אלה חיות על האדמה ובתוך האדמה, במים, באוויר, ואפילו בתוך אש. מכאן שהאמונה שאש מכחידה כל חי אינה נכונה. נאמר כאן בבירור שאש לא שורפת את הנשמה. אין ספק לכן, שישנם יצורים חיים על השמש, בעלי גוף שמותאם לתנאים אלה. אם לא היו חיים על השמש, הרי שהמילה סַרְוַה-גַתַה, או "חי בכל מקום", היתה חסרת משמעות.

פסוק 25

אַוְיַקְתוֹ ׳יַם אַצ׳ינְתְיוֹ ׳יַם אַויקָארְיוֹ ׳יַם אוּצְ׳יַתֵא
תַסְמָאד אֵוַם וִידִיתְוַיְנַם נָאנוּשׁוֹצ׳יתוּם אַרְהַסִי

אַוְיַקְתַהּ—בלתי נראית; אַיַם—נשמה זו; אַצ׳ינְתְיַהּ—בלתי נתפשת; אַיַם—נשמה זו; אַויקָארְיַהּ—בלתי משתנה; אַיַם—נשמה זו; אוּצְ׳יַתֵא—נאמר; תַסְמָאת—לכן; אֵוַם—כך; וִידִיתְוָא—ביודעך זאת היטב; אֵנַם—את הנשמה הזו; נַה—אין; אַנוּשׁוֹצ׳יתוּם—להתאבל; אַרְהַסִי—מן הראוי לך.

נאמר שהנשמה בלתי נראית, בלתי נתפסת, ובלתי משתנה. אל לך – היודע זאת – להתאבל על הגוף.

כפי שכבר הוסבר, הנשמה מזערית בגודלה ולא ניתן לתופסה באמצעים חומריים, אף לא במשוכלל שבמיקרוסקופים. מכאן שהיא בלתי נראית. גם שום ניסוי לא יכול להוכיח את קיומה; צריך לכן, לקבל את קיומה על סמך עדות השְׂרוּתִי, או החכמה הוֶדית. הכל אמנם חווים בקיומה, אלא שלא ניתן להסבירה באמצעים אחרים, לבד מעדות הכתובים. רבים הדברים שאנו נאלצים לקבל מסמכות גבוהה. הכרתנו באבינו למשל, מסתמכת על עדות אמנו. לבד מסמכות זו, אין שום מקור שיכול לאמת את זהות האב. בדומה לכך, גם הבנת הנשמה אינה אפשרית, אלא מלימוד הוֶדות. במילים אחרות, הנשמה אינה נתפסת באמצעות הידע האנושי הניסיוני. הוֶדות קובעות למשל, שהנשמה היא תודעה והמודע, ועלינו לקבל זאת כפשוטו. הנשמה אינה עוברת תמורות, כמו הגוף; היא אינה משתנה, ותמיד מזערית בגודלה בהשוואה לרוח העליונה האינסופית. הנשמה העליונה גדולה לאינסוף, והנשמה הייחודית קטנה לאינסוף. ומאחר שהיא מזערית ובלתי משתנה, הרי שלא תישווה לנשמה האינסופית, אישיות אלוה, לעולם. כדי לאשש ולבסס את מעמדה של הנשמה, הוֶדות חוזרות ומסבירות עובדה זו שוב ושוב. זאת משום שחזרה נועדה להעמיק את הבנת הנושא ולהבהירו ללא טעויות.

פסוק 26

אַתְהַה צֵ׳יְנַם נִיתְיַה-גָ׳אתַם נִיתְיַם וָא מַנְיַסֵא מְרִיתַם
תַתְהָאפִּי תְוַם מַהָא-בָּאהוֹ נַיְנַם שׁוֹצִ׳יתוּם אַרְהַסִי

אַתְהַה—אם, מכל מקום; צַ׳ה—גם; אֵנַם—הנשמה הזו; נִיתְיַה-גָ׳אתַם—נולדת תמיד; נִיתְיַם—לעד; וָא—או; מַנְיַסֵא—אתה חושב; מְרִיתַם—מתה; תַתְהָא אַפִּי—גם אז; תְוַם—אתה; מַהָא-בָּאהוֹ—הו גיבור חיל; נַה—אין; אֵנַם—בקשר לנשמה הזו; שׁוֹצִ׳יתוּם—להצטער; אַרְהַסִי—מן הראוי לך.

הו גיבור חיל, אפילו אם סבור אתה שהנשמה (או סממן החיים) נולדת ומתה לעד, גם אז אין סיבה לצערך.

ישנם תמיד הוגי דעות שאינם מאמינים בנשמה נפרדת מגוף. תפיסתם קרובה מאוד לתפיסה הבודהיסטית. מסתבר שאלה היו קיימים גם בזמנו של קְרִישְׁנַה, ונודעו כלוֹקָאיַתִיקים ווַיְבְּהָאשִיקים. לדעתם, סימפטום החיים מתפתח בתנאים מסוימים של התרכבות חומרית. גם כיום דוגלים המדענים והוגי הדעות הארציים בתפיסה כזו, וסוברים שהגוף הוא תרכובת של יסודות פיסיקליים. בשעה שאלה מתרכבים עם יסודות כימיים שונים, מתפתח ברגע מסוים סימפטום החיים. מדע האנתרופולוגיה מבוסס על רעיון זה. לאחרונה, במיוחד באמריקה, צצות ״דתות״ רבות שדוגלות ברעיון זה, כמו גם כתות בודהיסטיות ניהיליסטיות המשוללות מסירות לאלוהים.

גם אם אַרְג׳וּנַה לא מאמין בקיום הנשמה — כמו בפילוסופית הוַיְבְּהָאשִיקה — אין מקום לצער. איש אינו מקונן על אובדן גוש כימיקלים וחדל מביצוע חובתו. אדרבה, המדע והמלחמה המתוחכמת של היום מבזבזים כמויות אדירות של כימיקלים במלחמתם באויב. לפי פילוסופיית הוַיְבְּהָאשִיקה, הנשמה כביכול, או האָתְמָא, מתכלה עם כליון הגוף. מכאן שצער מיותר בשני המקרים — בין אם מקבלים את המסקנה הוֶדית לגבי קיום הנשמה, ובין אם לא מאמינים בקיומה. לפי תיאורית הוַיְבְּהָאשִיקה, המוני ישויות חיים מתהוות בכל רגע ורגע מחומר, ורבות נכחדות, ואין לכן לקונן על אירועים שכאלה. בנוסף, אם הנשמה אינה שבה ונולדת, הרי שאַרְג׳וּנַה אינו צריך לחשוש מתגובות נפשעות להריגת סבו ומורו. קְרִישְׁנַה מכל מקום, דוגל בחכמה הוֶדית ודוחה את פילוסופית הוַיְבְּהָאשִיקה. הוא עוקץ את אַרְג׳וּנַה ומכנה אותו מַהָא-בָּאהוֹ, או גיבור חיל, שהרי כקְשַתְרִייַה, אַרְג׳וּנַה השתייך לתרבות הוֶדית ואמור היה למלא אחר כלליה.

פסוק 27

גָ׳אתַסְיַה הִי דְהְרוּווֹ מְרִיתְיוּר דְהְרוּוַם גַ׳נְמַה מְרִיתַסְיַה צַ׳ה
תַסְמָאד אַפַּרִיהָארְיֵא ׳רְתְהֵא נַה תְוַם שׂוֹצִ׳יתוּם אַרְהַסִי

גָ׳אתַסְיַה—של הנולד; הִי—אכן; דְהְרוּוַהּ—עובדה; מְרִיתְיוּהּ—המוות; דְהְרוּוַם—אף היא עובדה; גַ׳נְמַה—הלידה; מְרִיתַסְיַה—של המת; צַ׳ה—גם; תַסְמָאת—על כן; אַפַּרִיהָארְיֵא—בלתי נמנע; אַרְתְהֵא—בעניין; נַה—אין; תְוַם—אתה; שׂוֹצִ׳יתוּם—להצטער; אַרְהַסִי—צריך.

מי שנולד, סופו למות, ולאחר מותו, ישוב וייוולד. בצע איפוא ללא צער, את חובתך הבלתי נמנעת.

המעשים בחיים אלה מכתיבים את הלידה הבאה. מוות פירושו תום מערכת פעילות אחת, ואז שבים ונולדים למערכת פעילות נוספת. בדרך זו מתגלגלת הנשמה ללא מוצא, במחזוריות של לידה ומוות. מכל מקום, הבנת המחזוריות הזו אינה מעודדת רצח מיותר, שחיטה או מלחמה, אף שאלימות ומלחמה מהוות גורם הכרחי בחברה האנושית לצורך שמירת החוק והסדר.
הקרב בקוּרוּקְשֵׁתְרַה, היה רצונו של העליון, ומכאן שהיה בלתי נמנע, וחובתו של קְשַׁתְרִייַה היא להילחם למטרה צודקת. מאחר שאַרְג׳וּנַה ביצע את חובתו, מדוע לחשוש או לבכות על מות מקורביו? הימנעות ממילוי חובתו מהווה בעצמה הפרת חוק וגוררת תגובות נפשעות, שמהן כה פחד. גם אם יימנע מקרב לא יציל את קרוביו ממוות, אולם יאלץ להידרדר ולשלם על בחירתו המוטעית.

פסוק 28

אַוְיַקְתָאדִינִי בְּהֻוּתָאנִי וְיַקְתַה-מַדְהְיָאנִי בְּהָארַתַה
אַוְיַקְתַה-נִידְהַנָאנְי אֵוַה תַתְרַה קָא פַּרִידֵוַנָא

אַוְיַקְתַה-אָדִינִי—בלתי נגלים בראשיתם; בְּהֻוּתָאנִי—יצורי החיים; וְיַקְתַה—נגלים; מַדְהְיָאנִי—בתווך; בְּהָארַתַה—הו נצר בְּהָארַתַה; אַוְיַקְתַה—בלתי נגלים; נִידְהַנָאנִי—עם כליונם; אֵוַה—כך; תַתְרַה—בעניין זה; קָא—מה; פַּרִידֵוַנָא—קינה.

יצורי החיים כולם בלתי נגלים בראשיתם, הם מתגלים בתווך, ושבים ונעלמים עם כליונם. מדוע אם כן, להתעצב?

בין אם מקבלים את תפיסתם של הוגי הדעות שמאמינים בקיומה של הנשמה, ובין אם מקבלים את דעתם של מי שאינם מאמינים בקיומה – אין כל מקום לצער. חסידי החכמה הוֶדית קוראים לחסרי האמונה בקיומה של נשמה כופרים. אולם גם אם, לצורך הטיעון, מקבלים תפיסה כופרת שכזו, אין כל מקום לצער. הרי אפילו אם מתעלמים מקיום הנשמה, היסודות החומריים אינם ניגלים לפני הבריאה, ואחר כך מתגלים ממצב סמוי ובלתי ניגלה זה. אוויר נוצר מאתר, אש נוצרה מאוויר, מים נוצרו מאש, ממים התהוותה אדמה, ומזו נוצרו שלל תופעות וצורות. גורד שחקים למשל, נוצר מאדמה, וכשזה נהרס, זה שב למצב בלתי נגלה ונשאר בסופו של דבר, כאטומים. החומרים כפופים אמנם, לחוק שימור החומר, אלא שלעיתים הם נגלים ולעיתים הם בלתי נגלים. מדוע לכן, לקונן על הניגלה או על הבלתי ניגלה? הדברים אינם אובדים גם במצבם הבלתי ניגלה. בראשיתם ובאחריתם, היסודות כולם בלתי נגלים, ורק בתווך אלה נגלים. מכאן שמבחינה חומרית אין כל הבדל ממשי.
אם מקבלים את המסקנה הוֶדית שבבְּהַגַוַד-גִיתָא, שהגוף החומרי מתכלה במרוצת הזמן (אַנְתַוַנְתַה אִימֶא דֶהָאהַ), בעוד שהנשמה נצחית (ניתְיַסְיוֹקְתָאהַ שַׁרִירינַּהַ), חשוב אז לזכור שהגוף הוא בסך הכול לבוש חיצוני; ומדוע לקונן על החלפת בגד? קיומו של הגוף החומרי אינו ממשי, או נוגע ממש, לנשמה הנצחית. זה דומה לחלום. אפשר שנחלום שאנו עפים בשמים, או ישובים במרכבת מלכים. אולם משנקיץ ניווכח שאיננו עפים, גם לא ישובים במרכבה. החכמה הוֶדית מעודדת הגשמה עצמית על בסיס חוסר הממשות הזה. מכאן שאין לקונן על אובדן הגוף לעולם, בין אם מאמינים בקיומה של נשמה ובין אם לאו.

פסוק 29

אָשְׂצַ׳רְיַה-וַת פַּשְׂיַתי קַשְׂצ׳יד אֵנַם
אָשְׂצַ׳רְיַה-וַד וַדַתי תַתְהַיְוַה צָ׳אנְיַהַ
אָשְׂצַ׳רְיַה-וַץ׳ צַ׳יְנַם אַנְיַהַ שְׂרִינוֹתי
שְׂרוּתְוָאפִּי אֵנַם וֵדַה נַה צַ׳יְוַה קַשְׂצ׳ית

אָשְׂצַ׳רְיַה-וַת—כמופלאה; פַּשְׂיַתי—רואה; קַשְׂצ׳ית—מישהו; אֵנַם—את הנשמה הזו; אָשְׂצַ׳רְיַה-וַת—כמופלאה; וַדַתי—מתאר; תַתְהָא—כך; אֵוַה—אכן; צַ׳ה—גם; אַנְיַהַ—אחר; אָשְׂצַ׳רְיַה-וַת—כמופלאה; צַ׳ה—גם; אֵנַם—אודות הנשמה הזו; אַנְיַהַ—אחר; שְׂרִינוֹתי—שומע; שְׂרוּתְוָא—לאחר ששמע; אַפִּי—אפילו; אֵנַם—אודותיה; וֵדַה—מבין; נַה—לעולם לא; צַ׳ה—ו-; אֵוַה—אכן; קַשְׂצ׳ית—מישהו.

ישנם שחושבים את הנשמה למופלאה, ישנם שמתארים אותה כמופלאה, וישנם ששומעים אודותיה בפליאה. אולם ישנם כאלה שגם לאחר ששמעו אודותיה אינם מסוגלים להבינה.

מאחר שהגִיתוֹפַּנִישַׁד מבוססת בעיקרה על עקרונות האוּפַּנִישַׁדוֹת, אין זה מפתיע שפסוק דומה מצוי גם בקַטְהַה אוּפַּנִישַׁד (1.2.7):

שְׁרַוַנָיָאפִּי בַּהוּבְהִיר יוֹ נַה לַבְּהְיַהּ
שְׁרִינְוַנְתוֹ ׳פִּי בַּהַווֹ יַם נַה וִידְיוּהּ
אָשְׁצַ׳רְיוֹ וַקְתָא קוּשַׁלוֹ ׳סְיַה לַבְּדְהָא
אָשְׁצַ׳רְיוֹ ׳סְיַה גְ׳נָאתָא קוּשַׁלָאנוּשִׁישְׁטַהּ

אכן מופלאה מאוד העובדה שנשמה מזערית מצויה בגופה של חיה אדירת מימדים, בגופו של עץ בניאן גדול, כמו גם בחידקים מיקרוסקופיים, שמליונים מהם מהווים יחדיו סנטימטר מעוקב אחד. אנשים מעוטי ידע, כמו גם מי שאינם רגילים לחיי פשטות וצנע – אלה אינם מסוגלים להבין את פלאיו של ניצוץ הרוח הייחודי, אפילו ישמעו אודותיו מבר-הסמכא העליון, שהקנה ידע גם לבְּרַהְמָא, ישות החיים הראשונה ביקום. האנשים בתקופתנו שבויים רובם בתפיסת חיים חומרית, ואינם מסוגלים לדמיין אפילו כיצד הופך חלקיק מזערי שכזה לגדול כל כך, או לקטן כל כך. הנשמה מופלאה מעצם מהותה, כמו גם בתיאורים אודותיה. תחת אשליית האנרגיה החומרית, האנשים שקועים כליל ברדיפה אחר עינוג חושים, ללא כל זמן להגשמה עצמית. זאת אף על פי שללא הבנה עצמית, מעשיהם כולם מסתכמים בתבוסה במאבק לקיום. כמובן, יתכן שאינם מכירים בערכה של חשיבה אודות הנשמה, שמביאה לפתרון המצוקות החומריות כולן.
ישנם לעומתם, אנשים שנוטים דווקא לשמוע אודות הנשמה, ואף משתתפים בהרצאות בחברה טובה, אלא שלעיתים, בגלל בערות, אלה מוּלכים שולל וטועים לחשוב שהנשמה הייחודית זהה לנשמת-העל, לרבות בגודלה. נדיר מאוד אותו אדם שמבין על בוריים את מעמדה של נשמת-העל, מעמד הנשמה המזערית, תפקודיהם השונים, יחסיהם ההדדיים, ושאר הפרטים, חשובים כפעוטים. נדיר עוד יותר הוא מי שיודע להפיק תועלת אמיתית מידע כזה ולתאר את מעמדה של הנשמה, על היבטיה השונים. מכל מקום, מי שמסוגל להבין את הנשמה, הרי שחייו הוכתרו בהצלחה.
מכל התהליכים להבנת העצמי, הקל ביותר הוא קבלת פסוקי הבְּהַגַוַד-גִיתָא, שהגידם גדול בני הסמכא, שְׁרִי קְרִישְׁנַה, כפי שהם, מבלי לסטות לתפיסות אחרות. אולם כדי לקבל את קְרִישְׁנַה כאישיות אלוה העילאי, דרושים גם לא מעט הקרבה

וסיגופים, בחיים אלה או בקודמים. מכל מקום, רק בחסדו נטול הסיבה של דָבֵק טהור, ניתן לדעת את קְרִישְׁנַה כפי שהוא.

פסוק 30

דֵהִי ניתְיַם אַוַדְהְיוֹ 'יַם   דֵהֵא סַרְוַסְיַה בְּהָארַתַה
תַסְמָאת סַרְוָאני בְּהֻוּתָאני   נַה תְוַם שׂוֹצ'יתוּם אַרְהַסי

דֵהִי—בעל הגוף החומרי; ניתְיַם—לעד; אַוַדְהְיַה—אינה נכחדת; אַיַם—הנשמה הזו; דֵהֵא—בגוף; סַרְוַסְיַה—של הכל; בְּהָארַתַה—הו נצר בְּהָארַתַה; תַסְמָאת—לכן; סַרְוָאני—על כל; בְּהֻוּתָאני—ישויות החיים; נַה—אין; תְוַם—אתה; שׂוֹצ'יתוּם—להצטער; אַרְהַסי—צריך.

הו נצר בְּהַרַתַה, זו אשר שוכנת בגוף לעולם אינה נכחדת. לכן אל לך להצטער על שום ישות חיה.

האל מסכם עתה את הפרק אודות הנשמה הרוחנית הבלתי משתנה. הוא תיאר את הנשמה בת האלמוות בדרכים שונות וביסס אותה כנצחית, לעומת הגוף בן החלוף. מכאן שאל לו לאַרְג'וּנַה לזנוח את חובתו כקְשַׁתְרִיַה, בגלל החשש ממותם של סבו ומורו, בְּהִישְׁמַה ודְרוֹנַה. על סמך דבריו של קְרִישְׁנַה, צריך להאמין בקיום נפרד של הנשמה מן הגוף; אין זה נכון שלא קיימת נשמה ושסימפטום החיים מתפתח מהתרכבות כימית כלשהי בתנאים חומריים מסוימים. מכל מקום, עובדת נצחיותה של הנשמה אינה אמורה לעודד אלימות, אף שאין גם לזנוח אלימות בשעת הצורך, כגון בעת מלחמה. אלא שצורך זה חייב להיות מוצדק, בהתאם לצו אלוהים, ולא על-פי רצון אישי שרירותי.

פסוק 31

סְוַה-דְהַרְמַם אַפִּי צָ'אוֶקְשְׁיַה   נַה ויקַמְפִּיתוּם אַרְהַסי
דְהַרְמְיָאד דְהִי יוּדְדְהָאץ' צְ'הְרֵיוֹ 'נְיַת   קְשַׁתְרִייַסְיַה נַה וידְיַתֵא

סְוַה-דְהַרְמַם—עקרונות הדת של האדם עצמו; אַפִּי—גם; צַ'ה—ו-; אַוֶקְשְׁיַה—בהתחשב; נַה—לעולם לא; ויקַמְפִּיתוּם—להסס; אַרְהַסי—אתה צריך; דְהַרְמְיָאת—למען עקרונות הדת; הי—אכן; יוּדְדְהָאת—מאשר מלחמה; שְׁרֵיַה—עיסוק יאה; אַנְיַת—אחר; קְשַׁתְרִייַסְיַה—עבור קְשַׁתְרִיַה; נַה—לא; וידְיַתֵא—קיים.

דע כי לאור חובותיך כקְשַׁתְריַיַה, אין לך עיסוק יאה יותר ממלחמה על עקרונות הדת; אל לך לכן, להסס.

המעמד השני מבין ארבעת מעמדות החברה נועד לשמור על מִנהל טוב ונקרא קְשַׁתְריַיַה. קְשַׁת פירושו פגיעה או נזק, ומשום כך מי שמגונן מפני אלה נקרא קְשַׁתְריַיַה (תְרָאיַתֶא – לגונן). הקְשַׁתְריַיות נהגו להתאמן ולהרוג ביערות. ביער הם היו מתגרים בנמר ונלחמים עמו בחרב, פנים מול פנים. לאחר מות הנמר, היתה גופתו נשרפת בטקס מלכותי. מלכי מדינת גַ׳יְפּוּר מקיימים נוהג זה עד עצם היום הזה. מאחר שאלימות להגנת הדְהַרְמַה הכרחית לעיתים, הרי שהיה על הקְשַׁתְריַיות להתאמן בהרג. משום כך אלה לא היו אמורים לפנות לסַנְנְיָאסַה, או לנזירות גמורה. אי-אלימות אפשר שתשמש בפוליטיקה כצעד מדיני, אולם אל לה להפוך לעיקרון. בספרי החוק הדתיים נאמר:

אָהַוֵשוּ מִיתְהוֹ ׳נְיוֹנְיַם ג׳יגְהָאמְסַנְתוֹ מַהִי-קְשִיתַה
יוּדְדְהַמָאנָאהּ פַּרַם שַקְתְיָא סְוַרְגַם יָאנְתִי אַפַּרָאנְ-מוּקְהָאהּ

יַגְ׳נֵשוּ פַּשַוֹ בְּרַהְמַן הַנְיַנְתֶא סַתַּם דְוִיגַ׳יְהּ
סַמְסְקְרִיתָאהּ קִילַה מַנְתְרַיְשׂ צַ׳ה תֶא ׳פִי סְוַרְגַם אַוָאפְּנוּוַן

״מלך או קְשַׁתְריַיַה שנלחם בקרב עם מלך עוין, מגיע לאחר מותו לכוכבי עדן, ממש כמו בְּרָאהְמַנַה שמקריב חיות באש הקרבן.״ מכאן שהריגה בקרב, על-פי עקרונות הדת, כמו גם הקרבת חיות באש הקרבן, אינן נחשבות לאלימות, שהרי הכול נשכרים מביצוע מעשה דתי שכזה. חית הקרבן זוכה מיד בגוף אדם, ופוסחת על התהליך ההתפתחותי ההדרגתי. קְשַׁתְריַיַה שמת בקרב עולה לכוכבי עדן, וכמותו גם בְּרָאהְמַנַה שעורך הקרבות.

ישנם שני סוגים של סְוַה-דְהַרְמַה, או חובות. מי שאינו בן חורין, הרי שלצורך גאולה, עליו לבצע את החובות הדתיות שמותאמות לגופו. אך מי שהפך בן חורין, חובותיו אינן עוד במישור הגופני, החומרי, אלא רוחניות לגמרי. כל עוד שרויים בתפיסה גופנית, ישנן חובות מיוחדות לבְּרָאהְמַנַה ואחרות לקְשַׁתְריַיַה, ואין לנוטשן, שהרי אלוהים הוא שמורה את הסְוַה-דְהַרְמַה. זה יובהר בפרק הרביעי. סְוַה-דְהַרְמַה במישור הגופני נקראת וַרְנָאשְׁרַמַה-דְהַרְמַה, או קרש קפיצה להבנה רוחנית. ללא וַרְנָאשְׁרַמַה-דְהַרְמַה, או מערכת חובות מיוחדת לכל אחד בחברה, בהתאם למידות הטבע שחוברות לגופו, החברה אינה נחשבת אפילו לאנושית. ביצוע החובות הללו בתחומי הפעולה השונים, על-פי סמכות עליונה, מרומם למעמד גבוה יותר בחיים.

פסוק 32

יַדְרִיצְ׳צְ׳הַיָא צ׳וֹפַּפַּנְנַם סְוַרְגַה-דְוָארַם אַפָּאוְרִיתַם
סוּקְהִינַהּ קְשַׁתְרִייָאהּ פָּארְתְהַה לַבְּהַנְתֵא יוּדְהַם אִידְרִישַׁם

יַדְרִיצְ׳צְ׳הַיָא—מְעצמה; צַ׳ה—גם; אוּפַּפַּנְנַם—מגיעה; סְוַרְגַה—של עדן; דְוָארַם—שער; אַפָּאוְרִיתַם—פתוח לרווחה; סוּקְהִינַהּ—מאושרים; קְשַׁתְרִייָאהּ—בני מעמד המלוכה; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; לַבְּהַנְתֵא—משיגים; יוּדְהַם—מלחמה; אִידְרִישַׁם—כזו.

הו פָּארְתְהַה, אשרי הקְשַׁתְרִייוֹת שמזדמנת להם מלחמה כזו, אשר פותחת לפניהם את שערי עדן.

קְרִישְׁנַה, מורו העליון של העולם, מגנה כאן את גישתו של אַרְג׳וּנַה, שאומר, ״איני מוצא שום ברכה במלחמה זו. לעד אשכון בגללה בגיהינום.״ דבריו של אַרְג׳וּנַה מקורם בבערות. למרות חובתו, ביקש להפוך בלתי אלים. אלא שעבור קְשַׁתְרִייַה, אי-אלימות בשדה קרב אינה אלא פילוסופיה של שוטים. בפַּרָאשַׂרַה-סְמְרִיתִי, או כללי הדת שכתב פַּרָאשַׂרַה, החכם הדגול ואביו של וְיָאסַדֵוַה, נאמר:

קְשַׁתְרִייוֹ הִי פְּרַגָ׳א רַקְשַׁן שַׂסְתְרַה-פָּאנִיהּ פְּרַדַנְדַּיַן
נִירְג׳יתְיַה פַּרַה-סַיְנְיָאדִי קְשִׁיתִים דְהַרְמֵנַה פָּאלַיֵת

״חובתו של קְשַׁתְרִייַה לגונן על האזרחים מכל צרה. מכאן שאלימות דרושה לו במקרים מסוימים, להשלטת חוק וסדר. עליו לנצח את חיילי המלכים העוינים ולמשול בעולם על-פי כללי הדת.״
לאור השיקולים הללו כולם, הרי שלא היתה לאַרְג׳וּנַה סיבה להימנע מקרב. אם ינצח את אויביו, יזכה בממלכה; ואם ימות, יתעלה לכוכבי עדן, ששעריו פתוחים בפניו לרווחה. בכל מקרה יצא נשכר.

פסוק 33

אַתְהַה צֵ׳ת תְוַם אִימַם דְהַרְמְיַם סַנְגְרָאמַם נַה קַרִישְׁיַסִי
תַתַהּ סְוַה-דְהַרְמַם קִירְתִים צַ׳ה הִיתְוָא פָּאפַּם אַוָאפְּסְיַסִי

אַתְהַה—מכל מקום; צֵ׳ת—אם; תְוַם—אתה; אִימַם—הזאת; דְהַרְמְיַם—על פי עקרונות הדת; סַנְגְרָאמַם—מלחמה; נַה—לא; קַרִישְׁיַסִי—תבצע; תַתַהּ—אז; סְוַה-דְהַרְמַם—חובתך הדתית; קִירְתִים—תהילה; צַ׳ה—גם; הִיתְוָא—באבדך; פָּאפַּם—תגובה לחטאים; אַוָאפְּסְיַסִי—תקבל.

מכל מקום, אם לא תמלא את חובתך הדתית ותילחם, או אז תיחשב הזנחת חובתך לעוון, ותאבד את שמך כלוחם.

אַרְג׳וּנַה היה לוחם מפורסם שמיגר אלים-למחצה רבים, לרבות שִׁיוַה. לאחר ששִׁיוַה, בלבוש צייד, הובס בידי אַרְג׳וּנַה, הוא התרצה ממנו מאוד והעניק לו את נשק הפָּאשׁוּפַּתַה-אַסְתְרַה. הכול העריכו לכן, את גדולתו כלוחם. גם דְרוֹנָאצָ׳ארְיַה הרבה לברכו והעניק לו נשק שבאמצעותו יוכל להרוג אפילו את מורו. בני-סמכא רבים אישׁשו את יכולתו הצבאית, לרבות אביו השני, אינְדְרַה מלך עדן. אולם אם ינטוש את הקרב, הרי שיזנח את חובתו הדתית כקְשַׁתְרִייַה, כמו גם יאבד את שמו הטוב ויסלול את דרכו לגיהינום. במילים אחרות, לא המלחמה תטילו לגיהינום אלא הימנעותו ממנה.

פסוק 34

אַקִירְתִים צָ׳אפִּי בְּהֻוּתָאנִי קַתְהַיִישְׁיַנְתִי תֵא ׳וְיַיָאם
סַמְבְּהָאוִיתַסְיַה צָ׳אקִירְתִיר מַרַנָאד אַתִירִיצְ׳יַתֵא

אַקִירְתִים—על הקלון; צַ׳ה—גם; אַפִּי—יותר מכך; בְּהֻוּתָאנִי—האנשים; קַתְהַיִישְׁיַנְתִי—יספרו; תֵא—שלך; אַוְיַיָאם—נצחי; סַמְבְּהָאוִיתַסְיַה—לאיש כבוד; צַ׳ה—ו-; אַקִירְתִיה—חרפה; מַרַנָאת—ממוות; אַתִירִיצְ׳יַתֵא—גדולה יותר.

לעד יהיה קלונך לשיחה בפי כול, ולאיש כבוד, גרועה החרפה ממוות.

קְרִישְׁנַה חורץ כאן את דעתו, כידיד וכהוגה דעות, לגבי סירובו של אַרְג׳וּנַה. הוא אומר, ״אַרְג׳וּנַה, אם תנטוש את הקרב טרם שהתחיל, הכול יכנוך פחדן. ואם נכון אתה לסבול השמצות, ובלבד שתציל את חייך, עצתי היא שתילחם. כי לאיש כבוד כמוך, גרועה החרפה ממוות. אל לך לכן, לנוס על נפשך; עדיף למות בקרב. זה יצילך מקלון, משימוש לרעה בידידותי, ומאובדן שמך הטוב בחברה.״ פסיקתו הסופית של האל היא שעדיף לאַרְג׳וּנַה למות בקרב מאשר להימנע ממנו.

פסוק 35

בְּהַיָאד רַנָאד אוּפַּרַתַם מַמְסְיַנְתֵא תְוָאם מַהָא-רַתְהָאהּ
יֵשָׁאם צַ׳ה תְוַם בַּהוּ-מַתוֹ בְּהֻוּתְוָא יָאסְיַסִי לָאגְהַוַם

בְּהַיָאת—מתוך פחד; רַנָאת—מן הקרב; אוּפַּרַתַם—חדלת; מַמְּסְיַנְתֵא—יחשבו; תְוָאם—שאתה; מַהָא-רַתְהָאהּ—אלופי הצבא; יֵשָׁאם—אשר בעיניהם; צַ׳ה—וּ-; תְוַם—אתה; בַּהוּ-מַתַּה—נחשב; בְּהֻוּתְוָא—היית; יָאסְיַסִי—תלך; לָאגְהַוַם—לחוסר ערך.

אלופי הצבא הדגולים, אשר רוחשים כבוד רב לשמך ותהילתך, לא עוד יעריכו אותך, ויחשבו שהפחד הניסך משדה הקרב.

שְׂרִי קְרִישְׁנַה ממשיך ופוסק: ״אל תחשוב שהמצביאים הגדולים – דוּרְיוֹדְהַנַה, קַרְנַה והשאר – יחשבו שנטשת את הקרב מתוך חמלה לאחייך וסבך. אדרבה, אלה יחשבו שהפחד הניסך, והערכתם הרבה לאישיותך תיעלם.״

פסוק 36

אַוָאצְ׳יַה-וָאדָאמְשׁ צַ׳ה בַּהֻוּן וַדִישְׁיַנְתִי תַוָאהִיתָאהּ
נִינְדַנְתַס תַוַה סָאמַרְתְהְיַםּ תַתוֹ דוּהְקְהַתַרַםּ נוּ קִים

אַוָאצְ׳יַה—לא יאות; וָאדָאן—בדותות; צַ׳ה—וּ-; בַּהֻוּן—רבות; וַדִישְׁיַנְתִי—יאמרו; תַוַה—שלך; אַהִיתָאהּ—האויבים; נִינְדַנְתַהּ—בעודם מבזים; תַוַה—שלך; סָאמַרְתְהְיַם—יכולת; תַתַהּ—אז; דוּהְקְהַ-תַרַם—סבל רב יותר; נוּ—כמובן; קִים—איזה.

אויביך ישמיצוך ויבוזו ליכולתך, ומה יכאיב לך יותר מזה?

קְרִישְׁנַה נדהם תחילה מרחמנותו הבלתי צפויה של אַרְג׳וּנַה, ותיארה כהולמת לא-אָרְיַן. עתה הוא שב ומוכיח את טענתו במילים רבות.

פסוק 37

הַתוֹ וָא פְּרָאפְּסְיַסִי סְוַרְגַםּ ג׳יתְוָא וָא בְּהוֹקְשְׁיַסֵא מַהִים
תַסְמָאד אוּתְתִישְׁטְהַה קַוּנְתֵיַה יוּדְדְהָאיַה קְרִיתַה-נִישְׂצַ׳יַהּ

הַתַהּ—בהיותך הרוג; וָא—או; פְּרָאפְּסְיַסִי—תגיע; סְוַרְגַם—לכוכבי עדן; ג׳יתְוָא—תנצח; וָא—או; בְּהוֹקְשְׁיַסֵא—תהנה; מַהִים—מהאדמה; תַסְמָאת—על כן; אוּתְתִישְׁטְהַה—קום; קַוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; יוּדְדְהָאיַה—לקרב; קְרִיתַה-נִישְׂצַ׳יַהּ—החלטי.

הו בן קוּנְתִי, או שתמות בקרב ותגיע לכוכבי עדן, או שתנצח ותזכה בתענוגותיה של ממלכה ארצית. קום אם כן, והילחם ללא חת.

עדיף לו לאַרְג׳וּנַה להילחם, גם אם לא יזכה בניצחון; שהרי אם ימות, יתעלה לכוכבי עדן.

פסוק 38

סוּקְהַה-דוּהְקְהֵא סַמֵא קְרִיתְוָא לָאבְּהָאלָאבְּהַוּ גַ׳יָאגַ׳יַוּ
תַתוֹ יוּדְדְהָאיַה יוּגְ׳יַסְוַה נַיְוַם פָּאפַּם אַוָאפְּסְיַסִי

סוּקְהַה-דוּהְקְהֵא—שמחה וצער; סַמֵא—שווים; קְרִיתְוָא—בעשותך; לָאבְּהַה-אַלָאבְּהַוּ—זכייה והפסד; גַ׳יַה-אַגַ׳יַוּ—ניצחון ותבוסה; תַתַהֹ—אז; יוּדְדְהָאיַה—בקרב; יוּגְ׳יַסְוַה—עסוק (הילחם); נַה—לא; אֵוַם—בדרך זו; פָּאפַּם—תגובות לחטאים; אַוָאפְּסְיַסִי—תקבל.

הילחם לשם הלחימה עצמה, מבלי להתחשב בשמחה או בצער, בזכייה או באובדן, בנצחון או בתבוסה – שהרי אז יהיו מעשיך פטורים תמיד מחטא.

קְרִישְׁנַה אומר כאן במישרין שאַרְג׳וּנַה צריך להילחם לשם הלחימה עצמה. זאת משום שהוא חפץ במלחמה הזו. פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה צריכה להיות פטורה מכל שיקולים של שמחה או צער, זכייה או הפסד, ניצחון או תבוסה. תודעה נשגבת פירושה שהכול נעשה למען קְרִישְׁנַה, ופעילות כזו, בניגוד לפעילות חומרית, פטורה מתגובות. מי שפועל למען עינוג חושיו, בין אם בטובות ובין אם בלהיטות, הרי שיהיה נתון לתגובות חיוביות או שליליות. בעוד שמי שהתמסר כולו לפעילות בתודעת קְרִישְׁנַה, אינו חייב או מחויב יותר לאיש, שלא כמו אדם שכבול למהלך הפעולות הרגיל. נאמר:

דֵוַרְשִי-בְּהֻוּתָאפְּתַה-נְרִינָאם פִיתְרִינָאם
נַה קִינְקַרוֹ נָאיַם רִינִי צַ׳ה רָאגַ׳ן
סַרְוָאתְמַנָא יַה שַׂרַנַּם שַׂרַנְיַם
גַתוֹ מוּקוּנְדַם פַּרִיהְרִיתְיַה קַרְתַם

״מי שהתמסר כולו לקְרִישְׁנַה, מוּקוּנְדַה, וויתר על כל חובה אחרת, אינו חייב עוד לאיש – לא לאלים-למחצה, גם לא לחכמים ולקדושים, לכלל האנשים, לקרובי משפחה, לאנושות או לאבות הקדומים.״ (בְּהָאג. 11.5.41) קְרִישְׁנַה בפסוק זה רומז על כך בעקיפין, והוא יוסיף ויסביר את זה בפסוקים הבאים.

פסוק 39

אֵשָׁא תֵא ׳בְּהִיהִיתָא סָאנְקְהְיֵא   בּוּדְדְהִיר יוֹגֵא תְו אִימָאם שְׁרִינוּ
בּוּדְדְהְיָא יוּקְתוֹ יַיָא פָּארְתְהַה   קַרְמַה-בַּנְדְהַם פְּרַהָאסְיַסִי

אֵשָׁא—זו; תֵא—לך; אַבְּהִיהִיתָא—הוסברה; סָאנְקְהְיֵא—בדרך של ניתוח; בּוּדְדְהִיה—תבונה; יוֹגֵא—בדרך של עבודה ללא התקשרות לתועלת אנוכית; תוּ—אולם; אִימָאם—הזו; שְׁרִינוּ—הקשב; בּוּדְדְהְיָא—באמצעות התבונה; יוּקְתַה—מחובר; יַיָא—אשר באמצעותה; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; קַרְמַה-בַּנְדְהַם—משעבוד לתגובה; פְּרַהָאסְיַסִי—תוכל להשתחרר.

עד כה הסברתי לך ידע זה בדרך של ניתוח. עתה הקשב להסברי במונחים של עבודה שלא למען תועלת אנוכית. הו בן פְּרִיתְהָא, אם תדע לנהוג על-פי ידע זה, הרי שתשתחרר מן השיעבוד לפעולה.

על-פי הנירוּקְתִי, או המילון הוֵדִי, סָאנְקְהְיָא פירושה לתאר דברים לפרוטרוט. סָאנְקְהְיַה מתייחסת לפילוסופיה שמתארת את טבעה האמיתי של הנשמה, ויוגה כרוכה בשליטה בחושים. סירובו של אַרְג׳וּנַה להילחם מקורו בעינוג חושים; הוא שכח את חובתו העליונה וביקש לפרוש מקרב משום שחשב שגם אם ינצח, הרי שהצער על מות קרוביו ואחיו, בניו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה, יהיה רב משמחת הנצחון והזכייה בממלכה. בשני המקרים היו שיקוליו מושתתים על עינוג חושים – האושר שבנצחון והאושר עם בני משפחה חיים – שניהם משרתים הנאה אנוכית, שמשכיחה אפילו את התבונה והחובה. קְרִישְׁנַה ביקש לכן להסביר לאַרְג׳וּנַה, שמות גוף סבו אינו מות הנשמה. הוא הסביר שהישויות היחודיות כולן, לרבות האל, הן ייחודיות לעד; הן היו ייחודיות בעבר, הן כאלה בהווה, וימשיכו ויהיו כך גם בעתיד, שהרי כולנו ייחודיים תמיד. אנחנו בסך הכול מחליפים את מלבושנו ונוהגנו. עם שנשתחרר משיעבוד הלבוש החומרי כליל, גם אז נשאר ייחודיים. קְרִישְׁנַה כבר ניתח והסביר לפרוטרוט את טבעם של הנשמה והגוף. הידע הזה, שמסביר את הנשמה והגוף מנקודות ראות שונות, מתואר כאן כסָאנְקְהְיַה. זאת במונחיו של המילון נירוּקְתִי. אין לסָאנְקְהְיַה זו ולא כלום עם תורת הסָאנְקְהְיַה של קַפִּילַה הכופר המתחזה. הרבה לפניו לימד קַפִּילַה האמיתי, שהוא התגלות של קְרִישְׁנַה, את פילוסופיית הסָאנְקְהְיַה לאמו דֵוַהוּתִי, וזו כתובה בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם. הוא הסביר שהפּוּרוּשַׁה, או האל, הנו פעיל, ובורא באמצעות העפת מבט לעבר פְּרַקְרִיתִי. הוֵדות והגִיתָא מאששות את זה. הוֵדות מורות שהאל מעיף מבטו לעבר פְּרַקְרִיתִי, או הטבע, ומעבר אותה בנשמות ייחודיות מזעריות. פעילותן של הישויות הייחודיות הללו בעולם החומרי כולה נועדה לעינוג חושים, ובאשליית

האנרגיה החומרית אלה חושבות עצמן למתענגות. הלך רוח זה נמשך עד לשלב הגאולה, שבו מבקשת ישות החיים להיטמע בעליון ולהיות אחד עמו. זוהי המלכודת האחרונה של מָאיָא, או אשליית עינוג החושים, רק לאחר לידות רבות מאוד של פעילות נהנתנית כזו זוכה נשמה דגולה להתמסר לוָאסוּדֶוַה, קְרִישְׁנַה, ולהשלים את חיפושה אחר האמת העליונה.

אַרְג׳וּנַה קיבל את קְרִישְׁנַה כמורו הרוחני והתמסר לו: שִׁישְׁיַס תֵא ׳הַם שָׁאדְהִי מָאם תְוָאם פְּרַפַּנְנַם. עתה קְרִישְׁנַה יורה לו אודות תהליך הפעולה בבּוּדְדְהִי-יוֹגַה, או קַרְמַה-יוֹגַה, כלומר, תירגול שירות מסור למען עינוג חושיו של אלוהים. בּוּדְדְהִי-יוֹגַה מוסברת בבירור בפסוק העשירי של פרק עשר. זו מוסברת כהידברות ישירה עם האל, אשר יושב כפַּרַמָאתְמָא בלב כול. אולם הידברות כזו אינה אפשרית ללא שירות מסור. מכאן שמי שעוסק בשירות מסור, או בשירות אוהב ונשגב לאל, או במילים אחרות, בתודעת קְרִישְׁנַה, רק הוא יכול, בחסדו המיוחד של האל, להגיע לשלב זה של בּוּדְדְהִי-יוֹגַה. לדבריו של האל, רק לדְבֵקים שכאלה הוא מעניק ידע טהור אודות מסירות ואהבה, ואז ביכולתם להגיע אליו ללא קושי, לממלכת אלוהים המלאה באושר נצחי.

בּוּדְדְהִי-יוֹגַה שנזכרת בפסוק זה אם כן, היא שירות מסור לאל, והמילה סָאנְקְהְיַה כאן שונה לגמרי מן הסָאנְקְהְיַה-יוֹגַה האתיאיסטית שלימד קַפִּילַה הרמאי. אין לטעות לכן ולחשוב שזו קשורה ולו במשהו לסָאנְקְהְיַה הכופרת, שהרי בעת ההיא לא היתה לתורה זו כל השפעה, גם קְרִישְׁנַה לא היה טורח ומציין רעיונות ספקולטיביים וכופרים שכאלה. פילוסופיית הסָאנְקְהְיַה האמיתית מתוארת בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם על-ידי האַוַתָארַה קַפִּילַה. אלא שגם זו אינה קשורה לנושאים שנידונים כאן. זו פירושה כאן לימוד הגוף והנשמה דרך ניתוח טבעם. ניתוח כזה הכרחי כדי להגיע לשלב של בּוּדְדְהִי-יוֹגַה, או בְּהַקְתִי-יוֹגַה. מכאן שבסופו של דבר, הסָאנְקְהְיַה של קְרִישְׁנַה והסָאנְקְהְיַה של קַפִּילַה, שבשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, הן זהות, שהרי שתיהן למעשה, בְּהַקְתִי-יוֹגַה. קְרִישְׁנַה אומר שרק חסרי תבונה מבדילים בין סָאנְקְהְיַה-יוֹגַה לבְּהַקְתִי-יוֹגַה (סָאנְקְהְיַה-יוֹגַוּ פְּרִיתְהַג בָּאלָאהּ פְּרַוַדַנְתִי נַה פַּנְדִיתָאהּ).

אין כמובן, כל קשר בין הסָאנְקְהְיַה-יוֹגַה הכופרת לבְּהַקְתִי-יוֹגַה, אף שסכלים גורסים שהבְּהַגַוַד-גִיתָא דנה בסָאנְקְהְיַה זו.

בּוּדְדְהִי-יוֹגַה פירושה פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה, במלוא החדווה והידע של שירות מסור. מי שפועל למען סיפוקו של אלוהים בלבד, גם לנוכח קשיים רבים, הרי שהוא פועל על-פי עקרונות הבּוּדְדְהִי-יוֹגַה ושרוי בחדווה נשגבת תמידית. פעילות נשגבת כזו מקנה לו מוכנית הבנה נשגבת. זה כמובן, בחסדו של האל. הוא זוכה אז בגאולה שלמה, ללא כל מאמץ לקנות לו ידע בנפרד. ישנו הבדל תהומי בין פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה לבין עבודה אנוכית, ובמיוחד חתירה לעינוג חושים

במשפחה ובאושר חומרי. מכאן שבּוּדְהִי-יוֹגַה מהווה את האיכות הנשגבת של פעולה.

פסוק 40

נֶהָאבְּהִיקְרַמַה-נָאשׁוֹ ׳סְתִי פְּרַתְיַוָאיוֹ נַה וידְיַתֵא
סְו-אַלְפַּם אַפִּי אַסְיַה דְהַרְמַסְיַה תְרָאיַתֵא מַהַתוֹ בְּהַיָאת

נַה—לא; איהַה—ביוגה זו; אַבְּהִיקְרַמַה—מאמץ; נָאשַׁה—אובדן; אַסְתִי—יש; פְּרַתְיַוָאיַה—הפסד; נַה—לא; וידְיַתֵא—קיים; סו-אַלְפַּם—מעט; אַפִּי—אפילו; אַסְיַה—הזה; דְהַרְמַסְיַה—של העיסוק; תְרָאיַתֵא—מגן; מַהַתַה—גדול; בְּהַיָאת—מפחד.

בנסיון זה אין כל אבידה או הפסד, והתקדמות מעטה בנתיב זה יכולה לגונן מן הנורא שבפחדים.

פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה, או פעילות למען קְרִישְׁנַה מבלי לצפות לעינוג חושים, מהווה את איכות העבודה העליונה והנשגבת. אפילו התחלה צנועה בפעילות כזו היא ללא דופי, ותועלתה גם אינה אובדת לעולם. במישור החומרי, כל עבודה שמתחילים צריך לסיים, כי אלמלא כן נחשב המאמץ כולו לכישלון. לעומת זאת, השפעתה של פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה היא נצחית, גם אם לא הושלמה. מכאן שמי שפועל בתודעת קְרִישְׁנַה, גם אם לא השלים את פועלו, אינו מפסיד דבר. אפילו אחוז אחד נושא תוצאות נצחיות, ובפעם הבאה מתחילים כבר משני אחוזים. פעילות חומרית לעומת זאת, אם לא הושלמה במאת האחוזים, היא חסרת תועלת. אַגָ׳אמילַה התקדם בתודעת קְרִישְׁנַה עד כדי אחוז כלשהו, אולם בסופו של דבר, בחסדו של האל, זכה במאת האחוזים. ישנו פסוק יפה בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם בהקשר זה (1.5.17):

תְיַקְתְוָא סְוַה-דְהַרְמַם צַ׳רַנָאמְבּוּגַ׳ם הַרֵר
בְּהַגַ׳נְן אַפַּקְווֹ ׳תְהַה פַּתֶת תַתוֹ יַדִי
יַתְרַה קְוַה וָאבְּהַדְרַם אַבְּהֻוּד אַמוּשְׁיַה קִים
קוֹ וָארְתְהַה אָפְּתוֹ ׳בְּהַגַ׳תָאם סְוַה-דְהַרְמַתַה

״מי שנוטש את חובותיו ופונה לתודעת קְרִישְׁנַה, אולם מועד ולא זוכה להשלים את פועלו — מה הפסדו? ומה מרוויח אדם שמבצע את עבודתו החומרית בשלמות?״ או כמו שהנוצרים אומרים: ״מה בצע לו לאדם שזכה בעולם כולו אך סובל מאובדן נשמתו הנצחית?״

הפעילות החומרית ותוצאותיה כלות עם כליון הגוף, בעוד שפעילות בתודעת קְרִישְׁנַה משיבה את האדם לתודעת קְרִישְׁנַה, גם לאחר כלות הגוף. לפחות זו מאפשרת לו לשוב ולהיוולד כבן אנוש במשפחת בְּרָאהְמַנים משכילים או במשפחה עשירה ומיוחסת. זאת כדי שיוכל להוסיף ולהתקדם. זו תכונתה היחידה במינה של פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 41

וְיַוַסָאיָאתְמִיקָא בּוּדְדְהִיר אֶקֶהַ קוּרוּ-נַנְדַנַה
בַּהוּ-שָׁאקְהָא הְי אַנַנְתָאשׁ צַ׳ה בּוּדְדְהַיוֹ ׳וְיַוַסָאיינָאם

וְיַוַסָאיַה-אָתְמִיקָא—שטבעה החלטיות בתודעת קְרִישְׁנַה; בּוּדְדְהִיהִ—תבונה; אֶקָא—אחת בלבד; אִיהַה—בעולם זה; קוּרוּ-נַנְדַנַה— הו ילדם האהוב של הקוּרוּ; בַּהוּ-שָׁאקְהָאהִ—מסתעפות לענפים שונים; הִי—אכן; אַנַנְתָאהִ—בלתי מוגבלות; צַ׳ה—גם; בּוּדְדְהַיַה—תבונות; אַוְיַוַסָאיינָאם—של אלו שאינם בתודעת קְרִישְׁנַה.

הפוסעים בנתיב זה דבקים במטרתם ותכליתם אחת. הו ילדם האהוב של הקוּרוּ, תבונתם של המהססים מסועפת מאוד.

אמונה איתנה שתודעת קְרִישְׁנַה דיה לרומם לשלמות העליונה, נקראת תבונת וְיַוַסָאיָאתְמִיקָא. בצַ׳יְתַנְיַה-צַ׳רִיתָאמְרִיתַה (מַדְהְיַה 22.62) נאמר:

׳שְׁרַדְדְהָא׳-שַׁבְּדֶא – וישְׂוָאסַה קַהֶא סוּדְרִידְּהַה נִישְׂצַ׳יַה
קְרִישְׁנֶא בְּהַקְתִי קַיְלֶא סַרְוַה-קַרְמַה קְרִיתַה הַיַה

אמונה פירושה אמון בלתי מעורער במשהו נשגב. מי שעושה חובותיו בתודעת קְרִישְׁנַה, פטור מכל חובה בעולם החומרי, כמו למשפחה, לאנושות או לעם. פעילותנו ההשגית כיום היא תולדה של תגובות למעשי עבר טובים או רעים. מכאן שמי שנעור לתודעת קְרִישְׁנַה, אינו צריך להתאמץ להשגת תוצאות טובות, שהרי מעשיו כולם במישור המוחלט ואינם נתונים לשניות הטוב והרע. נטישת תפיסת החיים החומרית מהווה את השלמות העליונה של תודעת קְרִישְׁנַה, ועם שמתקדמים בתודעת קְרִישְׁנַה זו מושגת מוכנית.
החלטיותו של אדם מודע לקְרִישְׁנַה ודבקותו במטרתו מעוגנות בידע. וָאסוּדֶוַהִ סַרְוַם אִיתִי סַה מַהָאתְמָא סוּדוּרְלַבְּהַהִ: אדם כזה הוא נשמה נדירה; הוא יודע בשלמות שוָאסוּדֶוַה, או קְרִישְׁנַה, הוא סיבתן של הסיבות הנגלות כולן. ממש כשם שעל-ידי השקיית שורשיו של העץ מגיעים המים גם לענפים ולעלים,

אדם שפועל בתודעת קְרִישְׁנַה מבצע את השירות הטוב ביותר לכול – לעצמו, למשפחה, לחברה, לארץ, לאנושות, וכו׳. בשעה שקְרִישְׁנַה מתרצה ממעשיו, מתרצים כולם.

מכל מקום, לצורך תרגול תודעת קְרִישְׁנַה דרושה הדרכתו של מורה רוחני. הלה הוא נציג מהימן של קְרִישְׁנַה שיודע את טבע התלמיד ומלמד אותו כיצד לפעול בתודעת קְרִישְׁנַה. לצורך השגת מיומנות בתודעת קְרִישְׁנַה דרושות החלטיות וצייתנות לנציגו של קְרִישְׁנַה. על התלמיד לאמץ את הוראות המורה ולהופכן למשימת חייו. שְׁרִילַה וִישְׁוַנָאתְהַה צַ׳קְרַוַרְתִי טְהָאקוּרַה מורה בתפילותיו המפורסמות למורה הרוחני:

יַסְיַה פְּרַסָאדָאד בְּהַגַוַת-פְּרַסָאדוֹ
יַסְיָאפְּרַסָאדָאן נַה גַתִיהּ קוּתוֹ ׳פִּי
דְהְיָאיַן סְתוּוַמְס תַסְיַה יַשַׂס תְרִי-סַנְדְהְיַם
וַנְדֵא גוּרוֹהּ שְׁרִי-צַ׳רַנָארַוִינְדַם

״עם שמתרצה המורה הרוחני, מתרצה גם אישיות אלוה. מבלי לרַצות את המורה הרוחני, לא ניתן להתעלות לתודעת קְרִישְׁנַה. משום כך עלי להגות בו ולהתפלל לחסדו שלוש פעמים ביום, ולהשתחוות בהוקרה לפניו.״

מכל מקום, התהליך כולו תלוי בידע מושלם אודות הנשמה – שזו שונה מהגוף – ולא באופן תיאורטי, אלא באופן מעשי. כלומר, ויתור מוחלט על עינוג חושים ופעילות למען פירות הנאה. מי שאינו החלטי לגמרי, עלול לסטות לפעילות נהנתנית כלשהי.

פסוקים 43 - 42

יָאם אִימָאם פּוּשְׁפִּיתָאם וָאצַ׳ם   פְּרַוַדַנְתִי אַוִיפַּשְׁצִ׳יתַהּ
וֵדַה-וָאדַה-רַתָאהּ פָּארְתְהַה   נָאנְיַד אַסְתִיתִי וָאדִינַהּ

קָאמָאתְמָאנַהּ סְוַרְגַה-פַּרָא   גַ׳נְמַה-קַרְמַה-פְּהַלַה-פְּרַדָאם
קְרִייָא-וִישֵׁשַׁה-בַּהוּלָאם   בְּהוֹגַיְשְׁוַרְיַה-גַתִים פְּרַתִי

יָאם אִימָאם—את כל אלו אשר; פּוּשְׁפִּיתָאם—הנמלצות; וָאצַ׳ם—את המילים; פְּרַוַדַנְתִי—אומרים; אַוִיפַּשְׁצִ׳יתַהּ—אנשים בעלי ידע מועט; וֵדַה-וָאדַה-רַתָאהּ—עוקבים לכאורה אחרי הוֵדות; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; נַה—לא; אַנְיַת—דבר אחר; אַסְתִי—קיים; אִיתִי—כך; וָאדִינַהּ—הדוגלים; קָאמַה-אָתְמָאנַהּ—משתוקקים לעינוג חושים; סְוַרְגַה-פַּרָאהּ—מטרתם היא כוכבי עדן; גַ׳נְמַה-קַרְמַה-פְּהַלַה-פְּרַדָאם—מעניקה לידה טובה ותוצאות מבורכות אחרות; קְרִייָא-וִישֵׁשַׁה-בַּהוּלָאם—המכילה טקסים

מפוארים—מסוגים שונים; בְּהוֹגַה—בעינוג חושים; אַיְשְׁוַרְיַה—ובפאר; גַתים—התקדמות; פְּרַתי—כלפי.

אנשים בעלי ידע מועט קשורים מאוד למילים הנמלצות שבוֵדות, אשר ממליצות על מיגוון טקסים נושאי פרי לצורך התעלות לכוכבי עדן, לידה טובה, כוח וכיוצא בזה. בתשוקתם לעינוג חושים וחיי שפע, אלה אומרים שאין למעלה מזה.

האנשים ברובם אינם משכילים ביותר, ובבערותם נצמדים לפעילויות שמומלצות בחלק הקַרְמַה-קַאנְדַּה של הוֵדות. ההבטחות המפתות לתענוגות גן עדן – נשים, יין, שפעה ומותרות חומריים – אלה מהווים פסגת שאיפותיהם. הוֵדות מורות על טקסים שונים לצורך התעלות לכוכבי עדן, ובמיוחד טקס הגְ׳יוֹתישְׁטוֹמַה. למעשה, נאמר שמי שמבקש להתעלות לעדן, חייב לבצע הקרבות כאלה. אלא שאותם משוללי ידע סבורים שזוהי תכלית החכמה הוֵדית כולה. אנשים בלתי מנוסים שכאלה מתקשים לפתח את ההחלטיות הדרושה לתירגול תודעת קְרִישְׁנַה. ממש כשם שסכלים נמשכים אחר פרחיהם של עצים רעילים מבלי לדעת את הסכנה הטמונה בהם, נמשכים השוטים אחר שפעת גן עדן ותענוגותיו.
בחלק הקַרְמַה-קַאנְדַּה של הוֵדות נאמר, אַפָּאמַה סוֹמַם אַמְרִיתָא אַבְּהֻוּמַה, ואַקְשַׁיְיַם הַה וַי צָ׳אתוּרְמָאסְיַה יָאגִ׳ינַהּ סוּקְרִיתַם בְּהַוַתי. במילים אחרות, מי שעומדים בארבעת חודשי הסיגופים זכאים ללגום מעסיס הסוֹמַה-רַסַה ולהפוך בני-אלמוות ומאושרים לנצח. ישנם אפילו על-פני כדור הארץ שמתאווים ללגום מן הסוֹמַה-רַסַה, ולהפוך לחזקים וכשירים לעינוג חושים. אלה אינם מאמינים בגאולה משיעבוד חומרי ונמשכים אחר טקסים ראוותניים והקרבות וֵדיות רבות פאר. הם מלאים בדרך כלל בתאוות חושים ואינם חפצים בדבר לבד מתענוגות גן עדן. ישנם בעדן גני נַנְדַנַה-קַאנַנַה, שבהם ניתן להתרועע עם נשים יפיפיות, מלאכיות, וללגום בשפע מיין הסוֹמַה-רַסַה. אין ספק שאושר גופני שכזה מענג את החושים עד מאוד, ומשום כך רבים נמשכים אחר אושר חומרי בן חלוף שכזה ומבקשים להתענג כאדוני העולם.

פסוק 44

בְּהוֹגַיְשְׁוַרְיַה-פְּרַסַקְתָאנָאם תַיָאפַּהְרִיתַה-צֵ׳תַסָאם
וְיַוַסָאיָאתְמִיקָא בּוּדְדְהיהִ סַמָאדְהַוּ נַה וידְהִייַתֵא

בְּהוֹגַה—לתענוגות חומריים; אַיְשְׂוַרְיַה—ולשפע; פְּרַסַקְתָאנָאם—עבור אלו הקשורים; תַיָא—בידי זה; אַפַּהְרִיתַה-צֶ׳תַסָאם—ליבם נשבה; וְיַוַסָאיַה-אָתְמִיקָא—החלטי; בּוּדְדְהִיהִ—שרות מסור לאל; סַמָאדְהַוּ—במֶחשָׁב מרוסן; נַה—לעולם לא; וִידְהִייַתֶא—נוצר.

מי שנמשכים מדי אחר עינוג חושים ושפע חומרי, ומתבלבלים בעטיים, לא מצויה בליבם ההחלטיות הדרושה לביצוע שירות מסור לאל.

סַמָאדְהִי פירושו "מֶחשָׁב ממוקד". המילון הוֶדי, נירוּקְתִי, אומר, סַמְיַג אָדְהִייַתֶא 'סְמִינְן אָתְמַה-תַתְתְוַה-יָאתְהָאתְמְיַם: "בשעה שהמֶחשָׁב ממוקד כולו בהבנת העצמי, נאמר שהוא שרוי בסַמָאדְהִי." מי שמעוניינים בעינוג חושים חומרי, גם מי שמתבלבלים בגלל דברים ארעיים שכאלה, אינם משיגים סַמָאדְהִי לעולם. אלה כמו נידונים להשתעבד לעד לאנרגיה החומרית.

פסוק 45

תְרַי-גוּנְיַה-וִישַׁיָא וֶדָא   נִיסְתְרַי-גוּנְיוֹ בְּהַוָארְג׳וּנַה
נִירְדְוַנְדְוֹוּ נִיתְיַה-סַתְתְוַה-סְתְהוֹ   נִירְיוֹגַה-קְשֵׁמַה אָתְמַוָאן

תְרַי-גוּנְיַה-וִישַׁיָאהִ—עוסקות בשלוש מידות הטבע החומרי; וֶדָאהִ—הספרות הוֶדית; נִיסְתְרַי-גוּנְיַהִ—נעלה מעל שלוש מידות הטבע החומרי; בְּהַוַה—הֱיֵה; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה; נִירְדְוַנְדְוַהִ—ללא שניות; נִיתְיַה-סַתְתְוַה-סְתְהַהִ—במצב טהור של קיום רוחני; נִירְיוֹגַה-קְשֵׁמַהִ—חופשי מרעיונות של רווח וביטחון; אָתְמַה-וָאן—מבוסס בעצמי.

הוֶדות דנות בעיקר בשלוש מידות הטבע. הו אַרְג׳וּנַה, התעלה מעל לשלוש המידות הללו, השתחרר מכל שניות וחרדה לרווח וביטחון, והתבסס בעצמי.

הפעולות החומריות כולן סבוכות בפעולה ובתגובה של שלוש מידות הטבע. אלה מתבצעות מתוך מניע אנכי ומשעבדות לעולם החומרי. הוֶדות דנות בעיקרן בפעילות טקסית נושאת פרי שמרוממת בהדרגה ממישור עינוג החושים למישור הנשגב. קְרִישְׁנַה ממליץ לאַרְג׳וּנַה, ידידו ותלמידו, להתעלות מעבר לאלה, למישור הנשגב של פילוסופיית הוֶדָאנְתַה. זו מתחילה בבְּרַהְמַה-ג׳יגְ׳נָאסָא, או בשאלות אודות הנשגב העליון. ישויות החיים שבעולם החומרי כולן נאבקות קשה לקיומן. משום כך, לאחר שהאל ברא את העולם, הוא העניק את החכמה הוֶדית, והורה כיצד לחיות ולהשתחרר מהשעבוד החומרי. רק כאשר הנסיון לעינוג חושים,

או פרק הקַרְמַה-קָאנְּדַה, מגיע לקיצו, אפשרית תחילתה של הבנה רוחנית. זו ראשיתה באוּפַּנִישַׁדוּת, שמהוות חלק אחר של הוֵדוּת, ממש כשם שהבְּהַגַוַד-גִיתָא היא חלק מן הוֵדה החמישית, כלומר, המַהָאבְּהָארַתַה. האוּפַּנִישַׁדוּת מציינות את ראשיתם של חיים נשגבים.

כל עוד הגוף החומרי קיים, מתלוות לו גם פעולותיהן ותגובותיהן של מידות הטבע. צריך לכן, ללמוד ולשאת במצבי השניות, כגון שמחה וצער או חום וקור. שהרי מי שנושא באלה, משתחרר מכל חרדה לזכייה או אובדן. מעמד נשגב שכזה מושג בתודעת קְרִישְׁנַה מלאה, כאשר תלויים כליל ברצונו של קְרִישְׁנַה.

פסוק 46

יָאוָאן אַרְתְהַה אוּדַפָּאנֵא סַרְוַתַהּ סַמְפְּלוּתוֹדַקֶא
תָאוָאן סַרְוֵשוּ וֵדֵשוּ בְּרָאהְמַנַסְיַה ויגָ׳אנַתַהּ

יָאוָאן—כל ש-; אַרְתְהַהּ—תכלית; אוּדַה-פָּאנֵא—בבאר; סַרְוַתַהּ—מכל הבחינות; סַמְפְּלוּתַה-אוּדַקֶא—במאגר מים גדול; תָאוָאן—באותו אופן; סַרְוֵשוּ—כולן; וֵדֵשוּ—בוֵדוּת; בְּרָאהְמַנַסְיַה—עבור זה היודע את הבְּרַהְמַן העליון; ויגָ׳אנַתַהּ—אשר מבוסס בידע מושלם.

כל תכלית שבאר קטנה טובה לה, מתגשמת מיד באמצעות מקווה מים גדול. בדומה לכך, מתגשמות מטרות הוֵדוּת כולן על-ידי מי שיודע את המטרה שמאחוריהן.

טקסי הפולחן וההקרבות שנזכרים בחלק הקַרְמַה-קָאנְּדַה של הספרות הוֵדית נועדו לעודד התקדמות הדרגתית לעבר הגשמה עצמית. מטרת ההגשמה העצמית מוסברת בפרק החמישה-עשר של הבְּהַגַוַד-גִיתָא (15.15): לימוד הוֵדוּת מטרתו לדעת את קְרִישְׁנַה, הסיבה הראשונית לכול. הגשמה עצמית פירושה לכן, להבין את קְרִישְׁנַה ואת יחסינו הנצחיים עמו. גם יחסים אלה נזכרים בפרק החמישה-עשר (15.7). ישויות החיים הן חלקיקים של קְרִישְׁנַה; מכאן שהחייאת תודעת קְרִישְׁנַה מהווה שלמות הידע הוֵדי. זה מאושש בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (3.33.7):

אַהוֹ בַּתַה שְׁוַה-פַּצ׳וֹ ׳תוֹ גַרִייָאן
יַג׳-ג׳יהְוָאגְרֵא וַרְתַתֵא נָאמַה תוּבְּהְיַם
תֵפּוּס תַפַּס תֵא ג׳והוּווּה סַסְנוּר אָרְיָא
בְּרַהְמָאנֵוּצ׳וּר נָאמַה גְרִינַנְתִי יֵא תֵא

"הו אלי, מי שמזמר את שמך הקדוש, גם אם נולד למשפחה נחותה כצַ'נְדָּאלַה (אוכלי כלבים), הריהו מצוי במישור העליון של הגשמה עצמית. אין ספק שכבר ביצע פעמים רבות את כל הסיגופים וההקרבות שמומלצים בוֵדות ורחץ באתרי הקודש. אדם שכזה נחשב לטוב שבמשפחת האָרְיַנים."

חשוב אם כן, להבין את מטרת הוֵדות, ולא להיצמד לטקסיות גרידא, גם לא להתאוות לממלכת עדן ולרמת עינוג חושים גבוהה יותר. אדם רגיל בימינו אינו מסוגל לקיים את כל כללי הפולחן הוֵדי, גם אינו מסוגל ללמוד ולהעמיק בוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה ובכל האוּפַּנִישַׁדות. זה דורש זמן רב, מרץ, ידע ומשאבים, שכמעט ואינם קיימים בתקופתנו. מכל מקום, מטרת התרבות הוֵדית מתגשמת כולה על-ידי זימרת שמו הקדוש של אלוהים. זו הוראתו של שְׂרִי צַ'יְתַנְיַה, גואל הנשמות הכושלות. לשאלתו של המלומד הוֵדי הגדול פְּרַקָאשָׁאנַנְדַה סַרַסְוַתִי, מדוע הוא (שְׂרִי צַ'יְתַנְיַה) מזמר את השם הקדוש כאיש רגשן במקום ללמוד את פילוסופית הוֵדָאנְתַה, האל השיבו שמורו הרוחני חשב אותו לטיפש גמור וביקש ממנו לזמר את שמו הקדוש של קְרִישְׁנַה. הוא עשה זאת, ונמלא אקסטזה כמטורף. הציבור בתקופת קַלִי רובו ככולו נבער ובלתי מאומן ללמוד ולהבין את פילוסופית הוֵדָאנְתַה; אלא שזימרת השם הקדוש ללא עבירות מגשימה את מטרת הוֵדָאנְתַה כליל. הוֵדָאנְתַה מהווה פסגת החכמה הוֵדית, וקְרִישְׁנַה הוא מחבר הוֵדָאנְתַה ויודעה; גדול הוֵדָאנְטיסטים הוא מי שמוצא עונג בזימרת שמו הקדוש של אלוהים. זוהי מטרתו העליונה של המיסטיסיזם הוֵדי כולו.

פסוק 47

קַרְמַנְיֵ אֵוָאדְהִיקָארַס תֵא מָא פְּהַלֵשׁוּ קַדָאצַ'נַה
מָא קַרְמַה-פְּהַלַה-הֵתוּר בְּהֻוּר מָא תֵא סַנְגוֹ 'סְתְו אַקַרְמַנִי

קַרְמַנִי—בחובות המוטלות עליך; אֵוַה—אכן; אַדְהִיקָארַהּ—זכות; תֵא—שלך; מָא—לעולם לא; פְּהַלֵשׁוּ—בפירות; קַדָאצַ'נַה—מתישהו; מָא—לעולם אל; קַרְמַה-פְּהַלַה—לפירות המעשים; הֵתוּהּ—הסיבה; בְּהֻוּהּ—תהפוך להיות; מָא—לעולם לא; תֵא—לך; סַנְגַהּ—התקשרות; אַסְתוּ—צריכה להיות; אַקַרְמַנִי—לאי-ביצוע החובות המוטלות.

זכותך לבצע את חובותיך, אולם אינך זכאי לפירות המעשה. לעולם אל תחשוב עצמך לגורמן של תוצאות מעשיך, ולעולם אל תדבוק באי-מילוי חובתך.

מתוארים כאן שלושה היבטים: חובה מומלצת, פעילות שרירותית, ואי-פעולה. חובה מומלצת היא אותה פעילות שמומלצת לאדם בהתאם למידות הטבע

שחוברות לו. פעולה שרירותית זו פעולה שאינה מתחשבת בסמכות, ואי-פעולה פירושה הימנעות מחובות הכתובים. האל אינו מורה על אי-פעולה, אלא על מילוי החובה מבלי להתקשר לתוצאותיה. מי שנקשר לתוצאות עבודתו, הופך לגורם הפעולה, ונאלץ ליהנות או לסבול מתוצאותיה.
חובות מומלצות נחלקות לשלוש קבוצות: פעולות שגרתיות, פעולות חירום, ופעולות רצויות. פעולה שגרתית אמורה להתבצע מתוך חובה, על-פי כללי הכתובים, וללא ציפייה לתוצאות. או אז זו שרויה במידת הטובות. עבודה למען תוצאות משעבדת; מכאן שאינה מבורכת. הכול אמורים לבצע חובותיהם, אולם אל להם להתקשר לתוצאותיהן. עשייה כזו, מתוך חובה, מבלי לצפות לטובת-הנאה כלשהי, מובילה לנתיב הגאולה.
האל מייעץ לכן לאַרְג׳וּנַה להילחם מתוך חובה ולא להתקשר לתוצאות. הימנעותו מקרב משקפת בסך הכול צד אחר של התקשרות, וזו לא מובילה לגאולה לעולם. כל התקשרות, חיובית או שלילית, משעבדת. אי פעילות היא נפשעת. מכאן שלחימה מתוך חובה מהווה הדרך המבורכת היחידה לגאולתו של אַרְג׳וּנַה.

פסוק 48

יוֹגַה-סְתְהַהּ קוּרוּ קַרְמָאנִי סַנְּגַם תְיַקְתְוָא דְהַנַנְּגַ׳יַה
סידְדְהְי-אַסידְדְהְיוֹהּ סַמוֹ בְּהֻוּתְוָא סַמַתְוַם יוֹגַה אוּצְ׳יַתֵא

יוֹגַה-סְתְהַהּ—שקול; קוּרוּ—בַּצֵע; קַרְמָאנִי—את חובותיך; סַנְּגַם—התקשרות; תְיַקְתְוָא—בנוטשך; דְהַנַם-גַ׳יַה—הו אַרְג׳וּנַה; סידְדְהְי-אַסידְדְהְיוֹהּ—בהצלחה או כישלון; סַמַהּ—שקול; בְּהֻוּתְוָא—הפוך ל-; סַמַתְוַם—ישוב דעת; יוֹגַהּ—יוגה; אוּצְ׳יַתֵא—נקרא.

הו אַרְג׳וּנַה, בצע חובתך ברוח שקולה, והימנע מכל זיקה להצלחה או כישלון. יישוב-דעת כזה נקרא יוגה.

קְרִישְׁנַה מורה לאַרְג׳וּנַה לפעול ביוגה. ומהי יוגה? זו פירושה מיקוד המֶחשָב בעליון על-ידי ריסון החושים הפרועים. ומיהו העליון? העליון הוא אלוהים. מאחר שהוא בעצמו מורה כאן על מלחמה, הרי שאַרְג׳וּנַה פטור מכל אחריות לתוצאותיה. כיוון שזכייה ונצחון הם בידיו של קְרִישְׁנַה, עליו רק לפעול על-פי הוראותיו. קיום הוראות כאלה זוהי יוגה אמיתית, וזו מושגת על-ידי תרגול תודעת קְרִישְׁנַה. רק באמצעות תודעת קְרִישְׁנַה ניתן לוותר על תחושת הקניין. זאת על-ידי הבנת מעמדנו כמשרתים של קְרִישְׁנַה, או משרתים של המשרתים שלו. זו גם

הדרך הנכונה לבצע חובה בתודעת קְרִישְׁנַה, והיחידה שמסייעת לפעול ביוגה. כקְשַׁתְרִיַה, הרי שאַרְג'וּנַה מהווה חלק משיטת הוַרְנָאשְׂרַמַה-דְהַרְמַה. בוִישְׁנוּ פּוּרָאנַה נאמר ששיטה זו כולה נועדה לרַצות את וִישְׁנוּ. כלומר, שתכליתה אינו סיפוק אישי, כנהוג בעולם החומרי, אלא סיפוקו של קְרִישְׁנַה. מכאן שמבלי לרַצות את קְרִישְׁנַה, לא ניתן לקיים כהלכה את עקרונות הוַרְנָאשְׂרַמַה-דְהַרְמַה. קְרִישְׁנַה מורה כאן בעקיפין לאַרְג'וּנַה למלא אחר דבריו.

פסוק 49

דֻורֵנַה הְי אַוַרַם קַרְמַה בּוּדְדְהִי-יוֹגָאד דְהַנַנְגַ'יַה
בּוּדְדְהַו שַׂרַנַם אַנְוִיצְ'צְ'הַה קְרִיפַּנָאהּ פְּהַלַה-הֶתַוַהּ

דֻורֵנַה—השאר זאת במרחק רב; הי—אכן; אַוַרַם—נתעבת; קַרְמַה—פעילות; בּוּדְדְהִי-יוֹגָאת—בעזרת תודעת קְרִישְׁנַה; דְהַנַם-גַ'יַה—הו כובש העושר; בּוּדְדְהַו—בתודעה כזו; שַׂרַנַם—להתמסרות מלאה; אַנְוִיצְ'צְ'הַה—שְׁאַף; קְרִיפַּנָאהּ—קמצן; פְּהַלַה-הֶתַוַהּ—אלו החפצים ליהנות מתוצאות המעשים.

הו דְהַנַנְגַ'יַה, רחק באמצעות שירות מסור מכל פעילות נתעבת, ובתודעה זו התמסר לאל. החפץ ליהנות מפירות מעשיו הוא צר עין.

מי שהבין שמטבעו וממעמדו הוא משרת נצחי של אלוהים, נוטש כל עיסוק, לבד מפעילות בתודעת קְרִישְׁנַה. הוסבר כבר שבּוּדְדְהִי-יוֹגַה פירושה שירות נשגב ואוהב לאל, ומהווה הפעילות הנכונה והטבעית לישויות החיים. רק צר עין חפץ ליהנות מפירות מעשיו, ומוסיף ומסתבך בשיעבוד החומרי. כל מעשה, לבד מזה שבתודעת קְרִישְׁנַה, מגונה, שהרי הוא קושר את מבצעו למחזוריות הלידה והמוות. אל לו לאיש להפוך לכן לסיבת הפעולה; הכול צריך להתבצע בתודעת קְרִישְׁנַה, לסיפוקו של קְרִישְׁנַה. צר העין אינו יודע כיצד להשתמש בנכסים שצבר ברוב מזל או בעבודה קשה. רק אם נקדיש מאמצינו כולם לתודעת קְרִישְׁנַה, יהפכו חיינו למוצלחים. אותם חסרי מזל שאינם משקיעים את אונם האנושי בשירות לאל, משולים לקמצנים צרי עין.

פסוק 50

בּוּדְדְהִי-יוּקְתוֹ גַ'הָאתִיהַה אוּבְּהֶא סוּקְרִיתַה-דוּשְׁקְרִיתֵא
תַסְמָאד יוֹגָאיַה יוּגְ'יַסְוַה יוֹגַהּ קַרְמַסוּ קַוּשַׁלַם

בּוּדְהִי-יוּקְתַה—אדם שעוסק בשירות מסור; גַ׳הָאתִי—נפטר מ-; אִיהַה—בחיים האלו; אוּבְּהֵא—שניהם; סוּקְרִיתַה-דוּשְׁקְרִיתֵא—התוצאות הטובות והרעות; תַסְמָאת—לכן; יוֹגָאיַה—בשירות מסור; יוּגְ׳יַסְוַה—עסוק; יוֹגַה—תודעת קְרִישְׁנַה; קַרְמַסוּ—בפעולות כולן; קוּשָׁלַם—אומנות.

אדם שעוסק בשירות מסור פוטר עצמו, עוד בחיים אלה, מתוצאות המעשים כולם – הטובים והרעים. לכן, שאף ליוגה – אומנות כל פעולה.

התגובות למעשיה הטובים והרעים של ישות החיים נערמות ומצטברות אצלה מימי קדם, והופכת אותה כמו נבערת לעד למעמדה האמיתי. אלא שהוראות הבְּהַגַוַד-גִיתָא בכוחן לסלק בערות שכזו, כיוון שהן מורות כיצד להתמסר כליל לשְׂרִי קְרִישְׁנַה ולהשתחרר משרשרת הפעולות והתגובות האינסופית שנכפית על ישות החיים לידה אחר לידה. תודעת קְרִישְׁנַה מהווה התהליך שמטהר מתוצאות המעשה, וזו אכן הדרך שמומלצת לאַרְגְ׳וּנַה.

פסוק 51

קַרְמַה-גַ׳ם בּוּדְהִי-יוּקְתָא הִי פְּהַלַם תְיַקְתְוָא מַנִישִׁינַהּ
גַ׳נְמַה-בַּנְדְהַה-וִינִירְמוּקְתָאהּ פַּדַם גַצְ׳צְ׳הַנְתִי אַנָאמַיַם

קַרְמַה-גַ׳ם—הנוצרים מפעילות תועלתנית; בּוּדְהִי-יוּקְתָאהּ—בעוסקם בשירות מסור; הִי—אכן; פְּהַלַם—את התוצאות; תְיַקְתְוָא—בנוטשם; מַנִישִׁינַהּ—קדושים דגולים או דְבֵקִים; גַ׳נְמַה-בַּנְדְהַה—משעבוד הלידה והמוות; וִינִירְמוּקְתָאהּ—משוחררים; פַּדַם—מעמד; גַצְ׳צְ׳הַנְתִי—מגיעים; אַנָאמַיַם—ללא מצוקות.

על-ידי עיסוק בשירות מסור לאל, קדושים דגולים או דְבֵקִים משתחררים מתוצאות מעשיהם בעולם החומרי. בדרך זו אלה נגאלים ממחזוריות הלידה והמוות ומתעלים אל מעבר לכל סבל (ושבים לאלוהות).

המקום שאליו משתייכות ישויות החיים בנות החורין פטור מסבל חומרי. בבְּהָאגַוַתַם (10.14.58) נאמר:

סַמָאשְׁרִיתָא יֵא פַּדַה-פַּלְלַוַה-פְּלַוַם
מַהַת-פַּדַם פוּנְיַה-יַשׁוֹ מוּרָארֵהּ
בְּהַוָאמְבּוּדְהִיר וַתְסַה-פַּדַם פַּרַם פַּדַם
פַּדַם פַּדַם יַד וִיפַּדָאם נֵא תֵשָׁאם

״מי שעלה על ספינת כפות רגלי הלוטוס של האל – שמהווה מקלטו של עולם התופעות ונודע כמוּקוּנְדָה, או מעניק הגאולה – ים העולם החומרי עבורו הוא כשלולית אשר נקווית בעיקבתו של עגל. יעדו הוא פַּרַם פַּדַם, או וַיְקוּנְטְהַה, אשר פטור ממצוקות חומריות, ולא מקום זה שבו אורבת סכנה על כל צעד ושעל.״

רק בגלל בערות לא יודעים האנשים שהעולם החומרי רווי סבל ורוחש סכנות על כל צעד ושעל. בגלל בערות אלה מנסים באמצעות עשייה נהנתנית-אנוכית להסתגל למצב, וחושבים שתוצאותיה ייגרמו להם אושר. אלא שאינם יודעים שאין גוף חומרי ביקום זה הפטור מסבל. מצוקות החיים – לידה, מוות, זיקנה וחולי – אלה מצויות בעולם החומרי כולו. אולם מי שמכיר את מעמדו האמיתי כמשרת נצחי של אלוהים ואת מעמדו של אלוהים, עוסק בשירותו של האל. או אז הוא הופך ראוי להיכנס לכוכבי הוַיְקוּנְטְהַה, שפטורים מחיי סבל חומריים, כמו גם מהשפעת הזמן והמוות. ידיעת מעמדנו האמיתי פירושה גם הבנת מעמדו הנשגב של אלוהים. זו בערות אם כן, לחשוב שמעמדה של ישות החיים זהה לזה של האל, ומי שחושב כך, אינו מסוגל לעסוק בשירות מסור. הוא הופך בעצמו לאדון וסולל את דרכו ללידה ומוות חוזרים ונשנים. לעומתו, מי שמבין שנועד מטבעו לשרת, ופונה לשירות לאל – הלה זכאי להיכנס לוַיְקוּנְטְהַה-לוֹקַה מיד. שירות מטרותיו של אלוהים נקרא קַרְמַה-יוֹגַה או בּוּדְדְהִי-יוֹגַה, או בפשטות, שירות מסור.

פסוק 52

יַדָא תֶא מוֹהַה-קַלִילַם   בּוּדְדְהִיר וְיַתִיתַרִישְׁיַתִי
תַדָא גַנְתָאסִי נִירְוֶדַם   שְׁרוֹתַוְיַסְיַה שְׁרוּתַסְיַה צַ׳ה

יַדָא—כאשר; תֶא—שלך; מוֹהַה—אשליה; קַלִילַם—את היער העבות; בּוּדְדְהִיהִ—שירות מסור מתוך תבונה; וְיַתִיתַרִישְׁיַתִי—תחצה; תַדָא—אז; גַנְתָא אַסִי נִירְוֶדַם—תהפוך לשווה נפש; שְׁרוֹתַוְיַסְיַה—לכל מה שישמע; שְׁרוּתַסְיַה—לכל מה שנשמע; צַ׳ה—גם.

בשעה שתבונתך תחצה את יער האשליה העבות, תהיה שווה-נפש לכל אשר נשמע ויישמע.

רבים הדְבֵקים הדגולים שהפכו שווי-נפש לפולחנים הוֶדיים על-ידי שירות מסור לאל. חייהם מהווים דוגמה יפה לפסוק זה. מי שמבין את קְרִישְׁנַה ויחסיו עמו, רק טבעי שיהפוך שווה-נפש לפולחנים שתכליתם טובת הנאה, אפילו אם הוא בְּרָאהְמַנַה מלומד. שְׂרִי מָאדְהַוֶנְדְרַה פּוּרִי, דָבֵק ואָצָ׳ארְיַה דגול בשושלת דְבֵקים, אומר:

סַנְדְהְיָא-וַנְדַנָה בְּהַדְרַם אַסְתוּ בְּהַוַתוֹ בְּהוֹה סְנָאנָה תוּבְּהְיַם נַמוֹ
בְּהוֹ דֵוָאהּ פִיתַרַשׁ צַ׳ה תַרְפַּנַה-וִידְהֵוּ נָאהַם קְשַׁמַהּ קְשַׁמְיַתָאם
יַתְרַה קְוָאפִי נִישַׁדְיַה יָאדַוַה-קוּלוֹתְתַמְסַסְיַה קַמְסַה-דְוִישַׁהּ
סְמָארַם סְמָארַם אַגְהַם הַרָאמִי תַד אַלַם מַנְיֵא קִים אַנְיֵנַה מֵא

״הו תפילותי שלוש פעמים ביום, הלל לכן. הו רחצה, הינני משתחווה לפניך. הו אלים למחצה! הו אבות קדומים! סילחו לי שאין באפשרותי לחלוק לכם הוקרתי. עתה, בכל מקום שאני יושב, אני נזכר בגדול בניה של שושלת יַדוּ (קְרִישְׁנַה), אויבו של קַמְסַה, ומשתחרר מכל כבלי החטא. הריני סבור שדי לי בכך.״
הפולחנים הוֵדיים, כגון תפילות שונות שלוש פעמים ביום, רחצה השכם בבוקר, מתן כבוד לאבות המשפחה, וכו׳ – אלה הם בגדר חובה לטירון. מכל מקום, מי ששרוי כולו בתודעת קְרִישְׁנַה ועוסק בשירות מסור ונשגב, הרי שכבר הגיע לשלמות והוא שווה-נפש למצוות הללו כולן. הסיגופים השונים וההקרבות אשר מומלצים בכתבי הקודש, אינם דרושים עוד למשרת שכזה, שהתעלה לשלב של הבנה. לעומת זאת, מי שמקיים את טקסי הפולחן מבלי להבין שמטרת הוֵדות היא להגיע לקְרִישְׁנַה, הרי שעיסוקו כולו לשווא. מכאן שמי שמודעים לקְרִישְׁנַה פורצים למעשה, את גבולות השַׁבְּדַה-בְּרַהְמַה, או מתעלים מעבר לוֵדות והאוּפַּנִישַׁדות.

פסוק 53

שְׁרוּתִי-וִיפְּרַתִיפַּנְנָא תֵא יַדָא סְתְהָאסְיַתִי נִישְׁצַ׳לָא
סַמָאדְהָאו אַצַ׳לָא בּוּדְדְהִיס תַדָא יוֹגַם אַוָאפְּסְיַסִי

שְׁרוּתִי—של ההתגלות הוֵדית; וִיפְּרַתִיפַּנְנָא—מבלי להיות מושפעת מתוצאות תועלתניות; תֵא—שלך; יַדָא—כאשר; סְתְהָאסְיַתִי—תשאר; נִישְׁצַ׳לָא—שלא ניתן להזיזה; סַמָאדְהַו—בתודעת קְרִישְׁנַה נשגבת; אַצַ׳לָא—יציבה; בּוּדְדְהִיהּ—תבונה; תַדָא—אז; יוֹגַם—הגשמה עצמית; אַוָאפְּסְיַסִי—תשיג.

בשעה שנפשך לא תופרע עוד מן השפה הנמלצת שבוֵדות, ותשאר יציבה ושקועה בהגשמה עצמית, או אז תזכה בתודעה אלוהית.

נאמר על אדם שהוא בסַמָאדְהִי בשעה שהוא שרוי כולו בתודעת קְרִישְׁנַה; כלומר, שהבין את שלושת ההיבטים – בְּרַהְמַן, פַּרַמָאתְמָא ובְּהַגַוָאן. מכאן שמי שמבין את טבעו הנצחי כמשרת של קְרִישְׁנַה, ויודע שכל עיסוקו זה למלא את חובותיו בתודעת קְרִישְׁנַה, הרי שהגיע לשלמות ההגשמה העצמית. אל לה לשפתה הנמלצת של הוֵדות לבלבל דָבֵק יציב ואיתן שכזה, גם אל לו לעסוק בפעילות

תועלתנית לצורך התעלות לממלכת עדן. תודעת קְרִישְׁנַה פירושה הידברות ישירה עם קְרִישְׁנַה, ובמצב נשגב שכזה יכול הדָבֵק להבין את הוראותיו של קְרִישְׁנַה כולן. פעילות כזו מבטיחה איפוא תוצאות ומקנה ידע מושלם; רק צריך למלא אחר הוראותיו של קְרִישְׁנַה, או הוראות נציגו, המורה הרוחני.

פסוק 54

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
סְתְהִיתַה-פְּרַגְ׳נַָסְיַה קָא בְּהָאשָׁא סַמָאדְהִי-סְתְהַסְיַה קֵשַׁוַה
סְתְהִיתַה-דְהִיהִ קִים פְּרַבְּהָאשֵׁתַה קִים אָסִיתַה וְרַגֵ׳תַה קִים

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; סְתְהִיתַה-פְּרַגְ׳נַָסְיַה—של אדם היציב בתודעת קְרִישְׁנַה; קָא—מהי; בְּהָאשָׁא—השפה; סַמָאדְהִי-סְתְהַסְיַה—של אדם השקוע בטראנס; קֵשַׁוַה—הו קְרִישְׁנַה; סְתְהִיתַה-דְהִיהִ—אדם יציב בתודעת קְרִישְׁנַה; קִים—כיצד; פְּרַבְּהָאשֵׁתַה—ידבר; קִים—כיצד; אָסִיתַה—ישב; וְרַגֵ׳תַה—ילך; קִים—כיצד.

אַרְג׳וּנַה אמר: הו קְרִישְׁנַה, מהם סימניו של מי שתודעתו שרויה בנשגב? כיצד הוא מדבר, ומהי שפתו? כיצד הוא יושב וכיצד הוא מהלך?

כל אדם ניחן במאפיינים שונים, בהתאם למצבו, ומכאן שגם מודעות לקְרִישְׁנַה מתבטאת בדרך דיבור מיוחדת, דרך הליכה, חשיבה, הרגשה וכו׳. ממש כשם שישנם סימנים שמעידים על עושרו של אדם, על חוליו, או על השכלתו, ישנם גם סימנים שמעידים על מודעות נשגבת לקְרִישְׁנַה. אלה מתבטאים בכלל מגעיו עם העולם. הבְּהַגַוַד-גִּיתָא מתארת סימנים אלה. חשובה מכול היא דרך דיבורו של אדם כזה, שהרי הדיבור מהווה המעלה החשובה ביותר באדם. נאמר שטיפש אינו נחשף בשתיקתו. ואכן, שוטה לבוש הדר אינו מתגלה כל עוד אינו פוצה את פיו; אולם ברגע שזה פוצה פה, מייד מסגירות אותו מילותיו. סימנו הראשון של אדם מודע לקְרִישְׁנַה הוא שאינו מדבר אלא על קְרִישְׁנַה ונושאים שקשורים בו. שאר הסימנים מתלווים כמאליהם. אלה יצוינו בפסוק הבא.

פסוק 55

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
פְּרַגַ׳הָאתִי יַדָא קָאמָאן סַרְוָאן פָּארְתְהַה מַנוֹ-גַתָאן
אָתְמַנְי אֵוָאתְמַנָא תוּשְׁטַהִ סְתְהִיתַה-פְּרַגְ׳נַָס תַדוֹצְ׳יַתֵא

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר ; פְּרַגַ׳הָאתִי—מוותר ; יַדָא—כאשר ; קָאמָאן—על התשוקות לעינוג חושים ; סַרְוָאן—כולן ; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא ; מַנַה-גַתָאן—יצירי הדמיון ; אָתְמַנִי—במצב הטהור של הנשמה ; אֵוַה—אכן ; אָתְמַנָא—באמצעות מֶחשָׁב המטוהר ; תוּשְׁטַה—מסופק ; סְתְהִיתַה-פְּרַגְ׳נַָה—שרוי בתודעה נשגבת ; תַדָא—אז ; אוּצְ׳יַתֵא—נאמר.

אישיות אלוה העילאי אמר : הו פָּארְתְהַה, בשעה שאדם מוותר על שלל התשוקות לעינוג חושים, שאינן אלא יצירי הדמיון, ובשעה שמֶחְשַׁבו המטוהר מוצא סיפוקו בעצמי בלבד, או אז נאמר שהוא שרוי בתודעה טהורה ונשגבת.

הבְּהָאגַוַתַם מאשש שמי ששרוי כולו בתודעת קְרִישְׁנַה, או בשירות מסור לאל, ניחן במעלותיהם הטובות של החכמים והקדושים כולן, בעוד שמי שאינו שרוי בנשגב משולל כל תכונה טובה. זאת משום שהוא מוצא מקלט בדמיונו. מכאן שנכון נאמר כאן שיש לוותר על מאוויי החושים, יצירי הדמיון. לא ניתן אמנם לרסן את אלה באופן מלאכותי, אלא שפעילות בתודעת קְרִישְׁנַה מרגיעה אותם מוכנית, ללא כל מאמץ נפרד. לכן ללא היסוס יש לעסוק בתודעת קְרִישְׁנַה, שהרי העיסוק בשירות מסור מרומם באחת לתודעה נשגבת. נשמה מתקדמת מסופקת תמיד בתוך עצמה ומבינה שהיא משרתת נצחית של אלוהים. עם שהגיעה לנשגב, לא עוד מבקשת היא להשביע את מאוויי החושים, שמקורם בחומרנות קטנונית ; אדרבה, היא מאושרת תמיד במצבה הטבעי בשירות נצחי לאל.

פסוק 56

דוּהְקְהֵשְׁוּ אַנוּדְוִיגְנַה-מַנָאהּ סוּקְהֵשׁוּ וִיגַתַה-סְפְּרִיהַהּ
וִיתַה-רָאגַה-בְּהַיַה-קְרוֹדְהַהּ סְתְהִיתַה-דְהִיר מוּניר אוּצְ׳יַתֵא

דוּהְקְהֵשׁוּ—בשלושת סוגי המצוקות ; אַנוּדְוִיגְנַה-מַנָאה—מֶחשָׁבו אינו מתערער ; סוּקְהֵשׁוּ—באושר ; וִיגַתַה-סְפְּרִיהַהּ—אינו מעוניין ; וִיתַה—משוחרר ; רָאגַה—מהתקשרות ; בְּהַיַה—מפחד ; קְרוֹדְהַהּ—מכעס ; סְתְהִיתַה-דְהִיהּ—בעל מֶחשָׁב יציב ; מוּניהּ—חכם ; אוּצְ׳יַתֵא—נקרא.

מי שנפשו אינה מתערערת גם בפקוד אותו שלוש המצוקות, ובעת שמחה עליצותו אינה מעבירה אותו על דעתו, מי שפטור מהתקשרות, מפחד ומכעס – אדם כזה נקרא חכם בעל מֶחשָׁב יציב.

המילה מוּני פירושה מי שמעסיק מֶחשָׁבו ברעיונות ספקולטיביים לאינספור, מבלי להגיע למסקנה ממשית. נאמר שכל מוּני מחזיק בהשקפה משלו, ואם דעתו

אינה שונה מזו של מוּנים אחרים, הרי שאינו מוּני במלוא מובן המילה. נָאסַוּ רִישִׁיר יַסְיַה מַתַם נַה בְּהִינְנַם (מַהָאבְּהָארַתַה וַנַה-פַּרְוַה 313.117). מכל מקום, הסִתְהִיתַה-דְהִיר מוּני שנזכר כאן, שונה. הוא זונח כל נסיון לחדש ולהמציא רעיונות, ושרוי בתודעת קְרִישְׁנַה תמיד. הוא נקרא פְּרַשָׁאנְתַה-נִיהְשֵׁשַׁה-מַנוֹ-רַתְהָאנְתַרַה (סְתוֹתְרַה-רַתְנַה 43), או מי שפסח על שלב החשיבה הספקולטיבית, לאחר שהגיע למסקנה ששְׂרִי קְרִישְׁנַה, וָאסוּדֵוַה, הוא הכול (וָאסוּדֵוַהּ סַרְוַם אִיתִי סַה מַהָאתְמָא סוּ-דוּרְלַבְּהַהּ). הוא נקרא מוּני יציב במֶחשָׁבו. מי שמודע כך לקְרִישְׁנַה, אינו מתערער גם לנוכח שלוש המצוקות, שהרי הוא רואה באלה את חסדו של קְרִישְׁנַה; הוא חושב עצמו ראוי אף לתגובות קשות יותר, בגין עברו החוטא, ומעריך כיצד בחסדו של האל פחת סבלו. גם שמחה הוא זוקף לזכותו של האל, וחושב עצמו בלתי ראוי לאושר; רק בחסדו של קְרִישְׁנַה הוא זוכה בתנאים נוחים לביצוע שירותו המסור. למען השירות לאל הוא נועז ופעיל מאוד, ואינו מושפע ממשיכה או דחייה. זיקה או משיכה פירושה לנטות למשהו לצורך עינוג חושים אישי, ודחייה זה העדר משיכה כזו. אלא שאדם יציב בתודעת קְרִישְׁנַה אינו נקשר לדבר, גם אינו נדחה, שהרי חייו מוקדשים לשירות לאל. הוא אינו כועס גם כאשר נסיונותיו עולים בתוהו, ויציב בהחלטיותו תמיד, בהצלחה ובכשלון.

פסוק 57

יַהּ סַרְוַתְרָאנַבְּהִיסְנֵהַס תַת תַת פְּרָאפְּיַה שׁוּבְּהָאשׁוּבְּהַם
נָאבְּהִינַנְדַתִי נַה דְוֵשְׁטִי תַסְיַה פְּרַגְ'נָא פְּרַתִישְׁטְהִיתָא

יַהּ—אדם אשר; סַרְוַתְרַה—בכל מצב; אַנַבְּהִיסְנֵהַהּ—ללא חיבה; תַת תַת—את כל; פְּרָאפְּיַה—בהשיגו; שׁוּבְּהַה—טוב; אַשׁוּבְּהַם—רע; נַה—אינו; אַבְּהִינַנְדַתִי—מהלל; נַה—אינו; דְוֵשְׁטִי—שונא; תַסְיַה—שלו; פְּרַגְ'נָא—ידע מושלם; פְּרַתִישְׁטְהִיתָא—מבוסס.

בעולם החומרי, מי שבטוב וברע נשאר בלתי מושפע, ואינו מהלל את הטוב או מבזה את הרע – הוא יציב ואיתן בידע מושלם.

העולם החומרי נתון לתהפוכות אין קץ, טובות או רעות. אולם מי שיציב בתודעת קְרִישְׁנַה אינו נסער מאלה, גם אינו מושפע מטוב או מרע. מי שמצוי בעולם החומרי, שהוא עולם של שניות, פוגש בהכרח בטוב וברע. אולם תודעת קְרִישְׁנַה פוטרת אותו מהשפעתם. זאת על-ידי השתקעות בקְרִישְׁנַה, שהוא כולו טוב מוחלט. בתודעה כזו, מתעלה האדם למעמד נשגב ומושלם, שנקרא באופן טכני סַמָאדְהִי.

פסוק 58

יַדָא סַמְּהַרַתֶא צָ׳איַם קוּרְמוֹ ׳נְגָאנִיוַה סַרְוַשַׂה
אינְדְרִייָאנִינְדְרִייָארְתְהֶבְּהְיַס תַסְיַה פְּרַגְ׳נָא פְּרַתישְׁטְהיתָא

יַדָא—כאשר; סַמְּהַרַתֶא—מכנס; צַ׳ה—גם; אַיַם—הוא; קוּרְמַה—צב; אַנְגָאני—את האיברים; איוַה—כמו; סַרְוַשַׂה—כולם יחד; אינְדְרִייָאני—את החושים; אינְדְרִייַה-אַרְתְהֶבְּהְיַה—ממושאי החושים; תַסְיַה—שלו; פְּרַגְ׳נָא—תודעה; פְּרַתישְׁטְהיתָא—יציבה.

מי שמסוגל למשוך את חושיו ממושאיהם כשם שהצב מכנס גפיו בשריונו, הריהו יציב ואיתן בתודעה מושלמת.

יוגי, דָבֵק, או מי שהגיע להגשמה עצמית, נבחן ביכולתו לשלוט בחושיו בהתאם לתכניתו. רוב האנשים לעומת זאת, הם עבדי החושים ומשרתים את תכתיביהם. זוהי התשובה לשאלה לגבי מצבו של היוגי. החושים משולים לנחשים ארסיים. אלה שלוחי רסן מטבעם ונוטים לפעול כרצונם. אלא שהיוגי, או הדָבֵק, חייב לדעת לרסן אותם ביד חזקה – כמו משביע-נחשים – ולעולם לא להתירם עצמאיים. הכתובים מלאים בהוראות "עשה" ו"אל תעשה". מי שמתעלם מאלה ואינו מרסן את תענוגות החושים, לא ישיג יציבות בתודעת קְרִישְׁנַה. הצב, כמתואר כאן, מהווה הדוגמה הטובה ביותר לכך. הצב יכול בכל עת לכנס את חושיו, ולשוב ולחושפם לצרכיו. כמותו, מי שמודע לקְרִישְׁנַה משתמש בחושיו רק לצורך שירותו לאל, ואלמלא כן אלה מרוסנים. אַרְגִ׳וּנַה לומד כאן להשתמש בחושיו לצורך השירות לאל, ולא למען סיפוקו האישי. אדם שמעסיק את חושיו תמיד בתודעת קְרִישְׁנַה נמשל לכן, לצב שמכנס את איבריו.

פסוק 59

וישַׂיָא ויניוַרְתַנְתֶא נירָאהָארַסְיַה דֶהינַה
רַסַה-וַרְגַ׳ם רַסוֹ ׳פְּי אַסְיַה פַּרַם דְרִישְׁטְוָא ניוַרְתַתֶא

וישַׂיָאה—מושאים לעינוג חושים; ויניוַרְתַנְתֶא—האדם מתרגל כיצד להימנע מהם; נירָאהָארַסְיַה—שמתרגל הגבלות על דרך השלילה; דֶהינַה—של השוכן בגוף; רַסַה-וַרְגַ׳ם—מלבד הטעם; רַסַה—טעם לעינוג חושים; אַפִּי—אפילו; אַסְיַה—שלו; פַּרַם—דברים נעלים הרבה יותר; דְרִישְׁטְוָא—בראותו; ניוַרְתַתֶא—חדל.

אפשר אולי, להגביל את הנשמה שבגוף מהנאה חושית גם בשעה שטעמם של מושאי החושים עדיין חי בה. אולם כאשר היא חדלה מפעילות כזו, לאור התנסות בטעם נעלה יותר, היא נשארת יציבה בתודעתה.

לא ניתן לחדול מהנאות חושים מבלי להיות בנשגב. ההימנעות מעינוג חושים באמצעות חוקים ומצוות דומה כלשהו להגבלת תזונתו של חולה. אלא שהחולה אינו אוהב איסורים שכאלה, גם אינו מאבד את תאבונו. משום כך הגבלת החושים באמצעות תהליכים רוחניים, כגון אַשְׁטָאנְגַה-יוגה על שלביה השונים – יַמַה, נִייַמַה, אָסַנַה, פְּרַנָאיָאמַה, פְּרַתְיָאהָארַה, דְהָארַנָא, דְהְיָאנַה וסַמָאדְהִי, מומלצת רק לנבערים שידיעתם פחותה. מכל מקום, מי שמתקדם בתודעת קְרִישְׁנַה וזכה וחווה ביופיו של אישיות אלוה קְרִישְׁנַה, אינו נמשך עוד אחר דברים חומריים מתים. מכאן שהגבלות נועדו לטירונים חסרי ידע בחיים רוחניים והן נחוצות כל עוד לא מתפתחת משיכה טבעית לתודעת קְרִישְׁנַה, כי מי שמודע לקְרִישְׁנַה, מאבד מוכנית כל משיכה לדברים חסרי טעם.

פסוק 60

יַתַתוֹ הְי אַפִּי קוּנְתֵיַה פּוּרוּשַׁסְיַה וִיפַּשְׁצִ׳יתַהּ
אִינְדְרִייָאנִי פְּרַמָאתְהִינִי הַרַנְתִי פְּרַסַבְּהַם מַנַהּ

יַתַתַהּ—מתאמץ; הִי—אכן; אַפִּי—למרות; קוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; פּוּרוּשַׁסְיַה—של האדם; וִיפַּשְׁצִ׳יתַהּ—מלא בידע ויכולת אבחנה; אִינְדְרִייָאנִי—החושים; פְּרַמָאתְהִינִי—המסעירים; הַרַנְתִי—סוחפים; פְּרַסַבְּהַם—בחוזקה; מַנַהּ—את המֶחשָב.

הו אַרְג׳וּנַה, החושים עזים ותובעניים עד מאוד, ויכולים לסחוף בחוזקה אפילו מֶחשָבו של אדם בעל אבחנה שמתאמץ לרסנם.

רבים החכמים הקדושים, הוגי הדעות והחותרים לנשגב, שמנסים לשלוט בחושיהם. אלא שחרף מאמציהם, גם הגדולים שבהם נופלים לעיתים קרבן להנאות חושים חומריות. זאת בגלל המֶחשָב הסוער. וִישְׁוָאמִיתְרַה למשל, היה חכם דגול ויוגי מושלם שעסק בסיגופים חמורים ותירגל יוגה לצורך שליטה בחושים, אך אפילו הוא התפתה על-ידי מֵנַקָא להתענגות מינית. הדוגמאות לכך רבות לאינספור בתולדות העולם. מכאן שללא תודעת קְרִישְׁנַה, קשה מאוד לשלוט במֶחשָב ובחושים. זאת משום שמֶחשָב שאינו שקוע בקְרִישְׁנַה, אינו מסוגל לחדול מפעילות חומרית. שְׂרִי יָאמוּנָאצָ׳ארְיַה, שהיה קדוש דגול ודָבֵק, נותן דוגמה מעשית לכך:

יַד-אַוַדְהִי מַמַה צֶ׳תַהּ קְרִישְׁנַה-פָּאדַארַוינְדֶא
נַוַה-נַוַה-רַסַה-דְהָאמַנִי אוּדְיַתַם רַנְתוּם אָסִית
תַד-אַוַדְהִי בַּתַה נָארִי-סַנְגַמֶא סְמַרְיַמָאנֶא
בְּהַוַתִי מוּקְהַה-וִיקָארַהּ סוּשְׁטְהוּ נִישְׁטְהִיוַנַם צַ׳ה

"מאז שמֶחשָבי עוסק בשירות לכפות רגלי הלוטוס של קְרִישְׁנַה, שממלאני בכל רגע בטעמים נשגבים חדשים, כל אימת שחולפת בי מחשבה אודות חיי מין עם אשה, אני מעוות את פני ויורק לעצם המחשבה."
מאחר שתודעת קְרִישְׁנַה נשגבת כל כך ונפלאה, הרי שההנאות החומריות מאבדות כמאליהן, את משיכתן; זה דומה לאדם רעב ששבר רעבונו במזון מזין. מַהָארָאגַ׳ה אַמְבַּרִישַה גבר על יוגי רב כוח, דוּרְוָאסָא מוּני, רק משום שמֶחשָבו היה שרוי בתודעת קְרִישְׁנַה (סַה וַי מַנַהּ קְרִישְׁנַה-פַּדָארַוינְדַיוֹר וַצָ׳אמְסִי וַיְקוּנְטְהַה-גוּנָאנוּוַרְנַנֶא).

פסוק 61

תָאנִי סַרְוָאנִי סַמְיַמְיַה יוּקְתַה אָסִיתַה מַת-פַּרַהּ
וַשֶׁא הִי יַסְיֵנְדְרִייָאנִי תַסְיַה פְּרַגְ׳נָא פְּרַתִישְׁטְהִיתָא

תָאנִי—את החושים הללו; סַרְוָאנִי—כולם; סַמְיַמְיַה—שומר תחת שליטתו; יוּקְתַהּ—עוסק; אָסִיתַה—עליו להימצא; מַת-פַּרַהּ—במערכת יחסים עימי; וַשֶׁא—תחת שליטה מלאה; הִי—אכן; יַסְיַה—אשר שלו; אינְדְרִייָאנִי—החושים; תַסְיַה—שלו; פְּרַגְ׳נָא—תודעה; פְּרַתִישְׁטְהִיתָא—יציבה.

מי שמרסן את חושיו ושומר אותם תחת שליטה מלאה וממקד תודעתו בי, ידוע כאדם בעל תבונה יציבה.

פסוק זה מסביר שתודעת קְרִישְׁנַה מהווה פסגת שלמות היוגה. ללא תודעת קְרִישְׁנַה לא ניתן לשלוט בחושים. כנזכר לעיל, התגרה היוגי הגדול דוּרְוָאסָא מוּני במַהָארָאגַ׳ה אַמְבַּרִישַה, וברוב גאוותו נמלא חימה שלא לצורך ואיבד את השליטה על חושיו. המלך לעומתו, אף שלא ניחן בכוחותיו של היוגי, מאחר שהיה דָבֵק, נשא בשתיקה את העוולות הרבות, ולבסוף זכה בנצחון. בשְרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (9.4.18-20) נזכרים הכישורים שאיפשרו למלך למשול בחושיו:

סַה וַי מַנַהּ קְרִישְׁנַה-פַּדָארַוינְדַיוֹר
וַצָ׳אמְסִי וַיְקוּנְטְהַה-גוּנָאנוּוַרְנַנֶא

קָרָוּ הַרֵר מַנְדירַה-מָארְגַ׳נָאדִישׁוּ
שְׁרוּתִים צַ׳קָארָאצְ׳יוּתַה-סַת-קָתְהוֹדַיֵא

מוּקוּנְדַה-לִינְגָאלַיַה-דַרְשַׁנֵא דְרִישַׁוּ
תַד-בְּהְרִיתְיַה-גָאתְרַה-סְפַּרְשֵׁא 'נְגַה-סַנְגַמַם
גְהְרָאנַם צַ׳ה תַת-פָּאדַה-סַרוֹגַ׳ה-סוּרַבְּהֵא
שְׁרִימַת-תוּלַסְיָא רַסַנָאם תַד-אַרְפִּיתֵא

פָּאדַוּ הַרֵה קְשֵׁתְרַה-פַּדָאנוּסַרְפַּנֵא
שִׁירוֹ הְרִישִׁיקֵשַׁה-פַּדָאבְּהִיוַנְדַנֵא
קָאמַם צַ׳ה דָאסְיֵא נַה תוּ קָאמַה-קָאמְיַיָא
יַתְהוֹתְתַמַשְׁלוֹקַה-גַ׳נָאשְׁרַיָא רַתִיהָ

"מַהָארָאגַ׳ה אַמְבַּרִישַׁה מיקד את מֶחשָׁבו בכפות רגלי הלוטוס של קְרִישְׁנַה, עם מילותיו תיאר את משכנו, בידיו ניקה את מקדשו ובאוזניו האזין לעלילותיו. את עיניו העסיק בצפייה בדמותו של האל, את גופו בנגיעה בגופם של הדְבֵקים, את נחיריו בהרחת ניחוח התוּלַסִי שהוגשה כמינחה לכפות רגלי הלוטוס של האל, ואת לשונו העסיק בטעימת התוּלַסִי. עם רגליו צעד לאתרי הקודש ולמקדשיו של האל, עם ראשו השתחווה לפניו, ואת תשוקותיו כולן הקדיש להגשמת תשוקותיו של האל... הכישורים הללו כולם הפכו אותו לדָבֵק מַת-פַּרַה."

המילה מַת-פַּרַה רבת משמעות בהקשר זה. חייו של מַהָארָאגַ׳ה אַמְבַּרִישַׁה מלמדים כיצד להפוך למַת-פַּרַה. שְׁרִילַה בַּלַדֵוַה וידְיָאבְּהֻוּשַׁנַה, שהיה מלומד ואָצָ׳ארְיַה דגול בשושלת של מַת-פַּרַה, מעיר: מַד-בְּהַקְתִי-פְּרַבְּהָאוֵנַה סַרְוֶנְדְרִייַה-ויגַ׳יַה-פֻּורְוִיקָא סְוָאתְמַה-דְרִישְׁטִיהָ סוּ-לַבְּהֵתִי בְּהָאוַה: "רק בכוחו של שירות מסור לקְרִישְׁנַה ניתן לשלוט כליל בחושים." לעיתים ניתנת גם דוגמת האש: "ממש כשם שאש שורפת הכול, וישְׁנוּ שנמצא בלב היוגי, שורף כל טומאה ואי-טוהר." גם היוֹגַה-סֻוּתְרַה מורה על הגות בוישְׁנוּ ולא בחלל ריק. אותם יוגים-לכאורה, שהוגים במשהו שאינו דמותו של וישְׁנוּ, בסך הכול מבזבזים את זמנם בחיפושי סרק אחר חזיונות תעתועים. עלינו להפוך לכן, מודעים לקְרִישְׁנַה ומסורים לו, שהרי זו מטרת היוגה האמיתית.

פסוק 62

דְהְיָאיַתוֹ וִישַׁיָאן פּוּמְסַהּ   סַנְגַס תֵשֻׁוּפַּגָ׳איַתֵא
סַנְגָאת סַנְּגָ׳איַתֵא קָאמַהּ   קָאמָאת קְרוֹדְהוֹ 'בְּהִיגָ׳איַתֵא

דְהְיָאיַתַהּ—בעודו מהרהר; וִישַׁיָאן—במושאי החושים; פּוּמְסַהּ—בעוד האדם; סַנְגַהּ—התקשרות; תֵשוּ—אל מושאי החושים; אוּפַּגָ׳איַתֵא—מתפתחת; סַנְגָאת—

מההתקשרות; סַנְּגָ׳אִיַתֵא—מתפתחת; קָאמַהּ—תשוקה; קָאמָאת—מהתשוקה; קְרוֹדְהַהּ—כעס; אַבְּהִיגָ׳אִיַתֵא—מתגלה.

אגב הירהור במושאי החושים, האדם נקשר אליהם. מקשר זה צומחת תאווה, ומתאווה מתעורר כעס.

מי שאינו מודע לקְרִישְׁנַה, נוטה להרהר במושאי החושים, ולפתח כתוצאה מכך תשוקות חומריות. החושים זקוקים לפעילות ממשית, ואם אינם מועסקים בשירות אוהב לאל, הרי שיירתמו לשירות החומרנות. הכול בעולם החומרי, לרבות שִׁיוַה וּבְּרַהְמָא – קל וחומר האלים-למחצה שבכוכבי עדן – מושפעים ממושאי החושים. תודעת קְרִישְׁנַה מהווה המוצא היחידי מן המלכוד הזה שבקיום החומרי. שִׁיוַה היה שקוע בהגות עמוקה, אולם נכנע לפיתויה של פָּארְוַתִי לעינוג חושים וכתוצאה מזה קָארְתִיקֵיַה נולד. התגלות של מָאיָא-דֵוִי ניסתה לעומת זאת, לפתות את הדָבֵק הצעיר הַרִידָאסַה טְהָאקוּרַה, אלא שהלה עמד במבחן בקלות, משום שהיה דָבֵק טהור של קְרִישְׁנַה. כנזכר לעיל בפסוק של שְׁרִי יָאמוּנָאצָ׳ארְיַה, דָבֵק רציני דוחה את הנאות החושים החומריות כולן, כיוון שפיתח טעם נעלה יותר להנאה הרוחנית שבחברתו של האל. זהו סוד ההצלחה. מי שאינו מודע לקְרִישְׁנַה, גם אם בכוחו לדכא את חושיו באמצעים מלאכותיים, ייכשל בסופו של דבר, שהרי שבריר של מחשבה על הנאות חושים יסעירו, וידחף אותו לספק את תשוקתו.

פסוק 63

קְרוֹדְהָאד בְּהַוַתִי סַמְּמוֹהַהּ סַמְּמוֹהָאת סְמְרִיתִי-וִיבְּהְרַמַהּ
סְמְרִיתִי-בְּהְרַמְּשָׁאד בּוּדְדְהִי-נָאשׁוֹ בּוּדְדְהִי-נָאשָׁאת פְּרַנַשְׁיַתִי

קְרוֹדְהָאת—מהכעס; בְּהַוַתִי—נוצרת; סַמְּמוֹהַהּ—אשליה מושלמת; סַמְּמוֹהָאת—מהאשליה; סְמְרִיתִי—של הזיכרון; וִיבְּהְרַמַהּ—בלבול; סְמְרִיתִי-בְּהְרַמְּשָׁאת—לאחר בלבול הזיכרון; בּוּדְדְהִי-נָאשַׁהּ—אובדן התבונה; בּוּדְדְהִי-נָאשָׁאת—מתוך אובדן התבונה; פְּרַנַשְׁיַתִי—האדם נופל.

כעס מעוות את המציאות, ומעיוות המציאות מתבלבל הזיכרון. עם בילבול הזיכרון אובדת התבונה, וכאשר אובדת התבונה, שב האדם ונופל לקיום החומרי.

שְׁרִילַה רֻוּפַּה גוֹסְוָאמִי מורה:

פְּרָאפַּנְץ׳יקַתַיָא בּוּדְדְהְיָא הַרִי-סַמְבַּנְדְהִי-וַסְתוּנַהּ
מוּמוּקְשוּבְּהִיהּ פַּרִיתְיָאגוֹ וַיְרָאגְיַם פְּהַלְגוּ קַתְהְיַתֶא
(בְּהַקְתִי-רַסָאמְרִיתַה-סִינְדְהוּ 1.2.258)

עם שמפתחים תודעת קְרִישְׁנַה לומדים כיצד להשתמש בכל דבר לשירותו של האל. מי שנבערים לגבי תודעת קְרִישְׁנַה מנסים באופן מלאכותי להימנע ממושאים חומריים. אולם אף שאלה מבקשים גאולה משיעבוד חומרי, התוצאה היא שאינם משיגים פרישות מושלמת. פרישות לכאורה נקראת פְּהַלְגוּ, או פחותת חשיבות. מי שמודע לקְרִישְׁנַה לעומת זאת, יודע כיצד לנצל כל דבר לשירותו של אלוהים, ומשום כך אינו נופל קורבן לתודעה חומרית. אימפרסונליסט שסבור למשל, שהאל, או המוחלט, משולל אישיות ייחודית ואינו מסוגל לאכול, מנסה בעצמו להימנע ממאכלים טעימים, בעוד שהדָבֵק יודע שקְרִישְׁנַה הוא הנהנה העליון שאוכל את מה שמוגש לו במסירות. לאחר שהמזון הערב מועלה כמינחה לאל, הדָבֵק אוכל את שאריותיו, שנקראות פְּרַסָאדַם. הכול הופך אז רוחני ואין עוד סכנה למעידה. הדָבֵק אוכל פְּרַסָאדַם בתודעת קְרִישְׁנַה, בעוד שהלא-דָבֵק דוחה את המזון וחושב אותו לחומרי. בגלל הפרישות המדומה הזו, הופכים חייו של האימפרסונליסט חסרי כל הנאה, ודי אז בגירוי פעוט כדי לסחוף את מֶחשָבו חזרה לבריכת הקיום החומרי. נאמר שנשמה כזו, אף שהתעלתה לשלב הגאולה, שבה ונופלת. זאת משום שלא מצאה משען בשירות מסור.

פסוק 64

רָאגַה-דְוֵשַׁה-וִימוּקְתַיְס תוּ וִישַׁיָאן אִינְדְרִייַיְשׁ צַ׳רַן
אָתְמַה-וַשְׁיַיְר וִידְהֵיָאתְמָא פְּרַסָאדַם אַדְהִיגַצְ׳צְ׳הַתִי

רָאגַה—מהתקשרות; דְוֵשַׁה—מדחייה; וִימוּקְתַיְהּ—משוחררים; תוּ—לעומת זאת; וִישַׁיָאן—במושאי החושים; אִינְדְרִייַיְהּ—באמצעות חושים; צַ׳רַן—עוסק; אָתְמַה-וַשְׁיַיְהּ—נמצאים תחת שליטה; וִידְהֵיַה-אָתְמָא—אדם המתרגל חופש מווסת; פְּרַסָאדַם—חסדו של האל; אַדְהִיגַצְ׳צְ׳הַתִי—משיג.

לעומת זאת מי שחופשי מכל התקשרות ודחייה, ומסוגל לרסן את חושיו באמצעות כללי הגאולה – הלה זוכה במלוא חסדו של האל.

הוסבר כבר שניתן לכאורה לרסן את החושים באמצעים מלאכותיים כלשהם, אלא שכל עוד אלה אינם עוסקים בשירות נשגב לאל, רבים הסיכויים למעידה.

אדם מודע לקְרִישְׁנַה, גם אם נראה שהוא שרוי במישור החושי, בגלל מודעותו לקְרִישְׁנַה, הרי שאינו קשור לפעילות החושית. עניינו כולו מתמצה בסיפוקו של קְרִישְׁנַה, ומכאן שהוא נשגב לכל זיקה או דחייה. לרצונו של קְרִישְׁנַה, הוא נכון לעשות גם דברים שברגיל נחשבים לבלתי רצויים; וללא רצונו, הרי שלא יעשה את מה שברגיל היה עושה למען סיפוקו האישי. פעולה או אי-פעולה – אלה נתונות לכן לשליטתו, שהרי הוא פועל על-פי הדרכתו של קְרִישְׁנַה. תודעה שכזו מושגת בחסדו נטול הסיבה של האל, ומכאן שגם דָבֵק שקשור למישור החושי יכול להשיגה.

פסוק 65

פְּרַסָאדֵא סַרְוַה-דוּהְקְהָאנָאם הָאנִיר אַסְיוֹפַּגָ׳איַתֵא
פְּרַסַנְנַה-צֵ׳תַסוֹ הְי אָשׂוּ בּוּדְדְהִיה פַּרְיַוַתִישְׁטְהַתֵא

פְּרַסָאדֵא—עם השגת חסדו נטול הסיבה של האל; סַרְוַה—של כל; דוּהְקְהָאנָאם—המצוקות החומריות; הָאנִיהְ—הרס; אַסְיַה—שלו; אוּפַּגָ׳איַתֵא—נוצר; פְּרַסַנְנַה-צֵ׳תַסַה—של האדם המסופק; הִי—בהחלט; אָשׂוּ—במהרה; בּוּדְדְהִיהְ—תבונה; פַּרִי—במידה מספקת; אַוַתִישְׁטְהַתֵא—מתייצבת.

מי שמסופק כך (בתודעת קְרִישְׁנַה) – עבורו לא קיימות עוד שלוש מצוקות הקיום החומרי; בתודעה מסופקת שכזו, במהרה מתייצבת תבונתו.

פסוק 66

נָאסְתִי בּוּדְדְהִיר אַיוּקְתַסְיַה נַה צָ׳איוּקְתַסְיַה בְּהָאוַנָא
נַה צָ׳אבְּהָאוַיַתַהְ שָׁאנְתִיר אַשָׁאנְתַסְיַה קוּתַהְ סוּקְהַם

נַה אַסְתִי—לא תתכן; בּוּדְדְהִיהְ—תבונה נשגבת; אַיוּקְתַסְיַה—למי שאינו מחובר (לתודעת קְרִישְׁנַה); נַה—לא; צַ׳ה—ו-; אַיוּקְתַסְיַה—לאדם המשולל תודעת קְרִישְׁנַה; בְּהָאוַנָא—מְחשָׁב יציב (באושר); נַה—לא; צַ׳ה—ו-; אַבְּהָאוַיַתַהְ—למי שאינו יציב; שָׁאנְתִיהְ—שלווה; אַשָׁאנְתַסְיַה—למי שאינו שליו; קוּתַהְ—היכן; סוּקְהַם—האושר.

למי שאינו מחובר לעליון (בתודעת קְרִישְׁנַה) לא תיתכן תבונה נשגבה, גם לא מְחשָׁב יציב, ובלי אלה, לא תיתכן שלווה. וכיצד ייתכן אושר ללא שלווה?

שלווה אינה אפשרית ללא תודעת קְרִישְׁנַה. זה מאושש בפרק החמישי (5.29). נאמר שם שמי שמבין שקְרִישְׁנַה הוא המתענג היחיד על תוצאות ההקרבות והסיגופים,

שהוא אדון עולם התופעות כולו, וידידן האמיתי של כל ישויות החיים – רק הוא זוכה בשלווה אמיתית. מכאן שללא תודעת קְרִישְׁנַה, לא מוצא לו המֶחשָׁב מטרה עליונה. וללא מטרה כזו, הריהו נתון להטרדות. לכן מי שמבין שקְרִישְׁנַה הוא הנהנה, בעל הקניין וידיד לכול – רק הוא זוכה במֶחשָׁב יציב ושליו. ולעומת זאת, מי שפועל ללא יחסים עם קְרִישְׁנַה, חווה רק בחרדות ותיסכול, גם אם ינסה ויפגין שלווה והתקדמות רוחנית. השלווה שבתודעת קְרִישְׁנַה מתגלית מעצמה ומקורה ביחסים עם קְרִישְׁנַה.

פסוק 67

אִינְדְרִייָאנָּאם הִי צַ׳רַתָאם   יַן מַנוֹ ׳נוּוִידְהִייַתֶא
תַד אַסְיַה הַרַתִי פְּרַגְ׳נָּאם   וָאיוּר נָאוַם אִיוָאמְבְּהַסִי

אִינְדְרִייָאנָּאם—בחושים; הִי—אכן; צַ׳רַתָאם—המשוטטים; יַת—זה אשר; מַנַהּ—המֶחשָׁב; אַנוּוִידְהִייַתֶא—עוסק ללא הרף; תַת—זה; אַסְיַה—שלו; הַרַתִי—לוקח; פְּרַגְ׳נָּאם—את התבונה; וָאיוּה—רוח; נָאוַם—את הספינה; אִיוַה—כמו; אַמְבְּהַסִי—במים.

ממש כשם שסירה במים נסחפת על-ידי רוח עזה, די באחד מן החושים המשוטטים שלו נתון המֶחשָׁב, כדי לסחוף תבונתו של אדם.

על החושים לעסוק כולם בשירות לאל, שהרי די שאחד מאלה יעסוק בעינוג חושי, כדי להסיט את הדָבֵק מנתיב ההתקדמות הרוחנית. כפי שנזכר לגבי חייו של מַהָארָאגַ׳ה אַמְבַּרִישַׁה, החושים צריכים לעסוק כליל בתודעת קְרִישְׁנַה, שהרי זו הדרך הנכונה לשליטה במֶחשָׁב.

פסוק 68

תַסְמָאד יַסְיַה מַהָא-בָּאהוֹ   נִיגְרִיהִיתָאנִי סַרְוַשַׂהּ
אִינְדְרִייָאנִּינְדְרִייָארְתְהֶבְּהְיַס   תַסְיַה פְּרַגְ׳נָּא פְּרַתִישְׁטְהִיתָא

תַסְמָאת—לכן; יַסְיַה—זה ששלו; מַהָא-בָּאהוֹ—הו גיבור חיל; נִיגְרִיהִיתָאנִי—מרוסנים כך; סַרְוַשַׂהּ—לחלוטין; אִינְדְרִייָאנִי—החושים; אִינְדְרִייַה-אַרְתְהֶבְּהְיַהּ—ממושאי החושים; תַסְיַה—שלו; פְּרַגְ׳נָּא—תבונה; פְּרַתִישְׁטְהִיתָא—יציבה.

הו גיבור-חיל, אין ספק לכן, שמי שמונע את חושיו ממושאיהם, הוא בעל תבונה יציבה.

תודעת קְרִישְׁנַה, או העסקת החושים כולם בשירות מסור, מהווה האמצעי היחידי לריסון דחפי החושים. אויבים נכנעים לכוח חזק יותר, וכמותם גם החושים. אלא ששום מאמץ אנושי לא יוכל להם; דרושה העסקתם בשירות לאל. מכאן שתודעת קְרִישְׁנַה לבדה מקנה תבונה יציבה, וזו מושגת על-ידי תירגול תחת הדרכתו של מורה רוחני מוסמך. מי שמבין את זה נקרא סָאדְהַקַה, או מועמד מתאים לגאולה.

פסוק 69

יָא נִישָׁא סַרְוַה-בְּהֻוּתָאנָאם תַסְיָאם גָ׳אגַרְתִי סַמְּיַמִי
יַסְיָאם גָ׳אגְרַתִי בְּהֻוּתָאנִי סָא נִישָׁא פַּשְׁיַתוֹ מוּנֵהֹ

יָא—זה אשר; נִישָׁא—לילה; סַרְוַה—כולן; בְּהֻוּתָאנָאם—עבור הישויות; תַסְיָאם—בו; גָ׳אגַרְתִי—ער; סַמְּיַמִי—השולט בעצמו; יַסְיָאם—זה אשר בו; גָ׳אגְרַתִי—ערות; בְּהֻוּתָאנִי—הישויות; סָא—הוא; נִישָׁא—לילה; פַּשְׁיַתַה—בעל התובנה; מוּנֵהֹ—עבור החכם.

לילן של כל הישויות הוא זמן יקיצתו של השולט בעצמו, וזמן יקיצתן של הישויות הוא לילו של החכם בעל התובנה.

אנשים חכמים הם משני סוגים. תבונתו של האחד מתבטאת בפעילות חומרית לצורך עינוג חושים, ואילו האחר מתבונן פנימה וחותר להגשמה עצמית. מעשיו של החכם הבוחן פנימה, או המעמיק, הם כמו לילה עבור אדם שטוף חומרנות. החומרניים הבורים בנושא ההגשמה העצמית ישנים בלילה כזה, ואילו החכם בעל התובנה דרוך ועירני ב״לילם״ של החומרניים. הלה מפיק עונג נשגב מהתקדמות הדרגתית בחיים רוחניים, בעוד שמי ששקועים בפעילות חומרית ורדומים בנוגע להגשמה עצמית – אלה חולמים על הנאות חושים שונות, וחווים בשנתם בשמחה ובצער, לסירוגין. בעל התובנה לעומתם, שווה נפש לאושר או לסבל החומרי. הוא מתמיד בחתירתו להגשמה עצמית, מבלי להיטרד מתגובות חומריות.

פסוק 70

אָפּוּרְיַמָאנַם אַצַ׳לַה-פְּרַתִישְׁטְהַם
סַמוּדְרַם אָפַּה פְּרַוִישַׁנְתִי יַדְוַת

תַדְוַת קָאמָא יַם פְּרַוִישַׁנְתִי סַרְוֶא
סַה שָׁאנְתִים אָפְּנוֹתִי נַה קָאמַה-קָאמִי

אָפֻּורְיַמָאנַם—מתמלא ללא הרף; אַצַ׳לַה-פְּרַתִישְׁטְהַם—נשאר יציב; סַמוּדְרַם—אל הים; אָפַּה—המים; פְּרַוִישַׁנְתִי—נכנסים; יַדְוַת—כפי ש-; תַדְוַת—כך; קָאמָאהּ—התשוקות; יַם—זה שאליו; פְּרַוִישַׁנְתִי—נכנסות; סַרְוֶא—כולן; סַהּ—הוא; שָׁאנְתִים—שלווה; אָפְּנוֹתִי—משיג; נַה—לא; קָאמַה-קָאמִי—מי שמנסה להשביע את התשוקות.

מי שאינו נטרד מזרם התשוקות הבלתי פוסק – כמו הים שנשאר יציב ושליו למרות הנהרות אשר זורמים לתוכו וממלאים אותו ללא הרף – רק הוא זוכה בשלווה, ולא מי שמנסה להשביע תשוקות שכאלה.

אף על פי שהים הגדול מלא תמיד במים, הוא עוד מוסיף ומתמלא, במיוחד בעונת הגשמים. אף על פי כן, הוא נשאר תמיד כפי שהוא – יציב; הוא אינו נסער, גם לא עולה על גדותיו. כמותו גם אדם ממוקד בקְרִישְׁנַה. כל עוד קיים הגוף החומרי, ממשיכים יצריו לתבוע עינוג חושים, אלא שהדָבֵק מלא כולו ואינו נטרד מתשוקות שכאלה. מאחר שהאל ממלא את צרכיו החומריים כולם, הרי שאינו זקוק לדבר. הוא משול לים – שמלא בתוכו תמיד. התשוקות, כמו נהרות אשר זורמים לים, אפשר שיתעוררו, אולם הוא נשאר יציב בפועלו; הוא אינו נטרד כלל מן התשוקות לעינוג חושים. אדם מודע לקְרִישְׁנַה נבחן בוויתורו על עינוג חושים חומרי, אף שאפשר שהתשוקות עדיין מקננות בלבו. הסיפוק שהוא מפיק מהשירות האוהב לאל הופך אותו יציב כמו הים, ומקנה לו שלווה מלאה. מי שמבקשים לעומת זאת, להגשים את מאווייהם – לרבות השאיפה לגאולה, קל וחומר הצלחה חומרית – אלה אינם מוצאים שלווה לעולם. הפועלים למען פירות עמלם, מבקשי הגאולה, והיוגים ששואפים לכוחות נסתרים – מאחר שאלה מלאים בתשוקות שאינן מתגשמות הרי שאינם מאושרים, בעוד שאדם מודע לקְרִישְׁנַה מפיק אושר משירותו לאל, ואינו מבקש עוד דבר להגשימו. למעשה, הוא אינו מתאווה אפילו לגאולה משיעבוד חומרי; הוא משולל תשוקות חומריות, ומשום כך הוא שליו לגמרי.

פסוק 71

וִיהָאיַה קָאמָאן יַהּ סַרְוָאן פּוּמָאמְשׁ צַ׳רַתִי נִיהְסְפְּרִיהַהּ
נִירְמַמוֹ נִירַהַנְקָארַהּ סַה שָׁאנְתִים אַדְהִיגַצְ׳צְ׳הַתִי

ויהָאִיַה—בנוטשו ; קָאמָאן—את התשוקות לעינוג חושים ; יַה—מי ש- ; סַרְוָאן—כולן ; פּוּמָאן—אדם ; צַ׳רַתי—חי ; ניהְסְפְּרִיהַה—חופשי מתאווה ; נירְמַמַה—ללא תחושת בעלות ; נירַהַנְקָארַה—ללא עצמי כוזב ; סַה—הוא ; שָׁאנְתִים—שלווה ; אַדְהיגַצְ׳צְ׳הַתי—משיג.

מי שוויתר על התשוקות לעינוג חושים כולן וחי חופשי מתאוות, ללא תחושת בעלות וללא עצמי כוזב – רק הוא זוכה בשלווה אמיתית.

העדר תשוקות פירושו ויתור על כל תשוקה לעינוג חושים. במילים אחרות, הרצון להפוך מודע לקְרִישְׁנַה אינו נחשב לתשוקה, שהרי תודעת קְרִישְׁנַה מושלמת פירושה להבין את מעמדנו כמשרתים נצחיים של קְרִישְׁנַה ; פירושה שאיננו חושבים עוד גוף חומרי זה לעצמנו, ודבר בעולם זה איננו חושבים לשלנו. מי ששרוי בשלב מושלם שכזה יודע שהכול שייך לקְרִישְׁנַה וצריך לשמש לסיפוקו. אַרְג׳וּנַה לא רצה להילחם למען סיפוק חושים אישי, אולם לאחר שהפך מודע לקְרִישְׁנַה, הוא נלחם בהתאם לרצונו של קְרִישְׁנַה ; למען עצמו הוא לא רצה להילחם, אולם נלחם כמיטב יכולתו למען קְרִישְׁנַה. מכאן שהתשוקות לרַצות את קְרִישְׁנַה – ולא הנסיון המלאכותי לבטל את התשוקות – מהווה חוסר תשוקה אמיתי. ישות החיים אינה יכולה להיות ללא תשוקות או חושים ; עליה רק לשנות את איכות תשוקותיה. אדם משולל תשוקות חומריות יודע שהכול שייך לקְרִישְׁנַה (אִישָׁאוָאסְיַם אידַם סַרְוַם). הוא אינו מכריז בעלות על דבר. ידע נשגב זה מבוסס על הגשמה עצמית – כלומר, על ההבנה שישות החיים היא חלקיק נצחי של קְרִישְׁנַה, ומכאן שהיא רוחנית מטבעה ומעצם מעמדה, ולעולם אינה זהה לקְרִישְׁנַה או גדולה ממנו. הבנה כזו מהווה בסיס לשלווה אמיתית.

פסוק 72

אֵשָׁא בְּרָאהְמִי סְתְהיתיהְ פָּארְתְהַה נַיְנָאם פְּרָאפְּיַה וימוּהְיַתי
סְתְהיתְוָאסְיָאם אַנְתַה-קָאלֵא ׳פִּי בְּרַהְמַה-נירְוָאנַם רִיצְ׳צְ׳הַתי

אֵשָׁא—זהו ; בְּרָאהְמִי—הרוחני ; סְתְהיתיהְ—המצב ; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא ; נַה—אינו ; אֵנָאם—אותו ; פְּרָאפְּיַה—בהשיגו ; וימוּהְיַתי—אדם אינו מתבלבל ; סְתְהיתְוָא—כאשר נמצא ; אַסְיָאם—בו ; אַנְתַה-קָאלֵא—בסוף החיים ; אַפִּי—גם ; בְּרַהְמַה-נירְוָאנַם—לממלכת האלוהים הרוחנית ; רִיצְ׳צְ׳הַתי—מגיע.

זו הדרך לחיים רוחניים ואלוהיים, שעם השגתם נמוגה כל אשליה. מי ששרוי כך, גם בשעת מותו, ייכנס לממלכת אלוהים.

אפשר לזכות בתודעת קְרִישְׁנַה, או בחיים אלוהיים, בן רגע, ואפשר שלא להגיע לשלב זה גם לאחר מליוני לידות. הכול תלוי ברמת ההבנה. קְהַטְוָאנְגַה מַהָארָאגַ׳ה התעלה לשלב זה והתמסר לקְרִישְׁנַה דקות ספורות לפני מותו. נירְוָאנַה פירושה לשים קץ לתהליך החיים החומריים. לפי התורה הבודהיסטית, סופם של החיים החומריים בריק ואין, אולם הבְּהַגַוַד-גִיתָא מלמדת דבר שונה. עם תום החיים החומריים רק מתחילים החיים האמיתיים. די לאדם חומרני לדעת שיש לשים קץ לאורח החיים החומרני. אולם מי שמתקדם בחיים רוחניים יודע שישנם חיים נוספים לאחר החיים החומריים. מי שזוכה בעודו בחיים אלה והופך מודע לקְרִישְׁנַה, מתעלה מיד לשלב של בְּרַהְמַה-נירְוָאנַה. אין הבדל בין ממלכת אלוהים לבין שירות מסור, שהרי שניהם שרויים במישור המוחלט. מכאן שלעסוק בשירות נשגב לאלוהים זה כמו להגיע לממלכה הרוחנית. העולם החומרי מאופיין בפעילות למען עינוג חושים, בעוד שבעולם הרוחני פועלים בתודעת קְרִישְׁנַה. מכאן שמי ששרוי בתודעת קְרִישְׁנַה, הרי שהגיע לבְּרַהְמַן, אפילו בעודו בחיים אלה, וכבר נכנס לממלכת אלוהים.

בְּרַהְמַן הוא היפוכו של חומר. בְּרָאהְמִי סְתְהיתי פירושו, ״לא במישור הפעילות החומרית.״ בבְּהַגַוַד-גִיתָא נחשב השירות המסור לשלב הגאולה (סַה גוּנָאן סַמַתִיתְיַיתָאן בְּרַהְמַה-בְּהֻוּיָאיַה קַלְפַּתֶא), ומכאן שבְּרָאהְמִי סְתְהיתי פירושו גאולה משיעבוד חומרי.

שְׁרִילַה בְּהַקְתִיוינוֹדַה טְהָאקוּרַה סיכם את הפרק השני של הבְּהַגַוַד-גִיתָא כתוכנו של הספר כולו. הבְּהַגַוַד-גִיתָא דנה בקַרְמַה-יוֹגַה, גְ׳נָאנַה-יוֹגַה ובְּהַקְתִי-יוֹגַה. הפרק השני שמהווה תמצית הספר כולו, דן בבהירות בקַרְמַה-יוֹגַה ובגְ׳נָאנַה-יוֹגַה, ונוגע כלשהו בבְּהַקְתִי-יוֹגַה.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתִיוֵדָאנְתַה בפרק השני של שְׁרִימַד-בְּהַגַוַד-גִיתָא שדן בתקציר הבְּהַגַוַד-גִיתָא.

פרק 3

קַרְמַה-יוגה

פסוק 1

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
גְ׳יָאיַסִי צֵ׳ת קַרְמַנַס תֵא מַתָא בוּדְּדְהִיר גַ׳נָארְדַנַה
תַת קִים קַרְמַנִי גְהוֹרֵא מָאם נִייוֹגַ׳יַסִי קֵשַׁוַה

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; גְ׳יָאיַסִי—טובה יותר; צֵ׳ת—אִם; קַרְמַנַה—מפעילות תועלתנית; תֵא—בעיניך; מַתָא—נחשבת; בוּדְּדְהִיה—תבונה; גַ׳נָארְדַנַה—הו קְרִישְׁנַה; תַת—אז; קִים—מדוע; קַרְמַנִי—בפעולה; גְהוֹרֵא—נוראית; מָאם—אותי; נִייוֹגַ׳יַסִי—אתה מעסיק; קֵשַׁוַה—הו קְרִישְׁנַה.

אַרְג׳וּנַה אמר: הו גַ׳נָארְדַנַה, הו קֵשַׁוַה, מדוע ברצונך לגוררני למלחמה נוראה שכזו, אם סבור אתה שתבונה עדיפה על פעילות תועלתנית?

בפרק הקודם אישיות אלוה שְׂרִי קְרִישְׁנַה תיאר לפרוטרוט את מעמדה של הנשמה. זאת כדי לחלץ את ידידו אַרְג׳וּנַה מים של צער חומרי. הוא הממליץ על נתיב ההגשמה – בּוּדְּדְהִי-יוֹגַה, או תודעת קְרִישְׁנַה. יש שטועים לחשוב את תודעת קְרִישְׁנַה לאי-פעילות. אלה נוטים לפרוש ולהתבודד, לנסות ולהפוך מודעים לקְרִישְׁנַה על-ידי זימרת שמותיו הקדושים. התבודדות כזו מעוררת אולי הערצה זולה של אנשים תמימים, אולם אינה מומלצת למי שאינו בקי ומאומן בפילוסופיה של תודעת קְרִישְׁנַה. גם אַרְג׳וּנַה חשב שתודעת קְרִישְׁנַה, או בּוּדְּדְהִי-יוֹגַה, כלומר יישום התבונה לצורך התקדמות רוחנית, כרוכה בפרישה מחיי פעילות ותרגול סיגופים במקום מבודד. במילים אחרות, הוא מנסה ברוב פיקחות להשתמש בתודעת קְרִישְׁנַה כעילה להתחמקות מקרב. אולם כתלמיד רציני, הוא מציג את הנושא לפני מורו ושואל לדרך הנכונה. קְרִישְׁנַה משיב בפרק זה ומרחיב בנושא קַרְמַה-יוֹגַה, או פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 2

וְיָאמִישְׁרֵנֵוה וָאקְיֵנַה בּוּדְּדְהִים מוֹהַיַסִיוַה מֵא
תַד אֵקַם וַדַה נִישְׁצִ׳יתְיַה יֵנַה שְׂרֵיוֹ ׳הַם אָפְּנוּיָאם

וְיָאמִישְׁרֵנַּה—כפול-משמעות; אִיוַה—אכן; וָאקְיֵנַה—מילים; בּוּדְּהִים—את התבונה; מוֹהַיַסִי—אתה מבלבל; אִיוַה—אכן; מֵא—שלי; תַת—לכן; אֵקַם—אחד בלבד; וַדַה—אמור; נִישְׁצִ׳יתְיַה—לאחר שהחלטת; יֵנַה—אשר באמצעותו; שְׁרֵיַה—תועלת אמיתית; אַהַם—אני; אָפְּנוּיָאם—אשיג.

תבונתי מתבלבלת לנוכח הוראותיך כפולות המשמעות. לכן, אנא אמור לי באופן חד משמעי איזו דרך טובה יותר עבורי.

הפרק הקודם, שמהווה מעין הקדמה לבְּהַגַוַד-גִּיתָא, מסביר נתיבים שונים, כגון סָאנְקְהְיַה-יוֹגַה, בּוּדְּהִי-יוֹגַה, שליטה בחושים באמצעות תבונה, פעילות שלא למען רווח, ומעמדו של הדָבֵק המתחיל. אלא שאלה לא הוסברו בצורה שיטתית, ומכאן שלצורך פעולה והבנה יידרש הסבר מסודר יותר. אַרְג׳וּנַה מבקש עתה להבהיר את הבלבול לכאורה שנוצר. זאת כדי לאפשר לאדם הפשוט להבינם ללא פרשנות מסולפת. קְרִישְׁנַה לא ניסה כמובן, לבלבל את אַרְג׳וּנַה במילים נמלצות, אלא שאַרְג׳וּנַה לא הצליח להבין מדבריו מהי תודעת קְרִישְׁנַה – אי-פעילות או שירות פעיל. במילים אחרות, שאלותיו נועדו להבהיר את הדרך של תודעת קְרִישְׁנַה לאותם תלמידים שמבקשים ברצינות להבין את מסתורי הבְּהַגַוַד-גִּיתָא.

פסוק 3

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
לוֹקֵא ׳סְמִין דְוִי-וִידְהָא נִישְׁטְהָא פּוּרָא פְּרוֹקְתָא מַיָאנַגְהַה
גְ׳נָאנַה-יוֹגֵנַה סָאנְקְהְיָאנָאם קַרְמַה-יוֹגֵנַה יוֹגִינָאם

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; לוֹקֵא—בעולם; אַסְמִין—הזה; דְוִי-וִידְהָא—משני סוגים; נִישְׁטְהָא—אמונה; פּוּרָא—קודם לכן; פְּרוֹקְתָא—הוסברה; מַיָא—על ידי; אַנַגְהַה—הו הנקי מחטא; גְ׳נָאנַה-יוֹגֵנַה—על ידי תהליך ההתחברות באמצעות ידע; סָאנְקְהְיָאנָאם—עבור הפילוסופים השכלתניים-נסיוניים; קַרְמַה-יוֹגֵנַה—על ידי תהליך ההתחברות באמצעות מסירות; יוֹגִינָאם—עבור הדְבֵקִים.

אישיות אלוה העילאי אמר: הו אַרְג׳וּנַה הנקי מחטא, כבר הסברתי ששניים הם סוגי האנשים שמבקשים להבין את העצמי. האחד נוטה להבינו באמצעות לימוד שכלתני-נסיוני, והאחר, באמצעות שירות מסור.

בפסוק 39 של הפרק השני האל הסביר שני תהליכים – סָאנְקְהְיַה-יוֹגַה וקַרְמַה-יוגה, או בּוּדְּהִי-יוֹגַה. עתה הוא מוסיף ומבהיר את הנושא. מי שנוטים להבין

דברים באופן שכלתני ניסיוני, פונים לסָאנְקְהְיַה-יוֹגַה, או לימוד טבעם של רוח וחומר בדרך הניתוח. לעומתם ישנם אלה שפועלים בתודעת קְרִישְׁנַה. זה מוסבר בפסוק 61 של הפרק השני. גם בפסוק 39 בפרק השני האל מסביר שפעילות בבּוּדְדְהִי-יוֹגַה, או תודעת קְרִישְׁנַה, משחררת מכבלי הפעולה; ובנוסף, התהליך הוא ללא פגם. אותו עיקרון – שבּוּדְדְהִי-יוֹגַה פירושה תלות מוחלטת בעליון (או ליתר דיוק, בקְרִישְׁנַה), ומהווה דרך קלה לשליטה בחושים – מוסבר עוד יותר בפסוק 61. שתי צורות היוגה קשורות לכן זו בזו, כמו פילוסופיה ודת. דת ללא פילוסופיה היא רגשנות, שיכולה אף לגלוש לפנאטיות, בעוד שפילוסופיה ללא דת אינה אלא שכלתנות עקרה. קְרִישְׁנַה הוא המטרה העליונה, שהרי אותם הוגי דעות שמחפשים בכנות אחר האמת המוחלטת מגיעים בסופו של דבר לתודעת קְרִישְׁנַה. גם זה נאמר בבְּהַגַוַד-גִּיתָא. התהליך כולו נועד להבהיר את מעמדו האמיתי של העצמי ביחס לעצמי העליון. התהליך השכלי-ספקולטיבי הוא עקיף ומוביל רק בהדרגה לתודעת קְרִישְׁנַה, בעוד שהאחר קושר כל דבר עם קְרִישְׁנַה במישרין. מן השניים עדיף אפוא, התהליך הישיר של תודעת קְרִישְׁנַה. זאת משום שאינו תלוי בתהליך ההיטהרות שדרוש בתהליך הפילוסופי. תודעת קְרִישְׁנַה כשלעצמה כבר מטהרת, ובגלל העיסוק הישיר בשירות מסור הרי שהיא גם קלה לביצוע ונשגבת.

פסוק 4

נַה קַרְמַנָּאם אַנָארַמְבְּהָאן   נַיְשְׁקַרְמְיַם פּוּרוּשוֹ ׳שְׁנוּתֵא
נַה צַ׳ה סַנְנְיַסַנָאד אֵוַה   סידְדְהִים סַמַדְהִיגַצְ׳צְ׳הַתִי

נַה—לא; קַרְמַנָּאם—של החובות המוטלות; אַנָארַמְבְּהָאת—מתוך אי-ביצוע; נַיְשְׁקַרְמְיַם—חופש מתגובה; פּוּרוּשַׁה—אדם; אַשְׁנוּתֵא—משיג; נַה—לא; צַ׳ה—ואף; סַנְנְיַסַנָאת—מתוך התנזרות; אֵוַה—בלבד; סידְדְהִים—שלמות; סַמַדְהִיגַצְ׳צְ׳הַתִי—משיג.

לא ההימנעות מפעולה לבדה משחררת מתגובה, גם לא ההתנזרות לבדה מביאה לשלמות.

מי שהיטהר כבר, באמצעות כללי עשייה שנועדו לטהר את לב האדם החומרני – רק הוא רשאי לפנות לשלב הנזירות. וללא היטהרות שכזו, הרי שייכשל בניסיונו לקפוץ לפתע פתאום לשלב החיים הרביעי (סַנְנְיָאסַה). מי שדוגלים בשיטה הספקולטיבית סוברים שדי לפנות לסַנְנְיָאסַה, או לפרוש מפעילות תועלתנית,

כדי להפוך מיד לנָארָאיַנַה. אלא שקְרִישְׁנַה אינו מאשש רעיון כזה. סַנְיָאסַה ללא היטהרות הלב גורמת בסך הכול הפרעה לסדר החברתי. מי שעוסק לעומת זאת בשירות אוהב לאל, גם אם אינו עומד בכללים – כל התקדמות מעטה שלו מתקבלת על-ידי האל (בּוּדְדְהִי-יוֹגַה). סְו-אַלְפַּם אַפִּי אַסְיַה דְהַרְמַסְיַה תְרָאיַתֵא מַהַתוֹ בְּהַיָאת. אפילו שירות פעוט ביותר מאפשר לו לגבור על קשיים גדולים.

פסוק 5

נַה הִי קַשְׁצ׳ית קְשַׁנַם אַפִּי גָ׳אתוּ תישְׁטְהַתְי אַקַרְמַה-קְרִית
קָארְיַתֵא הְי אַוַשַׂה קַרְמַה סַרְוַה פְּרַקְרִיתִי-גַ׳יְר גוּנַיְהּ

נַה—לא; הי—אכן; קַשְׁצ׳ית—מישהו; קְשַׁנַם—לרגע; אַפִּי—אפילו; גָ׳אתוּ—בזמן כלשהו; תישְׁטְהַתִי—נשאר; אַקַרְמַה-קְרִית—מבלי לעשות משהו; קָארְיַתֵא—נכפה עליו לעשות; הי—אכן; אַוַשַׂה—חסר ישע; קַרְמַה—עבודה; סַרְוַה—כול; פְּרַקְרִיתִי-גַ׳יְהּ—הנוצרות מהטבע החומרי; גוּנַיְהּ—בשל המידות.

הכול נאלצים לפעול בחוסר-ישע על-פי התכונות שרכשו ממידות הטבע החומרי; אף לא אחד יכול להימנע מעשייה כלשהי, ולו לרגע.

פעילות אינה תכונתם של חיים גופניים, אלא טבעה של הנשמה. ללא נוכחות הנשמה, הגוף אינו יכול לנוע. הגוף הוא בסך הכול כלי רכב נטול חיים שמשמש את הנשמה הרוחנית, שאינה חדלה מפעילות, ולו לרגע. עליה לעסוק בפעילות חיובית – כלומר, בתודעת קְרִישְׁנַה, כי אלמלא כן תאלץ למלא אחר תכתיבי האנרגיה המשלה. במגעה עם האנרגיה החומרית, מתחברת הנשמה הרוחנית למידות החומריות, ועל מנת לטהר את הזיקות הללו יש לעקוב אחר כללי השָׁאסְתְרַה. תודעת קְרִישְׁנַה לעומת זאת, היא פעילותה הטבעית של הנשמה, ומכאן שפעילות כזו טובה לה תמיד. זה מאושש בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (1.5.17):

תְיַקְתְוָא סְוַה-דְהַרְמַם צַ׳רַנָאמְבּוּגַ׳ם הַרֵר
בְּהַגַ׳נְן אַפַּקְווֹ ׳תְהַה פַּתֵת תַתוֹ יַדִי
יַתְרַה קְוַה וָאבְּהַדְרַם אַבְּהְוּד אַמוּשְׁיַה קִים
קוֹ וָארְתְהַה אָפְּתוֹ ׳בְּהַגַ׳תָאם סְוַה-דְהַרְמַתַה

״מי שפועל בתודעת קְרִישְׁנַה, גם אם אינו ממלא את חובות השָׁאסְתְרַה או מבצע כראוי את השירות המסור, ואפילו מועד מכללי ההתנהגות המקובלים – אינו

מפסיד דבר. אולם מי שממלא את כללי ההיטהרות כולם – מה אלה יועילו לו אם אינו מודע לקְרִישְׁנַה?" תהליך ההיטהרות נועד לכן, להביא לתודעת קְרִישְׁנַה, או ליעד העליון. ומכאן שללא תודעת קְרִישְׁנַה, סַנְנְיָאסַה ושאר דרכי טהרה אינם אלא כישלון.

פסוק 6

קַרְמֵנְדְרִייָאנִי סַמְּיַמְיַה יַה אָסְתֵא מַנַסָא סְמַרַן
אינְדְרִייָארְתְהָאן וימֻוּדְהָאתְמָא מִיתְהְיָאצָ׳ארַהּ סַה אוּצְ׳יַתֵא

קַרְמַה-אינְדְרִיָאנִי—בחמשת חושי הפעולה; סַמְּיַמְיַה—שולט; יַהּ—מי ש-; אָסְתֵא—נשאר; מַנַסָא—במֶחשָב; סְמַרַן—חושב; אינְדְרִייַה-אַרְתְהָאן—על מושאי החושים; וימֻוּדְהַה—טיפש; אָתְמָא—נשמה; מִיתְהְיָא-אָצָ׳ארַהּ—מתחזה; סַהּ—הוא; אוּצְ׳יַתֵא—נקרא.

מי שמדכא את פעילות החושים, אף שבמֶחשָבו ממשיך והוגה במושאיהם, אין ספק שהוא מוליך עצמו שולל ונקרא מתחזה.

רבים המתחזים שמסרבים לפעול בתודעת קְרִישְׁנַה. אלה מציגים כמו שקועים בהגות, אף שלמעשה, מהרהרים בעינוג חושים. הם מתפלפלים אפילו ברעיונות עקרים כדי לשטות בחסידיהם בעלי יומרות אינטלקטואליות, אלא שלפי פסוק זה הם גדולי הרמאים. עדיף לו לאדם לנצל את האפשרויות לעינוג חושים שבמעמדו החברתי, ועם שהוא מקיים את כללי מעמדו, להיטהר בהדרגה, מאשר להתחזות ליוגי שמחפש למעשה, אחר עינוג חושים. יוגי שכזה נחשב לגדול הרמאים, אפילו ינקוט בלשון פילוסופית. ידיעותיו חסרות כל ערך, שהרי ידיעותיו של חוטא – השפעתן מתבטלת כליל בידי האון המשלה של האל. מֶחשָבו של מתחזה שכזה אינו טהור לעולם, וגם הצגת ההגות היוגית שלו חסרת ערך.

פסוק 7

יַס תְו אינְדְרִייָאנִי מַנַסָא נִייַמְיָארַבְּהַתֵא ׳רְג׳וּנַה
קַרְמֵנְדְרִייַיְהּ קַרְמַה-יוֹגַם אַסַקְתַהּ סַה וישִׁישְׁיַתֵא

יַהּ—מי ש-; תוּ—לעומת זאת; אינְדְרִייָאנִי—את החושים; מַנַסָא—באמצעות המֶחשָב; נִייַמְיַה—מווסת; אָרַבְּהַתֵא—מתחיל; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה; קַרְמַה-אינְדְרִייַיְהּ—על

ידי חמשת חושי הפעולה; קַרְמַה-יוֹגַם—מסירות; אַסַקְתַה—בלתי קשור; סַה—הוא; וִישִׁישְׁיַתֵא—נעלה לעין ערוך.

לעומת זאת, נעלה לאין ערוך הוא אדם כן שמנסה לרסן את פעילות חושיו באמצעות מֶחשָׁבו, ומתחיל בקַרְמַה-יוגה (תודעת קְרִישְׁנַה) תוך ויתור על קשריו.

במקום להפוך ליוגי מדומה שחי חיי הוללות ועינוג חושים, עדיף לו לאדם להישאר בעיסוקו ולחתור למטרת החיים – כלומר, להשתחררות מן השעבוד החומרי ושיבה לממלכת אלוהים. וישְׁנוּ הוא הסְוָארְתְהַה-גַתי, או יעדו העליון של העצמי. שיטת הוַרְנַה והאָשְׁרַמַה נועדה כולה לסייע להשגת היעד הזה. אפילו איש משפחה יכול להשיגו על-ידי שירות יציב בתודעת קְרִישְׁנַה. די לו להמשיך בעיסוקיו ללא התקשרות, ולחיות חיים מרוסנים. או אז יוסיף ויתקדם לעבר הגשמה עצמית. אדם כן שמתרגל שיטה זו עדיף לאין ערוך על מתחזה כוזב שעוטה אצטלה של רוחניות כדי להונות את הציבור התמים. מטאטא רחובות ישר עדיף על שרלטן שהפך את ההגות למקצוע גורף רווחים.

פסוק 8

נִיַיתַם קוּרוּ קַרְמַה תְוַם קַרְמַה גְ׳יָאיוֹ הְי אַקַרְמַנַּהַ
שַׁרִירַה-יָאתְרָאפִּי צַ׳ה תֵא נַה פְּרַסִידְהְיֵד אַקַרְמַנַּהַ

נִיַיתַם—המוטלת; קוּרוּ—בצע; קַרְמַה—את החובה; תְוַם—אתה; קַרְמַה—עבודה; גְ׳יָאיַהַ—טובה יותר; הי—אכן; אַקַרְמַנַּהַ—מאשר אי עבודה; שַׁרִירַה—של הגוף; יָאתְרָא—קיום; אַפִּי—אפילו; צַ׳ה—גם; תֵא—שלך; נַה—לא; פְּרַסִידְהְיֵת—לא יתבצע; אַקַרְמַנַּהַ—מתוך אי-פעולה.

בצע את חובתך, כיוון שעשייה כזו עדיפה על אי-עשייה. ללא עבודה לא ניתן אפילו לקיים את הגוף הגשמי.

רבים עוסקים בהגות מדומה, ומציגים כאילו הם נעלים. גם רבים המקצוענים שמציגים כמו הקריבו הכול לצורך התקדמות רוחנית. קְרִישְׁנַה לא רצה שאַרְג׳וּנַה יהפוך לכזה; הוא רצה שיבצע את חובתו כקְשַׁתְרִייַה. אַרְג׳וּנַה היה איש משפחה ומצביא. מכאן שעדיף היה לו לדבוק במשלח ידו ולמלא את חובותיו הדתיות כאיש משפחה וקְשַׁתְרִייַה. פעילות כזו מטהרת את לב החומרני ומשחררת

בהדרגה מטומאה חומרית. לא אלוהים, גם לא כתבי הקודש מאששים פרישות-לכאורה למטרות מחייה. אחרי הכול, כל אדם חייב לקיים את גופו ונשמתו יחד באמצעות עבודה כלשהי. מכאן שפרישה שרירותית מעבודה, ללא היטהרות מנטיות חומריות, אינה רצויה. הכול בעולם החומרי לוקים בנטייה הפסולה לשלוט בחומר, או במילים אחרות, בנטייה לעינוג חושים. אולם, מבלי לטהר נטיות שכאלה באמצעות כללי עשייה מומלצים, אין להפוך ליוגים-לכאורה, ולפרוש מעבודה ולחיות על חשבון אחרים.

פסוק 9

יַגְ׳נָאַרְתְהָאת קַרְמַנוֹ ׳נְיַתְרַה לוֹקוֹ ׳יַם קַרְמַה-בַּנְדְהַנַהּ
תַד-אַרְתְהַם קַרְמַה קַוּנְתֵיַה מוּקְתַה-סַנְגַהּ סַמָאצַ׳רַה

יַגְ׳נַה-אַרְתְהָאת—הנעשית למען יַגְ׳נַה, או וישְׁנוּ בלבד; קַרְמַנַהּ—מאשר פעולה; אַנְיַתְרַה—אחרת; לוֹקַהּ—העולם; אַיַם—הזה; קַרְמַה-בַּנְדְהַנַהּ—שעבוד בשל הפעולה; תַת-אַרְתְהַם—למענו; קַרְמַה—את העבודה; קַוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; מוּקְתַה-סַנְגַהּ—חופשי מהתרועעות; סַמָאצַ׳רַה—בצע בשלמות.

פעולה שנעשית כמנחה לוישְׁנוּ – יש לבצע. אלמלא כן, משעבדת הפעולה לעולם החומרי. הו בן קוּנְתִי, בצע לכן את החובות המוטלות עליך במטרה לספקו, ובדרך זו תהיה חופשי תמיד משעבוד.

עבודה הכרחית אפילו לעצם קיום הגוף החומרי. החובות המקצועיות, שבהתאם למעמד החברתי ואיכותו, נקבעו כדי להגשים מטרה זו. יַגְ׳נַה פירושה וישְׁנוּ, או העלאת מנחה. מכאן שטקסי ההקרבה כולם נועדו לסיפוקו של וישְׁנוּ. הוֵדות מורות: יַגְ׳נוֹ וַי וישְׁנוּהּ. במילים אחרות, ביצוע הקרבות ושירות ישיר לוישְׁנוּ מגשימים אותה מטרה. תודעת קְרִישְׁנַה תואמת לכן, כליל את תיאור היַגְ׳נַה שבפסוק זה. גם חברת הוַרְנָאשְׁרַמַה נועדה לספק את וישְׁנוּ. וַרְנָאשְׁרַמָאצָ׳ארַוַתָא פּוּרוּשֵׁנַה פַּרַהּ פּוּמָאן/ וישְׁנוּר אָרָאדְהְיַתֵא (וישְׁנוּ פּוּרָאנַה 3.8.8).

על המעשים כולם להתבצע אפוא, לסיפוקו של וישְׁנוּ, כי כל פעולה אחרת בעולם החומרי אינה אלא מקור לשעבוד. אחרי הכול, מעשה טוב, כמו מעשה רע, שניהם גוררים תגובות, וכל תגובה משעבדת. מכאן שיש לפעול בתודעת קְרִישְׁנַה למען סיפוקו של קְרִישְׁנַה (או וישְׁנוּ), ומי שפועל כך נחשב לבן-חורין. זו האמנות הגדולה של פעילות, אלא שבראשיתה זו מצריכה הדרכה מיומנת מאוד. הדרכה כזו נמצא אצל דָבֵק מיומן, או במישרין בהוראותיו של קְרִישְׁנַה (שעל-פיהן פעל

אַרְג׳וּנַה). אל לו לדבר להיעשות למען עינוג חושים, אלא לסיפוקו של קְרִישְׁנַה. תרגול כזה מציל מהתגובות למעשים, כמו גם מרומם בהדרגה לשירות אוהב ונשגב לאל, וזו הדרך היחידה לממלכת אלוהים.

פסוק 10

סַהַה-יַגְ׳נָאהּ פְּרַגָ׳אהּ סְרִישְׁטְוָא פּוּרוֹוָאצַ׳ה פְּרַגָ׳אפַּתִיהּ
אַנֵנַה פְּרַסַוִישְׁיַדְהְוַם אֵשַׁה ווֹ ׳סְתְו אִישְׁטַה-קָאמַה-דְהוּק

סַהַה—יחד עם; יַגְ׳נָאהּ—הקרבות; פְּרַגָ׳אהּ—דורות; סְרִישְׁטְוָא—ביוצרו; פּוּרָא—בראשית הבריאה; אוּוָאצַ׳ה—אמר; פְּרַגָ׳א-פַּתִיהּ—אדון כל היצורים; אַנֵנַה—בזכות זה; פְּרַסַוִישְׁיַדְהְוַם—היו משגשגים יותר ויותר; אֵשַׁהּ—זה; וַהּ—לכם; אַסְתוּ—שיהיה; אִישְׁטַה—כל הדברים הרצויים; קָאמַה-דְהוּק—מעניק.

בראשית הבריאה שלח ריבון כל הברואים דורות של אנשים ואלים-למחצה ועמם הקרבות לוישְׁנוּ, ובירכם ואמר: ״היו מאושרים ביַגְ׳נַה (הקרבה) זו, כיוון שביצועה יעניק לכם את כל הדרוש לחיי אושר ויביאכם לגאולה.״

הבריאה החומרית, שיצר אדון הברואים (וישְׁנוּ), נועדה לאפשר לנשמות המותנות לשוב הביתה לאלוהות. ישויות החיים שבבריאה החומרית כולן מותנות לטבע החומרי. זאת משום ששכחו את יחסיהן עם וישְׁנוּ, או קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה העילאי. העקרונות הוֵדיים נועדו לכן, לסייע ולהבין את היחסים הנצחיים הללו. בבְּהַגַוַד-גִּיתָא נאמר: וֵדַיְשׁ צַ׳ה סַרְוַיְר אַהַם אֵוַה וֵדְיַהּ. האל אומר שהוֵדות כולן נועדו ללמד אודותיו. במזמורים הוֵדיים נאמר, פַּתִים וישְׁוַסְיָאתְמֵשְׁוַרַם. מכאן שאדון ישויות החיים הוא אישיות אלוה העילאי, וישְׁנוּ. גם בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (2.4.20) שְׁרִילַה שׁוּקַדֵוַה גוֹסְוָאמִי מתאר את האל כפַּתִי:

שְׁרִייַהּ פַּתִיר יַגְ׳נַה-פַּתִיהּ פְּרַגָ׳א-פַּתִיר
דְהִייָאם פַּתִיר לוֹקַה-פַּתִיר דְהַרָא-פַּתִיהּ
פַּתִיר גַתִישׁ צָ׳אנְדְהַקַה-וְרִישְׁנִי-סָאתְוַתָאם
פְּרַסִידַתָאם מֵא בְּהַגָוָאן סַתָאם פַּתִיהּ

וישְׁנוּ הוא הפְּרַגָ׳א-פַּתִי. הוא אדון כל יצורי החיים, כל העולמות, וכל היופי. הוא גם מגונן על כולם. הוא ברא את העולם החומרי כדי לאפשר לנשמות המותנות ללמוד ולבצע יַגְ׳נַה (הקרבות) לסיפוקו. בדרך זו אלה יוכלו, בעודן בעולם

החומרי, לחיות בנוחות וללא חרדות, ועם כלות גופן החומרי, להיכנס לממלכת אלוהים. זו התכנית השלמה לנשמות המותנות. על-ידי ביצוע יַגְ׳נַָה הן הופכות בהדרגה מודעות לקְרִישְׁנַָה וקדושות במגעיהן כולם. הספרות הוֶדית מורה לתקופה זו של קַלִי על סַנְקִירְתַנַה-יַגְ׳נַָה (זימרת שמותיו של אלוהים). שְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה לימד שיטה נשגבת זו לגאולתם של כלל אנשי התקופה. תודעת קְרִישְׁנַָה וסַנְקִירְתַנַה-יַגְ׳נַָה משתלבות זו בזו. השְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (11.5.32) מציין את הופעתו של שְׁרִי קְרִישְׁנַָה כדָבֵק (כשְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ) עם התייחסות מיוחדת לסַנְקִירְתַנַה-יַגְ׳נַָה:

קְרִישְׁנַָה-וַרְנַָם תְוִישָׁאקְרִישְׁנַָם סָאנְגוֹפָּאנְגָאסְתְרַה-פָּארְשַׁדַם
יַגְ׳נַָיְהַ סַנְקִירְתַנַה-פְּרָאיַיְר יַגַ׳נְתִי הִי סוּ-מֵדְהַסַהַ

"בתקופה זו של קַלִי, אנשים נבונים יסגדו לאל, שיופיע עם בני לווייתו, באמצעות סַנְקִירְתַנַה-יַגְ׳נַָה." שאר היַגְ׳נוֹת שנזכרות בכתובים הוֶדיים אינן קלות לביצוע בתקופה זו, בעוד שהסַנְקִירְתַנַה-יַגְ׳נַָה קלה, נשגבת וטובה למטרות כולן. זו מומלצת גם בבְּהַגַוַד-גִיתָא (9.14).

פסוק 11

דֵוָאן בְּהָאוַיַתָאנֵנַה תֵא דֵוָא בְּהָאוַיַנְתוּ וַהַ
פַּרַסְפַּרַם בְּהָאוַיַנְתַהַ שְׁרֵיַהַ פַּרַם אַוָאפְּסְיַתְהַה

דֵוָאן—את האלים למחצה; בְּהָאוַיַתָא—המְרַצה; אַנֵנַה—בשל הקורבן; תֵא—הם; דֵוָאהַ—האלים למחצה; בְּהָאוַיַנְתוּ—יְרצו; וַהַ—אתכם; פַּרַסְפַּרַם—באופן הדדי; בְּהָאוַיַנְתַהַ—מרצים אחד את השני; שְׁרֵיַהַ—ברכה; פַּרַם—עליונה; אַוָאפְּסְיַתְהַה—תשיגו.

כאשר יתרצו האלים-למחצה מטקסי ההקרבה, הם ירַצו גם אתכם. בעקבות שיתוף פעולה כזה שבין אדם לאלים, ישרור השגשוג בכול.

האלים-למחצה ממונים לנהל את ענייני העולם החומרי. הספקת אוויר, אור, מים, ושאר צרכיה של ישות החיים – אלה הופקדו בידי אינספור אלים-למחצה, שמשמשים כעוזרים באברי גופו השונים של אישיות אלוה העילאי. סיפוקם או אי-סיפוקם – תלויים ביַגְ׳נוֹת שמבצעים בני האנוש. ישנן יַגְ׳נוֹת שמיועדות לסיפוקו של אל-למחצה מסוים, אולם אפילו באלה, וישְׁנוּ נסגד כנהנה העליון.

גם בבְּהַגַוַד-גִיתָא נאמר שקְרִישְׁנַה הוא הנהנה העליון בכל היַגְ׳נוֹת: בְּהוֹקְתָארַם יַגְ׳נַה-תַפַּסָאם. מכאן שתכליתה העליונה של כל יַגְ׳נַה היא לרַצות את יַגְ׳נַה-פַּתי. האלים-למחצה, ראשי מחלקות ההספקה השונות, מתרצים כמובן, מביצוע מושלם של היַגְ׳נַה, ומפיקים בשפע את תוצרי הטבע השונים.

היתרונות הצדדיים שבביצוע יַגְ׳נַה הם רבים, אולם החשוב מכולם הוא שבסופו של דבר זה מביא לגאולה משעבוד חומרי. הפעולות כולן מיטהרות על-ידי ביצוע כזה; בוֵדות נאמר: אָהָארַה-שׁוּדְדְהַוּ סַתְתְוַה-שׁוּדְדְהיהּ סַתְתְוַה-שׁוּדְדְהַוּ דְהְרוּוָא סְמְרִיתיהּ סְמְרִיתי-לַמְבְּהֵא סַרְוַה-גְרַנְתְהִינָאם ויפְּרַמוֹקְשַׁהּ. המזון שמוגש ביַגְ׳נַה מתקדש, ואכילת מזון מקודש מטהרת את ההוויה כולה. עם טיהור ההוויה מיטהרים תאי הזיכרון העדינים, ואז אפשר לחשוב אודות נתיב הגאולה. אלה מובילים כולם לתודעת קְרִישְׁנַה, שמהווה הצורך החיוני ביותר לחברה של היום.

פסוק 12

אִישְׁטָאן בְּהוֹגָאן הי ווֹ דֵוָא דָאסְיַנְתֵא יַגְ׳נַה-בְּהָאוִיתָאהּ
תַיְר דַתְתָאן אַפְּרַדָאיַיְבְּהְיוֹ יוֹ בְּהוּנְקְתֵא סְתֵנַה אֵוַה סַהּ

אִישְׁטָאן—רצויים; בְּהוֹגָאן—צרכי החיים; הי—אכן; וַהּ—לכם; דֵוָאהּ—האלים-למחצה; דָאסְיַנְתֵא—יעניקו; יַגְ׳נַה-בְּהָאוִיתָאהּ—מרוצים מביצוע ההקרבה; תַיְהּ—מהם; דַתְתָאן—את הדברים שניתנו; אַפְּרַדָאיַה—מבלי להגיש; אֵבְּהְיַהּ—לאלים-למחצה הללו; יַהּ—מי ש-; בְּהוּנְקְתֵא—נהנה; סְתֵנַהּ—גנב; אֵוַה—אכן; סַהּ—הוא.

כאשר יתרצו האלים-למחצה, אשר אחראים לצורכי החיים השונים, מביצוע היַגְ׳נַה (הקרבה), הם יספקו לכם את כל צורכיכם. אולם מי שנהנה מתשורות אלה מבלי להשיבן כמנחה לאלים-למחצה, הוא בסך הכול גנב.

האלים-למחצה ממונים מטעמו של אישיות אלוה, וישְׁנוּ, על הספקת הצרכים השונים, וחשוב לרצותם באמצעות יַגְ׳נוֹת. הוֵדות מורות אמנם, על יַגְ׳נוֹת שונות לאלים-למחצה שונים, אלא שבסופו של דבר היַגְ׳נוֹת כולן נערכות עבור אישיות אלוה.

ההקרבות לאלים-למחצה מומלצות למי שאינם מבינים מיהו אישיות אלוה; הן מומלצות לאנשים אלה בהתאם למידות הטבע שחוברות להם. גם האל הנסגד נבחר על אותו בסיס – כלומר, בהתאם למידות השונות. אוכלי בשר למשל – להם מומלץ לסגוד לאלה קָאלִי, דמותו האימתנית של הטבע החומרי, ולהעלות לה קורבן חיות. למי ששרויים במידת הטוֹבוּת לעומת זאת, מומלצת הסגידה הנשגבת

לוישְׁנוּ. אלא שבכל מקרה, נועדו היַגְ׳נוֹת לרומם בהדרגה למישור הנשגב. כל אדם חייב ברגיל לבצע לפחות חמש יַגְ׳נוֹת, שידועות כפַּנְצַ׳ה-מַהָא-יַגְ׳נַה.

חשוב לדעת שצרכיה של החברה האנושית כולם מסופקים בידי האלים-למחצה, נציגיו של האל. איש לא מסוגל לייצר דבר. מזונותיו של האדם למשל – שעבור מי שבמידת הטובות כוללים דגנים, פירות, ירקות, חלב, סוכר וכו׳, ועבור הלא-צמחוני פירושם גם בשר – אף לא אחד בחברה האנושית מסוגל לייצרם. איש גם לא מסוגל לייצר דברים כה חיוניים כמו חום, אור, מים, אוויר וכו׳. ללא מעורבותו של אישיות אלוה, לא היה אור שמש, גם לא אור הירח, גשם, רוח וכו׳, שבלעדיהם לא יכול איש לחיות. ברור שהספקת צורכי החיים תלויה כליל באלוהים. אפילו הייצור התעשייתי זקוק לחומרי גלם רבים, כגון מתכת, גופרית, כספית, מנגן ועוד, ואלה מסופקים הרי בידי סוכניו של האל. הם נועדו לשימושנו הנכון, כדי שנוכל לשמור עצמנו כשירים ובריאים להגשמה עצמית, ובסופו של דבר, להגשמת מטרת החיים העליונה – כלומר, גאולה מן המאבק החומרי לקיום. מטרה זו מושגת על-ידי ביצוע יַגְ׳נַה. מי ששוכח את מטרת החיים, ומשתמש לעינוג חושים בדברים שמספקים סוכניו של אלוהים, הוא למעשה, גנב. הוא נענש על-ידי חוקי הטבע החומרי ועוד מוסיף ומסתבך בקיום החומרי, בניגוד לתכלית הבריאה. חברה של גנבים לעולם לא תהיה מאושרת, שהרי חייהם משוללי מטרה; הגנבים החומרניים חיים ללא מטרה ותכלית. הם בסך הכול נסחפים אחר עינוג חושים, ואינם יודעים כיצד לערוך יַגְ׳נַה. שְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה לימד משום כך את היַגְ׳נַה הפשוטה מכול – סַנְקִירְתַנַה-יַגְ׳נַה (שירה בציבור של שמות האל). כל אחד בעולם שמקבל את עקרונותיה של תודעת קְרִישְׁנַה יכול לבצעה.

פסוק 13

יַגְ׳נַּה-שִׁשְׁטָאשִׁינַהּ סַנְתוֹ מוּצְ׳יַנְתֶא סַרְוַה-קִילְבִּישַׁיְהּ
בְּהוּנְגַ׳תֶא תֶא תְו אַגְהַם פָּאפָּא יֶא פַּצַ׳נְתִי אָתְמַה-קָארַנָּאת

יַגְ׳נַה-שִׁשְׁטַה—של אוכל שנאכל לאחר ביצוע יַגְ׳נַה; אַשִׁינַהּ—אוכלים; סַנְתַהּ—הדְבֵקים; מוּצְ׳יַנְתֶא—משתחררים; סַרְוַה—כל; קִילְבִּישַׁיְהּ—מהחטאים; בְּהוּנְגַ׳תֶא—סובלים; תֶא—הם; תוּ—אולם; אַגְהַם—חטא כבד; פָּאפָּאהּ—חוטאים; יֶא—אלו אשר; פַּצַ׳נְתִי—מבשלים; אָתְמַה-קָארַנָּאת—למען עינוג חושים.

דְבֵקיו של האל מתנקים מן החטאים כולם. זאת משום שהם אוכלים מזון שהוגש תחילה כמנחה. אחרים, אשר מכינים את מזונם לצורך עינוגם האישי, אוכלים רק חטא.

דְבֵקיו של האל, או אנשים מודעים לקְרִישְׁנַה, נקראים סַנְתַהּ. אלה חדורים תמיד באהבת אלוהים. זה מתואר בבְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא (5.38): פְּרֵמָאנְגַ׳נַה-צְ׳צְ׳הוּרִיתַה-בְּהַקְתִי-וִילוֹצַ׳נֵנַה סַנְתַהּ סַדַיְוַה הְרִידַיֵשׁוּ וִילוֹקַיַנְתִי. הסַנְתַהּ חדורים תמיד באהבה לאישיות אלוה, גוֹוִינְדַה (מעניק העונג), או מוּקוּנְדַה (מעניק הגאולה), או קְרִישְׁנַה (האישיות השובה לב-כול), ולא מקבלים דבר מבלי להגיש לו תחילה. מכאן שמעשיהם שבאורחות השירות המסור השונים, כגון שְׁרַוַנַם, קִירְתַנַם, סְמַרַנַם, אַרְצַ׳נַם וכו׳ – כולם הם יַגְ׳נַה. יַגְ׳נַה זו מגוננת עליהם מפני השפעות מטמאות של חברה חטאה בעולם החומרי. לעומתם, מי שמתקינים את מזונם לצורך עינוג אישי, הם גנבים שאוכלים רק חטא. כיצד יכול גנב וחוטא להיות מאושר? זה בלתי אפשרי. ומכאן שמי שמבקש להיות מאושר, צריך ללמוד לבצע את התהליך הפשוט של הסַנְקִירְתַנַה-יַגְ׳נַה, בתודעת קְרִישְׁנַה מלאה. אלמלא כן, לא יתכנו שלום ואושר בעולם.

פסוק 14

אַנְנָאד בְּהַוַנְתִי בְּהֻוּתָאני פַּרְגַ׳נְיָאד אַנְנַה-סַמְבְּהַוַהּ
יַגְ׳נָאד בְּהַוַתִי פַּרְגַ׳נְיוֹ יַגְ׳נַהּ קַרְמַה-סַמוּדְבְּהַוַהּ

אַנְנָאת—מדגנים; בְּהַוַנְתִי—גדלים; בְּהֻוּתָאני—הגופים החומריים; פַּרְגַ׳נְיָאת—מהגשם; אַנְנַה—של הדגנים; סַמְבְּהַוַהּ—הווצרות; יַגְ׳נָאת—מביצוע הקרבות; בְּהַוַתִי—הופך לאפשרי; פַּרְגַ׳נְיַהּ—גשם; יַגְ׳נַהּ—ביצוע יַגְ׳נַהּ; קַרְמַה—חובות; סַמוּדְבְּהַוַהּ—מקור.

כל גוף חי ניזון מדגנים, ואלה צומחים מגשם. גשם יורד כתוצאה מביצוע יַגְ׳נַה (הקרבה), וזו מקורה בחובות הכתובים.

שְׁרִילַה בַּלַדֵוַה וִידְיָאבְּהֻוּשַׁנַה, שהיה מבאר גדול של הבְּהַגַוַד-גִיתָא, כותב: יֵא אִינְדְרָאדִי-אַנְגַתַיָאוַה-סְתְהִיתַם יַגְ׳נַם סַרְוֵשְׁוַרַם וִישְׁנוּם אַבְּהְיַרְצְ׳יַה תַץ׳-צְ׳הֵשַׁם אַשְׁנַנְתִי תֵנַה תַד דֵהַה-יָאתְרָאם סַמְפָּאדַיַנְתִי, תֵא סַנְתַהּ סַרְוֵשְׁוַרַסְיַה יַגְ׳נַה-פּוּרוּשַׁסְיַה בְּהַקְתָאהּ סַרְוַה-קִילְבִּישַׁיר אַנָאדִי-קָאלַה-וִיוְרִידְדְהַיר אָתְמָאנוּבְּהַוַה-פְּרַתִיבַּנְדְהַקַיר נִיקְהִילַיְה פָּאפַּיר וִימוּצְ׳יַנְתֵא. האל העליון ידוע כיַגְ׳נַה-פּוּרוּשַׁה, או מי שנהנה מכל ההקרבות. הוא אדון כל האלים-למחצה, שמשרתים אותו ממש כשם שאברי הגוף משרתים את הגוף השלם. אלים-למחצה כמו אִינְדְרַה, צַ׳נְדְרַה ווַרוּנַה, מונו לנהל את הסדרים החומריים. הוֵדות מורות על הקרבות שונות לסיפוקם. זאת כדי שיתרצו לספק אוויר, אור ומים, לצורך גידולם של

יבולי דגנים. עם שקְרִישְׁנַה נסגד, נסגדים מוּכנית גם האלים-למחצה, שנחשבים לאברי גופו השונים; מכאן שאין צורך לסגוד לאלה בנפרד. דְבֵקיו של האישיות העליונה ששרויים בתודעת קְרִישְׁנַה, אוכלים לכן, את מזונם לאחר שהגישו אותו כמנחה לאל – תהליך שמזין את הגוף מבחינה רוחנית. מעשה זה מכחיד את תגובות העבר ומחסן את הגוף מפני טומאות הטבע החומרי כולן. מגפה מדבירים באמצעות תרכיב חיסון. כמותו מחסן מזון שהוגש לוִישְׁנוּ מפני זיקה חומרית. מי שנוהג להגיש כך את מזונו נקרא דָבֵק. דָבֵק כזה, שמודע לקְרִישְׁנַה ואוכל רק מזון שהוגש לקְרִישְׁנַה, מתחסן מכל תגובות העבר, שמהוות מכשול להתקדמות בהגשמה עצמית. לעומת זאת, מי שאינו עושה זאת, רק מוסיף ומרבה את חטאיו, ומתקין את גופו הבא לצורת כלב או חזיר. זאת כגמול על חטאיו. העולם החומרי גדוש טומאה, ומי שמתחסן על-ידי אכילת פְּרַסָאדַם (מזון שהוגש, או שהועלה כמנחה לוִישְׁנוּ), ניצל ממתקפתה, בעוד שהאחרים חשופים לה.

תבואה וירקות מהווים המזון הבסיסי. מזונו של האדם מורכב מתבואה, ירקות, פירות וכו׳, וחיות אוכלות אותם חלקים בדגנים ובירקות שאינם נחוצים לאדם, כמו גם עשב, צמחים וכו׳. גם מי שרגילים לאכול בשר תלויים בצמחייה, שהרי זו מזינה את החיות. מכאן שאנו תלויים כליל ביבולי השדה ולא במוצריהם של מפעלי תעשיה גדולים. יבולי השדה תלויים בגשמים, ואלה נשלטים על-ידי אלים-למחצה כמו אינְדְרַה, השמש, הירח וכו׳, שהם כולם משרתיו של אלוהים. האל מתרצה ממנחות; וכשלא מבצעים את אלה, שורר מחסור. כזהו חוק הטבע. מכאן שחייבים לבצע יַגְ׳נַה, ובמיוחד את הסַנְקִירְתַנַה-יַגְ׳נַה שנועדה לתקופה זו, לפחות כדי להינצל ממחסור.

פסוק 15

קַרְמַה בְּרַהְמוֹדְבְּהַוַם וִידְדְהִי   בְּרַהְמָאקְשַׁרַה-סַמוּדְבְּהַוַם
תַסְמָאת סַרְוַה-גַתַם בְּרַהְמַה   נִיתְיַם יַגְ׳נֵא פְּרַתִישְׁטְהִיתַם

קַרְמַה—עבודה; בְּרַהְמַה—מהוֵדות; אוּדְבְּהַוַם—נוצרה; וידְדְהִי—דע; בְּרַהְמַה—הוֵדות; אַקְשַׁרַה—מהבְּרַהְמַן העליון (אישיות אלוה); סַמוּדְבְּהַוַם—נוצרו; תַסְמָאת—לכן; סַרְוַה-גַתַם—שורה בכל; בְּרַהְמַה—הנשגב; נִיתְיַם—תמיד; יַגְ׳נֵא—בהקרבה; פְּרַתִישְׁטְהִיתַם—נמצא.

תרגולות אלה מתוארות בוֵדות, והוֵדות ניתנו על-ידי אישיות אלוה במישרין. מכאן שנוכחותו השורה בכול של הנשגב מצויה תמיד בעת ביצוע ההקרבה.

פסוק זה מוסיף ומדגיש את עקרון היַגְ׳נָארְתְהַה-קַרְמַה, או הקדשת כל פעולה לסיפוקו של קְרִישְׁנַה. ההוראות כיצד לעבוד לסיפוקו של היַגְ׳נַה-פּוּרוּשַׁה, או וִישְׁנוּ, מצויות בבְּרַהְמַן, או בוֵדות הנשגבות. אלה מהוות לכן, כללי העבודה, ופעולה שנוגדת אותן נקראת ויקַרְמַה, או מעשה חטא. מכאן שרק פעולה על-פי הוראות אלה פוטרת מתגובה. בחיי היומיום עלינו לפעול על-פי חוקי המדינה, ובדומה, עלינו לקיים גם את כלליה של המדינה העליונה של אלוהים. הכללים הללו שבוֵדות התגלו מנשימתו של אלוהים במישרין. נאמר, אַסְיַה מַהַתוֹ בְּהֻוּתַסְיַה נִישְׁוַסִיתַם אֶתַד יַד רִיג-וֶדוֹ יַג׳וּר-וֶדַהּ סָאמַה וֶדוֹ ׳תְהַרְוָאנְגִירַסַהּ: ״ארבע הוֵדות – כלומר, רִיג וֶדַה, יַג׳וּר וֶדַה, סָאמַה וֶדַה ואַתְהַרְוַה וֶדַה – כולן נובעות מנשימתו של אישיות אלוה״ (בְּרִיהַד-אָרַנְיַקַה אוּפַּנִישַׁד 4.5.11). האל הוא כל-יכול ומדבר באמצעות נשימת אוויר. ואכן, בבְּרַהְמַה-סַמְּהִיתָא מאושש שבכוחו לבצע באמצעות כל אחד מחושיו את תפקידי שאר החושים. כלומר, ביכולתו לדבר באמצעות נשימתו, ביכולתו גם לעבֵר באמצעות עיניו; נאמר שהוא שלח מבטו לעבר הטבע החומרי והוליד בתוכו את כל ישויות החיים. לאחר שברא או הפרה את רחם הטבע החומרי בנשמות מותנות, הוא נתן גם את החכמה הוֵדית, כדי לסייע לאלה לשוב הביתה לאלוהות. חשוב לזכור שהנשמות המותנות שבטבע החומרי כולן להוטות אחר עינוגים חומריים. ההוראות הוֵדיות מאפשרות לכן, לספק את התשוקות המעוותות הללו, ולאחר שקצים בהנאה-כביכול הזו, שבים לאלוהות. ההוראות הללו מתוות לנשמות המותנות את הדרך לגאולה, ואלה צריכות לנסות ולבצע יַגְ׳נַה ולהפוך מודעות לקְרִישְׁנַה. גם מבלי לקיים את כללי הוֵדות ניתן לאמץ את העקרונות של תודעת קְרִישְׁנַה, שהרי התרגול הזה הוא תחליף ליַגְ׳נוֹת או לקַרְמוֹת הוֵדיות.

פסוק 16

אֵוַם פְּרַוַרְתִיתַם צַ׳קְרַם נָאנוּוַרְתַיַתִיהַה יַהּ
אַגְהָאיוּר אִינְדְרִייָאָרָאמוֹ מוֹגְהַם פָּארְתְהַה סַה גִ׳יוַתִי

אֵוַם—כך; פְּרַוַרְתִיתַם—נקבע בוֵדות; צַ׳קְרַם—את המעגל; נַה—אינו; אַנוּוַרְתַיַתִי—מבצע; אִיהַה—בחיים אלו; יַהּ—מי ש-; אַגְהַה-אָיוּהּ—חייו מלאים חטא; אִינְדְרִייַה-אָרָאמַהּ—מסופק מעינוג חושים; מוֹגְהַם—לריק; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא (אַרְג׳וּנַה); סַהּ—הוא; גִ׳יוַתִי—חי.

אַרְג׳וּנַה יקירי, אין ספק שאדם שאינו מקיים את מעגל ההקרבות, כמצוות הוֵדות, חי כולו בחטא. מאחר שהוא חי למען השבעת חושיו בלבד, הרי שחייו מתנהלים לריק.

האל מגנה כאן את פילוסופיית רדיפת הבצע, שדוגלת בעבודה מפרכת למען עינוג חושים. לכן, מי שמבקשים ליהנות בעולם החומרי חייבים לבצע את מעגל היַגְ׳נַה שנזכר לעיל. מי שאינו חי על-פי כללים אלה, מסכן מאוד את חייו, ורק מוסיף ומדרדר. על-פי חוקי הטבע, גוף האדם נועד במיוחד להגשמה עצמית. זו נחלקת לשלוש דרכים – קַרְמַה-יוֹגַה, גְ׳נָאנַה-יוֹגַה, ובְּהַקְתִי-יוֹגַה. מי שהתעלו מעבר לטוב ולרע – לא עוד זקוקים לבצע יַגְ׳נַה; זו נחוצה לאלה שעוסקים בעינוג חושים. שהרי הם חייבים להיטהר באמצעות מעגל היַגְ׳נַה שנזכר לעיל. הפעילות נחלקת לסוגים שונים, ומי שאינם מודעים לקְרִישְׁנַה, מודעים בהכרח לחושיהם ולמושאי החושים. חשוב שאלה יעסקו בפעילות צדיקה. שיטת היַגְ׳נַה נועדה לאפשר לאנשים כאלה לספק את מאווייהם מבלי להסתבך בתגובות שמתלוות לפעילות כזו. השגשוג בעולם אינו תלוי במאמצינו, אלא בהסדריו של אלוהים, שמתבצעים בידי האלים-למחצה. משום כך מכוונות היַגְ׳נוֹת לאלים-למחצה המסוימים שנזכרים בוֵדות. זהו תרגול תודעת קְרִישְׁנַה בעקיפין, שהרי עם שמתמחים בביצוע היַגְ׳נַה, הופכים מודעים לקְרִישְׁנַה. מכל מקום, מי שלא הפך מודע לקְרִישְׁנַה באמצעות היַגְ׳נוֹת, הרי שפעילותו אינה אלא פעילות מוסרית גרידא. אל לנו לעצור בכללי המוסר, אלא להמשיך להתעלות מעבר להם – לתודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 17

יַס תְו אָתְמַה-רַתִיר אֵיַה סְיָאד אָתְמַה-תְרִיפְּתַשׁ צַ׳ה מָאנַוַהְ
אָתְמַנְי אֵוַה צַ׳ה סַנְתוּשְׁטַס תַסְיַה קָארְיַם נַה וִידְיַתֵא

יַהְ—מי ש-; תוּ—אולם; אָתְמַה-רַתִיהְ—מוצא עונג בעצמי; אֵוַה—בלבד; סְיָאת—נשאר; אָתְמַה-תְרִיפְּתַהְ—מסופק בעצמי; צַ׳ה—ו-; מָאנַוַהְ—אדם; אָתְמַנִי—בעצמו; אֵוַה—בלבד; צַ׳ה—ו-; סַנְתוּשְׁטַהְ—מסופק לחלוטין; תַסְיַה—עבורו; קָארְיַם—חובה; נַה—אינה; וִידְיַתֵא—קיימת.

אולם מי שמוצא את עינוגו בתוך עצמו, שחייו מוקדשים להגשמה עצמית, והוא מסופק בעצמי בלבד ושבע-רצון לגמרי – אדם כזה פטור מכל חובה.

מי שמודע כולו לקְרִישְׁנַה ומסופק כליל ממעשיו בתודעת קְרִישְׁנַה, פטור מכל חובה. מודעותו לקְרִישְׁנַה מסלקת מיד כל טומאה מלבו, דבר שברגיל אפשרי רק לאחר מאות ואלפי יַגְ׳נוֹת. עם שתודעתו מתבהרת, הוא מבין לגמרי את מעמדו הנצחי ביחסיו עם העליון. חובתו הופכת אז מוארת בחסדו של האל, וברורה

כמאליה, ואינו חייב עוד למלא אחר הכללים הוֶדיים. אדם מודע לקְרִישְׁנַה אינו מוצא עוד כל עניין בפעילות חומרית, גם לא בהנאות החומריות, כגון יין, נשים ושאר מקסמי-השווא.

פסוק 18

נַיְוַה תַסְיַה קְרִיתֶנָארְתְהוֹ נָאקְרִיתֶנֶהַ קַשְׁצַ׳נַה
נַה צָ׳אסְיַה סַרְוַה-בְּהֻוּתֶשׁוּ קַשְׁצִ׳יד אַרְתְהַה-וְיַפָּאשְׁרַיַהּ

נַה—לעולם לא; אֶוַה—אכן; תַסְיַה—עבורו; קְרִיתֶנַה—על ידי ביצוע החובה; אַרְתְהַהּ—מטרה; נַה—ואף לא; אַקְרִיתֶנַה—על ידי אי-ביצוע החובה; איהַה—בעולם זה; קַשְׁצַ׳נַה—כלשהי; נַה—לעולם לא; צַ׳ה—ו-; אַסְיַה—עבורו; סַרְוַה-בְּהֻוּתֶשׁוּ—בכל ישויות החיים; קַשְׁצִ׳ית—כלשהי; אַרְתְהַה—עבור מטרה; וְיַפָּאשְׁרַיַהּ—לקיחת מקלט.

לאדם שהגשים את עצמו, אין עוד מטרה להשיג בביצוע חובותיו, גם אין לו סיבה לחדול מפעילות שכזו, ואינו צריך להיתלות בשום ישות חיה.

מי שהגיע להגשמה עצמית, פטור מכל חובה, למעֵט פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה. תודעת קְרִישְׁנַה, כפי שיוסבר בפסוקים הבאים, אינה אי-פעילות. מי שמודע לקְרִישְׁנַה גם אינו מחפש אחר מקלטו של איש – אדם או אל-למחצה. מעשיו בתודעת קְרִישְׁנַה דיים כדי למלא את התחייבויותיו כולן.

פסוק 19

תַסְמָאד אַסַקְתַהּ סַתַתַם קָארְיַם קַרְמַה סַמָאצַ׳רַה
אַסַקְתוֹ הְי אָצַ׳רַן קַרְמַה פַּרַם אָפְּנוֹתִי פֻּורוּשַׁהּ

תַסְמָאת—לכן; אַסַקְתַהּ—ללא התקשרות; סַתַתַם—תמיד; קָארְיַם—כחובה; קַרְמַה—את הפעולה; סַמָאצַ׳רַה—בצע; אַסַקְתַהּ—בלתי קשור; הי—אכן; אָצַ׳רַן—כאשר מבצע; קַרְמַה—פעולה; פַּרַם—אל העליון; אָפְּנוֹתִי—מגיע; פֻּורוּשַׁהּ—אדם.

על האדם לפעול מתוך חובה, מבלי להתקשר לפירות עבודתו. כי פעולה ללא התקשרות מובילה לעליון.

הדְבֵקים חושבים את אישיות אלוה לעליון, בעוד שהאימפרסונליסטים חושבים גאולה לעליונה. מכל מקום, מי שפועל למען קְרִישְׁנַה, או בתודעת קְרִישְׁנַה, תחת

הדרכה מתאימה ומבלי להתקשר לתוצאות עבודתו – אין ספק שיוסיף ויתקדם לעבר מטרת החיים העליונה. בקרב בקוּרוּקְשֶׁתְרַה אַרְג׳וּנַה היה צריך להילחם על עניינו של קְרִישְׁנַה, בגלל שזה היה רצונו של קְרִישְׁנַה. הרצון להיות אדם טוב ובלתי אלים מקורו בהתקשרות אנוכית, בעוד שפעולה למען העליון היא ללא התקשרות לתוצאות. זו הפעולה המושלמת מכול, ומומלצת על ידי אישיות אלוה, שְׂרִי קְרִישְׁנַה. טקסי הפולחן הוֶדִי, כגון הקרבות, נועדו לטהר את הטומאה והחטא שמעורבים בפעילות לעינוג החושים. פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה לעומת זאת, נשגבת לתגובות הטובות והרעות כולן. אדם המודע לקְרִישְׁנַה מקדיש את מעשיו כולם לקְרִישְׁנַה, ואינו קשור לתוצאותיהם. אף שהוא מעורב בפעילויות שונות, הוא אינו נקשר אליהן.

פסוק 20

קַרְמַנַיְוַה הי סַמְסִידְדְהִים אָסְתְהִיתָא גַ׳נַקָאדַיַהּ
לוֹקַה-סַנְגְרַהַם אֶוָאפִּי סַמְפַּשְׂיַן קַרְתוּם אַרְהַסִי

קַרְמַנָא—באמצעות פעולה; אֶוַה—בלבד; הי—אכן; סַמְסִידְדְהִים—בשלמות; אָסְתְהִיתָאהּ—שרויים; גַ׳נַקַה-אָדַיַהּ—מלכים כמו גַ׳נַקַה ואחרים; לוֹקַה-סַנְגְרַהַם—בציבור; אֶוַה אַפִּי—ולו רק; סַמְפַּשְׂיַן—בהתחשבך; קַרְתוּם—לפעול; אַרְהַסִי—מן הראוי לך.

עצם ביצוע חובתם הקנה למלכים כמו גַ׳נַקַה שלמות. מכאן שעליך לבצע מלאכתך, ולו רק לצורך חינוך הציבור.

המלך גַ׳נַקַה ודומיו היו שרויים בהגשמה עצמית, ופטורים לכן, מן הצורך לבצע את חובות הוֶדוֹת. אף על פי כן, אלה המשיכו ומילאו את חובותיהם, כדי לשמש דוגמה לכלל הציבור. גַ׳נַקַה היה אביה של סִיתָא וחותנו של שְׂרִי רָאמַה. הוא היה דָבֵק גדול ושרוי בנשגב, אולם מאחר שהיה מלך מיתְהִילָא (אזור-משנה במחוז ביהַר שבהודו), הרי שהיה עליו ללמד את נתיניו כיצד לבצע את חובות הכתובים. שְׂרִי קְרִישְׁנַה ואַרְג׳וּנַה, שהוא ידידו הנצחי של האל, לא היו צריכים להילחם בקרב בקוּרוּקְשֶׁתְרַה; מלחמתם נועדה ללמד את האנשים שגם אלימות דרושה לעיתים, בשעה שטיעונים טובים נכשלים. לפני הקרב נעשה כל מאמץ למנוע את המלחמה, אפילו מצדו של אישיות אלוה. אלא שהצד שמנגד היה החלטי להילחם. סיבה צודקת שכזו מצדיקה מלחמה. מי שמודע לקְרִישְׁנַה לא מוצא אמנם, כל עניין בעולם זה, אולם הוא ממשיך ופועל, ומלמד את הציבור

כיצד לחיות וכיצד לפעול. מי שמיומן בתודעת קְרִישְׁנַה, גורם לאחרים לצעוד בעקבותיו. זה מוסבר בפסוק הבא.

פסוק 21

יַד יַד אָצַ׳רַתי שְׁרֵשְׁטְהַס תַת תַד אֵוֶתַרוֹ גַ׳נַהּ
סַה יַת פְּרַמָאנַם קוּרוּתֵא לוֹקַס תַד אַנוּוַרְתַתֵא

יַת יַת—כל מה ש-; אָצַ׳רַתי—עושה; שְׁרֵשְׁטְהַהּ—מנהיג מכובד; תַת תַת—את כל זה; אֵוַה—בלבד; איתַרַהּ—אדם פשוט; גַ׳נַהּ—אדם; סַהּ—הוא; יַת—את מה ש-; פְּרַמָאנַם—את הדוגמה; קוּרוּתֵא—עושה; לוֹקַהּ—העולם; תַת—את זה; אַנוּוַרְתַתֵא—הולך בעקבותיו.

כל מעשה שעושה אדם גדול, חוזרים אחריו המוני העם, והתנהגותו הופכת דוגמא ואמת מידה לעולם כולם.

הציבור זקוק למנהיג שידריך אותו באמצעות דוגמא אישית. המנהיגים אינם יכולים למשל, לאסור על עישון בשעה שהם מעשנים בעצמם. שְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה אמר שמורה צריך קודם כל להתנהג כראוי, ואחר כך ללמד. מי שמלמד בדרך כזו נקרא אָצָ׳ארְיַה, או מורה למופת. מורי הציבור צריכים לכן למלא אחר כללי הַשָּׁאסְתְרַה (כתבי הקודש), ולא להמציא כללים משל עצמם, שנוגדים את הכללים הללו. ספרים כמו מַנוּ-סַמְּהִיתָא ועוד, קובעים את אמות המידה לחברה האנושית, ואלה אמורות להתבטא במדרשיהם של מנהיגי הציבור. מכאן שמי שמבקש להתקדם, חייב לקיים אותם כללים שקיימו המורים הדגולים. הליכה בעקבותיהם של דְבֵקים דגולים מאוששת גם בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, שהרי זו הדרך להתקדם בנתיב ההבנה הרוחנית. מלך או שליט, אב ומורה – אלה מהווים מנהיגיו הטבעיים של הציבור התמים, ואחריותם לגבי התלויים בהם רבה מאוד. משום כך עליהם להכיר על בוריים אותם ספרים שקובעים את אמות המוסר והדת.

פסוק 22

נַה מֵא פָּארְתְהָאסְתי קַרְתַוְיַם תְרִישׁוּ לוֹקֶשׁוּ קִינְצַ׳נַה
נָאנַוָאפְּתַם אַוָאפְּתַוְיַם וַרְתַה אֵוַה צַ׳ה קַרְמַנִי

נַה—לא; מֵא—לי; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; אַסְתִי—יש; קַרְתַוְיַם—חובה מוטלת; תְרִישׁוּ—בשלוש; לוֹקֵשׁוּ—בעולמות; קִינְצַ׳נַה—כלשהי; נַה—לא; אַנַאַאפְּתַם—רצוי; אַוָאפְּתַוְיַם—שיש להשיגו; וַרְתֵא—אני עוסק; אֵוַה—אכן; צַ׳ה—גם; קַרְמַנִי—בחובה המוטלת.

הו בן פְּרִיתְהָא, בשלוש מערכות הכוכבים כולן אין מלאכה שמוטלת עלי. איני חסר דבר, גם איני זקוק למאומה – אף על פי כן, הריני ממלא אחר חובות הכתובים.

אישיות אלוה העילאי מתואר בספרות הוֵדית:

תַם אִישְׁוַרָאנָאם פַּרַמַם מַהֵשְׁוַרַם
תַם דֵוַתָאנָאם פַּרַמַם צַ׳ה דַיְוַתַם
פַּתִים פַּתִינָאם פַּרַמַם פַּרַסְתָאד
וִידָאמַה דֵוַם בְּהוּוַנֵשַׁם אִידְיַם

נַה תַסְיַה קָארְיַם קַרַנַם צַ׳ה וִידְיַתֵא
נַה תַת-סַמַשׁ צָ׳אבְּהְיַדְהִיקַשׁ צַ׳ה דְרִישְׁיַתֵא
פַּרָאסְיַה שַׁקְתִיר וִוידְהַיְוַה שְׁרוּיַתֵא
סְוָאבְּהָאוִיקִי גְ׳נָאנַה-בַּלַה-קְרִייָא צַ׳ה

"האל העליון הוא שליט כל השליטים, וגדול מנהיגי הכוכבים. הכול כפופים לשליטתו. ישויות החיים חדורות, כל אחת, באון מסוים, שאינו אלא אונו, שהרי כשלעצמן אלה אינן עליונות. האלים-למחצה כולם סוגדים לו, והוא מנהל כל המנהלים. הוא נשגב אפוא, ונעלה מן המנהיגים והשליטים הארציים, ומהווה מושא סגידתם. אין גדול ממנו, והוא הסיבה העילאית, או סיבת כל הסיבות. גופו אינו כמו של ישות חיים רגילה; אין הבדל בין גופו לעצמו. הוא מוחלט וחושיו כולם נשגבים; כל אחד מחושיו יכול לבצע את תפקוד זולתו. מכאן שאין גדול ממנו או שווה לו. אוניו רבים לאינספור, ומעשיו מתבצעים מוכנית, כהשתלשלות טבעית" (שְׁוֵתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד 6.7-8). מאחר שאישיות אלוה מלא בשפעים כולם וקיומו מהווה האמת כולה, הרי ששום חובה לא חלה עליו. כל עוד תלוי אדם בתוצאות עבודתו, חלות עליו חובות כלשהן. אולם מי שאינו זקוק לדבר בשלוש מערכות הכוכבים, פטור מכל חובה. אף על פי כן משמש קְרִישְׁנַה בקרב בקוּרוּקְשֶׁתְרַה כמנהיג הקְשַׁתְרייות, שהרי חובת הקְשַׁתְרִייַה לגונן על השרוי במצוקה. אף על פי שהוא נשגב לכללי הכתובים, הוא אינו עושה דבר שנוגד אותם.

פסוק 23

יַדִי הִי אַהַם נַה וַרְתֵיַם גָ׳אתוּ קַרְמַנְי אַתַנְדְרִיתַה
מַמַה וַרְתְמָאנוּוַרְתַנְתֵא מַנוּשְׁיָאה פָּארְתְהַה סַרְוַשַׂה

יַדִי—אם; הִי—אכן; אַהַם—אני; נַה—לא; וַרְתֵיַם—אעסוק; גָ׳אתוּ—לעולם; קַרְמַנִי—בביצוע חובות הכתובים; אַתַנְדְרִיתַה—בתשומת לב רבה; מַמַה—שלי; וַרְתְמַה—אחרי הדרך; אַנוּוַרְתַנְתֵא—יעקבו; מַנוּשְׁיָאה—האנשים; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; סַרְוַשַׂה—מכל הבחינות.

כי אם אחדל מלמלא אחר החובות הללו, הו פָּארְתְהַה, כל האנשים יצעדו בעקבותיי.

אדם תרבותי אמור להשתית את חיי המשפחה על מסורות כלשהן, שתכליתן לשמור על איזון ורוגע חברתי, לצורך התקדמות רוחנית. כללים כאלה נועדו אמנם לנשמות מותנות, אולם מאחר שקְרִישְׁנַה יורד עלי-אדמות כדי לאשש את עקרונות הדת, הרי שגם הוא מקיימם. אלמלא כן, היו ההמונים צועדים בעקבותיו, שהרי הוא גדול בני הסמכא. מן השְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם מסתבר שקְרִישְׁנַה מילא את כל חובותיו הדתיות של איש משפחה, בבית ובחוץ.

פסוק 24

אוּתְסִידֵיוּר אִימֵא לוֹקָא נַה קוּרְיָאם קַרְמַה צֵ׳ד אַהַם
סַנְקַרַסְיַה צַ׳ה קַרְתָא סְיָאם אוּפַּהַנְיָאם אִימָאה פְּרַגָ׳אה

אוּתְסִידֵיוּה—יהרסו; אִימֵא—הללו; לוֹקָאה—העולמות; נַה—לא; קוּרְיָאם—אעשה; קַרְמַה—את חובות הקבע; צֵ׳ת—אם; אַהַם—אני; סַנְקַרַסְיַה—של אוכלוסיה בלתי רצויה; צַ׳ה—ו-; קַרְתָא—היוצר; סְיָאם—אני אהיה; אוּפַּהַנְיָאם—אני אהרוס; אִימָאה—הללו; פְּרַגָ׳אה—ישויות החיים.

אם לא אבצע חובותיי, יוטלו כל העולמות לתוהו ובוהו. אני אגרום לגידולה של אוכלוסיה בלתי רצויה, ואָפֵר אז את שלוותן של כלל ישויות החיים.

וַרְנַה-סַנְקַרַה היא אוכלוסיה בלתי רצויה שמפריעה לשלום החברה. כללי הכתובים נועדו לבלום הפרעה כזו, ולהקנות מוכנית שלווה וסדר, לצורך התקדמות רוחנית. רק טבעי שבשעה שקְרִישְׁנַה מופיע עלי-אדמות הוא עוסק בכללים הללו. זאת כדי

לשמור על מעמדם ונחיצותם. האל הוא אבי כל ישויות החיים, ומכאן שבשעה שאלה מולכות שולל, האחריות רובצת בעקיפין עליו. משום כך, כל אימת שחלה הידרדרות בעקרונות דתיים, האל בא ומתקן בעצמו את החברה. מכל מקום, חשוב לציין שאף שאנו אמורים לצעוד בעקבותיו, אל לנו לחקותו. לנקוט בדוגמתו של מישהו אין פירושו לחקותו. איננו מסוגלים למשל, להרים כמותו את גבעת גּוֹוַרְדְהַנַה. הוא הרים את הגבעה בילדותו, אולם שום בן אנוש לא מסוגל לכך. עלינו למלא את הוראותיו, ולעולם לא לחקותו. השְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (10.33.30-31) מאשש:

נַיְתַת סַמָאצַ׳רֵג׳ גָ׳אתוּ   מַנַסָאפִּי הְי אַנִישְׂוַרַהְ
וינַשְׂיַתְי אָצַ׳רַן מַוּדְהְיָאד   יַתְהָא ׳רוּדְרוֹ ׳בְּדְהִי-גַ׳ם וישַׁם

אִישְׂוַרָאנָאם וַצַ׳הְ סַתְיַם   תַתְהַיְוָאצַ׳ריתַם קְוַצ׳ית
תֵשָׁאם יַת סְוַה-וַצ׳וֹ-יוּקְתַם   בּוּדְדְהִימָאמְס תַת סַמָאצַ׳רֵת

״על הכול למלא אחר הוראותיהם של אלוהים ומשרתיו מיופי כוחו. אלה מביאות רק טוב, ואדם נבון יבצען כפשוטן. כל מקום, יש להקפיד ולהישמר מן הניסיון לחקות את מעשיהם. אל לו לאיש לחקות למשל, את שִׁיוַה, ולשתות את ים הרעל.״ אל לנו לשכוח שאותם אִישְׂוַרות, אשר מסוגלים לשלוט בתנועות השמש והירח, הם נעלים מאיתנו. ללא כוח על-אנושי שכזה, אל לנו לנסות ולחקותם. שִׁיוַה גמע ים של רעל, בעוד שדי בטיפה אחת כזו כדי להרעיל כל אדם רגיל. נהוג אצל דְבֵקים מזויפים של שִׁיוַה להתמכר לעישון גַנְגָ׳א (מריחואנה) וסמים דומים. אלה שוכחים כמובן, שבחקותם את שִׁיוַה, הם בסך הכול מקרבים את קיצם. ישנם כמותם גם דְבֵקים מזויפים של קְרִישְׁנַה. אלה מעדיפים לחקותו ברָאסַה-לִילָא, מחול האהבה שלו, ומתעלמים מחוסר יכולתם להרים את גבעת גּוֹוַרְדְהַנַה. עדיף לכן, לציית להוראותיהם של בעלי הכוח, ולא לנסות לחקותם; גם אין לנסות ולתפוס את משרותיהם ללא כישורים מתאימים. רבות כל-כך כיום ״התגלויות אלוהים״ המשוללות כל כוח אלוהי.

פסוק 25

סַקְתָאהְ קַרְמַנְי אַוידְוָאמְסוֹ   יַתְהָא קוּרְוַנְתי בְּהָארַתַה
קוּרְיָאד וידְוָאמְס תַתְהָאסַקְתַשׁ   צ׳יקִירְשׁוּר לוֹקַה-סַנְגְרַהַם

סַקְתָאהְ—בהיותם קשורים; קַרְמַני—חובות הדְהַרְמַה; אַוידְוָאמְסַהְ—הבורים; יַתְהָא—כפי ש-; קוּרְוַנְתי—פועלים; בְּהָארַתַה—הו נצר בְּהָארַתַה; קוּרְיָאת—חייב לפעול;

וידְוָאן—החכם; תַתְהָא—כך; אַסַקְתַה—מבלי להיות קשור; צִ'יקִירְשוּה—רוצה להוביל; לוֹקַה-סַנְגְרַהַם—את האנשים.

כשם שהבורים מבצעים חובותיהם מתוך התקשרות לתוצאות, פועל גם המלומד – אלא שמבלי להתקשר – כדי להוביל את האנשים בדרך הנכונה.

אדם המודע לקְרִישְׁנַה ומי שאינו מודע, נבדלים זה מזה ברצונותיהם. המודע לקְרִישְׁנַה לא עושה דבר שאינו תורם להתקדמותו הרוחנית. אפשר שמעשיו יידמו למעשיו של הנבער שקשור לפעילות חומרית ופועל להשבעת חושיו, אלא שפועלו שלו מוקדש כולו לסיפוקו של קְרִישְׁנַה. חובתו אם כן, ללמד את הכול כיצד לפעול ולהקדיש את תוצאות מעשיהם לקידומה של תודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 26

נַה בּוּדְדְהִי-בְּהֵדַם גַ'נַיֵד אַגְ'נָאנָאם קַרְמַה-סַנְגִינָאם
ג'וֹשַׁיֵת סַרְוַה-קַרְמָאנִי וידְוָאן יוּקְתַה סַמָאצַ'רַן

נַה—לא; בּוּדְדְהִי-בְּהֵדַם—הפרעה בתבונה; גַ'נַיֵת—עליו לגרום; אַגְ'נָאנָאם—לבורים; קַרְמַה-סַנְגִינָאם—הקשורים לתוצאות פעילותם התועלתנית; ג'וֹשַׁיֵת—להעסיק; סַרְוַה—כל; קַרְמָאנִי—את הפעולות; וידְוָאן—החכם; יוּקְתַה—עוסק; סַמָאצַ'רַן—בעודו מתרגל.

אל לו למלומד להטריד את דעתם של הבורים, אשר קשורים לתוצאות חובותיהם הדְהַרְמיות, ולעודדם להימנעות מפעולה. אדרבה, עליו להעסיקם בפעילויות שונות ברוח של מסירות (לצורך התקדמות הדרגתית בתודעת קְרִישְׁנַה).

וֶדַיְשׁ צַ'ה סַרְוַיְר אַהַם אֵוַה וֶדְיַה. זוהי תכלית הפולחן הוֶדי כולו. טקסי הפולחן, ההקרבות, וכל מה שנכלל בוֶדות, לרבות הוראות לפעילות חומרית – אלה כולם נועדו לקדם לעבר קְרִישְׁנַה, שמהווה תכלית החיים העליונה. אולם מאחר שהנשמות המותנות אינן יודעות דבר לבד מעינוג חושים, הרי שהן לומדות את הוֶדות רק עד לנקודה זו. מכל מקום, עצם העיסוק בפעילות תועלתנית ובעינוג חושים על-פי הכללים הוֶדיים מקדם אותן בהדרגה לתודעת קְרִישְׁנַה. אל לו, לכן, למי שמודע לקְרִישְׁנַה להטריד את דעתן או מעשיהן, אלא ללמדם להקדיש את תוצאות מעשיהן לשירות לקְרִישְׁנַה. עליו ללמד אותם בורים, שמקדישים מעשיהם כליל לעינוג חושים, כיצד לפעול וכיצד להתנהג. לא רצוי אמנם להטריד את

הנבער, אולם מי שפיתח מעט תודעת קְרִישְׁנַה – אותו יש להעסיק בשירותו של האל במישרין, מבלי לשעות לשאר התהליכים הוֵדיים. אדם בר-מזל שכזה אינו צריך עוד לקיים את הפולחן הוֵדי, שהרי תוצאותיה של תודעת קְרִישְׁנַה כוללות את תוצאותיהם של כללי הכתובים כולם.

פסוק 27

פְּרַקְרִיתֵה קְרִייַמָאנָאני גוּנַיְה קַרְמָאני סַרְוַשַׂה
אַהַנְקָארַה-וִימוּדְהָאתְמָא קַרְתָאהַם איתי מַנְיַתֵא

פְּרַקְרִיתֵה—של הטבע החומרי; קְרִייַמָאנָאני—נעשות; גוּנַיְה—על ידי המידות; קַרְמָאני—את הפעולות; סַרְוַשַׂה—מכול הסוגים; אַהַנְקָארַה-וִימוּדְהַה—מבולבל בשל העצמי הכוזב; אָתְמָא—הנשמה הרוחנית; קַרְתָא—העושה; אַהַם—אני; איתי—כך; מַנְיַתֵא—הוא חושב.

הנשמה הרוחנית מתבלבלת בהשפעת העצמי הכוזב, וחושבת עצמה לעושה הפעולות, שלמעשה מתבצעות על ידי שלוש מידות הטבע החומרי.

אפשר שאדם מודע לקְרִישְׁנַה ואדם חומרני יבצעו שניהם אותו דבר, וכמו יפעלו באותו מישור, אלא שההבדל שביניהם הוא תהומי. האדם החומרני משוכנע, בהשפעת העצמי הכוזב, שהוא מבצעם של הדברים. הוא אינו יודע שהמנגנון הגופני הוא יציר הטבע החומרי, ושזה פועל תחת הכוונתו של אלוהים. מכאן שאינו יודע שבסופו של דבר גם הוא כפוף לשליטתו של קְרִישְׁנַה. הוא חושב שהוא עושה הכול באופן עצמאי, וזה כמובן, סימן לבורותו. מאחר שאינו יודע שגופו הגשמי והסמוי הם תוצר הטבע החומרי, שכפוף לאישיות אלוה, הרי שאינו חושב להקדיש את פעילותו הגופנית והנפשית לשירותו של קְרִישְׁנַה, או תודעת קְרִישְׁנַה. הוא שוכח שאישיות אלוה ידוע כהְרִישִׁיקֵשַׁה, אדון החושים הגשמיים; בגלל עידנים של שימוש מעוות בחושיו לצורך עינוג חושים, הוא מבולבל עתה ונתון לזהות כוזבת, שמשכיחה ממנו את יחסיו הנצחיים עם קְרִישְׁנַה.

פסוק 28

תַתְּוַה-וִית תוּ מַהָא-בָּאהוֹ גוּנַה-קַרְמַה-וִיבְּהָאגַיוֹה
גוּנָא גוּנֵשׁוּ וַרְתַנְתַה איתי מַתְוָא נַה סַגְ׳גַ׳תֵא

תַתְתְוַה-וית—יודע האמת המוחלטת; תוּ—אולם; מַהָא-בָּאהוֹ—הו גיבור-חיל; גוּנַה-קַרְמַה—של פעולות הנעשות תחת השפעה חומרית; ויבְּהָאגַיוֹהּ—על פי ההבדלים; גוּנָאהּ—החושים; גוּנֵשׁוּ—בעינוג חושים; וַרְתַנְתֵא—עוסקים; איתי—כך; מַתְוָא—ביודעו; נַה—לעולם לא; סַגְ׳גַ׳תֵא—מתקשר.

הו גיבור-חיל, מי שיודע את האמת המוחלטת אינו מעסיק עצמו בחושים ובעינוג חושים, שהרי הוא יודע היטב את ההבדל שבין עבודה מתוך מסירות לבין עבודה למען טובת הנאה.

מי שיודע את האמת המוחלטת, משוכנע גם בחוסר התאמתו לאווירה החומרית. הוא יודע שהוא חלקיק של אישיות אלוה, קְרִישְׁנַה, ומכאן שאינו חלק מן הבריאה החומרית. בזהותו האמיתית הריהו חלקיק של העליון, שטבעו חדווה וידע נצחיים, אלא שבדרך כלשהי הסתבך בתפיסת חיים חומרית. במצב קיום טהור נועדה פעילותו להשתלב בשירות מסור לאל, ומשום כך הריהו מתרגל פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה, וזונח באופן טבעי כל פעילות מקרית ובת חלוף של החושים החומריים. מאחר שהוא יודע שהחיים החומריים המותנים כפופים לשליטתו של האל, הוא אינו מוטרד מתגובות חומריות, וחושב אותן לחסדו של האל. לפי השְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, מי שיודע את האמת המוחלטת, על שלושת היבטיה – בְּרַהְמַן, פַּרַמָאתְמָא ואישיות אלוה – נקרא תַתְתְוַה-וית. זאת משום שהוא יודע גם את מעמדו האמיתי ביחסיו עם העליון.

פסוק 29

פְּרַקְרִיתֵר גוּנַה-סַמְמוּדְהָאהּ סַגְ׳גַ׳נְתֵא גוּנַה-קַרְמַסוּ
תָאן אַקְרִיתְסְנַה-וידוֹ מַנְדָאן קְרִיתְסְנַה-וין נַה ויצָ׳אלַיֵת

פְּרַקְרִיתֵהּ—של הטבע החומרי; גוּנַה—על ידי המידות; סַמְמוּדְהָאהּ—מבולבלים; סַגְ׳גַ׳נְתֵא—עוסקים; גוּנַה-קַרְמַסוּ—בפעילות חומרית; תָאן—אותם; אַקְרִיתְסְנַה-וידַהּ—אנשים בעלי ידע מועט; מַנְדָאן—עצלים בהבנת ההגשמה העצמית; קְרִיתְסְנַה-וית—השרוי הידע אמיתי; נַה—אל לו; ויצָ׳אלַיֵת—להסעיר.

הבורים אשר מבולבלים על ידי מידות הטבע החומרי, עוסקים כליל בפעילויות ארציות ונקשרים אליהן. אלא שאל לו לחכם לרפות ידיהם, אפילו שמחוסר ידע, חובותיהם נחותות יותר.

אנשים משוללי ידע טועים ומזדהים עם תודעה ארצית-גשמית, ומלאים בזהויות חומריות. הגוף הוא מתנת הטבע החומרי, ומי שקשור מדי לתודעה חומרית,

נקרא מַנְדַה, עצל, שאינו מבין את הנשמה הרוחנית. אנשים נבערים חושבים את גופם לעצמם; את מי שקשורים לגופם אלה חושבים לשארי בשר, הם מעריצים את ארץ הולדת גופם, ומייחסים לטקסי הדת והפולחן חשיבות כשלעצמם. בשבי הזהויות החומריות, אלה נוטים לפעול בתחומי החברה, האומה או עזרה לזולת, ותחת קסמן של הגדרות שכאלה, הם טרודים תמיד בעיסוקים חומריים; הגשמה עצמית היא בסך הכול מיתוס עבורם, ואינם מוצאים בה כל עניין. מכל מקום, אל למתקדמים בחיים רוחניים לנסות ולקרוא תיגר על חומרניים שכאלה. עדיף שישקדו על פעילותם הרוחנית בצנעה, ואת אלה יעסיקו בעקרונות מוסר ראשוניים כגון אי-אלימות ושאר מעשים ארציים מועילים. אנשים נבערים אינם מסוגלים להעריך פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה. קְרִישְׁנַה מורה שלא להפריעם ולבזבז זמן יקר לשווא.
מכל מקום, דְבֵקיו של האל, שמבינים את כוונתו של האל, רחומים אף יותר ממנו. אלה נכונים לכן, להסתכן ולפנות אפילו לנבערים, ולנסות להעסיקם בפעילות בתודעת קְרִישְׁנַה, שאין ספק כי נחוצה לכל אדם.

פסוק 30

מַיי סַרְוָאנִי קַרְמָאנִי סַנְנְיַסְיָאדְהְיָאתְמַה-צֵ׳תַסָא
נירָאשִׁיר נירְמַמוֹ בְּהֻוּתְוָא יוּדְהְיַסְוַה ויגַתַה-גְ׳וַרַהּ

מַיי—אלַי; סַרְוָאני—את כל; קַרְמָאנִי—את המעשים; סַנְנְיַסְיַה—בנוטשך לחלוטין; אַדְהְיָאתְמַה—המלאה בידע על העצמי; צֵ׳תַסָא—על ידי התודעה; נירָאשִׁיהּ—ללא תשוקה לרווח; נירְמַמַהּ—ללא תחושת קניין; בְּהֻוּתְוָא—בהיותך; יוּדְהְיַסְוַה—הִלחם; ויגַתַה-גְ׳וַרַהּ—חופשי מעצלות.

הו אַרְג׳וּנַה, לכן הקדש כל מעשיך לי, תוך ידע מלא אודותיי, ללא תשוקה לרווח וללא תחושת קניין, חופשי מעצלות ואדישות, קום והילחם.

פסוק זה מצביע בבהירות על מטרת הבְּהַגַוַד-גִיתָא. האל מורה שלצורך ביצוע חובותינו, עלינו להפוך מודעים לו כליל, כמו תחת משמעת צבאית. אפשר שהוראה כזו מקשה כלשהו. אף על פי כן יש לבצע את החובות, מתוך תלות מוחלטת בקְרִישְׁנַה. זהו מצבה היסודי של ישות החיים. מאחר שמעצם טבעה זו כפופה לרצונו של האל, הרי שאינה יכולה להיות מאושרת ללא שיתוף פעולה שכזה. שְׁרִי קְרִישְׁנַה מורה לאַרְג׳וּנַה להילחם, כמו היה מפקד צבאו. הכול עלינו להקריב לרצונו של האל, ואז, לבצע חובותינו ללא תחושת קניין. אַרְג׳וּנַה לא היה אמור לכן, לשקול את הוראותיו של קְרִישְׁנַה, אלא פשוט לבצען. אישיות

אלוה הוא נשמת הנשמות כולן; מי שתלוי בו כליל, ללא כל שיקולים אישיים, כלומר מי שמודע לקְרִישְׁנַה, נקרא אַדְהְיָאתְמַה-צֶ׳תָאהּ. המילה נירָאשִׂיהּ פירושה למלא אחר הוראות האדון מבלי לצפות לטובת הנאה כלשהי. קופאי סופר לעיתים מיליוני דולרים עבור מעבידו, אולם אינו רשאי לשלשל ולו אגורה אחת לכיסו. כמותו, חשוב להבין שדבר אינו שייך לאיש בעולם זה אלא לאלוהים. זוהי משמעותה האמיתית של המילה מַיי, או "אלַי". ואכן, מי שפועל בתודעה כזו, אינו חושב דבר לשלו. תודעה כזו נקראת נירְמַמַה, או "דבר אינו שייך לי". אם חשים אי-נכונות למלא אחר הוראה פסקנית שכזו, שמתעלמת מכל קשרי משפחה – צריך להיפטר מאי-נכונות זו. רק אז אפשר להפוך לויגַתַה-גְ׳וַרַה, פטור מן החולי החומרי, או פטור מנרפּוּת ועצלות. לכל אחד נועדה פעילות כלשהי, בהתאם לתכונותיו ומעמדו, ופעילות זו צריכה להתבצע בתודעת קְרִישְׁנַה, כמתואר לעיל, שהרי זה מוביל אל נתיב הגאולה.

פסוק 31

יֶא מֶא מַתַם אידַם ניתְיַם אַנוּתישְׁטְהַנְתי מָאנַוָאהּ
שְׁרַדְדְהָאוַנְתוֹ ׳נַסֻוּיַנְתוֹ מוּצְ׳יַנְתֶא תֶא ׳פִי קַרְמַבְּהִיהּ

יֶא—אלו אשר; מֶא—שלי; מַתַם—את ההוראות; אידַם—הללו; ניתְיַם—כתפקוד נצחי; אַנוּתישְׁטְהַנְתי—מקיימים באופן קבוע; מָאנַוָאהּ—אנשים; שְׁרַדְדְהָא-וַנְתַהּ—בעלי אמונה ומסירות; אַנַסֻוּיַנְתַהּ—חופשיים מקנאה; מוּצְ׳יַנְתֶא—משתחררים; תֶא—הם; אַפִּי—אפילו; קַרְמַבְּהִיהּ—מהשעבוד לחוק הפעילות התועלתנית.

מי שמבצעים חובותיהם בהתאם להוראותיי, ובאמונה וללא קנאה נוקטים אחר מדרשי – אלה משתחררים מהשעבוד לפעילות תועלתנית.

הוראותיו של אישיות אלוה העילאי, קְרִישְׁנַה, מהוות תמצית החכמה הוֶדית כולה, ומכאן שהן נכונות תמיד. ממש כשם שהוֶדות נצחיות, נצחית גם האמת של תודעת קְרִישְׁנַה. צריך רק אמונה מלאה בהוראות אלה, גם לא לקנא באל. רבים הוגי הדעות שכתבו פרשנות לבְּהַגַוַד-גִיתָא ללא אמונה בקְרִישְׁנַה. אלה לא ייגָאלו משעבוד לעולם. בעוד שאדם פשוט שמאמין בהוראותיו הנצחיות של האל, אפילו שאינו מסוגל לבצען, ישתחרר מן השעבוד לחוק הקַרְמַה. מי שמתחיל בתודעת קְרִישְׁנַה, אפשר שיתקשה למלא אחר ההוראות במלואן. אולם מאחר שאינו מתנגד להן, ומתרגל בכנות מבלי להתחשב בכישלון או באוזלת יד, הרי שיתעלה לשלב של תודעת קְרִישְׁנַה טהורה.

פסוק 32

יֵא תְו אֶתַד אַבְּהְיַסוּיַנְתוֹ נָאנוּתִישְׁטְהַנְתִי מֶא מַתַם
סַרְוַה-גְ׳נָאנַה-וִימוּדְהָאמְּס תָאן וִידְדְהִי נַשְׁטָאן אַצֶ׳תַסַה

יֵא—אלו אשר; תוּ—לעומת זאת; אֶתַת—האלו; אַבְּהְיַסוּיַנְתַה—מתוך קנאה; נַה—אינם; אַנוּתִישְׁטְהַנְתִי—מקיימים באופן קבוע; מֶא—שלי; מַתַם—הוראות; סַרְוַה-גְ׳נָאנַה—בכל סוגי הידע; וִימוּדְהָאן—מבולבלים לחלוטין; תָאן—שהם; וִידְדְהִי—דע; נַשְׁטָאן—הרוסים לחלוטין; אַצֶ׳תַסַה—ללא תודעת קְרִישְׁנַה.

לעומת זאת, מי שמתעלמים מתוך קנאה מתורה זו ונמנעים מלקיימה – אלה נחשבים למשוללי ידע ולמוּלכים שולל, שנכשלו בחתירתם לשלמות.

מוסברים כאן חסרונותיה של אי-מודעות לקְרִישְׁנַה. הפרת חוקי השליט גוררת עונש, וכמותה, הפרת חוקיו של אלוהים. אדם בלתי צייתן, אפילו הוא רב חשיבות, הריהו נבער לגבי עצמו, כמו גם לגבי בְּרַהְמַן, פַּרַמָאתְמָא, ואישיות אלוה. זאת בגלל הריקנות והשיממון שבלבו. ומכאן שסיכוייו לשלמות אבודים.

פסוק 33

סַדְרִישַׁם צֶ׳שְׁטַתֶא סְוַסְיָאהַ פְּרַקְרִיתֶר גְ׳נָאנַוָאן אַפִּי
פְּרַקְרִיתִים יָאנְתִי בְּהוּתָאנִי נִיגְרַהַה קִים קַרִישְׁיַתִי

סַדְרִישַׁם—בהתאם; צֶ׳שְׁטַתֶא—פועל; סְוַסְיָאהַ—של עצמו; פְּרַקְרִיתֶה—למידות הטבע; גְ׳נָאנַה-וָאן—אדם בעל ידע; אַפִּי—אפילו; פְּרַקְרִיתִים—אל הטבע; יָאנְתִי—הולכות; בְּהוּתָאנִי—כל ישויות החיים; נִיגְרַהַה—הימנעות; קִים—מה; קַרִישְׁיַתִי—תעשה.

אפילו אדם בעל ידע נוהג על-פי טבעו, שהרי כל אחד כפוף לטבע שרכש משלוש מידות הטבע. מה לכן, ביכולתה של הימנעות להועיל?

בלי להתעלות למישור הנשגב של תודעת קְרִישְׁנַה, לא ניתן להשתחרר מהשפעת מידות הטבע. האל מאשש את זה בפרק השביעי (7.14). מכאן שאפילו המשכיל ביותר במישור הארצי, לא די לו בידע עיוני, או בהבנת ההבדל שבין הנשמה לגוף, כדי להחלץ משעבודה של מָאיָא. ישנם רבים שמתרגלים חיים רוחניים-לכאורה; שמציגים עצמם כלפי חוץ כמו מתקדמים מאוד במדע זה, אף שבאמת, בתוכם אלה נשלטים כליל על ידי מידת טבע מסוימת שאינם מסוגלים לנצחה.

בגלל התרועעות ממושכת עם הטבע החומרי, אפילו מלומד בעל תארים אקדמיים הנו משועבד. תודעת קְרִישְׁנַה מסייעת אפוא, להחלץ משעבוד חומרי, אפילו למי שממשיך וממלא חובותיו לצורך קיומו החומרי. מכאן שמי שאינו מודע כולו לקְרִישְׁנַה, אל לו לנטוש את חובות מעמדו; אל לו לזנוח לפתע פתאום את חובותיו ולהפוך באופן מלאכותי ליוגי. עדיף לו להישאר במעמדו ולנסות לתרגל תודעת קְרִישְׁנַה תחת הדרכה מתאימה. או אז הוא ישתחרר מאחיזת המָאיָא של קְרִישְׁנַה.

פסוק 34

אינְדְרִייַסְיֵנְדְרִייַסְיָארְתְהֵא רָאגַה-דְוֵשַׁוּ וְיַוַסְתְהִיתַוּ
תַיוֹר נַה וַשַׁם אָגַצְ'צְ'הֵת תַוּ הְי אַסְיַה פַּרִיפַּנְתְהִינַוּ

אינְדְרִייַסְיַה—של החושים; אינְדְרִייַסְיַה אַרְתְהֵא—במושאי החושים; רָאגַה-דְוֵשַׁוּ—משיכה ודחייה; וְיַוַסְתְהִיתַוּ—נתונים לעקרונות מווסתים; תַיוֹה—שלהם; נַה—לעולם לא; וַשַׁם—תחת השליטה; אָגַצְ'צְ'הֵת—על האדם להגיע; תַוּ—הללו; הי—אכן; אַסְיַה—עבורו; פַּרִיפַּנְתְהִינַוּ—מכשולים.

ישנם עקרונות לוויסות משיכת החושים ודחייתם ממושאיהם; אל לו לאיש להיכנע למשיכה ולדחייה שכאלה, כיוון שהן מהוות אבני-נגף על נתיב ההגשמה העצמית.

מי שמודעים לקְרִישְׁנַה, סולדים באופן טבעי מעינוג חושים חומרי. מכל מקום, מי שלא פיתחו תודעה כזו – אלה צריכים לקיים את כללי הכתובים. עינוג חושים בלתי מרוסן מביא לשעבוד חומרי, בעוד שמי שמקיים את כללי הכתובים – מושאי החושים לא עוד מסבכים אותו. חיי מין למשל, הכרחיים לנשמה המותנית, ואלה מותרים במסגרת נישואין. לפי הכתובים, אין לקיים יחסי מין, למעֵט ביחסים בין בעל לאשתו. שאר הנשים כולן נחשבות לאמא. אף על פי כן נוטים גברים ליחסים עם נשים אחרות. צריך לרסן נטייה שכזו; אלמלא כן זו מהווה מכשול להתקדמות בהגשמה רוחנית. כל עוד קיים הגוף החומרי, מותרת גם השבעת צרכיו, אלא שעל-פי כללים מסדירים. מכל מקום, אל לו לאיש לסמוך מאוד על יכולתו לשלוט בעצמו באמצעות היתרים שכאלה. עליו לקיים את הכללים מבלי להתקשר אליהם, שהרי אפילו עינוג חושים מווסת יכול להטות מדרך הישר – כשם שגם על כביש ראשי תיתכנה תאונות; אפילו נקפיד ונישמר, איש לא יכול לערוב מפני סכנות גם בבטוח שבכבישים. הנטייה לעינוג חושים, תולדת ההתרועעות עם חומר,

חדורה בנו כבר זמן רב מאוד. מכאן שרבים הסיכויים להידרדרות, למרות הכללים המווסתים; צריך לכן, להימנע כליל מכל התקשרות לעינוג חושים סדיר שכזה. מכל מקום, עם שמתקשרים לתודעת קְרִישְׁנַה, או לשירות מסור לאל, אובדת כל משיכה לפעילות חושית, ומכאן שאין לנסות ולהתנתק מתודעת קְרִישְׁנַה לעולם. אדרבה, ההתנתקות ממשיכה חושית תכליתה לרומם בסופו של דבר לתודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 35

שְׁרֵיָאן סְוַה-דְהַרְמוֹ ויגוּנַּהּ פַּרַה-דְהַרְמָאת סְו-אַנוּשְׁטְהִיתָאת
סְוַה-דְהַרְמֵא נִידְהַנַם שְׁרֵיַהּ פַּרַה-דְהַרְמוֹ בְּהַיָאוַהַהּ

שְׁרֵיָאן—הרבה יותר טוב; סְוַה-דְהַרְמַהּ—חובות האדם; ויגוּנַּהּ—אפילו באופן לקוי; פַּרַה-דְהַרְמָאת—מחובות המיועדות לאחרים; סו-אַנוּשְׁטְהִיתָאת—שנעשות בשלמות; סְוַה-דְהַרְמֵא—בחובות האדם; נידְהַנַם—הרס; שְׁרֵיַהּ—עדיף; פַּרַה-דְהַרְמַהּ—חובות המיועדות לאחרים; בְּהַיַה-אָוַהַהּ—מסוכנות.

עדיף לו לאדם לבצע את החובות שנקבעו לו, ולוּ גם באופן לקוי, מלבצע בשלמות את חובות זולתו. אפילו הרס במהלך ביצוע החובה עדיף על עשיית חובתו של אחר. זאת משום שהליכה בנתיבים זרים היא מסוכנת.

עדיף אם כן, לכל אחד לבצע את חובותיו בתודעת קְרִישְׁנַה מלאה מאשר לבצע את חובות זולתו. החובות החומריות מותאמות למצבו הגופני והנפשי של האדם, שהוא תולדה של מידות טבע מסוימות. חובות רוחניות לעומת זאת, אלה החובות שמטיל המורה הרוחני בתחום השירות האוהב לאל. אולם בין אם אלה הן חומריות, ובין אם רוחניות, יש לדבוק בהן, אפילו עד מוות, ולא לחקות חובתו של אחר. חובות רוחניות שונות אמנם מחומריות, אולם בשתיהן עקרון הציות לסמכות מועיל תמיד. מי שמושפע עדיין ממידות הטבע, צריך לדבוק בחובות מעמדו, ולא לחקות את זולתו. בְּרָאהְמַנַּה למשל, שרוי במידת הטובות ואינו אלים, בעוד שקְשַׁתְרִייַה שרוי בלהיטות ורשאי לפעול באלימות. עדיף לקְשַׁתְרִייַה למות בנתיב האלימות, מאשר לחקות בְּרָאהְמַנַּה ולקיים את עקרון אי-האלימות. ניקוי הלב הוא תהליך הדרגתי ולא פתאומי. מכל-מקום, מי שמתעלה מעבר למידות הטבע ושרוי כולו בתודעת קְרִישְׁנַה, או אז הוא רשאי לעשות הכול, תחת הדרכתו של מורה רוחני מוסמך. במישור המושלם של תודעת קְרִישְׁנַה, קְשַׁתְרִייַה יכול לנהוג כמו בְּרָאהְמַנַּה, ובְּרָאהְמַנַּה כמו קְשַׁתְרִייַה. ההבחנות החומריות אינן קיימות עוד

במישור המוחלט. וִישְׁוָאמִיתְרַה היה במקורו קְשַׁתְרִייַה, אולם אחר כך נהג כמו בְּרָאהְמַנַּה, בעוד שפַּרַשׁוּרָאמַה היה בְּרָאהְמַנַּה שנהג כמו קְשַׁתְרִייַה. זה אפשרי למי ששרוי בנשגב; מכל מקום, מי ששרוי עדיין במישור החומרי, צריך לבצע חובותיו בהתאם למידות הטבע, ובו בזמן לפתח הבנה מלאה בתודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 36

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
אַתְהַה קֶנַה פְּרַיוּקְתוֹ ׳יַם פָּאפַּם צַ׳רַתי פּוּרוּשַׁה
אַניצְ׳צְ׳הַנְ אַפִּי וָארְשְׁנֵיַה בַּלָאד אִיוַה נִייוֹג׳יתַה

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; אַתְהַה—אז; קֶנַה—בשל מה; פְּרַיוּקְתַה—נדחף; אַיַם—האדם; פָּאפַּם—חטאים; צַ׳רַתי—מבצע; פּוּרוּשַׁה—האדם; אַניצְ׳צְ׳הַן—מבלי לִרצות; אַפִּי—למרות; וָארְשְׁנֵיַה—הו נצר וְרִישְׁנִי; בַּלָאת—בכוח; אִיוַה—כמו; נִייוֹג׳יתַה—מועסק.

אַרְג׳וּנַה אמר: הו נצר וְרִישְׁנִי, מהו שדוחף אדם וכופה עליו לחטוא, אפילו נגד רצונו?

ישות החיים היא חלקיק של העליון, ומכאן שהיא רוחנית במקורה, טהורה, ונקייה מכל טומאה חומרית. מכאן גם שמעצם טבעה אינה נגועה בחטאי העולם החומרי. אלא שבמגעה עם הטבע החומרי, זו אינה מהססת לחטוא, לעיתים אפילו נגד רצונה. שאלתו של אַרְג׳וּנַה היא אופטימית מאוד לגבי טבעה המעוות של ישות החיים. זו נאלצת לעיתים לחטוא, אפילו נגד רצונה. מכל מקום, לא נשמת-העל שבתוכה הוא שמכתיב את המעשים הנפשעים; סיבתם שונה, והאל יסביר זאת בפסוק הבא.

פסוק 37

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
קָאמַה אֶשַׁה קְרוֹדְהַה אֶשַׁה רַג׳וֹ-גוּנַה-סַמוּדְבְּהַוַה
מַהָאשַׁנוֹ מַהָא-פָּאפְּמָא וִידְדְהִי אֶנַם אִיהַה וַיְרינַם

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; קָאמַה—תאווה; אֶשַׁה—זוהי; קְרוֹדְהַה—כעס; אֶשַׁה—זהו; רַג׳ה-גוּנַה—ממידת הלהיטות; סַמוּדְבְּהַוַה—נוצר מ-; מַהָא-אַשַׁנַה—משחית-כול; מַהָא-פָּאפְּמָא—מלא בחטא; וִידְדְהִי—דע; אֶנַם—אותו; אִיהַה—בעולם החומרי; וַיְרינַם—כאויב הגדול ביותר.

אישיות אלוה העילאי אמר: זו התאווה בלבד, אַרְג׳וּנַה, אשר נולדת ממגע עם מידת הלהיטות ואחר הופכת לזעם. היא אויבו שטוף החטא והמשחית-כול של עולם זה.

במגע עם הבריאה החומרית והתרועעות עם מידת הלהיטות, הופכת אהבתה הנצחית של ישות החיים לקְרִישְׁנַה, לתאווה. במילים אחרות, אהבת אלוהים הופכת לתאווה, ממש כמו חלב שהופך ליוגורט במגע עם תמרינְדִי חמוץ. תאווה בלתי מסופקת הופכת אז לכעס; כעס הופך לאשליה, ואשליה מנציחה את הקיום החומרי. מכאן שתאווה היא גדול אויביה של ישות החיים; זו היא שגוררת את ישות החיים הטהורה ומשאירה אותה כבולה לעולם החומרי. כעס הוא גילוי של מידת הבערות; המידות הנחותות מתבטאות לכן, בכעס ובתופעות דומות. מכאן שמי שמתרגל כללי חיים והתנהגות כמומלץ, ובמקום לגלוש לבערות מתעלה מלהיטות לטובות, ומפתח זיקה רוחנית – רק הוא ניצל מההידרדרות תולדת הכעס.

אישיות אלוה התרחב לרבים לצורך חדוותו הרוחנית שמתעצמת לעד. ישויות החיים הן חלקיק מאותה חדווה רוחנית; מכאן שהן ניחנות גם בעצמאות מזערית. אולם בשעה שהן מנצלות לרעה את עצמאותן, ורוח השירות שלהן הופכת לנטייה לעינוג חושים, הריהן נופלות בשבי התאווה. אלוהים ברא את העולם החומרי כדי לאפשר לאלה להגשים את נטיותיהן התאוותניות. מכל מקום, לנוכח תבוסתן בפעילותן התאוותנית הממושכת, אלה מתחילות לחקור לגבי מעמדן האמיתי.

הוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה פותחת בחקירה כזו – אַתְהָאתוֹ בְּרַהְמַה-גִ׳יגְ׳נָאסָא: חובתו של כל אחד לשאול לגבי העליון. העליון מוסבר בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם כגַ׳נְמָאדְי אַסְיַה יַתוֹ ׳נְוַיָאד איתַרַתַשׁ צַ׳ה, ״הבְּרַהְמַן העליון הוא המקור לכול.״ מכאן שגם התאווה מקורה בעליון. ומכאן גם שזו, כמו גם כעס, שניהם יכולים להפוך לרוחניים, עם שהופכת התאווה לאהבת אלוהים, או לתודעת קְרִישְׁנַה – כלומר, כאשר רוצים הכול למען קְרִישְׁנַה. הַנוּמָאן, משרתו הגדול של רָאמַה, הצית בחמת זעם את עיר הזהב של רָאוַנַה ושרפהּ לאפר, אלא שבמעשהו הפך לגדול הדְבֵקים. גם כאן, בבְּהַגַוַד-גִיתָא, קְרִישְׁנַה מעודד את אַרְג׳וּנַה לכלות חמתו באויביו. זאת למען סיפוקו של קְרִישְׁנַה. מכאן שאפילו תאווה וכעס, בשעה שמיושמים בתודעת קְרִישְׁנַה, הופכים מאויבים לידידים.

פסוק 38

דְהֻוּמֵנָאוֹרִייַתֵא וַהְנִיר יַתְהָאדַרְשׁוֹ מַלֵנַה צַ׳ה
יַתְהוֹלְבֵנָאוֹרִיתוֹ גַרְבְּהַס תַתְהָא תֵנֵדַם אָוְרִיתַם

דְהֻומֵנַה—על ידי עשן; אָוְרִייַתֵא—מכוסה; וַהְנִיהֵ—אש; יַתְהָא—כפי ש-; אָדַרְשַׂהֵ—מראָה; מַלֵנַה—על ידי לכלוך; צַ׳ה—ו-; יַתְהָא—כפי ש-; אוּלְבֵנַה—על ידי הרחם; אָוְרִיתַהֵ—מכוסה; גַרְבְּהַהֵ—עוּבּר; תַתְהָא—כך; תֵנַה—על ידי התאווה; אִידַם—זה; אָוְרִיתַם—מכוסה.

ישות החיים מכוסה בדרגות שונות של תאווה, שמשולות לאש אפופה בעשן, מראָה מכוסה באבק, ועוּבּר עטוף ברחם אמו.

המעטה שמערפל את תודעתה הטהורה של ישות החיים הוא משלוש דרגות. מעטה זה אינו אלא תאווה, שבגילוייה השונים משולה לעשן שאופף אש, לאבק על ראי, ולרחם שעוטף עוּבּר. בשעה שזו משולה לעשן פירושו של דבר שניצוץ החיים מובחן כלשהו. כלומר, ישות החיים מגלה סימנים קלושים של תודעת קְרִישְׁנַה. אין אמנם עשן בלתי אש, אולם האש לא נגלית תמיד בשלביה הראשונים. מצב זה דומה לראשיתה של תודעת קְרִישְׁנַה. האבק על הראי משול לתהליך ניקויה של מראת המֶחשָׁב באמצעות התהליכים הרוחניים למיניהם. מכל מקום, הטוב שבתהליכים כולם זה זימרת שמותיו הקדושים של אלוהים. העובר שברחם מסמל חוסר ישע, שהרי התינוק שברחם אינו מסוגל אפילו לזוז. מצב זה משול למצבם של העצים. גם אלה הם ישויות חיים, אלא שבגלל תאווה עזה, הוטלו לחוסר מודעות כמעט מוחלטת. המראה המאובקת משולה לציפורים וליונקים, והאש המעשנת משולה לבני אנוש. בגוף זה יכולה ישות החיים לעורר מעט תודעת קְרִישְׁנַה, להוסיף ולהתקדם, ולהצית את אש החיים הרוחניים. על ידי טיפול נכון בעשן, ניתן ללבות את האש לבערה גדולה. גוף האדם מהווה לכן, הזדמנות להימלט מן השעבוד החומרי. רק בגוף זה ניתן למגר את האויב – התאווה. זאת על ידי פיתוח תודעת קְרִישְׁנַה תחת הדרכה מתאימה.

פסוק 39

אָוְרִיתַם גְ׳נָאנַם אֵתֵנַה גְ׳נָאנִינוֹ נִיתְיַה-וַיְרִינָא
קָאמַה-רֻופֵּנַה קַוּנְתֵיַה דוּשְׁפּוּרֵנָאנַלֵנַה צַ׳ה

אָוְרִיתַם—מכוסה; גְ׳נָאנַם—התודעה הטהורה; אֵתֵנַה—על ידי זו; גְ׳נָאנִינַהֵ—של היודע; נִיתְיַה-וַיְרִינָא—על ידי האויבת הנצחית; קָאמַה-רֻופֵּנַה—שצורתה תאווה; קַוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; דוּשְׁפּוּרֵנַהֵ—אינה יודעת שובעה; אַנַלֵנַה—על ידי האש; צַ׳ה—גם.

כך מתכסה תודעתה של ישות החיים הנבונה באויבתה הנצחית, התאווה, שלעולם אינה יודעת שובעה ובוערת כאש.

במַנוּ-סְמְרִיתי נאמר ששום כמות של עינוג חושים אינה מסוגלת לספק את התאווה, ממש כשם שלא ניתן לכבות אש באמצעות עוד ועוד חומר בערה. המין מהווה מרכז כל הפעילויות בעולם החומרי, ומשום כך נקרא העולם הזה מַיְתְהוּנְיַה-אָגָארַה, או אזיקי חיי המין. בבית כלא נשמרים האסירים מאחורי סורגים; כמותם גם אותם פושעים שפורעים את חוקי אלוהים. אלה כבולים לחיי מין. הקִדמה התרבותית החומרית, שמבוססת כולה על עינוג חושים, פירושה בסך הכול הארכת תוחלת חייה החומרית של ישות החיים. התאווה מסמלת אותה בערות שמחזיקה את ישות החיים בעולם החומרי. במהלך עינוג החושים חווים אמנם, באושר כלשהו, אלא שהאושר-לכאורה הזה הוא בסופו של דבר אויבו של המתענג.

פסוק 40

אינְדְרִייָאני מַנוֹ בּוּדְדְהִיר אַסְיָאדְהִישְׁטְהָאנַם אוּצְ׳יַתֵא
אֵתַיְר וִימוֹהַיַתְי אֵשַׁה גְ׳נָּאנַם אָוְרִיתְיַה דֵהִינַם

אינְדְרִייָאני—החושים; מַנַהּ—המֶחשָב; בּוּדְדְהִיהּ—התבונה; אַסְיַה—של התאווה הזו; אַדְהִישְׁטְהָאנַם—מקום המושב; אוּצְ׳יַתֵא—נאמר; אֵתַיְהּ—באמצעותם; וִימוֹהַיַתִי—מבלבלת; אֵשַׁהּ—התאווה הזו; גְ׳נָּאנַם—את הידע; אָוְרִיתְיַה—בכסוּתה; דֵהִינַם—את ישות החיים.

החושים, המֶחשָב והתבונה הם מקום מושבה של התאווה; באמצעותם זו מכסה את הידע האמיתי של ישות החיים ומבלבלת את דעתה.

האויב התבצר בעמדות מפתח שונות בגופה של הנשמה המותנית. קְרִישְׁנַה מרמז עתה על מקומות אלה. זאת כדי ליידע את מי שמבקש לגבור על האויב על מקום הימצאו. המֶחשָב הוא מרכז כל הפעילות החושית, ובמגע עם מושאי החושים הוא הופך ברגיל למאגר בלתי נדלה של רעיונות לעינוג חושים; בדרך זו הופכים המֶחשָב והחושים משכן לתאווה. מחְלקת התבונה נעשית אז בירתן של נטיות תאוותניות שכאלה. התבונה דרה ממש בסמיכות לנשמה הרוחנית, ובשעה שזו חדורת תאווה, היא משפיעה על הנשמה לפתח עצמי כוזב, ולהזדהות עם חומר, ואז גם עם החושים והמֶחשָב. הנשמה הרוחנית מתמכרת אז לתענוגות החושים

החומריים, וטועה לחשוב את זה לאושר אמיתי. בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (10.84.13) מוסברת ההזדהות הכוזבת הזו:

יַסְיָאתְמַה-בּוּדְדְהִיהּ קוּנַפֵּא תְרִי-דְהָאתוּקֶא
סְוַה-דְהִיהּ קַלַתְרָאדִישׁוּ בְּהוּמַה אִיגְ׳יַה-דְהִיהּ
יַת-תִירְתְהַה-בּוּדְדְהִיהּ סַלִילֵא נַה קַרְהִיצ׳יג׳
גַ׳נֵשְׁו אַבְהִיגְ׳נֵשׁוּ סַה אֵוַה גוֹ-קְהַרַהּ

"מי שמזהה עצמו עם גופו העשוי משלושה רכיבים, שחושב את תוצרי הלוואי של גופו לשארי בשרו, שרואה את אדמת מולדתו כנערצת, ומבקר באתרי עליה לרגל פשוט כדי לרחוץ בהם, ולא כדי לפגוש שם באנשים בעלי ידע נשגב – אדם שכזה משול לחמור או לפרה."

פסוק 41

תַסְמָאת תְוַם אִינְדְרִייָאנִי אָדַו נִייַמְיַה בְּהַרַתַרְשַׁבְּהַה
פָּאפְּמָאנַם פְּרַגַ׳הִי הְי אֵנַם גְ׳נָאנַה-וִיגְ׳נָאנַה-נָאשַׁנַם

תַסְמָאת—לכן; תְוַם—אתה; אִינְדְרִייָאנִי—את החושים; אָדַו—מלכתחילה; נִייַמְיַה—ברסנך; בְּהַרַתַה-רִישַׁבְּהַה—הו החשוב מבין צאצאי בְּהַרַתַה; פָּאפְּמָאנַם—את הסמל הגדול הזה של התאווה; פְּרַגַ׳הִי—הרוֹס; הִי—אכן; אֵנַם—אותו; גְ׳נָאנַה—של הידע; וִיגְ׳נָאנַה—של ההגשמה העצמית; נָאשַׁנַם—הורס.

הו אַרְגֻ׳ונַה, הטוב בבְּהַרַתִים, כבר מבראשית, רסן באמצעות ויסות החושים סמל גדול זה של חטא (התאווה), ושים קץ להורס הידע וההגשמה העצמית.

האל מייעץ לאַרְגֻ׳ונַה לווסת את פעולות חושיו מן הראשית. זאת לצורך ריסונו של הנורא שבאויבים – התאווה – שמכלה את הדחף להגשמה עצמית ואת הידע על העצמי. ידע שמבחין בין העצמי ללא-עצמי, כלומר, שמבדיל את הנשמה הרוחנית מן הגוף, נקרא גְ׳נָאנַה. ויגְ׳נָאנַה זהו אותו ידע שדן במעמדה היסודי של הנשמה הרוחנית וביחסיה עם הנשמה העליונה. זה מוסבר בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (2.9.31):

גְ׳נָאנַם פַּרַמַה-גוּהְיַם מֵא יַד וִיגְ׳נָאנַה-סַמַנְוִיתַם
סַה-רַהַסְיַם תַד-אַנְגַם צַ׳ה גְרִיהָאנַה גַדִיתַם מַיָא

"הידע אודות העצמי והעצמי העליון הוא כמוס ונסתר עד מאוד. מכל מקום, בשעה שהאל מסביר בעצמו ידע זה ואת ישומו הממשי, על היבטיו השונים, או אז ניתן להבינו." הבְּהַגַוַד-גִיתָא נותנת את הידע הכללי והמפורט הזה אודות העצמי. ישויות החיים הן חלקיקים של אלוהים, ונועדו לשרתו. תודעה כזו נקראת תודעת קְרִישְׁנַה. כבר מראשית החיים צריך ללמוד ולתרגל תודעת קְרִישְׁנַה, להפוך מודעים לקְרִישְׁנַה ולפעול בהתאם. אהבת אלוהים היא טבעית לכל ישות חיה, ותאווה היא בסך הכול בבואתה המעוותת. מכל מקום, מי שמחונך כבר מראשית דרכו לתודעת קְרִישְׁנַה, הרי שאהבתו הטבעית לאלוהים לא תידרדר לתאווה. לאחר שזו מידרדרת לתאווה, קשה מאוד להשיבה למצבה הטבעי. אף על פי כן, בכוחה של תודעת קְרִישְׁנַה להפוך אפילו מי שמתחיל מאוחר, לאוהב אלוהים. זאת על ידי תרגול כללי השירות המסור. מכאן שבכל שלב בחיים, או ברגע שמבינים את הדחיפות, אפשר להתחיל ולאמן את החושים בתודעת קְרִישְׁנַה, בשירות מסור לאל, ולהפוך את התאווה לאהבת אלוהים – שמהווה השלמות העליונה של חיי אנוש.

פסוק 42

אינְדְרִייָאני פַּרָאנִי אָהוּר אינְדְרִייֵבְּהְיַה פַּרַם מַנַהּ
מַנַסַס תוּ פַּרָא בּוּדְּהִיר יוֹ בּוּדְּהֵה פַּרַתַס תוּ סַהּ

אינְדְרִייָאני—החושים; פַּרָאנִי—עליונים; אָהוּהּ—אמרו; אינְדְרִייֵבְּהְיַה—מהחושים; פַּרַם—עליון; מַנַהּ—המֶחשָב; מַנַסַהּ—מהמֶחשָב; תוּ—גם; פַּרָא—עליונה; בּוּדְּהִיהּ—התבונה; יַהּ—זה ש-; בּוּדְּהֵהּ—מהתבונה; פַּרַתַהּ—עליון יותר; תוּ—אבל; סַהּ—הוא.

החושים הפועלים עליונים מחומר חסר חיים; המֶחשָב עליון מהחושים; התבונה עליונה עוד יותר; והיא (הנשמה) עליונה אף מהתבונה.

החושים מהווים פתחי יציאה שונים לפעילותה של התאווה. התאווה שעצורה בגוף מוצאת את פורקנה דרך החושים, ומכאן שאלה עליונים מכלל הגוף. מכל מקום, כאשר מתעלה התודעה לתודעת קְרִישְׁנַה, או אז הופכים פתחי היציאה הללו לחסרי שימוש. תודעת קְרִישְׁנַה פירושה שהנשמה באה במגע ישיר עם אישיות אלוה; מכאן שבראש היררכיית התפקודים הגופניים, אשר מתוארת לעיל, נמצאת הנשמה העליונה. פעילות גופנית פירושה פעילות החושים, ועם שאלה חדלים לתפקד, חדלה גם פעילות הגוף. המֶחשָב לעומת זאת, נשאר פעיל גם בשעה

שהגוף דומם ונח, וממשיך ומתפקד, כמו בעת חלימה. מכל מקום, החלטיותה של התבונה עליונה מהמֶחשָב, והנשמה עוד עליונה ממנה. מכאן שבשעה שהנשמה עוסקת במישרין בשירות לעליון, רק טבעי שגם הכפופים לה – כלומר התבונה, המֶחשָב והחושים – כולם ילכו בעקבותיה. בקַטְהָה אוּפַּנִישַד ישנו תיאור דומה. נאמר שם שמושאי החושים עליונים לחושים, והמֶחשָב עליון מאלה. משום כך, בעת שהמֶחשָב עוסק בשירות מתמיד לאל, הרי שגם החושים נאלצים לפעול כמותו. התהליך הנפשי הזה כבר הוסבר קודם. פַּרַם דְרִישְטְוָא נִיוַרְתַתֶא. מֶחשָב שעוסק בשירות נשגב לאל, אינו נוטה עוד לעיסוקים נחותים. הנשמה מתוארת בקַטְהַה אוּפַּנִישַד כמַהָאן, או הגדולה. מכאן שהיא עליונה לכול – כלומר למושאי החושים, לחושים, למֶחשָב ולתבונה. הבנת מעמדה היסודי מהווה לכן, הפתרון לבעיה כולה.

באמצעות התבונה צריך לחקור ולהבין את מעמדה היסודי של ישות החיים, ואז, למקד את המֶחשָב תמיד בתודעת קְרִישְנַה. זה יפתור את הבעיה כולה. לטירון בחיים רוחניים עדיף ברגיל להתרחק ממושאי החושים, אלא שבנוסף, עליו לחזק את מֶחשָבו בעזרת התבונה. מי שיודע להעסיק בתבונה את מֶחשָבו בתודעת קְרִישְנַה ולהתמסר כולו לקְרִישְנַה, הרי שמֶחשָבו מתחזק מוכנית. החושים העזים, שמשולים לנחשים ארסיים, אינם עוד מסוכנים אז, ממש כמו נחשים שעקרו את שיניהם הארסיות. אך אף על פי שהנשמה היא אדון התבונה, המֶחשָב והחושים, אם זו לא תתחזק על-ידי מגע עם קְרִישְנַה בתודעת קְרִישְנַה, הרי שתמעד ותידרדר בהשפעת המֶחשָב הסוער.

פסוק 43

אֵוַם בּוּדְדְהֵה פַּרַם בּוּדְדְהְוָא סַמְּסְתַבְּהְיָאתְמָאנַם אָתְמַנָא
גַ׳הִי שַתְרוּם מַהָא-בָּאהוֹ קָאמַה-רֻוּפַּם דוּרָאסַדַם

אֵוַם—כך; בּוּדְדְהֵה—מהתבונה; פַּרַם—עליון; בּוּדְדְהְוָא—בהבינך; סַמְּסְתַבְּהְיַה—בייצבך; אָתְמָאנַם—את המֶחשָב; אָתְמַנָא—בעזרת התבונה; גַ׳הִי—הרוֹג; שַתְרוּם—את האויב; מַהָא-בָּאהוֹ—הו גיבור-חיל; קָאמַה-רֻוּפַּם—בצורת תאווה; דוּרָאסַדַם—נורא.

הו אַרְגְ׳וּנַה גיבור-חייל, מי שמכיר עצמו כנשגב מהחושים החומריים, מהמֶחשָב ומהתבונה, חייב לייצב את מֶחשָבו בעזרת תבונה רוחנית שקולה (תודעת קְרִישְנַה), ואז – בכוח רוחני – למגר אויב זה שאינו יודע שובעה, הידוע כתאווה.

הפרק השלישי של הבְּהַגַוַד-גִיתָא מוביל במישרין לתודעת קְרִישְׁנַה. הוא מלמד שהעצמי הוא משרת נצחי של אישיות אלוה, ושה"אין" המופשט אינו האמת העליונה. אין ספק שמי שחיים בקיום חומרי מושפעים מתאווה ומיצר ההשתלטות על משאבי הטבע החומרי. יצר ההשתלטות הזה והתשוקה לעינוג חושים מהווים גדול אויביה של הנשמה המותנית. אלא שבכוחה של תודעת קְרִישְׁנַה לרסן את החושים החומריים, המֶחשָׁב והתבונה. לא נחוץ לנטוש באופן פתאומי עבודה או חובות; פיתוח הדרגתי של תודעת קְרִישְׁנַה מרומם לנשגב ומחסן מפני השפעתם של המֶחשָׁב והחושים החומריים. זאת באמצעות תבונה יציבה שמכוונת לעבר העצמי הטהור. זוהי תמצית הפרק השלישי. מי ששרוי בשלב בלתי בוגר של קיום חומרי, שום לימוד שכלתני ספקולטיבי, גם לא ניסיון מלאכותי לשלוט בחושים באמצעות תנוחות יוגה למיניהן, לא יקדמו אותו לעבר חיים רוחניים. עליו לתרגל תודעת קְרִישְׁנַה באמצעות התבונה הנעלה.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתִיוֵדָאנְתַה בפרק השלישי של שְׁרִימַד-בְּהַגַוַד-גִיתָא שדן בקַרְמַה-יוגה.

פרק 4

ידע נשגב

פסוק 1

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
אימַם ויוַסְוַתֶא יוֹגַם　　פְּרוֹקְתַוָאן אַהַם אַוְיַיַם
ויוַסְוָאן מַנַוֶא פְּרָאהַה　　מַנוּר איקְשְׁוָאקַוֶא ׳בְּרַוִית

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; אימַם—הזה; ויוַסְוַתֶא—לאל השמש; יוֹגַם—את המדע של היחסים עם העליון; פְּרוֹקְתַוָאן—הוריתי; אַהַם—אני; אַוְיַיַם—בלתי נכחד; ויוַסְוָאן— ויוַסְוָאן (שמו של אל השמש); מַנַוֶא—לאבי האנושות (ששמו וַיְוַסְוַתַה); פְּרָאהַה—אמר; מַנוּה—אבי האנושות; איקְשְׁוָאקַוֶא—למלך איקְשְׁוָאקוּ; אַבְּרַוִית—אמר.

אישיות אלוה, שְׁרִי קְרִישְׁנַה, אמר: אני הוריתי מדע בלתי נכחד זה של יוגה לאל השמש, ויוַסְוָאן, ויוַסְוָאן הורה אותו לְמַנוּ, אבי האנושות, ומַנוּ הורה אותו לאיקְשְׁוָאקוּ.

אלו הן תולדותיה של הבְּהַגַוַד-גִּיתָא; זו נמסרה בימי קדם לשליטי הכוכבים כולם, החל מכוכב השמש. מלכי הכוכבים תפקידם לגונן על התושבים, וכדי למשול באלה ולגונן עליהם מפני השיעבוד לתאווה עליהם לדעת את מדע הבְּהַגַוַד-גִּיתָא. חיי אדם נועדו לפיתוח ידע רוחני, או הבנת היחסים הנצחיים עם אישיות אלוה. מכאן שחובתם של שליטי המדינות והכוכבים להורות מסר זה לאזרחים באמצעות חינוך, תרבות והתמסרות לאלוהים. במילים אחרות, אלה אמורים להפיץ את המדע של תודעת קְרִישְׁנַה. על בסיס המדע החשוב הזה, יוכלו אז האנשים לבחור בנתיב ההצלחה, ולנצל כראוי את ההזדמנות המיוחדת שבגוף אנוש.
בעידן זה אל השמש ידוע כויוַסְוָאן, מלך השמש. השמש היא מקור כל הכוכבים שבמערכת השמש. בבְּרַהְמַה-סַמְּהיתָא (5.52) נאמר:

יַץ׳-צַ׳קְשׁוּר אֶשַׁה סַויתָא סַקַלַה-גְרַהָאנָאַם
רָאגָ׳א סַמַסְתַה-סוּרַה-מֻוּרְתיר אַשֵׁשַׁה-תֶגָ׳אהּ

יַסְיָאגְ׳נַיָא בְּהְרַמַתי סַמְבְּהְוּיתַה-קַאלַה-צַ׳קְרוֹ
גוֹוינְדַם אָדי-פּוּרוּשַׁם תַם אַהַם בְּהַגָ׳אמי

בְּרַהְמָא אומר, ״הינני סוגד לאישיות אלוה, גוֹוינְדַה (קְרִישְׁנַה). הוא הנו האישיות המקורית, שלפקודתו נמלא השמש, מלך הכוכבים כולם, באון וחום אדירים. השמש מייצג את עינו של אלוהים ונע במסלולו לפקודתו.״

השמש הוא מלך כל הכוכבים ומספק להם חום ואור. מושל בו אל השמש (שכיום הוא ויוַסְוָאן). השמש סובב במסלולו לפקודתו של קְרִישְׁנַה, וקְרִישְׁנַה בחר בויוַסְוָאן להיות תלמידו הראשון במדע הבְּהַגַוַד-גִיתָא. הגִיתָא אינה חיבור ספקולטיבי, שנועד לשמש במה לדעותיהם של מלומדים ארציים חסרי חשיבות, אלא ספר שמהווה פסגת הידע עוד משחר ימי העולם.

המַהָאבְּהָארַתַה (שָׁאנְתי-פַּרְוַה 348.51-52) מגולל את תולדות הגִיתָא:

תְרֵתָא-יוּגָאדַו צַ׳ה תַתוֹ ויוַסְוָאן מַנַוֵא דַדַו
מַנוּשׁ צַ׳ה לוֹקַה-בְּהְרִיתְי-אַרְתְהַם סוּתָאיֵקְשְׁוָאקַוֵא דַדַו
איקְשְׁוָאקוּנָא צַ׳ה קַתְהיתוֹ וְיָאפְּיַה לוֹקָאן אַוַסְתְהיתַה

״בראשית עידן תְרֵתָא-יוּגַה מסר ויוַסְוָאן את מדע היחסים עם העליון למַנוּ. מַנוּ, אבי המין האנושי, העבירו לבנו, איקְשְׁוָאקוּ מַהָארָאגַ׳ה, שמלך על כדור הארץ, והיה אבי שושלת הרַגְהוּ, שאחר כך הופיע בה שְׂרִי רָאמַצַ׳נְדְרַה. מכאן שהבְּהַגַוַד-גִיתָא קיימת בחברה האנושית מזמנו של מַהָארָאגַ׳ה איקְשְׁוָאקוּ.״

כיום עברנו כבר 5,000 שנה מקַלי-יוּגַה, שנמשכת 432,000 שנה. לפניה היתה דְוָאפַּרַה-יוּגַה (800,000 שנה), ולפניה תְרֵתָא-יוּגה (1,200,000 שנה). מכאן שבערך לפני 2,005,000 שנה הגיד מַנוּ את הבְּהַגַוַד-גִיתָא לתלמידו ובנו, מַהָארָאגַ׳ה איקְשְׁוָאקוּ, מלך כדור הארץ. חייו של מַנוּ הנוכחי נמשכים כ-305,300,000 שנה, שמהן עברו כבר 120,400,000 שנה. אם נניח שקְרִישְׁנַה הגיד את הגִיתָא לתלמידו, ויוַסְוָאן, לפני הולדתו של מַנוּ, הרי שבהערכה גסה, זו דוברה לפחות לפני 120,400,000 שנה. בנוסף, בחברה האנושית היא ידועה כבר כשני מליון שנה. לפני חמשת אלפים שנה שב האל והגידה לאַרְג׳וּנַה. זוהי הערכה גסה של תולדות הגִיתָא, על-פי הגִיתָא עצמה, ולפי גירסת דוברה, שְׂרִי קְרִישְׁנַה. הבְּהַגַוַד-גִיתָא דוברה לאל-השמש ויוַסְוָאן כיוון שגם הוא קְשַׁתְרִייַה, ואבי כל הקְשַׁתְרִייות שבשושלת השמש, הסוּרְיַה-וַמְשַׁה. הבְּהַגַוַד-גִיתָא אינה שונה מהוֵדות, שהרי דוברה על-ידי אישיות אלוה. מכאן שהידע שמכילה הוא אַפּוּרוּשֵׁיַה, או על-אנושי. מאחר שהוראות הוֵדות מתקבלות כפי שהן, ללא פרשנות אנושית ארצית, הרי שאין גם לפרש את הגִיתָא, אלא לקבלה כפי שהיא.

שייפרשו להם הפולמוסנים והמתנצחים הארציים את הגִיתָא כלבבם, אלא שספריהם אינם בְּהַגַוַד-גִיתָא כפי שהיא. את הבְּהַגַוַד-גִיתָא צריך לקבל כפי שהיא, דרך שושלת המורים; כאן מתואר שהאל הגידה לאל-השמש, הלה הגידה לבנו מַנוּ, ומַנוּ הגידה לבנו איקְשְׁוָאקוּ.

פסוק 2

אֵוַם פַּרַמְפַּרָא-פְּרָאפְּתַם   אימַם רָאגַ׳רְשַׁיוֹ וידוּהּ
סַה קָאלֵנֶהה מַהָתָא   יוֹגוֹ נַשְׁטַהּ פַּרַנְתַפַּה

אֵוַם—כך; פַּרַמְפַּרָא—על ידי שושלת מורים; פְּרָאפְּתַם—התקבל; אימַם—את המדע הזה; רָאגַ׳ה-רִישַׁיַהּ—המלכים הקדושים; וידוּהּ—הבינו; סַהּ—הידע הזה; קָאלֵנַה—במרוצת הזמן; איהַה—בעולם הזה; מַהָתָא—ארוך; יוֹגַהּ—מדע היחסים עם העליון; נַשְׁטַהּ—אבד; פַּרַם-תַפַּה—הו אַרְג׳וּנַה מייסר האויבים.

כך התקבל מדע נשגב זה דרך שושלת מורים, ובדרך זו הבינוהו המלכים הקדושים. אלא שבמרוצת הזמן השושלת נותקה, והמדע כפי שהוא, דומה שאבד.

נאמר כאן במפורש שהבְּהַגַוַד-גִיתָא נועדה במיוחד למלכים קדושים, משום שעליהם מוטל היה ליישם את הוראותיה לצורך השליטה באזרחים. ברור אפוא שלא נועדה לשמש כר לפרשנויותיהם ורעיונותיהם האישיים של אנשים זדוניים, שפורטים את ערכה לפרוטות שלא לתועלת איש. הצורך לשוב ולכונן את שושלת המורים עלה בשעה שמניעיהם האישיים של מפרשים חסרי מצפון חדרו ושיבשו את משמעותה המקורית. האל אמר בעצמו לפני 5000 שנה ששושלת המורים נשברה ומסר הגִיתָא כמו אבד. גם כיום ישנן מהדורות רבות לבְּהַגַוַד-גִיתָא (במיוחד באנגלית), אלא שכמעט כולן אינן נאמנות לשושלת מורים מוסמכת. פרשנויות שכאלה של מלומדים ארציים הן רבות כיום לאינספור. אלה עושים עסקים טובים ממילותיו של קְרִישְׁנַה, אף שרובם ככולם אינם מקבלים אותו כאישיות אלוה העילאי. זהו הלך רוח זדוני, שהרי הלא-דְבֵקים אינם מאמינים באלוהים, אולם מבקשים להתענג על קנייניו. בגלל הצורך העצום במהדורה של הגִיתָא הנאמנה לשיטת הפַּרַמְפַּרָא (שושלת הוראה), נעשה כאן נסיון למלא צורך זה. הבְּהַגַוַד-גִיתָא – כפי שהיא – מהווה ברכה לאנושות; אולם אם מתייחסים אליה כאל חיבור פילוסופי ספקולטיבי, הרי שאינה אלא ביזבוז זמן לשווא.

פסוק 3

סַה אֶוָאיַם מַיָא תֶא ׳דְיַה יוֹגַהּ פְּרוֹקְתַה פוּרָאתַנַהּ
בְּהַקְתוֹ ׳סי מֶא סַקְהָא צ׳תי רַהַסְיַם הְי אֶתַד אוּתְתַמַם

סַהּ—אותו; אֶוַה—אכן; אַיַם—זה; מַיָא—על ידי; תֶא—לך; אַדְיַה—היום; יוֹגַהּ—מדע היוגה; פְּרוֹקְתַהּ—נאמר; פוּרָאתַנַהּ—עתיק מאוד; בְּהַקְתַהּ—דָבֵק; אַסי—אתה; מֶא—שלי; סַקְהָא—ידיד; צַ׳ה—ו-; איתי—לכן; רַהַסְיַם—מסתורין; הי—אכן; אֶתַת—זה; אוּתְתַמַם—נשגב.

היום אני חושף לפניך מדע עתיק-יומין זה, שדן ביחסים עם העליון. זאת משום שאתה דְבֵקי ורעי, ויכול משום כך, להבין את רזיו הנשגבים.

האנשים נחלקים לשניים – דְבֵקים ולא-דְבֵקים. האל בחר באַרְג׳וּנַה לקבל את המדע החשוב הזה, כיוון שהיה דְבֵקו. לא-דְבֵקים לעומת זאת, אינם מסוגלים להבין מדע רב-מסתורין זה. הפרשנויות לספר ידע זה הן רבות – אחדות נעשו בידי דְבֵקים, ואחדות בידי לא-דְבֵקים. ביאוריהם של הדְבֵקים הם אמיתיים, בעוד ששל הלא-דְבֵקים הם חסרי תועלת. אַרְג׳וּנַה קיבל את שְׂרי קְרִישְׁנַה כאישיות אלוה העילאי, וכל ביאור לגִיתָא שנוקט אחר דוגמתו, הוא שירות אמיתי למדע חשוב זה. הלא-דְבֵקים מכל מקום, אינם מקבלים את קְרִישְׁנַה כפי שהוא; אלה ממציאים רעיונות משלהם לגביו, ומטעים את ציבור הקוראים מנתיב הוראותיו. פסוק זה מהווה אזהרה מפני דרכים מטעות שכאלה. מי שמבקש לזכות במלוא התועלת שטמונה במדע החשוב של הבְּהַגַוַד-גִיתָא, צריך לנסות ולעקוב אחר שושלת הוראה שיורדת מאַרְג׳וּנַה.

פסוק 4

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
אַפַּרַם בְּהַוַתוֹ גַ׳נְמַה פַּרַם גַ׳נְמַה ויוַסְוַתַהּ
קַתְהַם אֶתַד ויגָ׳אנִייָאם תְוַם אָדַו פְּרוֹקְתַוָאן איתי

אַרְג׳וּנַהּ אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; אַפַּרַם—מאוחרת; בְּהַוַתַהּ—שלך; גַ׳נְמַה—הלידה; פַּרַם—קודמת; גַ׳נְמַה—הלידה; ויוַסְוַתַהּ—של אל השמש; קַתְהַם—כיצד; אֶתַת—את זאת; ויגָ׳אנִייָאם—אוכל להבין; תְוַם—אתה; אָדַו—בראשונה; פְּרוֹקְתַוָאן—הורית; איתי—כך.

אַרְג׳וּנַה אמר: כיצד זה שהורית לויוַסְוָאן את המדע הזה בראשונה, שהרי לידתו קדמה לשלך?

אַרְג׳וּנַה מוכר כדְבֵקו של האל, כיצד אפוא לא האמין לדבריו של קְרִישְׁנַה? האמת היא שאינו שואל למען עצמו, אלא למען אלה שאינם מאמינים באישיות אלוה העילאי, או למען אותם לא-דְבֵקים שמסרבים להכיר באלוהות של קְרִישְׁנַה; הוא שואל למענם בלבד, כמו בעצמו אינו מודע לאישיות אלוה, קְרִישְׁנַה. מן הפרק העשירי יסתבר שאַרְג׳וּנַה ידע לגמרי שקְרִישְׁנַה הוא אלוהים, המקור לכול והנשגב העליון. קְרִישְׁנַה הופיע כמובן, גם עלי-אדמות, כבנה של דֵוַקִי, לכן לא קל לאדם רגיל להבין כיצד בו בזמן הוא גם אישיות אלוה העילאי, האישיות המקורית והנצחית. אַרְג׳וּנַה שואל את שאלתו רק כדי להבהיר נקודה זאת, באמצעות תשובתו הסמכותית של קְרִישְׁנַה עצמו. העולם כולו – בימי קדם, כמו גם כיום – מקבל את קְרִישְׁנַה כסמכות העליונה; רק הלא-דְבֵקים מתכחשים לו. מאחר שקְרִישְׁנַה מקובל כבר-הסמכא העליון, חשב אַרְג׳וּנַה שמילותיו של קְרִישְׁנַה ישמשו עדות נגד תיאוריהם של הלא-דְבֵקים שמנסים לעוות את דמותו בדרכים שמובנות רק להם ולחסידיהם. הכול צריכים, למען טובתם, ללמוד את המדע של קְרִישְׁנַה. ובשעה שקְרִישְׁנַה מדבר אודות עצמו, הרי שזה מבורך לעולמות כולם. ללא-דְבֵקים נראים אולי הסברים שכאלה מוזרים, כיוון שהם לומדים אודותיו מנקודת ראותם. אולם הדְבֵקים מוקירים בכל לבבם את מילותיו אודות עצמו. הם אפילו סוגדים למילותיו, ולהוטים לשמוע עוד ועוד אודותיו. למשוללי האמונה, שחושבים את קְרִישְׁנַה לאדם רגיל, זו הזדמנות ללמוד שקְרִישְׁנַה הוא על-אנושי, סַץ׳-צִ׳יד-אָנַנְדַה-ויגְרַהַה, דמות נצחית של חדווה וידע, ונשגב ומעל להשפעתם של מידות הטבע החומרי וזמן וחלל. אין ספק שדָבֵק כמו אַרְג׳וּנַה אינו מבולבל לגבי מעמדו הנשגב של קְרִישְׁנַה. הוא שואל את שאלתו רק כדי לנסות ולהתריס נגד תפיסתם של הכופרים שקְרִישְׁנַה הוא אדם רגיל שכפוף למידות הטבע החומרי.

פסוק 5

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה

בַּהֻוּנִי מֵא וְיַתִיתָאנִי גַ׳נְמָאנִי תַוַה צָ׳ארְג׳וּנַה

תָאנְי אַהַם וֶדַה סַרְוָאנִי נַה תְוַם וֶתְתְהַה פַּרַנְתַפַּה

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; בַּהֻוּנִי—רבות; מֵא—שלי; וְיַתִיתָאנִי—חלפו; גַ׳נְמָאנִי—לידות; תַוַה—שלך; צַ׳ה—וגם; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה;

תָאני—אותן; אַהַם—אני; וֶדַה—יודע; סַרְוָאני—את כולן; נַה—לא; תְוַם—אתה; וֶתְתְהַה—יודע; פַּרַם-תַפַּה—הו מכניע האויב.

אישיות אלוה אמר: הו מכניע האויב, לידות רבות רבות עברנו שנינו. אני יכול לזכור את כולן, ואילו אתה שכחת אותן!

בבְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא (5.33) ניתן מידע אודות התגלויות רבות של אישיות אלוה:

אַדְוַיְתַם אַצְ׳יוּתַם אַנָאדים אַנַנְתַה-רֻוּפַּם
אָדְיַם פּוּרָאנַה-פּוּרוּשַׁם נַוַה-יַוּוַנַם צַ׳ה
וֶדֵשוּ דוּרְלַבְּהַם אַדוּרְלַבְּהַם אָתְמַה-בְּהַקְתַוּ
גוֹוינְדַם אָדי-פּוּרוּשַׁם תַם אַהַם בְּהַגָ׳אמי

״אני סוגד לאישיות אלוה גוֹוינְדַה (קְרִישְׁנַה), האישיות המקורית – הוא מוחלט, חופשי מטעויות וללא ראשית. אף שהוא מתרחב לדמויות לאינספור, הוא תמיד נשאר כפי שהוא – הקדום מכול, שנראה תמיד כנער בעלומיו. אפילו גדולי מלומדי הוֶדות לא מבינים לרוב דמויות נצחיות אלו, המלאות בחדווה ויודעות-כול, אלא שלדְבֵקים הטהורים אלה ניגלות תמיד.״
בבְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא (5.39) נאמר גם:

רָאמָאדי-מֻוּרְתישוּ קַלָא-נייַמֵנַה תישְׁטְהַן
נָאנָאוַתָארַם אַקַרוֹד בְּהוּוַנֵשוּ קינְתוּ
קְרִישְׁנַה סְוַיַם סַמַבְּהַוַת פַּרַמַה פּוּמָאן יוֹ
גוֹוינְדַם אָדי-פּוּרוּשַׁם תַם אַהַם בְּהַגָ׳אמי

״אני סוגד לאישיות אלוה גוֹוינְדַה (קְרִישְׁנַה). אף שהוא מופיע תמיד בהתגלויות שונות, כגון רָאמַה ונְרִיסימְהַה, כמו גם בהתגלויות משנה רבות, הוא אישיות אלוה העילאי הידוע כקְרִישְׁנַה, אשר מתגלה לעיתים בעולמנו בדמותו המקורית.״
גם בוֶדות נאמר שאלוהים, אף שאחד ויחיד, מתגלה בדמויות לאינספור. הוא כמו אבן הוַיְדוּרְיַה שמשנה צבעיה, אף שבעצמה אינה משתנה. לא די בלימוד הוֶדות כדי להבין את ריבוי הדמויות הזה; רק הדְבֵקים הטהורים מסוגלים להבינו (וֶדֵשוּ דוּרְלַבְּהַם אַדוּרְלַבְּהַם אָתְמַה-בְּהַקְתַוּ). דְבֵקים כמו אַרְג׳וּנַה הם בני-לוויה תמידיים של האל; כל אימת שהוא מתגלה עלי אדמות, אלה מופיעים איתו, כדי לשרתו בדרכים שונות. אַרְג׳וּנַה הוא דָבֵק כזה, ומפסוק זה מסתבר שלפני כמה מיליוני שנים, כאשר קְרִישְׁנַה הגיד את הבְּהַגַוַד-גִיתָא לאל-השמש ויוַסְוָאן, גם אַרְג׳וּנַה נכח שם, בתפקיד אחר. אלא שלא כמו קְרִישְׁנַה, אַרְג׳וּנַה שכח את המאורע.

זה ההבדל שבין החלקיק – ישות החיים – לבין האל העליון. אף שאַרְג׳וּנַה מכונה כאן גיבור-חיל שמכניע את אויביו, הוא אינו מסוגל לזכור את לידותיו הקודמות. מכאן שישות החיים, אפילו היא רבת כישורים וכוח על-פי הערכה חומרית – לעולם לא תשווה לאישיות אלוה. בני לווייתו התמידיים של האל הם אמנם בני-חורין, אלא שאינם שווים לאל, שהרי הוא מתואר בבְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא כחופשי מכל טעות (אַצְ׳יוּתַה), כלומר, שאינו שוכח את עצמו לעולם, גם בבואו במגע עם חומר. מכאן שאפילו ישות חיים שהיא בת חורין כמו אַרְג׳וּנַה, אינה שווה לאלוהים. אַרְג׳וּנַה, אף שהוא דְבֵקו של האל, שוכח לעיתים את טבעו של האל. באמצעות חסד אלוהי מבין הדָבֵק את טבעו המושלם, שמעבר לטעות, של אלוהים, בעוד שהלא-דָבֵק או הרשע אינו מסוגל להבין טבע נשגב שכזה. מכאן שמוחות זדוניים אינם מסוגלים להבין את תיאורי הגִיתָא. קְרִישְׁנַה ואַרְג׳וּנַה שניהם נצחיים מטבעם, אלא שקְרִישְׁנַה זוכר מעשים שהתחוללו לפני מליוני שנים, בעוד שאַרְג׳וּנַה שכח אותם. חשוב לציין גם שישות החיים שוכחת הכול בגלל שינוי הגוף, בעוד שהאל אינו משנה את גופו הסַץ׳-צ׳יד-אָנַנְדַה, ומשום כך זוכר הכול. הוא אַדְוַיְתַה, כלומר שגופו לא שונה ממנו עצמו. כל הקשור אליו הוא רוחני – לעומת הנשמה המותנית ששונה מגופה החומרי. ומאחר שגופו ועצמו זהים, הרי שמעמדו שונה תמיד מזה של ישות חיים רגילה, גם בשעה שהוא יורד למישור החומרי. הלא-דְבֵקים אינם יכולים להבין טבע נשגב זה, אותו יסביר האל בפסוק הבא.

פסוק 6

אַג׳וֹ ׳פִּי סַנְן אַוְיַיאתְמָא בְּהֻוּתָאנָאם אִישְׁוַרוֹ ׳פִּי סַן
פְּרַקְרִיתִים סְוָאם אַדְהִישְׁטְהָאיַה סַמְבְּהַוָאמִי אָתְמַה-מָאיַיָא

אַג׳ה—בלתי נולד; אַפִּי סַן—אף על פי שאני; אַוְיַיַה—בלתי מתכלה; אָתְמָא—גוף; בְּהֻוּתָאנָאם—של כל הנולד; אִישְׁוַרַה—אדון; אַפִּי סַן—אף על פי שאני; פְּרַקְרִיתִים—בדמות הנשגבת; סְוָאם—של עצמי; אַדְהִישְׁטְהָאיַה—בהימצאי; סַמְבְּהַוָאמִי—אני מתגלה; אָתְמַה-מָאיַיָא—באמצעות האנרגיה הפנימית.

אף על פי שאיני נולד וגופי הנשגב אינו נפסד לעולם, ואף שאני אדון כל ישויות החיים, בכל עידן ועידן אני מופיע בדמותי המקורית, הנשגבת.

האל מסביר את יחודיותה של לידתו: הוא נראה אולי כאדם רגיל, אולם הוא זוכר את כל שהתרחש ב״לידותיו״ הרבות, בעוד שאדם רגיל אינו זוכר אפילו מה עשה

לפני שעות ספורות. הוא יתקשה מאוד להשיב מיד מה עשה בדיוק באותה שעה ביום הקודם, ואין ספק שיצטרך לאמץ מאוד את זכרונו לשם כך. אף על פי כן ישנם שמעזים להציג עצמם כאלוהים, או קְרִישְׁנַה. אל לנו ללכת שולל אחר הכרזות חסרות-שחר שכאלה. האל שב ומסביר את הפְּרַקְרִיתִי שלו, או דמותו. פְּרַקְרִיתִי פירושו "טבע", כמו גם סְוַרוּפַּה, או "הדמות האישית". האל אומר שהוא מופיע בגופו שלו. הוא אינו משתנה מגוף לגוף, כמו ישות חיים רגילה. גופה של הנשמה המותנית משתנה מלידה ללידה; זו עוברת בעולם החומרי מגוף לגוף, ללא גוף קבוע. האל לעומת זאת, בשעה שהוא מופיע, הריהו מופיע באמצעות אונו הפנימי בגופו המקורי. במילים אחרות, קְרִישְׁנַה מופיע בעולם החומרי בגופו המקורי הנצחי – עם שתי ידיים ואוחז בחליל. הוא מופיע בגופו הנצחי, שאינו נגוע בטומאת העולם החומרי. אף שהוא מופיע בגופו שלו, ואף שהוא אדון היקום, נדמה שהוא נולד כישות חיים רגילה. למרות שגופו אינו מתכלה כמו גוף חומרי, הוא כאילו גדל מינקות לילדות ולבחרות. אלא שלמרבה הפלא, אינו ממשיך ומתבגר מעבר לנעורים. בזמן הקרב בקורוּקְשֵׁתְרַה, היו לו בביתו כבר נכדים רבים; כלומר, הוא היה מבוגר למדי, על פי חישוב חומרי. אף על פי כן הוא נראה כמו עלם בן עשרים, או עשרים וחמש. בתמונות קְרִישְׁנַה לעולם אינו זקן, כיוון שאינו מזקין לעולם, כמותנו. זאת, אף על פי שהוא האישיות הקדומה בבריאה – בעבר, בהווה ובעתיד. גופו ותבונתו אינם מתכלים או משתנים לעולם. ברור שגם בהיותו בעולם החומרי, הוא אותו בלתי נולד, אותה דמות נצחית של חדווה וידע, שגופו הנשגב ותבונתו אינם משתנים לעולם. למעשה, הופעתו והיעלמותו דומות כלשהו לזריחת השמש, תנועתה, והיעלמותה מתחום ראייתנו. בשעה שזו נעלמת, אנו חושבים ששקעה, וכאשר היא לנגד עינינו אנו חושבים שהיא נמצאת ברקיע. אלא שהשמש קבועה תמיד במקומה, ורק בגלל מוגבלותם של חושינו אנו סבורים שזו מופיעה ונעלמת. הופעתו של קְרִישְׁנַה והיעלמותו שונות מאלה של ישות חיים רגילה, וזה מוכיח שהוא, באמצעות אונו הפנימי, הנו נצחי, מלא חדווה וידע, ולעולם אינו מזדהם בטבע החומרי. גם הוֵדות מאששות שאף שאישיות אלוה הוא בלתי נולד, הוא כמו נולד בדמויות לאינספור. ספרי התוספות לוֵדות גם הם מאששים שאף שנראה כאילו הוא נולד, הוא אינו משנה את גופו. בבְּהָאגַוַתַם הוא מופיע לפני אמו כנָארָאיַנַה בעל ארבע ידיים, מעוטר בששת השפעים במלואם. הוא מופיע בדמותו הנצחית, המקורית, מתוך חסדו נטול הסיבה לישויות החיים. זאת כדי שיוכלו להגות בו כפי שהוא, ולא בדמות דמיונית כלשהי, תוצר מֶחשָׁבם, כפי שטועים לחשוב אותו האימפרסונליסטים. לפי מילון וִישְׁוַה-קוֹשַׁה, המילה מָאיָא, או אָתְמַה-מָאיָא, מתייחסת לחסדו נטול הסיבה של האל. האל מודע להופעותיו והיעלמויותיו הקודמות כולן, בעוד שישות חיים רגילה שוכחת הכול אודות גופה הקודם, עם שהיא עוטה גוף חדש. הוא הנו אדון כל ישויות החיים ומבצע מעשים מופלאים ועל-אנושיים בשעה שהוא יורד עלי אדמות. הוא אותה

אמת מוחלטת תמיד, שאין הבדל בין גופו לעצמו, או בין תכונותיו לגופו. אפשר לשאול עתה, מדוע הוא מופיע ונוטש את העולם הזה. זה יוסבר בפסוק הבא.

פסוק 7

יַדָא יַדָא הִי דְהַרְמַסְיַה גְלָאנִיר בְּהַוַתִי בְּהָארַתַה
אַבְּהְיוּתְתְהָאנַם אַדְהַרְמַסְיַה תַדָאתְמָאנַם סְרִיגָ׳אמְי אַהַם

יַדָא יַדָא—בכל מקום וכל אימת ש-; הִי—אכן; דְהַרְמַסְיַה—של הדת; גְלָאניהָ—החלשות; בְּהַוַתִי—מתגלה; בְּהָארַתַה—הו נצר בְּהַרַתַה; אַבְּהְיוּתְתְהָאנַם—התחזקות; אַדְהַרְמַסְיַה—של אי דתיות; תַדָא—אז; אָתְמָאנַם—את עצמי; סְרִיגָ׳אמִי—מגלה; אַהַם—אני.

בכל מקום וכל אימת שחלה הסתאבות ביישום הדת, הו נצר בְּהַרַתַה, וכפירה משתלטת – או אז אני מופיע.

המילה סְרִיגָ׳אמִי היא רבת משמעות כאן. לא יתכן שפירושה פה הוא בריאה, שהרי מן הפסוק הקודם מסתבר שגופו או דמותו של האל אינם נבראים, ודמויותיו כולן קיימות לעד. מכאן שמילה זו פירושה שהאל מופיע כפי שהוא. אף שהוא מופיע על-פי לוח זמנים קבוע, כלומר, בסוף דְוָאפַּרַה-יוּגַה של העידן העשרים ושמונה של המַנוּ השביעי בכל יום של בְּרַהְמָא, הוא אינו חייב לדבוק בלוח הזמנים הזה; הוא חופשי לגמרי לפעול כרצונו. כל אימת שכפירה משתלטת ודת אמת נעלמת, או אז הוא מופיע, ברצונו שלו.
הוֵדות מתוות את עקרונות הדת, ומי שסוטה מאלה, הרי שאינו דתי. בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם נאמר שעקרונות הדת הם חוקיו של אלוהים. רק הוא יכול ליצור שיטה דתית. גם על הוֵדות נאמר, שבמקורן הגיד אותן האל בעצמו לבְּרַהְמָא מתוך לבו. מכאן שעקרונות הדְהַרְמַה, או דת, הם צויו הישירים של אלוהים (דְהַרְמַם תוּ סָאקְשָׁאד בְּהַגַוַת-פְּרַנִיתַם), ואלה מפורטים בבְּהַגַוַד-גִיתָא. הוֵדות נועדו לכונן את העקרונות הללו על-פי הצו האלוהי, והאל מורה בסוף הבְּהַגַוַד-גִיתָא שההתמסרות לו מהווה עקרון הדת העליון. העקרונות הוֵדיים מעודדים התמסרות מלאה, וכל אימת שאלה מופרים על-ידי הלא-דְבֵקים, האל מופיע. הבְּהָאגַוַתַם מלמד שבּוּדְדְהַה הוא התגלות של קְרִישְׁנַה שהופיע בשעה שחומרנות פשטה בכול, ואנשים חומרניים ניצלו את סמכותן של הוֵדות לצורכיהם הנלוזים. הוֵדות מתירות אמנם זבח חיות במקרים מסוימים, תחת כללים נוקשים ביותר, אלא שאנשים בעלי נטיות נפשעות זובחים חיות ומתעלמים מכללים אלה.

בּוּדְדְהַה הופיע כדי להפסיק את המגמה הנפשעת הזו ולכונן את עקרון אי-האלימות. כמותו, לכל אַוַתָארַה, התגלות אלוה, משימה משלו, וכולן מתוארות בכתבי הקודש. ללא סימוכין מהכתובים, אין לקבל איש כאַוַתָארַה. גם לא נכונה הטענה שהאל מופיע רק על אדמת הודו; ביכולתו להתגלות בכל מקום ובכל זמן, כרצונו. המסרים הדתיים שמוסרות התגלויותיו השונות מותאמים אמנם, לרמת הבנתה ותנאיה של אוכלוסיה מסוימת, אולם המשימה היא אחת – לעודד אנשים לתודעת אלוהים ולכיבוד עקרונות הדת. לעיתים אלוהים יורד בעצמו עלי אדמות, ולעיתים הוא שולח את נציגו המוסמך, שמופיע כבנו, כמשרתו, או אפילו הוא עצמו במסווה.

עקרונות הבְּהַגַוַד-גִיתָא נאמרו לאַרְג׳וּנַה שהיה מתקדם מרוב אנשי העולם, כמו גם לכלל האנשים הנאורים בתבל. הכלל המתמטי שתיים ועוד שתיים שווה ארבע הוא נכון תמיד – בחשבון פשוט כמו במתמטיקה גבוהה. ואף על פי כן ניתן לסווג את המתמטיקה לגבוהה יותר ונמוכה. כך גם עם העקרונות שהאל מלמד בהתגלויותיו השונות. אף שבהתאם לנסיבות שונות אלה נראים כמו נעלים או נחותים יותר, הם זהים תמיד. עקרונות דת גבוהים מתחילים עם אירגון החברה על-פי ארבעה שלבים רוחניים וארבעה מעמדות חברתיים. זה יוסבר מאוחר יותר. משימתן של ההתגלויות כולן לעורר תודעת קְרִישְׁנַה בכול. תודעה כזו זקוקה לתנאים מסוימים כדי להתגלות, ואחרת, זו נשארת בלתי נגלית.

פסוק 8

פַּרִיתְרָאנָאיַה סָאדְהֻוּנָאם וִינָאשָׁאיַה צַ׳ה דוּשְׁקְרִיתָאם
דְהַרְמַה-סַמְסְתְהָאפַּנָארְתְהָאיַה סַמְבְּהַוָאמִי יוּגֶא יוּגֶא

פַּרִיתְרָאנָאיַה—למען הצלה; סָאדְהֻוּנָאם—של הצדיקים; וִינָאשָׁאיַה—למען ההכחדה; צַ׳ה—ו-; דוּשְׁקְרִיתָאם—של הכופרים; דְהַרְמַה—של עקרונות הדת; סַמְסְתְהָאפַּנַה-אַרְתְהָאיַה—על מנת לכונן מחדש; סַמְבְּהַוָאמִי—אני מופיע; יוּגֶא יוּגֶא—עידן אחר עידן.

כדי לגאול את הצדיקים ולהכחיד את הכופרים, כמו גם כדי לשוב ולכונן את עקרונות הדת, אני עצמי מופיע עידן אחר עידן.

לפי הבְּהַגַוַד-גִיתָא, סָאדְהוּ (אדם קדוש) הוא מי שמודע לקְרִישְׁנַה. גם אם נראה שאינו מקיים את כללי הדת, אם הוא מודע כולו לקְרִישְׁנַה, הרי שהוא סָאדְהוּ. דוּשְׁקְרִיתָאם לעומת זאת, הוא מי שאינו מעוניין בתודעת קְרִישְׁנַה. הדוּשְׁקְרִיתָאם,

הכופרים, גם אם מתהדרים בהשכלה ארצית, מתוארים כסכלים וכנחותים באדם. לעומתם, מי שמודע כולו לקְרִישְׁנַה נחשב לסָאדְהוּ, אפילו אינו מלומד או בן תרבות. האל אינו חייב לבוא ולהכחיד את הכופרים בעצמו, כמו במקרה של רָאוַנַה וקַמְּסַה. רבים באי כוחו שמסוגלים לבצע את המלאכה. מכאן שהופעתו נועדה בעיקרה לענג את דְבֵקיו הטהורים, שנרדפים תמיד בידי הלא-דְבֵקים. כופר נכון להציק לדָבֵק, גם אם הוא בן משפחתו. הירַנְיַקַשִׁיפּוּ לא היסס לרדוף את בנו שלו, פְּרַהְלָאדַה מַהָארָאגַ'ה, וקַמְּסַה רדף את אחותו דֵוַקִי ובעלה וַסוּדֵוַה, רק בגלל שהיו הוריו של קְרִישְׁנַה. הופעתו של קְרִישְׁנַה נועדה לכן, במיוחד להצלת דֵוַקִי ולא להריגת קַמְּסַה, אף ששתיים אלה התבצעו בו זמנית. משום כך נאמר כאן שהאל מופיע בהתגלויות שונות כדי לגאול את הדְבֵקים ולהכחיד את הרשעים.

הפסוקים (מַדְהְיַה 20.263-264) מצַ'יְתַנְיַה-צַ'רִיתָאמְרִיתַה של קְרִישְׁנַדָאסַה קַוִירָאגַ'ה מתמצתים את עקרונות ההתגלות:

סְרִישְׁטִי-הֵתוּ יֵאי מֻורְתִי פְּרַפַּנְצֵ'א אַוַתַרֵא
סֵאי אִישְׁוַרַה-מֻורְתִי 'אַוַתָארַה' נָאמַה דְהַרֵא

מָאיָאתִיתַה פַּרַוְיוֹמֵא סַבָארַה אַוַסְתְהָאנַה
וישְׁוֵא אַוַתַרִי' דְהַרֵא 'אַוַתָארַה' נָאמַה

"האַוַתָארַה, התגלות אלוה, יורד מממלכת אלוהים ומתגלה בעולם החומרי. דמות זו של אישיות אלוה נקראת התגלות, או אַוַתָארַה. התגלויות אלה מקומן בעולם הרוחני, בממלכת אלוהים. בשעה שאלה יורדות עלי אדמות הן מקבלות את השם אַוַתָארַה."

האַוַתָארים נחלקים לסוגים שונים, כגון פּוּרוּשָׁאַוַתָארים, גוּנָאַוַתָארים, לִילָאַוַתָארים, שַׁקְתְי-אָוֵשַׁה אַוַתָארים, מַנְוַנְתַרַה-אַוַתָארים ויוּגָאַוַתָארים — אלה מופיעים ברחבי היקום על-פי לוח זמנים קבוע. מכל מקום, קְרִישְׁנַה הוא אלוה הראשוני, המקור לאַוַתָארים כולם. הוא מופיע כדי להפיג את חרדתם של דְבֵקיו הטהורים, שמתאווים לראותו בעלילותיו המקוריות בוְרִינְדָאוַנַה. מכאן שסיפוק הדְבֵקים הטהורים מהווה מטרתו העיקרית של קְרִישְׁנַה אַוַתָארַה.

האל אומר שהוא יורד עלי אדמות בכל עידן ועידן. פירושו של דבר שהוא מתגלה גם בתקופת קַלִי. בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם נאמר ששְׁרִי צַ'יְתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ הוא התגלותו לתקופה הנוכחית. הוא הפיץ את הסגידה לקְרִישְׁנַה באמצעות תנועת הסַנְקִירְתַנַה (זימרת השמות הקדושים בציבור). הוא הפיץ בעצמו תודעת קְרִישְׁנַה ברחבי הודו, אולם ניבא שתנועת הסַנְקִירְתַנַה תופץ בעולם כולו — מכפר לכפר ומעיר לעיר. חלקם הטמיר ביותר של ספרי הקודש, כגון האוּפַּנִישַׁדות, המַהָאבְּהָארַתַה והבְּהָאגַוַתַם מתארים את שְׁרִי צַ'יְתַנְיַה כהתגלות של קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה, אלא

שאלה מתארים אותו בצורה חשאית ולא במישרין. דְבֵקיו של קְרִישְׁנַה נמשכים מאוד אחר תנועת הסַנְקִירְתַנַה של שְׂרִי צַ׳יְתַנְיַה. בהתגלות זו האל אינו הורג את הכופרים, אלא גואל אותם בחסדו נטול הסיבה.

פסוק 9

גַ׳נְמַה קַרְמַה צַ׳ה מֵא דִיוְיַם   אֵוַם יוֹ וֶתְתִי תַתְתְוַתַהּ
תְיַקְתְוָא דֵהַם פּוּנַר גַ׳נְמַה   נַיְתִי מָאם אֵתִי סוֹ ׳רְג׳וּנַה

גַ׳נְמַה—את הלידה; קַרְמַה—את המעשים; צַ׳ה—ו-; מֵא—שלי; דִיוְיַם—נשגבים; אֵוַם—כך; יַהּ—מי ש-; וֶתְתִי—יודע; תַתְתְוַתַהּ—באמת; תְיַקְתְוָא—לאחר נוטשו; דֵהַם—את הגוף הזה; פּוּנַהּ—שוב; גַ׳נְמַה—לידה; נַה—לעולם לא; אֵתִי—משיג; מָאם—אותי; אֵתִי—משיג; סַהּ—הוא; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה.

הו אַרְג׳וּנַה, מי שיודע את טבעם הנשגב של התגלותי ומעשי, אינו שב ונולד בעולם החומרי, לאחר נוטשו את גופו, אלא מגיע למשכני הנצחי.

ירידתו של האל מן המשכן הנשגב תוארה כבר בפסוק 6. מי שמבין את הופעתו של אישיות אלוה משתחרר משיעבוד חומרי ושב לממלכת אלוהים לאחר נטישת גופו החומרי הנוכחי. לא קל להשתחרר משיעבוד חומרי. האימפרסונליסטים והיוגים זוכים בזה רק לאחר קשיים רבים ולידות רבות רבות. בנוסף, גאולתם היא בסך הכול היטמעות בבְּרַהְמַג׳יוֹתִי הבלתי אישי של האל, ומכאן שהיא חלקית, וצפויה להם הסכנה לשוב וליפול לעולם החומרי. לדָבֵק, לעומת זאת, מספיק להבין את טבעם הנשגב של גופו של האל ומעשיו כדי להתעלות למשכנו, עם כליון גופו, וזאת מבלי להסתכן שישוב עוד לעולם החומרי. בבְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא (5.33) נאמר שדמויותיו והתגלויותיו של האל רבות מאוד: אַדְוַיְתַם אַצְ׳יוּתַם אַנָאדים אַנַנְתַה-רֻופַּם. אולם אף שדמויותיו הנשגבות רבות מספור, אלה כולן אותו אישיות אלוה האחד. חשוב להבין עובדה זו לעומקה, אף על פי שאינה נתפסת על ידי המלומדים או הוגי הדעות הארציים.
בוֶדות (פּוּרוּשַׁה-בּוֹדְהִינִי אוּפַּנִישַׁד) נאמר:

אֵקוֹ דֵווֹ נִיתְיַה-לִילָאנוּרַקְתוֹ   בְּהַקְתַה-וְיָאפִּי הְרִידִי אַנְתַר-אָתְמָא

״אישיות אלוה האחד פועל לעד בדמויות נשגבות לאינספור, בהתאם ליחסיו השונים עם דְבֵקיו הטהורים.״ האל מאשש בעצמו בפסוק זה של הגִיתָא אותו

רעיון שמובע בוֶדות. מכאן שמי שמקבל את סמכות הוֶדות ואת סמכותו של אישיות אלוה, ואינו מבזבז זמנו בפלפול שכלתני, הרי שישיג את הגאולה העליונה; די להאמין באמת זו ולא לפקפק בה, כדי לזכות בגאולה. למעשה, האימרה הוֶדית תַת תְוַם אַסִי, מתאימה בהקשר זה. שהרי מי שמבין שקְרִישְׁנַה הוא העליון, או שאומר לאל, "אתה הנך אותו בְּרַהְמַן עליון, אישיות אלוה", משתחרר מיד משיעבוד, והצטרפותו לחברתו הנשגבת של האל מובטחת. במילים אחרות, דָבֵק בעל אמונה שכזו מגיע לשלמות. זה מאושש בפסוק הוֶדי:

תַם אֵוַה וִידִיתְוָאתִי מְרִיתְיוּם אֵתִי   נָאנְיַהּ פַּנְתְהָא וִידְיַתֵא 'יַנָאיַה

"די לדעת את אישיות אלוה כדי להגיע לשלמות הגאולה מלידה ומוות. אין דרך להשיגה מלבד זו." (שְׁוֵתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד 3.8) זה שאין דרך חילופית פירושו של דבר שמי שאינו מבין שקְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה, הרי שהוא שרוי במידת הבערות ולא יזכה בגאולה; כלומר, שלא די, כפי שנאמר, בליקוק צידה החיצוני של צנצנת הדבש, או במתן פרשנות לבְּהַגַוַד-גִיתָא על סמך למדנות ארצית גרידא, כדי להגיע לגאולה. אפילו שהוגי דעות ארציים שכאלה תופסים מקום חשוב עד מאוד בעולם החומרי, הם אינם זכאים בהכרח לגאולה. גם מלומדים חדורי גאווה נאלצים להמתין לחסדו נטול הסיבה של דָבֵק. על הכול לתרגל לכן תודעת קְרִישְׁנַה מתוך אמונה וידע, ולהגיע לשלמות.

פסוק 10

וִיתַה-רָאגַה-בְּהַיַה-קְרוֹדְהָא   מַן-מַיָא מָאם אוּפָּאשְׁרִיתָאהּ
בַּהַווֹ גְ'נָאנַה-תַפַּסָא   פּוּתָא מַד-בְּהָאוַם אָגַתָאהּ

וִיתַה—משוחררים; רָאגַה—מהתקשרות; בְּהַיַה—מפחד; קְרוֹדְהָאהּ—מכעס; מַת-מַיָאהּ—שרויים בי בשלמות; מָאם—בי; אוּפָּאשְׁרִיתָאהּ—מצאו מקלט; בַּהַוַהּ—רבים; גְ'נָאנַה—של ידע; תַפַּסָא—על ידי סיגופים; פּוּתָאהּ—מטוהרים; מַת-בְּהָאוַם—אהבה נשגבת אלי; אָגַתָאהּ—השיגו.

אנשים רבים בעבר השתחררו מכל זיקה חומרית, פחד וכעס, השתקעו בי כליל, ומצאו בי מקלטם. הם היטהרו בזכות ידיעתם אותי, ונמלאו באהבה נשגבת אלי.

כמתואר לעיל, אדם המושפע מדי מבחינה חומרית יתקשה להבין את טבעה האישי של האמת המוחלטת. מי ששבויים בתפיסת חיים גופנית שקועים כל כך

בחומרנות, עד שכמעט אינם מסוגלים להבין כיצד העליון הוא אישיות. אלה אינם מסוגלים אפילו לדמיין גוף נשגב ובלתי מתכלה, המלא בידע ובחדווה נצחית. בתפיסה החומרית, הגוף מתכלה, חדור בבערות ומלא סבל. משום כך נוטים האנשים ששומעים אודות היבטו האישי של האל להשליך אותה תפיסה גופנית חומרית על דמותו שלו. אנשים חומרניים שכאלה חושבים את ההתגלות החומרית אדירת המימדים לעליונה, ובסופו של דבר מסיקים שהעליון משולל אישיות. בגלל חומרנותם הרבה אלה נרתעים מן הרעיון שאישיותם תשרוד גם לאחר הגאולה. הם פוחדים מן הרעיון שחיים רוחניים משמרים יחודיות או אישיות, ומעדיפים לכן, להיטמע בדרך כלשהי בריקות הבלתי אישית. את ישויות החיים אלה משווים לבועות בים, שנטמעות בו. זוהי השלמות העליונה של קיום רוחני משולל יחודיות אישית. אלא שזהו מצב חיים מפוחד כלשהו וחסר ידע מושלם אודות קיום רוחני. מכל מקום, רבים אינם מסוגלים להבין חיים רוחניים כלל. מרוב תיאוריות ורעיונות פילוסופיים סותרים, אלה נמלאים סלידה וכעס ומסיקים בסכלות שאין סיבה עליונה ושהכול הוא בסופו של דבר ריקוּת ואַיִן. אנשים שכאלה הם חולים.

מבין האנשים החומרניים ישנם אם כן, כאלה שאינם מחפשים אחר חיים רוחניים כלל, ישנם שמבקשים להיטמע בסיבה הרוחנית העליונה, וישנם שאיבדו כל אמונה, וברוב תסכולם נמלאים כעס על מיני הרעיונות הרוחניים כולם. אלה מוצאים מפלט בסמים למיניהם ואף נוטים לחשוב את השפעותיהם המתעתעות לחזיונות רוחניים. אלא ששלושת השלבים הללו של זיקה חומרית: התעלמות מחיים רוחניים, פחד מזהות ייחודית רוחנית, ומושג הריקוּת שמקורו בתיסכול, הם כולם פסולים וצריך להיפטר מהם. לשם כך צריך למצוא מקלט מוחלט באל, בהדרכתו של מורה רוחני מוסמך, ולקיים את כללי השירות המסור. השלב העליון של חיי מסירות נקרא בְּהָאוַה, או אהבת אלוהים נשגבת.

בבְּהַקְתִי-רַסָאמְרִיתַה-סִינְדְהוּ (1.4.15-16) מתואר מדע השירות המסור:

אָדַו שְׁרַדְדְהָא תַתַה סָאדְהוּ- סַנְגוֹ ׳תְהַה בְּהַגַ׳נַה-קְרִייָא
תַתוֹ ׳נַרְתְהַה-נִיוְרִיתְתִיהּ סְיָאת תַתוֹ נִישְׁטְהָא רוּצִ׳יס תַתַהּ
אַתְהָאסַקְתִיס תַתוֹ בְּהָאוַס תַתַהּ פְּרֵמָאבְּהְיוּדַנְצַ׳תִי
סָאדְהַקָאנָאם אַיַם פְּרֵמְנַהּ פְּרָאדוּרְבְּהָאוֵא בְּהַוֵת קְרַמַהּ

"בתחילה חייב להיות רצון ראשוני להגשמה עצמית. רצון זה מוביל לנסיון להתרועע עם אנשים מתקדמים מבחינה רוחנית. השלב הבא זה קבלת הסמכה ממורה רוחני מתקדם, ותחת הדרכתו מתחיל הדָבֵק הטירון בתהליך השירות המסור. עם שהלה מבצע את השירות המסור תחת הדרכתו של המורה הרוחני,

הוא משתחרר מכל זיקה חומרית, משיג יציבות בהגשמה עצמית, ולומד ליהנות מטעמה של שמיעה אודות אישיות אלוה המוחלט, שְׂרִי קְרִישְׁנַה. טעם זה מובילו הלאה להתקשרות לתודעת קְרִישְׁנַה, שמבשילה בבְּהָאוַה, שהיא השלב הראשוני של אהבה נשגבת לאלוהים. אהבת אלוהים אמיתית נקראת פְּרֵמַה, והיא שלמות החיים העליונה." שלב הפְּרֵמַה מאופיין בפעילות מתמדת בשירות אוהב ונשגב לאל. מכאן שבאמצעות שירות מסור תחת הדרכתו של מורה רוחני מוסמך, ניתן להתקדם בהדרגה לשלב השלמות ולהשתחרר מכל זיקה חומרית, מן הפחד שמפני זהות רוחנית יחודית, ומהתיסכול שמוביל לרעיון הריקות. בסופו של דבר ניתן אז להגיע למשכנו של האל.

פסוק 11

יֵא יַתְהָא מָאם פְּרַפַּדְיַנְתֵא תָאמְס תַתְהַיְוַה בְּהַגָ'אמְי אַהַם
מַמַה וַרְתְמָאנוּוַרְתַנְתֵא מַנוּשְׁיָאהּ פָּארְתְהַה סַרְוַשַׁהּ

יֵא—כל אלו ש-; יַתְהָא—כפי ש-; מָאם—אֵלַי; פְּרַפַּדְיַנְתֵא—מתמסרים; תָאן—להם; תַתְהָא—כך; אֵוַה—אכן; בְּהַגָ'אמי—גומל; אַהַם—אני; מַמַה—שלי; וַרְתְמַה—אחר הדרך; אַנוּוַרְתַנְתֵא—עוקבים; מַנוּשְׁיָאהּ—כל בני האדם; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; סַרְוַשַׁהּ—מכל בחינה.

הו בן פְּרִיתְהָא, אני גומל לכול כפי התמסרותם לי, כולם פוסעים בנתיבי מכל בחינה.

הכול מחפשים אחר קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה, בהיבטים ובגילויים שונים. זוהר הבְּרַהְמַגְ'יוֹתי הבלתי אישי ונשמת-העל השורה בכול, לרבות בכל אטום, מהווים בסך הכול היבט חלקי שלו, בעוד שהדְבֵקים הטהורים יודעים אותו בשלמותו. קְרִישְׁנַה אם כן, הוא מטרת כולם, אלא שכל אחד מבין אותו כמידת השתוקקותו אליו. גם בעולם הנשגב האל נענה לדְבֵקו ומשתתף עמו במערכת יחסים נשגבת, לפי רצונו של הדָבֵק. אפשר שהדָבֵק יחפוץ לראותו כאדון עליון, אפשר שירצה בו כידיד אישי, או כבן, או כמאהב. קְרִישְׁנַה גומל לכל אלה במידה שווה, בהתאם לעוצמת אהבתם. אותה מערכת גומלין מתקיימת גם בעולם החומרי עם סוגי הסוגדים השונים.

הדְבֵקים הטהורים, בעולם זה כמו במשכן הנשגב, מתרועעים עם האל באופן אישי, מגישים לו שירות אישי, ומפיקים חדווה נשגבת משירותם האוהב. האימפרסונליסטים לעומת זאת, כמו מבצעים התאבדות רוחנית בניסיונם

להכחיד את קיומה היחודי של ישות החיים. קְרִישְׁנַה מסייע גם להם ומטמיע אותם בזוהרו. אלה אינם מוכנים לקבל את אישיות אלוה הנצחי, המלא בחדווה. ומאחר שהם מכחידים את ייחודיותם, הרי שאינם מסוגלים לטעום את החדווה שבשירותו האישי. חלקם, שאינם מעוגנים לחלוטין בקיום הבלתי אישי, שבים למישור החומרי וחוזרים ומממשים את תשוקתם הרדומה לפעילות. הם אינם מגיעים לכוכבים הרוחניים, אלא שבים וזוכים בהזדמנות לפעול בעולמות החומריים. למי שפועלים למען טובת הנאה – להם מעניק האל, כיַגְ'נֵשְׁוַרַה, את תוצאות פעילותם הדתית; גם היוגים שמבקשים כוחות נסתרים זוכים באלה. במילים אחרות, כל הצלחה תלויה כליל בחסדו של אלוהים, והתהליכים הרוחניים כולם אינם אלא דרגות שונות של הצלחה באותו נתיב. מכאן שמבלי להתעלות לשלמות העליונה – תודעת קְרִישְׁנַה – הרי שכל הנסיונות נשארים בלתי מושלמים. בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַּם (2.3.10) נאמר:

אַקָאמַה סַרְוַה-קָאמוֹ וָא מוֹקְשַׁה-קָאמַה אוּדָארַה-דְהִיהּ
תִיוְרֵנַה בְּהַקְתִי-יוֹגֵנַה יַגֵ'תַה פּוּרוּשַׁם פַּרַם

"בין אם אדם משולל תשוקות (מצבו של הדָבֵק), בין אם הוא מבקש אחר טובות הנאה מעמלו, ובין אם הוא שואף לגאולה – עליו לנסות בכל מאודו לסגוד לאישיות אלוה העילאי. זאת כדי לזכות בשלמות מוחלטת, שמגיעה לשיאה בתודעת קְרִישְׁנַה."

פסוק 12

קָאנְקְשַׁנְתַהּ קַרְמַנָאם סִידְדְהִים יַגַ'נְתַה אִיהַה דֵוַתָאהּ
קְשִׁיפְּרַם הִי מָאנוּשֵׁא לוֹקֵא סִידְדְהִיר בְּהַוַתִי קַרְמַה-גָ'א

קָאנְקְשַׁנְתַהּ—משתוקקים; קַרְמַנָאם—של פעילות תועלתנית; סִידְדְהִים—לשלמות; יַגַ'נְתֵא—סוגדים באמצעות הקרבות; אִיהַה—בעולם החומרי; דֵוַתָאהּ—לאלים למחצה; קְשִׁיפְּרַם—במהרה; הִי—אכן; מָאנוּשֵׁא—בחברה האנושית; לוֹקֵא—בעולם החומרי; סִידְדְהִיהּ—הצלחה; בְּהַוַתִי—מגיעה; קַרְמַה-גָ'א—מפעילות תועלתנית.

אנשים בעולם זה מחפשים אחר הצלחה בפעילות תועלתנית, וסוגדים משום כך לאלים-למחצה. ואכן, עד מהרה אלה זוכים בתוצאותיה של פעילות ארצית שכזו.

רב הבילבול ששורר לגבי האלים או האלים-למחצה של העולם החומרי. רבים פחותי התבונה, אף שמחשיבים עצמם למלומדים גדולים, שחושבים את האלים-למחצה הללו לצורות שונות של אלוהים. למעשה, האלים-למחצה אינם צורות שונות של אלוהים אלא חלקים שלו. אלוהים הוא אחד, וחלקיו רבים. הוֶדות אומרות, ניתְיוֹ ניתְיָאנָאם: אלוהים הוא אחד. אִישְׁוַרַה פַּרַמַה קְרִישְׁנַה. אלוה עליון הוא אחד — קְרִישְׁנַה — והאלים-למחצה הם מיופי כוחו לנהל את העולם החומרי. אלה כולם ישויות חיים (ניתְיָאנָאם) שניחנות בדרגות שונות של עצמה חומרית. אין להשוותם לאלוהים — נָארָאיַנַה, וישְׁנוּ, או קְרִישְׁנַה. מי שמשווה ביניהם, הרי שהוא כופר, או פָּאשַׁנְדִי. אפילו גדולי האלים-למחצה — בְּרַהְמָא ושִׁיוַה — לא משתווים לו. למעשה, אלה סוגדים לו (שִׁיוַה-ויריִנְצִ׳י-נוּתַם). אף על פי כן, רבים כל כך השוטים שסוגדים למנהיגים בני אנוש, ודוגלים ברעיונות מוטעים כאנתרופומורפיזם (האנשה) או זואומורפיזם (תפיסת האלוהות בדמות חיה). איהַה דֶוַתָאהּ מציין אדם רב עוצמה או אל-למחצה בעולם החומרי. אולם נָארָאיַנַה, וישְׁנוּ או קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה העילאי, אינו משתייך לעולם זה, אלא נעלה ונשגב לבריאה החומרית. אפילו שְׁרִיפָּאדַה שַׁנְקַרָאצָ׳ארְיַה, מנהיגם של האימפרסונליסטים, מאשש זאת. אף על פי כן סוגדים השוטים (הְרִיתַה-גְ׳נָאנַה) לאלים-למחצה. זאת משום שהם מבקשים אחר תוצאות מיידיות. אף שאלה משיגים את גמולם, הם אינם יודעים שגמול זה הוא בן חלוף, ומכאן שנועד לפחותי תבונה. הנבון לעומת זאת, מתרגל תודעת קְרִישְׁנַה, ואינו סוגד לאלים-למחצה פחותי ערך עבור טובת הנאה מיידית, בת חלוף. אֵלי העולם החומרי, כמו גם חסידיהם, כולם ייכחדו עם חורבן העולם. ומכאן שגם ברכותיהם של האלים-למחצה הן חומריות וזמניות. העולמות החומריים, על תושביהם, לרבות האלים-למחצה וחסידיהם, הם בסך הכול כמו בועות בים הקוסמי. אלא שבעולמנו נטרפת החברה האנושית אחר דברים חולפים שכאלה, כגון שיפעה חומרית, אדמות, משפחה ודברי מותרות. לצורך השגתם סוגדים האנשים לאלים-למחצה או לאנשים חזקים בחברה. מי שסוגד למנהיג פוליטי ומתמנה לכהונה ממשלתית כלשהי, חושב עצמו כמו זכה בחסד רב. הכול מתרפסים לפני המנהיגים-כביכול או "האיש החזק" למען ברכות ארעיות שכאלה, ואכן זוכים בגמולם. סכלים אלה אינם מעוניינים בתודעת קְרִישְׁנַה, אף שזו מציעה פתרון קבע למצוקות הקיום החומרי. עניינם כולו מתמצה בעינוג חושים, ולמען תענוגותיהם הפעוטים אלה נוטים לסגוד לישויות חיים מיופות כוח, אשר ידועות כאלים-למחצה. פסוק זה מורה שרק מעטים האנשים שמתעניינים בתודעת קְרִישְׁנַה, כיוון שרובם מעוניינים בעינוגים חומריים, וסוגדים לצורך זה לישות חיים רבת כוח.

פסוק 13

צָ׳אתוּר-וַרְנְיַם מַיָא סְרִישְׁטַם גוּנַה-קַרְמַה-ויבְּהָאגַשַׁהּ
תַסְיַה קַרְתָארַם אַפִּי מָאם וידְדְהִי אַקַרְתָארַם אַוְיַים

צָ׳אתוּה-וַרְנְיַם—ארבע מחלקות החברה האנושית; מַיָא—בידי; סְרִישְׁטַם—נוצרו; גוּנַה—התכונות; קַרְמַה—העבודה; ויבְּהָאגַשַׁהּ—על פי; תַסְיַה—של זה; קַרְתָארַם—היוצר; אַפִּי—אף על פי; מָאם—שאני; וידְדְהִי—דע; אַקַרְתָארַם—איני העושה; אַוְיַים—בלתי משתנה.

ארבע מחלקות החברה האנושית נוצרו בידי בהתאם לשלוש מידות הטבע החומרי והעבודה המיוחסת להן. ואף שאני הוא יוצרה של שיטה זו, דע כי איני העושה, שהרי איני משתנה.

האל בורא הכול; הכול נוצר ממנו, הכול מתקיים בו, ולאחר החורבן, הכול שוכן בו. מכאן שהוא גם יוצר ארבע המחלקות החברתיות, החל במעמד המשכילים. אלה נקראים באופן טכני בְּרָאהְמַנים, על היותם שרויים במידת הטוֹבוּת. המעמד השני הוא מעמד המינהל. בני מעמד זה נקראים קְשַׁתְרִייות ושרויים במידת הלהיטות. אנשי המסחר נקראים וַיְשְׁיות ושרויים בעירוב של מידות הלהיטות והבערות, והשֻׁוּדְרות, או מעמד הפועלים, שרויים במידת הבערות. אולם אף שקְרִישְׁנַה ברא את ארבע המחלקות החברתיות הללו, הוא אינו משתייך אף לאחת מהן, שהרי אינו אחת מן הנשמות המותנות שמרכיבות את החברה האנושית. החברה האנושית אינה שונה בעיקרה מחברת חיות. האל ברא את המחלקות הנזכרות לעיל לצורך פיתוח שיטתי של תודעת קְרִישְׁנַה. כלומר, כדי לרומם את האדם ממצבו החייתי. נטייתו של אדם לעבודה מסוימת נקבעת על-פי מידות הטבע שחוברות לו. הפרק השמונה-עשר של ספר זה מסביר את מאפיניהן של המידות הללו בתחומי החיים השונים. מכל מקום, מי שמודע לקְרִישְׁנַה נעלה אפילו מבְּרָאהְמַנַה. הבְּרָאהְמַנים אמורים אמנם, לדעת אודות הבְּרַהְמַן, או האמת המוחלטת, אלא שרובם מתוודעים רק להיבט הבְּרַהְמַן הבלתי אישי של שְׁרִי קְרִישְׁנַה. אדם מודע לקְרִישְׁנַה, או וַיְשְׁנַוַה, הוא מי שעבר את גבולות ידיעתו של הבְּרָאהְמַנַה, ויודע אודות אישיות אלוה העילאי, שְׁרִי קְרִישְׁנַה. תודעת קְרִישְׁנַה כוללת ידע אודות התגלויותיו המוחלטות של קְרִישְׁנַה כגון רָאמַה, נְרִיסִימְהַה, וַרָאהַה וכו׳. ממש כשם שקְרִישְׁנַה נשגב לחלוקה החברתית, גם מי שמודע לו נשגב לחלוקות כולן – החברתיות, הלאומיות או המיניות.

פסוק 14

נַה מָאם קַרְמָאנִי לימְפַּנְתי   נַה מֶא קַרְמַה-פְּהַלֶא סְפְּרִיהָא
איתי מָאם יוֹ ׳בְּהיגָ׳אנָאתי   קַרְמַבְּהיר נַה סַה בַּדְהְיַתֶא

נַה—לא; מָאם—עלי; קַרְמָאנִי—עבודה; לימְפַּנְתי—משפיעה; נַה—ואף אין; מֶא—לי; קַרְמַה-פְּהַלֶא—לפירות המעשים; סְפְּרִיהָא—תשוקה; איתי—כך; מָאם—שאני; יַהּ—מי ש-; אַבְּהיגָ׳אנָאתי—מבין; קַרְמַבְּהיהּ—על ידי התגובה לפעולה כזו; נַה—אין; סַהּ—הוא; בַּדְהְיַתֶא—נקשר.

שום עבודה לא משפיעה עלי, גם איני משתוקק לפירות מעשי. מי שמבין אמת זו אודותיי, גם הוא אינו מסתבך בתגובות העמל.

ממש כשם שישנן חוקות בעולם החומרי שקובעות שהמלך אינו שוגה, או שאינו כפוף לחוקי המדינה, גם האל אינו כפוף לפעולותיו של העולם החומרי, אף שהוא בורא העולם. אף על פי שהוא בורא, הוא נשאר נבדל מבריאתו, בעוד שישויות החיים סבוכות בתוצאות מעשיהן החומריים שלמען טובת הנאה. זאת בגלל שאיפתן לשלוט במשאבים החומריים. במוסד כלשהו, לא בעליו אחראי למעשים הנכונים או השגויים של העובדים, אלא העובדים עצמם. ישויות החיים בוחרות אמנם, לעסוק בתענוגות חושים למיניהם, אך לא האל הוא שהועיד להן פעילות זו. בעודן בעולם זה הן חותרות להגברת הנאות החושים, ושואפות לאושר גן-עדן לאחר המוות. מאחר שהאל מלא בעצמו, הרי שאינו נמשך אחר אושר שמימי שכזה. האלים-למחצה שבעדן הם בסך הכול משרתיו. בעל העסק אינו נמשך אחר האושר הנחות שקוסם לפועלים. האל נשגב לכל פעולה ותגובה חומרית. הגשם למשל, אינו אחראי למגוון הצמחים שמצמיחה האדמה, אף שבלעדיו שום צמח לא צומח. הסְמְרִיתי וֶדַה מאששת עובדה זו:

נימיתְתַה-מָאתְרַם אֶוָאסַו   סְרִיגְ׳יָאנָאם סַרְגַה-קַרְמַנִי
פְּרַדְהָאנַה-קָארַנִי-בְּהֶוּתָא   יַתוֹ וַי סְרִיגְ׳יַה-שַׁקְתַיַהּ

״בבריאות החומריות האל מהווה בסך הכול הסיבה העליונה. הסיבה המיידית להתגלות עולם התופעות הוא הטבע החומרי.״ יצורי הבריאה הם רבים, כגון אלים-למחצה, בני אדם וחיות נחותות. כולם כפופים לתוצאות מעשיהם הטובים והרעים מהעבר. האל רק מאפשר להם את התנאים לפעילותם וקובע עקרונות לפעולה בתוך מידות הטבע; אך לעולם אינו אחראי למעשיהם בעבר ובהווה. זה

מאושש בוֶּדָאנְתָה-סוּתְרָה (2.1.34), וַיְשַׁמְיַה-נַיְרְגְהְרִינְיֶא נַה סָאפֵּקְשַׁתְוָאת: האל משולל משוא פנים ולעולם אינו מפלה איש. זו ישות החיים שאחראית למעשיה. האל רק מאפשר את התנאים באמצעות הטבע החומרי, או האנרגיה החיצונית. מי שבקי בכל המורכבויות הללו של חוק הקַרְמַה, או פעילות תועלתנית, לא יושפע עוד מתוצאות מעשיו. במילים אחרות, מי שמבין את הטבע הנשגב של האל, הרי שהוא מנוסה בתודעת קְרִישְׁנַה, ואינו כפוף עוד לחוקי הקַרְמַה. לעומת זאת, מי שאינו מודע לטבעו הנשגב של האל העליון וסבור שהלה מבצע מעשיו למען טובת הנאה, כמו ישות חיים רגילה, הרי שיוסיף ויסתבך בתגובות למעשיו. מי שיודע את האמת העליונה הוא נשמה בת-חורין, ונחשב ליציב ואיתן בתודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 15

אֵוַם גְ'נָאתְוָא קְרִיתַם קַרְמַה פּוּרְוַיְר אַפִּי מוּמוּקְשׁוּבְּהִיה
קוּרוּ קַרְמַיְוַה תַסְמָאת תְוַם פּוּרְוַיְה פּוּרְוַה-תַרַם קְרִיתַם

אֵוַם—כך; גְ'נָאתְוָא—ביודעם היטב; קְרִיתַם—נעשתה; קַרְמַה—עבודה; פּוּרְוַיְה—על ידי ברי סמכא מן העבר; אַפִּי—אכן; מוּמוּקְשׁוּבְּהִיה—משוחררים; קוּרוּ—בצע; קַרְמַה—את החובה; אֵוַה—אכן; תַסְמָאת—מתוך כך; תְוַם—אתה; פּוּרְוַיְה—על ידי קודמיך; פּוּרְוַה-תַרַם—בימי קדם; קְרִיתַם—נעשתה.

כל הנשמות בנות החורין בימי קדם פעלו מתוך הבנה זו של טבעי הנשגב. לך אפוא בעקבותיהן, ובצע חובתך.

האנשים נחלקים לשניים – אלה שליבם נגוע ברעיונות חומריים, ואלה שחופשיים מכל חומרנות. תודעת קְרִישְׁנַה מועילה לשני הסוגים כאחד. מי שמלאים בזוהמה חומרית – עבורם מהווים תודעת קְרִישְׁנַה וכללי השירות המסור תהליך התנקות הדרגתי. ומי שנקיים מכל טומאה – אלה ממשיכים ופועלים בתודעת קְרִישְׁנַה, כדי לשמש דוגמה לזולתם. סכלים או טירונים משוללי ידע בתודעת קְרִישְׁנַה בוחרים לעיתים לפרוש מפעילות. גם אַרְג'וּנַה ביקש לפרוש מקרב, אלא שהאל לא אישש את רצונו. צריך רק לדעת כיצד לפעול; פעילות למען קְרִישְׁנַה עדיפה לאין ערוך מהפסקת פעילות והתנתקות או התבודדות למען הרושם. האל מורה כאן לאַרְג'וּנַה לפעול בתודעת קְרִישְׁנַה, על-פי דוגמתם של תלמידים קודמים, כגון אל השמש ויוַסְוָאן, כנזכר קודם. האל יודע את מעשי עברו כולם, כמו גם את מעשיהם של מי שמודעים לו. הוא ממליץ איפוא, על מעשיו של אל השמש,

שלמד ממנו אמנות זו לפני מליוני שנה. התלמידים הללו כולם נזכרים כאן כנשמות בנות-חורין מימי קדם, שמילאו את החובות שהטיל עליהן האל.

פסוק 16

קִים קַרְמַה קִים אַקַרְמֵתִי קַוַיוֹ ׳פִּי אַתְרַה מוֹהִיתָאהּ
תַת תֵא קַרְמַה פְּרַוַקְשְׁיָאמִי יַג׳ גְ׳נָּאתְוָא מוֹקְשְׁיַסֵא ׳שוּבְּהָאת

קִים—מהי; קַרְמַה—פעולה; קים—מהי; אַקַרְמַה—אי-פעולה; איתי—כך; קַוַיַהּ—החכמים; אַפִּי—אפילו; אַתְרַה—בעניין זה; מוֹהִיתָאהּ—מבולבלים; תַת—הזו; תֵא—לך; קַרְמַה—את הפעולה; פְּרַוַקְשְׁיָאמִי—אני אסביר; יַת—אשר אותה; גְ׳נָּאתְוָא—ביודעך; מוֹקְשְׁיַסֵא—תשתחרר; אַשוּבְּהָאת—מפורענות.

אפילו אנשים רבי תבונה נבוכים בבואם לפסוק בין פעולה לאי-פעולה. עתה אסביר לך פעולה מהי, וידיעה זו תשחרר אותך מכל פורענות.

פעולה בתודעת קְרִישְׁנַה צריכה להתבצע על-פי דוגמתם של דְבֵקים דגולים מהעבר. זה מומלץ בפסוק 15. הפסוק הבא יסביר מדוע אסור שפעילות כזו תהיה עצמאית.
פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה דורשת הדרכתם של אנשים מוסמכים, שקשורים לשושלת מורים, כפי שמוסבר בראשית הפרק. התהליך של תודעת קְרִישְׁנַה הוגד לראשונה לאל השמש, הלה הסבירו לבנו מַנוּ, מַנוּ הסבירו לבנו איקְשְׁוָאקוּ, ומיני אז מוכר התהליך על פני כדור הארץ. צריך לנקוט אחר דוגמתם של בני-סמכא קודמים משושלת המורים. כי אלמלא כן, אפילו אדם רב תבונה יתקשה לקבוע מהי פעילות נכונה בתודעת קְרִישְׁנַה. מסיבה זו בחר האל להורות לאַרְג׳וּנַה תודעת קְרִישְׁנַה בעצמו. בזכות הוראותיו הישירות, הרי שמי שצועד בעקבותיו של אַרְג׳וּנַה, אינו מבולבל עוד.
נאמר שידע נסיוני הוא בלתי מושלם, ולא די בו כדי להבין את דרכי הדת. למעשה, רק אלוהים בעצמו יכול לקבוע את עקרונות הדת, ולא שום אדם, בשכלו הבלתי מושלם. דְהַרְמַם תוּ סָאקְשָׁאד בְּהַגַוַת-פְּרַנִיתַם (שְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם 6.3.19). מכאן שחובתו לנקוט על פי בני סמכא דגולים כבְּרַהְמָא, שִׁיוַה, נָארַדַה, מַנוּ, הקוּמָארים, קַפִּילַה, פְּרַהְלָאדַה, בְּהִישְׁמַה, שׁוּקַדֵוַה גוֹסְוָאמִי, יַמַרָאגַ׳ה, גַ׳נַקַה ובַּלִי מַהָארָאגַ׳ה. לא באמצעות השכל ורעיונותיו הספקולטיביים ניתן להבין מהי דת או הגשמה עצמית. ברוב חסדו נטול הסיבה לדְבֵקים, האל מסביר בעצמו מהי פעולה ומהי אי-פעולה. רק פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה ביכולתה לחלץ מסבך הקיום החומרי.

פסוק 17

קַרְמַנוֹ הְי אַפִּי בּוֹדְדְהַוְיַם בּוֹדְדְהַוְיַם צַ׳ה ויקַרְמַנַּהּ
אַקַרְמַנַּשׂ צַ׳ה בּוֹדְדְהַוְיַם גַהַנָא קַרְמַנוֹ גַתיהּ

קַרְמַנַּהּ—פעולה; הי—אכן; אַפִּי—גם; בּוֹדְדְהַוְיַם—יש להבין; בּוֹדְדְהַוְיַם—יש להבין; צַ׳ה—גם; ויקַרְמַנַּהּ—פעולה אסורה; אַקַרְמַנַּהּ—אי-פעולה; צַ׳ה—גם; בּוֹדְדְהַוְיַם—יש להבין; גַהַנָא—קשה להבנה; קַרְמַנַּהּ—של הפעולה; גַתיהּ—דרך.

מורכבות המעשים קשה מאוד להבנה. על כן חייב אדם לדעת כראוי מהי פעולה, מהי פעולה אסורה, ומהי אי-פעולה.

מי שמבקש ברצינות להשתחרר משיעבוד חומרי, חייב להתמצא בהבחנות הללו שבין פעולה, אי-פעולה ופעולה אסורה. לימוד ההיבטים הללו של פעולה, תגובה, ופעולה שלילית הוא חשוב מאוד ואף מסובך מאוד. תודעת קְרִישְׁנַה ופעילות בהתאם לאורחותיה השונות – הבנתן אפשרית רק על-ידי לימוד היחסים עם העליון; כלומר, מי שהיטיב ללמוד את אלה, יודע שישות החיים היא משרתת נצחית של אלוהים ומכאן שעליה לפעול בתודעת קְרִישְׁנַה. הבְּהַגַוַד-גִיתָא כולה מכוונת למסקנה זו. כל מסקנה אחרת, שסותרת תודעה כזו ואת הפעילות שחוברת לה, היא ויקַרְמַה, או פעילות אסורה. ניתן להבין את זה רק על-ידי התרועעות עם בני סמכא בתודעת קְרִישְׁנַה, כי רק מהם אפשר ללמוד את הסוד; לימוד כזה הוא כמו לימוד מהאל במישרין. מכל מקום, ללא סיועם של בני-סמכא, אפילו הפיקח באדם יתבלבל.

פסוק 18

קַרְמַנְי אַקַרְמַה יַהּ פַּשְׁיֵד אַקַרְמַני צַ׳ה קַרְמַה יַהּ
סַה בּוּדְדְהימָאן מַנוּשְׁיֵשוּ סַה יוּקְתַהּ קְרִיתְסְנַה-קַרְמַה-קְרִית

קַרְמַנִי—בפעולה; אַקַרְמַה—אי-פעולה; יַהּ—מי ש-; פַּשְׁיֵת—רואה; אַקַרְמַני—באי-פעולה; צַ׳ה—ו-; קַרְמַה—פעילות תועלתנית; יַהּ—מי ש-; סַה—הוא; בּוּדְדְהי-מָאן—חכם; מַנוּשְׁיֵשוּ—מבין בני האדם; סַהּ—הוא; יוּקְתַהּ—שרוי בנשגב; קְרִיתְסְנַה-קַרְמַה-קְרִית—עוסק בכל הפעילויות.

מי שרואה אי-פעולה בפעולה ופעולה באי-פעולה, הוא החכם באדם. למרות מעורבותו בפעילויות שונות, הריהו שרוי בנשגב.

מי שפועל בתודעת קְרִישְׁנַה, משתחרר באופן טבעי מכבלי הקַרְמַה; מעשיו כולם מוקדשים לקְרִישְׁנַה, ומשום כך אינו נהנה או סובל מתוצאותיהם. הוא איפוא, החכם באדם, אף שעוסק בפעילויות שונות למען קְרִישְׁנַה. אַקַרְמַה פירושה פעולה ללא תגובה. האימפרסונליסט חושש מפעילות תועלתנית וחדל ממנה. זאת כדי שתגובותיה לא יהוו מכשול בדרכו להגשמה עצמית. הפרסונליסט לעומת זאת, מכיר במעמדו כמשרת נצחי של אישיות אלוה, ועוסק לכן, בפעילות בתודעת קְרִישְׁנַה. מאחר שמעשיו כולם מוקדשים לקְרִישְׁנַה, הרי שהוא מפיק חדווה נשגבת משירותו. מי שמתרגלים תהליך זה ידועים כמשוללי תשוקה לעינוג חושים אישי. הכרתם במעמדם כמשרתים נצחיים של קְרִישְׁנַה, מחסנת אותם מפני כל התגובות לפעולה.

פסוק 19

יַסְיַה סַרְוֵא סַמָארַמְבְּהָאהּ קָאמַה-סַנְקַלְפַּה-וַרְג׳יתָאהּ
גְ׳נָאנָאגְנִי-דַגְדְהַה-קַרְמָאנַּם תַם אָהוּהּ פַּנְדִיתַם בּוּדְהָאהּ

יַסְיַה—אשר שלו; סַרְוֵא—כל; סַמָארַמְבְּהָאהּ—המאמצים; קָאמַה—המבוססת על תשוקה לעינוג חושים; סַנְקַלְפַּה—מנחישות; וַרְג׳יתָאהּ—משוחררים; גְ׳נָאנַה—של ידע מושלם; אַגְנִי—על ידי האש; דַגְדְהַה—נשרפו; קַרְמָאנַּם—זה אשר התגובות למעשיו; תַם—עליו; אָהוּהּ—הכריזו; פַּנְדִיתַם—מלומד; בּוּדְהָאהּ—החכמים.

מי שמאמציו כולם משוללים תשוקה לעינוג חושים, נחשב לבעל ידע מלא. החכמים אומרים עליו שהוא פועל שהתגובות למעשיו נשרפו כולן באש הידע המושלם.

רק בעל ידע מושלם מסוגל להבין מעשיו של אדם בתודעת קְרִישְׁנַה. מאחר שאדם מודע לקְרִישְׁנַה משולל כל נטייה לעינוג חושים, פירושו של דבר ששרף את התגובות לעמלו באמצעות ידע מושלם אודות מעמדו המקורי כמשרת נצחי של אלוהים. מי שקנה לו ידע מושלם שכזה נחשב לחכם באמת. פיתוח הידע הזה אודות יחסי השירות הנצחיים עם האל משול לאש, ומשזו ניצתה, ביכולתה לשרוף את התגובות למעשים כולן.

פסוק 20

תְיַקְתְוָא קַרְמַה-פְּהַלָאסַנְגַם נִיתְיַה-תְרִיפְּתוֹ נִירָאשְׁרַיַהּ
קַרְמַנְי אַבְּהִיפְּרַוְרִיתְתוֹ ׳פִּי נַיְוַה קִינְצ׳ית קַרוֹתִי סַהּ

תְיַקְתְוָא—מאחר שנטש; קַרְמַה-פְהַלַה-אָסַנְגַם—את הזיקה לתוצאות המעשים; ניתְיַה—תמיד; תְרִיפְּתַה—מסופק; נירָאשְרַיַה—ללא מקלט; קַרְמַנִי—בפעילות; אַבְּהִיפְּרַוְרִיתְתַה—עוסק; אַפִּי—אף על פי ש-; נַה—לא; אֵוַה—אכן; קִינְצִ׳ית—דבר; קַרוֹתִי—עושה; סַה—הוא.

מאחר שנטש כל זיקה לתוצאות מעשיו, והוא שבע רצון ובלתי תלוי תמיד, הרי שאינו מבצע עוד פעולות אנוכיות, אף שממשיך ועוסק בפעילויות שונות.

רק מי ששרוי בתודעת קְרִישְׁנַה ומקדיש הכול לקְרִישְׁנַה יכול להשתחרר מן השיעבוד לפעולה. מאחר שאדם כזה פועל מתוך אהבה טהורה לאישיות אלוה, הרי שאינו נמשך עוד לתוצאות מעשיו. הוא אינו קשור אפילו לקיומו האישי, שהרי הפקידו כולו בידיו של קְרִישְׁנַה. גם אינו להוט לצבור נכסים או להגן על קנייניו. הוא מבצע חובתו כמידת יכולתו, ונסמך כליל על קְרִישְׁנַה. אדם בלתי קשור שכזה פטור מן התגובות כולן – הטובות והרעות; הוא כמו אינו עושה דבר. זה סימן לאַקַרְמַה, או פעילות שאינה גוררת תגובות. לעומת זאת, כל פעילות שאינה מתבצעת בתודעת קְרִישְׁנַה, רק כובלת את מבצעה. וכפי שהוסבר קודם, זהו היבטה האמיתי של ויקַרְמַה.

פסוק 21

נירָאשִׁיר יַתַה-צִ׳יתְתָאתְמָא תְיַקְתַה-סַרְוַה-פַּרִיגְרַהַה
שָׁארִירַם קֶוַלַם קַרְמַה קוּרְוַן נָאפְּנוֹתִי קִילְבִּישַׁם

נירָאשִׁיה—ללא תשוקה לתוצאות; יַתַה—נשלטים; צִ׳יתְתַה-אָתְמָא—המֶחשָׁב והתבונה; תְיַקְתַה—מוותרים עליה; סַרְוַה—כל; פַּרִיגְרַהַה—תחושת קניין; שָׁארִירַם—למען קיום הגוף; קֶוַלַם—בלבד; קַרְמַה—עבודה; קוּרְוַן—עושה; נַה—לעולם לא; אָפְּנוֹתִי—משיג; קִילְבִּישַׁם—תגובות לחטאים.

אדם בעל הבנה כזו פועל מתוך שליטה מוחלטת במֶחשָׁב ובתבונה. הוא מוותר על כל תחושת בעלות על קנייניו ועובד רק כנדרש למחייתו. מי שפועל כך, אינו מושפע עוד מתגובות החטא.

אדם מודע לקְרִישְׁנַה פועל ללא ציפייה לתוצאות – טובות או רעות. מֶחשָׁבו ותבונתו נשלטים כליל. הוא יודע שמאחר שהוא חלקיק של העליון, הרי שכחלק

מן השלם, המעשים שהוא מבצע אינם מעשיו; זה העליון שפועל דרכו. בשעה שיד נעה, זו אינה נעה מעצמה, אלא במאמצו של הגוף כולו. מי שמודע לקְרִישְׁנַה, גם רצונותיו משולבים תמיד ברצון העליון, כיוון שאינו מתאווה עוד לעינוג חושים אנוכי. הוא פועל ממש כמו חלק ממכונה. ממש כשם שחלקי מכונה זקוקים לשמן ונקיון, גם הוא עמל ומקיים את גופו, ושומרו תקין לפעילות בשירות אוהב ונשגב לאישיות אלוה. משום כך הוא מחוסן מפני התגובות למאמציו. אפילו גופו אינו בבעלותו, כמו בעל חיים. ישנם מגדלי חיות אכזריים שהורגים את החיות שבבעלותם, אולם החיות לא מוחות, גם אין להן עצמאות ממשית. אדם מודע לקְרִישְׁנַה, שחותר כולו להגשמה עצמית, אינו מבזבז את זמנו היקר על צבירה מיותרת של דברים חומריים. מאחר שאינו נזקק לאמצעים לא כשרים לצבירת ממון לצורך קיום גופו ונשמתו יחדיו, הרי שאינו מסתבך בחטאים חומריים, ופטור איפוא, מהתגובות למעשיו.

פסוק 22

יַדְרִיצְ׳צְ׳הָא-לָאבְּהַה-סַנְתוּשְׁטוֹ דְוַנְדְוָאתִיתוֹ וִימַתְסַרַהּ
סַמַהּ סִידְדְהָאו אַסִידְדְהַו צַ׳ה קְרִיתְוָאפִּי נַה נִיבַּדְהְיַתֵא

יַדְרִיצְ׳צְ׳הָא—שבאה מאליה; לָאבְּהַה—בזכייה; סַנְתוּשְׁטַהּ—מסופק; דְוַנְדְוַה—מעל לשניות; אַתִיתַהּ—התעלה; וִימַתְסַרַהּ—פטור מקנאה; סַמַהּ—יציב; סִידְדְהַו—בהצלחה; אַסִידְדְהַו—בכשלון; צַ׳ה—ו-; קְרִיתְוָא—מבצע; אַפִּי—אף על פי ש-; נַה—לעולם לא; נִיבַּדְהְיַתֵא—נכבל.

מי שמסתפק בזכייה שבאה מאליה, פטור משניות ומקנאה, ויציב תמיד, בהצלחה ובכישלון – אף שהוא מבצע פעולות, אינו מסתבך בהן לעולם.

אדם מודע לקְרִישְׁנַה אינו טורח מדי אפילו לקיים את גופו. הוא מסתפק בזכיות שנקרות על דרכו. גם אינו מקבץ נדבות או לווה, אלא עובד ביושר-לב ובמלוא כוחותיו, ומסתפק בפירות עמלו הישר. הוא אינו ניתלה באיש למחייתו, גם אינו מתיר לאיש לחבל בשירותו שבתודעת קְרִישְׁנַה. מכל מקום, לצורך השירות לאל הוא נכון לעסוק בכל מלאכה, מבלי להיטרד משניות העולם החומרי. שניות זו נחווית כחום וקור, או כשמחה וצער. אולם מאחר שהוא נכון לעשות הכול למען סיפוקו של קְרִישְׁנַה, הרי שהוא מעל לשניות שכזו, ויציב בהצלחה ובכישלון. אלה הם סימניו של מי שחדור בידע נשגב.

פסוק 23

גַתַה-סַנְגַסְיַה מוּקְתַסְיַה גְ'נָאנָאוַסְתְהִיתַה-צֵ'תַסַה
יַגְ'נָאיָאצַ'רַתַה קַרְמַה סַמַגְרַם פְּרַוילִייַתֶא

גַתַה-סַנְגַסְיַה—של אדם שאינו קשור למידות הטבע החומרי; מוּקְתַסְיַה—של המשוחרר; גְ'נָאנַה-אַוַסְתְהִיתַה—שרויה בידע; צֵ'תַסַה—אשר חכמתו; יַגְ'נָאיַה—למען יַגְ'נַה (קְרִישְׁנַה); אָצַ'רַתַה—מבצע; קַרְמַה—עבודה; סַמַגְרַם—בשלם; פְּרַוילִייַתֶא—מתמזג כולו.

פועלו של אדם שאינו קשור למידות הטבע החומרי ושרוי כולו בידע נשגב, מתמזג כולו בנשגב.

מי שהופך מודע לקְרִישְׁנַה, משתחרר מכל שניות ונפטר מטומאתן של מידות הטבע. מאחר שהוא יודע את מעמדו היסודי ביחסיו עם קְרִישְׁנַה, הרי שהוא בן-חורין, ומֶחשָבו אינו סוטה עוד מתודעת קְרִישְׁנַה. מעשיו כולם מוקדשים אז לקְרִישְׁנַה, שהוא הוישְׁנוּ הראשוני. פעילותו היא כולה למעשה הקרבה, שהרי תכלית כל הקרבה היא סיפוקו של אישיות אלוה, קְרִישְׁנַה (וישְׁנוּ). מאחר שתוצאותיהן של פעילויות שכאלה כולן מתמזגות בנשגב, הרי שהן פוטרות את מבצען מתגובות חומריות.

פסוק 24

בְּרַהְמָארְפַּנַם בְּרַהְמַה הַוִיר בְּרַהְמָאגְנַוּ בְּרַהְמַנָא הוּתַם
בְּרַהְמַיְוַה תֶנַה גַנְתַוְיַם בְּרַהְמַה-קַרְמַה-סַמָאדְהִינָא

בְּרַהְמַה—רוחנית בטבעה; אַרְפַּנַם—תרומה; בְּרַהְמַה—רוחנית; הַוִיה—חמאה; בְּרַהְמַה—רוחנית; אַגְנַוּ—באש המכלה; בְּרַהְמַנָא—על-ידי הנשמה הרוחנית; הוּתַם—הוצע כמנחה; בְּרַהְמַה—הממלכה הרוחנית; אֶוַה—אכן; תֶנַה—על-ידו; גַנְתַוְיַם—יש להגיע אליה; בְּרַהְמַה—רוחנית; קַרְמַה—בפעילות; סַמָאדְהִינָא—על-ידי השתקעות מוחלטת.

מי ששקוע כולו בתודעת קְרִישְׁנַה, אין ספק שיגיע לממלכה הרוחנית. זאת משום תרומתו המלאה לפעילות רוחנית, שבה המטרה מוחלטת וגם המינחה היא בעלת אותו טבע רוחני.

מתואר כאן כיצד פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה מובילה למטרה הרוחנית. הפעילויות בתודעת קְרִישְׁנַה הן רבות, וכולן יתוארו בפסוקים הבאים. עתה מתוארים רק עקרונותיה. המישור החומרי מהווה אמנם תחום פעולתה של הנשמה המותנית, אשר סבוכה בטומאה חומרית, אלא שזו אמורה להחלץ מאווירה שכזו, ותודעת קְרִישְׁנַה היא התהליך לזה. גבינה למשל, שהיא מוצר חלב, משמשת לריפוי הפרעות בפעולת המעיים שנגרמות בגין אכילה מופרזת של מוצרי חלב. בדומה לכך, כנאמר בבְּהַגַוַד-גִיתָא, מהווה תודעת קְרִישְׁנַה התרופה למחלתה של הנשמה המותנית אשר שקועה בחומרנות. תהליך זה ידוע באופן כללי כיַגְ׳נַּה, או פעילות (הקרבה) לסיפוקו של וִישְׁנוּ, קְרִישְׁנַה. עם שהפעילות בעולם החומרי הופכת בהדרגה לפעילות בתודעת קְרִישְׁנַה, או מוקדשת כולה לוִישְׁנוּ, הרי שבגלל ההתקדשות המוחלטת הזו הופכת האווירה כולה לרוחנית. המילה בְּרַהְמַה (בְּרַהְמַן) פירושה "רוחני". האל כולו רוחני, וקרינת גופו הנשגב נקראת בְּרַהְמַגְ׳יוֹתִי, או זוהרו הרוחני. כל הקיים מצוי בבְּרַהְמַגְ׳יוֹתִי, ובשעה שהגְ׳יוֹתִי מתכסה באשליה (מָאיָא) או בעינוג חושים, זה נקרא חומרי. תודעת קְרִישְׁנַה מסירה את המסך החומרי הזה באחת. מכאן שמה שנתרם למען תודעת קְרִישְׁנַה, מקבלה הישיר של תרומה או מינחה שכזו, תהליך ניצולה או השימוש בה, התורם, והתוצאה – כולם יחדיו – הם בְּרַהְמַן, האמת המוחלטת. בשעה שהאמת המוחלטת מתכסה במָאיָא, זו נקראת חומר. וחומר שמועסק בשירותה של האמת המוחלטת שב לתכונתו הרוחנית. תודעת קְרִישְׁנַה היא התהליך להפוך את התודעה האשלייתית לבְּרַהְמַן, או לעילאית. מֶחשָׁב ששקוע כולו בתודעת קְרִישְׁנַה, נאמר שהוא בסַמָאדְהִי, טראנס, וכל דבר שמתבצע בתודעה נשגבת כזו נקרא יַגְ׳נַּה, מנחה למוחלט. בתודעה רוחנית כזו התורם, התרומה, השימוש בה, המבצע או האחראי לביצוע, התוצאה או הרווח הסופי – הכול – הופכים לאחד במוחלט, הבְּרַהְמַן העליון. זהו התהליך של תודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 25

דַיְוַם אֶוָאפַּרֵא יַגְ׳נַּם יוֹגִינַהּ פַּרְיוּפָּאסַתֵא
בְּרַהְמָאגְנָאו אַפַּרֵא יַגְ׳נַּם יַגְ׳נֵנַיְווֹפַּגְ׳וּהְוַתִי

דַיְוַם—לאלים למחצה; אֶוַה—אכן; אַפַּרֵא—ישנם אחרים; יַגְ׳נַּם—הקרבות; יוֹגִינַהּ—יוגים; פַּרְיוּפָּאסַתֵא—סוגדים בשלמות; בְּרַהְמַה—של האמת המוחלטת; אַגְנַוּ—באש; אַפַּרֵא—אחרים; יַגְ׳נַּם—הקרבה; יַגְ׳נֵנַה—באמצעות הקרבה; אֶוַה—כך; אוּפַּגְ׳וּהְוַתִי—מגישים.

ישנם יוגים שעובדים בשלמות את האלים-למחצה ומעלים להם מִנחות שונות, וישנם שמעלים מִנחות לאש הבְּרַהְמַן העליון.

כנזכר לעיל, מי שמבצע חובותיו בתודעת קְרִישְׁנַה נקרא יוגי מושלם או בקי בכוחות הנסתר. אולם ישנם גם מי שסוגדים בהקרבות כאלה לאלים-למחצה, וכאלה שמעלים מִנחותיהם לבְּרַהְמַן העליון, או להיבטו הבלתי אישי של אלוהים. ההקרבות נחלקות לסוגים שונים. אולם החלוקה הזו, בהתאם למבצעים השונים, רק לכאורה מתארת סוגי הקרבה שונים, שהרי הקרבה פירושה סיפוק העליון, וישְׁנוּ, שידוע גם כיַגְ'נַה. ההקרבות כולן נחלקות בסופו של דבר, לשני סוגים: הקרבת נכסים חומריים, והקרבה לצורך קניית ידע נשגב. מי שמודעים לקְרִישְׁנַה מקריבים את כל נכסיהם החומריים לסיפוקו של האל, בעוד שמי שמבקשים אחר אושר חומרי, ארעי – אלה מקריבים את קנייניהם לסיפוקם של האלים-למחצה, כגון אינְדְרַה, אל-השמש, וכו׳. האימפרסונליסטים לעומת זאת, מקריבים את זהותם ונטמעים בקיומו של הבְּרַהְמַן הבלתי אישי. האלים-למחצה הם ישויות חיים רבות כוח שנתמנו על-ידי האל לקיים ולנהל את כלל התיפקודים החומריים ביקום, כגון הספקת חום, מים ומאור. בפולחן הוֶדִי ישנן הקרבות שונות לאלים-למחצה, שנועדו למי שמבקשים אחר ברכות חומריות. סוגדים כאלה נקראים בַּהְו-אִישְׁוַרַה-וָאדִי, או מאמינים באלים רבים. ישנם לעומתם אימפרסונליסטים שסוגדים להיבט הבלתי אישי של האמת המוחלטת, וחושבים את דמותם של האלים-למחצה לבת חלוף. אלה מקריבים את זהותם האישית באש העליונה, ושמים קץ לקיומם היחודי על-ידי היטמעות בקיום העליון. הם משקיעים את זמנם בלימוד שכלתני אודות טבעו הנשגב של העליון. במילים אחרות, הפועלים למען טובת הנאה מקריבים את קנייניהם החומריים למען עינוג חושים, בעוד שהאימפרסונליסטים מקריבים את זהותם החומרית ומבקשים להיטמע בקיומו של העליון. אש המזבח של קרבנם הוא הבְּרַהְמַן העליון, והמִנחה זה העצמי שנאכל באש הבְּרַהְמַן. מכל מקום, אדם מודע לקְרִישְׁנַה, כמו אַרְגִ'וּנַה, מקריב הכול – את קנייניו החומריים כמו גם אותו עצמו – לסיפוקו של קְרִישְׁנַה. הוא נחשב ליוגי הראשון במעלה, אף שאינו מאבד את זהותו הייחודית.

פסוק 26

שְׁרוֹתְרָאדִינִינְדְרִייָאנִי אַנְיֵא סַמְיַמָאגְנִישׁוּ גִ'וּהְוַתִי
שַׁבְּדָאדִין וִישַׁיָאן אַנְיֵה אינְדְרִייָאגְנִישׁוּ גִ'וּהְוַתִי

שְׁרוֹתְרַה-אָדִינִי—כמו שמיעה ואחרים; אינְדְרִייָאנִי—החושים; אַנְיֵא—אחרים; סַמְיַמַה—של השליטה; אַגְנִישׁוּ—באשים; גִ'וּהְוַתִי—מגישים; שַׁבְּדַה-אָדִין—צליל

וכו׳; וישַׂיָאן—את מושאי החושים; אַנְיֶא—אחרים; אינְדְריַיַה—של החושים; אַגְנישׁוּ—באֵשים; ג׳וּהְוַתי—מגישים.

ישנם (הבְּרַהְמַה-צָ׳ארים הטהורים) שמקריבים את תהליך השמיעה ואת החושים באש השליטה במֶחשָׁב, ואחרים (שחיים חיי משפחה מווסתים) שמקריבים את מושאי החושים באש החושים.

בני ארבעת שלבי החיים האנושיים – הבְּרַהְמַה-צָ׳ארִי, הגְריהַסְתְהַה, הוָאנַפְּרַסְתְהַה והסַנְנְיָאסִי – כולם נועדו להפוך ליוגים או לטראנסצנדנטליסטים מושלמים. חיי אדם לא נועדו לעינוג חושים, כחיות. ארבעת השלבים הללו אורגנו לכן, כדי לסייע לאדם להתקדם ולהגיע לשלמות רוחנית. הבְּרַהְמַה-צָ׳ארים, או התלמידים שנמצאים בהשגחתו של מורה רוחני – אלה משיגים שליטה במֶחשָׁב על ידי הימנעות מעינוג חושים. הבְּרַהְמַה-צָ׳ארִי חשוף רק למילים שקשורות בקְרישְׁנַה. שמיעה מהווה העקרון הבסיסי להבנה. משום כך שקוע הבְּרַהְמַה-צָ׳ארִי הטהור בהַרֶר נָאמָאנוּקִירְתַנַם – זימרה ושמיעה אודות תפארתו של אלוהים. הוא נמנע מצלילים חומריים, ומעסיק את שמיעתו בצליל הנשגב הַרֶא קְרישְׁנַה, הַרֶא קְרישְׁנַה. איש המשפחה לעומתו, זכאי אמנם, לעינוג חושים כלשהו, אלא שגם זה מתוך הימנעות מירבית. חיי מין, שיכרות ואכילת בשר – אלה נטיות רווחות מאוד בחברה האנושית. אולם איש משפחה שמווסת את הרגליו, מרסן את חייו המיניים ואת שאר עינוגי החושים. משום כך נמצא שבכל חברה תרבותית חיי נישואים מושתתים על עקרונות הדת, שהרי אלה נועדו לרסן את חיי המין. חיי מין מרוסנים וחופשיים מהתקשרות נחשבים לסוג של יַגְ׳נַּה. זאת משום שאיש המשפחה מקריב את נטייתו הטבעית לעינוג חושים למען חיים נשגבים ונעלים יותר.

פסוק 27

סַרְוָאנִינְדְריַיַה-קַרְמָאני פְּרָאנַה-קַרְמָאני צָ׳אפַּרֶא
אָתְמַה-סַמְיַמַה-יוֹגָאגְנַו ג׳וּהְוַתי גְ׳נָאנַה-דִיפִּיתֶא

סַרְוָאני—של כל; אינְדריַיַה—החושים; קַרְמָאני—את התפקודים; פְּרָאנַה-קַרְמָאני—את תפקודי אוויר החיים; צַ׳ה—גם; אַפַּרֶא—אחרים; אָתְמַה-סַמְיַמַה—של שליטה במֶחשָׁב; יוֹגַה—של תהליך ההתחברות; אַגְנַו—באש; ג׳וּהְוַתי—מעלים כמנחה; גְ׳נָאנַה-דִיפִּיתֶא—הבוערת בשל הדחף להגשמה עצמית.

אחרים, אשר מבקשים להגיע להגשמה עצמית על-ידי שליטה במֶחשָב ובחושים, מעלים את תפקודי החושים כולם ואת נשמת החיים כמנחה לאש המֶחשָב המרוסן.

הכוונה כאן לשיטת היוגה שלימד פַּתַנְגַ'לִי. ביוגַה-סֻוּתְרַה שלו, נקראת הנשמה פְּרַתְיַג-אָתְמָא ופַּרָאג-אָתְמָא. כל עוד זו קשורה להנאות חושים היא נקראת פַּרָאג-אָתְמָא, ועם שהיא מתנתקת מהנאות אלה, היא נקראת פְּרַתְיַג-אָתְמָא. הנשמה נתונה בגוף לפעולתם של עשרה סוגי אוויר. אלה מובחנים באמצעות תהליך הנשימה. שיטת היוגה של פַּתַנְגַ'לִי מלמדת כיצד לשלוט בתפקודי האוויר בצורה טכנית. זאת כדי שלבסוף אלה יסייעו לטיהור הנשמה מקשרים חומריים. על פי שיטה זו, פְּרַתְיַג-אָתְמָא מהווה המטרה העליונה, כלומר, התנתקות מפעילות חומרית. החושים נמשכים אחר מושאי החושים – האוזן למשל, אחר שמיעה, העיניים אחר ראייה, אף אחר הרחה, לשון אחר טעימה, ויד אחר מגע – ועוסקים בפעילות חיצונית לעצמי. פעילות כזו נקראת תיפקודי הפְּרָאנַה-וָאיוּ. האַפָּאנַה-וָאיוּ יורד מטה, וְיָאנַה-וָאיוּ פועל בהתכווצות והתרחבות, סַמָאנַה-וָאיוּ מסדיר את שיוּוי המשקל, ואוּדָאנַה-וָאיוּ עולה מעלה. מכל מקום, אדם שהגיע להארה מעסיק את כל אלה בחיפוש אחר הגשמה עצמית.

פסוק 28

דְרַוְיַה-יַגְ'נָאס תַּפּוֹ-יַגְ'נָא יוֹגַה-יַגְ'נָאס תַתְהָאפַּרֵא
סְוָאדְהְיָאיַה-גְ'נָאנַה-יַגְ'נָאשׁ צַ'ה יַתַיַהּ סַמְשִׁיתַה-וְרַתָאהּ

דְרַוְיַה-יַגְ'נָאהּ—הקרבת קניינים חומריים; תַּפַּהּ-יַגְ'נָאהּ—הקרבת סיגופים; יוֹגַה-יַגְ'נָאהּ—הקרבת תרגול שמונת שלבי יוגת הנסתר; תַתְהָא—כך; אַפַּרֵא—אחרים; סְוָאדְהְיָאיַה—הקרבה בלימוד הוֵדות; גְ'נָאנַה-יַגְ'נָאהּ—הקרבה בהתקדמות בידע נשגב; צַ'ה—גם; יַתַיַהּ—אנשים מוארים; סַמְשִׁיתַה-וְרַתָאהּ—עומדים בנדרים חמורים.

בנודרם נדרים חמורים, יש שזוכים בהארה על-ידי הקרבת קנייניהם, וישנם שזוכים בה באמצעות סיגופים קשים, או על-ידי תירגול שמונת שלביה של יוגת הנסתר, או באמצעות לימוד הוֵדות לצורך התקדמות בידע נשגב.

ניתן לסווג את ההקרבות הללו למספר סוגים. ישנם אנשים שמקריבים את רכושם במתן צדקה. אנשי מסחר עשירים בהודו או בני אצולה מקימים מוסדות צדקה שונים כגון דְהַרְמַה-שָׁאלָא, אַנְנַה-קְשֵׁתְרַה, אַתִיתְהִי-שָׁאלָא, אַנָאתְהָאלַיַה ווידְיָא-פִּיטְהַה. גם בארצות אחרות נוסדים בתי חולים רבים, בתי זקנים, מוסדות צדקה

דומים לחלוקת מזון, ומתן השכלה וסיעוד רפואי חינם לעניים. פעולות הצדקה הללו כולן נקראות דְרַוְיַמַיַה-יַגְ׳נַּה. ישנם לעומת זאת כאלה שלצורך התקדמות בחיים או התעלות לכוכבים גבוהים ביקום, מתרגלים סיגופים שונים כגון צַ׳נְדְרָאיַנַּה וצָ׳אתוּרְמָאסְיַה. תהליכים אלה כרוכים בנדרים חמורים וכללי חיים נוקשים. מי שנודר את נדר הצָ׳אתוּרְמָאסְיַה למשל, אינו מתגלח במשך ארבעה חודשים (מיולי עד אוקטובר), הוא נמנע ממזונות מסוימים, אינו אוכל אפילו פעמיים ביום, ואינו עוזב את הבית. הקרבה כזו של נוחות החיים, נקראת תַּפּוֹמַיַה-יַגְ׳נַּה. ישנם גם כאלה שמתרגלים שיטות שונות של יוגה מיסטית, כגון השיטה של פַּתַנְגַ׳לִי (לצורך היטמעות בקיומו של המוחלט), או הַטְהַה-יוֹגַה, אַשְׁטָאנְגַה-יוגה (לצורך השגת שלמויות שונות). ישנם עוד שתרים בכל אתרי הקודש ובמקומות העליה לרגל. התירגולים הללו כולם נקראים יוגה-יַגְ׳נַּה, או הקרבה לצורך השגת שלמות כלשהי בעולם החומרי. ישנם כאלה שעוסקים בלימוד ענפיה השונים של הספרות הוֵדית, ובמיוחד האוּפַּנִישַׁדות, הוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה, או פילוסופיית הסָאנְקְהְיַה. זה נקרא סְוָאדְהְיָאיַה-יַגְ׳נַּה, או הקרבה שבלימוד. היוגים הללו כולם עוסקים באמונה בהקרבותיהם השונות לצורך שיפור רמת חייהם. מכל מקום, תודעת קְרִישְׁנַה שונה מאלה, כיוון שהיא שירות ישיר לאל. אף לא אחת מן ההקרבות הללו יכולה להקנות תודעת קְרִישְׁנַה, שהרי זו מושגת רק בחסדם של האל ושל דְבֵקו המוסמך. מכאן שתודעת קְרִישְׁנַה היא נשגבת.

פסוק 29

אַפָּאנֶא ג׳וּהְוַתִי פְּרָאנַּם פְּרָאנֶּא ׳פָּאנַם תַתְהָאפַּרֶא
פְּרָאנָאפָּאנַה-גַתִי רוּדְדְהְוָא פְּרָאנָאיָאמַה-פַּרָאיַנָּאהּ
אַפַּרֶא נִייַתָאהָארָאהּ פְּרָאנָּאן פְּרָאנֶּשׁוּ ג׳וּהְוַתִי

אַפָּאנֶא—אל האוויר שיורד מטה; ג׳וּהְוַתִי—מגישים כמנחה; פְּרָאנַּם—את האוויר שיוצא החוצה; פְּרָאנֶּא—אל האוויר שיוצא החוצה; אַפָּאנַם—את האוויר שיורד מטה; תַתְהָא—כך; אַפַּרֶא—אחרים; פְּרָאנַה—של האוויר היוצא החוצה; אַפָּאנַה—ושל האוויר היורד מטה; גַתִי—את התנועה; רוּדְדְהְוָא—בעוצרם; פְּרָאנַה-אָיָאמַה—טראנס המושג על ידי עצירת הנשימה; פַּרָאיַנָּאהּ—נוטים לכך; אַפַּרֶא—אחרים; נִייַתַה—נשלטת; אָהָארָאהּ—אשר אכילתם; פְּרָאנָּאן—את האוויר היוצא; פְּרָאנֶּשׁוּ—באוויר היוצא; ג׳וּהְוַתִי—מגישים כמנחה.

ישנם גם כאלה, שעל-מנת להיוותר בטראנס, בוחרים בתהליך עצירת הנשימה. אלה מתרגלים זאת על-ידי הבאת תנועת הנשיפה אל תוך השאיפה, ואת השאיפה

אל תוך הנשיפה. הם חדלים אז מכל נשימה ונשארים בטראנס. וישנם אחרים, שמקצצים באכילתם ומביאים כמינחה את נשיפתם לתוך עצמה.

שיטת היוגה של שליטה בתהליך הנשימה נקראת פְּרָאנָאיָאמַה. בתחילה זו מתורגלת באמצעות הַטְהַה-יוֹגַה, או תנוחות ישיבה שונות. השיטות הללו כולן מסייעות לשליטה בחושים ולהתקדמות בהבנה רוחנית. תרגול הפְּרָאנָאיָאמַה כרוך בשליטה באווירים השונים שבגוף, עד להפיכת כיוון תנועתם. אוויר האַפָּאנַה יורד, ואוויר הפְּרָאנַה עולה. הפְּרָאנָאיָאמַה-יוגי מתרגל נשימה בדרך הפוכה, עד שזרמי האויר מנטרלים זה את זה לפּוּרַקַה – איזון. הבאת הנשיפה אל תוך השאיפה נקראת רֶצַ'קַה. כאשר שני זרמי האוויר נעצרים לגמרי, נאמר שהיוגי מצוי בקוּמְבְּהַקַה-יוֹגַה. על ידי תירגול קוּמְבְּהַקַה-יוֹגַה ניתן להאריך את תוחלת החיים, לצורך שלמות בהגשמה רוחנית. יוגי נבון שואף להשיג שלמות בתקופת חיים אחת, ולא לחכות לנוספת. באמצעות קוּמְבְּהַקַה-יוֹגַה ביכולתו איפוא, להאריך את חייו בשנים רבות. מכל מקום, אדם מודע לקְרִישְׁנַה שקוע תמיד בשירות נשגב ואוהב לאל, ומכאן שמוכנית הוא שולט בחושיו. מאחר שחושיו עוסקים כליל בשירות לקְרִישְׁנַה, אין כל סיכוי שייטו לעיסוק אחר. ואז, בסוף חייו, הוא עובר באופן טבעי לכוכבו הרוחני של קְרִישְׁנַה; משום כך אין לו צורך להתאמץ ולהאריך את חייו. הוא מתעלה מיד למישור הגאולה.
כמו שנאמר בבְּהַגַוַד-גִּיתָא (14.26):

מָאם צַ'ה יוֹ 'וְיַבְּהִיצָ'ארֶנַה בְּהַקְתִי-יוֹגֶנַה סֶוַתֶא
סַה גוּנָאן סַמַתִיתְיַיתָאן בְּרַהְמַה-בְּהֻוָיאיַה קַלְפַּתֶא

"מי שעוסק בשירות טהור לאל, מתעלה מעבר למידות הטבע החומרי, הישר למישור הרוחני." כבר מראשית שרוי המודע לקְרִישְׁנַה במישור הנשגב, והוא מוסיף ומתמיד בתודעה כזו. ומאחר שאינו מועד ממישור זה, הרי שבסופו של דבר הוא נכנס למשכנו של האל. צימצום באכילה מתבצע מעצמו עם שאוכלים רק קְרִישְׁנַה-פְּרַסָאדַם, או מזון שהוגש תחילה לאל. צימצום באכילה מסייע מאוד לשליטה בחושים. ללא שליטה כזו לא ניתן להחלץ מן הסבך החומרי.

פסוק 30

סַרְוֶא 'פְּי אֶתֶא יַגְ'נַה-וִידוֹ יַגְ'נַה-קְשַׁפִּיתַה-קַלְמַשָׁאהַ
יַגְ'נַה-שִׁישְׁטָאמְרִיתַה-בְּהוּג'וֹ יָאנְתִי בְּרַהְמַה סַנָאתַנַם

סַרְוָא—כולם; אַפִּי—אף על פי שהם נראים שונים; אֶתֶא—אלו; יַגְ׳נָּה-וִידַהּ—יודעים את משמעות ההקרבה; יַגְ׳נָּה-קְשַׁפִּיתַה—מתנקים כתוצאה מעשייה זו; קַלְמַשָׁאהּ—אלו אשר חטאיהם; יַגְ׳נָּה-שִׁישְׁטַה—תוצאות ביצוע היַגְ׳נָּה; אַמְרִיתַה-בְּהוּגַ׳הּ—טועמים נקטר שכזה; יָאנְתִי—מתקרבים; בְּרַהְמַה—אל העליון; סַנָאתַנַם—הנצחי.

כל המבצעים הללו אשר יודעים את משמעות ההקרבה, מזדככים מתגובות החטא, ומאחר שטעמו את מתק תוצאות ההקרבות, הרי שהם מתקדמים לעבר מישור הנצח העילאי.

מתאוריהן של ההקרבות השונות הללו (כלומר, הקרבת קניינים חומריים, לימוד הוֵדות או תאוריות פילוסופיות, ותירגול יוגה), מסתבר שהשגת שליטה בחושים היא מטרת כולם. עינוג חושים מהווה שורש הקיום החומרי; מכאן שמבלי להתנתק מעינוג שכזה, לא ניתן להתעלות למישור הנצח של ידע מלא, חדווה מלאה, וחיים מלאים. מישור זה מצוי באווירה הנצחית, אווירת הבְּרַהְמַן. התקדמות כזו מבטיחה אושר ורווחה בחיים אלה, כמו גם כניסה בסופם לממלכת אלוהים הנצחית, בין אם על-ידי היטמעות בבְּרַהְמַן הבלתי אישי, ובין אם על-ידי התרועעות אישית עם אישיות אלוה, שְׂרִי קְרִישְׁנַה.

פסוק 31

נָאיַם לוֹקוֹ ׳סְתִי אַיַגְ׳נַּסְיַה קוּתוֹ ׳נְיַהּ קוּרוּ-סַתְתַמַה

נַה—לעולם לא; אַיַם—הזה; לוֹקַהּ—הכוכב; אַסְתִי—ישנו; אַיַגְ׳נַּסְיַה—למי שאינו מבצע הקרבה; קוּתַהּ—היכן; אַנְיַהּ—האחר; קוּרוּ-סַת-תַמַה—הו הטוב בשושלת הקוּרוּ.

הו הטוב בשושלת הקוּרוּ, ללא הקרבה לא יכול איש לחיות באושר על כוכב זה או בחיים אלה; מה תקווה לו אפוא בבאים?

ישות החיים, בצורות חייה כולן, היא בורה לגבי מצבה האמיתי. במילים אחרות, קיומנו בעולם החומרי הוא תולדה של תגובות לאינספור לחיינו החטאים. בערות היא שורש החטא, וחיי חטא הם הסיבה להמשכת קיומנו החומרי. חיי אדם מהווים המוצא היחיד למילכוד זה. הוֵדות מצביעות על מוצא – הן מורות על נתיבי הדת, פיתוח כלכלי, עינוג חושים מווסת, ולבסוף, על האמצעים להיחלצות מן המצב האומלל בכללותו. נתיב הדת, או ההקרבות השונות שנזכרו לעיל, פותר מוכנית

את הבעיות הכלכליות. ביצוע יַגְ׳נַָּה מעניק כפי מספקת של מזון, חלב וכו׳ – גם אם לכאורה גדלה האוכלוסייה. לאחר שצרכי הגוף מסופקים כליל, רק טבעי שהשלב הבא יהיה השבעת החושים. הוֵדוֹת מורות לכן, על נישואים מקודשים, שמווסתים את הנאות החושים. זוהי דרך התקדמות הדרגתית לעבר השתחררות משיעבוד חומרי. מכל מקום, ההתרועעות עם האל מהווה השלמות העליונה של חיי גאולה. ביצוע יַגְ׳נַָּה (הקרבה) כמתואר לעיל מקנה אם כן, שלמות, ומי שאינו נוטה לבצע יַגְ׳נַָּה על-פי הוֵדוֹת אינו יכול לצפות לאושר בחייו בגוף זה, קל וחומר בגוף אחר ובכוכב אחר. בכוכבי עדן השונים ניתן למצוא רמות נוחוּת שונות. אך בכל מקרה מובטחים למבצע היַגְ׳נַָּה שיפעה ואושר רב. ומכל סוגי האושר, העליון הוא התעלות לכוכבים הרוחניים. זה מושג על-ידי תירגול תודעת קְרִישְׁנַָה. מכאן שחיים בתודעת קְרִישְׁנַָה מהווים הפיתרון לבעיות הקיום החומרי כולן.

פסוק 32

אֵוַםּ בַּהוּ-וִידְהָא יַגְ׳נָָא וִיתַתָא בְּרַהְמַנוֹ מוּקְהֵא
קַרְמַה-גָ׳אן וִידְדִהי תָאן סַרְוָאן אֵוַםּ גְ׳נָָאתְוָא וִימוֹקְשְׁיַסֵא

אֵוַם—כך; בַּהוּ-וִידְהָאהּ—מסוגים שונים; יַגְ׳נָָאהּ—הקורבנות; וִיתַתָאהּ—הופצו; בְּרַהְמַנַהּ—של הוֵדוֹת; מוּקְהֵא—דרך הפה; קַרְמַה-גָ׳אן—נוצרו מעבודה; וִידְדִהי—עליך לדעת; תָאן—שהם; סַרְוָאן—כולם; אֵוַם—כך; גְ׳נָָאתְוָא—ביודעך; וִימוֹקְשְׁיַסֵא—תשתחרר.

כל סוגי ההקרבה הללו מוצאים את אישושם בוֵדוֹת, והם תולדה של סוגי עבודה שונים. ביודעך זאת, תהפוך לבן חורין.

בוֵדוֹת נדונים סוגי הקרבה שונים, כנזכר לעיל, על פי סוגי המבצעים השונים. מאחר שהאנשים שקועים כליל בתפיסה גופנית, הרי שההקרבות הללו מאפשרות להם לפעול בגופם, במֶחשָבם או בתבונתם. מכל מקום, כולן נועדו בסופו של דבר להביא לגאולה מהגוף. האל מאשש את זה עתה במו פיו.

פסוק 33

שְׁרֵיָאן דְרַוְיַה-מַיָאד יַגְ׳נָָאג׳ גְ׳נָָאנַה-יַגְ׳נַָּה פַּרַנְתַפַּה
סַרְוַםּ קַרְמָאקְהִילַם פָּארְתְהַה גְ׳נָָאנֵא פַּרִיסַמָאפְּיַתֵא

שְׁרֵיָאן—עדיף; דְרַוְיַה-מַיָאת—של קניינים חומריים; יַגְ׳נָאת—מאשר הקרבה; גְ׳נָאנַה-יַגְ׳נַהָ—הקרבה המבוצעת בידע; פַּרַם-תַפַּה—הו ממגר האויבים; סַרְוַם—כל; קַרְמַה—הפעילות; אַקְהִילַם—כולה; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; גְ׳נָאנֵא—בידע; פַּרִיסַמָאפְּיַתֵא—מסתיימים.

הו ממגר האויבים, הקרבה אשר מבוצעת בידע עדיפה על הקרבת קניינים חומריים, שהרי ככלות הכול, הו בן פְּרִיתְהָא, כל הקרבות העמל מגיעות לשיאן בידע נשגב.

ידע מושלם מהווה מטרת כל ההקרבות. בעקבותיו מושג שיחרור מן המצוקות החומריות, ולבסוף, עיסוק בשירות אוהב ונשגב לאל (תודעת קְרִישְׁנַה). מכל מקום, פעולות ההקרבה הללו כולן אפופות במסתורין כלשהו, שחשוב להבינו. אמונת המבצע מכתיבה את צורת ההקרבה. מי שאמונתו הגיעה למישור של ידע נשגב נחשב למתקדם יותר מאלה שמקריבים קניינים חומריים, ללא ידע שכזה. ללא ידע, נשארת ההקרבה במישור החומרי, ואינה מקנה כל ברכה רוחנית. ידע אמיתי מגיע לשיאו בתודעת קְרִישְׁנַה, שמהווה השלב העליון של ידע נשגב. ללא פיתוח ידע הופכות ההקרבות לפעילות חומרית גרידא. אולם עם שאלה מתעלות לרמה של ידע נשגב, הריהן נכנסות למישור הרוחני. פעולות ההקרבה נחלקות בהתאם להבדלים שבמצבי התודעה לקַרְמַה-קָאנְדַּה (פעילות למען טובת הנאה) ולגְ׳נָאנַה-קָאנְדַּה (חיפוש אחר ידע אודות האמת). עדיף מכל מקום, כשהתכלית היא ידע.

פסוק 34

תַד וִידְדְהִי פְּרַנִיפָּאתֵנַה פַּרִיפְּרַשְׁנֵנַה סֵוַיָא
אוּפַּדֵקְשְׁיַנְתִי תֵא גְ׳נָאנַם גְ׳נָאנִינַס תַתְתְוַה-דַרְשִׁינַהָ

תַת—את הידע הזה של ההקרבות השונות; וִידְדְהִי—נסה להבין; פְּרַנִיפָּאתֵנַה—על ידי פניה למורה רוחני; פַּרִיפְּרַשְׁנֵנַה—על ידי שאלות ברוח כנועה; סֵוַיָא—על ידי שירות; אוּפַּדֵקְשְׁיַנְתִי—הם יורו; תֵא—לך; גְ׳נָאנַם—ידע; גְ׳נָאנִינַהָ—אלו שהגיעו להגשמה עצמית; תַתְתְוַה—של האמת; דַרְשִׁינַהָ—רואים.

פנה למורה רוחני ונסה ללמוד ממנו את האמת. חקור אותו בכניעות והגש לו שירותך. מי שהגיעו להגשמה רוחנית יכולים להקנות לך ידע, כיוון שחזו באמת.

נתיב ההגשמה הרוחנית הוא קשה. האל מייעץ לכן, לפנות למורה רוחני מוסמך שקשור לשושלת הוראה שמתחילה באל עצמו. מבלי לקיים את עקרון שושלת ההוראה, איש לא יכול לשמש כמורה רוחני. אלוהים הוא המורה הרוחני העליון, ומי שקשור לשושלת ההוראה מעביר את המסר האלוהי לתלמידו כפי שהוא. לא ניתן להשיג הגשמה רוחנית באמצעות תהליכים פרי הדמיון, כמקובל כיום על מתחזים שוטים. הבְּהָאגַוַתַם (6.3.19) אומר, דְהַרְמַם תוּ סָאקְשָאד בְּהַגַוַת-פְּרַנִיתַם: אלוהים מורה בעצמו את נתיב הדת. מכאן ששכלתנות ספקולטיבית או טיעונים יבשים אין בכוחם להוביל לדרך הישר. גם לימוד עצמאי של ספרי הידע לא יקדם איש בחיים רוחניים. כדי לקנות ידע צריך לפנות למורה רוחני מוסמך. יש לקבלו בכניעות מוחלטת ולשמש כמשרתו, ללא תחושת יוקרה כוזבת. ההתקדמות בחיים רוחניים תלויה כולה בסיפוקו של המורה הרוחני. הצגת שאלות וצייתנות מהוות הצירוף הנכון להבנה רוחנית. ללא צייתנות ושירות, לא תניב חקירת המורה המלומד כל פרי. על התלמיד לעבור בהצלחה את מבחנו של המורה, ומשהלה מגלה בתלמיד רצון כן, הוא מברכו בהבנה רוחנית אמיתית. פסוק זה מגנה קבלה עיוורת, כמו גם חקרנות מיותרת. אלא שלא די להקשיב בצייתנות למורה הרוחני; דרושה גם הבנה ברורה, וזו נקנית בצייתנות, שירות וחקר. רק טבעי שמורה רוחני מוסמך נוטה מטבעו חסד לתלמידו. משום כך, בשעה שהלה צייתן ונכון תמיד לשירות, יחס הגומלין בין הידע לשאלות הוא מושלם.

פסוק 35

יַג׳ גְ׳נָאתְוָא נַה פּוּנַר מוֹהַם אֵוַם יָאסְיַסִי פָּאנְדַּוַה
יֵנַה בְּהֻוּתָאנְי אַשֵׁשָׁאנִי דְרַקְשְׁיַסְי אָתְמַנְי אַתְהוֹ מַיי

יַת—את זה אשר; גְ׳נָאתְוָא—ביודעך; נַה—לעולם לא; פּוּנַה—שוב; מוֹהַם—לאשליה; אֵוַם—באופן זה; יָאסְיַסִי—אתה תגיע; פָּאנְדַּוַה—הו בן פָּאנְדּוּ; יֵנַה—אשר באמצעותו; בְּהֻוּתָאנִי—את ישויות החיים; אַשֵׁשָׁאנִי—כולן; דְרַקְשְׁיַסִי—אתה תראה; אָתְמַנִי—בנשמת-העל; אַתְהַה אוּ—או במילים אחרות; מַיי—בי.

ומשקנית ידע אמיתי ממורה ששרוי בהגשמה עצמית לא תשוב עוד ותיפול לאשליה שכזו, שהרי בזכות הידע הזה תראה שכל ישויות החיים אינן אלא חלק של העליון, או במילים אחרות, הן שלי.

קבלת ידע מאדם שהגיע להגשמה רוחנית, או שיודע את הדברים כפי שהם, מקנה את ההבנה שכל ישויות החיים הן חלקיקים של אישיות אלוה, שְׂרִי קְרִישְׁנַה. תפיסת הקיום כנפרד ממנו נקראת מָאיָא (מָא-לא, יָא-זה). יש סוברים שאין לנו

ולא כלום עם קְרִישְׁנַה, שהוא בסך הכול דמות היסטורית חשובה, ושהמוחלט הוא הבְּרַהְמַן הבלתי אישי. אולם בבְּהַגַוַד-גִיתָא נאמר שהבְּרַהְמַן הבלתי אישי הוא זוהרו האישי של קְרִישְׁנַה. קְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה העילאי וסיבת הכול. גם הבְּרַהְמַה-סַמְּהִיתָא מאשש שהוא אישיות אלוה וסיבת כל הסיבות. מליוני ההתגלויות אינן אלא התרחבויותיו השונות, וגם ישויות החיים מתרחבות ממנו. הוגי הדעות המָאיָאוָאדִים טועים לחשוב שקְרִישְׁנַה מאבד את קיומו הנפרד בשלל התרחבויותיו. מחשבה שכזו היא חומרית מטבעה, שהרי לפי התנסותנו בעולם החומרי, עצמים שמתפזרים לחלקיקים, מאבדים את זהותם המקורית. בעייתם של הוגי הדעות המָאיָאוָאדִים היא שאינם מבינים שמוחלט פירושו שאחד ועוד אחד שווה אחד, וגם אחד פחות אחד שווה אחד. כך זה קורה בעולם המוחלט.

האשליה שמכסה אותנו עתה מקורה בהיעדר ידע מספיק אודות המוחלט. התוצאה היא שאנו חושבים עצמנו לנפרדים מקְרִישְׁנַה. אנו אמנם, חלקים נפרדים שלו, אולם בו בזמן איננו שונים ממנו. ההבדלים הגופניים שבין ישויות החיים השונות הם מָאיָא, לא אמיתיים. כולנו נועדנו לספק את קְרִישְׁנַה. זו מָאיָא שגרמה לאַרְג׳וּנַה לחשוב שקשרי משפחה בני-חלוף חשובים יותר מיחסיו הנצחיים, הרוחניים, עם קְרִישְׁנַה. הבְּהַגַוַד-גִיתָא כולה נועדה ללמד שישות החיים היא משרתת נצחית של קְרִישְׁנַה, ואינה נפרדת ממנו. תחושת הזהות הנפרדת נקראת מָאיָא. יש מטרה ותכלית לקיומן של ישויות החיים, חלקיקיו של העליון. אולם מאחר שמזה זמן רב אלה שכחו את יעודן, הרי שהן עוברות בגופים שונים, כאנשים, חיות, אלים-למחצה וכו׳. ההבדלים הגופניים הללו מקורם בשכחת השירות הנשגב לאל. מכל מקום, על ידי שירות נשגב בתודעת קְרִישְׁנַה, משתחררים מיד מאשליה זו. רק מורה רוחני מוסמך יכול להקנות ידע טהור שכזה, שמסלק את האשליה שישות החיים שווה לקְרִישְׁנַה. ידע מושלם פירושו שקְרִישְׁנַה, הנשמה העליונה, הוא מקלטן העליון של ישויות החיים כולן. אולם בשעה שאלה נוטשות את מקלטן, הריהן נשבות בתעתועי האנרגיה החומרית ומדמות לעצמן זהות נפרדת. או אז, תחת רמות שונות של זהויות חומריות, אלה שוכחות את קְרִישְׁנַה. מכל מקום, בשעה שישויות חיים מבולבלות שכאלה מפתחות תודעת קְרִישְׁנַה, הרי שעלו על נתיב הגאולה. זה מאושש בבְּהָאגַוַתַם (2.10.6): מוּקְתִיר היתְוָאנְיַתְהָא-רֻוּפַּם סְוַרֻוּפֵּנַה וְיַוַסְתְהִיתִיהִ. גאולה פירושה להימצא במעמד היסודי כמשרתים נצחיים של קְרִישְׁנַה (תודעת קְרִישְׁנַה).

פסוק 36

אַפִּי צֵ׳ד אַסִי פָּאפֵּבְּהְיַהִ סַרְוֵבְּהְיַהִ פָּאפַּה-קְרִית-תַמַהִ
סַרְוַם גְ׳נָאנַה-פְּלַוֵנַיְוַה וְרִיג׳ינַם סַנְתַרִישְׁיַסִי

אַפִּי—אפילו; צֶ׳ת—אִם; אַסִי—אתה; פָּאפֶּבְּהְיַה—מהפושעים; סַרְוֶבְּהְיַה—כולם; פָּאפַּה-קְרִית-תַמַה—החוטא הגדול ביותר; סַרְוַם—כל הפעילויות החוטאות הללו; גְ׳נָאנַה-פְּלַוֶנַה—באמצעות סירת הידע; אֶוַה—בוודאי; וְרִיגִ׳ינַם—את ים המצוקות; סַנְתַרִישְׁיַסִי—תחצה.

גם אם נחשב אתה לגדול החוטאים, בשעה שתימצא על ספינת הידע הנשגב, יעלה בידך לחצות את ים הייסורים.

הבנה נכונה לגבי מעמדה היסודי של ישות החיים ויחסיה עם קְרִישְׁנַה בכוחה למשות את זו באחת מן המאבק לקיום שבים הבורות. העולם החומרי משול לעיתים לים של בורות ולעיתים לשריפת יער. המאבק לקיום בים הוא קשה עד מאוד, אפילו לטוב שבשחיינים. מי שמושה אותו שחיין שנאבק על חייו הופך עבורו לגדול המושיעים. ידע מושלם, שמתקבל מאישיות אלוה, מהווה נתיב הגאולה. הספינה של תודעת קְרִישְׁנַה היא פשוטה מאוד ובו בזמן הנעלה והזכה מכול.

פסוק 37

יַתְהַיְדְהָאמְסִי סַמִידְדְהוֹ ׳גְנִיר בְּהַסְמַה-סָאת קוּרוּתֶא ׳רְגִ׳וּנַה
גְ׳נָאנָאגְנִיהְ סַרְוַה-קַרְמָאנִי בְּהַסְמַה-סָאת קוּרוּתֶא תַתְהָא

יַתְהָא—כפי ש-; אֶדְהָאמְסִי—את העץ; סַמִידְדְהַה—בוערת; אַגְנִיהְ—אש; בְּהַסְמַה-סָאת—לאפר; קוּרוּתֶא—הופכת; אַרְגִ׳וּנַה—הו אַרְגִ׳וּנַה; גְ׳נָאנַה-אַגְנִיהְ—אש הידע; סַרְוַה-קַרְמָאנִי—את התגובות למעשים; בְּהַסְמַה-סָאת—לאפר; קוּרוּתֶא—הופכת; תַתְהָא—באותו אופן.

ממש כשם שאש הופכת עץ לאפר, שורפת אש הידע את התגובות לפעולות החומריות כולן.

הידע המושלם אודות העצמי, העצמי העליון והיחסים שביניהם משול כאן לאש. אש זו שורפת לאפר את התגובות הנפשעות, כמו גם את התגובות למעשים המבורכים. התגובות מצויות בשלבים שונים: תגובות בשלב הכנה, תגובות שהבשילו, תגובות שניגלו כבר, ותגובות למעשים עתידיים. אלא שהידע אודות מעמדה היסודי של ישות החיים שורף את התגובות הללו כולן. במצב של ידע מושלם, מתכלות כל התגובות למעשים שכבר בוצעו כמו גם לאלה שממתינים

לבוא. בוֶדות (בְּריהַד-אָרַנְיַקַה אוּפַּנישַׁד 4.4.22) נאמר, אוּבְּהֶא אוּהַיְוַיְשַׁה אֶתֶא תַרַתְי אַמְריתַהּ סָאדְהְו-אַסָאדְהֻוּנִי: ״האדם משתחרר מן התגובות הטובות והרעות למעשיו.״

פסוק 38

נַה הי גְ׳נָאנֵנַה סַדְרִישַׁם   פַּויתְרַם איהַה וידְיַתֶא
תַת סְוַיַם יוֹגַה-סַמְסידְדְהַהּ   קָאלֵנָאתְמַני וינְדַתי

נַה—אין; הי—אכן; גְ׳נָאנֵנַה—לידע; סַדְרִישַׁם—בהשוואה; פַּויתְרַם—טהור; איהַה—בעולם זה; וידְיַתֶא—קיים; תַת—זה; סְוַיַם—בעצמו; יוֹגַה—במסירות; סַמְסידְדְהַהּ—בַּשל; קָאלֵנַה—במרוצת הזמן; אָתְמַני—בעצמו; וינְדַתי—נהנה.

בעולם זה, דבר אינו זך וטהור כידע נשגב. ידע כזה הוא פרייה הבשל של כל תורת הנסתר. מי שמתרגל בשלמות שירות מסור יוכל בבוא העת להתענג עליו בתוככי עצמו.

באומרנו ידע נשגב, כוונתנו לידע רוחני. אין לכן, דבר נשגב וטהור כמו ידע כזה. בערות גורמת לשיעבוד, וידע מביא לגאולה. ידע זה הוא פריו הבשל של שירות מסור, ומי שהגיע אליו, אינו צריך עוד לחפש אחר שלווה במקום אחר, שהרי הוא מוצא את השלווה בתוך עצמו. במילים אחרות, הידע והשלווה מגיעים לשלמותם בתודעת קְרישְׁנַה. זוהי מסקנת הבְּהַגַוַד-גִיתָא.

פסוק 39

שְׁרַדְדְהָאוָאל לַבְּהַתֶא גְ׳נָאנַם   תַת-פַּרַה סַמְיַתֶנְדְרייַהּ
גְ׳נָאנַם לַבְּדְהְוָא פַּרָאם שָׁאנְתים   אַצ׳ירֵנָאדְהיגַצְ׳צְ׳הַתי

שְׁרַדְדְהָא-וָאן—אדם בעל אמונה; לַבְּהַתֶא—משיג; גְ׳נָאנַם—ידע; תַת-פַּרַה—קשור מאוד אליו; סַמְיַתַה—כנועים; אינְדְרייַהּ—בעל חושים; גְ׳נָאנַם—את הידע; לַבְּדְהְוָא—בהשיגו; פַּרָאם—נשגבת; שָׁאנְתים—שלווה; אַצ׳ירֵנַה—במהרה; אַדְהיגַצְ׳צְ׳הַתי—משיג.

אדם בעל אמונה שהקדיש עצמו לידע נשגב והכניע את חושיו, זכאי לידע כזה. בהשיגו זאת, הוא זוכה עד מהרה בשלווה רוחנית עילאית.

רק מי שמאמין באמונה שלמה בקְרִישְׁנַה זוכה בהבנה שכזו בתודעת קְרִישְׁנַה. אדם בעל אמונה הוא מי שחושב שדי בתרגול תודעת קְרִישְׁנַה כדי להשיג את השלמות העליונה. אמונה כזו מושגת על ידי ביצוע שירות מסור, כמו גם על ידי זימרת הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא, שמנקה את הלב מכל הזוהמה החומרית. אלא שמעל לכול, על האדם לשלוט בחושיו. מי שמאמין בקְרִישְׁנַה ומושל בחושיו, יכול להגיע בקלות ובמהירות לשלמות בידע של תודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 40

אַגְ׳נַּשׁ צָ׳אשְׁרַדְדַּדְהָאנַשׁ צַ׳ה סַמְשַׁיָאתְמָא וִינַשְׁיַתִי
נָאיַם לוֹקוֹ ׳סְתִי נַה פַּרוֹ נַה סוּקְהַם סַמְשַׁיָאתְמַנַהּ

אַגְ׳נַּהּ—בור וחסר ידע בכתובים; צַ׳ה—ו-; אַשְׁרַדְדַּדְהָאנַהּ—חסר אמונה בכתובים; צַ׳ה—ו-; סַמְשַׁיַה-אָתְמָא—אדם המלא בספקות; וִינַשְׁיַתִי—נופל; נַה—לעולם לא; אַיַם—הזה; לוֹקַהּ—העולם; אַסְתִי—יש; נַה—ולא; פַּרַהּ—בחיים הבאים; נַה—אין; סוּקְהַם—אושר; סַמְשַׁיַה-אָתְמַנַהּ—לאדם המלא בספקות.

אולם הבורים וקטני האמונה, שמטילים ספק בכתבי הקודש – אלה אינם מתעלים לתודעת-אלוהים, אלא מידרדרים מטה. הנשמה הספקנית לא תמצא אושר בעולם זה, גם לא בבא.

מבין ספרי הקודש הרבים, נחשבת הבְּהַגַוַד-גִיתָא לטובה ביותר. אנשים שדומים ברמתם לחיות אינם מכירים את כתבי הקודש, גם לא מאמינים בהם. ישנם לעומת זאת, שמכירים את הכתובים ואף יודעים לצטט מהם דפים שלמים, אלא שאינם מאמינים במילותיהם. וגם מאלה שמאמינים בספרים כמו הבְּהַגַוַד-גִיתָא, ישנם שאינם מאמינים באישיות אלוה, שְׂרִי קְרִישְׁנַה, ואינם סוגדים לו. מאחר שאלה אינם מסוגלים לקנות להם אחיזה בתודעת קְרִישְׁנַה, הרי שהם כולם מועדים לנפילה. מכל אותם שנזכרו לעיל, משוללי האמונה החדורים בספק – אלה אינם מתקדמים כלל. אנשים שאינם מאמינים באלוהים ובדבריו שבכתבי הקודש, לא ימצאו טוב בעולם הזה, גם לא בבא; סיכוייהם לאושר אבודים. כדי להתעלות למישור של ידע צריך אם כן, למלא באמונה אחר עקרונות הכתובים, שהרי הידע לבדו יכול לרומם למישור הנשגב של הבנה רוחנית. במילים אחרות, לספקנים אין כל סיכוי לגאולה רוחנית. מכאן שההצלחה טמונה בהליכה בעקבותיהם של אָצָ׳אריות דגולים שקשורים לשושלת מורים.

פסוק 41

יוֹגַה-סַנְנְיַסְתַה-קַרְמָאנַּם ג׳ְנָאנַה-סַנְּצ׳הִינְנַה-סַמְשַׂיַם
אָתְמַוַנְתַם נַה קַרְמָאנִי נִיבַּדְהְנַנְתִי דְהַנַנְּג׳יַה

יוֹגַה—על ידי שירות מסור בקַרְמַה יוגה; סַנְנְיַסְתַה—ננטשו; קַרְמָאנַּם—זה אשר תוצאות מעשיו; ג׳ְנָאנַה—על ידי ידע; סַנְּצ׳הִינְנַה—נחתכו; סַמְשַׂיַם—זה אשר ספקותיו; אָתְמַה-וַנְתַם—שרוי בעצמי; נַה—אין; קַרְמָאנִי—העבודה; נִיבַּדְהְנַנְתִי—כובלת; דְהַנַם-גַ׳יַה—הו כובש העושר.

הו כובש העושר, מי שפועל בשירות מסור וויתר על פירות מעשיו, וספקותיו התנפצו באמצעות ידע נשגב – הריהו שרוי בנשגב, ואינו כבול עוד לתגובות למעשיו.

מי שממלא אחר ההוראות של הבְּהַגַוַד-גִיתָא, שנתן אישיות אלוה בעצמו, משתחרר מכל ספק בזכות ידע נשגב. מאחר שהוא חלקיק של האל שהפך מודע כולו לקְרִישְׁנַה, הרי שהוא מעוגן כליל בידע אודות העצמי, ומכאן שאינו משועבד עוד לפעולותיו.

פסוק 42

תַסְמָאד אַגְ׳נָאנַה-סַמְבְּהֻוּתַם הְרִית-סְתְהַם ג׳ְנָאנָאסִינָאתְמַנַה
צ׳הִיתְתְוַיְנַם סַמְשַׂיַם יוֹגַם אָתִישְׁטְהוֹתְתִישְׁטְהַה בְּהָארַתַה

תַסְמָאת—לכן; אַגְ׳נָאנַה-סַמְבְּהֻוּתַם—נוצר מבערות; הְרִית-סְתְהַם—נמצא בלב; ג׳ְנָאנַה—של הידע; אַסִינָא—בחרב; אָתְמַנַה—של העצמי; צ׳הִיתְתְוָא—חתוך; אֶנַם—הזה; סַמְשַׂיַם—את הספק; יוֹגַם—ביוגה; אָתִישְׁטְהַה—התבסס; אוּתְתִישְׁטְהַה—קום והילחם; בְּהָארַתַה—הו נצר בְּהָארַתַה.

לכן, הכֵּה בנשק הידע את הספקות שעלו בלבך מחמת בורות. הו בְּהָארַתַה, מצויד ביוגה, קום והילחם.

שיטת היוגה שנלמדת בפרק זה נקראת סַנָאתַנַה-יוֹגַה, פעילותה הנצחית של ישות החיים. סוגי ההקרבה שביוגה הם שניים: האחד נקרא הקרבת קניינים חומריים, והשני נקרא ידע אודות העצמי, שהוא פעילות רוחנית טהורה. הקרבת קניינים שלא לצורך התקדמות רוחנית, נחשבת לחומרית. לעומת זאת, הקרבה

שמטרתה רוחנית, או שמתבצעת בשירות מסור – זו נחשבת להקרבה מושלמת. גם הפעולות הרוחניות נחלקות לשתיים: הבנת העצמי (או מעמדה הטבעי של הנשמה), והאמת אודות אישיות אלוה העילאי. באמצעות הבְּהַגַוַד-גִיתָא כפי שהיא קל להבין את שני התחומים החשובים הללו של הידע הרוחני. לא קשה גם להבין בשלמות שהעצמי הוא חלקיק של האל. הבנה שכזו היא רבת תועלת, שהרי אז גם קל להבין את מעשיו הנשגבים של האל. האל דן באלה בראשית הפרק. רק חסר האמונה לא מבין את הוראות הגִיתָא, ופירושו של דבר שאינו מנצל כיאות את מעט העצמאות שהעניק לו האל. מי שלמרות ההוראות הללו אינו מבין את טבעו הנצחי, המלא חדווה והיודע-כול של אישיות אלוה, הרי שהוא הסכל שבסכלים. בערות זו מכל מקום, יכולה להיעלם, עם שמקבלים בהדרגה את עקרונותיה של תודעת קְרִישְׁנַה. תודעת קְרִישְׁנַה ניעורה באמצעות הקרבות שונות לאלים-למחצה, הקרבה לבְּרַהְמַן, ההקרבה שבחיי נזירות, בחיי משפחה, בשליטה בחושים, בתירגול יוגה מיסטית, בסיגופים, בוויתור על קניינים חומריים, בלימוד הוֵדוֹת, ובקיום הכללים החברתיים של שיטת הוַרְנָאשְׁרַמַה-דְהַרְמַה. כל אלו ידועות כהקרבות, והן מושתתות על פעילות מווּסתת ומסוּדרת. אולם בכולן, הגשמה עצמית מהווה הגורם החשוב ביותר. מי שזו מטרתו, הוא תלמיד אמיתי של הבְּהַגַוַד-גִיתָא, בעוד שמי שמטיל ספק בסמכותו של קְרִישְׁנַה, הרי שיידרדר ממעמדו. לכן צריך ללמוד את הבְּהַגַוַד-גִיתָא, או כל ספרות קודש, בהדרכתו של מורה רוחני מוסמך. על התלמיד לשרת מורה שכזה במסירות ובהכנעה. מורה רוחני מוסמך קשור לשושלת הוראה שראשיתה בנצחי. הוא אינו סוטה מהוראותיו של אלוהים שבבְּהַגַוַד-גִיתָא, שניתנו לאל השמש לפני מליוני שנים, והלה העבירם לממלכת הארץ. מי שמבקש לצעוד בנתיב הבְּהַגַוַד-גִיתָא חייב לבחור בנתיב שזו מלמדת. עליו להישמר מפני אנשים שמבקשים אחר טובת הנאה אישית, והם רודפי שם וממון שמסיטים אחרים מדרך הישר.
האל הוא אישיות אלוה העילאי, ומעשיו נשגבים. מי שמבין זאת, הריהו בן חורין כבר מראשית לימוד הבְּהַגַוַד-גִיתָא.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתִיוֶדָאנְתַה בפרק הרביעי של שְׁרִימַד-בְּהַגַוַד-גִיתָא שדן בידע נשגב.

פרק 5

קַרְמַה-יוֹגַה – פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה

פסוק 1

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
סַנְנְיָאסַם קַרְמַנָּאם קְרִישְׁנַה פּוּנַר יוֹגַם צַ׳ה שַׁמְּסַסִי
יַץ׳ צְ׳הְרֵיַה אֵתַיוֹר אֵקַם תַן מֵא בְּרֻוּהִי סוּ-נִישְׁצִ׳יתַם

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; סַנְנְיָאסַם—פרישות; קַרְמַנָּאם—מפעילויות; קְרִישְׁנַה—הו קְרִישְׁנַה; פּוּנַה—שוב; יוֹגַם—שירות מסור; צַ׳ה—גם; שַׁמְּסַסִי—אתה מהלל; יַת—זה שהוא; שְׁרֵיַה—מועיל יותר; אֵתַיוֹה—מבין השניים; אֵקַם—האחד; תַת—אותו; מֵא—לי; בְּרֻוּהִי—אמור; סוּ-נִישְׁצִ׳יתַם—בבירור.

אַרְג׳וּנַה אמר: הו קְרִישְׁנַה, תחילה אתה מבקש שאפרוש מפעילות, אולם אחר כך אתה ממליץ על עבודה במסירות. התוכל עתה, בחסדך, לומר לי במפורש איזו עדיפה מבין השתיים?

בפרק החמישי של הבְּהַגַוַד-גִיתָא האל אומר ששירות מסור עדיף על שכלתנות יבשה; זה גם קל יותר, שהרי זה נשגב מטבעו ופטור מתגובה. בפרק השני מוסבר הידע הראשוני אודות הנשמה והיכלאותה בגוף החומרי. הוסבר גם כיצד ניתן באמצעות בּוּדְּהִי-יוֹגַה להשתחרר מכלא זה. בפרק השלישי הוסבר שמי שהתעלה למישור הידע פטור מכל חובה. בפרק הרביעי האל מורה לאַרְג׳וּנַה שידע מהווה תכלית ופסגת ההקרבות כולן. מכל מקום, בסופו של הפרק הוא מייעץ לו, לאור הידע המושלם שקנה, לקום ולהילחם. קְרִישְׁנַה מדגיש אם כן, בו-זמנית את חשיבותה של עבודה במסירות, כמו גם אי-עשייה שמושתתת על ידע, ומבלבל את אַרְג׳וּנַה ומערער את נחישותו. פרישות מתוך ידע, להבנתו של אַרְג׳וּנַה, כרוכה בהימנעות מכל פעולה חושית. אולם כיצד זו פוסקת בשעה שעוסקים בשירות מסור? במילים אחרות, הוא סבור שסַנְנְיָאסַה, או פרישות מתוך ידע, פירושה הפסקת כל עשייה. זאת משום שפרישות כמו סותרת בעיניו פעילות. מסתבר שלא הבין כי פעולה מתוך ידע מלא אינה גוררת תגובות, וזהה לאי-פעולה. משום כך הוא שואל אם לחדול מכל פעולה, או לעבוד מתוך ידע מלא.

פסוק 2

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
סַנְנְיָאסַהּ קַרְמַה-יוֹגַשׁ צַ׳ה ניהְשְׂרֵיַסַה-קַרָאו אוּבְּהַו
תַיוֹס תוּ קַרְמַה-סַנְנְיָאסָאת קַרְמַה-יוֹגוֹ וישִׁישְׁיַתֵא

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה אמר; סַנְנְיָאסַהּ—פרישות מפעולה; קַרְמַה-יוֹגַהּ—עבודה במסירות; צַ׳ה—גם; ניהְשְׂרֵיַסַה-קַרַו—מובילות לגאולה; אוּבְּהַו—השתיים; תַיוֹהּ—מבין שתיהן; תוּ—אולם; קַרְמַה-סַנְנְיָאסָאת—מפרישות מפעילות תועלתנית; קַרְמַה-יוֹגַהּ—פעילות בשירות מסור; וישִׁישְׁיַתֵא—עדיפה.

אישיות אלוה השיב: הימנעות מפעולה ופעילות במסירות, שתיהן מובילות לגאולה. אולם מן השתיים עדיפה הפעילות בשירות מסור.

פעילות למען טובת הנאה (כלומר, רדיפה אחר עינוג חושים) היא מקור לשעבוד חומרי. מי שמעשיו מכוונים לשיפור הנוחות הגופנית, הרי שיוסיף ויתגלגל בגופים שונים, וינציח את שעבודו החומרי. זה מאושש בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (5.5.4-6):

נוּנַם פְּרַמַתְתַהּ קוּרוּתֵא ויקַרְמַה
יַד אינְדְרייַה-פְּרִיתַיַה אָפְּרִינוֹתי
נַה סָאדְהוּ מַנְיֵא יַתַה אָתְמַנוֹ ׳יַם
אַסַנְן אַפִּי קְלֵשַׂה-דַה אָסַה דֵהַהּ

פַּרָאבְּהַוַס תָאוַד אַבּוֹדְהַה-גָ׳אתוֹ
יָאוַן נַה ג׳יגְ׳נָאסַתַה אָתְמַה-תַתְוַם
יָאוַת קְרייָאס תָאוַד אידַם מַנוֹ וַי
קַרְמָאתְמַקַם יֵנַה שַׂרירַה-בַּנְדְהַהּ

אֵוַם מַנַהּ קַרְמַה-וַשַּׁם פְּרַיוּנְקְתֵא
אַוידְיַיָאתְמַנִי אוּפַּדְהִייַמָאנֵא
פְּרִיתיר נַה יָאוַן מַיי וָאסוּדֵוֵא
נַה מוּצְ׳יַתֵא דֵהַה-יוֹגֵנַה תָאוַת

״האנשים נטרפים אחר עינוג חושים מבלי לדעת שגוף זה, המלא כולו בסבל, הוא תולדת פעילותם הנהנתנית מהעבר. אף שגוף זה בן-חלוף, הוא אינו חדל מלגרום בעיות. מכאן שאין כל ברכה ברדיפה אחר עינוג חושים. אדם שאינו תוהה לגבי זהותו האמיתית, הרי שנכשל בחייו. זאת משום שמי שאינו יודע את זהותו האמיתית פועל באופן תועלתני למען עינוג חושים. כל עוד שקועה תודעתו

בעינוג שכזה, הוא ימשיך ויתגלגל מגוף לגוף. מכל מקום, גם מי שמֶחשָבו שקוע בתודעה כזו ומושפע מבערות – אף הוא חייב לפתח אהבה לשירות מסור לוָאסוּדֶוַה. שהרי רק כך יוכל להשתחרר מן השעבוד לקיום החומרי.״

מכאן שלא די בגְ'נָאנַה (או הידע שאנו נשמה רוחנית ולא הגוף החומרי), כדי להפוך לבן-חורין. צריך גם לפעול כמו נשמה רוחנית. אלמלא כן, לא ניתן להשתחרר משעבוד. פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה שונה לגמרי מפעילות למען טובת הנאה. פעילות שמתבצעת מתוך ידע מלא מסייעת להתקדמות בידע אמיתי. וללא תודעת קְרִישְׁנַה, הרי שנטישת פעילות תועלתנית אין בכוחה לטהר את לבה של הנשמה המותנית. מי שלבו אינו טהור הנו כמו כפוי לפעול למען טובת הנאה. פעולה בתודעת קְרִישְׁנַה, לעומת זאת, משחררת מוכנית מן התוצאות למעשים התועלתניים, ופוטרת לכן, מן הצורך לשוב ולרדת למישור החומרי. מכאן שפעולה כזו עדיפה תמיד על פרישות, שהרי פרישות אינה מחסנת מפני סכנת נפילה. פרישות ללא תודעת קְרִישְׁנַה אינה מושלמת. שְׁרִילַה רֻוּפַּה גוֹסְוָאמִי מאשש את זה בבְּהַקְתִי-רַסָאמְרִיתַה-סִינְדְהוּ (1.2.258):

פְּרָאפַּנְצִ'יקַתַיָא בּוּדְדְהְיָא הַרִי-סַמְבַּנְדְהִי-וַסְתוּנַהּ
מוּמוּקְשוּבְּהִיהּ פַּרִיתְיָאגוֹ וַיְרָאגְיַם פְּהַלְגוּ קַתְהְיַתֵא

״מי שבשאיפתו לגאולה מתנזר מדברים שקשורים לאישיות אלוה וחושב אותם לחומריים, הרי שפרישותו אינה מושלמת.״ הפרישות מושלמת רק כאשר היא מושתתת על הידע שהקיים כולו שייך לאלוהים, ואיש לא רשאי להכריז בעלות על דבר. חשוב להבין שלמעשה, דבר לא שייך לאיש, ומכיוון שכך, מה משמעותה של פרישות? פרוש הוא מי שיודע שהכול שייך לקְרִישְׁנַה; מאחר שהכול שייך לקְרִישְׁנַה, הרי שהכול צריך לעסוק בשירותו. פעולה מושלמת כזו בתודעת קְרִישְׁנַה עדיפה לאין ערוך על כל פרישות מלאכותית של סַנְנְיָאסִי מזרם המָאיָאוָאדַה.

פסוק 3

גְ'נֶיַהּ סַה נִיתְיַה-סַנְנְיָאסִי יוֹ נַה דְוֶשְׁטִי נַה קָאנְקְשַׁתִי
נִירְדְוַנְדְוֹ הִי מַהָא-בָּאהוֹ סוּקְהַם בַּנְדְהָאת פְּרַמוּצְ'יַתֵא

גְ'נֶיַהּ—יש לדעתו; סַהּ—הוא; נִיתְיַה—תמיד; סַנְנְיָאסִי—מתנזר; יַהּ—זה אשר; נַה—אינו; דְוֶשְׁטִי—מתעב; נַה—אינו; קָאנְקְשַׁתִי—חומד; נִירְדְוַנְדְוַהּ—פטור משניות; הִי—אכן; מַהָא-בָּאהוֹ—הו גיבור-חיל; סוּקְהַם—בקלות; בַּנְדְהָאת—משעבוד; פְּרַמוּצְ'יַתֵא—משתחרר לחלוטין.

מי שאינו מתעב, גם לא חומד את פירות מעשיו, נחשב למתנזר תמיד. הו אַרְג׳וּנַה גיבור-חיל, מאחר שהוא פטור מכל שניוּת, הרי שהוא גובר בקלות על השעבוד החומרי, ושרוי בגאולה שלמה.

מי שמודע כולו לקְרִישְׁנַה הנו מתנזר תמיד. זאת משום שאינו מתעב, גם לא חומד את תוצאות מעשיו. מתנזר שכזה, שהקדיש את חייו לשירות אוהב ונשגב לאל, ניחן במלוא הידע, שהרי הוא מודע למעמדו היסודי ביחסיו עם קְרִישְׁנַה; הוא יודע שקְרִישְׁנַה הנו השלם ושהוא חלקיק שלו. ידע כזה נכון מבחינה כמותית ואיכותית, ומכאן שהוא מושלם. תפיסת הזהות עם קְרִישְׁנַה אינה נכונה, כיוון שהחלק אינו זהה לשלם. לפי הידע הרוחני הנכון, השוויון בין קְרִישְׁנַה לנשמה הוא איכותי ולא כמותי. ידע כזה מביא למלאות עצמית, שבה לא כמהים עוד לדבר, גם לא מצטערים על דבר. מי שניחן בידע כזה, מקדיש את מעשיו כולם לקְרִישְׁנַה ונפטר מכל שניוּת. מי שהתעלה כך מעל למישור השניוּת, הרי שהוא בן חורין – גם בעודו בעולם זה.

פסוק 4

סָאנְקְהְיַה-יוֹגַוּ פְּרִיתְהַג בָּאלָאהּ פְּרַוַדַנְתִי נַה פַּנְדִיתָאהּ
אֶקַם אַפִּי אָסְתְהִיתַהּ סַמְיַג אוּבְּהַיוֹר וִינְדַתֵא פְּהַלַם

סָאנְקְהְיַה—ניתוח עיוני של העולם החומרי; יוֹגַוּ—עבודה בשירות מסור; פְּרִיתְהַק—שונים; בָּאלָאהּ—הבורים; פְּרַוַדַנְתִי—אומרים; נַה—לעולם לא; פַּנְדִיתָאהּ—המלומדים; אֶקַם—אחד; אַפִּי—אפילו; אָסְתְהִיתַהּ—מתרגל; סַמְיַק—לחלוטין; אוּבְּהַיוֹהּ—של השניים; וִינְדַתֵא—נהנה; פְּהַלַם—מהתוצאה.

רק הבורים סוברים ששירות מסור (קַרְמַה-יוגה) שונה מניתוח עיוני של העולם החומרי (סָאנְקְהְיַה). המלומדים באמת אומרים שמי שמקדיש עצמו לאחד משני הנתיבים הללו, ישיג את תוצאות השניים.

ניתוח עיוני של העולם החומרי תכליתו למצוא את נשמת הקיום. נשמת העולם החומרי הוא וִישְׁנוּ, או נשמת-העל. שירות מסור, לעומת זאת, פירושו שירות לנשמת-העל. תהליך אחד מחפש אחר שורש העץ, והשני משקה את השורש. התלמיד האמיתי של פילוסופיית הסָאנְקְהְיַה מוצא את שורש העולם החומרי, וִישְׁנוּ, ומתוך ידע מושלם, עוסק אז בשירותו. מכאן שבמהותם לא שונים השניים זה מזה, שהרי וִישְׁנוּ הוא מטרת שניהם. רק מי שאינם יודעים את המטרה הסופית

סוברים שסָאנְקְהְיַה שונה מקַרְמַה-יוֹגַה, בעוד שהמלומדים מכירים במטרתם המשותפת.

פסוק 5

יַת סָאנְקְהְיַיְהּ פְּרָאפְּיַתֶא סְתְהָאנַם תַד יוֹגַיְר אַפִּי גַמְיַתֶא
אֶקַם סָאנְקְהְיַם צַ׳ה יוֹגַם צַ׳ה יַהּ פַּשְׁיַתִי סַה פַּשְׁיַתִי

יַת—זה אשר; סָאנְקְהְיַיְהּ—על ידי ניתוח עיוני; פְּרָאפְּיַתֶא—מושג; סְתְהָאנַם—מעמד; תַת—הוא; יוֹגַיְהּ—באמצעות שירות מסור; אַפִּי—גם; גַמְיַתֶא—ניתן להשגה; אֶקַם—כאחד; סָאנְקְהְיַם—את הלימוד האנליטי; צַ׳ה—ו-; יוֹגַם—את הפעילות מתוך מסירות; צַ׳ה—ו-; יַהּ—מי ש-; פַּשְׁיַתִי—רואה; סַהּ—הוא; פַּשְׁיַתִי—אכן רואה.

מי שיודע שאותה מטרה שמושגת באמצעות ניתוח עיוני מושגת גם באמצעות שירות מסור, ומשום כך רואה שניים אלה על אותו מישור, רואה את הדברים כפי שהם.

מציאת תכליתם הסופית של החיים מהווה מטרתו האמיתית של החיפוש הפילוסופי. מאחר שתכלית זו היא הגשמה עצמית, הרי ששני התהליכים מביאים לאותה מסקנה. לימוד על-פי שיטת הסָאנְקְהְיַה מביא למסקנה שישות החיים אינה חלק מן העולם החומרי, אלא מן השלם הרוחני העליון. ומכאן שהנשמה הרוחנית זרה לעולם החומרי לגמרי, וצריכה לבצע מעשיה מתוך קשר לעליון. פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה מהווה לכן, מצבה היסודי. התהליך הראשון, סָאנְקְהְיַה, מלמד התנתקות מחומר, בעוד שיוגת השירות המסור קושרת לפעילות בתודעת קְרִישְׁנַה. אף שלכאורה כרוך אחד בהתנתקות והאחר בהתקשרות, למעשה שניהם זהים, שהרי התקשרות לקְרִישְׁנַה כמוה כהתנתקות מחומר. מי שרואה זאת, רואה את הדברים כפי שהם.

פסוק 6

סַנְנְיָאסַס תוּ מַהָא-בָּאהוֹ דוּהְקְהַם אָפְּתוּם אַיוֹגַתַהּ
יוֹגַה-יוּקְתוֹ מוּנִיר בְּרַהְמַה נַה צִ׳ירֵנָאדְהִיגַצְ׳צְ׳הַתִי

סַנְנְיָאסַהּ—התנזרות; תוּ—אולם; מַהָא-בָּאהוֹ—הו גיבור חיל; דוּהְקְהַם—סבל; אָפְּתוּם—גורמת להשגה; אַיוֹגַתַהּ—ללא שירות מסור; יוֹגַה-יוּקְתַהּ—עוסק בשירות

מסור; מוּניהִ—איש מחשבה; בְּרַהְמַה—אל העליון; נַה צִ׳ירֵנַּה—ללא דיחוי; אַדְהִיגַצְ׳צְ׳הַתי—מגיע.

ההתנזרות מפעילות לבדה, מבלי לעסוק בשירות מסור, אינה גורמת לאושר, בעוד שאדם מעמיק, שעוסק בשירות מסור, יכול להגיע לעליון ללא דיחוי.

הסַנְנְיָאסִים, או מי שמצויים בשלב הנזירות, נחלקים לשניים. הסַנְנְיָאסִים המָאיָאוָאדִים לומדים את פילוסופיית הסָאנְקְהְיַה, ואילו הסַנְנְיָאסִים הוַיְשְׁנַוים לומדים את פילוסופיית הבְּהָאגַוַתַם, שמהווה את הפרשנות האמיתית לוֶדָאנְתַה-סֻוּתְרַה. גם הסַנְנְיָאסִים המָאיָאוָאדִים לומדים את הוֶדָאנְתַה-סֻוּתְרַה, אולם על-פי ביאור משלהם מאת שַׁנְקַרָאצָ׳ארְיַה, שנקרא שָׁארִירַקַה-בְּהָאשְׁיַה. תלמידי זרם הבְּהָאגַוַתַה עוסקים בשירות מסור על פי כללי הפָּאנְצַ׳רָאתְרִיקִי, ומכאן שהסַנְנְיָאסִים הוַיְשְׁנַוים עסוקים בפעילויות לאינספור בשירות הנשגב לאל. אף שאלה מבצעים פעולות שונות בשירות לאל, פעילותם אינה חומרית. הסַנְנְיָאסִים המָאיָאוָאדִים, לעומתם, שקועים בלימוד סָאנְקְהְיַה ווֶדָאנְתַה בשכלתנות עקרה, מבלי לחוות בטעמו הנשגב של השירות לאל. מאחר שלימודם חד-גוני ומשעמם עד מאוד, הם מתעייפים לעיתים מההתפלספות על מהות הבְּרַהְמַן, ומוצאים מחסה בבְּהָאגַוַתַם, מבלי להבינו כראוי. אלא שלימוד שכזה הופך רק למטרד ומקור לצרות. התפלספות עקרה ופרשנות מלאכותית על-פי התפיסה הבלתי אישית אינן מביאות להם ברכה, בעוד שהסַנְנְיָאסִים הוַיְשְׁנַוים, שעוסקים בשירות מסור, שמחים בביצוע חובותיהם הנשגבות, ולבסוף גם מובטחת כניסתם לממלכת אלוהים. לפעמים מועדים הסַנְנְיָאסִים המָאיָאוָאדִים מנתיב ההגשמה העצמית, ושבים ופונים לפעילות ארצית מטבע של אהבת הבריות והזולת, שאינה אלא עיסוק חומרי. מכאן שמעמדם של מי שפועלים בתודעת קְרִישְׁנַה עדיף על מעמדם של הסַנְנְיָאסִים שעיסוקם מתמצה בהתפלספות אודות בְּרַהְמַן ומה אינו בְּרַהְמַן. מכל מקום, לאחר לידות רבות, גם אלה מגיעים לתודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 7

יוֹגַה-יוּקְתוֹ וישׁוּדְדְהָאתְמָא ויגִ׳יתָאתְמָא גִ׳יתֶנְדְרִייַהְ
סַרְוַה-בְּהֻוּתָאתְמַה-בְּהֻוּתָאתְמָא קוּרְוַנְן אַפִּי נַה ליפְּיַתֶא

יוֹגַה-יוּקְתַה—עוסק בשירות מסור; וישׁוּדְדְהַה-אָתְמָא—נשמה טהורה; ויגִ׳יתַה-אָתְמָא—שולט בעצמו; גִ׳יתַה-אינְדְרִייַהְ—אדם שכבש את חושיו; סַרְוַה-בְּהֻוּתַה—לכל היצורים; אָתְמַה-בְּהֻוּתַה-אָתְמָא—רחום; קוּרְוַן אַפִּי—אף על פי שעוסק בפעילות; נַה—לעולם אינו; ליפְּיַתֶא—מסתבך.

מי שפועל במסירות, שהנו נשמה טהורה ושולט במַחשָבו ובחושיו – הנו יקר לכול, והכול יקרים לו. אף שהוא נמצא תמיד בפעולה, לעולם אינו מסתבך בה.

מי שחותר לגאולה באמצעות תודעת קְרִישְׁנַה יקר לכל ישות חיה, וכל ישות חיה יקרה לו. זאת בזכות מודעותו לקְרִישְׁנַה. שום ישות חיים הוא אינו רואה כנפרדת מקְרִישְׁנַה, ממש כשם שעלי העץ וענפיו אינם נפרדים מהעץ. הוא יודע שבשעה שמשקים את שורש העץ, מגיעים המים לענפים ולעלים כולם, או שבשעה שמזינים את הקיבה, מתפזרת האנרגיה בגוף כולו. מאחר שמי שפועל בתודעת קְרִישְׁנַה משרת את הכול, הרי שהוא יקר לכול. ובגלל שכולם מרוצים ממעשיו, הרי שתודעתו טהורה. תודעתו הטהורה מקנה לו שליטה מלאה במַחשָב, ושליטה במַחשָב מביאה גם שליטה בחושים. מאחר שמַחשָבו ממוקד בקְרִישְׁנַה תמיד, הרי שאינו סוטה מקְרִישְׁנַה. גם חושיו לא נוטים עוד לדבר, לבד משירות לקְרִישְׁנַה. הוא חפץ לשמוע רק אותם נושאים שקשורים בקְרִישְׁנַה, אינו אוכל דבר שלא הוגש כמנחה לקְרִישְׁנַה, ואינו הולך למקום שאינו מעורב בקְרִישְׁנַה. בדרך זו חושיו מתרסנים. מי ששולט בחושיו לא יפגע באיש. ניתן לשאול לכן, "מדוע אַרְג'וּנַה פגע (בקרב) באחרים? האם לא היה מודע לקְרִישְׁנַה?" אַרְג'וּנַה פגע רק לכאורה, שהרי (כפי שהוסבר כבר בפרק השני) הנשמה אינה נכחדת, ומכאן שכל הנאספים בשדה הקרב ימשיכו ויחיו כישויות ייחודיות. מבחינה רוחנית, איש לא נהרג בקרב בקורוּקְשֶׁתְרַה. כסותם רק הוחלפה על-פי הוראותיו של קְרִישְׁנַה, שנכח שם בעצמו. מכאן שבשעת הקרב, אַרְג'וּנַה כמו לא נלחם כלל; הוא בסך הכול מילא את הוראותיו של קְרִישְׁנַה בתודעת קְרִישְׁנַה מלאה. אדם שכזה אינו מסתבך בתגובות לעבודה לעולם.

פסוקים 9 - 8

נַיְוַה קִינְצִ'ית קַרוֹמִיתִי יוּקְתוֹ מַנְיֵתַה תַתְּוַה-וִית
פַּשְׁיַן שְׁרִינְוַן סְפְּרִישַׁן גִ'יגְהְרַנְ אַשְׁנַן גַצְ'צְ'הַן סְוַפַּן שְׁוַסַן

פְּרַלַפַּן וִיסְרִיגַ'ן גְרִיהְנַנְ אוּנְמִישַׁן נִימִישַׁנְ אַפִּי
אִינְדְרִיָאנִינְדְרִיָארְתְהֵשוּ וַרְתַנְתַה אִיתִי דְהָארַיַן

נַה—לעולם לא; אֵוַה—אכן; קִינְצִ'ית—משהו; קַרוֹמִי—אני עושה; אִיתִי—כך; יוּקְתַה—עוסק בתודעה נשגבת; מַנְיֵתַה—חושב; תַתְּוַה-וִית—יודע את האמת; פַּשְׁיַן—רואה; שְׁרִינְוַן—שומע; סְפְּרִישַׁן—נוגע; גִ'יגְהְרַן—מריח; אַשְׁנַן—אוכל; גַצְ'צְ'הַן—הולך; סְוַפַּן—ישן; שְׁוַסַן—נושם; פְּרַלַפַּן—מדבר; וִיסְרִיגַ'ן—מפריש;

גְרִיהְנַן—לוקח; אוּנְמִישַׁן—פוקח עיניים; נימישַׁן—עוצם עיניים; אַפִּי—אף על פי ש-; אינְדְרִייָאנִי—החושים; אינְדְרִייַה-אַרְתְהֵשׁוּ—במושאי החושים; וַרְתַנְתֵא—עוסקים; איתִי—כך; דְהָארַיַן—מבין.

אדם בתודעה אלוהית יודע בתוככי לבו תמיד, שאף שהוא שומע, נוגע, מריח, אוכל, נע, ישן ונושם, למעשה, אינו עושה דבר. זאת משום שהוא מבין שבשעה שהוא מדבר, מפריש את צרכיו, מקבל דבר-מה, או פוקח ועוצם את עיניו, אלה הם בסך הכול החושים הגשמיים שעסוקים במגע עם מושאיהם, והוא עצמו נבדל מהם.

אדם שמודע לקְרִישְׁנַה, קיומו הטהור ומעשיו אינם תלויים בחמשת הגורמים המיידיים והרחוקים – העושה, העבודה, המצב, המאמץ והמזל. זאת משום שהוא עוסק בשירות נשגב לקְרִישְׁנַה. אף על פי שנראה כאילו הוא פועל באמצעות גופו וחושיו, למעשה, הריהו מודע תמיד למעמדו האמיתי, שהנו פעילות רוחנית. בתודעה חומרית החושים עסוקים בעינוג חושים, בעוד שבתודעת קְרִישְׁנַה, אלה פועלים לסיפוק חושיו של קְרִישְׁנַה. מכאן שאדם המודע לקְרִישְׁנַה חופשי תמיד, גם אם נראה שהוא משתמש בחושיו. פעילות חושית כגון ראייה ושמיעה נועדה לרכישת ידע, בעוד שתנועה, דיבור, הפרשה וכו׳ – אלה נועדו לעבודה. מכל מקום, אדם מודע לקְרִישְׁנַה אינו מושפע מן הפעילות החושית לעולם. מאחר שהוא יודע שהוא משרת נצחי של אלוהים, הרי שאינו עושה דבר שאינו שירות לאל.

פסוק 10

בְּרַהְמַנִי אָדְהָאיַה קַרְמָאנִי סַנְגַם תְיַקְתְוָא קַרוֹתִי יַהַ
לִיפְּיַתֵא נַה סַה פָּאפֵּנַה פַּדְמַה-פַּתְרַם אינָאמְבְּהַסָא

בְּרַהְמַנִי—לאישיות אלוה העילאי; אָדְהָאיַה—בהקדישו; קַרְמָאנִי—את הפעילויות; סַנְגַם—על התקשרות; תְיַקְתְוָא—בוותרו; קַרוֹתִי—פועל; יַהַ—מי ש-; לִיפְּיַתֵא—מושפע; נַה—לעולם אינו; סַהַ—הוא; פָּאפֵּנַה—מחטא; פַּדְמַה-פַּתְרַם—עלה לוטוס; איוַה—כמו; אַמְבְּהַסָא—על-ידי מים.

מי שמבצע חובותיו ללא התקשרות ומקדיש את תוצאותיהן לאל, אינו מושפע מפעילות חטאה, ממש כשם שעלי הלוטוס אינם נרטבים במים.

בְּרַהְמַני פירושו כאן בתודעת קְרִישְׁנַה. העולם החומרי הוא גילוין הכולל של שלוש מידות הטבע, והוא נקרא באופן טכני פְּרַדְהָאנַה. המזמורים הוֵדיים סַרְוַם הִי אֶתַד בְּרַהְמַה (מָאנְדּוּקְיַה אוּפַּנִישַׁד 2) תַסְמָאד אֶתַד בְּרַהְמַה נָאמַה-רֻוּפַּם אַנְנַם צַ׳ה גָ׳איַתֵא (מוּנְדַּקַה אוּפַּנִישַׁד 1.1.9), ובבְּהַגַוַד-גִיתָא (14.3) מַמַה יוֹניר מַהַד בְּרַהְמַה, מורים שהכול בעולם החומרי הוא גילוי של בְּרַהְמַן; התוצאות אינן שונות מסיבתן, אף שמתגלות בצורה שונה. באִישׁוֹפַּנִישַׁד נאמר שהכול קשור לבְּרַהְמַן העליון, או קְרִישְׁנַה, ושייך לו בלבד. משום כך, מי שיודע זאת, כלומר שקְרִישְׁנַה הוא אדון הכול ושהכול נועד לשמש בשירותו, רק טבעי שאינו מבקש עוד אחר תוצאות מעשיו – הטובות או החוטאות. הגוף החומרי, שהעניק לנו האל לצורך פעילות מסוימת, אפילו אותו ניתן להעסיק בתודעת קְרִישְׁנַה. או אז הוא נפטר מטומאת התגובות החוטאות, ממש כמו עלה הלוטוס, שאף שמצוי במים, אינו נרטב. האל גם אומר בגִיתָא (3.30), מַיי סַרְוָאנִי קַרְמָאנִי סַנְנְיַסְיַה: ״נטוש כל פעילות למעני (קְרִישְׁנַה).״ מעשיו של מי שאינו מודע לקְרִישְׁנַה מושתתים על הגוף החומרי והחושים, בעוד שאדם שמודע לקְרִישְׁנַה פועל על-פי הידע שהגוף הוא קניינו של קְרִישְׁנַה וצריך לעסוק בשירותו.

פסוק 11

קָאיֵנַה מַנַסָא בּוּדְּדְהְיָא קֵוַלַיְר אִינְדְרִייַיְר אַפִּי
יוֹגִינַהּ קַרְמַה קוּרְוַנְתִי סַנְגַם תְיַקְתְוָאתְמַה-שׁוּדְּדְהַיֵא

קָאיֵנַה—עם הגוף; מַנַסָא—עם המֶחשָב; בּוּדְּדְהְיָא—עם התבונה; קֵוַלַיְהּ—מטוהרים; אִינְדְרִייַיְהּ—עם החושים; אַפִּי—אפילו; יוֹגִינַהּ—אנשים המודעים לקרישנה; קַרְמַה—פעילות; קוּרְוַנְתִי—מבצעים; סַנְגַם—התקשרות; תְיַקְתְוָא—בנוטשם; אָתְמַה—של העצמי; שׁוּדְּדְהַיֵא—למען הטהרות.

יוֹגִים שנטשו את קשריהם, פועלים בגופם, במֶחשָבם ובתבונתם, ואפילו בחושיהם, לתכלית ההיטהרות בלבד.

מי שפועל בתודעת קְרִישְׁנַה לסיפוק חושיו של קְרִישְׁנַה, מעשיו כולם – בגוף, במֶחשָב, בתבונה, ואפילו בחושים – מיטהרים מטומאה חומרית. מעשיו אינם גוררים שום תגובה חומרית. פעילות מטהרת נקראת באופן כללי סַד-אָצָ׳ארַה, וזו מתבצעת כמאליה בתודעת קְרִישְׁנַה. שְׁרִי רֻוּפַּה גוֹסְוָאמִי מתאר את זה בספרו בְּהַקְתִי-רַסָאמְרִיתַה-סִינְדְהוּ (1.2.187):

אִיהָא יַסְיַה הַרֵר דָאסְיֵא קַרְמַנָא מַנַסָא גִירָא
נִיקֶהִילָאסְו אַפִּי אַוַסְתְהָאסוּ גְ׳יוַן-מוּקְתַה סַה אוּצְ׳יַתֵא

״מי שפועל בתודעת קְרִישְׁנַה (כלומר, בשירות לקְרִישְׁנַה) עם גופו, מֶחשָׁבו, תבונתו ומילותיו, הנו בן חורין, אפילו בעודו בעולם החומרי, גם אם נראה שהוא עוסק בפעילות חומרית.״ מאחר שאינו מאמין שהוא גופו החומרי, או שהוא אדון גופו, הרי שהוא משולל עצמי כוזב. אדרבה, הוא יודע שאינו הגוף, ושגופו אינו שייך לו. הוא עצמו משתייך לקְרִישְׁנַה, כמו גם גופו. מאחר שהוא מקדיש את יצירי גופו, מֶחשָׁבו, תבונתו, מילותיו, חייו, קנייניו וכו׳ – כל שברשותו – לשירות לקְרִישְׁנַה, הרי שהוא משתלב כליל עם קְרִישְׁנַה. הוא מאוחד עם קְרִישְׁנַה ומשולל אותה זהות כוזבת שגורמת להאמין שאנו הננו הגוף, וכו׳. זהו שלב השלמות – תודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 12

יוּקְתַה קַרְמַה-פְּהַלַם תְיַקְתְוָא שָׁאנְתִים אָפְּנוֹתִי נַיְשְׁטְהִיקִים
אַיוּקְתַה קָאמַה-קָארֵנַה פְּהַלֵא סַקְתוֹ נִיבַּדְהְיַתֵא

יוּקְתַה—אדם העוסק בשירות מסור; קַרְמַה-פְּהַלַם—על תוצאות המעשים; תְיַקְתְוָא—בוותרו; שָׁאנְתִים—שלווה; אָפְּנוֹתִי—משיג; נַיְשְׁטְהִיקִים—בלתי מעורערת; אַיוּקְתַה—אדם שאינו בתודעת קְרִישְׁנַה; קָאמַה-קָארֵנַה—על מנת ליהנות מתוצאות העבודה; פְּהַלֵא—אל הפרי; סַקְתַה—קשור; נִיבַּדְהְיַתֵא—נכבל.

נשמה יציבה במסירותה זוכה בשלווה בלתי מעורערת. זאת משום שהיא מעלה לי למנחה את תוצאות מעשיה; בעוד שמי שאינו מאוחד עם האל וחומד את פירות עמלו – מסתבך.

ההבדל שבין אדם מודע לקְרִישְׁנַה, לבין זה שבתודעה גופנית, הוא שהאחד קשור לקְרִישְׁנַה בעוד שהאחר נקשר לתוצאות מעשיו. אין ספק שהמודע לקְרִישְׁנַה, שפועל למענו בלבד, הוא בן-חורין ואינו חרד עוד לתוצאות מעשיו. על-פי השְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, תפיסת השניות, או אי-ידיעת האמת המוחלטת, מהווה את הסיבה לחרדה לתוצאות המעשים. קְרִישְׁנַה הוא האמת העליונה, אישיות אלוה העילאי, ומודעות לו פטורה מכל שניות. כל הקיים מקורו באונו של קְרִישְׁנַה, וקְרִישְׁנַה כולו טוב. מכאן שפעילות בתודעת קְרִישְׁנַה מתבצעת במישור המוחלט; היא נשגבת ופטורה מכל תגובה חומרית. אדם בתודעת קְרִישְׁנַה חדור לכן,

בשלווה, בעוד שמי שסבוך בחישובי רווח ועינוג חושים, מנוע משלווה שכזו. סודה של תודעת קְרִישְׁנַה טמון אם כן, בהבנה שאין קיום לחוד משְׂרִי קְרִישְׁנַה. הבנה כזו היא מישור השלווה ואי הפחד.

פסוק 13

סַרְוַה-קַרְמָאנִי מַנַסָא סַנְנְיַסְיָאסְתֵא סוּקְהַם וַשִׁי
נַוַה-דְוָארֵא פּוּרֵא דֵהִי נַיְוַה קוּרְוַן נַה קָארַיַן

סַרְוַה—כל; קַרְמָאנִי—הפעילויות; מַנַסָא—על ידי המֶחשָב; סַנְנְיַסְיַה—בוותרה; אָסְתֵא—שוהה; סוּקְהַם—בשמחה; וַשִׁי—שולטת בעצמה; נַוַה-דְוָארֵא—בעלת תשעת השערים; פּוּרֵא—בעיר; דֵהִי—הנשמה השוכנת בגוף; נַה—לעולם לא; אֵוַה—אכן; קוּרְוַן—עושה; נַה—לא; קָארַיַן—גורמת להיעשות.

בשעה שישות החיים שבגוף מרסנת את טבעה ופורשת במֶחשָבה מכל פעילות, הריהי מתגוררת באושר בעיר תשעת השערים (הגוף החומרי). היא אינה עושה דבר, גם אינה גורמת לעבודה להיעשות.

הנשמה שוכנת בגוף כמו בעיר בעלת תשעה שערים. פעולות גופה, או צורת עיר הגוף – אלה נקבעות מוּכנית על-פי מידות הטבע המסוימות שחוברות לה. הנשמה אמנם נכנעת לתנאי הגוף, אלא שברצונה, ביכולתה גם לחרוג מאלה. רק בגלל ששכחה את טבעה העילאי הריהי מזדהה עתה עם הגוף החומרי וחווה סבל. מכל מקום, באמצעות תודעת קְרִישְׁנַה ביכולתה לשוב למעמדה האמיתי ולהשתחרר מכבלי הגוף. מכאן שעל-ידי תרגול תודעת קְרִישְׁנַה מתנתקים כליל מפעילויות הגוף. בזכותם של חיים מרוסנים ושינוי באורח החשיבה, חיים אז באושר בעיר תשעת השערים. תשעת השערים הללו מתוארים כך:

נַוַה-דְוָארֵא פּוּרֵא דֵהִי הַמְּסוֹ לֵלָאיַתֵא בַּהִיהְ
וַשִׁי סַרְוַסְיַה לוֹקַסְיַה סְתְהָאוַרַסְיַה צַ׳רַסְיַה צַ׳ה

״אישיות אלוה, שחי בגופה של כל ישות חיה, שולט בישויות החיים שביקום כולו. הגוף מורכב מתשעה שערים (שתי עיניים, שני נחיריים, שתי אוזניים, פה אחד, פי הטבעת, ואבר המין). ישות-החיים במצבה המותנה מזדהה עם הגוף; מכל מקום, כאשר זו מזדהה עם האל שבתוכה, או אז היא בת-חורין כמותו, אפילו בעודה בגופה.״ (שְׁוֶתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד 3.18) אדם מודע לקְרִישְׁנַה חופשי מפעילותו החיצונית והפנימית של הגוף החומרי.

פסוק 14

נַה קַרְתְּרִיתְוַם נַה קַרְמָאנִי לוֹקַסְיַה סְרִיגַ׳תִי פְּרַבְּהוּה
נַה קַרְמַה-פְּהַלַה-סַמְיוֹגַם סְוַבְּהָאוַס תוּ פְּרַוַרְתַתֵא

נַה—לעולם לא; קַרְתְּרִיתְוַם—תפישת 'אני העושה'; נַה—ולא; קַרְמָאנִי—את הפעולות; לוֹקַסְיַה—של האנשים; סְרִיגַ׳תִי—יוצר; פְּרַבְּהוּה—אדון עיר הגוף; נַה—ולא; קַרְמַה-פְּהַלַה—לתוצאות המעשים; סַמְיוֹגַם—קשר; סְוַבְּהָאוַה—מידות הטבע החומרי; תוּ—אלא; פְּרַוַרְתַתֵא—פועלות.

הנשמה ששוכנת בגוף ומושלת בעיר גופה, אינה יוצרת פעולה, אינה גורמת לאיש לפעול, גם אינה יוצרת את פירות העמל. כל זה מתבצע בידי מידות הטבע החומרי.

כפי שיוסבר בפרק השביעי, ישות החיים היא אחת מאוניו או מטבעיו של אלוהים; היא שונה מחומר, שמהווה טבע אחר – נחות – של האל. מזה זמנים רבים שהאון העילי – ישות החיים – קשור בדרך כלשהי לטבע החומרי. הגוף בן החלוף, או משכנה החומרי של ישות החיים, הוא גורמן של פעולות רבות ותגובותיהן. באווירה מותנית שכזו, מזדהה ישות החיים (מתוך בורות) עם גופה, ונאלצת לסבול את תוצאות מעשי הגוף. בערות עתיקת יומין זו היא סיבת הסבל והמצוקות הגופניות כולן. ישות חיים שמתעלה ומתבדלת מן הפעילות הגופנית, משתחררת גם מתגובותיה. כל עוד זו מצויה בעיר הגוף, נראה כאילו היא האדון, אף שלמעשה, גופה לא שייך לה, גם אינה שולטת במעשיו ובתגובותיו. היא בסך הכול נאבקת לקיומה בתוך הים החומרי. גלי הים מטלטלים אותה, מבלי שתוכל להשתלט עליהם. הפתרון הטוב ביותר לכן, הוא תודעת קְרִישְׁנַה נשגבת, כי רק זו תוכל למשותה מן המים ולהצילה מתלאותיה.

פסוק 15

נָאדַתְתֵא קַסְיַצִ׳ית פָּאפַּם נַה צַ׳יְוַה סוּקְרִיתַם וִיבְּהוּה
אַגְ׳נָאנֵנָאוְרִיתַם גְ׳נָאנַם תֵנַה מוּהְיַנְתִי גַ׳נְתַוַה

נַה—אינו; אָדַתְתֵא—מקבל; קַסְיַצִ׳ית—של מישהו; פָּאפַּם—את החטא; נַה—לא; צַ׳ה—ו-; אֵוַה—אכן; סוּ-קְרִיתַם—מעשים טובים; וִיבְּהוּה—האל; אַגְ׳נָאנֵנַה—על ידי הבערות; אָוְרִיתַם—מכוסה; גְ׳נָאנַם—ידע; תֵנַה—בעטיה; מוּהְיַנְתִי—מתבלבלות; גַ׳נְתַוַה—ישויות החיים.

אך גם אלוהים אינו אחראי לעוונותיו או מעשיו הטובים של מישהו. מכל מקום, ישויות חיים עוטות-גוף מתבלבלות, בגלל הבערות שמסתירה מהן כל ידע אמיתי.

המילה הסנסקריטית ויבְּהוּ פירושה האל העליון שניחן בכל השפעים – בידע, נכסים, און, פרסום, יופי ופרישות – לאינסוף. הוא מסופק בתוך עצמו תמיד, ובלתי מושפע ממעשים טובים או רעים. זה לא הוא שיוצר את מצביה השונים של ישות החיים; מבולבלת מבערות, זו מתאווה לתנאי חיים מסוימים, ורצון זה מהווה ראשיתה של שרשרת של פעולות ותגובות. ישות החיים, מעצם טבעה העילי מלאה בידע, אלא שבשל כוחה המוגבל היא נוטה ליפול להשפעתה של בערות. אלוהים הוא כל יכול, אולם ישות החיים אינה. האל הוא ויבְּהוּ, יודע כול, בעוד שישות החיים היא אַנוּ, מזערית. מאחר שהיא נשמה חיה, הרי שהיא ניחנת ברצון חופשי. אולם רצונותיה מתגשמים באמצעות האל הכל-יכול; האל מאפשר לה להגשים גם את רצונותיה המבולבלים, אולם אינו אחראי לפעולות ולתגובות שנובעות מאלה. במצב מבולבל שכזה נוטה הנשמה שבגוף להזדהות עם גופה החומרי הזמני, ומתנסה אז בשמחה וסבל בני-חלוף. האל כפַּרַמָאתְמָא, נשמת-העל, הוא בן לווייתה התמידי, ויכול לכן, להבין את תשוקותיה, ממש כשם שניתן להריח את ניחוחו של פרח כשמתקרבים אליו. תשוקה מהווה התנייה סמויה של ישות החיים. האל ממלא את תשוקותיה כראוי לה: "מחשבות לו לאדם, ואלוהים מגשימן על-פי דרכו." מכאן שהישות הייחודית אינה כל-יכולה; היא מוגבלת ביכולתה להגשים את מאווייה. אלוהים לעומת זאת, מסוגל להגשים את התשוקות כולן. מאחר שהוא שווה ביחסו לכול, הרי שאינו מתערב בתשוקותיהן של ישויות החיים ובעצמאותן המזערית. מכל מקום, כאשר אלה מתאוות לו, או אז האל משגיח עליהן במיוחד; הוא מעודדן להשתוקק בדרך שתוביל אותן אליו, לאושר נצחי. במזמורים הוֶדיים נאמר, אֶשַה אוּ הִי אֶוַה סָאדְהוּ קַרְמַה קָארַיַתִי תַּם יַם אֶבְּהְיוֹ לוֹקֶבְּהְיַה אוּנְנִינִישַׁתֶא. אֶשַה אוּ אֶוָאסָאדְהוּ קַרְמַה קָארַיַתִי יַם אַדְהוֹ נִינִישַׁתֶא: "האל מעסיק את ישות החיים בפעילות צדיקה כדי לרומם אותה, ומעסיקה בפעילות לא מבורכת כדי לדרדרה לגיהינום." (קַוּשִׁיתַקִי אוּפַּנִישַׁד 3.8)

אַגְ'נוֹ גַ'נְתוּר אַנִישוֹ 'יַם אָתְמַנַה סוּקְהַה-דוּהְקְהַיוֹה
אִישְׁוַרַה-פְּרֵריתוֹ גַצְ'צְ'הֵת סְוַרְגַם וָאשְׁו אַבְּהְרַם אֶוַה צַ'ה

"במצוקתה כמו בשמחתה, ישות החיים תלויה תמיד. ברצונו של העליון היא מגיעה לעדן או לגיהינום, כמו ענן שנסחף ברוח."

מכאן שישות החיים, בתשוקתה הראשונה להימנע מתודעת קְרִישְׁנַה, מביאה על עצמה את בלבולה. אף שהיא נצחית מטבעה, מלאה בחדווה ומודעת, בגלל קטנותה, היא שוכחת את מעמדה האמיתי בשירות לאל, ומסתבכת בבורות. ואז, בתעתועי הבערות, היא מכריזה שאלוהים אחראי לקיומה המותנה. זה מאושש גם בוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה (2.1.34) וַיְשַׁמְיַה-נַיְרְגְהְרִינְיֵא נַה סָאפֵּקְשַׁתְוָאת תַתְהָא הִי דַרְשַׁיַתִי: "האל אינו אוהב או שונא איש, גם אם נראה שכך."

פסוק 16

גְ'נָאנֵנַה תוּ תַד אַגְ'נָאנַם יֵשָׁאם נָאשִׁיתַם אָתְמַנַהּ
תֵשָׁאם אָדִיתְיַה-וַג' גְ'נָאנַם פְּרַקָאשַׁיַתִי תַת פַּרַם

גְ'נָאנֵנַה—באמצעות ידע; תוּ—אולם; תַת—הזו; אַגְ'נָאנַם—הבערות; יֵשָׁאם—אשר שלהם; נָאשִׁיתַם—נהרסת; אָתְמַנַהּ—לגבי ישות החיים; תֵשָׁאם—שלהם; אָדִיתְיַה-וַת—כמו השמש; גְ'נָאנַם—ידע; פְּרַקָאשַׁיַתִי—מאיר; תַת פַּרַם—תודעת קְרִישְׁנַה.

אולם כאשר מואר האדם בידע שמסלק את בורותו, או אז מגלה לו חכמתו הכול, כמו השמש שמאירה הכול בשעות היום.

אין ספק שמי ששכחו את קְרִישְׁנַה הנם מבולבלים, בעוד שמי שמודעים לקְרִישְׁנַה אינם מבולבלים כלל. בבְּהַגַוַד-גִיתָא נאמר, סַרְוַם גְ'נָאנַה-פְּלַוֵנַה, גְ'נָאנָאגְנִיהּ סַרְוַה-קַרְמָאנִי ו-נַה הִי גְ'נָאנֵנַה סַדְרִישַׁם. ידע מוערך תמיד. ומהו אותו ידע? ידע מושלם מושג עם שמתמסרים לקְרִישְׁנַה. בפסוק התשעה-עשר של הפרק השביעי נאמר, בַּהֻוּנָאם גַ'נְמַנָאם אַנְתֵא גְ'נָאנַוָאן מָאם פְּרַפַּדְיַתֵא. לאחר לידות רבות, כאשר בעל הידע המושלם מתמסר לקְרִישְׁנַה, או מפתח תודעת קְרִישְׁנַה, הרי שהכול נגלה לו, כמו שהכול מתגלה לאור יום. בלבולה של ישות החיים הוא רב פנים. בעיוורונה היא חושבת למשל, שהיא אלוהים, ואז נופלת למעשה, למלכודתה האחרונה של הבורות. אם היא אלוהים, מדוע מצליחה הבורות לשטות בה? כיצד מצליחה הבורות לתעתע באלוהים? כי אם זה כך, הרי שהבורות, או השטן, חזקים מאלוהים. רק מי ששרוי בתודעת קְרִישְׁנַה מושלמת יכול ללמד ידע אמיתי. צריך משום כך לחפש אחר מורה רוחני מוסמך שכזה, וללמוד בהדרכתו מהי תודעת קְרִישְׁנַה. רק תודעת קְרִישְׁנַה בכוחה לסלק כל בערות, כשם שהשמש מסלקת את החשיכה. גם אדם שיודע בשלמות שהוא אינו הגוף אלא נשגב לגוף, אפשר שלא ידע להבחין בין הנשמה לנשמת-העל. מכל מקום, מי שטורח ומחפש אחר מקלט והדרכה אצל מורה מודע לקְרִישְׁנַה, יוכל לדעת הכול; רק נציגו של אלוהים יכול ללמד אודות אלוהים ויחסינו עמו. נציג כזה אינו מכריז שהוא אלוהים לעולם,

אף שראוי לכבדו כמו את אלוהים, בגלל שהוא מחזיק בידע אודות אלוהים. צריך ללמוד ולדעת להבחין בין אלוהים לבין ישות החיים. בפרק השני (2.12) שְׂרִי קְרִישְׁנַה אומר שישות החיים היא ייחודית, כמו גם האל. הכול היו ייחודיים בעבר, הם ייחודיים עתה, וימשיכו ויהיו ייחודיים בעתיד, גם לאחר הגאולה. בלילה, בחושך, הכול נראה כמו אחד, בעוד שביום, לאור השמש, נגלים הדברים בזהותם האמיתית. ידע אמיתי מורה על קיום רוחני בו-זמני של אחדות וייחודיות.

פסוק 17

תַד-בּוּדְדְהַיַס תַד-אָתְמָאנַס תַן-נִישְׁטְהָאס תַת-פַּרָאיַנָאהּ
גַצְ׳צְ׳הַנְתִי אַפּוּנַר-אָוְרִיתְתִים ג׳ְנָאנַה-נִירְדְהֻוּתַה-קַלְמַשָׁאהּ

תַת-בּוּדְדְהַיַה—אלו שתבונתם ממוקדת בעליון; תַת-אָתְמָאנַהּ—אלה שמֶחשבם ממוקד תמיד בעליון; תַת-נִישְׁטְהָאהּ—אלו שאמונתם מיועדת לעליון בלבד; תַת-פַּרָאיַנָאהּ—אלו ששמו מבטחם בו לחלוטין; גַצְ׳צְ׳הַנְתִי—מגיעים; אַפּוּנַהּ-אָוְרִיתְתִים—לגאולה; ג׳ְנָאנַה—על-ידי ידע; נִירְדְהֻוּתַה—התנקו; קַלְמַשָׁאהּ—אלו שחטאיהם.

בשעה שתבונתו של אדם, מֶחשבו, אמונתו ומבטחו מתמקדים כולם בעליון, מטהרו הידע המושלם מכל ספק, והוא צועד בבטחה בנתיב הגאולה.

שְׂרִי קְרִישְׁנַה הוא האמת הנשגבת, העליונה. הקביעה שהוא אישיות אלוה העילאי מהווה מוקד הבְּהַגַוַד-גִיתָא. זו גם גרסת הספרות הוֶדית כולה. פַּרַה-תַתְּוַה פירושה המציאות העליונה. זו מובנת על-ידי יודעי הנשגב כבְּרַהְמַן, פַּרַמָאתְמָא, ובְּהַגַוָאן. בְּהַגַוָאן, או אישיות אלוה העילאי, נחשב להיבט העליון של המוחלט, ואין למעלה ממנו. האל אומר, מַתְּתַהּ פַּרַתַרַם נָאנְיַת קִינְצ׳יד אַסְתִי דְהַנַנְג׳יַה. הבְּרַהְמַן הבלתי אישי, גם הוא נסמך על קְרִישְׁנַה: בְּרַהְמַנוֹ הִי פְּרַתִישְׁטְהָאהַם. מכאן שקְרִישְׁנַה הוא המציאות העליונה מכל הבחינות. אין ספק שמי שמֶחשבו, תבונתו, אמונתו ומקלטו נתונים לקְרִישְׁנַה תמיד, כלומר, שהוא מודע כולו לקְרִישְׁנַה, מתנקה מכל ספק וקונה לו ידע מושלם אודות הנשגב. אדם מודע לקְרִישְׁנַה מבין לעומקה את השניוּת שבקְרִישְׁנַה (כלומר אחדות וייחודיות בו-זמנית), ומצויד בידע נשגב שכזה, ביכולתו להתקדם ביציבות בנתיב הגאולה.

פסוק 18

וִידְיָא-וִינַיַה-סַמְפַּנְנֶא בְּרָאהְמַנֶא גַוִי הַסְתִינִי
שׁוּנִי צַ׳יְוַה שְׁוַה-פָּאקֶא צַ׳ה פַּנְדִיתָאהּ סַמַה-דַרְשִׁינַהּ

וידְיָא—בידע; ויניַהַ—בנועם הליכות; סַמְפַּנְנֵא—ניחן; בְּרָאהְמַנֵא—על בְּרָאהְמַנַּה; גַוִי—על פרה; הַסְתיני—על פיל; שׁוּני—על כלב; צַ׳ה—ו-; אֵוַה—אכן; שְׁוַה-פָּאקָא—על אוכל הכלבים (חסר המעמד); צַ׳ה—ו-; פַּנְדִיתָאה—חכמים; סַמַה-דַרְשִׁינַהּ—מסתכלים באופן שווה.

בזכותו של ידע אמיתי, רואים החכמים הענווים בעין שווה בְּרָאהְמַנַּה מלומד ונעים הליכות, פרה, פיל, כלב, כמו גם את אוכל-הכלבים (חסר המעמד).

אדם מודע לקְרִישְׁנַה אינו מפלה בין מיני חיים שונים או בין מעמדות. הבְּרָאהְמַנַּה וחסר המעמד נבדלים אמנם, מבחינה חברתית, כמו שגם כלב, פרה או פיל נבדלים זה מזה במינם, אולם מנקודת ראותו של המלומד בנשגב, ההבדלים הגופניים הללו הם חסרי משמעות. זאת משום שהכול קשורים לעליון; האל מצוי בלב כול באמצעות חלקו המוחלט פַּרַמָאתְמָא. הבנת העליון בצורה כזו מהווה ידע אמיתי. האל אינו מתחשב בהבדלים הגופניים שבמעמדות או במיני החיים השונים; הוא מעניק את חסדו באופן שווה לכול ונוהג בהם כידיד, אף שבמצבים השונים כולם הוא שומר על מעמדו כפַּרַמָאתְמָא. הוא מצוי כפַּרַמָאתְמָא בחסר המעמד כמו גם בבְּרָאהְמַנַּה, אף ששניים אלה נבדלים בגופם. הגוף הוא תוצר חומרי של מידות-טבע שונות, בעוד שהנשמה ונשמת-העל שבתוך הגוף הם בעלי אותה איכות רוחנית. מכל מקום, השוויון האיכותי הזה שביניהם, אין לפרשו כשוויון כמותי, שהרי הנשמה הייחודית מצויה רק בגופה שלה, בעוד שהפַּרַמָאתְמָא מצוי בגופים כולם. אדם מודע לקְרִישְׁנַה בקי בכל זה בשלמות, ומכאן שהוא המלומד האמיתי, וניחן בראייה שווה. מודעות, נצחיות וחדווה מאפיינות גם את הנשמה וגם את נשמת-העל. אלא שהנשמה הייחודית מודעת רק בתחומי גופה המוגבלים, ואילו נשמת-העל מודע לגופים כולם, ומצוי בכולם ללא אפליה.

פסוק 19

איהַיְוַה תַיְר ג׳יתַהּ סַרְגוֹ יֵשָׁאם סָאמְיֵא סְתְהִיתַם מַנַהּ
נירְדוֹשַׁם הי סַמַם בְּרַהְמַה תַסְמָאד בְּרַהְמַנִי תֵא סְתְהִיתָאהּ

איהַה—בחיים אלו; אֵוַה—אכן; תַיְהּ—על ידיהם; ג׳יתַהּ—נכבשו; סַרְגַהּ—לידה ומוות; יֵשָׁאם—אשר שלהם; סָאמְיֵא—בראייה שווה; סְתְהִיתַם—שרוי; מַנַהּ—המֶחשָׁב; נירְדוֹשַׁם—חסר פגמים; הי—אכן; סַמַם—כמו; בְּרַהְמַה—בְּרַהְמַן; תַסְמָאת—על כן; בְּרַהְמַני—בעליון; תֵא—הם; סְתְהִיתָאהּ—שרויים.

אלה שמֶחשָׁבם מעוגן בראייה שווה שכזו, כבר גברו על מגבלות הלידה והמוות. הם נקיים מרבב כבְּרַהְמַן, ומכאן שכבר שרויים בבְּרַהְמַן.

ראייה שווה, כנזכר לעיל, מעידה על הגשמה עצמית. מי שהתעלו לשלב כזה, פירושו של דבר שגברו על ההתניות החומריות, ובמיוחד על לידה ומוות. כל עוד מזדהים עם הגוף, נחשבים לנשמה מותנית. ההשתחררות מחיים מותנים אפשרית כאשר מגיעים להגשמה עצמית, וקונים ראייה שווה. במילים אחרות, לא שבים עוד ונולדים אז בעולם החומרי, ולאחר המוות נכנסים לרקיע הרוחני. אישיות אלוה הוא נקי מרבב כיוון שאינו נמשך לדבר, גם אינו מתעב דבר. כל ישות חיים שנפטרת ממשיכה ותיעוב, גם היא הופכת נקייה מרבב וזכאית להיכנס לרקיע הרוחני. אנשים שכאלה נחשבים לבני חורין, ומאפייניהם יתוארו להלן.

פסוק 20

נַה פְּרַהְרִישְׁיֵת פְּריַיַם פְּרָאפְּיַה נוֹדְויגֵ׳ת פְּרָאפְּיַה צָ׳אפְּריַיַם
סְתְהירַה-בּוּדְדְהיר אַסַמְמֻוּדְהוֹ בְּרַהְמַה-ויד בְּרַהְמַני סְתְהיתַהּ

נַה—לעולם אינו; פְּרַהְרִישְׁיֵת—עולץ; פְּריַיַם—דבר נעים; פְּרָאפְּיַה—בהשיגו; נַה—לעולם לא; אוּדְויגֵ׳ת—מקונן; פְּרָאפְּיַה—בהשיגו; צַ׳ה—ו-; אַפְּריַיַם—לא נעים; סְתְהירַה-בּוּדְדְהיה—בעל תבונה עצמית; אַסַמְמֻוּדְהַה—אינו מבולבל; בְּרַהְמַה-וית—יודע בשלמות את העליון; בְּרַהְמַני—בנשגב; סְתְהיתַהּ—שרוי.

מי שאינו עולץ בהיקרה לו דבר נעים, גם אינו מקונן בפוגשו בלא-נעים, והנו בעל תבונה עצמית, דעתו אינה מבולבלת, והוא יודע את מדע האלוהים – אדם כזה שרוי בנשגב.

אלו הם סימניו של מי שהגיע להגשמה עצמית. הסימן הראשון הוא שאינו טועה ומזהה את עצמו עם גופו. הוא יודע לחלוטין שאינו גופו, אלא חלקיק של אישיות אלוה. משום כך הוא אינו עולץ בשעה שמזדמנים לו דברים שקשורים לגופו, גם אינו מקונן באבדנם. יציבות נפשית כזו נקראת סְתְהירַה-בּוּדְדְהי, או תבונה עצמית. לעולם הוא אינו מתבלבל וחושב את גופו הגשמי לנשמה, גם אינו חושב את הגוף לנצחי ומתעלם מקיום הנשמה. הידע הזה מרוממו להבנת המדע השלם של האמת המוחלטת, כלומר בְּרַהְמַן, פַּרַמָאתְמָא ובְּהַגַוָאן. ומשקנה לו ידע מושלם אודות מעמדו היסודי, הרי שאינו מנסה לשווא להיות לאחד עם העליון ולהיטמע בו. זוהי הבנת הבְּרַהְמַן, או הגשמה עצמית. ותודעה יציבה שכזו נקראת תודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 21

בָּאהְיַה-סְפַּרְשֵׁשְׁו אַסַקְתָאתְמָא וינְדַתְי אָתְמַני יַת סוּקְהַם
סַה בְּרַהְמַה-יוֹגַה-יוּקְתָאתְמָא סוּקְהַם אַקְשַׁיַם אַשְׁנוּתֵא

בָּאהְיַה-סְפַּרְשֵׁשׁוּ—לעינוג חושים חיצוני; אַסַקְתַה-אָתְמָא—אדם שאינו קשור; וינְדַתי—מוצא; אָתְמַני—בעצמי; יַת—מפני ש-; סוּקְהַם—עונג; סַה—הוא; בְּרַהְמַה-יוֹגַה—להתמקדות בעליון; יוּקְתַה-אָתְמָא—קשור; סוּקְהַם—חדווה; אַקְשַׁיַם—אינסופית; אַשְׁנוּתֵא—נהנה.

אדם בן-חורין שכזה אינו נמשך עוד אחר הנאות חושים גשמיות. הוא שרוי תמיד בטראנס, וחווה בעונג שבתוכו. בזכות התמקדותו בעליון הוא מגיע להגשמה עצמית וזוכה ליהנות מחדווה אינסופית.

שְׂרִי יָאמוּנָאצָ׳ארְיַה, שהיה דָבֵק דגול המודע לקְרִישְׁנַה, אמר:

יַד-אַוַדְהִי מַמַה צֵ׳תַהּ קְרִישְׁנַה-פָּאדָארַוינְדֵא
נַוַה-נַוַה-רַסַה-דְהָאמַנְי אוּדְיַתַם רַנְתוּם אָסִית
תַד-אַוַדְהִי בַּתַה נָארִי-סַנְגַמֵא סְמַרְיַמָאנֵא
בְּהַוַתי מוּקְהַה-וִיקָארַהּ סוּשְׁטְהוּ נִישְׁטְהִיוַנַם צַ׳ה

״מאז שאני עוסק בשירות נשגב ואוהב לקְרִישְׁנַה, וחווה בעונג הולך וגובר, כל אימת שאני מהרהר בתענוגות מיניים, אני יורק לעצם המחשבה, ושפתיי מתעוותות בסלידה.״ אדם בבְּרַהְמַה-יוֹגַה, או בתודעת קְרִישְׁנַה, שקוע כל כך בשירות אוהב לאל, עד כי הוא מאבד כל טעם לעינוג חושים חומרי. הנאה מינית נחשבת למענגת מכל תענוגות החומר; העולם כולו נע תחת קסמיה, והיא היחידה שמניעה את האדם החומרני לפעולה. אדם בתודעת קְרִישְׁנַה לעומת זאת, אף שנמנע ממין, פועל אפילו ביתר מרץ ללא זה. זהו המבחן להתקדמות הרוחנית. הגשמה רוחנית והנאה מינית נוגדות זו את זו. אדם מודע לקְרִישְׁנַה הוא נשמה בת-חורין, ומשום כך אינו נמשך לשום עינוג חושי.

פסוק 22

יֵא הִי סַמְסְפַּרְשַׁה-גָ׳א בְּהוֹגָא דוּהְקְהַה-יוֹנַיַה אֵוַה תֵא
אָדְי-אַנְתַוַנְתַהּ קוּנְתֵיַה נַה תֵשׁוּ רַמַתֵא בּוּדְהַהּ

יַא—אלו אשר; הִי—אכן; סַמְסְפַּרְשַׁה-גַ׳אהַ—נוצרים ממגע עם החושים החומריים; בְּהוֹגָאהַ—הנאות; דוּהְקְהַה—למצוקה; יוֹנַיַהַ—המקורות; אֶנַה—אכן; תֵא—הם; אָדִי—ראשית; אַנְתַה—אחרית; וַנְתַהַ—בעלי; קוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; נַה—לעולם לא; תֵשוּ—בהם; רַמַתֵא—מוצא עונג; בּוּדְהַהַ—אדם חכם.

הנבון אינו נוטל חלק במקורות הסבל, אשר נוצרים ממגע עם החושים החומריים. הו בן קוּנְתִי, להנאות כאלה יש ראשית ואחרית, והחכם אינו מוצא בהן עונג.

עינוג חושים חומרי נוצר ממגע עם החושים החומריים. הגוף הוא בן חלוף, וכמותו גם החושים. אדם בן חורין אינו מוצא כל עניין בארעי. לאחר שטעם את החדווה שבעונג נשגב, כיצד יוכל להסכים וליהנות מעונג כוזב? בפַּדְמַה-פּוּרָאנַה נאמר:

רַמַנְתֵא יוֹגִינוֹ ׳נַנְתֵא סַתְיָאנַנְדֵא צִ׳יד-אָתְמַנִי
איתִי רָאמַה-פַּדֵנָאסַוּ פַּרַם בְּרַהְמָאבְּהִידְהִייַתֵא

״היוגים המיסטיים מפיקים עונג נשגב אינסופי מהאמת המוחלטת, ומשום כך ידוע אישיות-אלוה, האמת המוחלטת העליונה, גם כרָאמַה.״
גם בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (5.5.1) נאמר:

נָאיַם דֵהוֹ דֵהַה-בְּהָאגָ׳אם נְרִי-לוֹקֵא
קַשְׁטָאן קָאמָאן אַרְהַתֵא ויד-בְּהוּגָ׳אם יֵא
תַפּוֹ דיוְיַם פּוּתְרַקָא יֵנַה סַתְתְוַם
שׁוּדְדְהְיֵד יַסְמָאד בְּרַהְמַה-סוּקְהְיַם תְו אַנַנְתַם

״בני היקרים, המאמץ הרב והעמל שאנו משקיעים בעודנו בגוף אדם לצורך עינוג חושים, הוא חסר היגיון, שהרי תענוגות שכאלה מצויים גם לאוכלי הצואה (חזירים). בחיים אלה עליכם לתרגל סיגופים לטיהור ההוויה, כיוון שעל-ידי תרגול שכזה תוכלו לחוות בחדווה נשגבת ואינסופית.״
יוגים אמיתיים או מלומדים בנשגב אינם נמשכים אחר תענוגות חושים, שבסך הכול מנציחים את הקיום החומרי. ככל שמתמכרים לאלה, רק מוסיפים ומסתבכים במצוקות החומר.

פסוק 23

שַׁקְנוֹתִיהַיְוַה יַהַ סוֹדְהוּם פְּרָאק שַׁרִירַה-וִימוֹקְשַׁנָאת
קָאמַה-קְרוֹדְהוֹדְבְּהַוַם וֵגַם סַה יוּקְתַהַ סַה סוּקְהִי נַרַהַ

שַׁקְנוֹתִי—מסוגל; איהַה אֱוַה—בגוף הנוכחי; יַהֶ—מי ש-; סוֹדְהוּם—לשאת; פְּרָאק—לפְנֵי; שַׁרִירַה—של הגוף; וימוֹקְשַׁנָּאת—נטישה; קָאמַה—מתשוקה; קְרוֹדְהַה—מכעס; אוּדְבְּהַוַם—נוצרים; וֶגַם—דחפים; סַהַ—הוא; יוּקְתַהַ—נמצא בטראנס; סַהַ—הוא; סוּקְהִי—מאושר; נַרַהַ—אדם.

מי שעוד לפני שנטש גוף זה, מסוגל לעמוד בפני דחפי החושים הגשמיים ולרסן את יֵצר התשוקה והכעס – מעמדו איתן והוא מאושר בעולם זה.

מי שמבקש להתקדם ביציבות בנתיב ההגשמה העצמית, חייב לנסות ולשלוט בדחפי החושים החומריים. הדחפים הם דחף הדיבור, דחף הכעס, דחפי המֶחשָׁב, דחף הקיבה, הדחף המיני, ודחפי הלשון. מי שמסוגל לרסן את יצריהם של כל החושים הללו, לרבות המֶחשָׁב, נקרא גוֹסְוָאמִי, או סְוָאמִי. הגוֹסְוָאמִי מוותר על הדחפים הללו כולם, וחייו מרוסנים לגמרי. בשעה שתשוקות חומריות אינן באות על סיפוקן, מתעורר כעס, וכעס מסעיר את המֶחשָׁב, העיניים ובית החזה. צריך ללמוד לרסן את אלה, לפני נטישת הגוף החומרי. מי שהצליח בכך, הרי שהגיע להגשמה עצמית והנו שרוי בחדווה. למעשה, זו חובתו של כל מי שחותר להגשמה עצמית – לנסות בכל כוחותיו למשול בתשוקה ובכעס.

פסוק 24

יוֹ 'נְתַה-סוּקְהוֹ 'נְתַר-אָרָאמַס תַתְהָאנְתַר-ג'יוֹתִיר אֱוַה יַהַ
סַה יוֹגִי בְּרַהְמַה-נִירְוָאנַּם בְּרַהְמַה-בְּהֻוּתוֹ 'דְהִיגַצְ'צְ'הַתִי

יַהַ—מי ש-; אַנְתַה-סוּקְהַהַ—מוצא את שמחתו בתוך עצמו; אַנְתַה-אָרָאמַהַ—מתענג באופן פעיל בתוך עצמו; תַתְהָא—כמו גם; אַנְתַה-ג'יוֹתִיהַ—מכוון מטרתו אל תוך עצמו; אֱוַה—אכן; יַהַ—מי ש-; סַהַ—הוא; יוֹגִי—יוגי; בְּרַהְמַה-נִירְוָאנַּם—גאולה בעליון; בְּרַהְמַה-בְּהֻוּתַהַ—הגיע להגשמה עצמית; אַדְהִיגַצְ'צְ'הַתִי—משיג.

מי שמוצא את שמחתו בתוך עצמו, שפועל ומתענג בתוך עצמו, ומכוון את מטרתו אל תוך עצמו – הוא היוגי המושלם. גאולתו בעליון, ובסופו של דבר יגיע לעליון.

מי שאינו מסוגל לחוות חדווה בתוכו, כיצד יוכל לנטוש פעילות חיצונית למען אושר מלאכותי? אושרו של אדם בן-חורין הוא חוויה ממשית, ומשום כך ביכולתו לשבת חרישי בכל מקום ולהתענג על פעילות החיים בתוכו. אדם בן-חורין שכזה

אינו מתאווה עוד אחר אושר חומרי חיצוני. עם שהוא מגיע לשלב זה, שיבתו הביתה לאלוהות היא ודאית.

פסוק 25

לַבְּהַנְתֵא בְּרַהְמַה-נירְוָאנַם רִישַׁיַה קְשִׁינַה-קַלְמַשָׁאה
צְ׳הינְנַה-דְוַיְדְהָא יַתָאתְמָאנַה סַרְוַה-בְּהֻוּתַה-היתֵא רַתָאה

לַבְּהַנְתֵא—משיגים; בְּרַהְמַה-נירְוָאנַם—גאולה בעליון; רִישַׁיַה—פעילים בתוך עצמם; קְשִׁינַה-קַלְמַשָׁאה—נקיים מחטא; צְ׳הינְנַה-דְוַיְדְהָאה—אלו ששניותם נחתכה; יַתַה-אָתְמָאנַה—עוסקים בהגשמה עצמית; סַרְוַה-בְּהֻוּתַה—עבור כל ישויות החיים; היתֵא—בפעילות רווחה; רַתָאה—עוסקים.

מי שגברו על השניוּת תולדת הספק ומֶחשָׁבם שקוע בתוכם, מי שפועלים תמיד לרווחת כלל ישויות החיים, והם נקיים מכל חטא – אלה זוכים לגאולה בעליון.

רק מי שמודע כולו לקְרִישְׁנַה פועל באמת לרווחת כלל ישויות החיים. הוא יודע שקְרִישְׁנַה הוא המקור לכול והוא פועל ברוח זו; מכאן שמעשיו מיטיבים לכול. סִבלה של האנושות מקורו בשכחה שקְרִישְׁנַה הוא המתענג העליון, בעל הקניין העליון, והידיד העליון. לפעול ולהחיות מודעות זו בחברה האנושית כולה מהווה פעילות הרווחה העליונה. אלא שרק מי שהגיע לגאולה בעליון יכול לעסוק בפעילות נעלה שכזו. אדם מודע לקְרִישְׁנַה אינו מפקפק בעליונותו של קְרִישְׁנַה. זאת משום שהוא נקי מחטא. זהו שלב של אהבה אלוהית.
לעומת זאת, מי שפועל רק לרווחתה הגופנית של החברה האנושית, אינו עוזר למעשה, לאיש. לא די בהקלה זמנית לגוף החיצוני או למֶחשָׁב. הקשיים שאנו פוגשים במאבק האכזרי לקיום, סיבתם האמיתית היא שִׁכחת יחסינו עם אלוהים. מי שמודע כליל ליחסיו עם קְרִישְׁנַה הוא בן-חורין, גם בעודו במשכנו החומרי.

פסוק 26

קָאמַה-קְרוֹדְהַה-וימוּקְתָאנָאם יַתִינָאם יַתַה-צֶ׳תַסָאם
אַבְּהיתוֹ בְּרַהְמַה-נירְוָאנַם וַרְתַתֵא וידיתָאתְמַנָאם

קָאמַה—מתשוקה; קְרוֹדְהַה—מכעס; וימוּקְתָאנָאם—לחופשיים; יַתִינָאם—לאנשים הקדושים; יַתַה-צֶ׳תַסָאם—לאילו השולטים לחלוטין במֶחשָׁבם; אַבְּהיתַה—בעתיד

הקרוב; בְּרַהְמַה-נירְוָאנַם—גאולה בעליון; וַרְתַתֵא—ישנה; וידיתַה-אָתְמַנָאם—לאלו היודעים את העצמי.

לחופשיים מכעס ותשוקות חומריות, שהגיעו להגשמה עצמית, והם בעלי משמעת עצמית וחותרים ללא הרף לשלמות – לאלה מובטחת גאולה בעליון בעתיד הקרוב.

אדם מודע לקְרִישְׁנַה נעלה מכל אותם קדושים שחותרים ללא הרף לגאולה. הבְּהָאגַוַתַם (4.22.39) מאשש עובדה זו:

יַת-פָּאדַה-פַּנְקַגַ׳ה-פַּלָאשַׁה-וילָאסַה-בְּהַקְתְיָא
קַרְמָאשַׁיַם גְרַתְהיתַם אוּדְגְרַתְהַיַנְתי סַנְתַה
תַדְוַן נַה ריקְתַה-מַתַיוֹ יַתַיוֹ ׳פי רוּדְדְהַה-
סְרוֹתוֹ-גַנָאס תַם אַרַנַם בְּהַגַ׳ה וָאסוּדֵוַם

״נסו נא לסגוד בשירות-מסור לוָאסוּדֵוַה, אישיות אלוה העילאי. אפילו חכמים דגולים אינם מסוגלים לכבוש את דחפי החושים באותה יעילות כמו אלה שחווים חדווה נשגבת בשירות לכפות רגלי הלוטוס של האל. שהרי שירות שכזה עוקר משורשיה את התשוקה העזה לפעילות תועלתנית.״
התשוקה לפירות הנאה מושרשת כל כך בנשמה המותנית, עד כי אפילו גדולי החכמים מתקשים לרסנה, חרף מאמציהם הרבים. לעומת זאת, דָבֵק שעוסק כולו בשירות מסור בתודעת קְרִישְׁנַה ושרוי בהגשמה עצמית מושלמת זוכה במהרה לגאולה בעליון. בזכותו של ידע מושלם בהגשמה עצמית, הריהו שרוי בטראנס תמידי. הנה משל שמדגים זאת:

דַרְשַׁנַה-דְהְיָאנַה-סַמְסְפַּרְשַׁיר מַתְסְיַה-קוּרְמַה-ויהַנְגַמָאהּ
סְוָאנְי אַפַּתְיָאני פּוּשְׁנַנְתי תַתְהָאהַם אַפי פַּדְמַה-גַ׳ה

״הו פַּדְמַגַ׳ה! הדג, הצב והציפור מגדלים את צאצאיהם באמצעות ראייה, הגות ומגע. וכך גם אני.״
הדג מגדל את צאצאיו באמצעות מבטו והצב מגדלם בהגות. ביצי הצב מוטלות על האדמה והצב הוגה בהן בעודו במים. באופן דומה מתעלים הדְבֵקים למשכנו של האל, אף שמצוי הרחק מהם, באמצעות הגות מתמדת באל – על-ידי עיסוק בתודעת-קְרִישְׁנַה. דָבֵק שכזה אינו חש עוד במצוקות החומר; שלב חיים זה נקרא בְּרַהְמַה-נירְוָאנַה, או היעדרות סבל חומרי בזכות השתקעות מתמדת בעליון.

פסוקים 28 - 27

סְפַּרְשָׁאן קְרִיתְוָא בַּהִיר בָּאהְיָאמְּשׁ צַ׳קְשׁוּשׁ צַ׳יְוָאנְתַרֵא בְּהְרוּווֹהּ
פְּרָאנָאפָּאנַוּ סַמַוּ קְרִיתְוָא נָאסָאבְּהְיַנְתַרַה-צָ׳ארינַוּ

יַתֶנְדְרִייַה-מַנוֹ-בּוּדְדְהִיר מוּנִיר מוֹקְשַה-פַּרָאיַנַהּ
ויגַתֶצְ׳צְ׳הָא-בְּהַיַה-קְרוֹדְהוֹ יַהּ סַדָא מוּקְתַה אֵוַה סַהּ

סְפַּרְשָׁאן—את מושאי החושים כגון צליל; קְרִיתְוָא—בשומרו; בַּהִיהּ—בחוץ; בָּאהְיָאן—חיצוניים; צַ׳קְשׁוּהּ—את העין; צַ׳ה—ו-; אֵוַה—אכן; אַנְתַרֵא—בתוך; בְּהְרוּווֹהּ—של שתי הגבות; פְּרָאנַה-אַפָּאנַוּ—את האוויר העולה והיורד; סַמַוּ—בהשהייה; קְרִיתְוָא—בשומרו; נָאסַה-אַבְּהְיַנְתַרַה—בתוך הנחיריים; צָ׳ארִינַוּ—נושבים; יַתַה—נשלטים; אינְדְרִייַה—החושים; מַנַה—המֶחשָב; בּוּדְדְהִיהּ—התבונה; מוּנִיהּ—החכם; מוֹקְשַה—לגאולה; פַּרָאיַנַהּ—מיועד; ויגַתַה—נפטר; איצְ׳צְ׳הָא—מתשוקה; בְּהַיַה—מפחד; קְרוֹדְהַהּ—מכעס; יַהּ—מי ש-; סַדָא—תמיד; מוּקְתַהּ—משוחרר; אֵוַה—אכן; סַהּ—הוא.

היוגי שחותר לגאולה מיטהר מכל תשוקה, פחד וכעס, על-ידי שהוא אוטם את עצמו בפני כל מושאי החושים החיצוניים, ומרכז את עיניו ומבטו בין שתי גבותיו. הוא משהה אז את שאיפתו ונשיפתו בתוך נחיריו, ומשיג כך שליטה במֶחשָב, בחושים ובתבונה. מי ששרוי במצב זה תמיד, אין ספק שהוא בן-חורין.

העיסוק בתודעת קְרִישְׁנַה מקנה הבנה מיידית אודות זהותנו הרוחנית. ואז, באמצעות השירות המסור, מבינים גם את האל העליון. דָבֵק שהתייצב בשירות מסור מתעלה לנשגב, וחווה בנוכחותו של האל במעשיו כולם. מצב זה נקרא גאולה בעליון.

לאחר שהאל הסביר לאַרְג׳וּנַה את עקרון הגאולה בעליון, הוא מורה כיצד ניתן להגיע לשלב זה על-ידי תרגול היוגה המיסטית אַשְׁטָאנְגַה-יוֹגַה. זו נחלקת לשמונה שלבים – יַמַה, נִייַמַה, אָסַנַה, פְּרָאנָאיָאמַה, פְּרַתְיָאהָארַה, דְהָארַנָא, דְהְיָאנַה וסַמָאדְהִי. ההסבר שבסוף הפרק החמישי הוא בסך הכול הסבר ראשוני לנושא היוגה. הפרק השישי עוד מפרט ומרחיב בנושא. באמצעות תהליך הפְּרַתְיָאהָארַה לומד האדם לדחות את מושאי החושים כגון צליל, מגע, צורה, טעם וריח, ואז עליו לקבֵּע את מבט עיניו בין שתי גבותיו ולהתרכז בקצה אפו, בעפעפיים עצומים למחצה. לא מומלץ לעצום את העיניים לגמרי, שהרי אז רבים הסיכויים ליפול לתרדמה. גם לא טוב לפקוח אותן לגמרי, כי אז אפשר להימשך אחר מושאי החושים. תנועת הנשימה מושהית בתוך הנחיריים על-ידי נטרול

האוויר העולה והיורד בתוך הגוף. תרגול כזה מקנה שליטה בחושים והימנעות ממושאי החושים החיצוניים, ומכשיר לגאולה בעליון.
תהליך היוגה מסייע להשתחרר מפחדים וכעס. מי שמתקדם בו ומתעלה לנשגב, חווה בנשמת-העל. במילים אחרות, תודעת קְרִישְׁנַה היא התהליך הקל ביותר ליישום עקרונות היוגה. זה יוסבר בפרוטרוט בפרק הבא. אדם מודע לקְרִישְׁנַה עוסק בשירות מסור תמיד; הוא אינו מסתכן ומתיר לחושיו לסטות לעיסוק אחר. דרך זו לשליטה בחושים עדיפה על דרך האַשְׁטָאנְגַה-יוֹגַה.

פסוק 29

בְּהוֹקְתָארַם יַגְ'נַּה-תַפַּסָאם סַרְוַה-לוֹקַה-מַהֵשְׁוַרַם
סוּהְרִידַם סַרְוַה-בְּהֻוּתָאנָאם גְ'נָאתְוָא מָאם שָׁאנְתִים רִיצְ'צְ'הַתִי

בְּהוֹקְתָארַם—הנהנה; יַגְ'נַּה—מההקרבות; תַפַּסָאם—ומהסיגופים; סַרְוַה-לוֹקַה—של כל הכוכבים והאלים למחצה; מַהַה-אִישְׁוַרַם—האל העליון; סוּ-הְרִידַם—המיטיב; סַרְוַה—של כל; בְּהֻוּתָאנָאם—ישויות החיים; גְ'נָאתְוָא—ביודעו; מָאם—שאני (קְרִישְׁנַה); שָׁאנְתִים—שחרור ממכאובי הסבל החומרי; רִיצְ'צְ'הַתִי—משיג.

מי שמודע לי כליל, ויודע שאני הוא הנהנה העליון בהקרבות ובסיגופים, שליטם העליון של כל הכוכבים והאלים-למחצה, ומיטיבן ומשענתן של כל ישויות החיים, מגיע לשלום ולשלווה ומשתחרר ממכאובי הסבל החומרי כולם.

הנשמות המותנות בשבי האשליה מחפשות תמיד אחר שלום ושלווה בעולם החומרי. אלא שאינן יודעות את הנוסחה לשלום, שמוצגת כאן. הטובה שבנוסחאות השלום היא פשוטה עד מאוד: מעשיו של האדם כולם צריכים להתבצע לתענוגו של קְרִישְׁנַה. על הכול להתקדש לשירותו הנשגב, שהרי הוא אדון כל הכוכבים והאלים-למחצה. אף לא אחד גדול ממנו; הוא גדול אף מגדולי האלים-למחצה – בְּרַהְמָא ושִׁיוַה. בוֵדות (שְׁוֵתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד 6.7) הוא מתואר כתַם אִישְׁוַרָאנָאם פַּרַמַם מַהֵשְׁוַרַם. זו האשליה שבהשפעתה מנסות ישויות החיים לשלוט בסובב אותן, אף שלמעשה הן נשלטות בידי אונו החומרי של האל. האל הוא אדון הטבע החומרי, ומבלי להבין עובדות פשוטות אלה, לא יתכן שלום – לפרט ולכלל. זהו מובנה של תודעת קְרִישְׁנַה: קְרִישְׁנַה הוא השליט העליון, ושאר ישויות החיים, לרבות גדולי האלים-למחצה, כולם כפופים לו. שלום אמיתי אפשרי לכן, רק בתודעת קְרִישְׁנַה מושלמת.

הפרק החמישי מהווה הסבר מעשי לתודעת קְרִישְׁנַה, שידועה באופן כללי כקַרְמַה-יוֹגַה. ניתנת כאן תשובה לשאלה הספקולטיבית כיצד יכולה קַרְמַה-יוֹגַה להביא לגאולה. פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה פירושה פעילות שמושתתת על הידע המושלם שאלוהים הוא השליט. פעילות כזו אינה שונה מיֶדע נשגב. בְּהַקְתי-יוֹגַה נחשבת לתודעת קְרִישְׁנַה ישירה, בעוד שגְ'נָאנַה-יוֹגַה נחשבת לנתיב שמוביל לבְּהַקְתי-יוֹגַה. תודעת קְרִישְׁנַה פירושה לפעול מתוך מודעות מלאה ליחסים עם העליון המוחלט, ושלמותה של תודעה זו מתבטאת בידע מושלם אודות קְרִישְׁנַה, או אישיות אלוה העילאי.

הנשמה הטהורה היא חלקיק של אלוהים ומשרתת נצחית שלו. בגלל התשוקה לשלוט במָאיָא (אשליה), היא באה במגע עם מָאיָא, וזו גם הסיבה לאינסוף מצוקותיה. כל עוד היא קשורה עם חומר, הריהי נאלצת לפעול במישור צרכיה החומריים. מכל מקום, בכוחה של תודעת קְרִישְׁנַה לרומם אותה לחיים רוחניים, גם בעודה בתחומי החומר; באמצעות תרגול בעולם החומרי, מתעורר הקיום הרוחני. ככל שמתקדמים יותר, מתרופפת יותר אחיזת החומר. האל אינו מפלה, גם לא נוטה לאיש. הכול תלוי במידת יישומו של האדם את חובותיו בתודעת קְרִישְׁנַה. תרגול זה מסייע לו לרסן את חושיו כליל ולכבוש את השפעתם של תשוקה וכעס. מי שיציב בתודעת קְרִישְׁנַה ושולט ביצרים הנזכרים לעיל, שרוי למעשה בנשגב, או בבְּרַהְמַה-נירְוָאנַה. היוגה המיסטית בת שמונת השלבים נכללת מוּכנית בתודעת קְרִישְׁנַה, שהרי מטרתה הסופית מושגת. על-ידי תרגול יַמַה, נייַמַה, אָסַנַה, פְּרָאנָאיָאמַה, פְּרַתְיָאהָארַה, דְהָארַנָא, דְהְיָאנַה וסַמָאדְהי מושגת התקדמות הדרגתית כלשהי, אלא שאלה בסך הכול שלבים מכינים לשירות מסור, שלבדו יכול להעניק שלווה ושלום לאדם, ומהווה שלמות החיים העליונה.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתיוֶדָאנְתַה בפרק החמישי של שְׁרִימַד-בְּהַגַוַד-גִּיתָא שדן בקַרְמַה-יוגה, פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה.

פרק 6

דְהְיָאנַה-יוֹגַה

פסוק 1

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
אַנָאשְׁרִיתַהּ קַרְמַה-פְּהַלַםּ קָארְיַםּ קַרְמַה קַרוֹתי יַהּ
סַה סַנְנְיָאסִי צַ׳ה יוֹגִי צַ׳ה נַה נירַגְניר נַה צָ׳אקְרִייַהּ

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—האל אמר; אַנָאשְׁרִיתַהּ—אינו לוקח מקלט; קַרְמַה-פְּהַלַם—בפירות מעשיו; קָארְיַם—חובה; קַרְמַה—עבודה; קַרוֹתי—מבצע; יַהּ—מי ש-; סַהּ—הוא; סַנְנְיָאסִי—בשלב הפרישות; צַ׳ה—גם; יוֹגִי—יוגי בעל כוחות נסתרים; צַ׳ה—ו-; נַה—לא; ניה-אַגְניהּ—אינו מצית אש; נַה—לא; צַ׳ה—ו-; אַקְרִייַהּ—אינו ממלא אחר חובה.

אישיות אלוה העילאי אמר: מי שאינו קשור לפירות מעשיו ופועל מתוך חובה הוא בשלב הנזירות והוא היוגי האמיתי, ולא מי שאינו מצית אש ואינו ממלא כל חובה.

האל מסביר בפרק הזה שתהליך היוגה בת שמונה השלבים מהווה אמצעי לשליטה במֶחשָב ובחושים. מכל מקום, זו שיטה קשה מדי לרוב הציבור, במיוחד בתקופת קַלִי. האל אמנם מורה על שיטה זו, אולם מדגיש שתהליך הקַרְמַה-יוֹגה, פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה, עדיף. הכול בעולם פועלים לקיום משפחתם וקנייניהם; ללא ציפייה לטובת הנאה כלשהי או לעינוג חושים – מצומצם או מורחב – איש לא היה פועל. אולם שלמות מתבטאת בפעילות בתודעת קְרִישְׁנַה, ולא בניסיון ליהנות מפירות העמל. מאחר שישויות החיים במהותן הן חלקיקים של העליון, חובתן לפעול בתודעת קְרִישְׁנַה. אברי הגוף פועלים לסיפוק הגוף השלם; אלה אינם מחפשים סיפוק אישי, אלא את סיפוקו של השלם. כמותם גם ישות החיים אמורה לפעול לסיפוקו של השלם, ולא לסיפוקה האישי. כך היא הופכת לסַנְנְיָאסִי או יוגי מושלם.

סַנְנְיָאסִים סוברים לעיתים שהם פטורים מכל חובה חומרית, וחדלים משום כך מביצוע אַגְניהוֹתְרַה יַגְ׳נוֹת (הקרבות אש). אלא שלמעשה, הם מוּנעים על-ידי טובת הנאה, שהרי מטרתם להיטמע בבְּרַהְמַן הבלתי אישי. תשוקה זו נעלה

אולי, מתשוקות חומריות אחרות, אולם אינה פטורה ממניעים אישיים. גם היוגי המיסטי, שמתרגל את שיטת היוגה בעיניים עצומות למחצה וחדל מכל פעילות חומרית – אף הוא מבקש אחר סיפוק אישי כלשהו. רק אדם מודע לקְרִישְׁנַה פועל לסיפוקו של השלם, ללא כל מניע אנוכי. הוא אינו מחפש סיפוק לעצמו, ומודד את הצלחתו לפי שביעות רצונו של קְרִישְׁנַה. מכאן שהוא הסַנְנְיָאסִי או היוגי המושלם. שְׂרִי צַ׳יְתַנְיַה, שמהווה ההתגלמות העליונה של שלמות הנזירות, מתפלל:

נַה דְהַנַם נַה גַ׳נַם נַה סוּנְדַרִים
קַוִיתָאם וָא גַ׳גַד-אִישַׁה קָאמַיֶא
מַמַה גַ׳נְמַנִי גַ׳נְמַנִישְׁוַרֶא
בְּהַוַתָאד בְּהַקְתִיר אַהַיְתוּקִי תְוַיי

״הו אל כל-יכול, איני מבקש לצבור ממון, איני מתאווה להתענג על נשים יפות, גם איני חפץ בשום מספר של חסידים. רצוני רק לזכות בחסדך נטול הסיבה, ולעסוק בשירותך המסור לידה אחר לידה.״

פסוק 2

יַם סַנְנְיָאסַם איתי פְּרָאהוּר יוֹגַם תַם וידְדְהִי פָּאנְדַּוַה
נַה הְי אַסַנְנְיַסְתַה-סַנְקַלְפּוֹ יוֹגִי בְּהַוַתִי קַשְׁצַ׳נַה

יַם—זה שאותו; סַנְנְיָאסַם—פרישות; איתי—כך; פְּרָאהוּה—מכנים; יוֹגַם—יוגה; תַם—שהוא; וידְדְהִי—דע; פָּאנְדַּוַה—הו בן פָּאנְדּוּ; נַה—לעולם לא; הִי—אכן; אַסַנְנְיַסְתַה—לא נִנטשה; סַנְקַלְפַּה—אשר תשוקתו לסיפוק עצמי; יוֹגִי—לטרנסצנדנטליסט הבקי בתורת הנסתר; בְּהַוַתִי—הופך; קַשְׁצַ׳נַה—מישהו.

הו בן פָּאנְדּוּ, דע כי זו אשר קרויה פרישות, זהה ליוגה, או התחברות עם העליון, שהרי איש אינו יכול להיות יוגי כל עוד לא ויתר על התשוקה לעינוג חושים.

מי שיודע את מעמדה היסודי של ישות החיים ופועל בהתאם, מתרגל סַנְנְיָאסַה-יוֹגַה או בְּהַקְתִי אמיתית. זהותה של ישות החיים אינה עצמאית ונפרדת, שהרי היא אונו הגבולי של האל. כאשר זו סבוכה באנרגיה החומרית, היא מותנית, בעוד שבשעה שהיא מודעת לקְרִישְׁנַה, או לאון הרוחני, הריהי שרויה במצבה

האמיתי והטבעי. מי ששרוי בידע מושלם, חדל מכל עינוג חושים חומרי, או מכל פעילות לצורך עינוג שכזה. היוגי מתרגל זאת על-ידי ריסון החושים ומניעתם מהתקשרות חומרית. אדם מודע לקְרִישְׁנַה לעומת זאת, פועל כולו למען קְרִישְׁנַה, ולא משאיר לחושיו שום פתח לעיסוק אחר. משום כך הוא סַנְנְיָאסִי ובו בזמן גם יוגי. מטרת הידע וריסון החושים, כפי שמלמדות גְ׳נָאנַה ושיטות היוגה, מושגת כמאליה בתודעת קְרִישְׁנַה. מי שאינו מסוגל לנטוש את טבעו האנוכי, גְ׳נָאנַה ויוגה לא יועילו לו, תכליתה האמיתית של ישות החיים היא לנטוש כל סיפוק אנוכי למען סיפוקו של העליון. אדם מודע לקְרִישְׁנַה אינו מבקש עוד אחר הנאות אישיות; מעשיו כולם מוקדשים לתענוגו של העליון. מכל מקום, ללא ידע על אודות העליון, נאלצים הכול לפעול לסיפוק אישי. זאת משום שאיש לא יכול להישאר בלתי פעיל. המטרות כולן מושגות בשלמות אם כן, על-ידי תרגול תודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 3

אָרוּרוּקְשׁוֹר מוּנֵר יוֹגַם קַרְמַה קָארַנַם אוּצְ׳יַתֵא
יוֹגָארֻוּדְהַסְיַה תַסְיַיְוַה שַׁמַה קָארַנַם אוּצְ׳יַתֵא

אָרוּרוּקְשׁוֹה—המתחיל; מוּנֵה—לחכם; יוֹגַם—ביוגת שמונה השלבים; קַרְמַה—פעילות; קָארַנַם—אמצעי; אוּצְ׳יַתֵא—נאמר; יוֹגַה—יוגת שמונה השלבים; אָרֻוּדְהַסְיַה—למי שהשיג; תַסְיַה—הזה; אֵוַה—אכן; שַׁמַה—הפסקת כל פעילות חומרית; קָארַנַם—האמצעי; אוּצְ׳יַתֵא—נאמר.

למתחיל ביוגת שמונה השלבים, נחשבת פעילות לאמצעי; ולמתקדם ביוגה, נחשבת הפסקת כל פעילות חומרית לאמצעי.

תהליך ההתקשרות לעליון נקרא יוגה. אפשר להשוות את זה לסולם שנועד להביא להבנה הרוחנית העליונה. ראשיתו של הסולם במצבה החומרי הנחות ביותר של ישות החיים, וסופו בהגשמה עצמית מושלמת שבחיים רוחניים טהורים. שלביו נקראים בשמות שונים, בהתאם לדרגת ההתקדמות, אולם בכללותו הוא נקרא יוגה, וניתן לחלקו לשלוש – גְ׳נָאנַה-יוֹגַה, דְהְיָאנַה-יוֹגַה ובְּהַקְתִי-יוֹגַה. שלבו הראשון נקרא יוֹגָארוּרוּקְשׁוּ, והעליון נקרא יוֹגָארֻוּדְהַה.
שיטת היוגה של שמונה השלבים, שמתחילה בתרגול הגוּת באמצעות כללי חיים מווסתים ותרגול תנוחות ישיבה שונות (שהן פחות או יותר, תרגילים גופניים) – נחשבת למעשה, לפעילות חומרית תועלתנית. תכליתה להשיג

איזון נפשי מושלם לצורך שליטה בחושים. ומי שהשיג שלמות בתרגול הגוּת, חדל מכל פעילות מחשבתית מפריעה.
מכל מקום, אדם המודע לקְרִישְׁנַה שרוי כבר מראשית במישור של הגוּת, שהרי הוא הוגה בקְרִישְׁנַה תמיד. מאחר שהוא עוסק בשירותו של קְרִישְׁנַה תמיד, הרי שאינו עוסק עוד בפעילות חומרית.

פסוק 4

יַדָא הִי נֵנְדְרִייָארְתְהֵשוּ נַה קַרְמַסְו אַנוּשַׁגְ׳גַ׳תֵא
סַרְוַה-סַנְקַלְפַּה-סַנְנְיָאסִי יוֹגָארוּדְהַס תַדוֹצְ׳יַתֵא

יַדָא—כאשר; הִי—אכן; נַה—לא; אִינְדְרִייַה-אַרְתְהֵשוּ—בעינוג חושים; נַה—לעולם לא; קַרְמַסוּ—בפעילות תועלתנית; אַנוּשַׁגְ׳גַ׳תֵא—עוסק; סַרְוַה-סַנְקַלְפַּה—על כל התשוקות החומריות; סַנְנְיָאסִי—מוותר; יוֹגַה-אָרוּדְהַה—מתקדם ביוגה; תַדָא—אז; אוּצְ׳יַתֵא—נקרא.

אדם נחשב למתקדם ביוגה בשעה שהוא מוותר על כל תשוקה חומרית ואינו פועל לצורך הנאות חושים, גם לא עוסק בפעילות תועלתנית.

מי שעוסק כולו בשירות אוהב ונשגב לאל, נמלא סיפוק עצמי, ומשום כך לא מבקש עוד אחר עינוג חושים או אחר טובת הנאה כלשהי במעשיו. אולם ללא עיסוק שכזה נאלצים לעסוק בעינוג חושים, שהרי איש אינו מסוגל לחיות ללא עיסוק כלשהו. פעילות שלא בתודעת קְרִישְׁנַה מאלצת להתמקד בעצמי – הפרטי או המורחב, בעוד שאדם מודע לקְרִישְׁנַה נכון לעשות הכול לסיפוקו של קְרִישְׁנַה, ובדרך זו מאבד כל משיכה להנאות החושים. מי שמבקש להתקדם לשלב העליון של סולם היוגה ללא התנסות ישירה שכזו נאלץ לתרגל באופן מכני הימנעות מתשוקות חומריות.

פסוק 5

אוּדְדְהַרֵד אָתְמַנָאתְמָאנַם נָאתְמָאנַם אַוַסָאדַיֵת
אָתְמַיְוַה הְי אָתְמַנוֹ בַּנְדְהוּר אָתְמַיְוַה ריפּוּר אָתְמַנַה

אוּדְדְהַרֵת—על האדם לגאול; אָתְמַנָא—באמצעות המֶחשב; אָתְמָאנַם—את הנשמה המותנית; נַה—לעולם לא; אָתְמָאנַם—את הנשמה המותנית; אַוַסָאדַיֵת—לדרדר; אָתְמָא—המֶחשב; אֵוַה—בוודאי; הִי—אכן; אָתְמַנַה—של הנשמה המותנית;

בַּנְדְהוּהּ—ידיד; אָתְמָא—המֶחשב; אֵנַה—אכן; ריפּוּהּ—אויב; אָתְמַנַהּ—של הנשמה המותנית.

על האדם לגאול עצמו בעזרת מֶחשָבו, ולא לדרדרו. המֶחשָב הוא ידיד הנשמה המותנית, כמו גם אויבה.

המילה אָתְמָא מציינת גוף, מֶחשָב ונשמה – בהתאם לנסיבות. בשיטת היוגה חשובים במיוחד המֶחשָב והנשמה המותנית. מאחר שתרגול היוגה מתמקד במֶחשָב, הרי שאָתְמָא מתייחסת כאן למֶחשָב. תכלית היוגה לשלוט במֶחשָב ולנתקו ממשיכה למושאי החושים. מודגש כאן הצורך לאמן את המֶחשָב כדי לגאול את הנשמה המותנית ממצולות הבערות. הכול בעולם החומרי נתונים להשפעת המֶחשָב והחושים. למעשה, הסתבכותה של הנשמה הטהורה בעולם החומרי נובעת ממעורבותו של המֶחשָב עם העצמי הכוזב שמתאווה לשלוט בטבע החומרי. צריך לכן, לאמן את המֶחשָב שלא להימשך אחר הברק הכוזב של הטבע החומרי; כי רק כך יכולה הנשמה המותנית להינצל. אל למשיכה למושאי החושים לדרדרנו. ככל שמשיכה זו רבה יותר, רבה גם הסתבכותנו בקיום החומרי. מיקוד המֶחשָב בתודעת קְרִישְנַה מתמדת מהווה הדרך היעילה ביותר להשתחררות מכבלים אלה. המילה הי משמשת כדי להדגיש נקודה זו, כלומר, שחייבים לעשות את זה. נאמר גם:

מַנַה אֵוַה מַנוּשְׁיָאנָאםּ קָארַנַּם בַּנְדְהַה-מוֹקְשַׁיוֹהּ
בַּנְדְהָאיַה וִישַׁיָאסַנְגוֹ מוּקְתְיַי נִירְוִישַׁיַםּ מַנַהּ

"המֶחשָב הוא סיבת שעבודו של האדם כמו גם סיבת גאולתו. מֶחשָב שקוע במושאי החושים הוא סיבת השעבוד, בעוד שמֶחשָב שהתנתק מאלה, הוא סיבת הגאולה." (אַמְרִיתַה-בִּינְדוּ אוּפַּנִישַׁד 2) מכאן שמֶחשָב שממוקד תמיד בתודעת-קְרִישְנַה, הוא מקור לגאולה העליונה.

פסוק 6

בַּנְדְהוּר אָתְמָאתְמַנַס תַסְיַה יֵנָאתְמַיְוָאתְמַנָא ג׳יתַהּ
אַנָאתְמַנַס תוּ שַׁתְרוּתְוֵא וַרְתֵתָאתְמַיְוַה שַׁתְרוּ-וַת

בַּנְדְהוּהּ—ידיד; אָתְמָא—המֶחשב; אָתְמַנַהּ—של ישות החיים; תַסְיַה—הזו; יֵנַה—זה שעל ידו; אָתְמָא—המֶחשב; אֵוַה—אכן; אָתְמַנָא—על ידי ישות החיים; ג׳יתַהּ—נכבש;

אַנָאתְמַנַהּ—של אדם שנכשל בריסון המֶחשב; תוּ—אולם; שַׁתְרוּתְוֶא—בשל עוינות; וַרְתֵתַה—נשאר; אָתְמָא אֵוַה—אותו מֶחשב עצמו; שַׁתְרוּ-וַת—כאויב.

למי שגבר על מֶחשָבו, יהיה לו המֶחשָב לטוב שברֵעים, אולם למי שנכשל בכך, יישאר הוא הנורא שבאויבים.

יוגת שמונת השלבים תכליתה השגת שליטה במֶחשָב. זאת כדי להופכו לידיד שיסייע בהגשמת המשימה האנושית. מבלי לשלוט במֶחשָב, תרגול היוגה (לראווה) אינו אלא בזבוז זמן. מי שלא יודע לרסן את מֶחשָבו, חי עם הנורא שבאויבים, וחייו ומשימתו נכשלים. ישות החיים מעצם טבעה, נוטה למלא אחר הוראותיו של עליון ממנה. מכאן שכל עוד מֶחשָבהּ הוא אויב בלתי מנוצח, עליה לשרת את תכתיביהם של תאווה, כעס, חמדנות, אשליה וכו׳. מי שכבש את מֶחשָבו, לעומת זאת, בוחר לציית לתכתיביו של אישיות אלוה, שמצוי בלב כול כפַּרַמָאתְמָא. תרגול אמיתי של יוגה נועד להביא לפגישה עם הפַּרַמָאתְמָא שבתוך הלב, ואז, ציות לתכתיביו. מכל מקום, בתרגול תודעת קְרִישְׁנַה במישרין, התמסרות מלאה לתכתיביו של האל מתלווה כמאליה.

פסוק 7

ג׳יתָאתְמַנַהּ פְּרַשָׁאנְתַסְיַה פַּרַמָאתְמָא סַמָאהיתַהּ
שִׁיתוֹשְׁנַה-סוּקְהַה-דוּהְקֶהֵשוּ תַתְהָא מָאנָאפַּמָאנַיוֹהּ

ג׳יתַה-אָתְמַנַהּ—עבור מי שגבר על מֶחשבו; פְּרַשָׁאנְתַסְיַה—עבור מי שהשיג שלווה על ידי שליטה כזו במֶחשב; פַּרַמַה-אָתְמָא—נשמת-העל; סַמָאהיתַהּ—מושג לגמרי; שִׁיתַה—בקור; אוּשְׁנַה—בחום; סוּקְהַה—בשמחה; דוּהְקְהֵשוּ—ובצער; תַתְהָא—גם; מָאנַה—בכבוד; אַפַּמָאנַיוֹהּ—ובקלון.

מי שגבר על מֶחשָבו נוכח בנשמת-העל. זאת כיוון שהשיג שלווה. לאדם שכזה – שמחה וצער, חום וקור, כבוד וקלון – הכול זה היינו-הך.

למעשה, כל ישות חיה אמורה לציית לתכתיביו של אישיות אלוה, שיושב בלבה כפַּרַמָאתְמָא. אולם כאשר מֶחשָבהּ נוטה אחר האון החיצוני המשלה, זו מסתבכת בפעילות חומרית. מכאן שמי שמצליח לשלוט במֶחשָבו באמצעות אחת משיטות היוגה, כמו השיג את יעדו. הכול נאלצים לציית לתכתיב מגבוה. מי שממקד לכן את מֶחשָבו בטבע העילי, הרי שיציית לתכתיביו של העליון. על המֶחשָב להכיר

בהכוונה גבוהה כלשהי ולמלא אחריה. שליטה בַּמַחשָב מניבה מוכנית, ציות להוראותיו של הַפַּרַמָאתְמָא, נשמת העל. מי שמודע לקְרִישְׁנַה, מתעלה באחת לעמדה נשגבת שכזו, ואינו מושפע עוד משניות הקיום החומרי, כלומר, שמחה וצער, קור וחום, וכו׳. זה למעשה מצב של סַמָאדְהִי, או השתקעות בעליון.

פסוק 8

גְ׳נָאנַה-ויגְ׳נָאנַה-תְּרִיפְּתָאתְמָא קוּטַה-סְתְהוֹ ויג׳יתֵנְדְרִייַהָ
יוּקְתַה איתִי אוּצְ׳יַתֵא יוֹגִי סַמַה-לוֹשְׁטְרָאשְׁמַה-קָאנְצַ׳נַהָ

גְ׳נָאנַה—באמצעות ידע נרכש; ויגְ׳נָאנַה—באמצעות ידע מוגשם; תְּרִיפְּתָה—מסופק; אָתְמָא—ישות חיים; קוּטַה-סְתְהַהּ—מעוגן מבחינה רוחנית; ויג׳יתַה-אינְדְרִייַהָ—מושל בחושיו; יוּקְתַהּ—מתאים להגשמה עצמית; איתִי—כך; אוּצְ׳יַתֵא—נאמר; יוֹגִי—בקי בנסתר; סַמַה—שווים; לוֹשְׁטְרַהּ—חצץ; אַשְׁמַה—אבן; קָאנְצַ׳נַהּ—זהב.

נאמר שאדם הגיע להגשמה עצמית ונקרא יוגי (או בקי בנסתר) בשעה שהוא מסופק כולו בזכותם של ידע והבנה פנימית. אדם כזה שרוי בנשגב ומושל בעצמו. הכול אז – חצץ, אבן או זהב – שווה בעיניו.

ידע עיוני הוא חסר תועלת ללא הבנה פנימית. זה מוסבר כך:

אַתַהּ שְׁרִי-קְרִישְׁנַה-נָאמָאדִי נַה בְּהַוֵד גְרָאהְיַם אינְדְרִייַיְהָ
סֵווֹנְמוּקְהֵא הי ג׳יהְוָאדַו סְוַיַם אֵוַה סְפְהוּרַתְי אַדַהָ

״איש לא מסוגל להבין באמצעות חושים נגועים בחומרנות את טבעם הנשגב של שמו של שְׁרִי קְרִישְׁנַה, דמותו, תכונותיו ועלילותיו. מכל מקום, אלה נגלים למי שנמלא רוחניות על-ידי שירות נשגב לאל.״ (בְּהַקְתִי-רַסָאמְרִיתַה-סינְדְהוּ 1.2.234)

הבְּהַגַוַד-גִיתָא מציגה את המדע של תודעת קְרִישְׁנַה. השכלה ארצית ולמדנות, אין בכוחן להופכנו מודעים לקְרִישְׁנַה; צריך לזכות בחברתו של אדם בעל תודעה טהורה. בחסדו של קְרִישְׁנַה, הופך הידע של מי שמודע לו, מעוגן בהגשמה עצמית. זאת משום שהוא מסופק כליל בשירותו המסור, וידע כזה מביא לשלמות. ידע נשגב הופך את הדָבֵק ליציב באמונתו, בעוד שמי שניחן רק בידע אקדמי, מתבלבל בקלות רבה מסתירות-כביכול. רק מי שהגיע להגשמה עצמית, קונה שליטה עצמית מלאה, זאת משום שהוא מסור לקְרִישְׁנַה. מאחר שנטש כל למדנות

ארצית, הרי שהוא שרוי בנשגב. למדנות ארצית ושכלתנות עיונית, אף שלאחרים אפשר שאלה טובות כזהב, אינן יותר מחלוקי אבן עבורו.

פסוק 9

סוּהְרִין-מִיתְרָארְי-אוּדָאסִינַה- מַדְהְיַסְתְהַה-דְוֵשְׁיַה-בַּנְדְהוּשׁוּ
סָאדְהוּשְׁו אַפִּי צַ׳ה פָּאפֵּשׁוּ סַמַה-בּוּדְדְהִיר וִישִׁישְׁיַתֵא

סוּ-הְרִית—לשוחרי טוב מטבעם; מִיתְרַה—לגומלי חסד בחיבה; אַרִי—לאויבים; אוּדָאסִינַה—לשווי יחס לגבי שני צדדים יריבים; מַדְהְיַה-סְתְהַה—למתווך בין ניצים; דְוֵשְׁיַה—לקנאים; בַּנְדְהוּשׁוּ—לידידים; סָאדְהוּשׁוּ—לצדיקים; אַפִּי—כמו גם; צַ׳ה—ו-; פָּאפֵּשׁוּ—לחוטאים; סַמַה-בּוּדְדְהִיה—בעל-יחס שווה; וִישִׁישְׁיַתֵא—מתקדם יותר.

אדם נחשב מתקדם עוד יותר, בשעה שבליבו יחס שווה לדורשי טוב ישרי-דרך, לגומלי חסד מיטיבים, לבלתי מעורבים, לבוררים, לצרי עין, לידידים ואויבים, ולצדיקים וחוטאים.

פסוק 10

יוֹגִי יוּנְּגִ׳יתַה סַתַתַם אָתְמָאנַם רַהַסִי סְתְהִיתַהּ
אֵקָאקִי יַתַה-צִ׳יתְתָאתְמָא נִירָאשִׁיר אַפַּרִיגְרַהַהּ

יוֹגִי—החותר לנשגב; יוּנְּגִ׳יתַה—עליו להיות מרוכז בתודעת קְרִישְׁנַה; סַתַתַם—תמיד; אָתְמָאנַם—את עצמו (באמצעות גופו, מֶחשבו ועצמו); רַהַסִי—במקום מבודד; סְתְהִיתַהּ—בהיותו מצוי; אֵקָאקִי—לבדו; יַתַה-צִ׳יתְתַה-אָתְמָא—תמיד זהיר במחשבו; נִירָאשִׁיהּ—מבלי להימשך לשום דבר אחר; אַפַּרִיגְרַהַהּ—חופשי מתחושת בעלות.

על החותר לנשגב להעסיק תמיד את גופו, מֶחשָבו ועצמיותו בפעילות שקשורה לעליון. עליו לחיות בפרישות, במקום מבודד, ולהקפיד למשול במֶחשָבו. עליו גם להשתחרר מכל תשוקה ותחושת בעלות.

קְרִישְׁנַה מובן בשלוש רמות – בְּרַהְמַן, פַּרַמָאתְמָא, ואישיות אלוה העילאי. תודעת קְרִישְׁנַה פירושה בקצרה, עיסוק מתמיד בשירות אוהב ונשגב לאל. אולם גם מי שקשורים לבְּרַהְמַן הבלתי אישי ולנשמת העל המקורי מודעים באופן חלקי לקְרִישְׁנַה, שהרי הבְּרַהְמַן הבלתי אישי הוא קרינתו הרוחנית של קְרִישְׁנַה ונשמת העל הוא התרחבותו החלקית, השורה בכול. האימפרסונליסט והיוגי שהוגה בנשמת העל, גם הם מודעים לקְרִישְׁנַה, אך בעקיפין. מכל מקום, מי שמודע

לקְרִישְׁנַה במישרין, הוא הנעלה מכל יודעי הנשגב, שהרי הוא יודע גם את היבטי הבְּרַהְמַן והפַּרַמָאתְמָא. הוא יודע את האמת המוחלטת בשלמותה, בעוד שהאימפרסונליסט והיוגי מודעים לקְרִישְׁנַה רק באופן חלקי.
מכל מקום, אלה כולם מודרכים כאן להתמיד ולעסוק בנתיבם. זאת כדי שבמוקדם או במאוחר יוכלו להשיג את השלמות העליונה. חובתו הראשונה של היוגי היא לשמור את מֶחשָבו ממוקד בקְרִישְׁנַה תמיד; עליו לחשוב אודותיו תמיד, ואף לרגע לא לשוכחו. התמקדות המֶחשָב בעליון נקראת סַמָאדְהִי, או טראנס. התמקדות כזו כרוכה בהתבודדות ובהישמרות מהפרעותיהם של גורמים חיצוניים. צריך גם להקפיד ולקבל רק את הרצוי, ולדחות כל תנאי בלתי רצוי שעלול לחבל בהתקדמות הרוחנית. על המתרגל להימנע בהחלטיות מושלמת מכל תשוקה לדברים חומריים מיותרים שמסבכים בתחושת בעלות.
השלמויות הללו ואמצעי הזהירות – אלה מתבצעים בשלמות אצל מי שמודע לקְרִישְׁנַה; מאחר שתודעת קְרִישְׁנַה ישירה פירושה ויתור והקרבה, הרי שהסיכוי לרכושנות חומרית הוא קטן מאוד. שְׁרִילַה רֻוּפַּה גוֹסְוָאמִי מצביע על מאפייניה של תודעת קְרִישְׁנַה:

אַנָאסַקְתַסְיַה וישַׁיָאן   יַתְהָארְהַם אוּפַּיוּנְגַ׳תַה
נירְבַנְדְהַה קְרִישְׁנַה-סַמְבַנְדְהֵא   יוּקְתַם וַיְרָאגְיַם אוּצְ׳יַתֵא

פְּרָאפַּנְצ׳יקַתַיָא בּוּדְדְהְיָא   הַרי-סַמְבַנְדְהי-וַסְתוּנַה
מוּמוּקְשוּבְּהיה פַּריתְיָאגוֹ   וַיְרָאגְיַם פְּהַלְגוּ קַתְהְיַתֵא

"מי שאינו קשור לדבר, ובו בזמן נכון לקבל כל דבר שקשור לקְרִישְׁנַה, הרי שהתעלה באמת מעל לרכושנות. לעומת זאת, מי שדוחה הכול, מבלי להבין כיצד זה מתקשר לקְרִישְׁנַה, הרי שפרישותו אינה מושלמת." (בְּהַקְתי-רַסָאמְרִיתַה-סינְדְהוּ 1.2.255-256)
מי שמודע לקְרִישְׁנַה יודע שהכול שייך לקְרִישְׁנַה. משום כך, הריהו פטור מרכושנות אישית, ואינו משתוקק לדבר לעצמו. הוא יודע לקבל דברים מועילים לתודעת קְרִישְׁנַה, ולדחות את הבלתי מועילים. הוא שרוי בנשגב ונבדל מדברים חומריים, ותמיד לבדו; הוא אינו מתרועע עם מי שאינם מודעים לקְרִישְׁנַה. מכאן שאדם בתודעת קְרִישְׁנַה הוא היוגי המושלם.

פסוקים 12 - 11

שׁוּצַ׳וּ דֵשֵׁא פְּרַתישְׁטְהָאפְּיַה   סְתְהירַם אָסַנַם אָתְמַנַה
נָאתְי-אוּצְ׳צְ׳הְריתַם נָאתי-ניצַ׳ם   צַ׳יְלָאג׳ינַה-קוּשׁוֹתְתַרַם

תַתְרַיְקָאגְרַם מַנַהּ קְרִיתְוָא יַתַה-צ׳יתְתֶנְדְרִייַה-קְרִייַהּ
אוּפַּוִישְׁיָאסַנֶא יוּנְּגְ׳יָאד יוֹגַם אָתְמַה-וִישׁוּדְדְהַיֶא

שׁוּצַ׳וּ—נקי; דֵשֶׁא—במקום; פְּרַתִישְׁטְהָאפְּיַה—בהתקינו; סְתְהִירַם—יציב; אָסַנַם—מושב; אָתְמַנַהּ—עבור עצמו; נַה—לא; אַתִי—יותר מדי; אוּצְ׳צְ׳הְרִיתַם—גבוה; נַה—לא; אַתִי—יותר מדי; נִיצַ׳ם—נמוך; צַ׳יְלַה-אַג׳ינַה—עשוי מעור רך של צבי; קוּשַׁה—ומעשב קוּשַׁה; אוּתְתַרַם—בגד עליון; תַתְרַה—ואז; אֶקַה-אַגְרַם—בתשומת לב ממוקדת; מַנַהּ—את המֶחשָׁב; קְרִיתְוָא—בעשותו; יַתַה-צ׳יתְתַה—שולט במֶחשָׁב; אִינְדְרִייַה—בחושים; קְרִייַהּ—ובפעילויות; אוּפַּוִישְׁיַה—ביושבו; אָסַנֶא—במושב; יוּנְּגְ׳יָאת—עליו לבצע; יוֹגַם—תרגול יוגה; אָתְמַה—הלב; וִישׁוּדְדְהַיֶא—למען טיהור.

על-מנת לתרגל יוגה, צריך לפנות למקום מבודד. צריך אז לפרוש על הקרקע עשב קוּשַׁה ולכסותו בעור צבי ובבד רך. אל לו למקום המושב להיות רם מדי או נמוך מדי, ומן הראוי להתקינו במקום קדוש. על היוגי להתיישב עליו ישיבה יציבה ולתרגל יוגה למען טיהור הלב, תוך שליטה במֶחשָׁב, בחושים ובפעולות, ועל-ידי מיקוד המֶחשָׁב בנקודה אחת בלבד.

"מקומות קדושים" אלה אתרי עליה לרגל. בהודו, היוגים, הדְבֵקים, או מי שמחפש אחר הנשגב, כולם עוקרים מבתיהם ומתגוררים במקומות קדושים, כגון פְּרַיָאגַה, מַתְהוּרָא, וְרִינְדָאוַנַה, הְרִישִׁיקֶשַׁה והַרְדְוָאר. שם אלה מתרגלים יוגה בבדידות, לגדותיהם של נהרות כמו היַמוּנָא והגנגס. אלא שלא תמיד זה אפשרי, במיוחד לא לבני ארצות המערב. אגודות היוגה למיניהן שבערים הגדולות צוברות אולי רווחים חומריים, אלא שאינן מתאימות כלל ליישום אמיתי של יוגה. מי שאינו שולט בעצמו ומֶחשָׁבו מוטרד, לא יכול לעסוק במדיטציה. בבְּרִיהַן-נָארַדִייַה פּוּרָאנַה נאמר שבקַלִי-יוּגַה (התקופה, או היוּגַה הנוכחית) חייהם של האנשים קצרים, הם איטיים בהבנה רוחנית, ותמיד מוטרדים מחרדות ודאגות שונות. משום כך מהווה זימרת שמו הקדוש של האל האמצעי המתאים ביותר להגשמה רוחנית.

הַרֵר נָאמַה הַרֵר נָאמַה הַרֵר נָאמַיְוַה קֶוַלַם
קַלַוּ נָאסְתְי אֶוַה נָאסְתְי אֶוַה נָאסְתְי אֶוַה גַתִיר אַנְיַתְהָא

"בתקופה זו של מריבה וצביעות, זימרת שמו הקדוש של האל היא האמצעי היחיד לגאולה. אין דרך אחרת, אין דרך אחרת, אין דרך אחרת."

פסוקים 14 - 13

סַמַם קָאיַה-שִׁירוֹ-גְרִיוַם דְהָארַיַנְן אַצַ׳לַם סְתְהִירַהּ
סַמְפְּרֶקְשְׁיַה נָאסִיקָאגְרַם סְוַם דִישַׁשׁ צָ׳אנַוַלוֹקַיַן

פְּרַשָׁאנְתָאתְמָא ויגַתַה-בְּהִיר בְּרַהְמַה-צָ׳ארי-וְרַתֵא סְתְהִיתַהּ
מַנַהּ סַמְיַמְיַה מַץ׳-צִ׳יתְתוֹ יוּקְתַה אָסִיתַה מַת-פַּרַהּ

סַמַם—ישרים; קָאיַה—את הגוף; שִׁירַהּ—את הראש; גְרִיוַם—את הצוואר; דְהָארַיַן—עליו להחזיק; אַצַ׳לַם—לא זזים; סְתְהִירַהּ—ללא תנועה; סַמְפְּרֶקְשְׁיַה—עליו להסתכל; נָאסִיקָא—של האף; אַגְרַם—בקצה; סְוַם—של עצמו; דִישַׁהּ—סביב; צַ׳ה—ו-; אַנַוַלוֹקַיַן—מבלי להסתכל; פְּרַשָׁאנְתַה—רגוע; אָתְמָא—מֶחשב; ויגַתַה-בְּהִיהּ—ללא פחד; בְּרַהְמַה-צָ׳ארי-וְרַתֵא—בנדר הפרישות; סְתְהִיתַהּ—בהיותו שרוי; מַנַהּ—את המֶחשב; סַמְיַמְיַה—עליו לרסן לחלוטין; מַת—בי (קְרִישְׁנַה); צִ׳יתַּתַהּ—בהיותו שקוע; יוּקְתַהּ—היוגי האמיתי; אָסִיתַה—עליו לשבת; מַת—אני; פַּרַהּ—מטרתו העליונה.

על האדם לזקוף את גופו, צווארו וראשו בקו ישר, ולנעוץ מבטו ביציבות בקצה אפו. ואז, במֶחשָב רגוע ומרוסן, משולל כל פחד, וחופשי לחלוטין מחיי מין, עליו להגות בי בתוך הלב ולהופכני למטרת חייו העליונה.

מטרת החיים היא לדעת את קְרִישְׁנַה, אשר שוכן בלב כול כפַּרַמָאתְמָא, כוִישְׁנוּ בעל ארבע הידיים. תרגול היוגה תכליתו לחשוף את הדמות המקומית הזו של וִישְׁנוּ ולראותה, ואין לו מטרה מלבד זו. וִישְׁנוּ-מֻורְתִי המקומי הוא ייצוג מוחלט של קְרִישְׁנַה ששוכן בלב כול. תרגול יוגה שלא על מנת לחזות בוִישְׁנוּ-מֻורְתִי הוא תרגול מזויף ובזבוז זמן לריק. קְרִישְׁנַה הוא מטרת החיים העליונה, ווִישְׁנוּ-מֻורְתִי שבלב הוא מטרת תרגול היוגה כולו. אלא שלא ניתן להגשים מטרה זו ללא הימנעות מוחלטת ממין. על המתרגל לנטוש את ביתו, ולשבת בבדידות בתנוחה הנזכרת לעיל. לא ניתן להפוך ליוגי על-ידי השתתפות בשיעורי יוגה כביכול, ובו בזמן להתענג על חיי מין יומיומיים בבית או מחוצה לו. צריך לתרגל שליטה במֶחשָב והימנעות מכל תענוגות חושים, שחיי מין מהווים העיקר שבהם. בתקנות ההתנזרות ממין שכתב החכם הדגול יָאגְ׳נַוַלְקְיַה נאמר:

קַרְמַנָא מַנַסָא וָאצָ׳א סַרְוָאוַסְתְהָאסוּ סַרְוַדָא
סַרְוַתְרַה מַיְתְהוּנַה-תְיָאגוֹ בְּרַהְמַה-צַ׳רְיַם פְּרַצַ׳קְשַׁתֵא

״נדר הבְּרַהְמַה-צַ׳רְיַה נועד לסייע לאדם להימנע כליל מהתמכרות למין — בפועל, במילים ובמחשבה, בכל עת, בכל מצב ובכל מקום.״ תרגול נכון של יוגה אינו

אפשרי עם עיסוק במין. הבְּרַהְמַה-צַ׳רְיַה נלמדת לכן, מילדות, בשעה שהילד אינו מודע עדיין לחיי מין. הילדים נשלחים בגיל חמש לגורוּ-קוּלַה, או למקומו של המורה הרוחני, והלה מאמן אותם במשמעת הקפדנית של בְּרַהְמַה-צָ׳ארִים. ללא אימון כזה, לא ניתן להתקדם ביוגה, בין אם זו דְהְיָאנַה, ובין אם גְ׳נָאנַה או בְּהַקְתִי. מכל מקום, איש משפחה שמקיים את כללי חיי הנישואים, כלומר, מקיים חיי מין עם אשתו בלבד (וגם זה על-פי הכללים) – גם הוא נקרא בְּרַהְמַה-צָ׳ארִי. זרם הבְּהַקְתִי מכיר באיש משפחה בְּרַהְמַה-צָ׳ארִי שכזה, אולם לא זרם הגְ׳נָאנַה או זרם הדְהְיָאנַה. אלה דורשים הימנעות גמורה, ללא פשרות. זרם הבְּהַקְתִי מתיר חיי מין סדירים לאיש המשפחה הבְּרַהְמַה-צָ׳ארִי, כיוון שבכוחה של בְּהַקְתִי-יוֹגַה מאבד הדֶבֶק מוּכנית כל משיכה למין. זאת בזכות העיסוק הנעלה יותר בשירותו של האל. בבְּהַגַוַד-גִיתָא (2.59) נאמר:

וִישַׁיָא וִינִיוַרְתַנְתֵא נִירָאהָארַסְיַה דֵהִינָא
רַסַה-וַרְגַ׳ם רַסוֹ ׳פְּי אַסְיַה פַּרַם דְרִישְׁטְוָא נִיוַרְתַתֵא

בעוד שאחרים מתאפקים בכוח מהנאות חושים, דְבֵקיו של האל נמנעים מאלה מוכנית, בזכותו של טעם גבוה יותר. מלבדם, איש לא מכיר את הטעם הנעלה הזה.

ויגַתַה-בְּהִיהְ. ללא מודעות מוחלטת לקְרִישְׁנַה, לא ניתן להשתחרר מפחד. זיכרון מעוות, כלומר, שכחת היחסים הנצחיים עם קְרִישְׁנַה – זהו מקור פחדיה של הנשמה המותנית. בבְּהָאגַוַתַם (11.2.37) נאמר, בְּהַיַם דְוִיתִייָאבְּהִינִיוֵשַׁתַהְ סְיָאד אִישָׁאד אַפֵּתַסְיַה וִיפַּרְיַיוֹ ׳סְמְרִיתִיהְ. תודעת קְרִישְׁנַה מהווה הבסיס היחיד לאי-פחד. מכאן שמי שמודע לקְרִישְׁנַה משיג תרגול מושלם. מאחר שלראות את האל שבפנים מהווה שלמות היוגה, הרי שהמודע לקְרִישְׁנַה כבר מלכתחילה הוא הטוב שביוגים. עקרונות היוגה שנזכרים כאן שונים מאלה שמפיצות אגודות היוגה הרבות למיניהן.

פסוק 15

יוּנְגַ׳נְן אֵוַם סַדָאתְמָאנַם יוֹגִי נִייַתַה-מָאנַסַהְ
שָׁאנְתִים נִירְוָאנַה-פַּרַמָאם מַת-סַמְסְתְהָאם אַדְהִיגַצְ׳צְ׳הַתִי

יוּנְגַ׳ן—מתרגל; אֵוַם—כפי שנזכר למעלה; סַדָא—בקביעות; אָתְמָאנַם—הגוף, המחשב והנשמה; יוֹגִי—החותר לנשגב; נִייַתַה-מָאנַסַהְ—שמחשבו מרוסן; שָׁאנְתִים—לשלווה;

נירְוָאנַה-פַּרַמָאם—להפסקת הקיום החומרי; מַת-סַמְסְתְהָאם—לשמים הרוחניים (לממלכת אלוהים); אַדְהיגַצְ׳צְ׳הַתי—מגיע.

על-ידי שליטה מתמדת בגוף, במֶחשָב ובפעולות, חדל היוגי בעל המֶחשָב המרוסן מקיום חומרי ומגיע לממלכת אלוהים (או למשכנו של קְרִישְנַה).

מוסברת כאן תכליתו הסופית של תרגול היוגה. תרגול זה לא נועד להקנות הישגים חומריים, אלא לשים קץ לקיום החומרי. לפי הבְּהַגַוַד-גִיתָא, מי שמבקש לשפר את בריאותו או מחפש אחר שלמויות חומריות, אינו יוגי. קץ הקיום החומרי גם אין פירושו היטמעות ב״ריק״, שאינו אלא מיתוס. אין שום ״ריק״ בבריאתו של אלוהים. קץ הקיום החומרי פירושו לכן, כניסה לרקיע הרוחני, למשכנו של האל. משכן זה מתואר בבְּהַגַוַד-גִיתָא כמקום שבו אין צורך בשמש, בירח או בחשמל. הכוכבים שבממלכה הרוחנית כולם מאירים מעצמם, כמו השמש שברקיע החומרי. ממלכת אלוהים שורה בכול, אלא שהרקיע הרוחני וכוכביו נקראים פַּרַם דְהָאמַה, או משכנות עילאיים.
היוגי המושלם, שמבין את קְרִישְנַה בשלמות, כפי שקְרִישְנַה מתאר אותו כאן (מַת-צ׳יתְתַה, מַת-פַּרַה, מַת-סְתְהָאנַם), רק הוא יכול להשיג שלווה אמיתית, ולבסוף, להגיע למשכן העליון, קְרִישְנַלוֹקַה, אשר ידוע כגוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה. בבְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא (5.37) נאמר, גוֹלוֹקַה אֵוַה ניוַסַתְי אַקְהילָאתְמַה-בְּהֻוּתַה: באמצעות אוניו הרוחניים העיליים, האל, אף שתמיד מצוי במשכנו, גוֹלוֹקַה, הנו גם הבְּרַהְמַן השורה בכול והפַּרַמָאתְמָא המקומי. מבלי להבין כראוי את קְרִישְנַה ואת וישְנוּ, התרחבותו המוחלטת, איש לא יכול להגיע לרקיע הרוחני (וַיְקוּנְטְהַה) או למשכנו הנצחי של קְרִישְנַה (גוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה). מכאן שמי שפועל בתודעת קְרִישְנַה ומֶחשָבו שקוע במעשיו של קְרִישְנַה תמיד (סַה וַי מַנַה קְרִישְנַה-פַּדָארַוינְדַיוֹה), הוא היוגי המושלם. גם הוֶדות (שְוֶתָאשְוַתַרַה אוּפַּנִישַד 3.8) מורות, תַם אֵוַה וידיתְוָאתי מְרִיתְיוּם אֶתי: ״רק מי שיודע אודות אישיות אלוה העילאי, קְרִישְנַה, יכול לגבור על נתיב הלידה והמוות.״ במילים אחרות, שלמות היוגה מתבטאת בהשתחררות מהקיום החומרי, ולא בלהטוטי קוסמים או בתרגילי התעמלות שנועדו להוליך שולל את התמימים.

פסוק 16

נָאתְי-אַשְנַתַס תוּ יוֹגוֹ ׳סְתי נַה צַ׳יְקָאנְתַם אַנַשְנַתַה
נַה צָ׳אתי-סְוַפְּנַה-שִילַסְיַה גָ׳אגְרַתוֹ נַיְוַה צָ׳ארְג׳וּנַה

נַהַ—אין; אַתי—יתר על המידה; אַשְׂנַתַהַ—למי שאוכל; תוּ—ואף; יוֹגַהַ—חיבור עם העליון; אַסְתי—יש; נַה—אין; צַ׳ה—גם; אֶקָאנְתַם—מעבר למידה; אַנַשְׂנַתַהַ—נמנע מאכילה; נַה—אין; צַ׳ה—גם; אַתי—יתר על המידה; סְוַפְּנַה-שִׁילַסְיַה—למי שישן; גָ׳אגְרַתַהַ—למי שער; נַה—אין; אֵוַה—אכן; צַ׳ה—ו-; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה.

הו אַרְג׳וּנַה, איש אינו יכול להיות יוגי אם הוא מפריז באכילה או ממעיט מדי, או ישן יתר על המידה או פחות מן הדרוש.

מומלצים כאן ליוגי הרגלי אכילה ושינה סדירים. אכילה מופרזת פירושה לאכול יותר מן הדרוש לקיום הגוף והנשמה יחדיו. אכילת חיות אינה הכרחית לאדם, שהרי יש שפע של דגנים, ירקות, פירות וחלב. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מגדירה מזון פשוט כזה כמזון במידת הטובות. בשר חיות לעומת זאת, מתאים לכאלה ששרויים במידת הבערות. ואכן, מי שמתמכרים לאכילת חיות, לשתייה, לעישון, ולאכילת מזון שלא הוגש תחילה לקְרִישְׁנַה – אלה יאלצו לשלם על חטאיהם. זאת משום שמזונם כולו נגוע בחטא. בְּהוּנְגַ׳תֵא תֵא תְו אַגְהַם פָּאפָּא יֵא פַּצַ׳נְתִי אָתְמַה-קָארַנָאת. מי שאוכל לצורך עינוג החושים, או שמבשל לעצמו מבלי להגיש את מזונותיו לקְרִישְׁנַה – אוכל רק חטא. מי שמזונו חטא או שהוא מפריז באכילתו, אינו יכול לתרגל יוגה באופן מושלם. עדיף לאכול את שאריות המזון שהוגש לקְרִישְׁנַה. למעשה, מי שמודע לקְרִישְׁנַה, אינו אוכל דבר שאינו מוגש תחילה לקְרִישְׁנַה. מכאן שרק הוא יכול להגיע לשלמות היוגה. גם מי שנמנע מאכילה באופן מלאכותי וממציא לו שיטות צום משלו – אף הוא אינו יכול לתרגל יוגה. צומותיו של המודע לקְרִישְׁנַה מושתתים על הוראות הכתובים. משום שאינו מפריז בצומות, גם לא באכילה, הרי שהוא כשיר לתרגל יוגה. אכילה עודפת גורמת לחלומות רבים בשעת השינה, ומצריכה שינה נוספת. אדם אינו צריך לישון יותר משש שעות ליום. מי שישן יותר מזה בתוך עשרים וארבע שעות, הרי שהוא מושפע ממידת הבערות. מי ששרוי בבערות הוא עצל ונוטה להרבות בשינה, ואינו יכול לתרגל יוגה.

פסוק 17

יוּקְתָאהָארַה-ויִהָארַסְיַה יוּקְתַה-צֵ׳שְׁטַסְיַה קַרְמַסוּ
יוּקְתַה-סְוַפְּנָאוַבּוֹדְהַסְיַה יוֹגוֹ בְּהַוַתי דוּהְקְהַה-הָא

יוּקְתַה—סדירים; אָהָארַה—למי שאכילתו; ויהָארַסְיַה—למי שעינוגיו; יוּקְתַה—סדירה; צֵ׳שְׁטַסְיַה—למי שעבודתו; קַרְמַסוּ—תוך ביצוע חובותיו; יוּקְתַה—סדירים;

סְנַפְּנַה-אַבַבּוֹדְהַסְיַה—למי ששנתו ועירותו; יוֹגַה—תרגול יוגה; בְּהַוַתי—מתהווה; דוּחְקְהַה-הָא—מפיג את המצוקות.

מי שהרגלי אכילתו, שנתו, עינוגיו ועבודתו סדירים, יכול באמצעות תרגול היוגה להפיג כל מצוקה חומרית.

הפרזה באכילה, שינה, התגוננות וחיי מין – שמהווים את צרכי הגוף – יכולה לבלום את ההתקדמות בתרגול היוגה. הסדרת האכילה, למשל, אפשרית רק כאשר אוכלים פְּרַסָאדַם, או מזון מקודש. על-פי הבְּהַגַוַד-גִיתָא (9.26) מגישים לקְרִישְׁנַה ירקות, פרחים, פירות, דגנים, חלב וכו׳. בדרך זו, מי שמודע לקְרִישְׁנַה, מאומן מוּכנית שלא לאכול מזון שאינו מיועד לצריכת אדם, או שאינו במידת הטוֹבוּת. באשר לשינה – אדם המודע לקְרִישְׁנַה ערני תמיד ודרוך לבצע את חובותיו בתודעת קְרִישְׁנַה. מכאן שכל זמן מיותר שמתבזבז על שינה, נחשב לאבידה גדולה. אַוְיַרְתְהַה-קָאלָאתְוַם: אפילו לרגע הוא אינו רוצה לשבות מהשירות לאל, ומשום כך הוא ממעיט בשינה כמידת האפשר. שְׂרִילַה רֻוּפַּה גוֹסְוָאמִי משמש כמופת. הלה עסק ללא הפסק בשירות לקְרִישְׁנַה וישן לכל היותר שעתיים ביום, ולעיתים גם זה לא. טְהָאקוּרַה הַרידָאסַה לא אכל פְּרַסָאדַם ולא ישן עד שלא סיים את מכסת זמירותיו היומיות על חרוזיו – שהיתה שלוש מאות אלף שמות.
ובאשר לעבודה – אדם מודע לקְרִישְׁנַה אינו עושה דבר שאינו קשור בטובתו של קְרִישְׁנַה. משום כך פעולותיו סדירות, ללא שמץ של עינוג חושים. מאחר שאדם כזה אינו מחפש אחר עינוג חושים, הרי שאינו מקצה כל פנאי לעיסוקים חומריים. ומאחר שעבודתו, דיבורו, שנתו, עירותו ושאר פעולות גופו, כולם סדירים, הרי שאינו נתון לסבל חומרי.

פסוק 18

יַדָא ויניַיתַם צ׳יתְתַם אָתְמַנְי אֶוָאוַתישְׁטְהַתֶא
ניסְפְּרִיהַה סַרְוַה-קָאמֶבְּהְיוֹ יוּקְתַה איתְי אוּצְ׳יַתֶא תַדָא

יַדָא—כאשר; ויניַיתַם—מרוסן; צ׳יתְתַם—המֶחשָב ופעילויותיו; אָתְמַני—בנשגב; אֶוַה—אכן; אַוַתישְׁטְהַתֶא—מתייצב; ניסְפְּרִיהַה—ללא תשוקה; סַרְוַה—לכול; קָאמֶבְּהְיַה—עינוג חושים חומרי; יוּקְתַה—מבוסס היטב ביוגה; איתי—כך; אוּצְ׳יַתֶא—נאמר עליו; תַדָא—אז.

יוגי שבאמצעות תרגול היוגה מטיל משמעת על פעילות מֶחשָבו ומתעלה לנשגב – עם שהשתחרר מכל תשוקה חומרית – נאמר עליו שהתבסס היטב ביוגה.

מעשיו של היוגי נבדלים מאלה של אדם רגיל בכך שהוא נטול תשוקות חומריות – שבהן התשוקה המינית היא הראשית. היוגי המושלם שולט כליל בפעילות המֶחשָב, ואינו נטרד עוד מתשוקות חומריות, על שלל סוגיהן. שלמות שכזו הופכת מוכנית נחלתו של מי שמודע לקְרִישְׁנַה. בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (9.4.18-20) נאמר:

סַה וַי מַנַהּ קְרִישְׁנַה-פַּדָארַוִינְדַיוֹר
וַצָ׳אמְסִי וַיְקוּנְטְהַה-גוּנָאנוּוַרְנַנֵא
קַרַוּ הַרֵר מַנְדירַה-מָארְגַ׳נָאדִישׁוּ
שְׁרוּתִים צַ׳קָארָאצְ׳יוּתַה-סַת-קָתְהוֹדַיֵא

מוּקוּנְדַה-לִינְגָאלַיַה-דַרְשַׁנֵא דְרִישַׁוּ
תַד-בְּהְרִיתְיַה-גָאתְרַה-סְפַּרְשֵׁא ׳נְגַה-סַנְגַמַם
גְהְרָאנַם צַ׳ה תַת-פָּאדַה-סַרוֹגַ׳ה-סוּרַבְּהֵא
שְׂרִימַת-תוּלַסְיָא רַסַנָאם תַד-אַרְפִּיתֵא

פָּאדַוּ הַרֵהּ קְשֵׁתְרַה-פַּדָאנוּסַרְפַּנֵא
שִׁירוֹ הְרִישִׁיקֵשַׁה-פַּדָאבְּהִיוַנְדַנֵא
קָאמַם צַ׳ה דָאסְיֵא נַה תוּ קָאמַה-קָאמְיַיָא
יַתְהוֹתְתַמַה-שְׁלוֹקַה-גַ׳נָאשְׁרַיָא רַתִיהּ

״המלך אַמְבַּרִישַׁה מיקד תחילה את מֶחשָבו בכפות רגלי הלוטוס של קְרִישְׁנַה, ואז, בזה אחר זה, העסיק את מילותיו בתיאור מעלותיו הנשגבות, את ידיו בניקיון מקדשו, את אוזניו בשמיעה אודות מעשיו, את עיניו בראיית דמותו הנשגבת, את גופו בנגיעה בגופם של הדְבֵקים, את חוש הריח בהרחת ניחוח הפרחים שהוגשו לו, את לשונו בטעימת עלי תוּלַסִי שהוצעו לכפות רגלי הלוטוס שלו, את רגליו בהליכה לאתרי עליה לרגל ולמקדשים של אלוהים, את ראשו בהשתחוות לפניו, ואת תשוקותיו, בביצוע משימתו. פעולות אלה כולן נשגבות ומתאימות לדָבֵק טהור.״

אף שהשלב הנשגב הזה הוא בלתי נתפס עבור חסידי הנתיב האימפרסונליסטי, עבור אדם מודע לקְרִישְׁנַה הוא קל ומעשי. זה מוכח בתיאור הנזכר לעיל אודות מעשיו של מַהָארָאגַ׳ה אַמְבַּרִישַׁה. רק על-ידי מיקוד המֶחשָב בכפות רגלי הלוטוס של האל מתוך זכירה מתמדת, הופכת פעילות נשגבת שכזו למעשית. הפעולות הללו בשירות מסור לאל נקראות אַרְצַ׳נַה, או העסקת החושים כולם בשירותו של האל. החושים והמֶחשָב זקוקים לתעסוקה; התאפקות או הימנעות אינן מעשיות. מכאן שפעילות נשגבת כנזכר לעיל מהווה עבור כלל האנשים – ובמיוחד עבור

מי שאינם בשלב הפרישות – את התהליך המושלם להשגת הנשגב, או המצב שנקרא בבְּהַגַוַד-גִיתָא יוֹקְתַה.

פסוק 19

יַתְהָא דִיפּוֹ נִיוָאתַה-סְתְהוֹ נֵנְגַתֶא סוֹפַּמָא סְמְרִיתָא
יוֹגִינוֹ יַתַה-צ׳יתְתַסְיַה יוּנְגַ׳תוֹ יוֹגַם אָתְמַנַהּ

יַתְהָא—כשם ש-; דִיפַּה—מנורה; נִיוָאתַה-סְתְהַה—במקום ללא רוח; נַה—אינה; אִינְגַתֶא—נעה; סָא—הזו; אוּפַּמָא—השוואה; סְמְרִיתָא—נזכרת; יוֹגִינַהּ—של היוגי; יַתַה-צ׳יתְתַסְיַה—אשר מחשבו נשלט; יוּנְגַ׳תַה—עוסק; יוֹגַם—במדיטציה; אָתְמַנַהּ—על הנשגב.

היוגי שמֶחשָבו נשלט, הנו יציב תמיד בהגותו בעצמי העילאי (פַּרַמָאתְמָא), ממש כשם שעששית אינה מהבהבת במקום ללא רוח.

אדם מודע לקְרִישְנַה באמת, אשר שקוע בנשגב תמיד, והוגה בדרך קבע וללא כל הפרעה באלו הנערץ, הוא יציב כמו עששית במקום ללא רוח.

פסוקים 23 - 20

יַתְרוֹפַּרַמַתֶא צ׳יתַתַם נִירוּדְדְהַם יוֹגַה-סֵוַיָא
יַתְרַה צַ׳יְוָאתְמַנָאתְמָאנַם פַּשְיַנְן אָתְמַנִי תוּשְיַתִי

סוּקְהַם אָתְיַנְתִיקַם יַת תַד בּוּדְדְהִי-גְרָאהְיַם אַתִינְדְרִייַם
וֶתְתִי יַתְרַה נַה צַ׳יְוָאיַם סְתְהִיתַשׁ צַ׳לַתִי תַתְתְוַתַהּ

יַם לַבְּדְהְוָא צָ׳אפַּרַם לָאבְּהַם מַנְיַתֶא נָאדְהִיקַם תַתַהּ
יַסְמִין סְתְהִיתוֹ נַה דוּהְקְהֵנַה גוּרוּנָאפִּי וִיצָ׳אלְיַתֶא

תַם וִידְיָאד דוּהְקְהַה-סַמְיוֹגַה- וִייוֹגַם יוֹגַה-סַמְגְ׳נִיתַם

יַתְרַה—במצב אשר בו; אוּפַּרַמַתֶא—פוסקות (כיוון שהאדם חש שמחה נשגבת); צ׳יתְתַם—הפעילויות המחשבתיות; נִירוּדְדְהַם—נמנע ממגע עם חומר; יוֹגַה-סֵוַיָא—על ידי תרגול יוגה; יַתְרַה—אשר בו; צַ׳ה—גם; אֵוַה—אכן; אָתְמַנָא—באמצעות המֶחשב המטוהר; אָתְמָאנַם—העצמי; פַּשְיַן—מבין את המעמד של; אָתְמַנִי—בעצמי; תוּשְיַתִי—נהיה האדם מסופק; סוּקְהַם—השמחה; אָתְיַנְתִיקַם—העליונה; יַת—זו אשר; תַת—היא; בּוּדְדְהִי—על ידי התבונה; גְרָאהְיַם—נתפשת; אַתִינְדְרִייַם—מעבר

לתפישת החושים; וֶתְתי—יודע; יַתְרַה—אשר בו; נַה—לעולם לא; צַ׳ה—ו-; אֶוַה—אכן; אַיַם—הוא; סְתְהיתַהּ—שרוי; צַ׳לַתי—זז; תַתְתְוַתַהּ—מהאמת; יַם—אשר אותו; לַבְּדְהְוָא—בהשיגו; צַ׳ה—גם; אַפַּרַם—אחר; לָאבְּהַם—הישג; מַנְיַתֶא—סבור; נַה—לעולם לא; אַדְהיקַם—יותר; תַתַהּ—מִזה; יַסְמִין—אשר בו; סְתְהיתַהּ—שרוי; נַה—לעולם לא; דוּהְקְהֶנַה—על ידי מצוקה; גוּרוּנָא אַפּי—אף הקשה ביותר; ויצָ׳אלְיַתֶא—מתערער; תַם—אותו; וידְיָאת—יש לדעת; דוּהְקְהַה-סַמְיוֹגַה—של מצוקות המגע החומרי; וייוֹגַם—הפסקה; יוֹגַה-סַמְגְ׳נִיתַם—קרוי טראנס ביוגה.

בשלב השלמות שנקרא טראנס, או סַמָאדְהי, מנוּע המֶחשָב לחלוטין, על-ידי תרגול היוגה, מכל פעילות חומרית. שלמות זו מאופיינת ביכולתו של האדם לראות את העצמי באמצעות המֶחשָב הטהור ולהתענג ולעלוץ בעצמי. במצב זה של חדווה, הוא זוכה באושר עילאי אינסופי, שנחווה באמצעות חושים נשגבים. מעוגן כך, הוא אינו סוטה מן האמת לעולם. ובהגיעו לכך, הוא יודע שאין למעלה מזה. לאחר שהתמקם בעמדה שכזו, לעולם אין הוא מתערער עוד, אפילו בשעת המשבר הקשה ביותר. זו אכן, הגאולה האמיתית מכל המצוקות שמקורן במגע עם החומר.

תרגול היוגה משחרר בהדרגה מתפיסות חומריות – זהו ההיבט הראשוני של עקרון היוגה. אחר כך מתייצב היוגי בטראנס, או סַמָאדְהי, כלומר, הוא חווה בנשמת העל באמצעות מֶחשָב ותבונה נשגבים, אף שאינו טועה וחושב עצמו לנשמת העל. תרגול היוגה מבוסס בעיקרו על שיטתו של פַּתַנְגַ׳לי. אולם ישנם פרשנים בלתי מוסמכים שמנסים לזהות את הנשמה הייחודית עם נשמת-העל, והמוניסטים סוברים שזוהי גאולה. זאת, מבלי להבין את תכליתה האמיתית של שיטת היוגה של פַּתַנְגַ׳לי. אף ששיטתו מכירה בעונג נשגב, המוניסטים אינם מכירים בזה, מחשש לפגיעה בתיאורית האחדות. אלה מתכחשים לשניות של ידע ויודע, אף שבפסוק זה מתואר אושר נשגב, שנחווה באמצעות חושים נשגבים. גם פַּתַנְגַ׳לי מוּני, המורה הדגול לשיטת היוגה, מאשש את זה, וטוען ביוֹגַה-סֻוּתְרַה שלו (4.33): פּוּרוּשָארְתְהַה-שֻוּנְיָאנָאם גוּנָאנָאם פְּרַתיפְּרַסַוַה קַיְוַלְיַם סְוַרֻוּפַּה-פְּרַתישְטְהָא וָא צ׳יתי-שַקְתיר איתי.

צ׳יתי-שַקְתי, או האנרגיה הפנימית, זוהי אנרגיה נשגבת. פּוּרוּשָארְתְהַה פירושה דתיות חומרית, פיתוח כלכלי, עינוג חושים, ולבסוף, הניסיון להיטמע בעליון ולהיות לאחד עמו. המוניסט קורא ל״היטמעות״ שכזו קַיְוַלְיַם. אלא שלפי פַּתַנְגַ׳לי, קַיְוַלְיַם הוא און נצחי או נשגב שבאמצעותו הופכת ישות החיים מודעת למעמדה היסודי. במילותיו של שְרִי צַ׳יְתַנְיַה, מצב זה נקרא צֵ׳תוֹ-דַרְפַּנַה-מָארְגַ׳נַם, או ניקוי הזוהמה ממראת המֶחשָב. ״ניקוי״ זה הוא גאולה אמיתית, או בְּהַוַה-מַהָא-דָאוָאגְני-נירְוָאפַּנַם. תיאורית הנירְוָאנַה – אף שמהווה בסך

הכול שלב ראשוני – תואמת עיקרון זה. בבְּהָאגַוַתַם (2.10.6) זה נקרא סְוַרֻוּפֶּנַה וְיַוַסְתְהיתיה. ואותו מצב מאושש בפסוק זה של הבְּהַגַוַד-גִיתָא.

לאחר נירְוָאנַה, או חידלון חומרי, מתגלית פעילות רוחנית, או שירות מסור לאל, שידועה כתודעת קְרִישְׁנַה. בבְּהָאגַוַתַם זה נקרא סְוַרֻוּפֶּנַה וְיַוַסְתְהיתיה: "חייה האמיתיים של ישות החיים". מָאיָא, אשליה, פירושה חיים רוחניים נגועים בחומר. מכל מקום, גאולה מהזיהום החומרי אין פירושה ביטול מעמדה הנצחי והמקורי של ישות החיים. פַּתַנְגַ'לי מאשש את זה במילים קַיְוַלְיַם סְוַרֻוּפַּה-פְּרַתישְׁטְהָא וָא צ'יתי-שַׁקְתיר איתי. הצ'יתי-שַׁקְתי, או העונג העילאי, הוא חיים אמיתיים. זה מאושש בוֶדָאנְתַה-סֻוּתְרַה (1.1.12) אָנַנְדַה-מַיוֹ 'בְּהְיָאסָאת. העונג הנשגב והטבעי הזה מהווה מטרתה הסופית של היוגה, וקל מאוד להשיגו באמצעות שירות מסור, או בְּהַקְתי-יוֹגַה. זו תוסבר בהרחבה בפרק השביעי.

בשיטת היוגה כמתואר בפרק הזה, ישנם שני סוגי סַמָאדְהי – סַמְפְּרַגְ'נָאתַה-סַמָאדְהי ואַסַמְפְּרַגְ'נָאתַה-סַמָאדְהי. מי שהתעלה לנשגב באמצעות שכלתנות וחיפוש פילוסופי, נאמר שהגיע לסַמְפְּרַגְ'נָאתַה-סַמָאדְהי. אדם שכזה אינו נמשך עוד אחר עינוגים ארציים, שהרי הוא נשגב לכל סוגי האושר שמקורם בחושים. לאחר שהגיע לעמדה נשגבת שכזו, אינו מועד עוד לעולם. מכל מקום, יוגי שלא התעלה לעמדה כזו, הרי שלא הצליח במשימתו. תרגול היוגה של היום, שכרוך בעינוג חושים למכביר, נוגד כמובן את התפיסה הזו. יוגי שמתמכר למין וסמים, הוא בסך-הכול חיקוי נלעג ליוגי. גם אותם יוגים שמתרגלים יוגה כדי להשיג סוגים שונים של סידְדְהי (שלמויות) – אפילו מעמדם אינו איתן. זאת משום שכל עוד נמשך היוגי לתוצרי הלוואי של היוגה, הוא אינו יכול להגיע לשלב השלמות, כמתואר בפסוק זה. אותם שמתענגים על מפגני התעמלות ראוותנים או סידְדְהי, צריכים לדעת שמטרת היוגה אובדת בדרך זו.

תודעת קְרִישְׁנַה פטורה מכל אפשרויות מבלבלות שכאלה, ומהווה היישום הטוב ביותר של יוגה לתקופה זו. החדווה שבעיסוק בתודעת קְרִישְׁנַה מספקת כל-כך, עד כי אדם המודע לקְרִישְׁנַה אינו מבקש אחר אושר אחֵר. הקשיים שבתרגול הַטְהַה-יוֹגַה, דְהְיָאנַה-יוֹגַה וגְ'נָאנַה-יוֹגַה רבים מאוד, במיוחד בתקופה זו, תקופת הצביעות. אולם לא קשה לתרגל קַרְמַה-יוֹגַה או בְּהַקְתי-יוֹגַה.

כל עוד קיים גוף חומרי, חייבים לספק את צרכיו, כלומר, אכילה, שינה, הגנה ומין. מכל מקום, מי ששרוי בבְּהַקְתי-יוֹגַה טהורה, או בתודעת קְרִישְׁנַה, אינו מעורר את חושיו גם בשעה שהוא מספק צרכים אלה. הוא מסתפק במעט הדרוש לקיומו, לומד לעשות את השימוש הטוב ביותר מעסקה גרועה, ונהנה מאושר נשגב בתודעת קְרִישְׁנַה. תאונות, מחלות, מחסור, או אפילו מותו של קרוב – תקריות שכאלה אינן מערערות אותו; הוא דרוך תמיד לבצע חובותיו בתודעת קְרִישְׁנַה, או בְּהַקְתי-יוֹגַה. תאונות לעולם לא מטות אותו מחובתו.

בבְּהַגַוַד-גִיתָא (2.14) נאמר אָגַמָאפָּאיינוֹ ׳ניתְיָאס תָאמְס תיתיקְשַׂסְוַה בְּהָארַתַה. מאחר שהדָבֵק יודע שתקריות כאלה באות והולכות, הרי שהוא נושא בהן מבלי שישפיעו על חובותיו. בדרך זו הוא משיג את שלמות היוגה העליונה.

פסוק 24

סַה נישְׂצַ׳יֵנַה יוֹקְתַוְיוֹ יוֹגוֹ ׳נירְוינְּנַה-צֵ׳תַסָא
סַנְקַלְפַּה-פְּרַבְהַוָאן קָאמָאמְס תְיַקְתְוָא סַרְוָאן אַשֵׂשַתַהּ
מַנַסַיְוֵנְדְריַיה-גְרָאמַם ויניַיַמְיַה סַמַנְתַתַהּ

סַהּ—הזו; נישְׂצַ׳יֵנַה—בהחלטיות איתנה; יוֹקְתַוְיַהּ—יש לתרגלה; יוֹגַה—שיטת היוגה; אַנירְוינְּנַה-צֵ׳תַסָא—ללא סטיה; סַנְקַלְפַּה—ספקולציה מחשבתית; פְּרַבְהַוָאן—תולדה של; קָאמָאן—תשוקות חומריות; תְיַקְתְוָא—יש לנטוש; סַרְוָאן—כולן; אַשֵׂשַתַהּ—לחלוטין; מַנַסָא—באמצעות המֶחשב; אֵוַה—אכן; אינְדְריַיה-גְרָאמַם—את מכלול החושים; ויניַיַמְיַה—יש לווסת; סַמַנְתַתַהּ—לחלוטין.

תרגול היוגה צריך להיעשות מתוך החלטיות ואמונה, מבלי לסטות מהדרך. על האדם לנטוש את כל תשוקותיו החומריות, שהן בסך הכול יצירי מֶחשָבו, ואז, באמצעות המֶחשָב, לשלוט בחושים כולם.

מתרגל היוגה חייב להיות החלטי וסבלני, ולא לסטות מהדרך. עליו לשקוד ולהתמיד בתרגולו ולהיות בטוח שבסופו של דבר יצליח במאמציו. גם אל-לו ליפול ברוחו לנוכח עיכוב כלשהו בהשגת ההצלחה. מי שמקפיד בתרגולו, יצליח. רֻופַּה גוֹסְוָאמִי אומר לגבי בְּהַקְתי-יוֹגַה:

אוּתְסָאהָאן נישְׂצַ׳יָאד דְהַיְרְיָאת תַת-תַת-קַרְמַה-פְּרַוַרְתַנָאת
סַנְגַה-תְיָאגָאת סַתוֹ וְּריתְתֵה שַׁדְּבְהיר בְּהַקְתיה פְּרַסידְהְיַתי

״לצורך הצלחה בתרגול בְּהַקְתי-יוֹגַה דרושים התלהבות רבה, התמדה והחלטיות. על המתרגל לבצע חובותיו בחברת דְבֵקים, ומעשיו כולם צריכים להיות בטובות.״ (אוּפַּדֵשָׁאמְרִיתַה 3)

מהי החלטיות ניתן ללמוד מדוגמת ציפור הדרור שאיבדה את ביציה בתוך גלי הים. זו הטילה ביצים על החוף, והים הגדול סחף אותן בגליו. הציפור הכעוסה ביקשה מן הים להשיב את ביציה, אלא שהלה לא שעה לתחינתה. או אז החליטה הציפור ליבש את הים, והחלה לדלות את המים במקורה הקטן. הכול צחקו לה על החלטיותה חסרת השחר. השמועות על מעשיה נפוצו והגיעו לבסוף לגַרוּדַה,

העוף הענק שמשמש כרכבו של וישְׁנוּ. ברוב חמלה לאחותו הציפור הקטנה, הוא בא אז לראותה, ומשהתרצה מהתמדתה, הבטיח לעזור לה. הוא פנה מיד אל הים וביקש אותו להשיב את ביצי הדרור, ולא – הרי שהוא ייטול על עצמו את מלאכת הייבוש. הים השיב אז ברוב אימה את הביצים, וציפור הדרור נמלאה שמחה, בחסדו של גַרוּדַה.

באופן דומה נראה אולי תרגול בְּהַקְתִי-יוֹגַה בתודעת קְרִישְׁנַה קשה כלשהו. אלא שמי שימלא בהחלטיות אחר העקרונות, האל יסייע לו, שהרי אלוהים עוזר לאלה שעוזרים לעצמם.

פסוק 25

שַׁנַיְהּ שַׁנַיְר אוּפַּרַמֵד בּוּדְדְהְיָא דְהְרִיתִי-גְרִיהִיתַיָא
אָתְמַה-סַמְסְתְהַם מַנַה קְרִיתְוָא נַה קִינְצִ׳יד אַפִּי צִ׳ינְתַיֵת

שַׁנַיְהּ—בהדרגה; שַׁנַיְהּ—צעד אחר צעד; אוּפַּרַמֵת—על האדם לעצור; בּוּדְדְהְיָא—באמצעות התבונה; דְהְרִיתִי-גְרִיהִיתַיָא—הנתמכת באמונה; אָתְמַה-סַמְסְתְהַם—שרוי בנשגב; מַנַהּ—את המֶחשב; קְרִיתְוָא—בעשותו; נַה—לא; קִינְצִ׳ית—משהו; אַפִּי—אפילו; צִ׳ינְתַיֵת—עליו לחשוב.

בעזרת תבונה שנתמכת באמונה שלמה, חייב האדם להתקדם בהדרגה, צעד אחר צעד, אלֵי טראנס. במצב זה על מֶחשָׁבו להתמקד בעצמי בלבד, מבלי לחשוב על דבר זולת זה.

באמונה שלמה ובתבונה צריך האדם לחדול בהדרגה מכל פעילות חושית. זה נקרא פְּרַתְיָאהָארַה. המֶחשָׁב, שנשלט על-ידי אמונה, הגוּת והימנעות מפעילות חושית, מתייצב אז בטראנס, או סַמָאדְהִי. במצב זה, הסכנה לשוב ולהיצמד לתפיסת חיים חומרית לא קיימת עוד. במילים אחרות, מי שמצוי בגוף חומרי, נאלץ לבוא במגע עם חומר, אלא שאינו צריך לחשוב על עינוג חושים. אל-לו לחשוב על שום עינוג, לבד מתענוגו של העצמי העליון. תרגול תודעת קְרִישְׁנַה מרומם למצב זה בקלות רבה.

פסוק 26

יַתוֹ יַתוֹ נִישְׁצַ׳לַתִי מַנַשׁ צַ׳נְצַ׳לַם אַסְתְהִירַם
תַתַס תַתוֹ נִייַמְיַתַד אָתְמַנְי אֵוַה וַשַׁם נַיֵת

יַתַה יַתַה—מכל מקום אשר; נישְׁצַ׳לַתי—נסער באמת; מַנַה—המֶחשב; צַ׳נְצַ׳לַם—הפכפך; אַסְתְהִירַם—בלתי יציב; תַתַה תַתַה—ממקום זה; נִייַמְיַה—יש לווסת; אֱתַת—אותו; אָתְמַני—בעצמי; אֱוַה—אכן; וַשַׁם—תחת שליטה; נַיֵת—יש להביא.

על האדם להחזיר את מֶחשָבו מכל מקום שאליו הוא נודד בגלל טבעו ההפכפך והבלתי יציב, ולהשיבו תחת שליטת העצמי.

המֶחשָב הוא הפכפך ובלתי יציב מטבעו. אולם יוגי שמבין את מהותו הרוחנית צריך לשלוט במֶחשָבו, ולא להניח לזה לשלוט בו. מי ששולט במֶחשָב (ומכאן שגם בחושים) נקרא גוֹסְוָאמִי, או סְוָאמִי, ומי שנשלט על-ידי המֶחשָב נקרא גוֹ-דָאסַה, או משרת החושים. הגוֹסְוָאמִי יודע מהו עינוג חושים אמיתי. עינוג חושים נשגב שכזה נחווה בשעה שהחושים עוסקים בשירותו של הְרִישִׁיקֶשַׁה, אדון החושים – קְרִישְׁנַה. תודעת קְרִישְׁנַה, אם כן, היא עיסוק בשירותו של קְרִישְׁנַה באמצעות חושים מטוהרים. זו הדרך לשליטה מלאה בחושים, כמו גם שלמות היוגה העליונה.

פסוק 27

פְּרַשָׁאנְתַה-מַנַסַם הִי אֱנַם יוֹגִינַם סוּקְהַם אוּתְתַמַם
אוּפַּיְתִי שָׁאנְתַה-רַגַ׳סַם בְּרַהְמַה-בְּהֻוּתַם אַקַלְמַשַׁם

פְּרַשָׁאנְתַה—שליו, ממוקד בכפות רגלי הלוטוס של קְרִישְׁנַה; מַנַסַם—אשר מֶחשבו; הי—אכן; אֱנַם—הזה; יוֹגִינַם—אל היוגי; סוּקְהַם—השמחה; אוּתְתַמַם—העליונה; אוּפַּיְתִי—מגיעה; שָׁאנְתַה-רַגַ׳סַם—להיטותו שככה; בְּרַהְמַה-בְּהֻוּתַם—גאולה באמצעות הזדהות עם העליון; אַקַלְמַשַׁם—חופשי מכל התגובות לחטאיו מעבר.

יוגי אשר מֶחשָבו ממוקד בי, זוכה בשלמות העליונה של אושר נשגב. מאחר שהתעלה מעל למידת הלהיטות והוא מבין את זהותו האיכותית עם העליון, הרי שהוא פטור מכל תגובה למעשי עברו.

במצב הבְּרַהְמַה-בְּהֻוּתַה משתחרר האדם מכל טומאה חומרית ומתייצב בשירות נשגב לאל. מַד-בְּהַקְתִים לַבְּהַתֵא פַּרָאם (בג. 18.54). אלא שמבלי למקד את המֶחשָב בכפות רגלי הלוטוס של האל, לא ניתן להישאר באיכות הבְּרַהְמַן, באיכות המוחלט. סַה וַי מַנַה קְרִישְׁנַה-פַּדָארַוִינְדַיוֹה. השתחררות אמיתית ממידת הלהיטות ומכל זוהמה חומרית אפשרית לכן, על-ידי עיסוק מתמיד בשירות אוהב לאל, או בתודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 28

יוּנְגַ'נְן אֵוַם סַדָאתְמָאנַם יוֹגִי ויגַתַה-קַלְמַשַׁה
סוּקְהֵנַה בְּרַהְמַה-סַמְסְפַּרְשַׁם אַתְיַנְתַם סוּקְהַם אַשְׁנוּתֵא

יוּנְגַ'ן—עוסק בתרגול יוגה; אֵוַם—כך; סַדָא—תמיד; אָתְמָאנַם—את העצמי; יוֹגִי—אדם הנמצא במגע עם העצמי העליון; ויגַתַה-קַלְמַשַׁה—משוחרר מטומאה חומרית; סוּקְהֵנַה—בשמחה נשגבת; בְּרַהְמַה-סַמְסְפַּרְשַׁם—שמקורה במגע עם העליון; אַתְיַנְתַם—הגבוהה ביותר; סוּקְהַם—שמחה; אַשְׁנוּתֵא—משיג.

היוגי ששולט בעצמו ועוסק בתרגול יוגה תמיד, משתחרר אז מכל טומאה חומרית, ומגיע לשלב העליון של אושר מושלם בשירות נשגב ואוהב לאל.

הגשמה עצמית פירושה ידיעת מעמדנו היסודי ביחס לעליון. הנשמה הייחודית היא חלקיק של העליון, ומעמדה הוא לעסוק בשירותו הנשגב. המגע הנשגב הזה עם האל נקרא בְּרַהְמַה-סַמְסְפַּרְשַׁה.

פסוק 29

סַרְוַה-בְּהֻוּתַה-סְתְהַם אָתְמָאנַם סַרְוַה-בְּהֻוּתָאני צָ'אתְמַני
אִיקְשַׁתֵא יוֹגַה-יוּקְתָאתְמָא סַרְוַתְרַה סַמַה-דַרְשַׁנַה

סַרְוַה-בְּהֻוּתַה-סְתְהַם—נמצא בכל הישויות; אָתְמָאנַם—את נשמת-העל; סַרְוַה—כולם; בְּהֻוּתָאני—את הישויות; צַ'ה—גם; אָתְמַני—בעצמי; אִיקְשַׁתֵא—רואה; יוֹגַה-יוּקְתַה-אָתְמָא—אדם המשלב את חייו בתודעת קְרִישְׁנַה; סַרְוַתְרַה—בכל מקום; סַמַה-דַרְשַׁנַה—בעל ראייה שווה.

היוגי האמיתי רואה אותי בישויות כולן, ואת כל הישויות בי. מי שהגיע להגשמה עצמית, רואה אותי, העליון האחד, בכול.

היוגי שמודע לקְרִישְׁנַה הוא הרואה המושלם. זאת משום שהוא רואה את קְרִישְׁנַה, העליון, מצוי בלב כול כנשמת העל (פַּרַמָאתְמָא). אִישְׁוַרַה סַרְוַה-בְּהֻוּתָאנָאם הְרִיד-דֵשֵׁא 'רְג'וּנַה תִישְׁטְהַתִי. האל מצוי בהיבט הפַּרַמָאתְמָא שלו בלבו של כלב כמו בלבו של בְּרָאהְמַנַה. היוגי המושלם יודע שהאל הוא נשגב לעד; אין לגוף החומרי שבו הוא מצוי, בין אם של כלב ובין אם של בְּרָאהְמַנַה, כל השפעה עליו. זוהי הניטרליות העילאית שלו. הנשמה הייחודית מצויה אמנם, בלבה הייחודי,

אולם אינה מצויה בלבבות כולם. זהו ההבדל שבינה לבין נשמת העל. מי שאינו מתרגל יוגה הלכה למעשה, לא רואה בבהירות כזו. לעומת זאת, מי שמודע לקְרִישְׁנַה רואה את קְרִישְׁנַה בלב המאמין, כמו בלב הלא-מאמין. זה מאושש בסְמְרִיתִי: אָתַתַתְוָאץ׳ צַ׳ה מָאתְרִיתְוָאץ׳ צַ׳ה אָתְמָא הִי פַּרַמוֹ הַרִיהֶ. האל הוא מקור כל הישויות, ומכאן שהוא כמו אִמם ומקיימם. וממש כשם שאֵם שווה ביחסה לילדיה כולם, כך גם האב העליון (או האם). ואכן, נשמת-העל מתלווה לכל ישות חיה.
גם מבחינה חיצונית מצויה ישות החיים בתוך אונו של האל. בפרק השביעי יוסבר שלאל שני אונים עיקריים – הרוחני (העילי) והחומרי (הנחות). ישות החיים משתייכת אמנם, לאון העילי, אלא שהיא מותנית לאון הנחות; אולם בכל מקרה זו מצויה באונו של האל; ישויות החיים כולן מצויות בו בדרך כלשהי.
ראייתו השווה של היוגי מקורה בהבנה שישויות החיים הן משרתות של אלוהים תמיד, גם בשעה שהן סבוכות במצבים שונים כתוצאה ממעשיהן התועלתניים בעבר. בעודן באנרגיה החומרית, הריהן משרתות את החושים החומריים; ובשעה שהן שרויות באנרגיה הרוחנית, הן משרתות את האל במישרין. מכאן שבכל מקרה הן משרתות את אלוהים. ראייה שווה שכזו מגיעה לשלמותה אצל אדם מודע לקְרִישְׁנַה.

פסוק 30

יוֹ מָאם פַּשְׁיַתִי סַרְוַתְרַה סַרְוַם צַ׳ה מַיִי פַּשְׁיַתִי
תַסְיָאהַם נַה פְּרַנַשְׁיָאמִי סַה צַ׳ה מֶא נַה פְּרַנַשְׁיַתִי

יַהֶ—מי ש-; מָאם—אותי; פַּשְׁיַתִי—רואה; סַרְוַתְרַה—בכל מקום; סַרְוַם—את הכול; צַ׳ה—ו-; מַיִי—בי; פַּשְׁיַתִי—רואה; תַסְיַה—לו; אַהַם—אני; נַה—איני; פְּרַנַשְׁיָאמִי—אובד; סַהּ—הוא; צַ׳ה—גם; מֶא—לי; נַה—אינו; פְּרַנַשְׁיַתִי—אובד.

לעולם איני אובד למי שרואה אותי בכול, ורואה הכול בי. גם הוא לעולם אינו אובד לי.

מי שמודע לקְרִישְׁנַה רואה את קְרִישְׁנַה בכול, ואת הכול בקְרִישְׁנַה. אף שהוא רואה את תופעותיו השונות של הטבע החומרי, הוא מודע בכל אלה לקְרִישְׁנַה, ויודע שכל זה הוא גילוי אונו של קְרִישְׁנַה. דבר לא יכול להתקיים ללא קְרִישְׁנַה, וקְרִישְׁנַה הוא אדון הכול – זהו עקרון היסוד של תודעת קְרִישְׁנַה. תודעת קְרִישְׁנַה פירושה פיתוח אהבה לקְרִישְׁנַה – הנעלה אף מגאולה מחומר. בשלב זה, שמעבר אפילו

להבנת העצמי הרוחני, הדָבֵק כמו מתאחד עם קְרִישְׁנַה, במובן זה שקְרִישְׁנַה נהיה עבורו הכול והוא מלא כולו באהבה אליו. מאחר שבשלב זה נוצרים יחסי קרבה בין האל לדָבֵק, הרי שדָבֵק כזה אינו אובד עוד לעולם, גם האל אינו חורג משדה ראייתו לעולם. היטמעות בקְרִישְׁנַה פירושה התאבדות רוחנית, ודָבֵק אינו נכון להסתכן בזה. בבְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא (5.38) נאמר:

פְּרֶמָאנְּגַ׳נַה-צְ׳צְ׳הוּרִיתַה-בְּהַקְתִי-וִילוֹצַ׳נֵנַה
סַנְתַה סַדַיְוַה הְרִידַיֵשׁוּ וִילוֹקַיַנְתִי
יַם שְׁיָאמַסוּנְדַרַם אַצ׳ינְתְיַה-גוּנַה-סְוַרוּפַּם
גוֹוִינְדַם אָדִי-פּוּרוּשַׁם תַם אַהַם בְּהַגָ׳אמִי

״אני סוגד לגוֹוִינְדַה, האל הבראשיתי, אשר נגלה תמיד לאותו דָבֵק שעיניו מצוֹעפות בדוֹק של אהבה. הוא נגלה בלבו של הדָבֵק בדמותו הנצחית כשְׁיָאמַסוּנְדַרַה.״
בשלב זה, קְרִישְׁנַה אינו נעלם עוד לעולם משדה ראייתו של הדָבֵק. והדָבֵק, גם הוא אינו מרפה מקְרִישְׁנַה. זה נכון גם לגבי יוגי שרואה את האל כפַּרַמָאתְמָא בתוך הלב. היוגי הופך אז לדָבֵק טהור ולא יכול עוד לחיות לרגע מבלי לראות את האל שבתוכו.

פסוק 31

סַרְוַה-בְּהֻוּתַה-סְתְהִיתַם יוֹ מָאם בְּהַגַ׳תְי אֵקַתְוַם אָסְתְהִיתַה
סַרְוַתְהָא וַרְתַמָאנוֹ ׳פִּי סַה יוֹגִי מַיִי וַרְתַתֵא

סַרְוַה-בְּהֻוּתַה-סְתְהִיתַם—שוכן בלב כול; יַה—מי ש-; מָאם—אותי; בְּהַגַ׳תִי—משרת במסירות; אֵקַתְוַם—באחדות; אָסְתְהִיתַה—שרוי; סַרְוַתְהָא—מכול בחינה; וַרְתַמָאנַה—בהמצאו; אַפִּי—אף על פי; סַה—הוא; יוֹגִי—החותר לנשגב; מַיִי—בי; וַרְתַתֵא—נשאר.

בשעה שיוגי שכזה, שמשרת וסוגד לנשמת-העל, יודע שאני זהה לנשמת-העל, הרי שהוא נשאר בי תמיד, בכל מצב.

יוגי שמתרגל הגות בנשמת-העל, רואה בתוך עצמו את חלקו המוחלט של קְרִישְׁנַה – וִישְׁנוּ בעל ארבע הידיים, שאוחז בקונכייה, גלגל, אַלה ופרח לוטוס. עליו לדעת שוִישְׁנוּ זה אינו שונה מקְרִישְׁנַה. קְרִישְׁנַה בדמותו כנשמת-העל מצוי בלב כול. נשמות-העל הרבים מספור שמצויים באינספור ישויות החיים כולם זהים זה לזה. מכאן שאין הבדל בין אדם מודע לקְרִישְׁנַה שעוסק תמיד בשירותו

הנשגב, לבין יוגי מושלם שהוגה בנשמת-העל. יוגי שמודע לקְרִישְׁנַה, אפילו שעוסק בפעילויות הארציות שבקיום החומרי, מצוי בקְרִישְׁנַה תמיד. זה מאושש בספרו של שְׁרִילַה רֻוּפַּה גוֹסְוָאמִי, בְּהַקְתִי-רַסָאמְרִיתַה-סִינְדְהוּ (1.2.187): דָבֵק אשר פועל בתודעת קְרִישְׁנַה תמיד, הופך בן-חורין מוכנית. זה מאושש גם בנָארַדַה-פַּנְּצַ׳רָאתְרַה:

דיק-קָאלָאדְי-אַנַוַצְ׳צְ׳הִינְנֵא קְרִישְׁנֵא צֵ׳תוֹ וִידְהָאיַה צַ׳ה
תַן-מַיוֹ בְּהַוַתִי קְשִׁיפְּרַם ג׳יוו בְּרַהְמַנִי יוֹגַ׳יֵת

״על-ידי מיקוד תשומת הלב בדמותו הנשגבת של קְרִישְׁנַה, אשר שורה בכול ומעֵבר לזמן ולחלל, משתקעים במחשבות אודותיו, ואז חווים חדווה עילאית בחברתו הנשגבת.״

תודעת קְרִישְׁנַה היא שלב הטראנס העליון בתרגול היוגה. עצם ההבנה שקְרִישְׁנַה מצוי כפַּרַמָאתְמָא (נשמת-העל) בלב כול, מטהרת את היוגי מכל רבב. העוצמה הבלתי נתפסת הזו של האל מאוששת בוֶדות (גוֹפָּאלַה תָאפַּנִי אוּפַּנִישַׁד 1.21): אֵקוֹ ׳פִּי סַן בַּהוּדְהָא יוֹ ׳וַבְּהָאתִי. ״אף על פי שאלוהים הוא אחד, הוא מצוי בלבבות לאינספור כרבים.״ בסְמְרִיתִי-שָׁאסְתְרַה נאמר:

אֵקַה אֵוַה פַּרוֹ וישְׁנוּהּ סַרְוַה-וְיָאפִּי נַה סַמְשַׁיַה
אַיְשְׁוַרְיָאד רֻוּפַּם אֵקַם צַ׳ה סֻוּרְיַה-וַת בַּהוּדְהֵיַתֵא

״וישְׁנוּ הוא אחד, ואף על פי כן הוא שורה בכול. למרות דמותו האחת, באונו הבלתי נתפס הוא נוכח בכל מקום, ממש כמו השמש שמופיעה בו-זמנית במקומות רבים.״

פסוק 32

אָתְמַוּפַּמְיֵנַה סַרְוַתְרַה סַמַם פַּשְׁיַתִי יוֹ ׳רְג׳וּנַה
סוּקְהַם וָא יַדִי וָא דוּהְקְהַם סַה יוֹגִי פַּרַמוֹ מַתַהּ

אָתְמַה—עם העצמי שלו; אַוּפַּמְיֵנַה—מתוך השוואה; סַרְוַתְרַה—בכל מקום; סַמַם—באופן שווה; פַּשְׁיַתִי—רואה; יַהּ—מי ש-; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה; סוּקְהַם—בשמחה; וָא—או; יַדִי—אם; וָא—או; דוּהְקְהַם—בצער; סַהּ—הוא; יוֹגִי—חותר לנשגב; פַּרַמַה—מושלם; מַתַהּ—נחשב.

הו אַרְג׳וּנַה, יוגי מושלם הוא מי שתוך השוואה עם עצמו, רואה את איכותן האמיתית של כל הישויות, בשמחתן וביגונן.

מי שמודע לקְרִישְׁנַה, הוא יוגי מושלם; בזכות התנסותו האישית, הוא מודע לאושרו של הזולת ולמצוקתו. סבלה של ישות החיים מקורו בשכחת יחסיה עם אלוהים, ואושרה מקורו בידיעה שקְרִישְׁנַה הוא המתענג העליון על המעשים כולם, הוא אדון כל האדמות והכוכבים, וידידן הנאמן ביותר של כל ישויות החיים. היוגי המושלם יודע שבגלל שכחת היחסים עם קְרִישְׁנַה, מותנית עתה ישות החיים למידות הטבע החומרי וסובלת משלוש המצוקות החומריות. מי שמודע לקְרִישְׁנַה לעומת זאת, נמלא אושר, ומנסה להפיץ בכל מקום את הידע אודות קְרִישְׁנַה. מאחר שהוא מנסה להפיץ את חשיבותה של תודעת קְרִישְׁנַה, הרי שהוא גדול הנדבנים בעולם והטוב במשרתיו של האל. נַה צַ׳ה תַסְמָאן מַנוּשְׁיֵשׁוּ קַשְׁצִ׳ין מֶא פְּרִייַה-קְרִיתְתַמַה (ב.ג. 18.69). במילים אחרות, דְבֵקו של האל דואג תמיד לטובתן של כלל ישויות החיים, ומכאן שהוא ידידן הטוב ביותר. מאחר שאינו מבקש רק שלמות לעצמו אלא גם לזולתו, הרי שהוא הטוב שביוגים. הוא אינו מקנא בשום ישות חיה. זהו ההבדל שבין דָבֵק טהור לבין יוגי שמתעניין רק בהתקדמותו האישית. אותו יוגי שפרש למקום מבודד כדי להגות באין מפריע, אינו כה מושלם כמו דָבֵק שמנסה ככל יכולתו לעורר את מודעותם של האנשים לקְרִישְׁנַה.

פסוק 33

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
יוֹ ׳יַם יוֹגַס תְוַיָא פְּרוֹקְתַה סָאמְיֵנַה מַדְהוּסֻוּדַנַה
אֶתַסְיָאהַם נַה פַּשְׁיָאמי צַ׳נְָצַ׳לַתְוָאת סְתְהִיתִים סְתְהִירָאם

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; יַה אַיַם—השיטה הזו; יוֹגַה—יוגה; תְוַיָא—על ידך; פְּרוֹקְתַה—תוארה; סָאמְיֵנַה—באופן כללי; מַדְהוּ-סֻוּדַנַה—הו הורג הזד מַדְהוּ; אֶתַסְיַה—שלה; אַהַם—אני; נַה—לא; פַּשְׁיָאמי—רואה; צַ׳נְָצַ׳לַתְוָאת—בשל חוסר מנוחה; סְתְהִיתִים—מצב; סְתְהִירָאם—יציב.

אַרְג׳וּנַה אמר: הו מַדְהוּסֻוּדַנַה, שיטת היוגה שתיארת בקצרה נראית לי בלתי מעשית וקשה עד מאוד, שהרי המֶחשָב חסר מנוח והפכפך.

אַרְג׳וּנַה דוחה כאן את שיטת היוגה שקְרִישְׁנַה תיאר, החל במילים שׁוּצַ׳וּ דֵשֶׁא, וכלה ביוֹגִי פַּרַמַה. זאת משום שחשש שלא יוכל לעמוד בה. ברגיל, אדם בתקופת קָלִי אינו מסוגל לנטוש את ביתו ולפרוש למקום מבודד בהרים או ביערות לצורך תרגול יוגה. תקופה זו מאופיינת במאבק אכזרי לקיום ובתוחלת חיים קצרה.

האנשים אינם נוטים אחר הגשמה עצמית, לא בצורתה הפשוטה והמעשית, קל וחומר באמצעות שיטת יוגה מסובכת שמכתיבה אורחות חיים קפדניים, דרכי ישיבה, בחירת מקום, וניתוק המֶחשָב ממעורבות חומרית. כאיש מעשי, אַרְג׳וּנַה לא חשב שניתן לתרגל את השיטה הזו. זאת למרות שניחן בכישורים רבים: הוא השתייך למשפחת המלוכה והתברך במעלות רבות; הוא היה לוחם גדול, הוא זכה באריכות ימים, ומעל לכול, היה ידידו הקרוב של שְׁרִי קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה העילאי. אפשרויותיו לפני 5,000 שנה היו טובות בהרבה משלנו כיום, ואף על פי כן דחה שיטה זו. למעשה, בשום מקום לא נאמר שתרגלהּ בשלב כלשהו בחייו. מכאן שבאופן כללי זו שיטה שאינה אפשרית בקַלִי-יוּגַה. כמובן, אפשר שאחדים, נדירים במינם, יוכלו לתרגל אותה, אולם היא אינה מתאימה לאדם הרגיל. זה היה נכון לפני 5,000 שנה, קל וחומר בימינו. מכאן שגם כל אותם שמחקים את שיטת היוגה הזו בבתי הספר ובמועדונים למיניהם, גם אם הם מרוצים מעצמם, אינם אלא מבזבזים את זמנם לריק. זאת משום שהם נבערים לגבי התכלית העליונה.

פסוק 34

צַ׳נְצַ׳לַםּ הִי מַנַהּ קְרִישְׁנַה פְּרַמָאתְהִי בַּלַוַד דְרִידְהַם
תַסְיָאהַםּ נִיגְרַהַםּ מַנְיֵא וָאיוֹר אִיוַה סוּ-דוּשְׁקַרַם

צַ׳נְצַ׳לַם—חסר מנוח; הִי—משום ש-; מַנַהּ—המֶחשָב; קְרִישְׁנַה—הו קְרִישְׁנַה; פְּרַמָאתְהִי—מסעיר; בַּלַה-וַת—חזק; דְרִידְהַם—עיקש; תַסְיַה—שלו; אַהַם—אני; נִיגְרַהַם—הכנעה; מַנְיֵא—אני חושב; וָאיוֹהּ—של הרוח; אִיוַה—כמו; סוּ-דוּשְׁקַרַם—קשה.

הו קְרִישְׁנַה, ומשום שהמֶחשָב חסר מנוח, סוער, עיקש ורב עוצמה, אני סבור שלהכניעו קשה יותר מלרסן את הרוח.

המֶחשָב חזק כל כך ועקשן, עד כי לעיתים הוא גובר על התבונה, אף שאמור לציית לה. אין ספק שהשליטה במֶחשָב קשה מאוד למי שחי במציאות היומיומית ונאלץ להתמודד עם אינספור גורמים שניצבים על דרכו. אפשר שבאופן מלאכותי ידע לרסן כלשהו את מֶחשָבו ולשמור על יחס שווה כלפי אויבים וידידים, אלא שבסופו של דבר שום אדם ארצי לא מסוגל לעשות זאת, שהרי זה קשה יותר מלרסן רוח עזה. בספרות הוֵדית (קַטְהַה אוּפַּנִישַׁד 3.3.1-4) נאמר:

אָתְמָאנַםּ רַתְהִינַםּ וִידְדְהִי שַׁרִירַםּ רַתְהַם אֵוַה צַ׳ה
בּוּדְדְהִים תוּ סָארַתְהִים וִידְדְהִי מַנַהּ פְּרַגְרַהַם אֵוַה צַ׳ה

אִינְדְרִייָאנִי הַיָאן אָהוּר וִישַׁיָאמְס תֵשׁוּ גוֹ-צַ׳רָאן
אָתְמֵנְדְרִייַה-מַנוֹ-יוּקְתַם בְּהוּקְתֶתְי אָהוּר מַנִישִׁינַהּ

״במרכבת הגוף, הישות הייחודית היא הנוסע, התבונה היא הנהג, המֶחשָׁב הוא מכשיר ההיגוי, והחושים הם הסוסים. העצמי נהנה או סובל בגלל התרועעותו עם המֶחשָׁב והחושים. זו הדרך שבה מבינים זאת אנשי המחשבה הדגולים.״ התבונה אמורה לכוון את המֶחשָׁב, אלא שהמֶחשָׁב חזק כל כך ועיקש, עד כי הוא גובר לעיתים על התבונה, ממש כשם שחולי חמור גובר לעיתים על השפעתה של תרופה. תרגול היוגה אמור להכניע את המֶחשָׁב העז, אלא שזה לא מעשי לאדם ארצי כמו אַרְג׳וּנַה, קל וחומר לאדם בן זמננו. משל הרוח מתאים כאן מאוד, שהרי לא ניתן לעצור את הרוח הנושבת. מכל מקום, קשה עוד יותר לרסן את המֶחשָׁב הסוער. לפי שְׂרִי צַ׳יְתַנְיַה, הדרך הקלה ביותר לשליטה במֶחשָׁב זה לזמר בענווה רבה את המַנְתְרַה ״הַרֵא קְרִישְׁנַה״, המַנְתְרַה הגדולה לגאולה. השיטה המומלצת היא סַה וַי מַנַהּ קְרִישְׁנַה-פַּדָארַוינְדַיוֹהּ: להעסיק את המֶחשָׁב בקְרִישְׁנַה כליל; שום עיסוק לא יוכל אז לערערו.

פסוק 35

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
אַסַמְשַׁיַם מַהָא-בָּאהוֹ מַנוֹ דוּרְנִיגְרַהַם צַ׳לַם
אַבְּהְיָאסֵנַה תוּ קַוּנְתֵיַה וַיְרָאגְיֵנַה צַ׳ה גְרִיהְיַתֵא

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה אמר; אַסַמְשַׁיַם—ללא ספק; מַהָא-בָּאהוֹ—הו גיבור חיל; מַנַהּ—המֶחשָׁב; דוּרְנִיגְרַהַם—קשה להכנעה; צַ׳לַם—חסר מנוח; אַבְּהְיָאסֵנַה—על ידי תרגול; תוּ—אולם; קַוּנְתֵיַה—הו בן-קוּנְתִי; וַיְרָאגְיֵנַה—על ידי פרישות; צַ׳ה—גם; גְרִיהְיַתֵא—נשלט.

שְׂרִי קְרִישְׁנַה אמר: הו בן קוּנְתִי גיבור-חיל, קשה אמנם לרסן את המֶחשָׁב חסר המנוח, אולם זה אפשרי על-ידי תרגול הולם והתנתקות.

אישיות אלוה מסכים אמנם, עם דבריו של אַרְג׳וּנַה לגבי הקושי שבריסון המֶחשָׁב העיקש, אולם מסביר שזה אפשרי על-ידי תרגול והתנתקות. ומהו תרגול זה? איש בתקופתנו אינו מסוגל לעמוד בכללים נוקשים כגון התגוררות במקום קדוש, מיקוד המֶחשָׁב בנשמת-העל, ריסון החושים והמֶחשָׁב, התנזרות ממין, התבודדות, וכו׳. מכל מקום, תרגול תודעת קְרִישְׁנַה מעסיק את האדם בתשעה סוגי שירות לאל. השמיעה אודות קְרִישְׁנַה מהווה הראשון והחשוב מכל סוגי

השירות הללו. זו שיטה נשגבת ורבת כוח לטיהור המֶחשָב מכל תפיסה מוטעית. ככל שמרבים ושומעים, כך מוסיפים ומזדככים ונוטשים כל זיקה לדברים שמרחיקים את המֶחשָב מקְרִישְׁנַה. קל מאוד ללמוד וַיְרָאגְיַה בשעה שהמחשב מנוע מפעילות שאינה מוקדשת לקְרִישְׁנַה. וַיְרָאגְיַה פירושה התנתקות מהחומרי והעסקת המֶחשָב ברוחני. ההתנתקות הרוחנית האימפרסונליסטית קשה יותר מהתקשרותו של המֶחשָב למעשיו של קְרִישְׁנַה. זה מעשי מאוד, שהרי על-ידי שמיעה אודות קְרִישְׁנַה, מתקשרים מוכנית לרוח העליונה. התקשרות שכזו נקראת פַּרֵשָׁאנוּבְּהֻוּתִי, סיפוק רוחני. זה דומה לתחושת הסיפוק שחש אדם רעב עם כל בליעה. סיפוקו וכוחו גדלים עם שהוא מוסיף ואוכל. דומה לזה סיפוקו של מי שמתרגל שירות מסור וחש סיפוק נשגב עם שמֶחשָבו מתנתק ממטרות חומריות. זה כמו לרפא מחלה באמצעות טיפול הולם ותזונה נכונה. שמיעה אודות מעשיו הנשגבים של קְרִישְׁנַה מהווה הטיפול היעיל למֶחשָב המטורף, ואכילת מזון שהוגש כמנחה לקְרִישְׁנַה מהווה תזונה מתאימה לחולה המתייסר. טיפול זה הוא התהליך של תודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 36

אַסַמְּיַתָאתְמַנָא יוֹגוֹ   דוּשְׁפְּרָאפַּה איתי מֵא מַתִיהִ
וַשְׁיָאתְמַנָא תוּ יַתַתָא   שַׁקְיוֹ ׳וָאפְּתוּם אוּפָּאיַתַהִ

אַסַמְּיַתַה—בלתי מרוסן; אָתְמַנָא—עבור מי שמֶחשבו; יוֹגַהִ—הגשמה עצמית; דוּשְׁפְּרָאפַּהִ—קשה להשגה; איתי—כך; מֵא—שלי; מַתִיהִ—הדעה; וַשְׁיַה—תחת שליטה; אָתְמַנָא—על ידי מי שמֶחשבו; תוּ—אולם; יַתַתָא—מתאמץ; שַׁקְיַהִ—ניתנת; אַוָאפְּתוּם—להשגה; אוּפָּאיַתַהִ—על ידי האמצעי המתאים.

מי שמֶחשָבו אינו מרוסן – הגשמה עצמית היא משימה קשה מאוד עבורו. בעוד שמי ששולט במֶחשָבו וחותר בדרך הנכונה – הצלחתו מובטחת. זו דעתי.

אישיות אלוה מורה שללא טיפול מתאים לניתוק המֶחשָב מעיסוקים חומריים, קשה להצליח בהגשמה עצמית. הניסיון לתרגל יוגה בשעה שהמֶחשָב מעורב בהנאות ארציות דומה לניסיון להצית אש ובו בזמן לשפוך עליה מים. תרגול יוגה ללא שליטה במֶחשָב אינו אלא בזבוז זמן. אפשר שהצגת ראווה שכזו משתלמת מבחינה כלכלית, אלא שהיא חסרת כל ערך רוחני. השליטה במֶחשָב אפשרית על-ידי עיסוק מתמיד בשירות אוהב לאל, כי ללא תודעת קְרִישְׁנַה, לא ניתן לשלוט

במֶחשָב ביציבות. אדם מודע לקְרִישְׁנַה משיג את תוצאות היוגה בקלות רבה, ללא כל מאמץ נפרד, בעוד שמי שמתרגל יוגה ללא תודעת קְרִישְׁנַה, לא יגיע להצלחה לעולם.

פסוק 37

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
אַיַתיהּ שְׁרַדְדְהַיוֹפֵּתוֹ יוֹגָאץ׳ צַ׳לִיתַה-מָאנַסַהּ
אַפְּרָאפְּיַה יוֹגַה-סַמְסִידְדְהִים קָאם גַתִים קְרִישְׁנַה גַצְ׳צְ׳הַתי

אַרְג׳וּנַהּ אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; אַיַתִיהּ—יוגי או טראנסצנדנטליסט שלא הגיע להצלחה; שְׁרַדְדְהַיָא—באמונה; אוּפֵּתַהּ—מועסק; יוֹגָאת—מהיוגה; צַ׳לִיתַה—סטה; מָאנַסַהּ—אדם שמֶחשָבו; אַפְּרָאפְּיַה—נכשל מלהשיג; יוֹגַה-סַמְסִידְדְהִים—את השלמות בתורת הנסתר; קָאם—איזה; גַתִים—גורל; קְרִישְׁנַה—הו קְרִישְׁנַה; גַצְ׳צְ׳הַתִי—הוא משיג.

אַרְג׳וּנַה אמר: הו קְרִישְׁנַה, מהו גורלו של יוגי שלא הגיע להצלחה, שהתחיל בתהליך ההגשמה העצמית באמונה, אולם אחר כך, שטוף גשמיות, הרפה מן הניסיון ולא הגיע לשלמות בנסתר?

הבְּהַגַוַד-גִיתָא מלמדת את נתיב ההגשמה העצמית או תורת הנסתר. הידע שישות החיים שונה מגופה החומרי ושאושרה מצוי בחיי נצח, חדווה וידע, מהווה את עקרון היסוד של הגשמה עצמית. חיים כאלה הם נשגבים ומעבר לגוף ולמֶחשָב. הדרכים להגשמה עצמית הן נתיב הידע, תרגול שיטת שמונה השלבים, ובְּהַקְתִי-יוֹגַה. השיטות הללו כולן מושתתות על הבנת מעמדה הטבעי של ישות החיים, יחסיה עם אלוהים, ומהי הפעילות שבעזרתה תוכל לשוב ולכונן את החוליה החסרה ולהגיע לשלמות העליונה של תודעת קְרִישְׁנַה. כל אחת משלוש הדרכים הללו מובילה במוקדם או במאוחר, לשלמות העליונה. האל אישש זאת בפרק השני: גם מאמץ פעוט בנתיב הנשגב פותח פתח לתקווה גדולה לגאולה. מכל מקום, מבין השלוש, בְּהַקְתִי-יוֹגַה מתאימה במיוחד לתקופה הנוכחית. זאת משום שהיא הדרך הישירה ביותר לתודעת אלוהים. כדי להבטיח עצמו פעמיים, אַרְג׳וּנַה מבקש עתה מהאל לאשש את הצהרתו הקודמת. גם אדם רציני לגבי הגשמה עצמית יתקשה מאוד בתקופה זו לעסוק בפיתוח ידע או בתרגול יוגת שמונה השלבים. חרף מאמציו הרבים, אפשר שייכשל וימעד מסיבות רבות. קודם כל, אפשר שאינו רציני דיו לעקוב אחר התהליך. הליכה בנתיב הנשגב כמוה כהכרזת מלחמה נגד האנרגיה המַשלָה; כל אימת שמנסים להתחמק מאחיזתה, זו מנסה

להביס בפיתויים שונים. הנשמה המותנית הרי נתונה כבר לקסמיהן של מידות האנרגיה החומרית, ומכאן שרבים סיכוייה לשוב ולהתפתות, גם במהלך התרגול הנשגב. זה נקרא יוֹגָאץ׳ צַ׳ליתַה-מָאנַסַה: סטייה מן הנתיב הנשגב. אַרְג׳וּנַה סקרן לדעת מהן תוצאותיה של סטייה שכזו.

פסוק 38

קַצְ׳צִ׳ין נוֹבְּהַיַה-וִיבְּהְרַשְׁטַשׁ צְ׳הִינְנָאבְּהְרַם אִיוַה נַשְׂיַתִי
אַפְּרַתִישְׁטְהוֹ מַהָא-בָּאהוֹ וִימֻוּדְהוֹ בְּרַהְמַנַּה פַּתְהִי

קַצְ׳צִ׳ית—האם; נַה—לא; אוּבְּהַיַה—משתיהן; וִיבְּהְרַשְׁטַה—מדרדר; צְ׳הִינְנַה—קרוע; אַבְּהְרַם—ענן; אִיוַה—כמו; נַשְׂיַתִי—אובד; אַפְּרַתִישְׁטְהַה—משולל כל מעמד; מַהָא-בָּאהוֹ—הו קְרִישְׁנַה גיבור החיל; וִימֻוּדְהַה—מבולבל; בְּרַהְמַנַּה—של הנשגב; פַּתְהִי—בנתיב.

הו קְרִישְׁנַה גיבור החיל, אדם שסטה מן הנתיב הנשגב, האין הוא מידרדר מכל הצלחה, רוחנית כחומרית, וכלֶה כענן שנסחף, המשולל כל מעמד?

להתקדמות שני כיוונים. החומרניים אינם מעוניינים בנשגב, אלא בקִדמה חומרית שמבוססת על פיתוח כלכלי, או בהתעלות לכוכבים גבוהים באמצעות מעשים טובים. לעומתם, מי שפונה לנתיב הנשגב, חייב לזנוח כל פעילות חומרית ולהקריב את כל צורות האושר החומרי המדומה. אלא שאם החותר לנשגב נכשל בדרכו, נראה כאילו הפסיד משני הכיוונים; במילים אחרות, אין הוא יכול עוד ליהנות מאושר חומרי, גם לא מהצלחה רוחנית. הוא משולל כל מעמד, כמו ענן שנסחף. בשמיים ענן נפרד לעיתים מענן כלשהו ומתחבר לענן גדול יותר. אולם אם אינו מתחבר, הרוח מפזרת אותו לכל עבר והוא נעלם במרחבי השמיים. בְּרַהְמַנַּה פַּתְהִי זה נתיב ההבנה הנשגבת, אשר מושתת על ידיעת מהותו הרוחנית של העצמי כחלקיק של האל. אלוהים מתגלה כבְּרַהְמַן, כפַּרַמָאתְמָא, וכבְּהַגַוָאן. שְׂרִי קְרִישְׁנַה הוא האמת המוחלטת בהיבטה השלם ביותר, ומכאן שמחפש הנשגב שמתמסר לו, לאישיות העליונה, הגשים את יעדו. השגת היעד הזה באמצעות הבנת הבְּרַהְמַן והפַּרַמָאתְמָא כרוכה בלידות רבות מאוד (בַּהֻוּנָאםּ גַ׳נְמַנָאם אַנְתֵא). לעומת זאת, בְּהַקְתִי-יוֹגַה, או תודעת קְרִישְׁנַה, היא שיטה ישירה ומהווה את נתיב ההבנה הנשגב ביותר.

פסוק 39

אֶתַן מֶא סַמְשַׁיַּם קְרִישְׁנַה צְ׳הֶתְתוּם אַרְהַסְי אַשֵׁשַׁתַהּ
תְוַד-אַנְיַהּ סַמְשַׁיַסְיָאסְיַה צְ׳הֶתְתָא נַה הְי אוּפַּפַּדְיַתֶא

אֶתַת—זה; מֶא—שלי; סַמְשַׁיַם—הסָפק; קְרִישְׁנַה—הו קְרִישְׁנַה; צְ׳הֶתְתוּם אַרְהַסִי—אנא הסר; אַשֵׁשַׁתַהּ—לחלוטין; תְוַת—מלבדך; אַנְיַהּ—אחר; סַמְשַׁיַסְיַה—של הספק; אַסְיַה—הזה; צְ׳הֶתְתָא—המסיר; נַה—אינו; הי—אכן; אוּפַּפַּדְיַתֶא—קיים.

הו קְרִישְׁנַה, אלה ספקותיי, אנא עקור אותם משורשיהם. מלבדך איש לא יכול לסלקם.

קְרִישְׁנַה הוא יודעם המושלם של עבר, הווה ועתיד. בראשית הבְּהַגַוַד-גִיתָא הוא אמר שישויות החיים כולן היו פרטים ייחודיים בעבר, הן קיימות עתה, וימשיכו ויישארו ייחודיות גם בעתיד, אפילו לאחר גאולתן משעבוד חומרי. אם כן, עתידה של ישות החיים הייחודית כבר הובהר. עתה אַרְג׳וּנַה מבקש לדעת לגבי עתידו של החותר לנשגב שכשל. אף לא אחד שווה לקְרִישְׁנַה או נעלה ממנו, ומובן שגם לא אותם חכמים והוגי דעות כביכול שנתונים לחסדיו של הטבע החומרי. מכאן שגרסתו סופית ומושלמת ועונה לספקות כולם; זאת משום שהוא יודע בשלמות עבר, הווה ועתיד, אולם אותו איש לא יודע. רק קְרִישְׁנַה ודְבֵקים שמודעים לו יודעים את הדברים כפי שהם.

פסוק 40

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
פָּארְתְהַה נַיְוֵהַה נָאמוּתְרַה וִינָאשַׂס תַסְיַה וִידְיַתֶא
נַה הִי קַלְיָאנַה-קְרִית קַשְׁצִ׳יד דוּרְגַתִים תָאתַה גַצְ׳צְ׳הַתִי

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; נַה אֵוַה—לעולם לא; אִיהַה—בעולם החומרי הזה; נַה—לעולם לא; אַמוּתְרַה—בחיים הבאים; וִינָאשַׂה—ההרס; תַסְיַה—שלו; וִידְיַתֶא—קיים; נַה—לעולם לא; הִי—אכן; קַלְיָאנַה-קְרִית—אדם העוסק בפעילות מבורכת; קַשְׁצִ׳ית—מישהו; דוּרְגַתִים—להידרדרות; תָאתַה—ידידי; גַצְ׳צְ׳הַתִי—הולך.

אישיות אלוה העילאי אמר: בן פְּרִיתְהָא, יוגי אשר עוסק בפעילות מבורכת אינו פוגש בכיליון, לא בעולם זה גם לא ברוחני; על עושה הטוב ידידי, לעולם אין העוול גובר.

בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (1.5.17) שְׂרִי נָארַדַה מוני מורה לוְיָאסַדֵוַה:

תְיַקְתְוָא סְוַה-דְהַרְמַם צַ׳רַנָאמְבּוּגַ׳ם הַרֵר
בְּהַגַ׳נְן אַפַּקְווֹ ׳תְהַה פַּתֶת תַתוֹ יַדִי
יַתְרַה קְוַה וָאבְּהַדְרַם אַבְּהֵוּד אַמוּשְׁיַה קִים
קוֹ וָארְתְהַה אָפְּתוֹ ׳בְּהַגַ׳תָאם סְוַה-דְהַרְמַתַה

״מי שנוטש את כל חובותיו החומריות ומוצא מקלט בלעדי באישיות אלוה, אינו מאבד או מפסיד דבר. לעומת זאת, לא-דָבֵק יכול לבצע חובותיו עד תום, ואף על פי כן לא יזכה בדבר.״ החובות החומריות כרוכות בפעולות רבות, בהתאם לכתבי הקודש ולנוהג המקובל. החותר לנשגב אמור לנטוש את כל אלה לצורך התקדמותו הרוחנית לתודעת קְרִישְׁנַה. תודעת קְרִישְׁנַה מושלמת מקנה את השלמות העליונה. אפשר לטעון לכן, שמי שלא מגיע לשלב זה, הרי שאיבד הכול, הן מבחינה חומרית והן מבחינה רוחנית. בכתבי הקודש נאמר שאי-ביצוע חובות הכתובים גורר תגובה וסבל; מכאן שמי שנכשל בתרגול הנשגב מועד לתגובות שכאלה. הבְּהָאגַוַתַם מכל מקום, מבטיח למתרגל שמעד שאין מקום לדאגה. גם אם יאלץ לשאת בתוצאות ביצועו הכושל, לא הפסיד דבר. זאת משום שברכתה של תודעת קְרִישְׁנַה אינה נפסדת לעולם, ומי שעסק בה, ימשיך ויעסוק בה בחייו הבאים, גם אם ייוולד למעמד נחות. לעומת זאת, מי שמקפיד ומבצע חובותיו ללא תודעת-קְרִישְׁנַה, הרי שלא בהכרח יזכה בתוצאות מבורכות.

פירושו של דבר שניתן לחלק את האנושות לשתי קבוצות – אלה שאורח חייהם מרוסן, ואלה שחייהם אינם מרוסנים. מי ששקועים כליל בעינוג חושים חייתי, מבלי לדעת אודות חייהם הבאים או גאולה רוחנית – אלה משתייכים לקבוצת חסרי הרסן. המרוסנים לעומת זאת, הם מי שמקיימים את חובות הכתובים. בין אלה שאינם מרסנים את חייהם ישנם בני תרבות וחסרי תרבות, משכילים וחסרי השכלה, חזקים וחלשים – אלא שכולם חדורים בנטיות חייתיות. מעשיהם משוללי ברכה, שהרי בעודם מתענגים על נטיותיהם החייתיות כאכילה, שינה, התגוננות ומין, הם בסך הכול מנציחים את קיומם החומרי, אשר מלווה תמיד בסבל. לעומתם, מי שחיים על-פי הוראות הכתובים (וחיים חיים מרוסנים) – אלה מתעלים בהדרגה לתודעת-קְרִישְׁנַה. אין ספק לכן, שיתקדמו בחייהם.

הפוסעים בנתיב המבורך נחלקים לשלוש קבוצות: 1) אלה שמקיימים את כללי הכתובים לצורך אושר חומרי. 2) אלה שמחפשים אחר גאולה מוחלטת מקיום חומרי. 3) דְבֵקים המודעים לקְרִישְׁנַה. את מקיימי מצוות הכתובים לצורך אושר חומרי ניתן להוסיף ולחלק לשתי קבוצות: מי שמבקשים אחר טובת הנאה ממעשיהם, ואלה שאינם מתאווים לגמול של הנאות חושים. מי שמצפים לגמול

בצורת הנאות חושים אפשר שישיגו רמת חיים גבוהה יותר – או אף כוכבים גבוהים יותר – אולם כיוון שאינם משתחררים מהקיום החומרי, הרי שלמעשה אינם צועדים בנתיב המבורך כלל. פעילות מבורכת היא רק אותה פעילות שמובילה לגאולה, וכל פעילות שתכליתה אינה הגשמה עצמית או גאולה מתפיסת חיים גופנית – אינה מבורכת. מכאן שרק פעילות בתודעת-קְרִישְׁנַה היא מבורכת; כל מי שבוחר באי-נוחות גופנית לצורך התקדמות בתודעת קְרִישְׁנַה, נחשב ליוגי מושלם ולסגפן מחמיר. מאחר שיוגת שמונה השלבים גם היא מובילה להגשמה עליונה בתודעת קְרִישְׁנַה, הרי שגם זו נחשבת למבורכת, ולמתאמץ להתקדם בה אין כל חשש להידרדרות.

פסוק 41

פְּרָאפְּיַה פוּנְיַה-קְרִיתָאם לוֹקָאן אוּשִׁיתְוָא שָׁאשְׁוַתִיהּ סַמָאהּ
שׁוּצִ׳ינָאם שְׁרִימַתָאם גֶהֶא יוֹגַה-בְּהְרַשְׁטוֹ ׳בְּהִיגָ׳איַתֵא

פְּרָאפְּיַה—לאחר שהגיע; פוּנְיַה-קְרִיתָאם—של אלו שביצעו פעילות צדיקה; לוֹקָאן—אל הכוכבים; אוּשִׁיתְוָא—לאחר שחי; שָׁאשְׁוַתִיהּ—רבות; סַמָאהּ—במשך שנים; שׁוּצִ׳ינָאם—של צדיקים; שְׁרִי-מַתָאם—של עשירים; גֶהֶא—בבית; יוֹגַה-בְּהְרַשְׁטַהּ—מי שנפל מדרך ההגשמה העצמית; אַבְּהִיגָ׳איַתֵא—נולד.

לאחר שנים רבות רבות של עינוגים בכוכביהן של ישויות החיים הצדיקות, נולד היוגי שנכשל למשפחת אנשים ישרי-דרך או למשפחה עשירה ומיוחסת.

היוגים שכשלו נחלקים לשתי קבוצות: מי שמעדו לאחר התקדמות מעטה, ומי שמעדו לאחר תרגול ממושך. היוגי שמעד לאחר תקופת תרגול קצרה מגיע לכוכבים עליונים, לשם רשאיות להגיע ישויות צדיקות. לאחר חיים ארוכים שם, הריהו שב ונשלח לכוכב זה, ונולד למשפחה של בְּרָאהְמַנים וַיְשְׁנַוים צדיקים, או למשפחת סוחרים רמת-יחס.
כפי שמוסבר בפסוק האחרון של הפרק הזה, מטרתו האמיתית של תרגול היוגה להביא לשלמות העליונה של תודעת קְרִישְׁנַה. אלא שמי שבגלל פיתויים חומריים לא הצליחו להתמיד ולהגיע לשלב זה – אלה רשאים בחסדו של האל, להגשים את נטיותיהם החומריות עד תום. או אז הם זוכים לחיות ברווחה במשפחה צדיקה או אמידה. לידה למשפחה כזו היא רבת יתרונות להתקדמות לעבר תודעת קְרִישְׁנַה שלמה.

פסוק 42

אַתְהַה וָא יוֹגִינָאם אֵוַה קוּלֵא בְּהַוַתי דְהִימַתָאם
אֵתַד דְהי דוּרְלַבְּהַה-תַרַם לוֹקֵא גַ׳נְמַה יַד אִידְרִישַׁם

אַתְהַה וָא—או; יוֹגִינָאם—של אנשים מלומדים ששרויים בנשגב; אֵוַה—אכן; קוּלֵא—במשפחה; בְּהַוַתי—נולד; דְהִי-מַתָאם—של אנשים הניחנים בחכמה רבה; אֵתַת—זו; הי—אכן; דוּרְלַבְּהַה-תַרַם—נדירה מאוד; לוֹקֵא—בעולם הזה; גַ׳נְמַה—לידה; יַת-ש-; אִידְרִישַׁם—כזו.

או שהוא נולד (אם נכשל לאחר תרגול ממושך של יוגה) למשפחה של אנשים ששרויים בנשגב וחכמתם רבה. אין ספק שלידה כזו נדירה בעולם זה.

מועלית כאן על נס לידה למשפחת יוגים או חותרים לנשגב – שניחנים בחכמה מרובה. זאת משום שילד שנולד למשפחה כזו זוכה לעידוד רוחני כבר משחר ילדותו. זה נכון במיוחד לגבי משפחות של אָצָ׳ארְיַה או גוֹסְוָאמִי. בזכותם של מסורת ותרגול, חדורות משפחות שכאלה בידע ודְבֵקות ואנשיהן הופכים למורים רוחניים. משפחות כאלה עדיין רבות בהודו, אלא שעתה, בגלל חוסר חינוך ותרגול לקוי הן מידרדרות ומסתאבות. אולם בחסדו של האל עדיין מצויות משפחות שדור אחר דור מולידות אישים דגולים בנשגב. אין ספק שלידה כזו מבורכת מאוד. למרבה המזל, גם מורי הרוחני, אוֹם וישְׁנוּפָּאדַה שְׁרִי שְׁרִימַד בְּהַקְתִיסִידְדְהָאנְתַה סַרַסְוַתִי גוֹסְוָאמִי מַהָארָאגַ׳ה, וגם אני עצמי, עבדכם, זכינו בחסדו של האל להיוולד למשפחות כאלה ולהתחנך משחר ילדותנו בשירות מסור לאל. אחר כך, ביד הסדר האלוהי, זכינו גם להיפגש.

פסוק 43

תַתְרַה תַם בּוּדְדְהי-סַמְיוֹגַם לַבְּהַתֵא פּוּרְוַה-דֵהִיקַם
יַתַתֵא צַ׳ה תַתוֹ בְּהֻוְיַה סַמְסִידְדְהַו קוּרוּ-נַנְדַנַה

תַתְרַה—אז; תַם—הזו; בּוּדְדְהי-סַמְיוֹגַם—התעוררות התודעה; לַבְּהַתֵא—משיג; פּוּרְוַה-דֵהִיקַם—מגופו הקודם; יַתַתֵא—הוא מתאמץ; צַ׳ה—גם; תַתַה—אז; בְּהֻוְיַה—שוב; סַמְסִידְדְהַו—למען שלימות; קוּרוּ-נַנְדַנַה—הו בן קוּרוּ.

הו בן קוּרוּ, בלידה זו הוא מעורר את תודעתו הרוחנית מחייו הקודמים, ומנסה להוסיף ולהתקדם לעבר הצלחה מלאה.

המלך בְּהַרַתַּה, שנולד בשלישית למשפחת בְּרָאהְמַנִים טובים, מהווה דוגמה ללידה טובה לצורך החייאתה של תודעה נשגבת. הוא היה קיסר העולם, ומזמנו ידוע כוכב זה בקרב האלים-למחצה כבְּהָארַתַה-וַרְשַׁה, אף שלפניו היה ידוע כאילָאוְרִיתַה-וַרְשַׁה. הקיסר פרש בגיל צעיר מתפקידו והקדיש עצמו להגשמה רוחנית, אלא שנכשל במשימתו. בחייו הבאים הוא נולד למשפחת בְּרָאהְמַנִים טובים ונודע כגַ'דַה בְּהַרַתַה. זאת משום שנהג להתבודד ולא דיבר עם איש. מאוחר יותר הוא התגלה על-ידי המלך רַהֻוּגַנַּה כגדול חכמי הנשגב. חייו מלמדים שמאמץ נשגב, או תרגול יוגה, אינו יורד לטמיון לעולם. בחסדו של האל שב היוגי וזוכה בהזדמנות להשלים את מאמציו ולהשיג שלמות בתודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 44

פּוּרְוָאבְּהְיָאסֵנַה תֵנַיְוַה הְרייַתֵא הְי אַוַשׁוֹ 'פִּי סַה
ג'יגְ'נָאסוּר אַפִּי יוֹגַסְיַה שַׁבְּדַה-בְּרַהְמָאתִיוַרְתַתֵא

פּוּרְוַה—הקודם; אַבְּהְיָאסֵנַה—בזכות התרגול; תֵנַה—הזה; אֵוַה—אכן; הְרייַתֵא—נמשך; הי—בוודאות; אַוַשַׁה—באופן אוטומטי; אַפִּי—גם; סַה—הוא; ג'יגְ'נָאסוּה—סקרן; אַפִּי—אפילו; יוֹגַסְיַה—לגבי יוגה; שַׁבְּדַה-בְּרַהְמַה—מעל לעקרונות הטקסיים של הכתבים; אַתִיוַרְתַתֵא—מתעלה.

בזכות תודעתו הרוחנית מחייו הקודמים הוא נמשך כמאליו לעקרונות היוגה – אפילו מבלי לחפש אחריהם. מחפש-אמת סקרן שכזה שרוי מעבר לפולחניות ולטקסיות שבכתבי הקודש.

יוגים מתקדמים אינם נמשכים במיוחד לטקסים שבכתבי הקודש. אלה נמשכים מוכנית לעקרונות היוגה, שמובילים לתודעת קְרִישְׁנַה מושלמת – שמהווה שלמות היוגה. בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (3.33.7) מוסבר חוסר היחס הזה של היוגי המתקדם לטקסים הוֵדיים:

אַהוֹ בַּתַה שְׁוַה-פַּצ'וֹ 'תוֹ גַרִייָאן
יַג'-ג'יהְוָאגְרֵא וַרְתַתֵא נָאמַה תוּבְּהְיַם
תֵפּוּס תַפַּס תֵא ג'והווּהּ סַסְנוּר אָרְיָא
בְּרַהְמָאנֻוּצ'וּר נָאמַה גְרִינַנְתִי יֵא תֵא

"הו אלי! מי שמזמרים את שמותיך הקדושים, התקדמותם הרוחנית רבה לאין ערוך, גם אם נולדו למשפחות אוכלי-כלבים. אין ספק שעמדו כבר בסיגופים ובהקרבות כולם, רחצו בכל אתרי הקודש, ולמדו את כתבי הקודש כולם."

דוגמה מפורסמת היא זו של שְׂרִי צַ׳יְתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ שקיבל את טְהָאקוּרַה הַרִידָאסַה כאחד מתלמידיו החשובים ביותר. אף שהלה נולד למשפחה מוסלמית, שְׂרִי צַ׳יְתַנְיַה רוממו למעמד של נָאמָאצָ׳ארְיַה. זאת משום שהקפיד לחזור על שמותיו הקדושים של האל 300,000 פעם ביום – הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא. מאחר שלא פסק מזמרת שמו של האל, יש להבין שבחייו הקודמים כבר ביצע את כל שיטות הפולחן שבוֵדות, שידועות כשַׂבְּדַה-בְּרַהְמַה. מכאן שללא היטהרות מוקדמת, לא ניתן לקיים את עקרונותיה של תודעת קְרִישְׁנַה ולזמר את שמו הקדוש של האל, הַרֵא קְרִישְׁנַה.

פסוק 45

פְּרַיַתְנָאד יַתַמָאנַס תוּ יוֹגִי סַמְשׂוּדְהַה-קִילְבִּישַׁהּ
אַנֵקַה-גַ׳נְמַה-סַמְסִידְּהַס תַתוֹ יָאתִי פַּרָאם גַתִים

פְּרַיַתְנָאת—באמצעות תרגול מחמיר; יַתַמָאנַהּ—מתאמץ; תוּ—ו-; יוֹגִי—חותר לנשגב שכזה; סַמְשׂוּדְּהַה—התנקו; קִילְבִּישַׁהּ—זה אשר כל חטאיו; אַנֵקַה—רבות; גַ׳נְמַה—לאחר לידות; סַמְסִידְּהַהּ—בהשיגו שלימות; תַתַהּ—אז; יָאתִי—הולך; פַּרָאם—העליון; גַתִים—אל היעד.

וכאשר חותר היוגי, תוך מאמץ כן, להתקדמות נוספת, ולבו מתנקה מכל טומאה, או אז, לאחר לידות רבות רבות של תרגול, הוא מגיע לבסוף לשלמות, ומשיג את המטרה העילאית.

אדם שנולד למשפחה צדיקה במיוחד, או מיוחסת או קדושה, לומד להכיר ביתרונות שמקנה לו מצבו לצורך תרגול יוגה. בהחלטיות הוא מתחיל אז במשימתו הבלתי גמורה, ומתנקה מכל טומאה חומרית. לאחר שהיטהר מכל טומאה, הוא זוכה בשלמות העליונה – תודעת קְרִישְׁנַה. תודעת קְרִישְׁנַה היא שלב ההיטהרות המושלם. זה מאושש בבְּהַגַוַד-גִיתָא (7.28):

יֵשָׁאם תְו אַנְתַה-גַתַם פָּאפַּם גַ׳נָאנָאם פּוּנְיַה-קַרְמַנָאם
תֵא דְוַנְדְוַה-מוֹהַה-נִירְמוּקְתָא בְּהַגַ׳נְתֵא מָאם דְרִידְהַה-וְרַתָאהּ

"מי שבחייהם הקודמים ובנוכחיים נהגו בצדיקות וחטאיהם כולם נמחו, פטורים משניות האשליה, ועסוקים בשירותי בהחלטיות."

פסוק 46

תַפַּסְוִיבְּהְיוֹ ׳דְהִיקוֹ יוֹגִי ג׳נָאנִיבְּהְיוֹ ׳פִּי מַתוֹ ׳דְהִיקַהּ
קַרְמִיבְּהְיַשׁ צָ׳אדְהִיקוֹ יוֹגִי תַסְמָאד יוֹגִי בְּהַוָארְג׳וּנַה

תַפַּסְוִיבְּהְיַהּ—מהסגפן; אַדְהִיקַהּ—נעלה; יוֹגִי—היוגי; ג׳נָאנִיבְּהְיַהּ—מהחכם; אַפִּי—גם; מַתַהּ—נחשב; אַדְהִיקַהּ—נעלה; קַרְמִיבְּהְיַהּ—מהפועל למען טובת הנאה; צַ׳ה—גם; אַדְהִיקַהּ—נעלה; יוֹגִי—היוגי; תַסְמָאת—לכן; יוֹגִי—יוגי; בְּהַוַה—היֵה; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה.

היוגי נעלה מן הסגפן הפרוש, מהחוקר הנסיין ומהפועל למען טובת הנאה. לכן אַרְג׳וּנַה, היֵה בכל עת יוגי.

באומרנו יוגה, כוונתנו להתחברות תודעתנו עם האמת המוחלטת, העליונה. מתַרגלים שונים קוראים לתהליך זה בשמות שונים בהתאם לשיטת תרגולם. בשעה שתהליך ההתחברות מושתת בעיקרו על פעילות תועלתנית, הוא נקרא קַרְמַה-יוֹגַה; כאשר הוא מבוסס על לימוד שכלתני, הוא נקרא ג׳נָאנַה-יוֹגַה; וכאשר הוא מבוסס בעיקרו על שירות ומסירות לאל, הוא נקרא בְּהַקְתִי-יוֹגַה. כפי שיוסבר בפרק הבא, שירות מסור, או תודעת קְרִישְׁנַה, מהווה שלמות שיטות היוגה כולן. האל מצביע כאן על עליונות היוגה, אולם אינו אומר שזו עולה על בְּהַקְתִי-יוֹגַה. בְּהַקְתִי-יוֹגַה מכילה את הידע הרוחני השלם, ומכאן שדבר אינו נעלה ממנה. סגפנות אינה מושלמת ללא ידע אודות העצמי. גם לימוד שכלתני ללא התמסרות לעליון אינו מושלם. ופעילות תועלתנית ללא תודעת קְרִישְׁנַה אינה אלא בזבוז זמן. מכאן שבְּהַקְתִי-יוֹגַה היא צורת היוגה שנזכרת כאן כנעלה מכול. זה יוסבר עוד יותר בפסוק הבא.

פסוק 47

יוֹגִינָאם אַפִּי סַרְוֶשָׁאם מַד-גַתֵנָאנְתַר-אָתְמַנָא
שְׁרַדְדְהָאוָאן בְּהַגַ׳תֵא יוֹ מָאם סַה מֵא יוּקְתַה-תַמוֹ מַתַהּ

יוֹגִינָאם—מבין היוגים; אַפִּי—גם; סַרְוֶשָׁאם—מבין כולם; מַת-גַתֵנַה—שרוי בי, תמיד חושב עלי; אַנְתַהּ-אָתְמַנָא—בתוככי עצמו; שְׁרַדְדְהָא-וָאן—באמונה שלמה; בְּהַגַ׳תֵא—מגיש שירות אוהב ונשגב; יַהּ—מי ש-; מָאם—לי; סַהּ—הוא; מֵא—בעיני; יוּקְתַה-תַמַהּ—היוגי הגדול ביותר; מַתַהּ—נחשב.

ומכל היוגים, מי שמאמין בי באמונה גדולה ובלתי מעורערת, שהוגה בי בתוכו ומגיש לי שירות אוהב ונשגב – הוא הקרוב והמאוחד עימי ביותר ביוגה, והוא הנעלה מכולם. זו דעתי.

המילה בְּהַגַ׳תֵא היא רבת משמעות כאן. מילה זו שורשהּ בפועל בְּהַג׳, שמשמש לציין שירות. המילה ״סגידה״ אינה מביעה אותו מובן ; זו פירושה להעריץ או לחלוק כבוד והוקרה לאדם ראוי, בעוד ששירות מתוך אהבה ואמונה נועד במיוחד לאישיות אלוה. מי שאינו סוגד לאדם מכובד או לאלים-למחצה אפשר שיחשב לגס-רוח, אולם הימנעות משירות לאל היא מגונה ונפשעת. כל ישות חיים היא חלקיק של האל, ונועדה מעצם הווייתה לעסוק בשירותו. כאשר זו נכשלת בכך, היא מוֹעדת. זה מאושש בבְּהָאגַוַתַם (11.5.3) :

יַה אֶשָׁאםּ פּוּרוּשַׁםּ סָאקְשָׁאד אָתְמַה-פְּרַבְּהַוַם אִישְׁוַרַם
נַה בְּהַגַ׳נְתִי אַוַגָ׳אנַנְתִי סְתְהָאנָאד בְּהְרַשְׁטָאהּ פַּתַנְתִי אַדְהַהּ

״מי שאינו משרת את האל הבראשיתי, מקור כל ישויות החיים, ומתעלם מחובותיו כלפיו, הרי שייפול ממעמדו הטבעי.״ גם בפסוק זה מופיעה המילה בְּהַגַ׳נְתִי. מכאן שזו נועדה לאלוהים בלבד, בעוד שהמילה ״סגידה״ יכולה להתייחס גם לאלים-למחצה, או לכל ישות חיים. המילה אַוַגָ׳אנַנְתִי שמצויה בפסוק זה של השְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, מצויה גם בבְּהַגַוַד-גִיתָא. אַוַגָ׳אנַנְתִי מָאםּ מֻוּדְהָאהּ : ״רק שוטים וכסילים ממעיטים בערכו של אישיות-אלוה, שְׂרִי קְרִישְׁנַה.״ אלא ששוטים כאלה, המשוללים כל יחס של שירות לאל, נוטלים על עצמם כתיבת פרשנויות לבְּהַגַוַד-גִיתָא. התוצאה היא שאינם יודעים להבדיל בין המילה בְּהַגַ׳נְתִי למילה ״סגידה״.

שיטות היוֹגַה השונות נפגשות בסופן בבְּהַקְתִי-יוֹגַה ; שאר השיטות משמשות בסך הכול כדי להביא לשלב של בְּהַקְתִי בבְּהַקְתִי-יוֹגַה. יוגה פירושה למעשה בְּהַקְתִי-יוֹגַה ; כל שיטות היוגה נועדו לקדם לעבר יעד זה. הדרך להגשמה עצמית, שראשיתה בקַרְמַה-יוֹגַה וסופה בבְּהַקְתִי-יוֹגַה, ארוכה מאוד. תחילתה בקַרְמַה-יוֹגַה, או פעילות ללא ציפייה לגמול חומרי. בשעה שמצטרפים לקַרְמַה-יוֹגַה גם ידע ופרישות, זו הופכת לגְ׳נָאנַה-יוֹגַה. כאשר לגְ׳נָאנַה-יוֹגַה מצטרפת הגות בנשמת-העל באמצעות תהליכים גופניים שונים, ומיקוד המֶחְשָׁב בו, או אז זו נקראת אַשְׁטָאנְגַה-יוֹגַה. ועם שמתעלים מעבר לאַשְׁטָאנְגַה-יוֹגַה ולומדים להכיר את אישיות אלוה, קְרִישְׁנַה, זוהי בְּהַקְתִי-יוֹגַה, או הפסגה. למעשה, בְּהַקְתִי-יוֹגַה היא המטרה העליונה, אלא שכדי להבינה למרכיביה, צריך להבין גם את שאר שיטות היוגה. היוגי שמוסיף ומתקדם, פוסע לכן, בנתיב האמיתי של נצח וברכה.

מי שדָבֵק בשלב מסוים ואינו מוסיף ומתקדם ממנו, נקרא בשם המסוים של אותו שלב: קַרְמַה-יוֹגִי, גְ׳נָאנַה-יוֹגִי, דְהְיָאנַה-יוֹגִי, רָאגַ׳ה-יוֹגִי, הַטְהַה-יוֹגִי, וכו׳. מכל מקום, מי שזכה והתעלה לשלב של בְּהַקְתִי-יוֹגַה, יש להבין שעבר את כל סוגי היוגה. מודעות לקְרִישְׁנַה מהווה שלב היוגה העליון, ממש כשם שכשמדברים על הרי ההימלאיה, מתייחסים לרכס ההרים הגבוה בעולם, שבו הר האוורסט מהווה הפסגה העליונה.

אדם שזוכה ומתרגל תודעת קְרִישְׁנַה בנתיב הבְּהַקְתִי-יוֹגַה, על-פי הכללים הוֵדיים, הוא בר מזל עד מאוד. היוגי המושלם ממקד מֶחשָׁבו בקְרִישְׁנַה, שנקרא שְׁיָאמַסוּנְדַרַה. צבעו יפיפה כצבע הענן, פניו דמויי הלוטוס מאירים כחמה, מלבושו נוצץ באבני חן, וגופו עטור בזר פרחים. זיו קרינתו שמופץ לכל עבר בבוהק נפלא נקרא בְּרַהְמַגְ׳יוֹתִי. הוא מתגלה עלי אדמות בדמויות שונות כגון רָאמַה, נְרִיסִימְהַה, וַרָאהַה וקְרִישְׁנַה, אישיות אלוה העילאי. הוא מופיע כבן אנוש, כבנה של אמא יַשׁוֹדָא, וידוע כקְרִישְׁנַה, גוֹוִינְדַה ווָאסוּדֵוַה. הוא ילד מושלם, בעל מושלם, ידיד מושלם ומורה מושלם, ומשופע עד תום במעלות ובשפעים הנשגבים כולם. מי שמודע תמיד להיבטים הללו של האל, הוא היוגי העליון.

רק דרך בְּהַקְתִי-יוֹגַה ניתן להגיע לשלב כזה של שלמות. זה מאושש בספרות הוֵדית כולה:

יַסְיַה דֵוֵא פַּרָא בְּהַקְתִיר יַתְהָא דֵוֵא תַתְהָא גוּרַוּ
תַסְיַיְתֵא קַתְהִיתָא הְי אַרְתְהָאהּ פְּרַקָאשַׁנְתֵא מַהָאתְמַנַהּ

״משמעות הידע הוֵדי נגלית כולה רק לאותן נשמות דגולות שחדורות באמונה בלתי מעורערת באל ובמורה הרוחני.״ (שְׁוֵתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד 6.23)

בְּהַקְתִיר אַסְיַה בְּהַגַ׳נַם תַד אִיהָאמוּתְרוֹפָּאדְהִי-נַיְרָאסְיֵנָאמוּשְׁמִין מַנַהּ-קַלְפַּנַם, אֵתַד אֵוַה נַיְשְׁקַרְמְיַם: ״בְּהַקְתִי פירושה שירות מסור לאל, אשר פטור מכל תשוקה לרווח חומרי, בחיים אלה או בבאים. לכן צריך לזנוח נטיות שכאלה ולהשתקע כליל בעליון. זהו פירושה של נַיְשְׁקַרְמְיַה.״ (גוֹפָּאלַה תָאפַּנִי אוּפַּנִישַׁד 1.15)

אלה הן כמה דרכים לביצוע בְּהַקְתִי, או תודעת קְרִישְׁנַה, שמהווה שלב השלמות העליון של יוגה.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתִיוֵדָאנְתַה בפרק השישי של שְׁרִימַד-בְּהַגַוַד-גִיתָא שדן בדְהְיָאנַה-יוֹגַה.

פרק 7

ידיעת המוחלט

פסוק 1

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
מַיְי אָסַקְתַה-מַנָאהּ פָּארְתְהַה יוֹגַם יוּנְֿגַ׳ן מַד-אָשְׁרַיַהּ
אַסַמְשַׁיַם סַמַגְרַם מָאם יַתְהָא גְ׳נָֿאסְיַסִי תַץ׳ צְ׳הְרִינוּ

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—האל העליון אמר; מַיְי—אֵלַי; אָסַקְתַה-מַנָאהּ—בלב קשור; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; יוֹגַם—הגשמה עצמית; יוּנְֿגַ׳ן—מתרגל; מַת-אָשְׁרַיַהּ—מודע אלַי (לקְרִישְׁנַה); אַסַמְשַׁיַם—ללא ספקות; סַמַגְרַם—לחלוטין; מָאם—אותי; יַתְהָא—כיצד; גְ׳נָֿאסְיַסִי—תוכל לדעת; תַת—זאת; שְׁרִינוּ—שמע.

אישיות אלוה העילאי אמר: הו בן פְּרִיתְהָא, הסכת עתה ושמע כיצד באמצעות תרגול יוגה, תוך מודעות מוחלטת לי ומֶחשָב קשור אלי, תוכל, פטור מספקות, לדעתני במלואי.

הפרק השביעי של הבְּהַגַוַד-גִיתָא מתאר במלואו את טבעה של תודעת קְרִישְׁנַה. קְרִישְׁנַה מלא בשפעים כולם, ופה יתואר כיצד הוא מגלה שפעים אלה. יתוארו גם ארבעה סוגים של אנשים בני מזל שנמשכים לקְרִישְׁנַה, וארבעה סוגים של חסרי מזל, שאינם פונים לקְרִישְׁנַה לעולם.

בששת הפרקים הראשונים של הבְּהַגַוַד-גִיתָא מתוארת ישות החיים כנשמה רוחנית אל-חומרית, שבכוחה להתעלות להגשמה עצמית בשיטות יוגה שונות. בסוף הפרק השישי נאמר בפירוש שמיקוד המֶחשָב בקְרִישְׁנַה בדרך קבע, כלומר, תודעת קְרִישְׁנַה, מהווה צורת היוגה העליונה. רק על-ידי מיקוד המֶחשָב בקְרִישְׁנַה, ולא בשום דרך אחרת, ניתן לדעת את האמת המוחלטת בשלמות. ידיעת הבְּרַהְמַגְ׳יוֹתִי הבלתי אישי או הפַּרַמָאתְמָא המקומי היא בסך הכול ידע חלקי של האמת, בעוד שקְרִישְׁנַה מהווה הידע המדעי המלא. מכאן שמי שמודע לקְרִישְׁנַה, הרי שנגלה לו הכול. מי ששרוי בתודעת קְרִישְׁנַה מושלמת יודע שקְרִישְׁנַה הוא הידע העליון, שמעבר לספקות כולם. שיטות היוגה השונות מהוות בסך הכול שלבים בנתיב לתודעת קְרִישְׁנַה. משום כך, מי שמתרגל תודעת קְרִישְׁנַה במישרין יודע במלואם גם את הבְּרַהְמַגְ׳יוֹתִי והפַּרַמָאתְמָא. תרגול היוגה של תודעת קְרִישְׁנַה מקנה ידע

מושלם אודות הכול – כלומר, אודות האמת המוחלטת, אודות ישויות החיים, ואודות הטבע החומרי, על גילוייהם השונים.

תרגול יוגה צריך להתחיל כפי שמורה הפסוק האחרון של הפרק השישי. מיקוד המֶחשָב בקְרִישְׁנַה, או בעליון, מושג באמצעות תשעת תהליכי השירות המסור. מאלה, שְׁרַוַנַם הוא החשוב ביותר. האל אומר משום כך לאַרְג׳וּנַה, תַץ׳ צְ׳הְרִינוּ, או ״שמע לי״. אין בר-סמכא גדול מקְרִישְׁנַה, ומכאן ששמיעה ממנו מהווה ההזדמנות הטובה ביותר להפוך מודע לו בשלמות. צריך ללמוד מקְרִישְׁנַה עצמו או מדְבֵקו הטהור – ולא מלא-דָבֵק שמתחזה למלומד ומתייהר בהשכלתו האקדמית.

בפרק השני של הספר הראשון של השְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם מוסבר התהליך להבין את קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה, האמת המוחלטת:

שְׁרִינְוַתָאם סְוַה-קַתְהָאה קְרִישְׁנַה פוּנְיַה-שְׁרַוַנַה-קִירְתַנַה
הְרִידְי אַנְתַה-סְתְהוֹ הְי אַבְּהַדְרָאני וידְהוּנוֹתי סוּהְרִית סַתָאם

נַשְׁטַה-פְּרָאיֵשְׁו אַבְּהַדְרֵשׁוּ ניתְיַם בְּהָאגַוַתַה-סֵוַיָא
בְּהַגַוַתְי אוּתְתַמַה-שְׁלוֹקֵא בְּהַקְתִיר בְּהַוַתי נַיְשְׁטְהִיקִי

תַדָא רַגַ׳ס-תַמוֹ-בְּהָאוָאה קָאמַה-לוֹבְּהָאדַיַשׁ צַ׳ה יֵא
צֵ׳תַה אֵתַיְר אַנָאוִידְדְהַם סְתְהִיתַם סַתְתְוֵא פְּרַסִידַתי

אֵוַם פְּרַסַנְנַה-מַנַסוֹ בְּהַגַוַד-בְּהַקְתִי-יוֹגַתַה
בְּהַגַוַת-תַתְתְוַה-ויגְ׳נָאנַם מוּקְתַה-סַנְגַסְיַה גָ׳איַתֵא

בְּהידְיַתֵא הְרִידַיַה-גְרַנְתְהִישׁ צְ׳הידְיַנְתֵא סַרְוַה-סַמְשַׁיָאה
קְשִׁייַנְתֵא צָ׳אסְיַה קַרְמָאנִי דְרִישְׁטַה אֵוָאתְמַנִישְׁוַרֵא

״שמיעה אודות קְרִישְׁנַה מספרות וֵדית, או במישרין מהבְּהַגַוַד-גִיתָא, מהווה כשלעצמה פעילות צדיקה. קְרִישְׁנַה, אשר שוכן בלב כול, נוהג באדם ששומע אודותיו בקביעות כבטוב שבידידים ומטהר את לבבו. באופן טבעי נעור אז הידע הנשגב שרדום בדָבֵק, ועם שהוא ממשיך ושומע אודות קְרִישְׁנַה מהבְּהָאגַוַתַם ומדְבֵקים, הוא מתייצב בשירות המסור לאל. עם ההתקדמות בשירות המסור, הוא משתחרר ממידות הלהיטות והבערות, ומזדכך מתאווה חומרית וחמדנות. עם שאלה נשטפות מהלב, הוא מתייצב בעמדה של טובות טהורה, ובזכות שירותו המסור, נמלא חדווה ומבין את מדע האלוהים במלואו. כך גודעת בְּהַקְתִי-יוגַה את הקשר הסבוך של זיקות חומריות ומאפשרת לו להתעלות באחת לשלב האַסַמְשַׁיַם סַמַגְרַם, או הבנת אישיות אלוה, האמת העליונה.״ (שְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם. 1.2.17-21).

פסוק 2

גְ׳נָאנַם תֵא ׳הַם סַה-ויגְ׳נָאנַם אידַם וַקְשְׁיָאמְי אַשֵׁשַׁתַהּ
יַג׳ גְ׳נָאתְוָא נֵהַה בְּהֻוּיוֹ ׳נְיַג׳ גְ׳נָאתַוְיַם אַוַשִׁישְׁיַתֵא

גְ׳נָאנַם—ידע הדן בעולם התופעות; תֵא—לך; אַהַם—אני; סַה—יחד עם; ויגְ׳נָאנַם—ידע הדן בטבע הרוחני; אידַם—זה; וַקְשְׁיָאמי—אני אסביר; אַשֵׁשַׁתַהּ—במלואו; יַת—אשר אותו; גְ׳נָאתְוָא—ביודעך; נַה—לא; איהַה—בעולם זה; בְּהֻוּיַהּ—יותר; אַנְיַת—אחר; גְ׳נָאתַוְיַם—לדעתו; אַוַשִׁישְׁיַתֵא—ייוותר.

עתה אגלה לפניך במלואו ידע זה, אשר דן בעולם התופעות ובטבע הרוחני כאחד. ביודעך זאת, דבר לא ייוותר עוד לדעתו.

ידע מושלם כולל את עולם התופעות, הקיום הרוחני שמאחוריו, והמקור לשניהם. זהו ידע נשגב, והאל מבקש להסבירו לאַרְג׳וּנַה משום שהוא ידידו ודְבֵקו. בראשית הפרק הרביעי קְרִישְׁנַה הסביר, ועתה הוא שב ומאשש: רק דָבֵק שקשור לשושלת הוראה שמוצאה באל במישרין יכול להקנות ידע מושלם. על האדם למצוא בתבונתו מהו מקור כל ידע, מיהו סיבת כל הסיבות, ומהו מושא ההגות האחד שבכל תרגולי היוגה, שהרי כאשר נודעת סיבת כל הסיבות, נודע גם כל מה שניתן לדעת, ודבר לא נותר בלתי ידוע. הוֵדות (מוּנְדַּקַה אוּפַּנִישַׁד 1.1.3) אומרות, קַסְמִינְן אוּ בְּהַגַווֹ ויגְ׳נָאתֵא סַרְוַם אידַם ויגְ׳נָאתַם בְּהַוַתִיתִי.

פסוק 3

מַנוּשְׁיָאנָּאם סַהַסְרֵשׁוּ קַשְׁצִ׳יד יַתַתִי סידְּהַיֵא
יַתַתָאם אַפִּי סידְּהָאנָאם קַשְׁצִ׳ין מָאם וֵתְתִי תַתְּוַתַהּ

מַנוּשְׁיָאנָּאם—של אנשים; סַהַסְרֵשׁוּ—מבין אלפים; קַשְׁצִ׳ית—מישהו; יַתַתִי—חותר; סידְּהַיֵא—לשלמות; יַתַתָאם—המתאמצים באופן זה; אַפִּי—אכן; סידְּהָאנָאם—מבין אלו שהגיעו לשלמות; קַשְׁצִ׳ית—מישהו; מָאם—אותי; וֵתְתִי—מכיר; תַתְּוַתַהּ—באמת.

מבין אלפי אדם אולי אחד חותר לשלמות, ומאלה שהשיגו שלמות, בקושי אחד מכירני באמת.

האנשים מצויים ברמות שונות, ומבין אלפים אולי אחד מתעניין בהבנה רוחנית וחוקר אודות העצמי, הגוף, והאמת המוחלטת. המין האנושי שקוע ברובו בנטיות

החייתיות, כלומר, אכילה, שינה, התגוננות ומין. איש כמעט אינו מעוניין בידע נשגב. ששת הפרקים הראשונים של הבְּהַגַוַד-גִיתָא נועדו למי שמעוניינים בידע נשגב – שמבקשים להבין את העצמי, את העצמי העליון ואת תהליך ההגשמה העצמית. זאת באמצעות גְ׳נָאנַה-יוגַה, דְהְיָאנַה-יוגַה והבחנה בין העצמי לחומר. מכל מקום, רק מי ששרוי בתודעת קְרִישְׁנַה יכול להבין את קְרִישְׁנַה. שאר מחפשי הנשגב אפשר שיגיעו להבנת הבְּרַהְמַן הבלתי אישי, שהרי זה קל יותר מאשר להבין את קְרִישְׁנַה. קְרִישְׁנַה הוא האישיות העליונה, ובו בזמן הוא מעל לידע הבְּרַהְמַן והפַּרַמָאתְמָא. היוגים והגְ׳נָאנִים מתבלבלים בניסיונם להבין את קְרִישְׁנַה. גדול האימפרסונליסטים, שְׂרִיפָּאדַה שַׁנְקַרָאצָ׳ארְיַה, הודה אמנם בביאורו לגִיתָא, שקְרִישְׁנַה הוא האל העליון, אלא שחסידיו אינם מקבלים זאת משום שאפילו בעל הבנה נשגבת אודות הבְּרַהְמַן הבלתי אישי מתקשה לדעת אודות קְרִישְׁנַה.

קְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה העילאי, סיבת כל הסיבות, האל הראשיתי גוֹוינְדַה. אִישְׁוַרַה פַּרַמַה קְרִישְׁנַה סַץ׳-צִ׳יד-אָנַנְדַה-וִיגְרַהַה / אַנָאדִיר אָדִיר גוֹוינְדַה סַרְוַה-קָארַנַה-קָארַנַם. ללא-דְבֵקים קשה מאוד לדעת אותו. ואף שאלה מכריזים שדרך הבְּהַקְתִי, השירות-המסור, היא קלה מאוד, אין ביכולתם לתרגלה. אם זה כה קל, כפי שאלה טוענים, מדוע לבחור בדרך הקשה? אלא שלמעשה, נתיב הבְּהַקְתִי אינו קל. ישנם אמנם אנשים בלתי מוסמכים שמתרגלים בְּהַקְתִי לכאורה ואפשר שתרגולם קל, אולם אף לא אחד מכל אותם מלומדים והוגי דעות ספקולטיביים מסוגל לעמוד בתרגול אמיתי לפי הכללים של בְּהַקְתִי. שְׂרִילַה רֻוּפַּה גוֹסְוָאמִי כותב בבְּהַקְתִי-רַסָאמְרִיתַה-סִינְדְהוּ (1.2.101):

שְׂרוּתִי-סְמְרִיתִי-פּוּרָאנָאדִי- פַּנְצַ׳רָאתְרַה-וִידְהִים וִינָא
אַיְקָאנְתִיקִי הַרֵר בְּהַקְתִיר אוּתְפָּאתָאיַיַה קַלְפַּתֵא

״שירות-מסור לאל שמתעלם מספרות וֵדית מוסמכת כגון האוּפַּנִישַׁדות, הפּוּרָאנוֹת והנָארַדַה-פַּנְצַ׳רָאתְרַה, מהווה בסך הכול מטרד ציבורי״.

האימפרסונליסט שיודע את הבְּרַהְמַן, או היוגי שמודע לפַּרַמָאתְמָא – אלה אינם מסוגלים להבין את קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה, בהיבטו כבנה של אמא יַשׁוֹדָא או כרכבו של אַרְג׳וּנַה. אפילו האלים-למחצה הגדולים מתבלבלים לעיתים לגביו. (מוּהְיַנְתִי יַת סֻוּרַיַה) מָאם תוּ וֵדַה נַה קַשְׁצַ׳נַה: ״איש לא יודע אותי כפי שאני״, האל אומר. ומי שיודע אותו, הרי שׁ-סַה מַהָאתְמָא סוּ-דוּרְלַבְּהַה: ״נשמה שכזו היא נדירה מאוד״. מכאן שמבלי לתרגל שירות מסור, גם גדול המלומדים והוגי הדעות לא יוכל לדעת את קְרִישְׁנַה כפי שהוא (תַתְתְוַתַה). רק דָבֵק טהור מסוגל להכיר כלשהו את התכונות הנשגבות והבלתי נתפסות שמצויות בקְרִישְׁנַה, סיבת כל הסיבות, או את כוחו הכול יכול ושפעיו – עושרו, פרסומו, כוחו, יופיו, ידיעתו

ופרישותו. זאת משום שקְרִישְׁנַה נוטה חסד לדְבֵקיו. הוא פסגת הבנת הבְּרַהְמַן, ורק דְבֵקים יכולים לדעת אותו כפי שהוא. משום כך נאמר:

אַתַה שְׂרִי-קְרִישְׁנַה-נָאמָאדי נַה בְּהַוֵד גְרָאהְיַם אינְדְרייַיְהְ
סֶוֹנְמוּקְהֶא הי ג׳יהְוָאדַוּ סְוַיַם אֶוַה סְפְּהוּרַתְי אַדַהְ

״איש אינו מסוגל להבין את קְרִישְׁנַה כפי שהוא באמצעות חושיו החומריים. אולם הוא מתגלה לדְבֵקים כאשר הוא מתרצה משירותם האוהב והנשגב.״ (בְּהַקְתִי-רַסָאמְרִיתַה-סינְדְהוּ 1.2.234).

פסוק 4

בְּהֻוּמיר אָפּוֹ ׳נַלוֹ וָאיוּהְ קְהַם מַנוֹ בוּדְדְהיר אֶוַה צַ׳ה
אַהַנְקָארַה איתִייַם מֶא בְּהינְנָא פְּרַקְרִיתיר אַשְׁטַדְהָא

בְּהֻוּמיהְ—אדמה; אָפַּהְ—מים; אַנַלַהְ—אש; וָאיוּהְ—אוויר; קְהַם—אתר; מַנַהְ—מחשב; בוּדְדְהיהְ—תבונה; אֶוַה—אכן; צַ׳ה—ו-; אַהַנְקָארַהְ—עצמי כוזב; איתִי—כך; אייַם—כל אלו; מֶא—שלי; בְּהינְנָא—נפרדים; פְּרַקְרִיתיהְ—אונים; אַשְׁטַדְהָא—שמונה במספר.

אדמה, מים, אש, אוויר, אתר, מֶחְשָב, תבונה ועצמי כוזב – שמונה יסודות אלה מהווים יחדיו את אוני החומריים הנפרדים.

מדע האלוהים מנתח את מעמדם היסודי של האל ואוניו השונים. הטבע החומרי נקרא פְּרַקְרִיתי, או אונו של אלוהים שמופיע בהתגלויות (התרחבויות) פּוּרוּשַׁה שונות. בסָאתְוַתַה-תַנְתְרַה מתואר:

וישְׁנוֹס תוּ תְרִיני רֻופָּאני פּוּרוּשָׁאקְהְיָאנִי אַתְהוֹ וידוּהְ
אֶקַם תוּ מַהַתַהְ סְרַשְׁטְרִי דְויתִייַם תְו אַנְּדַה-סַמְסְתְהיתַם
תְרִיתִייַם סַרְוַה-בְּהֻוּתַה-סְתְהַם תָאני גְ׳נָאתְוָא וימוּצְ׳יַתֶא

״התרחבות מוחלטת של קְרִישְׁנַה מופיעה לצורך הבריאה החומרית כשלושה וישְׁנוּים. הראשון, מַהָא-וישְׁנוּ, בורא את כלל האנרגיה החומרית, שידועה כמַהַת-תַתְוַה. השני, גַרְבְּהוֹדַקַה-שָׁאיִי וישְׁנוּ, נכנס לכל יקום ומחולל באלה רבגוניות. השלישי, קְשִׁירוֹדַקַה-שָׁאיִי וישְׁנוּ, פושט ביקומים כולם כנשמת-העל השורה בכל

וידוע כפַּרַמָאתְמָא. הוא מצוי אפילו בכל אטום. כל מי שיודע שלושה וישְׁנוּיים אלה, ייגאל משעבוד חומרי.״

העולם החומרי הוא גילוי בן-חלוף של אחד מאוניו של אלוהים. פעילויותיו כולן מכוונות על-ידי שלוש התרחבויות וישְׁנוּ אלה. הפּוּרוּשׁוֹת הללו נקראים התגלויות. ישויות חיים שאינן מבינות את מדע האלוהים (קְרִישְׁנַה) נוטות לחשוב שהעולם החומרי נועד לעינוגן, ושהן הנן הפּוּרוּשׁוֹת – או סיבת האנרגיה החומרית, שליטיה ומתענגיה. אלא שלפי הבְּהַגַוַד-גִיתָא מסקנה כופרת שכזו היא שגויה מיסודה. בפסוק לעיל נאמר שקְרִישְׁנַה הוא מקור ההתגלות החומרית. זה מאושש גם בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם. רכיבי ההתגלות החומרית הם אונים נפרדים של האל, ואפילו הבְּרַהְמַגְ׳יוֹתִי, שמהווה מטרתם העליונה של האימפרסונליסטים, הוא בסך הכול און רוחני שניגלה ברקיע הרוחני. בְּרַהְמַגְ׳יוֹתִי זה, משאת לבם העליונה של האימפרסונליסטים, משולל אותו מגוון רוחני שמצוי בוַיְקוּנְטְהַה-לוֹקוֹת. גם הפַּרַמָאתְמָא הוא היבט חולף ושורה בכול של קְשִׁירוֹדַקַה-שָׁאיִי וישְׁנוּ. היבט זה אינו מצוי לעד בעולם הרוחני. מכאן שאישיות אלוה העילאי, שְׁרִי קְרִישְׁנַה, מהווה את האמת המוחלטת העליונה. הוא מקור האנרגיה העליון, ואוניו הרבים נחלקים לאונים נפרדים ופנימיים.

כנזכר לעיל, האנרגיה החומרית נחלקת לשמונה תופעות יסוד. מאלה, חמשת היסודות הראשונים – אדמה, מים, אש, אוויר ושמים – נקראים הבריאה הגדולה, או הבריאה הגשמית, שכוללת גם את חמשת מושאי החושים הגשמיים – צליל גשמי, מגע, צורה טעם וריח. מדע החומר דן בעשרה גורמים אלה בלבד, ומתעלם משלושת הנוספים – מֶחשָׁב, תבונה ועצמי כוזב. בנוסף, אותם הוגי דעות שחוקרים את פעילות המֶחשָׁב אינם בעלי ידע מושלם, שהרי אינם יודעים אודות המקור העליון, קְרִישְׁנַה. העצמי הכוזב – כלומר, תפיסת ״אני״ ו״שלי״, שמהווה עקרון היסוד של הקיום החומרי – כולל עשרה אברי חישה לצורך פעילות חומרית. התבונה מתייחסת לכלל הבריאה החומרית, כלומר, למַהַת-תַתְתְוַה. מכאן שמשמונה אוניו הנפרדים של האל מתגלים עשרים וארבעה יסודות העולם החומרי. אלה מהווים נושא לימודה של תורת הסָאנְקְהְיַה האתיאיסטית; מקורם באוניו של קְרִישְׁנַה והם נפרדים ממנו, אלא שבגלל ידע מועט, לא יודעים מלומדי הסָאנְקְהְיַה האתיאיסטית שקְרִישְׁנַה הוא סיבת כל הסיבות. כפי שמתואר בבְּהַגַוַד-גִיתָא תורה זו דנה רק באונו החיצוני של קְרִישְׁנַה.

פסוק 5

אַפַּרֵיַם אִיתַס תְו אַנְיָאם פְּרַקְרִיתִים וִידְּהִי מֵא פַּרָאם
גִ׳יוַה-בְּהֻוּתָאם מַהָא-בָּאהוֹ יַיֵדַם דְהָארְיַתֵא גַ׳גַת

אַפַּרָא—נחותה; איַם—זו; איתַהּ—מלבד; תוּ—אבל; אַנְיָאם—אחרת; פְּרַקְּרִיתים—אנרגיה; וידְדְהִי—דע; מֶא—שלי; פַּרָאם—עליונה; גִ׳יוַה-בְּהֻוּתָאם—מורכבת מישויות החיים; מַהָא-בָּאהוֹ—הו גיבור-חיל; יַיָא—אשר באמצעותה; אידַם—הזה; דְהָארְיַתֶא—נמצא בשימוש או מנוצל; גַ׳גַת—העולם החומרי.

הו אַרְג׳וּנַה גיבור-חיל, מלבד אלה, ישנה אנרגיה אחרת שלי, עילית, אשר מורכבת מישויות החיים שמנצלות את משאבי הטבע החומרי הנחות.

נאמר כאן בבירור שישויות החיים משתייכות לטבע (או און) עילי של האל. האון הנחות הוא חומר שמתגלה ביסודות שונים – אדמה, מים, אש, אוויר, אֶתר, מֶחשָב, תבונה ועצמי כוזב. שתי צורות הטבע החומרי, כלומר הגשמית (אדמה וכו׳) והסמויה (מֶחשָב וכו׳), הן תוצרי האנרגיה הנחותה. ישויות החיים שמנצלות את האונים החומריים הללו לצורכיהן השונים, הן אונו העילי של האל. און זה הוא שמפעיל את עולם התופעות כולו. ללא התערבותה של אנרגיה עילית – ישויות החיים – משוללת ההתגלות הקוסמית כל יכולת פעולה. האונים נשלטים תמיד בידי מקור האון, ומכאן שישויות החיים נשלטות תמיד בידי האל, ואינן בעלות קיום עצמאי. לעולם אלה אינן שוות לו בעוצמתן, כפי שסבורים חסרי הדעת. ההבדל שבין ישויות החיים לאלוהים מתואר בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (10.87.30):

אַפַּרימיתָא דְהְרוּוָאס תַנוּ-בְּהְרִיתוֹ יַדי סַרְוַה-גַתָאס
תַרְהִי נַה שָׁאסְיַתֶתי נייַמוֹ דְהְרוּוַה נֶתַרַתְהָא
אַגַ׳ני צַ׳ה יַן-מַיַם תַד אַוימוּצְ׳יַה נייַנְתְרִי בְּהַוֶת
סַמַם אַנוּגָ׳אנַתָאם יַד אַמַתַם מַתַה-דוּשְׁטַתַיָא

״הו נצחי ועליון! אם היו ישויות החיים שהתגלמו בגוף נצחיות ושורות בכול כמותך, הרי שלא היו נתונות לשליטתך. אולם עם שמבינים שאלה הן אוניך הזעירים, מיד מובן גם שהן נתונות לשליטתך העילאית. גאולתן האמיתית אפשרית רק בהתמסרות לשליטתך. התמסרות שכזו תביא להן שמחה. רק אז, במעמד טבעי זה, ביכולתן להפוך לשליטות. מכאן שאותם בעלי ידע מוגבל, הדוגלים בתורת האחדות, שגורסת שאלוהים וישויות החיים שווים מכל בחינה, מונחים למעשה, על ידי דעה מוטעית וכוזבת.״

קְרִישְׁנַה, אלוה עליון, הוא השליט היחידי, ושאר ישויות החיים כולן נשלטות בידו. מאחר שאיכות קיומן זהה לשלו, הרי שהן נחשבות לאונו העילי, אף שלעולם אינן שוות לו במידת עוצמתן. במהלך ניסיונותיה לנצל את האנרגיה הנחותה, הגשמית והסמויה (חומר), שוכחת האנרגיה העילית (ישות החיים) את מֶחשָבה ותבונתה האמיתיים, הרוחניים. שכחה זו מקורה בהשפעת החומר. השתחררות מהשפעת האון החומרי המשלה נקראת מוּקְתי, או גאולה. העצמי

הכוזב חושב בהשפעת האשליה החומרית: ״אני חומר, וקניינים חומריים הם שלי״. מכאן שמי שמשתחרר מתפיסות חומריות שכאלה, לרבות רעיון הזהות המוחלטת עם אלוהים – רק הוא יכול להבין את מעמדו האמיתי. הגִּיתָא מאששת בבירור שישות החיים היא בסך הכול אחד מאינספור אוניו של קְרִישְׁנַה; עם שזו מיטהרת מזוהמה חומרית, היא הופכת מודעת כולה לקְרִישְׁנַה ובת-חורין.

פסוק 6

אֶתַד-יוֹנִינִי בְּהֻוּתָאנִי סַרְוָאנִּיתְי אוּפַּדְהָארַיַה
אַהַם קְרִיתְסְנַסְיַה גַ׳גַתַהּ פְּרַבְּהַוַהּ פְּרַלַיַס תַתְהָא

אֶתַת—בשני סוגי טבע אלו; יוֹנִינִי—מקורו; בְּהֻוּתָאנִי סַרְוָאנִי—כל אשר נוצר; איתי—כך; אוּפַּדְהָארַיַה—דע; אַהַם—אני; קְרִיתְסְנַסְיַה—כולו; גַ׳גַתַהּ—של העולם; פְּרַבְּהַוַהּ—המקור; פְּרַלַיַהּ—הכיליון; תַתְהָא—כמו גם.

יצורי החיים כולם מקורם בשני טבעים אלה. דע כי אני הוא המקור לכל הרוחני והחומרי שבעולם זה, ואף הכיליון.

כל הקיים הוא תוצר של חומר ורוח. הרוח היא בסיס הבריאה, וחומר נוצר מרוח. הרוח אינה נוצרת בשלב מסוים של התפתחות חומרית; אדרבה, העולם החומרי מושתת כולו על האון הרוחני. רק בגלל קיומה של נשמה רוחנית בחומר מתפתח הגוף; בגלל נוכחותה של אנרגיה עילית, משמע נשמה רוחנית, גדל הילד בהדרגה לנער ולגבר. גם הבריאה הקוסמית אדירת המימדים מתפתחת כולה בגלל נוכחות נשמת העל, וישְׁנוּ. רוח וחומר, שחוברים יחדיו ליצירת יקום אדיר, שניהם הם אוניו של האל, ומכאן שהוא הנו הסיבה הראשונית לכול. חלקיקו של האל, כלומר ישות החיים, אפשר שיהיה מקור לגורד שחקים ענק, למפעל גדול, או אפילו לעיר גדולה, אולם לעולם לא ליקום גדול, כיוון שמקורו של היקום הגדול בנשמה גדולה, בנשמת העל. קְרִישְׁנַה, העליון, הוא מקורן של הנשמה הגדולה והקטנה, ומכאן שהוא מקור כל הסיבות. זה מאושש בקַטְהַה אוּפַּנִישַׁד (2.2.13). נִיתְיוֹ נִיתְיָאנָאם צֶ׳תַנַשׁ צֶ׳תַנָאנָם.

פסוק 7

מַתְּתַהּ פַּרַתַרַם נָאנְיַת קִינְצִ׳יד אַסְתִי דְהַנַנְגַ׳יַה
מַיִי סַרְוַם אידַם פְּרוֹתַם סֻוּתְרֵא מַנִי-גַנָא אִיוַה

מַתְתַהּ—ממני; פַּרַה-תַרַם—נעלה; נַה—לא; אַנְיַת קינְצִ׳ית—משהו אחר; אַסְתִי—קיים; דְהַנַם-גַ׳יַה—הו כובש העושר; מַיִי—בי; סַרְוַם—כל הקיים; אידַם—אשר אותו אנו רואים; פְּרוֹתַם—שזור; סוּתְרֵא—על חוט; מַנִי-גַנַאהּ—פנינים; אִיוַה—כמו.

הו כובש-העושר, אין אמת נעלה ממני. הכול נשען עלי, כמו פנינים אשר שזורות על חוט.

ישנה מחלוקת תמידית לגבי האמת המוחלטת העליונה; האם זו בעלת אישיות או משוללת אישיות. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מורה ומאששת שוב ושוב שהאמת המוחלטת היא אישיות אלוה, שְׂרִי קְרִישְׁנַה. פסוק זה מורה במיוחד על טבעה האישי של האמת המוחלטת. זה מאושש גם בבְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא: אִישְׁוַרַה פַּרַמַהּ קְרִישְׁנַהּ סַץ׳-צִ׳יד-אָנַנְדַה-וִיגְרַהַהּ; שְׂרִי קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה, הוא האמת המוחלטת העליונה. הוא האל הבראשיתי, מאגר כל העונג, גוֹוינְדַה, ודמותם הנצחית של חדווה וידע מושלמים. לאור סמכויות אלה לא נותר צל של ספק שהאמת המוחלטת היא אישיות עליונה, סיבת כל הסיבות. לעומתן סומכים האימפרסונליסטים את טענתם על הגרסה הוֶדית שמופיעה בשְׁוֶתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד (3.10): תַתוֹ יַד אוּתְתַרַה-תַרַם תַד אַרוּפַּם אַנָאמַיַם/ יַה אֵתַד וִידוּר אַמְרִיתָאס תֵא בְּהַוַנְתִי אַתְהֵתַרֵא דוּהְקְהַם אֵוָאפִּייַנְתִי. ״בעולם החומרי נחשב בְּרַהְמָא, היצור הראשון ביקום, לעליון מבין האלים-למחצה, בני האדם והחיות הנחותות. אולם מעבר לו שורה הנשגב, שהוא חסר דמות חומרית וטהור מכל טומאה חומרית. כל מי שיודע אותו, גם הוא הופך לנשגב, בעוד שמי שאינם יודעים, מתייסרים במצוקות העולם החומרי.״

האימפרסונליסטים מדגישים יותר את המילה אַרוּפַּם. אולם זו אינה מצביעה על חוסר אישיות, אלא על אותה דמות נשגבת של נצחיות, חדווה וידע, כפי שמתוארת בפסוק מן הבְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא שנזכר לעיל. פסוקים נוספים מן השְׁוֶתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד (3.8-9) מאששים זאת:

וֶדָאהַם אֵתַם פּוּרוּשַׁם מַהָאנְתַם
אָדִיתְיַה-וַרְנַם תַמַסַהּ פַּרַסְתָאת
תַם אֵוַה וִידִיתְוָאתִי מְרִיתְיוּם אֵתִי
נָאנְיַהּ פַּנְתְהָא וִידְיַתֵא ׳יַנָאיַה

יַסְמָאת פַּרַם נָאפַּרַם אַסְתִי קִינְצִ׳יד
יַסְמָאן נָאנִיוֹ נוֹ גְ׳יָאיוֹ ׳סְתִי קִינְצִ׳ית
וְרִיקְשַׁה אִיוַה סְתַבְּדְהוֹ דִיוִי תִישְׁטְהַתְי אֵקַס
תֵנֵדַם פּוּרְנַם פּוּרוּשֵׁנַה סַרְוַם

״אני יודע אותו אישיות אלוה, הנשגב לכל תפיסה חומרית אפלה. רק מי שיודע אותו יכול להשתחרר מכבלי הלידה והמוות. אין דרך אחרת לגאולה לבד מידיעת אותה אישיות עליונה.״

״אין אמת נעלה מן האישיות העליונה, אישיות אלוה, שהרי הוא העליון מכול. הוא קטן מהקטן ביותר, וגדול מהגדול ביותר. הוא ניצב דומם כעץ ומאיר את הרקיע הנשגב, וכעץ ששולח שורשיו, הוא מפיץ את אוניו הרבים.״

מפסוקים אלה ניתן להסיק שהאמת המוחלטת היא אישיות אלוה העילאי, אשר שרוי בכול באמצעות אוניו הרבים, החומריים והרוחניים.

פסוק 8

רַסוֹ ׳הַם אַפְּסוּ קַוּנְתֵיַה פְּרַבְּהָאסְמִי שַׁשִׁי-סֻוּרְיַיוֹהְ
פְּרַנַּוַהְ סַרְוַה-וֵדֵשׁוּ שַׁבְּדַהְ קְהֵא פַּוּרוּשַׁם נְרִישׁוּ

רַסַהְ—טעם; אַהַם—אני; אַפְּסוּ—במים; קַוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; פְּרַבְּהָא—אור; אַסְמִי—אני; שַׁשִׁי-סֻוּרְיַיוֹהְ—של השמש והירח; פְּרַנַּוַהְ—שלוש ההגאים אַ-וּ-םּ; סַרְוַה—בכול; וֵדֵשׁוּ—הוֵדות; שַׁבְּדַהְ—צליל; קְהֵא—באתר; פַּוּרוּשַׁם—יכולת; נְרִישׁוּ—באדם.

הו בן-קוּנְתִי, אני טעם המים, זיו החמה והלבנה, וההברה אוֹם במנתרות הוֵדיות. אני הצליל באֶתר והיכולת באדם.

פסוק זה מסביר כיצד אלוהים שורה בכול באמצעות אוניו הרבים, החומריים והרוחניים. בתחילה אלוהים מובחן באוניו השונים, ומשום כך אפשר שיובן כחסר אישיות. אף על פי שמצוי במשכנו הנצחי, הוא נתפס באמצעות אוניו השונים השורים בכול, ממש כשם שאל השמש נתפס באמצעות אונו השורה בכול, אור השמש.

טעם המים הוא העיקרון הפעיל במים. איש אינו אוהב לשתות מי ים, בגלל שטעם המים הטהור מעורב במלח. טיבם של המים נימדד בטוהר טעמם, וטעם טהור זה הוא אחד מאוניו של האל. האימפרסונליסט תופס את קיומו של האל בטעמם של המים, בעוד שהפרסונליסט בנוסף, מהלל את האל על נדיבותו, על שסיפק מים טעימים לשבור את צימאונו של האדם. זוהי הדרך לראות את העליון. למעשה, אין כל מחלוקת בין הפרסונליסט לאימפרסונליסט, שהרי מי שיודע את אלוהים, יודע ששתי התפיסות מצויות בכל דבר בו-זמנית, וללא סתירה. זהו הבסיס לתורתו הנשגבת של שְׂרִי צַ׳יְתַנְיַה: אַצְ׳ינְתְיַה בְּהֵדַה ו-אַבְּהֵדַה-תַתְּוַה — אחדות ושוני בו-זמניים.

אור השמש והירח מקורו בבְּרַהְמַג׳יוֹתי, זוהרו הבלתי אישי של האל. פְּרַנַוַה, או הצליל הנשגב אוֹם-קָארַה, שפותח כל מזמור וֵדִי, פונה אל האל העליון. מאחר שהאימפרסונליסטים חוששים לפנות לאל באחד מאינספור שמותיו, הם מעדיפים להגות את הצליל הנשגב אוֹם-קָארַה. אלא שאינם יודעים שאוֹם-קָארַה הוא ייצוגו הצלילי של קְרִישְׁנַה. תודעת-קְרִישְׁנַה חודרת לכל תחום ותחום; מי שמכירה הוא מבורך, ומי שלא יודעים את קְרִישְׁנַה שרויים באשליה. מכאן שידע אודות קְרִישְׁנַה הוא גאולה, ואי ידיעתו פירושו שיעבוד.

פסוק 9

פוּנְיוֹ גַנְדְהַהּ פְּרִיתְהִיוְיָאםּ צַ׳ה תֵגַ׳שׁ צָ׳אסְמִי וִיבְהָאוַסוּ
ג׳יוַנַם סַרְוַה-בְּהֻוּתֵשׁוּ תַפַּשׁ צָ׳אסְמִי תַפַּסְוִישׁוּ

פוּנְיַה—מקורי; גַנְדְהַהּ—ריח; פְּרִיתְהִיוְיָאם—באדמה; צַ׳ה—גם; תֵגַ׳ה—חום; צַ׳ה—גם; אַסְמִי—אני; וִיבְהָאוַסוּ—באש; ג׳יוַנַם—החיים; סַרְוַה-בְּהֻוּתֵשׁוּ—בכל ישויות החיים; תַפַּה—סיגופים; צַ׳ה—גם; אַסְמִי—אני; תַפַּסְוִישׁוּ—בסגפנים.

אני ריח האדמה המקורי, אני החום באש, אני החיים שבכל חי, ואני סיגופיו של הסגפן.

פוּנְיַה פירושו זה שאינו נרקב או מתפרק ליסודותיו, כלומר, ראשוני. כל דבר בעולם החומרי, כגון פרח, אדמה, מים, אש, אוויר וכו׳, ניחן בניחוח או בריח מסוים. קְרִישְׁנַה הוא הריח הטהור הראשוני שחודר בכול. כל דבר גם ניחן בטעם מקורי משלו, אף שטעם זה יכול להשתנות על-ידי ערבוב חומרים שונים. מכאן שכל דבר ניחן במקורו בטעם ובריח מסוימים. וִיבְהָאוַסוּ פירושה אש. ללא אש לא ניתן לנהל מפעלי תעשיה, גם לא לבשל וכו׳, וקְרִישְׁנַה הוא אש זו. קְרִישְׁנַה הוא החום שבאש. על-פי הרפואה הוֵדית, בעיות בעיכול נובעות מחום נמוך בקיבה. אש דרושה גם לעיכול. תודעת קְרִישְׁנַה פירושה מודעות לכך שאדמה, מים, אש, אוויר וכל עקרון פעיל – הכימיקלים והיסודות החומריים – כולם מקורם בקְרִישְׁנַה. גם תוחלת חייו של האדם תלויה בקְרִישְׁנַה, שהרי בחסדו יכול אדם להאריך ימים או לחיות שנים ספורות. תודעת קְרִישְׁנַה חודרת לכל התחומים.

פסוק 10

בִּיגַ׳ם מָאם סַרְוַה-בְּהֻוּתָאנָאם וִידְדְהִי פָּארְתְהַה סַנָאתַנַם
בּוּדְדְהִיר בּוּדְדְהִימַתָאם אַסְמִי תֵגַ׳ס תֵגַ׳סְוִינָאם אַהַם

בִּיגַ׳ם—זרע; מָאם—שאני; סַרְוַה-בְּהֻוּתָאנָאם—של כל ישויות החיים; וִידְדְהִי—נסה להבין; פָּארְתְּהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; סַנָאתַנַם—מקורי, נצחי; בּוּדְדְהִיהּ—תבונה; בּוּדְדְהִי-מַתָאם—של הנבונים; אַסְמִי—אני; תֵגַ׳ה—העוז; תֵגַ׳סְוִינָאם—של אדירי הכוח; אַהַם—אני.

הו בן פְּרִיתְהָא, דע כי אני הוא הזרע המקורי של כל הוויה, אני התבונה בנבון, והעוז באדירי הכוח.

בִּיגַ׳ם פירושו זרע; קְרִישְׁנַה הוא הזרע של כל דבר. ישויות החיים קיימות בשלל צורות – נעות ונייחות. ציפורים, יונקים, אדם ועוד הם ישויות חיות נעות. ואילו עצים וצמחים הם נייחים – כלומר, אלה ניצבים על מקומם מבלי לזוז. סך הכול ישנם 8,400,000 מיני חיים; חלקם נעים וחלקם נייחים. אולם קְרִישְׁנַה הוא זרע החיים שבכל אלה. בספרות הוֵדית נאמר שהכול מקורו בבְּרַהְמַן, או באמת המוחלטת. אולם קְרִישְׁנַה הוא פַּרַה-בְּרַהְמַן, או הרוח העליונה. בְּרַהְמַן הוא היבט בלתי אישי, בעוד שפַּרַבְּרַהְמַן הוא אישיות. הבְּרַהְמַן הבלתי אישי נסמך על ההיבט האישי. זה נאמר בבְּהַגַוַד-גִיתָא. מכאן שקְרִישְׁנַה הוא המקור לכול. הוא השורש. וכשם ששורש העץ מקיים את העץ כולו, קְרִישְׁנַה, שהוא שורש כל היש, מקיים כל דבר בבריאה החומרית. גם זה מאושש בספרות הוֵדית (קַטְהַה אוּפַּנִישַׁד 2.2.13):

נִיתְיוֹ נִיתְיָאנָאם צֵ׳תַנַשׁ צֵ׳תַנָאנָאם
אֵקוֹ בַּהֻוּנָאם יוֹ וִידַדְהָאתִי קָאמָאן

הוא הנצחי העליון מבין כל הנצחיים. הוא ישות החיים העליונה מבין כל ישויות החיים, ולבדו מקיים כל חי.

ללא תבונה, לא ניתן לעשות דבר, וקְרִישְׁנַה אומר שהוא גם שורש כל תבונה. ללא תבונה גם לא ניתן להבין את קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה העילאי.

פסוק 11

בַּלַם בַּלַוַתָאם צָ׳אהַם קָאמַה-רָאגַה-וִיוַרְגִ׳יתַם
דְהַרְמָאוִירוּדְדְהוֹ בְּהֻוּתֵשׁוּ קָאמוֹ ׳סְמִי בְּהַרַתַרְשַׁבְּהַה

בַּלַם—עוצמה; בַּלַה-וַתָאם—של החזקים; צַ׳ה—ו-; אַהַם—אני; קָאמַה—תשוקה; רָאגַה—להיטות; וִיוַרְגִ׳יתַם—משוללת; דְהַרְמַה-אַוִירוּדְדְהַה—אינה מנוגדת לעקרונות

הדת; בְּהֻוּתֵשׁוּ—בכל הישויות; קָאמַהּ—חיי מין; אַסְמִי—אני; בְּהַרַתַה-רִישַׁבְּהַה—הו אדון הבְּהָארַתַה.

הו אדון הבְּהָארַתַה (אַרְג׳וּנַה), אני העוצמה בחזק, כאשר זו משוללת להיטות ותשוקה, ואני חיי-מין שאינם נוגדים את עקרונות הדת.

על החזק להשתמש בכוחו להגנת החלש, ולא לצורך תוקפנות אישית. בדומה לכך צריכים חיי-מין להיות על-פי עקרונות הדת (דְהַרְמַה), לצורך הולדת ילדים בלבד. אחריותם של ההורים להפוך את ילדיהם מודעים לקְרִישְׁנַה.

פסוק 12

יֵא צַ׳יְוַה סָאתְתְוִיקָא בְּהָאוָא רָאגַ׳סָאס תָאמַסָאשׁ צַ׳ה יֵא
מַתְתַה אֵוֶתי תָאן וִידְדְהִי נַה תְו אַהַם תֵשׁוּ תֵא מַיִי

יֵא—כל אלו אשר; צַ׳ה—ו-; אֵוַה—אכן; סָאתְתְוִיקָאהּ—בטובות; בְּהָאוָאהּ—מצבי ההוויה; רָאגַ׳סָאהּ—בלהיטות; תָאמַסָאהּ—בבערות; צַ׳ה—גם; יֵא—כל אלו אשר; מַתְתַהּ—ממני; אֵוַה—אכן; איתי—כך; תָאן—שהם; וִידְדְהִי—נסה להבין; נַה—לא; תוּ—אבל; אַהַם—אני; תֵשׁוּ—בהם; תֵא—הם; מַיִי—בי.

דע שמצבי ההוויה – בין אם בטובות, ובין אם בלהיטות או בבערות – כולם נגלים באמצעות אוני. אני אמנם הכול, אך גם בלתי תלוי. איני כפוף למידות הטבע החומרי; אדרבה, אלה מצויות בי.

הפעילויות החומריות בעולם כולן מושפעות ממידות הטבע החומרי. מידות אלה מקורן אמנם בקְרִישְׁנַה, אלא שהוא אינו כפוף להן. אדם פשוט למשל, כפוף לחוקי המדינה ולעונשיהם, בעוד שהמלך – המחוקק – אינו כפוף לאלה. בדומה לכך, מידות הטבע החומרי – טובות, להיטות ובערות – כולן נובעות מקְרִישְׁנַה, אישיות אלוה, אולם הוא אינו כפוף לטבע החומרי. הוא נקרא משום כך נירְגוּנַה, כלומר, אף שהגוּנוּת, או המידות, נובעות ממנו, הוא אינו מושפע מהן. זהו אחד ממאפייניו של בְּהַגַוָאן, אישיות אלוה.

פסוק 13

תְרִיבְּהִיר גוּנַה-מַיַיר בְּהָאוַיְר אֵבְּהִיהּ סַרְוַם אִידַם גַ׳גַת
מוֹהִיתַם נָאבְּהִיגַ׳אנָאתי מָאם אֵבְּהְיַה פַּרַם אַוְיַים

תְרִיבְּהִיהִ—על-ידי שלושת; גוּנַה-מַיַיְהִ—המורכבים מהגוּנוֹת; בְּהָאוַיְהִ—על-ידי מצבי ההוויה; אֶבְּהִיהִ—על-ידי אלו; סַרְוַם—כל; אידַם—הזה; גַ׳גַת—העולם; מוֹהִיתַם—נתון לאשליה; נַה אַבְּהִיגָ׳אנָאתִי—אינו יודע; מָאם—שאני; אֶבְּהְיַה—מעל אלו; פַּרַם—עליון; אַוְיַיַם—בלתי נכחד.

נתון לתעתועי שלוש המידות (טובות, להיטות ובערות) אין העולם יודע אותי, אשר מצוי מעל למידות ובלתי כָּלֶה.

העולם כולו שבוי בקסמיהן של שלוש מידות הטבע. מי שמבולבלים על-ידי מידות אלה, אינם מסוגלים להבין שקְרִישְׁנַה, האל העליון, נשגב לטבע החומרי. בהשפעתו של הטבע, זוכה ישות החיים בגוף מסוים ובפעילות פסיכולוגית וביולוגית מתאימה. האנשים נחלקים לארבעה מעמדות על-פי תפקודם בשלוש המידות החומריות. מי ששרויים באופן טהור בטובות נקראים בְּרָאהְמַנִים. אלה שמצויים באופן טהור בלהיטות נקראים קְשַׁתְרִייוֹת. אלה שנתונים לשתי המידות להיטות ובערות נקראים וַיְשְׁיוֹת, ואלה ששקועים כליל בבערות נקראים שֻׁוּדְרוֹת. נחותים מאלה הם בעלי החיים או מי שחי כמו חיה. מכל מקום, הגדרות אלה אינן קבועות לעד, שהרי בין אם אני בְּרָאהְמַנַה, בין אם קְשַׁתְרִייַה ובין אם וַיְשְׁיַה, החיים הם בני-חלוף. והנה, אף על פי שהחיים חולפים ואיננו יודעים מה נהיה בחיים הבאים, בהשפעת האנרגיה המשלה אנו מזדהים עם תפיסות גופניות וחושבים את עצמנו לאמריקאים, הודים, רוסים, או בְּרָאהְמַנִים, הינדים, מוסלמים וכו׳. וכל עוד אנו סבוכים במידות הטבע, איננו זוכרים את אישיות אלוה שמעבר למידות. שְׁרִי קְרִישְׁנַה אומר לכן, שישויות החיים שנתונות לתעתועיהן של שלוש המידות, אינן מודעת לקיומו של האל מעבר למישור החומרי.

ישויות החיים נחלקות לסוגים רבים – בני אנוש, אלים-למחצה, בעלי-חיים וכו׳. כולן נתונות להשפעת הטבע החומרי ושכחו את אישיות אלוה הנשגב. כל עוד אלה מושפעות מלהיטות ובערות, ואפילו מטובות, הן אינן יכולות לחרוג מעבר לתפיסת הבְּרַהְמַן הבלתי אישי של האמת המוחלטת. היבטו האישי של האל, שניחן במלוא היופי, השפעה, הידע, העוצמה, הפרסום והפרישות, מבלבלם. מאחר שאפילו השרויים בטובות אינם מסוגלים להבינו, מה תקווה לאלו ששרויים בלהיטות ובבערות? תודעת קְרִישְׁנַה נשגבת לשלוש המידות כולן, ומכאן שרק מי שהתבססו בה מגיעים אכן, לגאולה.

פסוק 14

דַיְוִי הְי אֶשָׁא גוּנַה-מַיִי מַמַה מָאיָא דוּרַתְיַיָא
מָאם אֶוַה יֶא פְּרַפַּדְיַנְתֶא מָאיָאם אֶתָאם תַרַנְתִי תֶא

דַיְוִי—נשגבת; הי—אכן; אֶשָׁא—זו; גוּנַה-מַיִי—מורכבת משלוש המידות; מַמַה—שלי; מָאיָא—אנרגיה; דוּרַתְיַיָא—קשה מאוד לגבור עליה; מָאם—אֵלַי; אֵוַה—אכן; יֵא—אלו אשר; פְּרַפַּדְיַנְתֵא—מתמסרים; מָאיָאם אֶתָאם—מעל אנרגיה משלה זו; תַרַנְתִי—גוברים; תֵא—הם.

קשה מאוד לגבור על אנרגיה אלוהית זו שלי, אשר מורכבת משלוש מידות הטבע החומרי. אולם מי שמתמסרים לי יכולים על נקלה לחצות אל מעבר לה.

אוניו של אישיות אלוה הם רבים לאינספור, וכולם אלוהיים. גם ישויות החיים הן חלק מאונו, ומשום כך אלוהיות, אלא שבגלל מגע עם האנרגיה החומרית, כוסתה עצמתן העילית, המקורית. מי שהתכסה באנרגיה החומרית, אינו מסוגל עוד לגבור על השפעתה. קודם נאמר כבר שהטבע החומרי והרוחני שניהם מקורם באישיות אלוה ומכאן שהם נצחיים. ישויות החיים שייכות לאון העילי, הנצחי של האל. אולם בגלל שהזדהמו בטבע נחות, או בחומר, הרי שגם אשלייתן נצחית. משום כך נקראת הנשמה המותנית ניתְיַה-בַּדְדְהַה, או מותנית לעד. גם לא ניתן להתחקות אחר התאריך החומרי לתחילת התנייתה. מכאן שאף שהטבע החומרי הוא און נחות, השתחררותה מן השעבוד קשה מאוד. זאת משום שאון זה נשלט בסופו של דבר בידי האל העליון, החזק מכוחה שלה. הטבע החומרי, הנחות, מוגדר כאן כטבע אלוהי משום שמקורו באלוהים והוא מופעל בידי הרצון האלוהי. וכיוון שהטבע החומרי מופעל בידי הרצון האלוהי, הרי שלמרות טבעו הנחות, הוא מפליא עד מאוד לחולל את עולם התופעות ולהחריבו. זה מאושש בוֵדות: מָאיָאם תוּ פְּרַקְרִיתִים וידְיָאן מָאיינַם תוּ מַהֶשְׁוַרַם. "מָאיָא (אשליה) היא אומנם כוזבת ובת חלוף, אולם מאחוריה ניצב הקוסם העילאי, אישיות אלוה, מַהֶשְׁוַרַה, השליט העליון." (שְׁוֶתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד 4.10).

למילה גוּנַה מובן נוסף – חֶבל; משמע שהנשמה המותנית קשורה ולפותה בחבל האשליה. אדם אשר כבול בידיו וברגליו, אינו יכול להשתחרר בעצמו; עליו להיעזר במי שאינו קשור. מאחר שקשור אינו יכול לשחרר קשור, הרי שהמציל חייב להיות בן חורין. רק קְרִישְׁנַה, או נציגו המוסמך, המורה הרוחני, יכולים לכן, להביא לגאולת הנשמה המותנית. ללא עזרה עילאית שכזו, לא יכול איש להשתחרר משעבוד חומרי. שירות מסור, או תודעת קְרִישְׁנַה, מסייע לגאולה, שהרי קְרִישְׁנַה הוא אדון האון המשלה ובכוחו לצוות על און בלתי נכבש זה לשחרר את הנשמה המותנית. הוא מצווה על שחרור שכזה בגלל רחמיו נטולי הסיבה לנשמה המסורה לו, כמו גם מתוך אהבתו האבהית לישות החיים, שבמקורה היא בתו האהובה. מכאן שרק התמסרות לכפות רגלי הלוטוס של האל בכוחה לשחרר

מאחיזתו הנוקשה של הטבע החומרי. גם המילים מָאם אֵוַה הן רבות משמעות. מָאם פירושו לקְרִישְׁנַה (וישְׁנוּ) בלבד, ולא לבְּרַהְמָא או לשִׁיוַה. אף שאלה נעלים מאוד וכמעט במעמדו של וישְׁנוּ, אין בכוחן של התגלויות הרַג׳וֹ-גוּנַה (להיטות) והתַמוֹ-גוּנַה (בערות) לחלץ את הנשמה המותנית מאחיזתה של מָאיָא. במילים אחרות, בְּרַהְמָא ושִׁיוַה אף הם נתונים להשפעתה. רק וישְׁנוּ הוא אדונה של מָאיָא; הוא לבדו יכול לכן, לגאול את הנשמה המותנית. הוֶדות (שְׁוֶתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד 3.8) מאששות זאת בפסוק תַם אֵוַה וידיתְוָא, ״הגאולה אפשרית רק עם שמבינים את קְרִישְׁנַה״. אפילו שִׁיוַה מאשש שגאולה אפשרית רק בחסדו של וישְׁנוּ. הוא אומר, מוּקְתִי-פְּרַדָאתָא סַרְוֶשָׁאם וישְׁנוּר אֵוַה נַה סַמְשַׁיַה: ״אין ספק שוישְׁנוּ הוא מעניק הגאולה לכול.״

פסוק 15

נַה מָאם דוּשְׁקְרִיתינוֹ מוּדְהָאה פְּרַפַּדְיַנְתֶא נַרָאדְהַמָאה
מָאיַיָאפַּהְרִיתַה-גְ׳נָאנָא אָסוּרַם בְּהָאוַם אָשְׁרִיתָאה

נַה—לא; מָאם—אֵלַי; דוּשְׁקְרִיתִינַה—עושי רע; מוּדְהָאה—שוטים; פְּרַפַּדְיַנְתֶא—מתמסרים; נַרַה-אַדְהַמָאה—הנחותים באדם; מָאיַיָא—על ידי האשליה; אַפַּהְרִיתַה—נגנב; גְ׳נָאנָאה—אלו שהידע שלהם; אָסוּרַם—זדוני; בְּהָאוַם—טבע; אָשְׁרִיתָאה—מקבלים על עצמם.

עושי הרע – הנבערים מדעת, הנחותים באדם, מי שדעתם נגנבה בתעתועי האשליה, ומי שטבעם זדוני וכופר – אלה אינם מתמסרים לי.

בבְּהַגַוַד-גִיתָא נאמר שדי להתמסר לכפות רגלי הלוטוס של האל כדי לגבור על חוקיו הנוקשים של הטבע החומרי. בשלב זה עולה השאלה: כיצד זה שהוגי דעות מלומדים, מדענים, אנשי עסקים, אנשי מנהל, ומנהיגי הציבור כולם אינם מתמסרים לכפות רגלי הלוטוס של שְׁרִי קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה הכול יכול? מנהיגי האנושות תרים בדרכים רבות אחרי מוּקְתִי, או גאולה מחוקיו של הטבע החומרי. אלה משקיעים שנים ואף לידות רבות של מאמץ. אולם אם החירות אפשרית על-ידי התמסרות לכפות רגליו של אישיות אלוה, מדוע כל אותם מנהיגים פיקחים וחרוצים אינם מאמצים להם שיטה פשוטה זו?

הגִיתָא משיבה על שאלה זו במישרין. מנהיגי החברה המלומדים באמת, כגון בְּרַהְמָא, שִׁיוַה, קַפִּילַה, הקוּמָארים, מַנוּ, וְיָאסַה, דֶוַלַה, אַסיתַה, גַ׳נַקַה, פְּרַהְלָאדַה, בַּלִי ומאוחר יותר מַדְהְוָאצָ׳ארְיַה, רָאמָאנוּגָ׳אצָ׳ארְיַה, שְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה ועוד רבים נוספים – שהיו הוגי דעות, מדינאים, מחנכים ומדענים חדורי אמונה – אלה

התמסרו לכפות רגלי הלוטוס של אישיות אלוה, בר הסמכא האדיר מכול. מי שלא מתמסרים ולא מקבלים את תכניתו או נתיבו של אלוהים – אלה בסך הכול הוגי דעות, מדענים, מחנכים ואנשי מנהל מדומים, שמציגים עצמם ככאלה למען רווח חומרי. אף שאינם יודעים דבר על אלוהים, אלה מתכּנים תוכניות ארציות לרוב, ורק מוסיפים ומסבכים את בעיות הקיום החומרי בניסיונות השווא שלהם לפותרן; האנרגיה החומרית רבת הכוח עומדת בפני תוכניותיהם הבלתי מוסמכות ומסכּלת את הידע של "ועדות התכנון" שלהם.

מתכנני התוכניות הכופרים מתוארים כאן במילה דוּשְׁקְרִיתִינַהּ, עושי רע. קְרִיתִי פירושו מי שביצע מעשה ראוי לשבח. אפשר שמתכנני התכניות הללו פיקחים מאוד ואף רבי סגולות, שהרי ביצועה של כל תכנית גדולה, טובה או רעה, דורש תבונה רבה. אולם כיוון שמוחם הכופר מנוצל לא נכון, נגד תכניתו של האל, הרי שהם נקראים דוּשְׁקְרִיתִי, או מי שתבונתם ומאמציהם מולכים שולל.

בגִיתָא נזכר בפירוש שהאנרגיה החומרית פועלת כליל תחת הכוונתו של אלוהים, ללא סמכות ועצמאות משלה. זו פועלת ממש כמו צל שנע עם תנועת העצם. אף על פי כן היא רבת עוצמה. הכופרים משוללי האמונה אינם מבינים כיצד זו פועלת, גם אינם מבינים את תכניתו של האל. בהשפעת האשליה ובהשפעתן של להיטות ובערות, תכניותיהם כולן נכשלות. כזוהי דוגמתם של הירַנְיַקַשִׁיפּוּ ורָאוַנַה. אף ששניהם היו מלומדים ובקיאים במדע החומרי, ברעיונות פילוסופיים, במנהל ובחינוך, תכניותיהם נופצו כולן לרסיסים. הדוּשְׁקְרִיתִינַהּ, עושי הרע, נחלקים לארבעה סוגים:

1) המֻוּדְהוּת הם אנשים נבערים מדעת המשולים לבהמות משא שעובדות בפרך. אלה רוצים ליהנות בעצמם מפירות עמלם, מבלי להפריש מהם לעליון. החמור הוא דוגמא טיפוסית לבהמת משא. חיה עלובה זו עובדת בפרך למען אדונה. אף שהחמור אינו יודע בדיוק עבור מי הוא עמל כה קשה יומם וליל, הריהו מסופק כליל אם הוא משביע את קיבתו במעט ירק. בשנתו הקצרה הוא שרוי בפחד מתמיד מפני בעיטות אדונו, ואת תשוקתו המינית הוא מספק מתוך חשש לבעיטות נוספות מזוגתו. לעיתים הוא מזמר דברי פיוט והגות, אלא שצלילי נעירתו מהווים בסך הכול מטרד לזולת. כזהו מצבם של הסכלים שפועלים למען טובת הנאה מבלי לדעת עבור מי לעבוד. אלה אינם יודעים שקַרְמַה (פעולה) נועדה ליַגְ׳נַה (הקרבה).

מי שעובדים בפרך יומם ולילה כדי להיפטר מעולן של חובות שיצרו בעצמם – אלה מרבים לטעון שאין להם זמן לשמוע אודות נצחיותה של ישות החיים. רווח חומרי, שאובד עם הזמן, הוא משאת חייהם, אף שאלה זוכים ליהנות רק מחלק פעוט מפירות עמלם. הם נכונים לבזבז ימים כלילות למען רווח חומרי, כאשר הם סובלים מכיב קיבה או בעיות עיכול, ונאלצים להסתפק במזון זעום בלבד. אף

על פי כן הם ממשיכים ועמלים יום וליל למען אדונים כוזבים. מבלי לדעת מיהו אדונם האמיתי, סכלים אלה מבזבזים את זמנם היקר בשירות הממון. לרוע מזלם, לעולם אינם מתמסרים לאדון העליון, אדון האדונים, גם אינם מקצים זמן לשמוע אודותיו ממקורות נכונים. חזיר אוכל-רפש אינו להוט אחר דברי מתיקה מסוכר וגְהִי. דומים לו אותם פועלים סכלים שאינם נלאים מלשמוע בשורות מענגות-חושים מהעולם הארצי הזמני, אף שרק זמן מועט ביותר אלה מוצאים לשמיעה אודות כוח החיות הנצחי, אשר מניע את העולם החומרי לפעולה.

2) סוג נוסף של דוּשְׁקְרִיתִי, עושה רע, הוא הנַרָאדְהַמַה, או הנחות באדם. נַרַה פירושו אדם, ואַדְהַמַה פירושו הנחות ביותר. מבין 8,400,000 מיני החיים, 400,000 הם בני המין האנושי. מאלה רב מספרן של הצורות האנושיות הנחותות, שכמעט אינן מתורבתות כלל. תרבות אנושית מתחילה עם עקרונות מסדירים לחיי חברה, מדינה ודת. הנַרָאדְהַמים הם מי שחיים אמנם, על-פי כללים חברתיים ומדיניים, אולם ללא עקרונות דתיים. גם דת אינה דת אם אינה דת אלוהים, שהרי תכלית התרגול הדתי ללמד אודות אלוהים ואודות יחסיו של האדם עם אלוהיו. בגִיתָא אישיות אלוה אומר שאין סמכות גבוהה ממנו ושהוא האמת העליונה. תכליתה של התרבות האנושית להחיות את תודעתו האבודה של האדם לגבי יחסיו הנצחיים עם האמת העליונה, אישיות אלוה שְׁרִי קְרִישְׁנַה, האדיר מכול. מי שמחמיץ הזדמנות זו, נימנה עם הנַרָאדְהַמים. הכתובים מלמדים שהעובר ברחם אמו (ששרוי במצב לא נוח להחריד) מתפלל לאלוהים שיושיעו, ומבטיח לסגוד רק לו מיד כשיצא אל אוויר העולם. מאחר שקשריה של ישות החיים עם אלוהים הם נצחיים, רק טבעי שזו, מתוך אינסטינקט, מתפללת לעזרתו בשעת צרה. אלא שלאחר שהילד יוצא מן הרחם, הוא שוכח את קשיי הלידה, כמו גם את מושיעו. זאת בהשפעתה של מָאיָא, או האנרגיה המשלה.

חובתם של האחראים לילד להחיות את תודעתו האלוהית הרדומה. המַנוּ-סְמְרִיתִי, שמהווה מדריך לכללי הדת, מורה על עשרה תהליכי טהרה בחברת הוַרְנָאשְׁרַמַה שנועדו לעורר מודעות לאלוהים. מכל מקום, אלה אינם מקוימים כיום בשלמותם בשום מקום בעולם. משום כך, 99.9 אחוז מכלל האוכלוסיה הם נַרָאדְהַמים. בשעה שהאוכלוסיה כולה הופכת לנַרָאדְהַמַה, רק טבעי שהשפעתה של האנרגיה החומרית גוברת וכל השכלה וחינוך אז אובדים כליל. על-פי הבְּהַגַוַד-גִיתָא, מלומד הוא מי שמתייחס באופן שווה לבְּרָאהְמַנַה משכיל, לכלב, לפרה, לפיל, ולאוכל כלבים. כזוהי ראייתו של דָבֵק אמיתי. שְׁרִי ניתְיָאנַנְדַה פְּרַבְּהוּ, האל שהתגלה כמורה רוחני, גאל את האחים גַ׳גַאי ומָאדְהַאי, שסימלו את הנוראים שבנַרָאדְהַמים, והראה כיצד מטה דָבֵק אמיתי חסדו לנחותים באדם. מכאן שרק בחסדו של דָבֵק יכול הנַרָאדְהַמַה, שאפילו אלוהים מגנה אותו, לזכות ולהחיות את תודעתו הרוחנית.

כאשר שְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ הפיץ בְּהָאגַוַתַה-דְהַרְמַה, פעילות של דְבֵקים, הוא הורה להאזין בכניעה למסר של אישיות אלוה. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מהווה תמצית המסר הזה. רק תהליך השמיעה בכוחו להושיע את הנחותים באדם. אלא שלרוע המזל, אלה מסרבים להקשיב, קל וחומר להתמסר לרצונו של האל. אדרבה, אותם נַרָאדְהַמים, או הנחותים באדם, מתעלמים כליל מחובתו הראשונית של בן אנוש.

3) קבוצת הדוּשְׁקְרִיתִי הבאה נקראת מָאיַיָאפַּהְרִיתַה-גְ׳נָאנָאהּ, או מי שלמדנותם הרבה מתבזבזת לריק בהשפעת האנרגיה החומרית המשלה. אלה בדרך כלל אנשים מלומדים מאוד – הוגי דעות גדולים, משוררים, סופרים, מדענים וכו׳ – אלא שהם הולכים שולל אחר האנרגיה המשלה ומסרבים לציית לאישיות אלוה. המָאיַיָאפַּהְרִיתַה-גְ׳נָאנָאהּ רבים כיום מאוד, אפילו בקרב מלומדי הבְּהַגַוַד-גִיתָא. הגִיתָא אומרת בשפה פשוטה וברורה שקְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה העילאי. אף לא אחד שווה לו או גדול ממנו. הוא מוזכר כאביו של בְּרַהְמָא, אבי האנושות המקורי. למעשה, שְׂרִי קְרִישְׁנַה אינו רק אביו בְּרַהְמָא, הוא אבי כל מיני החיים. הוא גם שורש הבְּרַהְמַן הבלתי אישי, והפַּרַמָאתְמָא, נשמת העל שבכל ישות, הוא חלק מוחלט שלו. הוא המקור לכול, ועל הכול אפוא להתמסר לכפות רגלי הלוטוס שלו. אולם חרף המילים הברורות הללו, המָאיַיָאפַּהְרִיתַה-גְ׳נָאנָאהּ מתכחשים לאישיותו האלוהית וחושבים אותו לאדם רגיל. אלה אינם יודעים שצורת האדם המבורכת עוצבה על-פי דמותו הנצחית והנשגבת של האל.

כל אותן פרשנויות בלתי מוסמכות לגִיתָא של המָאיַיָאפַּהְרִיתַה-גְ׳נָאנָאהּ אינן מעוגנות בשיטת הפַּרַמְפַּרָא, ומהוות בסך הכול אינספור אבני נגף על נתיב ההבנה הרוחנית. ברוב אשלייתם, לא מתמסרים הפרשנים הללו לכפות רגלי הלוטוס של שְׂרִי קְרִישְׁנַה, גם אינם מורים עקרון זה לזולתם.

4) הסוג האחרון של הדוּשְׁקְרִיתִי נקרא אָסוּרַם בְּהָאוַם אָשְׁרִיתָאהּ, בעלי עקרונות זדוניים. אלה הם אתיאיסטים מוצהרים. יש מהם שטוענים שאלוהים לא יכול לרדת לעולם החומרי, אף שאינם מסוגלים לנמק בהיגיון מדוע לא, ויש שחושבים אותו לכפוף להיבט הבלתי אישי, אף שהגִיתָא מסבירה את ההפך. בגלל קנאתם באל, אלה בוחרים להאמין בהתגלויות מדומות רבות, תולדת מוחם היצירתי. מאחר שביטול קיומו הייחודי של האל מהווה עקרון חייהם, הרי שאינם יכולים להתמסר לכפות רגלי הלוטוס של שְׂרִי קְרִישְׁנַה.

שְׂרִי יָאמוּנָאצָ׳ארְיַה אַלְבַּנְדַרוּ מדרום הודו אמר, ״הו אלי! מי שדוגלים בעקרונות כופרים, אינם יכולים לדעת אותך. זאת למרות מעלותיך המופלאות, היבטיך ומעשיך, ואף על פי שכל כתבי הקודש ששרויים במידת הטובות מאששים את אישיותך, וגדולי בני-הסמכא, אשר נודעים בבקיאותם הרבה במדע הנשגב ובמעלותיהם האלוהיות, כולם מכירים בך.״

אם כן, 1) הסכלים הגמורים, 2) הנחותים באדם, 3) השכלתנים שנתונים לאשליה, 4) האתיאיסטים המוצהרים – אלה כנזכר לעיל, אינם מתמסרים לכפות רגלי הלוטוס של אישיות אלוה לעולם, למרות עצותיהם של בני הסמכא וכתבי הקודש.

פסוק 16

צַ'תוּר-וידְהָא בְּהַגַ'נְתֵא מָאםּ גַ'נָאה סוּ-קְרִיתִינוֹ 'רְג'וּנַה
אָרְתוֹ ג'יגְ'נָאסוּר אַרְתְהָארְתְהִי גְ'נָאנִי צַ'ה בְּהַרַתַרְשַׁבְּהַה

צַ'תוּה-וידְהָאה—ארבעה סוגים של; בְּהַגַ'נְתֵא—משרתים; מָאם—אותי; גַ'נָאה—אנשים; סוּ-קְרִיתִינַה—טובים; אַרְג'וּנַה—הו אַרְג'וּנַה; אָרְתַה—שרוי במצוקה; ג'יגְ'נָאסוּה—סקרן; אַרְתְהַה-אַרְתְהִי—שואף לעושר; גְ'נָאנִי—מי ששואף לדעת את הדברים כפי שהם; צַ'ה—כמו גם; בְּהַרַתַה-רִישַׁבְּהַה—הו הטוב בבְּהַרַתַה.

הו הטוב בבְּהָארַתִים, ארבעה סוגי אדם עושי טוב פונים לשירותי המסור – השרוי במצוקה, השואף לעושר, הסקרן ומי שמחפש לדעת את המוחלט.

אלה, בניגוד לעושי הרע, מקיימים את מצוות הכתובים. הם נקראים סוּ-קְרִיתִינַה, או מי שמצייתים לכללי הכתובים ולחוקי המוסר והחברה, ודְבֵקים כלשהו באלוהים. הם נחלקים לארבעה סוגים – השרויים במצוקה, הזקוקים לכסף, הסקרנים, ומחפשי הידע אודות האמת המוחלטת. פנייתם לשירות המסור לאל מותנית כלשהו; הם אינם דְבֵקים טהורים, שהרי הם מצפים לגמול כלשהו משירותם. שירות טהור הוא ללא ציפיות או שאיפות לרווח חומרי. בבְּהַקְתִי-רַסָאמְרִיתַה-סינְדְהוּ (1.1.11) מוגדרת מסירות טהורה:

אַנְיָאבְּהילָאשִיתָא-שֻׁונְיַםּ גְ'נָאנַה-קַרְמָאדִי-אַנָאוְרִיתַם
אָנוּקֻולְיֵנַה קְרִישְׁנָאנוּ-שִׁילַנַםּ בְּהַקְתִיר אוּתְתַמָא

"השירות האוהב לשְׂרִי קְרִישְׁנַה צריך להתבצע ברוח חיובית וללא שאיפה לזכייה או לרווח חומרי, אשר מושגים מפעולות תועלתניות או משכלתנות ולימוד פילוסופי. שירות כזה נקרא שירות טהור."
עם שארבעה סוגי אדם אלה מתרועעים עם דָבֵק טהור ועוסקים בשירות המסור לאל, הם מיטהרים והופכים בעצמם לדְבֵקים טהורים. לעושי הרע לעומת זאת, השירות המסור הוא משימה קשה מאוד. זאת משום שחייהם אנוכיים, בלתי

סדירים, ונטולי מטרות רוחניות. אולם אפילו אלה, אפשר שיהפכו לדְבֵקים טהורים במגע עם דָבֵק טהור.

מי שטרודים תמיד בפעילות למען טובת הנאה, פונים לאלוהים בעת מצוקה חומרית. הם זוכים אז להתרועע עם דְבֵקים טהורים, והופכים ברוב מצוקתם, לדְבֵקים. גם סתם אנשים אחוזי ייאוש ותסכול זוכים לעיתים להתרועע עם דְבֵקים טהורים, והופכים סקרנים לדעת אודות אלוהים. כמותם גם השכלתנים העקרים; בשעה שאלה מגיעים למבוי סתום בכל תחומי הידע, אפשר שיפנו לשירות מסור לאל. או אז, בחסדו של האל או דְבֵקו הטהור, אלה מתעלים מעבר לידע הבְּרַהְמַן הבלתי אישי והפַּרַמָאתְמָא המקומי ומגיעים לתפיסה האישית של אלוהים. אם כן, השרוי במצוקה, הסקרן, מחפש הידע והזקוק לכסף – אלה הופכים לדְבֵקים טהורים עם שהם משתחררים מכל תשוקה חומרית ומבינים שלרווח חומרי אין ולא כלום עם התקדמות רוחנית. כל עוד לא התעלו הדְבֵקים לשלב טהור שכזה, הריהם נגועים בפעילות תועלתנית, בחיפוש אחר ידע חומרי, וכו׳. ומכאן שמבלי להתעלות מעבר לזה, לא ניתן להגיע למישור הטהור של שירות מסור.

פסוק 17

תֵשָׁאם גְ׳נָאנִי ניתְיַה-יוּקְתַה אֵקַה-בְּהַקְתִיר וישִׁישְׁיַתֵא
פְּרִייוֹ הי גְ׳נָאנינוֹ ׳תְיַרְתְהַם אַהַם סַה צַ׳ה מַמַה פְּרִייַה

תֵשָׁאם—מבניהם; גְ׳נָאנִי—אדם המלא בידע; ניתְיַה-יוּקְתַה—עוסק תמיד; אֵקַה—בלבד; בְּהַקְתִיה—בשירות מסור; וישִׁישְׁיַתֵא—מיוחד; פְּרִייַה—יקר מאוד; הי—אכן; גְ׳נָאנִינַה—לאדם בעל ידע; אַתְיַרְתְהַם—במידה רבה; אַהַם—אני; סַה—הוא; צַ׳ה—גם; מַמַה—לי; פְּרִייַה—יקר.

הנעלה מביניהם הוא המלא בידע, שעוסק תמיד בשירות-מסור וטהור. כי אני יקר לו מאוד, והוא יקר לי.

השרוי במצוקה, הסקרן, הזקוק לכסף, והמחפש אחר ידע עליון – אלה יכולים להפוך לדְבֵקים טהורים אם יתנקו מנגע התשוקות החומריות. מכל מקום, מי שיודע את האמת המוחלטת ופטור מכל תשוקה חומרית, הופך לדָבֵק טהור באמת. מבין הארבעה, האל מחשיב לכן, את בעל הידע שעוסק בשירות מסור, לטוב ביותר. במהלך חיפושו אחר ידע הוא לומד שהוא עצמו שונה מגופו החומרי. עם שהוא מוסיף ומתקדם, הוא לומד אודות הבְּרַהְמַן הבלתי אישי והפַּרַמָאתְמָא. וכאשר הוא מיטהר כליל הוא מבין את מעמדו האמיתי כמשרת נצחי של אלוהים. על ידי

התרועעות עם דְבֵקים טהורים, יכולים כולם – הסקרן, הסובל, התָר אחר שיפור מצבו החומרי, ובעל הידע – להפוך בעצמם לטהורים. אלא שבשלב התרגול, בעל ידע מושלם אודות אלוהים, שעוסק בו בזמן בשירות מסור, יקר מאוד לאל. מי ששרוי בידע טהור אודות טבעו הנשגב של אישיות אלוה, מוגן לגמרי בשירותו המסור מכל טומאה חומרית.

פסוק 18

אוּדָארָאהַ סַרְוַה אֵוַיְתֵא ג'ְנָאנִי תְו אָתְמַיְוַה מֵא מַתַם
אָסְתְהִיתַהַ סַה הִי יוּקְתָאתְמָא מָאם אֵוָאנוּתְתַמָאם גַתִים

אוּדָארָאהַ—אצילי רוח; סַרְוֵא—כולם; אֵוַה—אכן; אֵתֵא—אלו; ג'ְנָאנִי—אדם בעל ידע; תוּ—אולם; אָתְמָא אֵוַה—ממש כעצמי; מֵא—שלי; מַתַם—דעה; אָסְתְהִיתַהַ—שרוי; סַהַ—הוא; הִי—אכן; יוּקְתַה-אָתְמָא—עוסק בשירות מסור; מָאם—בי; אֵוַה—אכן; אַנוּתְתַמָאם—הגבוה ביותר; גַתִים—ביעד.

אין ספק כי אצילי-רוח הם כל הדְבֵקים הללו. אולם את השרוי בידע אודותיי אני רואה ממש כעצמי. בעסקו בשירותי הנשגב, אל-נכון הוא יגיע אלי – התכלית הנעלה והמושלמת מכול.

אין להסיק מכך שאותם דְבֵקים שידיעתם אינה מושלמת, אינם יקרים לאל. האל אומר שהם כולם אצילי-רוח, שהרי מי שפונה לאלוהים, מכל סיבה, נקרא מַהָאתְמָא, או נשמה דגולה. האל מקבל אותם דְבֵקים שמבקשים אחר גמול כלשהו משירותם, שהרי גם אלה חדורים בזיקה כלשהי אליו. מתוך אהבה הם מבקשים מהאל טובה חומרית כלשהי, ועם שהם משיגים את מבוקשם ובאים על סיפוקם, הם מוסיפים ומתקדמים בשירותם המסור. מכל מקום, אותם דְבֵקים שידיעתם מושלמת – אלה נחשבים ליקרים מאוד לאל. זאת משום שכל מטרתם היא לשרת אותו באהבה ובמסירות. לרגע אלה אינם נוטשים את האל או את שירותו, וגם האל נוטה לדְבֵקים שכאלה ואינו נפרד מהם.
בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (9.4.68) האל אומר:

סָאדְהַווֹ הְרִידַיַם מַהְיַם סָאדְהֻוּנָאם הְרִידַיַם תְו אַהַם
מַד-אַנְיַת תֵא נַה גָ'אנַנְתִי נָאהַם תֵבְּהְיוֹ מַנָאג אַפִּי

"הדְבֵקים מצויים בליבי תמיד, ואני תמיד בלבם. הם אינם יודעים דבר מלבדי, וגם אני איני מסוגל לשכוח אותם. יחסי עם דְבֵקי הטהורים הם קרובים מאוד.

ומאחר שדְבֵקים טהורים שכאלה, בעלי ידע מושלם, אינם מתנתקים מן המישור הרוחני לעולם, הרי שהם יקרים לי מאוד."

פסוק 19

בַּהֻוּנָאם גַ׳נְמַנָאם אַנְתֵא ג׳נָֽאנַוָאן מָאם פְּרַפַּדְיַתֵא
וָאסוּדֵוַהּ סַרְוַם איתי סַה מַהָאתְמָא סוּ-דוּרְלַבְּהַהּ

בַּהֻוּנָאם—הרבה; גַ׳נְמַנָאם—לידות ומיתות חוזרות ונישנות; אַנְתֵא—לאחר; גְ׳נָֽאנַה-וָאן—בעל ידע מלא; מָאם—אלַי; פְּרַפַּדְיַתֵא—מתמסר; וָאסוּדֵוַהּ—אישיות אלוה, קְרִישְׁנַה; סַרְוַם—הכול; איתי—כך; סַהּ—כזה; מַהָא-אָתְמָא—נשמה דגולה; סוּ-דוּרְלַבְּהַהּ—נדירה מאוד.

לאחר לידות ומיתות רבות, בעל הידע האמיתי, אשר יודעני כסיבת כל הסיבות וכל היש, מתמסר לי. נשמה דגולה שכזו נדירה עד מאוד.

רק לאחר לידות רבות, עם שעוסקת ישות החיים בשירות מסור או בטקסי פולחן נשגבים, ביכולתה להתבסס בידע הנשגב והטהור שאישיות אלוה העילאי הוא מטרתה העליונה של ההבנה הרוחנית. בתחילתה של הדרך הרוחנית, בשעה שמנסים להשתחרר מן הזיקה לחומרנות, קיימת נטייה כלשהי לאימפרסונליזם. אולם עם שמוסיפים ומתקדמים, לומדים שחיים רוחניים מורכבים מפעילות רוחנית, וזו פירושה שירות מסור. מי שהבין זאת, מתהדק קשרו לאישיות אלוה, והוא מתמסר לו. או אז הוא לומד שחסדו של קְרִישְׁנַה הוא הכול, שהוא סיבת כל הסיבות, שעולם התופעות החומרי אינו אלא בבואה מעוותת של הרב גוניות הרוחנית, ושהכול קשור בזיקה כלשהי לאל העליון, קְרִישְׁנַה. הוא רואה אז הכול כקשור לוָאסוּדֵוַה, שְׁרִי קְרִישְׁנַה. ראייה כוללת שכזו מחישה את התמסרותו המוחלטת ליעד העליון, האל שְׁרִי קְרִישְׁנַה. מכל מקום, נשמות מסורות שכאלה הן נדירות עד מאוד.
פסוק זה מוסבר יפה בפרק השלישי של השְׁוֵתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד (פסוקים 14-15):

סַהַסְרַה-שִׁירְשָׁא פּוּרוּשַׁהּ סַהַסְרָאקְשַׁהּ סַהַסְרַה-פָּאת
סַה בְּהֻוּמִים וישְׁוַתוֹ וְרִיתְוָא- תְיָאתישְׁטְהַד דַשָׁאנְגוּלַם

פּוּרוּשַׁה אֵוֵדַם סַרְוַם יַד בְּהֻוּתַם יַץ׳ צַ׳ה בְּהַוְיַם
אוּתָאמְרִיתַתְוַסְיֵשָׁאנוֹ יַד אַנְנֵנָאתירוֹהַתי

״לוִישְׁנוּ אלפי ראשים, אלפי ידיים ואלפי כפות רגליים. כולו מקיף את היקום ואף פושט למרחב של עשר אצבעות מעבר לו. למעשה הוא היקום כולו. הוא כל שהיה וכל שיהיה. הוא אדון הנצח ואדון כל מי שניזון ממזון.״
בצ׳הָאנְדוֹגְיַה אוּפַּנִישַׁד (5.1.15) נאמר, נַה וַי וָאצ׳וֹ נַה צַ׳קְשֻׁוּמְּשִׁי נַה שְׁרוֹתְרָאנִי נַה מַנָאמְּסִיתִי אָצַ׳קְשַׁתֶא פְּרָאנַה איתי אֶוָאצַ׳קְשַׁתֶא פְּרָאנוֹ הִי אֶוַיְתָאנִי סַרְוָאנִי בְּהַוַנְתִי: ״לא כוח הדיבר, לא כוח הראייה או כוח השמיעה, וגם לא יכולת החשיבה, מהווים הגורם המרכזי בגופה של ישות החיים; אלה החיים עצמם שמהווים מרכז כל הפעילויות.״ וָאסוּדֶוַה, אישיות אלוה העילאי שְׂרִי קְרִישְׁנַה, מהווה בדומה לכך הישות המרכזית בכול. גוף זה ניחן ביכולת דיבור, ראייה, שמיעה, בתפקודים נפשיים וכו׳. אלא שללא קשר לאל העליון אלה משוללים כל ערך. מאחר שוָאסוּדֶוַה שורה בכול והוא הכול, הרי שדָבֵק בעל ידע מלא מתמסר לו (ראה בְּהַגַוַד-גִיתָא 7.17, 11.40).

פסוק 20

קָאמַיְס תַיְס תַיְר הְרִיתַה-גְ׳נָאנָאהּ   פְּרַפַּדְיַנְתֶא ׳נְיַה-דֶוַתָאהּ
תַם תַם נִייַמַם אָסְתְהָאיַה   פְּרַקְרִיתְיָא נִייַתָאהּ סְוַיָא

קָאמַיְהּ—על ידי תשוקות; תַיְהּ תַיְהּ—שונות; הְרִיתַה—נלקח; גְ׳נָאנָאהּ—אלו שהידע שלהם; פְּרַפַּדְיַנְתֶא—מתמסרים; אַנְיַה—אחרים; דֶוַתָאהּ—לאלים למחצה; תַם תַם—המתאימים; נִייַמַם—אחר חוקים מווסתים; אָסְתְהָאיַה—עוקבים; פְּרַקְרִיתְיָא—על פי הטבע; נִייַתָאהּ—נשלטים; סְוַיָא—שלהם.

מי שתבונתם נגזלה בידי תשוקות חומריות מתמסרים לאלים-למחצה וממלאים אחר מצוות ודרכי סגידה על-פי דרכם.

מי שהשתחררו מכל טומאה חומרית מתמסרים לאל העליון ועוסקים בשירותו המסור. מכאן שכל עוד לא נשטפה הטומאה כליל, אלה אינם נחשבים לדְבֵקים. אולם אפילו אותם בעלי תשוקות חומריות שמחפשים מפלט באל, אינם נמשכים כל-כך אחר הטבע החיצוני. משום שפנו למטרה הנכונה, עד מהרה הם ישתחררו מכל תאווה חומרית. השְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם מורה לכול – לדָבֵק הטהור הפטור מכל תשוקה חומרית, למלא בתשוקות חומריות, או למתאווה לגאולה מטומאה חומרית – להתמסר לוָאסוּדֶוַה בנסיבות כולן ולסגוד לו. בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (2.3.10) נאמר:

אַקָֽאמַהּ סַרְוַה-קָֽאמוֹ וָא מוֹקְשַׁה-קָֽאמַה אוּדָארַה-דְהִיהּ
תִיוְרֵנַה בְּהַקְתִי-יוֹגֵנַה יַגֵ׳תַה פּוּרוּשַׁם פַּרַם

אנשים משוללי בינה, שאיבדו את תבונתם הרוחנית, מחפשים מקלט אצל האלים-למחצה, לצורך סיפוק מיידי של תשוקותיהם החומריות. בדרך כלל הם פונים לאלה, ולא לאישיות אלוה העילאי, מאחר שהם מושפעים ממידות החומר הנחותות (בערות ולהיטות). קיום כללי הסגידה מספקם לחלוטין. הסוגדים לאלים-למחצה מונעים על-ידי תשוקות פעוטות, ללא כל מושג אודות המטרה העליונה. אלא שדְּבֵקיו של האל אינם מבולבלים כמותם. הספרות הוֵדית אכן מורה על סגידה לאלים שונים לצורך הגשמתן של מטרות שונות (לאדם חולה למשל, מומלץ לסגוד לשמש). ישנם אנשים, לא-דְּבֵקים, שסוברים שישנן מטרות שהאלים-למחצה טובים להן יותר מאשר האל העליון. הדָּבֵק הטהור, מכל מקום, יודע שקְּרִישְׁנַה הוא אדון הכול. בצַ׳יְתַנְיַה-צַ׳ריתָאמְרִיתַה (אָדִי 5.142) נאמר, אֵקַלֵא אִישְׁוַרַה קְרִישְׁנַה, אָרַה סַבַּה בְּהְרִיתְיַה: קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה העילאי, הוא האדון היחידי, וכל השאר הם משרתיו. דָּבֵק טהור לא יפנה לאלים-למחצה לעולם, לסיפוק צרכיו החומריים. הוא תלוי כולו באל העליון ומסתפק בכל שהוא מעניק לו.

פסוק 21

יוֹ יוֹ יָאם תַנוּם בְּהַקְתַהּ שְׁרַדְדְהַיָארְצִ׳יתוּם אִיצְ׳צְ׳הַתִי
תַסְיַה תַסְיָאצַ׳לָאם שְׁרַדְדְהָאם תָאם אֵוַה וִידַדְהָאמְי אַהַם

יַהּ יַהּ—כל מי ש-; יָאם יָאם—לכל איזושהי; תַנוּם—דמות של אל-למחצה; בְּהַקְתַהּ—דָבֵק; שְׁרַדְדְהַיָא—באמונה; אַרְצִ׳יתוּם—לסגוד; אִיצְ׳צְ׳הַתִי—משתוקק; תַסְיַה תַסְיַה—לו; אַצַ׳לָאם—יציבה; שְׁרַדְדְהָאם—אמונה; תָאם—כזו; אֵוַה—לבטח; וִידַדְהָאמְי—מעניק; אַהַם—אני.

אני שוכן בלב כול כנשמת-העל. מיד עם השתוקק אדם לסגוד לאל-למחצה מסוים, אני מחזק את אמונתו. זאת כדי שיוכל להקדיש עצמו לאותו אל.

אלוהים נתן עצמאות לכול; אכן, אדם שמתאווה לעינוגים חומריים ומבקשם ברצינות רבה מהאלים החומריים, זוכה לאלה מן האל, אשר יושב בלב כול ומבין את כוונותיו. כאביהן העליון של כל ישויות החיים, הוא אינו מתערב בחופש הבחירה שבידן. אדרבה, הוא מאפשר להן להגשים את תשוקותיהן החומריות.

יש שישאלו מדוע אלוהים אדיר הכוח מאפשר לישויות החיים להתענג בעולם החומרי וליפול למלכודת האנרגיה המשלה. התשובה היא שאלמלא אישיות אלוה, כנשמת העל, לא היה מעניק אפשרות שכזו, לא היתה כל משמעות לחופש בחירה. הוא מאפשר את חופש הבחירה, אולם הוראתו העליונה מצויה בבְּהַגַוַד-גִיתָא: על הכול לנטוש את עיסוקיהם כולם ולהתמסר לו כליל. כך הם ימצאו את אושרם.

ישויות-החיים, כמו גם האלים-למחצה, כולם כפופים לרצונו של אישיות אלוה העילאי; מכאן שלא על-פי רצונה בלבד יכולה ישות-החיים לסגוד לאל מסוים, גם האל-למחצה אינו מסוגל להעניק ברכותיו ללא רצון העליון. כפי שנאמר, אף לא גבעול עשב נע ללא רצונו של אישיות אלוה. השרויים במצוקה בעולם החומרי פונים לרוב לאלים-למחצה. זאת על-פי עצת הספרות הוֶדית.

צרכים שונים מתגשמים על-ידי סגידה לאלים-למחצה שונים. אדם חולה למשל, צריך לסגוד לאל השמש; התאב להשכלה צריך לסגוד לאלת הלמידה, סַרַסְוַתִי, ומי שמבקש אשה יפה צריך לסגוד לאוּמָא, אשתו של שִׁיוַה. השָׂאסְתְרַה (הספרות הוֶדית) מורה אם כן, על אורחות סגידה שונים לאלים-למחצה השונים. מאחר שישות החיים מבקשת להתענג עם תנאים חומריים מסוימים, הרי שאלוהים ממלאה בתשוקה עזה להשיג ברכה זו מהאל-למחצה המסוים, וכך זו זוכה בברכה המיוחלת. אלוהים מכוון גם את גישת המסירות המסוימת של ישות החיים לאל-למחצה המסוים. האלים-למחצה אינם מסוגלים להחדיר בישויות החיים זיקה שכזו. האל העליון, קְרִישְׁנַה, כנשמת העל אשר נמצא בלב כול, הוא שדוחף ומעודד את הסגידה לאל המסוים. האלים-למחצה הם למעשה, איברים שונים של גופו היקומי של אלוהים; מכאן שאינם עצמאיים. בספרות הוֶדית נאמר: ״אישיות אלוה העילאי מצוי כנשמת-העל גם בלב האלים-למחצה; באמצעותם הוא מספק את תשוקתה של ישות החיים. אלא שגם האל-למחצה וגם ישות החיים – שניהם תלויים ברצון העליון, ואינם עצמאיים.״

פסוק 22

סַה תַיָא שְׁרַדְדְהַיָא יוּקְתַס תַסְיָארָאדְהַנַם אִיהַתֶא
לַבְּהַתֶא צַ׳ה תַתַהּ קָאמָאן מַיַיְוַה ויהיתָאן הי תָאן

סַהּ—הוא; תַיָא—כזו; שְׁרַדְדְהַיָא—בהשראה; יוּקְתַהּ—חדור; תַסְיַה—של אותו אל-למחצה; אָרָאדְהַנַם—בסגידה; אִיהַתֶא—מתאמץ; לַבְּהַתֶא—משיג; צַ׳ה—ו-; תַתַהּ—מכך; קָאמָאן—את תשוקותיו; מַיָא—על ידי; אֶוַה—בלבד; ויהיתָאן—ניתנות; הי—אכן; תָאן—אלה.

חדור באמונה שכזו, הוא מתאמץ לסגוד לאל-למחצה מסוים, ומשיג את מבוקשו. אלא שלמעשה, אני הוא שמעניק ברכות אלה.

ללא אישורו של האל העליון, שום אל-למחצה אינו מסוגל להעניק ברכות לסוגדיו. ישות-החיים שוכחת אולי שהכול שייך לאל, אולם האלים-למחצה אינם שוכחים. הסגידה לאלים-למחצה והגשמת המאוויים – אלה אינן תלויות באלים-למחצה אלא בסידורו של אישיות-אלוה. ישות החיים הסכלה אינה יודעת זאת ופונה בטיפשותה לבקש מהם ברכות, בעוד שהדָבֵק הטהור מתפלל לאלוהים בלבד בשעת צורך. מכל מקום, בקשת ברכות חומריות אינה סימן לדָבֵק טהור. טירופה של ישות-החיים להגשים את תאוותה הוא שמניע אותה לסגוד לאלים-למחצה. זאת לאחר שהאל לא הגשים את מאווייה הבלתי כשרים. בצַ׳יְתַנְיַה-צַ׳ריתָאמְריתַה נאמר שמי שסוגד לאלוהים ובו בזמן מתאווה לעינוגים חומריים, הרי שרצונותיו סותרים. שירות מסור לאל וסגידה לאלים-למחצה אינם באותו מישור; הסגידה לאלים-למחצה היא חומרית, בעוד ששירות לאל הוא רוחני כולו.
תשוקות חומריות מהוות מכשול לישות חיים שמבקשת לשוב לאלוהות. אלוהים נמנע מלהעניק לכן, לדְבֵקו הטהור ברכות חומריות כאלה, שהן משאת נפשם של הסכלים. במקום לעסוק בשירות מסור לאלוהים, אלה מעדיפים משום כך לסגוד לאלים-למחצה של העולם החומרי.

פסוק 23

אַנְתַוַת תוּ פְּהַלַם תֵשָׁאם   תַד בְּהַוַתְי אַלְפַּה-מֵדְהַסָאם
דֵוָאן דֵוַה-יַג׳וֹ יָאנְתִי   מַד-בְּהַקְתָא יָאנְתִי מָאם אַפִּי

אַנְתַה-וַת—ארעי; תוּ—אולם; פְּהַלַם—פרי; תֵשָׁאם—שלהם; תַת—הזה; בְּהַוַתִי—נהיה; אַלְפַּה-מֵדְהַסָאם—לחסרי התבונה; דֵוָאן—לאלים-למחצה; דֵוַה-יַג׳הּ—הסוגדים לאלים-למחצה; יָאנְתִי—הולכים; מַת—שלי; בְּהַקְתָאהּ—הדְבֵקים; יָאנְתִי—הולכים; מָאם—אלַי; אַפִּי—גם.

חסרי התבונה סוגדים לאלים-למחצה וגמולם מוגבל וארעי. הסוגדים לאלים-למחצה מגיעים לכוכביהם של האלים-למחצה, בעוד שדְבֵקיי שלי מגיעים לבסוף לכוכבי העילאי.

ישנם מבארים לבְּהַגַוַד-גִיתָא שגורסים שעל-ידי סגידה לאל-למחצה ניתן להגיע לאל העליון. כאן מכל מקום, נאמר בפירוש שהסוגדים לאלים-למחצה מגיעים

לכוכביהם השונים של האלים-למחצה; הסוגד לשמש למשל, מגיע לשמש, הסוגד לירח מגיע לירח, או מי שסוגד לאינְדְרָה מגיע לכוכבו של אינְדְרָה. התפיסה שניתן להגיע לאישיות-אלוה, ללא הבדל לאיזה אל סוגדים, היא שגויה ומופרכת כאן כליל. אדרבה, נאמר כאן שסוגדיהם של האלים-למחצה מגיעים לכוכבים שונים בעולם החומרי, בעוד שדְבֵקיו של האל מגיעים במישרין לכוכבו העליון.

ניתן לשאול כאן מדוע הסגידה לאלים-למחצה, שהם אברי גופו של האל, אינה מקנה אותן תוצאות כמו סגידה לאל במישרין. מכל מקום, הסוגדים לאלים-למחצה אינם חכמים ביותר, כיוון שאינם יודעים לאיזה מאברי הגוף יש לספק מזון. ברוב אווילותם גורסים אחדים מהם שישנם אברים רבים ודרכים רבות לספק מזון. אלא שאין זה טיעון חזק ביותר. מי הוא זה שמסוגל להזין את גופו דרך אוזניו או עיניו? הם אינם יודעים שהאלים-למחצה הם בסך הכול אברים שונים בגופו היקומי של האל. מתוך בערות אלה מאמינים שכל אחד מן האלים-למחצה הוא אלוהים נפרד שמתחרה באל העליון.

לא רק האלים-למחצה הם אבריו של האל, גם ישויות החיים הפשוטות. בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם נאמר שהבְּרָאהְמַנים מהווים את ראשו, הקְשַתְריות הם זרועותיו, הוַיְשְיות הם מותניו, והשֻׂודְרות – רגליו. לכל אחד מאלה תפקיד שונה. מכל מקום, מי שיודע שהאלים-למחצה, כמו גם הוא עצמו, הם חלקיקים של אלוהים, הרי שידיעתו מושלמת. בעוד שללא הבנה כזו מגיעים לכוכבים השונים של האלים-למחצה, כלומר, ליעד שונה מזה של הדְבֵקים.

התוצאות שמקנות ברכותיהם של האלים-למחצה הן בנות חלוף, שהרי גם כוכבי העולם החומרי, האלים-למחצה וסוגדיהם – כולם בני חלוף. משום כך נאמר בפסוק זה שתוצאות הסגידה לאלים-למחצה אינן נשמרות לעד. פירושו של דבר שמבצעיה של סגידה שכזו אינם ניחנים בתבונה יתרה. מכל מקום, הישגו של הדָבֵק הטהור אשר שרוי בתודעת קְרִישְׁנַה ועוסק בשירות מסור לאל, שונה בתכלית; הוא זוכה בקיום נצחי, מלא בחדווה וידע. אלוהים בלתי מוגבל; ברכותיו בלתי מוגבלות; וחסדו בלתי מוגבל. מכאן שגם חסדו לדְבֵקו הטהור אינו מוגבל.

פסוק 24

אַוְיַקְתַם וְיַקְתים אָפַּנְנַם מַנְיַנְתֵא מָאם אַבּוּדְדְהַיַה
פַּרַם בְּהָאוַם אַגָ'אנַנְתוֹ מַמָאוְיַם אַנוּתְתַמַם

אַוְיַקְתַם—הבלתי נגלה; וְיַקְתים—אישיות; אָפַּנְנַם—השיג; מַנְיַנְתֵא—חושבים; מָאם—שאני; אַבּוּדְדְהַיַה—השוטים; פַּרַם—עליון; בְּהָאוַם—קיום; אַגָ'אנַנְתַה—מבלי לדעת; מַמַה—שלי; אַוְיַיַם—בלתי נכחד; אַנוּתְתַמַם—שאין נעלה ממנו.

אנשים שוטים, שאינם יודעים אותי בשלמות, סבורים שאני, קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה העילאי, הייתי לפנים מופשט ונטול אישיות ייחודית ועתה עטיתי דמות זו. ברוב בערותם אלה אינם מכירים את טבעי הנעלה יותר, הבלתי-נכחד והנשגב.

סוגדיהם של האלים-למחצה מתוארים כפחותי-תבונה, ועתה האימפרסונליסטים אף הם מתוארים כך. קְרִישְׁנַה ניצב כאן בדמותו האישית ומדבר אל אַרְג׳וּנַה. אף על פי כן, גורסים האימפרסונליסטים בבערותם שאלוהים בהיבטו הסופי משולל דמות. יָאמוּנָאצָ׳ארְיַה, דָבֵק דגול בשושלת ההוראה של רָאמָאנוּגָ׳אצָ׳ארְיַה, כתב פסוק מתאים בהקשר זה:

תְוָאם שְׁילַה-רֻוּפַּה-צָ׳ריתַיְה פַּרַמַה-פְּרַקְרִישְׁטַיְה
סַתְתְוֶנַה סָאתְתְוִיקַתַיָא פְּרַבַּלַיְשׁ צַ׳ה שָׁאסְתְרַיְה
פְּרַקְהְיָאתַה-דַיְוַה-פַּרַמָארְתְהַה-וידָאם מַתַיְשׁ צַ׳ה
נַיְוָאסוּרַה-פְּרַקְרִיתַיַה פְּרַבְּהַוַנְתי בּוֹדְהוּם

״אלי היקר, דְבֵקים כמו וְיָאסַדֶוַה ונָארַדַה יודעים אותך כאישיות-אלוה. הקריאה בספרות הוֶדית מלמדת אודות מעלותיך, דמותך ומעשיך, ומקנה את ההבנה שאתה הינך אישיות אלוה העילאי. אולם החדורים במידות הבערות והלהיטות, הזֵדים הלא-דְבֵקים – אלה אינם יכולים להבינך. אין הם מסוגלים להבינך. מי שאינו דָבֵק, גם אם רבה בקיאותו בוֶדַאנְתַה, באוּפַּנִישַׁדות ובשאר הספרות הוֶדית, אינו מסוגל להבין את אישיות אלוה העילאי.״ (סְתוֹתְרַה-רַתְנַה 12)

בבְּרַהְמַה-סַמְּהיתָא נאמר שלא די בלימוד ספרות הוֶדַאנְתַה כדי להבין את אלוהים. רק בחסדו שלו ניתן להבין את אישיותו. פסוק זה קובע שהלא-דְבֵקים אשר עוסקים בוֶדָאנְתַה ובלימוד עיוני ספקולטיבי של הספרות הוֶדית ללא שמץ של תודעת קְרִישְׁנַה אמיתית – אלה, כמו גם סוגדיהם של האלים-למחצה, הם חסרי תבונה ואינם מסוגלים להבין את טבעו האישי של אלוהים. מי שסוברים שהאמת המוחלטת היא בלתי אישית מתוארים כאַבּוּדְהַיַה, או משוללי ידע אודות היבטה העליון של האמת המוחלטת. בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם נאמר שהבנה נשגבת מתחילה בבְּרַהְמַן הבלתי אישי ומתקדמת להבנת נשמת-העל המקומי. מכל מקום, אישיות אלוה מהווה ההיבט העליון של האמת המוחלטת. האימפרסונליסטים של ימינו הם סכלים גדולים יותר, שהרי אינם נוקטים אפילו בדרכו של מורם הדגול שַׁנְקַרָאצָ׳ארְיַה, שאמר במפורש שקְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה העילאי. מאחר שאינם יודעים את האמת העליונה, הם חושבים שקְרִישְׁנַה היה בסך הכול בנם של דֶוַקִי ווַסוּדֶוָה, או נסיך, או ישות חיים רבת כוח. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מגנה גם תפיסה שכזו (9.11). אַוַגָ׳אנַנְתי מָאם מֻוּדהָא מָאנוּשִׁים תַנוּם אָשְׁרִיתַם: ״רק השוטים חושבים אותי לבן אנוש רגיל.״

למעשה, איש לא יכול להבין את קְרִישְׁנַה ללא עיסוק בשירות מסור וללא פיתוח תודעת-קְרִישְׁנַה. השְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (10.14.29) מאשש זאת:

אַתְהָאפִי תֵא דֵוַה פַּדָאמְבּוּגַ׳ה-דְוַיַה-
פְּרַסָאדַה-לֵשָׁאנוּגְרִיהִיתַה אֵוַה הִי
גָ׳אנָאתִי תַתְתְוַם בְּהַגַוַן מַהִימְנוֹ
נַה צָ׳אנְיַה אֵקוֹ ׳פִי צִ׳ירַם וִיצִ׳ינְוַן

״אלי, מי שזכה ולו במעט מחסד כפות רגלי הלוטוס שלך, מסוגל להבין את גודל אישיותך. בעוד שמי שמנסים להבין אותך בשכלתנות ובחקר, אינם מסוגלים לדעת אותך, גם אם יוסיפו וילמדו את הוֶדות במשך שנים.״ לא באמצעות חשיבה שכלתנית, גם לא על-ידי לימוד הספרות הוֶדית ניתן להבין את אישיות אלוה העילאי, קְרִישְׁנַה, את דמותו, מעלותיו או שמו. אלה מובנים רק באמצעות שירות מסור. מי שעוסק כולו בתודעת קְרִישְׁנַה, החל בזמרת המַהָא-מַנְתְרַה, הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא, רק הוא מסוגל להבין את אלוהים. אימפרסונליסטים, לא-דְבֵקים, סוברים שגופו של קְרִישְׁנַה עשוי מטבע חומרי ושמעשיו, דמותו וכל השייך לו הם מָאיָא. אימפרסונליסטים שכאלה ידועים כמָאיָאוָאדִים. אלה אינם יודעים את האמת העליונה.

פסוק עשרים אומר, קָאמַיְס תַיְס תַיְר הְרִיתַה-גְ׳נָאנָאהּ פְּרַפַּדיַנְתֵא ׳נְיַה-דֵוַתָאהּ. ״אלה שהתעוררו בגלל תשוקותיהם מתמסרים לאלים-למחצה שונים״. לבד מאישיות אלוה העילאי, ידוע כי קיימים אלים-למחצה אשר חיים בכוכבים שונים, וגם האל שוכן בכוכב משלו. בפסוק עשרים ושלושה נאמר, דֵוָאן דֵוַה-יַג׳וֹ יָאנְתִי מַד-בְּהַקְתָא יָאנְתִי מָאם אַפִּי: סוגדיהם של האלים-למחצה מגיעים לכוכביהם של אותם אלים, ודְבֵקיו של קְרִישְׁנַה מגיעים לכוכב קְרִישְׁנַלוֹקַה. אף שזה נאמר בבירור, ממשיכים האימפרסונליסטים הסכלים ומחזיקים בדעתם שהאל נטול דמות אישית ושדמויותיו הן כסות חיצונית שקרית. האם ניתן להסיק מלימוד הגִיתָא שהאלים-למחצה ומשכנותיהם הם משוללי ייחודיות אישית? לא האלים-למחצה, גם לא קְרִישְׁנַה, אישיות-אלוה, הם משוללי דמות. הם אישיים וייחודיים: קְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה והוא מתגורר בכוכבו שלו, וגם לאלים-למחצה כוכבים משלהם.

מכאן שהטענה המוניסטית שהאמת המוחלטת נטולת דמות אולם לובשת צורה, היא חסרת שחר. נאמר כאן בבירור שדמות זו אינה מלבוש חיצוני. מהבְּהַגַוַד-גִיתָא אנו מבינים בבירור שדמותם של האלים-למחצה וזו של האל העליון קיימות בו-זמנית ושקְרִישְׁנַה הוא סַץ׳-צִ׳יד-אָנַנְדַה, או נצחי, מלא בחדווה

וידע. הוֶדוֹת מאששות גם שהאמת העליונה היא ידע ואושר עילאי, ויגְ׳נָאנַם אָנַנְדַם בְּרַהְמַה (בְּרִיהַד-אָרַנְיַקָה אוּפַּנִישַׁד); היא גם מאגר של מעלות מבורכות לאינספור, אַנַנְתַה-קַלְיָאנַה-גוּנָאתְמַקוֹ ׳סַו (וִישְׁנוּ פּוּרָאנַה 6.5.84). בגִיתָא האל אומר שאף שהוא אַגַ׳ה (בלתי נולד), הריהו מופיע. עובדות אלה נלמדות בבְּהַגַוַד-גִיתָא, ולא שאישיות אלוה הוא בלתי אישי; מכאן שעל-פי הגִיתָא התיאוריה האימפרסונליסטית-מוניסטית של ״לבישת צורה״ היא שקרית. אדרבה, שְׂרִי קְרִישְׁנַה, האמת המוחלטת, ניחן הן בדמות והן באישיות.

פסוק 25

נָאהַם פְּרַקָאשַׂהּ סַרְוַסְיַה יוֹגַה-מָאיָא-סַמָאוְרִיתַהּ
מֻוּדְהוֹ ׳יַם נָאבְּהִיגָ׳אנָאתִי לוֹקוֹ מָאם אַגַ׳ם אַוְיַיַם

נַה—אין; אַהַם—אני; פְּרַקָאשַׂהּ—מתגלה; סַרְוַסְיַה—לכולם; יוֹגַה-מָאיָא—על-ידי האון הפנימי; סַמָאוְרִיתַהּ—מכוסה; מֻוּדְהַהּ—סכלים; אַיַם—האלו; נַה—לא; אַבְּהִיגָ׳אנָאתִי—יודעים; לוֹקַהּ—אנשים; מָאם—שאני; אַגַ׳ם—איני נולד; אַוְיַיַם—בלתי מתכלה.

לעולם איני מתגלה לסכלים וחסרי-התבונה. עבורם אני מתכסה באוני הפנימי, ומשום כך אינם יודעים שאיני נולד ואיני שוגה לעולם.

קְרִישְׁנַה התגלה בעבר לכול עלי אדמות. מדוע, אפשר לטעון, הוא אינו מתגלה עתה? אלא שלמעשה, גם אז הוא לא התגלה לכול. רק מעטים הבינו שהוא אישיות אלוה העילאי. באולם האסיפות של הקוּרוּ, כאשר שִׁישׁוּפָּאלַה הביע את התנגדותו לבחירתו של קְרִישְׁנַה לנשיא הכינוס, בְּהִישְׁמַה תמך בבחירה והכריז שקְרִישְׁנַה הוא אלוה העילאי. הפָּאנְדַוים ידעו שהוא העליון ועוד מעטים ידעו זאת, אולם לא כולם. הוא לא נחשף בפני הלא-דְבֵקים וכלל האנשים. קְרִישְׁנַה אומר בבְּהַגַוַד-גִיתָא, שלבד מדְבֵקיו הטהורים, הכול חושבים אותו לאדם כמותם. עבור דְבֵקיו הוא התגלה כמאגר כל העונג, בעוד שבפני האחרים, הלא-דְבֵקים חסרי-התבונה, הוא התכסה באונו הפנימי.

בתפילותיה של קוּנְתִי בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (1.8.19) נאמר שהאל מכוסה במסך של יוֹגַה-מָאיָא. זאת כדי שכלל הציבור לא יוכל להבינו. מסך היוֹגַה-מָאיָא מאושש גם באִישׁוֹפַּנִישַׁד (מַנְתְרַה 15), שם הדָבֵק מתפלל:

הִירַנְמַיֵנַה פָּאתְרֵנַה סַתְיַסְיָאפִּיהִיתַם מוּקְהַם
תַת תְוַם פּוּשַׁנְן אַפָּאוְרִינוּ סַתְיַה-דְהַרְמָאיַה דְרִישְׁטַיֵא

״הו אלי אשר מקיים ומכלכל את כל היקום. שירות-מסור לך מהווה עקרון הדת העליון. תפילתי היא שתקיים גם אותי. דמותך הנשגבת מכוסה ביוֹגַה-מָאיָא. הבְּרַהְמַגְ׳יוֹתי הוא מעטה האנרגיה הפנימית. מי ייתן ותסיר את זוהרך המסנוור אשר מסתיר מעיני את הסַץ׳-צ׳יד-אָנַנְדַה-ויגְרַהַה שלך, או דמותך הנצחית של חדווה וידע.״ אישיות אלוה העילאי בדמותו הנשגבת של חדווה וידע, מכוסה באונו הפנימי, הבְּרַהְמַגְ׳יוֹתי, ונסתר לכן, מעיניהם של האימפרסונליסטים פחותי-התבונה.

בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (10.14.7) מצויה תפילתו של בְּרַהְמָא: ״הו אישיות אלוה העילאי, הו נשמת העל, הו אדון כוחות הנסתר! מי יכול למנות את אוניך ועלילותיך בעולם זה? מרחיב אתה ומעצים את אונך הפנימי לעד, ומשום כך איש לא יכול להבינך. אפשר שיעלה בידם של המדענים והמלומדים הגדולים ללמוד את מבנהו האטומי של העולם החומרי, או אפילו של הכוכבים השונים, אולם אין בכוחם לאמוד את אוניך, גם אם תמצא לנגד עיניהם.״ קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה העילאי, הוא בלתי נולד, כמו גם אַוְיַיהַ, בלתי מתכלה. דמותו הנצחית היא דמות של חדווה וידע ואוניו כולם בלתי מתכלים.

פסוק 26

וֶדָאהַם סַמַתִיתָאני וַרְתַמָאנָאני צָ׳ארְג׳וּנַה
בְּהַוִישְׁיָאני צַ׳ה בְּהוּתָאני מָאם תוּ וֶדַה נַה קַשְׁצַ׳נַה

וֶדַה—יודע; אַהַם—אני; סַמַתִיתָאני—את שחלף; וַרְתַמָאנָאני—את ההווה; צַ׳ה—ו-; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה; בְּהַוִישְׁיָאני—את העתיד; צַ׳ה—כמו גם; בְּהוּתָאני—את ישויות החיים; מָאם—אותי; תוּ—אולם; וֶדַה—יודע; נַה—לא; קַשְׁצַ׳נַה—מישהו.

הו אַרְג׳וּנַה, מאחר שאני אישיות אלוה העילאי, הרי שיודע אני את שקרה בעבר, את שקורה עכשיו, ואת שנועד להתרחש. אני יודע גם את כל ישויות החיים; אולם אותי איש לא יודע.

שאלת האישיות או חוסר אישיות ייחודית נדונה כאן בבהירות. אם קְרִישְׁנַה, דמותו של אישיות אלוה העילאי, היה מָאיָא, או חומרי, כפי שגורסים האימפרסונליסטים, הרי שכמו כל ישות חיים אחרת, היה משנה את גופו ושוכח את חיי עברו. מי שמצוי בגוף חומרי אינו זוכר את חייו בעבר, גם אינו מסוגל לנבא את עתידו, או לחזות את תוצאות חייו העכשוויים; מכאן שאינו יודע את המתרחש בעבר, בהווה ובעתיד. רק מי שפטור מטומאה חומרית מסוגל לדעת את אלה.

שלא כמו אדם רגיל, קְרִישְׁנַה אומר בבירור שהוא יודע הכול לגבי מה שהתרחש בעבר, המתרחש בהווה ושיתרחש בעתיד. בפרק הרביעי הוא זוכר שהורה לויוַסְוָאן, אל השמש, לפני מיליוני שנים. קְרִישְׁנַה מכיר כל ישות חיה, שהרי הוא מצוי בלבה של כל אחת כנשמת העל. אולם אף שהוא נמצא בכול כנשמת העל ונוכח כאישיות אלוה העילאי, חסרי התבונה, גם אם מבינים את היבט הבְּרַהְמַן הבלתי אישי, אינם יודעים ששְׂרִי קְרִישְׁנַה הוא האישיות העליונה. מובן שגופו הנשגב של קְרִישְׁנַה בלתי מתכלה. הוא משול לשמש, ומָאיָא, לענן. בעולם החומרי מצויים שמש, עננים וכוכבים שונים. אפשר שהעננים יכסו את השמיים לזמן כלשהו, אלא שכסות זו קיימת רק בתחום ראייתנו המוגבלת. למעשה, השמש, הירח והכוכבים אינם מכוסים כלל. בדומה לכך, מָאיָא לא יכולה לכסות את האישיות העליונה. הוא בוחר באמצעות אונו הפנימי שלא להתגלות לעיניהם של חסרי התבונה. כפי שנאמר בפסוק השלישי של פרק זה, רק אחדים מבין מיליוני אדם מנסים להגיע לשלמות, ומבין אלפים מושלמים שכאלה אולי אחד מסוגל להבין את קְרִישְׁנַה כפי שהוא. גם המושלם בהבנת הבְּרַהְמַן הבלתי אישי או הפַּרַמָאתְמָא המקומי, אינו מסוגל להבין את אישיות אלוה העילאי, שְׂרִי קְרִישְׁנַה, מבלי להיות בתודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 27

אִיצְ׳צְ׳הָא-דְוֵשַׁה-סַמוּתְתְהֵנַה דְוַנְדְוַה-מוֹהֵנַה בְּהָארַתַה
סַרְוַה-בְּהֻוּתָאני סַמְּמוֹהַם סַרְגֵא יָאנְתִי פַּרַנְתַפַּה

אִיצְ׳צְ׳הָא—תשוקה; דְוֵשַׁה—שנאה; סַמוּתְתְהֵנַה—נוצרת מ-; דְוַנְדְוַה—של שניות; מוֹהֵנַה—על-ידי אשליה; בְּהָארַתַה—הו נצר בְּהָארַתַה; סַרְוַה—כל; בְּהֻוּתָאני—ישויות-החיים; סַמְּמוֹהַם—לאשליה; סַרְגֵא—כאשר הן נולדות; יָאנְתִי—הולכות; פַּרַם-תַפַּה—הו מייסר האויבים.

הו נצר בְּהַרַתַה מדביר האויבים, ישויות החיים כולן נולדות לתוך אשליה ושרויות בבלבול, שמקורו בשניות שבמשיכה ודחייה.

מעצם מעמדה היסודי, ישות החיים כפופה לאל העליון, שהוא ידע טהור. אולם כאשר מתוך אשליה זו מתנתקת מן הידע הטהור, הריהי נופלת לשליטת האנרגיה המשלה ואינה מסוגלת עוד להבין את אישיות אלוה. האנרגיה המשלה מתגלית בשניות שבמשיכה ודחייה. בגלל אלה מתאווה הנבער להיות לאחד עם אלוהים ומקנא בקְרִישְׁנַה על שהוא אישיות אלוה העילאי. דְבֵקים טהורים אינם מבולבלים

ונגועים במשיכה ודחייה, ומבינים אפוא, שהופעתו של האל מתחוללת באמצעות אונו הפנימי. לעומתם, המבולבלים על-ידי שניות ובערות, סוברים שהאל העליון הוא תוצרה של האנרגיה החומרית. זהו כמובן, חוסר מזלם. חייהם של אנשים מושלים שכאלה מאופיינים בשניויות כגון כבוד וקלון, שמחה וצער, גבר ואשה, טוב ורע, עונג וכאב וכו׳. הם חושבים, ״זו אשתי; זה ביתי; אני אדון הבית; אני בעלה של אשה זו.״ אלה הן שניויות האשליה. מי שמתבלבלים בצמדי ניגודים שכאלה הם סכלים גמורים, ואינם מסוגלים להבין את אישיות אלוה העילאי.

פסוק 28

יֵשָׁאם תְו אַנְתַה-גַתַם פָּאפַּם גַ׳נָאנָאם פוּנְיַה-קַרְמַנָאם
תֵא דְוַנְדְוַה-מוֹהַה-נירְמוּקְתָא בְּהַג׳נְתֵא מָאם דְרִידְהַה-וְרַתָאהּ

יֵשָׁאם—אלו שלהם; תו—אבל; אַנְתַה-גַתַם—נמחו לחלוטין; פָּאפַּם—חטאים; גַ׳נָאנָאם—לאנשים; פוּנְיַה—צדיקים; קַרְמַנָאם—שהמעשים הקודמים שלהם; תֵא—הם; דְוַנְדְוַה—משניות; מוֹהַה—מאשליה; נירְמוּקְתָאהּ—משוחררים; בְּהַג׳נְתֵא—עוסקים בשירות מסור; מָאם—אלי; דְרִידְהַה-וְרַתָאהּ—בהחלטיות.

מי שבחייהם הקודמים ובנוכחיים נהגו בצדיקות וחטאיהם כולם נמחו, פטורים משניות האשליה, ועוסקים בשירותי בהחלטיות.

בפסוק זה נזכרים אלה שראויים להתעלות למישור הנשגב. החוטאים, הכופרים, הסכלים והרמאים – אלה מתקשים מאוד לגבור על שניות המשיכה והדחיה, בעוד שמי שתרגלו בחייהם את כללי הדת, נהגו בצדיקות וגברו על התגובות לחטאיהם – רק הם יכולים לפנות לשירות מסור ולהתעלות בהדרגה לידע הנשגב אודות אישיות-אלוה. אז, בהדרגה, ביכולתם להגות בטראנס באישיות אלוה. זהו תהליך ההתעלות למישור הרוחני. אלא שתהליך שכזה אפשרי רק בחברתם של דְבֵקים טהורים, משום שבחברתם ניתן להשתחרר מאשליה.
בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (5.5.2) נאמר שמי שחפץ להיגאל, חייב לשרת דְבֵקים (מַהַת-סֵוָאם דְוָארַם אָהוּר וימוּקְתֵהּ): מי שמתרועע עם חומרניים לעומת זאת, בוחר בנתיב המוליך אל מחשכי הקיום (תַמוֹ-דְוָארַם יוֹשִׁיתָאם סַנְגִי-סַנְגַם). דְבֵקיו של האל תרים בעולם ומנסים לרפא את הנשמות המותנות מאשלייתן. האימפרסונליסטים אינם יודעים ששכחת מעמדם הטבעי ככפופים לאל מהווה הפרה חמורה של החוק האלוהי. מכל מקום, מבלי לשוב למעמד טבעי זה, לא ניתן להבין את אישיות אלוה, גם לא לעסוק בהחלטיות בשירותו האוהב והנשגב.

פסוק 29

גַ׳רָא-מַרַנַּה-מוֹקְשָׁאיַה מָאם אָשְׁרִיתְיַה יַתַנְתִי יֵא
תֵא בְּרַהְמַה תַד וִידוּהּ קְרִיתְסְנַם אַדְהְיָאתְמַם קַרְמַה צָ׳אקְהִילַם

גַ׳רָא—מזקנה; מַרַנַּה—ממוות; מוֹקְשָׁאיַה—למען גאולה; מָאם—בי; אָשְׁרִיתְיַה—מוצאים מקלט; יַתַנְתִי—מתאמצים; יֵא—אלו ש-; תֵא—הם; בְּרַהְמַה—בְּרַהְמַן; תַת—את זאת למעשה; וִידוּהּ—יודעים; קְרִיתְסְנַם—לחלוטין; אַדְהְיָאתְמַם—נשגבת; קַרְמַה—פעילות; צַ׳ה—גם; אַקְהִילַם—לחלוטין.

החכמים, אשר חותרים לגאולה מזקנה ומוות, מוצאים בי מקלטם ומשרתים אותי במסירות. הם למעשה בְּרַהְמַן, משום שהם יודעים הכול אודות פעילות נשגבת.

לידה, מוות, זִקנה וחולי פוקדים את הגוף החומרי, ולא את הרוחני. הגוף הרוחני אינו נתון לאלה. מכאן שמי שזוכה בגוף רוחני, הופך לבן-לוויה של האל ועוסק בשירותו הנצחי, הוא בן-חורין אמיתי. אַהַם בְּרַהְמָאסְמִי: אני רוח. נאמר שעל הכול להבין שהם בְּרַהְמַן, או נשמה רוחנית. פסוק זה מתאר כיצד תפיסת הבְּרַהְמַן מצויה גם בשירות מסור. הדְבֵקים הטהורים שרויים בנשגב במישור הבְּרַהְמַן והם יודעים הכול אודות פעילות נשגבת.

ישנם ארבעה סוגים של דְבֵקים לא טהורים שעוסקים בשירות נשגב לאל. אלה משיגים אמנם את מטרותיהם השונות, אולם בחסדו של האל, כאשר הם נהיים מודעים לו כליל, הם זוכים בחברתו הרוחנית. סוגדיהם של האלים-למחצה לעומת זאת, אינם מגיעים לאל העליון ולכוכבו העליון לעולם. אפילו אותם חסרי תבונה שמודעים לבְּרַהְמַן, אינם מגיעים לכוכבו של קְרִישְׁנַּה, גוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה. למעשה, ראויים להיקרא בְּרַהְמַן רק מי שעוסקים בפעילות בתודעת קְרִישְׁנַּה (מָאם אָשְׁרִיתְיַה). זאת משום חתירתם האמיתית להגיע לכוכבו של קְרִישְׁנַּה. מאחר שאינם חדורים בתפיסות מוטעות אודות קְרִישְׁנַּה, הרי שהם באמת בְּרַהְמַן. מכל מקום, אלה שסוגדים לאַרְצָ׳א, או לדמותו של האל, או שהוגים בו לצורך השתחררות משעבוד חומרי – גם אלה יודעים בחסדו את משמעותם של בְּרַהְמַן, אַדְהִיבְּהֻוּתַה וכו׳. דבר זה האל מסביר בפרק הבא.

פסוק 30

סָאדְהִיבְּהֻוּתָאדְהִידַיְוַם מָאם סָאדְהִייַגְ׳נַּם צַ׳ה יֵא וִידוּהּ
פְּרַיָאנַה-קָאלֵא ׳פִּי צַ׳ה מָאם תֵא וִידוּר יוּקְתַה-צֵ׳תַסַהּ

סַה-אַדְהִיבְּהֻוּתַה—העיקרון השולט בהתגלות החומרית; אַדְהִידַיְוַם—השולט באלים למחצה; מָאם—שאני; סַה-אַדְהִייַגְ׳נַם—שולט בהקרבות כולן; צַ׳ה—גם; יֵא—אלו אשר; וידוּהּ—יודעים; פְּרַיָאנַה—של המוות; קָאלֵא—בזמן; אַפִּי—גם; צַ׳ה—ו-; מָאם—אותי; תֵא—הם; וידוּהּ—יודעים; יוּקְתַה-צֵ׳תַסַה—מֶחשָבם שקוע בי.

המודעים לי כליל, שיודעים שאני, אלוה עליון, הנני העיקרון השולט בהתגלות החומרית כולה, באלים-למחצה ובכל דרכי הקרבן – יכולים להבינני ולדעת אותי, אישיות-אלוה, אפילו בשעת המוות.

אנשים אשר פועלים בתודעת קְרִישְׁנַה, אינם סוטים לעולם מדרך ההבנה השלמה אודות אישיות אלוה העילאי. תוך התרועעות נשגבת בתודעת קְרִישְׁנַה ניתן להבין כיצד האל מהווה העיקרון השליט בהתגלות החומרית, כמו גם באלים-למחצה. בהדרגה, בזכותה של התרועעות נשגבת שכזו, משתכנע הדָבֵק כליל בממשותו של האל. אדם מודע שכזה לא ישכח את קְרִישְׁנַה אפילו בשעת מותו. רק טבעי שיתעלה אז לכוכבו גוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה.
הפרק השביעי מסביר במיוחד כיצד להפוך מודעים לקְרִישְׁנַה. תודעת קְרִישְׁנַה מתחילה בהתרועעות עם אנשים מודעים לקְרִישְׁנַה. התרועעות כזו היא רוחנית וטהורה, ומקנה מגע ישיר עם אלוהים. או אז, בחסדו, ניתן להבין שקְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה העילאי. ניתן גם להבין את מעמדה היסודי של ישות החיים וכיצד זו שוכחת את קְרִישְׁנַה ומסתבכת בפעילות חומרית. עם שתודעת קְרִישְׁנַה של ישות-החיים מתפתחת בהדרגה בחברה טובה שכזו, היא לומדת שבגלל שכחתה היא מותנית כיום לחוקי הטבע החומרי. היא מבינה גם שגופה האנושי הוא הזדמנות לשוב ולזכות בתודעת-קְרִישְׁנַה, ומכאן שיש לנצלו כולו להשגת חסדו נטול הסיבה של האל.
פרק זה דן בנושאים רבים: באדם הסובל, הסקרן, השרוי במצוקה חומרית, ידע אודות בְּרַהְמַן, ידע אודות פַּרַמָאתְמָא, גאולה מלידה, מוות וחולי, וסגידה לאל העליון. מכל מקום, מי שמתקדם בתודעת קְרִישְׁנַה, אינו מתעניין עוד בתהליכים השונים. הוא עוסק בפעילות בתודעת קְרִישְׁנַה במישרין, ושב למעמדו היסודי כמשרת נצחי של האל. או אז הוא מפיק עונג רב משמיעה אודות האל ופיאורו בשירות טהור. הוא משוכנע שבמעשיו אלה יזכה להגשים את מטרותיו כולן. אמונה נחושה שכזו נקראת דְרִידְהַה-וְרַתַה, ונחשבת לתחילתה של בְּהַקְתִי-יוגה, או שירות אוהב ונשגב. זוהי גרסת כתבי הקודש כולם. הפרק השביעי של הבְּהַגַוַד-גִיתָא מהווה מהותה של אמונה זו.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתִיוֵדָאנְתַה בפרק השביעי של שְׁרִימַד-בְּהַגַוַד-גִיתָא שדן בידיעת המוחלט.

פרק 8

הגעה לעליון

פסוק 1

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
קִים תַד בְּרַהְמַה קִים אַדְהְיָאתְמַם   קִים קַרְמַה פּוּרוּשׁוֹתְתַמַה
אַדְהִיבְּהֻוּתַם צַ׳ה קִים פְּרוֹקְתַם   אַדְהִידַיְוַם קִים אוּצְ׳יַתֵא

אַרְג׳וּנַהּ אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; קִים—מה; תַת—זה; בְּרַהְמַה—בְּרַהְמַן; קִים—מהו; אַדְהְיָאתְמַם—העצמי; קִים—מהי; קַרְמַה—פעילות תועלתנית; פּוּרוּשַׁה-אוּתְתַמַה—הו האישיות העליונה; אַדְהִיבְּהֻוּתַם—ההתגלות החומרית; צַ׳ה—ו-; קִים—מה; פְּרוֹקְתַם—נקרא; אַדְהִידַיְוַם—האלים-למחצה; קִים—מה; אוּצְ׳יַתֵא—נקרא.

אַרְג׳וּנַה שאל: אלי, הו אישיות עליונה, מהו בְּרַהְמַן? מהו העצמי? מהי פעילות תועלתנית? מהי ההתגלות החומרית? ומהם האלים-למחצה? הסבר נא לי כל זאת.

בפרק זה קְרִישְׁנַה משיב על שאלות שונות של אַרְג׳וּנַה, הראשונה שבהן: ״מהו בְּרַהְמַן?״ הוא מסביר גם קַרְמַה (פעילות תועלתנית), שירות מסור ועקרונות יוגה, ושירות-מסור בצורתו הטהורה. השְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם מסביר שהאמת העליונה ידועה כבְּרַהְמַן, פַּרַמָאתְמָא ובְּהַגַוָאן. גם ישות-החיים, או הנשמה הייחודית, נקראת בְּרַהְמַן. אַרְג׳וּנַה שואל גם לגבי אָתְמָא, שמתייחסת לגוף, לנשמה ולמֶחשָׁב. לפי המילון הוֵדי, אָתְמָא מתייחסת למֶחשָׁב, לנשמה, לגוף ולחושים. אַרְג׳וּנַה מכנה את קְרִישְׁנַה פּוּרוּשׁוֹתְתַמַה, האישיות העליונה. זאת כדי להדגיש שאינו מציג שאלותיו לסתם ידיד, אלא לאישיות העליונה, לבר-הסמכא העליון שמסוגל לתת תשובות חד משמעיות.

פסוק 2

אַדְהִייַגְ׳נַהּ קַתְהַם קוֹ ׳תְרַה   דֵהֵא ׳סְמִין מַדְהוּסוּדַנַה
פְּרַיָאנַה-קָאלֵא צַ׳ה קַתְהַם   גְ׳נֶיוֹ ׳סִי נִייַתָאתְמַבְּהִיהּ

אַדְהִייַגְ׳נַהֵ—אדון ההקרבות; קַתְהַם—כיצד; קַהֵ—מיהו; אַתְרַה—כאן; דֶהֵא—בגוף; אַסְמִין—הזה; מַדְהוּסֻוּדַנַה—הו מַדְהוּסֻוּדַנַה; פְּרַיָאנַה-קָאלֶא—בעת המוות; צַ׳ה—ו-; קַתְהַם—כיצד; גְ׳נֶיַה אַסִי—ניתן לדעת אותך; נִייַתַה-אָתְמַבְּהִיהִ—בעלי שליטה עצמית.

הו מַדְהוּסֻוּדַנַה, מיהו אדון ההקרבות, וכיצד הוא שוכן בגוף? כיצד יכולים העוסקים בשירות מסור לדעת אותך בשעת המוות?

״אדון ההקרבות״ יכול להתייחס לאינְדְרַה או לוישְׁנוּ. וישְׁנוּ הוא ראש האלים-למחצה הראשיים, לרבות בְּרַהְמָא ושִׁיוַה, ואינְדְרַה הוא הראשי מבין אלי המנהל. שניהם נסגדים בביצוע יַגְ׳נַה. אולם אַרְגִ׳וּנַה שואל כאן מיהו אדון היַגְ׳נַה (ההקרבה) האמיתי, וכיצד הוא שוכן בגופה של כל ישות חיה.
אַרְגִ׳וּנַה מכנה את האל בשם מַדְהוּסֻוּדַנַה. זאת משום שקְרִישְׁנַה הרג פעם זֵד בשם מַדְהוּ. למעשה, שאלות אלה מקורן בספק, ולא היו צריכות להתעורר בלבו של אַרְגִ׳וּנַה, שהרי הוא דָבֵק מודע לקְרִישְׁנַה. ספקות אלה משולים לזדים. קְרִישְׁנַה מומחה בהריגת זדים, ואַרְגִ׳וּנַה מכנה אותו מַדְהוּסֻוּדַנַה כדי שיכלה את הספקות הזדוניים שניעורו בלבו.
המילה פְּרַיָאנַה-קָאלֶא היא רבת משמעות בפסוק זה. זאת משום שכל שאנו עושים בחיים אלה ייבחן ברגע המוות. אַרְגִ׳וּנַה מתאווה מאוד לדעת אודות מי שעוסקים בתודעת-קְרִישְׁנַה תמיד. מה הוא מעמדם, מה יקרה להם ברגעם האחרון? ברגע המוות משתבשים תפקודי הגוף כולם, וגם המֶחשָב אינו פועל במיטבו. אפשר שבגלל ההפרעות הגופניות הללו לא ניתן יהיה לזכור את האל. מַהָארָאגַ׳ה קוּלַשֶׁקְהַרַה, שהיה דָבֵק דגול, מתפלל, ״אלי היקר, עתה הריני במלוא כושרי. עדיף אפוא, שאמות מיד, בשעה שברבור מֶחשָבי מסוגל עדיין לחפש אחר הכניסה לגבעול כפות רגלי הלוטוס שלך.״ דימוי זה ניתן כיוון שברבורים, שהנם עופות מים, משתעשעים בהתחפרות בפרחי לוטוס; הם נהנים לחדור אל תוך פרחי הלוטוס. מַהָארָאגַ׳ה קוּלַשֶׁקְהַרַה אומר לאל, ״מֶחשָבִי אינו מוטרד עתה ובריאותי תקינה. אם אמות עתה, בהגות על כפות רגליך, עיסוקי בשירותך המסור יהפוך למושלם, אולם אם אצטרך להמתין למותי הטבעי איני יודע מה יקרה. שהרי אז ישתבשו תפקודי גופי. גרוני ייחר, ואיני יודע אם אוכל לזמר את שמך. מכאן מוטב שאמות מיד.״ אַרְגִ׳וּנַה שואל כיצד ניתן למקד את המֶחשָב בכפות רגלי הלוטוס של קְרִישְׁנַה בזמן שכזה.

פסוק 3

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה

אַקְשַׁרַם בְּרַהְמַה פַּרַמַם סְוַבְּהָאווֹ ׳דְהְיָאתְמַם אוּצְ׳יַתֵא

בְּהוּתַה-בְּהָאוֹדְבְּהַוַה-קַרוֹ וִיסַרְגַה קַרְמַה-סַמְגְ׳נִיתַה

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; אַקְשַׁרַם—בלתי נכחד; בְּרַהְמַה—בְּרַהְמַן; פַּרַמַם—נשגב; סְוַבְּהָאוַהּ—טבע נצחי; אַדְהְיָאתְמַם—עצמי; אוּצְ׳יַתֵא—נקרא; בְּהֻוּתַה-בְּהָאוַה-אוּדְבְּהַוַה-קַרַהּ—יוצרת את הגופים החומריים של ישות-החיים; ויסַרְגַהּ—בריאה; קַרְמַה—פעילות תועלתנית; סַמְגְ׳נִיתַהּ—מכונה.

אישיות אלוה העילאי אמר: ישות-החיים הנשגבת והבלתי נכחדת נקראת בְּרַהְמַן, טבעה הנצחי נקרא אַדְהְיָאתְמַה, העצמי, ופעילות אשר כרוכה בפיתוח גופיה החומריים של ישות החיים נקראת קַרְמַה, או פעילות תועלתנית.

בְּרַהְמַן הוא בלתי נכחד וקיים לעד. מצבו אינו משתנה לעולם. מכל מקום, מעבר לבְּרַהְמַן קיים פַּרַה-בְּרַהְמַן. בְּרַהְמַן מתייחס לישות החיים, ופַּרַה-בְּרַהְמַן לאישיות אלוה העילאי. מעמדה האמיתי של ישות החיים שונה ממעמדה בעולם החומרי. טבעה של תודעה חומרית היא, שישות החיים מנסה לשלוט בחומר, בעוד שתודעה רוחנית, או תודעת קְרִישְׁנַה, פירושה שישות החיים שרויה במעמדה כמשרתת של העליון. כל עוד זו שקועה בתודעה חומרית, עליה ללבוש גופים שונים בעולם החומרי. תהליך זה נקרא קַרְמַה, או יצירתה רבת הפנים של התודעה החומרית.
בספרות הוֶדית נקראת ישות החיים גִ׳יוָאתְמָא ובְּרַהְמַן, אולם לעולם לא פַּרַה-בְּרַהְמַן. ישות החיים נתונה למצבים שונים – לעיתים היא נטמעת בחשכת הטבע החומרי ומזהה עצמה עם חומר, ולעיתים היא מזדהה עם הטבע הרוחני העילי. משום כך היא נקראת אונו הגבולי של האל. בהתאם להזדהותה עם חומר או רוח – זו זוכה בגוף חומרי או רוחני. בעולם החומרי ישנם 8,400,000 מיני חיים לבחירתה, בעוד שבעולם הרוחני גופה הנו אחד בלבד. בטבע החומרי היא מתגלה בהתאם לקַרְמַה שלה – לעיתים כאדם, לעיתים כאל-למחצה, ולעיתים כחיה, כבהמה, כציפור, וכו׳. לעיתים היא מבצעת הקרבות (יַגְ׳נַה) שונות כדי להתעלות לכוכבי עדן ולהתענג על האפשרויות ששם. אולם עם תום זמנה שם, היא שבה וחוזרת לאדמה, לגוף אדם. תהליך זה נקרא קַרְמַה.
בצְ׳הָאנְדוֹגְיַה אוּפַּנִישַׁד מתואר תהליך ההקרבה הוֶדי. על מזבח הקרבן מוגשות חמש מנחות שונות לחמישה סוגי אש. חמשת סוגי האש מייצגים את כוכבי העדן, עננים, אדמה, גבר ואשה. חמש המנחות הן אמונה, המתענג על הירח, גשם, דגנים וזרע ההולדה.
בתהליך ההקרבה מעלה ישות החיים מנחות שונות, בהתאם לכוכב העדן המסוים שלו היא מתאווה. אולם עם תום זמנה שם, הריהי שבה לאדמה בצורת גשם. או אז היא עוטה צורת דגן, הדגן נאכל על ידי גבר והופך לזרע, הזרע מעבֵּר אשה, וישות החיים שבה וזוכה בגוף אדם, וחוזרת ומבצעת הקרבות. כך ממשיך המעגל וחוזר חלילה. ישות חיים שכזו ממשיכה אפוא, והולכת ובאה בנתיב החומרי לעד. מכל

מקום, מי שמודע לקְרִישְׁנַה נמנע מהקרבות שכאלה. הוא מתרגל תודעת קְרִישְׁנַה במישרין ומכין עצמו לשוב לאלוהות.

פרשנים אימפרסונליסטים לבְּהַגַוַד-גִיתָא מניחים, ללא היגיון, שבְּרַהְמַן לובש צורת גִ׳יוַה בעולם החומרי. בניסיונם לאשש את הנחתם, אלה פונים לפסוק השביעי של הפרק החמישה-עשר של הבְּהַגַוַד-גִיתָא. אלא שבפסוק זה האל מתייחס לישות החיים גם כ״חלקיק נצחי שלי״. חלקיקו של אלוהים, ישות החיים, אפשר שייפול לעולם החומרי, אולם האל העליון (אַצְ׳יוּתַה) אינו נופל לעולם. מכאן שלא ניתן לקבל את הטענה שהבְּרַהְמַן העליון עוטה צורת גִ׳יוַה. חשוב לזכור שבספרות הוֶדית בְּרַהְמַן (ישות החיים) שונה מפַּרַה-בְּרַהְמַן (האל העליון).

פסוק 4

אַדְהִיבְּהוּתַם קְשַׁרוֹ בְּהָאוַהּ פּוּרוּשַׁשׁ צָ׳אדְהִידַיְוַתַם
אַדְהִייַגְ׳נוֹ ׳הַם אֶוָאתְרַה דֶהֵא דֶהַה-בְּהְרִיתָאםּ וַרַה

אַדְהִיבְּהוּתַם—ההתגלות החומרית; קְשַׁרַהּ—נתונה לתמורות לעד; בְּהָאוַהּ—טבע; פּוּרוּשַׁהּ—דמות היקום הכוללת את כל האלים-למחצה כמו אל השמש ואל הירח; צַ׳ה—ו-; אַדְהִידַיְוַתַם—אַדְהִידַיְוַה; אַדְהִייַגְ׳נַהּ—נשמת העל; אַהַם—אני; אֶוַה—אכן; אַתְרַה—בזה; דֶהֵא—בגוף; דֶהַה-בְּהְרִיתָאם—מבין בעלי הגוף; וַרַה—הו הטוב.

הו הטוב בבעלי הגוף, הטבע הגשמי, אשר נתון לתמורות אין-קץ, נקרא אַדְהִיבְּהוּתַה (עולם התופעות החומרי). דמות היקום של האל, אשר כוללת את האלים-למחצה כולם, כגון אל השמש והירח, נקראת אַדְהִידַיְוַה. ואני, האל העליון, אשר מיוצג כנשמת העל בלבם של כל עוטי הגוף, נקרא אַדְהִייַגְ׳נַה (אדון ההקרבה).

הטבע הגשמי נתון לתמורות ללא הרף. גופים חומריים עוברים בדרך כלל שישה שלבים: הם נולדים, גדלים, נשארים לזמן כלשהו, מפיקים תוצרי לוואי, מידלדלים או מתנוונים, ומתכלים. הטבע החומרי הזה נקרא אַדְהִיבְּהוּתַה. זה נוצר בזמן מסוים, וגם ייכחד במועדו. תפיסת דמות היקום של האל, אשר כוללת את כל האלים-למחצה, על כוכביהם השונים, נקראת אַדְהִידַיְוַתַה. וזה אשר מתלווה בגוף לנשמה הייחודית, הוא נשמת העל, ייצוג מוחלט של קְרִישְׁנַה. נשמת העל נקרא פַּרַמָאתְמָא או אַדְהִייַגְ׳נַה והוא מצוי בלב. המילה אֶוַה חשובה במיוחד בפסוק זה, כיוון שבאמצעותה מדגיש האל שהפַּרַמָאתְמָא אינו שונה ממנו. נשמת

העל, אישיות אלוה, מצוי לצדה של הנשמה הייחודית ומשמש כעד למעשיה. הוא גם מקור סוגי התודעה השונים של ישות החיים. נשמת העל מאפשר לנשמה הייחודית לפעול כרצונה, וצופה במעשיה. הגילויים השונים הללו של האל כולם מתבהרים מוכנית לדָבֵק השרוי בתודעת קְרִישְׁנַה טהורה ועוסק בשירות נשגב לאישיות אלוה. דמות היקום אדירת המימדים נקראת אַדְהִידַיְוַתַה. דמות זו מהווה מושא הגות לטירונים שאינם מסוגלים לתפוס את אלוהים בדמותו כנשמת העל. לאלה מומלץ להגות בדמות היקום, הויראט פורוּשַׁה, שהכוכבים התחתונים נחשבים לרגליו, השמש והירח – לעיניו, ומערכת הכוכבים העליונה – לראשו.

פסוק 5

אַנְתַה-קָאלֵא צַ׳ה מָאם אֵוַה סְמַרַן מוּקְתְוָא קַלֵוַרַם
יַהּ פְּרַיָאתִי סַה מַד-בְּהָאוַם יָאתִי נָאסְתְי אַתְרַה סַמְשַׂיַהּ

אַנְתַה-קָאלֵא—בסוף החיים; צַ׳ה—גם; מָאם—אותי; אֵוַה—אכן; סְמַרַן—זוכר; מוּקְתְוָא—בנוטשו; קַלֵוַרַם—את הגוף; יַהּ—מי ש-; פְּרַיָאתִי—הולך; סַהּ—הוא; מַת-בְּהָאוַם—את הטבע שלי; יָאתִי—מקבל; נַה—לא; אַסְתִי—יש; אַתְרַה—בכך; סַמְשַׂיַהּ—ספק.

ומי שבקץ חייו, בנוטשו את גופו, זוכר רק אותי, זוכה מיד בטבעי. אין כל ספק בכך.

פסוק זה מדגיש את חשיבותה של תודעת קְרִישְׁנַה. מי שנוטש את גופו מתוך מודעות לקְרִישְׁנַה, מתעלה מיד לטבעו הנשגב של אלוהים. האל העליון הוא הטהור מכול. מכאן שמי שמודע לקְרִישְׁנַה תמיד, גם הוא ניחן בטוהר שכזה. המילה סְמַרַן (״זוכר״) היא חשובה. נשמה לא טהורה, שלא תרגלה תודעת קְרִישְׁנַה ושירות מסור, אינה מסוגלת לזכור את קְרִישְׁנַה. משום כך יש לתרגל תודעת קְרִישְׁנַה ממש מראשית החיים. מי שחותר להצלחה בסוף חייו חייב לתרגל לזכור את קְרִישְׁנַה. עליו לזמר תמיד את המַהָא-מַנְתְרַה הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא. שְׂרִי צַ׳יְתַנְיַה הורה להיות מאופקים וסבלנים כעץ (תַרוֹר אַפִּי סַהִישְׁנוּנָא). אדם שמזמר הַרֵא קְרִישְׁנַה אפשר שייתקל בקשיים רבים, אולם עליו לשאת באלה באורח-רוח ולהמשיך ולזמר הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא. או אז יוכל לקטוף בסוף חייו את מלוא פירותיה של תודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 6

יַם יַם וָאפִּי סְמַרַן בְּהָאוַם תְיַגַ׳תְי אַנְתֵא קַלֵוַרַם
תַם תַם אֵוַיְתִי קַוּנְתֵיַה סַדָא תַד-בְּהָאוַה-בְּהָאוִיתַה

יַם יַם—את כל ש-; וָא אַפִּי—בכל מצב; סְמַרַן—בזוכרו; בְּהָאוַם—את ההוויה; תְיַגַ׳תִי—עוזב; אַנְתֵא—בסוף; קַלֵוַרַם—את הגוף; תַם תַם—אליה; אֵוַה—אכן; אֵתִי—מגיע; קַוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; סַדָא—תמיד; תַת—הזה; בְּהָאוַה—את מצב ההוויה; בְּהָאוִיתַה—בזוכרו.

הו בן-קוּנְתִי, אותה הוויה שזוכר האדם בעוזבו את גופו, אליה הוא יגיע תמיד.

מוסבר כאן תהליך ההשתנות ברגע הקריטי של המוות. מי שבקץ חייו נוטש את גופו תוך מחשבה אודות קְרִישְׁנַה, זוכה בטבעו הנשגב של האל, בעוד שמי שחושב על משהו אחר לא יזכה באותו מעמד נשגב.
יש להקפיד ולהדגיש נקודה זו. כיצד ניתן למות בהלך רוח נכון? מַהָארָאגַ׳ה בְּהַרַתַה, אף שהיה דגול עד מאוד, חשב על צבי באחרית ימיו, וזכה בגוף של צבי בחייו הבאים. בגוף של צבי הוא זכר אמנם את מעשיו הקודמים, ואף על פי כן נאלץ לשהות בגוף חיה. מובן שמחשבותיו של אדם במהלך חייו מצטברות ומשפיעות על מחשבתו ברגע המוות. מכאן שחיים אלה יוצרים את החיים הבאים.
מי שבחיים אלה שרוי בטובות והוגה בקְרִישְׁנַה תמיד, יקל לו לזכור את קְרִישְׁנַה בסוף חייו. זכרונו ירוממו אז לטבעו הנשגב של קְרִישְׁנַה. מי ששקוע כולו בשירות נשגב לקְרִישְׁנַה, הרי שגופו הבא יהיה נשגב (רוחני), ולא חומרי. זימרת הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא מהווה אם כן, את התהליך היעיל ביותר לשינוי ההוויה בגמר החיים.

פסוק 7

תַסְמָאת סַרְוֵשוּ קָאלֵשוּ מָאם אַנוּסְמַרַה יוּדְהְיַה צַ׳ה
מַיְי אַרְפִּיתַה-מַנוֹ-בּוּדְהִיר מָאם אֵוַיְשְׁיַסִי אַסַמְשַׂיַה

תַסְמָאת—לכן; סַרְוֵשוּ—בכל; קָאלֵשוּ—עת; מָאם—אותי; אַנוּסְמַרַה—המשך לזכור; יוּדְהְיַה—הילחם; צַ׳ה—גם; מַיְי—אלי; אַרְפִּיתַה—מוקדשים; מַנַה—מחשבה; בּוּדְהִיה—תבונה; מָאם—אלי; אֵוַה—אכן; אֵשְׁיַסִי—תגיע; אַסַמְשַׂיַה—ללא ספק.

לכן אַרְג׳וּנַה, חשוב עלי תמיד בדמותי כקְרִישְׁנַה, ובד-בבד, מלא את חובת המלחמה המוטלת עליך. בהקדישך לי מעשיך ובמקדך בי מחשבתך ותבונתך, אין ספק כי תגיע אלי.

הוראה זו חשובה מאוד לכל מי שמעורב בפעילות חומרית. אישיות אלוה אינו מורה לנטוש חובות או עיסוקים. יש להמשיך באלה ובו בזמן להגות בקְרִישְׁנַה ולזמר הַרֵא קְרִישְׁנַה. פעילות שכזו משחררת מטומאה חומרית ומשקיעה את המֶחשָב והתבונה בקְרִישְׁנַה. אין ספק שעל-ידי זימרת שמותיו של קְרִישְׁנַה, יתעלה הדָבֵק לכוכב העליון, קְרִישְׁנַלוֹקַה.

פסוק 8

אַבְּהְיָאסַה-יוֹגַה-יוּקְתֵנַה צֵ׳תַסָא נָאנְיַה-גָאמִינָא
פַּרַמַם פּורוּשַם דִיוְיַם יָאתִי פָּארְתְהָאנוּצִ׳ינְתַיַן

אַבְּהְיָאסַה-יוֹגַה—על ידי תרגול מדיטציה; יוּקְתֵנַה—מועסקים; צֵ׳תַסָא—באמצעות המֶחשָב והאינטליגנציה; נַה אַנְיַה-גָאמִינָא—שאינם סוטים; פַּרַמַם—העליון; פּורוּשַם—לאישיות אלוה העילאי; דִיוְיַם—נשגב; יָאתִי—מגיע; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; אַנוּצִ׳ינְתַיַן—הוגה תמיד.

הו פָּארְתְהַה, מי שהוגה בי כאישיות אלוה העילאי ומֶחשָבו מועסק בזכירתי תמיד, ואינו סוטה מן הדרך, אכן יגיע אלי.

קְרִישְׁנַה מדגיש בפסוק זה את החשיבות שבזכירתו. עם שמזמרים את המַהָא-מַנְתְרַה הַרֵא קְרִישְׁנַה, נזכרים בקְרִישְׁנַה. תרגול זימרה ושמיעה של צליליו של האל, מעסיק את האוזן, הלשון והמֶחשָב. הגות מיסטית זו קלה מאוד לביצוע ומקנה למתרגל את האל העליון.

פּוּרוּשַם פירושו מתענג. ישויות החיים שייכות אמנם לאונו הגבולי של האל, אלא שהן נגועות בטומאה חומרית. הן חושבות עצמן למתענגות, אף שאינן המתענג העליון. נאמר כאן בבירור שאישיות אלוה, על התגלויותיו השונות והתרחבויותיו המוחלטות כנָארָאיַנַה, וָאסוּדֵוַה וכו׳, הוא המתענג העליון.

דָבֵק שמזמר הַרֵא קְרִישְׁנַה, יכול להגות תמיד במושא סגידתו, האל העליון, באחת מדמויותיו הרבות – נָארָאיַנַה, קְרִישְׁנַה, רָאמַה וכו׳. תרגול זה יטהר אותו, ובזכות הזמרה המתמדת הוא יתעלה בסוף חייו לממלכת אלוהים.

תרגול יוגה פירושו הגות בנשמת העל שבפנים; בדומה לכך, זמרת הַרֵא קְרִישְׁנַה ממקדת את המֶחשָב באלוהים. המֶחשָב הפכפך מאוד, ודרוש להכריחו להגות בקְרִישְׁנַה. דוגמה שכיחה מאוד היא דוגמת הגולם שחושב להפוך לפרפר, ובזכות הגותו הופך לפרפר. בדומה לכך, אם נהגה בקְרִישְׁנַה תמיד, הרי שבסוף חיינו נזכה למעמד גופני כמו של קְרִישְׁנַה.

פסוק 9

קַוִים פּוּרָאנַם אַנוּשָׁאסִיתָארַם
אַנוֹר אַנִּיָאמְסַם אַנוּסְמַרֵד יַה
סַרְוַסְיַה דְהָאתָארַם אַצ׳ינְתְיַה-רֻופַּם
אָדִיתְיַה-וַרְנַם תַמַסַה פַּרַסְתָאת

קַוִים—יודע כול; פּוּרָאנַם—קדום; אַנוּשָׁאסִיתָארַם—שליט; אַנוֹה—מהאטום; אַנִּיָאמְסַם—קטן; אַנוּסְמַרֵת—תמיד חושב על; יַה—מי ש-; סַרְוַסְיַה—של הכול; דְהָאתָארַם—מקיים; אַצ׳ינְתְיַה—בלתי נתפשת; רֻופַּם—זה שדמותו; אָדִיתְיַה-וַרְנַם—מאיר כחמה; תַמַסַה—לחשכה; פַּרַסְתָאת—נשגב.

על האדם להגות באישיות אלוה העילאי כיודע-כול, כקדום מכול, כשליט, כקטן מהקטן ביותר, כמקיים כול, כשורה מעבר לכל תפיסה חומרית, כבלתי נתפס, ותמיד כאישיות ייחודית. הוא מאיר כחמה ונשגב ומעבר לטבע החומרי.

פסוק זה מתאר את תהליך ההגות בעליון. החשובה מכל הנקודות הללו היא שהוא אינו מופשט או ריקות. לא ניתן להגות במשהו חסר ממשות ייחודית או ב״אַיִן״. זה קשה מאוד. מכל מקום, קל להגות בקְרִישְׁנַה כמתואר כאן. ראשית, האל הוא פּוּרוּשַׁה, אישיות ייחודית – אנו הוגים בדמותו כרָאמַה ובדמותו כקְרִישְׁנַה.

פסוק זה מתאר מיהו אלוהים, בין אם הוגים בו כרָאמַה ובין אם כקְרִישְׁנַה. אלוהים הוא קַוִי; כלומר, הוא יודע עבר, הווה ועתיד, ומכאן שהוא יודע הכול. הוא הקדום מכול, שהרי הוא המקור לכול; הכול נולד ממנו. הוא גם שליטו העליון של היקום, ומקיים ומורה האנושות. הוא קטן מן הקטן ביותר. גודלה של ישות-החיים הוא כחלק העשרת אלפים מקצה שערה. אולם אישיות אלוה, בקטנותו הבלתי נתפסת, נכנס אפילו לליבו של חלקיק מזערי שכזה. משום כך הוא נקרא הקטן מהקטן ביותר. כעליון, הוא נכנס לכל אטום וללבו של הקטן ביותר ושולט בו כנשמת-העל. ואף שהוא קטן כל כך, הוא שורה בכול ומקיים-כול. מערכות הכוכבים כולן נשענות עליו.

אנו תוהים לעיתים כיצד מרחפים הכוכבים הענקיים בחלל. נאמר כאן שהאל תומך באמצעות אונו הבלתי נתפס בכל אותם כוכבים גדולים ומערכות גלקסיות. המילה אַצ׳ינְתְיַה (״בלתי נתפס״) היא רבת משמעות בהקשר זה.
אונו של אלוהים הוא מעבר לתפיסתנו, מעבר לתחומי המחשבה האנושית, ומכאן שמו אַצ׳ינְתְיַה, בלתי נתפס. מי יכול לערער על כך? הוא שורה בעולם החומרי כולו, ובו בזמן, מעבר לו. תבונתנו אינה מקיפה אפילו את העולם הזה, שהנו חסר משמעות לעומת העולם הרוחני. כיצד נוכל אפוא, להבין את שמעבר? אַצ׳ינְתְיַה פירושו זה שמעבר לעולם החומרי, זה שמעבר לתחומי הטיעונים, ההיגיון והחשיבה הפילוסופית האנושית, הבלתי נתפס.
על הנבון להימנע לכן, מטיעונים וניחושים עקרים. עליו לקבל את דבריהם של כתובים כמו הוֶדות, בְּהַגַוַד-גִיתָא ושְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, ולנקוט על פי עקרונותיהם. זוהי הדרך להבנה.

פסוק 10

פְּרַיָאנַּה-קָאלֶא מַנַסָאצַ׳לֶנַה
בְּהַקְתְיָא יוּקְתוֹ יוֹגַה-בַּלֶנַה צַ׳יְוַה
בְּהְרוּווֹר מַדְהְיֶא פְּרָאנַם אָוֶשְׂיַה סַמְיַק
סַה תַם פַּרַם פּוּרוּשַׁם אוּפַּיְתִי דִיוְיַם

פְּרַיָאנַּה-קָאלֶא—בשעת המוות; מַנַסָא—באמצעות המחשב; אַצַ׳לֶנַה—אינו סוטה; בְּהַקְתְיָא—במסירות; יוּקְתַה—עוסק; יוֹגַה-בַּלֶנַה—בכוח היוגה המיסטית; צַ׳ה—גם; אֶוַה—כך; בְּהְרוּווֹהּ—של שתי הגבות; מַדְהְיֶא—באמצע; פְּרָאנַם—את אוויר-החיים; אָוֶשְׂיַה—מקבע; סַמְיַק—לחלוטין; סַה—הוא; תַם—הזה; פַּרַם—הנשגב; פּוּרוּשַׁם—לאישיות אלוה; אוּפַּיְתִי—מגיע; דִיוְיַם—בממלכה הרוחנית.

אין ספק שמי שבשעת מותו קובע את אוויר-החיים בין שתי גבותיו, ובכוח היוגה ממקד מֶחשָׁבו במסירות מלאה ושוקע בזכירת האל במסירות מלאה, אכן יגיע אליו.

בפסוק זה מוסבר בבהירות שבעת המוות חייב המֶחשָׁב להתמקד במסירות באישיות אלוה. פסוק זה ממליץ למנוסים ביוגה להעלות את כוח החיות אל בין הגבות (לְאָגְ׳נָא-צַ׳קְרַה) הוא מורה על תרגול שַט-צַ׳קְרַה-יוֹגַה. שיטה זו כרוכה בהגות על שש הצַ׳קְרות. דָבֵק טהור אינו מתרגל יוגה שכזו, אולם כיוון שהוא שקוע בתודעת קְרִישְׁנַה תמיד, הרי שבשעת מותו מסייע לו האל בחסדו, לזוכרו.

דבר זה יוסבר בפסוק 14. השימוש במילה יוֹגַה-בַּלֶנַה רב משמעות בפסוק זה. זאת משום שללא תרגול יוגה – בין אם שַׁט-צַ׳קְרַה-יוֹגַה ובין אם בְּהַקְתִי-יוֹגַה – לא ניתן להתעלות למישור ההוויה הנשגב בשעת המוות. לא ניתן להיזכר באישיות אלוה כך סתם לפתע פתאום ברגע המוות; דרוש תרגול ביוגה, ובמיוחד בבְּהַקְתִי-יוֹגַה. ברגע המוות המֶחְשָׁב נטרד עד מאוד, ודרושים לכן, חיים שלמים של תרגול יוגה כדי לשרות אז בנשגב.

פסוק 11

יַד אַקְשַׁרַם וֶדַה-וִידוֹ וַדַנְתִי
וישַׁנְתִי יַד יַתַיוֹ וִיתַה-רָאגָאהּ
יַד איצְ׳צְ׳הַנְתוֹ בְּרַהְמַה-צַ׳רְיַם צַ׳רַנְתִי
תַת תֶא פַּדַם סַנְגְרַהֶנַה פְּרַוַקְשְׁיֵא

יַת—זה שאותו; אַקְשַׁרַם—ההברה אוֹם; וֶדַה-וידַהּ—מלומדים בוֶדות; וַדַנְתִי—מבטאים; וישַׁנְתִי—נכנסים; יַת—זה שאליו; יַתַיַהּ—הקדושים הדגולים; וִיתַה-רָאגָאהּ—המצוים בשלב הנזירות; יַת—זה שאותו; איצְ׳צְ׳הַנְתַהּ—רוצים; בְּרַהְמַה-צַ׳רְיַם—התנזרות ממין; צַ׳רַנְתִי—מתרגלים; תַת—הזה; תֶא—לך; פַּדַם—את המצב; סַנְגְרַהֶנַה—בקצרה; פְּרַוַקְשְׁיֵא—אסביר.

אנשים מלומדים בוֶדות אשר מבטאים את ההברה אוֹם והנם קדושים דגולים אשר מצויים בשלב הנזירות – אלה נכנסים לבְּרַהְמַן. מי שמבקש אחר שלמות שכזו מתרגל התנזרות ממין. עתה אסביר לך בקצרה את תהליך הגאולה.

שְׁרִי קְרִישְׁנַה המליץ לאַרְג׳וּנַה על תרגול שַׁט-צַ׳קְרַה-יוֹגַה, באמצעותו מעלים את אוויר-החיים אל בין שתי הגבות. מאחר שסבר שאַרְג׳וּנַה אינו בקי בתרגול זה, הוא יסבירו בפסוקים הבאים. האל מסביר שאף שהבְּרַהְמַן הנו אחד, ללא שניוּת, הוא רב פנים והיבטים. האימפרסונליסטים במיוחד מזהים אַקְשַׁרַה, או אוֹם-קָארַה, ההברה אוֹם, עם הבְּרַהְמַן. קְרִישְׁנַה מסביר כאן את הבְּרַהְמַן הבלתי אישי, שאליו נכנסים החכמים שמצויים בשלב הנזירות.
בשיטת הידע הוֶדי לומדים התלמידים מן ההתחלה לבטא את ההברה אוֹם. הם לומדים אודות הבְּרַהְמַן הבלתי אישי תחת הדרכתו של מורה רוחני ותוך התנזרות מוחלטת ממין. בדרך זו אלה מתוודעים לשניים מהיבטי הבְּרַהְמַן. תרגול כזה חיוני ביותר להתקדמות בחיים רוחניים, אלא שכיום חיי בְּרַהְמַה-צָ׳ארִי (מתנזר לא נשוי) אינם אפשריים כלל. מבנהו החברתי של העולם השתנה כל-כך, עד כי איש לא יכול עוד לתרגל התנזרות ממין מראשית חייו כתלמיד. רבים המכונים

ומוסדות ההשכלה בעולם, אלא ששום מוסד אינו מלמד את עקרונות הבְּרַהְמַה-צַ׳רְיַה. מבלי לתרגל התנזרות, קשה מאוד להתקדם בחיים רוחניים. שְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה הורה, על סמך הוראות כתבי הקודש לתקופה זו של קַלִי, כי התהליך היחיד להבנת העליון בתקופה זו הוא זימרת שמותיו הקדושים של קְרִישְׁנַה: הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא.

פסוק 12

סַרְוַה-דְוָארָאני סַמְּיַמְיַה מַנוֹ הְרִידִי נירוּדְהְיַה צַ׳ה
מֻורְדְהְנְי אָדְהָאיָאתְמַנַה פְּרָאנַם אָסְתְהיתוֹ יוֹגַה-דְהָארַנָּאם

סַרְוַה-דְוָארָאני—בכול שערי הגוף; סַמְּיַמְיַה—שולט; מַנַה—את המֶחשב; הְרִידִי—בלב; נירוּדְהְיַה—מקבע; צַ׳ה—ו-; מֻורְדְהְני—במצח; אָדְהָאיַה—מקבע; אָתְמַנַה—של הנשמה; פְּרָאנַם—את אוויר החיים; אָסְתְהיתַה—שרוי; יוֹגַה-דְהָארַנָּאם—במצב היוגה.

במצב של יוגה מתבדל האדם כליל מפעילות החושים. הוא נועל את כל שערי חושיו, ממקד את מֶחשָבו בליבו, קובע את אוויר-החיים בקצה קודקודו, וכך מתבסס ביוגה.

תרגול היוגה אשר מומלץ כאן כרוך בראש ובראשונה בנעילת כל שעריה של ההנאה החושית. תרגול זה נקרא פְּרַתְיָאהָארַה, או ניתוק החושים ממושאיהם. אברי החישה – עיניים, אוזניים, אף, לשון ומגע – צריכים להימצא תחת שליטה מלאה. אין להתיר לאלה לעסוק בעינוג עצמי. זו הדרך למקד את המֶחשָב בנשמת-העל שבלב. או אז ניתן להעלות את כוח החיות אל קצה הקודקוד. בפרק השישי תהליך זה מתואר לפרוטרוט. אלא שכנזכר קודם לכן, הוא אינו מעשי בתקופתנו. התהליך היעיל ביותר זה תרגול תודעת קְרִישְׁנַה. מי שמסוגל למקד מֶחשָבו בקְרִישְׁנַה תמיד ולעסוק בשירותו המסור – קל לו מאוד להישאר בטראנס נשגב ובלתי מופרע, סַמָאדְהִי.

פסוק 13

אוֹם איתְי אֵקָאקְשַׁרַם בְּרַהְמַה וְיָאהַרַן מָאם אַנוּסְמַרַן
יַה פְּרַיָאתי תְיַגַ׳ן דֵהַם סַה יָאתי פַּרַמָאם גַתים

אוֹם—צירוף ההגאים אוֹם (אוֹם-קָארַה); איתי—כך; אֶקַה-אַקְשַׁרַם—הברה אחת; בְּרַהְמַה—מוחלט; וְיָאהַרַן—מבטא; מָאם—אותי (קְרִישְׁנַה); אַנוּסְמַרַן—זוכר; יַהְ—כל מי ש-; פְּרַיָאתי—עוזב; תְיַגְ׳ן—נוטש; דֶהַם—את הגוף הזה; סַהְ—הוא; יָאתי—מגיע; פַּרַמָאם—העליון; גַתים—ליעד.

מי שהגיע ליציבות בתרגול היוֹגַה ומבטא את ההברה הקדושה אוֹם – צירוף האותיות העילאי – אם יהגה באישיות אלוה בעת נוטשו את גופו, הרי שיגיע לכוכבים הרוחניים.

נאמר כאן בבירור שאוֹם, בְּרַהְמַן וקְרִישְׁנַה אינם שונים זה מזה. אוֹם מייצג אמנם את צלילו הבלתי אישי של קְרִישְׁנַה, אך הַרֶא קְרִישְׁנַה כולל גם אוֹם. זימרת המַנְתְרַה הַרֶא קְרִישְׁנַה מומלצת במיוחד לתקופתנו. מכאן שמי שנוטש את גופו תוך זימרת הַרֶא קְרִישְׁנַה הַרֶא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֶא הַרֶא/ הַרֶא רָאמַה הַרֶא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֶא הַרֶא, אין ספק שיגיע לכוכבים הרוחניים הרבים לאינספור שבשמיים הרוחניים, הידועים ככוכבי הוַיקוּנְטְהַה, בעוד שהאימפרסונליסטים נשארים בבְּרַהְמַגְ׳יוֹתִי.

פסוק 14

אַנַנְיַה-צֶ׳תָאהְ סַתַתַם יוֹ מָאם סְמַרַתי ניתְיַשַׁהְ
תַסְיָאהַם סוּ-לַבְּהַהְ פָּארְתְהַה ניתְיַה-יוּקְתַסְיַה יוֹגינַהְ

אַנַנְיַה-צֶ׳תָאהְ—שמֶחשבו אינו מוסח; סַתַתַם—תמיד; יַהְ—מי ש-; מָאם—אותי; סְמַרַתי—זוכר; ניתְיַשַׁהְ—באופן קבוע; תַסְיַה—עבורו; אַהַם—אני; סוּ-לַבְּהַהְ—קל להשגה; פָּארְתְהַה—הו בן פְּריתְהָא; ניתְיַה—תמיד; יוּקְתַסְיַה—העוסק; יוֹגינַהְ—עבור הדָבֵק.

הו בן פְּריתְהָא, מי שזוכרני תמיד ולעולם אינו מסיח דעתו ממני, לא יתקשה כלל להשיגני. זאת משום עיסוקו המתמיד בשירות מסור.

פסוק זה מתאר את יעדם הסופי של הדְבֵקים הטהורים אשר משרתים את אישיות אלוה בבְּהַקְתי-יוֹגַה. פסוקים קודמים תיארו ארבעה סוגי דְבֵקים – השרוי במצוקה, הסקרן, זה שמחפש אחר רווח חומרי, והוגה הדעות השכלתני. תוארו גם תהליכים שונים לגאולה – קַרְמַה-יוֹגַה, גְ׳נָאנַה-יוֹגַה והַטְהַה-יוֹגַה. עקרונותיהן של שיטות אלה מעורבים במידה של בְּהַקְתי, אלא שפסוק זה מתאר בְּהַקְתי טהורה, ללא שמץ מהם. המילה אַנַנְיַה-צֶ׳תָאהְ מציינת שבבְּהַקְתי-יוֹגַה טהורה לא מתאווה

הדָבֵק לדבר לבד מקְרִישְׁנַה. דָבֵק טהור אינו מבקש התעלות לכוכבי עדן, גם לא הטמעות בבְּרַהְמַגְ׳יוֹתי או גאולה משעבוד חומרי. הוא אינו חפץ בדבר. בצַ׳יְתַנְיַה-צַ׳ריתָאמְרִיתַה נקרא דָבֵק שכזה נישְׁקָאמַה, או מי שאינו מחפש עוד אחר טובתו האישית. רק הוא זוכה בשלווה מושלמת, ולא אותם שמתאווים לרווח אישי. גְ׳נָאנַה-יוֹגִי, קַרְמַה-יוֹגִי והַטְהַה-יוֹגִי – אלה מבקשים אחר תועלת אישית כלשהי, בעוד שהדָבֵק המושלם אינו מבקש אלא לרַצות את אישיות אלוה העילאי. משום כך אומר האל שמי שמסור לו ללא סייג, לא יתקשה להשיגו.

דָבֵק טהור עוסק תמיד בשירות מסור לקְרִישְׁנַה באחד מהיבטיו האישיים. לקְרִישְׁנַה התרחבויות מוחלטות והתגלויות רבות, כרָאמַה ונְרִיסִימְהַה, והדָבֵק יכול לבחור למקד את מֶחשָבו בשירות אוהב בכל אחת מהדמויות הנשגבות הללו. דָבֵק שכזה פטור מכל אותן הבעיות שעומדות בפני מתרגליהן של שיטות יוֹגַה אחרות. בְּהַקְתִי יוֹגַה הנה פשוטה מאוד, טהורה, וקלה לביצוע, ודי לזמר הַרֵא קְרִישְׁנַה כדי להתחיל בה. האל נוטה חסדו לכול, אולם, כפי שהסברנו קודם לכן, הוא נוטה במיוחד למי שמשרתים אותו בהתמדה ובמסירות. הוא מסייע לדְבֵקים כאלה בדרכים רבות. בוֶדות (קַטְהַה אוּפַּנִישַד 1.2.23) נאמר, יַם אֵוַיְשַׁה וְרִינוּתֵא תֵנַה לַבְּהְיַס/ תַסְיַיְשַׁה אָתְמָא ויוְרִינוּתֵא תַנוּםְ סְוָאם: מי שמסור כולו ועוסק בשירות אוהב לאל – רק הוא יכול להבין את אישיות אלוה כפי שהוא. ובבְּהַגַוַד-גִיתָא (10.10) נאמר, דַדָאמי בּוּדְדְהִי-יוֹגַםְ תַם: האל מעניק לדָבֵק שכזה את התבונה הדרושה כדי להגיע אליו, לממלכה הרוחנית.

תכונתו המיוחדת של הדָבֵק הטהור שהוא הוגה בקְרִישְׁנַה תמיד, ללא סטייה ומבלי להיות מושפע מזמן ומקום. דבר אינו מהווה מכשול עבורו. עליו לבצע את שירותו בכל מקום ובכל זמן. יש גורסים שעל הדָבֵק להישאר באתרי קודש כוְרִינְדָאוַנַה, או בערים קדושות שבהן התגורר האל, אלא שהדָבֵק הטהור יוצר בכל מקום את אווירתה של וְרִינְדָאוַנַה, באמצעות שירותו המסור. היה זה שְׁרִי אַדְוַיְתַה שאמר לשְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה, "הו אלי, בכל מקום שבו הינך נמצא, שם וְרִינְדָאוַנַה."

המילים סַתַתַם וניתְיַשַׁה, שפירושן "תמיד", "בדרך קבע". או "מדי יום ביומו", מציינות שדָבֵק טהור זוכר את קְרִישְׁנַה והוגה בו תמיד. זוהי התכונה אשר דרושה לדָבֵק כדי להשיג את האל בקלות. בְּהַקְתִי-יוֹגַה היא שיטת היוֹגַה המומלצת ביותר בגִיתָא. בְּהַקְתִי-יוֹגִים פועלים, באופן כללי, בחמש דרכים שונות: 1) שָׁאנְתַה-בְּהַקְתַה עוסק בשירות מסור ניטראלי; 2) דָאסְיַה-בְּהַקְתַה עוסק בשירות מסור כמשרת; 3) סַקְהְיַה-בְּהַקְתַה משרת כידיד; 4) וָאתְסַלְיַה-בְּהַקְתַה משרת כהורה; 5) מָאדְהוּרְיַה-בְּהַקְתַה משרת כאהובתו של אישיות אלוה. הדָבֵק הטהור, בכל אחד מיחסים אלה, שקוע כולו בשירות אוהב ונשגב לאדונו ואינו יכול לשוכחו, ומכאן שהאל מצוי בהישג ידו בקלות רבה. דָבֵק טהור אינו שוכח את האל לרגע, וגם האל אינו שוכח אותו. זוהי ברכתה הרבה של תודעת קְרִישְׁנַה, או זימרת

הַמַהָא-מַנְתְרַה – הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא.

פסוק 15

מָאם אוּפֶּתְיַה פּוּנַר גַ׳נְמַה דוּהְקְהָאלַיַם אַשָׁאשְׂוַתַם
נָאפְּנוּוַנְתִי מַהָאתְמָאנַהּ סַמְסִידְדְהִים פַּרַמָאם גַתָאהּ

מָאם—אלי; אוּפֶּתְיַה—בהגיעם; פּוּנַהּ—שוב; גַ׳נְמַה—לידה; דוּהְקְהַה-אָלַיַם—משכן הסבל; אַשָׁאשְׂוַתַם—בת חלוף; נַה—אינם; אָפְּנוּוַנְתִי—מקבלים; מַהָא-אָתְמָאנַהּ—הנשמות הדגולות; סַמְסִידְדְהִים—שלמות; פַּרַמָאם—עליונה; גַתָאהּ—השיגו.

עם הגיעם אלי, אותן נשמות דגולות, היוגים המסורים לי, אינם שבים עוד לעולם בן חלוף זה, המלא בסבל, שהרי השיגו את פסגת השלמות.

העולם החומרי הנו בן-חלוף ומלא בסבל הזקנה, הלידה, החולי והמוות. מכאן שרק טבעי שמי שהשיג את השלמות העליונה והגיע לכוכב העילאי, קְרִישְׁנַלוֹקַה, או גוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה, לא יחפוץ לשוב לכאן. הכוכב העילאי מתואר בספרות הוֵדית כאַוְיַקְתַה, אַקְשַׁרַה ופַּרַמָא גַתִי; במילים אחרות, הוא מעבר לראייה חומרית ולהסברים חומריים, ומהווה המטרה העליונה, או יעדם של המַהָאתְמוֹת (הנשמות הדגולות). המַהָאתְמוֹת שומעים את המסר הנשגב מפיהם של דְבֵקים השרויים בהגשמה עצמית. בהדרגה אלה מתקדמים בשירותם המסור בתודעת קְרִישְׁנַה, ועם שהם משתקעים כליל בשירות הנשגב הם אינם מבקשים עוד אחר שום כוכב חומרי, גם לא אחר כוכב רוחני. הם רוצים רק את קְרִישְׁנַה ואת חברתו של קְרִישְׁנַה. זוהי שלמות החיים העליונה. פסוק זה מתאר את אותם דְבֵקים שניחנים בגישה אישית לאל העליון, קְרִישְׁנַה. דְבֵקים שכאלה משיגים את שלמות החיים העליונה. במילים אחרות, הם הנשמות הנעלות מכול.

פסוק 16

אָ-בְּרַהְמַה-בְּהוּוַנָאל לוֹקָאהּ פּוּנַר אָוַרְתִינוֹ ׳רְג׳וּנַה
מָאם אוּפֶּתְיַה תוּ קַוּנְתֵיַה פּוּנַר גַ׳נְמַה נַה וִידְיַתֵא

אָ-בְּרַהְמַה-בְּהוּוַנָאת—עד לכוכב בְּרַהְמַה-לוֹקַה; לוֹקָאהּ—מערכות הכוכבים; פּוּנַהּ—שוב; אָוַרְתִינַהּ—חוזרים; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה; מָאם—אלי; אוּפֶּתְיַה—בהגיעם; תוּ—אבל; קַוּנְתֵיַה—הן בן קוּנְתִי; פּוּנַהּ גַ׳נְמַה—לידה נוספת; נַה—לעולם לא; וִידְיַתֵא—מתרחשת.

הו בן קוּנְתִּי, העולם החומרי, מן הכוכב העליון עד לתחתון, כולו מקום של סבל, של לידה ומוות חוזרים ונשנים. אולם מי שזכה והגיע למשכני, לא ישוב עוד וייוולד.

כל היוגים – הקַרְמִי, הגְ׳נָאנִי, ההַטְהִי וכו׳ – כולם חייבים בסופו של דבר להשיג את שלמות המסירות של בְּהַקְתִי-יוֹגַה, או תודעת קְרִישְׁנַה, אם ברצונם להגיע למשכנו הנשגב של קְרִישְׁנַה ולא לשוב עוד לעולם. גם מי שהגיעו לכוכבים החומריים העליונים, כוכביהם של האלים-למחצה, שבים ונופלים למחזוריות הלידה והמוות. אנשים מכוכבי הארץ מתעלים אמנם לכוכבים עליונים. אלא שמכוכבים אלה, כגון בְּרַהְמַלוֹקַה, צַ׳נְדְרַלוֹקַה ואינְדְרַלוֹקַה – הם שבים ונופלים לאדמה. הקרבת הפַּנְצָ׳אגְני-וידְיָא, אשר מומלצת בצְ׳הָאנְדוֹגְיַה אוּפַּנישַׁד, מאפשרת למבצעה להגיע לבְּרַהְמַלוֹקַה. אלא שאם הלה לא פיתח שם תודעת קְרִישְׁנַה, הרי שישוב לאדמה. מי שמוסיפים ומתקדמים בתודעת-קְרִישְׁנַה בכוכבים העליונים, מתעלים בהדרגה לכוכבים גבוהים יותר, ובשעת חורבנו של היקום עוברים לממלכה הרוחנית הנצחית. בביאורו לבְּהַגַוַד-גִיתָא, מצטט בַּלַדֵוַה וידְיָאבְּהוּשַׁנַה:

בְּרַהְמַנָא סַהַה תֵא סַרְוֵא סַמְפְּרָאפְּתֵא פְּרַתיסַנְצַ׳רֵא
פַּרַסְיָאנְתֵא קְרִיתָאתְמָאנַהּ פְּרַוישַׁנְתי פַּרַם פַּדַם

״בְּרַהְמָא ודְבֵקיו, אשר שקועים בתודעת קְרִישְׁנַה מתמדת, עוברים, עם חורבנו של היקום, לעולם הרוחני, לכוכבים רוחניים שונים, לפי בחירתם.״

פסוק 17

סַהַסְרַה-יוּגַה-פַּרְיַנְתַם אַהַר יַד בְּרַהְמַנוֹ וידוּהּ
רָאתְרִים יוּגַה-סַהַסְרָאנְתָאם תֵא ׳הוֹ-רָאתְרַה-וידוֹ גַ׳נָאהּ

סַהַסְרַה—אלף; יוּגַה—עידנים; פַּרְיַנְתַם—כולל; אַהַה—יום; יַת—זה-אשר; בְּרַהְמַנַה—של בְּרַהְמָא; וידוּה—יודעים; רָאתְרים—שהלילה; יוּגַה—עידנים; סַהַסְרַה-אַנְתָאם—כולל; תֵא—הללו; אַהַה-רָאתְרַה—יום ולילה; וידַה—מבינים; גַ׳נָאהּ—אנשים.

על-פי אומדן ארצי, אלף עידנים יחדיו מהווים משך יום אחד של בְּרַהְמָא. וכזהו גם משך לילו.

משך קיומו של היקום החומרי מוגבל. הוא מופיע במחזוריות של קַלְפּוֹת. קַלְפָּה הנה יום של בְּרַהְמָא, ויום שכזה מורכב מאלף מחזורים של ארבע יוגות, או עידנים: סַתְיַה, תְרֵתָא, דְוָאפַּרַה וקַלי. תקופת סַתְיַה מאופיינת ביושר, חכמה ודת, ומשוללת כל בערות ורשע. יוגה זו נמשכת 1,728,000 שנה. בתְרֵתָא-יוּגַה מופיע רֶשע, והיא נמשכת 1,296,000 שנה. בדְוָאפַּרַה-יוּגַה היושר והדת מוסיפים ומידרדרים, והרשע גובר. תקופה זו נמשכת 864,000 שנה ולבסוף, קַלי-יוּגַה (התקופה הנוכחית, שנמשכת כבר 5000 שנה). תקופה זו משופעת בסכסוכים, בערות, אי-דתיות ורשע, ויושר אמיתי כבר לא קיים למעשה. היא נמשכת 432,000 שנה. הרשע גובר בה כל-כך, עד כי בסופה מופיע האל בעצמו, כקַלְקִי אַוַתָארַה, מכחיד את הזדים ומציל את דְבֵקיו, ומכונן סַתְיַה-יוּגַה נוספת. או אז נשנה התהליך וחוזר חלילה. אלף מחזורים של ארבע יוגות כאלה מהווים יום אחד של בְּרַהְמָא, וכזהו גם לילו. בְּרַהְמָא חי מאה "שנים" כאלה, ואז מת. על-פי אומדן ארצי, "מאה שנים" כאלה מסתכמות ב-311 טריליארד ו-40 מיליארד שנים ארציות. לפי תחשיב זה נראים חייו של בְּרַהְמָא אגדיים ואינסופיים, אלא שלעומת הנצח אינם אלא כהבזק רגעי. בים הסיבה מופיעים ונעלמים בְּרַהְמוֹת לאינספור, כבועות בים. בְּרַהְמָא ובריאתו הנם חלק מהיקום החומרי ונתונים אפוא, להשתנות מתמדת.

ביקום החומרי, אפילו בְּרַהְמָא אינו פטור מתהליך הלידה, הזקנה, החולי והמוות. מכל מקום, בְּרַהְמָא עוסק בשירות ישיר לאישיות אלוה, בניהול היקום, וזוכה בגאולה. סַנְנְיָאסִים מתקדמים מתעלים לכוכבו, בְּרַהְמַלוֹקַה. זהו הכוכב העליון ביקום החומרי, והוא שורד גם לאחר היכחדותם של הכוכבים העדניים שברובד העליון של מערכת הכוכבים. אלא שעל-פי חוקי הטבע החומרי, גם בְּרַהְמָא ותושבי כוכבו נאלצים בסופו של דבר למות.

פסוק 18

אַוְיַקְתָאד וְיַקְתַיַה סַרְוָאהּ פְּרַבְּהַוַנְתְי אַהַר-אָגַמֵא
רָאתְרְי-אָגַמֵא פְּרַלְיַינְתֵא תַתְרַיְוָאוְיַקְתַה-סַמְגְ׳נַקֵא

אַוְיַקְתָאת—מן הבלתי נגלה; וְיַקְתַיַה—ישויות החיים; סַרְוָאהּ—כולן; פְּרַבְּהַוַנְתִי—מתגלות; אַהַהּ-אָגַמֵא—בתחילת היום; רָאתְרִי-אָגַמֵא—עם רדת הלילה; פְּרַלְיַינְתֵא—נכחדות; תַתְרַה—בזה; אֵוַה—אכן; אַוְיַקְתַה—בלתי נגלה; סַמְגְ׳נַקֵא—בזה אשר נקרא.

בראשית יומו של בְּרַהְמָא מתגלות כל ישויות החיים מן המצב הבלתי נגלה, ועם רדת לילו, הן שבות ונטמעות בבלתי נגלה.

פסוק 19

בְּהֻותַה-גְרָאמַהּ סַה אֻנַאיַם בְּהֻותְנָא בְּהֻותְנָא פְּרַלְייַתֵא
רָאתְרִי-אָגַמֵא וַשַּׁהּ פָּארְתְהַה פְּרַבְּהַוַתִי אַהַר-אָגַמֵא

בְּהֻותַה-גְרָאמַהּ—סך כל ישויות החיים; סַהּ—הזה; אֻנַה—אכן; אַיַם—הזה; בְּהֻותְנָא בְּהֻותְנָא—מתהווה שוב ושוב; פְּרַלְייַתֵא—נכחד; רָאתְרִי—של הלילה; אָגַמֵא—עם ההגעה; אַוַשַּׁהּ—בחוסר ישע; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; פְּרַבְּהַוַתִי—מתהווה; אַהַהּ—של היום; אָגַמֵא—עם ההגעה.

שוב ושוב מפציע יומו של בְּרַהְמָא, ועמו מתהוות ישויות החיים, ועם רדת לילו, בחוסר ישע אלה נכחדות.

אותם חסרי תבונה שמנסים להיוותר בעולם החומרי, אפשר שיתעלו לכוכבים עליונים, אלא שיאלצו לרדת מהם ולשוב לכדור הארץ. במשך יומו של בְּרַהְמָא אלה מציגים אמנם את פועלם בכוכביו העליונים או התחתונים של העולם. אולם בבוא הליל כולם נכחדים. במשך היום הם זוכים בגופים שונים לצורך פעילותם החומרית, ובלילה הם נדחסים, ללא גוף, בגופו של וִישְׁנוּ. או אז, עם שמפציע יום נוסף של בְּרַהְמָא, אלה שבים ונגלים. בְּהֻותְנָא בְּהֻותְנָא פְּרַלְייַתֵא; ביום הם מתגלים, ובלילה שבים ונכחדים. לבסוף, בתום חייו של בְּרַהְמָא, כולם נכחדים ונשארים בלתי נגלים למשך מיליוני ומיליארדי שנים. מכל מקום, כאשר שב בְּרַהְמָא ונולד בעידן חדש, הם שבים ונגלים. בדרך זו אלה לכודים בכבליו המתעתעים של העולם החומרי. הנבונים לעומתם, אשר מתרגלים תודעת קְרִישְׁנַה ומקדישים כליל את חייהם האנושיים לשירות-מסור לאישיות אלוה ומזמרים הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא, מתעלים, אפילו בחיים אלה, לכוכבו הרוחני של קְרִישְׁנַה, לחיי חדווה נצחיים, מבלי שיאלצו עוד לשוב ולהיוולד.

פסוק 20

פַּרַס תַסְמָאת תוּ בְּהָאווֹ 'נְיוֹ 'וְיַקְתוֹ 'וְיַקְתָאת סַנָאתַנַהּ
יַהּ סַה סַרְוֵשׁוּ בְּהֻותֵשׁוּ נַשְׁיַתְסוּ נַה וינַשְׁיַתִי

פַּרַהּ—נשגב; תַסְמָאת—הזה; תוּ—אבל; בְּהָאוַהּ—טבע; אַנְיַהּ—אחר; אַוְיַקְתַהּ—בלתי נגלה; אַוְיַקְתָאת—מהבלתי נגלה; סַנָאתַנַהּ—נצחי; יַהּ סַהּ—זה אשר; סַרְוֵשׁוּ—כולן; בְּהֻותֵשׁוּ—כאשר ישויות החיים; נַשְׁיַתְסוּ—נכחדות; נַה—אינו; וינַשְׁיַתִי—נכחד.

אולם ישנו גם טבע אחר, בלתי נגלה, אשר הנו נצחי ונשגב לחומר הנגלה והסמוי. זהו טבע עילאי ובלתי מתכלה, שנשאר כמות שהוא גם בשעה שהכול בעולם זה נכחד.

הטבע החומרי נגלה ונכחד במהלך ימיו ולילותיו של בְּרַהְמָא, בעוד שמעבר לתמורותיו מצוי אונו הרוחני, העילי, של קְרִישְׁנַה, שהנו נשגב ונצחי. טבעו של האון העילי מנוגד לחלוטין לטבע החומרי. הפרק השביעי מסביר את הטבע העילי והנחות.

פסוק 21

אַוְיַקְתוֹ ׳קְשַׁרַה איתְי אוּקְתַס תַם אָהוּהּ פַּרַמָאם גַתים
יַם פְּרָאפְּיַה נַה ניוַרְתַנְתֵא תַד דְהָאמַה פַּרַמַם מַמַה

אַוְיַקְתַהּ—בלתי נגלה; אַקְשַׁרַהּ—מושלם; איתי—כך; אוּקְתַהּ—מתואר; תַם—שהוא; אָהוּהּ—אמרו; פַּרַמָאם—העליון; גַתים—היעד; יַם—זה שאליו; פְּרָאפְּיַה—מגיעים; נַה—לעולם לא; ניוַרְתַנְתֵא—חוזרים; תַת—זה; דְהָאמַה—המשכן; פַּרַמַם—העליון; מַמַה—שלי.

זה אשר הוֶדָאנְתים מתארים כבלתי נגלה ומושלם, אשר ידוע כיעד העליון, אותו מקום שהמגיע אליו לא שב עוד לעולם – זהו משכני העליון.

משכנו העליון של אישיות אלוה העילאי, קְרִישְׁנַה, מתואר בבְּרַהְמַה-סַמְהיתָא כצ׳ינְתָאמַני-דְהָאמַה, או מקום שבו מתגשמות המשאלות כולן. משכן זה, אשר ידוע כגוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה, מלא כולו בארמונות עשויים מאבן משאלות. העצים שם הם עצי משאלה שמספקים שלל מאכלים, לפי דרישה, והפרות הן פרות סוּרַבְּהי, שמניבות חלב ללא גבול. מאות ורבבות אלות מזל (לַקְשְׁמִיות) משרתות שם את האל, שנקרא גוֹוינְדַה, האל הראשוני, וסיבת כל הסיבות. האל נוהג לנגן בחלילו (וֶנוּם קְוַנַנְתַם). דמותו הנשגבת היא המצודדת מכול בעולמות כולם – עיניו הן כעלעלי פרח הלוטוס וגון גופו כצבע הענן. יפי תארו עולה על זה של אלפי קופידונים. הוא עוטה מלבוש זהוב, הוא עונד זר פרחים לצווארו, ונוצת טווס נעוצה בשיערו. בבְּהַגַוַד-גִיתָא קְרִישְׁנַה רק מרמז על משכנו האישי, גוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה, הכוכב העליון בממלכה הרוחנית. מכל מקום, בבְּרַהְמַה-סַמְהיתָא מצוי תיאור נרחב אודותיו. בספרות הוֶדית (קַטְהַה אוּפַּנישַׁד 1.3.11) נאמר שדבר אינו נעלה ממשכנו של אלוה עליון, ושמשכן זה הוא היעד העליון (פּוּרוּשָׁאן נַה פַּרַם קינְצ׳ית סָא קָאשְׁטְהָא פַּרָמָא גַתיהּ). מי שמגיע אליו, לא שב

עוד לעולם החומרי. משכנו העליון של קְרִישְׁנַה ניחן באיכותו של קְרִישְׁנַה ואינו שונה מקְרִישְׁנַה עצמו. וְרִינְדָאוַנַה, אשר מצויה עלי אדמות, תשעים מילים דרומית מזרחית לדלהי, היא העתק של אותה גוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה עילית שבשמיים הרוחניים. חבל ארץ זה, אשר ידוע כוְרִינְדָאוַנַה ומשתרע על 168 מילים מרובעים במחוז מַתְהוּרָא שבהודו, מהווה מקום שעשועיו של קְרִישְׁנַה בשעה שהוא יורד לאדמה.

פסוק 22

פּוּרוּשַׁהּ סַה פַּרַהּ פָּארְתְהַה בְּהַקְתְיָא לַבְּהְיַס תְו אַנַנְיַיָא
יַסְיָאנְתַהּ-סְתְהָאני בְּהֻוּתָאני יֵנַה סַרְוַם אידַםּ תַתַם

פּוּרוּשַׁהּ—האישיות העליונה; סַהּ—הוא; פַּרַהּ—העליון, שאין נעלה ממנו; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; בְּהַקְתְיָא—באמצעות שירות-מסור; לַבְּהְיַהּ—ניתן להשגה; תוּ—אבל; אַנַנְיַיָא—טהורה, ללא סטייה; יַסְיַה—זה ששלו; אַנְתַהּ-סְתְהָאני—נמצא בפנים; בְּהֻוּתָאני—כל ההתגלות החומרית; יֵנַה—זה שעל ידו; סַרְוַם—כל; אידַם—כל מה שאנו מסוגלים לראות; תַתַם—חדור.

אישיות-אלוה העילאי, הגדול מכול, הופך בר-הישג באמצעות מסירות טהורה. אף שמצוי במשכנו, הוא גם מצוי בכול, והכול מצוי בו.

נאמר כאן בבירור שמשכנו של קְרִישְׁנַה, האישיות העליונה, הוא היעד העליון, ממנו איש לא שב עוד. בבְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא מתואר משכן זה כאָנַנְדַה-צ׳ינְמַיַה-רַסַה, או מקום שבו הכול חדור בחדווה רוחנית. הרב-גוניות וריבוי הצורות ששם כולן בנות אותה איכות רוחנית מלאת חדווה – דבר שם אינו חומרי. רב-גוניות זו מתרחבת כהתרחבות רוחנית של אישיות-אלוה עצמו, שהרי ההתגלות שם כולה היא אנרגיה רוחנית, כמוסבר בפרק השביעי. אף שהאל מצוי תמיד במשכנו, הוא שרוי גם בעולם החומרי כולו, באמצעות אונו החומרי. מכאן שבאמצעות אונו הרוחני והחומרי הוא מצוי בכול – ביקום הרוחני והחומרי. יַסְיָאנְתַהּ-סְתְהָאני פירושו שהכול מתקיים בו, בתוך אונו הרוחני או החומרי. האל שורה בכול באמצעות שני אונים אלה.

רק באמצעות בְּהַקְתִי, או שירות-מסור, ניתן להיכנס למשכנו העילי של קְרִישְׁנַה, או לכוכבי הוַיְקוּנְטְהַה הרבים מספור. המילה בְּהַקְתְיָא בפסוק זה מורה על כך בבירור. אף לא תהליך אחר יכול לרומם למשכן העליון. גם בוֵדות (גוֹפָּאלַה-תָאפַּנִי אוּפַּנִישַׁד 1.21) מתוארים המשכן העילי ואישיות אלוה העילאי. אֶקוֹ וַשִׁי סַרְוַה-גַהּ

קְרִישְׁנַהּ. במשכן זה ישנו רק אישיות-אלוה אחד, קְרִישְׁנַה. הוא האל העליון ורב הרחמים. ואף שהוא מצוי כאחד, הוא התרחב למיליוני התרחבויות מוחלטות. הוֶדות ממשילות את אישיות אלוה לעץ, שאף שעומד דומם הוא מניב פירות, פרחים ועלים רבים. התרחבויותיו של האל אשר שולטות בכוכבי וַיְקוּנְטְהַה הן בעלות ארבע ידיים וידועות בשמות שונים – פּוּרוּשׁוֹתְּתַמַה, תְּרִיוִיקְרַמַה, קֶשַׁוַה, מָאדְהַוַה, אַנִירוּדְדְהַה, הְרִישִׁיקֶשַׁה, סַנְקַרְשַׁנַה, פְּרַדְיוּמְנַה, שְׁרִידְהַרַה, וָאסוּדֶוַה, דָאמוֹדַרַה, גַ׳נָארְדַנַה, נָארָאיַנַה, וָאמַנַה, פַּדְמַנָאבְּהַה וכו׳.
גם בבְּרַהְמַה-סַמְּהִיתָא (5.37) מאושש שהאל, אף שמצוי תמיד במשכנו העליון, גוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה, שורה בכול, ומשום כך מתנהל הכול כשורה (גוֹלוֹקַה אֶוַה נִיוַסַתְי אַקְהִילָאתְמַה-בְּהֻוּתַהּ). בוֶדות (שְׁוֶתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד 6.8) נאמר, פַּרָאסְיַה שַׁקְתִיר ויוידְהַיְוַה שְׁרֻוּיַתֶא/ סְוָאבְּהָאוִיקִי גְ׳נָאנַה-בַּלַה-קְרִייָא צַ׳ה: אף שהאל נמצא הרחק הרחק, אוניו מתרחבים ופושטים בכול ומנהלים בשיטתיות וללא כל תקלה את ההתגלות הקוסמית כולה.

פסוק 23

יַתְרַה קָאלֶא תְו אַנָאוְרִיתְתִים אָוְרִיתְתִים צַ׳יְוַה יוֹגִינַהּ
פְּרַיָאתָא יָאנְתִי תַּם קָאלַם וַקְשְׁיָאמִי בְּהַרַתַרְשַׁבְּהַה

יַתְרַה—אשר בו; קָאלֶא—בזמן; תו—ו-; אַנָאוְרִיתְתִים—אי-חזרה; אָוְרִיתְתִים—חזרה; צַ׳ה—גם; אֶוַה—אכן; יוֹגִינַהּ—סוגים שונים של יוגים; פְּרַיָאתָאהּ—בעוזבם; יָאנְתִי—משיגים; תַּם—הזה; קָאלַם—את הזמן; וַקְשְׁיָאמִי—אני אתאר; בְּהַרַתַה-רִישַׁבְּהַה—הו הטוב בבְּהַרַתַה.

הו הטוב בבְּהַרַתַה, עתה אפרט בפניך את הזמנים השונים לעזיבת הגוף, אשר גורמים ליוגי לשוב או שלא לשוב לעולם זה.

דְבֵקיו הטהורים של האל, או הנשמות המסורות לו כליל – אלה אינם מייחסים כל חשיבות למועד נטישת הגוף או לשיטה הננקטת. הם משאירים הכול בידיו של קְרִישְׁנַה, ושבים בקלות ובשמחה לאלוהות. מי שאינם דְבֵקים טהורים לעומת זאת, נתלים בשיטות שונות להגשמה רוחנית, כגון קַרְמַה-יוֹגַה, גְ׳נָאנַה-יוֹגַה, והַטְהַה-יוֹגַה. אלה חייבים לנטוש את גופם במועד מתאים, כדי להבטיח שלא ישובו עוד לעולם הלידה והמוות. יוגי מושלם יכול לבחור במועד ובתנאים המתאימים לנטישת העולם החומרי, אלא שאם אינו מיומן כל כך, הרי שהצלחתו תלויה במקרה. בפסוק הבא מסביר האל מהם המועדים המתאימים לנטישת הגוף,

שבעטיים לא שבים עוד לעולם זה. על-פי אָצָ׳אריָה בַּלַדֵוַה וידְיָאבְּהֻוּשַׁנַּה, המילה הסנסקריטית קָאלַה מתייחסת כאן לאל, שליט הזמן.

פסוק 24

אַגְניר גְ׳יוֹתיר אַהַה שׁוּקְלַהּ שַׁן-מָאסָא אוּתְּתַרָאיַנַם
תַתְרַה פְּרַיָאתָא גַצְ׳צְ׳הַנְתי בְּרַהְמַה בְּרַהְמַה-וידוֹ גַ׳נָאהּ

אַגְניהּ—אש; גְ׳יוֹתיהּ—אור; אַהַהּ—יום; שׁוּקְלַהּ—השבועיים בהם הירח מתמלא; שַׁט-מָאסָאהּ—ששה חודשים; אוּתְּתַרַה-אַיַנַם—כאשר השמש נעה בחוג הצפוני; תַתְרַה—שם; פְּרַיָאתָאהּ—אלו שנפטרים; גַצְ׳צְ׳הַנְתי—מגיעים; בְּרַהְמַה—למוחלט; בְּרַהְמַה-וידַהּ—היודעים את המוחלט; גַ׳נָאהּ—אנשים.

היודעים את הבְּרַהְמַן העליון מגיעים לעליון בנוטשם את העולם בעת השפעתו של אל האש, לאור יום, ברגע מבורך ביום, במשך ארבעה עשר ימי התמלאותו של הירח, או במהלך ששת החודשים שבהם נעה השמש בצפון.

בשעה שנזכרים אש, אור, יום, וארבעה עשר ימי הירח, יש להבין כי שולטים באלה שליטים שונים שמסדירים את מסעה של הנשמה העוזבת. בשעת המוות, המֶחשָב נושא את הנשמה לנתיב חייה החדשים. מי שנוטש את גופו במועד הנזכר לעיל, בין אם במקרה ובין אם בתכנון, יגיע לבְּרַהְמַגְ׳יוֹתי הבלתי אישי. יוגים מתקדמים בתרגול כוחות הנסתר יכולים לתכנן את המועד והמקום לנטישת גופם. לאחרים אין כל שליטה על כך – אם במקרה זכו לעזוב ברגע מבורך, הרי שלא ישובו עוד למחזוריות הלידה והמוות. אף על פי כן רבים סיכוייהם לשוב. מכל מקום, סכנה שכזו אינה מאיימת על דָבֵק טהור המודע לקְרִישְׁנַה, בין אם ינטוש את גופו ברגע מבורך ובין אם בבלתי מבורך, בין אם יהיה זה במקרה ובין אם בתכנון.

פסוק 25

דְהֻוּמוֹ רָאתְריס תַתְהָא קְרִישְׁנַהּ שַׁן-מָאסָא דַקְשׁינָאיַנַם
תַתְרַה צָ׳אנְדְרַמַסַם גְ׳יוֹתיר יוֹגי פְּרָאפְּיַה ניוַרְתַתֵא

דְהֻוּמַהּ—עשן; רָאתְריהּ—לילה; תַתְהָא—כמו גם; קְרִישְׁנַהּ—השבועיים בהם הירח מתמעט; שַׁט-מָאסָאהּ—ששה חודשים; דַקְשׁינַה-אַיַנַם—כאשר השמש עוברת בחוג הדרומי; תַתְרַה—אז; צָ׳אנְדְרַה-מַסַם—השייך לכוכב הירח; גְ׳יוֹתיהּ—את האור; יוֹגי—היוגי; פְּרָאפְּיַה—בהשיגו; ניוַרְתַתֵא—חוזר.

היוגים אשר פורשים מן העולם בעת עשן, בלילה, במשך ארבעה עשר ימי התמעטותו של הירח, או במהלך ששת החודשים שבהם נעה השמש בדרום – אלה מגיעים לירח אולם שבים וחוזרים.

בספר השלישי של השְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם מסביר קַפִּילַה מוּני שהבקיאים בפעילות תועלתנית ובדרכי הקרבה על-פני האדמה יגיעו לירח עם מותם. נשמות נעלות אלה חיות על הירח כ-10,000 שנה (על-פי אומדן האלים-למחצה). הם מתענגים ומנעימים את חייהם בשתיית הסוֹמַה-רַסַה, אלא שלבסוף נאלצים לשוב לאדמה. פירושו של דבר שעל הירח מצויים יצורים מרמה גבוהה יותר, אף שלא ניתן להבחין בהם בחושים הגשמיים.

פסוק 26

שׁוּקְלַה-קְרִישְׁנֶא גַתִי הְי אֶתֶא   גַ׳גַתַה שָׁאשְׁוַתֶא מַתֶא
אֶקַיָא יָאתְי אַנָאוְרִיתְתים   אַנְיַיָאוַרְתַתֶא פוּנַהּ

שׁוּקְלַה—אור; קְרִישְׁנֶא—חושך; גַתִי—שתי הדרכים לעזיבה; הי—אכן; אֶתֶא—שתיים אלו; גַ׳גַתַה—של העולם החומרי; שָׁאשְׁוַתֶא—של הוֶדוֹת; מַתֶא—על פי הדעה; אֶקַיָא—על ידי האחת; יָאתי אַנָאוְרִיתְתים—אינו חוזר; אַנְיַיָא—באמצעות האחרת; אָוַרְתַתֶא—חוזר; פּוּנַהּ—שוב.

על פי הוֶדוֹת ישנן שתי דרכים לנטישת העולם – האחת באור והשנייה בחושך. מי שעוזב באור, אינו שב, בעוד שהעוזב בחושך, שוב ישוב.

אָצָ׳ארְיַה בַּלַדֶוַה וידְיָאבְּהֻוּשַׁנַה מביא תיאור זהה מן הצ׳הָאנְדוֹגְיַה אוּפַּנישַׁד (5.10.3-5). העוסקים בפעילות תועלתנית ומחפשי האמת השכלתנים – אלה באים והולכים ובאים והולכים לעד. למעשה, הם אינם זוכים בגאולה אמיתית כיוון שאינם מתמסרים לקְרִישְׁנַה.

פסוק 27

נַיְתֶא סְרִיתִי פָּארְתְהַה גָ׳אנַן   יוֹגִי מוּהְיַתִי קַשְׁצַ׳נַה
תַסְמָאת סַרְוֶשׁוּ קָאלֶשׁוּ   יוֹגַה-יוּקְתוֹ בְּהַוָארְג׳וּנַה

נַה—אינו; אֶתֶא—הללו; סְרִיתִי—את שני הנתיבים השונים; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; גָ׳אנַן—אף על פי שיודע; יוֹגִי—דָבֵק של האל; מוּהְיַתִי—מתבלבל; קַשְׁצַ׳נַה—מישהו;

תַּסְמָאת—לכן; סַרְוֶשׁוּ קָאלֶשׁוּ—תמיד; יוֹגַה-יוּקְתַה—עסוק בשירות מסור; בְּהַוַה—הֶיֵה; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה.

הו אַרְג׳וּנַה, אף שהדְבֵקים יודעים את שני הנתיבים, הם אינם מתבלבלים מאלה לעולם. היה לכן, איתן במסירותך תמיד.

קְרִישְׁנַה מורה כאן לאַרְג׳וּנַה שלא להיטרד מן הנתיבים השונים שעומדים בפני הנשמה בנוטשה את העולם החומרי. אל לו לדְבֵקו של האל לחשוש מעזיבתו, בין אם תהיה זו בתכנון ובין אם במקרה. עליו להיות איתן בתודעת-קְרִישְׁנַה ולזמר הַרֵא קְרִישְׁנַה, שהרי הניסיון לממש אחד משני הנתיבים הנו בעייתי עד מאוד. ההשתקעות הטובה ביותר בתודעת-קְרִישְׁנַה היא על-ידי עיסוק מתמיד בשירותו. זה מבטיח את דרכו הישירה של הדָבֵק לממלכה הרוחנית. המילה יוֹגַה-יוּקְתַה חשובה במיוחד בפסוק זה. מי שאיתן ביוגה, מבצע את מעשיו כולם בתודעת-קְרִישְׁנַה. שְׂרִי רֻוּפַּה גוֹסְוָאמִי מורה, אַנָאסַקְתַסְיַה וישַׂיָאן יַתְהָארְהַם אוּפַּיוּנְגַ׳תַה: אל לו לדָבֵק להתקשר לדברים חומריים, אלא לבצע הכול בתודעת-קְרִישְׁנַה. שיטה זו, שנקראת יוּקְתַה-וַיְרָאגְיַה, תקנה לו שלמות. תיאורים שכאלה אינם מבלבלים לכן, את הדָבֵק, שהרי הוא יודע כי באמצעות שירות-מסור הוא מבטיח את דרכו למשכן העליון.

פסוק 28

וֶדֵשׁוּ יַגְ׳נֵשׁוּ תַפַּהְסוּ צַ׳יְוַה
דָאנֵשׁוּ יַת פּוּנְיַה-פְּהַלַם פְּרַדישְׁטַם
אַתְיֵתי תַת סַרְוַם אידַם וידיתְוָא
יוֹגִי פַּרַם סְתְהָאנַם אוּפַּיְתי צָ׳אדְיַם

וֶדֵשׁוּ—בלימוד הוֵדות; יַגְ׳נֵשׁוּ—בביצוע יַגְ׳נַה, הקרבה; תַפַּהְסוּ—בביצוע סיגופים שונים; צַ׳ה—גם; אֵנַה—אכן; דָאנֵשׁוּ—בנתינת צדקה; יַת—זה אשר; פּוּנְיַה-פְּהַלַם—תוצאות של מעשים טובים; פְּרַדישְׁטַם—צוין; אַתְיֵתי—עולה על; תַת סַרְוַם—כל זה; אידַם—זאת; וידיתְוָא—ביודעו; יוֹגִי—הדָבֵק; פַּרַם—העליון; סְתְהָאנַם—למשכן; אוּפַּיְתי—מגיע; צַ׳ה—גם; אָדְיַם—המקורי.

מי שפוסע בנתיב השירות המסור, אינו חסר את התוצאות הנובעות מלימוד הוֵדות, מביצוע הקרבות חמורות, ממתן צדקה, מביצוע פעילות תועלתנית, או מחֵקר פילוסופי. השירות המסור לבדו מקנה לו כל זאת, ועם קץ חייו הוא מגיע למשכן הנצחי, העליון.

פסוק זה מסכם את הפרקים השביעי והשמיני, אשר דנים בעיקרם בתודעת קְרִישְׁנַה ובשירות מסור. את הוֶדות יש ללמוד בהדרכתו של מורה רוחני, ולימוד זה כרוך בסיגופים ובקשיים רבים. על הבְּרַהְמַה-צָ׳ארִי להתגורר בביתו של המורה הרוחני כמשרת. עליו לקבץ תרומות מדלת לדלת ולהביאן למורו. הוא רשאי לאכול רק לפקודת המורה, ואם ביום כלשהו המורה לא קורא לתלמיד, הרי שהלה צם. אלה הם כמה מכללי הבְּרַהְמַה-צַ׳רְיַה.

מגיל חמש עד עשרים, לפחות, צריך התלמיד ללמוד את הוֶדות תחת השגחת המורה, כדי לפתח אופי מושלם. לימוד שכזה לא נועד לשמש בידור לפילוסופי הכורסאות, אלא לעצב את האופי. לאחר תרגול שכזה, רשאי הבְּרַהְמַה-צָ׳ארִי להינשא ולהיכנס לחיי משפחה. כבעל משפחה, עליו לבצע הקרבות שונות, לצורך הארה נוספת. עליו גם להעניק צדקה, בהתאם לארץ, לזמן ולמקבל, על-פי ההבחנות שבבְּהַגַוַד-גִּיתָא בין צדקה בטוֹבוּת, בלהיטות ובבערות. עם פרישתו מחיי המשפחה וכניסתו לשלב הוָאנַפְּרַסְתְהַה, עליו לבצע סיגופים קשים — לחיות ביער, ללבוש לגופו קליפות עצים, לא להתגלח וכו׳. דרך בְּרַהְמַה-צַ׳רְיַה, חיי משפחה, וָאנַפְּרַסְתְהַה ולבסוף, סַנְיָאסַה, מתעלה האדם לשלב השלמות. אחדים מתעלים אז לכוכבי עדן, ועם שאלה מוסיפים ומתקדמים הם זוכים לגאולה בשמיים הרוחניים — בבְּרַהְמַגְ׳יוֹתִי הבלתי אישי או בכוכבי הוַיְקוּנְטְהַה או קְרִישְׁנַלוֹקַה. זהו הנתיב שסוללת הספרות הוֶדית.

מכל מקום, יופייה של תודעת קְרִישְׁנַה הוא שבבת-אחת, על-ידי שירות מסור, ניתן לפסוע מעבר לכל טקסיהם של המעמדות השונים הללו.

המילה אידַם וידיתְוָא מורה על החשיבות שבהבנת ההוראות שנותן שְׂרִי קְרִישְׁנַה בפרק זה ובפרק השביעי. אין לנסות ולהבין את הפרקים הללו באופן אקדמי, שכלתני, אלא על-ידי שמיעתם בחברתם של דְבֵקים. ששת הפרקים משבע עד שניים עשר מהווים מהות ועיקר הגִיתָא. האל כמו שׂם את ששת הפרקים הראשונים וששת האחרונים כמעטה ומגן לפרקים האמצעיים. מי שזכה ומבין את הבְּהַגַוַד-גִיתָא — ובמיוחד את ששת הפרקים האמצעיים — בחברתם של דְבֵקים, הרי שחייו הנם באחת מהוללים ומעבר לכל סיגופים, הקרבות, צדקה, שכלתנות עיונית וכו׳. זאת משום שדי בתודעת-קְרִישְׁנַה כדי להשיג את תוצאות כל אלה.

מי שאמונתו קטנה בבְּהַגַוַד-גִיתָא, צריך ללומדה מדָבֵק, שהרי נאמר בתחילת הפרק הרביעי שרק דְבֵקים מבינים את הבְּהַגַוַד-גִיתָא; אף לא אחד מלבדם מסוגל להבין בשלמות את תכליתה. מכאן שרק דְבֵקו של קְרִישְׁנַה יכול ללמד אותה ולא השכלתן הספקולטיבי. זהו סימנה של אמונה. לימוד הבְּהַגַוַד-גִיתָא והבנתה מתחילים למעשה, עם שמחפשים אחר דָבֵק וזוכים בחברתו. התקדמות בחברתו של דָבֵק מובילה לעיסוק בשירות מסור, ושירות שכזה מסלק כל ספק לגבי קְרִישְׁנַה, או אלוהים, ולגבי מעשיו, דמותו, עלילותיו, שמו ושאר היבטיו. עם

שהספקות נמוגים כליל, מתייצב הדָבֵק בלימודו. או אז הוא חווה בטעמו הנפלא של לימוד הגִיתָא והופך מודע לקְרִישְׁנַה תמיד. בשלב מתקדם עוד יותר, מתאהב הדָבֵק בקְרִישְׁנַה כליל. שלמות עליונה זו מאפשרת לו להתעלות למשכנו של קְרִישְׁנַה שבשמיים הרוחניים, גוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה, שם הוא זוכה באושר נצחי.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתִיוֵדָאנְתַה בפרק השמיני של שְׂרִימַד-בְּהַגַוַד-גִיתָא שדן בהגעה לעליון.

פרק 9

הידע הכמוס ביותר

פסוק 1

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
אידַם תוּ תֵא גוּהְיַה-תַמַם   פְּרַוַקְשְׁיַאמְי אַנַסוּיַוֵא
גְ׳נָאנַם ויגְ׳נָאנַה-סַהיתַם   יַג׳ גְ׳נָאתְוָא מוֹקְשְׁיַסֵא ׳שוּבְהָאת

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; אידַם—הזה; תוּ—אבל; תֵא—לך; גוּהְיַה-תַמַם—הכמוס ביותר; פְּרַוַקְשְׁיַאמי—אומר; אַנַסוּיַוֵא—לזה שאינו מקנא; גְ׳נָאנַם—ידע; ויגְ׳נָאנַה—הבנה; סַהיתַם—יחד עם; יַת—שאותו; גְ׳נָאתְוָא—ביודעך; מוֹקְשְׁיַסֵא—תשתחרר; אַשוּבְהָאת—ממצוקות הקיום החומרי.

אישיות אלוה העילאי אמר: אַרְג׳וּנַה יקירי, כיוון שאינך מקנא בי לעולם, אעניק לך את הידע וההבנה הכמוסים ביותר, וביודעך זאת, יפוגו מצוקות קיומך החומרי כולן.

עם שמוסיף הדָבֵק ושומע אודות קְרִישְׁנַה, גדלה הבנתו. תהליך השמיעה מומלץ בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם: ״בשורותיו של אישיות אלוה הן רבות עוצמה. עוצמה זו נחווית בשעה שנושאים הקשורים באלוהים נידונים בקרב דְבֵקים.״ מכל מקום, דבר זה נבצר משכלתנים ספקולטיביים או מלומדים אקדמיים, שהרי זהו ידע שמבוסס על הארה פנימית.

הדְבֵקים עוסקים בשירותו של האל העליון תמיד. האל מבין את הלך רוחה ורצינותה של הנשמה המסוימת אשר עוסקת בתודעת קְרִישְׁנַה, ומעניק לה את התבונה הדרושה להבנת המדע אודותיו, בחברת דְבֵקים. בשיחה אודות קְרִישְׁנַה טמונה עוצמה רבה, ומי שזוכה בחברתם של דְבֵקים ומנסה להפנים ידע זה, אין ספק כי יוסיף ויתקדם לעבר הגשמה רוחנית. שְׁרִי קְרִישְׁנַה מתאר בפרק התשיעי נושאים כמוסים אף יותר ממה שתיאר עד כה. זאת כדי לעודד את אַרְג׳וּנַה להוסיף ולהתקדם בשירותו.

ראשיתה של הגִיתָא, הפרק הראשון, מהווה כעין מבוא לשאר הספר; הידע הרוחני שמתואר בפרק השני והשלישי נחשב לידע כמוס. הנושאים שנידונים בפרק השביעי והשמיני נוגעים בשירות מסור, ומאחר שהם מקנים הארה בתודעת

קְרִישְׁנַה, הרי שהם נקראים כמוסים יותר. הנושאים המתוארים בפרק התשיעי נוגעים למסירות טהורה, ומשום כך נחשב הפרק לכמוס מכול. רק טבעי שמי שמבוסס בידע הכמוס ביותר אודות קְרִישְׁנַה שרוי בנשגב; מכאן שהוא פטור ממכאובים חומריים, גם בעודו בעולם החומרי. בבְּהַקְתִי-רַסָאמְרִיתַה-סִינְדְהוּ נאמר שמי שניחן ברצון כן לשרת את האל באהבה ובמסירות, גם אם עדיין מותנה לקיום החומרי, יש לראותו כבן-חורין. גם בפרק העשירי של הבְּהַגַוַד-גִיתָא נמצא שמי שכזהו עיסוקו, הוא בן-חורין.

לפסוק הראשון ישנה חשיבות מיוחדת. המילים אִידַם גְ׳נָאנַם ("ידע זה"), מתייחסות לשירות מסור, אשר מורכב מתשע פעולות שונות: שמיעה, זימרה, זכירה, שירות, סגידה, תפילה, ציות, ידידות והתמסרות מוחלטת. תרגולם של תשעה היסודות הללו של השירות המסור מרומם בהדרגה לתודעה רוחנית, או תודעת קְרִישְׁנַה. רק מי שהתנקה מטומאה חומרית מסוגל להבין את המדע של קְרִישְׁנַה. לא די להבין שישות-החיים אינה חומרית. זו אמנם ראשיתה של הבנה רוחנית. אלא שיש להבין גם את ההבדל שבין פעולותיו של הגוף לבין מעשיו הרוחניים של מי שמבין שאינו הגוף.

בפרק השביעי דנו בשפעת אונו של אישיות-אלוה, באנרגיות השונות שלו, בטבע הנחות והעילי, ובעולם התופעות החומרי כולו. עתה, בפרק התשיעי, תתואר תפארתו של האל.

גם המילה הסנסקריטית אַנַסוּיַוֶא היא רבת משמעות בפסוק זה. המפרשים, גם המשכילים והמלומדים שביניהם, מקנאים לרוב בקְרִישְׁנַה, אישיות אלוה העילאי. אפילו המלומדים ביותר אינם מדייקים בכתיבתם. מאחר שהם מקנאים בקְרִישְׁנַה, הרי שביאוריהם חסרי תועלת. רק ביאוריהם של הדְבֵקים הם מוסמכים. מי שמקנא אינו מסוגל להסביר את הבְּהַגַוַד-גִיתָא או ללמד ידע מושלם אודות קְרִישְׁנַה. רק הסכל יבקר את אופיו של קְרִישְׁנַה מבלי להכירו. לכן יש להימנע ולהישמר מפני פרשנויות שכאלה. מי שמבין שקְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה העילאי, האישיות הנשגבת והטהורה, ידע להפיק תועלת רבה מפרקים אלה.

פסוק 2

רָאגַ׳ה-וִידְיָא רָאגַ׳ה-גוּהְיַם פַּוִיתְרַם אִידַם אוּתְתַמַם
פְּרַתְיַקְשָׁאוַגַמַם דְהַרְמְיַם סוּ-סוּקְהַם קַרְתוּם אַוְיַים

רָאגַ׳ה-וִידְיָא—מלך החינוך; רָאגַ׳ה-גוּהְיַם—הכמוס מכול; פַּוִיתְרַם—טהור מכול; אִידַם—הזה; אוּתְתַמַם—נשגב; פְּרַתְיַקְשַׁה—מתוך התנסות ישירה; אַוַגַמַם—ניתן להבנה; דְהַרְמְיַם—עקרון הדת; סוּ-סוּקְהַם—שמח מאוד; קַרְתוּם—לביצוע; אַוְיַים—קיים לעד.

ידע זה הוא מלך כל חינוך, והגנוז והכמוס מכול. הוא הידע הטהור ביותר. וכיוון שהוא מעניק תפיסה ישירה של העצמי מתוך התנסות פנימית, הרי שהוא מהווה את שלמות הדת. הוא נצחי ומיושם בחדווה.

פרק זה של הבְּהַגַוַד-גִיתָא נקרא מלך החינוך מאחר שהוא מהווה את תמצית כל הרעיונות והגישות הפילוסופיות שהוסברו עד כה. גַוּתַמַה, קַנָּאדַה, קַפִּילַה, יָאגְ׳נַוַלְקְיַה, שָׂאנְּדִילְיַה ווַיְשְׁוָאנַרַה נמנים בין הוגי הדעות החשובים של הודו. ולבסוף ניצב וְיָאסַדֵוַה, מחבר הוֶדָאנְתַה-סֻוּתְרַה. שדה הפילוסופיה או הידע הנשגב אינו לוקה אם כן, בחוסר ידע. והנה האל אומר שהפרק התשיעי הוא מלך כל הידע הזה; הוא תמצית כל הידע שמצוי בוֶדות ובתפיסות הפילוסופיות השונות. ידע זה נחשב לכמוס מכול. זאת משום שהוא מקנה הבנה לגבי ההבדל שבין הגוף לנשמה. ושירות מסור מהווה מלך הידע הנשגב כולו ופסגתו.
איש לא זוכה כיום להתחנך בידע כמוס זה; ההשכלה כולה מבוססת על ידע חיצוני. רבים תחומיה של ההשכלה הרגילה: פוליטיקה, סוציולוגיה, פיזיקה, כימיה, מתמטיקה, אסטרונומיה, הנדסה וכו׳. ענפי הידע ברחבי תבל הם רבים, ורבות האוניברסיטאות הגדולות ומוסדות ההשכלה. אלא שלמרבה הצער, מדע הנשמה הרוחנית אינו נלמד באף אחד מאלה. זאת אף שהנשמה מהווה את החלק החשוב ביותר בגוף; שהרי ללא נוכחותה, חסר הגוף כל ערך. אף על פי כן מדגישים האנשים את הצרכים הגופניים, ומתעלמים מנשמת החיים.
הבְּהַגַוַד-גִיתָא, במיוחד מהפרק השני ואילך, מדגישה את חשיבותה של הנשמה. כבר מראשיתה אומר האל שגוף זה הוא בן חלוף, ואילו הנשמה היא נצחית (אַנְתַוַנְתַה אִימֵא דֵהָא נִיתְיַסְיוֹקְתָאהּ שַׂרִירִינַּהּ). ידע כמוס מתחיל לכן בידיעת ההבדל שבין הנשמה הרוחנית לגוף, ובהכרת טבעה הבלתי משתנה, הבלתי מתכלה והנצחי. אלא שידע כזה, אין בו עדיין מידע חיובי אודות הנשמה. יש שנוטים לחשוב שהנשמה שונה מהגוף, ובשעה שזה מתכלה, או עם שהנשמה נגאלת מגופה, היא נשארת בריקוּת ומאבדת את טבעה האישי, הייחודי. אולם אין כל אמת בסברה זו. כיצד אפשר שאותה נשמה שהנה פעילה כל כך בתוך הגוף, תהפוך לבלתי פעילה בשעה שהיא נגאלת מהגוף? הנשמה פעילה תמיד, ומאחר שהיא נצחית, הרי שהיא גם פעילה לעד. פעילותה בממלכה הרוחנית מהווה הידע הרוחני הטמיר ביותר. משום כך מתוארת כאן פעילות זו כמלך כל הידע, או הידע הכמוס והגנוז מכול.
על-פי הספרות הוֶדית, מהווה ידע זה את צורת הפעילות הטהורה ביותר. ספר הפַּדְמַה-פּוּרָאנַּה מנתחת את פעילותו החטאה של האדם ומסביר כי זו מקורה בחטאים חוזרים ונשנים. מי שעוסקים בפעילות תועלתנית סבוכים בשלבים שונים ובצורות שונות של תגובות נפשעות. כאשר זרע של עץ כלשהו נזרע, העץ

אינו נובט וגדל מיד; זה אורך זמן-מה. תחילה צץ נבט זעיר, וזה גדל ומתפתח לעץ. או אז צומחים פרחים ופירות. ורק לאחר שכל זה נשלם, יכול זורע העץ ליהנות מפרי עמלו. בדומה לכך, מעשה חטאו של האדם, כמו זרע, מבשיל רק לאחר זמן כלשהו. ניתן לחלק את מעשה החטא לשלבים שונים. אפשר שהפרט חדל כבר מהמעשה הנפשע, אלא שהתוצאות, או פירות חטאו, עדיין מצפות לו. ישנם חטאים שטמונים עדיין בצורת זרע, וישנם כאלה שכבר נבטו והבשילו ונותנים עתה את פריים, שנחווה כמצוקה וכאב.

בפסוק העשרים ושמונה של הפרק השביעי נאמר שמי שהתגובות לחטאיו נמחו כולן ומעשיו כולם צדיקים, והוא פטור משניות העולם החומרי – הריהו עוסק בשירות מסור לאישיות אלוה העילאי, קְרִישְׁנַה. במילים אחרות, מי שעוסקים בשירות מסור לאל, השתחררו כבר מכל תגובה. דבר זה מאושש בפַּדְמַה-פּוּרָאנַה:

אַפְּרָארַבְּדְהַה-פְהַלַם פָּאפַּם קוּטַם בִּיגַ׳ם פְהַלוֹנְמוּקְהַם
קְרַמֵנַיְוַה פְּרַלִייַתֵה וִישְׁנוּ-בְּהַקְתִי-רַתָאתְמַנָאם

מי שעוסקים בשירות מסור לאל, הרי שהתגובות לחטאיהם – אלה שהבשילו, אלה שבמאגר, או אלה שבצורת זרע – כולן נכחדות בהדרגה. מכאן שכוחו המטהר של השירות המסור הוא אדיר ורב. זה נקראה פַּוִיתְרַם אוּתְתַמַם, או הטהור מכול. אוּתְתַמַה פירושו נשגב. תַמַס פירושו עולם זה או חושך, ואוּתְתַמַה פירושו זה שנשגב לפעילות החומרית. גם אם נראה לעיתים שפועלם של הדְבֵקים דומה למעשיהם של אנשים רגילים, לעולם אין לחשוב את השירות המסור לחומרי. מי שרואה ומכיר את טבע השירות המסור, לא יחשוב לעולם פעילות שכזו לחומרית. שהרי כולה רוחנית, חדורת מסירות, ובלתי נגועה במידות הטבע החומרי.

נאמר שביצוע השירות-המסור מושלם כל כך, עד כי ניתן לחוות בתוצאותיו במישרין. התוצאה הישירה נחווית באופן מעשי, ואכן, התנסינו בעצמנו שכל מי שמזמר ללא עבירות את שמו הקדוש של קְרִישְׁנַה (הַרֵא קְרִישְׁנַה, הַרֵא קְרִישְׁנַה, קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה, הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה, הַרֵא רָאמַה, רָאמַה רָאמַה, הַרֵא הַרֵא), חש במהלך זימרתו בעונג נשגב, ועד מהרה מתנקה מכל טומאה חומרית. ניתן לראות זאת הלכה למעשה. יתר-על-כן, כל מי שבנוסף לשמיעה, מנסה גם להפיץ את מסר השירות המסור, או שמסייע לפעילות ההטפה של תודעת קְרִישְׁנַה, הרי שיחוש בהדרגה בהתקדמות רוחנית. התקדמות רוחנית זו אינה תלויה בשום השכלה קודמת או בכישורים כלשהם. התהליך עצמו טהור כל כך, עד כי די לעסוק בו כדי להיטהר.

דבר זה מתואר גם בוֵדָאנְתַה-סוּתְרַה (3.2.26): פְּרַקָאשַׁשׁ צַ׳ה קַרְמַנִי אַבְּהְיָאסָאת "השירות-המסור הוא רב עוצמה והשפעה, ולעוסק בו מובטחת הארה." חייו

הקודמים של נָארַדַה מהווים דוגמה מעשית לכך. באותם חיים היה בנה של שפחה. הוא היה חסר השכלה, גם לא נולד למשפחה רמת יחס. אולם בשעה שאמו עסקה בשירותם של דְבֵקים גדולים, נהג לסייע בידה. לעיתים, בהעדרה, היה אף משרת אותם בעצמו. נָארַדַה אומר:

אוּצְ'צְ'הִישְׁטַה-לֵפָּאן אַנוּמוֹדִיתוֹ דְוִיגַ'יְהּ
סַקְרִית סְמַה בְּהוּנְגֵ'א תַד-אַפָּאסְתַה-קִילְבִּישַׁהּ
אֵוַם פְּרַוְרִיתְתַסְיַה וִישׁוּדְדְהַה-צֵ'תַסַס
תַד-דְהַרְמַה אֵוָאתְמַה-רוּצִ'יהּ פְּרַגָ'איַתֵא

בפסוק זה מהשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (1.5.25) נָארַדַה מתאר את חייו הקודמים לתלמידו וְיָאסַדֵוַה. הוא אומר שבהיותו ילד שירת אותם דְבֵקים טהורים במשך ארבעת חודשי שהותם, וזכה להימצא בחברתם. לעתים אותם קדושים היו מותירים שאריות מזון בצלחותיהם, והילד, שרחץ את כליהם, רצה לטעום שאריות אלה. הוא ביקש את רשותם, ולאחר שקיבלה, הוא אכל את השאריות, וכתוצאה מכך השתחרר מכל תגובות החטא. עם שהמשיך ואכל התנקה לבבו, והפך טהור כלב הקדושים. תוך כדי שמיעה וזימרה, חוו הדְבֵקים הדגולים בטעמו של שירות מסור בלתי פוסק לאל, וגם נָארַדַה פיתח בהדרגה טעם שכזה. נָארַדַה מוסיף ואומר:

תַתְרָאנְו-אַהַם קְרִישְׁנַה-קַתְהָאהּ פְּרַגָאיַתָאם
אַנוּגְרַהֵנָאשְׁרִינַוַם מַנוֹ-הַרָאהּ
תָאהּ שְׁרַדְדְהַיָא מֵא 'נוּ-פַּדַם וִישְׁרִינְוַתַהּ
פְּרִייַשְׁרַוַסְי אַנְגַה מַמָאבְּהַוַד רוּצִ'יהּ

בחברתם של הקדושים פיתח נָארַדַה את המשיכה לשמיעה וזימרה אודות תפארתו של האל ונעור בו רצון עז לשירות מסור. מכאן, כמתואר בוֵדָאנְתַה-סוּתְרַה, פְּרַקָאשַׁשׁ צַ'ה קַרְמַנִי אַבְּהְיָאסָאת: עצם העיסוק בשירות מסור מגלה לדָבֵק הכול, מוכנית, וביכולתו להבין. זה נקרא פְּרַתְיַקְשַׁה, או תפיסה ישירה.
המילה דְהַרְמְיַם פירושה "נתיב הדת". נָארַדַה היה בנה של שפחה. הוא לא זכה ללמוד בבית-ספר, ובסך הכול סייע לאמו. אלא שלמרבה המזל עסקה אמו בשירותם של דְבֵקים. גם הילד נָארַדַה זכה בהזדמנות כזו, ומעצם התרועעותו עמם זכה להגשים את הנעלה שבמטרות הדת כולן. שירות מסור, כדברי השְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (סַה וַי פּוּמְסָאם פַּרוֹ דְהַרְמוֹ יַתוֹ בְּהַקְתִיר אַדְהוֹקְשַׁגֵ'א) מהווה מטרת הדת העליונה. האנשים הדתיים אינם יודעים לרוב ששלמות הדת מתבטאת בשירות מסור. כפי שדנו כבר בפסוק האחרון של הפרק השמיני (וֵדֵשׁוּ יַגְ'נֵשׁוּ תַפַּהְסוּ צַ'יְוַה), הידע הוֵדִי נלמד בעיקר לצורך הגשמה עצמית. והנה כאן נָארַדַה, שלא

הלך לבית ספר של מורה רוחני מעולם ולא התחנך על-פי העקרונות הוֵדיים, זוכה ומגשים את תוצאותיו העליונות של הלימוד הוֵדי. עוצמתו של תהליך זה רבה כל כך, עד כי אפילו מבלי לקיים בדרך קבע את התרגול הדתי, ניתן להתעלות לשלמות העליונה. כיצד זה אפשרי? הספרות הוֵדית מאששת: אָצָ'ארְיַוָאן פּוּרוּשוֹ וֵדַה. מי שזוכה ומתרועע עם אָצָ'ארְיות דגולים, גם אם הוא חסר השכלה או שמעולם לא למד את הוֵדות, ביכולתו לדעת על בוריו את כל הידע הדרוש להגשמה עצמית.

תהליך השירות המסור מלא שמחה (סוּ-סוּקְהַם). מדוע? שירות מסור מורכב משְׂרַוַנַם קִירְתַנַם וִישְׁנוֹהּ. די לשמוע אודות תפארתו של האל או להאזין להרצאותיהם הפילוסופיות של אָצָ'ארְיות מוסמכים אודות ידע נשגב. פשוט, תוך כדי ישיבה, ניתן ללמוד; אחר ניתן לאכול את שאריותיו של המזון הטעים שהוגש כמנחה לאלוהים. השירות מלא חדווה בכל אחד משלביו, ואפשר לבצעו אפילו בעוני ובדלות. אישיות אלוה אומר, פַּתְרַם פּוּשְׁפַּם פְּהַלַם תוֹיַם: הוא נכון לקבל מדְבֵקו כל מנחה, ולו גם עלה, פרח, פרי או מעט מים. אלה מצויים בעולם כולו וכל אחד, מכל מעמד חברתי, יכול להגישם, ואלוהים יקבלם אם יוגשו באהבה. רבות הדוגמאות בתולדות העולם; חכמים דגולים כסַנַת-קוּמָארַה למשל, הפכו לדְבֵקים לאחר שטעמו את עלי התוּלַסִי שהוגשו כמנחה לכפות רגלי הלוטוס של האל. תהליך המסירות יפה עד מאוד וביצועו חדור כולו בשמחה. אלוהים אינו מעוניין בדברים שמוגשים לו, אלא באהבתו של המגיש.

נאמר כאן, שלא כדעתם של הוגי דעות המָאיָאוָאדִים, שהשירות המסור קיים לעד. אלה אמנם מתרגלים לפעמים שירות מסור לכאורה, אלא שלפי תפיסתם, הם ימשיכו ויתרגלו זאת עד לגאולה, ואז, כאשר יהיו בני-חורין, "ייטמעו באלוהים". שירות זמני ומוגבל שכזה אינו נחשב לשירות טהור. שירות מסור אמיתי ממשיך גם לאחר הגאולה. הדְבֵק אינו מנסה להיטמע באל. גם בכוכב הרוחני שבממלכת אלוהים הוא ממשיך ומשרת.

כפי שיסתבר מן הבְּהַגַוַד-גִּיתָא, שירות אמיתי מתחיל לאחר הגאולה. עם שהופך הדְבֵק לבן-חורין ומגיע לשלב הבְּרַהְמַן (בְּרַהְמַה-בְּהֻוּתַה), מתחיל שירותו המסור (סַמַה סַרְוֵשוּ בְּהֻוּתֵשוּ מַד-בְּהַקְתִים לַבְּהַתֵא פַּרָאם). אף לא אחד מתהליכי היוגה כגון קַרְמַה-יוֹגַה, גְ'נָאנַה-יוֹגַה, אַשְׁטָאנְגַה-יוֹגַה וכו', יכול להקנות באופן עצמאי הבנה אודות אישיות אלוה העילאי. באמצעות שיטות אלה ניתן אולי להתקדם כלשהו לעבר בְּהַקְתִי-יוֹגַה, אלא שמבלי להתעלות לשירות מסור, לא ניתן להבין את אלוהים. גם השְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם מאשש שהמדע של קְרִישְׁנַה, או מדע האלוהים, מובן רק למי שמתרגל שירות מסור, במיוחד שמיעת שְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם ובְּהַגַוַד-גִּיתָא מפיהם של דְבֵקים שהשיגו הגשמה עצמית. אֱוַם פְּרַסַנְנַה-מַנַסוֹ בְּהַגַוַד-בְּהַקְתִי-יוֹגַתַהּ. כאשר הלב מתנקה מכל איוולת, או אז ניתן להבין מהו אלוהים. משום כך נחשב שירות מסור בתודעת קְרִישְׁנַה למלך כל חינוך ולידע

הכמוס מכול. הוא מהווה צורת הדת הטהורה ביותר וביצועו קל ומלא חדווה. על הכול אפוא, לתרגלו.

פסוק 3

אַשְׁרַדְדַדְהָאנָאהּ פּוּרוּשָׁא דְהַרְמַסְיָאסְיַה פַּרַנְתַפַּה
אַפְּרָאפְּיַה מָאם נִיוַרְתַנְתֵא מְרִיתְיוּ-סַמְּסָארַה-וַרְתְמַנִי

אַשְׁרַדְדַדְהָאנָאהּ—חסרי אמונה; פּוּרוּשָׁאהּ—אנשים כאלו; דְהַרְמַסְיַה—בתהליך הדת; אַסְיַה—הזה; פַּרַם-תַפַּה—הו מייסר האויב; אַפְּרָאפְּיַה—אינם משיגים; מָאם—אותי; נִיוַרְתַנְתֵא—חוזרים; מְרִיתְיוּ—של מוות; סַמְּסָארַה—בקיום החומרי; וַרְתְמַנִי—לנתיב.

הו מייסר האויב, מי שאינם מאמינים בשירות המסור, לא יגיעו אלי. אלה שבים לנתיב הלידה והמוות שבעולם חומרי זה.

ללא אמונה, לא ניתן לתרגל שירות מסור; זוהי משמעות הפסוק. אמונה נוצרת בחברתם של דְבֵקים. מי שגם לאחר ששמעו את הוכחות הספרות הוֶדית מבני סמכא דגולים, אינם מאמינים באלוהים, הם חסרי מזל עד מאוד. אלה נשארים ספקנים ואינם יכולים לתרגל ביציבות את השירות המסור לאל. מכאן שאמונה היא הגורם החשוב ביותר להתקדמות בתודעת קְרִישְׁנַה. בצַ׳יְתַנְיַה-צַ׳רִיתָאמְרִיתַה נאמר שאמונה פירושה ההכרה המלאה שעל ידי השירות לאישיות-אלוה, שְׂרִי קְרִישְׁנַה, ניתן להשיג את מלוא השלמות. זוהי אמונה אמיתית. בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (4.31.14) נאמר:

יַתְהָא תַרוֹר מֻולַה-נִישֵׁצַ׳נֵנַה
תְרִיפְּיַנְתִי תַת-סְקַנְדְהַה-בְּהוּג׳וֹפַּשָׁאקְהָאהּ
פְּרָאנוֹפַּהָארָאץ׳ צַ׳ה יַתְהֵנְדְרִייָאנָאם
תַתְהַיְוַה סַרְוָארְהַנַם אַצְ׳יוּתֵגְ׳יָא

״הסגידה לאישיות אלוה העילאי באמצעות שירות מסור מספקת מוכנית את האלים-למחצה, שהם חלקיו, ממש כשם שהשקיית שורש העץ מעניקה און לגזעו, לענפיו ולכל שאר חלקיו, וכשם שהזנת הקיבה מפיחה חיים בחושים ובאברי הגוף.״ מכאן שעם תום קריאת הבְּהַגַוַד-גִיתָא, על הקורא להסכים כליל עם מסקנותיה: עליו לנטוש את עיסוקיו כולם ולהתקדש לשירותו של האל, קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה העילאי. המשוכנעות בפילוסופית חיים זו היא אמונה. התהליך של תודעת קְרִישְׁנַה פירושו פיתוחה של אמונה שכזו.

האנשים המודעים לקְרִישְׁנַה נחלקים לשלושה. הקבוצה השלישית הם חסרי האמונה. גם אם אלה עוסקים לכאורה בשירות מסור, אין ביכולתם להגיע לשלב השלמות העליון. קרוב לוודאי שייפלטו במרוצת הזמן. אפשר שיעסקו בשירות כלשהו. אולם כיוון שלא הגיעו לכלל שכנוע ואמונה, הרי שקשה להם להתמיד בתודעת קְרִישְׁנַה. במהלך פעולת ההטפה שלנו אנו נתקלים בדוגמאות מעשיות לכך; ישנם אנשים שבאים ונרתמים לשירות כלשהו בתודעת קְרִישְׁנַה מתוך מניעים נסתרים כלשהם. אולם ברגע שמצבם הכלכלי משתפר כלשהו, אלה נוטשים את התהליך ושבים לדרכם הקודמת.

ההתקדמות בתודעת קְרִישְׁנַה תלויה באמונה בלבד. ובאשר לפיתוחה של אמונה, דָבֵק ממעלה ראשונה הוא מי שבקיא בספרות השירות המסור וניחן באמונה איתנה. בדרגה השנייה מצויים אלה שאמונתם איתנה, אף שאינם מתקדמים כל כך בהבנת ספרות המסירות. הם מאמינים שקְרִישְׁנַה-בְּהַקְתִי, או שירות לקְרִישְׁנַה, הוא הדרך הטובה ביותר, ומתוך אמונה שכזו, הם בוחרים לתרגלו. אלה נעלים מבני הקבוצה השלישית, אשר משוללים ידע מושלם, כמו גם הכרה מלאה, אולם מנסים לעקוב אחר התהליך בזכותה של חברה טובה ובזכות פשטותם. מי שמצוי בשלב השלישי של תודעת קְרִישְׁנַה עלול למעוד, מי שהתעלה לשלב השני אינו מועד עוד, אולם דָבֵק ממעלה ראשונה, אין עוד סיכוי שימעד לעולם. זה יוסיף ויתקדם ובסופו של דבר ישיג את התוצאה הנכספת. אדם מדרגה שלישית מאמין אמנם ששירות מסור לקְרִישְׁנַה הוא טוב, אלא שלא קנה עדיין ידע מספיק אודות קְרִישְׁנַה מכתבי קודש כשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם ובְּהַגַוַד-גִיתָא. לעיתים דְבֵקים כאלה נוטים כלשהו לקַרְמַה-יוֹגַה וגְ׳נָאנַה-יוֹגַה, ולעיתים נפשם מוטרדת. אולם עם שהזיהום של קַרְמַה-יוֹגַה וגְ׳נָאנַה-יוֹגַה נעלם, אלה מתעלים לשלב השני והראשון. גם האמונה בקְרִישְׁנַה נחלקת לשלוש, ומתוארת בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם. מתוארים שם, בספר האחד-עשר, התקשרות מדרגה ראשונה, התקשרות מדרגה שנייה, והתקשרות מדרגה שלישית. מי שלא פיתחו אמונה, גם לאחר שמיעה אודות קְרִישְׁנַה או אודות תפארתו של השירות המסור, וחושבים שזו אך הפרזה והילול שווא, עבורם נתיב זה קשה עד מאוד, גם אם ינסו ויתרגלו לכאורה שירות מסור. סיכוייהם להגעה לשלמות מזעריים ביותר. מכאן שאמונה חשובה ביותר לביצוע שירות מסור.

פסוק 4

מַיָא תַתַם אידַם סַרְוַם גַ׳גַד אַוְיַקְתַה-מוּרְתִינָא
מַת-סְתְהָאני סַרְוַה-בְּהוּתָאני נַה צָ׳אהַם תֵשְׁו אַוַסְתְהִיתַה

מַיָא—באמצעותי; תַתַם—חדור; אידַם—הזה; סַרְוַם—כל; גַ׳גַת—העולם; אַוְיַקְתַה-מֻורְתינָא—בדמותי הסמויה; מַת-סְתְהָאני—נמצאות בי; סַרְוַה-בְּהֻותָאני—כל ישויות-החיים; נַה—לא; צַ׳ה—ו-; אַהַם—אני; תֵשו—בהם; אַוַסְתְהיתַהּ—שרוי.

בדמותי הסמויה שורה אני ביקום זה כולו. כל הישויות נמצאות בי, אולם אני אינני בהן.

אישיות אלוה העילאי אינו נתפס בחושים הגשמיים. נאמר,

אַתַהּ שְׂרִי-קֻרישְׁנַה-נָאמָאדי נַה בְּהַוֵד גְרָאהְיַם אינְדְרייַיְהּ
סֵוּוֹנְמוּקְהֵא הי ג׳יהְוָאדַוּ סְוַיַם אֵוַה סְפְּהוּרַתְי אַדַהּ
(בְּהַקְתי-רַסָאמְרִיתַה-סינְדְהוּ 1.2.234)

שמו של קֻרישְׁנַה, תהילתו, עלילותיו וכו׳ – לא ניתן להבינם באמצעות חושים חומריים. אלה נגלים רק למי שעוסק בשירות טהור תחת הדרכה מתאימה. בבְּרַהְמַה-סַמְהיתָא (5.38) נאמר, פְּרֵמָאנְגַ׳נַה-צְ׳צְ׳הוּריתַה-בְּהַקְתי-וילוֹצַ׳נֵנַה סַנְתַהּ סַדַיְוַה הְרִידַיֵשוּ וילוֹקַיַנְתי: מי שפיתח אהבה נשגבת לאישיות אלוה העילאי, גוֹוינְדַה, יכול לראות אותו בתוך עצמו ומחוצה לו. מכאן שהוא נסתר מעיניהם של כלל האנשים.

נאמר כאן שאף שאלוה עליון שורה בכול ומצוי בכול, הוא מעבר לתפיסה החושית הגשמית. דבר זה מצוין במילה אַוְיַקְתַה-מֻורְתינָא. אולם אף שאיננו יכולים לראותו, הכול נמצא ונח בו.

בפרק השביעי הסברנו שהבריאה החומרית כולה היא צירוף של שני אוניו של האל – העילי, הרוחני, והנחות, החומרי. אונו של האל מתפשט בבריאה כולה, ממש כמו קרני השמש הפזורות ביקום כולו, והכול נח על אונו.

מכל מקום, אין להסיק כי מאחר שאלוהים מצוי בכול, הרי שאיבד את קיומו הייחודי. כדי להזים טענה זו, האל אומר: ״אני מצוי בכול, והכול מצוי בי, ואף על פי כן אני נבדל.״ מלך למשל, מחזיק בממשלה שמייצגת את אונו; משרדי הממשלה השונים מהווים בסך הכול אונים שונים של המלך, וכל אחד מאלה שואב סמכותו מכוחו של המלך. אלא שאין לצפות שהמלך יימצא בעצמו בכל אחד מן המשרדים. זוהי אמנם דוגמה גסה, אולם בדומה לכך, כל התופעות שאנו רואים וכל הקיים – בעולם החומרי וברוחני – הכול נשען על אונו של אישיות אלוה העילאי. הבריאה מתחוללת על-ידי אוניו הפזורים בכול.

בבְּהַגַוַד-גִיתָא נאמר, וישְׁטַבְּהְיָאהַם אידַם קֻרִיתְסְנַם: הוא נוכח בכול באמצעות ייצוגו האישי ובאמצעות אוניו השונים הפזורים הכול.

פסוק 5

נַה צַ׳ה מַת-סְתְהָאני בְּהֻוּתָאני פַּשְׂיַה מֶא יוֹגַם אַיְשְׂוַרַם
בְּהֻוּתַה-בְּהְרִין נַה צַ׳ה בְּהֻוּתַה-סְתְהוֹ מַמָאתְמָא בְּהֻוּתַה-בְּהָאוַנַהּ

נַה—לעולם לא; צַ׳ה—גם; מַת-סְתְהָאני—שרויה בי; בְּהֻוּתָאני—הבריאה כולה; פַּשְׂיַה—ראה; מֶא—שלי; יוֹגַם אַיְשְׂוַרַם—כוח מיסטי בלתי נתפש; בְּהֻוּתַה-בְּהְרִית—מקיים כל ישויות החיים; נַה—לעולם לא; צַ׳ה—גם; בְּהֻוּתַה-סְתְהַהּ—נמצא בהתגלות החומרית; מַמַה—שלי; אָתְמָא—עצמי; בְּהֻוּתַה-בְּהָאוַנַהּ—מקור כל ההתגלויות.

אלא שבו-זמנית כל הנברא אינו מצוי בי. הבט נא וראה את שפעת יכולתי המיסטית! אף על פי שאני הוא מקיימן של כל ישויות החיים, ואף שאני נמצא בכול, איני חלק מעולם התופעות הזה, שהרי אני הוא מקור הבריאה.

האל אומר שהכול נשען עליו (מַת-סְתְהָאני סַרְוַה-בְּהֻוּתָאני). אין להבין זאת שלא כראוי. למעשה, האל אינו טורח בעצמו בקיום והחזקת ההתגלות החומרית. ישנה תמונה של אטלס הנושא את כדור הארץ על כתפיו; הוא נראה תשוש מאוד באוחזו בכדור גדול שכזה. אלא שאין לדימוי מעין זה ולא כלום עם החזקתו של קְרִישְׁנַה את היקום הנברא. הוא אומר שאף שהכול נשען עליו, הוא נשאר נבדל. מערכות הכוכבים מרחפות בחלל, וחלל זה הוא אונו של האל. אולם הוא עצמו נבדל מן החלל. מעמדו שונה. משום כך הוא אומר: "אף שהכול מצוי על אוני הבלתי נתפס, אני, כאישיות אלוה העילאי, הנני נבדל מאלה". זהו אונו הבלתי נתפס של אלוהים.

במילון הוֶדי נירוּקְתי נאמר, יוּגְ׳יַתֶא ׳נֶנַה דוּרְגְהַטֶשׁוּ קָארְיֶשׁוּ: "האל העליון מבצע עלילות מופלאות ובלתי נתפסות באמצעות אונו." אישיותו חדורה כולה באונים שונים, והחלטיותו מתבטאת בעובדות של ממש. כך יש להבין את אישיות אלוה. גם אם עולה בדעתנו לעשות משהו, רבים כל כך המכשולים שעומדים בדרכנו, ולעיתים אנו מצליחים במשימתנו ולעיתים נכשלים. בעוד שכאשר קְרִישְׁנַה רוצה, הכול מתבצע, מעצם רצונו, ובשלמות כה רבה, עד כי לא ניתן אפילו לשער כיצד זה נעשה. האל מסביר זאת: אף שהוא מחזיק בהתגלות החומרית ומקיימה, הוא אינו נוגע בה. הכול נברא, מתקיים ונכחד ברצונו בלבד. אין כל הבדל בינו עצמו למֶחשָבו (כמו ההבדל שבינינו עצמנו לבין מֶחשָבנו החומרי הנוכחי). זאת משום שהוא מהות רוחנית מוחלטת.

האל מצוי בכול בו-זמנית. אלא שאדם פשוט אינו מסוגל להבין כיצד בו בזמן הוא גם בעל קיום ייחודי. אף שהכול נשען עליו, הוא עצמו שונה מעולם התופעות החומרי. דבר זה מוסבר כאן כיוֹגַם אַיְשְׂוַרַם, או כוחו המיסטי של האל.

פסוק 6

יַתְהָאקָאשַׁה-סְתְהִיתוֹ נִיתְיַם וָאיוּהּ סַרְוַתְרַה-גוֹ מַהָאן
תַתְהָא סַרְוָאנִי בְּהֻוּתָאנִי מַת-סְתְהָאנִיתְי אוּפַּדְהָארַיַה

יַתְהָא—כפי ש-; אָקָאשַׁה-סְתְהִיתַהּ—נמצאת בשמים; נִיתְיַם—תמיד; וָאיוּהּ—הרוח; סַרְוַתְרַה-גַהּ—נמצאת בכול מקום; מַהָאן—כבירה; תַתְהָא—כך; סַרְוָאנִי בְּהֻוּתָאנִי—כל ישויות-החיים; מַת-סְתְהָאנִי—נמצאות בי; איתי—כך; אוּפַּדְהָארַיַה—נסה להבין.

דע כי יצורי הבריאה כולם מצויים בי, ממש כשם שהרוח העַזה, הנושבת בכל מקום, מצויה תמיד בשמיים.

אדם פשוט אינו מסוגל לתפוס למעשה, כיצד הבריאה החומרית אדירת המימדים מצויה כולה באל. מכל מקום, האל נותן דוגמא שאמורה לסייע כלשהו להבין זאת. השמיים הם אולי התופעה הגדולה ביותר בתחום תפיסתנו. בתוכם מהווה הרוח או האוויר התופעה הגדולה ביותר. תנועת האוויר משפיעה על כלל התנועות בעולם. אולם למרות גדלותה, מצויה הרוח בשמיים ולא מחוצה להם. בדומה לכך, תופעות היקום קיימות כולן ברצונו של אלוהים, וכולן כפופות לרצון עליון זה. כפי שאנו מרבים לומר, אף לא גבעול עשב אחד נע ללא רצונו של אישיות אלוה. הכול נע אם כן, ברצונו: הכול נברא ברצונו, הכול מתקיים, והכול נכחד. ואף על פי כן הוא נבדל מהכול, ממש כשם שהשמיים נבדלים תמיד מתנועת הרוח. באוּפּנִישַׁדות נאמר, יַד-בְּהִישָׁא וָאתַהּ פַּוַתֵא: "הרוח נושבת מפחד מפני האל העליון." (תַיְתְתִירִייַה אוּפּנִישַׁד 2.8.1) בבְּרִיהַד-אָרַנְיַקַה אוּפּנִישַׁד (3.8.9) נאמר, אֶתַסְיַה וָא אַקְשַׁרַסְיַה פְּרַשָׁאסַנֵא גָארְגִי סֻוּרְיַה-צַ׳נְדְרַמַסוּ וידְהְרִיתַוּ תִישְׁטְהַתַהּ אֶתַסְיַה וָא אַקְשַׁרַסְיַה פְּרַשָׁאסַנֵא גָארְגִי דְיָאוּ-אָפְּרִיתְהִיוְיַוּ וידְהְרִיתַוּ תִישְׁטְהַתַהּ. "השמש, הירח ושאר הכוכבים כולם נעים על-פי צו עליון, בהשגחתו של אישיות אלוה העילאי." בבְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא (5.52) נאמר:

יַץ׳-צַ׳קְשׁוּר אֶשַׁה סַוִיתָא סַקַלַה-גְרַהָאנָאם
רָאגָ׳א סַמַסְתַה-סוּרַה-מֻוּרְתִיר אַשֵׁשַׁה-תֵגָ׳אהּ
יַסְיָאגְ׳נַיָא בְּהְרַמַתִי סַמְבְּהְרִיתַה-קָאלַה-צַ׳קְרוֹ
גוֹוִינְדַם אָדִי-פּוּרוּשַׁם תַם אַהַם בְּהַגָ׳אמִי

זהו תיאור תנועת השמש. נאמר שהשמש נחשבת לאחת מעיניו של האל. אוניה אדירים ובכוחה להפיץ אור וחום. ואף על פי כן זו נעה במסלולה, לרצונו העליון של גוֹוינְדַה. מהספרות הוֵדית מסתבר שעולם התופעות החומרי, שנראה אדיר ומופלא, נתון כולו לשליטתו של אישיות אלוה העילאי. פסוקים מאוחרים יותר בפרק זה עוד יוסיפו ויסבירו זאת.

פסוק 7

סַרְוַה-בְּהֻוּתָאני קַוּנְתֵיַה פְּרַקְרִיתִים יָאנְתי מָאמִיקָאם
קַלְפַּה-קְשַׁיֵא פּוּנַס תָאני קַלְפָּאדַו ויסְרִיגָ׳אמִי אַהַם

סַרְוַה-בְּהֻוּתָאני—כל היצורים הנבראים; קַוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; פְּרַקְרִיתִים—אל הטבע; יָאנְתי—נכנסים; מָאמִיקָאם—שלי; קַלְפַּה-קְשַׁיֵא—בסוף העידן; פּוּנַה—שוב; תָאני—אותם; קַלְפַּה-אָדַו—בתחילת העידן; ויסְרִיגָ׳אמִי—אני יוצר; אַהַם—אני.

הו בן קוּנְתִי, עם קץ העידן, נכנסות כל התופעות החומריות אל הווייתי, ועם ראשיתו של עידן נוסף, בעזרת אוני אני שב ובוראן.

בריאת עולם התופעות החומרי, קיומו וכיליונו תלויים כליל ברצונו העליון של אישיות-אלוה. "בקץ העידן" פירושו עם מותו של בְּרַהְמָא. בְּרַהְמָא חי מאה שנים, ויום אחד שלו נאמד ב-4,300,000,000 שנים ארציות. משך לילו זהה. חודשו מורכב משלושים ימים ולילות כאלה, ושנתו היא בת שניים עשר חודשים. חורבן היקום או כיליונו מתחולל לאחר מאה שנים שכאלה, עם מותו של בְּרַהְמָא. פירושו של דבר שאותה אנרגיה שנגלית בידי האל, שבה ומתכנסת בתוכו. ואז, בשעת הצורך, שב האל ומגלה ברצונו את היקום. בַּהוּ סְיָאם: "אף שאני אחד, אני אהפוך לרבים." זוהי הגרסה הוֵדית (צְ׳הָאנְדוֹגְיַה אוּפַּנִישַׁד 6.2.3). הוא מתרחב באנרגיה החומרית, ובריאת היקום שבה ומתחוללת.

פסוק 8

פְּרַקְרִיתִים סְוָאם אַוַשְׁטַבְּהְיַה ויסְרִיגָ׳אמי פּוּנַה פּוּנַה
בְּהֻוּתַה-גְרָאמַם אימַם קְרִיתְסְנַם אַוַשַּׁם פְּרַקְרִיתֵר וַשָּׁאת

פְּרַקְרִיתִים—אל הטבע החומרי; סְוָאם—שלי עצמי; אַוַשְׁטַבְּהְיַה—בהיכנסי; ויסְרִיגָ׳אמי—אני יוצר; פּוּנַה פּוּנַה—שוב ושוב; בְּהֻוּתַה-גְרָאמַם—את ההתגלות החומרית; אימַם—הזו; קְרִיתְסְנַם—כולה; אַוַשַּׁם—מוכנית; פְּרַקְרִיתֵה—של הטבע; וַשָּׁאת—בכוח.

סדרי הבריאה כולם כפופים לי. ברצוני מתגלה היקום מוכנית, פעם אחר פעם, וברצוני הוא נכחד לבסוף.

העולם החומרי הוא גילוי אונו הנחות של אישיות אלוה העילאי. נושא זה נדון כבר מספר פעמים. בעת הבריאה שרויה האנרגיה החומרית כמַהַת-תַתְּוַה, והאל, בהתגלות הפּוּרוּשַׁה הראשונה שלו (מַהָא-וישְׁנוּ) נכנס לתוכה. הוא שרוע

בים הסיבה ונושף החוצה יקומים לאינספור, ואז, שב ונכנס לתוך כל יקום כגַרְבְּהוֹדַקָה-שָׂאִיִ וישְׁנוּ. היקומים כולם נבראים בצורה זו. אלוה-עליון שב ומתרחב לקְשִׁירוֹדַקָה-שָׂאִיִ וישְׁנוּ, ונכנס לכול – אפילו לאטום המזערי. זוהי העובדה אשר מוסברת כאן; אלוהים נמצא בכול.

ישויות החיים מופְרות אז לתוך הטבע החומרי, ומתגלות במצבי קיום שונים, בהתאם לפעילותן בעבר. כך מתחילה פעילות העולם החומרי. פעילותם של מיני החיים השונים מתחילה מרגע הבריאה; מכאן שאלה אינם מתפתחים בהדרגה, אלא נוצרים עם בריאתו של היקום. אדם, חיות, בהמות, ציפורים – הכול נוצרים בו-זמנית, שהרי תשוקותיהן של ישויות החיים בעת החורבן הקודם שבות עתה ומתגלות. המילה אַוַשַׁם מציינת בבירור שלישויות החיים אין ולא כלום עם תהליך זה. מצב הווייתן בחייהן הקודמים שבבריאה הקודמת בסך הכול שב ומתגלה. כל זה נעשה ברצונו של העליון. כזהו אונו הבלתי נתפס של אישיות אלוה העילאי. לאחר בריאתם של מיני החיים השונים, אין לאלוהים עוד כל קשר עמם. הבריאה נועדה לספק את נטיותיהן של ישויות החיים השונות, ולאל אין כל מעורבות בזה.

פסוק 9

נַה צַ׳ה מָאם תָאני קַרְמָאני ניבַּדְהְנַנְתי דְהַנַנְָגַ׳יַה
אוּדָאסִינַה-וַד אָסִינַם אַסַקְתַם תֵשׁוּ קַרְמַסוּ

נַה—לעולם לא; צַ׳ה—גם; מָאם—אותי; תָאני—הללו; קַרְמָאני—הפעילויות; ניבַּדְהְנַנְתי—כובלות; דְהַנַם-גַ׳יַה—הו כובש העושר; אוּדָאסִינַה-וַת—כמו נייטרלי; אָסִינַם—שרוי; אַסַקְתַם—ללא משיכה; תֵשׁוּ—הללו; קַרְמַסוּ—לפעילויות.

הו דְהַנַנְָגַ׳יַה, אין מעשים אלה יכולים לכובלני. לעד אני נבדל מכל פעילות חומרית, כמו חופשי מכל מעורבות.

אין להסיק מכך שאישיות אלוה העילאי שרוי בחוסר מעשה. בעולמו הרוחני הוא מצוי בפעילות מתמדת. בבְּרַהְמַה-סַמְהיתָא (5.6) נאמר, אָתְמָארָאמַסְיַה תַסְיָאסְתי פְּרַקְרִיתְיָא נַה סַמָאגַמַה: "הוא שרוי תמיד בפעילות רוחנית, נצחית ומלאת חדווה, ואין לו דבר עם פעילות חומרית." הפעילות החומרית מתבצעת באמצעות אוניו השונים.

האל העליון אינו מתערב בעצמו בפעילות החומרית שבעולם הנברא. אי-מעורבות זו מצוינת במילה אוּדָאסִינַה-וַת. אף שכל פרט ופרט בפעילות החומרית

נתון לשליטתו, הוא עצמו נשאר כמו בלתי מעורב. דומה הדבר לשופט אשר יושב על כס-המשפט. דברים כה רבים מתרחשים בפקודתו – מישהו ניתלה, מישהו מושלך לכלא, מישהו זוכה בממון רב – אולם הוא נשאר נייטרלי. הוא אינו מעורב בזכיות ובהפסדים הללו. כמותו, גם האל אינו מעורב, אף שידו מצויה בתחומי הפעולה כולם.

בוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה (2.1.34) נאמר, וַיְשַׁמְיַה-נַיְרְגְהְרִינְיֵא נַה: הוא אינו חלק משניויות העולם החומרי; הוא נשגב לאלה. גם אינו קשור לבריאת העולם או לחורבנו. ישויות החיים לובשות את צורותיהן השונות במיני החיים השונים בהתאם למעשי עברן, והוא לא מתערב בזה.

פסוק 10

מַיָאדְהְיַקְשֵׁנַה פְּרַקְרִיתִיהְ סֻוּיַתֵא סַה-צַ׳רָאצַ׳רַם
הֵתוּנָאנֵנַה קַוּנְתֵיַה גַ׳גַד ויפַּריוַרְתַתֵא

מַיָא—באמצעותי; אַדְהְיַקְשֵׁנַה—באמצעות המשגיח; פְּרַקְרִיתִיהְ—הטבע החומרי; סֻוּיַתֵא—מתגלה; סַה—יחד עם; צַ׳רַה-אַצַ׳רַם—הנע והנייח; הֵתוּנָא—בשל הסיבה; אַנֵנַה—הזו; קַוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; גַ׳גַת—ההתגלות הקוסמית; ויפַּריוַרְתַתֵא—פועלת.

הו בן קוּנְתִי, הטבע החומרי, שהנו אחד מאוני, פועל תחת השגחתי ומייצר את כל ישויות החיים הנעות והנייחות. תחת חוקיו נבראת התגלות זו ונכחדת שוב ושוב.

נאמר כאן בבירור, שאישיות אלוה העילאי, אף שנבדל מפעולות העולם החומרי, הוא מכוונן העליון. הוא הרצון העליון שמאחורי עולם התופעות, בעוד שניהולו של העולם נתון בידי הטבע החומרי.

שְׁרִי קְרִישְׁנַה מוסיף ואומר בבְּהַגַוַד-גִיתָא, ״אני האב״ של ישויות החיים שבמיני החיים השונים כולם. ממש כשם שאב מפרה את רחם האם בזרע הילד, מפרה האל את הטבע החומרי, באמצעות מבטו, בישויות חיים, ואלה מופיעות בצורות ובמינים שונים, בהתאם למאווייהן ולמעשיהן בעבר. ישויות החיים הללו כולן נולדות אמנם ממבטו של האל, אלא שהן זוכות בגוף מסוים בהתאם למעשיהן ולמאווייהן בעבר. מכאן שהאל אינו קשור לבריאה החומרית במישרין. הוא בסך הכול מביט לעברה, ומיד זו נכנסת לפעולה והכול נברא. עצם העפת מבטו לעבר הטבע החומרי מהווה אמנם פעולה כלשהי, אך אין הוא מעורב ישירות בבריאת

העולם החומרי. בסְמְריתִי ניתנת דוגמה זו: אדם שעומד בקרבתו של פרח ריחני, קולט את ריחו בחוש הריח שלו. אולם הריח והפרח שניהם נבדלים זה מזה. דומה לזה הזיקה שבין העולם החומרי לבין אישיות אלוה העילאי; אין לאל דבר עם עולם זה, אף שהוא בוראו באמצעות מבטו וצוויו. מכאן, שללא השגחתו של אישיות אלוה העילאי, לא יכול הטבע החומרי לעשות דבר. בו-זמנית, האל גם נבדל ובלתי קשור לפעילות החומרית.

פסוק 11

אַוַגָ׳אנַנְתי מָאם מֻוּדְהָא מָאנוּשִׁים תַנוּם אָשְׁריתַם
פַּרַם בְּהָאוַם אַגָ׳אנַנְתוֹ מַמַה בְּהֻוּתַה-מַהֶשְׁוַרַם

אַוַגָ׳אנַנְתי—מזלזלים; מָאם—בי; מֻוּדְהָאהּ—כסילים; מָאנוּשִׁים—בדמות אדם; תַנוּם—גוף; אָשְׁריתַם—מקבל על עצמי; פַּרַם—הנשגב; בְּהָאוַם—את הטבע; אַגָ׳אנַנְתַהּ—מבלי לדעת; מַמַה—שלי; בְּהֻוּתַה—של כל הקיים; מַהָא-אִישְׁוַרַם—האל העליון.

הכסילים ממעיטים בערכי בשעה שאני מתגלה בדמות אדם. אין הם יודעים את טבעי הנשגב כאדון העליון של כל הקיים.

מהסבריהם של הפסוקים הקודמים שבפרק זה מסתבר שאישיות אלוה אינו אדם רגיל, גם בשעה שהוא מופיע כבן אנוש. מי שמכוון את בריאת ההתגלות הקוסמית, קיומה וחורבנה, לא יתכן שיהיה בן אנוש. אף על פי כן רבים הסכלים שחושבים את קְרִישְׁנַה לאדם חזק גרידא. למעשה, הוא אישיות אלוה המקורי, האל העליון, והבְּרַהְמַה-סַמְהיתָא מאשש זאת (אִישְׁוַרַהּ פַּרַמַהּ קְרִישְׁנַה).
ישנם אִישְׁוַרות, או שליטים רבים, והאחד נראה חשוב מרעהו. בעולם החומרי, על-פי סדרי מנהל רגילים, קיים פקיד או מנהל כלשהו, מעליו עומד מזכיר, מעליו שר, ומעליו נשיא. ואף שכל אחד מאלה הוא שליט, הוא נשלט בו בזמן בידי אחרים. בבְּרַהְמַה-סַמְהיתָא נאמר שקְרִישְׁנַה הוא השליט העליון; אכן, רבים השליטים בעולם החומרי וברוחני, אלא שקְרִישְׁנַה הוא העליון (אִישְׁוַרַהּ פַּרַמַהּ קְרִישְׁנַהּ), וגופו הוא סַץ׳-צִי׳ד-אָנַנְדַה, לא חומרי.
גוף חומרי אינו מסוגל לבצע אותם דברים מופלאים שמתוארים בפרקים הקודמים. גופו של אלוהים הוא נצחי ומלא בחדווה וידע. אף על פי כן מתכחשים לו הסכלים וחושבים אותו לאדם רגיל. גופו נקרא מָאנוּשִׁים, כיוון שהוא נוהג כאדם, כחברו של אַרְג׳וּנַה, כמדינאי אשר מעורב בקרב בקוּרוּקְשֵׁתְרַה. הוא נוהג

כאדם מבחינות רבות, ואף על פי כן גופו הוא סַץ׳-צִ׳יד-אָנַנְדַה-ויגְרַהַה, גוף של חדווה נצחית וידע מוחלט. מילות הוֶדות מאששות זאת. סַץ׳-צִ׳יד-אָנַנְדַה-רֻוּפָּאיַה קְרִישְׁנָאיַה: ״הנני משתחווה לפני אישיות-אלוה, קְרִישְׁנַה, שהנו דמות נצחית של חדווה וידע.״ (גוֹפָּאלַה-תָאפַּנִי אוּפַּנִישַׁד 1.1) ישנם תיאורים נוספים: תַם אֶקַם גוֹוינְדַם: ״אתה הנך גוֹוינְדַה, מקור עונג לחושים ולפרות.״ סַץ׳-צִ׳יד-אָנַנְדַה-ויגְרַהַם: ״דמותך נשגבת, ומלאה בידע וחדווה לעד.״ (גוֹפָּאלַה-תָאפַּנִי אוּפַּנִישַׁד 1.38).

אף על פי שגופו של קְרִישְׁנַה נשגב וחדור חדווה וידע, רבים המלומדים לכאורה ומפרשי הבְּהַגַוַד-גִיתָא שחושבים את קְרִישְׁנַה לאדם רגיל. אותם מלומדים אפשר שנולדו עתה כאנשים רבי כישורים, בזכות מעשיהם הטובים בעבר, אלא שהניסיון לייחס תפיסה שכזו לקְרִישְׁנַה מקורו בחוסר ידע. מי שדוגל בכך נקרא מֻוּדְהַה, שהרי רק סכלים חושבים את קְרִישְׁנַה לאדם רגיל. אלה חושבים אותו לאדם רגיל כיוון שאינם יודעים אודות מעשיו העלומים ואוניו השונים. הם אינם יודעים שגופו מגלם ידע וחדווה מושלמים. הוא אדון כל היש, ובכוחו להעניק גאולה לכול. מאחר שאינם מודעים לאינספור מעלותיו הנשגבות, הרי שהם ממעיטים בערכו.

אלה אינם יודעים גם שהאל מתגלה בעולם החומרי באמצעות אונו הפנימי. הוא אדון האנרגיה החומרית. הוא מכריז, כפי שהוסבר במקומות רבים (מַמַה מָאיָא דוּרַתְיַיָא), שהאנרגיה החומרית, אף שחזקה מאוד, נתונה לשליטתו. מכאן שרק מי שמתמסר לו, יכול להיחלץ משעבודה.

אותו אישיות-אלוה, שנשמה שמתמסרת לו נחלצת מהשפעת האנרגיה החומרית, ושהוא עצמו הנו מכוונו של הטבע הקוסמי כולו, מקיימו ומחריבו – כיצד יתכן שגופו יהיה חומרי, כשלנו? מכאן שתפיסה שכזו לגבי קְרִישְׁנַה היא אווילות גמורה. אלא שהסכלים אינם מסוגלים להבין כיצד האל, אשר נראה כבן-אנוש, שולט בכל אטום, כמו גם ביקום הענק. הגדול מכול והזעיר מכול הם מעבר לתפיסתם. משום כך אינם תופסים כיצד דמות אנוש יכולה לשלוט בו-זמנית במזערי ובאינסופי. אלא שלמעשה, אף שהוא שולט בהם, הוא נבדל מגילויים אלה כולם. לגבי היוֹגַם אַיְשְׁוַרַם שלו, או אונו הנשגב והבלתי נתפס, נאמר בבירור שביכולתו לשלוט באינסופי ובסופי בו-זמנית, ואף להישאר נבדל. סכלים אינם מבינים כיצד קְרִישְׁנַה, שנראה כאדם, שולט בסופי ובאינסופי, בעוד שהדְבֵקים הטהורים מבינים, כיוון שהם יודעים שהוא אישיות אלוה העילאי. משום כך הם מתמסרים לו כליל ועוסקים בתודעת קְרִישְׁנַה, בשירות מסור לאל.

האימפרסונליסטים והפרסונליסטים חלוקים ביניהם בנקודות רבות לגבי הופעתו של אישיות אלוה כבן-אנוש. אך אם ניוועץ בבְּהַגַוַד-גִיתָא ובשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, שמהווים הסמכות העליונה במדע של קְרִישְׁנַה, נמצא שקְרִישְׁנַה הוא אישיות

אלוה העילאי. הוא אינו אדם רגיל, אף שהוא מופיע עלי אדמות כבן אנוש. בספר הראשון של השְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, פרק ראשון, שואלים החכמים בראשותו של שַׁוּנַקָה אודות מעשיו של קְרִישְׁנַה, ואומרים:

קְרִיתָנִן קִילַה קַרְמָאנִי סַהַה רָאמֵנַה קֵשַׁוָה
אַתִי-מַרְתְיָאני בְּהַגַוָאן גֻוּדְהַה קַפַּטַה-מָאנוּשַׁה

״שְׁרִי קְרִישְׁנַה, אישיות-אלוה, שיחק בתפקיד אדם עם בַּלַרָאמַה, ובמסווה זה ביצע מעשים על-אנושיים רבים.״ (בְּהָאגַוַתַם 1.1.20) הופעתו של אלוהים כאדם מבלבלת את הסכלים. איש לא מסוגל לבצע אותם מעשים מופלאים שקְרִישְׁנַה ביצע כשהיה עלי אדמות. כאשר הוא הופיע לפני אביו ואמו, וַסוּדֵוַה ודֵוַקִי, הוא הופיע עם ארבע ידיים. אולם למשמע תפילתם, הפך לילד רגיל. בבְּהָאגַוַתַם (10.3.46) נאמר, בַּבְּהֻוַה פְּרָאקְרִיתַה שִׁישׁוּה: הוא הפך ממש כמו ילד, בן-אנוש רגיל. והנה, כאן שוב נזכר שהופעתו של האל כבן-אנוש רגיל היא אחד מהיבטיו של גופו הנשגב. בפרק האחד-עשר של הבְּהַגַוַד-גִיתָא אַרְג׳וּנַה מבקש לראות את קְרִישְׁנַה עם ארבע ידיים (תֵנַיְוַה רֻוּפֵּנַה צַ׳תוּר-בְּהוּגֵ׳נַה). לאחר שקְרִישְׁנַה מתגלה לפניו בדמות זו, הוא שב, לבקשתו של אַרְג׳וּנַה, וחוזר לדמותו המקורית דמוית האדם (מָאנוּשַׁם רֻוּפַּם). אין ספק כי אלה הם היבטים של האל ולא של אדם רגיל.

מבין הממעיטים בערכו של קְרִישְׁנַה, ישנם כאלה שנגועים ברעיונות אימפרסונליסטיים. כדי להוכיח שקְרִישְׁנַה הוא אדם רגיל אלה מצטטים מהשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (3.29.21), אַהַם סַרְוֵשׁוּ בְּהֻוּתֵשׁוּ בְּהֻוּתָאתְמָאוַסְתְהִיתַה סַדָא: ״העליון נוכח בכל ישות חיה.״ במקום להקשיב לפרשנויותיהם הבלתי מוסמכות, עדיף כי נלמד פסוק זה מאָצָ׳אריות וַיְשְׁנַוים כגון ג׳יוַה גוֹסְוָאמִי ווישְׁוַנָאתְהַה צַ׳קְרַוַרְתִי טְהָאקוּרַה. ג׳יוַה גוֹסְוָאמִי מעיר לגבי פסוק זה שקְרִישְׁנַה מצוי, באמצעות התרחבותו המוחלטת כפַּרַמָאתְמָא, נשמת-העל, בכל הישויות, הנעות והנייחות. מכאן שדָבֵק טירון שסוגד לאַרְצָ׳א-מֻוּרְתִי, דמותו של האל במקדש, מבלי לחלוק כבוד לשאר ישויות החיים, סגידתו חסרת תועלת. דְבֵקיו של אישיות אלוה העילאי נחלקים לשלוש דרגות, והטירון מצוי בנחותה שבהן. הטירון מייחס חשיבות רבה יותר למֻוּרְתִי שבמקדש מאשר לדְבֵקים אחרים. וישְׁוַנָאתְהַה צַ׳קְרַוַרְתִי טְהָאקוּרַה מזהיר שיש לתקן גישה שכזו. על הדָבֵק לדעת כי מאחר שקְרִישְׁנַה נוכח בלב כפַּרַמָאתְמָא, הרי שכל גוף מהווה משכן או מקדש לאלוהים; ממש כשם שמכבדים את מקדשו של אלוהים, יש לחלוק כבוד לכל גוף שבו מצוי הפַּרַמָאתְמָא. מכאן שאין להתעלם מאיש, והכול ראויים לכבוד.

אימפרסונליסטים רבים פוסלים גם את הסגידה במקדש. אלה גורסים שאין להגביל את עצמנו לסגידה במקדש, שהרי אלוהים מצוי בכול. אולם מאחר שאלוהים מצוי

בכול, מדוע שלא יימצא גם במֻורְתִי שבמקדש? מלחמתם של האימפרסונליסטים והפרסונליסטים תימשך בוודאי לעד. מכל מקום, דָבֵק מושלם בתודעת קְרִישְׁנַה יודע שקְרִישְׁנַה הוא האישיות העליונה, ובו בזמן הוא שורה בכול. זה מאושש בבְּרַהְמַה-סַמְּהִיתָא. אף על פי שקְרִישְׁנַה מצוי תמיד במשכנו העליון, גוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה, הוא גם שורה בכל חלקי בריאתו, החומרית והרוחנית. זאת באמצעות גילויי אונו השונים.

פסוק 12

מוֹגְהָאשָׁא מוֹגְהַה-קַרְמָאנוֹ מוֹגְהַה-גְ׳נָאנָא ויצֵ׳תַסַה
רָאקְשַׁסִים אָסוּרִים צַ׳יְנַה פְּרַקְרִיתִים מוֹהִינִים שְׁרִיתָאה

מוֹגְהַה-אָשָׁאה—תקוותם היא לשווא; מוֹגְהַה-קַרְמָאנַה—פעילותם התועלתנית נדונה לכישלון; מוֹגְהַה-גְ׳נָאנָאה—הידע שלהם הוא חסר תועלת; ויצֵ׳תַסַה—מבולבלים; רָאקְשַׁסִים—זדוני; אָסוּרִים—כופר; צַ׳ה—גם; אֵוַה—אכן; פְּרַקְרִיתִים—בטבע; מוֹהִינִים—מבלבל; שְׁרִיתָאה—חוסים.

אלה שנתונים לבלבול שכזה נמשכים אחר השקפות זדוניות וכופרות. בשבי האשליה, תקוותם לגאולה, פעילותם התועלתנית וחתירתם לידע – כולן עולות בתוהו.

ישנם רבים שמציגים עצמם כמודעים לקְרִישְׁנַה ועוסקים בשירות מסור, אף שבתוכם אינם מאמינים שקְרִישְׁנַה, אישיות אלוה העילאי, הוא האמת המוחלטת. אלה לא יטעמו את פירות השירות המסור – חזרה לאלוהים – לעולם. גם מי שעוסקים בפעילות צדיקה בתקווה להיגאל משעבוד חומרי, לא יזכו להצלחה. זאת משום שהם מתעלמים מקְרִישְׁנַה, אישיות אלוה העילאי.
במילים אחרות, מי שמתכחשים לקְרִישְׁנַה הם זדוניים או כופרים. כמתואר בפרק השביעי, עושי רע שכאלה לא מתמסרים לשְׂרִי קְרִישְׁנַה לעולם. סברותיהם לגבי האמת המוחלטת מובילות אותם למסקנה המוטעית שישות חיים רגילה זהה לקְרִישְׁנַה. לאור תפיסה כוזבת זו אנשים שכאלה מאמינים שגופו של כל אדם הוא בסך הכול כסותו של הטבע החומרי, ועם שהוא משתחרר מגופו, לא נותר עוד כל הבדל בינו לבין אלוהים.
הניסיון להיות לאחד עם שְׂרִי קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה, מקורו באשליה וסופו כישלון. ניסיון זדוני וכופר שכזה לפיתוח ידע אינו מניב תוצאות לעולם. זהו לקחו של פסוק זה. אנשים שכאלה לא יצליחו לקנות להם ידע בספרות הוֵדית, כגון הוֵדָאנְתַה-סוּתְרַה והאוּפַּנִישָׁדות, לעולם.

מכאן שעבירה חמורה היא לחשוב את קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה העילאי, לאדם רגיל, ומי שעושים זאת, שרויים באשליה. זאת משום שאינם מבינים את דמותו הנצחית. בבְּרִיהַד-וִישְׁנוּ-סְמְרִיתִי נאמר בבירור:

יוֹ וֶתְתִי בְּהַוּתִיקַם דֶהַם קְרִישְׁנַסְיַה פַּרַמָאתְמַנַהּ
סַה סַרְוַסְמָאד בַּהִישׁ-קָארְיַהּ שְׁרַוּתַה-סְמָארְתַה-וידְהָאנַתַהּ
מוּקְהַם תַסְיָאוַלוֹקְיָאפִּי סַה-צֵ׳לַם סְנָאנַם אָצַ׳רֵת

"מי שחושב את גופו של קְרִישְׁנַה לחומרי, יש לסלק אותו מכל טקסי הפולחן של השְׁרוּתִי והסְמְרִיתִי. ומי שרואה במקרה את פניו, חייב לרחוץ מיד בגנגס ולהתנקות מהזיהום." אנשים ממעיטים בערכו של קְרִישְׁנַה בגלל קנאתם באלוהים. אין ספק כי יעדם הוא לשוב ולהיוולד במיני חיים זדוניים וכופרים. תבונתם האמיתית נדונה להישאר באשליה, ובהדרגה אלה עוד יוסיפו ויידרדרו למחשכי הבריאה.

פסוק 13

מַהָאתְמָאנַס תוּ מָאם פָּארְתְהַה דַיְוִים פְּרַקְרִיתִים אָשְׂרִיתָאהּ
בְּהַגַ׳נְתִי אַנַנְיַה-מַנַסוֹ גְ׳נָאתְוָא בְּהֻוּתָאדִים אַוְיַים

מַהָא-אָתְמָאנַהּ—הנשמות הדגולות; תוּ—אבל; מָאם—אֵלַי; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; דַיְוִים—האלוהי; פְּרַקְרִיתִים—בטבע; אָשְׂרִיתָאהּ—מצאו מחסה; בְּהַגַ׳נְתִי—עוסקים בשירות; אַנַנְיַה-מַנַסַהּ—ללא סטיית המֵחשב; גְ׳נָאתְוָא—ביודעם; בְּהֻוּתַה—של הבריאה; אָדִים—המקור; אַוְיַים—בלתי מתכלה.

הו בן פְּרִיתְהָא, מי שאינם נתונים לאשליה, הנשמות הדגולות, זוכים להגנת הטבע האלוהי. מאחר שהם יודעים שאני הוא אישיות אלוה העילאי, המקורי והבלתי מתכלה, הרי שהם עוסקים כליל בשירותי המסור.

פסוק זה מתאר את המַהָאתְמָא. סימנו הראשון שהוא שרוי בטבע האלוהי, ואינו כפוף לשליטת הטבע החומרי. הפרק השביעי מסביר כיצד זה אפשרי: מי שמתמסר לאישיות אלוה העילאי, שְׂרִי קְרִישְׁנַה, משתחרר מיד משליטת הטבע החומרי. דרושה התמסרות; רק מי שמתמסר כולו לאל, יכול להשתחרר משליטתו של הטבע החומרי. זוהי נוסחת היסוד. ישות-החיים משתייכת לאון הגבולי, ומכאן שעם שהיא נחלצת מהשעבוד החומרי, הריהי באה תחת הכוונת הטבע הרוחני. הכוונת הטבע הרוחני נקראת דַיְוִי פְּרַקְרִיתִי, או טבע אלוהי. מי שזכה והתעלה כך, באמצעות ההתמסרות לאל, הרי שהוא נשמה דגולה, או מַהָאתְמָא.

הַמַהָאתְמָא אינו מוצא עניין בדבר מלבד קְרִישְׁנַה, שהרי הוא מיטיב לדעת שקְרִישְׁנַה הוא האישיות המקורית, סיבת כל הסיבות. הוא פטור לכן, מכל ספק. רק בחברתם של מַהָאתְמוֹת, דְבֵקים טהורים כאלה, יכול אדם להפוך בעצמו למַהָאתְמָא. הדְבֵקים הטהורים אינם נמשכים אפילו להיבטים אחרים של קְרִישְׁנַה, כגון מַהָא-וִישְׁנוּ בעל ארבע הידיים. הם נמשכים רק לדמותו בעלת שתי הידיים; ולא להיבטים אחרים, לרבות אלים-למחצה או בני אדם למיניהם. הם שקועים בתודעת קְרִישְׁנַה והוגים בקְרִישְׁנַה בלבד, ועוסקים בשירות איתן לאל.

פסוק 14

סַתַתַם קִירְתַיַנְתוֹ מָאם יַתַנְתַשׁ צַ׳ה דְרִידְהַה-וְרַתָאהּ
נַמַסְיַנְתַשׁ צַ׳ה מָאם בְּהַקְתְיָא נִיתְיַה-יוּקְתָא אוּפָּאסַתֶא

סַתַתַם—תמיד; קִירְתַיַנְתַהּ—מהללים; מָאם—אותי; יַתַנְתַהּ—מתאמצים; צַ׳ה—גם; דְרִידְהַה-וְרַתָאהּ—בהחלטיות; נַמַסְיַנְתַהּ—משתחווים; צַ׳ה—ו-; מָאם—לי; בְּהַקְתְיָא—במסירות; נִיתְיַה-יוּקְתָאהּ—עוסקים תמיד; אוּפָּאסַתֶא—סוגדים.

אלה, הנשמות הדגולות, מזמרים ללא הרף את תהילותיי, עוסקים בשירותי במרץ והחלטיות, משתחווים לפני, ולעד סוגדים לי במסירות.

לא די בהטבעת חותמת על אדם פשוט כדי להופכו למַהָאתְמָא. סימניו של מַהָאתְמָא מתוארים כאן: הוא מזמר את תהילתו של קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה, תמיד, ואינו עוסק בדבר מלבד פיאור שמו. במילים אחרות, הוא אינו אימפרסונליסט. אמירת הלל פירושה הילול האל ופיאור שמו הקדוש, דמותו הנצחית, מעלותיו הנשגבות ועלילותיו הבלתי רגילות. אלה הדברים שראוי להללם. פירושו של דבר שהמַהָאתְמָא קשור מאוד לאל.

הבְּהַגַוַד-גִיתָא אינה מחשיבה למַהָאתְמָא מי שקשור להיבט הבלתי אישי של האל, הבְּרַהְמַגְ׳יוֹתִי. הלה מתואר באופן שונה בפסוק הבא. מַהָאתְמָא עוסק תמיד בפעילויות השונות של השירות המסור. אלה מתוארות בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם כשמיעה וזימרה אודות וִישְׁנוּ, ולא אודות אל-למחצה או אדם כלשהו. מסירות פירושה שְׁרַוַנַם קִירְתַנַם וִישְׁנוֹהּ (לשמוע אודות האל ולהללו), וסְמַרַנַם (לזכור אותו). מַהָאתְמָא שכזה נחוש בדעתו להגיע בסופו של דבר לחברתו של האל, ולזכות באחת מבין חמש הרַסות הנשגבות. למען הצלחתו הריהו מקדיש את פעילותו כולה – גופו, מֶחשָבו ומילותיו – לשירות לאל, שְׁרִי קְרִישְׁנַה. זוהי תודעת קְרִישְׁנַה מלאה.

ישנן פעולות בשירות מסור שנועדו להחיש את ההתקדמות הרוחנית, כגון ימי צום מסוימים, כמו אֶקָאדַשִׁי שחל ביום האחד עשר של הירח, או יום הופעתו של האל. הכללים הללו כולם נקבעו על-ידי אָצָ׳אריות דגולים, ונועדו לסייע לרציניים בכוונתם להגיע לחברתו של אישיות אלוה העילאי בעולם הנשגב. המַהָאתְמות, הנשמות הדגולות, מקפידים לקיים כללים אלה, ומובטח לכן, שיגשימו את משאת נפשם.

כפי שמתואר בפסוקו השני של הפרק, השירות המסור קל לביצוע, וניתן לתרגלו בחדווה. סיגופים קשים אינם דרושים, גם לא מעמד חברתי או מקום מסוים בעולם; אדם יכול להיות איש משפחה, סַנְנְיָאסִי, או בְּרַהְמַה-צָ׳ארִי. עליו רק לעסוק בשירות מסור לאישיות אלוה תחת הדרכתו של מורה רוחני מיומן, והריהו מַהָאתְמָא אמיתי, או נשמה דגולה.

פסוק 15

גְ׳נָאנַה-יַגְ׳נֵנַה צָ׳אפִּי אַנְיֵא יַגַ׳נְתוֹ מָאם אוּפָּאסַתֵא
אֵקַתְוֵנַה פְּרִיתְהַקְתְוֵנַה בַּהוּדְהָא וִישְׁוַתוֹ-מוּקְהַם

גְ׳נָאנַה-יַגְ׳נֵנַה—באמצעות פיתוח ידע; צָ׳ה—גם; אַפִּי—אכן; אַנְיֵא—אחרים; יַגַ׳נְתַה—מקריבים; מָאם—לי; אוּפָּאסַתֵא—סוגדים; אֵקַתְוֵנַה—באחדות; פְּרִיתְהַקְתְוֵנַה—בשניות; בַּהוּדְהָא—בריבוי; וִישְׁוַתַה-מוּקְהַם—בדמות היקומית.

אחרים, אשר הקרבתם היא פיתוח ידע – אלה סוגדים לאל כאחד ויחיד, כרב-צורות, ובדמותו היקומית.

פסוק זה מסכם את הפסוקים הקודמים. האל אומר לאַרְג׳וּנַה שהמַהָאתְמות הם מי ששקועים בתודעת קְרִישְׁנַה טהורה ואינם יודעים דבר מלבד קְרִישְׁנַה. מכל מקום, ישנם אחרים, שאינם ממש במעמדם של מַהָאתְמות, אשר סוגדים לקְרִישְׁנַה בדרכים שונות. כמה מאלה תוארו כבר כשרויים במצוקה נפשית, זקוקים לעזרה חומרית, סקרנים ומבקשי ידע. אלא שישנם אף נחותים מהם. אלה נחלקים לשלושה: 1) מי שסוגד לעצמו בתור אלוהים, 2) מי שממציא צורה של אלוהים וסוגד לה, 3) מי שסוגד לדמות היקום, או הוִישְׁוַה-רֻוּפַּה של האל. מבין השלושה, הנחותים ביותר הם אלה שחושבים עצמם לאלוהים. הם מחשיבים את עצמם למוניסטים, והם הנפוצים ביותר. אלה חושבים את עצמם לאלוהים, וברוח זו סוגדים לעצמם. סגידה שכזו היא צורה כלשהי של סגידה לאלוהים, שהרי הם

מבינים שאינם גופם החומרי אלא נשמה רוחנית; לפחות תפיסה זו קיימת. זוהי בדרך כלל דרכם של האימפרסונליסטים לסגוד לאלוהים. הקבוצה השנייה כוללת את הסוגדים לאלים-למחצה, או מי שסוברים שכל צורה יכולה להיות צורתו של אלוהים. הקבוצה השלישית הם מי שאינם מסוגלים לתפוס דבר מעבר לתופעות היקום החומרי. אלה חושבים את היקום לגוף או לישות העליונה, וסוגדים לו. מכל מקום, גם היקום הוא דמותו של אלוהים.

פסוק 16

אַהַם קְרַתוּר אַהַם יַגְ׳נַּה סְוַדְהָאהַם אַהַם אַוּשַׁדְהַם
מַנְתְרוֹ ׳הַם אַהַם אֶוָאגְ׳יַם אַהַם אַגְנִיר אַהַם הוּתַם

אַהַם—אני; קְרַתוּה—המנחה הוֵדית; אַהַם—אני; יַגְ׳נַּה—הקרבת הסְמְרִיתי; סְוַדְהָא—המנחה; אַהַם—אני; אַוּשַׁדְהַם—עשב המרפא; מַנְתְרַה—מזמור נשגב; אַהַם—אני; אַהַם—אני; אֶוַה—אכן; אָגְ׳יַם—חמאה מזוככת; אַהַם—אני; אַגְנִיה—אש; אַהַם—אני; הוּתַם—מנחה.

אולם אני הוא הפולחן, אני ההקרבה, המִנחה לאבות, עשב המרפא והמזמור הנשגב. אני הוא החמאה, האש והמנחה.

גם ההקרבה הוֵדית הידועה כגְ׳יוֹתִישְׁטוֹמה היא קְרִישְׁנַה. הוא גם המַהָא-יַגְ׳נַּה הנזכרת בסְמְרִיתי. המנחה אשר מוגשת לפִּיתְרִילוֹקַה, או ההקרבה לסיפוקם של האבות בפִּיתְרִילוֹקַה, אשר נחשבת לסוג של סם מרפא בצורת חמאה מזוככת, אף היא קְרִישְׁנַה. גם המַנְתְרות אשר מזומרות במהלך ההקרבה הן קְרִישְׁנַה, גם שאר מוצרי החלב שמותקנים לצורך ההקרבה הם קְרִישְׁנַה, וגם האש היא קְרִישְׁנַה, שהרי האש היא אחד מחמשת היסודות החומריים ונחשבת לאנרגיה נפרדת שלו. במילים אחרות, ההקרבות הוֵדיות שנזכרות במדור הקַרְמַה-קָאנְדַּה של הוֵדות – כולן הן קְרִישְׁנַה. או במילים אחרות, מי שעוסקים בשירות מסור לקְרִישְׁנַה, כמו ביצעו כבר את כל ההקרבות הנזכרות בוֵדות.

פסוק 17

פִּיתָאהַם אַסְיַה גַ׳גַתוֹ מָאתָא דְהָאתָא פִּיתָאמַהַה
וֶדְיַם פַּוִיתְרַם אוֹם-קָארַה רִיק סָאמַה יַג׳וּר אֶוַה צַ׳ה

פִּיתָא—אב; אַהַם—אני; אַסְיַה—הזה; גַ׳גַתַהּ—של היקום; מָאתָא—אֵם; דְהָאתָא—תומך; פִּיתָאמַהַה—סב; וֶדְיַם—זה שיש לדעת אותו; פַּוִיתְרַם—מטהר; אוֹםּ-קָארַה—ההברה אוֹם; רִיק—הרִיג-וֶדַה; סָאמַה—הסָאמַה-וֶדַה; יַג׳וּהּ—היַג׳וּר-וֶדַה; אֶוַה—אכן; צַ׳ה—ו-.

אני הוא אבי היקום, האם, התומך והסב. אני מטרת הידע, המטהר וההברה אוֹם. אני גם הוֶדות רִיג, סָאמַה ויַג׳וּר.

התופעות הקוסמיות, הנעות והדוממות, מתגלות כולן באמצעות פעולותיו השונות של אונו של קְרִישְׁנַה. בקיום החומרי, אנו יוצרים יחסים שונים עם ישויות חיים שונות, שהן בסך הכול אונו הגבולי של קְרִישְׁנַה; תחת יצירתה של פְּרַקְרִיתִי, אחדים נראים כאב, כאם, כסב, כבורא וכו׳. אלא שכולם הם חלקיקים של קְרִישְׁנַה, ומכאן שאינם אלא קְרִישְׁנַה. בפסוק זה המילה דְהָאתָא פירושה ״בורא״. אבינו ואמנו הם חלקיקים של קְרִישְׁנַה, וכמותם גם הבורא, הסב, הסבתא וכו׳. למעשה, כל ישויות החיים הן חלקיקים של קְרִישְׁנַה, ומכאן שהן קְרִישְׁנַה. הוֶדות כולן מכוונות לעבר קְרִישְׁנַה. וכל שניתן ללמוד בהן זה כיצד להתקדם ולהבין את קְרִישְׁנַה. אותו נושא שמסייע בטיהור הווייתנו ושיבתנו למעמדנו היסודי הוא במיוחד קְרִישְׁנַה. גם אותה ישות חיים שמבקשת להבין את העקרונות הוֶדיים היא חלקיק של קְרִישְׁנַה, ולכן גם קְרִישְׁנַה. הצליל הנשגב שבכל המַנְתְרוֹת הוֶדיות – המילה אוֹם, או פְּרַנַוַה – גם הוא קְרִישְׁנַה. ומאחר שזה מופיע בכל מזמוריהן של ארבע הוֶדות – סָאמַה יַג׳וּר, רִיג ואַתְהַרְוַה, הרי שאלה נחשבים לקְרִישְׁנַה.

פסוק 18

גַתִיר בְּהַרְתָא פְּרַבְּהוּהּ סָאקְשִׁי נִיוָאסַהּ שַׁרַנַם סוּהְרִית
פְּרַבְּהַוַה פְּרַלַיַה סְתְהָאנַם נִידְהָאנַם בִּיגַ׳ם אַוְיַיַם

גַתִיהּ—המטרה; בְּהַרְתָא—המקיים; פְּרַבְּהוּהּ—האדון; סָאקְשִׁי—העד; נִיוָאסַהּ—המשכן; שַׁרַנַם—המִקלט; סוּ-הְרִית—הידיד הקרוב ביותר; פְּרַבְּהַוַה—הבריאה; פְּרַלַיַה—החורבן; סְתְהָאנַם—הבסיס; נִידְהָאנַם—המקום בו נח הכול; בִּיגַ׳ם—הזרע; אַוְיַיַם—הבלתי מתכלה.

אני המטרה, המקיים, האדון, העד, המשכן, המקלט והידיד הטוב. אני הבריאה והכיליון, הבסיס לכול, המקום בו נח הכול, והזרע הנצחי.

גַתִי זהו היעד שאליו אנו שואפים. אך קְרִישְׁנַה הוא המטרה העליונה, אף שאנשים אינם יודעים זאת. מי שאינו יודע אודות קְרִישְׁנַה, מולך שולל והתקדמותו-לכאורה היא חלקית או אשלייתית. רבים בוחרים את האלים-למחצה ליעדם, ובאמצעות תרגול קפדני, על-פי שיטות נקובות, אלה מתעלים לכוכבים שונים, כגון צַ׳נְדְרַלוֹקַה, סֻוּרְיַלוֹקַה, אינְדְרַלוֹקַה, מַהַרְלוֹקַה וכו׳. אלא שהלוֹקוֹת, או הכוכבים הללו, כולם נוצרו בידי קְרִישְׁנַה, ומכאן שהם קְרִישְׁנַה, ובו-זמנית לא קְרִישְׁנַה. כוכבים אלה הם גילוי אונו של קְרִישְׁנַה, ונחשבים לכן לקְרִישְׁנַה, אף שהם בסך הכול צעד נוסף להבנת קְרִישְׁנַה. הפנייה לאוניו השונים של קְרִישְׁנַה היא פנייה אל קְרִישְׁנַה בעקיפין. מכל מקום, עדיף לפנות אליו במישרין, שהרי זה חוסך זמן וכוח. אם יש למשל, אפשרות להגיע לקצהו של בניין בעזרת מעלית, מדוע לטפס במדרגות, צעד אחר צעד? הכול נשען על אונו של קְרִישְׁנַה; מכאן שאין דבר קיים שאינו חוסה בקְרִישְׁנַה. קְרִישְׁנַה הוא השליט העליון, שהרי הכול שייך לו והכול מתקיים באמצעות אונו. מאחר שהוא מצוי בלב כול, הרי שהוא העד העליון. גם המעונות, הארצות או הכוכבים שבהם אנו מתגוררים הם קְרִישְׁנַה. קְרִישְׁנַה הוא המטרה והמקלט העליון, ומכאן שעל הכול לחסות בו ולחפש בו הגנה או מזור למצוקותיהם. כל אימת שאנו זקוקים להגנה, זו מקורה בכוח חי. קְרִישְׁנַה הוא ישות-החיים העליונה. ומאחר שהוא מקור היווצרותנו, או האב העליון, הרי שאיש אינו ידיד טוב ממנו, גם לא דורש טוב כמותו. הוא מקור הבריאה, כמו גם מקלטה הסופי, לאחר החורבן. מכאן שהוא הסיבה הנצחית לכל הסיבות.

פסוק 19

תַפָּאמְי אַהַם אַהַם וַרְשַׁם ניגְרִיהְנָאמִי אוּתְסְרִיגָ׳אמי צַ׳ה
אַמְרִיתַם צַ׳יְוַה מְרִיתְיוּשׁ צַ׳ה סַד אַסַן׳ צָ׳אהַם אַרְג׳וּנַה

תַפָּאמִי—מחמם; אַהַם—אני; אַהַם—אני; וַרְשַׁם—את הגשם; ניגְרִיהְנָאמִי—עוצר; אוּתְסְרִיגָ׳אמִי—משחרר; צַ׳ה—ו-; אַמְרִיתַם—אלמוות; צַ׳ה—גם; אֶוַה—אכן; מְרִיתְיוּהּ—מוות; צַ׳ה—ו-; סַת—רוח; אַסַת—חומר; צַ׳ה—ו-; אַהַם—אני; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה.

הו אַרְג׳וּנַה, אני הוא מספק החום, ואני עוצר הגשם וממטירו. אני האלמוות, ואני גם התגלמות המוות. הרוחני והחומרי שניהם מצויים בי.

קְרִישְׁנַה מפזר חום ואור באמצעות אוניו השונים – החשמל והשמש. בעונת הקיץ, הוא עוצר את הגשמים מלרדת, ובעונת הגשמים, הוא ממטיר את אלה

בשפע. קְרִישְׁנַה הוא אותה אנרגיה שמקיימת אותנו ומאריכה את תוחלת חיינו. הוא גם פוגש אותנו בסוף כמוות. מניתוח אוניו השונים נסיק כי ההבדל שבין חומר לרוח לא קיים עבורו. או במילים אחרות, הוא שניהם – חומר ורוח. מי שמתקדם בתודעת קְרִישְׁנַה אינו עושה עוד הבחנות שכאלה. הוא רואה רק את קְרִישְׁנַה בכול.

מאחר שקְרִישְׁנַה הוא גם חומר וגם רוח, הרי שדמות היקום הענקית, אשר מורכבת מכלל התופעות החומריות, גם היא קְרִישְׁנַה. עלילותיו בוְרִינְדָאוַנַה כשְׁיָאמַסוּנְדַרַה בעל שתי הידיים המנגן בחליל, הן עלילותיו של אישיות אלוה העילאי.

פסוק 20

תְרַי-וִידְיָא מָאם סוֹמַה-פָּאהּ פּוּתַה-פָּאפָּא
יַגְ׳נַיְר אִישְׁטְוָא סְוַר-גַּתִים פְּרָארְתְהַיַנְתֵא
תֵא פּוּנְיַם אָסָאדְיַה סוּרֵנְדְרַה-לוֹקַם
אַשְׁנַנְתִי דִיוְיָאן דִיוִי דֵוַה-בְּהוֹגָאן

תְרַי-וִידְיָאהּ—יודעים את שלושת הוֵדוֹת; מָאם—לי; סוֹמַה-פָּאהּ—לוגמים את עסיס הסוֹמה; פּוּתַה—מטוהרים; פָּאפָּאהּ—מחטאים; יַגְ׳נַיְהּ—באמצעות קורבנות; אִישְׁטְוָא—סוגדים; סְוַהּ-גַּתִים—כוכבי עדן; פְּרָארְתְהַיַנְתֵא—מבקשים אחר; תֵא—הם; פּוּנְיַם—הצדיק; אָסָאדְיַה—לאחר שמגיעים; סוּרַה-אִינְדְרַה—של אִינְדְרַה; לוֹקַם—לעולם; אַשְׁנַנְתִי—נהנים; דִיוְיָאן—שמימיים; דִיוִי—בעדן; דֵוַה-בְּהוֹגָאן—מתענוגות האלים.

מי שלומדים את הוֵדוֹת ולוגמים את עסיס הסוֹמה, בבקשם אחר כוכבי עדן, סוגדים לי בעקיפין. לאחר שאלה מיטהרים מחטאיהם כולם, הם נולדים על כוכבו הצדיק של אִינְדְרַה שבעדן, ומתענגים שם בעונג שמימי.

המילה תְרַי-וִידְיָאהּ מתייחסת לשלוש הוֵדוֹת – סָאמַה, יַג׳וּר וריג. בְּרָאהְמַנַה שלמד שלוש אלה נקרא תְרִי-וֵדִי. בחברה מכבדים מי שדָבֵק בלימוד שכזה. אלא שלמרבה הצער, רבים מלומדי הוֵדוֹת שאינם יודעים את מטרת לימודן הסופית. משום כך קְרִישְׁנַה מציג כאן עצמו כמטרתם הסופית של התְרִי-וֵדִים. תְרִי-וֵדִים אמיתיים מוצאים מקלט בכפות רגלי הלוטוס של קְרִישְׁנַה ומנסים לרצותו בשירות מסור. השירות המסור מתחיל בזמרת המַהָא-מַנְתְרַה הַרֵא קְרִישְׁנַה, תוך ניסיון להבין את קְרִישְׁנַה כפי שהוא. למרבה הצער, מי שהופכים את לימוד הוֵדוֹת למקצוע – אלה מתעניינים יותר בהקרבת מנחות לאלים-למחצה שונים, כגון

אינְדְרַה וצַ׳נְדְרַה. מאמצם מטהרם ממידות הטבע הנחותות, והם זוכים ומתעלים למערכות כוכבים גבוהות, או לכוכבי עדן הידועים כמַהַרְלוֹקַה, גַ׳נַלוֹקַה, תַפּוֹלוֹקַה וכו׳. עינוג החושים שהם זוכים לו שם גדול בהרבה מזה שכאן.

פסוק 21

תֵא תַם בְּהוּקְתְוָא סְוַרְגַה-לוֹקַם וִישָׁאלַם
קְשִׁינֵא פּוּנְיֵא מַרְתְיַה-לוֹקַם וִישַׁנְתִי
אֵוַם תְרַיִי-דְהַרְמַם אַנוּפְּרַפַּנְנָא
גַתָאגַתַם קָאמַה-קָאמָא לַבְּהַנְתֵא

תֵא—הם; תַם—הזה; בְּהוּקְתְוָא—לאחר שנהנו; סְוַרְגַה-לוֹקַם—עדן; וִישָׁאלַם—עצום; קְשִׁינֵא—מתכלים; פּוּנְיֵא—כאשר תוצאות מעשיהם הטובים; מַרְתְיַה-לוֹקַם—לארץ הזו של בני התמותה; וִישַׁנְתִי—נופלים; אֵוַם—כך; תְרַיִי—של שלוש הוֶדות; דְהַרְמַם—עקרונות; אַנוּפְּרַפַּנְנָאהּ—עוקבים אחרי; גַתַה-אָגַתַם—לידה ומוות; קָאמַה-קָאמָאהּ—המשתוקקים אחר תענוגות חושים; לַבְּהַנְתֵא—משיגים.

לאחר עינוג חושים שמימי למכביר, ועם כלות תוצאות מעשיהם הטובים, אלה שבים וחוזרים לכוכב בן מוות זה. מכאן שמי שמבקשים עינוג חושים ודבקים בעקרונות שלוש הוֶדות, זוכים רק בלידה ומוות חוזרים ונשנים.

במערכות הכוכבים הגבוהות נהנית ישות החיים מתוחלת חיים ארוכה יותר ומתנאים עדיפים לעינוג חושים. אלא שאינה רשאית להישאר שם לעד. עם כלות תוצאות מעשיה הטובים, עליה לשוב ולרדת לאדמה. מי שלא קנה לו ידע מושלם, כמצוין בוֶדָאנְתַה-סֻוּתְרַה (גַ׳נְמָאדְי אַסְיַה יַתַהּ), או במילים אחרות, מי שאינו מבין את קְרִישְׁנַה, סיבת כל הסיבות, הרי שנכשל מלהגשים את מטרת החיים העליונה. יהיה עליו להוסיף ולעלות לכוכבים עליונים ולרדת, כמו ישוב בסחרחרה שעולה ויורדת. פירושו של דבר, שבמקום להתעלות לעולם הרוחני, שממנו לא שבים עוד, הוא ממשיך ומסתובב בגלגל הלידה והמוות ועולה ויורד במערכות הכוכבים השונות. עדיף אפוא, להתעלות לעולם הרוחני וליהנות שם מחיי נצח מלאי חדווה וידע, ולא לשוב עוד לקיום החומרי האומלל.

פסוק 22

אַנַנְיָאשׁ צִ׳ינְתַיַנְתוֹ מָאם יֵא גַ׳נָאהּ פַּרְיוּפָּאסַתֵא
תֵשָׁאם נִיתְיָאבְּהִיוּקְתָאנָאם יוֹגַה-קְשֵׁמַם וַהָאמִי אַהַם

אַנַנְיָאהּ—אין להם מטרה אחרת; צ׳ינְתַיַנְתַהּ—מתמקדים; מָאם—בי; יֵא—אלו ש-; גַ׳נָאהּ—האנשים; פַּרְיוּפָּאסַתֶא—סוגדים כראוי; תֵשָאם—עבורים; ניתְיַה—תמיד; אַבְּהייוּקְתָאנָאם—יציבים במסירות; יוֹגַה—צרכים; קְשֵמַם—הגנה; וַהָאמי—מספק; אַהַם—אני.

אולם מי שסוגדים לי ומסורים רק לי תמיד, והוגים בדמותי הנשגבת – לאלה אני מספק את מחסורם ושומר על המצוי עמם.

מי שאינו מסוגל לחיות ולוּ לרגע ללא תודעת קְרִישְנַה, חושב על קְרִישְנַה עשרים וארבע שעות ביממה. שירותו המסור מורכב משמיעה, זימרה, זכירה, אמירת תפילות, סגידה, שירות כפות רגלי הלוטוס של האל, ביצוע סוגי שירות שונים, פיתוח ידידות עם האל, והתמסרות גמורה לו. פעולות אלה כולן מבורכות וחדורות באונים רוחניים, ובכוחן לרומם את הדָבֵק לשלמות ההגשמה העצמית. או אז תשוקתו האחת היא לזכות בחברתו של אישיות אלוה העילאי. אין ספק שדָבֵק שכזה מגיע לאלוהים ללא קושי. זוהי יוגה. בחסדו של האל הוא לא ישוב עוד לעולם לקיום החומרי. המילה קְשֵמַה מתייחסת להגנה מלאת החסד של האל. האל מסייע לדָבֵק לפתח תודעת קְרִישְנַה באמצעות תרגול היוגה, וכאשר הלה מודע כולו לקְרִישְנַה, הוא מגן עליו מפני מעידה לחיים מותנים רוויי סבל.

פסוק 23

יֵא ׳פִּי אַנְיַה-דֵוַתָא-בְּהַקְתָא יַגַ׳נְתֵא שְרַדְדְהַיָאנְויתָאהּ
תֵא ׳פִּי מָאם אֵוַה קַוּנְתֵיַה יַגַ׳נְתִי אַוידְהִי-פּוּרְוַקַם

יֵא—אלו ש-; אַפִּי—אחרים; אַנְיַה—אחרים; דֵוַתָא—באלים; בְּהַקְתָאהּ—אחרים; יַגַ׳נְתֵא—עובדים; שְרַדְדְהַיָא אַנְויתָאהּ—באמונה; תֵא—הם; אַפִּי—גם; מָאם—לי; אֵוַה—בלבד; קַוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; יַגַ׳נְתִי—סוגדים; אַוידְהִי-פּוּרְוַקַם—בדרך לא נכונה.

הו בן קוּנְתִי, הסוגדים לאלים אחרים ועובדים אותם באמונה, למעשה סוגדים לי, אלא שאינם עושים זאת בדרך הנכונה.

קְרִישְנַה אומר, ״מי שסוגדים לאלים-למחצה אינם נבונים ביותר. זאת למרות שהם סוגדים לי בעקיפין״. מי שמשקה את עלי העץ וענפיו מבלי להשקות את השורש, הרי שהוא משולל ידע או שאינו פועל על-פי הכללים. בדומה לכך,

עם שמזינים את הקיבה, משרתים את אברי הגוף כולם. אפשר לומר שהאלים-למחצה הם פקידים ומנהלים שונים בממשלת אלוהים. אדם אמור לציית לחוקי הממשלה, ולא לחוקיהם של פקידים או מנהלים. מכאן שעל הכול לסגוד לאלוה עליון, שהרי אז יתרצו פקידיו ומנהליו מוכנית. אלה מייצגים את הממשלה, ואין זה חוקי לשחדם. פעילות שכזו נקראת כאן אַוִידְהִי-פֻּורְוַקַם. במילים אחרות, קְרִישְׁנַה אינו מאשש סגידה מיותרת לאלים-למחצה.

פסוק 24

אַהַם הִי סַרְוַה-יַגְ׳נָאנָאם בְּהוֹקְתָא צַ׳ה פְּרַבְּהוּר אֵוַה צַ׳ה
נַה תוּ מָאם אַבְּהִיגָ׳אנַנְתִי תַתְתְוֶנָאתַשׁ צְ׳יַוַנְתִי תֵא

אַהַם—אני; הִי—אכן; סַרְוַה—כולן; יַגְ׳נָאנָאם—של ההקרבות; בְּהוֹקְתָא—הנהנה; צַ׳ה—ו-; פְּרַבְּהוּה—אדון; אֵוַה—אכן; צַ׳ה—גם; נַה—לא; תוּ—אבל; מָאם—אותי; אַבְּהִיגָ׳אנַנְתִי—יודעים; תַתְתְוֶנַה—באמת; אַתַה—ולכן; צְ׳יַוַנְתִי—מועדים; תֵא—הם.

אני הוא הנהנה היחיד ואדון כל הקרבה. מכאן שאלו שאינם מכירים את טבעי האמיתי, הנשגב – מועדים.

נאמר כאן בבירור שרבים סוגי היַגְ׳נַה אשר מומלצים בספרות הוֵדית. אלא שלמעשה, כולם נועדו לסיפוקו של האל. יַגְ׳נַה פירושה וִישְׁנוּ. הפרק השלישי של הבְּהַגַוַד-גִיתָא מורה על עבודה לסיפוקו של יַגְ׳נַה, או וִישְׁנוּ. המבנה החברתי המושלם, אשר ידוע כוַרְנָאשְׁרַמַה-דְהַרְמַה, נועד כולו לסיפוקו של וִישְׁנוּ. קְרִישְׁנַה אומר בפסוק זה, "אני הוא הנהנה מכל ההקרבות, שהרי אני האדון העליון." אלא שחסרי התבונה, הנבערים לגבי עובדה זו, סוגדים לאלים-למחצה למען ברכות בנות חלוף. אלה נופלים לקיום החומרי ואינם משיגים את שלמות החיים. מכל מקום, גם מי שמבקש למלא מאוויים חומריים, עדיף כי יתפלל לאל העליון (אף על פי שזו אינה מסירות טהורה), כי אז ישיג את המטרה הנכספת.

פסוק 25

יָאנְתִי דֵוַה-וְרַתָא דֵוָאן פִּיתְרִין יָאנְתִי פִּיתְרִי-וְרַתָאהּ
בְּהֻוּתָאני יָאנְתִי בְּהֻוּתֵגְ׳יָא יָאנְתִי מַד-יָאג׳ינוֹ ׳פִּי מָאם

יָאנְתִי—הולכים; דֵוַה-וְרַתָאהּ—הסוגדים לאלים-למחצה; דֵוָאן—אֶל האלים-למחצה; פִּיתְרִין—אל אבות המשפחה; יָאנְתִי—הולכים; פִּיתְרִי-וְרַתָאהּ—הסוגדים לאבות המשפחה; בְּהֻוּתָאנִי—אל רוחות הרפאים; יָאנְתִי—הולכים; בְּהֻוּתַה-אִיגְ׳יָאהּ—הסוגדים לרוחות הרפאים; יָאנְתִי—הולכים; מַת—שלי; יָאגְ׳ינַהּ—הדְבֵקים; אַפִּי—אבל; מָאם—אלַי.

הסוגדים לאלים-למחצה, ייוולדו בקרב אלה; הסוגדים לאבות הקדומים, יצטרפו אליהם; הסוגדים לשדים ורוחות ייוולדו בין היצורים שכאלה; והסוגדים לי, יחיו עמי.

כדי להגיע לירח, לשמש וכיוצא בזה, יש לנקוט בכללים וֶדיים מסוימים, כגון תהליך שנקרא באופן טכני דַרְשַׁה-פּוּרְנַמָאסִי. זה מתואר בהרחבה במדור שדן בפעילות תועלתנית, שמורה על תהליכי הסגידה לאלים-למחצה שבכוכבי העדן השונים. באמצעות יַגְ׳נַּה כלשהי אפשר גם להגיע לכוכבי הפִּיתָא. ניתן גם להגיע לכוכביהם הרבים של השדים והרוחות ולהפוך לַיַקְשַׁה, רָאקְשַׁסַה או פִּישָׁאצַ׳ה. הסגידה לפִּישָׁאצַ׳ה נקראת "אומנות שחורה" או "מאגיה שחורה". רבים מתרגלים אומנות כזו וחושבים אותה לרוחנית, אף שזו פעילות חומרית לחלוטין. לעומת זאת, דָבֵק טהור, אשר סוגד לאישיות-אלוה, מגיע לכוכבי הוַיְקוּנְטְהַה וקְרִישְׁנַלוֹקַה. מפסוק חשוב זה מסתבר, שפשוט על-ידי סגידה לאלים-למחצה ניתן להגיע לכוכבי עדן, על-ידי סגידה לפִּיתָא ניתן להגיע לכוכביהם, ועל-ידי תרגול אומנות שחורה ניתן להגיע לכוכבי השדים. מדוע לכן, שלא יגיע הדָבֵק הטהור לכוכבו של קְרִישְׁנַה או וִישְׁנוּ? אלא שלמרבה הצער, רבים אינם יודעים כלל אודות הכוכבים הנשגבים, משכנותיהם של קְרִישְׁנַה ווִישְׁנוּ. ובגלל חוסר ידיעתם, הם נופלים. אפילו האימפרסונליסטים מועדים מהבְּרַהְמַגְ׳יוֹתִי. התנועה למען תודעת קְרִישְׁנַה טורחת אפוא, ומפיצה מידע נשגב זה בחברה כולה ומלמדת שדי בזמרת המַנְתְרַה הַרֵא קְרִישְׁנַה כדי להשיג שלמות בחיים אלה ולשוב הביתה לאלוהות.

פסוק 26

פַּתְרַם פּוּשְׁפַּם פְּהַלַם תוֹיַם יוֹ מֵא בְּהַקְתְיָא פְּרַיַצְ׳צְ׳הַתִי
תַד אַהַם בְּהַקְתְי-אוּפַּהְרִיתַם אַשְׁנָאמִי פְּרַיַתָאתְמַנַהּ

פַּתְרַם—עלה; פּוּשְׁפַּם—פרח; פְּהַלַם—פרי; תוֹיַם—מים; יַהּ—מי ש-; מֵא—לי; בְּהַקְתְיָא—במסירות; פְּרַיַצְ׳צְ׳הַתִי—מגיש; תַת—את זה; אַהַם—אני; בְּהַקְתִי-אוּפַּהְרִיתַם—מוגש במסירות; אַשְׁנָאמִי—אני מקבל; פְּרַיַתַה-אָתְמַנַהּ—מאדם בעל תודעה טהורה.

כאשר אדם מגיש לי באהבה ובמסירות עלה, פרח, פרי או מים – הריני מקבל את מנחתו.

חייב החכם לפתח תודעת קְרִישְׁנַה ולעסוק בשירות מסור לאל. זאת כדי להגיע למשכן של קבע, של חדווה נצחית. התהליך להשגתם של תוצאות מופלאות שכאלה הוא פשוט מאוד. אפילו העני מכול יכול לבצעו. לא דרושים שום כישורים. על האדם רק להפוך לדָבֵק טהור של האל. מי האדם ומה מצבו אינם חשובים. התהליך הוא פשוט כל כך, עד כי די במנחת עלה או פרי ובאהבה אמיתית כדי שהאל יתרצה. מכאן, שאיש אינו פסול לתודעת קְרִישְׁנַה, שהרי היא קלה מאוד ואוניברסאלית. מיהו אפוא, הסכל שלא יטה לפתח תודעת קְרִישְׁנַה באמצעי פשוט שכזה, ולא יבקש אחר שלמות החיים העליונה, או נצחיות, חדווה וידע? קְרִישְׁנַה אינו מבקש דבר, לבד משירות מסור. הוא נכון לקבל אפילו פרח קטן מדְּבֵקו הטהור. לעומת זאת, אינו חפץ בשום מנחה מלא-דָבֵק. הוא אינו זקוק לדבר מאיש, שהרי הוא מסתפק בעצמו; מכאן שקבלת מנחתו של הדָבֵק היא ביטוי ליחסי אהבה וזיקה הדדיים. תודעת קְרִישְׁנַה מהווה שלמות החיים העליונה. בְּהַקְתִי נזכרת בפסוק זה פעמיים. זאת כדי לחזק ולהדגיש שרק באמצעות בְּהַקְתִי, שירות מסור, ניתן להגיע לקְרִישְׁנַה. לא היות האדם בְּרָאהְמַנַה, או היותו מלומד דגול, אדם עשיר, הוגה דעות מהולל – אף לא אחד מתנאים אלה גורם לקְרִישְׁנַה לקבל מנחה. ללא עקרון היסוד – בְּהַקְתִי – קְרִישְׁנַה לא נכון לקבל דבר. תהליך הבְּהַקְתִי אינו אמור להתבצע כלאחר-יד; זהו תהליך נצחי ושירות ישיר למלא המוחלט.

קְרִישְׁנַה מבסס בפסוק זה את עמדתו כנהנה הבלעדי, כאלוה עליון, וכמושא האמיתי להקרבות ולמנחות כולן. הוא מגלה גם באיזה מנחות הוא חפץ. מי שרוצה לעסוק בשירות מסור לעליון ומבקש להיטהר ולהגשים את מטרת החיים – שירות אוהב ונשגב לאלוהים – הרי שהוא חייב לוודא מה אלוהים רוצה ממנו. מי שאוהב את קְרִישְׁנַה יעניק לו את מבוקשו, ויימנע מלהגיש דברים שאינם רצויים, גם לא מבוקשים. מכאן שאין להגיש לקְרִישְׁנַה בשר, דגים וביצים. כי אם היה חפץ באלה, הרי שהיה אומר זאת. אלא שהוא מבקש בבירור עלה, פרי, פרחים ומים, "ומנחה זו", הוא אומר, "אני אקבל". מכאן שלא יקבל בשר, דגים וביצים. ירקות, דגנים, פירות, חלב ומים מהווים מזון מתאים לאדם, וקְרִישְׁנַה מאשש זאת בעצמו. אין להגיש לו דברי אוכל אחרים, כיוון שלא יקבל אותם. מכאן, הגשת מזון שכזה אינה משתלבת עם שירות אוהב.

בפסוק השלושה-עשר של הפרק השלישי, קְרִישְׁנַה מסביר ששאריות המנחה מטהרות ואמורות לשמש מזונם היחיד של מי שמבקשים להתקדם בחייהם

ולהשתחרר משעבוד חומרי. באותו פסוק הוא אומר גם שמי שאינם מגישים את מזונם, אוכלים רק חטא. במילים אחרות, עם כל נגיסה אלה עוד מוסיפים ונקשרים בסבך הטבע החומרי. לעומת זאת, התקנת מזון נאה מתבשילי ירקות, הגשתם לפני תמונתו של קְרִישְׁנַה או המֻוּרְתִי שלו, השתחוות ואמירת תפילה ובקשה שיקבל מנחה צנועה זו – אלה מאפשרים התקדמות יציבה, מטהרים את הגוף, ויוצרים תאי מוח עדינים שמובילים למחשבה בהירה. מעל לכול, על הגשת המנחה להתבצע מתוך אהבה. קְרִישְׁנַה אינו זקוק למזון, שהרי כל הקיים הוא קניינו. אולם הוא מקבל את מנחתו של מי שמבקש לרצותו בדרך זו. מכאן שאהבה לקְרִישְׁנַה מהווה הגורם החשוב ביותר בהתקנה, בהגשה ובהצעת המנחה.
הוגי דעות אימפרסונליסטים, אשר גורסים שהאמת המוחלטת משוללת חושים – עבורם נשאר פסוק זה סתום לחלוטין. או שאלה רואים בו דימוי גרידא, או שזה משמש בידם הוכחה לטבעו הארצי של קְרִישְׁנַה, דובר הבְּהַגַוַד-גִיתָא. אלא שלמעשה, קְרִישְׁנַה, אלוה עליון, ניחן בחושים, ונאמר שחושיו יכולים להתחלף זה בזה; במילים אחרות, כל חוש יכול לבצע תפקודו של אחר. זה מסביר את הקביעה שקְרִישְׁנַה הוא מוחלט. ללא חושים, כיצד ניתן לחושבו למלא בשפעים כולם? בפרק השביעי הוא מסביר שהוא מפרה את הטבע החומרי בישויות חיים. מעשה זה מתבצע בהעפת מבט לעברו. ועתה, שמיעת מילות האהבה של דְבֵקיו בשעת הגשת המזון, זהה לגמרי לאכילת המזון וטעימתו. מן הראוי להדגיש נקודה זו: בגלל מעמדו המוחלט, הרי ששמיעתו זהה לאכילתו. רק הדָבֵק, אשר מקבל את קְרִישְׁנַה כפי שהוא מתאר את עצמו, ללא פרשנות, מבין כיצד יכולה האמת המוחלטת העליונה לאכול מזון וליהנות ממנו.

פסוק 27

יַת קַרוֹשִי יַד אַשְׁנָאסִי יַג׳ ג׳וּהוֹשִי דַדָאסִי יַת
יַת תַפַּסְיַסִי קוּנְתֵיַה תַת קוּרוּשְׁוַה מַד-אַרְפַּנַם

יַת—את מה ש-; קַרוֹשִי—אתה עושה; יַת—את מה ש-; אַשְׁנָאסִי—אתה אוכל; יַת—את מה ש-; ג׳וּהוֹשִי—אתה מקריב; דַדָאסִי—אתה מחלק; יַת—את מה ש-; יַת—את אלו ש-; תַפַּסְיַסִי—הסיגופים שאתה מבצע; קוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; תַת—את זה; קוּרוּשְׁוַה—עשה; מַת—אלַי; אַרְפַּנַם—כמנחה.

הו בן קוּנְתִי, כל אשר תפעל, תאכל, תגיש או תחלק, גם כל סיגוף – עשה כמנחה לי.

אל לו לאיש לשכוח את קְרִישְׁנַה ולו לרגע, ומכאן שחובתו לעצב את חייו בהתאם. על הכול לעבוד לקיום גופם ונשמתם יחדיו. קְרִישְׁנַה מציע לכן, לעבוד למענו. על הכול לאכול, אז שיאכלו את שאריות המזון שהוגש כמנחה לקְרִישְׁנַה. כל אדם תרבותי מבצע טקסי דת כלשהם; קְרִישְׁנַה ממליץ, "עשה זאת בשבילי". זה נקרא אַרְצַ׳נַה. הכול נוטים לתרום ולהעניק צדקה; קְרִישְׁנַה אומר, "תן לי". פירושו של דבר שיש להשקיע כל כסף עודף בקידום התנועה למען תודעת קְרִישְׁנַה. אנשים נוטים כיום מאוד לתהליך המדיטציה, שאינו מעשי ביותר בתקופתנו. מכל מקום, מי שמתרגל הגות מתמדת בקְרִישְׁנַה, עשרים וארבע שעות ביממה, ומזמר את המַנְתְּרַה הַרֵא קְרִישְׁנַה בעזרת חרוזיו, הרי שהוא גדול המודטים, גם גדול היוגים. הפרק השישי של הבְּהַגַוַד-גִיתָא מאשש זאת.

פסוק 28

שֻׁבְּהָאשֻׁבְּהַה-פְּהַלַיְר אֵוַם מוֹקְשְׁיַסֵא קַרְמַה-בַּנְדְהַנַיְהִ
סַנְנְיָאסַה-יוֹגַה-יוּקְתָאתְמָא וִימוּקְתוֹ מָאם אוּפַּיְשְׁיַסִי

שֻׁבְּהַה—מבורך; אַשֻׁבְּהַה—בלתי מבורך; פְּהַלַיְהִ—שתוצאותיו; אֵוַם—כך; מוֹקְשְׁיַסֵא—תשתחרר; קַרְמַה—לפעולה; בַּנְדְהַנַיְהִ—משעבוד; סַנְנְיָאסַה—פרישות; יוֹגַה—יוגה; יוּקְתַה-אָתְמָא—כשמֶחשָׁבך ממוקד לחלוטין; וִימוּקְתַהּ—בהיותך משוחרר; מָאם—אלַי; אוּפַּיְשְׁיַסִי—תגיע.

בדרך זו תשתחרר מן השעבוד לפעולה, על תוצאותיה החיוביות והשליליות. אם תמקד בי מֶחשָׁבך על-פי עקרון פרישות זה, הרי שתזכה בגאולה ותבוא אלי.

יוּקְתַה הוא מי שפועל בתודעת קְרִישְׁנַה תחת הדרכה מוסמכת. המונח הטכני הוא יוּקְתַה-וַיְרָאגְיַה. רֻופַּה גוֹסְוָאמִי מוסיף ומסביר:

אַנָאסַקְתַסְיַה וִישַׁיָאן יַתְהָארְהַם אוּפַּיוּנְֿגַ׳תַהּ
נִירְבַּנְדְהַהּ קְרִישְׁנַה-סַמְבַּנְדְהֵא יוּקְתַם וַיְרָאגְיַם אוּצְ׳יַתֵא
(בְּהַקְתִי-רַסָאמְרִיתַה-סִינְדְהוּ 1.2.255)

הוא אומר שכל עוד אנו מצויים בעולם החומרי, עלינו לפעול; איננו יכולים לחדול מפעולה. מכל מקום, בשעה שתוצאות הפעולה מוקדשות לקְרִישְׁנַה, הרי שזה יוּקְתַה-וַיְרָאגְיַה. פעילות שכזו היא פרישות אמיתית ובכוחה לנקות את ראי המֶחשָׁב. עם שהמבצע מוסיף ומתקדם בהבנה רוחנית, הריהו מתמסר לאישיות אלוה כליל והופך בסופו של דבר לבן-חורין. גאולתו, מכל מקום, אינה היטמעות

בבְּרַהְמַגְ׳יוֹתִי, אלא כניסה לכוכבו של האל. נזכר כאן בבירור, מָאם אוּפֵּיְשְׁיַסִי, ״הוא בא אליי״, חזרה הביתה, לאלוהים. יש חמישה סוגי גאולה, ופה נאמר שאותו דָבֵק שחי כאן את חייו תחת הדרכתו של האל, לאחר נטישת גופו, ישוב לאלוהים לשהות בחברת האל במישרין.

סַנְנְיָאסִי הוא למעשה, מי שמקדיש את חייו כליל לשירות לאל, מבלי לחפש דבר מלבד זה. הוא חושב עצמו תמיד למשרת נצחי של האל ותלוי כליל ברצונו העליון. מעשיו כולם משרתים את תועלתו של אלוהים, והכול הוא עושה כשירות לו. הוא אינו מייחס חשיבות רבה למעשים תועלתניים ולחובות הנזכרות בוֵדות. חובות שכאלה חלות אמנם על אדם רגיל, אך דָבֵק טהור שעוסק כולו בשירות לאל, גם אם נראה לעיתים שהוא יוצא נגד הכללים הדְהַרְמיים, למעשה אין זה כך.

בני הסמכא הוַיְשְׁנַוִים אומרים שאפילו החכם באדם לא מבין את תכניותיו ומעשיו של דָבֵק טהור. המילים המדויקות הן תָאנְרַה וָאקְיַה, קְרייָא, מוּדְרָא ויגְ׳נֵַהַה נָא בּוּגְ׳הַיַה (צַ׳יְתַנְיַה-צַ׳ריתָאמְרִיתַה מַדְהְיַה 23.39). מכאן שמי שעוסק תמיד בשירות לאל, ותמיד הוגה ומתכנן כיצד לשרתו, הרי שהוא בן-חורין כבר עתה, ושיבתו בעתיד הביתה לאלוהים מובטחת. הוא מעבר לכל ביקורת חומרית, ממש כמו קְרישְׁנַה עצמו.

פסוק 29

סַמוֹ ׳הַם סַרְוַה-בְּהֻוּתֶשׁוּ נַה מֶא דְוֵשְׁיוֹ ׳סְתִי נַה פְּרִייַהֻ
יֶא בְּהַגַ׳נְתִי תוּ מָאם בְּהַקְתְיָא מַיי תֶא תֶשׁוּ צָ׳אפִּי אַהַם

סַמַהֻ—שווה; אַהַם—אני; סַרְוַה-בְּהֻוּתֶשׁוּ—לכל ישויות החיים; נַה—לא; מֶא—עבורי; דְוֵשְׁיַהֻ—שנוא; אַסְתִי—קיים; נַה—; פְּרִייַהֻ—יקר; יֶא—אלו אשר; בְּהַגַ׳נְתִי—עוסקים בשירות מסור; תוּ—אבל; מָאם— אלי; בְּהַקְתְיָא—במסירות; מַיי—בי; תֶא—אנשים כאלו; תֶשׁוּ—בהם; צַ׳ה—ו-; אַפִּי—גם; אַהַם—אני.

איני מקנא באיש, גם איני נוטה לאיש; שווה אני לכול. אך מי שמשרתני במסירות הוא ידיד, הוא בי, וגם אני ידיד לו.

אם קְרישְׁנַה שווה לכול ואיש אינו ידידו במיוחד, ניתן לשאול מדוע הוא מוצא עניין מיוחד בדְבֵקים אשר עוסקים תמיד בשירותו הנשגב. אלא שאין זו אפליה; זה טבעי. אנשים בעולם החומרי נוטים לתרום ולהעניק צדקה, ואף על פי כן אלה נוטים במיוחד לילדים שלהם. האל מכריז כי ישויות החיים, על צורותיהן

הרבות, כולן הן ילדיו, והוא אכן, מספק את צורכי חייהן בשפע. הוא ממש כמו ענן שממטיר את מימיו ללא הבחנה – על סלע, על אדמה או על מים. אולם לדְבֵקיו הוא מעניק תשומת לב מיוחדת. דְבֵקים שכאלה נזכרים כאן; הם מודעים לקְרִישְׁנַה תמיד, ושרויים לכן, בנשגב, בקְרִישְׁנַה. עצם המונח "תודעת קְרִישְׁנַה" מורה שמי שמצויים בתודעה שכזו חיים בנשגב, בקְרִישְׁנַה. האל אומר כאן במפורש, מַיי תֵא: "הם בי". רק טבעי אפוא, שהאל מצוי גם בהם. כזהו טבעם של יחסים הדדיים. זה מסביר גם את המילים יֵא יַתְהָא מָאם פְּרַפַּדְיַנְתֵא תָאמְס תַתְהַיְוַה בְּהַגָ'אמְי אַהַם: "אני דואג לדָבֵק לפי התמסרותו לי." מאחר שאלוהים והדָבֵק שניהם מודעים, הרי שקיימת ביניהם מערכת יחסים נשגבת. מראהו של יהלום משובץ בטבעת זהב הוא יפה מאוד; יפי הזהב מתעצם, כמו גם יפי היהלום. כמותם, האל וישות-החיים שניהם זוהרים לעד. בשעה שישות החיים נוטה לשירות לאל, הריהי נוצצת כזהב, והאל הוא כיהלום. מכאן שצירופם הוא יפה להפליא. דְבֵקים הם ישויות-החיים במצבן הטהור. האל העליון הופך לדָבֵק של דְבֵקיו. ללא יחסי גומלין שכאלה בין הדָבֵק לאל, אין כל משמעות לפילוסופיה הפרסונליסטית. הפילוסופיה האימפרסונליסטית שוללת כל יחסים בין העליון לישות החיים, בעוד שבפילוסופיה הפרסונליסטית אלה קיימים.

האל משול פעמים רבות לעץ משאלה, שמגשים את כל הרצונות. אולם כאן ההסבר שלם עוד יותר. נאמר כאן שהאל נוטה לדְבֵקיו במיוחד. ואכן, זהו גילוי חסדו המיוחד כלפיהם. אין לחשוב שהיחסים ההדדיים הללו נתונים לחוק הקַרְמַה. אלה משתייכים לאותו מישור נשגב שבו פועלים האל ודְבֵקיו. שהרי שירות מסור לאל אינו פעילות של העולם החומרי, אלא חלק מהעולם הרוחני, שבו חולשים נצחיות, חדווה וידע.

פסוק 30

אַפִּי צֵ'ת סוּ-דוּרָאצָ'ארוֹ בְּהַגַ'תֵא מָאם אַנַנְיַה-בְּהָאק
סָאדְהוּר אֵוַה סַה מַנְתַוְיַה סַמְיַג וְיַוַסיתוֹ הי סַה

אַפִּי—אפילו; צֵ'ת—אם; סוּ-דוּרָאצָ'ארַה—אדם מבצע מעשים נתעבים; בְּהַגַ'תֵא—עוסק בשירות מסור; מָאם—לי; אַנַנְיַה-בְּהָאק—ללא סטייה; סָאדְהוּה—קדוש; אֵוַה—אכן; סַה—הוא; מַנְתַוְיַה—נחשב; סַמְיַק—לחלוטין; וְיַוַסיתַה—החלטי; הי—אכן; סַה—הוא.

גם מי שמבצע את הנתעב שבמעשים, אם הוא עוסק בשירות מסור, הרי שהוא נחשב לקדוש. זאת משום שתכליתו נכונה.

המילה סוּ-דוּרָאצָ׳ארַהּ היא רבת משמעות בפסוק זה, וחשוב להבינה כראוי. נשמה מותנית מבצעת שני סוגי פעולות: האחד מותנה והשני יסודי. כל אותן פעולות שלצורך הגנת הגוף, או ציות לכללי החברה והמדינה, שמחייבות אפילו דָבֵק, מתייחסות לחיים מותנים, ונקראות מותנות. לעומת זאת, ישות-חיים שמודעת כליל לטבעה הרוחני ועוסקת בתודעת קְרִישְׁנַה, או שירות מסור לאל — פעילותה נקראת נשגבת. פעילות שכזו היא פעילותה של ישות החיים במצבה היסודי, וזו נקראת באופן טכני, שירות מסור. מכל מקום, במצב המותנה אפשר ששירות מסור ושירות לגוף יחפפו לעיתים זה את זה, ואפשר שיסתרו. הדָבֵק נישמר כמידת האפשר לא לעשות דבר שיערער את מצבו כולו. הוא יודע ששלמות מעשיו תלויה בהתקדמותו בהבנת תודעת קְרִישְׁנַה. למרות זאת, יתכן שאדם בתודעת קְרִישְׁנַה יבצע מעשה שיכול להיתפס כמגונה ביותר מבחינה חברתית או מדינית. אלא שמעידה זמנית שכזו אינה צריכה לפסול את מעמדו. בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם נאמר שמי שמועד, אולם עוסק בכל לבו בשירות נשגב לאל, האל, המצוי בלבו, מטהרו וסולח לו על סטייתו. כוחה של הטומאה החומרית הוא רב כל כך, עד כי אפילו יוגי שעוסק כולו בשירות לאל, אפשר שייפול קרבן; אולם תודעת קְרִישְׁנַה חזקה עוד יותר, ומעידה מקרית שכזו זוכה לתיקון מיידי. מכאן שתהליך השירות המסור אינו נכשל לעולם. אל לו לאיש לבטל דָבֵק שכזה בגלל מעידה מקרית מדרך הישר. בפסוק הבא יוסבר שמעידה שכזו נבלמת במרוצת הזמן, כאשר יתבסס הדָבֵק בתודעת קְרִישְׁנַה מושלמת. מי ששרוי בתודעת קְרִישְׁנַה ומתרגל בהחלטיות את זימרת הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא — נחשב כמצוי במישור הנשגב, גם אם מעד במקרה או בשוגג. המילים סָאדְהוּר אֵוַה, "הוא קדוש" חשובות מאוד. הן משמשות אזהרה ללא-דְבֵקים שלא ימעיטו בערכו של דָבֵק בגלל מעידה מקרית; גם לאחר מעידתו יש לראותו כקדוש. המילה מַנְתַוְיַהּ חשובה אף יותר. מי שלא מקיים כלל זה ובז לדָבֵק, הרי שהוא מפר את צו אלוהים. שירות בלעדי ובלתי מעורער לאל הוא מעלתו היחידה של הדָבֵק.

בנְרִיסִימְהַה פּוּרָאנַה נאמר:

בְּהַגַוַתִי צַ׳ה הַרָאו אַנַנְיַה-צֵ׳תָא
בְּהֶרִישַׁה-מַלִינוֹ ׳פִּי וִירָאגַ׳תֵא מַנוּשְׁיַהּ
נַה הִי שַׁשַׂה-קַלוּשַׁה-צְ׳צְ׳הַבִּיהּ קַדָאצִ׳ית
תִימִירַה-פַּרָאבְּהַוַתָאם אוּפַּיְתִי צַ׳נְדְרַהּ

הפירוש הוא שמי שעוסק כולו בשירות מסור לאל, גם אם קורה שהוא מבצע מעשה מגונה, זה צריך להיחשב כמו הכתמים דמויי הארנבת שעל הירח. אלה אינם מפריעים לירח להפיץ את אורו. בדומה לכך, מעידתו המקרית של הדָבֵק מאורח חיים קדוש, אינה הופכת אותו למגונה.

מכל מקום, אין להסיק מכך שדָבֵק אשר עוסק בשירות נשגב, רשאי לפעול בצורה מגונה; פסוק זה מתייחס רק לתאונה שמקורה בזיקות חומריות עזות. שירות מסור הוא כמו הכרזת מלחמה נגד האנרגיה המשלה. כל עוד לא התחזק הדָבֵק דיו להדוף אנרגיה זו, הרי שייתכנו מעידות. מכל מקום, עם שהוא מתחזק, הוא אינו נתון עוד לאלה, כפי שהוסבר קודם לכן. אל לו לאיש לנצל ולבצע דברים מגונים על-סמך פסוק זה, ולהוסיף ולחשוב עצמו לדָבֵק. מי שאינו משתפר באמצעות השירות המסור, הרי שאינו דָבֵק מתקדם ביותר.

פסוק 31

קְשִׁיפְּרַם בְּהַוַתִי דְהַרְמָאתְמָא שַׁשְׁוַץ׳-צְ׳הָאנְתִים נִיגַצְ׳צְ׳הַתִי
קַוּנְתֵיַה פְּרַתִיגָ׳אנִיהִי נַה מֵא בְּהַקְתַהּ פְּרַנַשְׁיַתִי

קְשִׁיפְּרַם—במהרה; בְּהַוַתִי—הוא הופך; דְהַרְמַה-אָתְמָא—צדיק; שַׁשְׁוַת-שָׁאנְתִים—שלווה תמידית; נִיגַצְ׳צְ׳הַתִי—משיג; קַוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; פְּרַתִיגָ׳אנִיהִי—הכרז; נַה—לעולם לא; מֵא—שלי; בְּהַקְתַהּ—דָבֵק; פְּרַנַשְׁיַתִי—נכחד.

במהרה הוא הופך לצדיק וזוכה בשלווה תמידית. הו בן קוּנְתִי, הכרז בעוז שדְבֵקי לא ייכחד לעולם.

אל לנו לפרש זאת לא נכון. בפרק השביעי האל אומר שמי שמעשיו רעים, אינו יכול להפוך לדְבֵקו. מי שאינו דָבֵק, אינו ניחן בתכונות טובות כלל. השאלה חוזרת אפוא, כיצד אדם שמבצע מעשים נתעבים – בשוגג או בכוונה תחילה – יכול להיות דָבֵק טהור? שאלה זו עולה בצדק. לפי הפרק השביעי, אותם עושי רע שאינם מגיעים לשירות מסור לעולם – אלה משוללי כל תכונה טובה. זה מאושש גם בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם. תשעת תהליכי השירות-המסור נועדו לניקיון הלב מכל זיהום חומרי. מי שמתרגלם שׂם את אישיות אלוה העילאי בתוך לבו. או אז רק טבעי שנגע החטא נשטף כליל. המחשבה המתמדת אודות אלוהים מטהרת את הווייתו כולה. הוֶדות מורות על כללים ופולחנים שונים שנועדו לטהר את מי שמעד ממעמדו הרם. כאן לא נזכרים כל תנאים שכאלה, שהרי תהליך ההיטהרות טמון כבר בלב הדָבֵק – זכירת אישיות אלוה העילאי תמיד. מכאן שיש לזמר הַרֵא קְרִישְׁנַה, הַרֵא קְרִישְׁנַה, קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה, הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה, הַרֵא רָאמַה, רָאמַה רָאמַה, הַרֵא הַרֵא, ולא לחדול. הזמרה מגוננת מפני המעידות כולן, ומנקה מכל זוהמה חומרית.

פסוק 32

מָאם הִי פָּארְתְהַה וְיַפָּאשְׁרִיתְיַה יֵא ׳פִי סְיוּהּ פָּאפַּה-יוֹנַיַה
סְתְרִייוֹ וַיְשְׂיָאס תַתְהָא שֻׁודְרָאס תֵא ׳פִי יָאנְתִי פַּרָאם גַתִים

מָאם—בי; הִי—אכן; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; וְיַפָּאשְׁרִיתְיַה—מוצאים בי מקלט; יֵא—אלו ש-; אַפִּי—אפילו; סְיוּהּ—אם יהיו; פָּאפַּה-יוֹנַיַה—נולדו במשפחה נחותה; סְתְרִייַה—נשים; וַיְשְׂיָאה—סוחרים; תַתְהָא—כמו גם; שֻׁודְרָאה—אנשים ממוצא נחות; תֵא אַפִּי—גם הם; יָאנְתִי—מגיעים; פַּרָאם—העליון; גַתִים—אל היעד.

הו בן פְּרִיתְהָא, מי שמוצאים בי מקלטם, גם אם מוצאם נחות – נשים, וַיְשְׂיוֹת (סוחרים), ושֻׁודְרוֹת (פועלים) – יכולים להגיע ליעד העליון.

האל מכריז כאן במפורש ששירות מסור אינו מבחין בין נחותי המעמד לנעלים. חלוקה כזו מקורה בתפיסת חיים חומרית, וזו נעדרת אצל מי שעוסק בשירות נשגב לאל. הכול זכאים להגיע ליעד העליון. בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (2.4.18) נאמר שחברתו של דָבֵק טהור יכולה לטהר אפילו את הנחותים מכול, הצַ׳נְדָּאלות (אוכלי כלבים). השירות-המסור והדרכתו של דָבֵק טהור חזקים מאוד – עד כדי ביטול ההבדלים שבין המעמדות השונים; הכול רשאים לתרגלו. אפילו הפשוט שבאדם ייטהר אם יחסה בדָבֵק טהור ויודרך על-ידו. האנשים נחלקים על פי מידות הטבע – מידת הטובות (בְּרָאהְמַנים, משכילים), מידת הלהיטות (קְשַׁתְרִייוֹת, אנשי מנהל), עירוב של להיטות ובערות (וַיְשְׂיוֹת, סוחרים) ומידת הבערות (שֻׁודְרוֹת, פועלים). נחותים עוד יותר הם מי שנולדו למשפחות חטאות. אלה נקראים צַ׳נְדָּאלות. בני המעמדות הגבוהים אינם ששים לרוב להתרועע עם נחותי מעמד שכאלה. אלא שבכוחם של שירות מסור ודָבֵק טהור לרומם את נחותי המעמד לשלמות החיים העליונה. הדבר אפשרי כאשר מוצאים מקלט בקְרִישְׁנַה. המילה וְיַפָּאשְׁרִיתְיַה מורה כאן על מציאת מקלט מוחלט בקְרִישְׁנַה. אדם שכזה הופך לגדול אף מגדולי הגְ׳נָאנִים והיוֹגִים.

פסוק 33

קִים פּוּנַר בְּרָאהְמַנָאהּ פּוּנְיָא בְּהַקְתָא רָאגַ׳רְשַׁיַס תַתְהָא
אַנִיתְיַם אַסוּקְהַם לוֹקַם אִימַם פְּרָאפְּיַה בְּהַגַ׳סְוַה מָאם

קִים פּוּנַה—קל וחומר; בְּרָאהְמַנָאהּ—בְּרָאהְמַנים; פּוּנְיָאהּ—ישרי דרך; בְּהַקְתָאהּ—דְבֵקים; רָאגַ׳ה-רִישַׁיַה—מלכים קדושים; תַתְהָא—כמו גם; אַנִיתְיַם—בן חלוף;

אַסוּקְהַם—מלא מצוקות; לוֹקַם—לעולם; אימַם—זה; פְּרָאפְּיַה—משהגעת; בְּהַג׳סְוַה—עסוק בשירות מסור; מָאם—אלַי.

קל וחומר אפוא, לגבי הבְּרָאהְמַנים ישרי הדרך, הדְבֵקים והמלכים הקדושים. עתה, משבאת לעולם בן חלוף ומיוסר זה, עבוד בשירותי המסור.

איש בעולם זה, ללא הבדל מהו מעמדו, אינו מוצא בו אושר. נאמר כאן בבירור, אַניתְיַם אַסוּקְהַם לוֹקַם: זהו מקום ארעי ומלא סבל, שאינו ראוי לאיש שפוי. האל מכריז בעצמו שזהו עולם בן חלוף ורב מצוקות. הוגי דעות שונים, כגון המָאיָאוָאדִים, גורסים שעולם זה הוא כוזב, אך הבְּהַגַוַד-גִיתָא מורה שאינו כוזב אלא ארעי. ישנו הבדל בין כוזב לארעי. עולם זה הוא ארעי, בעוד שישנו עולם אחר, נצחי. עולם זה חדור כולו בסבל, בעוד שהעולם האחר הוא נצחי ומלא חדווה.
אף שאַרְג׳וּנַה נולד למשפחת מלוכה צדיקה, גם לו אומר האל, "עסוק בשירותי המסור ושוב במהרה הביתה לאלוהים." אל לו לאיש להישאר בעולם ארעי שכזה ורב מצוקות. אושר נצחי יהיה מנת חלקו אם ימצא לו מקלט באישיות-אלוה. השירות המסור לאל הוא התהליך היחיד שיכול להביא פתרון לבעיותיהם של המעמדות כולם. מכאן שעל הכול לתרגל תודעת קְרִישְׁנַה למען חיים מושלמים.

פסוק 34

מַן-מַנָא בְּהַוַה מַד-בְּהַקְתוֹ מַד-יָאג׳י מָאם נַמַסְקוּרוּ
מָאם אֵוַיְשְׁיַסִי יוּקְתְוַיְוַם אָתְמָאנַם מַת-פַּרָאיַנַהּ

מַת-מַנָאה—תמיד חושב עלי; בְּהַוַה—היֵה; מַת—שלי; בְּהַקְתַה—דָבֵק; מַת—שלי; יָאג׳י—סוגד; מָאם—לפני; נַמַסְקוּרוּ—השתחווה; מָאם—אלַי; אֵוַה—אכן; אֵשְׁיַסִי—תגיע; יוּקְתְוָא—במקדך; אֵוַם—כך; אָתְמָאנַם—את הנשמה; מַת-פַּרָאיַנַהּ—מסור לי.

הגֵה בי במחשבתך תמיד, היֵה לדְבֵקי, השתחווה לפני וסגוד לי. אם כל כולך תתמקד בי כך, הרי שתבוא אלי.

פסוק זה מורה בבירור שתודעת קְרִישְׁנַה מהווה האמצעי היחיד לגאולה מן השעבוד לטומאת העולם החומרי. אף שנאמר כאן בבירור ששירות מסור נעשה לאישיות אלוה העילאי, קְרִישְׁנַה, רבים הפרשנים חסרי המצפון שמסיטים, למרבה הצער, את דעת הקורא לרעיונות חסרי שחר. אלה אינם יודעים שמֶחְשָׁבוֹ

של קְרִישְׁנַה אינו שונה מקְרִישְׁנַה. קְרִישְׁנַה אינו ישות-חיים רגילה; הוא האמת המוחלטת. גופו, מֶחשָבו והוא עצמו כולם זהים ומוחלטים. בביאורו בשם אַנוּבְּהָאשְׁיַה לצַ׳יְתַנְיַה-צַ׳רִיתָאמְרִיתַה (אָדִי-לִילָא, פרק 5), בְּהַקְתִיסִידְדְהָאנְתַה סַרַסְוַתִי גוֹסְוָאמִי מצטט מן הקוּרְמַה פּוּרָאנַה, דֶהַה-דֶהִי-וִיבְּהֶדוֹ ׳יַם נֶשְׁוָרֶא וִידְיַתֶא קְוַצ׳ית. פירושו של דבר שאין הבדל בין קְרִישְׁנַה, האל העליון, לבין גופו. אלא שאותם פרשנים אינם בקיאים כלל במדע של קְרִישְׁנַה. הם מסתירים את קְרִישְׁנַה ומפרידים את אישיותו מִמֶחשָבו או מגופו. על אף בערותם המוחלטת במדע זה, אלה גורפים ממון מהונאת הציבור.

ישנם גם זדוניים ממש; אלה חושבים אמנם על קְרִישְׁנַה, אלא שמתוך קנאה, כמו המלך קַמְסַה, דודו של קְרִישְׁנַה. הוא הגה בקְרִישְׁנַה תמיד, אולם חשב אותו לאויבו. הוא חרד תמיד ותהה מתי יבוא להורגו. הגות כזו אינה מועילה. ההגות צריכה להיות חדורה באהבה ובמסירות; זוהי בְּהַקְתִי. יש להוסיף ולהתקדם בידע אודות קְרִישְׁנַה. ומהי התקדמות חיובית? זו אפשרית על-ידי לימוד ממורה מוסמך. קְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה העילאי. כבר הסברנו שגופו אינו חומרי, אלא נצחי ומלא חדווה וידע. דיונים שכאלה אודות קְרִישְׁנַה מסייעים לאדם להפוך לדָבֵק, וכל ניסיון להבין ממקורות אחרים, בלתי מהימנים, הוא עקר וחסר תועלת.

על הכול למקד מֶחשָבם בדמות הנצחית – דמותו המקורית של קְרִישְׁנַה, ומתוך בטחון ואמונה שהוא העליון, עליהם לעסוק בסגידתו. בהודו ישנם מאות ואלפי מקדשים שבהם סוגדים ומתרגלים שירות מסור לקְרִישְׁנַה. תרגול שכזה כרוך בהשתחוות לפני האל. על האדם לכפוף את ראשו לפני דמות המֻוּרְתִי של האל ולהקדיש לו את מֶחשָבו, גופו ומעשיו – הכול. זוהי השתקעות מוחלטת באל, ללא כל סטייה, וזו מרוממת את הדָבֵק לקְרִישְׁנַלוֹקַה. אל לנו ללכת שולל אחר פרשנים חסרי מצפון, אלא לעסוק בתשעת תהליכי השירות המסור, החל משמיעה וזימרה אודות קְרִישְׁנַה. שירות מסור טהור הוא ההישג הנעלה ביותר בחברה האנושית.

הפרקים השביעי והשמיני הסבירו אודות שירות מסור לאל, אשר פטור מידע ספקולטיבי, מיוגה מיסטית ומפעילות תועלתנית. מי שאינם טהורים לגמרי, אפשר שיימשכו אחר היבטים אחרים של האל, כמו הבְּרַהְמַג׳יוֹתִי הבלתי אישי או הפַּרַמָאתְמָא המקומי. דָבֵק טהור לעומת זאת, עוסק בשירותו של אלוהים במישרין.

בשיר יפהפה אודות קְרִישְׁנַה נאמר שסוגדיהם של האלים-למחצה הם משוללי תבונה, ולעולם לא ישיגו את הגמול העליון – קְרִישְׁנַה. דָבֵק בראשית דרכו אפשר שימעד כלשהו, ואף על פי כן הוא נחשב לנעלה מכל יוגי או הוגה דעות אחר. מי שעוסק כולו בתודעת קְרִישְׁנַה, הרי שהוא קדוש וצדיק גמור. במהרה ייפסקו מעשיו המקריים, הבלתי טהורים, והוא ישיג שלמות. מכל מקום, דָבֵק טהור אינו מועד עוד לעולם, שהרי אישיות אלוה דואג בעצמו לדְבֵקיו הטהורים. מכאן שעל

הנבון שמחפש אחר אושר בעולם זה, לפנות במישרין לתרגול תודעת קְרִישְׁנַה. או אז הוא יזכה בגמולו העליון של קְרִישְׁנַה.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתִיוֶדָאנְתַה בפרק התשיעי של שְׁרִימַד-בְּהַגַוַד-גִיתָא שדן בידע הכמוס ביותר.

פרק 10

שיפעת המוחלט

פסוק 1

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
בְּהֻוּיַה אֻוַה מַהָא-בָּאהוֹ   שְׂרִינוּ מֶא פַּרַמַם וַצַ׳ה
יַת תֶא ׳הַם פְּרִייַמָאנָאיַה   וַקְשְׁיָאמִי הִיתַה-קָאמְיַיָא

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; בְּהֻוּיַה—שוב; אֻוַה—אכן; מַהָא-בָּאהוֹ—הו גיבור חיל; שְׂרִינוּ—שְׁמע; מֶא—שלי; פַּרַמַם—נעלות; וַצַ׳ה—הוראות; יַת—שאותן; תֶא—לך; אַהַם—אני; פְּרִייַמָאנָאיַה—רואה אותך כיקר; וַקְשְׁיָאמִי—אני אומר; הִיתַה-קָאמְיַיָא—לטובתך.

אישיות אלוה העילאי אמר: הו אַרְג׳וּנַה גיבור חיל, חזור נא ושמע. מאחר שאתה ידידי היקר, הרי שלטובתך אוסיף ואורה לך ידע נעלה אף מזה שהגדתי עד כה.

פַּרָאשַׂרַה מוּני מסביר את המילה בְּהַגַוָאן: בְּהַגַוָאן, אלוה העילאי, הוא מי שניחן בששת השפעים במלואם – חוזק, פרסום, עושר, ידע, יופי ופרישות. בשעה שקְרִישְׁנַה היה עלי אדמות, הוא הפגין את השישה הללו כולם. משום כך חכמים דגולים כפַּרָאשַׂרַה מוּני כולם מקבלים את קְרִישְׁנַה כאישיות אלוה העילאי. קְרִישְׁנַה מורה עתה לאַרְג׳וּנַה ידע כמוס עוד יותר אודות שיפעתו ומעשיו. קודם, החל מן הפרק השביעי, האל הסביר את אוניו השונים ופעולתם. בפרק זה הוא מסביר לאַרְג׳וּנַה את שפעיו המיוחדים. הסבריו בפרק הקודם אודות האונים השונים, נועדו לבסס מסירות ואמונה. עתה הוא שב ומורה אודות ריבוי גילוייו ואוניו.
ככל שמוסיף הדָבֵק ושומע אודות אלוה עליון, מתייצב שירותו המסור. שמיעה שכזו צריכה להיעשות בחברת דְבֵקים; שהרי אז בכוחה להעצים את השירות המסור. שיחה כזו נעשית בין דְבֵקים שחותרים בכנות לתודעת קְרִישְׁנַה. אחרים אינם אמורים ליטול חלק בשיחות שכאלה. האל אומר לאַרְג׳וּנַה בברור, שמאחר שהוא יקר לו מאוד, הרי שהוא דן עמו בנושאים אלה לטובתו.

פסוק 2

נַה מֶא וִידוּהּ סוּרַה-גַנָאהּ פְּרַבְּהַוַם נַה מַהַרְשַׁיַהּ
אַהַם אָדִיר הִי דֶוָאנָאם מַהַרְשִׁינָאם צַ׳ה סַרְוַשַׁהּ

נַה—לעולם לא; מֶא—שלי; וִידוּהּ—יודעים; סוּרַה-גַנָאהּ—האלים-למחצה; פְּרַבְּהַוַם—מקור, שפעה; נַה—לעולם לא; מַהָא-רִישַׁיַהּ—החכמים הדגולים; אַהַם—אני; אָדִיהּ—המקור; הִי—שהרֵי; דֶוָאנָאם—של האלים-למחצה; מַהָא-רִישִׁינָאם—של החכמים הדגולים; צַ׳ה—גם; סַרְוַשַׁהּ—מכל בחינה.

לא המון האלים-למחצה, גם לא החכמים הדגולים, יודעים את מקורי או שיפעתי. שהרֵי אני הוא מקורם של האלים והחכמים, מכל בחינה.

בבְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא נאמר שקְרִישְׁנַה הוא האל העליון. אף לא אחד גדול ממנו; הוא סיבת כל הסיבות. גם כאן האל אומר בעצמו שהוא מקורם של האלים-למחצה והחכמים. אלא שאפילו אלה אינם מבינים את קְרִישְׁנַה; הם אינם מבינים את שמו, גם לא את אישיותו. מהו אם כך, מעמדם של המלומדים-לכאורה של עולם פעוט זה? איש אינו מסוגל להבין מדוע האל ירד עלי אדמות כבן אנוש רגיל וביצע מעשים מופלאים ובלתי רגילים שכאלה. מכאן שלמדנות רבה אינה בהכרח הסגולה הדרושה כדי להבין את קְרִישְׁנַה. אפילו האלים-למחצה והחכמים הדגולים, שניסו להבין את האל בכוח שכלם, נכשלו. גם בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם נאמר, שאפילו גדולי האלים-למחצה אינם מבינים את אישיות אלוה. כל שביכולתם זה לאמץ את שכלם עד לגבולות חושיהם הבלתי מושלמים, ולהגיע, על דרך השלילה, למסקנה אימפרסונליסטית. ביכולתם רק להצביע על משהו שאינו ניגלה על-ידי שלוש האיכויות החומריות, או לדמיין משהו בדמיונם. אלא שניסיון שכלתני אווילי כזה, אין ביכולתו להקנות הבנה אודות קְרִישְׁנַה.

האל אומר כאן בעקיפין, למי שמבקש לדעת אודות האמת המוחלטת, "הנה אני אישיות אלוה. אני העליון." חשוב לדעת מידע כזה. אלוהים, הבלתי נתפס, קיים, גם אם אין בכוחנו להבינו. מכל מקום, ניתן להבין את קְרִישְׁנַה, שהוא נצחי ומלא בחדווה ובידע, על-ידי לימוד מילותיו בבְּהַגַוַד-גִיתָא ובשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם. מי שנתונים לאונו הנחות של האל, בכוחם לתפוס את מושג האלוהות ככוח שליט או כבְּרַהְמַן הבלתי אישי. אלא שמבלי להתעלות למישור הנשגב, לא ניתן להבין את אישיותו של האל.

מאחר שרוב האנשים אינם מסוגלים לתפוס את טבעו האמיתי של קְרִישְׁנַה, הרי שהוא בא בחסדו נטול הסיבה ומטה ברכתו לשכלתנים ולמתפלספים שכאלה. אולם בגין טומאה חומרית, גם לאחר שאלה חוזים במעשיו המופלאים, הם

ממשיכים וחושבים את הבְּרַהְמַן הבלתי אישי לעליון. רק דְבֵקִים, או מי שמתמסרים לאל כליל, יכולים להבין, בחסד האל, שהוא אלוהים. בזכות אמונתם ומסירותם, אלה נכנעים לאל מיד, ובחסדו נטול הסיבה, ביכולתם להבינו. לפיכך, אפילו גדולי החכמים מסכימים: מהו אָתְמָא, מהו העליון? זה הוא שלו עלינו לסגוד.

פסוק 3

יוֹ מָאם אַגַ׳ם אַנָאדים צַ׳ה וֶתְתִי לוֹקַה-מַהֶשְׁוַרַם
אַסַמְמֻוּדְהַהּ סַה מַרְתְיֵשׁוּ סַרְוַה-פָּאפַּיְהּ פְּרַמוּצְ׳יַתֶא

יַהּ—מי ש-; מָאם—אותי; אַגַ׳ם—לא נולד; אַנָאדים—חסר ראשית; צַ׳ה—גם; וֶתְתִי—יודע; לוֹקַה—של הכוכבים; מַהָא-אִישְׁוַרַם—אדון עליון; אַסַמְמֻוּדְהַהּ—מפוכח; סַהּ—הוא; מַרְתְיֵשׁוּ—מבין בני התמותה; סַרְוַה-פָּאפַּיְהּ—מכול התגובות לחטא; פְּרַמוּצְ׳יַתֶא—משתחרר.

מי שיודעני כלא נולד, כחסר ראשית, וכאדון העולמות כולם – רק הוא, המפוכח באדם, נקי מחטא.

בפרק השביעי (7.3) נאמר, מַנוּשְׁיָאנָאם סַהַסְרֵשׁוּ קַשְׁצ׳יד יַתַתִי סידְדְהַיֶא: מי שחותרים ומתעלים למישור הרוחני, אינם אנשים רגילים; הם נעלים ממיליונים על מיליונים של אנשים רגילים שאינם יודעים אודות הגשמה רוחנית. ומאלה שמנסים להבין את הווייתם הרוחנית, מי שמבינים שקְרִישְׁנַה הוא אלוה העליון, אדון הכול ובלתי נולד, הרי שהגיעו להבנה הרוחנית העליונה. רק במצב זה, עם שהם מבינים את עליונותו של קְרִישְׁנַה, אלה יכולים להשתחרר מכל תגובות החטא.

אישיות אלוה מתואר כאן במילה אַגַ׳ה, או "בלתי נולד", וגם ישויות החיים מתוארות במילה זו בפרק השני. אלא שהאל שונה מאלה, שהרי בגלל זיקתן החומרית הן נולדות ומתות שוב ושוב. הנשמות המותנות משנות את גופן, בעוד שגופו אינו משתנה. גם בבואו לעולם החומרי, הוא נשאר אותו בלתי נולד; בפרק הרביעי נאמר שהאל אינו כפוף לאון החומרי, הנחות, לעולם, אלא שרוי באונו הפנימי, העילי.

המילים וֶתְתִי לוֹקַה-מַהֶשְׁוַרַם מורות בפסוק זה שעל הכול לדעת שקְרִישְׁנַה הוא אדונן העליון של מערכות כוכבי היקום. הוא היה לפני הבריאה, הוא שונה מבריאתו. האלים-למחצה כולם הם יצירי העולם החומרי, בעוד שעל קְרִישְׁנַה נאמר שאינו נוצר; מכאן שהוא נבדל אפילו מגדולי האלים-למחצה, כגון בְּרַהְמָא

ושִׁיוַה. מאחר שהוא בורא של בְּרַהְמָא, שִׁיוַה, ושאר האלים, הרי שהוא אדון הכוכבים כולם.
שְׂרִי קְרִישְׁנַה נבדל מכל דבר נוצר, ודי לדעת זאת כדי להשתחרר מכל תגובה לחטא. רק מי שחדל מפעילות נפשעת יכול לדעת אודות קְרִישְׁנַה, שהרי ניתן לדעתו באמצעות שירות מסור בלבד. זוהי גירסת הבְּהַגַוַד-גִּיתָא.
אל לנו לחשוב את קְרִישְׁנַה לבן אנוש רגיל. כפי שנאמר קודם, רק שוטים חושבים אותו לכזה. אותו רעיון מובע כאן בדרך שונה. הלא-סכל, או מי שנבון דיו להבין את מעמדו של אלוהים, פטור מכל תגובות החטא.
קְרִישְׁנַה ידוע כבנה של דֵוַקִי. אם כך, כיצד הוא בלתי נולד? זה מוסבר בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם: הוא לא נולד והופיע לפני דֵוַקִי וַסוּדֵוַה כילד רגיל; תחילה הוא הופיע בדמותו המקורית, ואז הפך לילד.
כל דבר שנעשה בהדרכתו של קְרִישְׁנַה הוא נשגב, ואינו נגוע בתגובות החומריות – החיוביות או השליליות. תפיסתם של חיובי ושלילי בקיום חומרי, היא בסך הכול המצאת המֶחשָב, שהרי דבר אינו מבורך כאן; הכול שלילי. זאת משום שהכסות החומרית היא שלילית מטבעה. אנו רק מדמים אותה למבורכת. רק פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה ברוח של מסירות ושירות טומנת בחובה ברכה אמיתית. מכאן שמי שמחפש אחר פעילות חיובית, צריך לפעול בהדרכתו של האל. הוראות שכאלה ניתנות בכתובים בני סמכא כמו שְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם ובְּהַגַוַד-גִּיתָא, או ממורה רוחני מהימן. הוראותיו של המורה הרוחני זהות לאלה של האל, כיוון שהוא נציגו הישיר. המורה הרוחני, אנשים קדושים וכתבי הקודש, כולם מכוונים לאותה מטרה. אין סתירה ביניהם. מעשים שנעשים תחת הדרכה שכזו פטורים מתגובותיו החיוביות והשליליות של העולם החומרי. דרכו הנשגבת של הדָבֵק לביצוע פעולה מושתתת על פרישות, שנקראת סַנְנְיָאסַה. בפסוק הראשון של הפרק השישי נאמר, שמי שפועל מתוך חובה, תחת הוראתו של האל, ואינו מחפש מקלט בפירות מעשיו (אַנָאשְׁרִיתַה קַרְמַה-פְּהַלַם), הרי שהוא מתנזר אמיתי. מכאן שסַנְנְיָאסִי ויוגי הוא מי שפועל תחת הדרכתו של האל, ולא דווקא מי שעוטה גלימת סַנְנְיָאסִי, או יוגי מדומה.

פסוקים 5 - 4

בּוּדְּהִיר גְ'נָאנַם אַסַמְּמוֹהַה קְשַמָא סַתְיַם דַמַה שַמַה
סוּקְהַם דוּהְקְהַם בְּהַווֹ 'בְּהָאווֹ בְּהַיַם צָ'אבְּהַיַם אֵוַה צַ'ה

אַהִימְסָא סַמַתָא תוּשְׁטִיס תַפּוֹ דָאנַם יַשׁוֹ 'יַשַׁה
בְּהַוַנְתִי בְּהָאוָא בְּהֻוּתָאנָאם מַתְתַה אֵוַה פְּרִיתְהַג-וידְהָאה

בּוּדְדְהִיהַ—תבונה; גְ'נָאנַם—ידע; אַסַמְמוֹהַה—השתחררות מספקות; קְשַׁמָא—מחילה; סַתְיַם—יושר; דַמַה—שליטה בחושים; שַׁמַה—שליטה במֶחשב; סוּקְהַם—שמחה; דוּהְקְהַם—צער; בְּהַוַה—לידה; אַבְּהָאוַה—מוות; בְּהַיַם—פחד; צַ'ה—גם; אַבְּהַיַם—אי-פחד; אַהִימְסָא—אי-אלימות; סַמַתָא—ישוב דעת; תוּשְׁטִיהַ—סיפוק; תַפַּה—חישול עצמי; דָאנַם—מתן צדקה; יַשַׁה—כבוד; אַיַשַׁה—קלון; בְּהַוַנְתִי—מתהווים; בְּהָאוָאה—סוגי טבע; בְּהֻוּתָאנָאם—של ישויות החיים; מַתְתַה—ממני; אֵוַה—אכן; פְּרִיתְהַק-וִידְהָאה—מאורגנים בצורות שונות.

תבונה, ידע, השתחררות מספק ואשליה, מחילה, יושר, שליטה בחושים, שליטה במֶחשָב, שמחה וצער, לידה, מוות, פחד, אי-פחד, אי-אלימות, ישוב דעת, סיפוק, חישול עצמי, מתן צדקה, כבוד וקלון – כל התכונות הללו של ישויות החיים – אני יצרתי.

קְרִישְׁנַה הוא יוצרן של כל תכונותיהן של ישויות החיים, הטובות והרעות. אלה מתוארות כאן.

תבונה היא היכולת לנתח דברים בהקשרם הנכון, וידע הוא ההבחנה בין רוח לחומר. אותו ידע שנלמד באוניברסיטאות, עוסק בחומר בלבד, ומכאן שאינו נחשב לידע כלל, שהרי ידע פירושו ידיעת ההבדל שבין חומר לרוח. תכניות הלימוד כיום אינן כוללות כל מידע אודות הרוח; עניינן נסוב כולו סביב ליסודות החומריים ולצרכים הגופניים. ומכאן שהידע האקדמי אינו מושלם.

אַסַמְמוֹהַה, או חופש מספקות ואשליה, יכול להשיג מי שגבר על החשש ומבין את הפילוסופיה הנשגבת. לאט אבל בטוח הוא משתחרר מבלבול. אין לקבל דבר באופן עיוור, אלא בקפדנות ובזהירות.

קְשַׁמָא, או איפוק ומחילה – אלה דורשים תרגול; עלינו ללמוד להתאפק ולסלוח על פגיעות פעוטות מזולתנו.

סַתְיַם, או יושר, פירושו הצגת העובדות כפי שהן, לטובתם של אחרים. אין לסלף ולפרש את העובדות. על-פי המוסכמות החברתיות, נהוג לחשוב שאמת צריכה להיאמר רק כאשר היא נעימה. אלא שזה אינו יושר. על האמת להיאמר בצורה ישירה, כדי שאחרים יבינו את העובדות לאשורן. אם אדם הוא גנב, והאנשים מוזהרים על כך, זו אמת. גם כאשר זו אינה נעימה, אין להימנע מלהגיד. יושר פירושו להציג את העובדות כפי שהן, לטובת האחרים. זהי הגדרתה של אמת.

שליטה בחושים פירושה שאלה אינם משמשים עוד לעינוג אישי מיותר. האיסור לא חל על סיפוק צרכים הכרחיים של החושים, אלא על עינוג חושים מיותר. זאת משום שזה מזיק להתקדמות רוחנית. מכאן שיש לרסן את החושים משימוש מיותר. כמותם, יש גם לשמור את המֶחשָב ממחשבות בטלות. זה נקרא שַׁמַה.

אין למשל, לבזבז את הזמן במחשבה אודות צבירת ממון. זהו שימוש לא נכון ביכולת החשיבה. על המחשָׁב לנסות ולהבין ממקורות מוסמכים מהם צרכיו הראשוניים של האדם. חשיבה שכזו מתפתחת בחברתם של בני סמכא בכתבי הקודש, קדושים, מורים רוחניים, ומי שחשיבתם מפותחת.

סוּקְהַם, או עונג או אושר, הוא כל מצב שמסייע לפיתוחו של ידע רוחני, או תודעת קְרִישְׁנַה. בעוד שהמכאיב והגורם למצוקה הוא זה שמפריע לפיתוחה של תודעה כזו. מכאן שיש לקבל כל דבר חיובי לפיתוחה של תודעת קְרִישְׁנַה, ולדחות את השלילי.

בְּהַוַה, או לידה – זו מתייחסת כמובן לגוף, שהרי הנשמה אינה נולדת, גם לא מתה; נושא זה נדון בראשית הבְּהַגַוַד-גִיתָא. לידה ומוות מתייחסים רק לגוף שעוטה ישות החיים בעולם החומרי. פחד מקורו בחשש מהעתיד. אדם המודע לקְרִישְׁנַה משולל פחד, שהרי הוא בטוח כי מעשיו יחזירוהו לרקיע הרוחני, הביתה לאלוהים. מצפה לו עתיד מזהיר. מכל מקום, זולתו, איש לא יודע מה טומן לו העתיד, מה צופנים לו חייו הבאים. משום כך, הכול שרויים בחרדה מתמדת. כדי להשתחרר מחרדה שכזו ומכל פחד, יש להבין את קְרִישְׁנַה ולהיות מודעים לו תמיד. בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (11.2.37) נאמר, בְּהַיַּם דְוִיתִיָיאבְּהִינִיוֵשַׁתַהּ סְיָאת: פחד מקורו בהזדהות עם האנרגיה המשלה. מכאן שמי שפטורים מהאנרגיה המשלה, כלומר, מי שבטוחים שאינם הגוף החומרי אלא חלקיק רוחני של אישיות אלוה, ועוסקים משום כך בשירותו – אלה אינם חוששים מדבר. עתידם בטוח. פחד הוא מנת חלקם של מי שאינם מודעים לקְרִישְׁנַה, ואַבְּהַיַם, או אי-פחד, אפשרי רק למי שמודעים לו.

אַהִימְסָא, או אי-אלימות, פירושה לא לעשות דבר שגורם לסבל או מבוכה לזולת. המעשים החומריים שמבטיחים פוליטיקאים, סוציולוגים ופילנתרופים למיניהם, אינם מניבים תוצאות טובות ביותר. זאת משום שאלה משוללים כל ראייה רוחנית; הם אינם יודעים מה מועיל באמת לחברה האנושית. אַהִימְסָא פירושה חינוך האנשים להגשמת התכלית האנושית במלואה. גוף האדם נועד להגשמה רוחנית, ומכאן שכל תנועה או ארגון שאינם חותרים ליעד הזה רק מחבלים ופוגעים בו. זה שמבטיח את אושרם הרוחני של האנשים נקרא אי-אלימות.

סַמַתָא, או ישוב דעת, מתייחס להשתחררות ממשיכה ודחייה. לא הימשכות רבה מדי, גם לא סלידה עזה הן טובות. ההתייחסות לעולם החומרי צריכה להיות פטורה מאלה. יש לקבל את החיובי לביצועה של תודעת קְרִישְׁנַה, ולדחות את השלילי. זהו סַמַתָא, או יישוב דעת. מי שמודע לקְרִישְׁנַה אינו נמשך לדבר, גם לא נידחה מדבר, אלא מתייחס לכול בהתאם לשימושיות שלו בתודעת קְרִישְׁנַה.

תוּשְׁטִי, או סיפוק, פירושו שלא לבקש ולצבור במאמץ מיותר עוד ועוד דברים חומריים. פירושו גם, הסתפקות במה שמעניק אלוהים בחסדו.

תַּפַּס פירושו סיגופים או חישול עצמי. הוֶדות מלאות בכללים שנוגעים לאלה, כגון השכמה מוקדמת ורחצה. לעיתים קשה מאוד להשכים קום. מכל מקום, חישול עצמי פירושו בחירה מרצון בקושי כזה. ישנן גם הוראות לצום בימים מסוימים בחודש. גם מי שאינו נוטה לצומות שכאלה, אם הוא החלטי להוסיף ולהתקדם במדע של תודעת קְרִישְׁנַה, הרי שיבצעם כמומלץ. מכל מקום, אין לצום שלא לצורך, או נגד הוראות הוֶדות. אין לצום מטעמים פוליטיים; זה מתואר בבְּהַגַוַד-גִיתָא כצום במידת הבערות ודבר שנעשה בבערות או בלהיטות, אינו מוביל להתקדמות רוחנית. רק מעשים בטובות מקדמים, ומכאן שצום על-פי הכללים הוֶדיים מעשיר בידע רוחני.

בנוגע לתרומות, על כל אחד להפריש חמישים אחוז מהכנסותיו למטרות טובות. ומהי מטרה טובה? זו שמיושמת בתודעת קְרִישְׁנַה. פעולה כזו אינה סתם טובה, אלא הטובה ביותר. מאחר שקְרִישְׁנַה הוא טוב, הרי שגם מטרתו טובה. מכאן שיש לתת צדקה למי שעוסק בתודעת קְרִישְׁנַה. על-פי הספרות הוֶדית צדקה אמורה להינתן לבְּרָאהְמַנים. עד היום מקיימים כלל זה, אף שלא ממש על-פי הכלל הוֶדי. מכל מקום, זו ההוראה. ומדוע? כיוון שאלה עוסקים בפיתוח ידע רוחני. בְּרָאהְמַנַה אמור להקדיש את חייו כליל להבנת בְּרַהְמַן. בְּרַהְמַה גָ'אנָאתִיתִי בְּרָאהְמַנַה: בְּרָאהְמַנַה הוא מי שיודע את הבְּרַהְמַן. מאחר שאלה עסוקים כליל בשירות רוחני נעלה, הרי שאין להם זמן להרוויח למחייתם, ומכאן שיש לסייע להם בתרומות.

הספרות הוֶדית מורה על מתן צדקה גם לסַנְנְיָאסִים, אשר מצויים בשלב הנזירות. אלה מקבצים נדבות מדלת לדלת, לא בשביל כסף, אלא לצורכי הטפה. הם אמורים לעבור מדלת לדלת לעורר את בעלי המשפחות מתרדמת הבערות. מאחר שאלה שקועים במשק ביתם ושוכחים את מטרת החיים, שהיא פיתוח תודעת קְרִישְׁנַה, חובתם של הסַנְנְיָאסִים לבוא כקבצנים ולעודדם לתודעת קְרִישְׁנַה. בוֶדות נאמר שחובתו של אדם לעורר ולהשיג את שמגיע לו בגוף אדם. הסַנְנְיָאסִים אמורים לתת את הידע והשיטות הללו. לא כל מטרה שעולה בדעתנו היא ראויה לצדקה. זו צריכה להינתן למצויים בשלב הנזירות, לבְּרָאהְמַנים, ולמטרות טובות דומות.

יַשַׂס, או תהילה, היא כמצוותו של שְׁרִי צֵ'יתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ שאמר, שאדם מפורסם הוא מי שידוע כדָבֵק גדול. זוהי תהילה אמיתית. מי שנודע כדָבֵק גדול בתודעת קְרִישְׁנַה, רק הוא מפורסם באמת. ומי שמשולל תהילה שכזו אינו מפורסם כלל.

האיכויות הללו כולן מצויות ברחבי תבל – בחברה האנושית ובחברת האלים-למחצה. ישנן חברות אנושיות גם על כוכבים אחרים, והמעלות הללו מצויות גם בהן. קְרִישְׁנַה יצר את התכונות הללו עבור מי שמבקש להתקדם בתודעת קְרִישְׁנַה, על כל אחד לפתח אותן בתוכו בעצמו. בחסדו של האל, כל מי שעוסק בשירותו מפתח את המעלות הטובות כולן.

כל הקיים, בין אם טוב או רע, מקורו בקְרִישְׁנַה. דבר אינו קיים בעולם שאינו בקְרִישְׁנַה. זהו ידע; למרות מצבם השונה של הדברים, עלינו לדעת שהכול נובע מקְרִישְׁנַה.

פסוק 6

מַהַרְשַׁיַהּ סַפְּתַה פּוּרְוֶא צַ׳תְוָארוֹ מַנַוַס תַתְהָא
מַד-בְּהָאוָא מָאנַסָא גָ׳אתָא יֵשָׁאם לוֹקַה אימָאהּ פְּרַגָ׳אהּ

מַהָא-רִישַׁיַהּ—החכמים הדגולים; סַפְּתַה—שבעה; פּוּרְוֶא—בעבר; צַ׳תְוָארַהּ—ארבעה; מַנַוַהּ—המַנוּ; תַתְהָא—כמו גם; מַת-בְּהָאוָאהּ—נולדו ממני; מָאנַסָאהּ—מהמֶחשָׁב; גָ׳אתָאהּ—נולדו; יֵשָׁאם—ששלהם; לוֹקֶא—בעולם; אימָאהּ—הזו; פְּרַגָ׳אהּ—האוכלוסיה.

שבעת החכמים הדגולים, ולפניהם ארבעת החכמים האחרים (סַנַקַה, סַנָאתַנַה, סַנַנְדַנַה וסַנַת-קוּמָארַה) והמַנוּים (ארבעה עשר מולידי המין האנושי) – אלה באו ממני, ממֶחשָׁבי. וישויות החיים שמאכלסות את הכוכבים השונים כולן הן צאצאיהם.

האל מתאר את אילן היוחסין של אוכלוסיית היקום. בְּרַהְמָא הוא היצור הראשון שנולד מאונו, והוא נודע כהירַנְיַגַרְבְּהַה. ממנו נגלו שבעת החכמים הדגולים, ולפניהם ארבעת החכמים סַנַקַה, סַנַנְדַה, סַנָאתַנַה וסַנַת-קוּמָארַה והמַנוּים. עשרים וחמישה קדושים אלה ידועים כאבות כל ישויות החיים בתבל. ישנם יקומים לאינספור, ובהם כוכבים לאינספור. בכל אחד מאלה מצויות שלל ישויות חיים, כולן הן צאצאותיהן של עשרים וחמישה האבות הללו. לפני שזכה בְּרַהְמָא, בחסדו של קְרִישְׁנַה, להבין את סוד הבריאה, הוא ביצע סיגופים במשך מאה שנות האלים-למחצה. או אז נוצרו ממנו סַנַקַה, סַנַנְדַה, סַנָאתַנַה וסַנַת-קוּמָארַה, אחריהם רוּדְרַה, ואחר כך שבעת החכמים. בדרך זו נולדו כל הבְּרָאהְמַנים והקְשַׁתְרִייות מאונו של האל. בְּרַהְמָא ידוע כפִּיתָאמַהַה, או הסב, וקְרִישְׁנַה ידוע כפְּרַפִּיתָאמַהַה, או אבי הסב. זה נזכר בפרק האחד-עשר של הבְּהַגַוַד-גִיתָא (11.39).

פסוק 7

אֵתָאם וִיבְּהוּתִים יוֹגַם צַ׳ה מַמַה יוֹ וֵתְתִי תַתְתְוַתַהּ
סוֹ ׳וִיקַלְפֵּנַה יוֹגֵנַה יוּגְ׳יַתֵא נָאתְרַה סַמְּשַׁיַהּ

אֱתָאם—הזו; ויבְּהֻותים—את השפעה; יוֹגַם—את הכוח המיסטי; צַ'ה—גם; מַמַה—שלי; יַהַ—מי ש-; וֶתְתי—יודע; תַתְתְוַתַה—באמת; סַהַ—הוא; אַויקַלְפֵּנַה—ללא סייג; יוֹגֶנַה—בשירות מסור; יוּגְ'יַתֶא—עוסק; נַה—אין; אַתְרַה—כאן; סַמְשַׂיַהָ—ספק.

אין ספק כי מי שמשוכנע כליל בשפעתי וביכולתי המיסטית, עוסק בשירות מסור ללא סייג.

ידע אודות אישיות אלוה מהווה פסגת השלמות הרוחנית. מבלי להכיר בשפעת מעלותיו, לא ניתן לעסוק בשירותו המסור. רוב האנשים יודעים שאלוהים גדול. אלא שאינם יודעים פרטים על גדולתו. כאן מובאים הפרטים. רק טבעי שמי שיודע את גדולתו של אלוהים, מתמסר לו ועוסק בשירותו. שהרי לאחר שנודעת שיפעתו, לא נותר אלא להתמסר לו. ידע אמיתי כזה ניתן בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, בבְּהַגַוַד-גִיתָא ובספרות דומה.
אלים-למחצה רבים פזורים במערכות הכוכבים השונות ודואגים למִנהל היקום. הראשיים שבהם אלה בְּרַהְמָא, שִׂיוַה, ארבעת הקוּמָארים הדגולים ושאר האבות. אלה הם אבותיה ומולידיה של אוכלוסיית היקום, וכולם נולדו מקְרִישְׁנַה, האל העליון. אישיות אלוה, קְרִישְׁנַה, הוא האב המקורי של כל האבות.
אלה הם כמה משפעיו של האל, ומי שמשוכנע בהם כליל, מקבל את קְרִישְׁנַה באמונה ללא סייג ועוסק בשירותו המסור. ידע כזה דרוש כדי להגביר את עניינו של האדם בשירות אוהב ומסור לאל. אין להזניח ולהתרשל בהבנת גדולתו של קְרִישְׁנַה, שהרי ידע כזה מביא ליציבות ורצינות בשירות המסור.

פסוק 8

אַהַם סַרְוַסְיַה פְּרַבְּהַווֹ מַתְתַה סַרְוַם פְּרַוַרְתַתֶא
איתי מַתְוָא בְּהַגַ'נְתֶא מָאם בּוּדְהָא בְּהָאוַה-סַמַנְויתָאהּ

אַהַם—אני; סַרְוַסְיַה—של הכול; פְּרַבְּהַוַה—מקור היצירה; מַתְתַה—ממני; סַרְוַם—הכול; פְּרַוַרְתַתֶא—נובע; איתי—כך; מַתְוָא—ביודעם; בְּהַגַ'נְתֶא—מתמסרים; מָאם—אלי; בּוּדְהָאהּ—מלומדים; בְּהָאוַה-סַמַנְויתָאהּ—בתשומת לב.

אני מקור העולמות הרוחניים והחומריים כולם. הכול נובע ממני. החכמים אשר יודעים דבר זה לאשורו, עוסקים בשירותי המסור וסוגדים לי בכל לבבם.

אותו מלומד שלמד את הוֵדות על בוריין וקנה ידע מבני סמכא כמו שְׂרִי צַ'יְתַנְיַה, ואף יודע כיצד ליישם ידע זה, מבין שקְרִישְׁנַה הוא מקור הכול בעולם החומרי,

כמו ברוחני. ידיעתו הרבה מייצבת אותו בשירות מסור לאל. הפרשנויות האוויליות הרבות, גם השוטים השונים, לא יטו אותו מדרכו לעולם. הספרות הוֶדית כולה מאששת שקְרִישְׁנַה הוא מקורם של בְּרַהְמָא, שִׁיוַה, ושאר האלים-למחצה. באַתְהַרְוַה וֶדַה (גוֹפָּאלַה-תָאפַּנִי אוּפַּנִישַׁד 1.24) נאמר, יוֹ בְּרַהְמָאנַם וִידַדְהָאתִי פּוּרְוַם יוֹ וַי וֶדָאמְשׁ צַ׳ה גָאפַּיַתִי סְמַה קְרִישְׁנַה: ״היה זה קְרִישְׁנַה שהורה בראשית את הידע הוֶדי לבְּרַהְמָא, והוא שהפיצו בעבר.״ בנָארָאיַנַה אוּפַּנִישַׁד (1) נאמר, אַתְהַה פּוּרוּשׁוֹ הַה וַי נָארָאיַנוֹ ׳קָאמַיַתַה פְּרַגָ׳אהּ סְרִיגֶ׳יֵתִי: ״או אז חפץ אישיות אלוה נָארָאיַנַה לברוא ישויות חיים.״ האוּפַּנִישַׁד ממשיך: נָארָאיַנָאד בְּרַהְמָא גָ׳אִיַתֶא, נָארָאיַנָאד פְּרַגָ׳אפַּתִיהּ פְּרַגָ׳אִיַתֶא, נָארָאיַנָאד אִינְדְרוֹ גָ׳אִיַתֶא, נָארָאיַנָאד אַשְׁטַוּ וַסַווֹ גָ׳אִיַנְתֶא, נָארָאיַנָאד אֶקָאדַשַׁה רוּדְרָא גָ׳אִיַנְתֶא, נָארָאיַנָאד דְוָאדַשָׁאדִיתְיָאהּ: ״מנָארָאיַנַה נולד בְּרַהְמָא, כמו גם המולידים השונים. ממנו נולדו גם אינְדְרַה, שמונת הוַסויים, אחד-עשר הרוּדְרות ושניים-עשר האָדיתים.״ אותו נָארָאיַנַה הוא התרחבות של קְרִישְׁנַה.

באותן וֶדות נאמר, בְּרַהְמַנְיוֹ דֵוַקִי-פּוּתְרַהּ: ״קְרִישְׁנַה, בנה של דֵוַקִי, הוא אישיות אלוה.״ (נָארָאיַנַה אוּפַּנִישַׁד 4) עוד נאמר, אֶקוֹ וַי נָארָאיַנַה אָסִין נַה בְּרַהְמָא נֶשָׁאנוֹ נָאפּוֹ נָאגְנִי-סוֹמַו נֶמֶא דְיָאו-אָפְּרִיתְהִיוִי נַה נַקְשַׁתְרָאנִי נַה סֻורְיַהּ: ״בראשית הבריאה היה רק אישיות אלוה, נָארָאיַנַה. בְּרַהְמָא לא היה, גם לא שִׁיוַה, גם לא מים, אש, ירח, לא שמים וארץ, כוכבים בשמיים או שמש.״ (מַהָא אוּפַּנִישַׁד 1.2) באותו ספר נאמר גם ששִׁיוַה נולד ממצחו של האל. הוֶדות מסבירות שאותו אל, בוראם של בְּרַהְמָא ושִׁיוַה, הוא מושא הסגידה העליון.

בחלק המוֹקְשַׁה-דְהַרְמַה של המַהָאבְּהָארַתַה קְרִישְׁנַה אומר,

פְּרַגָ׳אפַּתִים צַ׳ה רוּדְרַם צָ׳אפִּי אַהַם אֶוַה סְרִיגָ׳אמִי וַי
תַו הִי מָאם נַה וִיגָ׳אנִיתוֹ מַמַה מָאיָא-וִימוֹהִיתַו

״האבות הקדומים, שִׁיוַה ואחרים – כולם נוצרו בידי, אף שאינם יודעים זאת, כיוון שהם מכוסים באוני המשלה.״ בוַרָאהַה פּוּרָאנַה נאמר,

נָארָאיַנַהּ פַּרוֹ דֵוַס תַסְמָאג׳ גָ׳אתַשׁ צַ׳תוּרְמוּקְהַהּ
תַסְמָאד רוּדְרוֹ ׳בְּהַוַד דֵוַהּ סַה צַ׳ה סַרְוַה-גְ׳נַָתָאם גַתַהּ

״נָארָאיַנַה הוא אישיות אלוה. ממנו נולד בְּרַהְמָא, ומבְּרַהְמָא נולד שִׁיוַה.״

קְרִישְׁנַה הוא מקור כל הולדה. הוא נקרא הסיבה הראשונית לכול. הוא אומר, ״אני המקור לכול, שהרי הכול נוצר ממני. הכול כפוף לי; איש אינו נעלה ממני.״ קְרִישְׁנַה הוא השליט העליון, ואין אחר מלבדו. מי שמבין כל זאת בהדרכתם של מורה רוחני והספרות הוֶדית, הנו הוא מלומד באמת. אדם כזה משקיע את אונו כולו בתודעת קְרִישְׁנַה. מי שלעומת זאת, אינם בקיאים במדע של קְרִישְׁנַה, הם

סכלים גמורים. רק כאלה חושבים את קְרִישְׁנָה לאדם רגיל. אל לו למי שמודע לקְרִישְׁנָה להתבלבל מבורים שכאלה; עליו להוסיף ולהתקדם בתודעת קְרִישְׁנָה בהחלטיות וביציבות ולהימנע מכל ביאור או פרשנות בלתי מוסמכים לבְּהַגַוַד-גִיתָא.

פסוק 9

מַץ׳-צִ׳יתְּתָא מַד-גַתַה-פְּרָאנָא בּוֹדְהַיַנְתַה פַּרַסְפַּרַם
קַתְהַיַנְתַשׁ צַ׳ה מָאם נִיתְיַם תוּשְׁיַנְתִי צַ׳ה רַמַנְתִי צַ׳ה

מַת-צִ׳יתְּתָאהּ—מֶחשבם עוסק לחלוטין בי; מַת-גַתַה-פְּרָאנָאהּ—חייהם מסורים לי; בּוֹדְהַיַנְתַהּ—מלמדים; פַּרַסְפַּרַם—אחד את השני; קַתְהַיַנְתַהּ—מדברים; צַ׳ה—גם; מָאם—אודותי; נִיתְיַם—תמיד; תוּשְׁיַנְתִי—מרוצים; צַ׳ה—גם; רַמַנְתִי—מוצאים עונג נשגב; צַ׳ה—גם.

מחשבותיהם של דְבֵקיי הטהורים נתונות לי, חייהם מוקדשים כליל לשירותי, והם מוצאים חדווה רבה ועונג בהאירם זה את זה ובהשיחם בי תמיד.

נזכרות כאן תכונותיהם של דְבֵקים טהורים. אלה עוסקים כליל בשירות נשגב לאל, ומֶחשָבם אינו מתנתק ולוּ לרגע מכפות רגלי הלוטוס שלו. שיחותיהם נסובות על נושאים נשגבים בלבד. פסוק זה מתאר את סימניהם. דְבֵקיו של האל שקועים עשרים וארבע שעות ביממה בפיאור מעלותיו ועלילותיו. לבם ונשמתם שקועים בקְרִישְׁנָה תמיד, ושיחה בו בחברתם של דְבֵקים אחרים מסבה להם עונג רב.

בשלב הראשוני של השירות המסור מהווה השירות עצמו מקור לחדווה נשגבת. ואילו בשלב הבוגר, כבר שרויים ממש באהבת אלוהים. אותם דְבֵקים שמגיעים לשלב זה, חווים בשלמות העליונה, אשר מציג האל במשכנו. שְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה דימה את השירות המסור להטמנת זרע בלבה של ישות החיים. ישויות חיים לאינספור נודדות בתבל וכוכביה. אולם רק מעטות מהן זוכות לפגוש בדָבֵק טהור ולהבין שירות מסור. השירות המסור משול לזרע, וכאשר זרע זה נטמן בלב ישות החיים, וזו מוסיפה ושומעת ומזמרת הַרֵא קְרִישְׁנָה הַרֵא קְרִישְׁנָה קְרִישְׁנָה קְרִישְׁנָה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא, הזרע נובט, ממש כמו עץ שנובט לאחר השקיה סדירה. השתיל הרוחני, שתיל השירות המסור, מתפתח בהדרגה וצומח, עד שפורץ את מעטה היקום החומרי וחודר לזוהר הבְּרַהְמַגְ׳יוֹתִי שברקיע הרוחני. ברקיע הרוחני זה מוסיף וגדל עד שמגיע לכוכב העליון, גוֹלוֹקָה וְרִינְדָאוַנַה, שהוא כוכבו העליון של קְרִישְׁנָה. לבסוף מוצא השתיל מקלט בכפות

רגלי הלוטוס של קְרִישְׁנַה ונח שם. ממש כשם שצמח מניב פירות ופרחים, עם שתהליך ההשקיה ממשיך בצורת שמיעה וזימרה, גם שתיל המסירות מניב פרי. שתיל השירות המסור מתואר בפרוטרוט בצַ׳יְתַנְיַה-צַ׳ריתָאמְריתַה (מַדְהְיַה-לִילָא, פרק 19). מוסבר שם שבשעה שהשתיל כולו מוצא מקלט בכפות רגלי הלוטוס של האל, או אז משתקע הדָבֵק כליל באהבת אלוהים: רגע ללא מגע עם האל הוא בלתי נסבל אז עבורו, ממש כמו דג מחוץ למים. בזכות מגעו עם האל הוא זוכה אז במעלות הנשגבות כולן.

גם השְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם גדוש בתיאורים כאלה אודות היחסים שבין האל לדְבֵקיו, ומשום כך הוא יקר מאוד לדְבֵקים, כפי שמתאר הספר בעצמו (בְּהָאג. 12.13.18). שְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם פּוּרָאנַם אַמַלַם יַד וַיְשְׁנַוָאנָאם פְּרִייַם. שום פעילות ארצית לא מתוארת בו, גם לא פיתוח כלכלי, עינוג חושים או גאולה. זהו הספר היחיד שמתאר במלואו את טבעם הנשגב של האל ודְבֵקיו. ממש כשם שנער ונערה נהנים להתרועע יחדיו, מי שהגיעו להגשמה עצמית בתודעת קְרִישְׁנַה מפיקים עונג אינסופי מספרות זו.

פסוק 10

תֵשָׁאם סַתַתַה-יוּקְתָאנָאם בְּהַגַ׳תָאם פְּרִיתִי-פּוּרְוַקַם
דַדָאמִי בּוּדְדְהִי-יוֹגַם תַם יֵנַה מָאם אוּפַּיָאנְתִי תֵא

תֵשָׁאם—להם; סַתַתַה-יוּקְתָאנָאם—עסוקים תמיד; בְּהַגַ׳תָאם—מבצעים שירות מסור; פְּרִיתִי-פּוּרְוַקַם—באהבה אקסטטית; דַדָאמִי—אני נותן; בּוּדְדְהִי-יוֹגַם—תבונה אמיתית; תַם—זו; יֵנַה—שבאמצעותה; מָאם—אלַי; אוּפַּיָאנְתִי—מגיעים; תֵא—הם.

מי שמסורים לשרתני באהבה תמיד – אותם אני חונן בתבונה שבעזרתה יוכלו לבוא אלי.

המילה בּוּדְדְהִי-יוֹגַם היא רבת משמעות בפסוק זה. מי שזוכר, בפרק השני אישיות אלוה אומר לאַרְגֻ׳וּנַה שהורה לו דברים רבים, ושברצונו להסביר לו אודות בּוּדְדְהִי-יוֹגַה. זו מוסברת עתה. בּוּדְדְהִי-יוֹגַה היא למעשה פעילות בתודעת קְרִישְׁנַה; זוהי התבונה העליונה. בּוּדְדְהִי פירושה תבונה, ויוֹגַה פירושה פעילות מיסטית, או התעלות מיסטית. מי שמתרגל תודעת קְרִישְׁנַה ושירות מסור, וחותר לשוב לאלוהות, מעשיו נקראים בּוּדְדְהִי-יוֹגַה. במילים אחרות, זהו התהליך שבאמצעותו נחלצים מסבך העולם החומרי. קְרִישְׁנַה מהווה מטרתה הסופית של כל התקדמות. אלא שהאנשים אינם יודעים זאת; ומשום כך חשובה כל כך חברתם

של דְבֵקים ומורה רוחני אמיתי. ראשית יש לדעת שקְרִישְׁנַה הוא המטרה, ולאחר שזו קבועה וידועה, יש להתקדם לעברה לאט ובהדרגה, ולבסוף להשיגה.
מי שמכיר את מטרת החיים אולם קשור לתוצאות מעשיו, פועל בקַרְמַה-יוֹגַה. כאשר הוא יודע את המטרה, אולם מבקש להשיגה באמצעות חשיבה ספקולטיבית, הוא פועל בגְ׳נָאנַה-יוֹגַה. וכאשר הוא יודע את המטרה וחותר אל קְרִישְׁנַה בתודעת קְרִישְׁנַה מלאה ושירות מסור, הרי שהוא פועל בבְּהַקְתִי-יוֹגַה, או בבּוּדְדְהִי-יוֹגַה. זו נחשבת ליוגה המושלמת, ומהווה שלמות החיים העליונה.
גם אם לומד אדם אצל מורה רוחני, והוא קשור לארגון רוחני כלשהו, אפשר שלא יהיה נבון דיו כדי להוסיף ולהתקדם. או אז קְרִישְׁנַה מורה לו מתוכו כיצד לבוא ולהתקדם אליו ללא קושי. דרושים רק עיסוק מתמיד בתודעת קְרִישְׁנַה, ואהבה ונכונות לבצע סוגי שירות שונים. עליו לבצע עבודה כלשהי למען קְרִישְׁנַה, מתוך אהבה. גם דָבֵק שתבונתו מוגבלת ואינו מסוגל להתקדם בנתיב ההגשמה הרוחנית, אם הוא כן ומסור לשירות לאל, האל יעזור לו להתקדם, ולבסוף לבוא אליו.

פסוק 11

תֵשָׁאם אֵוָאנוּקַמְפָּארְתְהַם אַהַם אַגְ׳נָאנַה-גַ׳ם תַמַהּ
נָאשַׁיָאמִי אָתְמַה-בְּהָאוַה-סְתְהוֹ גְ׳נָאנַה-דִיפֵּנַה בְּהָאסְוַתָא

תֵשָׁאם—עבורם; אֵוַה—אכן; אַנוּקַמְפָּא-אַרְתְהַם—על מנת לעשות עימם חסד; אַהַם—אני; אַגְ׳נָאנַה-גַ׳ם—תולדת הבערות; תַמַהּ—חשכה; נָאשַׁיָאמִי—אני מסלק; אָתְמַה-בְּהָאוַה—בליבם; סְתְהַהּ—שוכן; גְ׳נָאנַה—של ידע; דִיפֵּנַה—באמצעות לפיד; בְּהָאסְוַתָא—בוהק.

כאות לחסד מיוחד, אני, השוכן בלבם, מסלק בלפיד הַיֶּדע את חשכת בערותם.

כאשר שְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה שהה בבנארס והפיץ את זימרת הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא אלפי אדם התקבצו סביבו. מכל מקום, פְּרַקָאשָׁאנַנְדַה סַרַסְוַתִי, שהיה מלומד רב השפעה באותם ימים בבנארס, לעג לו וחשב אותו לרגשן. ישנם הוגי דעות שמבקרים את הדְבֵקים וסוברים שאלה שרויים בחשכת הבערות, ומבחינה פילוסופית הם פתיים רגשניים. אלא שאין זה נכון. ישנם אנשי רוח ומלומדים דגולים שדגלו בפילוסופית המסירות. אולם גם אותו דָבֵק שאינו מסוגל להיעזר בספרותם או במורו הרוחני, אם הוא רציני בשירותו, קְרִישְׁנַה יעזור לו בעצמו מתוך לבו. מכאן

שדָבֵק כן שעוסק בתודעת קְרִישְׁנַה אינו משולל ידע לעולם. עליו רק לבצע את שירותו המסור בתודעת קְרִישְׁנַה מלאה.
הוגי דעות מָאיָאוָאדים גורסים שללא יכולת אבחנה לא ניתן לרכוש ידע טהור. האל משיב להם בפסוק זה: מי שעוסק בשירות מסור, גם אם הוא משולל השכלה או ידע בכללים הוֶדיים, אלוהים עוזר לו.
האל אומר לאַרְג'וּנַה שחשיבה שכלתנית אינה מקנה הבנה אודות האמת העליונה, האמת המוחלטת, אישיות אלוה. זאת משום שאלוהים הוא גדול כל כך, עד כי שום מאמץ מחשבתי לא די בו כדי להבינו. מי שאינו דָבֵק, שאינו אוהב את האמת העליונה, הרי שלא יבין את קְרִישְׁנַה, האמת העליונה, לעולם, גם אם יוסיף ויאמץ את שכלו במשך מיליוני שנים. קְרִישְׁנַה, האמת המוחלטת, מתרצה רק משירות מסור, ואז, באמצעות אונו הבלתי נתפס, הוא מתגלה לדָבֵק הטהור בלבו. הדָבֵק הטהור רואה את קְרִישְׁנַה בלבו תמיד; ובנוכחותו של קְרִישְׁנַה, המשול לחמה, נעלמת חשכת הבערות באחת. כזהו חסדו המיוחד של קְרִישְׁנַה לדְבֵקו הטהור.
הזיהום החומרי, שהצטבר במשך מיליוני לידות, מכסה את הלב באבק של חומרנות. אלא שהשירות המסור והזמרה המתמדת של הַרֵא קְרִישְׁנַה מסירים אבק זה במהירות. או אז מתעלה הדָבֵק למישור של ידע טהור. רק באמצעות הזמרה ושירות מסור ניתן להגיע לוִישְׁנוּ, שהוא המטרה העליונה, ולא בשכלתנות או הגיון גרידא. דָבֵק טהור אינו חרד, גם לא דואג לצורכי חייו החומריים; זאת משום שעם שמסתלקת החשכה מלבו, מספק לו האל הכול, שהרי הוא מתרצה משירותו האוהב. זוהי תמצית מדרשיה של הבְּהַגַוַד-גִיתָא. לימוד הספר הזה בכוחו להופכנו לנשמות מסורות לעליון כליל, ולעודדנו לעסוק בשירות מסור. ועם שהאל לוקחנו תחת חסותו, הרינו משתחררים מכל מאמץ חומרי.

פסוקים 12 - 13

אַרְג'וּנַה אוּוָאצַ'ה
פַּרַם בְּרַהְמַה פַּרַם דְהָאמַה פַּוִיתְרַם פַּרַמַם בְּהַוָאן
פּוּרוּשַם שָׁאשְׁוַתַם דִיוְיַם אָדִי-דֵוַם אַגַ'ם וִיבְּהוּם

אָהוּס תְוָאם רִישַׁיַהּ סַרְוֵא דֵוַרְשִׁיר נָארַדַס תַתְהָא
אַסִיתוֹ דֵוַלוֹ וְיָאסַה סְוַיַם צַ'יְוַה בְּרַוִישִׁי מֵא

אַרְג'וּנַה אוּוָאצַ'ה—אַרְג'וּנַה אמר; פַּרַם—עליונה; בְּרַהְמַה—אמת; פַּרַם—עליון; דְהָאמַה—משכן; פַּוִיתְרַם—טהור; פַּרַמַם—עליון; בְּהַוָאן—אתה; פּוּרוּשַם—אישיות; שָׁאשְׁוַתַם—נצחית; דִיוְיַם—נשגב; אָדִי-דֵוַם—האל המקורי; אַגַ'ם—בלתי נולד; וִיבְּהוּם—גדול מכול; אָהוּהּ—אומרים; תְוָאם—שאתה; רִישַׁיַהּ—החכמים; סַרְוֵא—

כולם; דֵוַה-רִישִׁיה—חכם האלים; נָארַדָה—נָארַדָה; תַתְהָא—גם; אַסִיתַה—אַסִיתָה; דֵוַלַה—דֵוַלַה; וְיָאסַה—וְיָאסַה; סְוַיַם—בעצמך; צַ׳ה—גם; אֱוַה—אכן; בְּרַוִישִׁי—אתה אומר; מֵא—לִי.

אַרְג׳וּנַה אמר: אתה האישיות העליונה, המשכן העליון, הטהור מכול, והאמת המוחלטת. אתה האישיות המקורית, הנשגבת והנצחית, אתה בלתי נולד והגדול מכול. גדולי החכמים והקדושים כנָארַדָה, אַסִיתָה, דֵוַלַה ווְיָאסַה, כולם מאששים אמת זו לגביך, ועתה הנך מגידה לי בעצמך.

בשני הפסוקים הללו קורא האל תיגר נגד הוגי הדעות בני זמננו. נאמר כאן בבירור שהעליון שונה מן הנשמה הייחודית. לאחר שאַרְג׳וּנַה שמע את ארבעת פסוקיה החשובים של הבְּהַגַוַד-גִיתָא שבפרק זה, הוא השתחרר מספקותיו כולם, וקיבל את קְרִישְׁנַה כאישיות אלוה העילאי. עתה הוא מכריז בעוז, "אתה הנך פַּרַם בְּרַהְמַה, האישיות העליונה." קודם קְרִישְׁנַה אמר שהוא מקור כל היש וכל אחד. אלים-למחצה ואנשים – כולם תלויים בו. אלא שבבורותם אלה סוברים שהם מוחלטים ואינם תלויים באלוה עליון. שירות מסור מסלק לגמרי בערות שכזו. האל הסביר זאת בפסוק הקודם. עתה, בחסדו, אַרְג׳וּנַה מקבל אותו כאמת העליונה. זאת בהתאמה עם הוראות הוֶדוֹת. דבריו של אַרְג׳וּנַה לקְרִישְׁנַה, המכנה אותו אישיות אלוה העילאי, האמת העליונה, אינם דברי חנופה לידיד קרוב. האמת הוֶדית מאששת את קביעתו לחלוטין. זו גורסת שרק מי שעוסק בשירות מסור לאל יכול להבינו, ואיש לא זולתו. ההוראה הוֶדית מאששת כל מילה ומילה מדבריו של אַרְג׳וּנַה.

בקֶנַה אוּפַּנִישַׁד נאמר שהכול נח בבְּרַהְמַן העליון, וקְרִישְׁנַה הסביר שהכול נח בו. המוּנְדַּקַה אוּפַּנִישַׁד מאשש שמי שהוגים תמיד באל, שבו נח הכול – רק אלה יכולים להבינו. חשיבה מתמדת שכזו אודות קְרִישְׁנַה היא סְמַרַנַם, ומהווה אחד מתהליכי השירות המסור. רק באמצעות שירות מסור ניתן להבין את מעמדו של קְרִישְׁנַה ולהשתחרר מהגוף החומרי.

האל העליון מקובל בוֶדות כטהור מכול. עצם ההבנה הזו מטהרת מכל חטא. כי בלי להתמסר לאל, לא ניתן להתנקות מנגע החטא. קבלתו של אַרְג׳וּנַה את קְרִישְׁנַה כטהור העליון נתמכת בספרות הוֶדית, ומאוששת על-ידי אישים דגולים, ובראשם נָארַדָה.

קְרִישְׁנַה הוא האישיות העליונה, ומכאן שעל הכול להגות בו תמיד וליהנות מיחסים נשגבים עמו. הוא הקיום העליון. הוא פטור מכל צרכים גופניים, כמו גם מלידה ומוות. כמו אַרְג׳וּנַה, גם הספרות הוֶדית, הפּוּרָאנוֹת והספרות ההיסטורית, כולם מאששים זאת. הספרות הוֶדית כולה מתארת אותו, והוא אומר בעצמו בפרק

הרביעי, "אף על פי שאיני נולד, אני מופיע עלי אדמות כדי לכונן את עקרונות הדת." הוא המקור העליון; הוא נטול סיבה, שהרי הוא סיבת כל הסיבות והכול נובע ממנו. רק בחסדו של העליון זוכה אדם לקנות ידע מושלם שכזה.
אַרְג׳וּנַה מביע את דבריו כאן בחסדו של קְרִישְׁנַה. לא ניתן להבין את הגִיתָא מבלי לקבל שני פסוקים אלו. זו שיטת הפַּרַמְפַּרָא, או קבלת ידע דרך שושלת הוראה. ללא שושלת שכזו, לא ניתן להבין את הגִיתָא. השכלה אקדמית אינה מספיקה. למרבה הצער, למרות הקביעות הרבות שבספרות הוֶדית, ישנים שמתגאים בהשכלתם האקדמית ודבקים בעקשנות באמונה שקְרִישְׁנַה הוא אדם רגיל.

פסוק 14

סַרְוַם אֶתַד ריתַם מַנְיֵא יַן מָאם וַדַסִי קֶשַׁוַה
נַה הִי תֶא בְּהַגַוַן וְיַקְתִים וידוּר דֶוָא נַה דָאנַוָאהּ

סַרְוַם—כל; אֶתַת—זה; רִיתַם—אמת; מַנְיֵא—אני מקבל; יַת—ש-; מָאם—לי; וַדַסִי—אתה אומר; קֶשַׁוַה—הו קְרִישְׁנַה; נַה—לעולם לא; הִי—אכן; תֶא—שלך; בְּהַגַוַן—הו אישיות אלוה; וְיַקְתִים—התגלות; וידוּהּ—מבינים; דֶוָאהּ—האלים-למחצה; נַה—ולא; דָאנַוָאהּ—הזֵדים.

הו קְרִישְׁנַה, כל שהגדת לי, הריני מקבל כאמת. הו אלי, לא האלים-למחצה, גם לא הזֵדים, יכולים להבין את אישיותך.

אַרְג׳וּנַה מאשש כאן שחסרי אמונה ובעלי טבע זדוני אינם מסוגלים להבין את קְרִישְׁנַה. אפילו האלים-למחצה אינם יודעים אותו, קל וחומר המלומדים-לכאורה של ימינו. אַרְג׳וּנַה הבין בחסדו של קְרִישְׁנַה שהוא הנו האמת העליונה והאחד המושלם. נתיבו של אַרְג׳וּנַה – קבלת סמכות הבְּהַגַוַד-גִיתָא – מומלץ לכול. כפי שתואר בפרק הרביעי, שיטת הפַּרַמְפַּרָא, או שושלת ההוראה להבנת הבְּהַגַוַד-גִיתָא, אבדה. קְרִישְׁנַה כונן שושלת נוספת שראשיתה באַרְג׳וּנַה, משום שהיה ידידו הקרוב ודְבֵקו. כפי שהסברנו בהקדמה לגִיתוֹפַּנִישַׁד, לימוד הגִיתָא צריך להיעשות בשיטת הפַּרַמְפַּרָא. כאשר שיטה זו אבדה, אַרְג׳וּנַה נבחר לחדשהּ. בעקבותיו של אַרְג׳וּנַה, גם אנו צריכים לקבל את דבריו של קְרִישְׁנַה כולם; או אז נוכל להבין את מהות הבְּהַגַוַד-גִיתָא, כמו גם את מעמדו של קְרִישְׁנַה כאלוה עליון.

פסוק 15

סְוַיַם אֶוָאתְמַנָאתְמָאנַם וֶתְתְהַה תְוַם פּוּרוּשׁוֹתְתַמַה
בְּהֻוּתַה-בְּהָאוַנַה בְּהֻוּתֵשַׁה דֶוַה-דֶוַה גַ׳גַת-פַּתֶא

סְוַיַם—באופן אישי; אֱוַה—אכן; אָתְמַנָא—בעצמך; אָתְמָאנַם—את עצמך; וֶתְתְהַה—יודע; תְוַם—אתה; פּוּרוּשַׁה-אוּתְתַמַה—הו אישיות עליונה; בְּהֻוּתַה-בְּהָאוַנַה—המקור לכול; בְּהֻוּתַה-אִישַׁה—אדון הכול; דֶוַה-דֶוַה—אדון האלים-למחצה; גַ׳גַת-פַּתֶא—אדון היקום כולו.

הו אישיות עליונה, מקור הכול, אדון כל הישויות, אל-האלים, אל-העולם! אכן, רק אתה, באמצעות אונך הפנימי, יודע אותך.

מי שקשורים לקְרִישְׁנַה באמצעות שירות מסור – כמו אַרְג׳וּנַה ואלה שצועדים בעקבותיו – רק אלה יכולים לדעת אותו, ולא מי שטבעם זדוני וכופר. שכלתנות עיונית שמרחיקה מאישיות אלוה נחשבת לחטא חמור, ומי שאינו יודע את קְרִישְׁנַה אל לו לנסות ולפרש את הבְּהַגַוַד-גִיתָא. הבְּהַגַוַד-גִיתָא היא דבריו של קְרִישְׁנַה; היא המדע של קְרִישְׁנַה, ומכאן שיש להבין אותה כמו אַרְג׳וּנַה – מקְרִישְׁנַה, ולא מכופרים.
בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם נאמר (1.2.11):

וַדַנְתִי תַת תַתְתְוַה-וִידַס תַתְתְוַם יַג׳ גְ׳נָאנַם אַדְוַיַם
בְּרַהְמֵתִי פַּרַמָאתְמֵתִי בְּהַגַוָאן איתי שַׁבְּדְיַתֶא

האמת העליונה מובנת בשלושה היבטים: כבְּרַהְמַן הבלתי אישי, כפַּרַמָאתְמָא המקומי, ולבסוף, כאישיות העליונה. דרגת ההבנה העליונה מביאה לאישיות אלוה. אדם רגיל, או אפילו אדם בן חורין שהבין את הבְּרַהְמַן הבלתי אישי או הפַּרַמָאתְמָא מקומי, אפשר שלא יבין את אישיותו של אלוהים. אלה צריכים לנסות ולהבין את אישיות אלוה מפסוקי הבְּהַגַוַד-גִיתָא, מאחר שהוא, קְרִישְׁנַה, דיברם בעצמו. האימפרסונליסטים מקבלים לעיתים את קְרִישְׁנַה כבְּהַגַוָאן ואף מקבלים את סמכותו. אולם רק מעטים מבני החורין יודעים אותו כפּוּרוּשׁוֹתְתַמַה, או האישיות העליונה. אַרְג׳וּנַה מכנה אותו משום כך, פּוּרוּשׁוֹתְתַמַה. ואלה שיודעים אותו ככזה, אפשר שלא ידעו שהוא אבי כל ישויות החיים. אַרְג׳וּנַה מכנה אותו לכן בְּהֻוּתַה-בְּהָאוַנַה. מי שיודעו גם כאבי כל הישויות, אפשר שלא ידע שהוא השליט העליון; הוא מכונה בְּהֻוּתֶשַׁה, או השולט בכול. אפילו מי שיודע כל זאת, אפשר שלא ידע שהוא מקור כל האלים-למחצה; הוא מכונה לכן דֶוַה-דֶוַה, או אלם הנערץ של האלים-למחצה. באופן דומה, אפשר שלא ידע שהוא אדון וריבון הכול; הוא מכונה לכן גַ׳גַת-פַּתִי. אַרְג׳וּנַה מבסס בפסוק זה את האמת אודות קְרִישְׁנַה מתוך הבנה והארה פנימית. ומכאן שמי שמבקש להבין את קְרִישְׁנַה כפי שהוא – עליו לצעוד בעקבותיו.

פסוק 16

וַקְתוּם אַרְהַסְי אַשֵׁשֵׁנַה דִּיוְיָא הִי אָתְמַה-וִיבְּהֻוּתַיַה
יָאבְּהִיר וִיבְּהֻוּתִיבְּהִיר לוֹקָאן אִימָאמְּס תְוַם וְיָאפְּיַה תִישְׁטְהַסִי

וַקְתוּם—לספר; אַרְהַסִי—מן הראוי לך; אַשֵׁשֵׁנַה—בפרוטרוט; דִיוְיָאהּ—אלוהיים; הִי—אכן; אָתְמַה—של עצמך; וִיבְּהֻוּתַיַה—שפעים; יָאבְּהִיהַ—אשר באמצעותם; וִיבְּהֻוּתִיבְּהִיהַּ—שפעים; לוֹקָאן—בעולמות; אִימָאן—האלו; תְוַם—אתה; וְיָאפְּיַה—שורה; תִישְׁטְהַסִי—נמצא.

פרט נא לפני את שפעיך הנשגבים, שבאמצעותם שורה אתה בעולמות כולם.

מפסוק זה מסתבר שאַרְג׳וּנַה מסופק כליל מהבנתו לגבי אישיות אלוה. בחסדו של קְרִישְׁנַה הוא זכה בהתנסות אישית, בתבונה ובידע – למעשה, בכל דבר שניתן להשיגו באמצעות אלה – כמו גם בהבנה שקְרִישְׁנַה הוא אלוה עליון. הוא פטור מכל ספק, ואף על פי כן הוא מבקש מקְרִישְׁנַה להסביר את טבעו השורה בכול. רוב האנשים, והאימפרסונליסטים במיוחד, נמשכים אחר טבעו השורה בכול של העליון. אַרְג׳וּנַה שואל כיצד הוא מצוי בהיבט זה באמצעות אוניו השונים. אלא שיש להבין ששאלתו נשאלת לטובת האדם הפשוט.

פסוק 17

קַתְהַם וִידְיָאם אַהַם יוֹגִימְּס תְוָאם סַדָא פַּרִיצִ׳ינְתַיַן
קֶשׁוּ קֶשׁוּ צַ׳ה בְּהָאוֵשׁוּ צִ׳ינְתְיוֹ ׳סִי בְּהַגַוַן מַיָא

קַתְהַם—כיצד; וִידְיָאם אַהַם—אוכל לדעת; יוֹגִין—הו העליון ביודעי הנסתר; תְוָאם—אותך; סַדָא—תמיד; פַּרִיצִ׳ינְתַיַן—בעודי הוגה; קֶשׁוּ—באילו; קֶשׁוּ—באילו; צַ׳ה—גם; בְּהָאוֵשׁוּ—סוגי טבע; צִ׳ינְתְיַה אַסִי—ניתן לזכרך; בְּהַגַוַן—הו עליון; מַיָא—באמצעותי.

הו קְרִישְׁנַה, הו העליון ביודעי הנסתר, כיצד אהגה בך דרך קבע וכיצד אדע אותך? הו אישיות אלוה, באילו דמויות וצורות לזוכרך?

בפרק הקודם נאמר שאישיות אלוה מכוסה ביוֹגַה-מָאיָא שלו. רק הנשמות המסורות והדְבֵקים יכולים לראותו. אַרְג׳וּנַה משוכנע עתה שחברו, קְרִישְׁנַה, הוא אלוה עליון. אולם הוא מבקש לדעת את התהליך שבאמצעותו יכול האדם הפשוט

להבינו בהיבטו השורה בכול. אנשים רגילים, לרבות זֵדים וכופרים, אינם יכולים לדעת את קְרִישְׁנַה, שהרי הוא מסתתר מעיניהם באמצעות אנרגיית יוֹגַה-מָאיָא. אַרְג׳וּנַה שואל שאלותיו למענם. הדָבֵק המתקדם אינו מעוניין רק בהבנתו שלו, אלא בהבנתה של האנושות כולה. בחסדו, כוַיְשְׁנַוַה, או דָבֵק, הוא פותח לפניהם את הדלת להבנת טבעו השורה בכול של האל. הוא מכנה את קְרִישְׁנַה יוֹגִין. זאת כדי לציין ששְׂרִי קְרִישְׁנַה הוא אדונה של אנרגיית היוֹגַה-מָאיָא, שבאמצעותה הוא מתכסה או ניגלה לעיני האנשים. אלה ככלל הם משוללי אהבת אלוהים, ואינם מסוגלים להגות בו תמיד; מכאן שמחשבותיהם הן חומריות. אַרְג׳וּנַה מודע לרמת חשיבתם של אותם חומרניים ארציים. המילים קֶשׁוּ קֶשׁוּ צַ׳ה בְּהָאוֵשׁוּ מתייחסות לטבע החומרי (המילה בְּהָאוַה פירושה "דברים גשמיים"). מאחר שאלה אינם מסוגלים להגות בקְרִישְׁנַה בהיבטיו הרוחניים, מומלץ כי ימקדו מֶחשָבם בדברים גשמיים, וינסו לראות כיצד קְרִישְׁנַה מתגלה באלה.

פסוק 18

ויסְתַרֵנָאתְמַנוֹ יוֹגַם ויבְּהֻוּתִים צַ׳ה גַ׳נָארְדַנַה
בְּהֻוּיַה קַתְהַיַה תְּרִיפְּתִיר הי שְׂרִינְוַתוֹ נָאסְתִי מֶא ׳מְרִיתַם

ויסְתַרֵנַה—בפרוטרוט; אָתְמַנַה—של עצמך; יוֹגַם—כוח נסתר; ויבְּהֻוּתִים—שפעים; צַ׳ה—גם; גַ׳נַה-אַרְדַנַה—הו הורג הזֵדים; בְּהֻוּיַה—שוב; קַתְהַיַה—סַפֵּר; תְּרִיפְּתִיהִ—רוויה; הי—אכן; שְׂרִינְוַתַה—לשומע; נַה אַסְתִי—אין; מֶא—לי; אַמְרִיתַם—את הנקטר.

הו גַ׳נָארְדַנַה, שוב נא ופרט את כוחם הנסתר של שפעיך. לעולם לא אשבע משמוע אודותיך, ועם הקשיבי, עוד גוברת תשוקתי לטבול בנקטר מילותיך.

הרִישים בנַיְמִישָׁארַנְיַה, ברשותו של שַׁוּנַקַה, אמרו דבר דומה לסֻוּתַה גוֹסְוָאמִי:

וַיַם תוּ נַה ויתְרִיפְּיָאמַה אוּתְתַמַה-שְׁלוֹקַה-ויקְרַמֶא
יַץ׳ צְ׳הְרִינְוַתָאם רַסַה-גְ׳נָּאנָאם סְוָאדוּ סְוָאדוּ פַּדֶא פַּדֶא

"מי ששמע את עלילותיו הנשגבות של קְרִישְׁנַה, אותו מפארות תפילות מופלאות, לא יתעייף מלהוסיף ולשומען לעולם. אלה שפיתחו יחסים נשגבים עם האל, טועמים תיאורים שכאלה בכל רגע." (שְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם 1.1.19) אַרְג׳וּנַה מבקש לכן לשמוע אודות קְרִישְׁנַה, ובמיוחד כיצד הוא שורה בכול.

ובאשר לאַמְרִיתַם, או נקטר, כל מה שנאמר לגבי קְרִישְׁנַה הוא מתוק כמו נקטר; נקטר זה ניתן לטעום באופן מעשי. הסיפורים של ימינו, המדע הבדיוני והספרות ההיסטורית, כולם שונים מעלילותיו הנשגבות של האל. זאת משום ששמיעתם מעייפת כלשהו לאחר זמן, בעוד שהשמיעה אודות קְרִישְׁנַה אינה מתישה לעולם. מסיבה זו בלבד גדושות תולדות היקום בסיפורים ועלילות של התגלויות אלוהים. הפּוּרָאנוֹת מספרות את תולדותיהם של ימי קדם – את עלילותיהן של התגלויות אלוהים השונות. נושאי קריאה שכאלה נשארים רעננים תמיד, גם אם קוראים בהם שוב ושוב.

פסוק 19

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ'ה
הַנְתַה תֵא קַתְהַיישְׁיָאמִי דיוְיָא הְי אָתְמַה-ויבְּהֻוּתַיַה
פְּרָאדְהָאנְיַתַה קוּרוּ-שְׁרֵשְׁטְהַה נָאסְתִי אַנְתוֹ ויסְתַרַסְיַה מֵא

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ'ה—אישיות אלוה העילאי אמר; הַנְתַה—כן; תֵא—לך; קַתְהַיישְׁיָאמִי—אספר; דיוְיָאהּ—אלוהיים; הי—אכן; אָתְמַה-ויבְּהֻוּתַיַה—מעלות אישיות; פְּרָאדְהָאנְיַתַה—ראשיות; קוּרוּ-שְׁרֵשְׁטְהַה—הו הטוב בבני הקוּרוּ; נַה אַסְתִי—אין; אַנְתַה—גבול; ויסְתַרַסְיַה—להיקף; מֵא—שלי.

אישיות אלוה העילאי אמר: הו אַרְג'וּנַה, נכון אני לתאר לפניך את פאר התגלויותיי, אולם רק את החשובות שבהן, כי שיפעתי חסרת גבולות.

לא ניתן להבין את גדולתו של קְרִישְׁנַה ושיפעתו במלואן. בגלל חושיה המוגבלים, לא מסוגלת הנשמה הייחודית להבינו בכללותו. הדְבֵקים מנסים אמנם להבינו, אף שהם יודעים שבשום זמן ובשום שלב בחייהם לא יבינוהו במלואו. אולם עצם השיחה אודות קְרִישְׁנַה מהנה כל כך, עד כי אלה טועמים אותה כמו נקטר, ותענוגם רב. הדְבֵקים הטהורים מפיקים חדווה נשגבת משיחה אודות שפעיו של קְרִישְׁנַה ואוניו השונים ומבקשים להוסיף ולשמוע ולשוחח באלה עוד ועוד. קְרִישְׁנַה יודע שישויות החיים אינן מסוגלות להבין את שפעיו במלואם; הוא נכון לכן למנות את גילוייהם העיקריים של אוניו השונים. המילה פְּרָאדְהָאנְיַתַה ("עיקרי") היא רבת משמעות. זאת משום שבכוחנו להבין רק אחדים ממופעיו העיקריים של האל, שהרי היבטיו אינסופיים ולא ניתן להבינם כולם. המילה ויבְּהֻוּתִי בפסוק זה מתייחסת ליכולת לשלוט בעולם התופעות כולו. במילון אַמַרַה-קוֹשַׁה מציינת מילה זו שיפעה בלתי רגילה.

האימפרסונליסט או הפנתיאיסט אינם מכירים בשפעיו הבלתי רגילים של האל, גם לא בגילוייהם של אוניו האלוהיים. אוניו פזורים בעולמות הרוחניים והחומריים בשלל מגוון התופעות. קְרִישְׁנַה יתאר עתה אותם דברים שבתחום תפיסתו הישירה של האדם הרגיל, שמהווים אך מעט מזעיר מאונו הרב גוני.

פסוק 20

אַהַם אָתְמָא גוּדָאקֵשַׁה סַרְוַה-בְּהֻוּתָאשַׁיַה-סְתְהִיתַהּ
אַהַם אָדִישׁ צַ׳ה מַדְהְיַם צַ׳ה בְּהֻוּתָאנָאם אַנְתַה אֵוַה צַ׳ה

אַהַם—אני; אָתְמָא—הנשמה; גוּדָאקֵשַׁה—הו אַרְג׳וּנַה; סַרְוַה-בְּהֻוּתַה—של כל ישויות החיים; אָשַׁיַה-סְתְהִיתַהּ—שוכנת בלב; אַהַם—אני; אָדִיהּ—המקור; צַ׳ה—גם; מַדְהְיַם—האמצע; צַ׳ה—גם; בְּהֻוּתָאנָאם—של כל ישויות החיים; אַנְתַהּ—הסוף; אֵוַה—אכן; צַ׳ה—ו-.

הו אַרְג׳וּנַה, אני נשמת-העל אשר שוכן בלבה של כל ישות חיה. אני הראשית, האמצע ואחרית כל היש.

אַרְג׳וּנַה מכונה בפסוק זה גוּדָאקֵשַׁה, או "מי שכבש את חשכת השינה." מי ששרויים בתרדמת הבערות, אינם מבינים את גילוייו השונים של אלוהים בעולם החומרי וברוחני. כינוי זה הוא לכן רב משמעות. מאחר שאַרְג׳וּנַה גבר על חשיכה שכזו, אישיות אלוה נכון לתאר לפניו את מגוון שפעיו.

תחילה קְרִישְׁנַה אומר שהוא נשמת עולם התופעות כולו. זאת באמצעות התרחבות מוחלטת שלו. לפני הבריאה החומרית, האל מתגלה באמצעות התרחבות מוחלטת שלו כפּוּרוּשַׁה, ומהתגלות הפּוּרוּשַׁה מתחיל הכול. מכאן שהוא אָתְמָא, או נשמת המַהַת-תַתְוַה, שמהווה כלל יסודות היקום. כלל האנרגיה החומרית אינה סיבת הבריאה; למעשה, מַהָא-וִישְׁנוּ נכנס למַהַת-תַתְוַה, או כלל החומר, ונחשב לכן לנשמתה. אחר כך הוא שב ונכנס לכל אחד מהיקומים הנגלים, ושב ונכנס כנשמת-העל בכל ישות. ממש כשם שגופה האישי של ישות החיים אינו מסוגל להתקיים ולהתפתח ללא נוכחותו של הניצוץ הרוחני, לא יכולה ההתגלות החומרית להתפתח ללא נוכחותו של קְרִישְׁנַה, הנשמה העליונה, בתוכה. בסוּבָּאלַה אוּפַּנִישַׁד נאמר, פְּרַקְרִיתְי-אָדִי-סַרְוַה-בְּהֻוּתָאנְתַר-יָאמִי סַרְוַה-שֵׁשִׁי צַ׳ה נָארָאיַנַה: "אישיות אלוה מצוי כנשמת-העל בעולמות הנגלים כולם."

שלושת הפּוּרוּשַׁה-אַוַתָארים מתוארים בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, כמו גם בנָארַדַה פַּנְצַ׳רָאתְרַה. וִישְׁנוֹס תוּ תְרִינִי רֻוּפָאנִי פּוּרוּשָׁאקְהְיָאנִי אַתְהוֹ וִידוּהּ: אישיות אלוה

מתגלה בעולם החומרי בשלושה היבטים — קָארַנוֹדַקַה-שָׁאיִי וישְׁנוּ, גַרְבְּהוֹדַקַה-שָׁאיִי וישְׁנוּ, וקְשִׁירוֹדַקַה-שָׁאיִי וישְׁנוּ. מַהָא-וישְׁנוּ, או קָארַנוֹדַקַה-שָׁאיִי וישְׁנוּ, מתואר בבְּרַהְמַה-סַמְּהיתָא (5.47) יַהּ קָארַנָארְנַוַה-גַ'לֶא בְּהַגַ'תִי סְמַה יוֹגַה-נידְרָאם: קְרִישְׁנַה, האל העליון, שרוע בים הקוסמי כמַהָא-וישְׁנוּ. הוא ראשיתו של היקום, מקיים תופעותיו, ואחרית אוניו כולם.

פסוק 21

אָדיתְיָאנָאם אַהַם וישְׁנוּר גְ'יוֹתישָׁאם רַויר אַמְשׁוּמָאן
מַרִיצִ'יר מַרוּתָאם אַסְמִי נַקְשַׁתְרָאנָאם אַהַם שַׁשִׁי

אָדיתְיָאנָאם—מבין האָדיתְיַה; אַהַם—אני; וישְׁנוּה—האל העליון; גְ'יוֹתישָׁאם—מבין המאורות; רַויה—השמש; אַמְשׁוּ-מָאן—הזוהרת; מַרִיצִ'יה—מַרִיצִ'י; מַרוּתָאם—מבין המַרוּת; אַסְמִי—אני; נַקְשַׁתְרָאנָאם—מבין הכוכבים; אַהַם—אני; שַׁשִׁי—הירח.

מן האָדיתים אני וישְׁנוּ, במאורות אני השמש הזוהרת, מן המַרוּתים אני מַרִיצִ'י, ומבין הכוכבים אני הירח.

ישנם שניים-עשר אָדיתים, וקְרישְׁנַה הוא הראשי שבהם. מבין כל המאורות שמנצנצים בשמיים, השמש היא העיקרית. זו מתוארת בבְּרַהְמַה-סַמְּהיתָא כעינו המאירה של האל. חמישים סוגים של רוחות שונות מנשבות בחלל, ומַרִיצִ'י, ששולט בהן, מייצג את קְרִישְׁנַה.
מבין הכוכבים, הירח בולט ביותר בלילה, ומייצג לכן את קְרִישְׁנַה. מסתבר מכאן שהירח נחשב לכוכב; ומכאן שגם הכוכבים שמנצנצים בלילה כולם מחזירים את אור השמש. הספרות הוֶדית מזימה את תיאורית קיומן של שמשות רבות ביקום. ישנה שמש אחת, והירח המאיר, כמו גם הכוכבים, כולם מחזירים את אורה. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מורה שהירח הוא אחד מן הכוכבים, וכמותו, גם אלה אינם שמשות.

פסוק 22

וֶדָאנָאם סָאמַה-וֶדוֹ 'סְמִי דֶוָאנָאם אַסְמִי וָאסַוַהּ
אינְדְרִייָאנָאם מַנַשׁ צָ'אסְמִי בְּהֻוּתָאנָאם אַסְמִי צֶ'תַנָא

וֶדָאנָאם—מבין כל הוֶדות; סָאמַה-וֶדַהּ—סָאמַה-וֶדַה; אַסְמִי—אני; דֶוָאנָאם—מבין האלים למחצה; אַסְמִי—אני; וָאסַוַהּ—מלך עדן; אינְדְרִייָאנָאם—מבין החושים;

מַנַהּ—המֶחשָב; צַ׳ה—גם; אַסְמִי—אני; בְּהֻוּתָאנָאם—מבין ישויות החיים; אַסְמִי—אני; צֵ׳תַנָא—כוח החִיות.

בוֵדות אני הסָאמַה וֵדה; מן האלים-למחצה אני אינְדְרַה, מלך עדן; בחושים אני המֶחשָב; ובישויות החיים אני כוח החיוּת (תודעה).

ההבדל שבין חומר לרוח הוא שישות החיים מודעת בעוד שחומר משולל תודעה; מכאן שתודעה היא עילאית ונצחית, ולא ניתן להפיקה מצירוף של חומרים.

פסוק 23

רוּדְרָאנָּאם שַׁנְקַרַשׁ צָ׳אסְמִי ויתְתֵשׁוֹ יַקְשַׁה-רַקְשַׁסָאם
וַסֻוּנָאם פָּאוַקַשׁ צָ׳אסְמִי מֵרוּה שִׁיקְהַרינָּאם אַהַם

רוּדְרָאנָּאם—מבין הרוּדרוֹת; שַׁנְקַרַהּ—שִׁיוַה; צַ׳ה—גם; אַסְמִי—אני; ויתְתַה-אִישַׂהּ—שר האוצר של האלים למחצה; יַקְשַׁה-רַקְשַׁסָאם—מבין היַקְשים והרָאקְשַסים; וַסֻוּנָאם—מבין הוַסוּיים; פָּאוַקַהּ—אש; צַ׳ה—גם; אַסְמִי—אני; מֵרוּה—מֵרוּ; שִׁיקְהַרינָּאם—מבין ההרים; אַהַם—אני.

מכל הרוּדְרות אני שִׁיוַה, מהיַקְשים והרָאקְשַסים אני שר העושר (קוּוֵרַה), מן הוַסוּיים אני אש (אַגְני) ומההרים אני מֵרוּ.

מבין אחד-עשר הרוּדְרות, שַׁנְקַרַה, או שִׁיוַה, הוא הראשי. הוא התגלות של האל ואחראי למידת הבערות ביקום. קוּוֵרַה, שר האוצר של האלים-למחצה, הוא מנהיג היַקְשים והרָאקְשַסים. גם הוא מייצג את האל. ההר מֵרוּ מפורסם באוצרותיו הטבעיים.

פסוק 24

פּוּרוֹדְהַסָאם צַ׳ה מוּקְהְיַם מָאם וידְדְהי פָּארְתְהַה בְּרִיהַסְפַּתים
סֵנָאנִינָאם אַהַם סְקַנְדַהּ סַרַסָאם אַסְמִי סָאגַרַהּ

פּוּרוֹדְהַסָאם—מבין הכוהנים; צַ׳ה—גם; מוּקְהְיַם—הראשי; מָאם—אותי; וידְדְהי—דע; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; בְּרִיהַסְפַּתים—בְּרִיהַסְפַּתי; סֵנָאנִינָאם—מבין המפקדים; אַהַם—אני; סְקַנְדַהּ—קָארְתִתיקֵיַה; סַרַסָאם—מבין מאגרי המים; אַסְמִי—אני; סָאגַרַהּ—האוקיינוס.

הו אַרְג'וּנַה, דע כי בכוהנים אני הוא הראשי, בְּרִיהַסְפַּתִי. מבין המצביאים אני קָארְתְתִיקֶיַה, וממאגרי המים אני האוקיינוס.

אינְדְרַה הוא האל-למחצה המושל בכוכבי עדן, וידוע כמלך עדן. כוכבו נקרא אינְדְרַלוֹקַה. בְּרִיהַסְפַּתִי הוא כוהנו של אינְדְרַה, ומאחר שאינְדְרַה הוא מלך המלכים, הרי שכוהנו הוא ראש כל הכוהנים. בדומה לכך, סְקַנְדַה, או קָארְתְתִיקֶיַה, בנם של פָּארְוַתִי ושִׁיוַה, הוא ראש כל המפקדים הצבאיים. האוקיינוס הוא הגדול שבמאגרי המים. ייצוגים אלה רק מרמזים כלשהו על גדולתו של קְרִישְׁנַה.

פסוק 25

מַהַרְשִׁינָאם בְּהְרִיגוּר אַהַם גִירָאם אַסְמִי אֶקַם אַקְשַׁרַם
יַגְ'נָאנָאם גַ'פַּה-יַגְ'נוֹ 'סְמִי סְתְהָאוַרָאנָאם הִימָאלַיַהּ

מַהָא-רִישִׁנָאם—מבין החכמים הדגולים; בְּהְרִיגוּהּ—בְּהְרִיגוּ; אַהַם—אני; גִירָאם—מבין הצלילים; אַסְמִי—אני; אֶקַם אַקְשַׁרַם—פְּרַנַוַה; יַגְ'נָאנָאם—מבין ההקרבות; גַ'פַּה-יַגְ'נַהּ—זימרת השם הקדוש; אַסְמִי—אני; סְתְהָאוַרָאנָאם—מבין חסרי התנועה; הִימָאלַיַהּ—הרי ההימלאיה.

מבין החכמים הדגולים אני בְּהְרִיגוּ; בצלילים אני האוֹם הנשגב. בהקרבות אני זימרת השם הקדוש (גַ'פַּה), ומבין חסרי התנועה אני הרי ההימלאיה.

בְּרַהְמָא, שהוא הנברא הראשון ביקום, ברא מספר בנים לצורך הולדתם של המינים השונים. מבין אלה, בְּהְרִיגוּ הוא גדול החכמים. מבין הצלילים הנשגבים, אוֹם (אוֹמְקָארַה) מייצג את קְרִישְׁנַה. מכל ההקרבות, זימרת הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא מהווה ייצוגו הטהור ביותר של קְרִישְׁנַה. ישנן הקרבות שכרוכות בזבח חיות, בעוד שזימרת הַרֵא קְרִישְׁנַה אינה כרוכה כלל באלימות. היא פשוטה ביותר וטהורה. כל הנשגב בעולם מייצג את קְרִישְׁנַה; גם הרי ההימלאיה מייצגים אותו, שהרי הם הגדולים בהרים. בפסוק קודם נזכר ההר מֵרוּ, אלא שזה נע לעיתים, בעוד שהרי ההימלאיה הם חסרי תנועה, ונחשבים לכן אף לגדולים ממֵרוּ.

פסוק 26

אַשְׁוַתְתְהַהּ סַרְוַה-וְרִיקְשָׁאנָאם דֵוַרְשִׁינָאם צַ'ה נָארַדַהּ
גַנְדְהַרְוָאנָאם צִ'יתְרַרַתְהַהּ סִידְדְהָאנָאם קַפִּילוֹ מוּנִיהּ

אַשְׁוַתְּתְהַהּ—עץ הבניאן; סַרְוַה-וְרִיקְשָׁאנָאם—מבין כל העצים; דֵוַה-רִישִׁינָאם—מבין הקדושים בקרב האלים למחצה; צַ׳ה—ו-; נָארַדַהּ—נָארַדַה; גַנְדְהַרְוָאנָאם—מבין תושבי כוכב הגַנְדְהַרְוַה; צִ׳יתְרַרַתְהַהּ—צִ׳יתְרַרַתְהַה; סידְדְהָאנָאם—מבין הישויות המושלמות; קַפִּילַהּ מוּנִיהּ—קַפִּילַה מוּני.

מבין כל העצים אני הפיקוס הבנגלי (בניאן), ומהקדושים בקרב האלים-למחצה אני נָארַדַה. מהגַנְדְהַרְוים אני צִ׳יתְרַרַתְהַה, ובין הישויות המושלמות אני החכם קַפִּילַה.

הפיקוס הבנגלי הוא אחד מן הגבוהים והיפים שבעצים. ישנם בהודו שסוגדים לו כחלק מפולחן הבוקר היומי שלהם. נָארַדַה נחשב לגדול הדְבֵקים ביקום, ולנערץ מבין האלים-למחצה. הוא מייצג לכן את קְרִישְׁנַה כדָבֵק. כוכב הגַנְדְהַרְוים מלא בישויות חיים שמפליאות לזמר, וביניהן, הטוב במזמרים הוא צִ׳יתְרַרַתְהַה. מבין הישויות המושלמות, קַפִּילַה, בנה של דֵוַהֻוּתִי, מייצג את קְרִישְׁנַה. הוא נחשב להתגלות אלוה ותורתו נזכרת בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם. מאוחר יותר התפרסם קַפִּילַה נוסף, אלא שתורתו היא אתיאיסטית, ומכאן שהשניים שונים לחלוטין זה מזה.

פסוק 27

אוּצְ׳צַ׳יְהְשְׁרַוַסַם אַשְׁוָאנָאם   וִידְדְהִי מָאם אַמְרִיתוֹדְבְּהַוַם
אַיְרָאוַתַם גַגֵ׳נְדְרָאנָאם   נַרָאנָאם צַ׳ה נַרָאדְהִיפַּם

אוּצְ׳צַ׳יְהְשְׁרַוַסַם—אוּצְ׳צַ׳יְהְשְׁרַוָא; אַשְׁוָאנָאם—מבין הסוסים; וִידְדְהִי—דע; מָאם—אותי; אַמְרִיתַה-אוּדְבְּהַוַם—נוצר במהלך חביצת האוקיינוס; אַיְרָאוַתַם—אַיְרָאוַתַה; גַגַ׳ה-אינְדְרָאנָאם—מבין הפילים האצילים; נַרָאנָאם—מבין האנשים; צַ׳ה—ו-; נַרַה-אַדְהִיפַּם—המלך.

מהסוסים דע כי אני הוא אוּצְ׳צַ׳יְהְשְׁרַוָא, שנוצר במהלך חביצתו של האוקיינוס לצורך הפקת הנקטר. מבין הפילים האצילים, אני הוא אַיְרָאוַתַה, ומבני האדם אני המלך.

האלים-למחצה הדְבֵקים השתתפו פעם עם הזֵדים בחביצת הים. חביצתם הפיקה נקטר ורעל, ושִׁיוַה לגם את הרעל. מן הנקטר נוצרו ישויות רבות, ביניהן הסוס אוּצְ׳צַ׳יְהְשְׁרַוָא, כמו גם הפיל אַיְרָאוַתַה. מאחר ששניים אלה נוצרו מנקטר, הרי שהם מיוחדים עד מאוד ומייצגים את קְרִישְׁנַה.

באנשים, המלך מייצג את קְרִישְׁנַה. זאת משום שקְרִישְׁנַה מקיים את היקום, ואילו המלכים, שהוכתרו למעמדם בזכות מעלותיהם האלוהיות, מקיימים את ממלכותיהם. מַהָארָאגַ'ה יוּדְהִישְׁטְהִירַה, מַהָארָאגַ'ה פַּרִיקְשִית והאל רָאמַה – אלה כולם מלכים צדיקים שפעלו לטובת נתיניהם תמיד. המלך נחשב בספרות הוֶדית לנציגו של אלוהים. בתקופתנו, עם הסתאבות עקרונות הדת, הידרדר השלטון המלוכני עד שחוסל לגמרי, אף שידוע כי בעבר, תחת שלטונם של מלכים צדיקים, היו האנשים מאושרים יותר.

פסוק 28

אָיוּדְהָאנָאם אַהַם וַגְ'רַם דְהֶנוּנָאם אַסְמִי קָאמַה-דְהוּק
פְּרַגַ'נַשׂ צָ'אסְמִי קַנְדַרְפַּה סַרְפָּאנָאם אַסְמִי וָאסוּקִיה

אָיוּדְהָאנָאם—מבין כלי הנשק; אַהַם—אני; וַגְ'רַם—הברק; דְהֶנוּנָאם—מבין הפרות; אַסְמִי—אני; קָאמַה-דְהוּק—פרת סוּרַבְּהִי; פְּרַגַ'נַה—גורם התרבות; צַ'ה—ו-; אַסְמִי—אני; קַנְדַרְפַּה—קופידון; סַרְפָּאנָאם—מבין הנחשים; אַסְמִי—אני; וָאסוּקִיה—וָאסוּקִי.

בכלי הנשק אני הברק, ומהפרות אני סוּרַבְּהִי. מגורמי ההתרבות אני קַנְדַרְפַּה, אל האהבה, ובנחשים אני וָאסוּקִי.

הברק הוא נשק אדיר כוח, ומייצג לכן, את כוחו של קְרִישְׁנַה. בקְרִישְׁנַלוֹקַה שבשמיים הרוחניים מצויות פרות שמניבות חלב בכל עת וכמידת הצורך. אלה לא קיימות כמובן, בעולם החומרי, אלא בקְרִישְׁנַלוֹקַה. לאל שם פרות רבות כאלה, שנקראות סוּרַבְּהִי. נאמר שהאל רועה את הפרות הללו. קַנְדַרְפַּה הוא התשוקה המינית להולדת בנים טובים; מכאן שהוא מייצג את קְרִישְׁנַה. מין שמתבצע לעינוג חושים בלבד, אינו מייצג את קְרִישְׁנַה, בעוד שזה שמתבצע להולדתם של ילדים טובים נקרא קַנְדַרְפַּה ומייצג את אלוהים.

פסוק 29

אַנַנְתַשׂ צָ'אסְמִי נָאגָאנָאם וַרוּנוֹ יָאדַסָאם אַהַם
פִּיתְרִינָאם אַרְיַמָא צָ'אסְמִי יַמַה סַמְיַמַתָאם אַהַם

אַנַנְתַה—אַנַנְתַה; צַ'ה—גם; אַסְמִי—אני; נָאגָאנָאם—מבין הנחשים מרובי הראשים; וַרוּנַה—האל-למחצה השליט על המים; יָאדַסָאם—מבין שוכני המים; אַהַם—אני;

פיתְרִינָאם—מבין האבות הקדומים; אַרְיַמָא— אַרְיַמָא; צַ׳ה—גם; אַסְמִי—אני; יַמַה—שליט המוות; סַמְיַמַתָאם—מבין שומרי החוק; אַהַם—אני.

מבין הנָאגוֹת מרובי הראשים אני אַנַנְתַה, ובין שוכני המים אני האל-למחצה וַרוּנַה. מן האבות הקדומים אני אַרְיַמָא, ומשומרי החוק אני יַמַה, אל המוות.

אַנַנְתַה הוא הגדול מבין נחשי הנָאגַה מרובי הראשים, וכמותו, וַרוּנַה הוא גדול שוכני המים. שניהם מייצגים את קְרִישְׁנַה. כוכבם של הפִּיתָא, או האבות הקדומים, נשלט בידי אַרְיַמָא, וזה מייצג את קְרִישְׁנַה. ישויות חיים רבות עוסקות בהענשת הפושעים, אולם יַמַה הוא הראשי. כוכבו קרוב לכדור הארץ. החוטאים עוברים לשם לאחר מותם ויַמַה גוזר להם עונשים שונים.

פסוק 30

פְּרַהְלָאדַשׁ צָ׳אסְמִי דַיְתְיָאנָאםּ קָאלַהּ קַלַיַתָאם אַהַם
מְרִיגָאנָאםּ צַ׳ה מְרִיגֶנְדְרוֹ ׳הַםּ וַיְנַתֵיַשׁ צַ׳ה פַּקְשִׁינָאם

פְּרַהְלָאדַה—פְּרַהְלָאדַה; צַ׳ה—גם; אַסְמִי—אני; דַיְתְיָאנָאם—מבין הזדים; קָאלַהּ—הזמן; קַלַיַתָאם—מבין המכניעים; אַהַם—אני; מְרִיגָאנָאם—מבין בעלי החיים; צַ׳ה—גם; מְרִיגַה-אינְדְרַה—האריה; אַהַם—אני; וַיְנַתֵיַה—גַרוּדַה; צַ׳ה—גם; פַּקְשִׁינָאם—מבין הציפורים.

מבין הדַיְתְיות הזֵדים אני הדָבֵק פְּרַהְלָאדַה, מבין המכניעים אני הזמן, בחיות אני האריה ומבין הציפורים אני גַרוּדַה.

דיתי ואַדיתי הן שתי אחיות. בניה של אַדיתי נקראים אָדיתים, ושל דיתי נקראים דַיְתִים. האָדיתים כולם דְבֵקים של האל, בעוד שהדַיְתִים הם כופרים. פְּרַהְלָאדַה נולד אמנם למשפחת דַיְתִים, אלא שהיה דָבֵק גדול מילדותו; הוא נחשב למייצג את קְרִישְׁנַה בזכות שירותו המסור וטבעו האלוהי.
מכל העקרונות המכניעים שבעולם החומרי, הזמן שוחק הכול, ומייצג לכן את קְרִישְׁנַה. מבין בעלי החיים הרבים, האריה הוא החזק והפראי ביותר, וממיליוני הציפורים, גַרוּדַה, נושאו של וישְׁנוּ, הוא האדיר ביותר.

פסוק 31

פַּוַנַהּ פַּוַתָאם אַסְמִי רָאמַהּ שַׂסְתְרַה-בְּהְרִיתָאם אַהַם
גְ׳הַשָׁאנָאם מַקַרַשׁ צָ׳אסְמִי סְרוֹתַסָאם אַסְמִי גָ׳אהְנַוִי

פַּוַנַהּ—הרוח; פַּוַתָאם—מבין המטהרים; אַסְמִי—אני; רָאמַהּ—רָאמַה; שַׂסְתְרַה-בְּהְרִיתָאם—מבין נושאי הנשק; אַהַם—אני; גְ׳הַשָׁאנָאם—מבין הדגים; מַקַרַהּ—הכריש; צַ׳ה—גם; אַסְמִי—אני; סְרוֹתַסָאם—מבין הנהרות; אַסְמִי—אני; גָ׳אהְנַוִי—נהר הגנגס.

מן המטהרים אני הרוח, ומאוחזי הנשק אני רָאמַה. בדגים אני הכריש ומן הנהרות הזורמים אני הגנגס.

מבין חיות המים כולן, הכריש נחשב לגדול עד מאוד ולמסוכן ביותר לאדם, ומייצג לכן את קְרִישְׁנַה.

פסוק 32

סַרְגָאנָאם אָדִיר אַנְתַשׁ צַ׳ה מַדְהְיַם צַ׳יְוָאהַם אַרְג׳וּנַה
אַדְהְיָאתְמַה-וִידְיָא וִידְיָאנָאם וָאדַהּ פְּרַוַדָתָאם אַהַם

סַרְגָאנָאם—בבריאה; אָדִיהּ—ההתחלה; אַנְתַהּ—הסוף; צַ׳ה—ו-; מַדְהְיַם—האמצע; צַ׳ה—גם; אֵוַה—אכן; אַהַם—אני; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה; אַדְהְיָאתְמַה-וִידְיָא—ידע רוחני; וִידְיָאנָאם—בחינוך; וָאדַהּ—המסקנה האמיתית; פְּרַוַדָתָאם—מבין הטיעונים; אַהַם—אני.

הו אַרְג׳וּנַה, אני ראשית כל בריאה, האחרית וגם התווך. במדעים אני המדע הרוחני של העצמי, ובחכמי ההיגיון אני המסקנה האמיתית.

בריאתם של כלל היסודות החומריים מהווה הבריאה הראשונה. כפי שהוסבר, מַהָא-וִישְׁנוּ, גַרְבְּהוֹדַקַה-שָׁאיִי וִישְׁנוּ וקְשִׁירוֹדַקַה-שָׁאיִי וִישְׁנוּ בוראים את עולם התופעות ומקיימים אותו, ושִׁיוַה מחריבו בסופו. בְּרַהְמָא הוא בסך הכול בורא משני. הסוכנים הללו לבריאה, לקיום ולהרס הם התגלויות איכויותיו החומריות של האל. מכאן שהוא הנו ראשית כל בריאה, התווך והאחרית.
הספרים לקניית ידע הם רבים, כגון ארבע הוֵדות, ששת משלימיהן, הוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה, ספרים בתורת ההיגיון, ספרי דת והפּוּרָאנוּת. בסך הכול ישנם ארבעה-

עשר תחומי ידע שונים. מאלה, ספר שמלמד אַדְהְיָאתְמַה-וידְיָא, או ידע רוחני, ובמיוחד הוֶדָאנְתַה-סוּתְרַה — מייצג את קְרישְׁנַה.
חכמי תורת ההיגיון משתמשים בטיעונים שונים. גַ׳לְפַּה אלה אותן ראיות שמחזקות טיעון כלשהו, כמו גם טיעון נגדי. ניסיון להנחיל תבוסה לשמה לצד הנגדי נקרא ויתַנְדָא. ואילו המסקנה הממשית נקראת וָאדַה. זו מייצגת את קְרישְׁנַה.

פסוק 33

אַקְשַׁרָאנָאם אַה-קָארוֹ ׳סְמִי דְוַנְדְוַהּ סָאמָאסיקַסְיַה צַ׳ה
אַהַם אֶוָאקְשַׁיַהּ קָאלוֹ דְהָאתָאהַם וישְׁוַתוֹ-מוּקְהַהּ

אַקְשַׁרָאנָאם—מבין האותיות; אַה-קָארַהּ—האות הראשונה; אַסְמִי—אני; דְוַנְדְוַהּ—זוגי; סָאמָאסיקַסְיַה—מבין צירופי המילים; צַ׳ה—ו-; אַהַם—אני; אֶוַה—אכן; אַקְשַׁיַהּ—נצחי; קָאלַהּ—זמן; דְהָאתָא—הבורא; אַהַם—אני; וישְׁוַתַהּ-מוּקְהַהּ—בְּרַהְמָא.

באותיות אני האות א׳, ובצירופי המילים אני הצירוף הזוגי. אני גם הזמן הבלתי נלאה, ובבוראים אני בְּרַהְמָא.

אַה-קָארַה, או האות הראשונה באלפבית הסנסקריטי, מהווה האות הראשונה בספרות הוֶדית. מאחר שדבר לא נשמע בלעדיה, הרי שהיא ראשית הצליל. ישנם בסנסקריט צירופי מילים רבים, ומביניהם צירופן של שתי מילים, כמו רָאמַה-קְרישְׁנַה, נקרא דְוַנְדְוַה. מאחר שהמיקום התחבירי של שתי המילים הללו הוא זהה, הרי שהצירוף נקרא זוגי.
הזמן הוא גדול המכחידים, כיוון שהוא מחריב הכול. הוא מייצג את קְרישְׁנַה, שהרי במרוצת הזמן, תפרוץ אש גדולה שתכלה הכול.
מבין ישויות החיים הבוראות, בְּרַהְמָא, בעל ארבעה הראשים, הוא הראשי. הוא מייצג לכן את קְרישְׁנַה.

פסוק 34

מְרִיתְיוּהּ סַרְוַה-הַרַשׁ צָ׳אהַם אוּדְבְּהַוַשׁ צַ׳ה בְּהַוישְׁיַתָאם
קִירְתִיהּ שְׁרִיר וָאק צַ׳ה נָארִינָאם סְמְרִיתִיר מֶדְהָא דְהְרִיתִיהּ קְשַׁמָא

מְרִיתְיוּהֲ—מוות; סַרְוַה-הַרַהֲ—מכלה כול; צַ׳ה—גם; אַהַם—אני; אוּדְבְּהַוַהֲ—מקור; צַ׳ה—ו-; בְּהַוִישְׁיַתָאם—של העומד להתרחש; קִירְתִיהֲ—תהילה; שְׁרִיהֲ—יופי או הדר; וָאק—נועם הדיבור; צַ׳ה—ו-; נָארִינָאם—בנשים; סְמְרִיתִיהֲ—זיכרון; מֵדְהָא—תבונה; דְהְרִיתִיהֲ—יציבות; קְשַׁמָא—סבלנות.

אני המוות המכלה כול, ואני העיקרון המחולל את העומד לבוא. בנשים אני פרסום, מזל, נועם הדיבור, זיכרון, תבונה, יציבות וסבלנות.

מרגע היוולדו, כבר מתחיל האדם למות; המוות מכלה בו בכל רגע, אלא שהמכה הסופית נקראת מוות. מוות זה הוא קְרִישְׁנַה. ובאשר להתהוות עתידית, כל ישויות החיים נתונות לשש תמורות בסיסיות: לידה, צמיחה, שהייה למשך זמן כלשהו, הִתרבות, נבילה וכליון. מאלה, הראשונה היא היציאה מהרחם, וזו מייצגת את קְרִישְׁנַה. ההולדה הראשונית היא ראשית כל פעולות העתיד.
שבע המעלות: פרסום, מזל, נועם הדיבור, זיכרון, תבונה, יציבות וסבלנות, נחשבות לנקביות. מהולל מי שניחן בהן כולן, או בחלקן. מי שמתפרסם בצדיקותו הופך למהולל. השפה הסנסקריטית מהוללת בשלמותה. מי שלומד וזוכר את החומר הנלמד הרי שניחן בזיכרון טוב, או סְמְרִיתִי. תבונה (מֵדְהָא) היא מעלה נוספת. זו היכולת לקרוא ספרים רבים בנושאים שונים ולהבינם וליישמם בשעת הצורך. החלטיות או התמדה (דְהְרִיתִי) זו היכולת לגבור על חוסר יציבות. ומי שנשאר עניו וצנוע על-אף כישוריו הרבים, ושומר על יישוב דעת בשעת צער כמו בשמחה, הרי שהוא ניחן במעלת הסבלנות (קְשַׁמָא).

פסוק 35

בְּרִיהַת-סָאמַה תַתְהָא סָאמְנָאם גָאיַתְרִי צְ׳הַנְדַסָאם אַהַם
מָאסָאנָאם מָארְגַה-שִׁירְשוֹ ׳הַם רִיתֻוּנָאם קוּסוּמָאקַרַהֲ

בְּרִיהַת-סָאמַה—בְּרִיהַת-סָאמַה; תַתְהָא—גם; סָאמְנָאם—מבין מזמורי הסָאמַה-וֶדה; גָאיַתְרִי—גָאיַתְרִי; צְ׳הַנְדַסָאם—מבין סוגי השירה; אַהַם—אני; מָאסָאנָאם—מבין החודשים; מָארְגַה-שִׁירְשַׁה—חודש נובמבר-דצמבר; אַהַם—אני; רִיתֻוּנָאם—מבין העונות; קוּסוּמַה-אָקַרַהֲ—האביב.

מבין מזמורי הסָאמַה וֶדַה אני הבְּרִיהַת-סָאמַה, ובפיוט אני הגָאיַתְרִי. בחודשים אני מָארְגַשִׁירְשַׁה (נובמבר-דצמבר), ובעונות אני האביב המלבלב.

האל הסביר כבר שמכל הוֶדות הוא הסָאמַה וֶדַה. וֶדַה זו עשירה במזמורים יפיפיים שמזמרים האלים-למחצה השונים. אחד מאלה הוא הבְּרִיהַת-סָאמַה. לחנו מקסים ביופיו והוא מושר בחצות הליל.

השירה הסנסקריטית מעוגנת בכללים מוגדרים ביותר; החריזה והמקצבים אינם נבחרים בצורה חופשית, כפי שמקובל בשירה של היום. מבין אותה שירה סטנדרטית, מַנְתְּרַת הגָאיַתְּרִי, שמזמרים הבְּרָאהְמַנִים המיומנים, היא החשובה ביותר. זו נזכרת בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, ומאחר שהיא נועדה במיוחד להבנת אלוהים, הרי שהיא מייצגת את האל. מַנְתְּרַה זו מיועדת לאנשים מתקדמים מבחינה רוחנית. מי שמזמרה בהצלחה, יכול להיכנס למישורו הנשגב של אלוהים. כדי לזמר את מַנְתְּרַת הגָאיַתְּרִי, חייב האדם להתבסס תחילה במידת הטובות החומרית, על מעלותיה הרבות. מַנְתְּרַה זו היא רבת חשיבות בתרבות הוֵדית ונחשבת להתגלמות הצלילית של בְּרַהְמַן. בְּרַהְמָא חנך אותה לראשונה, וזו ירדה ממנו בשושלת מורים.
חודש נובמבר-דצמבר נחשב לטוב שבחודשים. זאת משום שבהודו נאספת אז התבואה מהשדות והאנשים נמלאים שמחה. הכול כמובן, אוהבים את עונת האביב, שאינה חמה מדי, גם לא קרה. העצים והצמחים כולם מוריקים אז ונמלאים פרחים. מאחר שבעונה זו נחוגים חגים רבים לזכר משובותיו של קְרִישְׁנַה, הרי שהיא נחשבת לעליזה שבעונות, ומייצגת את קְרִישְׁנַה.

פסוק 36

דְיֻוּתַם צְ׳הַלַיַתָאם אַסְמִי תֵגַ׳ס תֵגַ׳סְוִינָאם אַהַם
גַ׳יוֹ ׳סְמִי וְיַוַסָאיוֹ ׳סְמִי סַתְּתְוַם סַתְּתְוַוַתָאם אַהַם

דְיֻוּתַם—הימורים; צְ׳הַלַיַתָאם—מבין סוגי המרמה; אַסְמִי—אני; תֵגַ׳ה—הזוהר; תֵגַ׳סְוִינָאם—בדברים הזוהרים; אַהַם—אני; גַ׳יַה—ניצחון; אַסְמִי—אני; וְיַוַסָאיַה—תעוזה או הרפתקה; אַסְמִי—אני; סַתְּתְוַם—חוזק; סַתְּתְוַה-וַתָאם—בחזקים; אַהַם—אני.

אני גם ההימור במִרמה, והפאר במפואר. אני ניצחון, אני הרפתקה, ואני החוזק בחזק.

סוגיהם של הרמאים והנוכלים ביקום הוא רב. ומבין שיטות המרמה, נחשב ההימור לעליון, ומייצג לכן את קְרִישְׁנַה. מאחר שקְרִישְׁנַה הוא העליון, הרי שעורמתו עולה על זו של כל האחרים. כאשר הוא בוחר לרמות, אין רמאי ערום ממנו. גדולתו אינה לכן חד צדדית, אלא כוללת-כול.
במנצחים הוא הניצחון. הוא הפאר במפואר. מבין החרוצים ובעלי היוזמה הוא הנמרץ ביותר. מן ההרפתקנים הוא הנועז ביותר, ומן החזקים הוא החזק. בשעה שקְרִישְׁנַה שהה עלי אדמות, איש לא גבר עליו בכוחו. כבר בילדותו הוא הרים את

גבעת גוֹוַרְדְהַנַה. אם כן, איש לא עולה עליו בעורמה, גם לא בפאר או בניצחון. גם איש לא נמרץ או חזק כמותו.

פסוק 37

וְרִישְׁנִינָאם וָאסוּדֵווֹ ׳סְמִי פָּאנְדַוָאנָאם דְהַנַנְגַ׳יַהּ
מוּנִינָאם אַפְּי אַהַם וְיָאסַהּ קַוִינָאם אוּשַׁנָא קַויהּ

וְרִישְׁנִינָאם—מבין צאצאי וְרִישְׁנִי; וָאסוּדֵוַהּ—קְרִישְׁנַה בדְוָארַקָא; אַסְמִי—אני; פָּאנְדַוָאנָאם—מבין הפָּאנְדוים; דְהַנַם-גַ׳יַהּ—אַרְג׳וּנַה; מוּנִינָאם—מבין החכמים; אַפִּי—גם; אַהַם—אני; וְיָאסַהּ—וְיָאסַה, עורך כל הספרות הוֵדית; קַוִינָאם—מבין ההוגים הדגולים; אוּשַׁנָא— אוּשַׁנָא; קַויהּ—ההוגה.

מבין צאצאי וְרִישְׁנִי אני וָאסוּדֵוַה, בפָּאנְדַוים אני אַרְג׳וּנַה, בחכמים אני וְיָאסַה, ומבין ההוגים הדגולים אני אוּשַׁנָא.

קְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה המקורי, ובַּלַדֵוַה הוא התרחבותו הראשונה. שניהם הופיעו כבניו של וַסוּדֵוַה, ונקראים וָאסוּדֵוַה. נקודה נוספת היא שקְרִישְׁנַה אינו עוזב את וְרִינְדָאוַנַה לעולם, ומכאן שדמויותיו במקומות אחרים הן התרחבויותיו. וָאסוּדֵוַה הוא התרחבותו המיידית, ואינו שונה לכן ממנו. בפסוק זה וָאסוּדֵוַה מתייחס לבַּלַדֵוַה, או בַּלַרָאמַה, שהרי הוא מקור כל ההתגלויות, ומכאן שגם מקורו של וָאסוּדֵוַה. התרחבויותיו המיידיות של האל נקראות סְוָאמְשַׁה (התרחבויות אישיות). ישנן גם התרחבויות וִיבְּהִינְנָאמְשַׁה, שהן התרחבויות נפרדות.
מבין בניו של פָּאנְדוּ, אַרְג׳וּנַה מפורסם כדְהַנַנְגַ׳יַה. הוא הטוב באנשים ומייצג לכן את קְרִישְׁנַה. וְיָאסַה הוא גדול המונים, או המלומדים, הבקיאים בידע הוֵדי. הוא הסביר את הידע הוֵדי בדרכים רבות, לטובת כלל האנשים בתקופת קַלִי. הוא ידוע כהתגלות של קְרִישְׁנַה; לכן גם הוא מייצג את קְרִישְׁנַה. ׳קַוִים׳ הם מי שמסוגלים להעמיק ולחשוב בנושאים השונים. מבין אלה, אוּשַׁנָא, או שׁוּקְרָאצָ׳ארְיַה, שהיה מורם הרוחני של הדֵמים, הוא רב תבונה ומרחיק ראות מבחינה מדינית. גם הוא מייצג את שיפעתו של קְרִישְׁנַה.

פסוק 38

דַנְדוֹ דַמַיַתָאם אַסְמִי נִיתִיר אַסְמִי גִ׳יגִישַׁתָאם
מַוּנַם צַ׳יְוָאסְמִי גוּהְיָאנָאם גְ׳נָאנַם גְ׳נָאנַוַתָאם אַהַם

דַנְּדַּהּ—העונש; דַמַיַתָאם—מבין האמצעים לאכיפת החוק; אַסְמִי—אני; נִיתִיהּ—מוסר; אַסְמִי—אני; ג׳יגִישַתָאם—של השואפים לניצחון; מַוּנַם—שתיקה; צַ׳ה—ו-; אֵוַה—אכן; אַסְמִי—אני; גוּהְיָאנָאם—בסודות; גְ׳נָאנַם—הידע; גְ׳נָאנַה-וַתָאם—של בעלי הידע; אַהַם—אני.

באמצעים לאכיפת החוק אני העונש, ובשואפים לניצחון אני המוסר. בסוד אני השתיקה, ובחכם אני החכמה.

אמצעי הדיכוי הם רבים, אולם החשובים שבהם הם אלה ששמים קץ לפושעים. אמצעי ענישה נגד פושעים מייצגים לכן את קְרִישְׁנַה. בחותרים לניצחון בשטחי החיים השונים, המוסר הוא שמכריע בניצחון. בשמיעה, בחשיבה ובהגות סודיים, השתיקה היא הגורם החשוב, כי בעזרתה ניתן להתקדם במהירות. חכם הוא מי שמבחין בין חומר לרוח ובין טבעו העילי והנחות של אלוהים. ידע כזה הוא קְרִישְׁנַה עצמו.

פסוק 39

יַצְ׳ צָ׳אפִּי סַרְוַה-בְּהֻוּתָאנָאם   בִּיגַ׳ם תַד אַהַם אַרְג׳וּנַה
נַה תַד אַסְתִי וִינָא יַת סְיָאן   מַיָא בְּהֻוּתַם צַ׳רָאצַ׳רַם

יַת—זה ש-; צַ׳ה—גם; אַפִּי—יתכן; סַרְוַה-בְּהֻוּתָאנָאם—של כל היצירות; בִּיגַ׳ם—הזרע; תַת—זה; אַהַם—אני; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה; נַה—לא; תַת—זה; אַסְתִי—ישנה; וִינָא—בלעדי; יַת—זה ש-; סְיָאת—יכולה להתקיים; מַיָא—אני; בְּהֻוּתַם—ישות חיה; צַ׳רַה-אַצַ׳רַם—נעה ונייחת.

יתר על כן אַרְג׳וּנַה, אני הזרע המחולל כל הוויה. אין ישות – נעה או נייחת – שיכולה להתקיים בלעדי.

בספרות הוֶדית נאמר שאף שניתן להבין כלשהו את אוניו של העליון, הם ללא גבול; לא ניתן לכן להסבירם כולם. רק דוגמאות ספורות הוסברו לאַרְג׳וּנַה, כדי לספק את סקרנותו.

פסוק 40

נָאנְתוֹ ׳סְתִי מַמַה דִיוְיָאנָאם   וִיבְּהֻוּתִינָאם פַּרַנְתַפַּה
אֵשַה תֻוּדְדֵשַתַהּ פְּרוֹקְתוֹ   וִיבְּהֻוּתֵר וִיסְתַרוֹ מַיָא

נַה—לא; אַנְתַה—גבול; אַסְתִי—קיים; מַמַה—שלי; דיוְיָאנָאם—הנשגבים; ויבְּהֻוּתִינָאם—לשפעים; פַּרַם-תַפַּה—הו מדביר האויבים; אֵשַׁה—הזה; תוּ—אבל; אוּדְדֵשַׁתַה—כדוגמה; פְּרוֹקְתַה—נאמר; ויבְּהֻוּתֵה—של השפע; ויסְתַרַה—התרחבות; מַיָא—באמצעותי.

הו מדביר האויבים עז הרוח, גילויי האלוהיים הם ללא גבול. כל שהגדתי לך רק מרמז על שפעי האינסופיים.

בספרות הוֶדית נאמר שאף שאפשר להבין כלשהו את אוניו של האל, הם ללא גבול; לא ניתן לכן להסבירם כולם. רק דוגמאות ספורות הוסברו לאַרְג׳וּנַה כדי לספק את סקרנותו.

פסוק 41

יַד יַד ויבְּהֻוּתימַת סַתְתְוַם שְׁרִימַד אֻוּרְג׳יתַם אֵוַה וָא
תַת תַד אֵוָאוַגַצְ׳צְ׳הַה תְוַם מַמַה תֵג׳וֹ-׳מְשַׁה-סַמְבְּהַוַם

יַת יַת—כל מה ש-; ויבְּהֻוּתי—שפעים; מַת—בעל; סַתְתְוַם—קיום; שְׁרִי-מַת—יפה; אֻוּרְג׳יתַם—נהדר; אֵוַה—אכן; וָא—או; תַת תַת—שכל אלו; אֵוַה—אכן; אַוַגַצְ׳צְ׳הַה—עליך להבין; תְוַם—אתה; מַמַה—שלי; תֵג׳ה—של הזוהר; אַמְּשַׁה—מחלקיק; סַמְבְּהַוַם—נוצרו.

דע כי כל יציר רב הוד, שיפעה ויופי, מקורו רק בחלקיק אחד של תפארתי.

יש להבין כי כל יציר רב הוד ויופי הוא בסך הכול גילוי חלקי של שיפעתו של קְרִישְׁנַה, בין אם זה בעולם הרוחני ובין אם בחומרי. כל גילוי בלתי רגיל מייצג למעשה, את שיפעתו של קְרִישְׁנַה.

פסוק 42

אַתְהַה וָא בַּהוּנַיְתֵנַה קים גְ׳נָאתֵנַה תַוָארְג׳וּנַה
וישְׁטַבְּהְיָאהַם אידַם קְרִיתְסְנַם אֵקָאמְּשֵׁנַה סְתְהיתוֹ גַ׳גַת

אַתְהַה וָא—אך; בַּהוּנָא—רב; אֵתֵנַה—שכזה; קים—לשם מה; גְ׳נָאתֵנַה—מידע; תַוַה—לך; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה; וישְׁטַבְּהְיַה—מתפשט; אַהַם—אני; אידַם—הזה; קְרִיתְסְנַם—במלואו; אֵקַה—אחד; אַמְּשֵׁנַה—באמצעות חלק; סְתְהיתַה—שורה; גַ׳גַת—יקום.

אך מה הטעם, אַרְג׳וּנַה, במידע מפורט שכזה? עם חלקיק אחד ויחיד שלי אני שורה בתבל כולה ומקיימה.

אלוהים נמצא בכל דבר ודבר ביקומים החומריים באמצעות יצוגו כנשמת-העל. הוא אומר לאַרְג׳וּנַה שאין טעם להבין את קיומם של הדברים, על שיפעתם וגדלותם, בנפרד. די לו לדעת שהוא נכנס בכול כנשמת-העל ומקיימם. החל מבְּרַהְמָא אדיר המימדים, וכלה בנמלה הקטנה, הכול נשען על האל ומתקיים בזכותו.

ישנו זרם דתי שמטיף בדרך קבע שסגידה לכל אחד מן האלים-למחצה מובילה לאישיות אלוה, או למטרה העליונה. אלא שסגידה שכזו אינה מוצאת כאן כל תמיכה, שהרי אפילו גדולי האלים-למחצה, כגון בְּרַהְמָא ושִׁיוַה, מייצגים רק חלק משיפעתו של האל. הוא מקור כל יצור נברא, ואיש אינו גדול ממנו. הוא אַסַמוּרְדְהְוַה, כלומר שאף לא אחד גדול ממנו או שווה לו. בפַּדְמַה-פּוּרָאנַה נאמר שמי שחושב את קְרִישְׁנַה לשווה לאלים-למחצה – לרבות בְּרַהְמָא או שִׁיוַה – הופך מיד לכופר. מכל מקום, חקר מעמיק בשפעיו השונים והתרחבויותיו מלמד באופן חד משמעי אודות מעמדו. או אז קל למקד בו את המְחשָׁב ולסגוד לו ללא סטייה. האל שורה בכול באמצעות ייצוגו החלקי, נשמת-העל, שנכנס בכול. משום כך מתמקדים הדְבֵקים הטהורים בתודעת קְרִישְׁנַה ועוסקים בשירות מסור, ושרויים לכן, במישור הנשגב תמיד. בפרק זה, ובמיוחד בפסוקים מ-8 עד 11, מתוארים בבירור שירות מסור וסגידה לקְרִישְׁנַה. זוהי דרך השירות הטהור. הפרק מסביר גם כיצד ניתן להגיע לשלמות המסירות העליונה ולזכות בחברתו של אישיות אלוה. שְׁרִילַה בַּלַדֵוַה וידְיָאבְּהֻוּשַׁנַה, שהוא אָצָ׳ארְיַה דגול בשושלת ההוראה מקְרִישְׁנַה, מסכם את ביאורו לפרק זה:

יַץ׳-צַ׳הַקְתִי-לֵשָׁאת סֻוּרְיָאדְיָא בְּהַוַנְתִי אַתִי-אוּגְרַה-תֵגַ׳סַהּ
יַד-אַמְשֵׁנַה דְהְרִיתַם וִישְׁוַם סַה קְרִישְׁנוֹ דַשַּׁמֵא ׳רְצַ׳יַתֵא

אפילו השמש שואבת כוחה מאונו אדיר העוצמה של קְרִישְׁנַה, ובאמצעות התרחבות חלקית שלו העולם כולו מתקיים. מכאן ששְׁרִי קְרִישְׁנַה הוא מושא הסגידה העליון.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתִיוֵדָאנְתַה בפרק העשירי של שְׁרִימַד-בְּהַגַוַד-גִיתָא, שדן בשיפעת המוחלט.

פרק 11

דמות היקום

פסוק 1

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
מַד-אַנוּגְרַהָאיַה פַּרַמַם גוּהְיַם אַדְהְיָאתְמַה-סַמְגְ׳נִיתַם
יַת תְוַיוֹקְתַם וַצַ׳ס תֶנַה מוֹהוֹ ׳יַם ויגַתוֹ מַמַה

אַרְג׳וּנַהּ אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; מַת-אַנוּגְרַהָאיַה—על מנת לעשות עימי חסד; פַּרַמַם—עליון; גוּהְיַם—נושא כמוס; אַדְהְיָאתְמַה—הרוחני; סַמְגְ׳נִיתַם—בנושא; יַת—ש-; תְוַיָא—על ידיך; אוּקְתַם—נאמרו; וַצַ׳ה—מילים; תֶנַה—בזכותן; מוֹהַה—אשליה; אַיַם—הזו; ויגַתַה—נעלמה; מַמַה—שלי.

אַרְג׳וּנַה אמר: למשמע הוראותיך, שבחסדך לימדתני, אודות הכמוסים שבנושאים הרוחניים כולם, נמוגה עתה אשלייתי.

פרק זה מציג את קְרִישְׁנַה כסיבת כל הסיבות. הוא אפילו המקור של מַהָא-וִישְׁנוּ, מקור היקומים החומריים. קְרִישְׁנַה אינו התגלות אלוה; הוא מקור כל ההתגלויות. הפרק הקודם הסביר זאת לחלוטין.

אַרְג׳וּנַה מודה עתה שאשלייתו נמוגה. פירושו של דבר שאינו חושב עוד את קְרִישְׁנַה לאדם וחבר רגיל, אלא כמקור לכול. אַרְג׳וּנַה מתקדם מאוד בידע רוחני, והוא שמח שזכה ברֵע עילאי שכזה. אולם אף שהוא מקבל את קְרִישְׁנַה כמקור לכול, אפשר שאחרים לא יקבלוהו. הוא מבקש בפרק זה שקְרִישְׁנַה יציג את דמותו היקומית. זאת כדי לבסס את אלוהותו ברבים. למעשה, מראה דמות היקום מפחיד מאוד, וגם אַרְג׳וּנַה נמלא מורא. אלא שקְרִישְׁנַה שב אז ברוב טובו, לדמותו המקורית. אַרְג׳וּנַה מסכים לדבריו החוזרים ונשנים של קְרִישְׁנַה; קְרִישְׁנַה מדבר לטובתו בלבד. אַרְג׳וּנַה מעריך שכל זה קורה לו בחסדו. הוא משוכנע עתה שקְרִישְׁנַה הוא סיבת כל הסיבות ונוכח בלב כול כנשמת-העל.

פסוק 2

בְּהַוָאפְּיַיַו הִי בְּהֻוּתָאנָאם שְׂרוּתַו ויסְתַרַשׂוֹ מַיָא
תְוַתְתַה קַמַלַה-פַּתְרָאקְשַה מָאהָאתְמְיַם אַפִּי צָ׳אוְיַיַם

בְּהַוַה—הופעה; אַפְּיַיַו—העלמות; הִי—אכן; בְּהֻוּתָאנָאם—של כל ישויות החיים; שְׂרוּתַו—נשמעו; ויסְתַרַשַׂה—בפרוטרוט; מַיָא—באמצעותי; תְוַתְתַה—ממך; קַמַלַה-פַּתְרַה-אַקְשַה—הו בעל עיני הלוטוס; מָאהָאתְמְיַם—תפארת; אַפִּי—גם; צַ׳ה—ו-; אַוְיַיַם—בלתי מתכלה.

הו בעל עיני לוטוס, שמעתי ממך בפרוטרוט אודות הופעתן והיעלמותן של כל ישויות החיים, והבנתי את תפארתך הבלתי מתכלה.

אַרְג׳וּנַה מכנה את קְרִישְׁנַה ברוב חדווה "בעל עיני לוטוס" (עיניו נראות ממש כעלי הכותרת של פרח הלוטוס). זאת משום שקְרִישְׁנַה הבטיחו בפרק קודם, אַהַם קְרִיתְסְנַסְיַה גַ׳גַתַה פְּרַבְהַוַה פְּרַלַיַס תַתְהָא: "אני מקור הופעתו והיעלמותו של עולם התופעות החומרי." אַרְג׳וּנַה שמע על כך בפרוטרוט. הוא יודע גם שאף שהאל הוא מקור כל הופעה והיעלמות, הוא גם נבדל מאלה. בפרק התשיעי הוא אמר שהוא שורה בכול, ובו בזמן, הוא עצמו גם אינו מצוי בכול. זוהי שיפעתו הבלתי נתפסת, ואַרְג׳וּנַה מודה עתה כי הבינה במלואה.

פסוק 3

אֵוַם אֵתַד יַתְהָאתְתְהַה תְוַם אָתְמָאנַם פַּרַמֵשְׂוַרַה
דְרַשְׁטוּם אִיצְ׳צְ׳הָאמִי תֵא רֻוּפַּם אַיְשְׂוַרַם פּוּרוּשׂוֹתְתַמַה

אֵוַם—כך; אֵתַת—זו; יַתְהָא—כפי שהיא; אָתְתְהַה—תיארת; תְוַם—אתה; אָתְמָאנַם—את עצמך; פַּרַמַה-אִישְׂוַרַה—הו אל עליון; דְרַשְׁטוּם—לראות; אִיצְ׳צְ׳הָאמִי—אני רוצה; תֵא—שלך; רֻוּפַּם—דמות; אַיְשְׂוַרַם—אלוהית; פּוּרוּשַׂה-אוּתְתַמַה—הו הדגול באישיויות.

הו הדגול באישיויות, הו דמות עילאית, למרות שאני רואה אותך לפני בדמותך האמיתית, כפי שתיארת את עצמך, מתאווה אני לראות כיצד נכנסת לתוך עולם התופעות. ברצוני לראותך בדמותך זו.

האל הסביר שבגלל שהוא נכנס בייצוגו האישי לתוך עולם התופעות, העולם מתהווה ומתקיים. אַרְג׳וּנַה שואב ביטחון ועוז רב מהסברים אלה. אלא שאותם

שיבואו בעתיד ויחשבו שקְרִישְׁנַה הוא אדם רגיל – עבורם הוא מבקש לראות את דמות היקום. הוא חפץ לראות כיצד האל פועל בתוך היקום, אף שנבדל ממנו. גם פנייתו של אַרְג׳וּנַה לאל כפּוּרוּשׁוֹתְּתַמַה היא רבת משמעות. האל, אישיות אלוה, מצוי גם בלבו של אַרְג׳וּנַה; מכאן שהוא יודע את רצונו. הוא יודע שאַרְג׳וּנַה אינו להוט לראותו בדמות היקום, שהרי הוא מסופק כליל מדמותו האישית כקְרִישְׁנַה. אלא שביקש לשכנע אחרים. הוא לא היה זקוק בעצמו לאישוש. מכל מקום, הוא חפץ לקבוע קנה מידה, כנגד כל אותם מתחזים שיצוצו בעתיד ויציגו עצמם כהתגלות אלוה. על הכול להקפיד ולהיזהר. מי שמציג עצמו כקְרִישְׁנַה, חייב להוכיח את הכרזתו ולהציג את דמות היקום.

פסוק 4

מַנְיַסֵא יַדִי תַץ׳ צְ׳הַקְיַם   מַיָא דְרַשְׁטוּם איתי פְּרַבְּהוֹ
יוֹגֶשְׁוַרַה תַתוֹ מֵא תְוַםּ   דַרְשַׁיָאתְמָאנַם אַוְיַיַם

מַנְיַסֵא—אתה חושב; יַדִי—אם; תַת—זה; שַׁקְיַם—אפשרי; מַיָא—באמצעותי; דְרַשְׁטוּם—להֵראות; איתי—כך; פְּרַבְּהוֹ—הו אדון; יוֹגַה-אִישְׁוַרַה—הו אדון כוחות הנסתר; תַתַהּ—אז; מֵא—לי; תְוַם—אתה; דַרְשַׁיַה—הראה; אָתְמָאנַם—את עצמך; אַוְיַיַם—נצחי.

הו אלי, אדון כל כוחות הנסתר, אם סבור אתה שביכולתי לחזות בדמות היקום, או אז הראה נא לי אישיות יקומית אינסופית זו.

נאמר שבעזרת החושים החומריים לא ניתן לראות את קְרִישְׁנַה, לשומעו, להבינו או לתופסו. מכל מקום, מי שעוסק באהבה בשירותו הנשגב, יכול לראותו, עם שהוא מתגלה לפניו. ישות החיים היא בסך הכול ניצוץ רוחני, ואינה מסוגלת לראות או להבין את האל. כדָבֵק, אַרְג׳וּנַה אינו נשען על יכולתו השכלית; אדרבה, הוא מודה במוגבלותו ומכיר במעמדו הבלתי נתפס של קְרִישְׁנַה. הוא מבין שישות החיים אינה מסוגלת להבין את הבלתי מוגבל. אולם כאשר האינסופי מתגלה בעצמו, או אז, ניתן להבין בחסדו, את טבעו האינסופי. גם המילה יוֹגֶשְׁוַרַה היא רבת משמעות. זו מצביעה על אונו הבלתי נתפס של האל. אף שאינו מוגבל, עם שהוא רוצה, הריהו מתגלה בחסדו. אַרְג׳וּנַה מתחנן לחסדו הבלתי נתפס של קְרִישְׁנַה. הוא אינו מצווה עליו, שהרי קְרִישְׁנַה אינו מחויב להתגלות. הוא מתגלה רק למי שמתמסר לו ומודע לו כליל ועוסק בשירותו. מכאן שמי שנשענים רק על כוחם השכלי, לא יראו את קְרִישְׁנַה לעולם.

פסוק 5

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
פַּשְׂיַה מֵא פָּארְתְהַה רֻוּפָּאנִי שַׂתַשׂוֹ ׳תְהַה סַהַסְרַשַׂהּ
נָאנָא-וִידְהָאנִי דִיוְיָאנִי נָאנָא-וַרְנָאקְרִיתִינִי צַ׳ה

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; פַּשְׂיַה—ראֵה; מֵא—שלי; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; רֻוּפָּאנִי—דמויות; שַׂתַשַׂהּ—מאות; אַתְהַה—גם; סַהַסְרַשַׂהּ—אלפים; נָאנָא-וִידְהָאנִי—מגוונות; דִיוְיָאנִי—אלוהיות; נָאנָא—מגוונים; וַרְנַה—צבעים; אָקְרִיתִינִי—צורות; צַ׳ה—גם.

אישיות אלוה העילאי אמר: הו אַרְג׳וּנַה בן פְּרִיתְהָא, הבט נא וראה את שיפעתי – מאות ואלפי דמויות אלוהיות בשלל גוון ושוני.

דמות היקום שאַרְג׳וּנַה ביקש לראות היא אמנם נשגבת, אך היא מתגלה בעולם התופעות בלבד, וכפופה לתמורות הזמן שבטבע החומרי; כשם שהטבע מופיע ונעלם גם זו נגלית ונעלמת. היא אינה דומה לשאר דמויותיו של קְרִישְׁנַה שמצויות לעד ברקיע הרוחני. הדְבֵקים אינם נוטים לדמות זו, אולם מאחר שאַרְג׳וּנַה ביקש לראותה, קְרִישְׁנַה גילה אותה לפניו. מבלי לזכות ביכולת מיוחדת מקְרִישְׁנַה, שום אדם רגיל לא מסוגל לראות את דמות היקום.

פסוק 6

פַּשְׂיָאדִיתְיָאן וַסֻוּן רוּדְרָאן אַשְׂוִינַוּ מַרוּתַס תַתְהָא
בַּהֻוּנִי אַדְרִישְׂטַה-פֻּוּרְוָאנִי פַּשְׂיָאשְׂצַ׳רְיָאנִי בְּהָארַתַה

פַּשְׂיַה—ראֵה; אָדִיתְיָאן—12 בניה של אַדִיתִי; וַסֻוּן—8 הוַסוּיים; רוּדְרָאן—11 הרוּדְרוֹת; אַשְׂוִינַוּ—2 האַשְׂוִינִים; מַרוּתַהּ—49 המַרוּתִים (האלים למחצה האחראים על הרוח); תַתְהָא—גם; בַּהֻוּנִי—רבות; אַדְרִישְׂטַה—אשר לא ראית; פֻּוּרְוָאנִי—קודם; פַּשְׂיַה—ראֵה; אָשְׂצַ׳רְיָאנִי—פלאות; בְּהָארַתַה—הו בן בְּהָארַתַה.

הו הטוב בבְּהָארַתִים, ראה כאן מופיעים למיניהם: אָדִיתִים, וַסוּיים, רוּדְרוֹת, אַשְׂוִינִי-קוּמָארים ושאר האלים-למחצה. צפה נא בשלל נפלאותיי, בהם לא חזה, גם לא שמע אודותם, איש לפניך.

אַרְג׳וּנַה היה ידידו האישי של קְרִישְׁנַה והיה מתקדם ומלומד עד מאוד, אולם אפילו הוא לא ידע אודותיו הכול. נאמר שבני אנוש לא שמעו מעולם, גם לא ידעו, אודות שלל הצורות והגילויים הללו. והנה, עתה קְרִישְׁנַה מגלה צורות מופלאות אלה.

פסוק 7

אִיהַיְקַה-סְתְהַם גַ׳גַת קְרִיתְסְנַם פַּשְׁיָאדְיַה סַה-צַ׳רָאצַ׳רַם
מַמַה דֶהֶא גוּדָאקֶשַׁה יַץ׳ צָ׳אנְיַד דְרַשְׁטוּם אִיצְ׳צְ׳הַסִי

אִיהַה—בזה; אֶקַה-סְתְהַם—במקום אחד; גַ׳גַת—היקום; קְרִיתְסְנַם—בשלמותו; פַּשְׁיַה—ראֵה; אַדְיַה—מיד; סַה—יחד עם; צַ׳רַה—הנע; אַצַ׳רַם—הדומם; מַמַה—שלי; דֶהֶא—בגוף הזה; גוּדָאקֶשַׁה—הו אַרְג׳וּנַה; יַת—ש-; צַ׳ה—גם; אַנְיַת—אחר; דְרַשְׁטוּם—לראות; אִיצְ׳צְ׳הַסִי—אתה חפץ.

הו אַרְג׳וּנַה, כל שהתאווית לראות, תמצא עתה בגופי זה! בדמות היקום תחזה בזה שחפץ אתה לראות עכשיו, גם בזה שתתאווה לראות בעתיד. הכול – הנע והדומם – מצוי כאן בשלמות, במקום אחד.

איש אינו מסוגל לראות את היקום כולו ממקום אחד. אפילו גדול המדענים אינו מסוגל לצפות במתרחש בחלקי היקום האחרים. והנה, דָבֵק כמו אַרְג׳וּנַה זכה לראות את כל הקיים בחלקי היקום כולם. בכוחו של קְרִישְׁנַה יכול הדָבֵק לראות את כל שברצונו – עבר, הווה ועתיד. ובחסדו זכה אַרְג׳וּנַה לראות הכול.

פסוק 8

נַה תוּ מָאם שַׁקְיַסֶא דְרַשְׁטוּם אַנֶנַיְוַה סְוַה-צַ׳קְשוּשָׁא
דִיוְיַם דַדָאמִי תֶא צַ׳קְשוּה פַּשְׁיַה מֶא יוֹגַם אַיְשְׁוַרַם

נַה—לעולם לא; תוּ—אולם; מָאם—אותי; שַׁקְיַסֶא—אתה מסוגל; דְרַשְׁטוּם—לראות; אַנֶנַה—באמצעות אלו; אֵוַה—אכן; סְוַה-צַ׳קְשוּשָׁא—בעיניך שלך; דִיוְיַם—אלוהיות; דַדָאמִי—אתן; תֶא—לך; צַ׳קְשוּה—עיניים; פַּשְׁיַה—ראֵה; מֶא—שלי; יוֹגַם אַיְשְׁוַרַם—כח מיסטי בלתי נתפש.

אולם לא בעיניים אלה תוכל לראותני. אעניק לך עיניים אלוהיות. הבט וצפה בשיפעתי הפלאית!

דָבֵק טהור אינו נוטה לדמויותיו השונות של קְרִישְׁנַה, לבד מזו בעלת שתי הידיים; לא בשכל ניתן לראות את דמות היקום, אלא בחסדו של האל, באמצעות עיניים רוחניות. מכאן שאַרְג׳וּנַה לא היה צריך לשנות את מֶחשָׁבו אלא את ראייתו. דמות היקום של קְרִישְׁנַה אינה כה חשובה, והדבר יובהר בפסוקים הבאים. אולם מאחר שאַרְג׳וּנַה ביקש לראות אותה, האל העניק לו את היכולת הדרושה לראייה זו.
אותם דְבֵקים ששרויים ביחסים נשגבים עם קְרִישְׁנַה נמשכים אחרי היבטיו החדורים באהבה, ולא אחר הפגנת חולין של שיפעה וכוח. חבריו למשחק, ידידיו והוריו, לא מבקשים לראות את שיפעתו לעולם. ברוב אהבתם הטהורה לו, אלה אינם יודעים אפילו שקְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה; מתוך יחסי אהבה, הם שוכחים זאת. בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם נאמר שאותם ילדים שמשחקים עם קְרִישְׁנַה, הם כולם נשמות צדיקות מאוד שזכו לכך לאחר לידות רבות. אלה אינם יודעים שקְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה. הם חושבים אותו לידיד אישי. שׁוּקַדֵוַה גוֹסְוָאמִי מצטט משום כך פסוק זה:

אִיתְתְהַם סַתָאם בְּרַהְמַה-סוּקְהָאנוּבְּהֻוּתְיָא
דָאסְיַם גַתָאנָאם פַּרַה-דַיְוַתֵנַה
מָאיָאשְׁרִיתָאנָאם נַרַה-דָארַקֵנַה
סָאקַם וִיגַ׳הְרוּה קְרִיתַה-פּוּנְיַה-פּוּנְגָ׳אהּ

״הנה כאן האל, שחכמים גדולים חושבים אותו לבְּרַהְמַן הבלתי אישי, שדְבֵקים יודעים אותו כאלוה עליון, והדיוטות סוברים שהוא תוצר הטבע החומרי. עתה, ילדים אלה, שביצעו מעשי חסד לאינספור בחייהם הקודמים, משתעשעים עם אותו אל עליון.״ (שְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם 10.12.11)
למעשה, דְבֵקים אינם שואפים לראות את הוישְׁוַה-רֻוּפַּה, או דמות היקום. אַרְג׳וּנַה ביקש לראותה כדי לתמוך בדבריו של קְרִישְׁנַה. זאת כדי שבעתיד ידעו האנשים שקְרִישְׁנַה לא הציג עצמו כאלוהים במישור התיאורטי או הפילוסופי בלבד. הוא אכן התגלה לפני אַרְג׳וּנַה. חובתו של אַרְג׳וּנַה לאשש זאת, שהרי הוא מהווה ראשיתה של פַּרַמְפַּרָא. קְרִישְׁנַה התגלה כעליון לא רק להלכה, אלא גם למעשה; מי שמבקש להבין את קְרִישְׁנַה וצועד בעקבותיו של אַרְג׳וּנַה, צריך לדעת זאת.
האל העניק לאַרְג׳וּנַה את הכוח הנחוץ לראות את דמות היקום, כיוון שידע שהלה אינו מתאווה לכך במיוחד, כפי שכבר הסברנו.

פסוק 9

סַנְגַ׳יַה אוּוָאצַ׳ה
אֵוַם אוּקְתְוָא תַתוֹ רָאגַ׳ן מַהָא-יוֹגֵשְׁוַרוֹ הַרִיהּ
דַרְשַׁיָאם אָסַה פָּארְתְהָאיַה פַּרַמַם רֻוּפַּם אַיְשְׁוַרַם

סַנְַגַ׳יַה אוּוָאצַ׳ה—סַנְַגַ׳יַה אמר; אֵוַם—כך; אוּקְתְוָא—באומרו; תַתַה—אז; רָאגַ׳ן—הו מלך; מַהָא-יוֹגַה-אִישְׁוַרַהּ—אדון כוחות הנסתר; הַריהּ—אישיות אלוה, קְרישְׁנַה; דַרְשַׁיָאם אָסַה—הראה; פָּארְתְהָאיַה—לאַרְג׳וּנַה; פַּרַמַם—האלוהית; רֻוּפַּם אַיְשְׁוַרַם—את דמות היקום.

סַנְַגַ׳יַה אמר: הו מלך, בדברו כך, הציג אז אדון כל כוחות הנסתר, אישיות אלוה, את דמות היקום לפני אַרְג׳וּנַה.

פסוקים 10 - 11

אַנֵקַה-וַקְתְרַה-נַיַנַם אַנֵקָאדְבְּהוּתַה-דַרְשַׁנַם
אַנֵקַה-דיוְיָאבְּהַרַנַּם דיוְיָאנֵקוֹדְיַתָאיוּדְהַם

דיוְיַה-מָאלְיָאמְבַּרַה-דְהַרַם דיוְיַה-גַנְדְהָאנוּלֵפַּנַם
סַרְוָאשְׁצַ׳רְיַה-מַיַם דֵוַם אַנַנְתַם וישְׁוַתוֹ-מוּקְהַם

אַנֵקַה—מגוונים; וַקְתְרַה—פיות; נַיַנַם—עיניים; אַנֵקַה—מגוונים; אַדְבְּהוּתַה—מופלאים; דַרְשַׁנַם—מראות; אַנֵקַה—רבים; דיוְיַה—אלוהיים; אָבְּהַרַנַּם—תכשיטים; דיוְיַה—אלוהיים; אַנֵקַה—מגוונים; אוּדְיַתַה—מורמים; אָיוּדְהַם—כלי נשק; דיוְיַה—אלוהיים; מָאלְיַה—זרים; אַמְבַּרַה—בגדים; דְהַרַם—לבושה; דיוְיַה—אלוהיים; גַנְדְהַה—ניחוחות; אַנוּלֵפַּנַם—משוחה; סַרְוַה—כולה; אָשְׁצַ׳רְיַה-מַיַם—פלאית; דֵוַם—זוהרת; אַנַנְתַם—אינסופית; וישְׁוַתַה-מוּקְהַם—נמצאת בכול מקום.

בדמות היקום ראה אַרְג׳וּנַה פיות לאינספור, גם עיניים ושלל מראות מופלאים. זו עטתה עדיים שמימיים לרוב ונשאה אל-על כלי נשק אלוהיים. מלבושים וזֵרים קסומים עיטרוה, ובשמים אלוהיים סכו את גופה. כולה היתה פלאית, זוהרת, אינסופית ומתרחבת לכל עבר.

החזרה בשני הפסוקים הללו על המילה ״הרבה״, מצביעה על כך שמספר הידיים, הפיות, הרגליים ושאר התופעות שראה אַרְג׳וּנַה היו רבים לאינספור. אלה נפוצו ביקום כולו, אלא שבחסדו של האל, אַרְג׳וּנַה ראה אותם בישבו במקום אחד. דבר שכזה אפשרי רק בחסדו הבלתי נתפס של האל.

פסוק 12

דיוִי סֻוּרְיַה-סַהַסְרַסְיַה בְּהַוֵד יוּגַפַּד אוּתְתְהִיתָא
יַדי בְּהָאהּ סַדְרִישִׁי סָא סְיָאד בְּהָאסַס תַסְיַה מַהָאתְמַנַהּ

דיוי—בשמיים; סֻורְיַה—של שמשות; סַהַסְרַסְיַה—של אלפים רבים; בְּהַוֵת—היה; יוּגַפַּת—בעת ובעונה אחת; אוּתְתִהיתָא—קיים; יַדִי—לוּ; בְּהָאה—אור; סַדְרִישִׁי—משתווה; סָא—זה; סְיָאת—אולי היה; בְּהָאסַה—לזוהר; תַסְיַה—שלו; מַהָא-אָתְמַנַה—של האל הגדול.

לו זרחו לפתע במרום מאות ואלפי שמשות, היתה קרינתן משתווה אולי לזוהרו של אישיות אלוה בדמותו היקומית.

אף שלא ניתן לתאר את שראה אַרְג׳וּנַה, סַנְַגַ׳יַה מנסה לצייר בפני דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה דימוי כלשהו לחזיון הנפלא. סַנְַגַ׳יַה לא היה שם, גם לא דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה. אולם בחסדו של וְיָאסַה יכול היה סַנְַגַ׳יַה לראות את כל המתרחש. עתה הוא משווה את המראה, כמידת האפשר, לדימויים ארציים (אלפי שמשות למשל).

פסוק 13

תַתְרַיְקַה-סְתְהַם גַ׳גַת קְרִיתְסְנַם פְּרַויבְּהַקְתַם אַנֵקַדְהָא
אַפַּשְׁיַד דֵוַה-דֵוַסְיַה שַׂרִירֵא פָּאנְדַּוַס תַדָא

תַתְרַה—שם; אֵקַה-סְתְהַם—במקום אחד; גַ׳גַת—היקום; קְרִיתְסְנַם—במלואו; פְּרַויבְּהַקְתַם—מחולק; אַנֵקַדְהָא—לחלקים רבים; אַפַּשְׁיַת—יכול היה לראות; דֵוַה-דֵוַסְיַה—של אישיות אלוה; שַׂרִירֵא—בדמות היקומית; פָּאנְדַּוַה—אַרְג׳וּנַה; תַדָא—בזמן זה.

או אז ראה אַרְג׳וּנַה בדמות היקום את העולם המתרחב לאין גבול מצוי כולו במקום אחד, אף שנחלק לאלפים רבים.

המילה תַתְרַה (״שַם״) רבת משמעות. זו מציינת שאַרְג׳וּנַה וקְרִישְׁנַה שניהם היו ישובים במרכבה בשעה שאַרְג׳וּנַה ראה את דמות היקום. האחרים בשדה הקרב לא ראו את הדמות, שהרי קְרִישְׁנַה חנן ביכולת זו את אַרְג׳וּנַה בלבד. הוא ראה בגופו של קְרִישְׁנַה מאות ואלפי כוכבים. מן הספרות הוֵדית מסתבר שמצויים יקומים רבים וכוכבים רבים. אחדים עשויים מאדמה, אחדים מזהב, אחדים ממרגליות, אחדים גדולים מאוד, אחרים פחות, וכו׳. אַרְג׳וּנַה ראה את אלה כולם בשעה שישב במרכבתו. אולם איש לא הבין מה מתרחש בינו לבין קְרִישְׁנַה.

פסוק 14

תַתַּהּ סַה ויסְמַיָאוישְׁטוֹ הְרִישְׁטַה-רוֹמָא דְהַנַנְּגַ׳יַהּ
פְּרַנַמְיַה שִׁירַסָא דֵוַם קְרִיתָאנְגַ׳ליר אַבְּהָאשַׁתַה

תַתַּהּ—אז; סַהּ—הוא; ויסְמַיַה-אָוישְׁטַהּ—מוכה תדהמה; הְרִישְׁטַה-רוֹמָא—שערותיו סומרות בשל אקסטזה גדולה; דְהַנַם-גַ׳יַהּ—אַרְג׳וּנַה; פְּרַנַמְיַה—השתחווה; שִׁירַסָא—באמצעות הראש; דֵוַם—לאישיות אלוה העילאי; קְרִיתַה-אַנְגַ׳ליהּ—בכפיים צמודות; אַבְּהָאשַׁתַה—החל לדבר.

ואז, נבוך ומשתאה ושערותיו סומרות, כפף אַרְג׳וּנַה ראשו והשתחווה, ובכפיים צמודות נשא תפילה לאל.

מיד משנגלה החיזיון האלוהי, השתנו היחסים שבין קְרִישְׁנַה לאַרְג׳וּנַה כליל. ברגיל אלה הושתתו על ידידות. אולם לאחר הגילוי, אַרְג׳וּנַה משתחווה בכבוד ונושא תפילה בכפיים צמודות ומפאר את דמות היקום. במקום ידידות, הפכו עכשיו יחסיו לפליאה והתפעמות. דְבֵקים מתקדמים רואים את קְרִישְׁנַה כמאגר היחסים כולם. הכתובים מונים שתיים עשרה מערכות יחסים בסיסיות וכולן מצויות בקְרִישְׁנַה. נאמר עליו שהוא כמו ים של כל מערכות היחסים – אלה שנחוות בין שתי ישויות חיים, אלה שבין האלים, או אלה שבין האל העליון לדְבֵקיו.
עתה חדורים יחסיו של אַרְג׳וּנַה בפליאה; ובפליאתו, אף שברגיל היה שקול ומפוכח, הוא הפך פתאום נרגש כולו ושערותיו סמרו, והחל משתחווה לאל בכפיים צמודות. הוא לא פחד כמובן, אלא שנפעם מפלאיו של האל. הביטוי המיידי היה פליאה; הפליאה גברה על אהבתו וידידותו הטבעית והכתיבה עתה את התנהגותו.

פסוק 15

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
פַּשְׁיָאמי דֵוָאמְס תַוַה דֵוַה דֵהֵא
סַרְוָאמְס תַתְהָא בְּהֻוּתַה-וישֵׁשַׁה-סַנְגְהָאן
בְּרַהְמָאנַם אִישַׁם קַמַלָאסַנַה-סְתְהַם
רִישִׁימְשׁ צַ׳ה סַרְוָאן אוּרַגָאמְשׁ צַ׳ה דיוְיָאן

אַרְג׳וּנַהּ אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; פַּשְׁיָאמי—אני רואה; דֵוָאן—את כל האלים למחצה; תַוַה—שלך; דֵוַה—הו אלי; דֵהֵא—בגוף; סַרְוָאן—כל; תַתְהָא—כמו גם; בְּהֻוּתַה—

ישויות חיים; וישֵׁשַׁה-סַנְגְהַאן—קבוצות מסוגים שונים; בְּרַהְמָאנַם—בְּרַהְמָא; אִישַׁם—שִׁיוַה; קַמַלַה-אָסַנַה-סְתְהַם—יושב על פרח לוטוס; רִישִׁין—החכמים הדגולים; צַ׳ה—גם; סַרְוָאן—כל; אוּרַגָאן—הנחשים; צַ׳ה—גם; דיוְיָאן—השמימיים.

אַרְג׳וּנַה אמר: קְרִישְׁנַה יקר, אני רואה מכונסים בגופך כל האלים-למחצה וישויות חיים נוספות. אני רואה את בְּרַהְמָא יושב על פרח הלוטוס, וגם שִׁיוַה שם וכל החכמים והנחשים השמימיים.

אַרְג׳וּנַה רואה כל דבר ביקום; הוא רואה את בְּרַהְמָא, היצור הראשון ביקום, כמו גם את הנחש השמימי שעליו שרוע גַרְבְּהוֹדַקַה-שָׁאיִי וישְׁנוּ בקרקעית היקום. מיטת נחש זו נקראת וָאסוּקִי, אף שישנם נחשים נוספים בשם זה. אַרְג׳וּנַה רואה הכול, מגַרְבְּהוֹדַקַה-שָׁאיִי וישְׁנוּ ועד לפסגת היקום, או כוכב הלוטוס שבו שוכן בְּרַהְמָא. מכאן שהוא ראה הכול מראשית לאחרית, בעודו יושב במרכבתו. זה אפשרי כמובן, בחסדו של האל העליון, שְׁרִי קְרִישְׁנַה.

פסוק 16

אַנֵקַה-בָּאהֻוּדַרַה-וַקְתְרַה-נֵתְרַם
פַּשְׁיָאמִי תְוָאם סַרְוַתוֹ ׳נַנְתַה-רֻוּפַּם
נָאנְתַם נַה מַדְהְיַם נַה פּוּנַס תַוָאדִים
פַּשְׁיָאמִי וישְׁוֵשְׁוַרַה וישְׁוַה-רֻוּפַּה

אַנֵקַה—רבים; בָּאהוּ—זרועות; אוּדַרַה—כרסות; וַקְתְרַה—פיות; נֵתְרַם—עיניים; פַּשְׁיָאמִי—אני רואה; תְוָאם—אותך; סַרְוַתַה—בכל עבר; אַנַנְתַה-רֻוּפַּם—דמות בלתי מוגבלת; נַה אַנְתַם—ללא סוף; נַה מַדְהְיַם—ללא אמצע; נַה פּוּנַה—וגם לא; תַוַה—שלך; אָדִים—התחלה; פַּשְׁיָאמִי—אני רואה; וישְׁוַה-אִישְׁוַרַה—הו אדון היקום; וישְׁוַה-רֻוּפַּה—בדמות היקום.

הו אדון העולם, הו דמות היקום, אני רואה בגופך זרועות לאינספור וכרסות ופיות ועיניים, כולם נפוצים לכל עבר, ללא סוף. לא אחרית לך, לא תווך, גם לא ראשית.

קְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה העילאי ומכאן שאינו מוגבל וניתן לראות באמצעותו הכול.

פסוק 17

קִירִיטִינַם גַדִינַם צַ׳קְרִינַם צַ׳ה
תֵג׳וֹ-רָאשִׁים סַרְוַתוֹ דִיפְּתִימַנְתַם
פַּשְׁיָאמִי תְוָאם דוּרְנִירִיקְשְׁיַם סַמַנְתָאד
דִיפְּתָאנַלָארְקַה-דְיוּתִים אַפְּרַמֵיַם

קִירִיטִינַם—עם כתרים; גַדִינַם—עם אלות; צַ׳קְרִינַם—עם דיסקוסים; צַ׳ה—ו-; תֵג׳הּ-רָאשִׁים—זוהר; סַרְוַתַהּ—בכל עבר; דִיפְּתִי-מַנְתַם—זוהר; פַּשְׁיָאמִי—אני רואה; תְוָאם—אותך; דוּרְנִירִיקְשְׁיַם—קשה להביט בדמותך; סַמַנְתָאת—בכל עבר; דִיפְּתַה-אַנַלַה—אש בוהקת; אַרְקַה—של השמש; דְיוּתִים—אור; אַפְּרַמֵיַם—בלתי ניתן למדידה.

מה קשה להביט בדמותך – כרשפי אש מלהטת או כיקוד השמש האדיר, זו מפיצה סביבה את זוהרה המסנוור. אך הנה אני חוזה בה מצויה בכול, מעוטרת בכתרים, אלות ודיסקוסים.

פסוק 18

תְוַם אַקְשַרַם פַּרַמַם וֵדִיתַוְיַם
תְוַם אַסְיַה וִישְׁוַסְיַה פַּרַם נִידְהָאנַם
תְוַם אַוְיַיַהּ שָׁאשְׁוַתַה-דְהַרְמַה-גוֹפְּתָא
סַנָאתַנַס תְוַם פּוּרוּשׁוֹ מַתוֹ מֵא

תְוַם—אתה; אַקְשַרַם—שאינו נופל; פַּרַמַם—עליון; וֵדִיתַוְיַם—יש לדעת אותך; תְוַם—אתה; אַסְיַה—הזה; וִישְׁוַסְיַה—של היקום הזה; פַּרַם—העליון; נִידְהָאנַם—משען; תְוַם—אתה; אַוְיַיַהּ—בלתי מתכלה; שָׁאשְׁוַתַה-דְהַרְמַה-גוֹפְּתָא—מקיים הדת הנצחית; סַנָאתַנַהּ—נצחי; תְוַם—אתה; פּוּרוּשַׁהּ—האישיות העליונה; מַתַהּ מֵא—זו דעתי.

אתה המטרה הבראשיתית, העילאית. אתה משכנו הסופי של היקום כולו. אתה בלתי מתכלה, אתה גם הקדום מכול, מקיים הדת הנצחית ואישיות אלוה. זו דעתי.

פסוק 19

אַנָאדִי-מַדְהְיָאנְתַם אַנַנְתַה-וִירְיַם
אַנַנְתַה-בָּאהוּם שַׁשִׁי-סֻוּרְיַה-נֵתְרַם

פַּשְׁיָאמִי תְוָאם דִיפְּתַה-הוּתָאשַׁה-וַקְתְרַם
סְוַה-תֵגַ׳סָא וישְׁוַם אידַם תַפַּנְתַם

אַנָאדִי—ללא ראשית; מַדְהְיַה—אמצע; אַנְתַם—או סוף; אַנַנְתַה—בלתי מוגבלת; וִירְיַם—תהילתך; אַנַנְתַה—אינספור; בָּאהוּם—זרועות; שַׁשִׁי—ירח; סוּרְיַה—שמש; נֶתְרַם—עיניך; פַּשְׁיָאמִי—אני רואה; תְוָאם—אותך; דִיפְּתַה—בוערת; הוּתָאשַׁה-וַקְתְרַם—אש פורצת מפיך; סְוַה-תֵגַ׳סָא—באמצעות קרינתך שלך; וישְׁוַם—את היקום; אידַם—הזה; תַפַּנְתַם—מחמם.

אתה ללא מקור, אמצע או סוף, ולתהילתך אין גבול. זרועותיך רבות מספור והחמה והלבנה הן עיניך. אני רואה להבות אש פורצות מפיך וקרינתך שורפת את היקום כולו.

ששת שפעיו של אישיות אלוה מתרחבים ללא גבול. אנו מוצאים אמנם חזרה כלשהי בתיאורים אלה ובאחרים, אלא שלפי הכתובים, חזרה כזו על תפארתו של קְרִישְׁנַה אינה ביטוי לחולשה ספרותית. נאמר שבשעת בלבול או השתאות או מתוך ריגוש רב חוזרים ואומרים אותם דברים שוב ושוב. אין בזה כל פסול.

פסוק 20

דְיָאו אָ-פְּרִיתְהִיוְיוֹר אידַם אַנְתַרַם הי
וְיָאפְּתַם תְוַיִיקֵנַה דישַׁשׂ צַ׳ה סַרְוָאהּ
דְרִישְׁטְוָאדְבְּהוּתַם רֻוּפַּם אוּגְרַם תַוֵדַם
לוֹקַה-תְרַיַם פְּרַוְיַתְהִיתַם מַהָאתְמַן

דְיַו—מהחלל; אָ-פְּרִיתְהִיוְיוֹה—עד לאדמה; אידַם—הזה; אַנְתַרַם—המרווח; הי—אכן; וְיָאפְּתַם—חדור; תְוַיָא—באמצעותך; אֵקֵנַה—בלבד; דישַׁה—הכיוונים; צַ׳ה—גם; סַרְוָאהּ—כולם; דְרִישְׁטְוָא—למראה; אַדְבְּהוּתַם—מופלאה; רֻוּפַּם—דמות; אוּגְרַם—נוראית; תַוַה—שלך; אידַם—האלו; לוֹקַה—מערכות הכוכבים; תְרַיַם—שלוש; פְּרַוְיַתְהִיתַם—חרדות; מַהָא-אָתְמַן—הו אישיות דגולה.

אף שאתה אחד, משתרע אתה על הרקיע כולו, על כוכביו והחלל שביניהם. הו רב ועצום, למראה דמות מופלאה ומבעיתה זו, כל מערכות הכוכבים חרדות.

דְיָאו אָ-פְּרִיתְהִיוְיוֹה ("החלל שבין עדן לארץ") ולוֹקַה-תְרַיַם ("שלושת העולמות") הן מילים רבות משמעות בפסוק זה. מסתבר שבנוסף לאַרְג׳וּנַה, היו עוד במערכות

כוכבים אחרות שראו את דמות היקום של האל. החיזיון לא היה חלום. ראו אותו כל מי שחנן האל בראייה אלוהית.

פסוק 21

אַמִי הי תְוָאם סוּרַה-סַנְגְהָא וישַׁנְתי
קְצ׳יד בְּהִיתָאה פְּרָאנְגַ׳לַיוֹ גְרִינַנְתי
סְוַסְתִיתְי אוּקְתְוָא מַהַרְשִׁי-סידְדְהַה-סַנְגְהָאה
סְתוּוַנְתי תְוָאם סְתוּתיבְּהִיה פּוּשְׁקַלָאבְּהִיה

אַמִי—הללו; הי—אכן; תְוָאם—אליך; סוּרַה-סַנְגְהָאה—המון האלים-למחצה; וישַׁנְתי—נכנסים; קְצ׳ית—אחדים; בְּהִיתָאה—מתוך פחד; פְּרָאנְגַ׳לַיַה—בכפיים צמודות; גְרִינַנְתי—נושאים תפילות; סְוַסְתִי—שלום לכול; איתי—כך; אוּקְתְוָא—באומרם; מַהָא-רִישִׁי—החכמים הדגולים; סידְדְהַה-סַנְגְהָאה—הישויות המושלמות; סְתוּוַנְתי—שרים מזמורים; תְוָאם—אליך; סְתוּתיבְּהִיה—באמצעות תפילות; פּוּשְׁקַלָאבְּהִיה—מזמורים וְדיים.

המון האלים-למחצה כולם מתמסרים לך ונכנסים לתוכך. אחדים אומרים תפילות ביראה ומצמידים כפותיהם. המוני קדושים וישויות מושלמות קוראים ״שלום לכול!״ ומתפללים אליך במזמורים וְדיים.

האלים-למחצה שבכל מערכות הכוכבים נחרדו למראה הגילוי המבעית של דמות היקום וזוהרה המסנוור והתפללו להגנה.

פסוק 22

רוּדְרָאדיתְיָא וַסַוֹ יֵא צַ׳ה סָאדְהְיָא
וישְׁוֵא ׳שְׁוינַו מַרוּתַשׁ צ׳וּשְׁמַפָּאשׁ צַ׳ה
גַנְדְהַרְוַה-יַקְשָׁאסוּרַה-סידְדְהַה-סַנְגְהָא
וִיקְשַׁנְתֵא תְוָאם ויסְמִיתָאשׁ צַ׳יְוַה סַרְוֵא

רוּדְרַה—התגלויותיו של שׁיוַה; אָדיתְיָאה—האָדיתים; וַסַוַה—הוַסוּיים; יֵא—כל אלו אשר; צַ׳ה—גם; סָאדְהְיָאה—הסָאדְהְיוֹת; וישְׁוֵא— הוישְׁוַדֵוים; אַשְׁוינַו—האַשְׁוינִי-קוּמָארים; מַרוּתַה— המַרוּתים; צַ׳ה—וּ-; אוּשְׁמַה-פָּאה—האבות הקדומים; צַ׳ה—וּ-; גַנְדְהַרְוַה— הגַנְדְהַרְוים; יַקְשַׁה— היַקְשִׁים; אַסוּרַה— האַסוּרוֹת; סידְדְהַה—האלים-

לְמחצה המושלמים; סַנְגְהָאהּ—קבוצות; וִיקְשַׁנְתֵא—מתבוננים; תְוָאם—בך; וִיסְמִיתָאהּ—בפליאה; צַ׳ה—גם; אֵוַה—אכן; סַרְוֵא—כולם.

שִׁיוַה, על ריבוי היבטיו, האָדיתים, הוַסוּיים, הסָאדְהְיות, הוִישְׁוַדֵוים, שני האַשְׁוינִים, המַרוּתים, האבות הקדומים, הגַנְדְהַרַוִים, היַקְשים, האַסוּרות והאלים-למחצה המושלמים, כולם צופים בך בפליאה.

פסוק 23

רֻוּפַּם מַהַת תֵא בַּהוּ-וַקְתְרַה-נֵתְרַם
מַהָא-בָּאהוֹ בַּהוּ-בָּאהֻורוּ-פָּאדַם
בַּהֻוּדַרַם בַּהוּ-דַמְּשְׁטְרָא-קָרָאלַם
דְרִישְׁטְוָא לוֹקָאהּ פְּרַוְיַתְהִיתָאס תַתְהָאהַם

רֻוּפַּם—דמות; מַהַת—אדירה; תֵא—שלך; בַּהוּ—הרבה; וַקְתְרַה—פנים; נֵתְרַם—עיניים; מַהָא-בָּאהוֹ—הו רב עוז וכוח; בַּהוּ—הרבה; בָּאהוּ—זרועות; אֻורוּ—ירכיים; פָּאדַם—רגליים; בַּהוּ-אוּדַרַם—בעלת כרסות רבות; בַּהוּ-דַמְּשְׁטְרָא—בעלת שיניים; קָרָאלַם—נוראיות; דְרִישְׁטְוָא—בראות; לוֹקָאהּ—כל הכוכבים; פְּרַוְיַתְהִיתָאהּ—נחרדים; תַתְהָא—ובאותו אופן; אַהַם—אני.

הו רב עוז וכוח, הכוכבים ושליטיהם כולם נחרדים למראה דמותך האדירה, על ריבוי פניה, עיניה, זרועותיה, ירכיה, רגליה, כרסותיה, ואינספור שיניך האימתניות; אלה נבעתים, וכך גם אני.

פסוק 24

נַבְּהַהּ-סְפְּרִישַׁם דִיפְּתַם אַנֵקַה-וַרְנַּם
וְיָאתְתָאנַנַם דִיפְּתַה-וִישָׁאלַה-נֵתְרַם
דְרִישְׁטְוָא הִי תְוָאם פְּרַוְיַתְהִיתָאנְתַר-אָתְמָא
דְהְרִיתִים נַה וִינְדָאמִי שַׁמַם צַ׳ה וִישְׁנוֹ

נַבְּהַהּ-סְפְּרִישַׁם—נוגע בשמיים; דִיפְּתַם—בוהק; אַנֵקַה—רבים; וַרְנַּם—בעל צבעים; וְיָאתְתַה—פעורים; אָנַנַם—פיותיך; דִיפְּתַה—יוקדות; וִישָׁאלַה—גדולות; נֵתְרַם—עיניך; דְרִישְׁטְוָא—בראותי; הִי—אכן; תְוָאם—אותך; פְּרַוְיַתְהִיתַה—נבעתת; אַנְתַהּ—בפנים; אָתְמָא—נשמתי; דְהְרִיתִים—יציבות; נַה—אין; וִינְדָאמִי—אני מוצא; שַׁמַם—שלוות רוח; צַ׳ה—גם; וִישְׁנוֹ—הו וִישְׁנוּ.

הו וישְׁנוּ השורה בכול, למראך הבוהק בשלל צבעים ונושק לשמיים, למראה פיותיך הפעורים ועיניך הגדולות, היוקדות, נפשי נבעתת מאימה. איני יכול עוד לשמור על איזוני ועל שלוות רוחי.

פסוק 25

דַמְּשְׁטְרָא-קַרָאלָאני צַ׳ה תֶא מוּקְהָאני
דְּרִישְׁטְנַיְוֵה קָאלָאנַלַה-סַנְניבְּהָאני
דישוֹ נַה גָ׳אנֶא נַה לַבְּהֶא צַ׳ה שַׁרְמַה
פְּרַסִידַה דֶוֵשָׁה גַ׳גַן-ניוָאסַה

דַמְּשְׁטְרָא—שיניים; קַרָאלָאני—נוראיות; צַ׳ה—גם; תֶא—שלך; מוּקְהָאני—פיות; דְּרִישְׁטְוָא—בראותי; אֵוַה—כך; קָאלַה-אַנַלַה—אש המוות; סַנְניבְּהָאני—דומות ל-; דִישַׁה—את הכיוונים; נַה—אין; גָ׳אנֶא—אני יודע; נַה—אין; לַבְּהֶא—אני משיג; צַ׳ה—גם; שַׁרְמַה—חסד; פְּרַסִידַה—התרצה!; דֶוַה-אִישַׁה—הו אל האלים; גַ׳גַת-ניוָאסַה—הו מקלט העולמות.

הו אל האלים, מקלט העולמות, רחם נא עלי. למראה פניך הרושפים כמוות ושיניך המבעיתות, אובד איזוני, ובלבול אוחז בי מכל עבר.

פסוקים 27 - 26

אַמִי צַ׳ה תְוָאם דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַסְיַה פּוּתְרָאהּ
סַרְוֶא סַהַיְוָאוַני-פָּאלַה-סַנְגְהַיְהּ
בְּהִישְׁמוֹ דְרוֹנַהּ סֻוּתַה-פּוּתְרַס תַתְהָאסַוּ
סַהָאסְמַדִייַּר אַפִּי יוֹדְהַה-מוּקְהְיַיְהּ

וַקְתְרָאני תֶא תְוַרַמָאנָא וישַׁנְתִי
דַמְּשְׁטְרָא-קַרָאלָאני בְּהַיָאנַקָאני
קֶצ׳יד וילַגְנָא דַשַׁנָאנְתַרֵשוּ
סַנְדְרִישְׁיַנְתֶא צֻ׳וּרְנִיתַיְר אוּתְתַמָאנְגַיְהּ

אַמִי—הללו; צַ׳ה—גם; תְוָאם—אליך; דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַסְיַה—של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה; פּוּתְרָאהּ—הבנים; סַרְוֶא—כולם; סַהַה—יחד עם; אֵוַה—אכן; אַוַני-פָּאלַה—של המלכים; סַנְגְהַיְהּ—קבוצות; בְּהִישְׁמַהּ—בְּהִישְׁמַה; דְרוֹנַהּ—דְרוֹנַה; סֻוּתַה-פּוּתְרַהּ—קַרְנַה; תַתְהָא—כמו גם; אַסַוּ—ההוא; סַהַה—יחד עם; אַסְמַדִייַהּ—שלנו; אַפִּי—גם; יוֹדְהַה-מוּקְהְיַיְהּ—הראשיים מבין הלוחמים; וַקְתְרָאני—אל הפיות; תֶא—שלך;

תְוַרַמָאנָאהּ—ממהרים; ויִשַׂנְתִי—נכנסים; דַמְּשְׁטְרָא—שיניים; קַרָאלָאני—נוראיות; בְּהַיָאנַקָאני—מפחידות; קֶצ׳ית—אחדים; ויִלַגְנָאהּ—דבוקים; דַשַׁנַה-אַנְתַרֵשׁוּ—בין שיניך; סַנְדְרִישְׁיַנְתֵא—נראים; צֻ׳וּרְנִיתַיְהּ—מחוצים; אוּתְתַמַה-אַנְגַיְהּ—עם ראשים.

בניו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה, עם המלכים בעלי בריתם, וּבְּהִישְׁמַה, דְרוֹנַה וקַרְנַה, גם החשובים בחיילינו – כולם נוהרים אל פיותיך האימתניים. אני רואה גם כמה נלכדים, מחוצי ראש, בין שיניך.

בפסוק קודם האל מבטיח להראות לאַרְג׳וּנַה דברים רבי עניין. עתה אַרְג׳וּנַה רואה את מפקדי צבא האויב (בְּהִישְׁמַה, דְרוֹנַה, קַרְנַה וכל בניו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה) וחיליהם, כמו גם את חייליו שלו, כולם נכחדים. פירושו של דבר, שבקרב בקורוּקְשֶׁתְרַה ימותו כמעט כל הנאספים, ואַרְג׳וּנַה יזכה בניצחון. גם נזכר כאן שאפילו בְּהִישְׁמַה, שנחשב לבלתי מנוצח, יחוסל, וכמותו גם קַרְנַה. אולם לא רק במחנה האויב ימותו גדולי הלוחמים, כגון בְּהִישְׁמַה. לוחמים גדולים יפלו גם במחנהו של אַרְג׳וּנַה.

פסוק 28

יַתְהָא נַדִינָאם בַּהַוו ׳מְבוּ-וֵגָאהּ
סַמוּדְרַם אֵנָאבְּהִימוּקְהָא דְרַוַנְתִי
תַתְהָא תַוָאמִי נַרַה-לוֹקַה-וִירָא
ויִשַׂנְתִי וַקְתְרָאנִי אַבְּהִיוִיגְ׳וַלַנְתִי

יַתְהָא—כפי ש; נַדִינָאם—של נהרות; בַּהַוַהּ—רבים; אַמְבוּ-וֵגָאהּ—גלים; סַמוּדְרַם—אל הים; אֵוַה—אכן; אַבְּהִימוּקְהָאהּ—פונים אל; דְרַוַנְתִי—זורמים; תַתְהָא—כך; תַוַה—שלך; אַמִי—הללו; נַרַה-לוֹקַה-וִירָאהּ—מלכים בחברה האנושית; ויִשַׂנְתִי—נכנסים; וַקְתְרָאני—אל הפיות; אַבְּהִיוִיגְ׳וַלַנְתִי—בוערים.

כגלי נהר רבים הזורמים לים, נדחקים הלוחמים הדגולים הללו לאש פיותיך.

פסוק 29

יַתְהָא פְּרַדִיפְּתַם גְ׳וַלַנַם פַּתַנְגָא
ויִשַׂנְתִי נָאשָׁאיַה סַמְרִידְדְהַה-וֵגָאהּ

תַתְהַיְוַה נָאשָׁאיַה וישַׁנְתי לוֹקָאס
תַוָאפי וַקְתְרָאני סַמְרידְדְהַה-וֵגָאהּ

יַתְהָא—כפי ש-; פְּרַדִיפְּתַם—בוערת; גְ׳וַלַנַם—אל אש; פַּתַנְגָאהּ—עשים; וישַׁנְתי—נכנסים; נָאשָׁאיַה—אל הכיליון; סַמְרידְדְהַה—רבה; וֵגָאהּ—במהירות; תַתְהָא אֵנַה—באותו אופן; נָאשָׁאיַה—אל הכיליון; וישַׁנְתי—נכנסים; לוֹקָאהּ—כל האנשים; תַוַה—שלך; אַפִּי—גם; וַקְתְרָאני—אל הפיות; סַמְרידְדְהַה-וֵגָאהּ—במהירות רבה.

אני רואה אנשים אלה אצים אל לועותיך כמו עשים שנמשכים לאש ונשרפים למוות.

פסוק 30

לֵליהְיַסֵא גְרַסָמָאנַהּ סַמַנְתָאל
לוֹקָאן סַמַגְרָאן וַדַנַיְר גְ׳וַלַדְבְּהיהּ
תֵג׳וֹבְּהיר אָפֻּורְיַה גַ׳גַת סַמַגְרַם
בְּהָאסַס תַווֹגְרָאהּ פְּרַתַפַּנְתי וישְׁנוֹ

לֵליהְיַסֵא—אתה מלקק; גְרַסָמָאנַהּ—טורף; סַמַנְתָאת—בכל עבר; לוֹקָאן—את האנשים; סַמַגְרָאן—כולם; וַדַנַיְה—בפיותיך; גְ׳וַלַדְבְּהיהּ—הבוערים; תֵג׳וֹבְּהיהּ—בקרינה; אָפֻּורְיַה—מכסות; גַ׳גַת—את היקום; סַמַגְרַם—כולו; בְּהָאסַהּ—קרניים; תַוַה—שלך; אוּגְרָאהּ—נוראיות; פְּרַתַפַּנְתי—חורכות; וישְׁנוֹ—הו וישְׁנוּ.

הו וישְׁנוּ, אני רואה אותך בכל עבר, מכלה אותם בלהבות פיותיך. קרינתך יוקדת נוראות ומציפה את היקום כולו בזוהרה.

פסוק 31

אָקְהְיָאהי מֵא קוֹ בְּהַוָאן אוּגְרַה-רֻופּוֹ
נַמוֹ ׳סְתוּ תֵא דֵוַה-וַרַה פְּרַסִידַה
ויגְ׳נָאתוּם איצְ׳צְ׳הָאמי בְּהַוַנְתַם אָדְיַם
נַה הי פְּרַגְ׳אנָאמי תַוַה פְּרַוְריתְתים

אָקְהְיָאהי—אנא הסבר; מֵא—לי; קַהּ—מי; בְּהַוָאן—אתה; אוּגְרַה-רֻופַּהּ—דמות אימתנית; נַמַהּ אַסְתוּ—השתחוות; תֵא—אליך; דֵוַה-וַרַה—הו הטוב מבין האלים למחצה; פְּרַסִידַה—התרצה!; ויגְ׳נָאתוּם—לדעת; איצְ׳צְ׳הָאמי—אני רוצה; בְּהַוַנְתַם—אותך; אָדְיַם—הראשיתי; נַה—לא; הי—אכן; פְּרַגְ׳אנָאמי—יודע אני; תַוַה—שלך; פְּרַוְריתְתים—משימה.

הו אל האלים, הו דמות אימתנית, אמור נא לי מי אתה. הנני משתחווה בענווה לפניך; רחם עלי. אתה הנך האל הבראשיתי, וברצוני לדעת אודותיך, כי איני יודע מהי משימתך.

פסוק 32

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
קָאלוֹ ׳סְמִי לוֹקַה-קְשַׁיַה-קְרִית פְּרַוְרִידְּהוֹ
לוֹקָאן סַמָאהַרְתוּם איהַה פְּרַוְרִיתְתַּהּ
רִיתֵא ׳פִּי תְוָאם נַה בְּהַוִישְׁיַנְתִי סַרְוֵא
יֵא ׳וַסְתְהִיתָאה פְּרַתְי-אַנִיקֶשׁוּ יוֹדְהָאהּ

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; קָאלַהּ—הזמן; אַסְמִי—הינני; לוֹקַה—של העולמות; קְשַׁיַה-קְרִית—מחריב; פְּרַוְרִידְּהַהּ—אדיר; לוֹקָאן—את האנשים; סַמָאהַרְתוּם—להכחיד; איהַה—בעולם הזה; פְּרַוְרִיתְתַּהּ—עוסק; רִיתֵא—מלבד; אַפִּי—אפילו; תְוָאם—אותך; נַה—לעולם לא; בְּהַוִישְׁיַנְתִי—יהיו; סַרְוֵא—כל; יֵא—אלו אשר; אַוַסְתְהִיתָאהּ—נמצאים; פְּרַתִי-אַנִיקֶשׁוּ—בשני המחנות; יוֹדְהָאהּ—לוחמים.

אישיות אלוה העילאי אמר: הנני הזמן, מחריבם האדיר של העולמות, ובאתי לכאן כדי להכחיד את האנשים כולם. מלבדכם (הפָּאנְדַּוים), חייל לא ישרוד משני המחנות.

אַרְג׳וּנַה ידע אמנם, שקְרִישְׁנַה הוא ידידו ואישיות אלוה, אלא שהתבלבל כליל לנוכח דמויותיו הרבות. הוא שאל לגבי משימתו של כוח הרסני זה. בוֶדות נאמר שהאמת המוחלטת מכלה הכול, לרבות הבְּרָאהְמַנים. בקַטְהַה אוּפַּנִישַׁד (1.2.25) נאמר:

יַסְיַה בְּרַהְמַה צַ׳ה קְשַׁתְרַם צַ׳ה אוּבְּהֵא בְּהַוַתַה אוֹדַנַהּ
מְרִיתְיוּר יַסְיוֹפַּסֵצַ׳נַם קַה איתְתְהָא וֵדַה יַתְרַה סַהּ

הבְּרָאהְמַנים, הקְשַׁתְריות וכל השאר – כולם מתכלים בסופו של דבר, כמו משמשים מזון לעליון. זוהי דמותו הענקית והמכלה כול של האל. גם כאן קְרִישְׁנַה מציג עצמו כזמן המכלה כול. הוא יכחיד את כל הנוכחים בקרב, למעט כמה פָּאנְדַּוים. אַרְג׳וּנַה לא נטה לקרב והעדיף להימנע ממנו; כדי למנוע צער. אלא שאישיות אלוה השיבו שגם אם לא ילחם, אלה ייכחדו כולם, כי זוהי תכניתו. אם אַרְג׳וּנַה

ישתמט מקרב, אלה ימותו בדרך אחרת; גם ללא סיועו מותם ודאי. למעשה, הם כבר עתה מתים, שהרי זמן פירושו כליון, והתופעות כולן נכחדות ברצונו של העליון. כזהו חוק הטבע.

פסוק 33

תַסְמָאת תְוַם אוּתְתִישְׁטְהַה יַשׁוֹ לַבְּהַסְוַה
ג׳יתְוָא שַׁתְרֻוּן בְּהוּנְקְשְׁוַה רָאג׳יַם סַמְרִידְדְהַם
מַיָיְוַיְתֶא נִיהַתָאהּ פּוּרְוַם אֵוַה
נִימִיתְתַה-מָאתְרַם בְּהַוַה סַוְיַה-סָאצ׳ין

תַסְמָאת—לכן; תְוַם—אתה; אוּתְתִישְׁטְהַה—קום!; יַשַׁה—בתהילה; לַבְּהַסְוַה—זכה!; ג׳יתְוָא—בכובשך; שַׁתְרֻוּן—את האויבים; בְּהוּנְקְשְׁוַה—התענג!; רָאג׳יַם—על ממלכה; סַמְרִידְדְהַם—משגשגת; מַיָא—באמצעותי; אֵוַה—אכן; אֶתֶא—אלו; נִיהַתָאהּ—הרוגים; פּוּרְוַם אֵוַה—קודם לכן; נִימִיתְתַה-מָאתְרַם—הכלי בלבד; בְּהַוַה—היה!; סַוְיַה-סָאצ׳ין—הו סַוְיַה-סָאצִ׳י.

קום, היכון לקרב, וזכה בתהילה. מגר את האויבים והתענג על ממלכה משגשגת. על-פי תכניתי אלה כבר הוכו למוות, ואתה, הו סַוְיַסָאצִ׳י, אינך אלא כלי במלחמה.

סַוְיַה-סָאצ׳ין מציין מי שמפליא לירות חיצים בקרב; זה מצביע שאַרְג׳וּנַה הוא לוחם מיומן בירי חיצים והריגת אויבים. "הֱיֵה בסך הכול מכשיר": נִימִיתְתַה-מָאתְרַם. גם מילה זו היא רבת משמעות. העולם כולו נע על-פי תכניתו של אישיות אלוה, אף שהסכלים הנבערים מדעת סוברים שזה נע ללא תכנית ושתופעות הטבע כולן התהוו במקרה. רבים המדענים לכאורה שמציגים השערותיהם — אולי זה כך, יתכן שזה כך. אלא שאין כל מקום ל"אולי" ו"יתכן". העולם החומרי מתנהל על-פי תכנית ברורה. ומהי? עולם התופעות מהווה הזדמנות לנשמות המותנות לשוב הביתה לאלוהות. אלה נשארות מותנות כל עוד הן שומרות על השאיפה השתלטנית לרדות בטבע החומרי. מכל מקום, החכם מבין את תכניתו של האל ומפתח תודעת קְרִישְׁנַה. בריאתו של העולם וחורבנו מתבצעים בהכוונתו העילאית של אלוהים. גם הקרב בקוּרוּקְשֵׁתְרַה נערך על-פי תכניתו. אַרְג׳וּנַה סירב אמנם להילחם, אלא שנאמר לו למלא אחר הרצון העליון, למען אושרו. אדם מושלם הוא מי שמודע לקְרִישְׁנַה כליל וחייו מוקדשים לשירותו הנשגב.

פסוק 34

דְרוֹנַם צַ׳ה בְּהִישְׁמַם צַ׳ה גַ׳יַדְרַתְהַם צַ׳ה
קַרְנַם תַתְהָאנְיָאן אַפִּי יוֹדְהַה-וִירָאן
מַיָא הַתָאמְס תְוַם גַ׳הִי מָא וְיַתְהִישְׁטְהָא
יוּדְהְיַסְוַה גֶ׳תָאסִי רַנֶא סַפַּתְנָאן

דְרוֹנַם צַ׳ה—גם דְרוֹנַה; בְּהִישְׁמַם צַ׳ה—גם בְּהִישְׁמַה; גַ׳יַדְרַתְהַם צַ׳ה—גם גַ׳יַדְרַתְהַה; קַרְנַם—קַרְנַה; תַתְהָא—גם; אַנְיָאן—אחרים; אַפִּי—אכן; יוֹדְהַה-וִירָאן—לוחמים דגולים; מַיָא—באמצעותי; הַתָאן—כבר הרוגים; תְוַם—אתה; גַ׳הִי—הרוֹג; מָא—אַל; וְיַתְהִישְׁטְהָאהּ—תיטרד; יוּדְהְיַסְוַה—הילחם!; גֶ׳תָא אַסִי—אתה תנצח; רַנֶא—בקרב; סַפַּתְנָאן—את האויבים.

דְרוֹנַה, בְּהִישְׁמַה, גַ׳יַדְרַתְהַה, קַרְנַה, ושאר הלוחמים הדגולים – כולם כבר נהרגו בידַי. הרוג אותם מבלי להיטרד. צא והילחם, ותדביר את אויביך בקרב.

התכניות כולן מקורן באישיות אלוה, אלא שברוב חסדו, הוא מזכה בתהילה את אותם דְבֵקים שביצעו את תכניתו על-פי רצונו. חיי אדם נועדו לפעילות בתודעת קְרִישְׁנַה והבנת אישיות אלוה באמצעות מורה רוחני. רק בחסדו של מורה רוחני ניתן להבין את תכניותיו של האל. תכניות הדְבֵקים הן טובות ממש כמו תכניותיו של אלוהים, והניצחון במאבק לקיום הוא אפשרי רק למי שממלא אחר תכניות שכאלה.

פסוק 35

סַנְּגַ׳יַה אוּוָאצַ׳ה
אֶתַץ׳ צְ׳הְרוּתְוָא וַצַ׳נַם קֶשַׁוַסְיַה
קְרִיתָאנְּגַ׳לִיר וֶפַּמָאנַהּ קִירִיתִי
נַמַסְקְרִיתְוָא בְּהֻוּיַה אֶוָאהַה קְרִישְׁנַם
סַה-גַדְגַדַם בְּהִיתַה-בְּהִיתַהּ פְּרַנַמְיַה

סַנְּגַ׳יַהּ אוּוָאצַ׳ה—סַנְּגַ׳יַה אמר; אֶתַת—הללו; שְׁרוּתְוָא—בשומעו; וַצַ׳נַם—את הדברים; קֶשַׁוַסְיַה—של קְרִישְׁנַה; קְרִיתַה-אַנְּגַ׳לִיהּ—בכפיים צמודות; וֶפַּמָאנַהּ—רועד; קִירִיתִי—אַרְגֻ׳ונַה; נַמַסְקְרִיתְוָא—משתחווה; בְּהֻוּיַהּ—שוב; אֵוַה—גם; אָהַה—אמר; קְרִישְׁנַם—לקְרִישְׁנַה; סַה-גַדְגַדַם—בקול רועד; בְּהִיתַה-בְּהִיתַהּ—מפוחד; פְּרַנַמְיַה—משתחווה.

סַנְגַ׳יַה אמר לדְהְרִיתַּרָאשְׁטְרַה: הו מלך, למשמע דבריו של אישיות אלוה, החל אַרְג׳וּנַה, בחיל ורעדה, משתחווה שוב ושוב בכפיים צמודות ובקול שנוק מאימה הגיד לאל.

כפי שכבר הסברנו, אַרְג׳וּנַה נרעש כולו והתבלבל לנוכח דמות היקום; הוא שב וחזר והשתחווה לפני קְרִישְׁנַה ואמר תפילות בקול שנוק, לא כידיד אלא כדָבֵק השרוי בפליאה.

פסוק 36

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
סְתְהָאנֵא הְרִישִׁיקֵשַׁה תַוַה פְּרַקִירְתְיָא
גַ׳גַת פְּרַהְרִישְׁיַתְי אַנוּרַגְ׳יַתֵא צַ׳ה
רַקְשָׁאמְסִי בְּהִיתָאני דישוֹ דְרַוַנְתִי
סַרְוֵא נַמַסְיַנְתִי צַ׳ה סִידְדְהַה-סַנְגְהָאהּ

אַרְג׳וּנַהּ אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; סְתְהָאנֵא—בצדק; הְרִישִׁיקַה-אִישַׁה—הו אדון החושים; תַוַה—שלך; פְּרַקִירְתְיָא—על ידי תהילתך; גַ׳גַת—העולם; פְּרַהְרִישְׁיַתִי—עולץ; אַנוּרַגְ׳יַתֵא—נקשר; צַ׳ה—גם; רַקְשָׁאמְסִי—הזֵדים; בְּהִיתָאני—מפוחדים; דִישַׁה—לכל עבר; דְרַוַנְתִי—בורחים; סַרְוֵא—כל; נַמַסְיַנְתִי—חולקים כבוד; צַ׳ה—גם; סִידְדְהַה-סַנְגְהָאהּ—האנשים המושלמים.

אַרְג׳וּנַה אמר: הו אדון החושים, העולם עולץ לשמע שמך, והכול נקשרים אליך. הישויות המושלמות חולקות לך כבוד ויקר, בעוד שהזדים נסים באימה לכל עבר. אך מן הדין שיהיה כך.

אַרְג׳וּנַה נמלא התלהבות למשמע תוצאותיו של הקרב בקוּרוּקְשֶׁתְרַה. כדָבֵק דגול וידיד של אישיות אלוה, הוא אומר שמעשיו של קְרִישְׁנַה כולם נכונים. הוא מאשש שקְרִישְׁנַה מקיים את דְבֵקיו והוא מושא סגידתם, בעוד שעבור הלא-רצויים הוא מתגלה כמכחיד. מעשיו טובים לכול. אַרְג׳וּנַה הבין שלרגל תחילת הקרב, מלא החלל החיצון באלים-למחצה, סידְדְהים ושאר ישויות נאורות מכוכבים עליונים. כולם נאספו שם לצפות בקרב שבו נכח קְרִישְׁנַה. האלים-למחצה הפיקו עונג ממראה דמות היקום, בעוד שלזדים ולכופרים היתה תפארתו של האל בלתי נסבלת. פחדם הטבעי מדמותו המכלה כול הניסם על נפשם. אַרְג׳וּנַה מהלל את יחסו של קְרִישְׁנַה לדְבֵקים ולכופרים. הדָבֵק מפאר את האל תמיד, שהרי הוא יודע כי מעשיו טובים לכול.

פסוק 37

קַסְמָאץ׳ צַ׳ה תֵא נַה נַמֵרַן מַהָאתְמַן
גַרִייַסֶא בְּרַהְמַנוֹ ׳פִּי אָדִי-קַרְתְרֵא
אַנַנְתַה דֵוֵשַׂה גַ׳גַן-נִיוָאסַה
תְוַם אַקְשַׁרַם סַד-אַסַת תַת פַּרַם יַת

קַסְמָאת—מדוע ; צַ׳ה—גם ; תֵא—אליך ; נַה—לא ; נַמֵרַן—ישתחוו ; מַהָא-אָתְמַן—הו אישיות דגולה ; גַרִייַסֶא—גדול יותר ; בְּרַהְמַנַה—מבְּרַהְמָא ; אַפִּי—אפילו ; אָדִי-קַרְתְרֵא—לבורא הראשוני ; אַנַנְתַה—הו בלתי מוגבל ; דֵוַה-אִישַׂה—הו אל האלים ; גַ׳גַת-נִיוָאסַה—הו מקלט היקום ; תְוַם—אתה ; אַקְשַׁרַם—בלתי נכחד ; סַת-אַסַת—לסיבה ולתוצאה ; תַת פַּרַם—נשגב ; יַת—מכיוון ש-.

הו הגדול מכול, אפילו מבְּרַהְמָא, אתה הנך הבורא הראשוני. מדוע שלא ישתחוו לפניך? הו הבלתי מוגבל, אל האלים, מקלט היקום! אתה המקור הבלתי מנוצח, סיבת כל הסיבות, ונשגב אתה לעולם התופעות החומרי.

השתחוותו של אַרְגַ׳ונַה מציינת שקְרִישְׁנַה הוא מושא סגידה לכול. הוא שורה בכול והוא נשמת כל נשמה. אַרְגַ׳ונַה מכנה אותו מַהָאתְמָא, או הנדיב מכול והבלתי מוגבל. אַנַנְתַה פירושו שלא קיים דבר שאינו מכוסה בהשפעתו או באונו. דֵוֵשַׂה פירושו שהוא שולט באלים-למחצה כולם ומצוי מעליהם. הוא מקלט כל היקום. אַרְגַ׳ונַה חשב כי אכן מן הדין שהישויות המושלמות והאלים-למחצה רבי העוצמה כולם ישתחוו לפניו, שהרי אין גדול ממנו. אַרְגַ׳ונַה מציין במיוחד שקְרִישְׁנַה גדול מבְּרַהְמָא. זאת משום שבְּרַהְמָא, שִׁיוַה (שנולד מבְּרַהְמָא) ושאר האלים-למחצה, כולם צריכים להשתחוות לפניו. בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם נאמר שאלה כולם סוגדים לאישיות אלוה. המילה אַקְשַׁרַם היא רבת משמעות. זאת משום שאף שהבריאה החומרית נתונה לכיליון, אישיות אלוה נשגב לה. הוא סיבת כל הסיבות, ומכאן שהוא נעלה מכל הנשמות המותנות שבעולם החומרי, כמו גם מעולם התופעות החומרי עצמו. הוא העליון והגדול מכול.

פסוק 38

תְוַם אָדִי-דֵוַה פּוּרוּשַׂה פּוּרָאנַס
תְוַם אַסְיַה וִישְׁוַסְיַה פַּרַם נִידְהָאנַם
וֵתְתָאסִי וֵדְיַם צַ׳ה פַּרַם צַ׳ה דְהָאמַה
תְוַיָא תַתַם וִישְׁוַם אַנַנְתַה-רוּפַּה

תְוַם—אתה; אָדִי-דֵוַהּ—אישיות אלוה המקורי; פּוּרוּשַׁהּ—האישיות; פּוּרָאנַהּ—הקדומה; תְוַם—אתה; אַסְיַה—הזה; וישְׁוַסְיַה—של היקום; פַּרַם—הנשגב; נִידְהָאנַם—המקלט; וֵתְתָא—היודע; אַסִי—אתה; וֵדְיַם—מה שיש לדעת אותו; צַ׳ה—ו-; פַּרַם—נשגב; צַ׳ה—ו-; דְהָאמַה—מקלט; תְוַיָא—על ידך; תַתַם—חדור; וישְׁוַם—היקום; אַנַנְתַה-רֻוּפַּה—הו דמות חסרת גבולות.

אתה אישיות אלוה המקורי, אתה הקדום מכול ואתה משכן הקודש והמקלט העליון בעולם תופעות זה. אתה יודע כול ואתה כל שאפשר לדעת אותו. אתה המחסה העילאי, אשר מעבר למידות החומריות. הו דמות חסרת גבולות! שורה אתה בהתגלות הקוסמית כולה!

הכול נשען על אישיות אלוה; מכאן שהוא המשען העליון. נִידְהָאנַם פירושו שהכול, לרבות זוהר הבְּרַהְמַן, נח באישיות אלוה. הוא יודע כל שמתרחש בעולם, ואם לידע קצה כלשהו, הרי שהוא סוף הידע; מכאן שהוא הידוע ומושא הידע. הוא מושא הידע כיוון שהוא שורה בכול. מאחר שהוא סיבת העולם הרוחני, הרי שהוא נשגב. הוא גם האישיות המרכזית בעולם הנשגב.

פסוק 39

וָאיוּר יַמוֹ ׳גְנִיר וַרוּנַהּ שַׁשָׁאנְקַהּ
פְּרַגָ׳אפַּתִיס תְוַם פְּרַפִּיתָאמַהַשׁ צַ׳ה
נַמוֹ נַמַס תֵא ׳סְתוּ סַהַסְרַה-קְרִיתְוַהּ
פּוּנַשׁ צַ׳ה בְּהֻוּיוֹ ׳פִּי נַמוֹ נַמַס תֵא

וָאיוּהּ—אוויר; יַמַהּ—שליט; אַגְנִיהּ—אש; וַרוּנַהּ—מים; שַׁשַׁה-אַנְקַהּ—ירח; פְּרַגָ׳אפַּתִיהּ—בְּרַהְמָא; תְוַם—אתה; פְּרַפִּיתָאמַהַהּ—אבי הסב; צַ׳ה—גם; נַמַהּ—כבוד; נַמַהּ—ושוב כבוד; תֵא—אליך; אַסְתוּ—שיהיה; סַהַסְרַה-קְרִיתְוַהּ—אלף פעמים; פּוּנַהּ צַ׳ה—ושוב; בְּהֻוּיַהּ—שוב; אַפִּי—גם; נַמַהּ—אני חולק כבוד; נַמַהּ תֵא—אני חולק כבוד לך.

אתה אוויר, ואתה השליט העליון! אתה אש, אתה מים, ואתה הירח! אתה בְּרַהְמָא, היצור הראשון, ואתה אבי הסב. אלף פעמים הריני משתחווה לפניך, ושוב ושוב!

האל מכונה כאן כאוויר, כיוון שזה שורה בכול ומשום כך הוא מייצגם החשוב ביותר של האלים-למחצה. אַרְג׳וּנַה מכנהו גם כאבי הסב, כיוון שהוא אביו של בְּרַהְמָא, היצור הראשון ביקום.

פסוק 40

נַמַהּ פּוּרַסְתָאד אַתְהַה פְּרִישְׁטְהַתַס תֵא
נַמוֹ ׳סְתוּ תֵא סַרְוַתַה אֵוַה סַרְוַה
אַנַנְתַה-וִירְיָאמִיתַה-וִיקְרַמַס תְוַם
סַרְוַם סַמָאפְּנוֹשִׁי תַתוֹ ׳סִי סַרְוַהּ

נַמַהּ—אני משתחווה בענווה; פּוּרַסְתָאת—מקדימה; אַתְהַה—וגם; פְּרִישְׁטְהַתַהּ—מאחור; תֵא—לך; נַמַהּ אַסְתוּ—אני מביע כבוד; תֵא—לך; סַרְוַתַהּ—מכול עבר; אֵוַה—אכן; סַרְוַה—כיוון שאתה הכול; אַנַנְתַה-וִירְיַה—עוצמה חסרת גבולות; אַמִיתַה-וִיקְרַמַהּ—אדון לכוח אינסופי; תְוַם—אתה; סַרְוַם—את הכול; סַמָאפְּנוֹשִׁי—מכסה; תַתַהּ—לכן; אַסִי—אתה; סַרְוַהּ—הכול.

הנני משתחווה אליך מלפנים ומאחור ומכל עבר! הו עוצמה חסרת גבולות, אדון לכוח אינסופי! אתה שורה בכול, ולפיכך הנך הכול.

אַרְג׳וּנַה משתחווה מכל עבר, מתוך אקסטאזת אהבה לידידו קְרִישְׁנַה. הוא מקבל אותו כאדון כל האונים והכוחות וכעליון ונעלה מכל הלוחמים שנאספו לקרב. בּוִישְׁנוּ פּוּרָאנַה (1.9.69) נאמר:

יוֹ ׳יַם תַוָאגַתוֹ דֵוַה סַמִיפַּם דֵוַתָא-גַנַהּ
סַה תְוַם אֵוַה גַ׳גַת-סְרַשְׁטָא יַתַהּ סַרְוַה-גַתוֹ בְּהַוָאן

״הו אישיות אלוה העילאי, כל-מי שבא לפניך – אפילו אל-למחצה – נוצר בידיך.״

פסוקים 42 - 41

סַקְהֵתִי מַתְוָא פְּרַסַבְּהַם יַד אוּקְתַם
הֵא קְרִישְׁנַה הֵא יָאדַוַה הֵא סַקְהֵתִי
אַגָ׳אנַתָא מַהִימָאנַם תַוֵדַם
מַיָא פְּרַמָאדָאת פְּרַנַיֵנַה וָאפִּי

יַץ׳ צָ׳אוַהָאסָארְתְהַם אַסַת-קְרִיתוֹ ׳סִי
וִיהָארַה-שַׁיְיָאסַנַה-בְּהוֹגַ׳נֵשׁוּ
אֵקוֹ ׳תְהַה וָאפִּי אַצְ׳יוּתַה תַת-סַמַקְשַׁם
תַת קְשָׁאמַיֵא תְוָאם אַהַם אַפְּרַמֵיַם

סַקְהָא—ידיד; איתי—כך; מַתְוָא—בחושבי; פְּרַסַבְּהַם—בחוצפה; יַת—זה ש-; אוּקְתַם—נאמר; הֶא קְרִישְׁנַה—הו קְרִישְׁנַה; הֶא יָאדַוַה—הו יָאדַוַה; הֶא סַקְהֶא—הו ידידי; איתי—כך; אַגְ׳אנַתָא—מבלי לדעת; מַהִימָאנַם—את התהילה; תַוַה—שלך; אידַם—זה; מַיָא—באמצעותי; פְּרַמָאדָאת—מתוך טפשות; פְּרַנַיֵנַה—מתוך אהבה; וָא אַפִי—או; יַת—זה ש-; צַ׳ה—גם; אַוַהָאסַה-אַרְתְהַם; אַסַת-קְרִיתַהּ—בוזית; אַסִי—אתה; ויהָארַה—בזמן מרגוע; שַׁיְיָא—בשכיבה; אָסַנַה—בישיבה; בְּהוֹגַ׳נֵשוּ—בזמן אכילה; אֶקַהּ—לבד; אַתְהַה וָא—או; אַפִי—אפילו; אַצְ׳יוּתַה—הו אַצְ׳יוּתַה; תַת-סַמַקְשַם—אל מול אחרים; תַת—על זאת; קְשָאמַיֵא—מבקש מחילה; תְוָאם—ממך; אַהַם—אני; אַפְּרַמֵיַם—בלתי ניתן למדידה.

בחושבי אותך לרעי, כיניתי אותך בפזיזות "הו קְרִישְׁנַה", "הו יָאדַוַה", "הו ידידי", מבלי לדעת את תפארתך. אנא, סלח לכל אשר עשיתי מתוך טירוף או מאהבה. חיללתי את כבודך פעמים רבות – בבדיחות הדעת בעת מרגוע, בהשתרענו על אותה מיטה, או ביושבנו או באכלנו יחדיו – לעיתים ביחידות ולעיתים לעיניהם של ידידים רבים. הו הבלתי מוֹעד, מחל לי על כל עוונותיי.

אף שקְרִישְׁנַה ניצב לפני אַרְגְ׳וּנַה בדמות היקום, אַרְגְ׳וּנַה זוכר את קשרי ידידותם ומבקש מחילה על אינספור המחוות הידידותיות, הבלתי רשמיות, מצדו. הוא מודה שקודם לכן לא שיער שקְרִישְׁנַה מסוגל לעטות דמות שכזו, אף שכידיד, קְרִישְׁנַה כבר הסביר לו זאת. הוא לא ידע כמה פעמים כבר פגע בכבודו בקוראו לו "הו ידידי, הו קְרִישְׁנַה, הו יָאדַוַה", וכו', מבלי להכיר בשיפעתו. אלא שלמרות שיפעתו הרבה, קְרִישְׁנַה נהג עמו ברוב חסד כידיד. כאלה הם יחסי האהבה הנשגבים שבין הדָבֵק לאישיות אלוה. היחסים שבין ישות החיים לקְרִישְׁנַה קבועים לעד; מהתנהגותו של אַרְגְ׳וּנַה מסתבר כי אלה אינם נשכחים לעולם. למרות שיפעתה של דמות היקום, אַרְגְ׳וּנַה אינו שוכח את קשרי ידידותו.

פסוק 43

פִּיתָאסִי לוֹקַסְיַה צַ׳רָאצַ׳רַסְיַה
תְוַם אַסְיַה פּוּגְ׳יַשׁ צַ׳ה גוּרוּר גַרִייָאן
נַה תְוַת-סַמוֹ 'סְתִי אַבְּהְיַדְהִיקַהּ קוּתוֹ 'נְיוֹ
לוֹקַה-תְרַיֵא 'פִּי אַפְּרַתִימַה-פְּרַבְּהָאוַה

פִּיתָא—האב; אַסִי—אתה; לוֹקַסְיַה—של העולם כולו; צַ׳רַה—נע; אַצַ׳רַסְיַה—נייח; תְוַם—אתה; אַסְיַה—של זה; פּוּגְ׳יַהּ—ראוי שיסגדו לו; צַ׳ה—גם; גוּרוּהּ—אדון; גַרִייָאן—מהולל; נַה—לא; תְוַת-סַמַהּ—שווה לך; אַסְתִי—יש; אַבְּהְיַדְהִיקַהּ—נעלה

יותר; קוּתַהּ—כיצד יתכן; אַנְיַהּ—אחר; לוֹקַה-תְרַיֵא—בשלושת מערכות הכוכבים; אַפִּי—גם; אַפְּרַתִימַה-פְּרַבְּהָאוַהּ—הו בעל כוח בלתי מוגבל.

אתה אבי עולם התופעות כולו, על כל החי והדומם שבו. אתה מנהיגו הנערץ והמורה הרוחני העליון. אף לא אחד שווה לך, גם לא זהה עמך. הו ריבון בעל עצמה אינסופית, כיצד יתכן שיהיה בשלושת העולמות מישהו גדול ממך?

אישיות אלוה נערץ, ממש כשם שאב נערץ על בנו. הוא המורה הרוחני, שהרי זה הוא שנתן לראשונה את ההוראות הוֶדיות לבְּרַהְמָא, ועתה הוא מורה את הבְּהַגַוַד-גִיתָא לאַרְג׳וּנַה; מכאן שהוא המורה הרוחני המקורי, ומכאן גם שכל מורה רוחני מוסמך כיום חייב להשתייך לשושלת הוראה שראשיתה בקְרִישְׁנַה. זאת משום שמבלי לייצג את קְרִישְׁנַה, איש לא יכול ללמד או לשמש כמורה רוחני לנושאים נשגבים.
מכל בחינה, אלוהים הוא שראוי להשתחוות ולהוקרה, כיוון שהוא גדול לאינסוף. אף לא אחד גדול ממנו, גם איש לא שווה או נעלה ממנו בהתגלויות כולן, הרוחניות והחומריות; הכול נחותים ממנו ואיש לא נעלה ממנו. זה נאמר בשְׁוֶתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד (6.8):

נַה תַסְיַה קָארְיַם קַרַנַּם צַ׳ה וִידְיַתֵא
נַה תַת-סַמַשׁ צָ׳אבְּהְיַדְהִיקַשׁ צַ׳ה דְרִישְׁיַתֵא

קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה, ניחן בחושים וגוף כשל אדם רגיל, אלא שחושיו אינם שונים מגופו, גם לא ממֶחשָׁבו או מעצמו. רק סכלים שאינם מטיבים לדעת אותו גורסים שהוא שונה מנשמתו, ממֶחשָׁבו, מלבו, ומכל דבר אחר. קְרִישְׁנַה הנו מוחלט; ומכאן שמעשיו ואוניו כולם עילאיים. נאמר גם שאף שלא ניחן בחושים כשלנו, ביכולתו לבצע את הפעילות החושית כולה; מכאן שחושיו אינם בלתי מושלמים, גם לא מוגבלים. אף לא אחד גדול ממנו, גם איש אינו שווה לו, שהרי הכול נחותים ממנו.
ידיעתו של אישיות אלוה, כוחו ומעשיו כולם נשגבים. בבְּהַגַוַד-גִיתָא (4.9) נאמר:

גַ׳נְמַה קַרְמַה צַ׳ה מֶא דִיוְיַם אֵוַם יוֹ וֶתְתִי תַתְתְוַתַהּ
תְיַקְתְוָא דֵהַם פּוּנַר גַ׳נְמַה נַיְתִי מָאם אֵתִי סוֹ ׳רְג׳וּנַה

מי שמבין את גופו הנשגב של קְרִישְׁנַה, מעשיו ושלמותו, שב אליו עם נוטשו את גופו, ואינו חוזר עוד לעולם רב סבל זה. חשוב לדעת, שמעשיו שונים ממעשיהם של אחרים. ומי שינקוט אחר עקרונותיו, יגיע לשלמות. נאמר גם שאיש אינו

אדונו של קְרִישְׁנַה; כולם משרתיו. זה מאושש בצַ׳יְתַנְיַה-צַ׳רִיתָאמְרִיתַה (אָדִי 5.142), אֶקַלֶא אִישְׁוַרַה קְרִישְׁנַה, אָרַה סַבַּה בְּהְרִיתְיַה: רק קְרִישְׁנַה הוא אלוהים, וכל השאר הם משרתיו. הכול פועלים על-פי צוו ואיש לא יכול להתכחש לו. הכול נתונים לפיקוחו והדרכתו. בבְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא נאמר שהוא סיבת כל הסיבות.

פסוק 44

תַסְמָאת פְּרַנַמְיַה פְּרַנִידְהָאיַה קָאיַם
פְּרַסָאדַיֶא תְוָאם אַהַם אִישַׁם אִידְיַם
פִּיתֵוַה פּוּתְרַסְיַה סַקְהֵוַה סַקְהְיוּהּ
פְּרִייַהּ פְּרִייָאיָארְהַסִי דֵוַה סוֹדְהוּם

תַסְמָאת—לכן; פְּרַנַמְיַה—אני משתחווה; פְּרַנִידְהָאיַה—בהניחי על הארץ; קָאיַם—את הגוף; פְּרַסָאדַיֶא—אני מתחנן לחסד; תְוָאם—ממך; אַהַם—אני; אִישַׁם—מהאל העליון; אִידְיַם—הראוי לסגידה; פִּיתָא איוַה—כמו אב; פּוּתְרַסְיַה—לבנו; סַקְהָא איוַה—כמו ידיד; סַקְהְיוּהּ—לידידו; פְּרִייַהּ—כמו אהוב; פְּרִייָאיָאהּ—לאהובתו היקרה מכול; אַרְהַסִי—עליך; דֵוַה—הו אלי; סוֹדְהוּם—לסלוח.

אתה הריבון העליון, מושא סגידתה של כל ישות חיים. הריני נופל לרגליך ומתחנן בהכנעה לחסדך. כאב שסולח לחוצפת בנו, כחבר שסולח לעזות-המצח של ידידו, או כבעל שסולח לחירות-יתר מצד אישתו, סלח נא על כל העוולות שעשיתי לך.

דְבֵקיו של קְרִישְׁנַה קשורים אליו ביחסים שונים; יש שמתייחסים אליו כאל בן, יש כאל בעל, וישנם שרואים בו ידיד או אדון. קְרִישְׁנַה ואַרְג׳וּנַה קשורים ביחסי ידידות. קְרִישְׁנַה סולח ממש כשם שאב סולח, או בעל או אדון.

פסוק 45

אַדְרִישְׁטַה-פּוּרְוַם הְרִישִׁיתוֹ ׳סְמִי דְרִישְׁטְוָא
בְּהַיֵנַה צַ׳ה פְּרַוְיַתְהִיתַם מַנוֹ מֵא
תַד אֵוַה מֵא דַרְשַׁיַה דֵוַה רֻופַּם
פְּרַסִידַה דֵוֵשַׁה גַ׳גַן-נִיוָאסַה

אַדְרִישְׁטַה-פּוּרְוַם—לא נראה קודם לכן; הְרִישִׁיתַהּ—שמח; אַסְמִי—אני; דְרִישְׁטְוָא—בראותי; בְּהַיֵנַה—מאֵימה; צַ׳ה—גם; פְּרַוְיַתְהִיתַם—רועד; מַנַהּ—הלב; מֵא—שלי;

תַת—הזו; אֱוַה—אכן; מֶא—לי; דַרְשַׂיַה—הראה; דֵוַה—הו אל; רֻוּפַּם—את הדמות; פְּרַסִידַה—הטה לי חסד; דֵוַה-אִישַׁה—הו אל האלים; גַ׳גַת-נִיוָאסַה—הו מקלט היקום.

הו אל האלים, הו משכן היקום, למראה דמות היקום, בה לא חזיתי מעולם, ליבי מתרונן, אך בו בזמן נפשי נבעתת מאימה. הטה נא לי חסדך ושוב גלה לפני את דמותך כאישיות אלוה.

אַרְג׳וּנַה בוטח בקְרִישְׁנַה כליל, שהרי הוא ידידו היקר. ממש כשם שחבר שמח בשיפעת ידידו, אַרְג׳וּנַה עולץ לעובדה שקְרִישְׁנַה הוא אלוהים וביכולתו להפגין דמות מופלאה שכזו. אלא שבו בזמן הוא נבעת לרעיון שביצע עבירות כה רבות מתוך ידידות צרופה. אף שאין סיבה לפחדו, נפשו נסערת. הוא מבקש שקְרִישְׁנַה יופיע לפניו בדמות נָארָאיַנַה, שהרי ביכולתו ללבוש כל דמות. דמות היקום היא ארצית ובת חלוף, ממש כמו העולם החומרי. אולם בכוכבי הַוַיְקוּנְטְהַה הוא מצוי בדמותו הנשגבת, דמות נָארָאיַנַה בעלת ארבע הידיים. הכוכבים בעולם הרוחני רבים לאין ספור, ובכל אחד מהם נמצא קְרִישְׁנַה בגילוייו המוחלטים בשמות שונים. אַרְג׳וּנַה מבקש לראות אחת מן הדמויות שבכוכבי הַוַיְקוּנְטְהַה. בכל אחד מכוכבי הַוַיְקוּנְטְהַה מופיע נָארָאיַנַה עם ארבע ידיים, אלא שאלה אוחזות בסמלים – קונכיה, אלָה, פרח לוטוס וגלגל – בסדר שונה. שמותיו השונים של נָארָאיַנַה הם על-פי סדרם השונה של ארבעת החפצים שבידיו, אף שהדמויות הללו כולן זהות לקְרִישְׁנַה; אַרְג׳וּנַה מבקש לראות אותו בדמותו בעלת ארבע הידיים.

פסוק 46

קִירִיטִינַם גַדִינַם צַ׳קְרַה-הַסְתַם
אִיצְ׳צְ׳הָאמִי תְוָאם דְרַשְׁטוּם אַהַם תַתְהַיְוַה
תֵנַיְוַה רֻוּפֵּנַה צַ׳תוּר-בְּהוּגֵ׳נַה
סַהַסְרַה-בָּאהוֹ בְּהַוַה וִישְׁוַה-מֻוּרְתֵא

קִירִיטִינַם—עם קסדה; גַדִינַם—עם אלה; צַ׳קְרַה-הַסְתַם—מחזיק בידו גלגל; אִיצְ׳צְ׳הָאמִי—אני חפץ; תְוָאם—אותך; דְרַשְׁטוּם—לראות; אַהַם—אני; תַתְהָא אֱוַה—במצב הזה; תֵנַה אֱוַה—הזו; רֻוּפֵּנַה—בדמות; צַ׳תוּה-בְּהוּגֵ׳נַה—בעלת ארבע ידיים; סַהַסְרַה-בָּאהוֹ—הו בעל אלף ידיים; בְּהַוַה—היֵה; וִישְׁוַה-מֻוּרְתֵא—הו דמות היקום.

הו דמות היקום, הו אל בעל אלף ידיים, חפץ אני לחזות בדמותך בעלת ארבע הידיים, עם קסדה לראשך, ובידיך אלָה, גלגל, קונכייה, ופרח לוטוס. ברצוני לראות אותך בדמות זו.

בבְּרַהְמַה-סַמְּהִיתָא (5.39) נאמר, רָאמָאדי-מֻורְתישׁוּ קַלָא-ניַיַמֵנַה תישְׁטְהַן: אישיות אלוה מצוי לעד במאות ובאלפי דמויות. העיקריות שבהן הן רָאמַה, נְרִיסימְּהַה, נָארָאיַנַּה, וכו׳. דמויותיו רבות מספור, אולם אַרְג׳וּנַה יודע שקְרִישְׁנַּה הוא אישיות אלוה העילאי, שעטה את דמות היקום בת החלוף. עתה הוא מבקש לראותו בדמות רוחנית, כנָארָאיַנַּה. פסוק זה מבסס מעל לכל ספק את דברי השְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם שקְרִישְׁנַּה הוא אישיות אלוה המקורי, שכל ההיבטים האחרים נובעים ממנו. הוא אינו שונה מהתרחבויותיו המוחלטות, והוא אלוהים בכל אחת מאינספור דמויותיו. בכולן הוא רענן כעלם צעיר. היבט זה קבוע בדמויותיו כולן. מי שיודע את קְרִישְׁנַּה, משתחרר מכל טומאת העולם החומרי.

פסוק 47

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
מַיָא פְּרַסַנְנֵנַה תַוָארְג׳וּנֵדַּם
רֻוּפַּם פַּרַם דַרְשִׂיתַם אָתְמַה-יוֹגָאת
תֵג׳וֹ-מַיַּם וישְׁוַם אַנַנְתַם אָדְיַם
יַן מֵא תְוַד אַנְיֵנַה נַה דְרִישְׁטַה-פֻּורְוַם

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; מַיָא—באמצעותי; פְּרַסַנְנֵנַה—בשמחה; תַוַה—לך; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה; אידַם—זו; רֻוּפַּם—דמות; פַּרַם—נשגבת; דַרְשִׂיתַם—הוצגה; אָתְמַה-יוֹגָאת—באמצעות אוני הפנימי; תֵג׳ה-מַיַם—מלאת זוהר; וישְׁוַם—היקום כולו; אַנַנְתַם—בלתי מוגבלת; אָדְיַם—ראשונית; יַת—אשר; מֵא—שלי; תְוַת אַנְיֵנַה—מלבדך; נַה דְרִישְׁטַה-פֻּורְוַם—לא נראתה קודם לכן.

אישיות אלוה העילאי אמר: אַרְג׳וּנַה יקירי, בשמחה רבה הראיתי לך, באמצעות אוני הפנימי, אותה דמות-יקום עילאית שבתוך העולם החומרי. איש לפניך לא חזה בדמות ראשונית זו, שלא גבול לה וקרינתה שופעת אור.

אַרְג׳וּנַה ביקש לראות את דמות היקום, וקְרִישְׁנַּה הראה לו בחסדו דמות זו רבת השיפעה והזוהר. הדמות האירה כחמה, ופניה הרבים השתנו ללא הרף. קְרִישְׁנַּה הראה את הדמות כדי לספק את חפצו של ידידו אַרְג׳וּנַה. הדמות התגלתה באמצעות אונו הפנימי של קְרִישְׁנַּה, שהנו מעבר ליכולת התפיסה האנושית. איש לפני אַרְג׳וּנַה לא ראה את הדמות, אולם עתה זכו עימו לראותה דְבֵקים רבים בכוכבי עדן ובכוכבים אחרים שבחלל החיצון. אף שלא ראו אותה קודם לכן, בזכותו של אַרְג׳וּנַה, גם אלה יכלו לראותה. במילים אחרות, בחסדו של קְרִישְׁנַּה,

אותם דְבֵקים שקשורים לשושלת הוראה של אישיות אלוה, זכו לחזות בדמות היקום. יש גורסים שדמות זו הוצגה גם לדוּרְיוֹדְהַנַה, בשעה שקְרִישְׁנַה בא אליו בשליחות שלום. למרבה הצער, הלה סירב להצעת השלום, ואז חשף קְרִישְׁנַה כמה מדמויותיו היקומיות. אלא שדמויות אלה שונות מזו שנגלתה לאַרְג׳וּנַה. נאמר כאן בפירוש שאיש לא חזה בה לפניו.

פסוק 48

נַה וֵדַה-יַגְ׳נָאדְהְיַיַנַיְר נַה דָאנַיְר
נַה צַ׳ה קְרִייָאבְּהִיר נַה תַפּוֹבְּהִיר אוּגְרַיְהּ
אֵוַם-רֻוּפַּהּ שַׁקְיַה אַהַם נְרִי-לוֹקֵא
דְרַשְׁטוּם תְוַד אַנְיֵנַה קוּרוּ-פְּרַוִירַה

נַה—לעולם לא; וֵדַה-יַגְ׳נַה—באמצעות העלאת קורבנות; אַדְהְיַיַנַיְהּ—באמצעות לימוד הוֵדות; נַה—לעולם לא; דָאנַיְהּ—באמצעות מתן צדקה; נַה—לעולם לא; צַ׳ה—גם; קְרִייָאבְּהִיהּ—באמצעות פעילות צדיקה; נַה—לעולם לא; תַפּוֹבְּהִיהּ—באמצעות סיגופים; אוּגְרַיְהּ—חמורים; אֵוַם-רֻוּפַּהּ—בצורה זו; שַׁקְיַהּ—יכול; אַהַם—אני; נְרִי-לוֹקֵא—בעולם החומרי; דְרַשְׁטוּם—להֵראות; תְוַת—מלבדך; אַנְיֵנַה—על ידי אחר; קוּרוּ-פְּרַוִירַה—הו הטוב בלוחמי הקוּרוּ.

הו הטוב בלוחמי הקוּרוּ, לפניך, איש לא חזה בדמותי היקומית מעולם; שהרי לא די בלימוד הוֵדות, גם לא בהעלאת קורבנות, במתן צדקה או במעשי חסד, אף לא בסגפנות חמורה – לא די באלה כדי לראותני בדמות זו בעולם החומרי.

חשוב להבין את הראייה הרוחנית שבהקשר זה. מי ניחן בראייה רוחנית שכזו? רוחני פירושו אלוהי. רק מי שמעמדו אלוהי, כמו אל-למחצה, ניחן בראייה אלוהית. ומהו אל-למחצה? נאמר בוֵדות שדְבֵקיו של וישְׁנוּ כולם אלים-למחצה. (וישְׁנוּ-בְּהַקְתָאה סְמְרִיתוֹ דַיְוַהּ). מי שהם כופרים, כלומר שאינם מאמינים בוישְׁנוּ או שדוגלים רק בהיבט הבלתי אישי של קְרִישְׁנַה – אלה אינם זכאים לראייה רוחנית; ראייה כזו אינה מנת חלקם של מי שמתכחשים לאלוהים. רק מי שהפך לאלוהי זוכה בה. או במילים אחרות, מי שניחן בראייה רוחנית, יראה ממש כמו אַרְג׳וּנַה.

דמות היקום, או הוישְׁוַה-רֻוּפַּה, מתוארת בבְּהַגַוַד-גִיתָא. זו אמנם לא נודעה לפני זמנו של אַרְג׳וּנַה, אולם עתה יכול כל אחד לקבל מושג כלשהו אודותיה. מי שהוא אלוהי באמת, יכול לראות את דמות היקום. אלא שרק דָבֵק של קְרִישְׁנַה

הוא אלוהי. מכל מקום, אותם דְּבֵקִים שטבעם אלוהי וניחנו בראייה רוחנית, אינם מתאווים ביותר לחזות בדמות זו. אפילו בפסוק הקודם מתואר שאַרְג׳וּנַה פחד מדמות היקום וביקש לראות את אישיות אלוה בדמותו כוִישְׁנוּ בעל ארבע הידיים.

ישנן בפסוק זה כמה מילים חשובות, כגון וֵדַה-יַגְ׳נָּאדְהְיַיַנַיְהַ, שמתייחסות ללימוד הספרות הוֵדית וכללי ההקרבה. וֵדַה מתייחסת לכל סוגי הספרות הוֵדית, כגון ארבע הוֵדות (רִיג, יַג׳וּר, סָאמַה ואַתְהַרְוַה), ו-18 הפּוּרָאנוֹת, האוּפַּנִישַׁדוֹת והוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה. אפשר ללמוד את אלה בבית או במקום אחר. ישנן גם סֻוּתְרוֹת — קַלְפַּה-סֻוּתְרוֹת ומִימָאמְסָא-סֻוּתְרוֹת — ללימוד שיטות הקרבה. דָאנַיְהַ מתייחסת לצדקה שניתנת לאנשים ראויים, כגון מי שעוסקים בשירות נשגב ואוהב לאל — כלומר, בְּרָאהְמַנִים ווַיְשְׁנַוים. ״מעשי חסד״ מתייחסים לאַגְנִי-הוֹתְרַה ולחובות ולכללי המעמדות השונים. תַּפַּסְיַה פירושה בחירה מרצון באי-נוחות גופנית. אפשר לבצע את אלה — סיגופים גופניים, מתן צדקה, לימוד הוֵדות וכו׳ — אלא שמבלי להיות דָּבֵק כמו אַרְג׳וּנַה, לא ניתן לראות את דמות היקום. האימפרסונליסטים מדמים לעיתים שהם רואים את דמות היקום, אולם מהבְּהַגַוַד-גִּיתָא מסתבר שאלה אינם דְּבֵקִים. ומכאן שאינם מסוגלים לראותה.

רבים האנשים שבוראים התגלויות. אלה מכזבים ברוב אווילותם ומציגים אדם רגיל כהתגלות אלוהים. מבלי לנקוט בעקרונות הבְּהַגַוַד-גִּיתָא לא ניתן לקנות ידע מושלם. הבְּהַגַוַד-גִּיתָא נחשבת אמנם לשלב הראשוני בלימוד מדע האלוהים, אולם מאחר שהיא מושלמת הרי שהיא מקנה את הכלים לבחון מה הוא מה.

חסידיהם של ההתגלויות המדומות אפשר שיגידו שחזו בהתגלות אלוה, או בדמות היקום. אולם אין להאמין להם, שהרי נאמר כאן בבירור שרק דָּבֵק של קְרִישְׁנַה מסוגל לראות את דמות היקום; מכאן שתחילה צריך להפוך לדְבֵקִים טהורים, כי רק אלה יכולים להכריז כי ראו את דמות היקום. דְּבֵקוֹ של קְרִישְׁנַה אינו מקבל התגלויות כוזבות, גם לא את חסידיהן.

פסוק 49

מָא תֵא וְיַתְהָא מָא צַ׳ה וִימֻוּדְהַה-בְּהָאווֹ
דְרִישְׁטְוָא רֻוּפַּם גְהוֹרַם אִידְרִיןְ מַמֵדַם
וְיַפֵּתַה-בְּהִיהְ פְּרִיתַה-מַנָאהְ פּוּנַס תְוַם
תַד אֵוַה מֵא רֻוּפַּם אידַם פְּרַפַּשְׁיַה

מָא—שלא יהיה; תֵא—לך; וְיַתְהָא—פחד; מָא—שלא יהיה; צַ׳ה—גם; וִימֻוּדְהַה-בְּהָאוַהְ—בלבול; דְרִישְׁטְוָא—בראותך; רֻוּפַּם—את הדמות; גְהוֹרַם—הנוראית;

אִידְרִיק—כפי שהיא; מַמַה—שלי; אידַם—הזו; וְיַפֵּתַה-בְּהִיהַ—חפשי מכל מורא; פְּרִיתַה-מַנָאהַ—בנפש שלווה; פּוּנַהּ—שוב; תְוַם—אתה; תַת—כך; אֵוַה—אכן; מֵא—שלי; רֻוּפַּם—דמות; אידַם—זו; פְּרַפַּשְׂיַה—ראה.

דְבֵקי, למראה היבטי המחריד הזה, נבעתת והתבלבלת כולך. הבה ונשים לזה קץ. ועתה, בנפש שלווה, חפשי מכל מורא, תוכל לראות את הדמות לה התאווית.

בראשית הבְּהַגַוַד-גִיתָא אַרְג׳וּנַה חושש מהריגתם של בְּהִישְׁמַה ודְרוֹנַה, שהיו סבו ומורו הנערצים. קְרִישְׁנַה מורה לו שלא לחשוש. בשעה שבניו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה ניסו להפשיט את דְרַוּפַּדִי באסיפת הקוּרוּ, בְּהִישְׁמַה ודְרוֹנַה לא פצו פה. בגלל ההתעלמות מחובתם, נגזר עליהם למות. קְרִישְׁנַה הציג את דמות היקום רק כדי להראות שאלה כבר נהרגו בגלל מעשם המגונה. הדְבֵקים שלווים מטבעם ואינם נוטים למעשים מחרידים. משום כך היה על אַרְג׳וּנַה לחזות בדמות היקום. תכלית החיזיון הוסברה; עתה מבקש אַרְג׳וּנַה לראות את הדמות בעלת ארבע הידיים, וקְרִישְׁנַה מציגה. דְבֵקים אינם מוצאים עניין רב בדמות היקום, שהרי לא ניתן לפתח עימה יחסי אהבה. הם נוטים יותר לרגשות יראה וכבוד, או שמבקשים אחר יחסי אהבה ושירות לאישיות אלוה, קְרִישְׁנַה בעל שתי הידיים.

פסוק 50

סַנְגַ׳יַה אוּוָאצַ׳ה
איתְי אַרְג׳וּנַם וָאסוּדֵוַס תַתְהוֹקְתְוָא
סְוַקַם רֻוּפַּם דַרְשַׂיָאם אָסַה בְּהֻוּיַהּ
אָשְׁוָאסַיָאם אָסַה צַ׳ה בְּהִיתַם אֵנַם
בְּהֻוּתְוָא פּוּנַהּ סוּמְיַה-וַפּוּר מַהָאתְמָא

סַנְגַ׳יַה אוּוָאצַ׳ה—סַנְגַ׳יַה אמר; איתי—כך; אַרְג׳וּנַם—לאַרְג׳וּנַה; וָאסוּדֵוַהּ—קְרִישְׁנַה; תַתְהָא—כך; אוּקְתְוָא—בהגידו; סְוַקַם—של עצמו; רֻוּפַּם—את הדמות; דַרְשַׂיָאם אָסַה—הראה; בְּהֻוּיַהּ—שוב; אָשְׁוָאסַיָאם אָסַה—עודד; צַ׳ה—גם; בְּהִיתַם—מפוחד; אֵנַם—אותו; בְּהֻוּתְוָא—הפך; פּוּנַהּ—שוב; סוּמְיַה-וַפּוּהּ—דמות יפיפיה; מַהָא-אָתְמָא—האישיות הדגולה.

סַנְגַ׳יַה אמר לדְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה: בהגידו כך, גילה אישיות אלוה העילאי את דמותו האמיתית בעלת ארבע הידיים, ולבסוף, כדי לעודד את אַרְג׳וּנַה אחוז האימה, הוא הציג את דמותו בעלת שתי הידיים.

כאשר קְרִישְׁנַה הופיע כבנם של וַסוּדֶוַה ודֶוַקִי, הוא הופיע תחילה כנָארָאיַנַה בעל ארבע ידיים. אחר כך, לבקשת הוריו, הוא הפך ונראה כילד רגיל. קְרִישְׁנַה ידע שכמותם, גם אַרְג׳וּנַה אינו נוטה לדמות בעלת ארבע הידיים, אולם מאחר שאַרְג׳וּנַה ביקש אותו, הרי שהציגה, ואז שב לדמותו בעלת שתי הידיים. המילה סוּמְיַה-וַפּוּהּ הנה רבת משמעות. פירושה דמות יפיפייה; הדמות היפה מכול. כל אלה שראו את קְרִישְׁנַה, נמשכו לדמותו. מאחר שקְרִישְׁנַה מכוון מהלכי היקום, הוא שסילק את פחדו של אַרְג׳וּנַה, דְבֵקו, ושב והראה לו את דמותו האישית היפיפייה. בבְּרַהְמָא-סַמְהִיתָא (5.38) נאמר, פְּרֵמָאנְגַ׳נַה-צְ׳צְ׳הוּרִיתַה-בְּהַקְתִי-וִילוֹצַ׳נֵנַה: רק מי שעיניו משוחות באהבה יכול לראות את דמותו היפיפייה של שְׂרִי קְרִישְׁנַה.

פסוק 51

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
דְרִישְׁטְוֵדַם מָאנוּשַׁם רֵוּפַּם תַוַה סוּמְיַם גַ׳נָארְדַנַה
אידָאנִים אַסְמִי סַמְוְרִיתְתַה סַה-צֵ׳תָאהּ פְּרַקְרִיתִים גַתַה

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; דְרִישְׁטְוָא—בְראותי; אידַם—הזו; מָאנוּשַׁם—האנושית; רֵוּפַּם—את הדמות; תַוַה—שלך; סַוּמְיַם—יפה מאוד; גַ׳נָארְדַנַה—הו מדביר האויב; אידָאנִים—כעת; אַסְמִי—אני; סַמְוְרִיתְתַה—רגוע; סַה-צֵ׳תָאהּ—בתודעתי; פְּרַקְרִיתִים—לטבעי המקורי; גַתַהּ—שב.

משראה אַרְג׳וּנַה את קְרִישְׁנַה בדמותו המקורית הוא אמר: הו גַ׳נָארְדַנַה, למראה דמותך האנושית רבת החן, נרגעה נפשי ושבה לטבעה המקורי.

המילים מָאנוּשַׁם רֵוּפַּם מציינות בבירור שהאל במקורו הוא בעל שתי ידיים. אלה שממעיטים בערכו של קְרִישְׁנַה וחושבים אותו לאדם רגיל, מוצגים כאן כבורים לגבי טבעו האלוהי. אם קְרִישְׁנַה הוא אדם רגיל, כיצד יכול היה להציג את דמות היקום, ואחר את דמות נָארָאיַנַה בעלת ארבע הידיים? הבְּהַגַוַד-גִיתָא קובעת בבירור שמי שחושב את קְרִישְׁנַה לאדם רגיל, ומטעה את הקורא וטוען שזהו הבְּרַהְמַן הבלתי אישי שמדבר מתוך קְרִישְׁנַה, מעולל למעשה, עוול חמור ביותר. קְרִישְׁנַה הציג באופן ממשי את דמות היקום ואת דמות וִישְׁנוּ בעלת ארבע הידיים. כיצד יתכן שהוא אדם רגיל? פרשנות מטעה שכזו אינה מבלבלת את הדָבֵק הטהור, שהרי הוא יודע מהו מה. פסוקיה המקוריים של הגִיתָא ברורים כשמש, ואינם זקוקים לאור פנסיהם של פרשנים שוטים.

פסוק 52

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
סוּ-דוּרְדַרְשַׂם אידַם רֻוּפַּם דְרִישְׁטַוָאן אַסִי יַן מַמַה
דֵוָא אַפִּי אַסְיַה רֻוּפַּסְיַה ניתְיַם דַרְשַׂנַה-קָאנְקְשִׁינַהּ

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; סוּ-דוּרְדַרְשַׂם—קשה מאוד לראותה; אידַם—הזו; רֻוּפַּם—הדמות הזו; דְרִישְׁטַוָאן אַסִי—כפי שראית; יַת—אשר; מַמַה—שלי; דֵוָאה—האלים-למחצה; אַפִּי—אפילו; אַסְיַה—הזו; רֻוּפַּסְיַה—של הדמות; ניתְיַם—תמיד; דַרְשַׂנַה-קָאנְקְשִׁינַהּ—שואפים למראה.

אישיות אלוה העילאי אמר: אַרְג׳וּנַה יקר, קשה עד מאוד לחזות בדמותי שבה הנך צופה עתה. אפילו האלים-למחצה תרים תמיד אחר הזדמנות לראות דמות אהובה זו.

בפסוק ארבעים ושמונה של הפרק, קְרִישְׁנַה מסיים להראות את דמות היקום. הוא אומר שלא מעשי חסד רבים, גם לא הקרבות וכו׳ יכולים להקנות ראייה שכזו. אולם כאן המילה סוּ-דוּרְדַרְשַׂם מצביעה על כך שדמותו של קְרִישְׁנַה בעלת שתי הידיים היא טמירה עוד יותר. אפשר שניתן לחזות בדמות היקום עם שמוסיפים מעט שירות מסור לפעילויות שונות, כגון סיגופים, לימוד הוֶדות, ושכלתנות עיונית; אף שללא שמץ של בְּהַקְתִי לא ניתן לראותה כלל; זה הוסבר כבר. מכל מקום, עוד מסתורית ממנה היא דמותו של קְרִישְׁנַה בעלת שתי הידיים. קשה לראותה עוד יותר. אפילו אלים-למחצה כמו בְּרַהְמָא ושִׂיוַה מתאווים לראות אותה. הבְּהָאגַוַתַם מאשש שבשעה שקְרִישְׁנַה היה ברחם אמו, דֵוַקִי, האלים-למחצה מעדן כולם באו לראות את נפלאותיו. ואף שלא ניגלה לעיניהם, אלה נשאו לו תפילות יפות, והמתינו לראותו. אפשר שסכלים יתכחשו לו ויחשבו אותו לאדם רגיל, ואפשר שלא יסגדו לו אלא ל״משהו״ מופשט שבתוכו. אלא שאלה בסך הכול ניסיונות אוויליים, שהרי אפילו אלים-למחצה כמו בְּרַהְמָא ושִׂיוַה מתאווים לראות את קְרִישְׁנַה בעל שתי הידיים.

זה מאושש גם בבְּהַגַוַד-גִיתָא (9.11), אַוַג׳אנַנְתִי מָאם מֻוּדְהָא מָאנוּשִׁים תַנוּם אָשְׂרִיתַם: קְרִישְׁנַה אינו מתגלה לעיניהם של הסכלים שמפחיתים בערכו. כמאושש בבְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא ועל ידי קְרִישְׁנַה בעצמו בבְּהַגַוַד-גִיתָא, גופו הנו רוחני כולו ומלא חדווה ונצח. הוא שונה לחלוטין מגוף חומרי. לא קל ללמוד את זה פשוט מקריאת הבְּהַגַוַד-גִיתָא או ספרות וֶדית דומה. זאת משום שתהליך כזה הנו חומרי, ומי שבוחר בו, יחשוב את קְרִישְׁנַה לאישיות היסטורית חשובה ולהוגה דעות נאור – כלומר לבן אנוש רגיל, שלמרות עוצמתו הרבה, הריהו ניחן בגוף

חומרי. אלה חושבים בסופו של דבר שהאמת המוחלטת הנה משוללת אישיות; הם סוברים שההיבט הבלתי אישי עטה דמות אישית אשר כפופה לטבע החומרי. זהו שיקול חומרי לגמרי לגבי אלוהים. והנה השערה נוספת: מי שמחפשים בשכלם אחר האמת מגיעים למסקנה הספקולטיבית שקְרִישְׁנַה הוא פחות חשוב מדמות היקום; הם חושבים שדמות היקום שנגלתה לאַרְג׳וּנַה הנה חשובה יותר מן הדמות האישית. לדעתם, היא בסך הכול דמיונית, שהרי לפי אמונתם, האמת המוחלטת בהיבטה העליון הנה משוללת אישיות. מכל מקום, התהליך הנשגב מתואר בפרק הרביעי של הבְּהַגַוַד-גִיתָא: שמיעה אודות קְרִישְׁנַה מבני סמכא. זהו התהליך הוֶדי האמיתי, ומי שנוקטים בשיטה הוֶדית שומעים אודות קְרִישְׁנַה מסמכות, ותוך שמיעה חוזרת ונשנית הוא הופך ליקר להם. הסברנו כבר מספר פעמים שקְרִישְׁנַה מתכסה באון היוֹגַה-מָאיָא שלו ואינו מתגלה לכל אחד. יכול לראותו רק מי שהוא מתגלה לפניו. הספרות הוֶדית מאששת זאת; רק מי שהתמסר כולו יכול להבין את האמת המוחלטת. באמצעות תודעת קְרִישְׁנַה מתמדת ושירות מסור, נפקחות עיניו הרוחניות של הדָבֵק. או אז קְרִישְׁנַה נגלה לעיניו. אפילו האלים-למחצה אינם זוכים בגילוי שכזה; מכאן שאפילו אלה מתקשים להבין את קְרִישְׁנַה, והמתקדמים שבהם נכספים תמיד לראותו בדמותו בעלת שתי הידיים. המסקנה שאף שלא כל אחד יכול לחזות בדמות היקום וקשה עד מאוד לראותה, קשה עוד יותר להבין את דמותו האישית של קְרִישְׁנַה כשְׁיָאמַסוּנְדַרַה.

פסוק 53

נָאהַם וֶדַיְר נַה תַפַּסָא נַה דָאנֶנַה נַה צֶ׳גְ׳יַיָא
שַׁקְיַה אֶוַם-וידְהוֹ דְרַשְׁטוּם דְרִישְׁטַוָאן אַסי מָאם יַתְהָא

נַה—לעולם לא; אַהַם—אני; וֶדַיְה—על ידי לימוד הוֶדוֹת; נַה—לעולם לא; תַפַּסָא—על ידי סיגופים קשים; נַה—לעולם לא; דָאנֶנַה—על ידי מתן צדקה; נַה—לעולם לא; צַ׳ה—גם; איגְ׳יַיָא—על ידי סגידה; שַׁקְיַה—יכול; אֶוַם-וידְהַה—באופן זה; דְרַשְׁטוּם—להֵראות; דְרִישְׁטַוָאן—רואה; אַסי—אתה; מָאם—אותי; יַתְהָא—כפי ש-.

הדמות שרואה אתה בעיניים נשגבות, לא על-ידי לימוד הוֶדוֹת ניתן להבינה, גם לא על-ידי סיגופים קשים, מתן צדקה או סגידה. לא באלה ניתן לראותני כפי שאני.

תחילה קְרִישְׁנַה הופיע לפני הוריו, דֶוַקִי ווַסוּדֶוַה, עם ארבע ידיים, ואחר כך הפך לבעל שתי ידיים. כופרים ומי שאינם עוסקים בשירות מסור, מתקשים להבין מסתורין זה. אותם מלומדים שלומדים את הספרות הוֶדית מתוך בקיאות בדקדוק

וכישורים אקדמיים, אינם מסוגלים להבין את קְרִישְׁנַה. גם ביקור רשמי במקדש וביצוע סגידה כלשהי כדי לצאת ידי חובה, לא די בהם כדי להבינו, שהרי הבנתו אפשרית רק דרך שירות מסור. קְרִישְׁנַה מסביר זאת בעצמו בפסוק הבא.

פסוק 54

בְּהַקְתְיָא תְו אַנַנְיַיָא שַׁקְיַה אַהַם אֶוַם-וידְהוֹ ׳רְג׳וּנַה
גְ׳נָאתוּם דְרַשְׁטוּם צַ׳ה תַתְתְוֶנַה פְּרַוֶשְׁטוּם צַ׳ה פַּרַנְתַפַּה

בְּהַקְתְיָא—באמצעות שירות מסור; תוּ—אבל; אַנַנְיַיָא—שאינו מעורב בפעילות תועלתנית או בידע ספקולטיבי; שַׁקְיַה—מסוגל; אַהַם—אני; אֶוַם-וידְהַה—באופן זה; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה; גְ׳נָאתוּם—להיות ידוע; דְרַשְׁטוּם—להיראות; צַ׳ה—גם; תַתְתְוֶנַה—באמת; פְּרַוֶשְׁטוּם—להכנס אליו; צַ׳ה—גם; פַּרַם-תַפַּה—הו מייסר האויבים.

אַרְג׳וּנַה יקירי, רק באמצעות שירות מסור ללא סייג ניתן להבין אותי כפי שאני – שניצב לפניך וניגלה לעיניך במישרין. רק בדרך זו תוכל לחדור אל מסתורי הבנתי.

קְרִישְׁנַה מובן באמצעות שירות טהור בלבד. זה מוסבר בפסוק זה בבירור. זאת כדי שפרשנים בלתי מוסמכים, שמנסים להבין את הבְּהַגַוַד-גִיתָא באמצעות תהליכים ספקולטיביים שכלתניים, ידעו שעמלם אינו אלא בזבוז זמן לריק. איש אינו מסוגל להבין את קְרִישְׁנַה, או כיצד הופיע להוריו עם ארבע ידיים והפך מיד לבעל שתי ידיים. קשה עד מאוד להבין את אלה מלימוד הוֶדות או באמצעות שכלתנות ספקולטיבית. משום כך נאמר כאן בבירור שאיש אינו מסוגל לראותו, גם לא להבין את הנושאים הללו. מכל מקום, לתלמידים מיומנים בספרות הוֶדית ישנן דרכים רבות ללמוד אודותיו. הספרות המוסמכת מלאה בכללים, ומי שמבקש להבין את קְרִישְׁנַה חייב לבצעם. אפשר לתרגל על-פי כללים אלה סיגופים שונים. צום בגַ׳נְמָאשְׁטַמִי, יום הופעתו של קְרִישְׁנַה, נחשב למשל, לסיגוף, גם צום בשני ימי האֶקָאדַשִׁי (היום האחד עשר שאחרי הירח החדש והיום האחד עשר שאחרי הירח המלא).

ובאשר לצדקה, ברור שזו צריכה להינתן לדְבֵקים של קְרִישְׁנַה שעוסקים בשירותו המסור ומפיצים את תורתו, כלומר, את תודעת קְרִישְׁנַה, ברחבי תבל. תודעת קְרִישְׁנַה מהווה הברכה העליונה לאנושות. רֻוּפַּה גוֹסְוָאמִי העריך את שְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ כמיטיב וכנדיב מכול. זאת משום שחילק חינם אהבה לקְרִישְׁנַה, שהנה

כה קשה להשגה. מכאן שמי שתורם מכספו לצורך הפצת תודעת קְרִישְׁנַה, הרי שביצע את מעשה הצדקה העליון. גם הסגידה במקדש לאישיות אלוה (במקדשים בהודו ניצבים תמיד פסלים שונים, בדרך כלל של וִישְׁנוּ או קְרִישְׁנַה) היא הזדמנות להתקדמות. הסגידה במקדש חשובה במיוחד למי שמתחילים בשירותם המסור. הספרות הוֶדית מאששת זאת (שְׁוֶתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד 6.23):

יַסְיַה דֶוֶא פַּרָא בְּהַקְתִיר יַתְהָא דֶוֶא תַתְהָא גוּרַוּ
תַסְיַיְתֶא קַתְהִיתָא הְי אַרְתְהָאה פְּרַקָאשַׁנְתֶא מַהָאתְמַנַהּ

אישיות אלוה מתגלה למי שמסור לו ללא תנאי ופועל תחת הדרכתו של מורה רוחני מתוך אותה אמונה ללא תנאי. לא ניתן להבין את קְרִישְׁנַה באמצעות השכל או המחשבה האנושית. ללא הדרכתו האישית של מורה רוחני מוסמך, לא ניתן אפילו להתקרב להבנה שכזו. המילה תוּ נועדה כאן לציין ששום תהליך אחר אינו יעיל, גם לא מומלץ ולא יצליח.

הדמויות האישיות של קְרִישְׁנַה, זו בעלת שתי הידיים וזו בעלת הארבע, מתוארות כסוּ-דוּרְדַרְשַׁם, קשה מאוד לראותן. הן שונות לחלוטין מדמות היקום בת החלוף שנגלתה לאַרְג׳וּנַה. דמות נָארָאיַנַה בעלת ארבע הידיים ודמותו של קְרִישְׁנַה בעלת השתיים הן נצחיות ונשגבות, בעוד שדמות היקום היא בת חלוף. עצם המילים תְוַד אַנְיֶנַה נַה דְרִישְׁטַה-פֻּוּרְוַם, פירושן שלפני אַרְג׳וּנַה איש לא ראה את דמות היקום. הן אף מרמזות שאין צורך להראותה בקרב דְבֵקים. זו הוצגה לבקשתו של אַרְג׳וּנַה כדי שבעתיד ידעו אנשים לבקש מן המתחזים להתגלוּת אלוהים להציג דמות שכזו.

המילה נַה שחוזרת מספר פעמים בפסוק הקודם מציינת שתארים אקדמיים בספרות הוֶדית אינם מקור רב לגאווה. תחילה יש לעסוק בשירות מסור, ורק אז לנסות ולבאר את הבְּהַגַוַד-גִיתָא.

קְרִישְׁנַה עבר מדמות היקום לדמות ארבע הידיים וממנה לזו בעלת השתיים. פירושו של דבר שהדמויות בעלות ארבע הידיים ושאר הדמויות שנזכרות בספרות הוֶדית כולן תחילתן בדמותו המקורית של קְרִישְׁנַה בעלת שתי הידיים. הוא מקור ההתרחבויות וההתגלויות כולן. קְרִישְׁנַה נבדל אפילו מהתגלויותיו השונות, קל וחומר מהיבטו הבלתי אישי. בקשר לדמויות בעלות ארבע הידיים נאמר, שגם הזהה ביותר לקְרִישְׁנַה (הידועה כמַהָא-וִישְׁנוּ, ששרוי בים הקוסמי, ושלקצב נשימתו פורצים יקומים לאינספור ושבים ונכנסים אליו), אפילו זו היא התרחבותו. בבְּרַהְמַה-סַמְּהִיתָא (5.48) נאמר:

יַסְיַיְקַה-נִישְׁוַסִיתַה-קָאלַם אַתְהָאוַלַמְבְּיַה
גְ׳יוַנְתִי לוֹמַה-וִילַה-גָ׳א גַ׳גַד-אַנְדַה-נָאתְהָאהּ

וישְׁנוּר מַהָאן סַה איהַה יַסְיַה קַלָא-וישֵׁשׂוֹ
גוֹוינְדַם אָדי-פּוּרוּשַׁם תַם אַהַם בְּהַגָ׳אמי

״מַהָא-וישְׁנוּ, שלתוכו נכנסים יקומים לאינספור ושבים ופורצים לקצב נשימתו, אינו אלא התרחבות מוחלטת של קְרִישְׁנַה. אני סוגד לגוֹוינְדַה, קְרִישְׁנַה, סיבת כל הסיבות.״ מכאן שעל הכול לסגוד לקְרִישְׁנַה, דמותו האישית של אלוהים, שניחן בחדווה ובידע נצחיים. הוא מקור דמויותיו של וישְׁנוּ כולן, הוא מקור ההתגלויות כולן, והוא אישיות אלוה המקורי. זה מאושש בבְּהַגַוַד-גִיתָא.
בספרות הוֶדית (גוֹפָּאלַה-תָאפַּנִי אוּפַּנִישַׁד 1.1) נאמר:

סַץ׳-צִ׳יד-אָנַנְדַה-רֻוּפָּאיַה קְרִישְׁנָאיָאקְלִישְׁטַה-קָארינֵא
נַמוֹ וֶדָאנְתַה-וֶדְיָאיַה גוּרַוֵא בּוּדְּהִי-סָאקְשִׁינֵא

״הנני משתחווה בענווה לפני קְרִישְׁנַה, שדמותו הנשגבת הנה כולה חדווה, נצחיות וידע. אני משתחווה בענווה לפניו, כי להבינו פירושו להבין את הוֶדות, ומכאן שהוא המורה הרוחני העליון.״ נאמר גם קְרִישְׁנוֹ וַי פַּרַמַם דַיְוַתַם: ״קְרִישְׁנַה הוא אלוה העליון״ (גוֹפָּאלַה-תָאפַּנִי 1.3) אֶקוֹ וַשִׁי סַרְוַה-גַה קְרִישְׁנַה אִידְיַהּ: ״אותו קְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה העילאי ומושא הסגידה העליון.״ אֶקוֹ ׳פִּי סַן בַּהוּדְהָא יוֹ ׳וַבְּהָאתִי: ״אף שהוא אחד הוא מתגלה בדמויות ובהתגלויות שמתרחבות לאינספור.״ (גוֹפָּאלַה-תָאפַּנִי 1.21)

אִישְׁוַרַהּ פַּרַמַהּ קְרִישְׁנַהּ סַץ׳-צִ׳יד-אָנַנְדַה-ויגְרַהַהּ
אַנָאדיר אָדיר גוֹוינְדַהּ סַרְוַה-קָארַנַה-קָארַנַם

״אישיות אלוה העילאי הוא קְרִישְׁנַה. גופו הנו נצחיות, חדווה וידע. הוא ללא ראשית, אולם הנו הראשית לכול. הוא סיבת כל הסיבות.״
במקום אחר נאמר, יַתְרָאוַתִירְנַם קְרִישְׁנָאקְהְיַם פַּרַם בְּרַהְמַה נַרָאקְרִיתִי: ״האמת העליונה היא אישיות ייחודית ושמה קְרִישְׁנַה. לעיתים קְרִישְׁנַה יורד עלי אדמות.״ בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם מופיעים תיאוריהן של התגלויות אלוהים השונות. גם שמו של קְרִישְׁנַה מופיע. אולם בסופו של דבר נאמר שקְרִישְׁנַה אינו התגלות אלוהים אלא אישיות אלוה המקורי עצמו (אֶתֵא צָ׳אמְשַׁה-קַלָאהּ פּוּמְסַהּ קְרִישְׁנַס תוּ בְּהַגַוָאן סְוַיַם).
בבְּהַגַוַד-גִיתָא האל אומר, מַתְּתַהּ פַּרַתַרַם נָאנְיַת: ״דבר אינו נעלה מדמותי כקְרִישְׁנַה, אישיות אלוה.״ ובמקום אחר בגִיתָא, אַהַם אָדיר הי דֶוָאנָאם: ״אני מקורם של כל האלים-למחצה.״ לאחר שאַרְג׳וּנַה הבין את הבְּהַגַוַד-גִיתָא מפיו, גם הוא אומר, פַּרַם בְּרַהְמַה פַּרַם דְהָאמַה פַּוִיתְרַם פַּרַמַם בְּהַוָאן: ״עתה אני מבין שאתה האישיות העליונה, האמת המוחלטת והמקלט לכול.״ מכאן שדמות היקום שאַרְג׳וּנַה ראה אינה דמותו המקורית של אלוהים. דמותו המקורית היא זו של קְרִישְׁנַה. דמות

היקום, על אלפי ראשיה וידיה, נועדה בסך הכול למשוך את תשומת לבם של מי שמשוללים אהבת אלוהים. זו אינה דמותו המקורית של האל.
דְבֵקים טהורים, שיחסיהם השונים עם האל מושתתים על אהבה נשגבת, אינם נמשכים לדמות זו. אלוה עליון נענה ליחסי אהבה שכאלה בדמותו המקורית כקְרִישְׁנַה. ואכן, דמות זו לא נעמה לאַרְג׳וּנַה, שהיה קרוב לקְרִישְׁנַה וקשור עמו בידידות עמוקה; אדרבה, זו היתה בעיניו מטילת אימה. אַרְג׳וּנַה הוא בן לוויה קבוע של קְרִישְׁנַה, ומכאן שכבר ניחן בעיניים נשגבות; הוא לא היה אדם רגיל ולא נמשך אחר דמות היקום. דמות זו אולי מופלאה בעיניהם של מי שסבוכים בפעילות ארצית למען טובת הנאה וקידמה חומרית. אולם בעיניהם של העוסקים בשירות מסור דמותו של קְרִישְׁנַה בעלת שתי הידיים יקרה לאין ערוך.

פסוק 55

מַת-קַרְמַה-קְרִין מַת-פַּרַמוֹ   מַד-בְּהַקְתַהּ סַנְגַה-וַרְג׳יתַהּ
נִירְוַיְרַהּ סַרְוַה-בְּהֻוּתֵשׁוּ   יַהּ סַה מָאם אֵתִי פָּאנְדַּוַה

מַת-קַרְמַה-קְרִית—עובד למעני; מַת-פַּרַמַה—רואה אותי כעליון; מַת-בְּהַקְתַהּ—עוסק בשירותי המסור; סַנְגַה-וַרְג׳יתַהּ—משוחרר מטומאתן של פעילות תועלתנית ושכלתנות עיונית; נִירְוַיְרַהּ—ללא אויב; סַרְוַה-בְּהֻוּתֵשׁוּ—בין כל ישויות החיים; יַהּ—מי ש-; סַהּ—הוא; מָאם—אֵלַי; אֵתִי—הולך; פָּאנְדַּוַה—הו בן פָּאנְדּוּ.

אַרְג׳וּנַה יקירי, מי שעוסק בשירותי הטהור, ופטור מטומאתן של פעילות תועלתנית ושכלתנות עיונית, מי שעובד למעני ועושה אותי למטרת חייו העליונה, והוא ידיד לכל ישות חיה – אין ספק כי יבוא אלי.

מי שמבקש להגיע לעליון שבאישיויות אלוה, קְרִישְׁנַה, אשר מצוי בקְרִישְׁנַלוֹקַה שבשמיים הרוחניים, וחפץ בקשר עמוק עמו, חייב לתרגל נוסחה זו, שהורה העליון בעצמו. מכאן שפסוק זה מהווה תמצית הבְּהַגַוַד-גִיתָא. ספר הבְּהַגַוַד-גִיתָא נועד לנשמות מותנות אשר סבוכות בעולם החומרי ומנסות להשתלט על הטבע, מבלי לדעת אודות חיים אמיתיים, רוחניים. הספר נועד ללמד את הנשמה אודות המציאות הרוחנית, ואודות יחסיה הנצחיים עם האישיות הרוחנית העליונה. כמו גם ללמדה כיצד לשוב הביתה לאלוהים. פסוק זה מסביר את התהליך שבאמצעותו ניתן להצליח בפעילות רוחנית: כלומר, שירות מסור.
בנוגע לעבודה, על כל אחד להקדיש את כוחותיו כולם לפעילות בתודעת קְרִישְׁנַה. בבְּהַקְתִי-רַסָאמְרִיתַה-סִינְדְהוּ (1.2.255) נאמר,

אַנָאסַקְתַסְיַה וישַׂיָאן יַתְהָארְהַם אוּפַּיוּנָ֯גַ׳תַהּ
נירְבַּנְדְהַהּ קְרִישְׁנַה-סַמְבַּנְדְהֵא יוּקְתַם וַיְרָאגְיַם אוּצְ׳יַתֵא

אל לו לאיש לבצע עבודה, לבד מזו שקשורה בקְרִישְׁנַה. פעילות שכזו נקראת קְרִישְׁנַה-קַרְמַה. אפשר שיבצע מעשים שונים, אולם אל לו להתקשר לתוצאות עבודתו, אלא להקדישן כליל לקְרִישְׁנַה. מישהו למשל, עושה עסקים; פעילות שכזו בתודעת קְרִישְׁנַה תהיה לעשות עסקים למען קְרִישְׁנַה. מאחר שקְרִישְׁנַה הוא אדון העסק, הרי שעליו ליהנות מרווחיו. אם לאיש עסקים אלפי דולרים, ביכולתו לתת אותם לקְרִישְׁנַה. זוהי עבודה למען קְרִישְׁנַה. במקום לבנות בניין מפואר לעינוג חושיו, ביכולתו לבנות מקדש נאה לקְרִישְׁנַה, הוא יכול לחנוך מוּרְתִי של קְרִישְׁנַה ולדאוג לשירותו, על-פי הוראותיהם של ספרים מוסמכים בשירות מסור. כל זה הנו קְרִישְׁנַה-קַרְמַה. אל לו להתקשר לתוצאות עבודתו, אלא להקדישן לקְרִישְׁנַה. או אז עליו לקבל כפְּרַסָאדַם את שאריות מינחותיו לקְרִישְׁנַה. מי שבונה בניין גדול לקְרִישְׁנַה וחונך בו מוּרְתִי של קְרִישְׁנַה רשאי גם להתגורר בו, אלא שברור שאדון הבית הוא קְרִישְׁנַה. זוהי תודעת קְרִישְׁנַה. מכל מקום, מי שאינו מסוגל לבנות מקדש לקְרִישְׁנַה, יכול לעסוק בניקוי המקדש; גם זה הנו קְרִישְׁנַה-קַרְמַה. ביכולתו לטפח גינה. כל אדם בעל חלקת אדמה – בהודו אפילו לעני ביותר חלקת אדמה כלשהי – יכול לגדל בה פרחים ולהגישם לאלוהים. אפשר לגדל צמחי תוּלַסִי, שהרי עלי התוּלַסִי חשובים מאוד וקְרִישְׁנַה ממליץ על גידולם בבְּהַגַוַד-גִיתָא. פַּתְרַם פּוּשְׁפַּם פְּהַלַם תוֹיַם. קְרִישְׁנַה מבקש שיגישו לו עלה, או פרח, או פרי או מעט מים – ומינחה שכזו מספקת אותו. עלה מתייחס במיוחד לעלה תוּלַסִי. ניתן לזרוע תוּלַסִי ולהשקות את הצמח במים. מכאן שאפילו העני ביותר יכול לעסוק בשירותו של קְרִישְׁנַה. אלה הן כמה דוגמאות כיצד אפשר לעבוד למען קְרִישְׁנַה.

המילה מַת-פַּרַמַהּ מתייחסת למי שמחשיב את חברתו של קְרִישְׁנַה במשכנו העליון לשלמות החיים העליונה. הוא אינו מבקש להתעלות לכוכבים גבוהים כגון הירח, השמש או כוכבי עדן, גם אינו מתאווה לכוכב העליון ביקום, בְּרַהְמַלוֹקַה. הוא אינו נמשך לאלה. חפצו אך להתעלות לרקיע הרוחני. ואפילו שם, הוא אינו שואף להיטמע בזוהר הבְּרַהְמַגְ׳יוֹתִי; יעדו הוא הכוכב הרוחני העליון, קְרִישְׁנַלוֹקַה, או גוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה. הוא יודע הכול אודות כוכב זה, ואינו חפץ בדבר זולתו. המילים מַד-בְּהַקְתַהּ מציינות שהוא עוסק כולו בשירות מסור, ובמיוחד בתשעת תהליכי המסירות: שמיעה, זימרה, זכירה, סגידה, שירות לכפות רגלי הלוטוס של האל, אמירת תפילות, מילוי צוויו של האל, התידדות עמו, והתמסרות מוחלטת לו. אפשר לעסוק בתשעה אלה כולם, או רק בשמונה, או בשבעה, או לפחות באחד וההצלחה מובטחת.

המונח סַנְגַה-וַרְג׳יתַה הוא רב משמעות. על הדָבֵק להימנע מאלה שמתנגדים לקְרִישְׁנַה. ואלה אינם רק הכופרים, אלא גם מי שקשורים לפעילות תועלתנית ולשכלתנות עיונית. בבְּהַקְתִי-רַסָאמְרִיתַה-סִינְדהוּ (1.1.11) מתוארת צורתו הטהורה של שירות מסור:

אַנְיָאבְּהִילָאשִׁיתָא-שׁוּנְיַם ג׳ְנָאנַה-קַרְמָאדְי-אַנָאוְרִיתַם
אָנוּקוּלְיֵנַה קְרִישְׁנָאנוּ- שִׁילַנַם בְּהַקְתִיר אוּתְתַמָא

בפסוק זה שְׁרִילַה רוּפַּה גוֹסְוָאמִי מסביר שמי שמבקש לבצע שירות מסור וטהור חייב להשתחרר מסוגי הטומאה החומרית כולם. עליו להימנע מחברתם של מי שמכורים לפעילות תועלתנית ולשכלתנות עקרה. עם שהוא משתחרר מחברה בלתי רצויה שכזו ומטומאת התשוקות החומריות, או אז הוא מפתח ידע חיובי אודות קְרִישְׁנַה. זה נקרא שירות טהור. אָנוּקוּלְיַסְיַה סַנְקַלְפַּה פְּרָאתִיקוּלְיַסְיַה וַרְג׳נַם (הַרִי-בְּהַקְתִי-וִילָאסַה 11.676). צריך לחשוב אודות קְרִישְׁנַה ולפעול למענו באורח חיובי, ולא שלילי. קַמְסַה היה אויבו של קְרִישְׁנַה. הוא תכנן להורגו בדרכים שונות כבר משחר ילדותו. אולם מאחר שנסיונותיו כולם נכשלו, הרי שהגה בקְרִישְׁנַה תמיד. בשעת עבודה, בשעת אכילה ובשעת שינה, תמיד היה מודע לקְרִישְׁנַה כליל. אלא שתודעת קְרִישְׁנַה כזו אינה חיובית. ומכאן שאף על פי שהגה בקְרִישְׁנַה עשרים וארבע שעות ביממה, הוא זֵד, ולבסוף קְרִישְׁנַה הרג אותו. כמובן, מי שנהרג בידי קְרִישְׁנַה זוכה מיד בגאולה, אולם זו אינה מטרתו של הדָבֵק הטהור. הלה אינו מעוניין אפילו בגאולה, גם אינו מבקש להגיע לכוכב העליון, גוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה. מטרתו היחידה היא לשרת את קְרִישְׁנַה בכל מקום שבו הוא נמצא.

דְבֵקו של קְרִישְׁנַה הוא ידיד לכול. משום כך נאמר כאן שהוא משולל אויבים (נִירְוַיְרַהּ). כיצד זה אפשרי? דָבֵק השרוי בתודעת קְרִישְׁנַה יודע שרק שירות מסור משחרר מכל בעיות החיים. הוא מתנסה בכך בעצמו ומשום כך מבקש ללמד את זה לחברה האנושית כולה. רבות הדוגמאות בתולדות העולם לדְבֵקים שסיכנו את חייהם לצורך הפצתה של תודעת אלוהים. ישוע הנוצרי הוא דוגמה מוכרת לכול. הוא הקריב את חייו להפצתה של תודעת אלוהים, ולבסוף נצלב בידי לא-דְבֵקים. כמובן, יהיה זה שטחי לחשוב שאכן הומת. גם בהודו רבות הדוגמאות, כגון טְהָאקוּרַה הַרִידָאסַה וּפְּרַהְלָאדַה מַהָארָאג׳ַה. ומדוע הם הסתכנו? כיוון שביקשו להפיץ תודעת קְרִישְׁנַה, וזה דבר קשה עד מאוד. אדם מודע לקְרִישְׁנַה יודע שסבלו של אדם מקורו בשיכחת יחסיו הנצחיים עם קְרִישְׁנַה. מכאן שמי שגואל את זולתו מן הבעיות החומריות כולן, מבצע את השירות העליון לאנושות. כזהו שירותו של הדָבֵק הטהור לאלוהים. ביכולתנו רק לדמות את החסד שמטה קְרִישְׁנַה למי

שעוסקים בשירותו ומסכנים הכול למענו. אין ספק שאלה מגיעים לכוכב העליון לאחר נוטשם את גופם.
לסיכום, קְרִישְׁנַה הציג את דמות היקום, שהיא תופעה חולפת, כמו גם את צורת הזמן המכלה כול, לרבות דמותו של וישְׁנוּ בעלת ארבע הידיים. מכאן שהוא מקורם של כל הגילויים הללו. קְרִישְׁנַה הוא מקור הדמויות כולן, ואינו התגלות של הוישְׁנַה-רֻופַּה המקורית, או של וישְׁנוּ. ישנן מאות ואלפי דמויות של וישְׁנוּ, אולם אף לא אחת מאלה חשובה לדָבֵק, לבד מדמותו המקורית, שְׂיָאמַסוּנְדַרַה בעל שתי הידיים. בבְּרַהְמַה-סַמְּהיתָא נאמר שמי שאוהבים ומסורים לדמותו של קְרִישְׁנַה כשְׂיָאמַסוּנְדַרַה, יכולים לראותו בתוך לבם תמיד, ואינם רואים דבר מלבדו. משמעות הפרק האחד-עשר היא שדמותו של קְרִישְׁנַה היא החשובה מכול והעליונה.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתִיוֵדָאנְתַה בפרק האחד-עשר של שְׂרִימַד-בְּהַגַוַד-גִיתָא שדן בדמות היקום.

פרק 12

שירות מסור

פסוק 1

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
אֵוַם סַתַתַה-יוּקְתָא יֵא בְּהַקְתָאס תְוָאם פַּרְיוּפָּאסַתֵא
יֵא צָ׳אפְּי אַקְשַׁרַם אַוְיַקְתַם תֵשָׁאם קֵא יוֹגַה-וִיתְתַמָאהּ

אַרְג׳וּנַהּ אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; אֵוַם—כך; סַתַתַה—תמיד; יוּקְתָאהּ—עוסקים; יֵא—אלו אשר; בְּהַקְתָאהּ—דְבֵקים; תְוָאם—לך; פַּרְיוּפָּאסַתֵא—סוגדים כראוי; יֵא—אלו אשר; צַ׳ה—גם; אַפִּי—שוב; אַקְשַׁרַם—מעבר לתפישת החושים; אַוְיַקְתַם—בלתי נגלה; תֵשָׁאם—מבינהם; קֵא—מי; יוֹגַה-וִית-תַמָאהּ—המושלמים ביותר בידיעת היוגה.

אַרְג׳וּנַה שאל: מי נחשבים למושלמים יותר, אלה שעוסקים כראוי ובדרך קבע בשירותך המסור, או אלה שסוגדים לבְּרַהְמַן הבלתי אישי והבלתי נגלה?

קְרִישְׁנַה הסביר אודות האישי, הבלתי אישי והקוסמי, ותיאר את הדְבֵקים והיוגים למיניהם. אלה נחלקים באופן כללי לשתי קבוצות – האימפרסונליסטים והפרסונליסטים. הדָבֵק הפרסונליסט עוסק במלוא כוחו בשירות לאלוהים, וגם האימפרסונליסט עוסק בעליון. אולם לא בשירותו של קְרִישְׁנַה במישרין; הוא הוגה בבְּרַהְמַן הבלתי אישי והבלתי נגלה.
נמצא בפרק זה שמכל התהליכים השונים להבנת האמת המוחלטת, בְּהַקְתִי-יוֹגַה, או שירות מסור, הוא העליון. מי שמתאווה להתרועע עם אישיות אלוה, חייב לתרגלו.
מי שסוגדים לאלוהים ועוסקים בשירותו במישרין נקראים פרסונליסטים, ואלה שהוגים בבְּרַהְמַן הבלתי אישי נקראים אימפרסונליסטים. אַרְג׳וּנַה שואל כאן מי מאלה נעלים יותר. רבות הדרכים להבנת האמת המוחלטת, אלא שקְרִישְׁנַה מציין בפרק זה שבְּהַקְתִי-יוֹגַה, או שירות מסור, נעלה מכולן. זו הדרך הישירה ביותר והקלה ביותר להתרועעות עם אלוהים.
בפרק השני אישיות אלוה מסביר שישות החיים אינה גופה החומרי, אלא ניצוץ רוחני, בעוד שהאמת המוחלטת היא השלם הרוחני. בפרק השביעי הוא מתאר

את ישות החיים כחלקיק של השלם העליון, וממליץ לה להתמקד כולה בשלם. בפרק השמיני הוא אומר שמי שחושב על קְרִישְׁנַה ברגע נטישת הגוף מתעלה מיד לרקיע הרוחני, למשכנו של קְרִישְׁנַה. ובסוף הפרק השישי הוא אומר שמכל היוגים, מי שהוגה בו בתוכו תמיד, נחשב למושלם מכולם. מכאן שממש כל פרק ופרק מורה על התקשרות לדמותו האישית של קְרִישְׁנַה, לצורך הגשמת השלמות הרוחנית העליונה.

מכל מקום, ישנם גם כאלה שאינם נמשכים לדמות האישית. רתיעתם כה עזה, עד כי אפילו בניסיונותיהם לבאר את הבְּהַגַוַד-גִיתָא הם מבקשים להטות את האחרים מקְרִישְׁנַה ולמקד את מסירותם כולה בבְּרַהְמַגְ׳יוֹתי הבלתי אישי. אלה מעדיפים להגות בהיבט הבלתי אישי של האמת המוחלטת, שהוא בלתי נגלה ומעבר לחושים.

ישנם שני סוגים של מתרגלי חיים רוחניים. אַרְג׳וּנַה מברר עתה איזה תהליך הוא קל יותר ואיזו קבוצה מושלמת יותר. במילים אחרות, הוא מבהיר את מעמדו שלו, שהרי הוא קשור להיבטו האישי של קְרִישְׁנַה, ולא לבְּרַהְמַן הבלתי אישי. הוא מבקש לדעת האם מעמדו בטוח. הגילוי המופשט, בין אם בעולם החומרי ובין אם ברוחני, מהווה בעיה הגותית. למעשה, איש לא מסוגל לתפוס את המימד הבלתי אישי של האמת המוחלטת בשלמות. אַרְג׳וּנַה כמו אומר, ״מה הטעם בבזבוז זמן שכזה?״ מן הפרק האחד-עשר הוא למד שעדיפה התקשרות לדמות האישית, שהרי אז מבינים גם את שאר ההיבטים כולם, בעוד שהאהבה לקְרִישְׁנַה אינה מופרעת. שאלה חשובה זו, שאַרְג׳וּנַה מציג לקְרִישְׁנַה, תבהיר את ההבדל שבין התפיסה האישית של האמת המוחלטת לבלתי אישית.

פסוק 2

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
מַיְי אָוֵשְׁיַה מַנוֹ יֵא מָאםּ ניתְיַה-יוּקְתָא אוּפָּאסַתֵא
שְׁרַדְדְהַיָא פַּרַיוֹפֵּתָאס תֵא מֵא יוּקְתַה-תַמָא מַתָאהּ

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; מַיי—בי; אָוֵשְׁיַה—ממקדים; מַנַהּ—את המֶחשָב; יֵא—אלו אשר; מָאם—לי; ניתְיַה—תמיד; יוּקְתָאהּ—עוסקים; אוּפָּאסַתֵא—סוגדים; שְׁרַדְדְהַיָא—באמונה; פַּרַיָא—נשגבת; אוּפֵּתָאהּ—ניחנים; תֵא—הם; מֵא—בעיני; יוּקְתַה-תַמָאהּ—מושלמים ביותר ביוגה; מַתָאהּ—נחשבים.

אישיות אלוה העילאי אמר: מי שממקדים מֶחשָבם בדמותי האישית וסוגדים לי תמיד, מתוך אמונה גדולה ונשגבת – אלה נחשבים בעיני למושלמים ביותר.

בתשובה לשאלתו של אַרְג׳וּנַה, קְרִישְׁנַה אומר בפירוש שהמושלם ביוגה הוא מי שמתמקד בדמותו האישית וסוגד לו באמונה ובמסירות. מאחר שמי ששקוע בתודעת קְרִישְׁנַה, עושה הכול למען קְרִישְׁנַה, הרי שפעולותיו אינן חומריות. דָבֵק טהור עוסק בשירות תמיד. לעיתים הוא מזמר, לעיתים שומע או קורא ספרים אודות קְרִישְׁנַה, ולעיתים מבשל פְּרַסָאדַם. לעיתים הוא קונה בשווקים מוצרים שונים לקְרִישְׁנַה, לעיתים מנקה את המקדש או את כלי האוכל – רגע אחד אינו מבוזבז מבלי להקדישו לשירות לקְרִישְׁנַה. פעולה שכזו היא בסַמָאדְהִי מושלם.

פסוקים 4 - 3

יֵא תְו אַקְשַׁרַם אַנִירְדֵשְׁיַם אַוְיַקְתַם פַּרְיוּפָּאסַתֵא
סַרְוַתְרַה-גַם אַצ׳ינְתְיַם צַ׳ה קוּטַה-סְתְהַם אַצַ׳לַם דְהְרוּוַם

סַנְנִייַמְיֵנְדְרִייַה-גְרָאמַם סַרְוַתְרַה סַמַה-בּוּדְדְהַיַה
תֵא פְּרָאפְּנוּוַנְתִי מָאם אֵוַה סַרְוַה-בְּהֻוּתַה-הִיתֵא רַתָאהּ

יֵא—אלו אשר; תוּ—אבל; אַקְשַׁרַם—מעבר לתפישת החושים; אַנִירְדֵשְׁיַם—בלתי מוגדר; אַוְיַקְתַם—בלתי נגלה; פַּרְיוּפָּאסַתֵא—עוסקים כליל בסגידה; סַרְוַתְרַה-גַם—שורה בכל; אַצ׳ינְתְיַם—בלתי נתפש; צַ׳ה—גם; קוּטַה-סְתְהַם—בלתי משתנה; אַצַ׳לַם—אינו נע; דְהְרוּוַם—קבוע; סַנְנִייַמְיַה—בשולטם; אינְדְרִייַה-גְרָאמַם—בכל החושים; סַרְוַתְרַה—בכל מצב; סַמַה-בּוּדְדְהַיַה—בעלי ראיה שווה; תֵא—הם; פְּרָאפְּנוּוַנְתִי—מגיעים; מָאם—אלי; אֵוַה—אכן; סַרְוַה-בְּהֻוּתַה-הִיתֵא—בטובת כל ישויות החיים; רַתָאהּ—עוסקים.

מכל מקום, מי שסוגדים לבלתי ניגלה, אשר מצוי מעבר לתפיסה החושית, השורה בכול, הבלתי נתפס, הבלתי משתנה, הקבוע והנייח – ההיבט הבלתי אישי של האמת המוחלטת – על-ידי שליטה בחושים השונים ויחס שווה לכול – אלה, בעוסקם בטובת הכלל, לבסוף מגיעים אלי.

מי שאינם סוגדים לאישיות אלוה במישרין, שמנסים להשיג אותה מטרה בתהליך עקיף, גם אלה מגשימים את מטרתם – שְׂרִי קְרִישְׁנַה. ״החכם, שלאחר לידות רבות לומד שוָאסוּדֵוַה הוא הכול, מחפש בו מקלטו.״ מי שלאחר לידות רבות קונה לו ידע מושלם, מתמסר לקְרִישְׁנַה. מי שמנסה להגיע לאלוהים בשיטה הנזכרת בפסוק זה, חייב לשלוט בחושיו, לשרת את הכול, ולפעול לטובת הכלל. מכאן שבסופו של דבר עליו לפנות לקְרִישְׁנַה, כי אלמלא כן, הבנתו אינה מושלמת. אלא שלעיתים דרושים סיגופים רבים לפני שנכונים להתמסר לקְרִישְׁנַה.

מי שמבקש לחזות בנשמת-העל שבנשמה הייחודית, חייב להפסיק את פעילותו החושית כולה, כגון ראייה, שמיעה, טעימה, עבודה וכו׳. או אז ייווכח שנשמת-העל מצוי בכול. מי שהבין זאת, לא יקנא עוד בשום ישות חיה – הוא לא ימצא עוד הבדל בין אדם לחיה. זאת משום שהוא רואה את הנשמה בלבד, ולא את הכסות החיצונית. מכל מקום, דרך ההבנה הבלתי אישית קשה מאוד לאדם הפשוט.

פסוק 5

קְלֵשׁוֹ ׳דְהִיקַה-תַרַס תֵשָׁאם אַוְיַקְתָאסַקְתַה-צֵ׳תַסָאם
אַוְיַקְתָא הִי גַתִיר דוּהְקְהַם דֵהַוַדְבְּהִיר אַוָאפְּיַתֵא

קְלֵשַׁה—טרחה; אַדְהִיקַה-תַרַה—רבה; תֵשָׁאם—עבורם; אַוְיַקְתַה—לבלתי נגלה; אָסַקְתַה—קשור; צֵ׳תַסָאם—אלו אשר מֶחשָׁבם; אַוְיַקְתָא—לעבר הבלתי נגלה; הִי—אכן; גַתִיהַ—ההתקדמות; דוּהְקְהַם—במאמץ רב; דֵהַה-וַדְבְּהִיהַ—על ידי אלו שהתגלמו בגוף; אַוָאפְּיַתֵא—מושגת.

אלה שמֶחשָׁבם קשור להיבט הבלתי אישי והבלתי ניגלה של העליון – עבורם ההתקדמות היא קשה עד מאוד. התקדמות בדרך זו היא בעייתית תמיד למי שהתגלמו בגוף.

הגְ׳נָָאנַה-יוֹגִים הם אותם מתרגלים שדוגלים בהיבט הבלתי אישי, הבלתי נתפס והבלתי ניגלה של העליון. לעומתם, מי שמודעים לקְרִישְׁנַה ועוסקים בשירותו המסור, נקראים בְּהַקְתִי-יוֹגִים. עתה מוסבר ההבדל שביניהם. תהליך הגְ׳נָָאנַה-יוֹגַה מביא אמנם בסופו לאותה מטרה, אלא שהוא קשה מאוד, בעוד שבְּהַקְתִי-יוֹגַה, או עיסוק ישיר בשירותו של אישיות אלוה, הוא קל יותר וטבעי לנשמה הכבולה בגוף. זו מצויה בגוף כבר זמן רב מאוד, ולא די לה בידיעה תיאורטית בלבד, כדי להבין שאינה גופה. הבְּהַקְתִי-יוֹגִי לעומת זאת סוגד למֻורְתִי של קְרִישְׁנַה, ובדרך זו מיישם את התפיסה הגופנית שעדיין טבועה כלשהו במֶחשָׁבו. הסגידה לאישיות אלוה במקדש אינה כמובן, עבודת אלילים. על-פי הספרות הוֶדית, סגידה יכולה להיות סַגוּנַה ונירְגוּנַה, כלומר, תפיסת העליון כבעל תכונות או כמשולל תכונות. הסגידה למֻורְתִי שבמקדש היא סגידת סַגוּנַה, כיוון שהאל מיוצג באיכויות חומריות. אולם אף שדמותו של האל מיוצגת ביסודות חומריים כאבן, עץ או צבע שמן, זו אינה חומרית. כזהו טבעו המוחלט של העליון.
דוגמה גסה לכך היא דוגמת תיבת הדואר. זו ניצבת ברחוב, ואם נשלשל בה מכתבנו, זה יגיע בבטחה ליעדו. אולם לא כך הדבר אם נבחר בסתם תיבה ישנה, או בחיקוי כלשהו, שאינו מוסכם על-ידי רשויות הדואר. בדומה לכך, האַרְצָ׳א-

ויגְרַהַה, או דמות המֻוּרְתִי, מהווה ייצוגו המוסמך של האל. הוא התגלות אלוהים, שבאמצעותה הוא מקבל שירות. האל הוא כל-יכול וחזק מכול; התגלות האַרְצָ׳א-ויגְרַהַה שלו נועדה לסייע לאדם המותנה לעסוק בשירותו.

דָבֵק אינו מתקשה לפנות לאל במישרין, בעוד שדרכם של מתרגלי הנתיב האימפרסונליסטי להגשמה רוחנית היא קשה מאוד. אלה צריכים להבין את ייצוגו המופשט של העליון מספרות וֵדית כגון האוּפַּנִישַׁדות, כמו גם ללמוד את השפה, להבין רגשות בלתי נתפסים, וליישם את התהליכים הללו כולם. אין זה קל ביותר לאדם רגיל. אדם מודע לקְרִישְׁנַה לעומת זאת, מבין את אישיות אלוה בקלות רבה. זאת באמצעות הדרכתו של מורו הרוחני, השתחוות בדרך קבע לפני המֻוּרְתִי, שמיעת תפארתו של האל ואכילת שאריות המזון שהוגשו לו למנחה. אין ספק שהאימפרסונליסטים נוקטים בדרך מייגעת לשווא, ואף מסתכנים שלא להבין בסופו של דבר את האמת המוחלטת. הפרסונליסט פונה לאישיות אלוה במישרין. זאת מבלי להסתכן, גם בלי להיתקל בקשיים מיוחדים. תיאור דומה מצוי בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם. נאמר שם שמאחר שהכול צריכים בסופו של דבר להתמסר לאישיות אלוה (תהליך ההתמסרות נקרא בְּהַקְתִי), הרי שמי שבמקום זה מבזבז את כל חייו בניסיון להבין מהו בְּרַהְמַן ומה אינו בְּרַהְמַן, יפגוש בסך הכול במפח נפש. מומלץ כאן שלא לנקוט בתהליך קשה זה להגשמה עצמית, מה גם שתוצאותיו אינן בטוחות.

ישות החיים היא נשמה ייחודית לעד. אם זו חפצה להיטמע בשלם הרוחני, אפשר שתגשים את היבטי הנצחיות והידע של טבעה המקורי. מכל מקום, היבט החדווה נשאר בלתי מוגשם. בחסדו של דָבֵק, אפשר שיוגי מלומד שכזה בתהליך הגְ׳נָאנַה-יוֹגַה יתעלה לבְּהַקְתִי-יוֹגַה, או שירות מסור. אלא שגם אז מהווה תרגולו הממושך באימפרסונליזם בעיה עבורו, כיוון שהתקשר כבר לרעיון. מכאן שהבלתי ניגלה מהווה תמיד בעיה לנשמה המותנית, בעת תרגולו, כמו בשלב ההגשמה. כל נשמה ייחודית ניחנת בעצמאות כלשהי, ומכאן שתפיסת הבלתי ניגלה נוגדת את טבעה הרוחני המלא בחדווה, ואין לתרגלה. התהליך של תודעת קְרִישְׁנַה, שכרוך בשירות מתמיד, הוא הדרך הטובה ביותר לישויות החיים כולן. מי שמנסה ומתחמק משירות מסור, מסתכן בכפירה גמורה. מכאן שלעולם ובשום זמן אין לעודד את ההתמקדות בבלתי ניגלה ובבלתי נתפס, שמעבר לתפיסה החושית, ובמיוחד לא בתקופתנו. קְרִישְׁנַה בעצמו אינו מייעץ זאת.

פסוקים 7 - 6

יֵא תוּ סַרְוָאנִי קַרְמָאנִי מַיי סַנְנְיַסְיַה מַת-פַּרָאהּ
אַנַנְיֵנַיְוַה יוֹגֵנַה מָאםּ דְהְיָאיַנְתַה אוּפָּאסַתֵא

תֵשָׁאם אַהַם סַמוּדְדְהַרְתָא מְרִיתְיוּ-סַמְּסָארַה-סָאגַרָאת
בְּהַוָאמִי נַה צִ׳ירָאת פָּארְתְהַה מַיְי אָוֵשִׁיתַה-צֵ׳תַסָאם

יֵא—אלו אשר; תוּ—אולם; סַרְוָאנִי—את כל; קַרְמָאנִי—המעשים; מַיי—אלי; סַנְנְיַסְיַה—מקדישים; מַת-פַּרָאהּ—מסורים לי; אַנַנְיֵנַה—ללא סייג; אֵוַה—אכן; יוֹגֵנַה—באמצעות תרגול בְּהַקְתִי-יוגה; מָאם—לי; דְהְיָאיַנְתַהּ—הוגים; אוּפָּאסַתֵא—סוגדים; תֵשָׁאם—עבורם; אַהַם—אני; סַמוּדְדְהַרְתָא—הגואל; מְרִיתְיוּ—מוות; סַמְּסָארַה—של הקיום החומרי; סָאגַרָאת—מהאוקיינוס; בְּהַוָאמִי—אני הופך להיות; נַה—לא; צִ׳ירָאת—לאחר זמן רב; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; מַיי—בי; אָוֵשִׁיתַה—שקוע; צֵ׳תַסָאם—עבור אלו אשר מֶחשָׁבם.

הו בן פְּרִיתְהָא, אולם מי שסוגדים לי ומקדישים לי מעשיהם כולם ומסורים לי ללא סייג, מי שמשרתים אותי במסירות, הוגים בי וממקדים בי מֶחשָׁבם תמיד – עבורם הנני הגואל המהיר מים הלידה והמוות.

נאמר כאן בבירור שהדְבֵקים הם ברי מזל, שהרי אישיות אלוה גואל אותם במהרה מן הקיום החומרי. שירות טהור מקנה את ההבנה שאלוהים הוא גדול ושהנשמה הייחודית כפופה לו. חובתה לעסוק בשירותו – ואם אינה עושה זאת, הרי שהיא משרתת את מָאיָא.

קודם נאמר שרק באמצעות שירות מסור ניתן להעריך את האל. מכאן שחובתנו להתמסר לו כליל. מי שמבקש להגיע לקְרִישְׁנַה, צריך למקד בו מֶחשָׁבו כולו. עליו לעבוד למענו בלבד. לא סוג העבודה חשוב, אלא העובדה שזו מוקדשת כולה לקְרִישְׁנַה. זוהי רמתו של שירות מסור. שום הישג אינו קוסם לדָבֵק לבד מהאפשרות לרצות את אישיות אלוה העילאי. משימת חייו היא לספקו, ולמען סיפוק זה הוא נכון להקריב הכול, ממש כמו אַרְגִ׳ונַה בקרב בקוּרוּקְשֵׁתְרַה. התהליך הוא פשוט מאוד: אדם יכול להקדיש עצמו לאלוהים באמצעות משלח ידו, ובו בזמן לעסוק בזמרת הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא. זימרה נשגבת זו מושכת את לב הדָבֵק אל אישיות אלוה.

האל מבטיח כאן לדָבֵק הטהור שעוסק בשירותו גאולה מידית מים הקיום החומרי. אנשים מתקדמים בתרגול יוגה יודעים באמצעות תהליך זה להעביר את נשמתם לכל כוכב, כרצונם. ישנם שמנצלים הזדמנויות שכאלה. אלא שלגבי הדָבֵק נאמר כאן בפירוש שהאל לוקח אותו בעצמו לרקיע הרוחני. הוא אינו צריך להפוך קודם למנוסה ביותר.

בוַרָאהַה פּוּרָאנַה מופיע הפסוק:

נַיָאמִי פַּרַמַם סְתְהָאנַם אַרְצִ׳יר-אָדִי-גַתִים וִינָא
גַרוּדַה-סְקַנְדְהַם אָרוּפְּיַה יַתְהֵצְ׳-צְ׳הַם אַנִיוָאריתַהּ

משמעות הפסוק היא שדָבֵק אינו צריך לתרגל אַשְׁטָאנְגָה-יוֹגָה כדי לעבור לכוכבים הרוחניים. האל לוקח על עצמו את האחריות. הוא אומר כאן בבירור שהוא הופך בעצמו לגואל. ילד תלוי לחלוטין בהוריו, ובדרך זו מעמדו בטוח. כמותו, גם הדָבֵק אינו צריך להתאמץ ולתרגל יוגה כדי לעבור לכוכבים אחרים. זאת משום שהאל בא ברוב חסדו, רכוב על ציפורו, גַרוּדַה, וגואלו מיד מן הקיום החומרי. גם שחיין מעולה שישחה בכל כוחותיו לא יצליח להציל את עצמו בים הגדול. אולם אם מישהו ימשה אותו מהמים, הרי שהצלתו הופכת לקלה מאוד. בדומה לכך מושה האל את הדָבֵק מן הקיום החומרי. עליו רק לתרגל את התהליך הפשוט של תודעת קְרִישְׁנַה ולעסוק בשירות מסור. מכאן שעל הנבון להעדיף את דרך השירות המסור על פני כל שאר הדרכים. זה מאושש בנָארָאיַנִּייַה:

יָא וַי סָאדְהַנַה-סַמְפַּתְתִיהִ פּוּרוּשָׁארְתְהַה-צַ׳תוּשְׁטַיֵא
תַיָא וִינָא תַד אָפְּנוֹתִי נַרוֹ נָארָאיַנָאשְׁרַיַהִ

הפסוק מורה שלא לעסוק בפעילות תועלתנית או בתהליך השכלתני לפיתוח ידע, שהרי המתמסר לאלוה עליון זוכה בכל אותן ברכות שמופקות משאר תהליכי היוגה, משכלתנות, מטקסי פולחן, מהקרבות, ממתן צדקה וכו׳. זוהי ברכתו המיוחדת של השירות המסור.

זימרת שמו הקדוש של קְרִישְׁנַה — הַרֵא קְרִישְׁנַה, הַרֵא קְרִישְׁנַה, קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה, הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה, הַרֵא רָאמַה, רָאמַה רָאמַה, הַרֵא הַרֵא — דיה כדי להביא את הדָבֵק לאלוהים בדרך קלה ומאושרת. שום תהליך דתי אחר לא יביאו ליעד זה.

מסקנת הבְּהַגַוַד-גִּיתָא ניתנת בפרק השמונה-עשר:

סַרְוַה-דְהַרְמָאן פַּרִיתְיַג׳יַה מָאם אֵקַם שַׁרַנַם וְרַגַ׳ה
אַהַם תְוָאם סַרְוַה-פָּאפֵּבְהְיוֹ מוֹקְשַׁיישְׁיָאמִי מָא שׁוּצַ׳הִ

על האדם לנטוש כל תהליך להגשמה רוחנית, לבד משירות מסור בתודעת קְרִישְׁנַה. זה יקנה לו את שלמות החיים העליונה. גם אל לו לחשוש מחטאי עברו, שהרי האל אחראי לו כליל. מכאן שאל-לו לחתור לבדו ולנסות לשווא להגיע לגאולה רוחנית. הבה וכולם ימצאו מקלט באלוה העילאי הכל-יכול, שְׁרִי קְרִישְׁנַה, שהרי זוהי שלמות החיים העליונה.

פסוק 8

מַיְי אֵוַה מַנַה אָדְהַתְסְוַה מַיי בּוּדְדְהִים נִיוֵשַׁיַה
נִיוַסִישְׁיַסִי מַיְי אֵוַה אַתַה אֻוּרְדְהְוַם נַה סַמְשַׁיַהִ

מַיי—בי; אֵוַה—אכן; מַנַהּ—את המֶחשָב; אָדְהַתְסַוַה—מקד; מַיי—בי; בּוּדְּהִים—את התבונה; ניוֵשַׁיַה—השקע; ניוַסִישְׁיַסִי—תחייה; מַיי—בי; אֵוַה—אכן; אַתַהּ אֻוּרְדְהְוַם—מכאן ואילך; נַה—לעולם אין; סַמְשַׁיַהּ—ספק.

מקד מֶחשָבך בי, אישיות אלוה העילאי, והשקע בי תבונתך כולה. אין ספק כי אז תחייה בי תמיד.

מי שעוסק בשירותו של קְרִישְׁנַה, מצוי עמו ביחסים ישירים. אין ספק שמעמדו נשגב מיסודו. דָבֵק אינו חי במישור החומרי – הוא חי בקְרִישְׁנַה. שמו הקדוש של האל אינו שונה מהאל עצמו; ובשעה שהדָבֵק מזמר הַרֵא קְרִישְׁנַה, קְרִישְׁנַה ואונו הפנימי מרקדים על לשונו. כאשר הוא מגיש לו מנחת מזון, קְרִישְׁנַה מקבל את המנחה במישרין, ועם שהדָבֵק אוכל את שאריותיה, הוא זוכה בטבעו של קְרִישְׁנַה. מי שלא עוסק בשירות כזה, לא יבין זאת, אף שהתהליך מומלץ בבְּהַגַוַד-גִיתָא ובספרות וֵדית נוספת.

פסוק 9

אַתְהַה צִ׳יתְתַם סַמָאדְהָאתוּם נַה שַׁקְנוֹשִׁי מַיי סְתְהִירַם
אַבְּהְיָאסַה-יוֹגֵנַה תַתוֹ מָאם אִיצְ׳צְ׳הָאפְּתוּם דְהַנַנְגַ׳יַה

אַתְהַה—אם; צִ׳יתְתַם—את המֶחשָב; סַמָאדְהָאתוּם—למקד; נַה—אין; שַׁקְנוֹשִׁי—אתה מסוגל; מַיי—בי; סְתְהִירַם—באופן יציב; אַבְּהְיָאסַה-יוֹגֵנַה—באמצעות שירות מסור; תַתַהּ—אז; מָאם—אלי; אִיצְ׳צְ׳הָא—שאיפה; אָפְּתוּם—להגיע; דְהַנַם-גַ׳יַה—הו כובש הממון, אַרְג׳וּנַה.

הו אַרְג׳וּנַה כובש הממון, אם אינך מסוגל למקד מֶחשָבך בי תמיד, או אז תרגל את כלליה של בְּהַקְתִי-יוֹגַה, שהרי בדרך זו תתפתח שאיפתך לבוא אלי.

בפסוק זה מתוארים שני תהליכים של בְּהַקְתִי-יוֹגַה. הראשון מתייחס למי שפיתח כבר משיכה עזה ואהבה נשגבת לקְרִישְׁנַה, אישיות אלוה. השני מתאים למי שלא פיתח עדיין משיכה כזו. ישנם כללים שונים שנועדו לסייע לשרויים בדרגה השנייה להתעלות לשלב של זיקה עזה לקְרִישְׁנַה.

בְּהַקְתִי-יוֹגַה מטהרת את החושים. במצבם העכשווי, בקיום חומרי, אלה שקועים תמיד בעינוג חושים, ואינם טהורים כלל. תרגול בְּהַקְתִי-יוֹגַה מטהרם, ועם שהם מְטהרים, הם באים במגע ישיר עם אלוהים. בעולם החומרי, אפשר שנעסוק

בשירותו של אדון כלשהו, אולם שירות כזה אינו מושתת על אהבה, שהרי הוא נעשה בשכר. גם האדון אינו חדור באהבה, כיוון שהוא מקבל את השירות, ומשלם עבורו. בחיים רוחניים לעומת זאת, מתעלה הדָבֵק למישור של אהבה טהורה. שלב זה מושג על-ידי תרגול שירות מסור, שכרוך בהעסקת החושים הנוכחיים. אהבת אלוהים רדומה בלבו של כל אחד. זו מתגלה אמנם, בדרכים שונות, אלא שהיא נגועה באווירה חומרית. צריך לטהר את הלב מהתרועעות חומרית, ולעורר מתרדמתה אותה אהבה טבעית לקְרִישְׁנַה. זהו התהליך כולו.
תרגול כלליה של בְּהַקְתִי-יוֹגַה צריך להיעשות בהדרכתו של מורה רוחני מיומן. זה מבוסס על כמה עקרונות: קימה מוקדמת, רחצה, כניסה למקדש, אמירת תפילות וזימרת הַרֵא קְרִישְׁנַה, איסוף פרחים והצעתם למֻוּרְתִי, בישול מזון למֻוּרְתִי, אכילת פְּרַסָאדַם, וכן הלאה. ישנם אם-כן, כללים שונים. על הדָבֵק לשמוע גם בדרך קבע בְּהַגַוַד-גִיתָא ושְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם מדְבֵקים טהורים. תהליך זה יסייע בידו להתעלות למישור של אהבת אלוהים, ואז התקדמותו לממלכה הרוחנית בטוחה. אין ספק שתרגול בְּהַקְתִי-יוֹגַה על-פי הכללים, תחת הדרכתו של מורה רוחני, מביא לאהבת אלוהים.

פסוק 10

אַבְּהְיָאסֵא ׳פְּי אַסַמַרְתְהוֹ ׳סִי מַת-קַרְמַה-פַּרַמוֹ בְּהַוַה
מַד-אַרְתְהַם אַפִּי קַרְמָאנִי קוּרְוַן סִידְדְהִים אַוָאפְּסְיַסִי

אַבְּהְיָאסֵא—בתרגול; אַפִּי—אם גם; אַסַמַרְתְהַהּ—בלתי מסוגל; אַסִי—אתה; מַת-קַרְמַה—לעבודה למעני; פַּרַמַהּ—מסור; בְּהַוַה—הֱיֵה; מַת-אַרְתְהַם—למעני; אַפִּי—אכן; קַרְמָאנִי—מעשים; קוּרְוַן—בעשותך; סִידְדְהִים—שלמות; אַוָאפְּסְיַסִי—תשיג.

אם אינך מסוגל לקיים את כלליה של בְּהַקְתִי-יוֹגַה, או אז נסה לעבוד למעני, שהרי באמצעות עבודה שכזו תתעלה לשלב השלמות.

גם מי שאינו מסוגל לתרגל את כלליה של בְּהַקְתִי-יוֹגַה בהדרכת מורה רוחני, יכול להתקרב לשלב השלמות. זאת באמצעות עבודה למען האל. בפסוק חמישים וחמישה של הפרק האחד-עשר כבר הסברנו כיצד לבצע עבודה כזו. חשוב כמובן, לתמוך בהפצתה של תודעת קְרִישְׁנַה. דְבֵקים רבים עוסקים בהפצת תודעת קְרִישְׁנַה, ואלה זקוקים לעזרה. מכאן שגם מי שאינו מסוגל לתרגל את כלליה של בְּהַקְתִי-יוֹגַה במישרין, יכול לנסות ולסייע בפעילות שכזו. כל מפעל זקוק לאדמה, הון, ארגון וכוח אדם. ממש כשם שבעל עסק זקוק למקום כדי לנהל את עסקיו,

הון כדי להריץ אותם, כוח אדם כלשהו, וארגון כדי להוסיף ולהתרחב, אלה דרושים גם בשירותו של קְרִישְׁנַה. ההבדל היחידי הוא שאדם חומרני עובד למען עינוג חושיו, ואילו בשעה שעבודה כזו מתבצעת למען סיפוקו של קְרִישְׁנַה, היא רוחנית. מי שכסף בידו, יכול לעזור בבניית משרד או מקדש לצורך הפצתה של תודעת קְרִישְׁנַה. הוא יכול לסייע גם בהוצאת ספרים. שטחי הפעילות הם רבים, עליו רק למצוא עניין באלה. מי שאינו יכול להקריב את תוצאות מעשיו, יכול לפחות להקדיש אחוז כלשהו. שירות שכזה לתודעת קְרִישְׁנַה ירוממו למישור של אהבת אלוהים, ולשלמות.

פסוק 11

אַתְהַיְתַד אַפִּי אַשַׁקְתוֹ ׳סִי קַרְתוּם מַד-יוֹגַם אָשְׁרִיתַהּ
סַרְוַה-קַרְמַה-פְּהַלַה-תְיָאגַם תַתַהּ קוּרוּ יַתָאתְמַוָאן

אַתְהַה—גם אם; אֶתַת—זאת; אַפִּי—גם; אַשַׁקְתַהּ—לא מסוגל; אַסִי—אתה; קַרְתוּם—לעשות; מַת—למעני; יוֹגַם—לשירות מסור; אָשְׁרִיתַהּ—בפנותך; סַרְוַה-קַרְמַה—של כל המעשים; פְּהַלַה—מהפירות; תְיָאגַם—פרישות; תַתַהּ—אז; קוּרוּ—עשֵׂה; יַתַה-אָתְמַה-וָאן—מבוסס בעצמי.

מכל מקום, אם אינך מסוגל לעבוד תוך מודעות לי, נסה רק לוותר על תוצאות מעשיך ולהתבסס בעצמי.

אפשר שמטעמים חברתיים, משפחתיים או דתיים, או בגלל מכשולים אחרים, לא יוכל מישהו אפילו לתמוך בפעילותה של תודעת קְרִישְׁנַה. אפשר שהתקשרות ישירה לתודעת קְרִישְׁנַה תעורר התנגדות מצד בני משפחה, או קשיים דומים. מי שזו בעייתו, מומלץ שיקריב את תוצאות מעשיו למטרה טובה כלשהי. הכללים הוֶדיים מתארים תהליכים שכאלה. מצויים תיאורים רבים של הקרבות וטקסים מיוחדים מביאי ברכה, המקדמים בהדרגה למישור של ידע. גם מי שאינו מעוניין בתודעת קְרִישְׁנַה, אם הוא תורם לבית חולים או למוסד ציבורי כלשהו, הרי שהוא מוותר על תוצאות עמלו הקשה. גם תהליך שכזה מומלץ כאן, כיוון שעל-ידי ויתור על פירות העמל מיטהר המֶחשָׁב בהדרגה, ועם שזה מיטהר, ניתן להבין תודעת קְרִישְׁנַה. תודעת קְרִישְׁנַה אינה תלויה כמובן, בשום התנסות קודמת, שהרי בעצמה יכולה לטהר את המֶחשָׁב. אולם למי שמתקשים לקבלה, מומלץ לנסות ולוותר על פירות עבודתם. שירות לחברה, לקהילה, לעם, למולדת וכו׳ — אלה מומלצים בהקשר זה, ונועדו לרומם בהדרגה למישור של שירות מסור וטהור

לאלוהים. בבְּהַגַוַד-גִיתָא (18.46) נאמר, יַתַהּ פְּרַוְרִיתְתִיר בְּהֻוּתָאנָאם: מי שמבקש להקריב למטרה העליונה, גם אם אינו יודע שזו היא קְרִישְׁנַה, הרי שבאמצעות תהליך ההקרבה יתעלה בהדרגה ויבין שזהו קְרִישְׁנַה.

פסוק 12

שְׁרֵיוֹ הי גְ׳נָאנַם אַבְּהְיָאסָאג׳ גְ׳נָאנָאד דְהְיָאנַם וישִׁישְׁיַתֵא
דְהְיָאנָאת קַרְמַה-פְּהַלַה-תְיָאגַס תְיָאגָאץ׳ צְ׳הָאנְתִיר אַנַנְתַרַם

שְׁרֵיַה—עדיף; הי—אכן; גְ׳נָאנַם—ידע; אַבְּהְיָאסָאת—על פני תרגול; גְ׳נָאנָאת—מאשר ידע; דְהְיָאנַם—מדיטציה; וישִׁישְׁיַתֵא—נחשבת לטובה יותר; דְהְיָאנָאת—מאשר מדיטציה; קַרְמַה-פְּהַלַה-תְיָאגַהּ—ויתור על פירות המעשים; תְיָאגָאת—מתוך פרישות; שָׁאנְתִיהּ—שלווה; אַנַנְתַרַם—בלתי פוסקת.

אם גם תהליך זה אינך יכול ליישם, או אז עסוק בפיתוח ידע. הגות מכל מקום, עדיפה על ידע, וויתור על פירות המעשה עדיף עוד יותר. זאת משום שפרישות שכזו מקנה שלווה.

כפי שנזכר בפסוקים קודמים, ישנם שני תהליכים של שירות מסור: דרך כללים, ודרך של זיקה ואהבה לאישיות אלוה. מי שאינם מסוגלים לתרגל את כלליה של תודעת קְרִישְׁנַה, או אז מוטב שיפתחו ידע, שהרי זה יביאם להבנת מעמדם האמיתי. הידע יתפתח בהדרגה לשלב של הגות, ומהגות, בהדרגה, יוכלו ללמוד אודות אישיות אלוה. תוך כדי פיתוח ידע, ישנם תהליכים שמלמדים שהאדם עצמו הוא העליון. מי שאינו מסוגל לעסוק בשירות מסור, עדיף כי יעסוק בסוג כזה של הגות. אם גם הגות כזו היא קשה מדי, הוֶדות מורות על חובות שונות בהתאם למעמדו של האדם – בְּרָאהְמַנַה, קְשַׁתְרִייַה, וַיְשְׁיַה ושֻׁודְרַה. אלה מתוארות בפרק האחרון של הבְּהַגַוַד-גִיתָא. אלא שבכל מקרה יש לוותר על פירות או תוצאות המעשה; כלומר, להקדיש את תוצאות הקַרְמַה למטרה טובה כלשהי.
לסיכום, ישנן שתי דרכים להגשמת המטרה העליונה – התחברות לאישיות אלוה: האחת היא פיתוח הדרגתי, ואילו השנייה היא ישירה. שרות מסור בתודעת קְרִישְׁנַה הוא התהליך הישיר, ואילו האחר כרוך בוויתור על פירות המעשה. מוויתור שכזה מתעלים למישור הידע, אחר כך להגות, ואז להבנת נשמת-העל, ולבסוף להבנת אישיות אלוה. עלינו לבחור בין שניים אלה. אולם התהליך הישיר אינו אפשרי לכל אחד; ומכאן שגם לתהליך העקיף חשיבות כלשהי. לאַרְג׳וּנַה כמובן, לא הומלץ התהליך העקיף, שהרי כבר היה שרוי בשלב של אהבה ושירות.

זה נועד לאחרים, שלא הגיעו לשלב כזה. אלה צריכים לנקוט בתהליך ההדרגתי של פרישות, ידע, הגות, והבנת נשמת-העל והבְּרַהְמַן. מכל מקום, הבְּהַגַוַד-גִיתָא כולה מדגישה את התהליך הישיר ומורה לכול לתרגלו ולהתמסר לאישיות אלוה, קְרִישְׁנַה.

פסוקים 14 - 13

אַדְוֶשְׁטָא סַרְוַה-בְּהֻוּתָאנָאםּ מַיְתְרַהּ קַרוּנַּהּ אֵוַה צַ׳ה
נירְמַמוֹ נירַהַנְקָארַהּ סַמַה-דוּהְקְהַה-סוּקְהַהּ קְשַׁמִי

סַנְתוּשְׁטַהּ סַתַתַםּ יוֹגִי יַתָאתְמָא דְרִידְהַה-נישְׁצַ׳יַהּ
מַיְי אַרְפִּיתַה-מַנוֹ-בּוּדְדְהִיר יוֹ מַד-בְּהַקְתַהּ סַה מֵא פְּרִייַהּ

אַדְוֶשְׁטָא—אינו מקנא; סַרְוַה-בְּהֻוּתָאנָאם—בכל ישויות החיים; מַיְתְרַהּ—ידיד; קַרוּנַּהּ—מיטיב; אֵוַה—אכן; צַ׳ה—גם; נירְמַמַהּ—ללא תחושת בעלות; נירַהַנְקָארַהּ—ללא עצמי כוזב; סַמַה—שווה; דוּהְקְהַה—בצער; סוּקְהַהּ—ובשמחה; קְשַׁמִי—ניחן בסבלנות; סַנְתוּשְׁטַהּ—מסופק; סַתַתַם—תמיד; יוֹגִי—פועל במסירות; יַתַה-אָתְמָא—שולט בעצמו; דְרִידְהַה-נישְׁצַ׳יַהּ—החלטי; מַיי—בי; אַרְפִּיתַה—שקוע; מַנַהּ—מֶחשָׁב; בּוּדְדְהִיהּ—תבונה; יַהּ—מי ש-; מַת-בְּהַקְתַהּ—דָבֵק שלי; סַהּ—הוא; מֵא—לי; פְּרִייַהּ—יקר.

מי שאינו מקנא באיש והוא ידיד ומיטיב עם ישויות החיים כולן, שאינו חושב דבר לקניינו והוא פטור מעצמי כוזב, שנשאר יציב בשמחה ובצער, ניחן בסבלנות, מסופק תמיד ושולט בעצמו, מי שעוסק בשירותי המסור בהחלטיות ומֶחשָׁבו ותבונתו ממוקדים בי – דָבֵק כזה יקר לי מאוד.

האל חוזר בשני הפסוקים הללו ומתייחס לשירות טהור, ומתאר את מעלותיו הנשגבות של דָבֵק טהור. דָבֵק שכזה אינו מוטרד בשום מצב, גם אינו מקנא באיש; הוא אינו הופך אפילו לאויב של אויבו. הוא חושב, "איבתו של אדם זה כלפי מקורה בחטאי מן העבר. מוטב לי שאסבול מאשר אמחה כנגדו." בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (10.14.8) נאמר, תַת תֵא ׳נוּקַמְפָּאםּ סוּ-סַמִיקְשַׁמָאנוֹ בְּהוּנְגָ׳אנַה אֵנָאתְמַה-קְרִיתַםּ ויפָּאקַם. כל אימת שהדָבֵק שרוי במצוקה או קשיים, הוא מקבל זאת כחסדו של האל. הוא חושב, "בגלל חטאי בעבר היה עלי לסבול הרבה יותר. רק בחסדו של האל איני מקבל את מלוא העונש שמגיע לי. בחסדו אני מקבל רק מעט-מזעֵיר." גם לנוכח מצוקה הוא נשאר שליו, רגוע וסובלני. הדָבֵק מיטיב עם כולם, אפילו עם אויביו. נירְמַמַה פירושו שאינו מייחס חשיבות רבה לכאב

או לאי-נוחות שמקורם בגוף, שהרי הוא יודע שאינו גופו. הוא אינו מזדהה עם גופו, ופטור מתפיסה עצמית כוזבת ושווה ביחסו לשמחה ולצער. הוא סבלני ומאופק, ומסופק מכל שמזדמן לו בחסדו של האל. הוא אינו מתייגע עבור דברים שהשגתם כרוכה במאמץ רב; משום כך הוא עליז תמיד. מאחר שהוא ממלא כליל אחר הוראות מורו הרוחני, הרי שהוא יוגי מושלם, וכיוון שהוא שולט בחושיו, הרי שהוא החלטי ובעל יכולת התמדה. טיעונים כוזבים לא יטוהו, ואיש לא יזיזו מהחלטיותו בשירותו המסור. מאחר שהוא מודע כולו שקְרִישְׁנַה הוא אלוהים הנצחי, הרי שאיש לא יכול להטרידו. מעלות אלה כולן מאפשרות לו למקד את מֶחשָבו ותבונתו כליל באל. אין ספק כי שירות מסור ברמה שכזו נדיר מאוד, אלא שקיום כללי השירות המסור מביא לזה. יתר על כן, האל אומר שדָבֵק שכזה הוא יקר לו מאוד. זאת משום שהוא מתרצה ממעשיו שמתבצעים כולם בתודעת קְרִישְׁנַה מלאה.

פסוק 15

יַסְמָאן נוֹדְוִיגַ׳תֶא לוֹקוֹ לוֹקָאן נוֹדְוִיגַ׳תֶא צַ׳ה יַהַ
הַרְשָׁאמַרְשַׁה-בְּהַיוֹדְוֵגַיְר מוּקְתוֹ יַהַ סַה צַ׳ה מֶא פְּרִייַהַ

יַסְמָאת—מי שממנו; נַה—לא; אוּדְוִיגַ׳תֶא—מוטרדים; לוֹקַהּ—אנשים; לוֹקָאת—מהאנשים; נַה—לעולם לא; אוּדְוִיגַ׳תֶא—מוטרד; צַ׳ה—גם; יַהַ—מי ש-; הַרְשַׁה—משמחה; אַמַרְשַׁה—מצער; בְּהַיַה—מפחד; אוּדְוֵגַיְהַ—מחרדה; מוּקְתַהּ—משוחרר; יַהַ—מי ש-; סַהַ—הוא; צַ׳ה—גם; מֶא—לי; פְּרִייַהַ—יקר.

מי שאינו מקשה על איש, גם אינו נטרד מאיש, נשאר יציב בשמחה ובצער ושווה נפש לפחד וחרדה, יקר לי מאוד.

מתוארות כאן תכונות נוספות של דָבֵק. דָבֵק שכזה אינו מטיל איש לקשיים, לחרדה, לפחד או לחוסר סיפוק. מכיוון שהוא מיטיב עם כולם, הרי שלא יגרום חרדה לאיש. הוא גם אינו נטרד כאשר מנסים ומציקים לו. בחסדו של האל הוא מתורגל כל כך, עד כי אינו נטרד משום הפרעה חיצונית. למעשה, כיוון שהוא שקוע בתודעת קְרִישְׁנַה ועוסק בשירות מסור תמיד, הרי שאינו מושפע מן הסובב אותו. אדם חומרני עולץ בדרך כלל לנוכח עינוג חושים גופני, אולם נעצב לנוכח זכייתם של אחרים ונמלא קנאה. הוא מפחד מנקמת אויבו, ומיואש לנוכח אי-הצלחה. דָבֵק שנשאר נשגב ובלתי מופרע מהפרעות שכאלה, יקר מאוד לקְרִישְׁנַה.

פסוק 16

אַנַפֵּקְשַׁהּ שׁוּצ׳יר דַקְשַׁה אוּדָאסִינוֹ גַתַה-וְיַתְהַהּ
סַרְוָארַמְבְּהַה-פַּרִיתְיָאגִי יוֹ מַד-בְּהַקְתַהּ סַה מֵא פְּרִייַהּ

אַנַפֵּקְשַׁהּ—נייטרלי; שׁוּצ׳יה—טהור; דַקְשַׁהּ—מיומן; אוּדָאסִינַהּ—חסר דאגות; גַתַה-וְיַתְהַהּ—משולל סבל; סַרְוַה-אָרַמְבְּהַה—על כל המאמצים; פַּרִיתְיָאגִי—וויתר; יַהּ—מי ש-; מַת-בְּהַקְתַהּ—דָבֵק שלי; סַהּ—הוא; מֵא—לי; פְּרִייַהּ—יקר.

דָבֵק שאינו תלוי במהלך הפעולות הרגיל, והוא טהור, מיומן, חסר דאגות, משולל כל סבל, ואינו חותר לתוצאה כלשהי, יקר לי מאוד.

דָבֵק מקבל כסף כאשר זה מוצע לו, אולם אינו נלחם עבורו. אם זה בא כמעצמו, בחסדו של האל, הוא אינו נסער. הוא מתרחץ באופן טבעי לפחות פעמיים ביום, ומשכים קום לשירותו המסור. רק טבעי שהוא נקי מבפנים ומבחוץ. הוא בקיא בכול, שהרי הוא יודע את תמצית כל פעולות החיים ומשוכנע בסמכות הכתובים. לעולם אינו מצדד בקבוצה או בצד מסוים; משום כך הוא חסר דאגות. הוא גם אינו סובל, כיוון שהוא פטור מכל זהויות חיצוניות; הוא יודע שגופו הוא בסך הכול זהות חיצונית, ומשום כך אינו מושפע מכאב גופני. דָבֵק טהור אינו משקיע מאמציו בדבר שנוגד את עקרונות השירות המסור. בניית מבנה גדול למשל, כרוכה בהשקעת כוחות רבים. דָבֵק לא יעשה דבר שכזה אם אינו מועיל להתקדמותו בשירות מסור. אפשר שיבנה מקדש לאל, ועבורו ייקח על עצמו דאגות לאינספור, אולם לא יבנה בית גדול לצרכיו האישיים.

פסוק 17

יוֹ נַה הְרִישְׁיַתִי נַה דְוֵשְׁטִי נַה שׁוֹצַ׳תִי נַה קָאנְקְשַׁתִי
שׁוּבְּהָאשׁוּבְּהַה-פַּרִיתְיָאגִי בְּהַקְתִימָאן יַהּ סַה מֵא פְּרִייַהּ

יַהּ—מי ש-; נַה—לעולם אינו; הְרִישְׁיַתִי—עולץ; נַה—לעולם אינו; דְוֵשְׁטִי—נעצב; נַה—לעולם אינו; שׁוֹצַ׳תִי—מקונן; נַה—לעולם אינו; קָאנְקְשַׁתִי—משתוקק; שׁוּבְּהַה—מן המבורך; אַשׁוּבְּהַה—מן הבלתי מבורך; פַּרִיתְיָאגִי—מתנזר; בְּהַקְתִי-מָאן—דָבֵק; יַהּ—מי ש-; סַהּ—הוא; מֵא—לי; פְּרִייַהּ—יקר.

מי שאינו עולץ, גם לא מתעצב, שאינו מקונן, גם לא משתוקק, ומתנזר מן המבורך ומן הלא מבורך כאחד – דָבֵק כזה יקר לי מאוד.

דָבֵק טהור אינו עולץ, גם לא מתעצב, לנוכח זכייה או אובדן חומריים. הוא גם אינו להוט מדי לזכות בבן או בתלמיד, וגם אינו מדוכדך בהעדרם. הוא אינו מקונן על אובדן דבר יקר, גם אינו מאוכזב אם אינו משיג את מבוקשו. הוא נשאר נשגב לנוכח המבורך והבלתי מבורך, כגון מעשי חטא. הוא נכון לכל סכנה למען סיפוקו של האל, ודבר לא מהווה מכשול בפני שירותו המסור. דָבֵק שכזה יקר לקְרִישְׁנַה מאוד.

פסוקים 19 - 18

סַמַהּ שַׁתְרַוּ צַ׳ה מִיתְרֵא צַ׳ה תַתְהָא מָאנָאפַּמָאנַיוֹהּ
שִׁיתוֹשְׁנַה-סוּקְהַה-דוּהְקֶהֵשׁוּ סַמַהּ סַנְגַה-וִיוַרְגִ׳יתַהּ

תוּלְיַה-נִינְדָא-סְתוּתִיר מַוּנִי סַנְתוּשְׁטוֹ יֵנַה קֵנַצִ׳ית
אַנִיקֵתַהּ סְתְהִירַה-מַתִיר בְּהַקְתִימָאן מֵא פְּרִייוֹ נַרַהּ

סַמַהּ—שווה; שַׁתְרַוּ—כלפי אויב; צַ׳ה—גם; מִיתְרֵא—כלפי ידיד; צַ׳ה—גם; תַתְהָא—כך; מָאנַה—בכבוד; אַפַּמָאנַיוֹהּ—בקלון; שִׁיתַה—בקור; אוּשְׁנַה—בחום; סוּקְהַה—בשמחה; דוּהְקֶהֵשׁוּ—ובצער; סַמַהּ—שומר על איזונו; סַנְגַה-וִיוַרְגִ׳יתַהּ—משוחרר מחברה רעה; תוּלְיַה—שווה; נִינְדָא—בגנאי; סְתוּתִיהּ—בתהילה; מַוּנִי—שותק; סַנְתוּשְׁטַהּ—מסופק; יֵנַה קֵנַצִ׳ית—מכל דבר; אַנִיקֵתַהּ—ללא מקום מגורים; סְתְהִירַה—יציבה; מַתִיהּ—אשר החלטיותו; בְּהַקְתִי-מָאן—עוסק בשירות מסור; מֵא—לי; פְּרִייַהּ—יקר; נַרַהּ—אדם.

מי ששווה ביחסו לידידים ולאויבים ושומר על איזונו לנוכח כבוד וקלון, חום וקור, שמחה וצער, תהילה וגנאי; מי שנשמר מחברה רעה ותמיד שותק ומסופק; מי שאינו נותן דעתו למקום מגורים, הוא יציב בידע ועוסק בשירות מסור — דָבֵק כזה יקר לי מאוד.

דָבֵק נשמר תמיד מחברה רעה. לעיתים מפארים את מעשיו ולעיתים מגנים; כזהו טבעה של החברה האנושית. אלא שהדָבֵק אינו מושפע מכבוד וקלון או שמחה וצער מלאכותיים שכאלה. הוא סבלני מאוד, ואינו מדבר אלא בנושאים הקשורים בקְרִישְׁנַה. משום כך הוא נקרא שתקן. שתיקה אין פירושה לא לדבר, אלא לא לדבר שטויות. מותר לדבר רק דברים חשובים, והחשוב מכל עבור הדָבֵק זה לדבר למען אלוהים. הדָבֵק מאושר בכל מצב; לעיתים ארוחתו עשירה ולעיתים דלה, אולם הוא מסופק תמיד. גם אינו דואג לתנאי מגורים. אפשר שיישן תחת עץ, ולעיתים, בבניין מפואר; אלא שאינו נמשך לאף אחד מאלה. הוא נקרא יציב כיוון שהוא

יציב בהתמדה ובידע. ישנה אמנם חזרה כלשהי בתיאור המעלות הללו, אלא שזו נועדה להדגיש את חשיבותן לדָבֵק. ללא אלה, לא ניתן להיות דָבֵק טהור. הַרָאו אַבְּהַקְתַסְיַה קוּתוֹ מַהַד-גוּנָאהַ: מי שאינו דָבֵק, אינו ניחן במעלות טובות. מכאן שמעלות אלה צריכות להיות קניינו של מי שרוצה להיחשב לדָבֵק. הדָבֵק אינו מתאמץ כמובן, להשיג את אלה בנפרד; עצם עיסוקו בתודעת קְרישְׁנַה מסייע לפיתוחן.

פסוק 20

יֵא תוּ דְהַרְמָאמְרִיתַם אידַם יַתְהוֹקְתַם פַּרְיוּפָּאסַתֵא
שְׁרַדְדַדְהָאנָא מַת-פַּרַמָא בְּהַקְתָאס תֵא 'תִיוַה מֵא פְּרִייָאהַ

יֵא—אלו אשר; תוּ—אבל; דְהַרְמַה—של הדת; אַמְרִיתַם—הנקטר; אידַם—הזה; יַתְהָא—כפי ש-; אוּקְתַם—נאמר; פַּרְיוּפָּאסַתֵא—מועסקים לחלוטין; שְׁרַדְדַדְהָאנָאהַ—באמונה; מַת-פַּרַמָאהַ—עושים אותי, קְרישְׁנַה למטרה העליונה; בְּהַקְתָאהַ—דְבֵקים; תֵא—הללו; אַתִיוַה—מאוד מאוד; מֵא—לי; פְּרִייָאהַ—יקרים.

מי שפוסעים בנתיב הנצחי של השירות המסור, שקועים בו באמונה מלאה ועושים אותי למטרתם העליונה – אלה מאוד מאוד יקרים לי.

בפרק זה, מפסוק 2 ועד סופו – מ-מַיְי אָוֵשְׁיַה מַנוֹ יֵא מָאם ("מקד מֶחשָׁבך בי") ועד ל-יֵא תוּ דְהַרְמָאמְרִיתַם אידַם ("הדת של העיסוק הנצחי") – האל מסביר דרכים כיצד לקרוב אליו באמצעות שירות נשגב. דרכים אלה יקרות לו מאוד, כמו גם מי שמתרגלן. אַרְג'וּנַה שואל מי עדיף, מי שצועד בנתיב הבְּרַהְמַן הבלתי אישי, או מי שעוסק בשירות אישי לאישיות אלוה, והאל משיב במפורש, ששירות מסור לאישיות אלוה הוא הנעלה מן התהליכים להגשמה רוחנית כולם. במילים אחרות, פרק זה מורה שבחברה טובה, מתפתחת באדם זיקה לשירות מסור. או אז הוא פונה למורה רוחני ומתחיל לשמוע, לזמר ולקיים את כללי השירות המסור. עם שאמונתו, זיקתו ומסירותו גוברות, הוא שוקע כליל בשירות נשגב לאל. זהו הנתיב שמומלץ בפרק; אין כל ספק ששירות מסור מהווה הנתיב המוחלט היחיד להגשמה עצמית, או להגעה לעליון. התפיסה הבלתי אישית של האמת המוחלטת מומלצת בפרק זה כל עוד לא נכון האדם להתמסר לתהליך ההגשמה העצמית. במילים אחרות, כל עוד לא זכה להתרועע עם דָבֵק טהור, אפשר שתפיסה כזו מועילה כלשהו. שהרי מתרגלה לומד לפעול מבלי לצפות לגמול, הוא עוסק בהגות ומפתח ידע אודות רוח וחומר. ללא חברתו של דָבֵק טהור, יש באלה

תועלת. אולם למרבה המזל, מי שחפץ לעסוק בתודעת קְרִישְׁנַה ובשירות מסור במישרין, אינו צריך להתקדם צעד אחר צעד לעבר הגשמה רוחנית. כפי שמתואר בששת הפרקים האמצעיים, השירות המסור הוא טבעי ומהנה הרבה יותר. הדָבֵק אינו נטרד אפילו לגבי צרכיו הגופניים ושמירת נשמתו וגופו יחדיו, שהרי האל דואג בחסדו לכל אלה מוכנית.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתיוֶדָאנְתַה בפרק השניים-עשר של שְׂרִימַד-בְּהַגַוַד-גִיתָא שדן בשירות מסור.

פרק 13

טבע, הנהנה ותודעה

פסוקים 1 - 2

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
פְּרַקְרִיתִים פּוּרוּשַׁם צַ׳יְוַה קְשֵׁתְרַם קְשֵׁתְרַה-גְ׳נַּם אֵוַה צַ׳ה
אֵתַד וֵדִיתוּם אִיצְ׳צְ׳הָאמִי גְ׳נָאנַם גְ׳נֵיַם צַ׳ה קֵשַׁוַה

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
אִידַם שַׁרִירַם קַוּנְתֵיַה קְשֵׁתְרַם אִיתְי אַבִּהִידְהִייַתֵא
אֵתַד יוֹ וֵתְתִי תַם פְּרָאהוּהּ קְשֵׁתְרַה-גְ׳נַּה אִיתִי תַד-וִידַהּ

אַרְג׳וּנַהּ אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; פְּרַקְרִיתִים—טבע; פּוּרוּשַׁם—הנהנה; צַ׳ה—גם; אֵוַה—אכן; קְשֵׁתְרַם—השדה; קְשֵׁתְרַה-גְ׳נַּם—יודע השדה; אֵוַה—אכן; צַ׳ה—גם; אֵתַת—את כל זאת; וֵדִיתוּם—לדעת; אִיצְ׳צְ׳הָאמִי—אני רוצה; גְ׳נָאנַם—ידע; גְ׳נֵיַם—מושא הידע; צַ׳ה—גם; קֵשַׁוַה—הו קְרִישְׁנַה; שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; אִידַם—הזה; שַׁרִירַם—הגוף; קַוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; קְשֵׁתְרַם—השדה; אִיתִי—כך; אַבִּהִידְהִייַתֵא—מכונה; אֵתַת—אותו; יַהּ—מי ש-; וֵתְתִי—יודע; תַם—לו; פְּרָאהוּהּ—קראו; קְשֵׁתְרַה-גְ׳נַּהּ—יודע השדה; אִיתִי—כך; תַת-וִידַהּ—היודעים זאת.

אַרְג׳וּנַה אמר: הו קְרִישְׁנַה יקירי, ברצוני לדעת אודות פְּרַקְרִיתִי (טבע) ופּוּרוּשַׁה (הנהנה), אודות השדה ויודע השדה, ואודות ידע ומושא ידע.
אישיות אלוה העילאי אמר: הו בן קוּנְתִי, גוף זה נקרא השדה, והיודע אותו נקרא יודע השדה.

אַרְג׳וּנַה שואל לגבי פְּרַקְרִיתִי (טבע), פּוּרוּשַׁה (הנהנה), קְשֵׁתְרַה (השדה), קְשֵׁתְרַה-גְ׳נַּה (יודע השדה), ידע ומושא הידע. קְרִישְׁנַה משיב ואומר שהגוף נקרא השדה, והיודע אותו, נקרא יודע השדה. הגוף מהווה שדה פעילותה של הנשמה המותנית. זו כלואה בקיום חומרי ומנסה לשלוט בטבע החומרי. שדה פעולתה מותאם למידת יכולתה לשלוט. שדה הפעולה הוא הגוף. ומהו גוף זה? הגוף מורכב מחושים. נשמה מותנית כמהה לעינוג חושים, וגופה, או שדה הפעולות, מותאם ליכולת הנאתה. משום כך זה נקרא קְשֵׁתְרַה, או שדה פעילותה של הנשמה המותנית. העצמי שבגוף, שאינו אמור להזדהות עם גופו, נקרא

קְשֶׁתְרַה-גְ׳נַּה, או יודע השדה. לא קשה להבין את ההבדל שבין השדה ליודעו, או בין הגוף ליודע הגוף. כל אחד חווה בתמורות הרבות שחלות בגופו מילדות לזקנה, אף שהוא נשאר הוא עצמו. מכאן שישנו הבדל בין יודע שדה הפעולות לבין השדה עצמו. בדרך זו יכולה נשמה מותנית להבין שהיא שונה מגופה. בראשית הספר הוסבר – דֶהינוֹ ׳סְמין – שישות החיים מצויה בגוף. הגוף משתנה מילדות לבחרות ולזקנה, ובעל הגוף מודע לשינויים אלה. הוא מוגדר כקְשֶׁתְרַה-גְ׳נַּה. אנו נוטים לחשוב, ״אני מאושר״, ״אני גבר״, ״אני אישה״, ״אני כלב״, ״אני חתול״. אלה הן זהויות גופניות של היודע. אלא שהוא עצמו שונה מהגוף. אנו משתמשים בחפצים רבים – בגדים למשל – אולם אנו יודעים שאנו שונים מאלה. אם נתעמק כלשהו, נוכל להבין באופן דומה, שאנו שונים מהגוף. אני, אתה, וכל אחד בעל-גוף, נקרא קְשֶׁתְרַה-גְ׳נַּה, או יודע שדה הפעולה, ואילו הגוף נקרא קְשֶׁתְרַה, או שדה הפעולה עצמו.

ששת הפרקים הראשונים של הבְּהַגַוַד-גִיתָא מתארים את יודע הגוף (ישות החיים) והתנאים להבנת האל העליון. ששת הפרקים האמצעיים מתארים את האל ואת היחסים שבין הנשמה הייחודית לבין נשמת-העל בתוך שירות מסור. אלה מבססים את מעמדו העליון של אישיות אלוה, לעומת מעמדה הכפוף של הנשמה הייחודית. ישויות החיים כפופות תמיד, וסבלן מקורו בשכחת העובדה הזו. תואר גם, שעם שהן נעורות באמצעות פעילות רוחנית, הריהן פונות לאלוהים מתוך מניעים שונים – מצוקה, מחסור, סקרנות וחיפוש אחר האמת. החל מן הפרק השלושה-עשר מוסבר כיצד באה ישות החיים במגע עם הטבע החומרי, וכיצד זו נגאלת בידי האל בדרכים שונות – פעילות תועלתנית, פיתוח ידע ושירות מסור. מוסבר גם כיצד ישות החיים, אף ששונה מגופה החומרי, נקשרת אליו בדרך כלשהי.

פסוק 3

קְשֶׁתְרַה-גְ׳נַּם צָ׳אפִּי מָאם וִידְדְהִי סַרְוַה-קְשֶׁתְרֵשוּ בְּהָארַתַה
קְשֶׁתְרַה-קְשֶׁתְרַגְ׳נַיוֹר גְ׳נָאנַם יַת תַג׳ גְ׳נָאנַם מַתַם מַמַה

קְשֶׁתְרַה-גְ׳נַּם—יודע השדה; צַ׳ה—גם; אַפִּי—אכן; מָאם—אותי; וִידְדְהִי—דע; סַרְוַה—כולם; קְשֶׁתְרֵשוּ—בגופים; בְּהָארַתַה—הו נצר בְּהָארַתַה; קְשֶׁתְרַה—של שדה הפעילויות (הגוף); קְשֶׁתְרַה-גְ׳נַיוֹה—ושל יודע השדה; גְ׳נָאנַם—ידע; יַת—זה אשר; תַת—הוא; גְ׳נָאנַם—ידע; מַתַם—דעה; מַמַה—שלי.

הו נצר בְּהַרַתַה, דע כי גם אני הוא היודע בגופים כולם, והבנת הגוף ויודעו נקראת ידע. זו דעתי.

לימודם של הגוף ויודעו, הנשמה ונשמת-העל, מורכב משלושה נושאים: אלוהים, ישות החיים וחומר. בכל שדה פעולות, או בכל גוף, ישנן שתי נשמות – הנשמה הייחודית ונשמת-העל. נשמת-העל הוא התרחבות מוחלטת של אישיות אלוה העילאי, קְרִישְׁנַה. קְרִישְׁנַה אומר "גם אני הוא היודע, אלא שאיני היודע הייחודי שבגוף. אני היודע העילאי. אני מצוי בכל גוף כפַּרַמָאתְמָא, או כנשמת-העל."

לימוד מעמיק של שדה הפעולות ויודעו, על פי הבְּהַגַוַד-גִּיתָא, מקנה ידע אמיתי. הריבון אומר, "אני יודע שדה הפעולות שבכל גוף ייחודי." הישות הייחודית מכירה אולי את גופה, אך לא את גוף זולתה. ואילו אישיות אלוה, שמצוי כנשמת-העל בכל גוף, יודע הכול אודות הגופים כולם. הוא מכיר את כל מיני החיים, על גופיהם השונים. אזרח יודע הכול אודות חלקת אדמתו, בעוד שהמלך יודע בנוסף לארמונו, אודות חלקותיהם של כל הנתינים. בדומה לכך, אנו היננו אדוני גופנו הייחודי, בעוד שאלוהים הוא אדון כל הגופים. ממש כשם שהמלך הוא אדונה המקורי של ממלכתו, אישיות אלוה הוא אדונם העליון של הגופים כולם.

הגוף מורכב מחושים, ואלוהים הוא הְרִישִׁיקֵשַׁה, או "שליט החושים". הוא שליטם המקורי של החושים, ממש כשם שמלך הוא השולט הראשי בנעשה בממלכתו; הנתינים הם בסך הכול שליטים משניים. האל אומר, "גם אני היודע." פירושו של דבר שהוא היודע העילאי; שהרי הנשמה הייחודית יודעת רק אודות גופה שלה. בספרות הוֵדית נאמר:

קְשֵׁתְרָאנִי הִי שַׁרִירָאנִי בִּיגַ'ם צָ'אפִּי שׁוּבְּהָאשׁוּבְּהֵא
תָאנִי וֵתְתִי סַה יוֹגָאתְמָא תַתַהּ קְשֵׁתְרַה-גְ'נַּה אוּצְ'יַתֵא

גוף זה נקרא קְשֵׁתְרַה, ובתוכו משתכן יודע הגוף, ועמו האל העליון, שיודע את השניים – את הגוף ואת יודעו. הוא נקרא משום כך יודע השדות כולם. עתה יתואר ההבדל שבין שדה הפעולות, יודע הפעולות, והיודע העילאי. גְ'נָאנַה, על-פי הספרות הוֵדית, זהו ידע מושלם אודות מעמדו של הגוף, מעמדה של הנשמה הייחודית ומעמדו של נשמת-העל. זוהי דעתו של קְרִישְׁנַה. ידע פירושו הבנת הזהות והשוני שבין הנשמה לנשמת-העל. ידע שאינו מכיל את הבנת שדה הפעולות ויודעו, אינו מושלם. חשוב להבין את מעמדם של פְּרַקְרִיתִי (טבע), פּוּרוּשַׁה (הנהנה מהטבע), ואִישְׁוַרַה (היודע אשר שולט בטבע, כמו גם בנשמה הייחודית). אין לבלבל ביניהם ובין תפקודיהם השונים, ממש כשם שאין לבלבל בין הצובע, לצבעים, ולכַּן הציור. העולם החומרי הוא שדה הפעולות, או הטבע, וישות החיים מתענגת על הטבע. אלא שמעל שניהם מצוי שליט עליון, אישיות אלוה. בשפת הוֵדות (בשְׁוֵתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד 1.12) נאמר, בְּהוֹקְתָא בְּהוֹגְיַם פְּרֵירִיתָארַם צַ'ה מַתְוָא/ סַרְוַם פְּרוֹקְתַם תְּרִי-וִידְהַם בְּרַהְמַם אֶתַת. הבְּרַהְמַן נתפס בשלוש צורות: פְּרַקְרִיתִי היא בְּרַהְמַן כשדה הפעולות, גם הגִ'יוַה (הנשמה

הייחודית) היא בְּרַהְמַן, שמנסה לשלוט בטבע החומרי, וגם השולט בשתיים הוא בְּרַהְמַן, אלא שהוא השליט האמיתי.
הפרק יסביר גם שמבין שני היודעים, האחד מוּעד לטעויות, בעוד שהאחר אינו מוּעד לעולם. האחד עליון, והשני כפוף. מי שסבור כי שניים אלה הם למעשה אחד, הרי שהוא סותר את אישיות אלוה, שאומר כאן שבפירוש, "גם אני הוא יודע שדה הפעולות." מי שטועה לחשוב חֶבֶל לנָחָש – אינו יודע. הגופים הם רבים ושונים, וכמותם גם בעליהם. הגופים השונים מקורם ביכולתן השונה של הנשמות הייחודיות לשלוט בטבע החומרי. אלא שבאלה כולם מצוי גם העליון, כשליט. המילה צַ׳ה היא רבת משמעות, שהרי היא מורה על כלל מספרם של הגופים. זוהי דעתו של שְׁרִילַה בַּלַדֵוַה וידְיָאבְּהֻוּשַׁנַה. קְרִישְׁנַה הוא נשמת-העל שמצוי בכל גוף בנוסף לנשמה הייחודית. הוא אומר כאן שידע אמיתי פירושו לדעת שנשמת-העל שולט בשדה הפעולות, כמו גם בנהנה המוגבל.

פסוק 4

תַת קְשֵׁתְרַם יַץ׳ צַ׳ה יָאדְרִיק צַ׳ה יַד-ויקָארי יַתַשׁ צַ׳ה יַת
סַה צַ׳ה יוֹ יַת-פְּרַבְּהָאוַשׁ צַ׳ה תַת סַמָאסֵנַה מֵא שְׂרִינוּ

תַת—הזה; קְשֵׁתְרַם—שדה הפעולה; יַת—מהו; צַ׳ה—גם; יָאדְרִיק—איך הוא; צַ׳ה—גם; יַת—שהם שלו; ויקָארי—שינויים; יַתַה—מניין; צַ׳ה—גם; יַת—מה; סַה—הוא; צַ׳ה—גם; יַה—אשר; יַת—שהיא שלו; פְּרַבְּהָאוַה—השפעה; צַ׳ה—גם; תַת—זה; סַמָאסֵנַה—בקצרה; מֵא—ממני; שְׂרִינוּ—שמע.

עתה שמע נא בקצרה אודות שדה הפעולה ומהם מרכיביו, מה תמורותיו, מניין נוצר, מיהו יודעו, ומה השפעותיו.

האל יסביר עתה את מעמדם היסודי של שדה הפעולה ויודעו; ממה מורכב הגוף, מהם יסודותיו, מי שולט בפעילותו, כיצד חלות בו תמורות ומה מקורן, סיבותיהן וגורמיהן, מהי מטרתה העליונה של ישות החיים, ומה דמותה הממשית – נקודות אלה כולן הן רבות חשיבות. חשוב גם לדעת את ההבדל שבין הנשמה הייחודית לבין נשמת-העל והשפעותיהם השונות, יכולותיהם וכו׳. נושאים אלה כולם יתבהרו דרך הבנת הבְּהַגַוַד-גִיתָא באופן ישיר, על פי תיאוריו של אישיות אלוה. מכל מקום, יש להקפיד ולהישמר מלחשוב את אישיות אלוה הנמצא בכל גוף לזהה לנשמה הייחודית, הגִ׳יוַה. זה דומה כלשהו להשוואה שבין בעל האון לבין משולל האון.

פסוק 5

רִישִׁיבְּהִיר בַּהוּדְהָא גִיתַּם צְ׳הַנְדוֹבְּהִיר ויוידְהַיְה פְּרִיתְהַק
בְּרַהְמַה-סֻוּתְרַה-פַּדַיְשׁ צַ׳יְוַה הֶתוּמַדְבְּהִיר וינִישְׁצ׳יתַיְה

רִישִׁיבְּהִיהּ—על ידי החכמים; בַּהוּדְהָא—בדרכים שונות; גִיתַּם—מתואר; צְ׳הַנְדוֹבְּהִיהּ—במזמורים הוֶדיים; ויוידְהַיְהּ—השונים; פְּרִיתְהַק—במיוחד; בְּרַהְמַה-סֻוּתְרַה—של הוֶדָאנְתַה-סֻוּתְרַה; פַּדַיְהּ—על ידי הפסוקים; צַ׳ה—גם; אֶוַה—אכן; הֶתוּ-מַדְבְּהִיהּ—עם סיבה ותוצאה; וינִישְׁצ׳יתַיְהּ—מובחנים.

הידע אודות שדה הפעולות ויודע הפעולות מתואר על-ידי חכמים בכתבים וֶדיים שונים, ובמיוחד בוֶדָאנְתַה-סֻוּתְרַה. שם זה מתואר, על דרך ההיגיון, כסיבה ותוצאה.

קְרִישְׁנַה, אלוה עליון, הוא הסמכות העליונה לגבי ידע זה. אלא שמקובל בין משכילים ומלומדים בני סמכא להציג ראיות מסמכויות קודמות. שאלת הזהות או השונות שבין הנשמה לנשמת-העל היא נקודת מחלוקת חריפה, ולצורך הסברתה קְרִישְׁנַה נשען על סמכות הוֶדָאנְתַה. תחילה הוא אומר, "בהסתמך על חכמים שונים". החכמים השונים, מלבדו, הם וְיָאסַדֶוַה (מחבר הוֶדָאנְתַה-סֻוּתְרַה), שמסביר בספרו באופן מושלם את נושא השניוּת, גם אביו של וְיָאסַדֶוַה, פַּרָאשַׂרַה, הוא חכם דגול. בספרי הדת שלו הוא כותב, אַהַם תְּוַם צַ׳ה תַתְהָאנְיֵא. "אנחנו – אתה, אני, ושאר ישויות החיים – כולנו נשגבים, אף שמצויים בגוף חומרי. אולם נפלנו ואנו נתונים לשלוש מידות הטבע בהתאם לקַרְמַה השונה שלנו. משום כך יש שמעמדם גבוה יותר, וישנם בעלי טבע נחות. הטבע הנחות והעליון שניהם מקורם בבערות, ומתגלים בישויות חיים לאינספור. מכל מקום, נשמת-העל, שאינו מוּעד לעולם, הוא נשגב ואינו נגוע במידות החומריות." הבחנה דומה בין הנשמה לבין נשמת-העל ולבין הגוף מצויה גם בוֶדות המקוריות, ובמיוחד בקַטְהַה אוּפַּנִישַׁד. רבים החכמים הדגולים שהסבירו זאת, ופַּרָאשַׂרַה נחשב לראשי שבהם.

המילה צְ׳הַנְדוֹבְּהִיהּ מתייחסת לספרות הוֶדית השונה. טבע, ישות החיים ואישיות אלוה, מתוארים למשל, בתַיְתְּתִירִייַה אוּפַּנִישַׁד, שהוא ענף של היַג׳וּר וֶדַה.

כפי שנאמר קודם, קְשֶׁתְרַה הוא שדה הפעולות, וישנם שני סוגים של קְשֶׁתְרַה-גְ׳נַּה: ישות החיים הייחודית וישות החיים העליונה. בתַיְתְּתִירִייַה אוּפַּנִישַׁד (2.5) נאמר, בְּרַהְמַה פּוּצְ׳צְ׳הַם פְּרַתִישְׁטְהָא. ישנו היבט של האון האלוהי הנקרא אַנְנַה-מַיַה, או תלות הקיום במזון. הבנה שכזו היא בסך הכול הבנה חומרית של העליון. גבוהה ממנה זו פְּרָאנַה-מַיַה; לאחר הבנת האמת המוחלטת כמזון,

ניתן להבין אותה בסימני החיים, או בצורות חיים. כאשר ההבנה מתרחבת מעבר לסימני החיים, לשלב של חשיבה, רגש ורצון, זו נקראת גְ׳נָאנַה-מַיַה. אחריה באה הבנת הבְּרַהְמַן, שנקראת ויגְ׳נָאנַה-מַיַה. בשלב זה יודעת ישות החיים להפריד בין מֶחשָבה וסימני החיים לבינה עצמה. השלב הבא, והסופי, הוא אָנַנְדַה-מַיַה. או הבנת הטבע המלא חדווה. ישנם חמישה שלבים בהבנת הבְּרַהְמַן, ואלה נקראים בְּרַהְמַה פּוּצְ׳צְ׳הַם. מאלה, שלושת הראשונים – אַנְנַה-מַיַה, פְּרָאנַה-מַיַה וגְ׳נָאנַה-מַיַה – קשורים בשדות הפעולה של ישויות החיים. מכל מקום, אלוהים נשגב לשדות הפעולה הללו כולם, והוא נקרא אָנַנְדַה-מַיַה. גם בוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה העליון מתואר כאָנַנְדַה-מַיוֹ ׳בְּהְיָאסָאת: אלוה העילאי ניחן בטבע מלא חדווה. הוא מתרחב לויגְ׳נָאנַה-מַיַה, גְ׳נָאנַה-מַיַה, פְּרָאנַה-מַיַה ואַנְנַה-מַיַה כדי ליהנות מחדוותו הנשגבת. בשדה הפעולות, ישות החיים נחשבת לנהנית, אף שהיא שונה מאָנַנְדַה-מַיַה. אך כאשר היא מבקשת ליהנות ולהשתלב באָנַנְדַה-מַיַה, היא הופכת למושלמת. זוהי התמונה האמיתית של האל כיודע העליון של השדה, של ישות החיים כיודע הכפוף, ושל טבע שדה הפעולה. יש לחפש אחר אמת זו בוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה, או בבְּרַהְמַה-סֻוּתְרַה.

נזכר כאן שצופני הבְּרַהְמַה-סֻוּתְרַה ערוכים להפליא על פי סיבה ותוצאה. כמה מן הסֻוּתְרות, או הפסוקים, הם נַה וייַד אַשְׁרוּתֵהּ (2.3.2), נָאתְמָא שְׁרוּתֵהּ (2.3.18), ופַּרָאת תוּ תַץ׳-צְ׳הְרוּתֵהּ (2.3.40). הפסוק הראשון מציין את שדה הפעולות, השני את ישות החיים, והשלישי, את האל, שהוא הטוב העליון מבין התופעות והישויות כולן.

פסוקים 6 - 7

מַהָא-בְּהֻוּתָאנְי אַהַנְקָארוֹ בּוּדְדְהיר אַוְיַקְתַם אֵוַה צַ׳ה
אינְדְרִייָאנִי דַשַׁיְקַם צַ׳ה פַּנְצַ׳ה צֵ׳נְדְרִייַה-גוֹצַ׳רָאהּ

אִיצְ׳צְ׳הָא דְוֵשַׁהּ סוּקְהַם דוּהְקְהַם סַנְגְהָאתַשׁ צֵ׳תַנָא דְהְרִיתִיהּ
אֵתַת קְשֵׁתְרַם סַמָאסֵנַה סַה-ויקָארַם אוּדָאהְרִיתַם

מַהָא-בְּהֻוּתָאני—היסודות הגדולים; אַהַנְקָארַה—עצמי כוזב; בּוּדְדְהִיהּ—תבונה; אַוְיַקְתַם—הבלתי נגלה; אֵוַה—אכן; צַ׳ה—גם; אינְדְרִייָאנִי—החושים; דַשַׁה-אֵקַם—אחד-עשר; צַ׳ה—גם; פַּנְצַ׳ה—חמישה; צַ׳ה—גם; אינְדְרִייַה-גוֹ-צַ׳רָאהּ—מושאי החושים; אִיצְ׳צְ׳הָא—תשוקה; דְוֵשַׁהּ—תיעוב; סוּקְהַם—שמחה; דוּהְקְהַם—צער; סַנְגְהָאתַהּ—מכלול; צֵ׳תַנָא—סימני החיים; דְהְרִיתִיהּ—משוכנעות; אֵתַת—הזה; קְשֵׁתְרַם—שדה הפעולה; סַמָאסֵנַה—בקצרה; סַה-ויקָארַם—יחד עם תגובות הגומלין שבו; אוּדָאהְרִיתַם—ניתנים כדוגמה.

חמשת היסודות הגדולים, עצמי כוזב, תבונה, הבלתי נגלה, עשרת החושים והמֶחשָב, חמשת מושאי החושים, תשוקה, תיעוב, אושר, צער, סך כל המרכיבים, סימני החיים ואמונות – אלה נחשבים בקצרה לשדה הפעולות ותגובות הגומלין שבו.

מרכיביו של העולם, על פי דבריהם רבי הסמכא של חכמים דגולים, ולפי המזמורים הוֶדיים ופסוקי הוֶדָאנְתַה-סֻוּתְרַה, הם כדלהלן. ראשונים הם חמשת היסודות הגדולים (מַהָא-בְּהֻוּתַהּ) – אדמה, מים, אש, אויר ואתר. אחר כך אלה עצמי כוזב, תבונה, ומצבן הבלתי נגלה של שלוש מידות הטבע. ואז חמשת החושים לרכישת ידע – עיניים, אוזניים, אף, לשון ועור. אחריהם באים חמשת החושים הפעילים: קול, רגליים, ידיים, איבר ההפרשה ואיבר המין. מעל לחושים מצוי המֶחשָב, שהוא פנימי וניתן לכנותו חוש פנימי. מכאן שעם המֶחשָב, ישנם אחד עשר חושים. ישנם גם חמשת מושאי החושים – ריח, טעם, צורה, מגע וצליל. סך כל עשרים וארבעה היסודות הללו מהווה את שדה הפעולה. ניתוח עשרים וארבעה היסודות מקנה הבנה רחבה אודות שדה הפעולה. קיימים גם תשוקה ותיעוב, ושמחה וצער. אלה הן תגובות גומלין שמתבטאות בגוף הסמוי ומייצגות את חמשת היסודות הגדולים. סימני החיים, שמיוצגים על ידי תודעה ואמונות, הם גילויו של הגוף הסמוי – מֶחשָב, עצמי כוזב ותבונה. גם היסודות הסמויים הללו כלולים בשדה הפעולה.

חמשת היסודות הגדולים הם ייצוג גשמי של העצמי הכוזב, וזה מייצג את המצב הראשוני של העצמי הכוזב שנקרא באופן טכני תפיסה חומרית, או תָאמַסַה-בּוּדְדְהִי, כלומר תבונה בבערות. וזו בעצמה מייצגת את המצב הבלתי נגלה של שלוש המידות, שנקרא פְּרַדְהָאנַה.

מי שמבקש ללמוד על בוריים את עשרים וארבעה היסודות ותגובות הגומלין שלהם, יצטרך להעמיק ביתר פירוט בפילוסופיה. בבְּהַגַוַד-גִיתָא ניתנת רק תמצית הדברים. הגוף מייצג את הגורמים הללו כולם, וחלות בו שש תמורות: הוא נולד, גדל, שוהה, מתרבה, מתחיל להתנוון, ולבסוף נכחד. מכאן שהשדה הוא דבר חומרי וארעי, בעוד שהקְשֵׁתְרַה-גְ'נַּה, או יודע השדה ובעליו, הוא שונה.

פסוקים 12 - 8

אַמָאנִיתְוַם אַדַמְבְּהִיתְוַם אַהִימְסָא קְשָׁאנְתִיר אָרְגַ'וַם
אָצָ'ארְיוֹפָּאסַנַם שַׁוּצַ'ם סְתְהַיְרְיַם אָתְמַה-וִינִיגְרַהַהּ
אִינְדְרִייָארְתְהֵשׁוּ וַיְרָאגְיַם אַנַהַנְקָארַה אֵוַה צַ'ה
גַ'נְמַה-מְרִּיתְיוּ-גַ'רָא-וְיָאדְהִי- דוּהְקְהַה-דוֹשָׁאנוּדַרְשַׁנַם

אַסְקְתִיר אַנַבְּהִישְׁוַנְגַהּ פּוּתְרַה-דָארַה-גְרִיהָאדִישׁוּ
נִיתְיַם צַ׳ה סַמַה-צִ׳יתְתַתְוַם אִישְׁטָאנִישְׁטוֹפַּפַּתְתִישׁוּ

מַיי צָ׳אנַנְיַה-יוֹגֵנַה בְּהַקְתִיר אַוְיַבְּהִיצָ׳ארִינִּי
וִיוִיקְתַה-דֵשַׂה-סֵוִיתְוַם אַרַתִיר גַ׳נַה-סַמְּסַדִי

אַדְהְיָאתְמַה-גְ׳נָאנַה-נִיתְיַתְוַם תַתְתְוַה-גְ׳נָאנָארְתְהַה-דַרְשַׁנַם
אֵתַג׳ גְ׳נָאנַם אִיתִי פְּרוֹקְתַם אַגְ׳נָאנַם יַד אַתוֹ ׳נְיַתְהָא

אַמָאנִיתְוַם—צניעות; אַדַמְבְּהִיתְוַם—ענווה; אַהִימְסָא—אי-אלימות; קְשָׁאנְתִיהּ—סובלנות; אָרְגַ׳וַם—פשטות; אָצָ׳ארְיַה-אוּפָּאסַנַם—פניה למורה רוחני מוסמך; שַׁוּצַ׳ם—ניקיון; סְתְהַיְרְיַם—יציבות; אָתְמַה-וִינִיגְרַהַהּ—שליטה עצמית; אִינְדְרִייַה-אַרְתְהֵשׁוּ—ממושאי החושים; וַיְרָאגְיַם—פרישות; אַנַהַנְקָארַהּ—העדר עצמי כוזב; אֵוַה—אכן; צַ׳ה—גם; גַ׳נְמַה—בלידה; מְרִיתְיוּ—במוות; גַ׳רָא—בזיקנה; וְיָאדְהִי—במוות; דוּהְקְהַה—סבל; דוֹשַׁה—פגם; אַנוּדַרְשַׁנַם—ראייה; אַסַקְתִיהּ—התנתקות מקשרים; אַנַבְּהִישְׁוַנְגַהּ—אי התרועעות; פּוּתְרַה—עם בנים; דָארַה—עם אישה; גְרִיהַה-אָדִישׁוּ—עם בית וכו׳; נִיתְיַם—תמיד; צַ׳ה—גם; סַמַה-צִ׳יתְתַתְוַם—יחס שווה; אִישְׁטַה—רצוי; אַנִישְׁטַה—בלתי רצוי; אוּפַּפַּתְתִישׁוּ—עם השגת; מַיי—לי; צַ׳ה—גם; אַנַנְיַה-יוֹגֵנַה—באמצעות שרות מסור טהור; בְּהַקְתִיהּ—מסירות; אַוְיַבְּהִיצָ׳ארִינִּי—בלתי פוסקת; וִיוִיקְתַה—מבודד; דֵשַׂה—במקום; סֵוִיתְוַם—שאיפה לחיות; אַרַתִיהּ—חוסר משיכה; גַ׳נַה-סַמְּסַדִי—לאנשים ככלל; אַדְהְיָאתְמַה—הנוגע לעצמי; גְ׳נָאנַה—בידע; נִיתְיַתְוַם—יציבות; תַתְתְוַה-גְ׳נָאנַה—ידע האמת; אַרְתְהַה—למטרת; דַרְשַׁנַם—פילוסופיה; אֵתַת—זהו; גְ׳נָאנַם—ידע; אִיתִי—כך; פְּרוֹקְתַם—נאמר; אַגְ׳נָאנַם—בערות; יַת—זה אשר; אַתַהּ—מזה; אַנְיַתְהָא—אחר.

צניעות; ענווה; אי-אלימות; סובלנות; פשטות; פנייה למורה רוחני מוסמך; ניקיון; יציבות; שליטה עצמית; התנזרות ממושאי הנאות החושים; העדר עצמי כוזב; הבנת הרע שבלידה, מוות, זקנה וחולי; יכולת התנתקות מקשרים; חופש משעבוד לילדים, אישה, בית וכו׳; יחס שווה לנעים ולבלתי נעים; מסירות מתמדת וטהורה לי; שאיפה לחיות במקום מבודד; התרחקות מההמון; הבנת החשיבות שבהגשמה עצמית; וחיפוש פילוסופי אחר האמת – אלה כולם אני רואה כידע, ומלבדם הכול הוא בסך הכול בערות.

בגלל חוסר הבנה, ישנם כאלה שטועים וחושבים את תהליך הידע הזה בסך הכל לתגובות הגומלין של שדה הפעולה. אלא שלמעשה זהו תהליך הידע האמיתי. רק באמצעות תהליך זה ניתן להגיע לאמת המוחלטת. הוא אינו תגובות הגומלין של עשרים וארבעה היסודות שנזכרו קודם, אדרבה, זהו תהליך שנועד לחלץ מן השעבוד ליסודות אלה. הנשמה המותנית כלואה בגוף, שהוא ככלוב עשוי מעשרים וארבעה יסודות, ואילו תהליך הידע שמתואר כאן נועד לחלץ אותה

ממנו. מבין הנקודות השונות שבתהליך זה, החשובה ביותר מתוארת בשורה הראשונה של הפסוק האחד-עשר. מַיי צָ׳אנַנְיַה-יוֹגֵנַה בְּהַקְתִיר אַוְיַבְּהִיצָ׳ארִינִי: תהליך הידע מגיע לשיאו בשירות מסור ללא סייג לאלוהים. מכאן ששאר התשע-עשרה, אין בהם ערך של ממש למי שאינו עוסק בשירות נשגב, או שאינו מסוגל לעסוק בשירות שכזה. לעומת זאת, מי שעוסק בשירות מסור בתודעת קְרִישְׁנַה מלאה, שאר התשע-עשרה מתפתחות בו מוכנית. בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (5.18.12) נאמר, יַסְיָאסְתִי בְּהַקְתִיר בְּהַגַוַתְי אַקִינְּצַ׳נָא סַרְוַיְר גוּנַיְס תַתְרַה סַמָאסַתֵא סוּרָאהּ. מעלות הידע כולן מתפתחות במי שמצוי בשלב השירות המסור. עיקרון קבלתו של מורה רוחני, כנזכר בפסוק שמונה, הוא חשוב מאוד; אפילו למי שעוסק בשירות מסור. חיים נשגבים מתחילים עם קבלת מורה שכזה. אישיות אלוה, שְׁרִי קְרִישְׁנַה, אומר כאן בבירור שתהליך הידע הזה הוא הנתיב האמיתי, וכל ידע ספקולטיבי אחר אינו אלא הבל הבלים.

לגבי הידע שמפורט כאן, ניתן לנתחו כך: צניעות פירושה שלא לחפש אחר אותו סיפוק שמקורו בכבוד שרוחשים לנו אחרים. בגלל תפיסת חיים חומרנית אנו להוטים מאוד אחר כבוד שכזה. אלא שאדם בעל ידע מושלם שיודע שאינו גופו – הרי שכל דבר שמתייחס לגוף, בין אם כבוד ובין אם קלון, הוא חסר משמעות עבורו. זוהי בסך הכול הונאה חומרית, ואין לבקשה. אנשים אוהבים להתפרסם כדתיים, ומשום כך נראה לעיתים, שללא כל הבנה אלה מצטרפים לקבוצה כלשהי, שאינה מקיימת אפילו את עקרונות הדת, ואז מנסים להציג את עצמם כיועצים לענייני דת. התקדמות רוחנית אמיתית נבחנת למעשה, על פי הנקודות המפורטות בפסוק זה.

אי-אלימות נחשבת לרוב להימנעות מהרג או מפגיעה בגוף. אלא שלמעשה כוונתה שלא לגרום צער לאיש. האנשים ברובם סבוכים כליל בבערות שמקורה בתפיסת חיים חומרית, וסובלים ממכאובים חומריים לאינספור. מכאן שמי שאינו מרומם לידע רוחני, למעשה מבצע אלימות. עלינו לנסות ולהפיץ בכל כוחנו ידע אמיתי. ומשיאורו אלה בידע, יהיה בכוחם להיחלץ מן הסבך החומרי. זוהי אי-אלימות.

סובלנות פירושה היכולת לשאת בעלבון והשמצות מצד אחרים. מי שפועל להתקדמות בידע רוחני, צפוי לעלבונות רבים. זאת משום שכזהו טבעו של העולם החומרי. אפילו הילד פְּרַהְלָאדַה, שכבר בגיל חמש עסק בידע רוחני, הוטל לסכנות רבות בגין אביו שהתנגד למסירותו. האב ניסה להורגו בדרכים רבות, אולם הוא נשא בכל אלה באורך רוח. מכאן שגם לנוכח קשיים ומכשולים בדרכנו הרוחנית, עלינו להתמיד ולהמשיך בהתקדמותנו.

פשטות פירושה חוסר צביעות, או הכנות לומר את האמת אפילו לאויב. באשר לקבלת מורה רוחני, זו חשובה מאוד, כיוון שללא הוראותיו, לא ניתן להתקדם

במדע רוחני. הפנייה למורה שכזה צריכה להיעשות בענווה רבה. על התלמיד לשרת אותו בכל דרך, כדי שיתרצה ויעניק לו ברכתו. מאחר שמורה רוחני מוסמך הוא נציגו של קְרִישְׁנַה, הרי שברכתו, ביכולתה לקדם את התלמיד, אף מבלי שהלה יקיים את הכללים. או, שתרגול הכללים הוא קל יותר למי שמשרת את המורה הרוחני ללא סייג.

גם ניקיון חשוב מאוד להתקדמות רוחנית. ניקיון הוא משני סוגים – חיצוני ופנימי. החיצוני מתבטא ברחצה, בעוד שניקיון פנימי כרוך בחשיבה מתמדת על קְרִישְׁנַה וזימרת הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא. תהליך זה מנקה את אבק הקַרְמַה הקודמת שהצטבר במֶחשָׁב.

יציבות פירושה החלטיות להתקדם בחיים רוחניים. ללא החלטיות כזו, לא ניתן להתקדם באופן משמעותי. שליטה עצמית פירושה דחיית כל דבר שעשוי להזיק להתקדמות הרוחנית. דבר זה דורש תרגול ומיומנות. זוהי למעשה, פרישות אמיתית. החושים חזקים מאוד ודוחפים תמיד לעבר עינוג חושים. אלא שאין להיכנע לדחפים מיותרים שכאלה. סיפוקם של החושים נחוץ רק במידה הדרושה לשמירת הגוף במצב תקין. זאת, לצורך ביצוען של החובות הכרוכות בהתקדמות הרוחנית. מבין החושים, הלשון היא החשובה והבלתי נשלטת ביותר. מי שמצליח לרסנה, לא יתקשה גם לרסן את כל השאר. תפקודיה הם טעימה והפקת צליל. באמצעות תרגול שיטתי, יש להעסיקה תמיד בטעימת שאריות המזון שהוצע לקְרִישְׁנַה ובזימרת הַרֵא קְרִישְׁנַה. השליטה בעיניים מתבטאת במניעתן מלהתבונן בדבר, לבד מדמותו היפיפייה של קְרִישְׁנַה. על האוזניים לשמוע תמיד אודות קְרִישְׁנַה, ועל האף להריח את הפרחים שהוצעו לו. זהו תהליך השירות המסור. הבְּהַגַוַד-גִיתָא כולה נועדה ללמד את המדע הזה. זוהי מטרתה העיקרית והיחידה. ישנם אמנם פרשנים שוטים שמנסים להטות את קוראי הגִיתָא לנושאים אחרים, אלא שאין בה כל נושא אחר, מלבד שירות מסור.

עצמי כוזב פירושו קבלת הגוף כעצמי, בעוד שעצמי אמיתי זה כשמבינים שאיננו הגוף אלא נשמה רוחנית. ייחודיות עצמית קיימת תמיד; רק הזהות העצמית הכוזבת היא פסולה, ולא האמיתית. בספרות הוֵדית (בְּרִיהַד-אָרַנְיַּקַה אוּפַּנִישַׁד 1.4.10) נאמר, אַהַם בְּרַהְמָאסְמִי: אני בְּרַהְמַן, אני רוח. "אני", או מושג העצמי, קיים גם בשלב הגאולה שבהגשמה הרוחנית. "אני" זו זהות עצמית. אולם כאשר מושג ה"אני" מושלך על הגוף הכוזב, זוהי זהות עצמית כוזבת, וכאשר הוא מתייחס למציאות, זוהי זהות אמיתית. ישנם הוגי דעות שגורסים נטישת כל עצמיות. אך עצמיות פירושה זהות ייחודית, ולא ניתן לנוטשה. עלינו רק לנטוש את ההזדהות הכוזבת עם הגוף.

חשוב גם לנסות ולהבין את הסבל שבלידה, מוות, זקנה וחולי. תיאורי לידה

מופיעים במקומות רבים בספרות הוֶדית. השְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם מתאר בצורה ציורית למדי את עולמו של העובר, שהייתו ברחם אמו, סבלו וכו׳. לידה כרוכה בסבל, ורק בגלל ששכחנו את הסבל הנורא שחווינו ברחם אמנו, איננו מחפשים כיום אחר פתרונות לבעיית הלידה והמוות החוזרים ונשנים. גם שעת המוות מלווה במכאובים רבים, וגם אלה נזכרים בכתובים בני סמכא. חשוב לדון בנושאים כאלה. באשר לחולי ולזקנה — הכול מתנסים באלה. איש לא רוצה לחלות, גם לא להזדקן, אלא שאיש לא מתחמק מזה. הדחיפה להתקדמות בחיים רוחניים מקורה בראייה פסימית שכזו לגבי חיים חומריים והסבל שבלידה, מוות, זקנה וחולי.

חוסר זיקה לילדים, אישה ובית אין פירושו חוסר רגש כלפיהם. אדרבה, אלה הם מושאים טבעיים לאהבה. אולם כאשר אינם חיוביים להתקדמות רוחנית, הרי שיש להתנתק מהם. תודעת קְרִישְׁנַה היא התהליך הטוב ביותר להפוך את הבית לנעים. מי שמודע כולו לקְרִישְׁנַה, ישרה שמחה רבה בביתו. זאת משום שהתהליך של תודעת קְרִישְׁנַה הוא קל מאוד. בסך הכול צריך לזמר הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא, לאכול את שאריות המזון שהוצע כמנחה לקְרִישְׁנַה, לדון בספרים כגון בְּהַגַוַד-גִיתָא ושְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, ולסגוד למֻוּרְתִי. ארבעה דברים אלה דיים כדי להביא שמחה לכול. בני המשפחה כולם צריכים לתרגל את זה. ביכולתם להתקבץ בבוקר ובערב ולזמר יחדיו הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא. מי שמעצב את חיי משפחתו בדרך זו ומפתח תודעת קְרִישְׁנַה, ומקיים את ארבעת העקרונות הללו, הרי שאינו צריך לפרוש ממשפחתו ולהפוך לנזיר. אולם כאשר משפחה אינה מעודדת התקדמות רוחנית, או אז יש לנוטשה. על הדָבֵק להקריב הכול למען השירות לקְרִישְׁנַה או הבנת קְרִישְׁנַה, ממש כמו אַרְג׳וּנַה. הלה לא רצה להרוג את קרוביו, אולם משהבין שאלה מהווים מכשול לתודעת קְרִישְׁנַה שלו, הוא נענה להוראותיו של קְרִישְׁנַה ונלחם והרג אותם. בכל מקרה, אין להתקשר לשמחה ולצער שבחיי המשפחה, שהרי איש בעולם זה אינו מאושר לגמרי, גם לא אומלל לגמרי.

שמחה וצער הם גורמים בלתי נפרדים מחיים חומריים. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מורה על סובלנות ואיפוק. איש אינו מסוגל לעצור את הופעתם של שמחה וצער והיעלמותם. מכאן שרק התנתקות מאורח החיים החומרני מקנה שוויון נפש לגבי אלה. אנו שמחים עם השגת דבר נעים, ועצובים עם הבלתי נעים. אולם במישור הרוחני לאלה אין כל השפעה עלינו. מכל מקום, שלב זה אפשרי רק למי שמתרגל שירות מסור ובלתי מעורער. שירות מסור לקְרִישְׁנַה פירושו תשעה תהליכי מסירות — זימרה, שמיעה, זכירה, סגידה וכו׳ — כפי שמתואר בפסוק האחרון של הפרק התשיעי. זהו התהליך שיש לתרגל.

רק טבעי שמי שנוטה לחיים רוחניים לא ייטה להתרועע עם חומרניים; שהרי זה

נוגד את טבעו. ביכולתנו לבחון את עצמנו ולבדוק כמה רבה נטייתנו להתגורר במקום מבודד, הרחק מחברה בלתי רצויה. גם טבעי שדָבֵק לא נמשך לשעשועים חסרי ערך או להליכה לסרטים או בילוי באירועים חברתיים שונים. שהרי הוא מבין שאינם אלא בזבוז זמן לריק. רבים המלומדים והחוקרים למיניהם, כמו גם הוגי הדעות, שלומדים אודות חיי מין או נושאים כאלה, אולם על-פי הבְּהַגַוַד-גִיתָא, המחקרים הללו והתיאוריות הספקולטיביות, כולם חסרי ערך, ופחות או יותר הבל הבלים. לפי הגִיתָא יש לחקור וללמוד באופן פילוסופי אודות טבע הנשמה, אודות העצמי. זה מומלץ כאן.

בנוגע להגשמה עצמית נאמר כאן שבְּהַקְתִי-יוגה היא מעשית במיוחד. מסירות פירושה יחסים בין נשמת-העל לנשמה הייחודית. שניים אלה אינם אותו אחד, לפחות לפי תפיסת הבְּהַקְתִי, או תפיסת המסירות. נאמר כאן ששירותה של הנשמה הייחודית לנשמה העליונה הוא נצחי, ניתְיַם. ומכאן שגם בְּהַקְתִי, או שירות מסור, הוא נצחי. ההבנה הפילוסופית הזו היא חשובה מאוד ובסיסית ביותר.

בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (1.2.11) נאמר, וַדַנְתִי תַת תַתְתְוַה-וִידַס תַתְתְוַם יַג׳ גְ׳נָאנַם אַדְוַיַם: ״יודעיה האמיתיים של האמת המוחלטת יודעים שהעצמי העליון מובן בשלושה היבטים – בְּרַהְמַן, פַּרַמָאתְמָא ובְּהַגַוָאן.״ בְּהַגַוָאן מהווה ההיבט העליון בהבנת האמת המוחלטת; זהו מישור ההבנה שאליו צריך להגיע, ואז לעסוק בשירות מסור לאל. זוהי שלמות הידע.

תהליך זה, החל מתרגול ענווה וכלה בהבנת האמת העליונה, אישיות אלוה המוחלט, הוא כמו גרם מדרגות שראשיתו בקומת הקרקע ואחריתו בעליונה. בגרם המדרגות הזה רבים נעצרים בקומה הראשונה, או בקומה השנייה, או בשלישית וכו׳. אולם כל עוד לא מגיעים לקומה העליונה, שהיא הבנת קְרִישְׁנַה, הרי שהידע אינו מושלם. מי שמנסה להתחרות עם אלוהים ובו בזמן להתקדם בחיים רוחניים, ינחל רק מפלה ותסכול. נאמר כאן בבירור שללא ענווה, גם הבנה אמיתית אינה אפשרית. הגאווה הגדולה ביותר זה לחשוב את עצמנו לאלוהים. ישות החיים חושבת ברוב בערותה, ״אני אלוהים״, על אף הבעיטות האינסופיות שמקבלת מחוקיו הנוקשים של הטבע החומרי. מכאן שאַמָאניתְוַה, או ענווה, היא ראשיתו של ידע. דרושה ענווה, כמו גם הידיעה שאנו כפופים לאלוהים. מי שמתמרד נגד אלוהים, הופך כפוף לטבע החומרי. חשוב להבין אמת זו ולהיות משוכנעים בה.

פסוק 13

גְ׳נֶיַם יַת תַת פְּרַוַקְשְׁיָאמִי יַג׳ גְ׳נָאתְוָאמְרִיתַם אַשְׁנוּתֵא
אַנָאדִי מַת-פַּרַם בְּרַהְמַה נַה סַת תַן נָאסַד אוּצְ׳יַתֵא

גְ׳נֵיַם—מושא הידע; יַת—זה אשר; תַת—אותו; פְּרַוַקְשְׁיָאמִי—אסביר; יַת—אשר; גְ׳נָאתְוָא—ביודעו; אַמְרִיתַם—נקטר; אַשְׁנוּתֵא—טועם; אַנָאדִי—חסר ראשית; מַת-פַּרַם—כפוף לי; בְּרַהְמַה—הרוח; נַה—אינו; סַת—סיבה; תַת—זה; נַה—אינו; אַסַת—תוצאה; אוּצְ׳יַתֵא—נאמר שהוא.

עתה אסביר לך את מושא הידע, שביודעך אותו, תטעם את טעם הנצחיות. בְּרַהְמַן, הרוח חסר הראשית אשר כפוף לי, מצוי מעבר לסיבה ולתוצאה שבעולם החומרי.

האל הסביר את שדה הפעולה ואת יודעו, כמו גם את התהליך לידיעת יודע השדה. עתה הוא מתחיל להסביר את מושא הידע – תחילה הנשמה, ואחר כך נשמת-העל. ידיעת היודע – כלומר, הנשמה ונשמת-העל – טעמה כמו נקטר החיים. בפרק השני הוסבר שהנשמה היא נצחית. זה מאושש גם כאן. זו לא נולדה בתאריך מסוים, גם לא ניתן להתחקות אחר ראשית הופעתה מן האל. מכאן שהיא חסרת ראשית. הספרות הוֵדית מאששת: נַה גָ׳איַתֵא מְרִייַתֵא וָא ויפַּשְׁצ׳ית (קַטְהַה אוּפַּנִישַׁד 1.2.18). יודע הגוף אינו נולד, גם לא מת לעולם, והוא מלא בידע. לגבי האל העליון כנשמת-העל, נאמר בספרות הוֵדית (שְׁוֵתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד 6.16) שהוא פְּרַדְהָאנַה-קְשֵׁתְרַגְ׳נַה-פַּתִיר גוּנֵשַׁה, היודע הראשי בגוף ואדון שלוש מידות הטבע החומרי. בסְמְרִיתִי נאמר, דָאסַה-בְּהֻוּתוֹ הַרֵר אֵוַה נָאנְיַסְיַיוַה קַדָאצַ׳נַה. ישויות החיים משרתות את האל לעד. כל זה מאושש גם במדרשיו של שְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ. מכאן שבְּרַהְמַן שנזכר בפסוק זה מתייחס לנשמה הייחודית. כאשר המילה בְּרַהְמַן מתייחסת לישות החיים, פירושה ויגְ׳נָאנַה-בְּרַהְמַה, בניגוד לאָנַנְדַה-בְּרַהְמַה, שהוא הבְּרַהְמַן העליון, אישיות אלוה העילאי.

פסוק 14

סַרְוַתַה פָּאנִי-פָּאדַם תַת סַרְוַתוֹ ׳קְשִׁי-שִׁירוֹ-מוּקְהַם
סַרְוַתַה שְׁרוּתִימַל לוֹקֵא סַרְוַם אָוְרִיתְיַה תִישְׁטְהַתִי

סַרְוַתַה—בכל מקום; פָּאנִי—ידיים; פָּאדַם—רגליים; תַת—זה; סַרְוַתַה—בכל מקום; אַקְשִׁי—עיניים; שִׁירַה—ראש; מוּקְהַם—פנים; סַרְוַתַה—בכל מקום; שְׁרוּתִי-מַת—בעל אוזניים; לוֹקֵא—בעולם; סַרְוַם—הכול; אָוְרִיתְיַה—בכסותו; תִישְׁטְהַתִי—קיים.

ידיו, רגליו, עיניו, ראשיו, פניו ואוזניו מצויים בכל עבר. בדרך זו קיים נשמת-העל ושורה בכול.

נשמת-העל, או אישיות אלוה, קיים ממש כמו השמש שמפיצה את אינסוף קרניה. הוא קיים בדמותו השורה בכול, ובו מצויות כל ישויות החיים הייחודיות, החל מבְּרַהְמָא, המורה הראשון, וכלה בנמלים המזעריות. מצויים בו ועליו ראשים לאינספור, ורגליים, ידיים ועיניים, גם ישויות חיים, ומכאן שהוא שורה בכול. נשמה ייחודית לעומת זאת, אינה יכולה להגיד שידיה, רגליה ועיניה מצויות בכול, שהרי זה לא כך. הטענה שרק בגין בערות היא אינה מודעת לעובדה שידיה ורגליה פושטות בכל, אולם משתקנה לה ידע מושלם, הרי שתבין – טומנת בחובה סתירה. פירושו של דבר שהנשמה הייחודית, שהפכה כפופה להתניית החומר, אינה עליונה. העליון שונה מן הנשמה הייחודית; הוא יכול לפשוט את ידו ללא גבול, וזו לא. האל אומר בבְּהַגַוַד-גִיתָא שהוא מקבל את מנחתו של מי שמגיש לו פרח, פרי או מעט מים. כיצד הוא מקבל אם הוא רחוק מאוד? כזוהי יכולתו הבלתי מוגבלת: אף שהוא מצוי במשכנו, הרחק מן האדמה, הוא פושט ידו ומקבל את המנחה. בבְּרַהְמַה-סַמְּהִיתָא (5.37) נאמר, גוֹלוֹקַה אֶוַה ניוַסַתִי אַקְהִילָאתְמַה-בְּהֻוּתַה: הוא שורה בכול, אף שהוא עסוק תמיד בעלילותיו בכוכבו הנשגב. מאחר שנשמה הייחודית לא יכולה לטעון שהיא שורה בכול, הרי שפסוק זה מתאר את הנשמה העליונה, אישיות אלוה, ולא את הנשמה הייחודית.

פסוק 15

סַרְוֶנְדְרִייַה-גוּנָאבְּהָאסַם סַרְוֶנְדְרִייַה-וִיוַרְגִ'יתַם
אַסַקְתַם סַרְוַה-בְּהְרִ'יץ' צַ'יְוַה נירְגוּנַם גוּנַה-בְּהוֹקְתְרִי צַ'ה

סַרְוַה—כל; אינְדְרִייַה—החושים; גוּנַה—של התכונות; אָבְּהָאסַם—מקור; סַרְוַה—כל; אינְדְרִייַה—חושים; ויוַרְגִ'יתַם—משולל; אַסַקְתַם—אינו קשור; סַרְוַה-בְּהְרִית—מקיים הכול; צַ'ה—גם; אֶוַה—אכן; נירְגוּנַם—ללא תכונות חומריות; גוּנַה-בְּהוֹקְתְרִי—מקיים הגוּנוֹת; צַ'ה—גם.

נשמת-העל הוא מקור כל החושים, אך הוא עצמו משולל חושים. הוא אינו קשור לדבר, אף שהוא מקיים את כל ישויות החיים. הוא נשגב למידות הטבע, אולם גם אדונן.

האל העליון הוא אמנם, מקור כל חושיהן של ישויות החיים, אולם אינו ניחן בחושים חומריים כשלנו. למעשה, חושיה של הנשמה הייחודית הם רוחניים, אלא שבחיים המותנים אלה מכוסים ביסודות חומריים, ופעילותם מתגלה דרך חומר. חושיו של אלוהים אינם מכוסים; הם נשגבים ומשום כך נקראים נירְגוּנַה. גוּנַה פירושה מידות הטבע החומרי, בעוד שחושיו אינם מכוסים בחומר. עלינו

להבין כי חושיו אינם זהים לחושינו. אף על פי שהוא מקור כל הפעילות החושית, חושיו נשגבים ואינם נגועים בחומר. השְׁוֶתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנִישַׁד (3.19) מיטיב להסביר זאת בפסוק אַפָּאנִי-פָּאדוֹ גַ׳וַנוֹ גְרַהִיתָא. ידיו של אישיות אלוה אינן נגועות בחומר, אף שמקבלות כל מנחה שמוגשת לו. זהו ההבדל שבין הנשמה המותנית לבין נשמת-העל. אין לו אמנם עיניים חומריות, אולם הוא ניחן בעיניים – כי אלמלא כן, כיצד ביכולתו לראות? הוא רואה הכול – עבר, הווה ועתיד. הוא חי בתוך לבה של ישות החיים ויודע את מעשיה בעבר, בהווה ובעתיד. זה מאושש גם בבְּהַגַוַד-גִיתָא: הוא יודע הכול, אולם איש אינו יודע אותו. נאמר שרגליו אינן כמו שלנו, ואף על פי כן הריהו נע בחלל, באמצעות רגליו הרוחניות. במילים אחרות, אלוהים אינו משולל אישיות ייחודית; הוא ניחן בעיניים, רגליים, ידיים וכל השאר, ומשום שאנו היננו חלקיקים שלו, הרי שגם אנו ניחנים באלה. אלא שידיו, רגליו, עיניו וחושיו אינם נגועים בטבע החומרי.

הבְּהַגַוַד-גִיתָא מאששת גם שאלוהים מופיע עלי אדמות באמצעות אונו הפנימי. הוא אינו מושפע מן האון החומרי, שהרי הוא אדונו. בספרות הוֵדית נמצא שגופו רוחני כולו. דמותו נצחית ונקראת סַץ׳-צִ׳יד-אָנַנְדַה-וִיגְרַהַה. הוא מלא בשפעים כולם. הוא אדון הקניינים והאונים כולם. הוא החכם מכול ומלא כולו בידע. אלה כמה מסימניו של אישיות אלוה. הוא מקיים כל ישויות החיים ועד למעשיהם. מן הספרות הוֵדית מסתבר שהוא נשגב תמיד. הוא ניחן בראש, פנים, ידיים ורגליים, אף שאיננו רואים אותם. רק מי שמתעלה לנשגב רואה את דמותו של האל, כי עתה הטומאה החומרית מסתירה את דמותו מעינינו. מסיבה זו לא מסוגלים האימפרסונליסטים, שמזוהמים עדיין בחומרנות, להבין את אישיות אלוה.

פסוק 16

בַּהִיר אַנְתַשׁ צַ׳ה בְּהֻוּתָאנָאם   אַצַ׳רַם צַ׳רַם אֶוַה צַ׳ה
סֻוּקְשְׁמַתְוָאת תַד אַוִיגְ׳נֵַים   דֻוּרַה-סְתְהַם צָ׳אנְתִיקֶא צַ׳ה תַת

בַּהִיה—מחוץ; אַנְתַה—בפנים; צַ׳ה—גם; בְּהֻוּתָאנָאם—של ישויות החיים; אַצַ׳רַם—נע; צַ׳רַם—נייח; אֶוַה—אכן; צַ׳ה—גם; סֻוּקְשְׁמַתְוָאת—בשל היותו סמוי; תַת—זה; אַוִיגְ׳נֵַים—בלתי נתפש; דֻוּרַה-סְתְהַם—נמצא רחוק; צַ׳ה—גם; אַנְתִיקֶא—בקרבה; צַ׳ה—גם; תַת—זה.

האמת העליונה קיימת בתוך ישויות החיים כולן – הנעות והנייחות – ומחוצה להן. מאחר שהיא סמויה, הרי שאינה נתפסת בכוח הראייה או הידיעה של החושים החומריים. ואף שהיא רחוקה מאוד, היא גם קרובה לכול.

הספרות הוֵדית מלמדת שנָארָאיַנַה, אישיות אלוה, מצוי בתוך כל ישות חיה ומחוצה לה. הוא מצוי בשני העולמות, החומרי והרוחני. אף שהוא רחוק מאוד, הוא גם קרוב מאוד. אלה הם דברי הספרות הוֵדית. אָסִינוֹ דֻוּרַם וְרַגַ׳תִי שַׂיָאנוֹ יָאתִי סַרְוַתַהּ (קַטְהַה אוּפַּנִישַׁד 1.2.21). אף שהוא שקוע בחדווה נשגבת תמיד, אנו איננו מסוגלים להבין כיצד הוא מתענג על מלוא שיפעתו. לא בכוחם של החושים החומריים לתפוס ולהבין זאת. בשפת הוֵדות נאמר שלא באמצעות חושינו החומריים, גם לא באמצעות המֶחשָׁב, נוכל להבין אותו. רק מי שמתרגל תודעת קְרִישְׁנַה בשירות מסור וטיהר את מֶחשָׁבו וחושיו, יכול לראותו תמיד. בבְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא מאושש שאותו דָבֵק שפיתח אהבת אלוהים, יכול לראות אותו תמיד. בבְּהַגַוַד-גִיתָא (11.54) מאושש שרק על ידי שירות מסור ניתן לראותו ולהבינו – בְּהַקְתְיָא תְו אַנַנְיַיָא שַׂקְיַהּ.

פסוק 17

אַוִיבְּהַקְתַם צַ׳ה בְּהֻוּתֵשׁוּ ויבְּהַקְתַם אִיוַה צַ׳ה סְתְהִיתַם
בְּהֻוּתַה-בְּהַרְתְרִי צַ׳ה תַג׳ גְ׳נֶיַם גְרַסִישְׁנוּ פְּרַבְּהַוִישְׁנוּ צַ׳ה

אַוִיבְּהַקְתַם—בלתי מחולק; צַ׳ה—גם; בְּהֻוּתֵשׁוּ—בכל ישויות החיים; ויבְּהַקְתַם—מחולק; אִיוַה—כמו; צַ׳ה—גם; סְתְהִיתַם—נמצא; בְּהֻוּתַה-בְּהַרְתְרִי—מקיימן של ישויות החיים; צַ׳ה—גם; תַת—זה; גְ׳נֶיַם—יש להבינו; גְרַסִישְׁנוּ—מכלה; פְּרַבְּהַוִישְׁנוּ—מפתח; צַ׳ה—גם.

אף שנשמת-העל נראה כמו מפוצל בין הישויות כולן, הוא אינו נחלק לעולם; הוא תמיד אחד. אף שהוא מקיים את כל ישויות החיים, יש להבין שהוא גם מכלה ומפתח כול.

אלוהים נמצא בלב כל כנשמת-העל. האם פירושו של דבר שהוא התפצל? לא. למעשה, הוא אחד ויחיד. השמש היא דוגמה יפה לכך: זו נמצאת בצהרי היום במקום אחד. אולם גם אם נרחיק חמשת אלפים מילים לכל כיוון ונשאל, ״היכן השמש?״ הכול ישיבו שזו זורחת מעל לראשם. דוגמה זו מן הספרות הוֵדית מלמדת שאף שהוא בלתי נחלק, הוא נראה כמו נחלק. נאמר גם שוִישְׁנוּ האחד מצוי בכול באמצעות אונו הכול-יכול, ממש כשם שהשמש נראית לרבים כמו מצויה במקומות שונים.
אלוהים מקיים את כל ישויות החיים, אולם בעת החורבן הוא זה שמכלה הכול. זה מאושש בפרק האחד-עשר. האל אומר שבא לכלות את הלוחמים שנאספו

בקוּרוּקְשֶׁתְרַה. הוא מציין גם שבצורת הזמן הריהו מכלה כול. הוא המחריב והורג הכול. עם ראשיתה של בריאה, הריהו מפתח הכול ממצבו המקורי, ושב ומכלה עם החורבן. המזמורים הוֶדיים מאששים שהוא מקור כל ישויות החיים ומקום מנוחתן. לאחר הבריאה, הכול נשען על אונו הכל יכול, וגם לאחר החורבן הכול שב ונח בו. המזמורים הוֶדיים הללו מאששים זאת: יַתוֹ וָא אימָאני בְּהֻוּתָאני גָ׳איַנְתֶא יֶנַה גָ׳אתָאני גִ׳יוַנְתי יַת פְּרַיַנְתְי אַבְּהיסַמְוישַׁנְתי תַד בְּרַהְמַה תַד ויג׳יגְ׳נָאסַסְוַה (תַיְתִתירִיַיה אוּפַּנישַׁד 3.1).

פסוק 18

גְ׳יוֹתישָׁאם אַפּי תַג׳ גְ׳יוֹתיס תַמַסַהּ פַּרַם אוּצְ׳יַתֶא
גְ׳נָאנַם גְ׳נֶיַם גְ׳נָאנַה-גַמְיַם הְרִידי סַרְוַסְיַה וישְׁטְהיתַם

גְ׳יוֹתישָׁאם—מבין המאורות; אַפּי—גם; תַת—זה; גְ׳יוֹתיה—מקור האור; תַמַסַהּ—לחשכה; פַּרַם—מעבר; אוּצְ׳יַתֶא—נאמר שהוא; גְ׳נָאנַם—הידע; גְ׳נֶיַם—מושא הידע; גְ׳נָאנַה-גַמְיַם—יש להתקרב אליו באמצעות ידע; הְרִידי—בלב; סַרְוַסְיַה—של הכל; וישְׁטְהיתַם—נמצא.

הוא מקור אורם של כל המאורות, הוא נשגב לחשכת החומר ובלתי ניגלה. הוא הידע, מושא הידע ומטרת הידע. הוא נמצא בלב כול.

נשמת-העל, אישיות אלוה, הוא מקור אורם של כל המאורות, כגון שמש, ירח וכוכבים. הספרות הוֶדית מלמדת שמאורות כאלה אינם נחוצים בממלכה הרוחנית. זאת משום שזוהרו של האל שורה שם בכול. אותו בְּרַהְמַגְ׳יוֹתי, או זוהרו הרוחני של אלוהים, מכוסה בעולם החומרי על ידי המַהַת תַתְּוַה, או היסודות החומריים; משום כך דרושה כאן עזרתם של שמש, ירח, חשמל וכו׳. מכל מקום, אלה מיותרים בעולם הרוחני, שהרי הכול שם מואר בזוהרו. זוהי גרסת הספרות הוֶדית. ברור שמקומו אינו בעולם החומרי, אלא ברוחני, הרחק הרחק ברקיע הרוחני. גם זה מאושש בספרות הוֶדית. אָדיתְיַה-וַרְנַם תַמַסַהּ פַּרַסְתָאת (שְׁוֶתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנישַׁד 3.8). הוא מאיר לעד, ממש כמו השמש, אולם הרחק הרחק מעבר לחשכת העולם החומרי.

גם ידיעתו נשגבת. הספרות הוֶדית מאששת שבְּרַהְמַן הוא כולו ידע נשגב מרוכז. מי שמתאווה להתעלות לעולם הרוחני, אלוהים, שיושב בלב כול, מעניק לו את הידע. ישנה מַנְתְרַה וֶדית (שְׁוֶתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנישַׁד 6.18), תַם הַה דֶוַם אָתְמַה-בּוּדְדְהי-פְּרַקָאשַׁם מוּמוּקְשוּר וַי שַׁרַנַם אַהַם פְּרַפַּדְיֶא. מבקש הגאולה חייב להתמסר

לאישיות אלוה. גם לגבי מטרת הידע העליון נאמר בוֵדות: תַם אֵוַה וידיתְוָאתי מְרִיתְיוּם אֶתי: "מי שיודע אותו, רק הוא יכול לחצות את גבולות הלידה והמוות." (שְׁוֶתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנישַׁד 3.8).
העליון מצוי בלב כל כשליט העליון, ורגליו וידיו פושטות לכל עבר. אלא שלא ניתן לומר זאת לגבי הנשמה הייחודית. מכאן שישנם שני יודעי שדה הפעולה – הנשמה הייחודית ונשמת-העל. רגליו וידיו של כל אחד מצויות רק במקום אחד, בעוד שאלה של קְרִישְׁנַה מצויות בכול. השְׁוֶתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנישַׁד (3.17) מאשש: סַרְוַסְיַה פְּרַבְּהוּם אִישָׁאנַם סַרְוַסְיַה שַׁרַנַם בְּרִיהַת. אישיות אלוה, נשמת-העל, הוא הפְּרַבְּהוּ, או אדון כל ישויות החיים; מכאן שהוא גם מקלטן העליון. לא ניתן להכחיש שנשמת-העל והנשמה הייחודית שונים זה מזה.

פסוק 19

איתי קְשֵׁתְרַם תַתְהָא גְ׳נָאנַם גְ׳נֶיַם צ׳וֹקְתַם סַמָאסַתַהּ
מַד-בְּהַקְתַה אֶתַד ויגְ׳נָאיַה מַד-בְּהָאוָאיוֹפַּפַּדְיַתֶא

איתי—כך; קְשֵׁתְרַם—שדה הפעולות (הגוף); תַתְהָא—גם; גְ׳נָאנַם—ידע; גְ׳נֶיַם—מושא הידע; צַ׳ה—גם; אוּקְתַם—תואר; סַמָאסַתַהּ—בקצרה; מַת-בְּהַקְתַהּ—דָבֵק שלי; אֶתַת—זאת; ויגְ׳נָאיַה—בהבינו; מַת-בְּהָאוָאיַה—אל הטבע שלי; אוּפַּפַּדְיַתֶא—מגיע.

תיארתי בקצרה את שדה הפעולות (הגוף), ידע ומושא הידע. רק דְבֵקיי מבינים לעומקם נושאים אלה, ובזכות הבנתם מתעלים לטבעי.

האל תיאר בקצרה את הגוף, ידע ומושא הידע. ידע זה נחלק לשלושה – היודע, מושא הידע ותהליך הידע. בהצטרפם יחדיו, אלה נקראים ויגְ׳נָאנַה, או מדע הידע. דָבֵק טהור של האל מבין את הידע המושלם במישרין. מלבדו, איש לא מבינו. המוניסטים גורסים שבשלב הסופי הופכים כל השלושה לאחד, אולם הדְבֵקים דוחים את גרסתם. ידע ופיתוחו של ידע פירושם הבנה עצמית בתודעת קְרִישְׁנַה. ברגיל תודעתנו היא חומרית, אולם כאשר זו מושקעת בפעילות למען קְרִישְׁנַה ומבינה שקְרִישְׁנַה הוא הכול, הרי שקנינו לנו ידע אמיתי. במילים אחרות, ידע הוא בסך הכול שלב ראשוני בהבנת השירות המסור. נושא זה יובהר עוד יותר בפרק החמישה-עשר.
לסיכום, פסוקים 6 ו-7, החל במַהָא-בְּהֻוּתָאני עד לצֶ׳תַנָא דְהְרִיתיהּ, מנתחים את היסודות החומריים השונים וגילויים מסוימים של סימני החיים. אלה מהווים יחדיו את הגוף, או את שדה הפעילות. פסוקים 8 עד 12, מאַמָאניתְוַם

ועד לתַתְוַה-גְ׳נָאנַארְתְהַה-דַרְשַׂנַם, מתארים את תהליך הידע להבנת שני יודעי השדה, כלומר הנשמה ונשמת-העל. פסוקים 13 עד 18, החל מאַנָאדִי מַת פַּרַם ועד להְרִידי סַרְוַסְיַה וישְׁטְהיתַם, מתארים את הנשמה והאל, או נשמת-העל.
תוארו שלושה נושאים: שדה הפעולות (הגוף), תהליך הידע, והנשמה ונשמת-העל. נאמר כאן במפורש שרק דָבֵק טהור יכול להבין בשלמות שלושה אלה. הבְּהַגַוַד-גִיתָא היא שימושית מאוד לדְבֵקים שכאלה; במילים אחרות, רק דְבֵקים ולא איש מלבדם, יכולים להבין את הבְּהַגַוַד-גִיתָא ולהפיק ממנה את התוצאה הנכונה.

פסוק 20

פְּרַקְרִיתים פּוּרוּשַׁם צַ׳יְוַה וידְדְהִי אַנָאדִי אוּבְּהָאו אַפִּי
ויקָארָאמְשׁ צַ׳ה גוּנָּאמְשׁ צַ׳יְוַה וידְדְהִי פְּרַקְרִיתי-סַמְבְּהַוָאן

פְּרַקְרִיתים—הטבע החומרי; פּוּרוּשַׁם—ישות החיים; צַ׳ה—גם; אֵוַה—אכן; וידְדְהִי—עליך לדעת; אַנָאדִי—ללא ראשית; אוּבְּהַו—שתיהן; אַפִּי—גם; ויקָארָאן—התמורות; צַ׳ה—גם; גוּנָּאן—שלוש מידות הטבע; צַ׳ה—גם; אֵוַה—אכן; וידְדְהִי—דע; פְּרַקְרִיתי—מהטבע מחומרי; סַמְבְּהַוָאן—נוצרות.

דע כי הטבע החומרי וישויות החיים הם ללא ראשית, והתמורות שחלות באלה ומידות הטבע הן תוצרי הטבע החומרי.

הידע בפרק זה מלמד אודות הגוף (שדה הפעילות) ויודעי הגוף (הנשמה הייחודית ונשמת-העל). הגוף, או שדה הפעילות, מורכב מטבע חומרי. הנשמה הייחודית שמצויה בגוף ונהנית מפעולותיו היא הפּוּרוּשַׁה, או ישות החיים. היא יודע אחד, והשני הוא נשמת-העל. חשוב כמובן, להבין שנשמת-העל והנשמה הייחודית שניהם הם גילויים שונים של אישיות אלוה העילאי. ישות החיים נכללת באוניו, ואילו נשמת-העל נכלל בהתרחבויותיו האישיות.
הטבע החומרי וישות החיים שניהם נצחיים. פירושו של דבר שהיו קיימים לפני הבריאה. ההתגלות החומרית מקורה באונו של האל, וכמותה גם ישות החיים. אלא שישות החיים משתייכת לאון העילי. שניהם היו, אם כן, לפני בריאת היקום. במצב זה, הטבע החומרי נטמע באישיות אלוה, מַהָא-וישְׁנוּ, ובשעת הצורך, זה שב ומתגלה דרך המַהַת תַתְוַה. גם ישויות החיים מצויות בו. מאחר שהן מותנות, הרי שהן דוחות את השירות לאלוהים, ואינן רשאיות להיכנס לרקיע הרוחני. אולם עם ששב הטבע החומרי ומתהווה, שוב אלה זוכות לפעול בעולם החומרי

ולהתקין עצמן לחזרה לעולם הרוחני. זהו סוד הבריאה החומרית. למעשה, ישות החיים במקורה היא חלקיק רוחני של אלוהים. רק בגלל טבעה המרדן זו מותנית עתה לטבע החומרי. אין למעשה, כל חשיבות ממשית לשאלה כיצד אותן ישויות חיים, או ישויות עיליות של הריבון, באו במגע עם הטבע החומרי. מכל מקום, אישיות אלוה יודע מדוע וכיצד זה קרה. בכתובים הוא אומר שמי שנמשכים לטבע החומרי, מוטלים למאבק הקיום הקשה. ממספר פסוקים אלה מסתבר שגם התמורות תולדת מידות הטבע וגם השפעותיהן כולן הן תוצריו של הטבע החומרי. התמורות שבישויות החיים וריבוי הצורות מקורן בגוף, שהרי מבחינה רוחנית כל ישויות החיים הן שוות.

פסוק 21

קָארְיַה-קָארַנַה-קַרְתְרִיתְוֵא הֵתוּהּ פְּרַקְרִיתִיר אוּצְ׳יַתֵא
פּוּרוּשַׁהּ סוּקְהַה-דוּהְקְהָאנָאם בְּהוֹקְתְרִיתְוֵא הֵתוּר אוּצְ׳יַתֵא

קָארְיַה—של התוצאה; קָארַנַה—של הסיבה; קַרְתְרִיתְוֵא—ביצירה; הֵתוּהּ—מכשיר; פְּרַקְרִיתִיהּ—הטבע החומרי; אוּצְ׳יַתֵא—נאמר שהוא; פּוּרוּשַׁהּ—ישות החיים; סוּקְהַה—של שמחה; דוּהְקְהָאנָאם—של צער; בְּהוֹקְתְרִיתְוֵא—בהנאה; הֵתוּהּ—מכשיר; אוּצְ׳יַתֵא—נאמר שהוא.

נאמר שהטבע הוא מקור כל סיבה ותוצאה חומרית, בעוד שישות החיים היא סיבת כל סבל והנאה בעולם זה.

הצורות הגופניות של ישויות החיים וחושיהן השונים מקורם בטבע החומרי. ישנם 8,400,000 מיני חיים, וכולם הם בריאתו של הטבע החומרי. אלה הם תולדה של מבחר תענוגות חושים שבהם מתאווה ישות החיים להתנסות בגופים השונים. בגופים אלה זו נהנית מסוגים שונים של שמחה וצער. אושרה וצערה החומריים מקורם בגופה, ולא בה עצמה. במצבה המקורי היא שרויה בחדווה תמידית, ומכאן שזהו מצבה האמיתי. מכל מקום, ישות החיים מוטלת לעולם החומרי בגלל שאיפתה לשלוט בטבע החומרי. לשאיפה כזו אין מקום בעולם הרוחני. העולם הרוחני הוא טהור, בעוד שבעולם החומרי הכול נאבקים קשה עבור תענוגות גופניים שונים. אולי ברור יותר להציג את הגוף כתוצאתם של החושים. החושים הם מכשירים להשבעת תשוקות. סך כול המרכיבים – הגוף והחושים – הם תוצרי הטבע החומרי, ועוד יוסבר בפסוק הבא שישות החיים מתברכת בנסיבות חיוביות או שמוטלת לקשיים על פי רצונה ומעשיה בעבר.

על פי אלה מטיל אותה הטבע החומרי למשכן מתאים. ישות החיים בעצמה היא סיבתו של המשכן המסוים והשמחה והצער שמתלווים לו. אולם עם שהיא נכנסת לסוג גוף מסוים, הריהי כפופה לשליטת הטבע. זאת משום שהגוף הוא חומר ופועל על פי חוקי הטבע. בשלב זה אין בכוחה לשנות את החוק. ישות כלשהי שנכנסת למשל, לגוף של כלב, אינה יכולה עוד לבחור ולפעול אחרת. ואם זו מוטלת לגוף חזיר, הרי שהיא נאלצת לאכול צואה ולנהוג כמו חזיר. גם בגוף של אל-למחצה עליה לנהוג בהתאם. כזהו חוק הטבע. אולם בנסיבות כולן מתלווה אליה נשמת-העל. זה מוסבר בוֵדות (מוּנְדַּקָה אוּפַּנִישַׁד 3.1.1): דְוָא סוּפַּרְנָא סַיוּגָ׳א סַקְהָאיַהָ. הריבון ברוב חסדו לנשמה הייחודית, מתלווה אליה בנסיבות כולן כנשמת-העל, כפַּרַמָאתְמָא.

פסוק 22

פוּרוּשַׁהָ פְּרַקְרִיתִי-סְתְהוֹ הִי בְּהוּנְקְתֵא פְּרַקְרִיתִי-גָ׳אן גוּנָאן
קָארַנַּם גוּנַה-סַנְגוֹ ׳סְיַה סַד-אַסַד-יוֹנִי-גַ׳נְמַסוּ

פּוּרוּשַׁהָ—ישות החיים; פְּרַקְרִיתִי-סְתְהַהָ—שרויה בטבע החומרי; הִי—אכן; בְּהוּנְקְתֵא—מתענגת; פְּרַקְרִיתִי-גָ׳אן—נוצרו מהטבע החומרי; גוּנָאן—על מידות הטבע; קָארַנַּם—סיבה; גוּנַה-סַנְגַהָ—התרועעות עם המידות; אַסְיַהָ—שלה; סַת-אַסַת—טובים ורעים; יוֹנִי—במיני חיים; גַ׳נְמַסוּ—בלידות.

ישות החיים שבטבע החומרי פוסעת כך בנתיבי החיים ומתענגת על שלוש מידות הטבע, כתוצאה מהתרועעותה עם הטבע החומרי. כך היא פוגשת בטוב וברע שבמינים השונים.

פסוק זה חשוב מאוד להבנת התגלגלותה של ישות החיים מגוף לגוף. בפרק השני הוסבר שזו עוברת מגוף לגוף כמו שמחליפים בגד, ושינויים שכאלה מקורם בזיקתה לקיום החומרי. כל עוד היא נמשכת לתופעה כוזבת זו, הרי שתמשיך ותתגלגל מגוף לגוף. ובגלל שאיפתה לשלוט בטבע החומרי, הריהי מוטלת לנסיבות בלתי נעימות שכאלה. לעיתים, בהשפעת תשוקתה החומרית, היא נולדת כאל-למחצה ולעיתים כאדם, כחיה, כציפור, כתולעת, כיצור מים, כאיש קדוש, או כפשפש, וכך ממשיכה ומתגלגלת. אלא שבמצבים הללו כולם היא חושבת שהיא אדון נסיבותיה, זאת אף שהיא כפופה כליל לטבע החומרי.
מוסבר כאן כיצד היא מוטלת לגופים השונים. זה תולדת התרועעותה עם מידות הטבע השונות. מכאן שצריך להתעלות מעל לאלה ולהתבסס בנשגב. זוהי תודעת

קְרִישְׁנַה. מי שאינו מודע לקְרִישְׁנַה, הרי שתודעתו החומרית תגרור אותו מגוף לגוף. זאת בגלל מאוויים חומריים משכבר הימים. צריך לשנות את התפיסה, ושינוי שכזה אפשרי רק על ידי שמיעה ממקורות בני סמכא. אַרְג׳וּנַה הוא הדוגמה הטובה ביותר, שהרי הוא שומע את מדע האלוהים מקְרִישְׁנַה עצמו. ישות חיים שנכנעת לתהליך השמיעה הזה, מאבדת את תשוקתה עתיקת היומין לשלוט בטבע החומרי. אז, בהדרגה, כמידת השתחררותה מיצר השליטה, זו נהנית מחדווה רוחנית. במנתרה וֵדית נאמר שככל שהיא מוסיפה ומתקדמת בהתרועעותה עם אישיות אלוה, גוברת גם יכולתה ליהנות מחיי חדווה נצחיים.

פסוק 23

אוּפַּדְרַשְׁטָאנוּמַנְתָא צַ׳ה בְּהַרְתָא בְּהוֹקְתָא מַהֶשְׁוַרַהּ
פַּרַמָאתְמֶתי צָ׳אפִּי אוּקְתוֹ דֶהֶא ׳סְמִין פּוּרוּשַׁה פַּרַה

אוּפַּדְרַשְׁטָא—משגיח; אַנוּמַנְתָא—נותן רשות; צַ׳ה—גם; בְּהַרְתָא—האדון; בְּהוֹקְתָא—הנהנה העליון; מַהָא-אִישְׁוַרַה—האל העליון; פַּרַמַה-אָתְמָא—נשמת העל; איתי—כך; צַ׳ה—ו-; אַפִּי—אכן; אוּקְתַה—נאמר; דֶהֶא—בגוף; אַסְמִין—הזה; פּוּרוּשַׁה—נהנה; פַּרַה—נשגב.

אולם בגוף זה שוכן גם נהנה נוסף – נשגב. זהו אישיות אלוה, אדון הקניינים העליון, שקיים כמשגיח ונותן הרשות, וידוע כנשמת-העל.

נאמר כאן שנשמת-העל, שמצוי תמיד עם הנשמה הייחודית, הוא נציגו של אישיות אלוה. הוא אינו ישות חיים רגילה. הוגי הדעות המוניסטיים סוברים כי יודע הגוף הוא אחד. מכאן שאין לדעתם הבדל בין נשמת-העל לבין הנשמה הייחודית. האל מבהיר זאת ואומר שהפַּרַמָאתְמָא מייצג אותו בכל גוף וגוף. הוא נבדל מן הנשמה הייחודית; הוא פַּרַה, נשגב. הנשמה הייחודית מתענגת על פעילותו של שדה אחד בלבד. נשמת-העל לעומת זאת, אינו נהנה מוגבל כמותה; הוא גם אינו מתענג על פעילות הגוף, אלא מצוי כעד, כמשגיח, כנותן רשות וכנהנה עליון. הוא נקרא פַּרַמָאתְמָא, ולא אָתְמָא, והוא נשגב. ברור שהאָתְמָא והפַּרַמָאתְמָא נבדלים זה מזה. רגליו וידיו של נשמת-העל, הפַּרַמָאתְמָא, פושטים לכל עבר, אולם לא אלה של הנשמה הייחודית. מאחר שהוא הנו האל העליון הרי שהוא נמצא בגוף כדי להרשות לישות החיים להגשים את תשוקותיה לעינוג חושים. ללא אישורו, זו לא יכולה לעשות דבר. הנשמה הייחודית היא בְּהוּקְתַה, או נתמכת, והאל הוא בְּהוֹקְתָא, או תומך ומקיים. ישויות החיים הן רבות לאינספור, והוא מצוי עמן כידיד.

למעשה, כל ישות חיים ייחודית היא חלקיק נצחי של אלוהים. שניהם קשורים בזיקה וידידות עזה. אלא שלישות החיים יש נטייה לדחות את סמכותו של אלוהים. באופן עצמאי זו מנסה אז לשלוט בטבע. בגלל הנטייה הזו היא נקראת אונו הגבולי של האל; ביכולתה להימצא באנרגיה החומרית או ברוחנית. אלוהים נשאר עמה כידיד, כנשמת-העל, כל עוד זו מותנית לטבע החומרי. זאת כדי להשיבה לאון הרוחני. זוהי שאיפתו המתמדת של האל. אלא שבעצמאותה המזערית, מוסיפה ישות החיים ודוחה את חברתו של האור הרוחני. שימוש לא נכון שכזה בעצמאות, מהווה סיבת מאבקה החומרי בטבע המותנה. אולם האל לא מרפה ומורה לה מבפנים ומבחוץ. מבחוץ אלה הוראותיו שבבְּהַגַוַד-גִיתָא, ומבפנים הוא מנסה לשכנעה שפעילותה בשדה החומרי לא תוביל אותה לאושר אמיתי. ״נטשי את ניסיונותיך ושימי מבטחך בי. או אז תהיי מאושרת״, הוא אומר. וכך, אותו אדם נבון שנותן אמונו בפַּרַמָאתְמָא, או אישיות אלוה, מתחיל ומתקדם לעבר חיים נצחיים מלאי חדווה וידע.

פסוק 24

יַה אֶוַם וֶתְתִי פּוּרוּשַׁם פְּרַקְרִיתִים צַ׳ה גוּנַיְה סַהַה
סַרְוַתְהָא וַרְתַמָאנוֹ ׳פִּי נַה סַה בְּהֻוִיוֹ ׳בְּהִיגָ׳אִיַתֵא

יַהּ—מי ש-; אֶוַם—כך; וֶתְתִי—מבין; פּוּרוּשַׁם—את ישות החיים; פְּרַקְרִיתִים—את הטבע החומרי; צַ׳ה—ו-; גוּנַיְהּ—מידות הטבע החומרי; סַהַה—יחד עם; סַרְוַתְהָא—בכל מקום; וַרְתַמָאנַהּ—שהוא נמצא; אַפִּי—אף על פי; נַה—לעולם לא; סַהּ—הוא; בְּהֻוִיַהּ—שוב; אַבְּהִיגָ׳אִיַתֵא—נולד.

אין ספק כי מי שמבין אמת זו לגבי הטבע החומרי, ישות החיים, ופעולתן של מידות הטבע, יהפוך לבן חורין. ללא הבדל מה מצבו עכשיו, הוא לא ישוב עוד וייוולד כאן לעולם.

הטבע החומרי, נשמת-העל, הנשמה הייחודית, ויחסי הגומלין שביניהם – מי שמבין את אלה, זכאי לגאולה. הוא מתעלה לאווירה הרוחנית, מבלי לשוב עוד לעולם החומרי. זוהי תוצאתו של ידע. תכלית הידע היא להבין שישות החיים נפלה לקיום החומרי במקרה. עליה לחתור ולהבין את מעמדה ולשוב לתודעה רוחנית, או תודעת קְרִישְׁנַה. זאת בחברתם של בני סמכא, קדושים ומורה רוחני, כמו גם על-ידי לימוד הבְּהַגַוַד-גִיתָא כפי שהסביר אותה אישיות אלוה. או אז

מובטח לה שלא לשוב עוד לקיום החומרי; היא תתעלה לעולם הרוחני, לחיי נצח מלאי חדווה וידע.

פסוק 25

דְהְיָאנֵנָאתְמַני פַּשְׁיַנְתִי קֵצ׳יד אָתְמָאנַם אָתְמַנָא
אַנְיֵא סָאנְקְהְיֵנַה יוֹגֵנַה קַרְמַה-יוֹגֵנַה צָ׳אפַּרֵא

דְהְיָאנֵנַה—באמצעות מדיטציה; אָתְמַני—בעצמי; פַּשְׁיַנְתִי—רואים; קֵצ׳ית—אחדים; אָתְמָאנַם—את נשמת העל; אָתְמַנָא—באמצעות המֶחשָב; אַנְיֵא—אחרים; סָאנְקְהְיֵנַה—של דיון פילוסופי; יוֹגֵנַה—באמצעות היוגה; קַרְמַה-יוֹגֵנַה—באמצעות עבודה שלא למען פירות הנאה; צָ׳ה—גם; אַפַּרֵא—אחרים.

אחדים מבחינים בנשמת-העל שבתוכם באמצעות הגות, אחרים, באמצעות פיתוח ידע, וישנם שמבחינים בה באמצעות עבודה שלא למען פירות הנאה.

אישיות אלוה מסביר לאַרְג׳וּנַה שבנוגע להגשמה עצמית ניתן לחלק את הנשמות המותנות לשתי קבוצות. כופרים, אגנוסטים (שגורסים שאין דבר מעבר לניסיון האישי) וספקנים הם מחוץ לתחומי ההבנה הרוחנית. לעומתם ישנם אלה שמאמינים בחיים רוחניים. אלה הם דְבֵקים חדורי תובנה, הוגי דעות, ומי שמתנזרים מפירות עמלם. אלה שמנסים לבסס את התפיסה המוניסטית, גם הם נחשבים בין הכופרים והאגנוסטים. במילים אחרות, רק דְבֵקיו של אלוהים הם בעלי הבנה רוחנית אמיתית. זאת משום שהם מבינים שמעבר לעולם החומרי מצוי עולם רוחני, כמו גם אישיות אלוה, שמתרחב לפַּרַמָאתְמָא, או נשמת-העל שבכל אחד, לאלוהים השורה בכול.
ישנם כמובן, אלה שמנסים להבין את האמת המוחלטת באמצעות פיתוח ידע. גם הם נחשבים בקבוצת המאמינים. חכמי תורת הסָאנְקְהְיַה מנתחים את העולם החומרי ומונים בו עשרים וארבעה יסודות, ואת הנשמה הייחודית מונים כיסוד העשרים וחמישה. כאשר אלה מבינים שטבעה של הנשמה נשגב מן היסודות החומריים, או אז ביכולתם להבין שמעליה מצוי אישיות אלוה. הוא היסוד העשרים ושישה. גם אלה מגיעים בהדרגה למישור השירות המסור בתודעת קְרִישְׁנַה. גם גישתם של המתנזרים מפירות עמלם היא נכונה, וגם הם זוכים להתקדם למישור השירות המסור. נאמר כאן שישנם אנשים שתודעתם טהורה, שמנסים למצוא את נשמת-העל באמצעות הגות. עם שאלה מגלים את נשמת-העל שבתוכם, הם

מתעלים לנשגב. אחדים מנסים להבין את הנשמה העליונה באמצעות פיתוח ידע, וישנם שמתרגלים הַטְהַה-יוֹגַה, ומנסים לרַצות את הריבון במעשים ילדותיים.

פסוק 26

אַנְיֶא תְו אֶוַם אַגָ׳אנַנְתַהּ שְׂרוּתְוָאנְיֶבְּהְיַה אוּפָּאסַתֶא
תֶא ׳פִּי צָ׳אתִיתַרַנְתְי אֶוַה מְרִיתְיוּם שְׂרוּתִי-פַּרָאיַנָאהּ

אַנְיֶא—אחרים; תוּ—אבל; אֶוַם—כך; אַגָ׳אנַנְתַהּ—חסרי ידע רוחני; שְׂרוּתְוָא—לאחר ששמעו; אַנְיֶבְּהְיַה—מאחרים; אוּפָּאסַתֶא—סוגדים; תֶא—הם; אַפִּי—גם; צַ׳ה—ו-; אַתִיתַרַנְתִי—מתעלים; אֶוַה—אכן; מְרִיתְיוּם—מעבר למוות; שְׂרוּתִי-פַּרָאיַנָאהּ—נוטים לתהליך השמיעה.

אך ישנם גם מי שאינם בקיאים בידע רוחני, אולם מתחילים לסגוד לאישיות אלוה משום ששמעו אודותיו מאחרים. בגלל נטייתם להקשיב לסמכות, הרי שגם הם משתחררים מנתיב הלידה והמוות.

פסוק זה מתאים במיוחד לחברה של ימינו. זאת משום שכיום לא ניתן למעשה שום חינוך רוחני. אפילו שישנם לכאורה אנשים אתיאיסטים, אגנוסטים ושכלתנים, אלה משוללים כל ידע פילוסופי. לעומת זאת, אדם פשוט, אם הוא נשמה טובה, הרי שיוכל להתקדם באמצעות שמיעה. מכאן שתהליך השמיעה הוא חשוב מאוד. שְׂרִי צַ׳יְתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ, שהטיף תודעת קְרִישְׁנַה בעת החדשה, הדגיש מאוד את התהליך הזה. זאת משום שדי בשמיעה ממקור מוסמך, כדי להתקדם. ובמיוחד, חשובה שמיעת הצליל הנשגב הַרֶא קְרִישְׁנַה הַרֶא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֶא הַרֶא/ הַרֶא רָאמַה הַרֶא רָאמַה רָאמַה רָאמַה, הַרֶא הַרֶא. משום כך נאמר, שעל הכול לנסות ולשמוע מאנשים שהגיעו להגשמה רוחנית. שהרי אז יוכלו בהדרגה להבין הכול. אין ספק גם שייפנו אז ויסגדו לאלוהים. שְׂרִי צַ׳יְתַנְיַה אמר שאיש בתקופה זו לא צריך לשנות את מעמדו; עליו רק לזנוח את נטייתו להבין את האמת המוחלטת בשכלו הספקולטיבי; עליו ללמוד ולהפוך למשרתם של מי שכבר יודעים אודות אלוהים. מי שמתמזל מזלו למצוא מקלט בדָבֵק טהור, לשמוע ממנו אודות הגשמה עצמית ולנקוט על פי דוגמתו, הרי שיתעלה בהדרגה למעמדו. פסוק זה מדגיש בצדק את תהליך השמיעה. אפשר שאדם פשוט אינו מוכשר כמו הוגי הדעות למיניהם, אולם הקשבה צייתנית לבר סמכא תרוממו אל מעבר לעולם החומרי – בחזרה אל אלוהים.

פסוק 27

יָאוַת סַנְגָ׳איַתֶא קינְצִ׳ית סַתְתְוַם סְתְהָאוַרַה-גַ׳נְגַמַם
קְשֶׁתְרַה-קְשֶׁתְרַגְ׳נַה-סַמְיוֹגָאת תַד וידְדְהי בְּהַרַתַרְשַׁבְּהַה

יָאוַת—כל מה ש- ; סַנְגָ׳איַתֶא—נוצר ; קינְצִ׳ית—כלשהו ; סַתְתְוַם—קיום ; סְתְהָאוַרַה—נייח ; גַ׳נְגַמַם—נע ; קְשֶׁתְרַה—של הגוף ; קְשֶׁתְרַה-גְ׳נַה—ושל יודע הגוף ; סַמְיוֹגָאת—מתוך החיבור ; תַת וידְדְהי—עליך לדעת זאת ; בְּהַרַתַה-רישַׁבְּהַה—הו הטוב בבְּהָארַתים.

הו הטוב בבְּהָארַתים, דע כי כל הקיים שנגלה לעיניך, הנע והנייח, אינו אלא צירופם של שדה הפעולה של יודע השדה.

הטבע החומרי וישות החיים אשר קיימים עוד מלפני בריאת היקום, שניהם מוסברים בפסוק זה. הנברא כולו הוא בסך הכול צירופם של השניים. ישנן תופעות נייחות רבות, כגון עצים, הרים וגבעות, ורבים היצורים הנעים. אלא שכולם הם בסך הכול צירופים של טבע חומרי ושל טבע עילי – ישויות החיים. דבר לא מתפתח ללא מגעו של הטבע העילי, או ישות החיים. יחסים אלה שבין הטבע החומרי לטבע הרוחני נמשכים לעד, וצירוף זה מקורו באלוהים ; מכאן שהוא הנו שליטם של השניים – הטבע העילי והנחות. הוא בורא את הטבע החומרי, ומחדיר לתוכו את הטבע העילי, ובדרך זו מחולל כל תופעה ופעולה ביקום.

פסוק 28

סַמַם סַרְוֶשׁוּ בְּהֻותֶשׁוּ תישְׁטְהַנְתַם פַּרַמֶשְׁוַרַם
וינַשְׁיַתְסְו אַוינַשְׁיַנְתַם יַה פַּשְׁיַתי סַה פַּשְׁיַתי

סַמַם—באופן שווה ; סַרְוֶשׁוּ—בכול ; בְּהֻותֶשׁוּ—ישויות החיים ; תישְׁטְהַנְתַם—שוכן ; פַּרַמַה-אישְׁוַרַם—נשמת-העל ; וינַשְׁיַתְסוּ—בנכחדים ; אַוינַשְׁיַנְתַם—הבלתי נכחד ; יַה—מי ש- ; פַּשְׁיַתי—רואה ; סַה—הוא ; פַּשְׁיַתי—אכן רואה.

מי שרואה את נשמת-העל מתלווה לנשמה הייחודית בגופים כולם, ומבין שהנשמה, כמו גם נשמת-העל שבתוך הגוף בר-הכליה, שניהם אינם נכחדים לעולם – אכן רואה.

מי שבזכותה של חברה טובה לומד לראות את השלושה שבצירוף האחד – הגוף, בעל הגוף, כלומר, הנשמה הייחודית, וידידה של הנשמה – הוא בעל ידע אמיתי.

ללא סיועו של יודע אמיתי בנושאים רוחניים, לא ניתן לראות את השלושה הללו, וללא חברה שכזו, נשארים האנשים שרויים בבערות. הם רואים רק את הגוף, וחושבים שהכול נגמר עם כיליונו. אלא שלמעשה, זה לא כך; הנשמה ונשמת-העל קיימים גם לאחר כליון הגוף, וממשיכים ועוברים לעד בגופים שונים, נעים ונייחים. לעיתים מתורגמת המילה הסנסקריטית פַּרַמֶשְׁוַרַה כ״נשמה הייחודית״. זאת משום שזו היא אדון הגוף, ולאחר כיליונו, היא עוברת לאחר. במובן זה היא אדון. אחרים מפרשים מילה זו כנשמת-העל. בכל מקרה, הנשמה ונשמת-העל שניהם אינם מתכלים, אלא מוסיפים ומתקיימים. מי שניחן בראייה שכזו, רואה את הדברים כפי שהם.

פסוק 29

סַמַם פַּשְׁיַן הִי סַרְוַתְרַה סַמַוַסְתְהִיתַם אִישְׁוַרַם
נַה הִינַסְתְי אָתְמַנָאתְמָאנַם תַתוֹ יָאתִי פַּרָאם גַתִים

סַמַם—באופן שווה; פַּשְׁיַן—רואה; הִי—אכן; סַרְוַתְרַה—בכל מקום; סַמַוַסְתְהִיתַם—שרוי באופן שווה; אִישְׁוַרַם—את נשמת העל; נַה—לא; הִינַסְתִי—מדרדר; אָתְמַנָא—באמצעות המֶחשָב; אָתְמָאנַם—את הנשמה; תַתַה—אז; יָאתִי—מגיע; פַּרָאם—הנשגב; גַתִים—אל היעד.

מי שרואה את נשמת-העל מצוי באופן שווה בכל מקום ובכל ישות חיה – מֶחשָבו לא יוסיף עוד לדרדרו, והוא אף יתעלה אל היעד הנשגב.

ישות חיים שבחרה בקיום חומרי, מצבה שונה ממצבה בקיום הרוחני. מכל מקום, מי שרואה שהעליון בהתגלותו כפַּרַמָאתְמָא מצוי בכול, או שאישיות אלוה מצוי בכל חי, הרי שלא יניח עוד למנטאליות הורסנית לדרדרו. הוא יוסיף ויתקדם בהדרגה לעבר העולם הרוחני. המֶחשָב מכור בדרך כלל לעינוג חושים. אלא שהתקדמות רוחנית אפשרית רק כאשר פונה המֶחשָב אל נשמת-העל.

פסוק 30

פְּרַקְרִיתְיַיְוַה צַ׳ה קַרְמָאנִי קְרִייַמָאנָאנִי סַרְוַשַׁה
יַה פַּשְׁיַתִי תַתְהָאתְמָאנַם אַקַרְתָארַם סַה פַּשְׁיַתִי

פְּרַקְרִיתְיָא—באמצעות הטבע החומרי; אֵוַה—אכן; צַ׳ה—גם; קַרְמָאנִי—המעשים; קְרִייַמָאנָאנִי—נעשים; סַרְוַשַׁה—בכל מובן; יַה—מי ש-; פַּשְׁיַתִי—רואה; תַתְהָא—גם;

אָתְמָאנַם—שהעצמי; אַקַרְתָארַם—הוא הבלתי עושה; סַה—הוא; פַּשְׂיַתִי—רואה באופן מושלם.

מי שרואה שהגוף תוצר הטבע החומרי, הוא שמבצע את המעשים כולם, והעצמי אינו עושה דבר – אכן רואה.

הגוף נוצר על ידי הטבע החומרי, תחת הכוונתו של נשמת-העל. פעולותיו אינן למעשה, פעולותינו. אלה, בין אם עבור שמחה ובין למען צער, נכפות עלינו, מעצם מבנה גופנו, בעוד שהעצמי נבדל מהן כליל. תשוקותינו בעבר הן שהקנו לנו את גופנו המסוים, שמותאם להגשמתן. הגוף הוא בעצם מכונה, שתכנן אלוהים, לצורך הגשמת מאוויים. רק בגלל מאוויים מוטלת ישות החיים לתנאים שונים של סבל והנאה. מכל מקום, מי שפיתח ראייה רוחנית שכזו, מתבדל מפעילות גופו, והוא הנו הרואה האמיתי.

פסוק 31

יַדָא בְּהֻוּתַה-פְּרִיתְהַג-בְּהָאוַם אֵקַה-סְתְהַם אַנוּפַּשְׂיַתִי
תַתַה אֵוַה צַ׳ה ויסְתָארַם בְּרַהְמַה סַמְפַּדְיַתֵא תַדָא

יַדָא—כאשר; בְּהֻוּתַה—של ישויות החיים; פְּרִיתְהַק-בְּהָאוַם—זהויות נפרדות; אֵקַה-סְתְהַם—נמצא באחד; אַנוּפַּשְׂיַתִי—מנסה לראות דרך פניה לסמכות; תַתַה אֵוַה—ואז; צַ׳ה—גם; ויסְתָארַם—התרחבות; בְּרַהְמַה—אל המוחלט; סַמְפַּדְיַתֵא—מגיע; תַדָא—אז.

בשעה שאדם נבון אינו רואה עוד זהויות שונות בגלל גופים חומריים שונים, ורואה כיצד מצויות ישויות בכול, הרי שהגיע לתפיסת הבְּרַהְמַן.

מי שמבין שגופיהן השונים של ישויות החיים מקורם במאווייהן השונים, אף שלמעשה, גופים אלה אינם שייכים לנשמות עצמן – אכן רואה. לפי תפיסת החיים הגופנית אנו רואים מישהו כאל-למחצה, מישהו כאדם, או ככלב וכחתול. אלא שזו ראייה חומרית, שאינה אמיתית; ההבדלים החומריים הללו מקורם בתפיסת חיים חומרית. הנשמה הרוחנית, לאחר כליון הגוף החומרי, היא זהה בכול. בגלל מגעה עם הטבע החומרי, היא זוכה בגופים חומריים שונים. הבנת כל זה פירושה ראייה רוחנית; מי שהשתחרר מכל ההבחנות החיצוניות הללו, כגון אדם, חיה, גדול, נמוך וכו׳, הרי שתודעתו טהורה וביכולתו לפתח תודעת קְרִישְׁנַה בזהותו הרוחנית. הפסוק הבא מסביר את אופן ראייתו של אדם שכזה.

פסוק 32

אַנָאדִיתְוָאן נירְגוּנַּתְוָאת פַּרַמָאתְמָאיַם אַוְיַיַּה
שַׁרִירַה-סְתְהוֹ ׳פִּי קַוּנְתֵיַה נַה קַרוֹתִי נַה לִיפְּיַתֵא

אַנָאדִיתְוָאת—בשל היותה נצחית; נירְגוּנַּתְוָאת—בשל היותה נשגבת; פַּרַמַה—מעבר לטבע החומרי; אָתְמָא—הנשמה; אַיַם—הזו; אַוְיַיַּה—בלתי נכחדת; שַׁרִירַה-סְתְהַה—נמצאת בגוף; אַפִּי—אף על פי ש-; קַוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; נַה קַרוֹתִי—לעולם לא עושה דבר; נַה לִיפְּיַתֵא—לעולם אינה מסתבכת.

הו אַרְג׳וּנַה, מי שחדורים בראיית הנצח מבינים שהנשמה הבלתי נכחדת היא נשגבת, נצחית, ומעבר למידות הטבע. למרות מגעה עם הגוף החומרי, זו אינה עושה דבר, גם אינה נכבלת.

עם לידתו של הגוף החומרי, נראה שגם ישות החיים נולדת, אלא שלמעשה, היא נצחית; היא אינה נולדת, ואף על פי שמצויה בגוף חומרי, היא נשגבת ונצחית ואינה נכחדת. כולה מלאה מטבעה בחדווה. היא אינה מסתבכת בפעילות החומרית; מכאן שהפעילות שנוצרת ממגעה עם הגופים החומריים, אינה כובלת אותה.

פסוק 33

יַתְהָא סַרְוַה-גַתַם סוּקְשְׁמְיָאד אָקָאשַׁם נוֹפַּלִיפְּיַתֵא
סַרְוַתְרָאוַסְתְהִיתוֹ דֵהֵא תַתְהָאתְמָא נוֹפַּלִיפְּיַתֵא

יַתְהָא—כפי ש-; סַרְוַה-גַתַם—שורים בכל; סוּקְשְׁמְיָאת—בשל טבעם הסמוי; אָקָאשַׁם—השמיים; נַה—לעולם אינם; אוּפַּלִיפְּיַתֵא—מתערבבים; סַרְוַתְרַה—בכל מקום; אַוַסְתְהִיתַה—נמצא; דֵהֵא—בגוף; תַתְהָא—כך; אָתְמָא—העצמי; נַה—לעולם אינו; אוּפַּלִיפְּיַתֵא—מתערבב.

בגלל טבעם הסמוי, לא מתמזגים השמיים עם דבר, אף שמצויים בכול. כמותם גם אותה נשמה ששרויה בתודעת בְּרַהְמַן – אף שמצויה בגופה, אינה מתמזגת עמו.

אוויר, אף שחודר למים, לאדמה, לצואה וכיוצא בזה, אינו מתמזג עם דבר. כמותו גם ישות החיים, שמצויה בגופים שונים, אולם בגלל טבעה הסמוי נשארת נבדלת

מאלה תמיד. עיניים חומריות אינן מסוגלות לראות כיצד זו באה במגע עם הגוף, וכיצד נוטשת אותו עם כיליונו, גם שום מדען לא יצליח להתחקות על כך.

פסוק 34

יַתְהָא פְּרַקָאשַׁיַתִי אֶקַהּ קְרִיתְסְנַם לוֹקַם אימַם רַויהּ
קְשֵׁתְרַם קְשֵׁתְרִי תַתְהָא קְרִיתְסְנַם פְּרַקָאשַׁיַתִי בְּהָארַתַה

יַתְהָא—כפי ש-; פְּרַקָאשַׁיַתִי—מאירה; אֶקַהּ—האחת; קְרִיתְסְנַם—כולו; לוֹקַם—את העולם; אימַם—הזו; רַויהּ—השמש; קְשֵׁתְרַם—את הגוף; קְשֵׁתְרִי—הנשמה; תַתְהָא—בצורה דומה; קְרִיתְסְנַם—כולו; פְּרַקָאשַׁיַתִי—מאירה; בְּהָארַתַה—הו בן בְּהַרַתַה.

הו בן בְּהַרַתַה, ממש כמו השמש האחת שמאירה את היקום כולו, מאירה ישות החיים האחת שבגוף את הגוף כולו בתודעה.

ישנן תיאוריות שונות בנוגע לתודעה. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מציגה את דוגמת השמש והאור. אף שזו מצויה במקום אחד, היא מאירה את היקום כולו. כמותה גם הנשמה הרוחנית, או החלקיק הרוחני המזערי, שמאירה את הגוף כולו בתודעה, אף שממוקמת בתוך הלב. התודעה מהווה עדות לקיומה של נשמה, ממש כשם שאור השמש מעיד על קיומה של שמש. תודעה קיימת בגוף כל עוד מצויה בו נשמה, ועם שזו עוזבת, מסתלקת גם התודעה. אדם נבון לא יתקשה להבין את זה. מכאן שתודעה אינה תוצר של צירוף חומרים, אלא סימנה של ישות חיה. תודעתה של ישות החיים זהה אמנם באיכותה לתודעה העליונה, אולם בעצמה אינה עליונה. שהרי זו מודעת לגוף אחד, אולם לא לאחר. נשמת-העל לעומת זאת, מצוי בכל גוף כידידה של הנשמה הייחודית והוא מודע לגופים כולם. זהו ההבדל שבין התודעה העליונה לתודעה הייחודית.

פסוק 35

קְשֵׁתְרַה-קְשֵׁתְרַגְ׳נַיוֹר אֵוַם אַנְתַרַם גְ׳נָאנַה-צַ׳קְשוּשָׁא
בְּהֻוּתַה-פְּרַקְרִיתִי-מוֹקְשַׁם צַ׳ה יֵא וידוּר יָאנְתִי תֵא פַּרַם

קְשֵׁתְרַה—בין הגוף; קְשֵׁתְרַה-גְ׳נַיוֹה—לבין בעל הגוף; אֵוַם—כך; אַנְתַרַם—את ההבדל; גְ׳נָאנַה-צַ׳קְשוּשָׁא—באמצעות ראייה בידע; בְּהֻוּתַה—של ישות החיים; פְּרַקְרִיתִי—

מהטבע החומרי; מוֹקְשַׁם—את השחרור; צַ׳ה—גם; יֵא—אלו אשר; וידוּהֻ—מבינים; יָאנְתִי—הולכים; תֵא—הם; פַּרַם—אל העליון.

מי שרואים בעיני הידע את ההבדל שבין הגוף ליודעו, ומבינים את תהליך הגאולה משעבוד חומרי – אלה מגיעים ליעד העליון.

משמעותו של הפרק השלושה-עשר היא שמי שמבין את ההבדל שבין הגוף, בעל הגוף, ונשמת-העל, כמו גם מכיר את תהליך הגאולה, כפי שמתואר בפסוקים 8 עד 12, הרי שיוסיף ויתעלה ליעד העליון.
הארה תחילתה במעט אמונה ובשמיעה אודות אלוהים בחברה טובה. עם שמקבלים מורה רוחני, לומדים להבחין בין חומר לרוח, והבנה זו מהווה נקודת התחלה להבנה רוחנית עמוקה יותר. המורה הרוחני מורה לתלמידו הוראות שונות שתכליתן לשחררו מתפיסת חיים חומרית. קְרִישְׁנַה למשל, מורה את הבְּהַגַוַד-גִיתַא כדי לשחרר את אַרְגִ׳ונַה משיקולים חומרניים.
ניתן להבין שהגוף הוא חומר; ניתן להבינו על פי עשרים וארבעה היסודות. הגוף הוא גילוי גשמי, ואילו המֶחשָׁב וההיפעלויות הנפשיות הם גילויים סמויים. סימני החיים הם תגובות הגומלין של אלה. מכל מקום, מעל להם מצויים שניים – הנשמה ונשמת-העל. הפעילות בעולם החומרי היא תולדת מפגשם של הנשמה עם עשרים וארבעה היסודות. מי שמבין שהתופעה החומרית כולה היא בסך הכול צירוף של נשמה ויסודות חומריים, ומבין גם את מעמדו של נשמת-העל, רק הוא זכאי להתעלות לעולם הרוחני. נושאים אלה מצריכים מחשבה עמוקה כמו גם הבנה פנימית. מכאן שעזרתו של מורה רוחני דרושה לצורך הבנתם.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתִיוֵדָאנְתַה בפרק השלושה-עשר של שְׁרִימַד-בְּהַגַוַד-גִיתָא שדן בטבע, בנהנה ובתודעה.

פרק 14

שלוש מידות הטבע החומרי

פסוק 1

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
פַּרַם בְּהֻוּיַהּ פְּרַוַקְשְׁיָאמִי ג׳ְנָאנָאנָאם ג׳ְנָאנַם אוּתְתַמַם
יַג׳ ג׳ְנָאתְוָא מוּנַיַהּ סַרְוֵא פַּרָאם סידְּהִים איתוֹ גַתָאהּ

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; פַּרַם—נשגב; בְּהֻוּיַהּ—שוב; פְּרַוַקְשְׁיָאמִי—אסביר; ג׳ְנָאנָאנָאם—מבין כל סוגי הידע; ג׳ְנָאנַם—ידע; אוּתְתַמַם—נעלה; יַת—אשר אותו; ג׳ְנָאתְוָא—ביודעם; מוּנַיַהּ—החכמים; סַרְוֵא—כולם; פַּרָאם—נשגבת; סידְּהִים—לשלמות; איתַהּ—מהעולם הזה; גַתָאהּ—הגיעו.

אישיות אלוה העילאי אמר: עתה אשוב ואסביר לך חכמה נשגבה זו, הנעלה מכל ידע, שבאמצעותה הגיעו החכמים והקדושים כולם לשלמות העליונה.

בפרקים מ-7 עד 12 שְׁרִי קְרִישְׁנַה מציג בפרוטרוט את האמת המוחלטת, אישיות אלוה. עתה הוא מוסיף ומאיר את אַרְג׳וּנַה. לימוד עיוני של הפרק יקנה לקורא הבנה אודות שירות מסור. בפרק השלושה-עשר הוסבר שהשתחררות מן השעבוד החומרי אפשרית על ידי פיתוח ידע מתוך ענווה. הוסבר גם שהסתבכותה של ישות החיים בעולם החומרי מקורה בהתרועעותה עם מידות הטבע. בפרק זה אישיות אלוה מסביר מה הן מידות אלה, כיצד הן פועלות, כיצד הן כובלות וכיצד משחררות. הידע הזה, לפי דבריו, הוא מתקדם יותר מזה שבפרקים הקודמים. רבים החכמים הדגולים שהשיגו שלמות והתעלו לעולם הרוחני באמצעותו. האל מסביר עתה אותו ידע בדרך טובה יותר. זהו ידע נעלה לאין ערוך מכל תהליכי הידע שהוסברו עד כה, ורבים השיגו שלמות באמצעותו. מכאן שמי שמבין את הפרק הזה, אמור להגיע לשלמות.

פסוק 2

אידַם ג׳ְנָאנַם אוּפָּאשְׁרִיתְיַה מַמַה סָאדְהַרְמְיַם אָגַתָאהּ
סַרְגֵא ׳פִּי נוֹפַּגָ׳אינַתֵא פְּרַלַיֵא נַה וְיַתְהַנְתִי צַ׳ה

אידַם—הזה; גְ'נָאנַם—בידע; אופַּאשְׁרִיתְיַה—בהתבסס; מַמַה—לשלי; סָאדְהַרְמְיַם—טבע דומה; אָגַתָאה—בהשיגם; סַרְגֶא אַפִּי—אפילו בבריאה; נַה—לעולם לא; אוּפַּגָ'איַנְתֶא—נולדים; פְּרַלַיֶא—בחורבן; נַה—לא; וְיַתְהַנְתִי—נטרדים; צַ'ה—גם.

מי שהתבסס בידע זה, יזכה בטבע נשגב כשלי. מעוגן בתודעה שכזו, הוא לא ישוב עוד וייוולד בשעת הבריאה גם לא ייטרד בעת החורבן.

מי שקנה לו את הידע הנשגב כולו, הופך זהה באיכותו לאישיות אלוה, ומשתחרר ממחזוריות הלידה והמוות. מכל מקום, הוא אינו מאבד את זהותו כנשמה ייחודית. הספרות הוֶדית מלמדת שאותן נשמות בנות חורין שהגיעו לכוכבים הנשגבים שברקיע הרוחני – אלה סוגדות לכפות רגלי הלוטוס של האל ועוסקות בשירותו האוהב תמיד. מכאן שגם לאחר הגאולה לא מאבדים הדְבֵקים את זהותם הייחודית.
הידע שבעולם החומרי נגוע בדרך כלל בשלוש מידות הטבע. ידע נשגב לעומת זאת, הוא ידע שאינו נגוע במידות. מי שמבוסס בידע שכזה, מצוי במישורו של אלוהים. לעומתו, משוללי הידע גורסים שהזהות הרוחנית, לאחר השתחררות מפעילותה החומרית של הצורה החומרית, הופכת משוללת דמות וייחודיות. אלא שהעולם הרוחני הוא רב פנים וצורות, ממש כמו העולם החומרי. רק הבורים סוברים שקיום רוחני הוא שלילתו של ריבוי הצורות החומרי. למעשה, בעולם הרוחני זוכה הנשמה בדמות רוחנית, ועוסקת בפעילות רוחנית. אותה אווירה רוחנית, שבה זהה הנשמה באיכותה לאלוהים, נקראת שירות מסור, והיא בלתי נגועה. במישור זה, זהה הנשמה הרוחנית באיכותה לאלוהים. מכל מקום, קניית ידע כזה כרוכה בפיתוח מעלות רוחניות, ועם שאלה מתפתחות, לא מושפעים עוד מבריאת העולם החומרי או מחורבנו.

פסוק 3

מַמַה יוֹנִיר מַהַד בְּרַהְמַה תַסְמִין גַרְבְּהַם דַדְהָאמִי אַהַם
סַמְבְּהַוַהּ סַרְוַה-בְּהֻוּתָאנָאם תַתוֹ בְּהַוַתִי בְּהָארַתַה

מַמַה—שלי; יוֹניה—מקור הלידה; מַהַת—כלל האנרגיה החומרית; בְּרַהְמַה—העליון; תַסְמִין—בו; גַרְבְּהַם—הריון; דַדְהָאמִי—יוצר; אַהַם—אני; סַמְבְּהַוַהּ—האפשרות; סַרְוַה-בְּהֻוּתָאנָאם—של כל ישויות החיים; תַתַה—אז; בְּהַוַתִי—מתהווה; בְּהָארַתַה—הו בן בְּהַרַתַה.

הו בן בְּהָרַתַה, כלל החומר, שנקרא בְּרַהְמַן, הוא מקור הלידה. אותו בְּרַהְמַן אני מעבר ומאפשר את לידתן של כל ישויות החיים.

זהו הסברו של העולם: הכול מתהווה מצירופם של קְשֶׁתְרַה וקְשֶׁתְרַה-גְ׳נַּה, או הגוף והנשמה הרוחנית, ואלוהים הוא שמחולל את הצירוף הזה. המַהַת-תַתְוַה היא כלל הסיבה של עולם התופעות; וכלל החומר של התופעה החומרית, שבו פועלות מידות הטבע, נקרא לעיתים בְּרַהְמַן. אישיות אלוה מעבר את כלל החומר וגורם להתהוותם של יקומים לאינספור. הספרות הוֵדית מתארת את כלל החומר, המַהַת-תַתְוַה, כבְּרַהְמַן (מוּנְּדַקַה אוּפַּנִישַׁד 1.1.9): תַסְמָאד אֶתַד בְּרַהְמַה נָאמַה-רֻוּפַּם אַנְנַם צַ׳ה גָ׳איַתֶא. אישיות אלוה מעבר את בְּרַהְמַן בזרעי ישויות החיים. עשרים וארבעה היסודות, החל מאדמה, מים, אש ואוויר, כולם הם אנרגיה חומרית, ומהווים את המַהַד בְּרַהְמַה, או הבְּרַהְמַן הגדול, כלומר הטבע החומרי. מכל מקום, בפרק השביעי מוסבר שמעבר לזה ישנו טבע אחר עילי – ישויות החיים. הטבע העילי מתערבב בטבע החומרי ברצונו של אלוהים, וכך נולדות ישויות החיים בטבע החומרי.

העקרב מטיל את ביציו בתוך ערימת אורז, ומשום כך נאמר לעיתים שעקרבים נולדים מאורז. אלא שלא האורז הוא מקורו של העקרב, אלא האם שהטילה את ביציה. בדומה לכך, גם הטבע החומרי אינו גורם לידתן של ישויות החיים. הזרע מקורו באישיות אלוה, ורק נראה כאילו הן מופקות מן הטבע החומרי. כל ישות חיה ניחנת, על פי מעשיה בעבר, בגוף שונה, תוצר הטבע החומרי, באמצעותו זו מגשימה את מכסת הסבל והאושר שמגיעים לה בהתאם למעשיה. אלוהים הוא מקור כל ישויות החיים, על צורותיהן השונות.

פסוק 4

סַרְוַה-יוֹנִישׁוּ קַוּנְתֶיַה מֻוּרְתַיַהּ סַמְבְּהַוַנְתִי יָאהּ
תָאסָאם בְּרַהְמַה מַהַד יוֹנִיר אַהַם בִּיגַ׳ה-פְּרַדַהּ פִיתָא

סַרְוַה-יוֹנִישׁוּ—בכל מיני החיים; קַוּנְתֶיַה—הו בן קוּנְתִי; מֻוּרְתַיַהּ—צורות; סַמְבְּהַוַנְתִי—מופיעות; יָאהּ—אשר; תָאסָאם—שלהן; בְּרַהְמַה—העליון; מַהַת יוֹנִיהּ—מקור הלידה בחומר; אַהַם—אני; בִּיגַ׳ה-פְּרַדַהּ—נותן הזרע; פִיתָא—האב.

הו בן קוּנְתִי, דע כי כל מיני החיים נולדים מהטבע החומרי, ואני הוא האב נותן הזרע.

פסוק זה מסביר שקְרִישְׁנַה, אישיות אלוה, הוא אביהן המקורי של כל ישויות החיים. אלה הן צירוף של טבע חומרי ועילי, ואינן קיימות רק על כוכבנו, אלא בכל כוכב וכוכב, לרבות בעליון שבו חי בְּרַהְמָא. ישויות חיים מצויות בכול; הן מצויות באדמה ואפילו במים ובאש. כולן הן תולדה של אם, הטבע החומרי, ושל תהליך נתינת הזרע של קְרִישְׁנַה. אם כן, העולם החומרי מתעבֵּר בישויות חיים, שמופיעות בשעת הבריאה בצורות שונות, בהתאם למעשיהן בעבר.

פסוק 5

סַתְּוַם רַגַ׳ס תַמַה איתי גוּנָאהּ פְּרַקְרִיתִי-סַמְבְּהַוָאהּ
נִיבַּדְהְנַנְתִי מַהָא-בָּאהוֹ דֵהֶא דֵהִינַם אַוְיַיַם

סַתְּוַם—מידת הטובות; רַגַ׳הּ—מידת הלהיטות; תַמַהּ—מידת הבערות; איתי—כך; גוּנָאהּ—המידות; פְּרַקְרִיתִי—מהטבע החומרי; סַמְבְּהַוָאהּ—נוצרו; נִיבַּדְהְנַנְתִי—אכן מתְנות; מַהָא-בָּאהוֹ—הו גיבור חיל; דֵהֶא—בגוף; דֵהִינַם—את ישות החיים; אַוְיַיַם—הנצחית.

הו אַרְג׳וּנַה גיבור חיל, הטבע החומרי מורכב משלוש מידות – טוֹבוּת להיטות ובערות. בשעה שישות החיים הנצחית באה במגע עם הטבע, הריהי מותנית על ידי מידות אלה.

ישות החיים היא נשגבת, ושונה מהטבע החומרי. אולם מאחר שהפכה מותנית לטבע, הרי שפעילותה מושפעת ממידותיו. כל ישות חיים עוטה גוף מסוים, בן לאיכויות חומריות שונות, וזה מכתיב את פעילותה לחלוטין. זוהי הסיבה לריבוי השמחה והצער.

פסוק 6

תַתְרַה סַתְּוַם נִירְמַלַתְוָאת פְּרַקָאשַׁקַם אַנָאמַיַם
סוּקְהַה-סַנְגֵנַה בַּדְהְנָאתִי גְ׳נָאנַה-סַנְגֵנַה צָ׳אנַגְהַה

תַתְרַה—מבינהן; סַתְּוַם—מידת הטובות; נִירְמַלַתְוָאת—בשל היותה הטהורה ביותר בעולם החומרי; פְּרַקָאשַׁקַם—מאירה; אַנָאמַיַם—משוחררת מתגובות החטא; סוּקְהַה—עם אושר; סַנְגֵנַה—על ידי התרועעות; בַּדְהְנָאתִי—מתְנה; גְ׳נָאנַה—עם ידע; סַנְגֵנַה—על ידי התרועעות; צָ׳ה—גם; אַנַגְהַה—הו הנקי מחטא.

הו הנקי מחטא, מידת הטוֹבוּת טהורה מהאחרות, ומאירה ומשחררת מכל תגובות החטא. מי שמצויים במידה זו מותנים לתחושת אושר וידע.

ישויות החיים אשר מותנות לטבע החומרי הן מסוגים שונים. ישנן שמחות, ישנן פעילות מאוד, ויש חסרות ישע. ההיבטים הנפשיים הללו הם גורמי התנייתן של הישויות. פרק זה מסביר את כל סוגי ההתניות הללו. ראשית מוסברת מידת הטוֹבוּת. מי שמותנה למידה זו הופך חכם ממי שמותנים למידות אחרות. הוא אינו מושפע כל כך מסבל חומרי, וחש עצמו כמו מתקדם בידע חומרי.

הבְּרָאהְמַנַּה אמור להימצא במידה זו ונחשב למייצגה. תחושת האושר שלו מקורה בהבנה שבמידת הטוֹבוּת הוא משוחרר, פחות או יותר, מתגובות החטא. בספרות הוֶדית נאמר שמידת הטוֹבוּת פירושה יותר ידע, ותחושת אושר רבה יותר.

הבעיה היא שמי שמצוי במידה זו נוטה לחשוב שהוא מתקדם בידע וטוב מזולתו, וזוהי התנייתו. המדענים והוגי הדעות הם דוגמה יפה. אלה מתגאים מאוד בידיעותיהם, וכיוון שלרוב שיפרו את תנאי חייהם, הרי שהם חשים באושר חומרי כלשהו. תחושת הקידמה והאושר שבחיים החומריים קושרת אותם למידת הטוֹבוּת החומרית. אלה נמשכים לפעול במידה זו, הטוֹבוּת, וכל עוד ממשיכה משיכתם, עליהם להוסיף ולהיוולד בגוף כלשהו בטבע החומרי. מכאן שסיכוייהם לגאולה או להתעלות לעולם הרוחני הם אפסיים. שוב ושוב אלה יהפכו להוגי דעות, מדענים או משוררים, ושוב ושוב יסתבכו בסבל הלידה והמוות. רק אשליית הטבע החומרי היא שגורמת לאדם לחשוב חיים שכאלה לנעימים.

פסוק 7

רַג'וֹ רָאגָאתְמַקַם וִידְדְהִי תְּרִישְׁנָא-סַנְגַה-סַמוּדְבְּהַוַם
תַן נִיבַּדְהְנָאתִי קַוּנְתֵיַה קַרְמַה-סַנְגֵנַה דֵהִינַם

רַגַ'ה—מידת הלהיטות; רָאגַה-אָתְמַקַם—מהותה היא תשוקה או מאוויים; וִידְדְהִי—דע; תְּרִישְׁנָא—עם כמיהה; סַנְגַה—מתוך התרועעות; סַמוּדְבְּהַוַם—נוצרת; תַת—היא; נִיבַּדְהְנָאתִי—כובלת; קַוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; קַרְמַה-סַנְגֵנַה—באמצעות התרועעות עם פעילות תועלתנית; דֵהִינַם—את השרוי בגוף.

הו בן קוּנְתִי, מידת הלהיטות היא תולדה של תשוקות ומאוויים אינסופיים, וקושרת את ישויות החיים לפעילות חומרית תועלתנית.

מידת הלהיטות מאופיינת במשיכה שבין גבר לאישה. אישה נמשכת לגבר, וגבר לאישה. זוהי מידת הלהיטות. כאשר זו גוברת, מתעוררת התשוקה להנאה חומרית – עינוג חושים.

אדם במידת הלהיטות מבקש לצורך עינוג חושיו אחר כבוד בחברה או בעם, כמו גם אחר משפחה מאושרת עם ילדים טובים, אישה נאה ובית מרווח. אלה הם תוצריה של מידת הלהיטות. מי שמתאווה להם צריך לעבוד קשה מאוד. נאמר כאן שהוא נקשר לפירות עמלו, ונכבל על ידי מעשים אלה. מי שמבקש לרצות את אשתו, ילדיו וסביבתו, כמו גם לשמור על מעמדו הרם, חייב לעבוד. מכאן שהעולם החומרי כולו ברובו במידת הלהיטות. התרבות של ימינו נחשבת למתקדמת על פי אמות מידותיה של מידת הלהיטות, בעוד שלפנים קידמה נמדדה על פי מידת הטוֹבוּת. ובאשר לגאולה, אם המותנים לטוֹבוּת אינם זוכים בה, קל וחומר השרויים בלהיטות.

פסוק 8

תַמַס תְו אַגְ׳נָאנַה-גַ׳ם וִידְּהִי מוֹהַנַּם סַרְוַה-דֵהִינָאם
פְּרַמָאדָאלַסְיַה-נִידְרָאבְּהִיס תַּן נִיבַּדְּהְנָאתִי בְּהָארַתַה

תַמַה—מידת החושך; תוּ—אבל; אַגְ׳נָאנַה-גַ׳ם—תולדת הבערות; וִידְּהִי—דע; מוֹהַנַם—אשליה; סַרְוַה-דֵהִינָאם—של כל ישויות החיים; פְּרַמָאדַה—באמצעות טירוף; אָלַסְיַה—עצלות; נִידְרָאבְּהִיה—ושינה; תַת—זו; נִיבַּדְּהְנָאתִי—כובלת; בְּהָארַתַה—הו בן בְּהַרַתַה.

הו בן בְּהַרַתַה, דע כי מידת החושך, תולדת הבערות, היא מקור אשלייתן של ישויות החיים שעוטות גוף. תוצאותיה הן טירוף, עצלות ושינה, שכובלים את הנשמה המותנית.

השימוש המיוחד במילה תוּ בפסוק זה הוא רב משמעות. פירושו של דבר שמידה זו היא אופיינית מאוד לנשמה עוטה גוף. מידת הבערות היא היפוכה הגמור של מידת הטוֹבוּת. מי שבמידת הטוֹבוּת מפתח ידע ולומד להבין מהו מה, בעוד שמידת הבערות מנוגדת לגמרי; בהשפעתה הופכים למטורפים, ומטורף הרי לא מבין דבר. במקום להתקדם הוא עוד מוסיף ומידרדר. הספרות הוֵדית מגדירה את מידת הבערות: וַסְתוּ-יָאתְהָאתְמְיַה-גְ׳נָאנָאוַרַקַם וִיפַּרְיַיַה-גְ׳נָאנַה-גַ׳נַקַם תַמַה. בהשפעתה לא ניתן להבין את הדברים כפי שהם. כל אחד רואה שסבו מת – מכאן שגם הוא ימות. המוות הוא וודאי. אף על פי כן צוברים האנשים בטירופם ממון ועובדים בפרך, יומם וליל, מבלי לדאוג לנשמתם הנצחית. זהו טירוף. ברוב טירוף אלה דוחים כל התקדמות בהבנה רוחנית. הם גם עצלים מאוד ולא מוצאים כל עניין בהתרועעות לצורך התקדמות שכזו. הם אינם אפילו פעילים, בשונה

מאדם שנשלט על ידי מידת הלהיטות. שינה מופרזת היא מאפיין נוסף של מי ששרוי במידת הבערות. שש שעות שינה אמורות להספיק, אלא שאדם שכזה ישן לפחות עשר עד שתיים עשרה שעות ביום. הוא נראה תמיד מדוכדך, ומכור לסימום ושינה. אלה הם מאפייניו של מי שמותנה למידת הבערות.

פסוק 9

סַתְּוַם סוּקְהֵא סַנְָגַ׳יַתי רַגַ׳הְ קַרְמַנִי בְּהָארַתַה
גְ׳נָָאנַם אָוְרִיתְיַה תוּ תַמַהְ פְּרַמָאדֵא סַנְָגַ׳יַתְי אוּתַה

סַתְּוַם—מידת הטובות; סוּקְהֵא—באושר; סַנְָגַ׳יַתי—כובלת; רַגַ׳הְ—מידת הלהיטות; קַרְמַנִי—בפעילות תועלתנית; בְּהָארַתַה—הו בן בְּהַרַתַה; גְ׳נָָאנַם—את הידע; אָוְרִיתְיַה—בהסתירה; תוּ—אבל; תַמַהְ—מידת הבערות; פְּרַמָאדֵא—בטירוף; סַנְָגַ׳יַתי—כובלת; אוּתַה—נאמר.

הו בן בְּהַרַתַה, מידת הטוֹבוּת מתְנה לאושר; להיטות קושרת לפעילות תועלתנית; ובערות, שמסתירה כל ידע, כובלת לטירוף.

אדם במידת הטוֹבוּת מוצא סיפוק בעבודתו או בפעילותו האינטלקטואלית. דוגמה לאדם שכזה אלה הוגי דעות, מדענים או אנשי חינוך. אלה מוצאים את סיפוקם בתחומי התעניינותם השונים. אדם במידת הלהיטות לעומת זאת, פועל למען פירות עבודתו; אם זה צובר נכסים כלשהם, אפשר שיתרום למטרה טובה. לעיתים הוא בונה בתי חולים, תורם למוסדות צדקה שונים וכו׳. אלה מאפייניו של אדם במידת הלהיטות. ואילו מידת הבערות מסתירה כל ידע. מי שנתון למידה זו, מעשיו כולם מזיקים לו ולזולתו.

פסוק 10

רַגַ׳ס תַמַשׂ צָ׳אבְּהִיבְּהֻוְיַה סַתְּוַם בְּהַוַתי בְּהָארַתַה
רַגַ׳הְ סַתְּוַם תַמַשׂ צַ׳יְוַה תַמַהְ סַתְּוַם רַגַ׳ס תַתְּהָא

רַגַ׳הְ—על מידת הלהיטות; תַמַהְ—על מידת הבערות; צַ׳ה—גם; אַבְּהִיבְּהֻוְיַה—גוברת; סַתְּוַם—מידת הטובות; בְּהַוַתי—משתלטת; בְּהָארַתַה—הו בן בְּהַרַתַה; רַגַ׳הְ—על מידת הלהיטות; סַתְּוַם—על מידת הטובות; תַמַהְ—מידת הבערות; צַ׳ה—גם; אֵוַה—

כך; תַמַהּ—על מידת הבערות; סַתְּוַם—על מידת הטובות; רַגַ׳ה—מידת הלהיטות; תַתְּהָא—גם.

הו בן בְּהַרַתַה, לעיתים מידת הטוֹבוּת גוברת ומביסה את מידות הלהיטות והבערות. לעיתים הלהיטות מביסה טוֹבוּת ובערות. ולעיתים בערות מביסה טוֹבוּת ולהיטות. כך נמשכת התחרות לעליונות לעד.

בשעה שמידת הלהיטות שלטת, מידות הטוֹבוּת והבערות מובסות. כאשר טוֹבוּת שלטת, להיטות ובערות מובסות. וכאשר בערות שלטת, להיטות וטוֹבוּת מובסות. תחרות זו נמשכת לעד. מכאן שמי שמבקש להתקדם בתודעת קְרִישְׁנַה צריך להתעלות מעבר לשלוש המידות הללו. שלטונה של מידה כלשהי מתבטא במגעיו של האדם, מעשיו, אכילתו וכו׳. זה יוסבר בפרקים הבאים. מכל מקום, ניתן לתרגל ולפתח את מידת הטוֹבוּת, ולהביס את שתי המידות האחרות. אפשר גם לפתח את מידת הלהיטות ולהביס טוֹבוּת ובערות, כמו גם לפתח בערות ולהביס טוֹבוּת ולהיטות. שלוש המידות הללו פועלות אמנם בטבע החומרי, אולם מי שיתמיד ויתרגל, יזכה להגיע לטוֹבוּת, ואם יוסיף ויתעלה מעבר לה, הרי שיגיע לטוֹבוּת טהורה, או למצב וַסוּדֶוַה. רק במצב זה ניתן להבין את מדע האלוהים. לפי טבעה של פעולה מסוימת ניתן לקבוע את המידה ששולטת במבצעה.

פסוק 11

סַרְוַה-דְוָארֵשׁוּ דֶהֶא ׳סְמִין פְּרַקָאשַׁה אוּפַּגָ׳איַתֶא
גְ׳נָאנַםּ יַדָא תַדָא וידְיָאד ויוְרִידְדְהַםּ סַתְּוַם איתְי אוּתַה

סַרְוַה-דְוָארֵשׁוּ—בכל השערים; דֶהֶא אַסְמִין—בגוף הזה; פְּרַקָאשַׁהּ—תכונת ההארה; אוּפַּגָ׳איַתֶא—מתפתחת; גְ׳נָאנַם—ידע; יַדָא—כאשר; תַדָא—אז; וידְיָאת—דע; ויוְרִידְדְהַם—גוברת; סַתְּוַם—מידת הטובות; איתי אוּתַה—כך נאמר.

גילויי מידת הטוֹבוּת נחווים כאשר שערי הגוף כולם מוארים בידע.

בגוף ישנם תשעה שערים: שתי עיניים, שתי אוזניים, שני נחיריים, פה, איבר מין ופתח הפרשה. בשעה שאלה מוארים בסימניה של טוֹבוּת, הרי שהאדם שרוי בטוֹבוּת. בהשפעתה של מידה זו רואים את הדברים כפי שהם, שומעים אותם כפי שהם, וטועמים אותם כפי שהם. האדם מיטהר אז מבפנים ומבחוץ. סימנה של טוֹבוּת הוא שסימני אושר ניכרים בשערים כולם.

פסוק 12

לוֹבְּהַהּ פְּרַוְרִיתְתִיר אָרַמְבְּהַהּ קַרְמַנָאם אַשַׁמַה סְפְּרִיהָא
רַגַ׳סְי אֶתָאני גָ׳איַנְתֶא ויוְרִידְדְהֶא בְּהַרַתַרְשַׁבְּהַה

לוֹבְּהַהּ—חמדנות; פְּרַוְרִיתְתִיהּ—פעולה; אָרַמְבְּהַהּ—מאמץ; קַרְמַנָאם—בפעולה; אַשַׁמַה—בלתי נשלט; סְפְּרִיהָא—תשוקה; רַגַ׳סי—כאשר מידת הלהיטות; אֶתָאני—כל אלו; גָ׳איַנְתֶא—מתפתחים; ויוְרִידְדְהֶא—מתעצמת; בְּהַרַתַה-רִישַׁבְּהַה—הו הטוב בבְּהַרַתַה.

הו הטוב בבני בְּהַרַתַה, כאשר מידת הלהיטות מתעצמת, ניכרים סימנים של התקשרות עזה, פעילות אנוכית למען פרי, מאמץ רב, ותשוקות ומאוויים שלוחי רסן.

מי ששרוי במידת הלהיטות אינו מסופק ממצבו לעולם, ותמיד חותר למעמד גבוה יותר. כאשר הלה בונה לו בית מגורים, הוא ינסה לבנותו מפואר ככל האפשר, כאילו יחיה בו לעד. תשוקתו לעינוג חושים עזה מאוד, ואין גבול לעינוג שכזה. כל רצונו הוא ליהנות מביתו וממשפחתו, ולהוסיף ולהמשיך בתהליך עינוג החושים עד אין קץ. הסימנים הללו כולם מאפיינים את מידת הלהיטות.

פסוק 13

אַפְּרַקָאשׁוֹ ׳פְּרַוְרִיתְתִישׁ צַ׳ה פְּרַמָאדוֹ מוֹהַה אֶוַה צַ׳ה
תַמַסְי אֶתָאני גָ׳איַנְתֶא ויוְרִידְדְהֶא קוּרוּ-נַנְדַנַה

אַפְּרַקָאשַׁה—חשיכה; אַפְּרַוְרִיתְתִיהּ—חוסר פעילות; צַ׳ה—גם; פְּרַמָאדַה—טירוף; מוֹהַה—אשליה; אֶוַה—אכן; צַ׳ה—גם; תַמַסי—מידת הבערות; אֶתָאני—כל אלו; גָ׳איַנְתֶא—נוצרים; ויוְרִידְדְהֶא—כאשר מתפתחת; קוּרוּ-נַנְדַנַה—הו בן קוּרוּ.

הו בן קוּרוּ, חשיכה, חוסר פעילות, טירוף ואשליה – אלה נגלים כאשר מתעצמת מידת הבערות.

ללא הארה, נעדר גם ידע. מי ששרוי במידת הבערות אינו מציית לכללי הכתובים, אלא עושה כרצונו, ללא כל מטרה. גם אם בכוחו לעבוד הוא אינו משקיע כל מאמץ. זוהי אשליה. אף שתודעתו פעילה, חייו אינם פעילים. אלה הם סימניו של אדם במידת הבערות.

פסוק 14

יַדָא סַתְתְוֶא פְּרַוְרִידְדְהֶא תוּ פְּרַלַיַם יָאתי דֶהַה-בְּהְרִית
תַדוֹתְתַמַה-וִידָאם לוֹקָאן אַמַלָאן פְּרַתיפַּדְיַתֶא

יַדָא—כאשר; סַתְתְוֶא—במידת הטובות; פְּרַוְרִידְדְהֶא—המפותחת; תוּ—אבל; פְּרַלַיַם—אל המוות; יָאתי—הולך; דֶהַה-בְּהְרִית—נושא הגוף; תַדָא—אז; אוּתְתַמַה-וִידָאם—של החכמים הדגולים; לוֹקָאן—אל הכוכבים; אַמַלָאן—הטהורים; פְּרַתיפַּדְיַתֶא—מגיע.

מי שמת במידת הטוֹבוּת, מגיע לכוכבים העליונים, הטהורים, שבהם חיים החכמים הדגולים.

מי ששרוי בטוֹבוּת מגיע למערכות כוכבים עליונות, כגון בְּרַהְמַלוֹקַה או גַ׳נַלוֹקַה, ונהנה שם מקדושה ונחת. המילה אַמַלָאן היא רבת משמעות; פירושה ״פטור ממידות הלהיטות והבערות.״ חוסר טוהר מצוי בעולם החומרי לרוב. מכל מקום, מידת הטוֹבוּת היא צורת הקיום הטהורה ביותר שבו. הכוכבים השונים מותאמים לצורות חיים שונות. מי שמת במידת הטוֹבוּת מתעלה לכוכבים שמשכּנים חכמים ודְבֵקים דגולים.

פסוק 15

רַגַ׳סי פְּרַלַיַם גַתְוָא קַרְמַה-סַנְגִישוּ גָ׳איַתֶא
תַתְהָא פְּרַלִינַס תַמַסי מוּדְהַה-יוֹנִישוּ גָ׳איַתֶא

רַגַ׳סי—בלהיטות; פְּרַלַיַם—אל המוות; גַתְוָא—מגיע; קַרְמַה-סַנְגִישוּ—בקרב העוסקים בפעילות תועלתנית; גָ׳איַתֶא—נולד; תַתְהָא—כך; פְּרַלִינַה—מת; תַמַסי—בבערות; מוּדְהַה-יוֹנִישוּ—בין מיני החיות; גָ׳איַתֶא—נולד.

מי שמת במידת הלהיטות, שב ונולד בקרב העוסקים בפעילות תועלתנית; ומי שמת בבערות, נולד בממלכת החיות.

יש הסוברים שנשמה שמגיעה לגוף אדם, אינה יורדת עוד. אלא שאין זה נכון. לפי פסוק זה, מי שמפתח את מידת הבערות, מידרדר לאחר מותו לגוף של חיה. משם הוא ישוב ויתעלה, בתהליך התפתחותי, ויגיע בהדרגה לגוף אדם. מכאן שמי שמתייחסים ברצינות לחיי אדם צריכים לפתח את מידת הטוֹבוּת. באמצעות התרועעות טובה עליהם להתעלות אז מעבר למידות כולן ולהתבסס בתודעת

קְרִישְׁנַה. זוהי מטרתם של חיי אנוש. כי אלמלא כן, אין כל ערובה לאדם לשוב ולזכות בגוף אנושי.

פסוק 16

קַרְמַנַהּ סוּקְרִיתַסְיַאהוּהּ סָאתְתְוִיקַםּ נִירְמַלַםּ פְּהַלַם
רַגַ׳סַס תוּ פְּהַלַם דוּהְקְהַם אַגְ׳נָאנַם תַמַסַהּ פְּהַלַם

קַרְמַנַהּ—של פעילות; סוּ-קְרִיתַסְיַה—חסודה; אָהוּהּ—נאמר; סָאתְתְוִיקַם—במידת הטובות; נִירְמַלַם—טהורה; פְּהַלַם—תוצאה; רַגַ׳סַהּ—בלהיטות; תוּ—אבל; פְּהַלַם—התוצאה; דוּהְקְהַם—סבל; אַגְ׳נָאנַם—סכלות; תַמַסַהּ—בבערות; פְּהַלַם—התוצאה.

תוצאתה של פעילות חסודה היא טהורה ושורה במידת הטוֹבוּת. לעומתה, פעולה במידת הלהיטות תוצאתה סבל, וזו שמתבצעת בבערות, סופה סכלות.

מעשי חסד שמתבצעים במידת הטוֹבוּת תוצאתם טהורה. משום כך אותם קדושים, אשר פטורים מאשליה, שרויים באושר. פעילות במידת הלהיטות לעומת זאת, מלווה כולה בסבל. כל פעולה שתכליתה אושר חומרי, מועדת בסופה לכישלון. בניית גורד שחקים למשל, כרוכה בסבל אנושי עצום. בעל ההון צריך לגייס את ממונו ביגע רב, וגם הפועלים שמשתעבדים לבניית הבית מתייגעים קשות. מכאן שסבל הוא בלתי נפרד מפעולה שכזו. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מסבירה שכל פעולה שמתבצעת במידת הלהיטות, כרוכה בסבל ועוגמת נפש. ישנו כמובן, גם אושר כלשהו – "בית זה או כסף זה הוא שלי" – אלא שזה אינו אושר אמיתי.
בנוגע לפעולה במידת הבערות, מאחר שמבצעה משולל ידע, הרי שהוא סובל בהווה, ולאחר מותו יוסיף ויידרדר לגוף חיה. חיי חיה חדורים בסבל תמידי, אלא שבגלל אשליה, או מָאיָא, החיות אינן מבינות זאת.
גם שחיטת חיות מקורה במידת הבערות. טובחי החיות אינם יודעים שבעתיד יזכו אותן חיות בגוף שמתאים להרוג אותם עצמם. כזהו חוק הטבע. בחברה האנושית, אדם שהורג אדם, נידון על פי חוקי המדינה לתלייה. אלא שהבערות מעוורת את עיני האנשים ואלה אינם רואים שהמצב כולו נשלט על ידי אלוה עליון. אלוהים הוא אביהם של היצורים כולם, ומשום כך אינו מוחל אפילו על הריגת נמלה, וגומל להורג כגמולו. מכאן שהרג חיות לצורך עינוג הלשון מהווה את הבערות הגסה ביותר. אדם אינו צריך להרוג חיות, שהרי אלוהים מספק שלל דברים נפלאים למחייתו. אולם מי שאף על פי כן מתמכר לאכילת חיות, הרי שמעשהו מקורו בבערות ומכין לו עתיד קודר עד מאוד. מכל הרג החיות, הריגת פרות

נחשבת לנתעבת ביותר, שהרי אלה מספקות לנו חלב, שהוא מקור לתענוגות לאינספור. מכאן שהריגתן נחשבת לנוראה שבסוגי הבערות. בספרות הוֶדית (רִיג וֶדַה 9.46.4) המילים גוֹבְּהִיהָ פְּרִינִיתַה-מַתְסַרַם מורות שמי שמסופק לגמרי מחלב, ואף על פי כן מתאווה להרוג פרה, שרוי בבערות הגסה ביותר. ישנה גם תפילה בספרות הוֶדית:

נַמוֹ בְּרַהְמַנְיַה-דֵוָאיַה גוֹ-בְּרָאהְמַנַה-הִיתָאיַה צַ׳ה
גַ׳גַד-דְהִיתָאיַה קְרִישְׁנָאיַה גוֹוִינְדָאיַה נַמוֹ נַמַהּ

״אלי, אתה הינך שוחר טובתם של הפרות והבְּרָאהְמַנים, חפץ אתה גם בטובת כלל החברה האנושית והעולם.״ (וִישְׁנוּ פּוּרָאנַה 1.19.65) בתפילה זו מושם דגש מיוחד על הגנת הפרות והבְּרָאהְמַנים. הבְּרָאהְמַנים מסמלים חינוך רוחני, והפרות מסמלות את המזון החשוב ביותר; שניים אלה – הבְּרָאהְמַנַה והפרה – ראויים למלוא ההגנה, וזוהי קידמה חברתית אמיתית. בחברה של ימינו לעומת זאת, ידע רוחני נדחק הצידה, והרג פרות זוכה לעידוד. מכאן שהחברה האנושית מתקדמת בכיוון הלא נכון, וסוללת את הדרך לחורבנה. חברה שמחנכת את אזרחיה להפוך לחיות בחייהם הבאים, אינה למעשה, חברה אנושית. מובן שהחברה כיום מושפעת כליל ממידות הלהיטות והבערות, ומשום כך זו תקופה מסוכנת מאוד. על כל האומות לדאוג וללמד את התהליך הקל של תודעת קְרִישְׁנַה. זאת כדי להציל את האנושות מן הנוראה שבסכנות.

פסוק 17

סַתְתְוָאת סַנְגָ׳איַתֵא גְ׳נָאנַם רַגַ׳סוֹ לוֹבְּהַה אֵוַה צַ׳ה
פְּרַמָאדַה-מוֹהַוּ תַמַסוֹ בְּהַוַתוֹ ׳גְ׳נָאנַם אֵוַה צַ׳ה

סַתְתְוָאת—ממידת הטובות; סַנְגָ׳איַתֵא—מתפתח; גְ׳נָאנַם—ידע; רַגַ׳סַהּ—ממידת הלהיטות; לוֹבְּהַהּ—חמדנות; אֵוַה—אכן; צַ׳ה—גם; פְּרַמָאדַה—טירוף; מוֹהַוּ—ואשליה; תַמַסַהּ—ממידת הבערות; בְּהַוַתַהּ—מתפתחים; אַגְ׳נָאנַם—סכלות; אֵוַה—אכן; צַ׳ה—גם.

ממידת הטוֹבוּת מתפתח ידע אמיתי; ממידת הלהיטות מתפתחת חמדנות; וממידת הבערות מתפתחים סכלות, טירוף ואשליה.

תודעת קְרִישְׁנַה מומלצת במיוחד בתקופה זו, שבה לא מגלה החברה אהדה רבה לכלל ישויות החיים. זאת משום שבאמצעות תודעת קְרִישְׁנַה תוכל החברה להתעלות למידת הטוֹבוּת. ועם שתשרור טוֹבוּת, יראו האנשים את הדברים כפי

שהם. אנשים תחת מידת הבערות הם ממש כמו חיות, וראייתם מעוותת. אלה אינם יודעים למשל, שבגלל הריגתה של חיה אחת, יאלצו למות בחייהם הבאים מידיה של אותה חיה. חוסר אחריות שכזה מקורו בחוסר השכלה וידע אמיתיים. מכאן שכדי לשים לזה קץ, נחוץ חינוך ההמונים למידת הטוֹבוּת. רק חינוך שכזה יהפוך אותם לשקולים ומודעים לדברים כפי שהם. אז גם יהיו כולם שמחים ומשגשגים. אולם אפילו אם השמחה והשגשוג לא יהיו מנת חלקם של כלל הציבור, ורק אחוז כלשהו יפתח תודעת קְרִישְׁנַה ויתבסס בטוֹבוּת – גם אז אפשר שהשלום והשגשוג ישררו בעולם כולו. כי בעולם שנתון כולו ללהיטות ובערות, לא יתכנו כלל שלום ושגשוג.

אנשים במידת הלהיטות הם חמדנים מאוד, ותאוותם לעינוג חושים היא ללא גבול. ואכן, גם מי שברשותו ממון רב ותנאים לעינוג חושים, אינו מאושר, גם לא שליו. זאת משום שאושר ושלווה אינם אפשריים למי ששרוי במידת הלהיטות. מי שמבקש אחר אושר, כספו לא יעזור לו; עליו לתרגל תודעת קְרִישְׁנַה ולהתעלות למידת הטוֹבוּת. מי שפועל במידת הלהיטות, נפשו אינה נינוחה, וגם משלח ידו מייגע מאוד. הוא מתכּן תכניות לאינספור כדי לצבור ממון ולקיים את מעמדו, וכל זה כרוך בסבל רב.

אנשים במידת הבערות הופכים למטורפים. בתסכולם ממצבם, אלה מוצאים מקלט בשתייה או בסמים, ושוקעים עוד יותר בבערות. עתיד חייהם קודר עד מאוד.

פסוק 18

אֻוּרְדְהְוַם גַצְ׳צְ׳הַנְתי סַתְתְוַה-סְתְהָא מַדְהְיֵא תישְׁטְהַנְתי רָאגַ׳סָאהּ
גַ׳גְהַנְיַה-גוּנַה-וְרִיתְתי-סְתְהָא אַדְהוֹ גַצְ׳צְ׳הַנְתי תָאמַסָאהּ

אֻוּרְדְהְוַם—למעלה; גַצְ׳צְ׳הַנְתי—הולכים; סַתְתְוַה-סְתְהָאהּ—השרויים במידת הטובות; מַדְהְיֵא—באמצע; תישְׁטְהַנְתי—חיים; רָאגַ׳סָאהּ—השרויים בלהיטות; גַ׳גְהַנְיַה—הנתעבת; גוּנַה—בעל התכונה; וְרִיתְתי-סְתְהָאהּ—אשר עיסוקם; אַדְהַה—למטה; גַצְ׳צְ׳הַנְתי—הולכים; תָאמַסָאהּ—השרויים במידת הבערות.

מי ששרויים במידת הטוֹבוּת מתעלים בהדרגה לכוכבים עליונים; השרויים בלהיטות חיים בכוכבי הארץ; ואלה שבמידת הבערות הנתעבת מידרדרים לעולמות הגיהנום.

פסוק זה מוסיף ומפרט את תוצאותיהן של פעולות בשלוש מידות הטבע. מערכת הכוכבים העליונה מורכבת מכוכבי עדן שתושביהם מתקדמים מאוד. כמידת

התקדמותם במידת הטוֹבוּת אלה מתעלים לכוכבים השונים שבמערכת זו. הכוכב העליון הוא סַתְיַלוֹקַה, או בְּרַהְמַלוֹקַה, שבו חי היצור העליון ביקום, בְּרַהְמָא. כבר נוכחנו שקשה עד מאוד לאמוד את תנאי החיים המופלאים ששם, אולם מידת הטוֹבוּת יכולה להביאנו אף לטובים שבתנאים.

מידת הלהיטות היא מעורבת. היא באמצע – בין טוֹבוּת לבערות. איש אינו שרוי כולו בלהיטות טהורה. אולם גם אם היה שרוי בכזו, היה בסך הכול נשאר בכדור הארץ כמלך או איש עשיר. מכל מקום, כיוון שזו מעורבת תמיד, הרי שאפשר גם להידרדר. מכשור רב כוח לא יועיל לאנשי כדור הארץ, אשר שרויים בלהיטות ובערות, להגיע לכוכבים העליונים. ומי שבמידת הלהיטות, אפשר גם שיהפוך למטורף בחייו הבאים.

מידת הבערות היא הנחותה שבמידות ומתוארת כאן כנתעבת. תוצאותיה מסוכנות מאוד. זוהי הנחותה שבאיכויות הטבע החומרי. 8,000,000 מיני חיות – ציפורים, יונקים, זוחלים, עצים, וכו׳ – הם נחותים מאדם, וכמידת פיתוחה של בערות, מידרדרים האנשים לצורות חיים נתעבות שכאלה. המילה תָאמַסָאהּ היא רבת משמעות כאן. זו מציינת את אלה שממשיכים ונשארים במידת הבערות, מבלי להתעלות למידות גבוהות יותר. עתידם הוא קודר עד מאוד.

ישנה שיטה שבאמצעותה יכולים אנשים במידות הבערות והלהיטות להתעלות למידת הטוֹבוּת, וזוהי תודעת קְרִישְׁנַה. אולם מי שלא מנצל הזדמנות שכזו, הרי שימשיך להיות שרוי במידות הנחותות.

פסוק 19

נָאנְיַם גוּנֶבְּהְיַהּ קַרְתָארַם יַדָא דְרַשְׁטָאנוּפַשְׂיַתִי
גוּנֶבְּהְיַשׁ צַ׳ה פַּרַם וֶתְתִי מַד-בְּהָאוַם סוֹ ׳דְהִיגַצְ׳צְ׳הַתִי

נַה—אין; אַנְיַם—אחר; גוּנֶבְּהְיַהּ—מאשר המידות; קַרְתָארַם—מבצע; יַדָא—כאשר; דְרַשְׁטָא—הרואה; אַנוּפַשְׂיַתִי—רואה כראוי; גוּנֶבְּהְיַהּ—למידות; צַ׳ה—ו-; פַּרַם—נשגב; וֶתְתִי—יודע; מַת-בְּהָאוַם—אל טבעי הרוחני; סַהּ—הוא; אַדְהִיגַצְ׳צְ׳הַתִי—מתעלה.

מי שרואה כראוי שבמעשים כולם מבצעות הפעולה היחידות הן מידות הטבע, ומכיר את האל העליון אשר נשגב למידות אלה – זוכה בטבעי הרוחני.

מי שלומד על פעילותן של מידות הטבע ממורים דגולים, יוכל להתעלות מעבר להן. קְרִישְׁנַה הוא המורה הרוחני האמיתי, ועתה הוא מורה את הידע הרוחני

לאַרְג׳וּנַה. מכאן שרק מי שמודע כולו לקְרִישְׁנַה יכול ללמד את מדע הפעולה על-פי המידות. מי שאינו לומד מאדם שכזה, בסך הכול מולך שולל. הוראותיו של מורה רוחני אמיתי מלמדות אודות מעמדה הרוחני של ישות החיים, גופה החומרי, חושיה, כיצד הסתבכה בחומר, וכיצד זו מושפעת ממידות הטבע. היא חסרת ישע בשבי המידות, אולם עם הבנת מעמדה האמיתי, הריהי מתעלה למישור הנשגב ומתחילה בחיים רוחניים. למעשה, לא ישות החיים היא מבצעת הפעולות השונות; זו נאלצת לפעול בהתאם לגוף המסוים שהוטלה לתוכו, שמושפע מצירוף כלשהו של מידות הטבע. הבנת מעמדה האמיתי אינה אפשרית ללא סיועו של בר סמכא רוחני. בחברתו היא נוכחת במעמדה, והבנה זו מביאה אותה ליציבות בתודעת קְרִישְׁנַה.

מי שמודע לקְרִישְׁנַה אינו מושפע עוד ממידות הטבע. בפרק השביעי כבר נאמר שמי שמתמסר לקְרִישְׁנַה, נחלץ מפעולות הטבע החומרי. מי שמבין את הדברים כפי שהם משתחרר בהדרגה מהשפעת הטבע.

פסוק 20

גוּנָאן אֶתָאן אַתִיתְיַה תְרִין דֶהִי דֶהַה-סַמוּדְבְּהַוָאן
גַ׳נְמַה-מְרִיתְיוּ-גַ׳רָא-דוּהְקְהַיְר וימוּקְתוֹ ׳מְרִיתַם אַשְׁנוּתֵא

גוּנָאן—מעל המידות; אֶתָאן—הללו; אַתִיתְיַה—לאחר שמתעלה; תְרִין—השלוש; דֶהִי—השרוי בגוף; דֶהַה—מהגוף; סַמוּדְבְּהַוָאן—נוצרות; גַ׳נְמַה—של לידה; מְרִיתְיוּ—מוות; גַ׳רָא—וזקנה; דוּהְקְהַיְה—מסבל; וימוּקְתַה—משוחרר; אַמְרִיתַם—מנקטר; אַשְׁנוּתֵא—נהנה.

ישות בעלת גוף שמתעלה ומשתחררת משלוש המידות שחוברות לגוף החומרי, נגאלת מלידה, מוות, זקנה ומן הסבל הכרוך באלה, וזוכה להתענג על נקטר עוד בחיים אלה.

פסוק זה מסביר כיצד ניתן להישאר אפילו בגוף זה במישור הנשגב של תודעת קְרִישְׁנַה מלאה. המילה דֶהִי בסנסקריט פירושה ״מגולם בגוף״. מי שמתקדם בידע רוחני, יכול להשתחרר מהשפעת המידות, אפילו בעודו בגוף חומרי. כבר בגוף זה ביכולתו ליהנות מחדוות החיים הרוחניים, ולאחר נטישת גופו ישוב לרקיע הרוחני. מכאן שאפילו בגוף זה ניתן לחוות באושר רוחני. במילים אחרות, שירות מסור בתודעת קְרִישְׁנַה הוא ביטוי לגאולה משעבוד חומרי. זה יוסבר בפרק השמונה-עשר. השירות המסור מתחיל עם ההשתחררות מהשפעת המידות.

פסוק 21

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
קַיְר לינְגַיְס תְרִין גוּנָאן אֶתָאן אַתִיתוֹ בְּהַוַתִי פְּרַבְּהוֹ
קים-אָצָ׳ארַה קַתְהַם צַ׳יְתָאמְס תְרִין גוּנָאן אַתִיוַרְתַתֵא

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; קַיְה—באמצעות אלו; לינְגַיְה—סימנים; תְרִין—השלוש; גוּנָאן—מעל המידות; אֶתָאן—הללו; אַתִיתַה—התעלה; בְּהַוַתִי—קיים; פְּרַבְּהוֹ—הו אלי; קים—מהי; אָצָ׳ארַה—ההתנהגות; קַתְהַם—כיצד; צַ׳ה—הוא; אֶתָאן—האלו; תְרִין—שלוש; גוּנָאן—מעל המידות; אַתִיוַרְתַתֵא—מתעלה.

אַרְג׳וּנַה שאל: אלי היקר, מה הם מאפייניו של אדם שהתעלה והשתחרר משלוש המידות? כיצד הוא מתנהג? וכיצד הוא גובר על המידות הללו?

שאלותיו של אַרְג׳וּנַה בפסוק זה חשובות מאוד. הוא מבקש לדעת את סימניו של אדם שהתעלה אל מעבר למידות. שאלתו הראשונה נוגעת במאפייניו. כיצד ניתן להבין שהתגברנו על המידות? שאלתו השניה היא כיצד הוא חי ומהם מעשיו. האם אלה סדירים או בלתי סדירים? אַרְג׳וּנַה שואל גם אודות האמצעים להשגת טבע נשגב שכזה. זו שאלה חשובה מאוד, כי מבלי לדעת את אלה, לא ניתן לפתח את המאפיינים. השאלות הללו כולן חשובות מאוד, והאל ישיב עליהן.

פסוקים 22 - 25

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
פְּרַקָאשַׂם צַ׳ה פְּרַוְרִיתְתִים צַ׳ה מוֹהַם אֵוַה צַ׳ה פָּאנְדַּוַה
נַה דְוֶשְׁטִי סַמְפְּרַוְרִיתְתָאנִי נַה נִיוְרִיתְתָאנִי קָאנְקְשַׁתִי

אוּדָאסִינַה-וַד אָסִינוֹ גוּנַיְר יוֹ נַה וִיצָ׳אלְיַתֵא
גוּנָא וַרְתַנְתַה אִיתְי אֵוַם יוֹ ׳וַתִישְׁטְהַתִי נֶנְגַתֵא

סַמַה-דוּהְקְהַה-סוּקְהַה סְוַה-סְתְהַה סַמַה-לוֹשְׁטָאשְׁמַה-קָאנְצַ׳נַה
תוּלְיַה-פְּרִייָאפְּרִייוֹ דְהִירַס תוּלְיַה-נִינְדָאתְמַה-סַמְסְתוּתִיהּ

מָאנָאפַּמָאנַיוֹס תוּלְיַס תוּלְיוֹ מִיתְרָארי-פַּקְשַׁיוֹהּ
סַרְוָארַמְבְּהַה-פַּרִיתְיָאגִי גוּנָאתִיתַה סַה אוּצְ׳יַתֵא

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; פְּרַקָאשַׂם—הארה; צַ׳ה—ו-; פְּרַוְרִיתְתִים—התקשרות; צַ׳ה—ו-; מוֹהַם—אשליה; אֵוַה צַ׳ה—גם; פָּאנְדַּוַה—הו בן פָּאנְדּוּ; נַה דְוֶשְׁטִי—אינו מתעב; סַמְפְּרַוְרִיתְתָאנִי—אף על פי שהתפתחו; נַה

ניוִּרִיתְתָאני—נפסקו; קָאנְקְשַׁתי—או מתאווה; אוּדָאסִינַה-וַת—כנייטרלי; אָסִינַה—שרוי; גוּנַיְה—על ידי המידות; יַה—מי ש-; נַה—אינו; ויצָ׳אלְיַתֶא—מוטרד; גוּנָאה—המידות; וַרְתַנְתֶא—פועלות; איתי אֶוַם—יודע זאת; יַה—מי ש-; אַוַתישְׁטְהַתי—נשאר יציב; נַה—אינו; אינְגַתֶא—מוּנַע; סַמַה—שווה; דוּהְקְהַה—בצער; סוּקְהַה—בשמחה; סְוַה-סְתְהַה—שרוי בעצמו; סַמַה—מתייחס באופן שווה; לוֹשְׁטַה—לפיסת אדמה; אַשְׁמַה—לאבן; קָאנְצַ׳נַה—לזהב; תוּלְיַה—מתייחס באופן שווה; פְּרִייַה—ליקר; אַפְּרִייַה—לבלתי רצוי; דְהִירַה—יציב; תוּלְיַה—שווה; נינְדָא—בגנאי; אָתְמַה-סַמְסְתוּתִיה—בתשבחות לעצמו; מָאנַה—בכבוד; אַפַּמָאנַיוֹה—בקלון; תוּלְיַה—שווה; תוּלְיַה—שווה; מיתְרַה—של ידידים; אַרי—של אויבים; פַּקְשַׁיוֹה—למחנות; סַרְוַה—כולם; אָרַמְבְהַה—מהמאמצים; פַּריתְיָאגִי—פורש; גוּנַה-אַתִיתַה—נמצא מעבר למידות הטבע החומרי; סַה—הוא; אוּצְ׳יַתֶא—נאמר עליו.

אישיות אלוה העילאי אמר: הו בן פָּאנְדּוּ, מי שאינו מתעב הארה, התקשרות ואשליה בהימצאן, גם אינו מתאווה להן בהיעלמן; שאינו ניטרד ומתערער לנוכח תגובותיהן של המידות החומריות ונשאר בלתי מעורב ותמיד בנשגב, ביודעו שהמידות לבדן הן שפועלות; מי ששרוי בעצמי ושווה ביחסו לשמחה וצער; שמביט בעין שווה בגוש אדמה, באבן ובפיסת זהב; מי ששווה ביחסו לנעים ולבלתי נעים; שנשאר יציב לנוכח שבח וגנאי, כבוד וקלון; מי שנוהג שווה בידיד ובאויב ומתנזר מכל פעילות חומרית – זהו אדם שהתעלה והשתחרר ממידות הטבע החומרי.

אַרְג׳וּנַה שאל שלוש שאלות, והאל משיב עליהן בזו אחר זו. תחילה קְרִישְׁנַה מסביר שמי ששרוי בנשגב משולל קנאה ואינו מתאווה לדבר. כל ישות חיים שמצויה בגוף בעולם החומרי, נשלטת על ידי אחת ממידות הטבע. למעשה, מחוץ לגופה, הריהי גם מחוץ להשפעת המידות. מכל מקום, בעודה בגוף, מוטב שתישאר בלתי מעורבת; עליה לעסוק בשירות מסור לאל. או אז תישָׁכח הזדהותה עם הגוף החומרי כמאליה. מי ששרוי בתודעה גופנית, פעילותו כולה מטרתה עינוג חושים. אולם עינוג שכזה פוסק מיד עם שהוא הופך מודע לקְרִישְׁנַה. איננו זקוקים לגוף חומרי, גם איננו חייבים לציית לתכתיביו. מידות הטבע ימשיכו אמנם לפעול ולהשפיע בגוף, אלא שהעצמי, הנשמה הרוחנית, נבדל מפעילות שכזו. כיצד מתבדלים מהגוף? כאשר לא מתאווים עוד להתענג עליו, גם לא להיחלץ ממנו. דָבֵק ששרוי כך בנשגב, הופך מוכנית בן חורין, ואינו צריך עוד לנסות ולהשתחרר מהשפעתן של המידות החומריות.

השאלה השנייה נוגעת במגעיו של אדם השרוי בנשגב. אדם חומרני מושפע מן הכבוד כביכול והקלון שחולקים לגופו, בעוד שהשרוי בנשגב אינו מושפע מכבוד וקלון כוזבים שכאלה. הוא מבצע את חובתו בתודעת קְרִישְׁנַה מבלי לתת דעתו

לאלה. הוא מקבל רק אותם דברים שדרושים למילוי חובתו בתודעת קְרִישְׁנַה, ומלבדם אינו זקוק לדבר, בין אם זו אבן, ובין אם זהב. בכולם הוא רואה ידידים טובים שמסייעים לשירותו בתודעת קְרִישְׁנַה, ואינו שונא את אויביו-כביכול. הוא שווה ביחסו לכול, שהרי הוא יודע שהוא נבדל כליל מן הקיום החומרי. מאחר שהוא מכיר את טבען הזמני של בעיות חברתיות ומדיניות, הרי שאינו מושפע מאלה. גם אינו מתאמץ עבור עצמו; מאמציו כולם מוקדשים לקְרִישְׁנַה, בעוד שלעצמו לא יעשה דבר. התנהגות שכזו מרוממת לנשגב.

פסוק 26

מָאםּ צַ׳ה יוֹ ׳וְיַבְּהִיצָ׳אְרֵנַה בְּהַקְתִי-יוֹגֵנַה סֵוַתֵא
סַה גוּנָאן סַמַתִיתְיַיְתָאן בְּרַהְמַה-בְּהֻוְיָאיַה קַלְפַּתֵא

מָאם—אלי; צַ׳ה—גם; יַהּ—אדם אשר; אַוְיַבְּהִיצָ׳אְרֵנַה—מבלי למעוד; בְּהַקְתִי-יוֹגֵנַה—באמצעות שירות מסור; סֵוַתֵא—משרת; סַה—הוא; גוּנָאן—מעל המידות; סַמַתִיתְיַה—מתעלה; אֵתָאן—הללו; בְּרַהְמַה-בְּהֻוְיָאיַה—מתעלה למישור הבְּרַהְמַן; קַלְפַּתֵא—נהיה.

מי שעוסק כולו בשירות מסור ואינו מועד בשום מצב, מתעלה באחת מעבר למידות החומריות ומגיע למישור הבְּרַהְמַן.

פסוק זה מתייחס לשאלתו של אַרְגִ׳וּנַה: מה הם האמצעים להשגת מעמד נשגב שכזה? הוסבר כבר שהעולם החומרי פועל כולו תחת השפעתן של מידות הטבע. אל לה לפעילות שכזו להטריד דעתו של אדם; אדרבה, במקום להעסיק את תודעתו בפעילות כזו, עליו להעסיקה בפעילות שקשורה לקְרִישְׁנַה. פעילות כזו נקראת בְּהַקְתִי-יוֹגַה, או פעילות מתמדת למען קְרִישְׁנַה. קְרִישְׁנַה כולל כמובן, גם את כל התרחבויותיו המוחלטות, כגון רָאמַה ונָארָאיַנַה. התרחבויות אלה הן רבות מספור. מי שמשרת את קְרִישְׁנַה, או כל אחת מאינספור דמויותיו והתרחבויותיו המוחלטות, שרוי בנשגב. חשוב גם לדעת שדמויות אלה כולן נשגבות, מלאות חדווה, ידע ונצחיות. כל אישיויות אלוה הללו הם כל-יכולים ויודעי-כול, וניחנים בכל המעלות הנשגבות. מכאן שבאמצעות החלטיות בלתי מעורערת בשירות שכזה, ניתן לגבור בקלות רבה על מידות החומר, אף שברגיל לא ניתן לנצח אותן כלל. זה הוסבר כבר בפרק השביעי. מי שמתמסר לקְרִישְׁנַה, גובר מיד על השפעתן של המידות.

מודעות לקְרִישְׁנַה או שירות מסור פירושם פיתוח תכונות זהות לאלה של קְרִישְׁנַה. האל אומר שטבעו הוא נצחי ומלא חדווה וידע. הוא אומר גם שישויות

החיים הן חלקיקים שלו, ממש כשם שחלקיקי זהב מקורם במכרה גדול. מכאן שישות החיים במעמדה הרוחני היא כמו זהב – שווה באיכותה לקְרִישְׁנַה. זהותה הייחודית נשמרת, כי אלמלא כן, אין משמעות לבְּהַקְתִי-יוֹגַה. זו פירושה שישנו אלוהים, ישנו דָבֵק, וישנם יחסי אהבה בין אלוהים לדָבֵק. בְּהַקְתִי-יוֹגַה פירושה יחסים בין שניים – בין אישיות אלוה לבין הנשמה הייחודית. מי שאינו שרוי במישורו הנשגב של האל, אינו יכול לשרתו, ממש כשם שכדי לשמש כמשרתו האישי של המלך דרושים כישורים מתאימים. הכישורים הם להפוך לבְּרַהְמַן, או להתנקות מנגע החומרנות. בספרות הוֶדית נאמר, בְּרַהְמַיְיָה סַן בְּרַהְמָאפְּי אֶתִי. רק מי שהפך לבְּרַהְמַן, כלומר, שהוא זהה באיכותו לבְּרַהְמַן, יכול להגיע לבְּרַהְמַן העליון. מכל מקום, נשמה שמגיעה לבְּרַהְמַן אינה מאבדת את זהות הבְּרַהְמַן הנצחית שלה כנשמה ייחודית.

פסוק 27

בְּרַהְמַנוֹ הִי פְּרַתִישְׁטְהָאהַם אַמְרִיתַסְיָאוְיַיַּסְיַה צַ׳ה
שָׁאשְׁוַתַסְיַה צַ׳ה דְהַרְמַסְיַה סוּקְהַסְיַיקָאנְתִיקַסְיַה צַ׳ה

בְּרַהְמַנַהּ—של הבְּרַהְמַן הבלתי אישי; הִי—אכן; פְּרַתִישְׁטְהָא—המשען; אַהַם—אני; אַמְרִיתַסְיַה—האלמותי; אַוְיַיַּסְיַה—הבלתי מתכלה; צַ׳ה—גם; שָׁאשְׁוַתַסְיַה—הנצחי; צַ׳ה—גם; דְהַרְמַסְיַה—של מצב היסוד; סוּקְהַסְיַה—של אושר; אַיְקָאנְתִיקַסְיַה—עילאי; צַ׳ה—גם.

ואני הוא מקור הבְּרַהְמַן הבלתי אישי, שהוא בן אלמוות, בלתי מתכלה ונצחי, ומהווה מצב היסוד לאושר עילאי.

הבְּרַהְמַן מטבעו הוא בן אלמוות, בלתי מתכלה, נצחי ומלא חדווה. הוא מהווה ראשיתה של הבנה נשגבת. פַּרַמָאתְמָא, או נשמת-העל, הוא השלב השני, האמצעי, בהבנה כזו, ואישיות אלוה מהווה ההבנה העליונה של האמת המוחלטת. מכאן שגם פַּרַמָאתְמָא וגם הבְּרַהְמַן הבלתי אישי כלולים באישיות אלוה. בפרק השביעי מוסבר שהטבע החומרי הוא גילוי אונו הנחות של אלוהים. האל מעבר את הטבע החומרי הנחות בחלקיקי הטבע העילי. זהו המגע הרוחני עם הטבע החומרי. בשעה שישות החיים, אשר מותנית לטבע החומרי, מתחילה בפיתוח ידע רוחני, זו מתעלה בהדרגה מקיום חומרי לתפיסת העליון כבְּרַהְמַן. אלא שהבנת הבְּרַהְמַן מהווה רק שלב ראשון בהגשמה העצמית. אדם שכזה נשגב אמנם, לקיום חומרי, אולם לא פיתח עדיין הבנה מושלמת של בְּרַהְמַן. אם הוא רוצה, הוא יכול להישאר במעמדו ולהתקדם בהדרגה להבנת הפַּרַמָאתְמָא, ומשם

להבנת אישיות אלוה. רבות הדוגמאות לכך בספרות הוֵדית. ארבעת הקוּמָארים היו שרויים בתפיסת הבְּרַהְמַן הבלתי אישי של האמת, ואחר כך התעלו למישור השירות המסור. מכל מקום, מי שאינו מתעלה אל מעבר לתפיסת הבְּרַהְמַן הבלתי אישי, מסתכן בהידרדרות. בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם נאמר שמי שהתעלה למישור הבְּרַהְמַן אולם לא הוסיף והתקדם בגלל חוסר מידע אודות אישיות אלוה, הרי שתבונתו אינה בהירה לגמרי. מכאן שמי שאינו עוסק בשירות מסור לאל, גם אם התעלה למישור הבְּרַהְמַן, רבים סיכוייו למעוד. בוֵדות נאמר גם, רַסוֹ וַי סַה, רַסַםּ הְי אֶוָאיַםּ לַבְּדְהְוָאנַנְדִי בְּהַוַתִי: "מי שמבין את אישיות אלוה, מאגר כל העונג, קְרִישְׁנַה, נמלא בחדווה נשגבת." (תַיְתְתִירִייַה אוּפַּנִישַׁד 2.7.1) אלוהים ניחן בשישה שפעים במלואם, ויחסיו עם דְבֵקו מושתתים על שפעים אלה. משרתו של המלך נהנה משפעה דומה לזו של המלך. מכאן שאושר נצחי ובלתי מתכלה וחיים נצחיים הם בני לווייתו של שירות מסור. הבנת הבְּרַהְמַן ונצחיות כלולים בשירות מסור, והופכים מנת חלקו של מי שעוסק בשירות שכזה.

ישות החיים היא אמנם בְּרַהְמַן מטבעה, אך היא נפלה ממעמדה בגלל השאיפה לשלוט בעולם החומרי. במקורה היא נשגבת לשלוש המידות – טוֹבוּת, להיטות ובערות – אולם הסתבכה בהן בגלל מגעה עם הטבע החומרי. השאיפה לשלוט בעולם החומרי היא תולדת התרועעותה עם שלוש המידות. מכל מקום, השירות המסור בתודעת קְרִישְׁנַה משיבהּ למעמדה הנשגב ומסלק כליל את תשוקתה הלא כשרה לשלוט בטבע החומרי. שירות מסור, שמתחיל בשמיעה, זימרה וזכירה – כלומר, תשעת התהליכים לביצוע שירות מסור – צריך לתרגלו בחברתם של דְבֵקים. בהשפעתה של חברה כזו ובהשפעתו של המורה הרוחני, נעלמת בהדרגה השתלטנות החומרית, והדָבֵק מתייצב בשירות נשגב לאל. שיטה זו מתוארת מן הפסוק העשרים ושניים ועד לסוף הפרק. השירות המסור לאל הוא פשוט מאוד: יש לעסוק תמיד בשירות לאל, לאכול את שאריות המזון שהוגשו למוּרְתִי, להריח את הפרחים שהוגשו לכפות רגלי הלוטוס של האל, לראות את המקומות שבהם בילה את עלילותיו הנשגבות, לקרוא אודות מעשיו השונים ויחסיו עם דְבֵקיו, לזמר תמיד את הצליל הנשגב הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא, ולצום בימי הופעתם והיעלמותם של האל ודְבֵקיו. תהליך זה מנתק כליל מפעילות חומרית. ומי ששרוי כך בבְּרַהְמַג'יוֹתִי, או בהיבטיה השונים של תפיסת הבְּרַהְמַן, הריהו שווה באיכותו לאישיות אלוה.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתִיוֵדָאנְתַה בפרק הארבעה-עשר של שְׁרִימַד-בְּהַגַוַד-גִּיתָא, שדן בשלוש מידות הטבע החומרי.

פרק 15

יוגת האישיות העילאית

פסוק 1

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
אֻורְדְהְוַה-מֻולַם אַדְהַה-שָׁאקְהַם אַשְׁוַתְּהַם פְּרָאהור אַוְיַים
צְ׳הַנְדָאמְסִי יַסְיַה פַּרְנָאני יַס תַם וֶדַה סַה וֶדַה-וית

שְׂרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; אֻורְדְהְוַה-מֻולַם—שורשיו פונים מעלה; אַדְהַה—למטה; שָׁאקְהַם—ענפים; אַשְׁוַתְּהַם—עץ בניאן; פְּרָאהוּהּ—נאמר; אַוְיַים—נצחי; צְ׳הַנְדָאמְסִי—המזמורים הוֶדיים; יַסְיַה—אשר שלו; פַּרְנָאני—העלים; יַהּ—מי ש; תַם—אותו; וֶדַה—יודע; סַהּ—הוא; וֶדַה-וית—יודע הוֶדות.

אישיות אלוה העילאי אמר: נאמר שקיים עץ בניאן אשר חי לעד, שמשלח שורשיו מעלה וענפיו מטה, ועליו הם המזמורים הוֶדיים. יודע עץ זה הנו יודע הוֶדות.

לאחר דיון בחשיבותה של בְּהַקְתִי-יוֹגַה, ניתן לשאול, ״ומה עם הוֶדות?״ פרק זה מסביר שתכלית לימודן זה להבין את קְרִישְׁנַה. מכאן שמי שמודע לקְרִישְׁנַה ועוסק בשירות מסור, כבר יודע את הוֶדות.
סבך העולם החומרי משול כאן לעץ בניאן. מי שעוסק בפעילות תועלתנית, עבורו מסתעף עץ זה לאין קץ; הלה נודד ונודד בין ענפיו השונים. עץ העולם החומרי הוא ללא סוף, ומי שנקשר אליו, נחסמת דרכו לגאולה. המזמורים הוֶדיים, שנועדו לרומם את הנשמה המותנית, נחשבים לעלי העץ. שורשיו צומחים כלפי מעלה, כיוון שראשיתם במשכנו של בְּרַהְמָא, שבכוכב העליון ביקום. מכל מקום, מי שמבין את עץ האשליה הבלתי נכחד הזה, יכול להיחלץ ממנו.
חשוב להבין את תהליך ההיחלצות. בפרקים קודמים הוסברו תהליכים שונים לגאולה משעבוד חומרי. עד לפרק ה-13 הודגש השירות המסור לאלוהים כטוב שבתהליכים. עיקרון היסוד של שירות מסור זה התנתקות מפעילות חומרנית והתקשרות לשירות נשגב לאישיות אלוה. בראשית הפרק נדון תהליך גדיעתה של הזיקה לפעילות חומרית. שורשיו של הקיום החומרי צומחים מעלה. פירושו של דבר שאלה ראשיתם בכלל החומר, בכוכב העליון ביקום. משם מתרחב עץ

היקום כולו, על ענפיו השונים, שמייצגים את מערכות הכוכבים השונות. פירותיו של העץ מייצגים את תוצאות מעשיהן של ישויות החיים, כלומר, דתיות, פיתוח כלכלי, עינוג חושים וגאולה.

אף שבעולם זה לא קיים עץ שענפיו פונים מטה ושורשיו מעלה, ניתן למוצאו. למשל, עץ שגדל ליד מקווה מים. בשעה שזה משתקף במים, הרי שענפיו פונים מטה ושורשיו מעלה. במילים אחרות, עץ העולם החומרי הוא בסך הכול בבואתו של העץ האמיתי של העולם הרוחני. ממש כשם שעץ משתקף במים, משתקף העץ הרוחני בתשוקה. השתקפותם של הדברים בבבואת האור החומרית מקורה בתשוקה בלבד. מכל מקום, השתחררות מקיום חומרי מצריכה לימוד העץ וניתוחו באופן מעמיק. או אז ביכולתנו לנתק כל יחסים עמו.

עץ זה הוא בבואה או העתק מדויק של העץ האמיתי. כל דבר שמצוי בו מצוי גם בעולם הרוחני. האימפרסונליסטים חושבים את בְּרַהְמַן לשורש העץ, ומהשורש, לפי תורת הסָאנְקְהְיַה, נובעים פְּרַקְרִיתִי ופּוּרוּשַׁה, אחר כך שלוש הגוּנוֹת, ואז חמשת היסודות הגשמיים (פַּנְצַ'ה-מַהָא-בְּהֻוּתַה), עשרת החושים (דַשֵׁנְדְרִייַה), המֶחשָׁב וכו׳. בדרך זו אלה מחלקים את העולם החומרי כולו לעשרים וארבעה מרכיבים. אם בְּרַהְמַן מהווה מרכז התופעות כולן, הרי שהעולם החומרי משתרע על 180 מעלות מכלל הקיום, ו-180 מעלות מהווה העולם הרוחני. מאחר שהעולם החומרי הוא בסך הכול בבואה מעוותת, הרי שריבוי צורות קיים גם בעולם הרוחני, בהבדל ששם זה אמיתי. פְּרַקְרִיתִי היא אונו החיצוני של האל, ופּוּרוּשַׁה זהו אלוהים עצמו. זה מוסבר בבְּהַגַוַד-גִיתָא. עולם התופעות הוא חומרי, ומכאן שגם בן חלוף; ההשתקפות היא זמנית, שהרי רק לעיתים זו נגלית, בעוד שמקור ההשתקפות הוא נצחי. צריך אם כן, לגדוע את בבואתו החומרית של העץ האמיתי. ידיעת הוֶדות פירושה לדעת כיצד לגדוע כל זיקה לעולם החומרי. מי שבקי בתהליך זה יודע את הוֶדות באמת, כי מי שנמשך אחר טקסי הפולחן שבוֶדות בסך הכול נמשך לעליו הירוקים של העץ, מבלי לדעת את תכליתן האמיתית של הוֶדות. האל מורה בעצמו שמטרת הוֶדות זה לגדוע עץ-בבואה זה, ולהגיע לעץ האמיתי שבעולם הרוחני.

פסוק 2

אַדְהַשׁ צ׳וֹרְדְהְוַם פְּרַסְרִיתָאס תַסְיַה שָׁאקְהָא
גוּנַה-פְּרַוְרִידְהָא וישַׁיַה-פְּרַוָאלָאהָ
אַדְהַשׁ צַ׳ה מֻוּלָאנִי אַנוּסַנְתַתָאני
קַרְמָאנוּבַּנְדְהִינִי מַנוּשְׁיַה-לוֹקֵא

אַדְהַהּ—למטה ; צַ׳ה—ו- ; אֻורְדְהְוַם—למעלה ; פְּרַסְרִיתָאהּ—מתפרסים ; תַסְיַה—שלו ; שָׂאקְהָאהּ—הענפים ; גוּנַּה—על ידי מידות הטבע ; פְּרַוְרִידְדְהָאהּ—מפותחים ; וִישַׂיַה—מושאי החושים ; פְּרַוָאלָאהּ—שריגים ; אַדְהַהּ—למטה ; צַ׳ה—גם ; מֻולָאנִי—שורשים ; אַנוּסַנְתַתָאנִי—מתרחבים ; קַרְמַה—לפעילות תועלתנית ; אַנוּבַּנְדְהִינִי—קשורים ; מַנוּשְׂיַה-לוֹקֵא—בחברה האנושית.

ענפיו של העץ מסתעפים מטה ומעלה, וניזונים משלוש מידות הטבע. שריגיו הם מושאי החושים. העץ מצמיח גם שורשים מטה, ואלה סבוכים בפעילות התועלתנית של החברה האנושית.

פסוק זה מוסיף ומתאר את עץ הבניאן. ענפיו מסתעפים לכל עבר. חלקיו התחתונים מאוכלסים במגוון ישויות חיים – בני אדם, חיות, סוסים, פרות, כלבים, חתולים וכו׳. לעומתם, חלקי העץ העליונים מאוכלסים בישויות נעלות יותר – אלים-למחצה, גַנְדְהַרְוים, ומיני חיים מפותחים שכאלה. ממש כשם שעץ ניזון ממים, ניזון עץ זה משלוש מידות הטבע החומרי. אדמה מוריקה הופכת בגלל מחסור במים לחרבה. בדומה לכך, מופיעים מיני החיים השונים ביחס ישיר למידת השפעתן ועוצמתן של המידות השונות.

שריגי העץ נחשבים למושאי החושים. הצירוף המסוים של המידות שחוברות לישות החיים מקנה לה אברי חישה מסוימים, שבאמצעותם זו מתענגת על סידרה כלשהי של מושאי חושים. קצות הענפים אלה החושים – אוזניים, אף, עיניים וכו׳. כל אחד מאלה נמשך להתענג על מושאי חושים שונים. השריגים הם מושאי החושים, כלומר, צליל, צורה, מגע וכיוצא בזה. השורשים המשניים הם משיכה ודחייה, תולדה של מגוון מכאובים ועינוגי חושים. גם שורשים אלה מתפשטים לכל עבר, ומהווים מקור צמיחתן של פעילות חסודה ונפשעת. השורש האמיתי מקורו בבְּרַהְמַלוֹקַה, בעוד שהשאר ראשיתם במערכת כוכבי האדם. מי שכילה את תוצאות מעשיו הטובים ואת תקופת תענוגותיו בכוכבים עליונים, שב ונופל לאדמה, וחוזר ומבצע קַרְמַה, או פעילות לצורך התעלות. כוכב בני האדם נחשב לשדה הפעילות.

פסוקים 4 - 3

נַה רֻוּפַּם אַסְיֵהַה תַתְהוֹפַּלַבְּהְיַתֵא
נָאנְתוֹ נַה צָ׳אדיר נַה צַ׳ה סַמְפְּרַתישְׂטְהָא
אַשְׂוַתְתְהַם אֵנַם סוּ-וירֻוּדְהַה-מֻוּלַם
אַסַנְגַה-שַׂסְתְרֵנַּה דְרִידְהֵנַה צְ׳היתְתְוָא

תַתַה פַּדַם תַת פַּרִימָארְגִיתַוְיַם
יַסְמִין גַתָא נַה נִיוַרְתַנְתִי בְּהֻוּיַהּ
תַם אֶוַה צָ'אדְיַם פּוּרוּשַׁם פְּרַפַּדְיֵא
יַתַה פְּרַוְרִיתְתִיה פְּרַסְרִיתָא פּוּרָאנִי

נַה—לא; רֻוּפַּם—הצורה; אַסְיַה—של עץ זה; אִיהַה—בעולם זה; תַתְהָא—גם; אוּפַּלַבְּהְיַתֵא—ניתן לתפוס; נַה—לעולם לא; אַנְתַהּ—אחרית; נַה—לעולם לא; צַ'ה—ו-; אָדִיהּ—ראשית; נַה—לעולם לא; צַ'ה—ו-; סַמְפְּרַתִישְׁטְהָא—הבסיס; אַשְׁוַתְתְהַם—עץ בניאן; אֶנַם—זה; סוּ-וִירֻוּדְהַה—בחוזקה; מֻוּלַם—מושרש; אַסַנְגַה-שַׂסְתְרֵנַה—בנשק ההינתקות; דְרִידְהֵנַה—חזק; צְ'הִיתְתְוָא—מנתק; תַתַה—לאחר מכן; פַּדַם—מצב; תַת—זה; פַּרִימָארְגִיתַוְיַם—יש לחפש אחריו; יַסְמִין—היכן; גַתָאהּ—הולכים; נַה—לעולם לא; נִיוַרְתַנְתִי—הם שבים; בְּהֻוּיַהּ—שוב; תַם—אליו; אֶוַה—בוודאי; צַ'ה—ו-; אָדְיַם—מקורי; פּוּרוּשַׁם—אישיות אלוה; פְּרַפַּדְיֵא—מתמסרים; יַתַה—אשר ממנו; פְּרַוְרִיתְתִיהּ—הראשית; פְּרַסְרִיתָא—התרחבה; פּוּרָאנִי—קדומה.

בעולם זה לא ניתן לתפוס את מבנהו האמיתי של העץ. איש אינו מסוגל להבין היכן אחריתו, היכן ראשיתו, או היכן מונחים יסודותיו. אולם בהחלטיות, בנשק ההתנתקות, יש לגדוע עץ עב-שורשים זה, ואז לצאת ולחפש אחר אותו מקום שמי שמגיע אליו, לא שב עוד לעולם; ושם, להתמסר לאותו אישיות אלוה שממנו התחיל הכול וממנו התרחב הכול, מאז ימות עולם.

נאמר כאן בבירור שבעולם החומרי איש לא מסוגל להבין את עץ הבניאן הזה. מאחר ששורשיו צומחים כלפי מעלה, הרי שהעץ האמיתי מסתעף בקצה השני. מי שסבוך בהסתעפותו החומרית של העץ, אינו מסוגל לאמוד את מימדיו, גם אינו רואה את ראשיתו. אף על פי כן, עליו להבין את סיבתו. "אני בנו של אבי, אבי בנו של אביו, וכן הלאה." חיפוש שכזה יובילנו בהדרגה לבְּרַהְמָא, שנוצר מגַרְבְּהוֹדַקַה-שָׁאיִי וִישְׁנוּ, אולם יגיע לסופו כאשר נגיע לאישיות אלוה. החיפוש אחר מקורו של העץ – אישיות אלוה – צריך להיעשות בחברתם של מי שיודעים אודות אלוהים. בכוחה של הבנה לנתק אותנו בהדרגה מבבואה כוזבת זו של המציאות, ובעזרת ידע גודעים אז כל זיקה, ומתבססים בעץ האמיתי.
המילה אַסַנְגַה היא רבת משמעות בהקשר זה. זאת משום שהזיקה לעינוג חושים ושליטה בטבע החומרי היא חזקה מאוד. לצורך התנתקות חשוב לדון במדע הרוחני על-פי כתובים בני סמכא ולהאזין לבעלי ידע אמיתי. דיון כזה בחברתם של דְבֵקים מרומם ומביא לאישיות אלוה. או אז צריך הדָבֵק להתמסר לאל. מתואר כאן אותו מקום שמי שמגיע אליו, לא שב עוד לבבואת העץ הכוזבת. אישיות אלוה העילאי, קְרִישְׁנַה, הוא השורש שממנו צומח הכול. די בהתמסרות כדי

לזכות בחסדו, וזו מושגת באמצעות שירות מסור, כלומר שמיעה, זימרה וכו׳. הוא הנו מקור הסתעפותו של העולם החומרי כולו. האל הסביר זאת בעצמו. אַהַםּ סַרְוַסְיַה פְּרַבְהַוַה: ״אני מקור הכול.״ מכאן שרק התמסרות לקְרִישְׁנַה ביכולתה לחלצנו מעץ הבניאן האדיר של החיים החומריים. ומי שמתמסר, מתנתק מיד מן ההסתעפות החומרית.

פסוק 5

נִירְמָאנַה-מוֹהָא ג׳יתַה-סַנְגַה-דוֹשָׁא
אַדְהְיָאתְמַה-ניתְיָא ויניוְרִיתְתַה-קָאמָאהּ
דְוַנְדְוַיְר וימוּקְתָאהּ סוּקְהַה-דוּהְקְהַה-סַמְג׳נַיְר
גַצְ׳צְ׳הַנְתְי אַמֻוּדְהָאהּ פַּדַם אַוְיַּם תַת

ניהּ—ללא; מָאנַה—יוקרה כוזבת; מוֹהָאהּ—ואשליה; ג׳יתַה—כובשים; סַנְגַה—של התרועעות; דוֹשָׁאהּ—את הפגמים; אַדְהְיָאתְמַה—בידע רוחני; ניתְיָאהּ—לנצח; ויניוְרִיתְתַה—מתנתקים; קָאמָאהּ—מִתַאווה; דְוַנְדְוַיְהּ—מהשניות; וימוּקְתָאהּ—משוחררים; סוּקְהַה-דוּהְקְהַה—שמחה וצער; סַמְג׳נַיְהּ—נקראת; גַצְ׳צְ׳הַנְתי—מגיעים; אַמֻוּדְהָאהּ—שאינם מבולבלים; פַּדַם—מצב; אַוְיַּם—נצחי; תַת—זה.

מי שמשוחררים מיוקרה כוזבת, אשליה וחברה רעה, שמבינים את הנצחי, משוללים תאווה חומרית, וחופשיים משניות השמחה והצער; מי שאינם מבולבלים ויודעים כיצד להתמסר לאישיות אלוה – אלה מגיעים לממלכה נצחית זו.

מתואר כאן תהליך ההתמסרות. ראשית כל צריך להיפטר מתעתועיה של גאווה. זו הגאווה, שבעטיה חושבת עצמה הנשמה המותנית לאדון הטבע החומרי, ובגללה קשה התמסרותה לאלוהים. ידע אמיתי תפקידו ללמדנו שאיננו אדוני הטבע; שהרי אישיות אלוה הוא אדונו. מכאן שההתמסרות אפשרית רק עם שנפטרים מאשליית הגאווה. מי שמצפה תמיד לכבוד כלשהו בעולם זה, לא יוכל להתמסר לעליון. גאווה מקורה באשליה; אנו באים לכאן, שוהים לזמן קצר, ומסתלקים. אף על פי כן, אנו סבורים בסכלותנו שהיננו אדוני העולם. ואז כמובן, הכול מסתבך ומלווּה בבעיות לאינספור. זו התפיסה שמניעה את העולם כולו. האדמה, כדור הארץ – אלה לדעתם של האנשים, שייכים לחברה האנושית. עתה, שבויים בבעלתנות כוזבת שכזו, הם מחלקים את האדמה ביניהם. יש להיפטר מתפיסה שקרית כזו. עם שנפטרים ממנה, נפטרים גם מכל זיקה כוזבת, שמקורה בקשרים

למשפחה, לחברה ולעם. שהרי זיקה כזו כובלת לעולם החומרי. השלב הבא הוא פיתוח ידע רוחני – הידע מה שלי ומה אינו שלי. מי שמבין את הדברים כפי שהם, משתחרר מכל שניות, כגון שמחה וצער, או עונג וכאב, ונמלא כולו בידע. או אז ביכולתו להתמסר לאישיות אלוה.

פסוק 6

נַה תַד בְּהָאסַיַתֵא סֻוּרְיוֹ נַה שַׁשָׂאנְקוֹ נַה פָּאוַקַהּ
יַד גַתְוָא נַה נִיוַרְתַנְתֵא תַד דְהָאמַה פַּרַמַם מַמַה

נַה—לא; תַת—את זה; בְּהָאסַיַתֵא—מאירה; סֻוּרְיַהּ—השמש; נַה—ולא; שַׁשָׂאנְקַהּ—הירח; נַה—ולא; פָּאוַקַהּ—אש, חשמל; יַת—היכן; גַתְוָא—הולכים; נַה—לעולם לא; נִיוַרְתַנְתֵא—חוזרים; תַת דְהָאמַה—משכן זה; פַּרַמַם—עילאי; מַמַה—שלי.

לא שמש, לא ירח, גם לא אש או חשמל מאירים את משכני העילאי. מי שמגיעים אליו, לא שבים עוד לעולם חומרי זה.

מתואר כאן העולם הרוחני, או משכנו של אישיות אלוה העילאי, קְרִישְׁנַה – אשר ידוע כקְרִישְׁנַלוֹקַה, או גוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה. אור שמש לא דרוש שם, גם לא אור הלבנה, ולא אש או חשמל. זאת משום שכוכביו כולם מוארים מעצמם. ביקום זה רק כוכב אחד, השמש, מאיר מעצמו, בעוד שכוכבי הרקיע הרוחני כולם הנם כאלה. אורם של הכוכבים הללו (כוכבי הוַיקוּנְטְהַה) מהווה את הרקיע הזוהר שידוע כבְּרַהְמַגְ׳יוֹתי. למעשה, כוכבו של קְרִישְׁנַה, גוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה, הוא מקור האור כולו. מכל מקום, חלק מזוהר זה מוסתר על-ידי המַהַת-תַתְוַה, או העולם החומרי, אף שרובו מלא בכוכבים רוחניים, וַיקוּנְטְהוֹת, ובראשם גוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה.

כל עוד שרויה ישות החיים בחשכת העולם החומרי, חייה מותנים. אולם עם שהיא גודעת את עץ הקיום החומרי, המעוות והכוזב, היא מגיעה לרקיע הרוחני והופכת בת חורין. ומשם אינה שבה עוד לעולם זה. בהתניית החומר, זו חושבת עצמה לאדון העולם, בעוד שבשלב הגאולה, בממלכה הרוחנית, היא הופכת לבת לווייתו של האל, ונהנית מחדווה, חיי נצח ומודעות מלאה.

זהו מידע קוסם עד מאוד, שנועד לעודדנו לעבור לעולם הנצחי, ולהיחלץ מבבואת המציאות הכוזבת. מי שקשור מדי לעולם החומרי, יתקשה לגדוע את זיקתו. אולם על-ידי תרגול תודעת קְרִישְׁנַה, יוכל אפילו הוא להתנתק בהדרגה. מכאן שחשוב להתרועע עם דְבֵקים שמודעים לקְרִישְׁנַה; חשוב למצוא חברה שמקדישה

עצמה לתודעת קְרִישְׁנַה וללמוד כיצד לבצע שירות מסור. זו הדרך לניפוץ הזיקה החומרית. מלבוש כתום (בגד של נזיר) לבדו אינו מסלק את המשיכה לחומר; זו מושגת על-ידי שירות מסור לאלוהים. נכון שרק באמצעות שירות מסור, כפי שמתואר בפרק 12, ניתן להיחלץ מבבואתו השקרית של העץ האמיתי. בפרק 14 מתוארים תהליכים חומריים שונים וטומאתם החומרית. רק שירות מסור מתואר כנשגב וטהור כולו.

המילים פַּרַמַם מַמַה הן רבות משמעות כאן. למעשה, הכול שייך לאלוהים, אלא שהעולם הרוחני הוא פַּרַמַם, או מלא בששת השפעים. גם הקַטְהַה אוּפַּנִישַׁד (2.2.15) מאשש שבעולם הרוחני אין צורך באור שמש, בירח או בכוכבים (נַה תַתְרַה סֻורְיוֹ בְּהָאתִי נַה צַ׳נְדְרַה-תָארַקַם), שהרי כולו מואר באונו הפנימי של האל. התמסרות לבדה מרוממת למשכן עילאי זה.

פסוק 7

מַמַיְוָאמְשׁוֹ גִ׳יוַה-לוֹקֶא ג׳יוַה-בְּהֻוּתַהּ סַנָאתַנַהּ
מַנַהּ-שַׁשְׁטְהָאנִינְדְרִיָאנִי פְּרַקְרִיתִי-סְתְהָאנִי קַרְשַׁתִי

מַמַה—שלי; אֶנַה—בוודאי; אַמְשַׁהּ—חלקיק; ג׳יוַה-לוֹקֶא—בעולם של חיים מותנים; ג׳יוַה-בְּהֻוּתַהּ—ישות החיים המותנית; סַנָאתַנַהּ—נצחית; מַנַהּ—עם המֶחשָב; שַׁשְׁטְהָאנִי—ששת; אינְדְרִיָאנִי—החושים; פְּרַקְרִיתִי—בטבע החומרי; סְתְהָאנִי—מצויים; קַרְשַׁתִי—נאבקת קשות.

ישויות החיים בעולם מותנה זה הנן חלקיקים נצחיים שלי. אלא שבגלל חייהן המותנים אלה נאבקות מרה עם ששת החושים, לרבות המֶחשָב.

פסוק זה מבהיר את זהותן של ישויות החיים. אלה הן חלקיקים של האל העליון לעד. ייחודיותן אינה רק כסות שהן עוטות בחייהן המותנים, שאובדת לאחר הגאולה, עם שהן נטמעות לאחד בעליון. נאמר כאן בבירור, סַנָאתַנַהּ. הוֶדות גורסות שהאל מתגלה ומתרחב לאינספור התרחבויות. הראשיות שבהן נקראות וִישְׁנוּ-תַתְּוַה והמשניות נקראות ישויות חיים. במילים אחרות, הוִישְׁנוּ-תַתְּוַה אלה התרחבויות אישיות, וישויות החיים הן התרחבויות נפרדות. רָאמַה, נְרִיסִימְהַה-דֶוַה, וִישְׁנוּמֻורְתִי ושליטי כוכבי הוַיְקוּנְטְהַה, כולם הם התרחבויות אישיות, בעוד שישויות החיים, או ההתרחבויות הנפרדות, הן משרתיו הנצחיים. התרחבויותיו האישיות של אישיות אלוה, או הזהויות הייחודיות של האלוהות – אלה קיימות

לעד, כמו גם ישויות החיים וייחודיותן. מאחר שהן חלקיקים של אלוהים, הרי שהן ניחנות גם במידה מזערית מתכונותיו, ומכאן שניחנות בעצמאות כלשהי. כל ישות חיים, או נשמה ייחודית, הנה בעלת אישיות ייחודית ומידה כלשהי של עצמאות. שימוש נכון בעצמאותה שומר אותה בת חורין, בעוד ששימוש לא נכון הופך אותה למותנית. אלא שבכל מקרה, היא נצחית, ממש כמו האל. בשלב הגאולה היא פטורה מהתניה חומרית, ועוסקת בשירות נשגב לאלוהים; בעוד שבחיים מותנים היא נשלטת על-ידי מידות הטבע החומרי ושוכחת את השירות הנשגב. או אז עליה להיאבק קשה לקיומה בעולם החומרי.

ישויות החיים, ולא רק אנשים, חתולים וכלבים, גם גדולי השליטים בעולם — בְּרַהְמָא, שִׁיוַה, ואפילו וִישְׁנוּ — כולם הם חלקיקים של אלוהים. אלה נצחיים כולם, ולא גילויים זמניים בני חלוף. המילה קַרְשַׁתִי ("נאבקים" או "נלחמים קשה") היא רבת משמעות. הנשמה המותנית לפותה, וכמו כבולה באזיקי ברזל. היא כבולה על-ידי עצמי כוזב, והמֶחשָׁב משמש הסוכן הראשי שמנחה אותה בקיומה החומרי. בשעה שהמֶחְשָׁב שרוי במידת הטוֹבוּת, הרי שמעשיה טובים; כאשר הוא במידת הלהיטות, פעילותה כרוכה בקשיים רבים; וכאשר שרוי המֶחשָׁב בבערות, הריהי נודדת במיני חיים נחותים. מכל מקום, ברור מפסוק זה שהנשמה המותנית מכוסה בגוף חומרי, לרבות מֶחשָׁב וחושים, ושכסות זו נעלמת עם שהיא זוכה בגאולה. או אז מתגלה גופה הרוחני בטבעו הייחודי. במָאדְהְיַנְדִינָאיַנַה-שְׁרוּתִי נאמר: סַה וָא אֶשַׁה בְּרַהְמַה-נִישְׁטְהַה אידַם שַׂרִירַם מַרְתְּיַם אַתִיסְרִיגְ׳יַה בְּרַהְמָאבְּהִיסַמְפַּדְיַה בְּרַהְמַנָּא פַּשְׁיַתִי בְּרַהְמַנָּא שְׁרִינוֹתִי בְּרַהְמַנַיְוֵדַם סַרְוַם אַנוּבְּהַוַתִי. נאמר שם שבשעה שישות החיים נוטשת את כסות הגוף החומרי ונכנסת לעולם הרוחני, שב ומתפתח גופה הרוחני. בגוף זה היא רואה אז את אישיות אלוה פנים מול פנים. היא שומעת ומדברת עמו ומבינה אותו כפי שהוא. גם בסְמְרִיתִי נאמר, וַסַנְתִי יַתְרַה פּוּרוּשָׁאהּ סַרְוֶא וַיְקוּנְטְהַה-מֻוּרְתַיַה: בכוכבים הרוחניים כולם ניחנים בגוף דומה לגופו של אישיות אלוה. בנוגע למבנה הגוף, זה זהה אצל החלקיקים, ישויות החיים, ואצל התרחבויות הוישְׁנוּ-מֻוּרְתִי. במילים אחרות, בשעת הגאולה זוכה ישות החיים, בחסדו של האל, בגוף רוחני.

גם המילים מַמַיְוָאמְשַׁהּ ("חלקיקים של האל") הן רבות משמעות. חלקיקיו של האל אינם כמו שברים חומריים כלשהם. כבר הוסבר בפרק השני שלא ניתן לנפץ את הנשמה לרסיסים. לא ניתן להבין באופן חומרי חלקיק שכזה, שהרי אינו כמו חומר, שאפשר לשוברו לשברים, ולשוב ולחברו. מאחר שמופיעה המילה הסנסקריטית סַנָאתַנַה ("נצחי"), הרי שתפיסה כזו אינה מתאימה כאן כלל; החלקיק הזה הוא חלקיק ייחודי לעד. בראשית הפרק השני נאמר גם שחלקיק שכזה מצוי בכל גוף וגוף (דֵהִינוֹ ׳סְמִין יַתְהָא דֵהֵא). כאשר הוא משתחרר מן הסבך הגופני, הוא מעורר מחדש את גופו הרוחני המקורי ברקיע הרוחני, בכוכב רוחני,

ושם מבלה בחברתו של אישיות אלוה. מכל מקום, ברור שישות החיים, חלקיקו של האל, זהה לו באיכותה, ממש כשם שחלקיקי זהב גם הם זהב.

פסוק 8

שַׁרִירַם יַד אַוָאפְּנוֹתִי   יַץ׳ צָ׳אפִּי אוּתְקְרָאמַתִישְׁוַרַהּ
גְּרִיהִיתְוַיְתָאני סַמְּיָאתִי   וָאיוּר גַנְדְהָאן אִיוָאשַׂיָאת

שַׁרִירַם—הגוף ; יַת—כמו ; אַוָאפְּנוֹתִי—מקבל ; יַת—כמו ; צַ׳ה אַפִּי—גם ; אוּתְקְרָאמַתִי—מוותר ; אִישְׁוַרַהּ—אדון הגוף ; גְּרִיהִיתְוָא—לוקח ; אֶתָאנִי—כל אלה ; סַמְּיָאתִי—נעלם ; וָאיוּהּ—האוויר ; גַנְדְהָאן—ניחוחות ; אִיוַה—כמו ; אָשַׂיָאת—מהמקור שלהם.

ישות החיים שבעולם החומרי נושאת מגוף לגוף את תפיסות חייה השונות, ממש כשם שהאוויר נושא ניחוחות. כך זו מקבלת גוף מסוים ונוטשת אותו, ושבה ומקבלת אחר.

ישות החיים מתוארת כאן כאִישְׁוַרַה, או כשליטת גופה. לפי רצונה, ביכולתה להתעלות לגוף נעלה יותר, או אף להידרדר לנחות. זו עצמאותה המזערית. השינוי הגופני הזה תלוי בה. אותה תודעה שפיתחה, נושאת אותה בשעת מותה לגופהּ הבא. אם פיתחה תודעה של חתול או של כלב, הרי שכזה יהיה גם גופהּ הבא, ואם תודעתה חדורה במעלות אלוהיות, הרי שתהפוך לאל-למחצה. מכל מקום, מי שמודע לקְרִישְׁנַה, יעבור לקְרִישְׁנַלוֹקַה שבעולם הרוחני, לחברתו של קְרִישְׁנַה. זו טעות לחשוב שהכול נגמר עם כלות הגוף. הנשמה הייחודית עוברת מגוף לגוף, וגופהּ הנוכחי ומעשיה מעצבים את גופהּ הבא. ישות החיים זוכה בגופהּ בהתאם לקַרְמַה, ובבוא הזמן גם נוטשת אותו. נאמר כאן שהגוף הסמוי נושא את תפיסותיו של הגוף הבא, ובהתאם לאלה מפתח את הגוף בחיים הבאים. תהליך ההתגלגלות מגוף לגוף והמאבק לקיום הגוף – אלה נקראים קַרְשַׁתִי, או המאבק לקיום.

פסוק 9

שְׁרוֹתְרַם צַ׳קְשׁוּהּ סְפַּרְשַׁנַם צַ׳ה   רַסַנַם גְהְרָאנַם אֵוַה צַ׳ה
אַדְהִישְׁטְהָאיַה מַנַשׁ צָ׳איַם   וִישַׁיָאן אוּפַּסֵוַתֵא

שְׁרוֹתְרַם—אוזניים; צַ׳קְשׁוּהּ—עיניים; סְפַּרְשַׁנַם—מגע; צַ׳ה—ו-; רַסַנַם—לשון; גְהְרָאנַם—חוש הריח; אֶוַה—גם; צַ׳ה—ו-; אַדְהִישְׁטְהָאיַה—שרוי ב-; מַנַהּ—מֶחְשָׁב; צַ׳ה—ו-; אַיַם—הוא; וישַׁיָאן—מושאי החושים; אוּפַּסֵוַתֶא—נהנה.

אותה ישות חיים שנכנסה בגוף גשמי אחר, זוכה אז בסוג מסוים של אוזניים, עיניים, לשון, אף וחוש מישוש, אשר מתקבצים סביב לְמֶחְשָׁב. וכך זו מתענגת על מערכת מסוימת של מושאי חושים.

במילים אחרות, ישות חיים שזיהמה את תודעתה בתכונותיהם של חתולים וכלבים, תזכה בחייה הבאים בגופים שכאלה. התודעה טהורה במקורה, כמו מים. אולם כאשר אלה מתערבבים בצבע כלשהו, גונם משתנה. כמותם, גם התודעה טהורה, שהרי הנשמה הרוחנית היא טהורה. אולם היא משתנה בשעה שמתרועעת עם המידות החומריות. תודעת קְרִישְׁנַה היא התודעה האמיתית. מכאן שמי ששרוי בתודעה כזו, הרי שחייו טהורים. אולם אם תודעתו נגועה במנטאליות חומרית כלשהי, גופו הבא יהיה בהתאם. ולא בהכרח זה יהיה גוף אדם; אפשר שיהיה חתול, אפשר גם כלב או חזיר, או אל-למחצה; למעשה, כל אחד מ-8,400,000 מיני החיים.

פסוק 10

אוּתְקְרָאמַנְתַם סְתְהִיתַם וָאפִּי בְּהוּנְָג׳אנַם וָא גוּנָאנְוִיתַם
וימֻוּדְהָא נָאנוּפַּשְׁיַנְתִי פַּשְׁיַנְתִי גְ׳נָָאנַה-צַ׳קְשׁוּשַׁהּ

אוּתְקְרָאמַנְתַם—עוזב את הגוף; סְתְהִיתַם—מצוי בגוף; וָא אַפִּי—או ש-; בְּהוּנְָג׳אנַם—נהנה; וָא—או; גוּנַה-אַנְוִיתַם—תחת מקסם מידות הטבע החומרי; וימֻוּדְהָאהּ—אנשים סכלים; נַה—לעולם לא; אַנוּפַּשְׁיַנְתִי—יכולים לראות; פַּשְׁיַנְתִי—יכולים לראות; גְ׳נָָאנַה-צַ׳קְשׁוּשַׁהּ—אלו שרואים בעיני הידע.

הסכלים אינם מבינים כיצד נוטשת ישות החיים את גופה, גם אינם מבינים את מהות הגוף עליו זו מתענגת תחת מקסם מידות הטבע. אולם מי שעיניו אומנו בידע, רואה את כל זה.

המילה גְ׳נָָאנַה-צַ׳קְשׁוּשַׁה היא רבת משמעות. ללא ידע לא ניתן להבין כיצד נוטשת ישות החיים את גופה, גם לא איזה גוף תקבל בחייה הבאים, ואפילו לא מדוע זו חיה בגוף מסוים. ידע זה, שמצוי בבְּהַגַוַד-גִיתָא ובספרות דומה, מצריך סיועו של מורה רוחני מוסמך. בר מזל הוא מי שאומן להבין את כל זה.

הטבע החומרי מכתיב לישות החיים נסיבות מסוימות לנטישת גופה, תנאי חיים מסוימים, ודרכי התענגות מסוימות; באשליית עינוג החושים, היא מתנסה בסבל שבשמחה ובצער השונים. מי שמתירים לתשוקה ולתאווה לשטות בהם בדרך קבע – אלה אינם מבינים עוד, גם לא מסוגלים לתפוס את שינויי הגוף או את שהותם בגוף מסוים. מכל מקום, בעלי הראייה הרוחנית יודעים שהרוח שונה מן הגוף. זו עוברת בגופים שונים, שמקנים לה צורות התענגות שונות. רק בעל ידע שכזה מבין את סבלה של ישות החיים בקיום החומרי. זו הסיבה שמי שמתקדמים בתודעת קְרִישְׁנַה חותרים בכל מאודם להעניק ידע זה לציבור הרחב, שסובל ונאבק בחיים המותנים. זאת כדי שייחלצו ממצבם ויהפכו מודעים לקְרִישְׁנַה ובני חורין, וישובו לעולם הרוחני.

פסוק 11

יַתַנְתוֹ יוֹגִינַשׁ צַ׳יְנַם פַּשְׁיַנְתְי אָתְמַנְי אַוַסְתְהִיתַם
יַתַנְתוֹ ׳פְּי אַקְרִיתָאתְמָאנוֹ נַיְנַם פַּשְׁיַנְתְי אַצֵ׳תַסַה

יַתַנְתַהּ—מתאמצים; יוֹגִינַהּ—החותרים לנשגב; צַ׳ה—ו-; אֵנַם—זה; פַּשְׁיַנְתִי—יכולים לראות; אָתְמַנִי—בעצמי; אַוַסְתְהִיתַם—שרוי; יַתַנְתַהּ—מתאמצים; אַפִּי—למרות; אַקְרִיתַה-אָתְמָאנַהּ—אלו ללא הגשמה-עצמית; נַה—לא; אֵנַם—זה; פַּשְׁיַנְתִי—רואים; אַצֵ׳תַסַהּ—בעלי מֶחשָׁב בלתי מפותח.

היוגים שחותרים להתקדמות ושרויים בהגשמה רוחנית, רואים כל זאת בבירור. לעומתם, מי שמֶחשָׁבם לא פותח ולא הגיעו להגשמה עצמית – אלה אינם מסוגלים להבין את המתרחש, גם אם ינסו.

רבים צועדים בנתיב ההגשמה הרוחנית; אך מי שלא הגיע להגשמה עצמית, אינו מבין כיצד מתחוללות התמורות בגופה של ישות החיים. המילה יוֹגִינַהּ רבת משמעות בהקשר זה. היוגים-כביכול הם רבים מאוד כיום, גם רבות אגודות היוגה, אלא שכולם למעשה, עיוורים לנושא ההגשמה העצמית. אלה בסך הכול מכורים לתרגילי התעמלות למיניהם ומרוצים מגוף יפה ותקין, ללא כל מידע נוסף. הם נקראים יַתַנְתוֹ ׳פְּי אַקְרִיתָאתְמָאנַהּ. חרף מאמציהם במיני היוגה הללו, הם אינם מגיעים להגשמה עצמית, גם אינם מסוגלים להבין את תהליך התגלגלות הנשמה. רק מי שמתרגלים את שיטת היוגה האמיתית, מי שמבינים את העצמי, את העולם ואת אלוהים – כלומר הבְּהַקְתִי-יוֹגִים שעוסקים בשירות מסור בתודעת קְרִישְׁנַה – רק אלה מבינים כיצד מתחולל הכול.

פסוק 12

יַד אָדִיתְיַה-גַתַם תֵגֹ׳וֹ גַ׳גַד בְּהָאסַיַתֶא ׳קְהִילַם
יַץ׳ צַ׳נְדְרַמַסִי יַץ׳ צָ׳אגְנַו תַת תֵגֹ׳וֹ וִידְדְהִי מָאמַקַם

יַת—זה אשר; אָדִיתְיַה-גַתַם—באור החמה; תֵגַ׳ה—אור; גַ׳גַת—העולם כולו; בְּהָאסַיַתֶא—מאיר; אַקְהִילַם—כול; יַת—זה אשר; צַ׳נְדְרַמַסִי—בירח; יַת—זה אשר; צַ׳ה—וֹ-; אַגְנַוּ—באש; תַת—זה; תֵגַ׳ה—אור; וִידְדְהִי—דע; מָאמַקַם—ממני.

אני מקור אור החמה שמפזר את חשכת היקום כולו. אני גם מקור אור הלבנה ואור האש.

אנשים משוללי תבונה אינם מבינים כיצד מתחוללים הדברים. אלה יכולים מכל מקום, להתחיל ולהתבסס בידע על-פי הסברו של האל. הכול רואים את השמש, הירח, אש וחשמל. עליהם רק לנסות ולהבין שאורם מקורו באלוהים. עבור נשמה מותנית מהווה תפיסה שכזו ראשיתה של תודעת קְרִישְׁנַה, ונקודת זינוק להתקדמות נוספת. ישויות החיים במהותן הן חלקיקים של אלוהים, ופה הוא מרמז על דרכן חזרה ליחסים עימו.
מפסוק זה מסתבר שהשמש מאירה את מערכת השמש כולה. היקומים הם רבים, וגם מערכות השמש, השמשות, הירחים והכוכבים. אולם בכל יקום ישנה רק שמש אחת. בבְּהַגַוַד-גִיתָא (10.21) נאמר שהירח הוא אחד מן הכוכבים (נַקְשַׁתְרָאנָאם אַהַם שַׁשִׁי). אור השמש מקורו בזוהרו הרוחני של האל שבשמיים הרוחניים. מיד עם זריחת החמה מתחילים האנשים בפעילותם. הם מציתים אש להתקנת מזונם, ובאמצעות אש הם מתניעים את תעשיותיהם – דברים רבים מאוד נעשים בסיועה. משום כך אלה – אור השמש, אש ואור הירח – חשובים כל כך לישויות החיים, עד כי בלעדיהם אינן יכולות לחיות. ההבנה שמקורם בקְרִישְׁנַה, מהווה ראשיתה של תודעת קְרִישְׁנַה. אור הירח מזין את הירקות. נעימותו הרבה מעוררת גם את התחושה שחיינו תלויים בחסדו של אלוהים, קְרִישְׁנַה. שהרי ללא חסדו לא היו שמש, ירח או אש, וללא סיועם של אלה, איש לא יכול לחיות. אלה כמה הרהורים שנועדו לעורר תודעת קְרִישְׁנַה בנשמה המותנית.

פסוק 13

גָאם אָוִישְׁיַה צַ׳ה בְּהֻוּתָאנִי דְהָארַיָאמִי אַהַם אוֹגַ׳סָא
פּוּשְׁנָאמִי צַ׳וֹשַׁדְהִיהּ סַרְוָאהּ סוֹמוֹ בְּהֻוּתְוָא רַסָאתְמַקַהּ

גָאם—הכוכבים; אָוישְׁיָה—חודר; צַ׳ה—גם; בְּהֻוּתָאני—הישויות החיות; דְהָארַיָאמִי—תומך; אַהַם—אני; אוֹגַ׳סָא—באמצעות אוֹני; פּוּשְׁנָאמִי—מזין; צַ׳ה—ו-; אַוֹשַׁדְהִיהּ—ירקות; סַרְוָאהּ—כול; סוֹמַהּ—הירח; בְּהֻוּתְוָא—נהיה; רַסַה-אָאתְמַקַהּ—מספק את העסיס.

אני חודר לכל כוכב וכוכב, ובאמצעות אוני אלה נשארים במסלולם. אני הופך לירח ומספק את עסיס החיים לירקות כולם.

הכוכבים כולם מרחפים בחלל באמצעות האון האלוהי. האל נכנס בכל אטום, בכל כוכב ובכל ישות חיה. בבְּרַהְמַה-סַמְּהִיתָא נדון נושא זה. שם נאמר שחלק מוחלט של אישיות אלוה, פַּרַמָאתְמָא, נכנס לכוכבים, ליקום, לישות החיים ואפילו לאטום. זהו מקור ההתאמה המופלאה שבכלל התופעות. אדם חי, שבתוכו נשמה רוחנית, צף על פני המים, בעוד שגוף מת, ללא נשמה, טובע. כמובן, בשעה שזה נרקב, זה שב וצף כמו עשב וכיוצא בזה, אך מיד ברגע המוות הוא טובע. הכוכבים כולם מרחפים באופן דומה, באמצעות אונו של אישיות אלוה. אונו תומך בכל כוכב, כמו היה חופן אבק. כל עוד קפוּץ האבק ביד, זה אינו מתפזר. כמותו גם כל הכוכבים – אלה מרחפים באוויר, כמו קפוּצים באגרופה של דמות היקום של האל. בכוח אונו, התופעות – הנעות והדוממות – כולן ניצבות במקומן. במזמורים הוֵדיים נאמר שהשמש מאירה בגלל אישיות אלוה והכוכבים נעים במסלולם. אלמלא הוא, היו הכוכבים כולם מתפזרים ונכחדים, כמו אבק באוויר. גם בזכותו מזין הירח את הירקות. הירח משפיע על טעמם הערב; ללא אור ירח אלה אינם צומחים כראוי, גם אינם עסיסיים. מכאן שאלוהים הוא שמספק לחברה האנושית את כוח פעילותה, נוחוּתה ומזונותיה הטעימים, וללא אלה, זו לא היתה יכולה לשרוד. המילה רַסָאתְמַקַהּ היא רבת משמעות. טעמם הטוב של הדברים תלוי באל, באמצעות השפעתו של הירח.

פסוק 14

אַהַם וַיְשְׁוָאנַרוֹ בְּהֻוּתְוָא   פְּרָאנִינָאם דֵהַם אָשְׁרִיתַהּ
פְּרָאנָאפָּאנַה-סַמָאיוּקְתַהּ   פַּצָ׳אמִי אַנְנַם צַ׳תוּר-וִידְהַם

אַהַם—אני; וַיְשְׁוָאנַרַהּ—חלקי המוחלט כאש העיכול; בְּהֻוּתְוָא—נהיה; פְּרָאנִינָאם—של כל הישויות החיות; דֵהַם—בגופים; אָשְׁרִיתַהּ—מצוי; פְּרָאנַה—האוויר הננשף; אַפָּאנַה—האוויר הנשאף; סַמָאיוּקְתַהּ—שומר על איזון; פַּצָ׳אמִי—אני מעכל; אַנְנַם—מזון; צַ׳תוּהּ-וִידְהַם—ארבעת הסוגים.

אני אש העיכול שבגופן של ישויות החיים. ומצטרף אני לאוויר החיים, הננשף והנשאף, כדי לעכל את ארבעת סוגי המזון.

לפי השָׂאסְתְרַה האָיוּר-וֵדית, מסתבר שישנה אש בקיבה שמעכלת את המזונות שנשלחים אליה. תחושת רעב מקורה בפעילות תקינה של האש, ובשעה שזו אינה בוערת, לא חשים רעב. פעילות בלתי סדירה של האש מצריכה לעיתים טיפול רפואי. מכל מקום, אש זו מייצגת את אישיות אלוה. גם המַנְתְרות הוֵדיות (בְּרִיהַד-אָרַנְיַקַה אוּפַּנִישַׁד 5.9.1) מאששות שאלוהים, או בְּרַהְמַן, מצוי בצורת אש בתוך הקיבה ומעכל את כל סוגי המזון (אַיַם אַגְנִיר וַיְשְׁוָאנַרוֹ יוֹ ׳יַם אַנְתַה פּוּרוּשֵׁא יֵנֵדַם אַנְנַם פַּצְ׳יַתֵא). מכאן שישות החיים אינה מבצעת את תהליך האכילה באופן עצמאי, שהרי ללא סיועו של אלוהים, תהליך האכילה לא יכול להתבצע כלל. הוא מפיק את המזונות ומעכלם, ובחסדו אנו נהנים מחיינו. זה מאושש גם בוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה (1.2.27) שַׁבְּדָאדִיבְּהְיוֹ ׳נְתַה פְּרַתִישְׁטְהָאנָאץ׳ צַ׳ה. האל מצוי בצליל ובתוך הגוף, הוא מצוי גם באוויר ובתוך הקיבה ככוח המעכל. סוגי המזון נחלקים לארבעה – מזונות שבולעים, שלועסים, שמלקקים ושמוצצים – ואלוהים הוא הכוח שמעכל אותם כולם.

פסוק 15

סַרְוַסְיַה צָ׳אהַם הְרִידִי סַנְנִיוִישְׁטוֹ
מַתְתַה סְמְרִיתִיר גְ׳נָאנַם אַפּוֹהַנַם צַ׳ה
וֵדַיְשׁ צַ׳ה סַרְוַיְר אַהַם אֵוַה וֵדְיוֹ
וֵדָאנְתַה-קְרִיד וֵדַה-וִיד אֵוַה צָ׳אהַם

סַרְוַסְיַה—של כל הישויות החיות; צַ׳ה—ו-; אַהַם—אני; הְרִידִי—בלב; סַנְנִיוִישְׁטַה—שוכן; מַתְתַה—ממני; סְמְרִיתִיה—זיכרון; גְ׳נָאנַם—ידע; אַפּוֹהַנַם—שכחה; צַ׳ה—ו-; וֵדַיְה—באמצעות הוֵדות; צַ׳ה—ו-; סַרְוַיְה—כל; אַהַם—אני; אֵוַה—בוודאי; וֵדְיַה—שניתן לדעת אותו; וֵדָאנְתַה-קְרִית—מחבר הוֵדָאנְתַה; וֵדַה-וִית—יודע הוֵדות; אֵוַה—בוודאי; צַ׳ה—ו-; אַהַם—אני.

אני יושב בלב כול, וממני באים זיכרון, ידע ושִכחה. מן הוֵדות כולן, אותי יש לדעת. למעשה, אני הוא מחבר הוֵדָאנְתַה, ואני גם יודע הוֵדות.

האל נמצא כפַּרַמָאתְמָא בלב כול, והוא הנו מקור כל פעולה. ישות החיים שוכחת אמנם את חיי עברה, אלא שהיא פועלת על-פי הנחייתו של אלוהים, שצופה במעשיה. מעשיה בהווה נקבעים על-פי מעשיה בעבר. אלוהים מספק את הידע

הדרוש לה וגם זיכרון, כמו גם את שִׁכחת חייה הקודמים. מכאן שבנוסף להיותו שורה בכול, האל גם ממוקם בליבה של כל ישות ייחודית, ומעניק את תוצאות המעשים. אלוהים, שנסגד כבְּרַהְמַן הבלתי אישי, כאישיות אלוה, וכפַּרַמָאתְמָא המקורי, נסגד גם כהתגלות הוֵדות. אלה מורות כיצד לחיות ולשוב בסופו של דבר הביתה לאלוהות. קְרִישְׁנַה, בהתגלותו כוְיָאסַדֵוַה, הוא מחבר הוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה. ביאוריו של וְיָאסַדֵוַה לוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה, בצורת השְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, מציגים את ההבנה האמיתית של הוֵדָאנְתַה. אלוהים מלא כולו, ולצורך גאולתן של הנשמות המותנות, הריהו משמש כמספק הצרכים, כמעכל המזון, כעד למעשים, וכנותן הידע. את הידע הוא נותן באמצעות הוֵדות וכדוברה של הבְּהַגַוַד-גִיתָא. הוא כולו טוב ומלא בחסד, ומהווה מושא סגידתן של הנשמות המותנות.

אַנְתַה-פְּרַוישְׁטַה שָׂאסְתָא גַ'נָאנָאם. ברגע שישות החיים נוטשת את גופה, הריהי שוכחת הכול. אולם ביוזמתו של אישיות אלוה, זו שבה ומתחילה בפעולה. חרף שִׁכחונה, מקנה לה האל את התבונה לשוב ולחדש את פעילותה מן השלב שבו הסתיימה בחיים הקודמים. מכאן שסבלה של ישות החיים והנאתה מקורם בתכתיביו של אלוהים שמצוי בלבה. בנוסף לאלה הוא מאפשר לה גם להבין את הוֵדות. מי שמבקש להבין את הוֵדות, קְרִישְׁנַה מספק לו את התבונה הדרושה. ומדוע הוא מציג את הידע הוֵדי? משום שכל ישות חיים צריכה להבין את קְרִישְׁנַה. הספרות הוֵדית מאששת: יוֹ 'סַוּ סַרְוַיְר וֵדַיְר גִיַיתֵא. הספרות הוֵדית, החל בארבע הוֵדות, וֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה, אוּפַּנִישַׁדות והפּוּרָאנַוּת, כולה מפארת את תהילותיו של אלוהים. טקסי הפולחן הוֵדים, דיון בפילוסופיה הוֵדית ושירות מסור לאלוהים – אלה מביאים לעליון. מכאן שתכלית הוֵדות היא להבין את קְרִישְׁנַה; הן מדריכות כיצד להבין אותו, ומורות את תהליך ההגשמה. אישיות אלוה עילאי הנו המטרה העליונה. הוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה (1.1.4) מאששת: תַת תוּ סַמַנְוַיָאת. השלמות מושגת בשלושה שלבים. לימוד הספרות הוֵדית מקנה הבנה לגבי יחסיה של ישות החיים עם אישיות אלוה; ביצוע התהליכים השונים מקרב אליו; ולבסוף, ניתן להשיג את המטרה העליונה, כלומר, אישיות אלוה. פסוק זה מגדיר בבירור את תכלית הוֵדות, הבנתן ומטרתן.

פסוק 16

דְוָאו אימַוּ פּוּרוּשַׁוּ לוֹקֶא קְשַׁרַשׁ צָ'אקְשַׁרַה אֵוַה צַ'ה
קְשַׁרַה סַרְוָאני בְּהֻוּתָאני קֻוּטַה-סְתְהוֹ 'קְשַׁרַה אוּצְ'יַתֵא

דְוַוּ—שניים; אימַוּ—אלו; פּוּרוּשַׁוּ—הישויות החיות; לוֹקֶא—בעולם; קְשַׁרַה—מועד; צַ'ה—ו-; אַקְשַׁרַה—שאינו מועד; אֵוַה—בוודאי; צַ'ה—ו-; קְשַׁרַה—מועד; סַרְוָאני—

כול; בְּהֻוּתָאני—הישויות החיות; קֻוּטַה-סְתְהַה—באחדות; אַקְשַׁרַה—שאינו מועד; אוּצְ׳יַתֵא—נאמר.

הישויות נחלקות לשתיים – אלה שמוּעדות ליפול, ואלה שאינן מוּעדות לעולם. אלה שבעולם החומרי כולן נוטות למעוד, ובעולם הרוחני כולן אינן מוּעדות.

הוסבר כבר שהאל חיבר, בהתגלותו כוְיָאסַדֵוַה, את הוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה. עתה מובאת כאן תמצית הוֵדָאנְתַה. נאמר שאינספור ישויות החיים נחלקות לשני סוגים – המועדות, ושאינן מועדות לעולם. ישויות החיים הן חלקיקים נפרדים של אישיות אלוה לעד. אלה שבאות במגע עם העולם החומרי נקראות גִ׳יוַה-בְּהֻוּתַה, או במילות הפסוק הזה, קְשַׁרַה סַרְוָאני בְּהֻוּתָאני, שפירושן שהן מוּעדות. מכל מקום, מי שמאוחדות עם אלוהים אינן מועדות ממעמדן לעולם. אחדוּת זו אין פירושה שאיבדו את ייחודיותן, אלא שלא קיים פירוד או ניגוד אינטרסים; קיימת הסכמה מלאה לגבי תכלית הבריאה. כמובן, בעולם הרוחני לא קיימת בריאה, אולם חשוב להסבירה, שהרי אלוהים, כנאמר בוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה, הנו המקור ממנו נובע הכול.
קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה, קובע שישנן ישויות חיים משני סוגים, וגם הוֵדות מאששות זאת. מכאן שזה אינו מוטל בספק. אותן ישויות חיים שנאבקות בעולם החומרי עם מֶחשָׁבן וחמשת חושיהן – אלה עוברות בגופים חומריים שונים. כל עוד ישות החיים הנה מותנית ובאה במגע עם חומר, הרי שגופה משתנה. בעולם הרוחני לעומת זאת, הגוף אינו עשוי מחומר, לכן אינו משתנה. ישות החיים שבעולם החומרי עוברת שש תמורות – לידה, גדילה, קיום, הִתרבות, קמילה וכליון. אלה הן תמורותיו של הגוף החומרי. בעולם הרוחני לעומת זאת הגוף אינו משתנה, ופטור מזקנה, לידה ומוות. הכול שם שרויים באחדות. קְשַׁרַה סַרְוָאני בְּהֻוּתָאני: אותן ישויות חיים שמצויות במגע עם חומר, החל מן היצור הראשון, בְּרַהְמָא, וכלה בנמלה זעירה, כולן מחליפות את גופן; מכאן שכולן מוּעדות לטעות, בעוד שבעולם הרוחני כולן הנן בנות חורין ושרויות באחדות.

פסוק 17

אוּתְתַמַה פּוּרוּשַׁס תְו אַנְיַה פַּרַמָאתְמֵתְי אוּדָאהְרִיתַה
יוֹ לוֹקַה-תְרַיַם אָוִישְׁיַה בִּיבְּהַרְתְי אַוְיַיה אִישְׁוַרַה

אוּתְתַמַה—הטוב ביותר; פּוּרוּשַׁה—אישיות; תו—אולם; אַנְיַה—אחר; פַּרַמַה-אָתְמָא—העצמי העילאי; איתי—כך; אוּדָאהְרִיתַה—נאמר; יַה—מי; לוֹקַה—של

היקום; תְרַיַם—לשלוש המדורים; אָוישְׁיַה—חודר; בִיבְּהַרְתִי—מקיים; אַוְיַיַהּ—הבלתי כלֶה; אִישְׁוַרַהּ—האל.

מלבד שתיים אלה, קיימת אישיות גדולה מכול, הנשמה העילאית, האל הבלתי מתכלה עצמו, שנכנס בשלושת העולמות ומקיימם.

הרעיון שבפסוק זה מובע בצורה יפה בקַטְהַה אוּפַּנישַׁד (2.2.13) ובשְׁוֶתָאשְׁוַתַרַה אוּפַּנישַׁד (6.13). נאמר שם שמעל לישויות החיים הרבות לאינספור, שאחדות מהן מותנות ואחדות בנות חורין, ישנו אישיות אלוה, הפַּרַמָאתְמָא. הפסוק האוּפַּנישַׁדי אומר: ניתְיוֹ ניתְיָאנָאם צֶ׳תַנַשׁ צֶ׳תָנָאנָאם. משמעותו היא שמבין כל ישויות החיים, המותנות ובנות החורין, ישנה אחת עילאית – אישיות אלוה העילאי. הוא מקיים את כולן ומעניק להן הנאות על-פי מעשיהן השונים. הוא מצוי בלב כול כפַּרַמָאתְמָא. רק החכם שמבינו, זכאי לשלווה מושלמת.

פסוק 18

יַסְמָאת קְשַׁרַם אַתִיתוֹ ׳הַם אַקְשַׁרָאד אַפִּי צ׳וֹתְתַמַהּ
אַתוֹ ׳סְמִי לוֹקֶא וֵדֶא צַ׳ה פְּרַתְהִיתַהּ פּוּרוּשׁוֹתְתַמַהּ

יַסְמָאת—משום; קְשַׁרַם—לעלולים לשגות; אַתִיתַהּ—נשגב; אַהַם—אני; אַקְשַׁרָאת—מעבר לאלה שאינם שוגים; אַפִּי—גם; צַ׳ה—ו-; אוּתְתַמַהּ—הטוב ביותר; אַתַהּ—לכן; אַסְמִי—אני; לוֹקֶא—בעולם; וֵדֶא—בספרות הוֶדית; צַ׳ה—ו-; פְּרַתְהִיתַהּ—מפורסם; פּוּרוּשַׁה-אוּתְתַמַהּ—כאישיות העילאית.

מאחר שהנני עילאי ונשגב לישויות המוּעדות כמו גם לאלה שאינן מוּעדות, ומאחר שאני הגדול מכול, הריני ידוע בעולם זה ובוֶדות כאותה אישיות עילאית.

אף לא אחד – לא מן הנשמות המותנות, גם לא מבנות החורין – נעלה מאישיות אלוה, קְרִישְׁנַה. מכאן שהוא גדול האישיויות. מסתבר מכאן שהאל, כמו גם ישויות החיים, הם אישיויות ייחודיות. מכל מקום, ישויות החיים, בין אם מותנות ובין אם בנות חורין, אינן עולות גם לא משתוות לאל בכמות אוניו הבלתי נתפסים. זו טעות לחשוב שאלה הן ברמתו או שוות לו מכל בחינה. תמיד קיימת ביניהם עליונות וכפיפות. המילה אוּתְתַמַה רבת משמעות. אף לא אחד עולה על אישיות אלוה.

המילה לוֹקָא פירושה "בפּוּרוּשָׁה אָגַמַה (ספרות הסְמְרִיתִי)". מילון הנירוּקְתִי מאשש, לוֹקְיַתֶא וֶדָארְתְהוֹ 'וֶנַה: "ספרות הסְמְרִיתִי מסבירה את תכלית הוֶדוֹת." הוֶדוֹת מסבירות גם את היבטו המקומי של האל כפַּרַמָאתְמָא (צְ'הָאנְדוֹגְיַה אוּפַּנִישַׁד 8.12.3): תָאוַד אֶשַׁה סַמְפְּרַסָאדוֹ 'סְמָאץ' צְ'הַרִירָאת סַמוּתְתְהָאיַה פַּרַם גְ'יוֹתִי-רְוּפַּם סַמְפַּדְיַה סְוֶנַה רְוּפֶּנָאבְּהִינִישְׁפַּדְיַתֶא סַה אוּתְתַמַה פּוּרוּשַׁה. "נשמת-העל שיוצא מן הגוף נכנס לבְּרַהְמַגְ'יוֹתִי הבלתי אישי; הוא נשאר אז בדמותו ובזהותו הרוחנית. אותו עליון נקרא אישיות אלוה." פירושו של דבר שאישיות אלוה מציג את זוהרו הרוחני, שמהווה האור העליון, ומפיצו. הוא גם בעל היבט מקומי כפַּרַמָאתְמָא. הוא התגלה כוְיָאסַדֶוַה, בנם של סַתְיַוַתִי ופַּרָאשַׂרַה, והסביר את הידע הוֶדִי.

פסוק 19

יוֹ מָאם אֶוַם אַסַמְמֻוּדְהוֹ גָ'אנָאתִי פּוּרוּשׁוֹתְתַמַם
סַה סַרְוַה-ויד בְּהַגַ'תִי מָאם סַרְוַה-בְּהָאוֶנַה בְּהָארַתַה

יַהּ—כל אחד אשר; מָאם—אותי; אֶוַם—כך; אַסַמְמֻוּדְהַהּ—ללא ספק; גָ'אנָאתִי—יודע; פּוּרוּשַׁה-אוּתְתַמַם—אישיות העליונה; סַהּ—הוא; סַרְוַה-וִית—היודע כל; בְּהַגַ'תִי—עוסק בשירות מסור; מָאם—אלַי; סַרְוַה-בְּהָאוֶנַה—מכל הבחינות; בְּהָארַתַה—הו בן בְּהַרַתַה.

הו בן בְּהַרַתַה, מי שיודעני, ללא ספק, כאישיות העליונה – יודע הכול. או אז הוא עוסק כולו בשירותי המסור.

התורות והסברות לגבי מעמדן של ישויות החיים והאמת העליונה הן רבות מספור. בפסוק זה קְרִישְׁנַה מסביר שמי שיודע שהוא האישיות העילאית, הרי שהוא יודע הכול. הידענים הבלתי מושלמים בסך הכול ממשיכים ומעלים את השערותיהם לגבי האמת, בעוד שהיודע המושלם אינו מבזבז את זמנו; הוא עוסק בתודעת קְרִישְׁנַה ובשירות מסור במישרין. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מדגישה עובדה זו שוב ושוב. אף על פי כן רבים המפרשים העיקשים שמציגים את האמת העליונה ואת ישויות החיים כזהות.

הידע הוֶדִי נקרא שְׁרוּתִי, או לימוד דרך שמיעה. הידע הזה צריך להתקבל מבני סמכא, כגון קְרִישְׁנַה ונציגיו. קְרִישְׁנַה מגדיר כאן את הדברים בצורה ברורה וחשוב ללמוד ממנו. לא מספיק לשמוע כמו חזירים; צריך להבין באמצעות בני סמכא. גם לא די בסברות אקדמיות. דרושה האזנה כנועה למסר הבְּהַגַוַד-גִיתָא,

שמלמד שישויות החיים כפופות לאישיות אלוה תמיד. מי שמבין את זה, הרי שלפי קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה, הוא יודע את תכלית הוֶדות; ולא איש זולתו.
המילה בְּהַגַ׳תי היא רבת משמעות. זו מופיעה במקומות רבים בהתייחס לשירות לאל. מי שעוסק כולו בשירות מסור בתודעת קְרִישְׁנַה, פירושו של דבר שהבין את הידע הוֶדי כולו. הפַּרַמְפַּרָא הוַיְשְׁנַוית קובעת שמי שעוסק בשירות מסור לקְרִישְׁנַה, אינו זקוק עוד לשום תהליך רוחני אחר לצורך הבנת האמת העליונה. עצם עיסוקו בשירות מסור מעיד על כך שכבר הבין את האמת, וכבר עבר את כל שלבי ההבנה הראשוניים. מכל מקום, מי שגם לאחר מאות ואלפי חיים אינו מבין שקְרִישְׁנַה הוא אישיות אלוה ואינו מתמסר לו, הרי שלימודו השכלתני במשך כל השנים הרבות הללו, היה בסך הכול בזבוז זמן.

פסוק 20

איתי גוּהְיַה-תַמַם שָׁאסְתְרַם אידַם אוּקְתַם מַיָאנַגְהַה
אֶתַד בּוּדְדְהְוָא בּוּדְדְהימָאן סְיָאת קְרִיתַה-קְרִיתְיַשׁ צַ׳ה בְּהָארַתַה

איתי—כך; גוּהְיַה-תַמַם—הכמוס ביותר; שָׁאסְתְרַם—ספר קדוש; אידַם—זה; אוּקְתַם—נגלה; מַיָא—על-ידי; אַנַגְהַה—הו הנקי מחטא; אֶתַת—זאת; בּוּדְדְהְוָא—בהבינו; בּוּדְדְהי-מָאן—חכם; סְיָאת—אדם נהיה; קְרִיתַה-קְרִיתְיַה—המושלם ביותר במאמציו; צַ׳ה—ו-; בְּהָארַתַה—הו בן בְּהַרַתַה.

הו הנקי מחטא, חלק זה הנו הכמוס ביותר מכל כתבי הוֶדות, ועתה הנני חושף אותו. מי שמבינו נהיה לחכם, ומאמציו יובילוהו לשלמות.

האל מסביר כאן בבירור שזוהי תמצית כתבי הקודש כולם. יש להבין אותה כמו שהוא מציגה בעצמו, ומי שמבינה הופך לחכם ומושלם בידע נשגב. במילים אחרות, הבנת תורתו של אישיות אלוה ועיסוק בשירותו – אלה משחררים מזוהמת המידות החומריות. שירות מסור הוא הדרך להבנה רוחנית. במקום שבו מצוי שירות שכזה, לא קיימת טומאה חומרית. השירות המסור זהה לאלוהים עצמו, שהרי שניהם רוחניים; זה מתבצע באונו הפנימי של האל. אלוהים נחשב לשמש, ובערות לחושך. ובמקום שבו ישנה שמש, נעלמת החשיכה. מכאן ששירות מסור בהדרכתו של מורה רוחני מוסמך מסלק כל בערות.
מי שמבקש חכמה וטוהר צריך להפוך מודע לקְרִישְׁנַה ולעסוק בשירות מסור. כי ללא הבנה ושירות שכאלה, גם החכם באדם לפי אמות מידה ארציות, אינו חכם באמת.

המילה אֲנַגְהַה, שמכנה את אַרְג׳וּנַה, היא רבת משמעות. ״הו הנקי מחטא״ פירושו שלא קל להבין את קְרִישְׁנַה מבלי להשתחרר מתגובות נפשעות. מכאן שצריך להיפטר מאלה כליל; ורק אז ניתן להבין. מכל מקום, טוהרו של השירות המסור ועוצמתו עזים כל כך, עד כי די לעסוק בו כדי להשתחרר מיד מכל חטא.
כמה דברים צריך הדָבֵק לנטוש כליל במהלך עיסוקו בשירות מסור בחברתם של דְבֵקים טהורים ומודעים לקְרִישְׁנַה. החשוב מכל הוא חולשת הלב. הנפילה הראשונה מקורה בתשוקה לשלוט בטבע החומרי. או אז נוטשת ישות החיים את השירות הנשגב לאל. החולשה השנייה צומחת עם שגוברת הנטייה לשלוט; זוהי זיקה עזה לחומר ולקניינים ארציים. בעיות הקיום החומרי כולן נעוצות בחולשות אלה. חמשת פסוקיו הראשונים של הפרק תיארו את תהליך ההשתחררות מחולשת הלב, ושאר הפרק, מן הפסוק השישי ואילך, דן בפּוּרוּשׁוֹתְתַמַה-יוֹגַה.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתִיוֵדָאנְתַה בפרק החמישה עשר של שְׁרִימַד-בְּהַגַוַד-גִיתָא, שדן ביוגת האישיות העילאית.

פרק 16

הטבע הקדוש והזדוני

פסוקים 3 - 1

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה

אַבְּהַיַם סַתְּוַה-סַמְשׁוּדְדְהִיר ג׳ְנָאנַה-יוֹגַה-וְיַוַסְתְּהִיתִיהּ
דָאנַם דַמַשׁ צַ׳ה יַג׳ְנַשׁ צַ׳ה סְוָאדְהְיָאיַס תַפַּה אָרְגַ׳וַם

אַהִימְסָא סַתְיַם אַקְרוֹדְהַס תְיָאגַהּ שָׁאנְתִיר אַפַּיְשׁוּנַם
דַיָא בְּהוּתֶשְׁו אַלוֹלוּפְּתְוַם מָארְדַוַם הְרִיר אַצָ׳אפַּלַם

תֵגַ׳ה קְשַׁמָא דְהְרִיתִיהּ שַׁוּצַ׳ם אַדְרוֹהוֹ נָאתִי-מָאנִיתָא
בְּהַוַנְתִי סַמְפַּדַם דַיְוִים אַבְּהִיגָ׳אתַסְיַה בְּהָארַתַה

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; אַבְּהַיַם—אי-פחד; סַתְּוַה-סַמְשׁוּדְדְהִיהּ—טיהור ההוויה; ג׳ְנָאנַה—בידע; יוֹגַה—של חיבור; וְיַוַסְתְּהִיתִיהּ—מצב; דָאנַם—צדקה; דַמַהּ—שליטה במֶחשָב; צַ׳ה—ו-; יַג׳ְנַהּ—ביצוע הקרבה; צַ׳ה—ו-; סְוָאדְהְיָאיַהּ—לימוד הספרות הוֶדית; תַפַּהּ—סיגופים; אָרְגַ׳וַם—פשטות; אַהִימְסָא—אי-אלימות; סַתְיַם—אמת; אַקְרוֹדְהַהּ—השתחררות מכעס; תְיָאגַהּ—פרישות; שָׁאנְתִיהּ—שלווה; אַפַּיְשׁוּנַם—סלידה ממציאת פגמים; דַיָא—חמלה; בְּהוּתֶשְׁו—כלפי כל ישויות החיים; אַלוֹלוּפְּתְוַם—השתחררות מחמדנות; מָארְדַוַם—עדינות; הְרִיהּ—צניעות; אַצָ׳אפַּלַם—החלטיות; תֵגַ׳ה—נמרצות; קְשַׁמָא—מחילה; דְהְרִיתִיהּ—עוז; שַׁוּצַ׳ם—נקיון; אַדְרוֹהַהּ—חופש מקנאה; נַה—לא; אַתִי-מָאנִיתָא—רדיפת כבוד; בְּהַוַנְתִי—הופכים; סַמְפַּדַם—לתכונות; דַיְוִים—הנשגבות; אַבְּהִיגָ׳אתַסְיַה—של הנולד; בְּהָארַתַה—הו בן בְּהַרַתַה.

אישיות אלוה העילאי אמר: אי-פחד; טיהור ההוויה; פיתוח ידע רוחני; מתן צדקה; שליטה עצמית; הקרבה; לימוד הוֶדות; חישול עצמי; פשטות; אי-אלימות; יושר; השתחררות מכעס; פרישות; שלווה; סלידה ממציאת פגמים; חמלה על כל ישויות החיים; השתחררות מתאווה; עדינות; צניעות; החלטיות והתמדה; נמרצות; מחילה; עוז; ניקיון וחופש מקנאה ומרדיפת כבוד – הו בן בְּהַרַתַה, התכונות הנשגבות הללו שייכות לאדם קדוש בעל טבע אלוהי.

בראשית הפרק ה-15 הוסבר עץ הבניאן של העולם החומרי. שורשיו הנוספים הומשלו למעשיהן של ישויות החיים, הטובים והרעים. גם בפרק התשיעי מוסברים

הדֵוים, האלוהיים, והאֲסוּרוֹת, הזדוניים. הכללים הוֵדיים מורים שמעשים במידת הטובות נחשבים למבורכים להתקדמות בנתיב הגאולה, וידועים כדַיְוִי פְּרַקְרִיתִי, או נשגבים מטבעם. מי ששרויים בטבע נשגב, מתקדמים בנתיב הגאולה. בעוד שמי שפועלים במידות הלהיטות והבערות – אלה אינם מגיעים לגאולה. אפשר שיישארו בעולם החומרי כבני אנוש, ואפשר שידרדרו לגוף חיה, או אף למיני חיים נחותים יותר. בפרק ה-16 האל מתאר את הטבע הנשגב ומעלותיו, כמו גם את הטבע הזדוני, על תכונותיו. הוא מסביר גם את יתרונותיהם וחסרונותיהם.

המילה אַבְּהִיגָ׳אתַסְיַה, המתייחסת כאן למי שנולד עם תכונות נשגבות או נטיות אלוהיות, היא רבת משמעות. לידה שכזו, באווירה אלוהית, ידועה בכתובים הוֵדיים כגַרְבְּהָאדְהָאנַה-סַמְּסְקָארַה. הורים שחפצים בילד בעל תכונות כאלה צריכים לקיים את עשרת העקרונות שמומלצים לחברה האנושית. הוסבר כבר בפרק קודם שחיי מין שתכליתם הולדת ילד טוב הם קְרִישְׁנַה עצמו. מין אינו פסול, כל עוד זה מתבצע בתודעת קְרִישְׁנַה. מי שמודעים לקְרִישְׁנַה אינם אמורים להוליד ילדים כמו חתולים וכלבים. לאחר לידתם אלה אמורים להפוך מודעים לקְרִישְׁנַה. זה יתרונם של ילדים שנולדים לאב ואם שכאלה.

הארגון החברתי שידוע כוַרְנָאשְׁרַמַה-דְהַרְמַה – או השיטה שמחלקת את החברה לארבעה מעמדות חברתיים על-פי שלבי החיים וארבעה מעמדות מקצועיים – לא נועד לחלק את החברה על-פי לידה, אלא על-פי השכלה וכישורים. זה נועד לשמור את החברה בשלום ושגשוג. התכונות שנזכרות כאן נחשבות לנשגבות, ונועדו לרומם להבנה רוחנית ולהקנות גאולה מן העולם החומרי.

הסַנְנְיָאסִי, או מי ששרוי בשלב הנזירות שבארגון הוַרְנָאשְׁרַמַה, נחשב לראש, או למורם של שאר המעמדות. בְּרָאהְמַנַּה נחשב למורם של שלושת המעמדות האחרים – קְשַׁתְרִייוֹת, וַיְשְׁיוֹת ושֻׁוּדְרוֹת, ואילו הסַנְנְיָאסִי, שבפסגת המערכת כולה, נחשב אפילו למורם הרוחני של הבְּרָאהְמַנִּים. מעלתו הראשונה היא אי-פחד, שהרי עליו לחיות לבד, ללא כל תמיכה או ערובה לתמיכה. עליו להיתלות כולו בחסדו של אלוהים. מי שחושב, "לאחר שאנטוש את קשריי, מי יגונן עליי?" אל-לו לפנות לחיי נזירות. חיים כאלה דורשים ביטחון מוחלט בהימצאותו של קְרִישְׁנַה, או ההיבט המקומי של אישיות אלוה כפַּרַמָאתְמָא, בתוך הלב, כמו גם הידיעה שהוא רואה הכול ויודע תמיד את כוונותינו כולן. דרוש ביטחון מוחלט שקְרִישְׁנַה, כפַּרַמָאתְמָא, משגיח על נשמה שמתמסרת לו. "איני לבד לעולם", עליו לחשוב, "קְרִישְׁנַה עמי גם במחשכי היערות ומגונן עלי תמיד." אמונה שכזו נקראת אַבְּהַיַם, או אי-פחד. וזהו הלך הרוח הדרוש לחיי נזירות.

דרוש גם טיהור ההוויה. חיי נזירות כרוכים בכללים לאינספור, אולם החשוב מכולם זה הימנעות מכל מגע קרוב עם נשים. אסור לסַנְנְיָאסִי אפילו לשוחח עם אשה ביחידות. שְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה היה סַנְנְיָאסִי למופת, ובשעה ששהה בפּוּרִי, לא היו

דְבֵקותיו מתקרבות אפילו כדי לחלוק לו כבוד, אלא משתחוות ממרחק. אין זה ביטוי לשנאת המין הנשי, אלא הוראה מחמירה שעל הסַנְנְיָאסִי לקיימה. טיהור ההוויה אפשרי רק אם מקיימים את כללי המעמד המסוים. קשרים עם נשים אסורים על סַנְנְיָאסִי, כמו גם החזקה בקניינים ובממון לצורך עינוג חושים. שְׂרִי צַ׳יְתַנְיַה עצמו היה סַנְנְיָאסִי למופת, והקפיד מאוד בכל הנוגע לנשים. אף שהוא נחשב להתגלות אלוה הנדיבה מכול ומצילן של הכושלות והמותנות שבנשמות, הוא הקפיד מאוד בכללי הסַנְנְיָאסַה בכל הנוגע לנשים. אחד ממקורביו, צְ׳הוֹטַה הַרִידָאסַה, שנמנה עם בני לווייתו הקרובים של שְׂרִי צַ׳יְתַנְיַה, הביט מתוך תאווה כלשהי באשה צעירה. שְׂרִי צַ׳יְתַנְיַה דחה אותו מיד מחברתו. הוא אמר, "סַנְנְיָאסִי, או כל מי שמבקש להיחלץ מן השעבוד החומרי ומנסה להתעלות לטבע הרוחני ולשוב לאלוהות – עבורו התבוננות בקניינים חומריים או בנשים לצורך עינוג חושים, אפילו ללא ניסיון לממש את נטייתו, היא נתעבת מאוד. עדיפה התאבדות מהתנסות בתשוקות פסולות שכאלה." אלה תהליכי ההיטהרות.

המונח הבא הוא גְ׳נָאנַה-יוֹגַה-וְיַוַסְתְהִיתִי: פיתוח ידע. תפקידו של סַנְנְיָאסִי להקנות ידע לבעלי המשפחות ולאחרים ששכחו מה הם חיים אמיתיים והתקדמות רוחנית. הוא אמור לעבור מדלת לדלת ולקבץ נדבות למחייתו. אולם אין הוא הופך בזה לקבצן. ענווה היא אחת ממעלותיו של מי ששרוי בנשגב. מכאן שמתוך ענווה הוא עובר מדלת לדלת, בתואנה של קיבוץ נדבות, ומעורר את בעלי המשפחות לתודעת קְרִישְׁנַה. זוהי חובתו. מי שמתקדם וצווה על-ידי מורו הרוחני, עליו להטיף תודעת קְרִישְׁנַה מתוך הגיון והבנה. ומי שאינו מתקדם, אל-לו לפנות לנזירות. מכל מקום, מי שפנה לשלב זה ללא ידע מספיק, חייב לשמוע ממורה רוחני מוסמך ולפתח ידע. אם כן, סַנְנְיָאסִי, או מי שמצוי בשלב הנזירות, חייב לשרוֹת באי-פחד, סַתְתְוַה-סַמְשׁוּדְדְהִי (טוהר), וגְ׳נָאנַה-יוֹגַה (ידע).

המונח הבא הוא מתן צדקה. זה נועד לבעלי משפחות. אלה אמורים להרוויח למחייתם בדרכים הגונות, ולהפריש חמישים אחוז מהכנסתם להפצת תודעת קְרִישְׁנַה ברחבי תבל. עליהם לתרום לארגונים שכאלה. צדקה אמורה להינתן למקבל ראוי. עוד יוסבר שישנם סוגים שונים של צדקה – במידת הטובות, במידת הלהיטות, ובמידת הבערות. הכתובים ממליצים על זו שבמידת הטובות, ולא על אלה שבלהיטות ובבערות, שאינן אלא בזבוז כסף. הפצת תודעת קְרִישְׁנַה ברחבי תבל זו המטרה היחידה שראויה לתרומות, ונחשבת לצדקה במידת הטובות.

דַמַה (שליטה עצמית) נועדה אמנם לכל מעמדות החברה הדתית, אולם במיוחד לבעלי משפחות. אל לאלה, אף שנשואים, להשתמש בחושיהם לחיי מין מיותרים. אלה מוגבלים להולדת ילדים בלבד. מי שאינו חפץ בילדים, אל-לו ליהנות ממין עם אשתו. כיום מתענגים הכול על מין, תוך שימוש באמצעי מניעה, או אף באמצעים נתעבים מאלה, כדי להימנע מאחריות לילדים. אולם זו אינה

תכונה נשגבת אלא זדונית. מי שמבקש להתקדם בחיים רוחניים, לרבות איש משפחה, חייב לרסן את חיי המין ולהוליד ילדים למען השירות לקְרִישְׁנַה בלבד. מי שמסוגל להביא ילדים מודעים לקְרִישְׁנַה, רשאי להוליד גם מאות שכאלה. אולם ללא יכולת שכזו, אל-לו להתמכר לתענוגות חושים גרידא.

גם טקסי הקרבה מיועדים לבעלי משפחה, שהרי אלה כרוכים בהוצאות גדולות. שאר מעמדות החיים, כלומר, בְּרַהְמַה-צָ׳ארִים, וָאנַפְּרַסְתְהים וסַנְנְיָאסִים – משוללי כסף וחיים על תרומות. רק בעלי משפחה מסוגלים לבצע הקרבות כאלו. אלה אמורים לבצע אַגְנִי-הוֹתְרַה על-פי הכללים הוֶדיים, אלא שכיום הקרבות שכאלה הנן יקרות מדי, ושום איש משפחה לא מסוגל לממן אותן.

בתקופה זו מומלצת הקרבת הסַנְקִירְתַנַה-יַגְ׳נַה. הקרבה זו, או זימרת הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא, היא הטובה שבהקרבות ואינה כרוכה בשום הוצאות; כל אחד יכול לתרגלה ולהפיק את מלוא התועלת. אם כן, שלושה אלה – מתן צדקה, שליטה בחושים והקרבה – נועדו לבעלי משפחה.

סְוָאדְהְיָאיַה, או לימוד הוֶדות, נועד לבְּרַהְמַה-צַ׳רְיַה, או תקופת הלימודים. בתקופה זו נמנעים הבְּרַהְמַה-צָ׳ארִים מכל מגע עם נשים; מתוך התנזרות מוחלטת אלה מעסיקים את תבונתם בלימוד הספרות הוֶדית לצורך פיתוח ידע רוחני. זה נקרא סְוָאדְהְיָאיַה.

תַפַּס, או סיגופים וחישול עצמי, נועדו במיוחד לשלב הפרישה. אל-לו לאיש משפחה להישאר בביתו עד סוף ימיו; עליו לזכור שקיימים ארבעה שלבי חיים – בְּרַהְמַה-צַ׳רְיַה, גְרִיהַסְתְהַה, וָאנַפְּרַסְתְהַה וסַנְנְיָאסַה. מכאן שבשלב מסוים עליו לפרוש מגְרִיהַסְתְהַה, או חיי משפחה. מי שחי למשל, מאה שנה, מקדיש את עשרים וחמש שנותיו הראשונות ללימודים, עשרים וחמש השנים הבאות לחיי משפחה, עוד עשרים וחמש שנים לפרישה, ואת עשרים וחמש האחרונות, לחיי נזירות. כזו הוראתם של כללי הדת הוֶדיים. מי שפרש מחיי משפחה צריך לתרגל חישול הגוף, המֶחשָב והלשון. זוהי תַפַּסְיַה. חברת הוַרְנָאשְׁרַמַה-דְהַרְמַה כולה נועדה לתַפַּסְיַה. כי ללא תַפַּסְיַה, או חישול עצמי, איש לא יכול להגיע לגאולה. לא הספרות הוֶדית, גם לא הבְּהַגַוַד-גִיתָא, מאששות את הרעיון שסיגופים מיותרים, ושחשיבה שכלתנית היא נפלאה ומספיקה. רעיונות כאלה הנם יציריהם של אנשי רוח שרלטנים שמבקשים לקבץ להם חסידים רבים, שהרי האנשים אינם נמשכים לאיסורים והגבלות. משום כך, מי שמבקשים בשם הדת, להתפאר בחסידים רבים – אלה אינם מגבילים את תלמידיהם, גם לא את עצמם. אלא שהוֶדות אינן מאששות שיטה כזו.

באשר לתכונה הבְּרַהְמִינית פשטות – זו נועדה לכול, בשלבי החיים כולם, כלומר,

בְּרַהְמַה-צַ׳רְיַה אָשְׂרַמַה, גְּרִיהַסְתְּהַה אָשְׂרַמַה, וָאנַפְּרַסְתְּהַה אָשְׂרַמַה וסַנְנְיָאסַה אָשְׂרַמַה. על כל אחד להיות פשוט וכנה.

אַהִימְּסָא פירושה לא לפגוע בהתקדמותה הרוחנית של שום ישות חיה. הניצוץ הרוחני אינו נהרג אמנם, עם כליון הגוף, אלא שאין להסיק מכך שאין כל רע בהריגת חיות לצורך עינוג חושים. אף על פי שדגנים, פירות וחלב מצויים כיום בשפע, אנשים מתמכרים לאכילת חיות, אף שזה מיותר לחלוטין. הוראה זו נועדה לכול. אפשר אולי, בלית ברירה, להרוג חיה, אלא שאז זה צריך להיעשות בטקס הקרבה. מכל מקום, בשעה שהאנושות משופעת במזון, מי שמבקשים להתקדם בהבנה רוחנית, צריכים להימנע מאלימות כלפי חיות. אַהִימְּסָא אמיתית פירושה לא לפגוע בהתקדמותו של אף אחד. גם החיות מתקדמות בחייהן. בתהליך התפתחותי אלה עוברות ומתקדמות בין סוגי החיים החיתיים השונים. מכאן שהריגתן בולמת את התקדמותן. חיה שנהרגת בטרם עת, לפני שסיימה את מכסת זמנה בגוף מסוים, לא מתעלה למין חיים אחר, אלא שבה לאותה צורת חיים כדי להשלים את הנותר. אל לנו לבלום את התקדמותן של החיות רק למען סיפוק הלשון והחך. זוהי אַהִימְּסָא.

סַתְּיַם. מילה זו פירושה שאין לעוות את המציאות לצרכים אישיים כלשהם. מכאן שכאשר נתקלים בקטעים קשים בספרות הוֵדית, יש לחפש אחר משמעותם ממורה רוחני מוסמך. זהו התהליך להבנת הוֵדות. שְׂרוּתִי פירושה שמיעה מסמכות. אל-לו לאיש לפרש את הדברים לתועלתו האישית. רבים למשל, פירשו את הבְּהַגַוַד-גִיתָא בצורה מסולפת לחלוטין. מכאן שרק מורה רוחני מהימן ידע ללמד את המילים ומשמעותן המדויקת.

אַקְרוֹדְהַה פירושו בלימת הכעס. כעס מטמא את הגוף כולו; חשוב לנהוג באיפוק אפילו לנוכח התגרות. הכעס מקורו במידת הלהיטות ובתאווה, ומי ששרוי בנשגב צריך להימנע ממנו. אַפַּיְשׁוּנַם פירושו סלידה ממציאת פגמים בזולת או מן הנטייה לבקר שלא לצורך. לקרוא לגנב גנב אינו כמובן, חיפוש אחר פגמים, אולם עבירה חמורה היא לקרוא לאדם ישר גנב, וזו גם מחבלת בהתקדמות הרוחנית. הְרִי פירושה צניעות ומתינות, או הימנעות ממעשים נתעבים. אַצָ׳אפַּלַם, או החלטיות, פירושה שאל לדכדוך או לרוגז להתלוות למאמצינו. אפשר שניסיוננו יסתיים בכישלון, אולם אל לנו ליפול ברוחנו; התקדמות דורשת סבלנות והחלטיות.

המילה תֵּגַ׳ס כאן נועדה לקְשַׁתְּרִייות. אלה זקוקים לכוח רב, כדי לגונן על החלשים. אל להם להתיימר לאי-אלימות, שהרי בשעת הצורך, עליהם לנקוט באלימות.

מכל מקום, מי שבכוחו לגבור על אויבו, רשאי גם למחול במקרים מסוימים; הוא יכול לסלוח על עבירות קטנות.

שַׁוּצַ׳ם פירושו ניקיון — ניקיון הגוף והמֶּחשָׁב, כמו גם ניקיון במגעים. זה נועד

במיוחד לאנשי מסחר ועסקים, שאמורים להימנע משוק שחור. נָאתִימָאנִיתָא, או אי-רדיפת-כבוד, נועדה לשֻׁודְרות, או מעמד העובדים. אלה נחשבים על-פי הכללים הוֶדים לנחותים מבין ארבעת המעמדות. אל להם להתגאות ולחפש אחר יוקרה כוזבת, אלא להסתפק במעמדם שלהם. לצורך השמירה על הסדר החברתי, עליהם לחלוק כבוד למעמדות הגבוהים יותר.

עשרים ושש המעלות שנזכרו לעיל כולן נשגבות. צריך לפתח אותן בהתאם למעמדות החברתיים והמקצועיים השונים. פירושו של דבר, שלמרות הסבל שבקיום החומרי, כל מי שמתרגל ומפתח תכונות אלה, יתעלה בהדרגה למישור העליון של הבנה נשגבת.

פסוק 4

דַמְבְּהוֹ דַרְפּוֹ 'בְּהִימָאנַשׁ צַ'ה קְרוֹדְהַהּ פָּארוּשְׁיַם אֵוַה צַ'ה
אַגְ'נָָאנַם צָ'אבְּהִיגָ'אתַסְיַה פָּארְתְהַה סַמְפַּדַם אָסוּרִים

דַמְבְּהַהּ—גאווה; דַרְפַּהּ—יהירות; אַבְּהִימָאנַהּ—שחצנות; צַ'ה—ו- ; קְרוֹדְהַהּ—כעס; פָּארוּשְׁיַם—גסות; אֵוַה—אכן; צַ'ה—ו-; אַגְ'נָָאנַם—בערות; צַ'ה—ו-; אַבְּהִיגָ'אתַסְיַה—אדם אשר נולד עם; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; סַמְפַּדַם—התכונות; אָסוּרִים—של הטבע הזדוני.

הו בן פְּרִיתְהָא, גאווה, יהירות, שחצנות, כעס, גסות ובערות – תכונות אלה שייכות לבעלי הטבע הזדוני.

פסוק זה מתאר את דרך המלך לגיהנום. אנשים זדוניים, אף על פי שאינם מקיימים את עקרונות הדת, מבקשים להתפאר בדתיות ובידיעה רבה במדע הרוחני. אלה מתגאים תמיד על השכלתם או ממונם. הם מחפשי הערצה ודורשי כבוד, גם מבלי להיות ראויים לאלה. הם מתכעסים על שטויות ומדברים בגסות, גם אינם יודעים מה ראוי לעשות ומה לא. תשוקותיהם או חשקיהם הרגעיים מכתיבים את מעשיהם כליל, ואינם מקבלים כל סמכות. התכונות הזדוניות הללו טמונות בהם כבר מרגע היוולדם, אולם נחשפות רק עם התבגרם.

פסוק 5

דַיְוִי סַמְפַּד וִימוֹקְשָׁאיַה נִיבַּנְדְהָאיָאסוּרִי מַתָא
מָא שׁוּצַ'ה סַמְפַּדַם דַיְוִים אַבְּהִיגָ'אתוֹ 'סִי פָּאנְדַּוַה

דַיְוִי—נשגבים; סַמְפַּת—נכסים; וימוֹקְשָׁאיַה—מיועד לגאולה; ניבַּנְדְהָאיַה—לשעבוד; אָסוּרִי—תכונות זדוניות; מַתָא—נחשבות; מָא—אַל; שׁוּצַ׳הִ—תדאג; סַמְפַּדַם—נכסים; דַיְוִים—נשגבים; אַבְּהִיגָ׳אתַהִ—נולדת; אַסִי—אתה; פָּאנְדַּוַה—הו בן פָּאנְדּוּ.

התכונות הנשגבות מובילות לגאולה, בעוד שהזדוניות גוררות לשעבוד. הו בן פָּאנְדּוּ, הסר חשש מלבך, כי ניחנת בתכונות קדושות מלידתך.

קְרִישְׁנַה מעודד את אַרְג׳וּנַה ואומר שאינו ניחן בתכונות זדוניות. מעורבותו בקרב אינה זדונית, שהרי שקל את היבטיה החיוביים והשליליים. לא כעס, גם לא יוקרה כוזבת או גסות הניעו אותו; הוא התלבט ושאל האם נכון להרוג אנשים מכובדים כמו בְּהִישְׁמַה ודְרוֹנַה. מכאן שלא ניחן בתכונותיהם של זֵדים. עבור קְשַׁתְרִייַה, או איש מלחמה, ירי חיצים באויב נחשב למעשה נשגב, בעוד שהימנעות מחובה זו נחשבת לזדונית. אל-לו לאַרְג׳וּנַה להצטער, שהרי מי שממלא אחר כללי מעמדו שרוי בנשגב.

פסוק 6

דְוַוּ בְּהוּתַה-סַרְגַוּ לוֹקֶא ׳סְמִין דַיְוַה אָסוּרַה אֵוַה צַ׳ה
דַיְווֹ ויסְתַרַשַׁהּ פְּרוֹקְתַה אָסוּרַם פָּארְתְהַה מֵא שְׁרִינוּ

דְוַוּ—שתיים; בְּהוּתַה-סַרְגַוּ—יצורים ברואים; לוֹקֶא—בעולם; אַסְמִין—זה; דַיְוַהּ—קדוש; אָסוּרַהּ—זדוני; אֵוַה—בוודאי; צַ׳ה—ו-; דַיְוַהּ—הנשגב; ויסְתַרַשַׁהּ—באריכות; פְּרוֹקְתַהּ—נאמר; אָסוּרַם—הזדוני; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; מֵא—ממני; שְׁרִינוּ—שמע.

הו בן פְּרִיתְהָא, הברואים בעולם זה הם משני סוגים – קדוש וזדוני. כבר הארכתי בתיאור המעלות הקדושות, ועתה שמע ממני אודות הזדוניות.

לאחר שקְרִישְׁנַה אישר לאַרְג׳וּנַה שהוא ניחן במעלות קדושות, הוא פונה עתה ומתאר את הדרך הזדונית. ישויות החיים המותנות בעולם זה נחלקות לשניים. מי שניחנים בתכונות קדושות, חייהם סדירים ומווסתים; כלומר, הם מצייתים לכללי הכתובים ולבני סמכא. קדוש הוא מי שמעשיו מושתתים על חובות הכתובים, בעוד שמי שאינו פועל על-פי כללים שכאלה, אלא על-פי שיגיונותיו, נחשב לזדוני, או אָסוּרִי. הציות לכתבי הקודש מהווה אבן הבוחן היחידה. בספרות הוֵדית מוזכר שהאלים-למחצה והזדים, כולם נולדו לפְּרַגָ׳אפַּתִי; ההבדל הוא שקבוצה אחת מצייתת לכללי הוֵדות, והשנייה לא.

פסוק 7

פְּרַוְרִיתְתִים צַ׳ה נִיוְרִיתְתִים צַ׳ה גַ׳נָא נַה וִידוּר אָסוּרָאהּ
נַה שַׁוּצַ׳ם נָאפִּי צַ׳אצַ׳ארוֹ נַה סַתְיַם תֵשׁוּ וִידְיַתֵא

פְּרַוְרִיתְתִים—פעילות נאותה; צַ׳ה—ו-; נִיוְרִיתְתִים—פעילות לא נאותה; צַ׳ה—ו-; גַ׳נָאהּ—אנשים; נַה—לעולם לא; וִידוּה—יודעים; אָסוּרָאהּ—בעלי תכונות זדוניות; נַה—לעולם לא; שַׁוּצַ׳ם—ניקיון; נַה—ולא; אַפִּי—גם; צַ׳ה—ו-; אָצָ׳ארַהּ—התנהגות; נַה—לעולם לא; סַתְיַם—יושר; תֵשׁוּ—בהם; וִידְיַתֵא—יש.

הזדוניים אינם יודעים מה מותר לעשות ומה אסור, הם משוללים גם ניקיון, התנהגות נאותה, או מידה של יושר ואמת.

כל חברה תרבותית מושתתת על מערכת כלשהי של כללים דתיים עתיקי יומין. בשעה שאלה אינם נשמרים, החברה הופכת לזדונית. בעיקר האָרְיַנים, שאימצו את התרבות הוֶדית ונחשבים למתקדמים ביותר מבחינה תרבותית, מחשיבים לזֵדים את כל מי שלא מקיימים את כללי הכתובים. משום כך נאמר כאן שהזֵדים אינם מכירים את כללי הכתובים, גם אינם נוטים לקיימם; רובם אינם מכירים את אלה, ומי שמכירים, אינם נוטים לקיימם. אין להם אמונה בכללים הוֶדיים, גם אינם נוטים לנקוט על-פיהם, ואינם נקיים – לא מבפנים ולא מבחוץ. רחצה, צחצוח שיניים, גילוח, החלפת הבגדים וכו׳ – אלה חשובים מאוד לשמירת ניקיון הגוף. ניקיון פנימי מושג על ידי זכירת שמותיו של אלוהים תמיד וזימרת הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא. הזֵדים אינם נוטים אחר כללים שכאלה לשמירת הניקיון הפנימי והחיצוני.

רבים גם הכללים שנוגעים להתנהגותו של האדם, והם מצויים למשל במַנוּ-סַמְהִיתָא, שמהווה ספר החוק למין האנושי. ההינדים נוקטים על-פי ספר זה עד עצם היום הזה. חוקי ירושה וחוקים משפטיים נוספים לקוחים ממנו. במַנוּ-סַמְהִיתָא נאמר בפירוש שאסור לאישה להיות חופשייה. אין פירושו של דבר שהנשים מוחזקות כשפחות, אלא שהן כמו ילדים. גם לאלה אין לתת יד חופשית, אולם אינם עבדים. הזֵדים מתעלמים כמובן, מכללים שכאלה, וחושבים שנשים זכאיות לחופש כמו גברים. אלא שזה לא שיפר את מצבו החברתי של העולם. למעשה, על האישה להיות מוגנת בכל שלב בחייה. בצעירותה עליה להיות מוגנת בידי אביה, בבחרותה, בידי בעלה, ולעת זקנה, בידי בניה הבוגרים. זוהי, לפי המַנוּ-סַמְהִיתָא, שיטה חברתית נכונה. אלא שהחינוך של היום יצר תפיסה מנופחת ומלאכותית של נשיות. התוצאה היא שמוסד הנישואין מתערער ונשחק

בחברה האנושית. גם רמת מוסריותן של הנשים אינה גבוהה במיוחד. למרות המצב החברתי הקשה, לא מוכנים הזֵדים למלא אחר כללים מועילים שכאלה, גם אינם נכונים ללמוד מניסיונם של חכמים דגולים וחוקיהם.

פסוק 8

אַסַתְיַם אַפְּרַתִישְׁטְהַם תֵא ג׳גַד אָהוּר אַנִישְׁוַרַם
אַפַּרַסְפַּרַה-סַמְבְּהֻוּתַם קים אַנְיַת קָאמַה-הַיְתוּקַם

אַסַתְיַם—לא ממשי; אַפְּרַתִישְׁטְהַם—חסר יסוד; תֵא—הם; גַ׳גַת—ההתגלות הקוסמית; אָהוּהּ—אומרים; אַנִישְׁוַרַם—ללא שליט; אַפַּרַסְפַּרַה—ללא סיבה; סַמְבְּהֻוּתַם—התהווה; קים אַנְיַת—אין מניע אחר; קָאמַה-הַיְתוּקַם—מתאווה בלבד.

אלה גורסים שעולם זה אין בו ממש, הוא גם חסר יסוד, ואין אלוהים ששולט בו. הם אומרים שהוא נוצר מתשוקה מינית ואין לו מניע אחר לבד מתאווה.

הזֵדים מסיקים שהעולם כולו הוא אשליה. אין בו סיבה ותוצאה, גם לא שליט או תכלית; כולו אינו אמיתי. הם אומרים שעולם התופעות נוצר מתגובות חומריות מקריות; לא אלוהים ברא אותו, גם אין תכלית לבריאתו. תורתם היא שהעולם נוצר מעצמו ואין צורך להאמין באלוהים או בבורא. אלה גם לא מבדילים בין חומר לרוח, ואינם מקבלים את הרוח העליונה. הכול זה חומר, והעולם כולו הוא בסך הכול בערות. הכול לדעתם, הוא ריקנות, והתופעות כולן מקורן בתפיסתנו הנבערת. ריבוי הצורות שבעולם הוא בסך הכול גילוי של בערות; ממש כמו שבחלום אנו יוצרים דברים משוללי קיום אמיתי, שנעלמים עם שאנו מתעוררים. אולם אף שאותם זֵדים אומרים שהחיים הם חלום, הם מומחים מאוד בהתענגות על חלום זה. וכך, במקום לקנות ידע, אלה רק מוסיפים ומסתבכים בארץ חלומותיהם. לדעתם, ילד הוא תולדה של מגע מיני בין גבר לאישה, וכמותו, גם העולם נוצר ללא נשמה. מאחר שישויות החיים נוצרות מצירוף של חומרים, הרי שלא קיימת נשמה. ממש כשם שיצורים רבים מתפתחים ללא כל סיבה, מזיעה או מגופים מתים, גם העולם החי כולו מקורו בצירוף חומרים. מכאן שהטבע החומרי הוא סיבת עולם התופעות, ואין סיבה אחרת מלבדו. הם אינם מאמינים בדבריו של קְרִישְׁנַה בבְּהַגַוַד-גִיתָא: מַיָאדְהְיַקְשֵׁנַה פְּרַקְרִיתִיהּ סֻוְיַתֵא סַה-צַ׳רָאצַ׳רַם, ״העולם החומרי נע כולו תחת הכוונתי.״ במילים אחרות, ידיעתם אודות בריאת העולם אינה מושלמת, וכל אחד מהם ממציא לו תורה משלו. לדעתם, הפרשנויות השונות לכתובים כולן טובות, שהרי אינם מאמינים בהוראתם המוחלטת של כללי הכתובים.

פסוק 9

אֶתָאם דְרִישְׁטִים אַנַשְׁטַבְּהְיַה נַשְׁטָאתְמָאנוֹ ׳לְפַּה-בּוּדְדְהַיַהּ
פְּרַבְּהַוַנְתְי אוּגְרַה-קַרְמָאנַהּ קְשַיָאיַה גַ׳גַתוֹ ׳הִיתָאהּ

אֶתָאם—זו; דְרִישְׁטִים—נקודת מבט; אַנַשְׁטַבְּהְיַה—בקבלם; נַשְׁטַה—איבדו; אָתְמָאנַהּ—את עצמם; אַלְפַּה-בּוּדְדְהַיַהּ—בעלי תבונה מועטה; פְּרַבְּהַוַנְתִי—פורחים; אוּגְרַה-קַרְמָאנַהּ—עוסקים בפעילות מכאיבה; קְשַיָאיַה—להרס; גַ׳גַתַהּ—של העולם; אַהִיתָאהּ—חסרי תועלת.

לאור מסקנות אלה, עוסקים הזדוניים, האבודים וחסרי התבונה, בפעילות חסרת תועלת ונתעבת שתכליתה להמיט כליה על העולם.

מעשיהם של הזֵדים מובילים לחורבנו של העולם. אישיות אלוה קובע כאן שאנשים שכאלה הם בעלי תבונה מעטה. אולם אף שאותם חומרניים, שאינם יודעים דבר לגבי אלוהים, נחשבים על-פי הבְּהַגַוַד-גִיתָא למשוללי תבונה והגיון, אלה חושבים עצמם למתקדמים מאוד. הם מנסים ליהנות מן העולם החומרי ולמצותו עד תום, ומשום כך טורחים כל הזמן וממציאים עוד ועוד דברים לעינוג חושים. המצאות חומרניות שכאלה נחשבות אולי לקידמה תרבותית, אלא שעמן גם גוברות האלימות והאכזריות – כלפי חיות וכלפי אנשים. הם אינם יודעים גם כיצד לנהוג זה בזה. הרג חיות רֹווח מאוד בקרבם. אנשים שכאלה נחשבים לאויבי העולם, שהרי בסופו של דבר ימציאו משהו שיביא לכיליונו. פסוק זה מנבא בעקיפין את המצאת הנשק הגרעיני, שמהווה כיום מקור גאווה לכול. מלחמה יכולה לפרוץ בכל רגע, ונשק זה יחולל אז חורבן עצום. כפי שמצוין כאן, הרס מהווה תכליתן הבלעדית של המצאות שכאלה; הן לא נועדו לשלום העולם ולשגשוגו, והן תולדה של חברה משוללת אלוהים.

פסוק 10

קָאמַם אָשְׁרִיתְיַה דוּשְׁפּוּרַם דַמְבְּהַה-מָאנַה-מַדָאנְוִיתָאהּ
מוֹהָאד גְרִיהִיתְוָאסַד-גְרָאהָאן פְּרַוַרְתַנְתֵא ׳שׁוּצ׳י-וְרַתָאהּ

קָאמַם—תאווה; אָשְׁרִיתְיַה—מוצאים מקלט; דוּשְׁפּוּרַם—שאינה יודעת שובעה; דַמְבְּהַה—של גאווה; מָאנַה—ויוקרה כוזבת; מַדַה-אַנְוִיתָאהּ—חדורים ביהירות; מוֹהָאת—בשל האשליה; גְרִיהִיתְוָא—לוקחים; אַסַת—בני-חלוף; גְרָאהָאן—דברים; פְּרַוַרְתַנְתֵא—משגשגים; אַשׁוּצ׳י—לַלא נקי; וְרַתָאהּ—מושבעים.

הזֵדים, אשר מוצאים מקלט בתאווה שאינה יודעת שובעה, וחדורים ביהירות ויוקרה כוזבת, דבקים מתוך אשליה בפעילות לא נקייה, ונמשכים אחר הארעי.

מתואר כאן הלך הרוח הזדוני. תאוותם של הזֵדים אינה יודעת שובעה, ורק מוסיפה ומגבירה את תשוקותיהם לעינוגים חומריים. מאחר שהם שמים מבטחם בדברים ארעיים, הם שרויים בחרדות לאינספור, ואף על פי כן ממשיכים ועוסקים, מתוך אשליה, בפעילות שכזו. ללא ידע, הם אינם מבחינים אפילו שאינם צועדים בכיוון הנכון. אותם זדוניים, שבוטחים בארעי, יוצרים להם אלוהים משלהם ומזמורים משלהם. והתוצאה, שהם רק מוסיפים ומתקשרים לשני דברים – תענוגות מיניים וצבירת קניינים חומריים. המילה אַשׁוּצ׳י-וְרַתָאהּ או ״נדרים לא נקיים״, היא רבת משמעות בהקשר זה. אלה מכורים לגמרי ליין, נשים, הימורים ואכילת בשר, שנחשבים לאַשׁוּצ׳י, או להרגלים מזוהמים. מתוך גאווה ויוקרה כוזבת הם יוצרים אפילו כללי דת משלהם, שאינם מאוששים בוֵדות. אף על פי שהם הנתעבים שבאנשים, חולק להם העולם, בדרכיו המלאכותיות, כבוד ויקר. ואף שהם בדרכם לגיהנום, הם חושבים עצמם למתקדמים עד מאוד.

פסוקים 12 - 11

צ׳ינְתָאם אַפַּרימֵיָאם צַ׳ה פְּרַלַיָאנְתָאם אוּפָּאשְׁרִיתָאהּ
קָאמוֹפַּבְּהוֹגַה-פַּרַמָא אֵתָאוַד איתי נישְׁצ׳יתָאהּ

אָשָׁא-פָּאשַׁה-שַׁתַיְר בַּדְדְהָאהּ קָאמַה-קְרוֹדְהַה-פַּרָאיַנָאהּ
אִיהַנְתֵא קָאמַה-בְּהוֹגָארְתְהַם אַנְיָאיֵנָארְתְהַה-סַנְצַ׳יָאן

צ׳ינְתָאם—פחדים וחרדות; אַפַּרימֵיָאם—שאינם ניתנים למדידה; צַ׳ה—ו-; פְּרַלַיַה-אַנְתָאם—עד לרגע המוות; אוּפָּאשְׁרִיתָאהּ—במוצאם מקלט ב-; קָאמַה-אוּפַּבְּהוֹגַה—עינוג חושים; פַּרַמָאהּ—המטרה העליונה בחיים; אֵתָאוַת—כך; איתי—לכך; נישְׁצ׳יתָאהּ—החלטיים; אָשָׁא-פָּאשַׁה—מסובך ברשת של תקווה; שַׁתַיְהּ—במאות; בַּדְדְהָאהּ—בהיותם כבולים; קָאמַה—של תאווה; קְרוֹדְהַה—וכעס; פַּרָאיַנָאהּ—תמיד בעלי מנטליות; אִיהַנְתֵא—הם מתאווים; קָאמַה—תאווה; בְּהוֹגַה—הנאת חושים; אַרְתְהַם—במטרה של; אַנְיָאיֵנַה—באופן בלתי חוקי; אַרְתְהַה—של עושר; סַנְצַ׳יָאן—צבירה.

אלה מאמינים שעינוג חושים מהווה הצורך הראשוני לחברה האנושית. וכך, עד סוף ימיהם, הם חיים בחרדה אינסופית. סבוכים ברשת של מאות ואלפי תשוקות, וחדורים בתאווה ובכעס, הם צוברים ממון בדרכים לא כשרות, לעינוג חושיהם.

הזֵדים סבורים כי עינוג חושים מהווה מטרת החיים העליונה, וממשיכים ומחזיקים בדעה זו עד לרגע מותם. הם אינם מאמינים בחיים לאחר המוות, גם לא בקַרְמַה, או בעובדה שפעילות בעולם זה מכתיבה את הגוף הבא. אין סוף לתכניותיהם, שבאות בזו אחר זו ואינן נשלמות לעולם. הכרנו אדם בעל הלך מחשבה זדוני שכזה, שעל סף מותו ביקש מרופאו להאריך את חייו בארבע שנים נוספות, לצורך השלמת תכניותיו. אולם סכלים שכאלה אינם יודעים שרופא אינו מסוגל להאריך חיים ולוּ ברגע. בהינתן האות, לא עוד חשובים רצונותיו של האדם; חוקי הטבע אינם מתירים שנייה מעבר לזמן המוקצב.
אדם זדוני אינו מאמין באלוהים, גם לא בנשמת-העל שבתוכו, ונכון לבצע מעשים נפשעים לאינספור לצורך עינוג חושים. הוא אינו מודע לעד שיושב בתוך לבו, לנשמת-העל שצופה במעשיו. באוּפַּנִישַׁדות נאמר ששתי ציפורים יושבות על אותו עץ; האחת פעילה ונהנית או סובלת מפירות העץ, בעוד שהאחרת צופה במעשיה. אלא שאדם שכזה אינו בקי בספרות הוֵדית, גם לא מאמין בה; ומשום כך חש עצמו חופשי לעשות הכול למען עינוג חושיו, מבלי לתת דעתו לתוצאות.

פסוקים 15 - 13

אידַם אַדְיַה מַיָא לַבְּדְהַם אימַם פְּרָאפְּסְיֵא מַנוֹרַתְהַם
אידַם אַסְתִידַם אַפִּי מֵא בְּהַוִישְׁיַתִי פּוּנַר דְהַנַם

אַסַוּ מַיָא הַתַהּ שַׁתְרוּר הַנִישְׁיֵא צָ׳אפַּרָאן אַפִּי
אִישְׁוַרוֹ ׳הַם אַהַם בְּהוֹגִי סידְדְהוֹ ׳הַם בַּלַוָאן סוּקְהִי

אָדְהְיוֹ ׳בְּהִיגַ׳נַוָאן אַסְמִי קוֹ ׳נְיוֹ ׳סְתִי סַדְרִישׁוֹ מַיָא
יַקְשְׁיֵא דָאסְיָאמִי מוֹדִישְׁיַה איתְי אַגְ׳נָאנַה-וִימוֹהִיתָאהּ

אידַם—זה; אַדְיַה—היום; מַיָא—על-ידי; לַבְּדְהַם—הרווחתי; אימַם—זה; פְּרָאפְּסְיֵא—ארוויח; מַנַהּ-רַתְהַם—בהתאם לתשוקתי; אידַם—זה; אַסְתִי—ישנו; אידַם—זה; אַפִּי—גם; מֵא—שלי; בְּהַוִישְׁיַתִי—יגבר בעתיד; פּוּנַהּ—שוב; דְהַנַם—עושר; אַסַוּ—זה; מַיָא—על-ידי; הַתַהּ—נהרג; שַׁתְרוּהּ—אויב; הַנִישְׁיֵא—אהרוג; צָ׳ה—ו-; אַפַּרָאן—אחרים; אַפִּי—בוודאי; אִישְׁוַרַהּ—השליט העליון; אַהַם—אני; אַהַם—אני; בְּהוֹגִי—הנהנה; סידְדְהַהּ—מושלם; אַהַם—אני; בַּלַה-וָאן—רב-העצמה; סוּקְהִי—מאושר; אָדְהְיַהּ—עשיר; אַבְּהִיגַ׳נַה-וָאן—מוקף בקרובים רמי-יחס; אַסְמִי—אני; קַהּ—מי; אַנְיַהּ—אחר; אַסְתִי—ישנו; סַדְרִישַׁהּ—כמו; מַיָא—אני; יַקְשְׁיֵא—אקריב; דָאסְיָאמִי—אתן צדקה; מוֹדִישְׁיֵא—אעלוץ; איתִי—כך; אַגְ׳נָאנַה—על-ידי בערות; וִימוֹהִיתָאהּ—מולכים שולל.

אדם זדוני חושב: ״ממון כה רב צברתי עד היום, ועל-פי תכניתי עוד אוסיף וארוויח. כל זה שלי, ואני ארבה זאת עוד ועוד בעתיד. הוא אויבי, ואני הרגתיו, וגם את אויבַי האחרים אהרוג. אני אדון הכול, אני הנהנה, אני מושלם, רב עצמה ומאושר. אני העשיר באדם, ומוקף בקרובים רמי יחס. אין חזק ומאושר ממני. אני אערוך הקרבות, אחלק תרומות, וכך אעלוז.״ כך מתעתעת הבערות באנשים שכאלה.

פסוק 16

אַנֵקַה-צִ׳יתְתַה-וִיבְּהְרָאנְתָא מוֹהַה-גָ׳אלַה-סַמָאוְרִיתָאהּ
פְּרַסַקְתָאהּ קָאמַה-בְּהוֹגֵשוּ פַּתַנְתִי נַרַקֵא ׳שׂוּצַ׳וּ

אַנֵקַה—אינספור; צִ׳יתְתַה—על-ידי חרדות; וִיבְּהְרָאנְתָאהּ—אובדי עצות; מוֹהַה—של אשליות; גָ׳אלַה—על-ידי רשת; סַמָאוְרִיתָאהּ—מוקפים; פְּרַסַקְתָאהּ—קשורים; קָאמַה-בְּהוֹגֵשוּ—לעינוג חושים; פַּתַנְתִי—הם מידרדרים מטה; נַרַקֵא—לגיהנום; אַשׂוּצַ׳וּ—לא נקי.

אובדים באינספור חרדות וסבוכים ברשת האשליה, אלה נקשרים מדי להנאות חושים ומידרדרים לגיהנום.

תשוקתו של אדם זדוני לממון אינה יודעת שובעה. הוא מחשב כל הזמן את נכסיו, ומתכנן כיצד להוסיף ולהשקיע את הונו. הוא אינו בוחל בשום מעשה נפשע ונכון לעסקים בלתי כשרים לצורך הנאותיו הנלוזות. הוא מוקסם מקנייניו, כגון אדמה, משפחה, בית וחשבון בנק, ומוסיף ומתכנן כל הזמן להגדילם. הוא מאמין בכוחותיו, מבלי לדעת שהישגיו כולם מקורם במעשיו הטובים בעבר; אף שזכה וצבר את כל אלה, הוא אינו מודע לסיבות העבר. הוא משוכנע שבמאמציו שלו צבר את ממונו הרב. הוא מאמין במאמציו, ולא בחוק הקַרְמַה. לפי חוק זה לידה למשפחה מיוחסת, עושר, השכלה או יופי – אלה מקורם בפעילות טובה בעבר. אלא שהזדוניים גורסים שאלה כולם מקריים ומושגים בזכות יכולתם האישית. זאת, מבלי להבחין בארגון ובסדר שמאחורי מגוון האנשים הרב, היופי וההשכלה. מי שמתחרה עם אדם כזה, הופך מיד לאויבו. האנשים הזדוניים הם רבים, וכל אחד הוא אויב של זולתו. עוינות זו רק מוסיפה ומעמיקה – בין אנשים, אחר כך בין משפחות, ואז בין חברות ובין עמים; העולם כולו נסער ממאבקים ומלחמות בלתי פוסקות.

אדם זדוני נכון לחיות על חשבון זולתו. ככלל, הוא חושב את עצמו לאלוה עליון, והמטיף הזדוני אומר לחסידיו: ״מדוע אתם מחפשים אחר אלוהים? אתם

בעצמכם אלוהים! עשו כרצונכם. אל תאמינו באלוהים. השליכו את אלוהים. אלוהים מת." כך מטיפים הזֵדים.

אף שאדם שכזה רואה אחרים עשירים ורבי השפעה כמותו, או אף עשירים ממנו, הוא סבור שאיש אינו עשיר ממנו גם לא רב השפעה כמותו. בנוגע להתעלות למערכת כוכבים גבוהה, הוא אינו מאמין ביַגְ׳נַה, או הקרבות. הרשעים בוחרים להמציא יַגְ׳נוֹת משלהם או מכונות כלשהן וחושבים שבאמצעותן יוכלו להגיע לכל כוכב במרום. רָאוַנַה ייצג להפליא אדם זדוני שכזה. הוא הציע לבנות מדרגות לשמיים, שבעזרתן יגיעו האנשים לכוכבי עדן ללא אותן הקרבות שמומלצות בוֶדות. כמותו, אנשים זדוניים בני ימינו מתאמצים להגיע לכוכבים עליונים באמצעים מכניים שונים. אלה כולן דוגמאות לבלבול. והתוצאה, שמבלי לדעת, סוללים הזֵדים את דרכם לגיהנום. המילה הסנסקריטית מוֹהַה-גָ׳אלַה הנה רבת משמעות כאן. גָ׳אלַה פירושה "רשת"; הם סבוכים ללא מוצא, ממש כמו דג שנלכד ברשת.

פסוק 17

אָתְמַה-סַמְבְּהָאוִיתָאהּ סְתַבְּדְהָא דְהַנַה-מָאנַה-מַדָאנְוִיתָאהּ
יַגַ׳נְתֶא נָאמַה-יַגְ׳נַיִס תֶא דַמְבְּהֶנָאוִידְהִי-פּוּרְוַקַם

אָתְמַה-סַמְבְּהָאוִיתָאהּ—שאננים; סְתַבְּדְהָאהּ—חסרי בושה; דְהַנַה-מָאנַה—של עושר ויוקרה כוזבת; מַדַה—באשליה; אַנְוִיתָאהּ—שקועים; יַגַ׳נְתֶא—הם מבצעים הקרבות; נָאמַה—בעבור שם בלבד; יַגְ׳נַיְהּ—עם הקרבות; תֶא—הם; דַמְבְּהֶנַה—מתוך גאווה; אַוִידְהִי-פּוּרְוַקַם—מבלי לעקוב אחר כל חוקים או כללים.

מרוצים מעצמם ותמיד חסרי בושה, ומבוסמים מממונם ויוקרתם הכוזבת, אלה מבצעים מדי פעם בגאוותם הקרבות לראווה, מבלי למלא אחר כל חוקים או כללים.

אנשים זדוניים הם מלאי חשיבות עצמית. אלה מבצעים לכאורה טקסי דת או הקרבות, אך מבלי להתחשב בסמכות כלשהי או בכתבי הקודש. בגלל שאינם מאמינים בסמכות, הרי שחוצפתם היא ללא גבול. זֵדים שכאלה נוטלים לעיתים את תפקיד המטיף, ואף שמוליכים את הציבור שולל, הם נודעים אז כמתקני דת או כהתגלויות אלוהים. הם עורכים הקרבות ראוותניות, או שסוגדים לאלים-למחצה, או שממציאים להם אלוהים. בציבור מפרסמים אותם כאלוהים וסוגדים להם, ושוטים חושבים אותם למתקדמים בעקרונות הדת או במדע הרוחני. הם

עוטים את בגד הנזיר, ובלבוש זה מבצעים שטויות למכביר. למעשה, האיסורים שחלים על מי שפרש מן העולם הם רבים מאוד, אלא שהזֵדים מתעלמים מאלה. הם סבורים שאיש איש ונתיבו שלו, ואינם מקבלים שום דרך מוחלטת. המילה אוידְהִי-פּוּרְוַקַם, שפירושה התעלמות מכללים, מודגשת כאן במיוחד. כל זה מקורו בבערות ובאשליה.

פסוק 18

אַהַנְקָארַם בַּלַם דַרְפַּם קָאמַם קְרוֹדְהַם צַ׳ה סַמְשְׂרִיתָאהּ
מָאם אָתְמַה-פַּרַה-דֵהֵשׁוּ פְּרַדְוִישַׁנְתוֹ ׳בְּהְיַסֻוּיַקָאהּ

אַהַנְקָארַם—עצמי כוזב; בַּלַם—כוח; דַרְפַּם—גאווה; קָאמַם—תאווה; קְרוֹדְהַם—כעס; צַ׳ה—ו-; סַמְשְׂרִיתָאהּ—מוצאים מקלט ב-; מָאם—בי; אָתְמַה—בשלהם; פַּרַה—ובאחרים; דֵהֵשׁוּ—גופים; פְּרַדְוִישַׁנְתַהּ—מנאצים; אַבְּהְיַסֻוּיַקָאהּ—מקנאים.

מבולבלים על-ידי זהות כוזבת, כוח, גאווה, תאווה וכעס, מקנאים הרשעים באישיות אלוה שנמצא בגופם ובגוף זולתם, ומנאצים את דת האמת.

מאחר שאדם זדוני מתנגד תמיד לעליונותו של אלוהים, הוא אינו נוטה להאמין בכתבי הקודש. אדרבה, הוא עוין אותם, כמו גם את קיומו של אישיות אלוה. למעשה, אלה הם יוקרתו הכוזבת, ממונו וכוחו שמשטים בו, שהרי אינו יודע שחיים אלה מכינים את חייו הבאים. מכאן שלמעשה הוא פועל נגד עצמו, כמו גם נגד זולתו; הוא אלים כלפי גופים אחרים וכלפי גופו שלו, וברוב בערותו, מתעלם מכוחו העליון של אלוהים. בגלל קנאתו באלוהים ובכתובים, הוא מנסה בטיעונים כוזבים להכחיש את קיומם וסמכותם. הוא חושב עצמו לעצמאי ורב כוח לפעול כרצונו. ומאחר שאין חזק או עשיר ממנו, הרי שאיש לא יכול לעוצרו. מי שמהווה סכנה להתרחבות פעילותו החושית, הוא רואה כאויב, ומתכנן להתנכל לו בכוחו.

פסוק 19

תָאן אַהַם דְוִישַׁתַהּ קְרֻורָאן סַמְסָארֵשׁוּ נַרָאדְהַמָאן
קְשִׁיפָּאמִי אַגַ׳סְרַם אַשׁוּבְהָאן אָסוּרִישְׁו אֵוַה יוֹנִישׁוּ

תָאן—אלו; אַהַם—אני; דְוִישַׁתַהּ—מקנאים; קְרֻורָאן—מזיקים; סַמְסָארֵשׁוּ—לתוך ים הקיום החומרי; נַרַה-אַדְהַמָאן—הנחותים באדם; קְשִׁיפָּאמִי—אני שם; אַגַ׳סְרַם—

לעד; אַשׁוּבְּהָאן—בלתי מבורך; אָסוּרִישׁוּ—זדוניים; אֶוַה—בוודאי; יוֹנִישׁוּ—בתוך הרְחמים.

מי שחדורים בקנאה ומלאי רשע – הנחותים באדם – אותם אני משליך שוב ושוב לים הקיום החומרי, למיני חיים זדוניים.

מפסוק זה מסתבר שהרצון העליון הוא שמטיל את הנשמה הייחודית לגוף מסוים. אפשר שאדם זדוני לא יקבל את עליונותו של אלוהים, וגם עובדה היא שביכולתו לפעול כרצונו, אלא שלידתו הבאה אינה תלויה ברצונו, אלא בהחלטת העליון. בספר השלישי של השְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם נאמר שהנשמה הייחודית מוטלת לאחר מותה לגוף של אם כלשהי, וזוכה בסוג גוף מסוים, ביד ההשגחה העליונה. מכאן שכוח עליון, ולא יד המקרה, הוא סיבת מיני החיים הרבים – חיות, חרקים, אנשים וכו׳. על הזֵדים נאמר כאן שאלה מוטלים שוב ושוב לרחמם של זֵדים שנשארים צרי עין ונחותים באדם. מיני אדם זדוניים שכאלה חדורים לעד בתאווה, אלימות, שנאה ולכלוך. שבטי הציידים למיניהם ביערות נחשבים בין מיני החיים הזדוניים.

פסוק 20

אָסוּרִים יוֹנים אָפַּנְנָא מֻוּדְהָא גַ׳נְמַני גַ׳נְמַני
מָאם אַפְּרָאפְּיַיְוַה קוּנְתֵיַה תַתוֹ יָאנְתְי אַדְהַמָּאם גַתים

אָסוּרִים—זדוני; יוֹנים—מינים; אָפַּנְנָאהּ—זוֹכים; מֻוּדְהָאהּ—הסכלים; גַ׳נְמַני גַ׳נְמַני—לידה אחר לידה; מָאם—אותי; אַפְּרָאפְּיַה—מבלי להשיג; אֶוַה—בוודאי; קוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; תַתַהּ—לאחר-מכן; יָאנְתִי—הולכים; אַדְהַמָּאם—ארור; גַתים—לגורל.

הו בן קוּנְתִי, אלה שבים ונולדים בקרב מינים זדוניים ואינם מגיעים אלי לעולם, ובהדרגה מידרדרים לקיום הנתעב ביותר.

אף שידוע שאלוהים הוא רחום כולו ומלא חסד, כאן אנו רואים שאינו רחום כלפי הזֵדים כלל. נאמר כאן בפירוש שאלה מוטלים שוב ושוב לרחמם של זֵדים כמותם. ללא חסדו של אלוהים, הם מוסיפים ומידרדרים למיני חיים נתעבים, כגון חתולים, כלבים וחזירים. נאמר גם שלעולם לא יזכו בחסדו של האל. גם בוֵדות נאמר שאלה מידרדרים בהדרגה והופכים לכלבים וחזירים. נראה שאלוהים

אינו רחום כלפי זֵדים שכאלה, וניתן לשאול מדוע הוא נודע כרב חסד ורחמים. בתשובה לשאלה זו, נמצא בוֵדָאנְתַה-סוּתְרַה שאלוהים אינו שונא איש. גם הטלת האַסוּרוּת, או הזֵדים, למיני חיים נחותים היא ביטוי לחסד. לעיתים הוא גם הורג אותם, אלא שגם זה לטובתם. שהרי הספרות הוֵדית מורה שמי שנהרג בידי אישיות אלוה זוכה בגאולה. רָאוַנַה, קַמְסַה, הירַנְיַקַשִׁיפּוּ – כולם היו אַסוּרוּת שהאל הרג בהתגלויותיו השונות. מכאן שאַסוּרוּת בני מזל שמתים מידיו של אלוהים, זוכים למעשה, בחסדו.

פסוק 21

תְרִי-וִידְהַםּ נַרַקַסְיֵדַםּ דְוָאַרַםּ נָאשַׂנַם אָתְמַנַהּ
קָאמַהּ קְרוֹדְהַס תַתְהָא לוֹבְּהַס תַסְמָאד אֵתַת תְרַיַםּ תְיַגֵ׳ת

תְרִי-וִידְהַם—משלושה סוגים; נַרַקַסְיַה—של גיהנום; אידַם—זה; דְוָארַם—שער; נָאשַׂנַם—הרסני; אָתְמַנַהּ—של העצמי; קָאמַהּ—תאווה; קְרוֹדְהַהּ—כעס; תַתְהָא—כמו כן; לוֹבְּהַהּ—חמדנות; תַסְמָאת—לכן; אֵתַת—אלה; תְרַיַם—שלושה; תְיַגֵ׳ת—אדם חייב לוותר.

שלושה שערים מוליכים לגיהנום זה – תאווה, כעס וחמדנות. על כל אדם שפוי לזונחם, שהרי אלה מובילים להידרדרות הנשמה.

מתוארת כאן ראשיתם של חיים זדוניים. כעס וחמדנות מתעוררים עם שנכשל הניסיון לספק את התאווה. מכאן שאדם שפוי, שאינו חפץ להידרדר למיני חיים נתעבים, חייב לנסות ולנטוש שלושה אויבים אלה, שהרי בכוחם להכחיד את העצמי ולסכל כל סיכוי לגאולה מהשעבוד החומרי.

פסוק 22

אֵתַיְר וִימוּקְתַהּ קַוּנְתֵיַה תַמוֹ-דְוָארַיְס תְרִיבְּהִיר נַרַהּ
אָצַ׳רַתְי אָתְמַנַהּ שְׁרֵיַס תַתוֹ יָאתִי פַּרָאםּ גַתִים

אֵתַיְהּ—מאלה; וִימוּקְתַהּ—בהיותו משוחרר; קַוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; תַמַהּ-דְוָארַיְהּ—משערי הבערות; תְרִיבְּהִיהּ—משלושה סוגים; נַרַהּ—איש; אָצַ׳רַתִי—מבצע; אָתְמַנַהּ—עבור העצמי; שְׁרֵיַהּ—ברכה; תַתַהּ—לאחר מכן; יָאתִי—הוא הולך; פַּרָאם—העליון; גַתִים—היעד.

הו בן קוּנְתִי, אדם שהצליח ונמלט משלושת שערי הגיהנום, מכוון מעשיו להגשמה עצמית, ומשיג בהדרגה את היעד העליון.

שלושה אויבים לו לאדם – תאווה, כעס וחמדנות – וחשוב להיזהר מפניהם. טוהרו של אדם נבחן על-פי מידת השתחררותו מאלה. שהרי רק עם שנפטרים מהם ניתן למלא אחר כללי הספרות הוֵדית, שמרוממים למישור ההבנה הרוחנית. מי שזכה והתעלה על-ידי תרגול לתודעת קְרִישְׁנַה, הצלחתו מובטחת. הספרות הוֵדית מתארת את דרכי הפעולה והתגובה לצורך היטהרות. השיטה כולה מושתתת על נטישת תאווה, חמדנות וכעס. התקדמות בתהליך זה מרוממת לשלב העליון של הגשמה עצמית, שמגיעה לשלמותה בשירות מסור; ושירות מסור מבטיח את גאולתה של הנשמה המותנית. משום כך מחלקת השיטה הוֵדית את החברה לארבעה שלבים רוחניים וארבעה מעמדות. כללים שונים חלים על כל אחת מן הקבוצות הללו, ומי שנוקט על-פיהם, יתעלה למישור העליון של הבנה רוחנית, ואז גאולתו מובטחת.

פסוק 23

יַהּ שָׁאסְתְרַה-וידְהים אוּתְסְרִיגְ׳יַה וַרְתַתֵא קָאמַה-קָארַתַהּ
נַה סַה סידְדְהים אַוָאפְּנוֹתי נַה סוּקְהַם נַה פַּרָאם גַתים

יַהּ—כל מי ש; שָׁאסְתְרַה-וידְהים—הוראות הכתובים; אוּתְסְרִיגְ׳יַה—נוטש; וַרְתַתֵא—נשאר; קָאמַה-קָארַתַהּ—פועל על-פי שיגיונותיו מתוך תאווה; נַה—לעולם לא; סַהּ—הוא; סידְדְהים—שלמות; אַוָאפְּנוֹתי—מגיע; נַה—לעולם לא; סוּקְהַם—אושר; נַה—לעולם לא; פַּרָאם—העליון; גַתים—שלב השלמות.

מי שמתעלם מהוראות הכתובים ופועל כרצונו, אינו מגיע לשלמות, גם לא לאושר, ולא ליעד העליון.

כפי שנזכר לעיל, שָׁאסְתְרַה-וידְהי, או הוראות השָׁאסְתְרַה – אלה חלות על כל אחת מקבוצות החברה האנושית, והכול אמורים לקיים אותן. מכל מקום, מי שמתעלם מאלה ופועל כרצונו, מתוך תאווה, חמדנות ותשוקה, לא ישיג את שלמות החיים לעולם. במילים אחרות, גם מי שיודע דברים אלה, אולם לא מיישמם בחייו, נחשב לנחות באדם. ישות החיים שבגוף אדם אמורה לנהוג בשפיות; עליה למלא אחר כללים שתכליתם לרומם את חייה למישור העליון. ללא כללים שכאלה, היא מידרדרת. מכל מקום, גם מי שמקיים את הכללים ועקרונות המוסר, אם לא התעלה

להבנת אלוהים, הרי שהידע שבידו כולו לשווא. ואפילו מי שמקבל את קיומו של אלוהים, אם אינו עוסק בשירותו, הרי שמאמציו לשווא. מכאן שהכרחית התעלות הדרגתית לתודעת קְרִישְׁנַה ולשירות מסור; כי רק אז אפשר להשיג את השלמות העליונה.

המילה קָאמַה-קָארַתַה היא רבת משמעות. מי שמפר את הכללים ביודעין – פעולתו מקורה בתאווה. הוא פועל למרות האיסורים, על-פי שיגיונותיו; הוא יודע שאל-לו לעשות זאת, ואף על פי כן הוא עושה. העליון דן את אלה לאבדון, ואינם יכולים להשיג את שלמות החיים. חיי אדם נועדו לטיהור ההוויה. אלא שמבלי לקיים את הכללים לא ניתן להיטהר, גם לא להגיע למצב של אושר אמיתי.

פסוק 24

תַסְמָאץ׳ צְ׳הָאסְתְרַם פְּרַמָאנַם תֵא קָארְיָאקָארְיַה-וְיַוַסְתְהִיתַוּ
גְ׳נָאתְוָא שָׁאסְתְרַה-וִידְהָאנוֹקְתַם קַרְמַה קַרְתוּם אִיהָארְהַסִי

תַסְמָאת—לכן; שָׁאסְתְרַם—הכתובים; פְּרַמָאנַם—ראַייה; תֵא—שלך; קָארְיַה—חובה; אַקָארְיַה—פעילות בלתי מוּתרת; וְיַוַסְתְהִיתַוּ—בהחלטיות; גְ׳נָאתְוָא—ביודעך; שָׁאסְתְרַה—של הכתובים; וידְהָאנַה—הכללים; אוּקְתַם—כמוצהר; קַרְמַה—עבודה; קַרְתוּם—לעשות; אִיהַה—בעולם זה; אַרְהַסִי—עליך.

משום כך חשוב להבין מהי חובה ומה אינה חובה על סמך הוראות הכתובים. לאור ידיעה זו, צריך האדם לחתור ולהתעלות בהדרגה.

בפרק ה-15 נאמר שכללי הוֵדות נועדו כולם ללמד אודות קְרִישְׁנַה. מי שמבין את קְרִישְׁנַה על-פי הבְּהַגַוַד-גִיתָא, שרוי בתודעת קְרִישְׁנַה ועוסק בשירות מסור, הרי שהגיע לפסגת הידע שמציעה הספרות הוֵדית. שְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ הפך תהליך זה לקל מאוד: הוא בסך הכול ביקש לזמר הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא/ הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא, לעסוק בשירות מסור לאישיות אלוה, ולאכול את שאריות המזון שהוצעו למֵוּרְתִי. מי שעוסק בפעולות הללו במישרין, הרי שכמו למד כבר את הספרות הוֵדית כולה והגיע בהצלחה למסקנתה. מכל מקום, מי שאינם מודעים לקְרִישְׁנַה ואינם עוסקים בשירות מסור – אלה צריכים ללמוד מה לעשות ומה לא מהוראות הוֵדות, וצריכים לקיים אותן ללא כל ויכוח. זו הדרך למלא אחר הוראות השָׁאסְתְרַה, או הכתובים. השָׁאסְתְרַה פטורה מארבעת הפגמים היסודיים שניכרים בנשמה מותנית: חושים בלתי מושלמים, נטייה לרמות, נטייה ודאית לטעויות, ואשליה. ישות מותנית

שניחנת בארבעה אלה אינה כשירה לקבוע כללים ולחוקק חוקים. הקדושים הדגולים, האָצָ׳ארְיות והנשמות הדגולות כולם מקבלים את כללי השָׂאסְתְרַה – אשר פטורים מפגמים אלה – ללא כל שינוי.

בהודו רבים מאוד הזרמים הרוחניים, אף שהם נחלקים לשניים עיקריים: האימפרסונליסטים והפרסונליסטים. מכל מקום, שניים אלה חיים על-פי כללי הוֵדות. שהרי מבלי לקיימם, לא ניתן להתעלות לשלב השלמות. מכאן שמי שמבין את תכלית השָׂאסְתְרַה, נחשב לבר מזל עד מאוד.

אי-קבלת העקרונות שמבססים את הבנת האלוהים מהווה הסיבה להידרדרות המין האנושי. זו החמורה שבעבירות שבחיי אדם. וזו הסיבה שמָאיָא, או האנרגיה החומרית של האל, אינה מרפה ומציקה לנו בשלוש צורות הסבל. האנרגיה החומרית מורכבת משלוש מידות הטבע. הבנת אלוהים אינה אפשרית מבלי שמתעלים לפחות למידת הטובות. שהרי ללא התעלות שכזו, נשאר האדם במידות הלהיטות והבערות, שמדרדרות לחיים זדוניים. מי שמצויים במידות אלה דוחים את כתבי הקודש ואנשים קדושים, ומתעלמים מהבנת אלוהים נכונה. הם אינם מצייתים להוראותיו של מורה רוחני, ומתעלמים מכללי הכתובים. הם גם אינם נמשכים לשירות מסור, אפילו לאחר ששמעו על תפארתו, וממציאים להם דרכי התעלות משלהם. אלה הם כמה מפגמיה של החברה האנושית שמובילים לחיים זדוניים. מכל מקום, מי שיכול לקבל הדרכה ממורה רוחני מוסמך, שמורה על נתיב ההתעלות לשלמות העליונה – רק הוא רואה הצלחה בחייו.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתִיוֵדָאנְתַה בפרק השישה-עשר של שְׂרִימַד-בְּהַגַוַד-גִיתָא שדן בטבע הקדוש והזדוני.

פרק 17

סוגי האמונה

פסוק 1

אַרְג׳וּנָה אוּוָאצַ׳ה
יֵא שָׁאסְתְרַה-וִידְהִים אוּתְסְרִיגְ׳יַה   יַגַ׳נְתֵא שְׁרַדְדְהַיָאנְוִיתָאהָ
תֵשָׁאם נִישְׁטְהָא תוּ קָא קְרִישְׁנַה   סַתְתְוַם אָהוֹ רַגַ׳ס תַמַהָ

אַרְג׳וּנַהָ אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנָה אמר; יֵא—אלה אשר; שָׁאסְתְרַה-וִידְהִים—עקרונות הכתובים; אוּתְסְרִיגְ׳יַה—מוותרים; יַגַ׳נְתֵא—סוגדים; שְׁרַדְדְהַיָא—באמונה שלמה; אַנְוִיתָאהָ—בעלי; תֵשָׁאם—שלהם; נִישְׁטְהָא—האמונה; תוּ—אולם; קָא—מה; קְרִישְׁנַה—הו קְרִישְׁנַה; סַתְתְוַם—בטובות; אָהוֹ—או שמא; רַגַ׳הָ—בלהיטות; תַמַהָ—בבערות.

אַרְג׳וּנָה שאל: הו קְרִישְׁנַה, מה מעמדם של מי שאינם מקיימים את כללי הכתובים וממציאים להם עבודת פולחן משלהם? האם שרויים אלה בטובות, בלהיטות או בבערות?

בפסוק שלושים ותשע של הפרק הרביעי נאמר, שאדם שהנו נאמן לסגידתו המסוימת יתעלה לשלב הידע וישיג שלום ושגשוג מושלמים. הפרק השישה-עשר מסיק שמי שאינו מקיים את כללי הכתובים הוא אַסוּרַה, או זד, ואילו הנאמן לאלה נקרא דֵוַה, או אל-למחצה. אך מה מעמדו של מי שממלא באמונה אחר כללים שאינם נזכרים בכתובים? אלה ספקותיו של אַרְג׳וּנַה, וקְרִישְׁנַה עומד עתה להבהירם. האם סגידתם של מי שבחרו להם בן אנוש והכתירוהו לאלוהים היא בטובות, בלהיטות או בבערות? האם אלה משיגים את שלמות החיים? האם ידיעתם אמיתית? האם ביכולתם להתעלות לשלמות העליונה? מי שאינם מקיימים את כללי הכתובים, אולם מאמינים וסוגדים לאלים-למחצה ולאנשים – האם אלה מצליחים במאמציהם? אלה שאלותיו של אַרְג׳וּנַה.

פסוק 2

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
תְרִי-וִידְהָא בְּהַוַתִי שְׁרַדְדְהָא דֵהִינָאם סָא סְוַבְּהָאוַה-גָ׳א
סָאתְתְוִיקִי רָאגַ׳סִי צַ׳יְוַה תָאמַסִי צֵ׳תִי תָאם שְׁרִינוּ

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה העילאי אמר; תְרִי-וִידְהָא—משלושה סוגים; בְּהַוַתִי—היא; שְׁרַדְדְהָא—האמונה; דֵהִינָאם—של העוטה גוף; סָא—זו; סְוַה-בְּהָאוַה-גָ׳א—בהתאם לטבע החומרי שלו; סָאתְתְוִיקִי—במידת הטובות; רָאגַ׳סִי—במידת הלהיטות; צַ׳ה—ו-; אֵוַה—בוודאי; תָאמַסִי—במידת הבערות; צַ׳ה—ו-; איתי—כך; תָאם—זה; שְׁרִינוּ—שמע ממני.

אישיות אלוה העילאי אמר: האמונה נחלקת לשלושה סוגים – אמונה בטובות, אמונה בלהיטות ואמונה בבערות – על-פי מידות הטבע שחוברות לנשמה שבגוף. שמע נא עתה אודות אלה.

מי שיודע את כללי הכתובים, אולם נמנע מלקיימם בגלל עצלות, הרי שהוא נשלט על-ידי מידות הטבע. מעשיו בעבר תחת המידות השונות – טובות, להיטות או בערות – מכתיבים את טבעו העכשווי. כך נמשכת ההתרועעות עם המידות החומריות לעד; במגעה עם הטבע החומרי, חוברת ישות החיים עם המידות השונות, ואלה מכתיבות את הלכי רוחה השונים. מכל מקום, אלה משתנים עם שהיא מתרועעת עם מורה רוחני ומצייתת לכללי הכתובים; בהדרגה היא מתעלה מבערות ללהיטות, ומלהיטות לטובות. המסקנה היא שאמונה עיוורת המותנית למידת טבע כלשהי אינה מרוממת לשלב השלמות. דרוש שיקול מעמיק ונבון בחברתו של מורה רוחני מוסמך. או אז אפשר להתעלות ולהתקדם למידות הטבע הגבוהות.

פסוק 3

סַתְתְוָאנוּרוּפָּא סַרְוַסְיַה שְׁרַדְדְהָא בְּהַוַתִי בְּהָארַתַה
שְׁרַדְדְהָא-מַיוֹ ׳יַם פּוּרוּשׁוֹ יוֹ יַץ׳-צְ׳הְרַדְדְהַה סַה אֵוַה סַה

סַתְתְוַה-אַנוּרוּפָּא—בהתאם לקיום; סַרְוַסְיַה—של כל אחד; שְׁרַדְדְהָא—אמונה; בְּהַוַתִי—נהיית; בְּהָארַתַה—הו בן בְּהַרַתַה; שְׁרַדְדְהָא—באמונה; מַיַה—מלא; אַיַם—זה; פּוּרוּשַׁה—ישות החיים; יַה—אשר; יַת—זה; שְׁרַדְדְהַה—אמונה; סַה—כך; אֵוַה—בוודאי; סַה—הוא.

הו בן בְּהָרַתָה, אמונתו של אדם היא תולדת המידות שמשפיעות עליו. נאמר שישות החיים מפתחת אמונתה בהתאם למידות החומריות שחוברות לה.

כל אחד מחזיק באמונה כלשהי, שיכולה להיות בטובות, בלהיטות או בבערות, בהתאם לטבע שרכש. בהתאם לאמונתו הוא גם בוחר עם מי להתרועע. מכל מקום, ישויות החיים הן במקורן חלקיקים של אישיות אלוה. זה נאמר בפרק ה-15. מכאן שבמקור אלה נשגבות למידות הטבע החומרי כולן. אולם בשעה שהן באות במגע עם הטבע החומרי והופכות מותנות, הריהן שוכחות את יחסיהן עם אלוהים. הן יוצרות להן אז מעמד עצמאי, תולדת התרועעותן עם היבטי הטבע השונים. מכל מקום, אמונתן המלאכותית וקיומן הם חומריים לגמרי. רשמים מסוימים, או תפיסות חיים כלשהן, מכתיבים אמנם את פעילותן בחיים, אלא שבמקורן הן נִירְגוּנַה, או נשגבות. מכאן שחידוש יחסיהן עם אלוהים מצריך התנקות מאותה זוהמה חומרית שצברו. תודעת קְרִישְׁנַה מהווה נתיב החזרה היחיד שמשולל כל פחד. מי ששרוי בתודעת קְרִישְׁנַה, התעלותו לשלב השלמות מובטחת. לעומת זאת, מי שאינו נוקט בנתיב ההגשמה עצמית כפוף כליל למידות הטבע.

המילה שְׁרַדְדְהָא, או "אמונה", היא רבת משמעות בפסוק זה. זו במקורה נובעת ממידת הטובות. אפשר להאמין באל-למחצה או באלוהים נברא כלשהו, או אפילו ביציר הדמיון. אמונה איתנה מופקת מפעילות במידת הטובות. אולם שום פעולה בחיים המותנים אינה טהורה לחלוטין, אלא מעורבת; לא קיימת טובות טהורה, שהרי טובות שכזו היא נשגבת. ומי ששרוי בטובות טהורה מבין את טבעו של האל. אמונה שאינה שרויה בטובות טהורה נתונה לטומאתן של שאר מידות הטבע, וטומאה זו מתפשטת ללב. מכאן שמצב הלב ומגעו עם המידות המסוימות, הוא שמכתיב את אמונתו של האדם; מי שליבו בטובות, גם אמונתו בטובות; מי שליבו בלהיטות, גם אמונתו בלהיטות; ומי שליבו שרוי בחשיכה ואשליה, הרי שגם אמונתו מוכתמת בהן. משום כך רבות האמונות בעולם, ובהתאם להן גם סוגי הדתות וסוגי הפולחן. מכל מקום, העיקרון האמיתי של האמונה הדתית מעוגן במידת הטובות הטהורה. ומכאן שריבוי העקרונות הדתיים בעולם מקורו בטומאת הלב. ריבוי דרכי הסגידה בעולם מקורו בסוגי האמונה השונים.

פסוק 4

יַגַ'נְתֵא סָאתְתְוִיקָא דֵוָאן יַקְשַׁה-רַקְשָׁאמְסִי רָאגַ'סָאהּ
פְּרֵתָאן בְּהֻוּתַה-גַּנָאמְשׁ צָ'אנְיֵא יַגַ'נְתֵא תָאמַסָא גַ'נָאהּ

יַגְ'נְתַא—סוגד; סָאתְּוִיקָאהּ—אלו הנמצאים במידת הטובות; דֵוָאן—אלים-למחצה; יַקְשַׁה-רַקְשָׁאמְּסִי—זדים; רָאגַ'סָאהּ—אלו הנמצאים במידת הלהיטות; פְּרֵתָאן—רוחות של מתים; בְּהֻוּתַה-גַּנָּאן—רוחות רפאים; צַ'ה—ו-; אַנְיֵא—אחרים; יַגְ'נְתַא—סוגדים; תָאמַסָאהּ—במידת הבערות; גַ'נָאהּ—אנשים.

אנשים במידת הטובות סוגדים לאלים-למחצה; במידת הלהיטות סוגדים לזֵדים; ומי ששרויים בבערות, סוגדים לשדים ורוחות.

אישיות אלוה מתאר בפסוק זה את הסוגדים השונים על-פי פעילותם החיצונית. על-פי כתבי הקודש, אישיות אלוה הוא מושא הסגידה היחיד. מכל מקום, מי שאינם בקיאים בכתובים, או שאינם מאמינים בהם, נוטים לסגוד למושאים אחרים. זאת בהתאם למידות ששולטות בהם. מי ששרויים בטובות סוגדים לרוב לאלים-למחצה, כמו בְּרַהְמָא, שִׁיוַה ואחרים, כגון אינְדְרַה, צַ'נְדְרַה ואל השמש. ישנם אלים-למחצה רבים, והשרויים בטובות סוגדים לאחד מאלה, לצורך תכלית מסוימת. מי שבלהיטות לעומת זאת, סוגדים לזדים. אנו זוכרים שבמלחמת העולם השניה בקולקטה היה אדם שסגד להיטלר, כיוון שבזכות המלחמה הוא התעשר מאוד מעסקי שוק שחור. כמותו, אנשים בלהיטות ובבערות נוטים להכתיר לאלוהיהם אדם רב עצמה, וחושבים שאפשר לסגוד לכל אחד, והתוצאה תהייה אותה תוצאה.

מתואר כאן בבירור שמי ששרויים במידת הלהיטות סוגדים לאלים ואף יוצרים כאלה, ומי ששרויים בבערות וחשיכה, סוגדים לרוחות של מתים. יש שסוגדים לקברו של אדם מת. גם פולחן מיני נחשב במידת החושך. בכפרים נידחים בהודו סוגדים לרוחות רפאים. ישנם בהודו אנשים נחותי מעמד שהולכים ליער, וסוגדים לעץ מסוים, שידוע שחיה בו רוח רפאים, ומעלים לו קורבנות. כל הסגידות השונות הללו אינן למעשה, סגידה לאלוהים, שהרי סגידה כזו נועדה למי ששרויים בנשגב, בטובות טהורה. בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (4.3.23) נאמר, סַתְּוַם וישוּדְּהַם וַסוּדֵוַה-שַׁבְּדִיתַם: "מי ששרוי בטובות טהורה, סוגד לוָאסוּדֵוַה." פירושו של דבר שמי שהיטהרו כליל ממידות הטבע החומרי ושרויים בנשגב – אלה סוגדים לאישיות אלוה העילאי.

האימפרסונליסטים נחשבים לשרויים במידת הטובות; הם סוגדים לחמישה אלים-למחצה. הם סוגדים להיבטו הבלתי אישי של וישְׁנוּ בעולם החומרי, או לוישְׁנוּ כמושג פילוסופי גרידא. וישְׁנוּ הוא התרחבות של אישיות אלוה, אולם מאחר שהאימפרסונליסטים אינם מאמינים ממש באלוהים, הרי שהם מדמים שדמותו של וישְׁנוּ היא בסך הכול היבט נוסף של הבְּרַהְמַן הבלתי אישי; הם מדמים גם שבְּרַהְמָא הוא היבט של הבלתי אישי במידת הלהיטות החומרית. אלה מתארים

אמנם חמישה אלים נערצים, אולם מאחר שהם גורסים שהבְּרַהְמַן הבלתי אישי הוא האמת העליונה, הרי שבשלב הסופי הם מתנערים ממושאי הסגידה כולם. לסיכום, רק בחברתם של אנשים בעלי טבע נשגב ניתן להיטהר מאיכויותיהן השונות של המידות החומריות.

פסוקים 5 - 6

אַשָׁאסְתְרַה-ויהיתַם גְהוֹרַם תַפְּיַנְתֶא יֶא תַפּוֹ גַ׳נָאהּ
דַמְבְּהָאהַנְקָארַה-סַמְיוּקְתָאהּ קָאמַה-רָאגַה-בַּלָאנְוִיתָאהּ

קַרְשַׁיַנְתַהּ שַׁרִירַה-סְתְהַם בְּהֻוּתַה-גְרָאמַם אַצֶ׳תַסַהּ
מָאםּ צַ׳יְוָאנְתַהּ שַׁרִירַה-סְתְהַם תָאן וִידְדְהִי אָסוּרַה-נִישְׁצַ׳יָאן

אַשָׁאסְתְרַה—שלא בכתובים; ויהיתַם—מכוון; גְהוֹרַם—מזיק לאחרים; תַפְּיַנְתֶא—נושאים ב-; יֶא—אלה אשר; תַפַּהּ—סיגופים; גַ׳נָאהּ—אנשים; דַמְבְּהַה—עם גאווה; אַהַנְקָארַה—ואנוכיות; סַמְיוּקְתָאהּ—מועסקים; קָאמַה—של תאווה; רָאגַה—והתקשרות; בַּלַה—באמצעות כוח; אַנְוִיתָאהּ—נדחפים; קַרְשַׁיַנְתַהּ—מענים; שַׁרִירַה-סְתְהַם—שוכן בתוך הגוף; בְּהֻוּתַה-גְרָאמַם—הרכב היסודות החומריים; אַצֶ׳תַסַהּ—בעלי מנטליות מוטעית; מָאם—אותי; צַ׳ה—ו-; אֶנַה—בוודאי; אַנְתַהּ—בתוך; שַׁרִירַה-סְתְהַם—שוכן בתוך הגוף; תָאן—שהם; וִידְדְהִי—דע; אָסוּרַה-נִישְׁצַ׳יָאן—זדים.

מי שמתרגלים סיגופים קשים שאינם מומלצים בכתובים, ומבצעים את אלה מתוך גאווה ואנוכיות, הנם שטופי תאווה וקשורים לחומר. סכלים שכאלה, שמענים את יסודות גופם החומרי כמו גם את נשמת-העל ששוכן בתוכם, ידועים כזדים.

אנשים ממציאים לעיתים סיגופים שאינם נזכרים בכתובים. לא נזכר למשל, צום לקידומם של יעדים פוליטיים. צום, על-פי הכתובים, תכליתו התקדמות רוחנית, ולא השגת מטרות פוליטיות או חברתיות. מי שמבצעים סיגופים כאלה, לפי הבְּהַגַוַד-גִיתָא הם זדים. מעשיהם נוגדים את כללי הכתובים, ולא מועילים לאיש. למעשה, מניעיהם הם גאווה, חשיבות כוזבת, תאווה, וזיקה עזה להנאות חומריות. פעילותם פוגעת לא רק ביסודות המרכיבים את גופם, אלא גם באישיות אלוה שבתוכו. אין ספק שתעניות וסיגופים בלתי מוסמכים שכאלה שמניעיהם פוליטיים אינם אלא מטרד לאחרים. אלה גם אינם נזכרים בספרות הוֶדית. אדם זדוני סבור אולי שיוכל לכפות על אויבו, או על קבוצות מתנגדות, להיעתר לשאיפותיו, אלא שקורה שמתים במהלכם של צומות שכאלה. אישיות אלוה אינו

מאשר אותם, גם אומר שמבצעיהם הם זדים. למעשה, יש במעשיהם משום פגיעה באלוהים, שהרי אינם מצייתים להוראות הספרות הוֵדית. המילה אַצֶ׳תַסַה היא רבת משמעות בהקשר זה. אנשים שפויים מצייתים לכללי הכתובים, בעוד שהלא שפויים מתעלמים מאלה וממציאים סיגופים משלהם. מכאן שחשוב לזכור מה אחריתם של זדים שכאלה. זה נזכר בפרק הקודם. אלוהים שולח אותם לרחמם של זדים כמותם. חיים אחר חיים אלה מצייתים אז לעקרונות זדוניים, מבלי לדעת על יחסיהם עם אלוהים. מכל מקום, גם אלה יכולים להפוך לבני מזל, שהרי אם הם זוכים ופוגשים במורה רוחני שמדריכם לנתיב החכמה הוֵדית ביכולתם להיחלץ משעבודם ולהגשים את המטרה העליונה.

פסוק 7

אָהָארַס תְו אַפִּי סַרְוַסְיַה תְרִי-וִידְהוֹ בְּהַוַתִי פְּרִייַה
יַגְ׳נַס תַפַּס תַתְהָא דָאנַם תֵשָׁאם בְּהֵדַם אימַם שְׂרִינוּ

אָהָארַהּ—אכילה; תוּ—בוודאי; אַפִּי—גם; סַרְוַסְיַה—של כל אחד; תְרִי-וידְהַהּ—של שלושה סוגים; בְּהַוַתִי—ישנו; פְּרִייַהּ—יקר; יַגְ׳נַהּ—הקרבה; תַפַּהּ—סיגוף; תַתְהָא—גם; דָאנַם—צדקה; תֵשָׁאם—שלהם; בְּהֵדַם—ההבדלים; אימַם—זה; שְׂרִינוּ—שמע.

אפילו המזון שמעדיף האדם נחלק לשלושה סוגים, על-פי שלוש מידות הטבע. זה נכון גם לגבי הקרבות, סיגופים וצדקה. עתה הקשב להבחנות שביניהם.

מידות הטבע השונות משפיעות על נוהגי אכילה שונים, כמו גם על אורחות הקרבה, סיגופים וצדקה. אלה לא מתבצעים כולם באותה רמה. חכם הוא מי שיודע לנתח את אורחות הביצוע הללו על-פי מידותיהם, בעוד שהסכל אינו מבחין ביניהם וחושב את כולם לזהים. ישנם מטיפים שמבטיחים שלמות לכול, איש איש בדרכו שלו. אלא שאותם מורים שוטים אינם פועלים על-פי הכתובים. הם ממציאים דרכים משלהם ומוליכים את הציבור שולל.

פסוק 8

אָיוּהּ-סַתְתְוַה-בַּלָארוֹגְיַה- סוּקְהַה-פְּרִיתִי-וִיוַרְדְהַנָאהּ
רַסְיָאהּ סְנִיגְדְהָאהּ סְתְהִירָא הְרִידְיָא אָהָארָאהּ סָאתְתְוִיקַה-פְּרִייָאהּ

אָיוּהּ—תוחלת חיים; סַתְתְוַה—קיום; בַּלַה—כוח; אָרוֹגְיַה—בריאות; סוּקְהַה—שמחה; פְּרִיתִי—סיפוק; וִיוַרְדְהַנָאהּ—מגבירים; רַסְיָאהּ—עסיסיים; סְנִיגְדְהָאהּ—

שמנים; סְתְהִירָאהּ—בריאים; הְרִידְיָאהּ—מביאים שמחה ללב; אָהָארָאהּ—מזונות; סָאתְתְוִיקַה—למי שבטובות; פְּרִייָאהּ—טעימים.

מזון האהוב על השרויים בטובות מאריך את תוחלת החיים, מטהר את ההוויה, ומעניק כוח, בריאות, חדוות חיים וסיפוק. מזון כזה הוא עסיסי, שמן, מזין ומביא שמחה ללב.

פסוק 9

קַטְו-אַמְלַה-לַוַנָּאתְי-אוּשְׁנַּה- תִיקְשְׁנַּה-רֻוּקְשַׁה-וידָאהינַהּ
אָהָארָא רָאגַ׳סַסְיֵשְׁטָא דוּהְקְהַה-שׁוֹקָאמַיַה-פְּרַדָאהּ

קַטוּ—מרים; אַמְלַה—חמוצים; לַוַנַּה—מלוחים; אַתי-אוּשְׁנַּה—חריפים מאוד; תִיקְשְׁנַּה—צורבים; רֻוּקְשַׁה—יבשים; וידָאהינַהּ—שורפים; אָהָארָאהּ—מזונות; רָאגַ׳סַסְיַה—למי שבמידת הלהיטות; אישְׁטָאהּ—טעימים; דוּהְקְהַה—מועקה; שׁוֹקַה—סבל; אָמַיַה—מחלות; פְּרַדָאהּ—גורמים.

מזון שהוא יותר מדי מר, חמוץ, מלוח, חריף, צורב, יבש ושורף – אהוב על אנשים במידת הלהיטות. מזון כזה גורם למועקה, ייסורים ומחלות.

פסוק 10

יָאתַה-יָאמַםּ גַתַה-רַסַםּ פּוּתי פַּרְיוּשיתַםּ צַ׳ה יַת
אוּצְ׳צְ׳הישְׁטַם אַפִּי צָ׳אמֶדְהְיַםּ בְּהוֹגַ׳נַם תָאמַסַה-פְּריַםּ

יָאתַה-יָאמַם—מזון שבושל שלוש שעות לפני אכילתו; גַתַה-רַסַם—תפל; פּוּתי—מצחין; פַּרְיוּשיתַם—רקוב; צַ׳ה—ו-; יַת—זה אשר; אוּצְ׳צְ׳הישְׁטַם—שאריות מזון שנאכלו על ידי אחרים; אַפִּי—גם; צַ׳ה—ו-; אַמֶדְהְיַם—שאינו ראוי למגע; בְּהוֹגַ׳נַם—אוכל; תָאמַסַה—לאדם במידת הבערות; פְּריַיַם—יקר.

מזון שהוכן יותר משלוש שעות לפני אכילתו, מזון תפל, רקוב ומצחין, ומזון שמותקן משאריות ומדברים שאינם ראויים למאכל – מזון כזה אהוב על אנשים במידת החושך.

המזון נועד להאריך את תוחלת החיים, לטהר את הנפש ולהעניק כוח גופני. זו תכליתו היחידה. בני סמכא דגולים בעבר בחרו באותם מזונות שמשפרים את

הבריאות ומאריכים את תוחלת החיים. אלה הם מוצרי חלב, סוכר, אורז, חיטה, פירות וירקות. מזונות כאלה אהובים על מי שבמידת הטובות. ישנם מזונות נוספים, שאמנם אינם טעימים כשלעצמם, כגון דגנים אפויים ומולסה, אולם הופכים טעימים עם חלב או מוצרים אחרים. גם אלה נחשבים בטובות. מזונות כאלה הם טהורים מטבעם, ושונים לחלוטין ממזונות נפסדים, כמו בשר ויין. המזון השמן שנזכר בפסוק שמונה, אין פירושו שומן מן החי שמושג משחיטה. חלב, שנחשב לנפלא שבמזונות כולם, הוא צורתו הטבעית של שומן מן החי. העובדה ששומן שכזה קיים בחלב, חמאה, גבינה ושאר מוצרי החלב, הופכת את הריגתם של יצורים תמימים מיותרת לגמרי. רק בגלל גסות רוח וקהות חושים ממשיכים אנשים והורגים חיות. חלב הינו הצורה התרבותית לצריכת שומן, בעוד ששחיטה היא תת אנושית. חלבון מצוי בשפע באפונה חצויה, בדאל, בקמח מלא וכו׳.

מזון במידת הלהיטות הוא מר, מלוח או חריף מדי, או מעורב מדי בפלפל אדום חריף. מזון כזה מפחית את הליחה בקיבה וגורם לסבל ומחלות. מזונות במידת הבערות או החושך הם בעיקרם מזונות לא טריים. כל מזון שבושל יותר משלוש שעות לפני אכילתו (חוץ מפְּרַסָאדַם, או מזון שהוגש לקְרִישְׁנַה) נחשב לשרוי במידת החושך. מזון כזה מתחיל להרקיב ומדיף ריח רע, ומושך אנשים במידת הבערות, אולם דוחה את השרויים בטובות.

שאריות המינחה לאישיות אלוה או שאריות מזונם של אנשים קדושים, ובמיוחד של המורה הרוחני – רק אלה ראויות למאכל. פרט להן נחשבות השאריות למזון במידת החושך וגורמות לזיהום ומחלות. מי ששרויים בבערות נמשכים אמנם לאלה, אולם השרויים בטובות אפילו לא יגעו בהן. המזון הטוב ביותר זה אותו מזון שהוגש כמנחה לאלוהים. בבְּהַגַוַד-גִיתָא האל אומר שהוא מקבל מאכלי ירקות, קמח וחלב, כאשר אלה מוגשים לו במסירות. פַּתְרַם פּוּשְׁפַּם פְּהַלַם תוֹיַם. כמובן, מסירות ואהבה מהווים הרכיבים העיקריים שאלוהים מקבל. אולם נזכרים גם כללים להתקנת פְּרַסָאדַם. מזון שהותקן על-פי הכתובים והוגש לאישיות אלוה, הופך לפְּרַסָאדַם וראוי למאכל גם זמן רב לאחר התקנתו, שהרי מזון שכזה הוא נשגב. מכאן שכדי שיהיה המזון מטהר, ראוי למאכל וטעים לכול, צריך להגישו כמנחה לאישיות אלוה.

פסוק 11

אַפְהַלַאקָאנְקְשִׁיבְּהִיר יַגְ׳נוֹ וידְהִי-דִישְׁטוֹ יַה איגְ׳יַתֵא
יַשְׁטַוְיַם אֵוֵתי מַנַהּ סַמָאדְהָאיַה סַה סָאתְּוִיקַה

אַפְּהַלַה-אָקָאנְקְשִׁיבְּהִיהּ—על-ידי משוללי התשוקה לתוצאה; יַגְ׳נַהּ—הקרבה; וידְהִי-דִישְׁטַהּ—על-פי הוראות הכתובים; יַהּ—אשר; איגְ׳יַתֵא—מבוצעת; יַשְׁטַוְיַם—חייבת

להתבצע; אֵוַה—בוודאי; איתי—כך; מַנַהּ—את המֶחשָב; סַמָאדְהָאיַה—בייצבו; סַהּ—זאת; סָאתְתְויקַהּ—במידת הטובות.

בהקרבות, זו שמתבצעת על-פי הוראות הכתובים, מתוך חובה וללא ציפייה לגמול, היא מטבע הטובות.

לרוב מבצעים הקרבות מטעמים אישיים כלשהם. אולם כאן נאמר שאל לו למניע שכזה להתערב בהקרבה. זו צריכה להתבצע מתוך חובה. טקסי הפולחן למשל, שנערכים במקדשים או בכנסיות – תכליתם לרוב הוא רווח חומרי כלשהו, אלא שזה לא במידת הטובות. ההליכה למקדש או לכנסיה צריכה להתבצע מתוך חובה. צריך גם לחלוק שם כבוד לאישיות אלוה ולהגיש לו פרחים ומאכלים שונים, שלא למען רווח חומרי. אנשים אינם מוצאים טעם בהליכה למקדש רק כדי לסגוד לאלוהים; אלא שהכתובים אינם מורים על סגידה לצורך רווח כלכלי; מטרתה היא – מתן כבוד למֻורְתי. בדרך זו מתעלה הסוגד לטובות. אדם תרבותי אמור לציית לכללי הכתובים ולהוקיר את אישיות אלוה.

פסוק 12

אַבְּהיסַנְדְהָאיַה תוּ פְּהַלַם   דַמְבְּהָארְתְהַם אַפִּי צַ׳יְוַה יַת
איגְ׳יַתֵא בְּהַרַתַה-שְׁרֵשְׁטְהַה   תַם יַגְ׳נַּם וידְדְהי רָאגַ׳סַם

אַבְּהיסַנְדְהָאיַה—בתשוקה; תוּ—אולם; פְּהַלַם—עבור התוצאה; דַמְבְּהַה—גאווה; אַרְתְהַם—למען; אַפִּי—גם; צַ׳ה—ו-; אֵוַה—בוודאי; יַת—זאת אשר; איגְ׳יַתֵא—מבוצעת; בְּהַרַתַה-שְׁרֵשְׁטְהַה—הו הטוב בבְּהָארַתים; תַם—זאת; יַגְ׳נַּם—הקרבה; וידְדְהי—דע; רָאגַ׳סַם—במידת הלהיטות.

הו הטוב בבְּהָארַתים, דע כי הקרבה למען רווח חומרי או להאדרת הגאווה היא במידת הלהיטות.

ישנם הקרבות או פולחנים שתכליתם התעלות לכוכבי עדן או ברכות חומריות בעולם זה. אלה נחשבים במידת הלהיטות.

פסוק 13

וידְהי-הִינַם אַסְרִישְׁטָאנְנַם   מַנְתְרַה-הִינַם אַדַקְשׁינַּם
שְׁרַדְדְהָא-וירַהיתַם יַגְ׳נַּם   תָאמַסַם פַּריצַ׳קְשַׁתֵא

וִידְהִי-הִינַם—ללא הוראות מן הכתובים; אַסְרִישְׁטַה-אַנְנַם—ללא חלוקת פְּרַסָאדַם; מַנְתְרַה-הִינַם—ללא זמרה של מזמורים וֶדיים; אַדַקְשִׁינַם—ללא גמול לכוהנים; שְׁרַדְדְהָא—אמונה; וִירַהִיתַם—ללא; יַגְ׳נַם—הקרבה; תָאמַסַם—במידת הבערות; פַּרִיצַ׳קְשַׁתֶא—יש להחשיבה.

הקרבה שאינה על-פי כללי הכתובים, גם ללא חלוקת פְּרַסָאדַם (מזון רוחני), ללא זמרת מזמורים וֶדיים, ללא מתן גמול לכוהנים, וללא אמונה, נחשבת במידת הבערות.

אמונה במידת החושך או הבערות אינה למעשה אמונה כלל. ישנם שסוגדים לאלים-למחצה למען כסף, ומתעלמים מכללי הכתובים ומבזבזים את כספם בבילויים. טקסי ראווה דתיים שכאלה שרויים כליל בבערות ולא ניתן לקבל אותם כאמיתיים; אלה מעודדים בסך הכול את הטבע הזדוני ואינם מביאים כל ברכה לאנושות.

פסוק 14

דֶוַה-דְוִיגַ׳ה-גורו-פְּרָאגְ׳נַה- פּוּגַ׳נַם שַׁוּצַ׳ם אָרְגַ׳וַם
בְּרַהְמַה-צַ׳רְיַם אַהִימְסָא צַ׳ה שָׁארִירַם תַפַּה אוּצְ׳יַתֶא

דֶוַה—של האל העליון; דְוִיגַ׳ה—הבְּרָאהְמַנים; גורו—המורה הרוחני; פְּרָאגְ׳נַה—ואישיויות ראויות לסגידה; פּוּגַ׳נַם—סגידה; שַׁוּצַ׳ם—נקיון; אָרְגַ׳וַם—פשטות; בְּרַהְמַה-צַ׳רְיַם—התנזרות מחיי מין; אַהִימְסָא—אי אלימות; צַ׳ה—ו-; שָׁארִירַם—מתייחס לגוף; תַפַּה—חישול; אוּצְ׳יַתֶא—נאמר שהוא.

חישול הגוף מתבטא בסגידה לאלוהים, לבְּרָאהְמַנים, למורה הרוחני, ולבוגרים יותר, כגון אב ואם; כמו גם בניקיון, בפשטות, בפרישות מינית ובאי-אלימות.

אישיות אלוהה מסביר כאן את דרכי החישול השונות. תחילה הוא מתאר מהו חישול הגוף. זה מתבטא במתן כבוד, או בלימוד כיצד לחלוק כבוד, לאלוהים או לאלים-למחצה, לבְּרָאהְמַנים מיומנים ורבי כישורים, למורה הרוחני, ולבוגרים, כגון אב ואם, או לכל מי שבקי בידע הוֶדי. אלה ראויים לכבוד. צריך גם לשמור על ניקיון חיצוני ופנימי, ללמוד להתנהג בפשטות, ולא לעשות דבר שנוגד את הכתובים. חשובה גם התנזרות ממין. מין בחיי נישואין נחשב גם הוא להתנזרות, כיוון שהכתובים מתירים מין במסגרת זו בלבד. זו התרגולת לחישול גופני.

פסוק 15

אַנוּדְוֶגַה-קַרַם וָאקְיַם סַתְיַם פְּרייַה-היתַם צַ׳ה יַת
סְוָאדְהְיָאיָאבְּהְיַסַנַם צַ׳יְוַה וָאןְ-מַיַם תַּפַּה אוּצְ׳יַתֵא

אַנוּדְוֶגַה-קַרַם—לא מסעיר; וָאקְיַם—מילים; סַתְיַם—אמיתי; פְּרייַה—יקר; היתַם—מועיל; צַ׳ה—ו-; יַת—אשר; סְוָאדְהְיָאיַה—של לימוד הוֶדות; אַבְּהְיַסַנַם—תרגול; צַ׳ה—ו-; אֵוַה—בוודאי; וָאק-מַיַם—של הקול; תַּפַּה—חישול; אוּצְ׳יַתֵא—נאמר שהוא.

חישול הדיבור מתבטא באמירת אמת ובאמירת דברים נעימים ומועילים, שאינם מסעירים או מעוררים כעס בזולת, כמו גם בציטוט הספרות הוֶדית בדרך קבע.

אל לו לדיבור להסעיר את מֶחשָבם של אחרים. כמובן, מורה חייב להורות את האמת לתלמידיו, אלא שאל לו לדבר אל מי שאינם תלמידיו ועלולים להיטרד מדבריו. זוהי שליטה בדיבור. גם אין לדבר שטויות. שיחה בין מי שמתרגלים חיים רוחניים מבוססת כולה על הכתובים. אדם גם צריך לדעת ולתמוך את דבריו בראיות מכתובים בני סמכא, ובו בזמן אמורים דבריו לענג את שומעיו. שיחות שכאלה הן בעלות תועלת עליונה ומקור השראה לחברה כולה. חשוב גם ללמוד את הספרות הוֶדית הענפה. זה נקרא חישול הדיבור.

פסוק 16

מַנַהּ-פְּרַסָאדַהּ סוּמְיַתְוַם מַוּנַם אָתְמַה-ויניגְרַהַהּ
בְּהָאוַה-סַמְשׂוּדְדְהיר איתְי אֵתַת תַּפּוֹ מָאנַסַם אוּצְ׳יַתֵא

מַנַהּ-פְּרַסָאדַהּ—סיפוק המֶחשָב; סוּמְיַתְוַם—לנהוג ללא צביעות כלפי אחרים; מַוּנַם—שתיקה; אָתְמַה—עצמית; ויניגְרַהַהּ—שליטה; בְּהָאוַה—של הטבע האישי; סַמְשׂוּדְדְהִיהּ—טיהור; איתי—כך; אֵתַת—זה; תַּפַּהּ—חישול; מָאנַסַם—של המֶחשָב; אוּצְ׳יַתֵא—נאמר שהוא.

וחישול המֶחשָב מתבטא בתחושת סיפוק, פשטות, רצינות, שליטה עצמית וטיהור ההוויה.

חישול המֶחשָב מתבטא בהתנזרות מעינוג חושים. המֶחשָב המאומן צריך לחשוב תמיד על עשיית טוב לזולת, ושיקול דעת רציני מהווה התרגול הטוב ביותר. אין

לסטות מתודעת קְרִישְׁנַה לעולם, ותמיד להימנע מעינוג חושים. כי מי שהופך מודע לקְרִישְׁנַה, הווייתו כולה מיטהרת. סיפוק המֶחשָב אפשרי רק כאשר נמנעים מלחשוב על עינוג חושים, כי עם שמרבים לחשוב על זה חוסר הסיפוק רק מוסיף וגדל. מאחר שאנשים כיום שקועים שלא לצורך בהנאות חושים לאינספור, הרי שמֶחשָבם אינו מסופק לעולם. מי שיפנה ויתמקד בספרות הוֶדית, ימצא בה סיפורים מספקים לרוב, כגון אלו שבפּוּרָאנוּת ובמַהָאבְּהָארַתַה. מי שילמד ידע זה – יטהר.

אל לה לצביעות לשכון במֶחשָב, וטובת הכלל צריכה להיות דאגתו של כל אחד. שתיקה פירושה חשיבה מתמדת אודות הגשמה עצמית. מבחינה זו, הרי שאדם מודע לקְרִישְׁנַה שותק באופן מושלם. שליטה במֶחשָב פירושה הרחקתו מעינוג חושים. חשובה גם התנהגות ישרה, כיוון שהיא מטהרת את ההוויה. מעלות אלה מהוות יחדיו חישול הפעילות המחשבתית.

פסוק 17

שְׂרַדְדְהַיָא פַּרַיָא תַפְּתַם תַפַּס תַת תְרִי-וִידְהַם נַרַיְהּ
אַפְּהַלָאקָאנְקְשִׁיבְּהִיר יוּקְתַיְהּ סָאתְתְוִיקַם פַּרִיצַ׳קְשַׁתֵא

שְׂרַדְדְהַיָא—באמונה; פַּרַיָא—נשגבת; תַפְּתַם—מבוצע; תַפַּּה—חישול; תַת—זה; תְרִי-וִידְהַם—משלושה סוגים; נַרַיְהּ—על-ידי אנשים; אַפְּהַלַה-אָקָאנְקְשִׁיבְּהִיהּ—משוללי תשוקה לגמול; יוּקְתַיְהּ—עוסקים; סָאתְתְוִיקַם—במידת הטובות; פַּרִיצַ׳קְשַׁתֵא—נקרא.

בשעה ששלוש צורות החישול הללו מתבצעות מתוך אמונה נשגבת, מבלי לצפות לגמול חומרי ולמען העליון בלבד, הן נחשבות לחישול במידת הטובות.

פסוק 18

סַתְקָארַה-מָאנַה-פּוּגָ׳ארְתְהַם תַפּוֹ דַמְבְּהֵנַה צַ׳יְוַה יַת
קְרִייַתֵא תַד אִיהַה פְּרוֹקְתַם רָאגַ׳סַם צַ׳לַם אַדְהְרוּוַם

סַת-קָארַה—הוקרה; מָאנַה—כבוד; פּוּגָ׳א—והערצה; אַרְתְהַם—בעבור; תַפַּּה—סגפנות; דַמְבְּהֵנַה—בגאווה; צַ׳ה—ו-; אֵוַה—בוודאי; יַת—אשר; קְרִייַתֵא—מבוצעת; תַת—זה; אִיהַה—בעולם זה; פְּרוֹקְתַם—נאמר; רָאגַ׳סַם—במידת הלהיטות; צַ׳לַם—לא יציבה; אַדְהְרוּוַם—בת חלוף.

סגפנות שמניעיה גאווה וחיפוש אחר כבוד, הוקרה והערצה – נחשבת במידת הלהיטות. זו אינה יציבה, גם לא מתמדת.

סיגופים נעשים לעיתים למשיכת אנשים או כמקור לכבוד, הוקרה והערצה. אנשים במידת הלהיטות דואגים לחסידים שירחצו את רגליהם ויציעו להם את ממונם. מי שדואג לסגידה מלאכותית שכזו, סיגופיו הם במידת הלהיטות, ותוצאותיהם בנות חלוף; אפשר אמנם, שתימשכנה זמן כלשהו, אולם אינן מתמידות.

פסוק 19

מֻודְּהַה-גְּרָאהֵנָּאתְמַנוֹ יַת   פִּידַּיָא קְריַיַתֵא תַפַּה
פַּרַסְיוֹתְסָאדַנָארְתְהַם וָא   תַת תָאמַסַם אוּדָאהְרִיתַם

מֻודְּהַה—סכל; גְּרָאהֵנַּה—במאמץ; אָתְמַנַּה—של עצמו; יַת—אשר; פִּידַּיָא—תוך עינוי; קְריַיַתֵא—מבוצע; תַפַּה—סיגופים; פַּרַסְיַה—לאחרים; אוּתְסָאדַנַה-אַרְתְהַם—על-מנת לגרום להרס; וָא—או; תַת—זה; תָאמַסַם—במידת החשכה; אוּדָאהְרִיתַם—נאמר שהוא.

סיגופים שמתבצעים בסכלות או מתוך עינוי עצמי, או שנועדו לפגוע ולהרוס אחרים, נאמר שהם במידת הבערות.

זדים נוהגים לבצע סיגופים מטופשים שכאלה, והירַנְיַקַשִׁיפּוּ הוא דוגמה לאלה. הלה ביקש בסיגופיו הקשים להפוך לבן אלמוות ולהרוג את האלים-למחצה. הוא ביקש מבְּרַהְמָא ברכות אלה, אלא שלבסוף הומת בידי אישיות אלוה. מכאן שגם סגפנות למען משהו בלתי אפשרי היא בבערות.

פסוק 20

דָאתַוְיַם איתי יַד דָאנַם   דִיַיַתֵא ׳נוּפַּקָארִינֵא
דֵשֵׂא קָאלֵא צַ׳ה פָּאתְרֵא צַ׳ה   תַד דָאנַם סָאתְתְוִיקַם סְמְרִיתַם

דָאתַוְיַם—ראויה לתת; איתי—כך; יַת—זו אשר; דָאנַם—צדקה; דִיַיַתֵא—ניתנת; אַנוּפַּקָארִינֵא—מבלי להתחשב בגמול; דֵשֵׂא—במקום נכון; קָאלֵא—בזמן נכון; צַ׳ה—ו-; פָּאתְרֵא—לאדם מתאים; צַ׳ה—ו-; תַת—זה; דָאנַם—צדקה; סָאתְתְוִיקַם—במידת הטובות; סְמְרִיתַם—נחשבת.

צדקה שניתנת מתוך חובה וללא ציפייה לגמול, בזמן ובמקום המתאימים ולאדם ראוי, נחשבת במידת הטובות.

הספרות הוֵדית אינה ממליצה על מתן צדקה ללא שיקול דעת. זו צריכה להינתן לעוסקים בפעילות רוחנית. ההתקדמות הרוחנית היא שנלקחת בחשבון, ומשום כך מומלץ במיוחד לתת תרומות במקומות עליה לרגל, במהלכם של ליקוי ירח או חמה, בסוף החודש, לבְּרָאהְמַנַה או לוַיְשְׁנַוַה (דָבֵק) טוב, או במקדש. אלה צריכות להינתן ללא ציפייה לגמול. מתוך חמלה נותנים לעיתים תרומות לעניים, אולם אם אלה אינם ראויים לצדקה, מעשה שכזה לא יביא לכל התקדמות רוחנית. במילים אחרות, הספרות הוֵדית אינה ממליצה על מתן צדקה ללא הבחנה.

פסוק 21

יַת תוּ פְּרַתְיוּפַּקָארָארְתְהַם פְּהַלַם אוּדְדִישְׂיַה וָא פּוּנַהּ
דִייַתֵא צַ׳ה פַּרִיקְלִישְׁטַם תַד דָאנַם רָאגַ׳סַם סְמְרִיתַם

יַת—זו אשר; תוּ—אולם; פְּרַתִי-אוּפַּקָארַה-אַרְתְהַם—על מנת לקבל תמורה כלשהי; פְּהַלַם—תוצאה; אוּדְדִישְׂיַה—משתוקק; וָא—או; פּוּנַהּ—שוב; דִייַתֵא—ניתנת; צַ׳ה—ו-; פַּרִיקְלִישְׁטַם—מתוך צרות עין; תַת—זה; דָאנַם—צדקה; רָאגַ׳סַם—במידת הלהיטות; סְמְרִיתַם—נחשבת.

לעומת זאת, צדקה שמניעיה ציפייה לגמול, או שאיפה לפירות הנאה, או כזו שמתבצעת מתוך צרות עין, הנה צדקה במידת הלהיטות.

תרומות ניתנות לעיתים לצורך התעלות לממלכת עדן. אלה גם כרוכות לעיתים בקשיים רבים ובחרטה אחריהן: "מדוע בזבזתי כל כך הרבה?" לפעמים גם מחויבים להעניק תרומות לבקשתם של נעלים יותר. צורות הצדקה הללו כולן הן במידת הלהיטות.

רבות קרנות הצדקה שמעניקות תרומותיהן למוסדות שתכליתם עינוג חושים, ומכאן שאינן מומלצות בכתובים הוֵדים, שהרי מומלצת רק צדקה במידת הטובות.

פסוק 22

אַדֵשַׂה-קָאלֵא יַד דָאנַם אַפָּאתְרֵבְּהְיַשׁ צַ׳ה דִייַתֵא
אַסַת-קְרִיתַם אַוַגְ׳נָאתַם תַת תָאמַסַם אוּדָאהְרִיתַם

אַדֵשַׁה—במקום לא מטוהר; קָאלֵא—וזמן לא מתאים; יַת—זו אשר; דָאנַם—צדקה; אַפָּאתְרֵבְּהְיַהּ—לאנשים שאינם ראויים לכך; צַ׳ה—ו-; דִיַיתֵא—ניתנת; אַסַת-קְרִיתַם—ללא כבוד; אַוַגְ׳נָאתַם—ללא תשומת לב הולמת; תַת—זו; תָאמַסַם—במידת הבערות; אוּדָאהְרִיתַם—נאמר שהיא.

וצדקה שניתנת במקום טמא, בזמן לא מתאים, לאדם לא ראוי, או ללא תשומת לב או כבוד הולם – נחשבת במידת הבערות.

צדקה שמעודדת סימום והימורים היא במידת הבערות ואינה מומלצת כאן. זו גם אינה מועילה; אדרבה, היא בסך הכול מעודדת את החוטאים. גם צדקה שניתנת ללא כבוד או תשומת לב, אפילו לאדם מתאים, היא במידת החושך.

פסוק 23

אוֹם תַת סַד איתי נירְדֵשׁוֹ בְּרַהְמַנַס תְרִי-וידְהַהּ סְמְרִיתַהּ
בְּרָאהְמַנָאס תֵנַה וֵדָאשׁ צַ׳ה יַגְ׳נָאשׁ צַ׳ה ויהיתָאהּ פּוּרָא

אוֹם—מציין את העליון; תַת—זה; סַת—נצחי; איתי—כך; נירְדֵשַׁה—ציון; בְּרַהְמַנַה—העליון; תְרִי-וידְהַה—שלושה סוגים; סְמְרִיתַה—נחשב; בְּרָאהְמַנָאה—הבְּרָאהְמַנים; תֵנַה—עם זה; וֵדָאה—הספרות הוֵדית; צַ׳ה—ו-; יַגְ׳נָאה—הקרבה; צַ׳ה—ו-; ויהיתָאה—ננקט; פּוּרָא—בתחילה.

עוד מראשית הבריאה השתמשו בשלוש המילים אוֹם תַת סַת לציין את האמת המוחלטת העליונה. הבְּרָאהְמַנים משתמשים בשלושה סמלים מייצגים אלה במזמורים הוֵדיים ובמהלך הקרבות לסיפוקו של העליון.

סיגופים, הקרבות, צדקה ומזון – אלה כאמור נחלקים לשלוש קבוצות, על-פי המידות: טובות, להיטות ובערות. אולם בין אם אלה בדרגה ראשונה, ובין אם בשנייה או בשלישית – כולם מותנים ונגועים במידות הטבע. הם הופכים אמצעי להתקדמות רוחנית רק בשעה שהם מכוונים לעליון – אוֹם תַת סַת – לאישיות אלוה, הנצחי. כללי הכתובים מורים על מטרה כזו. שלוש המילים אוֹם תַת סַת מצביעות במיוחד על האמת המוחלטת, האישיות העליונה. המילה אוֹם מופיעה במזמורים הוֵדיים כולם.

מי שאינו מקיים את כללי הכתובים לא יגיע לאמת המוחלטת. אפשר שישיג תוצאה זמנית כלשהי, אולם לא את מטרת החיים העליונה. מכאן שצדקה, הקרבה וסיגופים – אלה צריכים להתבצע במידת הטובות, ואין ספק שכאשר הם

מתבצעים בלהיטות ובבערות הם מטבע נחות יותר. המילים אוֹם תַת סַת נהגות עם שמו של האל, לדוגמה, אוֹם תַד וישְׁנוּהּ. אוֹם מתווספת לכל מזמור וֶדי, או כל אימת שנהגה שמו הקדוש של אלוהים. זו ההוראה הוֶדית. שלוש המילים מקורן במזמורים הוֶדים. אוֹם איתְי אֶתַד בְּרַהְמַנוֹ נֶדישְׁטַם נָאמַה מציין את המטרה הראשונה. תַת תְוַם אַסי (צְ׳הָאנְדוֹגְיַה אוּפַּנישַׁד 6.8.7) מציין את המטרה השנייה. וסַד אֶוַה סוֹמְיַה (צְ׳הָאנְדוֹגְיַה 6.2.1) מציין את המטרה השלישית. יחדיו אלה מצטרפים לאוֹם תַת סַת. בשעה שבְּרַהְמָא, היצור הראשון, ביצע הקרבות, הוא ציין בשלוש מילים אלה את האל, ואחריו, בשושלת הוראה, המשיכו וקיימו עיקרון זה. מכאן שחשיבותו של המזמור רבה מאוד. הבְּהַגַוַד-גִיתָא מורה לבצע עבודה למען אוֹם תַת סַת, או אישיות אלוה. ומי שמבצע סיגופים, צדקה והקרבה עם שלוש המילים הללו פועל בתודעת קְרישְׁנַה. תודעת קְרישְׁנַה היא תהליך מדעי לביצוע פעילות נשגבת שתכליתה שיבה הביתה לאלוהות; שום בזבוז אנרגיה לא כרוך בפעילות שכזו.

פסוק 24

תַסְמָאד אוֹם איתְי אוּדָאהְרִיתְיַה יַגְ׳נַּה-דָאנַה-תַפַּהּ-קְרייָאהּ
פְּרַוַרְתַנְתֵא וידְהָאנוֹקְתָאהּ סַתַתַם בְּרַהְמַה-וָאדינָאם

תַסְמָאת—על כן; אוֹם—מתחיל באוֹם; איתי—כך; אוּדָאהְרִיתְיַה—מציין; יַגְ׳נַּה—הקרבה; דָאנַה—צדקה; תַפַּהּ—וסיגוף; קְרייָאהּ—מעשים; פְּרַוַרְתַנְתֵא—מתחילים; וידְהָאנַה-אוּקְתָאהּ—בהתאם לכללי הכתובים; סַתַתַם—תמיד; בְּרַהְמַה-וָאדינָאם—של השרויים בנשגב.

משום כך, מי שחותרים לנשגב ומבצעים הקרבות, סיגופים וצדקה בהתאם לכללי הכתובים – אלה פותחים תמיד ב׳אוֹם׳ כדי להגיע לעליון.

אוֹם תַד וישְׁנוֹהּ פַּרַמַם פַּדַם (רִיג וֶדַה 1.22.20) כפות רגלי הלוטוס של וישְׁנוּ מהוות מישור המסירות העליון. מי שמבצע הכול למען האל, הרי שמעשיו כולם מושלמים.

פסוק 25

תַת איתְי אַנַבְּהיסַנְדְהָאיַה פְּהַלַם יַגְ׳נַּה-תַפַּהּ-קְרייָאהּ
דָאנַה-קְרייָאשׁ צַ׳ה ויוידְהָאהּ קְרייַנְתֵא מוֹקְשַׁה-קָאנְקְשיבְּהיהּ

תַּת—זה; איתי—כך; אַנַבְּהִיסַנְדְהָאיַה—מבלי להשתוקק; פְּהַלַם—לפירות המעשה; יַגְ׳נַה—של הקרבה; תַּפַּה—וסיגוף; קְרִייָאהּ—מעשים; דָאנַה—של צדקה; קְרִייָאהּ—מעשים; צַ׳ה—ו-; ויוידְהָאהּ—שונים; קְרִייַנְתֵא—נעשים; מוֹקְשַה-קָאנְקְשִיבְּהִיהּ—על-ידי אלו אשר באמת משתוקקים לגאולה.

הקרבות, סיגופים וצדקה – אלה צריך לבצע ללא ציפייה לטובת הנאה ובלוויית המילה 'תַּת'. תכליתן של פעילויות נשגבות שכאלה היא השתחררות מהסבך החומרי.

מי שמבקש להתעלות למישור הרוחני, אל לו לבקש במעשיו אחר רווח חומרי. עליו לשאוף רק לרווח העליון – כלומר, לשוב לממלכה הרוחנית, הביתה לאלוהות.

פסוקים 27 - 26

סַד-בְּהָאוֵא סָאדְהוּ-בְּהָאוֵא צַ׳ה סַד איתְי אֵתַת פְּרַיוּגְ׳יַתֵא
פְּרַשַּׂסְתֵא קַרְמַני תַּתְהָא סַץ׳-צְ׳הַבְּדַהּ פָּארְתְהַה יוּגְ׳יַתֵא

יַגְ׳נֵא תַּפַּסי דָאנֵא צַ׳ה סְתְהִיתיהּ סַד איתי צ׳וֹצְ׳יַתֵא
קַרְמַה צַ׳יְוַה תַד-אַרְתְהִייַם סַד איתְי אֵוָאבְּהִידְהִייַתֵא

סַת-בְּהָאוֵא—מבחינת טבעו של העליון; סָאדְהוּ-בְּהָאוֵא—מבחינת טבעו של הדָבֵק; צַ׳ה—ו-; סַת—המילה סַת; איתי—כך; אֵתַת—זו; פְּרַיוּגְ׳יַתֵא—בשימוש; פְּרַשַּׂסְתֵא—מוסמכות; קַרְמַני—בפעילויות; תַּתְהָא—גם; סַת-שַׂבְּדַהּ—הצליל סַת; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; יוּגְ׳יַתֵא—בשימוש; יַגְ׳נֵא—בהקרבה; תַּפַּסי—בסיגוף; דָאנֵא—בצדקה; צַ׳ה—ו-; סְתְהִיתיהּ—המצב; סַת—העליון; איתי—כך; צַ׳ה—ו-; אוּצְ׳יַתֵא—מבוטא; קַרְמַה—עבודה; צַ׳ה—ו-; אֵוַה—בוודאי; תַת—עבור זה; אַרְתְהִייַם—מיועד; סַת—העליון; איתי—כך; אֵוַה—בוודאי; אַבְּהִידְהִייַתֵא—מצוין.

הו בן פְּרִיתְהָא, האמת המוחלטת היא מטרת מינחת המסירות, ומצוינת במילה 'סַת'. גם מבצעה של הקרבה כזו נקרא 'סַת', כמו גם כל מעשי ההקרבה, הסיגופים והצדקה, שבטבעם המוחלט מתבצעים לסיפוקו של העליון.

המילים פְּרַשַּׂסְתֵא קַרְמַני, או "חובות הכתובים", מציינות את הפעולות או התהליכים המטהרים השונים שמומלצים בוֵדות, החל מרגע ההתעברות ועד לסוף החיים. אלה נועדו להביא לגאולתה הסופית של ישות החיים, ובכולם

מומלץ להגות את המילים אוֹם תַת סַת. המילים סַד-בְּהָאוֶא וסָאדְהוּ-בְּהָאוֶא מורות על מצב נשגב. פעולה בתודעת קְרִישְׁנַה נקראת סַתְּוַה, ומי שמודע כולו לפעילות שכזו נקרא סָאדְהוּ. בשְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (3.25.25) נאמר שהנושאים הנשגבים מתבהרים בחברת דְבֵקים. המילה שמופיעה שם היא סַתָאם פְּרַסַנְגָאת. כלומר, ללא חברה טובה, לא ניתן לקנות ידע נשגב. בעת ההסמכה, או מתן החוט הקדוש, מבטאים את המילים אוֹם תַת סַת. העליון, אוֹם תת סַת, הוא גם מושאם של כל ההקרבות. המילה תַד-אַרְתְּהִייַם מוסיפה ומורה על מתן שירות לכל דבר שמייצג את העליון, לרבות בישול או עזרה במקדשו של אלוהים, כמו גם הפצת תפארתו. המילים העילאיות הללו משמשות בדרכים רבות להביא כל דבר ומעשה לשלמות.

פסוק 28

אַשְׁרַדְדְהַיָא הוּתַם דַתְתַם תַפַּס תַפְּתַם קְרִיתַם צַ׳ה יַת
אַסַד איתְי אוּצְ׳יַתֵא פָּארְתְהַה נַה צַ׳ה תַת פְּרֵתְיַה נוֹ איהַה

אַשְׁרַדְדְהַיָא—ללא אמונה; הוּתַם—מוגש בהקרבה; דַתְתַם—ניתן; תַפַּה—סיגוף; תַפְּתַם—נעשה; קְרִיתַם—מבוצע; צַ׳ה—ו-; יַת—זה אשר; אַסַת—כוזב; איתִי—כך; אוּצְ׳יַתֵא—נאמר שהוא; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; נַה—לעולם לא; צַ׳ה—ו-; תַת—זה; פְּרֵתְיַה—לאחר המוות; נַה אוּ—ולא; איהַה—בחיים אלה.

הו בן פְּרִיתְהָא, כל מעשה הקרבה, צדקה או סיגופים שמתבצע ללא אמונה בעליון הוא בן חלוף. זה נקרא 'אַסַת', והוא חסר ערך בחיים אלה, כמו גם בבאים.

כל הקרבה, צדקה או סיגופים שאינם מכוונים לנשגב הם חסרי ערך, ועל-פי פסוק זה, פסולים. הכול צריך להיעשות למען העליון, בתודעת קְרִישְׁנַה. שום תוצאה לא תושג ללא אמונה שכזו וללא הדרכה מתאימה. הספרות הוֶדית כולה מורה על אמונה בעליון, ומלמדת שהבנת קְרִישְׁנַה מהווה המטרה העליונה. ללא עיקרון זה, שום הצלחה לא תושג. מכאן שכבר מן הראשית מוטב לפעול בתודעת קְרִישְׁנַה, בהדרכתו של מורה רוחני מוסמך, שהרי זו הדרך לנסוך הצלחה בכול. אנשים במצב מותנה נמשכים אחר הסגידה לאלים-למחצה, רוחות רפאים, או יַקְשִים כמו קוּוֶרַה. מידת הטובות עדיפה כמובן על מידות הלהיטות והבערות, אולם מי שפונה לתודעת קְרִישְׁנַה במישרין מתעלה וגובר על שלוש המידות כולן. ישנו אמנם, תהליך התעלות הדרגתית, אלא שעדיפה הדרך הישירה לתודעת

קְרִישְׁנַה, בחברתם של דְבֵקים טהורים. זו גם הדרך שמומלצת בפרק זה. קבלת מורה רוחני מהימן, ואימונו והדרכתו – אלה מבטיחים הצלחה, כיוון שמקנים אמונה בעליון. עם שהאמונה מבשילה, זו הופכת במרוצת הזמן לאהבת אלוהים, וזו היא מטרתן העליונה של ישויות החיים. מכאן שחשוב לתרגל תודעת קְרִישְׁנַה במישרין. זהו המסר של הפרק השבעה-עשר.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתִיוֶדָאנְתַה בפרק השבעה-עשר של שְׂרִימַד-בְּהַגַוַד-גִיתָא, שדן בסוגי האמונה.

פרק 18

שלמות הפרישות

פסוק 1

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
סַנְנְיָאסַסְיַה מַהָא-בָּאהוֹ תַתְּוַם אִיצְ׳צְ׳הָאמִי וֶדִיתוּם
תְיָאגַסְיַה צַ׳ה הְרִישִׁיקֶשָׁה פְּרִיתְהַק קֶשִׁי-נִישֻׁודַנַה

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; סַנְנְיָאסַסְיַה—של נזירות; מַהָא-בָּאהוֹ—הו גיבור-חיל; תַתְּוַם—האמת; אִיצְ׳צְ׳הָאמִי—ברצוני; וֶדִיתוּם—להבין; תְיָאגַסְיַה—של פרישות; צַ׳ה—ו-; הְרִישִׁיקֶשָׁה—הו אדון החושים; פְּרִיתְהַק—באופן שונה; קֶשִׁי-נִישֻׁודַנַה—הו הורג הזד קֶשִׁי.

אַרְג׳וּנַה אמר: הו גיבור-חיל, הו הורג הזד קֶשִׁי ואדון החושים, ברצוני להבין את תכלית הפרישות (תְיָאגַה), ומטרת שלב הנזירות (סַנְנְיָאסַה).

הבְּהַגַוַד-גִיתָא מסתיימת למעשה בשבעה-עשר פרקים. הפרק השמונה-עשר רק מוסיף ומסכם את כל הנושאים שנדונו. בכל אחד מפרקי הספר, קְרִישְׁנַה מדגיש ששירות מסור לאישיות אלוה מהווה מטרת החיים העליונה. אותה נקודה שבה ומוצגת בפרק השמונה-עשר כידע הכמוס ביותר. ששת הפרקים הראשונים מדגישים את חשיבות השירות המסור: יוֹגִינָאם אַפִּי סַרְוֶשָׁאם... "מן היוגים כולם, מי שהוגה בי בתוכו תמיד הנו העליון." ששת הפרקים הבאים דנים בשירות מסור טהור, בטבעו ובפעילותו. ששת הפרקים האחרונים מתארים ידע, פרישות, פעילותם של הטבע החומרי והנשגב, ושירות מסור. מסקנתם היתה שהמעשים כולם צריכים להתבצע מתוך זיקה לאלוהים, שמיוצג במילים אוֹם תַת סַת. אלה מורות על וִישְׁנוּ, האישיות העליונה. חלקה השלישי של הבְּהַגַוַד-גִיתָא מראה ששירות מסור הוא מטרת החיים העליונה, ולא דבר זולתו. מובאות גם ראיות מאָצָ׳ארְיוֹת קודמים ומהבְּרַהְמַה-סֻוּתְרַה, או הוֶדָאנְתַה-סֻוּתְרַה. ישנם אימפרסונליסטים שטוענים לזכות בלעדית על הוֶדָאנְתַה-סֻוּתְרַה. אולם ידע זה נועד למעשה להסביר שירות מסור, שהרי האל הוא מחבר הוֶדָאנְתַה ויודעה. זה מוסבר בפרק החמישה-עשר. הגִיתָא מסבירה ששירות מסור הוא מטרת כל ספרות קודש, או כל וֶדַה.

הפרק השני מהווה תמצית כל נושאי הגִיתָא, והפרק השמונה-עשר מסכם את הוראותיה. מטרת החיים הוגדרה כפרישות והתעלות לנשגב, שמעבר לשלוש מידות הטבע החומרי. אַרְג׳וּנַה מבקש עתה להבהיר ולהבין את משמעותם של שניים מנושאיה החשובים ביותר של הגִיתָא, כלומר פרישות (תְיָאגַה) ושלב הנזירות (סַנְנְיָאסַה).

שני שמותיו של האל בפסוק זה – הְרִישִׁיקֵשַׁה וקֶשִׁי-נִישֻׁוּדַנַה – הם רבי משמעות. הְרִישִׁיקֵשַׁה הוא קְרִישְׁנַה, אדון כל החושים, שמסייע להשגת יישוב-דעת. אַרְג׳וּנַה מבקש אותו לסכם את הידע כולו, למען שלוותו ואיזונו. אלא שנשארו כמה ספקות, שמשולים תמיד לזדים. הוא מכנה את קְרִישְׁנַה קֶשִׁי-נִישֻׁוּדַנַה, או מי שהרג את הזד הנורא קֶשִׁי, ומצפה שקְרִישְׁנַה יכחיד את זד הספק.

פסוק 2

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה
קָאמְיָאנָאם קַרְמַנָּאם נְיָאסַם סַנְנְיָאסַם קַוַיוֹ וִידוּהֶ
סַרְוַה-קַרְמַה-פְּהַלַה-תְיָאגַם פְּרָאהוּס תְיָאגַם וִיצַ׳קְשַׁנָּאהֶ

שְׁרִי-בְּהַגַוָאן אוּוָאצַ׳ה—אישיות אלוה אמר; קָאמְיָאנָאם—עם תשוקה; קַרְמַנָּאם—מפעולות; נְיָאסַם—התנזרות; סַנְנְיָאסַם—השלב של חיי נזירות; קַוַיַהּ—המלומדים; וִידוּהֶ—יודעים; סַרְוַה—של כל; קַרְמַה—פעולות; פְּהַלַה—מהתוצאות; תְיָאגַם—פרישות; פְּרָאהוּהֶ—נקרא; תְיָאגַם—פרישות; וִיצַ׳קְשַׁנָּאהֶ—המנוסים.

אישיות אלוה העילאי אמר: נטישת כל פעילות שמבוססת על תשוקות חומריות – זו מגדירים המלומדים הדגולים כשלב של חיי נזירות (סַנְנְיָאסַה). וויתור על תוצאות המעשים כולם, מכנים החכמים פרישות (תְיָאגַה).

הבְּהַגַוַד-גִיתָא מורה שאין לעשות דבר למען תוצאות. אולם אין לוותר על פעילות שתכליתה התקדמות בידע רוחני. זה יובהר בפסוקים הבאים. הספרות הוֶדית מורה על הקרבות ופולחנים שונים לצורך השגתה של תכלית מסוימת, כגון הולדת בן טוב או התעלות לכוכבי עדן. פולחנים שכאלה, שמניעיהם חומריים, צריך לנטוש; אך לא כאלה שמטהרים את הלב או מביאים להתקדמות רוחנית.

פסוק 3

תְיָאג׳יַם דוֹשַׁה-וַד איתְי אֵקֶא קַרְמַה פְּרָאהוּר מַנִישִׁינַּהּ
יַגְ׳נַּה-דָאנַה-תַפַּהּ-קַרְמַה נַה תְיָאג׳יַם איתי צָ׳אפַּרֶא

תְיָאגְ׳יַם—יש לוותר עליה; דוֹשַׁה-וַת—כמשהו רע; איתי—כך; אֶקֶא—אחדים; קַרְמַה—עבודה; פְּרָאהוּהּ—הם אומרים; מַנִישִׁינַהּ—הוגים דגולים; יַגְ׳נַה—של הקרבה; דָאנַה—צדקה; תַפַּה—וסיגוף; קַרְמַה—עבודות; נַה—לעולם לא; תְיָאגְ׳יַם—יש לוותר עליהם; איתי—כך; צַ׳ה—ו-; אַפַּרֶא—אחרים.

ישנם מלומדים שפוסלים כל פעילות תועלתנית ומורים לנוטשה, בעוד שאחרים אומרים שהקרבה, צדקה וסיגופים – אלה אין לזנוח לעולם.

רבים הפולחנים הוֵדיים אשר שנויים במחלוקת. מותר למשל, לזבוח חיות לקורבן. אולם ישנם שפוסלים כליל הרג שכזה. הספרות הוֵדית מתירה אמנם קורבן חיות, אלא שבהקרבות שכאלה החיות לא ממש נהרגות; במהלך ההקרבה אלה זוכות בחיים חדשים. לעיתים שבה החיה לגוף חיה, ולעיתים מתעלה במישרין לגוף אדם. ואף על פי כן, חלוקים החכמים בדעותיהם. ישנם שמתנגדים לכל הרג חיות, וישנם שמצדדים בזה בהקרבות מיוחדות. קְרִישְׁנַה מבהיר עתה את כל הדעות השונות הללו בנוגע להקרבות.

פסוק 4

נִישְׁצַ׳יַם שְׁרִינוּ מֶא תַתְרַה תְיָאגֶא בְּהַרַתַה-סַתְתַמַה
תְיָאגוֹ הי פּוּרוּשַׁה-וְיָאגְהְרַה תְרִי-וידְהַהּ סַמְפְּרַקִירְתִיתַהּ

נִישְׁצַ׳יַם—בוודאות; שְׁרִינוּ—שמע; מֶא—ממני; תַתְרַה—שם; תְיָאגֶא—בנוגע לפרישות; בְּהַרַתַה-סַת-תַמַה—הו הטוב בבְּהָארַתַה; תְיָאגַהּ—פרישות; הי—בוודאי; פּוּרוּשַׁה-וְיָאגְהְרַה—הו נמר בבני-האדם; תְרִי-וידְהַהּ—משלושה סוגים; סַמְפְּרַקִירְתִיתַהּ—ידועה.

הו הטוב בבְּהָארַתִים, שמע עתה את דעתי לגבי פרישות. הו הנמר באנשים, בכתובים זו נחלקת לשלושה סוגים.

הדעות חלוקות אמנם, לגבי פרישות, אך פסיקתו של אישיות אלוה, שְׁרִי קְרִישְׁנַה, צריכה להחשב לסופית, שהרי הוֵדות הן ככלות הכול חוקיו של אלוהים. אלוהים נמצא עתה ופוסק בעצמו; דבריו מהווים המילה האחרונה בנושא זה. הוא מסביר שתהליכי הפרישות נחלקים לשלושה, בהתאם לשלוש מידות הטבע.

פסוק 5

יַגְ׳נַּה-דָאנַה-תַפַּהּ-קַרְמַה נַה תְיָאגְ׳יַם קָארְיַם אֵוַה תַת
יַגְ׳נוֹ דָאנַם תַפַּשׁ צַ׳יְוַה פָּאוַנָאני מַנִישִׁינָּאם

יַגְ׳נַּה—של הקרבה; דָאנַה—צדקה; תַפַּהּ—וסיגוף; קַרְמַה—פעילות; נַה—לעולם לא; תְיָאגְ׳יַם—יש לוותר; קָארְיַם—חייב להעשות; אֵוַה—בוודאי; תַת—זה; יַגְ׳נַּהּ—הקרבה; דָאנַם—צדקה; תַפַּהּ—סיגוף; צַ׳ה—ו-; אֵוַה—בוודאי; פָּאוַנָאני—מטהרים; מַנִישִׁינָּאם—אף עבור הנשמות הדגולות.

מעשי הקרבה, צדקה וסיגופים – אלה יש לבצע, ואין לנטוש לעולם. למעשה, הקרבה, צדקה וסיגופים מטהרים אפילו נשמות דגולות.

יוגים אמורים לפעול לקידומה של החברה האנושית. רבים גם טקסי ההיטהרות שנועדו לקדם חיים רוחניים. טקס הנישואין למשל, נחשב לאחד מאלה. זה נקרא ויוָאהַה-יַגְ׳נַּה. האם סַנְנְיָאסִי, שפרש ומתנזר מקשרי משפחה, צריך לעודד טקס שכזה? האל מורה כאן שלא לנטוש שום מעשה הקרבה שנועד לקדם את האדם. ויוָאהַה-יַגְ׳נַּה, או טקס הנישואין, נועד לרסן את המֶחשָב ולנסוך בו שלווה לצורך התקדמות רוחנית. רוב האנשים זקוקים לטקס שכזה, ומכאן שאפילו מי שבשלב הנזירות צריך לעודדם לכך. נכון שסַנְנְיָאסִי צריך להימנע מחברת נשים, אולם לא אדם צעיר, שאינו מתקדם כמותו. עדיף שהלה יינשא לאשה בטקס נישואין. טקסי ההקרבה שבכתובים כולם נועדו להביא לעליון. מכאן שבשלבים הנמוכים אין לוותר על אלה. גם צדקה תכליתה טיהור הלב. כאשר זו ניתנת לאדם מתאים, כמתואר קודם לכן, הרי שהיא מביאה להתקדמות רוחנית.

פסוק 6

אֵתָאנִי אַפִּי תוּ קַרְמָאנִי סַנְגַם תְיַקְתְוָא פְּהַלָאני צַ׳ה
קַרְתַוְיָאנִיתִי מֵא פָּארְתְהַה נִישְׁצִ׳יתַם מַתַם אוּתְתַמַם

אֵתָאנִי—כל אלו; אַפִּי—בוודאי; תוּ—אולם; קַרְמָאנִי—פעולות; סַנְגַם—על התרועעות; תְיַקְתְוָא—יש לוותר; פְּהַלָאני—על התוצאות; צַ׳ה—ו-; קַרְתַוְיָאני—צריכים להעשות כחובה; איתי—כך; מֵא—שלי; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; נִישְׁצִ׳יתַם—מוחלט וסופי; מַתַם—דעה; אוּתְתַמַם—הטובה ביותר.

את כל המעשים הללו יש לבצע ללא התקשרות ומבלי לצפות לגמול; הו בן פְּרִיתְהָא, יש לבצעם מתוך חובה. זוהי דעתי הסופית.

ההקרבות כולן מטהרות, אלא שאין לצפות לכל גמול מביצוען. במילים אחרות, יש לזנוח את אלה שתכליתן קדמה חומרית, ולעולם לא לחדול מאלה שמטהרות את ההוויה ומרוממות למישור הרוחני. יש לעודד כל דבר שמקדם תודעת קְרִישְׁנַה. גם השְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם מורה שלא לזנוח שום פעילות שמובילה לשירות מסור לאלוהים. זו אמת המידה העליונה לדת. דְבֵקוּ של האל נכון לבצע כל פעולה, הקרבה או צדקה שמסייעת לשירותו המסור לאל.

פסוק 7

נִייַתַסְיַה תוּ סַנְנְיָאסַהּ קַרְמַנוֹ נוֹפַּפַּדְיַתֵא
מוֹהָאת תַסְיַה פַּרִיתְיָאגַס תָאמַסַהּ פַּרִיקִירְתִיתַהּ

נִייַתַסְיַה—על-פי הכתובים; תוּ—אולם; סַנְנְיָאסַהּ—פרישות; קַרְמַנַּהּ—של פעולות; נַה—לעולם לא; אוּפַּפַּדְיַתֵא—ראוי; מוֹהָאת—מאשליה; תַסְיַה—שלהם; פַּרִיתְיָאגַהּ—פרישות; תָאמַסַהּ—במידת הבערות; פַּרִיקִירְתִיתַהּ—נקראת.

את חובות הכתובים אין לזנוח לעולם. אדם שנוטש את חובותיו בגלל אשליה, הרי שפרישותו היא פרישות במידת הבערות.

עבודה שתכליתה סיפוק חומרי יש לנטוש, אך לא זו שמרוממת לפעילות רוחנית, כגון בישול והגשת מזון לאלוהים, ואחר כך, אכילתו. אדם בשלב הנזירות אינו אמור לבשל לעצמו. אולם אף שבישול שכזה אסור, בישול לאל אינו אסור. אפשר בדומה לכך, שסַנְנְיָאסִי ישיא את תלמידו, כדי לסייע להתקדמותו בתודעת קְרִישְׁנַה. מי שנמנע מפעילות כזו, שרוי במידת החושך.

פסוק 8

דוּחְקְהַם אִיתְי אֵוַה יַת קַרְמַה קָאיַה-קְלֵשַׁה-בְּהַיָאת תְיַגֵ׳ת
סַה קְרִיתְוָא רָאגַ׳סַם תְיָאגַם נַיְוַה תְיָאגַה-פְּהַלַם לַבְּהֵת

דוּחְקְהַם—גורם לסבל; אִיתְי—כך; אֵוַה—בוודאי; יַת—אשר; קַרְמַה—עבודה; קָאיַה—עבור הגוף; קְלֵשַׁה—מטרד; בְּהַיָאת—מתוך פחד; תְיַגֵ׳ת—נוטש; סַה—הוא; קְרִיתְוָא—לאחר בצעו; רָאגַ׳סַם—במידת הלהיטות; תְיָאגַם—פרישות; נַה—לא; אֵוַה—בוודאי; תְיָאגַה—של פרישות; פְּהַלַם—התוצאות; לַבְּהֵת—זוכה.

מי שזונח חובותיו בחושבו אותן לטורדניות, או מתוך חשש לאי-נוחות גופנית, הרי שפרישותו היא במידת הלהיטות. פרישות שכזו לא תרוממו לנשגב לעולם.

מי שמודע לקְרִישְׁנַה, אל-לו לחדול ולהרוויח כסף מחשש שזוהי פעילות אנוכית גוררת קַרְמַה. מי שיכול להשקיע את כספי עמלו בתודעת קְרִישְׁנַה, או שמוצא שקימה מוקדמת מסייעת לתודעת קְרִישְׁנַה שלו, אל-לו לחשוש ולזנוח את אלה במחשבה שהן טורדניות. פרישות כזו היא במידת הלהיטות, ופעילות בלהיטות סופה רק סבל. מי שפורש ברוח שכזו, לא ישיג את תוצאת הפרישות לעולם.

פסוק 9

קָארְיַם איתְי אֶוַה יַת קַרְמַה נייַתַם קְרייַתֶא ׳רְג׳וּנַה
סַנְגַם תְיַקְתְוָא פְהַלַם צַ׳יְוַה סַה תְיָאגַה סָאתְתְוִיקוֹ מַתַה

קָארְיַם—חייב להעשות; איתי—כך; אֶוַה—באמת; יַת—אשר; קַרְמַה—עבודה; נייַתַם—מוכתבת; קְרייַתֶא—מבוצעת; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה; סַנְגַם—התרועעות; תְיַקְתְוָא—נוטש; פְּהַלַם—התוצאה; צַ׳ה—ו-; אֶוַה—בוודאי; סַה—זו; תְיָאגַה—פרישות; סָאתְתְוִיקַה—במידת הטובות; מַתַה—לדעתי.

הו אַרְג׳וּנַה, מי שמבצע חובתו רק משום שיש לבצעה, מתנזר מכל חברה חומרית ואינו נקשר לפירות עמלו, הרי שפרישותו היא במידת הטובות.

זהו הלך הרוח הנכון לביצוע חובות הכתובים. אל-לו לפועל להתקשר לפירות מעשיו, ועליו גם להתנתק ממידות הטבע שחוברות לפעולה. אדם מודע לקְרִישְׁנַה שעובד למשל, במפעל, אינו מזדהה עם עבודתו, גם לא עם העובדים. הוא עובד למען קְרִישְׁנַה ומוסר את תוצאות עמלו לקְרִישְׁנַה, ומכאן שהוא פועל באופן נשגב.

פסוק 10

נַה דְוֵשְׁטְי אַקוּשַׁלַם קַרְמַה קוּשַׁלֶא נָאנוּשַׁגְ׳גַ׳תֶא
תְיָאגִי סַתְּתְוַה-סַמָאוִישְׁטוֹ מֶדְהָאוִי צְ׳הִינְנַה-סַמְּשַׁיַהּ

נַה—לעולם לא; דְוֵשְׁטִי—שונא; אַקוּשַׁלַם—הבלתי מבורכת; קַרְמַה—את העבודה; קוּשַׁלֶא—למבורך; נַה—ולא; אַנוּשַׁגְ׳גַ׳תֶא—נקשר; תְיָאגִי—הפרוש; סַתְּתְוַה—

בטובות; סַמָאוּישְׁטַהּ—שקוע; מֶדְהָאוּ—נבון; צְ׳הִינְנַה—נחתכו; סַמְשַׂיַהּ—כל ספקותיו.

הפרוש החכם אשר שרוי במידת הטובות, אינו נדחה מעבודה שלילית, גם לא נמשך לחיובית, ומשום כך פטור מכל ספקות לגבי עבודה.

אדם מודע לקְרִישְׁנַה, או מי ששרוי במידת הטובות, אינו שונא איש או דבר שמטרידים את גופו. הוא פועל במקום הנכון ובזמן הנכון, מבלי לחשוש לתוצאות שליליות עתידיות. אדם נשגב שכזה הנו החכם באדם, ומשולל כל ספקות לגבי מעשיו.

פסוק 11

נַה הִי דֵהַה-בְּהְרִיתָא שַׁקְיַם תְיַקְתוּם קַרְמָאנְי אַשֵׂשַׁתַהּ
יַס תוּ קַרְמַה-פְּהַלַה-תְיָאגִי סַה תְיָאגִיתְי אַבְּהִידְהִייַתֵא

נַה—לעולם לא; הִי—בוודאי; דֵהַה-בְּהְרִיתָא—על ידי נושא הגוף; שַׁקְיַם—אפשרי; תְיַקְתוּם—להיעזב; קַרְמָאנִי—הפעילויות; אַשֵׂשַׁתַהּ—לחלוטין; יַהּ—כל אדם אשר; תוּ—אולם; קַרְמַה—של העבודה; פְּהַלַה—מהתוצאה; תְיָאגִי—פורש; סַה—הוא; תְיָאגִי—הפרוש; איתי—כך; אַבְּהִידְהִייַתֵא—נאמר.

ישות בעלת גוף לא יכולה למעשה, להמנע כליל מפעילות. אולם מי שמוותר על פירות עמלו נקרא פרוש אמיתי.

בבְּהַגַוַד-גִיתָא נאמר שהפסקת כל פעילות אינה אפשרית. מכאן שמי שפועל למען קְרִישְׁנַה, מבלי ליהנות מפירות עמלו, ומגיש לקְרִישְׁנַה הכול, הוא הפרוש האמיתי. רבים החברים בתנועה למען תודעת קְרִישְׁנַה שעמלים ומתייגעים במשרדיהם או בבתי חרושת וכיוצא בזה, ומעניקים את שכרם לתנועה. נשמות נעלות שכאלה הן למעשה סַנְנְיָאסִים שמצויים בשלב הנזירות. מתואר כאן בבירור כיצד להתנזר מפירות העמל ומדוע ולשם מה להתנזר מאלה.

פסוק 12

אַנִישְׁטַם אִישְׁטַם מִישְׁרַם צַ׳ה תְרִי-וִידְהַם קַרְמַנַהּ פְּהַלַם
בְּהַוַתְי אַתְיָאגִינָאם פְּרֶתְיַה נַה תוּ סַנְנְיָאסִינָאם קְוַצ׳ית

אַנִישְׁטַם—מוביל לגיהנום; אישְׁטַם—מוביל לעדן; מישְׂרַם—מעורב; צַ׳ה—ו-; תְּרֵי-וידְהַם—משלושה סוגים; קַרְמַנַּה—של עבודה; פְּהַלַם—התוצאה; בְּהַוַתי—מתהווה; אַתְיָאגִינָאם—לאלה שאינם פרושים; פְּרֶתְיַה—לאחר המוות; נַה—לא; תוּ—אולם; סַנְנְיָאסינָאם—לאלו שבשלב הפרישות; קְוַצ׳ית—בכל זמן.

מי שאינו מתנזר, פוגש לאחר מותו בשלושת פירות המעשה – הרצוי, הבלתי רצוי והמעורב. בעוד שמי שבחרו בנזירות, פטורים מכל תוצאה שכזו, על הסבל וההנאה שבה.

אדם מודע לקְרִישְׁנַה, שפועל לאור יחסיו עם קְרִישְׁנַה, הוא בן-חורין תמיד, ומכאן שלא יסבול או יהנה לאחר מותו מתוצאות מעשיו.

פסוק 13

פַּנְצַ׳יתָאני מַהָא-בָּאהוֹ קָארַנָאני ניבּוֹדְהַה מֶא
סָאנְקְהְיֶא קְרִיתָאנְתֶא פְּרוֹקְתָאני סידְדְהַיֶא סַרְוַה-קַרְמַנָּאם

פַּנְצַ׳ה—חמישה; אֶתָאני—אלה; מַהָא-בָּאהוֹ—הו גיבור-חיל; קָארַנָאני—גורמים; ניבּוֹדְהַה—פשוט הבן; מֶא—ממני; סָאנְקְהְיֶא—בוֶדָאנְתַה; קְרִיתַה-אַנְתֶא—במסקנה; פְּרוֹקְתָאני—נאמר; סידְדְהַיֶא—לשלמות; סַרְוַה—כל; קַרְמַנָּאם—פעילות.

הו אַרְג׳וּנַה גיבור-חיל, על-פי הוֶדָאנְתַה, חמישה גורמים אחראים לביצועה של פעולה. למד עתה אודותם.

מאחר שכל פעולה גוררת תגובה, ניתן לשאול כיצד זה שאדם מודע לקְרִישְׁנַה אינו סובל או נהנה מתגובות לעבודתו? האל מצטט את פילוסופיית הוֶדָאנְתַה ומוכיח שזה אפשרי. הוא אומר שפעולה מורכבת מחמישה גורמים, והצלחתה תלויה בחמישה אלה כולם. סָאנְקְהְיַה זה מאגר הידע, ווֶדָאנְתַה זה מאגר הידע העליון, אשר מקובל על האָצָ׳ארְיות החשובים, לרבות שַׁנְקַרַה, ומכאן שיש לקבלו כסמכות.
השליטה הסופית מצויה בידי נשמת-העל, או כפי שנאמר בבְּהַגַוַד-גִיתָא, סַרְוַסְיַה צָ׳אהַם הְרִידי סַנְניוישְׁטַה (בג. 15.15) הוא מעסיק את הכול בפעילות מסוימת ומזכיר להם את מעשי עברם. פעולה בתודעת קְרִישְׁנַה נעשית בהנחיתו, ומכאן שאינה מניבה תגובה – בחיים אלה ובבאים.

פסוק 14

אַדְהִישְׁטְהָאנַם תַתְהָא קַרְתָא קַרַנַם צַ׳ה פְּרִיתְהַג-וִידְהַם
ויוידְהָאשׁ צַ׳ה פְּרִיתְהַק צֵ׳שְׁטָא דַיְוַם צַ׳יְוָאתְרַה פַּנְצַ׳מַם

אַדְהִישְׁטְהָאנַם—המקום; תַתְהָא—גם; קַרְתָא—העושה; קַרַנַם—מכשירים; צַ׳ה—ו-; פְּרִיתְהַק-וִידְהַם—של סוגים שונים; ויוידְהָאהּ—שונים; צַ׳ה—ו-; פְּרִיתְהַק—נפרדים; צֵ׳שְׁטָאהּ—המאמצים; דַיְוַם—העליון; צַ׳ה—ו-; אֵוַה—בוודאי; אַתְרַה—כאן; פַּנְצַ׳מַם—החמישי.

מקום הפעולה (הגוף), העושה, החושים השונים, סוגי המאמץ השונים, ובסופו של דבר נשמת-העל – אלה הם חמשת גורמי הפעולה.

המילה אַדְהִישְׁטְהָאנַם מתייחסת לגוף. הנשמה שבתוך הגוף חותרת למימוש תוצאות הפעולה ומשום כך ידועה כקַרְתָא, או "העושה". גם בשְׁרוּתִי נאמר שהנשמה היא היודע והעושה. אֵשַׁה הִי דְרַשְׁטָא סְרַשְׁטָא (פְּרַשְׁנַה אוּפַּנִישַׁד 4.9). וגם הוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה מאששת בפסוקים גְ׳נוֹ ׳תַה אֵוַה (2.3.18) וקַרְתָא שָׁאסְתְרָארְתְהַה-וַתְתְוָאת (2.3.33). החושים, שבאמצעותם פועלת הנשמה בדרכים שונות, מהווים מכשירי הפעולה. כל מעשה מלווה במאמץ כלשהו. אולם בסופו של דבר המעשים כולם תלויים ברצונו של נשמת-העל, שיושב בלב כידיד; האל הוא הסיבה העליונה. מכאן שמי שפועל בתודעת קְרִישְׁנַה, בהדרכת נשמת-העל שמצוי בלבו, רק טבעי שאינו נכבל בפעולה. מי שמודעים לקְרִישְׁנַה כליל, אינם אחראים בסופו של דבר למעשיהם, שהרי הכול תלוי ברצון העליון, בנשמת-העל, אישיות אלוה.

פסוק 15

שַׁרִירַה-וָאןְ-מַנוֹבְּהִיר יַת קַרְמַה פְּרָארַבְּהַתֵא נַרַה
נְיָאיְיַם וָא ויפַּרִיתַם וָא פַּנְצַ׳יְתֵא תַסְיַה הֵתַוַהּ

שַׁרִירַה—באמצעות הגוף; וָאק—דיבור; מַנוֹבְּהִיהּ—ומחשבה; יַת—אשר; קַרְמַה—עבודה; פְּרָארַבְּהַתֵא—מתחיל; נַרַהּ—אדם; נְיָאיְיַם—נכון; וָא—או; ויפַּרִיתַם—ההפך; וָא—או; פַּנְצַ׳ה—חמישה; אֵתֵא—כל אלה; תַסְיַה—שלה; הֵתַוַהּ—גורמים.

פעילותו של אדם בגוף, במחשבה או בדיבור – בין אם זו נכונה, ובין אם לאו – מקורה בחמישה גורמים אלה.

המילים "נכונה" ו"לא נכונה" הן רבות משמעות בפסוק זה. פעולה נכונה זו אותה פעולה שמתבצעת על-פי כללי הכתובים, ולא נכונה, זו פעולה שנוגדת את העקרונות הללו. אלא שבכל מקרה, דרושים חמישה גורמים אלה למימושה של פעולה.

פסוק 16

תַתְרַיְוַם סַתי קַרְתָארַם   אָתְמָאנַם קֶוַלַם תוּ יַהַ
פַּשְׂיַתְי אַקֶרִיתַה-בּוּדְדְהִיתְוָאן   נַה סַה פַּשְׂיַתי דוּרְמַתִיהַ

תַתְרַה—שם; אֵוַם—כך; סַתי—בהיותו כך; קַרְתָארַם—העושה; אָתְמָאנַם—עצמו; קֶוַלַם—רק; תוּ—אולם; יַהַ—כל מי ש; פַּשְׂיַתי—רואה; אַקֶרִיתַה-בּוּדְדְהִיתְוָאת—כתוצאה מחוסר תבונה; נַה—לעולם לא; סַהַ—הוא; פַּשְׂיַתי—רואה; דוּרְמַתִיהַ—שוטה.

מכאן שמי שחושב עצמו לעושה הבלעדי ומתעלם מחמשת הגורמים, אינו חכם ביותר, גם אינו רואה את הדברים כפי שהם.

אדם סכל אינו מבין שנשמת-העל יושב כידיד בתוכו ומנחה את מעשיו. ארבעה גורמים – המקום, הפועל, המאמץ והחושים – הם אמנם חומריים, אלא שהסיבה העליונה היא אישיות אלוה. מכאן שלא די להבין את ארבעת הגורמים החומריים; חשוב גם להבין את הסיבה העליונה והראשית. מי שלא רואה את העליון, חושב את עצמו לעושה.

פסוק 17

יַסְיַה נָאהַנְקֶרִיתוֹ בְּהָאווֹ   בּוּדְדְהִיר יַסְיַה נַה לִיפְּיַתֵא
הַתְוָאפִּי סַה אִימָאל לוֹקָאן   נַה הַנְתי נַה נִיבַּדְהְיַתֵא

יַסְיַה—אדם שיש לו; נַה—לעולם לא; אַהַנְקֶרִיתַהַ—של עצמי כוזב; בְּהָאוַהַ—טבע; בּוּדְדְהִיהַ—תבונה; יַסְיַה—אדם שיש לו; נַה—לעולם לא; לִיפְּיַתֵא—קשור; הַתְוָא—הורג; אַפִּי—אפילו; סַהַ—הוא; אִימָאן—הזה; לוֹקָאן—את העולם; נַה—לעולם לא; הַנְתי—הורג; נַה—לעולם לא; נִיבַּדְהְיַתֵא—מסתבך.

מי שאינו מונע על-ידי עצמי כוזב ותבונתו אינה סבוכה, גם בהורגו אדם בעולם זה, אינו הורג; גם אינו נכבל במעשיו.

האל מסביר בפסוק זה שרצונו של אַרְג׳וּנַה להימנע מקרב מקורו בתפיסת זהות כוזבת. אַרְג׳וּנַה חשב עצמו לעושה הפעולה, מבלי להתחשב באישור העליון שמבפנים ומבחוץ. מבלי לדעת אודות אישור שכזה, מדוע לפעול? בעוד שמי שמכיר את כלי העבודה, את עצמו כפועל, ואת אלוהים כמאשר העליון, הרי שמעשיו כולם מושלמים. אדם שכזה אינו שרוי באשליה לעולם. פעילות ואחריות אישית מקורם בעצמי כוזב ובאי-דתיות, או בחוסר תודעת קְרִישְׁנַה. מי שפועל בתודעת קְרִישְׁנַה, בהנחייתו של נשמת-העל, או אישיות אלוה, גם בהורגו, אינו הורג. גם אינו נתון לתגובותיו של הרג שכזה. חייל שהורג לפקודתו של קצין גבוה, אינו מועמד לדין, בעוד שאם יהרוג מתוך מניעים אישיים, יישפט על מעשיו.

פסוק 18

ג׳ְנָאנַם ג׳ְנֵיַם פַּרִיג׳ְנָאתָא תְרִי-וִידְהָא קַרְמַה-צ׳וֹדַנָא
קַרַנַם קַרְמַה קַרְתֶתִי תְרִי-וִידְהַה קַרְמַה-סַנְגְרַהַה

ג׳ְנָאנַם—ידע; ג׳ְנֵיַם—מטרת הידע; פַּרִיג׳ְנָאתָא—היודע; תְרִי-וִידְהָא—משלושה סוגים; קַרְמַה—של עבודה; צ׳וֹדַנָא—המניע; קַרַנַם—החושים; קַרְמַה—העבודה; קַרְתָא—המבצע; איתי—כך; תְרִי-וִידְהַה—משלושה סוגים; קַרְמַה—של עבודה; סַנְגְרַהַה—המצבור.

ידע, מושא הידע והיודע – אלה שלושת הגורמים לפעולה; החושים, העבודה והעושה הם שלושת מרכיביה.

ישנם שלושה מניעים לפעולותינו היומיומיות: ידע, מושא הידע והיודע. כלי העבודה, העבודה עצמה והעובד – אלה נחשבים למרכיבי הפעולה. מעשהו של כל אדם מושתת על גורמים אלה. לפני פעולה ישנו דחף כלשהו, שנקרא השראה. כל החלטה שלפני תחילת העבודה מהווה צורה סמויה של עבודה. או אז מתממשת העבודה בפעולה. אם כן, התהליכים הנפשיים – חשיבה רגש ורצון – באים ראשונים ונקראים דחף. השראה לפעולה שמקורה בכתבי הקודש זהה לזו שמקורה במורה הרוחני. וכאשר קיימת השראה וישנו מבצע, מתממשת הפעולה בסיועם של החושים, לרבות המֶחשָב, שמהווה מרכזם של החושים כולם. כל מרכיבי הפעולה הללו נקראים יחדיו כלל הפעולה.

פסוק 19

גְ׳נָאנַם קַרְמַה צַ׳ה קַרְתָא צַ׳ה תְרִידְהַיְוַה גוּנַה-בְּהֶדַתַה
פְּרוֹצְ׳יַתֶא גוּנַה-סַנְקְהְיָאנֶא יַתְהָאוַץ׳ צְ׳הְרִינוּ תָאנִי אַפִּי

גְ׳נָאנַם—ידע; קַרְמַה—עבודה; צַ׳ה—ו-; קַרְתָא—מבצע הפעולה; צַ׳ה—ו-; תְרִידְהָא—משלושה סוגים; אֱוַה—בוודאי; גוּנַה-בְּהֶדַתַה—בהתאם למידות השונות של הטבע החומרי; פְּרוֹצְ׳יַתֶא—נאמר עליהם; גוּנַה-סַנְקְהְיָאנֶא—בהתאם למידות השונות; יַתְהָא-וַת—כפי שהם; שְׁרִינוּ—שְׁמע; תָאנִי—אותם כולם; אַפִּי—גם.

ידע, פעולה ומבצע הפעולה – אלה נחלקים לשלושה סוגים בהתאם לשלוש מידות הטבע החומרי. שמע עתה אודותם.

הפרק הארבעה-עשר פירט והסביר את שלוש המידות החומריות. נאמר שם שמידת הטובות מאירה, מידת הלהיטות היא חומרנית, ומידת הבערות מעודדת לעצלות ואי-פעולה. מכל מקום, המידות החומריות כולן כובלות, ואינן מקור לגאולה. אפילו מידת הטובות מתנה לעולם זה. הפרק השבעה-עשר תיאר את סוגי הסגידה השונים, שבהתאם לאנשים השונים, שמושפעים מן המידות השונות. עתה מבקש האל לספר אודות סוגי הידע השונים, סוגי המבצעים וסוגי העבודה, שעל-פי מידות הטבע השונות.

פסוק 20

סַרְוַה-בְּהֻוּתֶשׁוּ יֶנֵיקַם בְּהָאוַם אַוְיַים אִיקְשַׁתֶא
אַוִיבְּהַקְתַם וִיבְּהַקְתֶשׁוּ תַג׳ גְ׳נָאנַם וִידְדְהִי סָאתְתְוִיקַם

סַרְוַה-בְּהֻוּתֶשׁוּ—בכל ישויות החיים; יֶנֵה—שבאמצעותו; אֱקַם—אחד; בְּהָאוַם—מצב; אַוְיַים—בלתי נכחד; אִיקְשַׁתֶא—אדם רואה; אַוִיבְּהַקְתַם—בלתי נחלק; וִיבְּהַקְתֶשׁוּ—באינספור הנחלקים; תַת—אותו; גְ׳נָאנַם—ידע; וִידְדְהִי—דע; סָאתְתְוִיקַם—במידת הטובות.

דע כי אותו ידע שבאמצעותו רואים את הטבע הרוחני האחד והבלתי נחלק שבכל ישויות החיים, אף שאלה נחלקות לצורות לאינספור, הוא ידע במידת הטובות.

מי שרואה אותה נשמה רוחנית בכל ישויות החיים – בין אם באל-למחצה ובין אם באדם, בחיה, בציפור, ביצור מים או בצמח – ניחן בידע במידת הטובות.

אותה נשמה רוחנית מצויה בכל ישויות החיים, אף שהן ניחנות בצורות גוף שונות על-פי מעשי עברן. הפרק השביעי מתאר שגילוי כוח החיות שבכל גוף מקורו בטבעו העילי של האל. ראייה במידת הטובות פירושה לראות את הטבע העילי, או כוח החיות, שבכל גוף. הגוף נכחד, בעוד שאון חיים זה אינו מתכלה. ההבדלים קיימים במישור הגופני; צורות הקיום החומרי שבחיים המותנים הן רבות מאוד, ומשום כך נראה כוח החיות כמו נחלק. ידע בלתי אישי שכזה מהווה היבט מסוים של הגשמה עצמית.

פסוק 21

פְּרִיתְהַקְתְוֵנַה תוּ יַג׳ גְ׳נָאנַם   נָאנָא-בְּהָאוָאן פְּרִיתְהַג-וידְהָאן
וֵתְתִי סַרְוֵשׁוּ בְּהֻוּתֵשׁוּ   תַג׳ גְ׳נָאנַם וידְהִי רָאגַ׳סַם

פְּרִיתְהַקְתְוֵנַה—עקב חלוקה; תוּ—אולם; יַת—אשר; גְ׳נָאנַם—ידע; נָאנָא-בְּהָאוָאן—מצבים מגוונים; פְּרִיתְהַק-וידְהָאן—שונים; וֵתְתִי—יודע; סַרְוֵשׁוּ—בכל; בְּהֻוּתֵשׁוּ—ישויות החיים; תַת—זה; גְ׳נָאנַם—ידע; וידְהִי—עליך לדעת; רָאגַ׳סַם—במונחים של להיטות.

דע כי ידע שמבחין בסוגים שונים של ישויות חיים על-פי גופיהן השונים הוא במידת הלהיטות.

ידע במידת הלהיטות מזהה את הגוף החומרי עם ישות החיים, ומסקנתו היא שעם כליונו של הגוף נכחדת גם התודעה. על-פי הידע הזה, הגופים שונים זה מזה בגלל תודעתם השונה, ואין נשמה נפרדת שמהווה מקור התודעה. הגוף בעצמו הוא הנשמה, ואין נשמה נבדלת ממנו. מכאן שתודעה היא זמנית ובת חלוף. תפיסה אחרת גורסת שאין נשמות ייחודיות, אלא נשמה אחת שורה בכול ומלאה בידע, והגוף הוא גילוי זמני של בערות. ישנה גם תפיסה שהגוף משולל כל נשמה, ייחודית או עליונה. התפיסות הללו כולן מקורן במידת הלהיטות.

פסוק 22

יַת תוּ קְרִיתְסְנַה-וַד אֵקַסְמִין   קָארְיֵא סַקְתַם אַהַיְתוּקַם
אַתַתְתְוָארְתְהַה-וַד אַלְפַּם צַ׳ה   תַת תָאמַסַם אוּדָאהְרִיתַם

יַת—זה אשר; תוּ—אולם; קְרִיתְסְנַה-וַת—ככול מכול; אֶקַסְמִין—אחת; קָארְיֶא—לעבודה; סַקְתַם—קשור; אַהַיְתוּקַם—ללא סיבה; אַתַתְתְוַה-אַרְתְהַה-וַת—מבלי לדעת את המציאות; אַלְפַּם—מאוד זעום; צַ'ה—ו-; תַת—זה; תָאמַסַם—במידת החשיכה; אוּדָאהְרִיתַם—נאמר שהנו.

ואותו ידע שקושר לסוג פעולה אחד ויחיד, כאילו אין דבר מלבדו, מבלי לדעת את האמת, והנו זעום ביותר, נקרא ידע במידת החושך.

"הידע" של האדם הפשוט שרוי תמיד בחושך או בבערות, שהרי ישויות החיים שבחיים המותנים כולן נולדות במידת הבערות. ללא סיועם של בני סמכא או כללי הכתובים, נשאר הידע מוגבל לגוף. אדם בעל ידע כזה אינו מעוניין לפעול על-פי הכתובים. עבורו אלוהים זה כסף, וידע פירושו סיפוק צרכי הגוף. ידע שכזה משולל כל מושג לגבי האמת המוחלטת, וזהה בעיקרו לזה של חיות; כלומר, ידע אודות אכילה, שינה, התגוננות והתרבות. זה מתואר כאן כתוצר מידת החושך. במילים אחרות, ידע שדן בנשמה הרוחנית שמעבר לגוף החומרי נקרא ידע במידת הטובות, ידע שמייצר את התורות והתפיסות השונות שמבוססות על הגיון ארצי ושכלתנות הוא ידע במידת הלהיטות, וידע שדואג רק לנוחות הגוף נקרא ידע במידת הבערות.

פסוק 23

נִייַתַם סַנְגַה-רַהִיתַם אַרָאגַה-דְוֶשַׁתַהּ קְרִיתַם
אַפְּהַלַה-פְּרֶפְּסוּנָא קַרְמַה יַת תַת סָאתְתְוִיקַם אוּצְ'יַתֶא

נִייַתַם—מוּוסתת; סַנְגַה-רַהִיתַם—ללא התקשרות; אַרָאגַה-דְוֶשַׁתַהּ—ללא משיכה או דחייה; קְרִיתַם—נעשית; אַפְּהַלַה-פְּרֶפְּסוּנָא—על-ידי אדם משולל רצון לתוצאות נושאות-פרי; קַרְמַה—פעולה; יַת—אשר; תַת—זו; סָאתְתְוִיקַם—במידת הטובות; אוּצְ'יַתֶא—נקראת.

פעולה סדירה ומווסתת, שמתבצעת ללא התקשרות, גם ללא משיכה או דחייה, וללא ציפייה לטובת הנאה, נקראת פעולה במידת הטובות.

פעילות במידת הטובות היא אותה פעילות שמתבצעת באופן סדיר – כמומלץ בכתובים בהתאם לשלבים ולמעמדות החברתיים השונים – ללא התקשרות או תחושת קניין, גם ללא משיכה או דחייה. זו פעילות שמתבצעת בתודעת קְרִישְׁנַה למען סיפוקו של העליון, מבלי לבקש אחר סיפוק או עינוג עצמי.

פסוק 24

יַת תוּ קָאמֶפְּסוּנָא קַרְמַה סָאהַנְקָארֵנַּה וָא פּוּנַהּ
קְרייַתְא בַּהוּלָאיָאסַּם תַּד רָאגַ׳סַם אוּדָאהְרִיתַם

יַת—זה אשר; תוּ—אולם; קָאמַה-אִיפְּסוּנָא—על-ידי אדם המשתוקק לפרי עבודתו; קַרְמַה—עבודה; סַה-אַהַנְקָארַנַּה—עם עצמי כוזב; וָא—או; פּוּנַהּ—שוב; קְריַיתְא—מבוצעת; בַּהוּלַה-אָיָאסַם—בעמל רב; תַת—זו; רָאגַ׳סַם—במידת הלהיטות; אוּדָאהְרִיתַם—נאמר שהנה.

לעומת זאת, פעולה שכרוכה במאמץ רב ותכליתה השבעת התשוקות, שמתבצעת מתוך הכרה עצמית כוזבת – זו נקראת פעולה במידת הלהיטות.

פסוק 25

אַנוּבַּנְדְהַם קְשַׁיַם הִימְסָאם אַנַפֵּקְשְׁיַה צַ׳ה פּוּרוּשַׁם
מוֹהָאד אָרַבְּהְיַתְא קַרְמַה יַת תַת תָאמַסַם אוּצְ׳יַתְא

אַנוּבַּנְדְהַם—של שעבוד עתידי; קְשַׁיַם—הרס; הִימְסָאם—ומצוקה לאחרים; אַנַפֵּקְשְׁיַה—מבלי לשקול את התוצאות; צַ׳ה—ו-; פּוּרוּשַׁם—נותן גושפנקא לעצמו; מוֹהָאת—מתוך אשליה; אָרַבְּהְיַתְא—מתחילה; קַרְמַה—עבודה; יַת—אשר; תַת—זו; תָאמַסַם—במידת הבערות; אוּצְ׳יַתְא—נאמר שהיא.

פעולה שמתבצעת מתוך אשליה והתעלמות מכללי הכתובים, מבלי להתחשב בשעבוד שתגרור או באלימות או במצוקה שתגרום לזולת – זו נחשבת לפעולה במידת הבערות.

אדם נאלץ לתת דין וחשבון על מעשיו כולם, בין אם למדינה, בין אם לנציגי אלוהים שנקראים יַמַדוּתוֹת. מעשה בלתי אחראי הוא הורסני, שהרי הוא מפר את כללי הכתובים. מעשה כזה נובע משיקולים אנוכיים, ומלווה לרוב באלימות ובסבל לישויות חיים אחרות. זהו ביטוי לאשליה, ומעשים אשלייתיים שכאלה כולם מקורם במידת הבערות.

פסוק 26

מוּקְתַה-סַנְגוֹ ׳נַהַם-וָאדִי דְהְרִיתְי-אוּתְסָאהַה-סַמַנְוִיתַהּ
סִידְּהְי-אַסִידְּהְיוֹר נִירְוִיקָארַהּ קַרְתָא סָאתְתְוִיקַה אוּצְ׳יַתְא

מוּקְתַה-סַנְגַהּ—משוחרר מכל התרועעות חומרית; אַנַהַם-וָאדִי—ללא עצמי כוזב; דְהְרִיתִי—בנחישות; אוּתְסָאהַה—והתלהבות עזה; סַמַנְוִיתַהּ—מלא; סִידְדְהִי—בשלמות; אַסִידְדְהִיוֹהּ—וכשלון; נִירְוִיקָארַהּ—ללא שינוי; קַרְתָא—פועל; סָאתְוִיקַהּ—במידת הטובות; אוּצְ׳יַתֵא—נאמר שהוא.

מי שמבצע חובתו ללא התרועעות עם מידות הטבע החומרי, ללא עצמי כוזב, מתוך התמדה והתלהבות, ובשוויון נפש להצלחה וכישלון – נחשב לפועל במידת הטובות.

אדם מודע לקְרִישְנַה נשגב למידות החומריות. הוא אינו שואף להתענג על תוצאות עמלו, שהרי השתחרר מעצמי כוזב ומגאווה. ואף על פי כן הוא נלהב להשלים את פועלו, גם אינו חושש מן המצוקה הכרוכה בזה; הוא נלהב תמיד. הוא שווה נפש להצלחה או כישלון, ושווה ביחסו לשמחה וצער. פועל שכזה שרוי במידת הטובות.

פסוק 27

רָאגִי קַרְמַה-פְּהַלַה-פְּרֵפְּסוּר לוּבְּדְהוֹ הִימְסָאתְמַקוֹ ׳שוּצ׳יַה
הַרְשַה-שוֹקָאנְוִיתַה קַרְתָא רָאגַ׳סַה פַּרִיקִירְתִיתַהּ

רָאגִי—מאוד קשור; קַרְמַה-פְּהַלַה—פירות העבודה; פְּרֵפְּסוּהּ—משתוקק; לוּבְּדְהַהּ—רודף בצע; הִימְסָא-אָתְמַקַהּ—תמיד מקנא; אַשוּצ׳יַה—לא נקי; הַרְשַה-שוֹקַה-אַנְוִיתַהּ—מושפע משמחה וצער; קַרְתָא—פועל כזה; רָאגַ׳סַהּ—במידת הלהיטות; פַּרִיקִירְתִיתַהּ—ידוע כ-.

מי שנקשר לעבודה ולפירותיה, ומבקש ליהנות מפירות אלה, והנו חמדן, צר עין, טמא לב ומושפע משמחה וצער – פועל שכזה הוא במידת הלהיטות.

מי שקשור מדי לחומרנות, או לנכסים, בית, אשה וילדים, נצמד מדי לסוג עבודה אחד או לתוצאות עמלו. הוא טורח כולו לשפר את נוחותו החומרית בעולם זה, מבלי לחפש אחר התעלות רוחנית. לרוב, הוא גם חמדן מאוד וחושב שהישגיו כולם נצחיים ולא יאבדו לעולם. הוא מאופיין גם בצרוּת עין, ונכון לעשות הכול למען עינוג חושים. אדם כזה גם אינו נקי ואינו בוחל במשלח יד בלתי כשר למחייתו. הצלחה בעבודה ממלאת אותו שמחה, וכשלון ממלא אותו יאוש. אלה תכונותיו של הפועל במידת הלהיטות.

פסוק 28

אַיוּקְתַהּ פְּרָאקְרִיתַהּ סְתַבְּדְהַהּ שַׂטְהוֹ נַיְשְׁקְרִיתִיקוֹ ׳לַסַהּ
וישָׁאדִי דִירְגְהַה-סֻוּתְרִי צַ׳ה קַרְתָא תָאמַסַה אוּצְ׳יַתֵא

אַיוּקְתַהּ—ללא התייחסות להוראות הכתובים; פְּרָאקְרִיתַהּ—חומרני; סְתַבְּדְהַהּ—עיקש; שַׂטְהַהּ—רמאי; נַיְשְׁקְרִיתִיקַהּ—מומחה בהעלבת אחרים; אַלַסַהּ—עצל; וישָׁאדִי—ממורמר; דִירְגְהַה-סֻוּתְרִי—דוחה הכל מהיום למחר; צַ׳ה—ו-; קַרְתָא—פועל; תָאמַסַה—במידת הבערות; אוּצְ׳יַתֵא—נאמר שהוא.

מי שמעשיו כולם נוגדים את כללי הכתובים, והנו חומרני, עיקש, רמאי ומומחה בפגיעה בזולת, כמו גם עצל וממורמר תמיד, ודוחה הכול מהיום למחר – נאמר שהנו פועל במידת הבערות.

הכתובים מורים על עבודה שראוי לבצע ועל זו שאין לבצע, מכל מקום, מי שמתעלמים מכלליהם בוחרים בפעילות אסורה. אלה ברובם הם חומרניים, שפועלים על-פי מידות הטבע ולא על-פי הכתובים. אלה גם אינם אדיבים ביותר ונוטים לרמות ולפגוע בזולתם. הם גם עצלים ואינם מבצעים את חובותיהם כראוי ודוחים אותן לאחר כך, ומשום כך נראים ממורמרים תמיד. הם דוחים הכול; עבודה של שעה הם יימשכו על שנים. עובדים שכאלה שרויים במידת הבערות.

פסוק 29

בּוּדְדְהֵר בְּהֵדַם דְהְרִיתֵשׁ צַ׳יְוַה גוּנַתַס תְרִי-וִידְהַם שְׂרִינוּ
פְּרוֹצְ׳יַמָאנַם אַשֵׂשֵׁנַה פְּרִיתְהַקְתְוֵנַה דְהַנַנְגַ׳יַה

בּוּדְדְהֵה—של תבונה; בְּהֵדַם—ההבדלים; דְהְרִיתֵה—של יציבות; צַ׳ה—ו-; אֵוַה—בוודאי; גוּנַתַה—על-ידי מידות הטבע החומרי; תְרִי-וִידְהַם—משלושה סוגים; שְׂרִינוּ—האזן; פְּרוֹצְ׳יַמָאנַם—כמתואר על-ידי; אַשֵׂשֵׁנַה—בפירוט; פְּרִיתְהַקְתְוֵנַה—באופן שונה; דְהַנַם-גַ׳יַה—הו כובש העושר.

הו כובש העושר, האזן עתה לפירוט סוגי ההבנה וההחלטיות בהתאם לשלוש מידות הטבע החומרי.

האל הסביר ידע, מושא הידע והיודע, על שלושת סוגיהם, בהתאם למידות הטבע, ועתה הוא מסביר באותו אופן את תבונתו והחלטיותו של הפועל.

פסוק 30

פְּרַוְרִיתְתִים צַ'ה נִיוְרִיתְתִים צַ'ה   קָארְיָאקָארְיֵא בְּהַיָאבְּהַיֵא
בַּנְדְהַם מוֹקְשַׁם צַ'ה יָא וֵתְתִי   בּוּדְדְהִיהּ סָא פָּארְתְהַ סָאתְתְוִיקִי

פְּרַוְרִיתְתִים—לעשות; צַ'ה—ו-; נִיוְרִיתְתִים—לא לעשות; צַ'ה—ו-; קָארְיַה—מה שצריך לעשות; אַקָארְיֵא—ומה שלא צריך לעשות; בְּהַיַה—פחד; אַבְּהַיֵא—ואי-פחד; בַּנְדְהַם—שעבוד; מוֹקְשַׁם—חופש; צַ'ה—ו-; יָא—זה אשר; וֵתְתִי—יודעת; בּוּדְדְהִיהּ—הבנה; סָא—זו; פָּארְתְהַ—הו בן פְּרִיתְהָא; סָאתְתְוִיקִי—במידת הטובות.

הו בן פְּרִיתְהָא, אותה הבנה שמורה מה מותר לעשות ומה אסור, ממה לחשוש וממה לא, מה כובל ומה משחרר – זוהי הבנה במידת הטובות.

פעילות שמבוססת על כללי הכתובים נקראת פְּרַוְרִיתְתִי, או פעולה שראוי לבצע, ואין לבצע כל פעולה אחרת. מי שאינו מכיר את הוראות הכתובים מסתבך בפעולות ותגובות הפעולה. מכאן שהבנה שמבוססת על כוח הבחנה ותבונה היא במידת הטובות.

פסוק 31

יַיָא דְהַרְמַם אַדְהַרְמַם צַ'ה   קָארְיַם צָ'אקָארְיַם אֵוַה צַ'ה
אַיַתְהָאוַת פְּרַגָ'אנָאתִי   בּוּדְדְהִיהּ סָא פָּארְתְהַ רָאגַ'סִי

יַיָא—שבאמצעותה; דְהַרְמַם—עקרונות הדת; אַדְהַרְמַם—כפירה; צַ'ה—ו-; קָארְיַם—מה שיש לבצע; צַ'ה—ו-; אַקָארְיַם—מה שאסור לבצע; אֵוַה—בוודאי; צַ'ה—ו-; אַיַתְהָא-וַת—בחוסר שלמות; פְּרַגָ'אנָאתִי—יודע; בּוּדְדְהִיהּ—תבונה; סָא—זו; פָּארְתְהַ—הו בן פְּרִיתְהָא; רָאגַ'סִי—במידת הלהיטות.

הו בן פְּרִיתְהָא, הבנה שאינה מבדילה בין דת לכפירה, ובין מעשה מותר לאסור, הנה במידת הלהיטות.

פסוק 32

אַדְהַרְמַם דְהַרְמַם איתי יָא   מַנְיַתֵא תַמַסָאוְרִיתָא
סַרְוָארְתְהָאן וִיפַּרִיתָאמְשׁ צַ'ה   בּוּדְדְהִיהּ סָא פָּארְתְהַ תָאמַסִי

אַדְהַרְמַם—אי-דתיות; דְהַרְמַם—דת; איתי—כך; יָא—אשר; מַנְיַתֵא—חושבת; תַמַסָא—על-ידי האשליה; אָוְרִיתָא—מכוסה; סַרְוַה-אַרְתְהָאן—כל הדברים; ויפַּרִיתָאן—בכיוון לא נכון; צַ׳ה—ו-; בּוּדְדְהִיהּ—תבונה; סָא—זו; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; תָאמַסִי—במידת הבערות.

הבנה, שבתעתועי האשליה רואה בכפירה דת ובדת כפירה, וחותרת תמיד בכיוון הלא נכון, הו פָּארְתְהַה, זו הנה במידת הבערות.

תבונה במידת הבערות פועלת תמיד בכיוון ההפוך. זו בוחרת בדת שאינה דת אמת, ודוחה את האמיתית. אדם נבער חושב נשמות דגולות לאנשים רגילים וחושב אדם רגיל לנשמה דגולה. אמת אלה חושבים לשקר, ושקר לאמת, ובוחרים תמיד בנתיב הלא נכון; מכאן שתבונתם היא במידת הבערות.

פסוק 33

דְהְרִיתְיָא יַיָא דְהָארַיַתֵא מַנַהּ-פְּרָאנֵנְדְרִייַה-קְרִייָאהּ
יוֹגֵנָאוְיַבְּהִיצָ׳ארִינְּיָא דְהְרִיתִיהּ סָא פָּארְתְהַה סָאתְתְוִיקִי

דְהְרִיתְיָא—החלטיות; יַיָא—שבאמצעותה; דְהָארַיַתֵא—האדם מקיים; מַנַהּ—של המֶחשָב; פְּרָאנַה—חיים; אינְדְרִייַה—והחושים; קְרִייָאהּ—את הפעולות; יוֹגֵנַה—על-ידי תרגול יוגה; אַוְיַבְּהִיצָ׳ארִינְּיָא—בלתי פוסק; דְהְרִיתִיהּ—החלטיות; סָא—זו; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; סָאתְתְוִיקִי—במידת הטובות.

הו בן פְּרִיתְהָא, החלטיות איתנה ובלתי מעורערת, שנתמכת ביציבות שמקורה בתירגול יוגה, ושולטת בפעילות המֶחשָב, החיים והחושים, היא החלטיות במידת הטובות.

יוגה היא אמצעי להבין את הנשמה העליונה. מי שמודע לקְרִישְׁנַה ממקד ביציבות ובהחלטיות את מֶחשָבו, חייו וחושיו בעליון, בנשמה העליונה. החלטיות שכזו היא במידת הטובות. המילה אַוְיַבְּהִיצָ׳ארִינְּיָא הנה רבת משמעות. זו מורה שמי שפועל בתודעת קְרִישְׁנַה אינו סוטה לפעילות אחרת לעולם.

פסוק 34

יַיָא תוּ דְהַרְמַה-קָאמָארְתְהָאן דְהְרִיתְיָא דְהָארַיַתֵא ׳רְג׳וּנַה
פְּרַסַנְגֵנַה פְּהַלָאקָאנְקְשִׁי דְהְרִיתִיהּ סָא פָּארְתְהַה רָאגַ׳סִי

יַיָא—שבאמצעותה; תוּ—אולם; דְהַרְמַה—דתיות; קָאמַה—עינוג חושים; אַרְתְהָאן—והתפתחות כלכלית; דְהְרִיתְיָא—על-ידי החלטיות; דְהָארַיַתֶא—אדם מקיים; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה; פְּרַסַנְגֶנַה—בגלל קשר; פְּהַלַה-אָקָאנְקְשִׁי—משתוקק לתוצאות נושאות-פרי; דְהְרִיתִיהּ—החלטיות; סָא—זו; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; רָאגַ׳סִי—במידת הלהיטות.

הו אַרְג׳וּנַה, אולם החלטיות שמקורה בהתקשרות לפירותיהם של דת, פיתוח כלכלי ועינוג חושים היא מטבע הלהיטות.

מי שמתאווה תמיד לפירותיה של פעילותו הדתית או הכלכלית, ועינוג חושים מהווה משאת נפשו היחידה, מעסיק את מֶחשָבו, חייו וחושיו לצורך זה בלבד, ושרוי במידת הלהיטות.

פסוק 35

יַיָא סְוַפְּנַם בְּהַיַם שׁוֹקַם וִישָׁאדַם מַדַם אֵוַה צַ׳ה
נַה וִימוּנְצַ׳תִי דוּרְמֵדְהָא דְהְרִיתִיהּ סָא פָּארְתְהַה תָאמַסִי

יַיָא—שבאמצעותה; סְוַפְּנַם—חלימה; בְּהַיַם—פחד; שׁוֹקַם—צער; וִישָׁאדַם—עגמומיות; מַדַם—אשליה; אֵוַה—בוודאי; צַ׳ה—ו-; נַה—לעולם לא; וִימוּנְצַ׳תִי—האדם נוטש; דוּרְמֵדְהָא—חסרת תבונה; דְהְרִיתִיהּ—החלטיות; סָא—זה; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא; תָאמַסִי—במידת הבערות.

ואותה החלטיות שאינה חורגת מעבר לחלומות, פחד, יאוש, מרמור ואשליה – החלטיות נבערת שכזו, הו בן פְּרִיתְהָא, היא במידת החושך.

אין להסיק מכך שאדם במידת הטובות אינו חולם. "חלומות" פירושם כאן שינה יתרה. חלימה ישנה במידות כולן – טובות, להיטות ובערות – כיוון שזו פעילות טבעית. מכל מקום, מי שאינם מסוגלים לגבור על שינה יתרה, כמו גם על הגאווה שכרוכה בהתענגות על מושאים חומריים – אלה חולמים תמיד להשתלט על העולם, ומאחר שמֶחשָבם, חייהם וחושיהם מועסקים בזה, הרי שהחלטיותם נחשבת במידת הבערות.

פסוק 36

סוּקְהַם תְו אִידָאנִים תְרִי-וִידְהַם שְׁרִינוּ מֵא בְּהַרַתַרְשַׁבְּהַה
אַבְּהְיָאסָאד רַמַתֶא יַתְרַה דוּהְקְהָאנְתַם צַ׳ה נִיגַצְ׳צְ׳הַתִי

סוּקְהַם—אושר; תוּ—אולם; אידָאנִים—עתה; תְרי-וידְהַם—משלושה סוגים; שְׁרִינוּ—שמע; מֵא—ממני; בְּהַרַתַה-וּישַׁבְּהַה—הו הטוב בבְּהָארַתים; אַבְּהְיָאסָאת—תוך חזרה; רַמַתֵא—נהנית; יַתְרַה—היכן; דוּקְקְהַה—של מצוקה; אַנְתַם—הסוף; צַ׳ה—ו-; ניגַצְ׳צְ׳הַתי—משיגה.

הו הטוב בבְּהָארַתים, שמע נא עתה אודות שלושת סוגי האושר שמהם נהנית הנשמה המותנית, ובאמצעותם מגיעה לעיתים לקץ כל המצוקות.

הנשמה המותנית שבה ומנסה ליהנות עוד ועוד מאושר חומרי, וכמו לועסת את הלעוס. אולם לעיתים, במהלך נסיונותיה, זו מתרועעת עם נשמה דגולה ונגאלת מן השעבוד החומרי. במילים אחרות, עינוג חושים כזה או אחר מהווה עיסוקה התמידי של הנשמה המותנית. אולם לעיתים זו נגאלת מאושר לכאורה שכזה. זאת כאשר היא מבינה, בזכותה של חברה טובה, שהיא בסך הכול שבה וחוזרת על אותו דבר. או אז היא נעורה לתודעתה האמיתית – תודעת קְרִישְׁנַה.

פסוק 37

יַת תַד אַגְרֵא וישַׁם איוַה   פַּרינָאמֵא ׳מְרִיתוֹפַּמַם
תַת סוּקְהַם סָאתְתְויקַם פְּרוֹקְתַם   אָתְמַה-בוּדְדְהי-פְּרַסָאדַה-גַ׳ם

יַת—זה אשר; תַת—זה; אַגְרֵא—בתחילה; וישַׁם איוַה—כרעל; פַּרינָאמֵא—בסוף; אַמְרִיתַה—נקטר; אוּפַּמַם—מושווה ל-; תַת—זה; סוּקְהַם—אושר; סָאתְתְויקַם—במידת הטובות; פְּרוֹקְתַם—נאמר עליו; אָתְמַה—עצמי; בוּדְדְהי—של בינה; פְּרַסָאדַה-גַ׳ם—נובע משביעות רצון.

זה שבראשיתו כמו רעל אולם באחריתו מתוק כנקטר, ומעורר להגשמה עצמית, נאמר שהנו אושר במידת הטובות.

תהליך ההגשמה העצמית כרוך בכללים רבים לשליטה במֶחשָׁב ובחושים ולמיקוד המחשבה בעצמי. כללים אלה מסובכים כלשהו, ומרים כמו רעל. אולם מי שמצליח לקיימם, ומתעלה למישור הנשגב, לוגם אז את הנקטר האמיתי, ונהנה מחייו.

פסוק 38

וישַׁיֵנְדְרִייַה-סַמְיוֹגָאד   יַת תַד אַגְרֵא ׳מְרִיתוֹפַּמַם
פַּרינָאמֵא וישַׁם איוַה   תַת סוּקְהַם רָאגַ׳סַם סְמְרִיתַם

וישַׁיַה—של מושאי החושים; אינְדְרייַה—והחושים; סַמְיוֹגָאת—מהצירוף; יַת—אשר; תַת—זה; אַגְרֶא—בהתחלה; אַמְרִיתַה-אוּפַּמַם—ממש כנקטר; פַּרִינָאמֶא—בסוף; וִישַׁם אִיוַה—כמו רעל; תַת—זה; סוּקְהַם—אושר; רָאגַ׳סַם—במידת הלהיטות; סְמְרִיתַם—נחשב.

אושר שנובע ממגע החושים עם מושאיהם, ונראה בראשיתו כמו נקטר, אולם באחריתו כמו רעל, נאמר שהוא מטבע הלהיטות.

עלם ועלמה נפגשים, והחושים דוחפים אז את הגבר להביט באשה, לגעת בה, ולקיים עמה יחסי מין. בתחילה זה אמנם מענג מאוד את החושים, אלא שבסוף, או לאחר זמן כלשהו, זה כמו רעל. הם נפרדים או מתגרשים, וזה כרוך בכאב וצער רב, וכו׳. אושר שכזה הוא במידת הלהיטות. אושר שנובע ממגעם של החושים עם מושאיהם גורם תמיד למצוקה, ומכאן שיש להימנע ממנו בכל מחיר.

פסוק 39

יַד אַגְרֶא צָ׳אנוּבַּנְדְהֶא צַ׳ה   סוּקְהַם מוֹהַנַם אָתְמַנַהּ
נִידְרָאלַסְיַה-פְּרַמָאדוֹתְתְהַם   תַת תָאמַסַם אוּדָאהְרִיתַם

יַת—זה אשר; אַגְרֶא—בתחילה; צַ׳ה—ו-; אַנוּבַּנְדְהֶא—בסוף; צַ׳ה—ו-; סוּקְהַם—אושר; מוֹהַנַם—אשליה; אָתְמַנַהּ—של העצמי; נִידְרָא—שינה; אָלַסְיַה—עצלות; פְּרַמָאדַה—ואשליה; אוּתְתְהַם—תוצר של; תַת—זה; תָאמַסַם—במידת הבערות; אוּדָאהְרִיתַם—נאמר שהוא.

ואותו אושר שהוא עיוור להגשמה עצמית, שאינו אלא דמיון שוא, מראשית לאחרית, ונובע משינה, עצלות ואשליה – אושר שכזה הוא מטבע הבערות.

מי שמוצא עונג בעצלות ושינה, אין ספק שהוא שרוי בחושך, או בבערות, כמו גם מי שאינו יודע כיצד לנהוג וכיצד שלא לנהוג. אדם שכזה, עולמו כולו אשליתי ומשולל אושר מראשיתו לאחריתו. אדם במידת הלהיטות אפשר שיחווה בתחילה בזיק של אושר חולף, ולבסוף במצוקה, בעוד שהשרוי בבערות חווה רק סבל מראשית לאחרית.

פסוק 40

נַה תַד אַסְתִי פְּרִיתְהִיוְיָאם וָא   דִיוִי דֶוֶשׁוּ וָא פּוּנַהּ
סַתְּוַם פְּרַקְרִיתִי-גַ׳יְר מוּקְתַם   יַד אֶבְּהִיהְ סְיָאת תְרִיבְּהִיר גוּנַיְהּ

נַה—לא; תַת—זה; אַסְתִי—ישנו; פְּרִיתְהִיוְיָאס—על-פני האדמה; וָא—או; דיוי—במערכת הכוכבים העליונה; דֶוֶשוּ—בין האלים-למחצה; וָא—או; פּוּנַהּ—שוב; סַתְוָם—קיום; פְּרַקְרִיתִי-גַ׳יְהּ—תולדת הטבע החומרי; מוּקְתַם—משוחרר; יַת—זה; אֶבְהיה—מההשפעה של אלה; סְיַאת—הוא; תְרִיבְּהיה—שלוש; גוּנַיְהּ—מידות הטבע החומרי.

שום ישות חיה, כאן, כמו גם בקרב האלים-למחצה שבכוכבים העליונים, אינה פטורה משלוש מידות אלה, תולדת הטבע החומרי.

האל מסכם כאן את כלל השפעתן של המידות בתבל כולה.

פסוק 41

בְּרָאהְמַנַּה-קְשַתְרִייַה-וִישָׂאם שֻׂודְרָאנָאם צַ׳ה פַּרַנְתַפַּה
קַרְמָאני פְּרַוִיבְּהַקְתָאני סְוַבְּהָאוַה-פְּרַבְּהַוַיְר גוּנַיְהּ

בְּרָאהְמַנַּה—של הבְּרָאהְמַנִים; קְשַתְרִייַה—הקְשַתְרִיוֹת; וִישָׂאם—והוַיְשְיוֹת; שֻׂודְרָאנָאם—של השֻׂודְרוֹת; צַ׳ה—ו-; פַּרַם-תַפַּה—הו מייסר האויבים; קַרְמָאני—הפעילויות; פְּרַוִיבְּהַקְתָאני—נבדלים; סְוַבְּהָאוַה—טבעם האישי; פְּרַבְּהַוַיְהּ—תוצר של; גוּנַיְהּ—על-ידי מידות הטבע החומרי.

הו מייסר האויבים, בְּרָאהְמַנִים, קְשַתְרִייוֹת, וַיְשְיוֹת ושֻׂודְרוֹת נבדלים זה מזה בתכונותיהם הטבעיות, שבהתאם למידות הטבע השונות.

פסוק 42

שַׂמוֹ דַמַס תַפַּהּ שַׂוֹצַ׳ם קְשָאנְתִיר אָרְגַ׳וַם אֵוַה צַ׳ה
גְ׳נָאנַם וִיגְ׳נָאנַם אָסְתִיקְיַם בְּרַהְמַה-קַרְמַה סְוַבְּהָאוַה-גַ׳ם

שַׂמַהּ—שלווה; דַמַהּ—שליטה עצמית; תַפַּהּ—חיי צנע; שַׂוֹצַ׳ם—טוהר; קְשָאנְתִיהּ—סובלנות; אָרְגַ׳וַם—יושר; אֵוַה—בוודאי; צַ׳ה—ו-; גְ׳נָאנַם—ידע; וִיגְ׳נָאנַם—חכמה; אָסְתִיקְיַם—דתיות; בְּרַהְמַה—של הבְּרָאהְמַנַּה; קַרְמַה—חובה; סְוַבְּהָאוַה-גַ׳ם—הנולדת מאופיו הטבעי.

שלווה, שליטה עצמית, חישול עצמי וצנע, טוהר, סובלנות, יושר, ידע, חכמה ודתיות – אלה התכונות הטבעיות לעבודת הבְּרָאהְמַנַּה.

פסוק 43

שַׁוּרְיַם תֶגֹ'וֹ דְהְרִיתִיר דָאקְשְׁיַם יוּדְדְהֶא צָ'אפְּי אַפַּלָאיַנַם
דָאנַם אִישְׁוַרַה-בְּהָאוַשׁ צַ'ה קְשָׁאתְרַם קַרְמַה סְוַבְּהָאוַה-גַ'ם

שַׁוּרְיַם—גבורה; תֶגַ'ה—כוח; דְהְרִיתִיה—החלטיות; דָאקְשְׁיַם—תושיה; יוּדְדְהֶא—בקרב; צַ'ה—ו-; אַפִּי—גם; אַפַּלָאיַנַם—שאינו נס על נפשו; דָאנַם—נדיבות-לב; אִישְׁוַרַה—של מנהיגות; בְּהָאוַה—הטבע; צַ'ה—ו-; קְשָׁאתְרַם—של קְשַׁתְרִייַה; קַרְמַה—חובה; סְוַבְּהָאוַה-גַ'ם—הנולדת מאופיו הטבעי.

גבורה, כוח, החלטיות, תושיה, אומץ בקרב, נדיבות וכושר מנהיגות – אלה התכונות הטבעיות לעבודת הקְשַׁתְרִייַה.

פסוק 44

קְרִישִׁי-גוֹ-רַקְשְׁיַה-וָאנִיגְ'יַם וַיְשְׁיַה-קַרְמַה סְוַבְּהָאוַה-גַ'ם
פַּרִיצַ'רְיָאתְמַקַם קַרְמַה שֻׁוּדְרַסְיָאפִּי סְוַבְּהָאוַה-גַ'ם

קְרִישִׁי—חריש; גוֹ—על פרות; רַקְשְׁיַה—הגנה; וָאנִיגְ'יַם—מסחר; וַיְשְׁיַה—של וַיְשְׁיַה; קַרְמַה—חובה; סְוַבְּהָאוַה-גַ'ם—נולדת מאופיו הטבעי; פַּרִיצַ'רְיָא—שירות; אָתְמַקַם—מורכב מ-; קַרְמַה—חובה; שֻׁוּדְרַסְיַה—של השֻׁוּדְרַה; אַפִּי—גם; סְוַבְּהָאוַה-גַ'ם—נולדת מטבעו האישי.

חקלאות, הגנה על פרות ועסקים, טבעיים לעבודת הוַיְשְׁיַה, ולשֻׁוּדְרַה טבעיים עמל-כפיים ושירות לאחרים.

פסוק 45

סְוֶא סְוֶא קַרְמַנְי אַבְּהִירַתַה סַמְסִידְדְהִים לַבְּהַתֶא נַרַה
סְוַה-קַרְמַה-נִירַתַה סִידְדְהִים יַתְהָא וִינְדַתִי תַץ' צְ'הְרִינוּ

סְוֶא סְוֶא—המותאמת לכל אחד; קַרְמַנִי—את העבודה; אַבְּהִירַתַה—מבצע; סַמְסִידְדְהִים—שלמות; לַבְּהַתֶא—משיג; נַרַה—אדם; סְוַה-קַרְמַה—בחובתו האישית; נִירַתַה—עסוק; סִידְדְהִים—שלמות; יַתְהָא—כיצד; וִינְדַתִי—משיג; תַת—זה; שְׁרִינוּ—שמע.

כל אדם שממלא אחר איכויות עבודתו יכול להגיע לשלמות. שמע עתה כיצד זה אפשרי.

פסוק 46

יַתַהּ פְּרַוְרִיתְתִיר בְּהֻוּתָאנָאם יֵנַה סַרְוַם אידַם תַתַם
סְוַה-קַרְמַנָא תַם אַבְּהְיַרְצְ'יַה סידְּהים וינְדַתִי מָאנַוַהּ

יַתַהּ—שממנו; פְּרַוְרִיתְתִיהּ—הנביעה; בְּהֻוּתָאנָאם—של כל ישויות החיים; יֵנַה—שבאמצעותו; סַרְוַם—כל; אידַם—זה; תַתַם—חדור; סְוַה-קַרְמַנָא—על-ידי חובותיו האישיות; תַם—לו; אַבְּהְיַרְצְ'יַה—על-ידי סגידה; סידְּהים—שלמות; וינְדַתִי—משיג; מָאנַוַהּ—אדם.

אישיות אלוה הוא מקור כל הישויות ושורה בכול, ומי שסוגד לו באמצעות עבודתו ישיג שלמות.

בפרק החמישה-עשר נאמר שישויות החיים הן חלקיקים של אלוהים. מכאן שאלוהים הוא מקור כולן. זה מאושש גם בוֵדָאנְתַה-סוּתְרַה: גַ'נְמָאדְי אַסְיַה יַתַהּ. האל העליון מהווה ראשית חייהן של כל ישויות החיים. בפרק השביעי נאמר שאלוהים שורה בכול באמצעות שני אוניו, הפנימי והחיצוני. צריך לסגוד לו ולאוניו. הוַיְשְׁנַוִים נוהגים לסגוד לו עם אונו הפנימי, שהרי האון החיצוני הוא בסך הכול בבואה מעוותת של האון הפנימי. האון החיצוני מהווה הרקע, בעוד שהאל מצוי בכול באמצעות חלקו המוחלט כפַּרַמָאתְמָא. הוא נשמת-העל שבכול: באלים-למחצה, בבני האדם ובחיות. ומאחר שכולנו חלקים שלו, הרי שחובתנו לשרתו. פסוק זה ממליץ לכול לעסוק בשירות מסור בתודעת קְרִישְׁנַה מלאה.
על הכול גם לחשוב שהְרִישִׁיקֵשַׁה, אדון החושים, הוא שמעסיק אותנו במשלח יד מסוים, ומכאן שיש לסגוד לאישיות אלוה, שְׁרִי קְרִישְׁנַה, בתוצאות עבודתנו. מי שחושב כך תמיד, ומודע כולו לקְרִישְׁנַה, הרי שבחסדו של האל יהפוך מודע לכול, וזוהי שלמות החיים. האל אומר בבְּהַגַוַד-גִיתָא (12.7), תֵשָׁאם אַהַם סַמוּדְדְהַרְתָא. הוא בעצמו אחראי לגאולתו של דָבֵק שכזה. זוהי שלמות החיים העליונה. אם כן, מי שמשרת את האל במשלח ידו, ישיג את השלמות העליונה.

פסוק 47

שְׁרֵיָאן סְוַה-דְהַרְמוֹ ויגוּנַהּ פַּרַה-דְהַרְמָאת סְו-אַנוּשְׁטְהיתָאת
סְוַבְּהָאוַה-נִיַיתַם קַרְמַה קוּרְוַן נָאפְּנוֹתי קילְבּישַׁם

שְׁרֵיָאן—טוב יותר; סְוַה-דְהַרְמַה—עיסוקו האישי של האדם; ויגוּנַהּ—מבוצע באופן לא מושלם; פַּרַה-דְהַרְמָאת—מעיסוקו של אחר; סו-אַנוּשְׁטְהיתָאת—מבוצע בשלמות;

סְוַבְּהָאוַה-נִייַתַם—נקבעת בהתאם לטבעו האישי של האדם; קַרְמַה—עבודה; קוּרְוַן—בבצעו; נַה—לעולם לא; אָפְּנוֹתִי—משיג; קִילְבִּישַׁם—תגובות לחטאים.

מוטב לו לאדם לעסוק במשלח ידו, אפילו לא בשלמות, מאשר לבצע בשלמות עבודתו של אחר. שהרי אותן חובות שנקבעו לו לאדם על-פי טבעו אינן גוררות תגובות נפשעות לעולם.

החובות המקצועיות נידונו כבר בפרקים קודמים. חובותיהם של בְּרָאהְמַנַּה, קְשַׁתְרייַה, וַיְשְׂיַה ושׂוּדְרַה נובעות מהמידות השונות שלהם. אין לחקות עבודתו של אחר. מי שנמשך מטבעו לעבודת השׂוּדְרַה, אל-לו לבקש באופן מלאכותי להיות בְּרָאהְמַנַּה, גם אם נולד למשפחת בְּרָאהְמַנִּים. על הכול לדבוק בטבעם שלהם, שהרי שום עבודה אינה פסולה, אם מבוצעת בשירות האל. עבודתו של בְּרָאהְמַנַּה היא במידת הטובות, ומכאן שמי שאינו שרוי במידה זו, אל-לו לחקותה ולפעול כמו בְּרָאהְמַנַּה. עבודתו של קְשַׁתְרייַה, או איש המנהל, כרוכה במעשים נתעבים רבים; עליו להשתמש באלימות ולהרוג את אויביו. לעיתים עליו גם לשקר במגעיו המדיניים. אולם אף שאלימות וצביעות הן בנות לווייתה של פוליטיקה, אל-לו לקְשַׁתְרייַה לנטוש את עיסוקו ולנסות ולבצע חובותיו של בְּרָאהְמַנַּה.

על העיסוקים כולם להתקדש לסיפוקו של אלוהים. אַרְג׳וּנַה למשל, אף שהיה קְשַׁתְרייַה, היסס להילחם באויביו. אולם כאשר הקרב הוא למען קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה, אין כל חשש להידרדרות. גם בעסקים נאלץ לעיתים הסוחר לשקר לצורך רווח. הוא אומר, ״לקוח נכבד, בשבילך אני מוותר על כל רווח.״ אולם ללא רווח אינו יכול להתקיים. זהו שקר פעוט. מכל מקום, אל-לו לסוחר לזנוח את עיסוקו, בגלל שזה כרוך באמירת שקרים, ולעסוק בעבודתו של בְּרָאהְמַנַּה. זה לא מומלץ. מכאן שכל אחד – בְּרָאהְמַנַּה, קְשַׁתְרייַה, וַיְשְׂיַה או שׂוּדְרַה – אמור לשרת את אישיות אלוה באמצעות עבודתו. אפילו בְּרָאהְמַנַּה נאלץ לעיתים להרוג חיות בהקרבות ובטקסי פולחן שונים. בדומה לכך, בשעה שקְשַׁתְרייַה הורג את אויבו, מעשהו אינו כרוך בחטא. נושא זה נדון כבר בהרחבה בפרק השלישי; על הכול לפעול למען יַגְ׳נַה, או וישְׁנוּ, אלוהים, אך מי שעושה דבר לצורך עינוג חושים אישי – משתעבד. המסקנה היא שעל הכול לעסוק על-פי המידות הטבעיות להם. עליהם גם להקדיש את עבודתם לסיבה העליונה – לשירותו של אלוהים.

פסוק 48

סַהַה-גַ׳ם קַרְמַה קוּנְתֵיַה סַה-דוֹשַׁם אַפִּי נַה תְיַגֵ׳ת
סַרְוָארַמְבְּהָא הִי דוֹשֵׁנַה דְהֻוּמֵנָאגְנִיר אִיוָאוְרִיתָאהּ

סַהַה-גַ׳ם—נולד בו-זמנית; קַרְמַה—עבודה; קַוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; סַה-דוֹשַׁם—עם פגם; אַפִּי—למרות; נַה—לעולם לא; תְיַגֶ׳ת—על האדם לנטוש; סַרְוַה-אָרַמְבְּהָאהַ—כל יוזמה; הי—בוודאי; דוֹשֵׁנַה—עם פגם; דְהֻוּמֵנַה—עם עשן; אַגְניה—אש; איוַה—כמו; אָוְרִיתָאהַ—מכוסה.

הו בן קוּנְתִי, כל נסיון מלווה בפגם כלשהו, ממש כשם שאש אפופה בעשן. מכאן שאל לו לאיש לנטוש את עיסוקו, תולדת טבעו, אפילו זה מלא בפגמים.

בחיים מותנים, כל פעולה נגועה במידות הטבע. אפילו בְּרָאהְמַנַּה חייב לעיתים לבצע הקרבות שכרוכות בהריגת חיות. גם הצדיק בקְשַׁתְרייוֹת חייב להילחם באויביו, ואינו יכול להימנע מכך. סוחר, אפילו ישר דרך, מסתיר לעיתים רווחים לצורך עסקיו, או סוחר בשוק השחור, ושֻוּדְרַה ממשיך ומשרת את מעסיקו, אפילו אם הלה נוכל. אדם חייב להמשיך ולעסוק במשלח ידו, למרות פגמיו, ולא להימנע ממנו, כיוון שזה טבעי לאופיו.
ניתנת כאן דוגמה יפה מאוד. אף שהאש טהורה, היא מעלה עשן, אלא שזה לא הופך אותה לבלתי טהורה. זו נחשבת לטהורה שביסודות, למרות העשן. מי שנוטש עבודתו של קְשַׁתְרִיַיה ובוחר בעיסוקו של בְּרָאהְמַנַּה, אין כל ערובה כי לא יפגוש בחובות בלתי נעימות. אפשר שיסיק אז ששום פעולה בעולם החומרי אינה פטורה משלוש המידות. דוגמת האש והעשן מתאימה מאוד בהקשר זה. בחורף מוציאים לעיתים אבן מהאש, ולפעמים מפריע אז העשן לעיניים ולאברים אחרים. אלא שצריך להשתמש באש ולהתעלם מההפרעה. באופן דומה, אל-לו לאיש לנטוש את עיסוקו הטבעי בגלל הפרעות כלשהן. אדרבה, עליו להתמיד ולשרת את אלוהים באמצעות עיסוקו ולהיות מודע לו תמיד. זוהי שלמות החיים. בשעה שפעילות כלשהי מתבצעת למען סיפוקו של האל, זו מיטהרת מכל פגם. ומי שתוצאות עבודתו היטהרו על-ידי מגע עם שירות מסור, רואה אז בשלמות את העצמי שבפנים. זוהי הגשמה עצמית.

פסוק 49

אַסַקְתַה-בּוּדְדְהִיהַ סַרְוַתְרַה ג׳יתָאתְמָא ויגַתַה-סְפְּרִיהַה
נַיְשְׁקַרְמְיַה-סידְדְהים פַּרַמָאם סַנְנְיָאסֶנָאדְהיגַצְ׳צְ׳הַתי

אַסַקְתַה-בּוּדְדְהִיהַ—שתבונתו אינה קשורה; סַרְוַתְרַה—בכל מקום; ג׳יתַה-אָתְמָא—שולט במֶחשָב; ויגַתַה-סְפְּרִיהַה—ללא תשוקות חומריות; נַיְשְׁקַרְמְיַה-סידְדְהים—לשלמות של השתחררות מתגובות; פַּרַמָאם—עליונה; סַנְנְיָאסֶנַה—על-ידי שלב חיי הפרישות; אַדְהיגַצְ׳צְ׳הַתי—מגיע האדם.

מי ששולט בעצמו וחופשי מקשרים, ואדיש להנאות הארציות כולן – עם שהוא מתרגל פרישות, הריהו משיג את השלמות העליונה של השתחררות מתגובות.

פרוש אמיתי הוא מי שחושב עצמו תמיד לחלקיק של אלוהים, ומכאן שאינו זכאי ליהנות מתוצאות עבודתו. מאחר שהוא חלקיק של אלוהים, הרי שפירות עמלו מגיעים לאלוהים. זוהי למעשה, תודעת קְרִישְׁנַה. מי שפועל בתודעת קְרִישְׁנַה הוא הסַנְיָאסִי, או המתנזר, האמיתי. מי שפועל בהלך רוח שכזה מסופק תמיד, שהרי מעשיו כולם מוקדשים לעליון. הוא אינו קשור לשום דבר חומרי ואינו מוצא עוד עונג אלא בחדווה הנשגבת שבשירות לאל. סַנְיָאסִי חייב להיות פטור מתגובות עברו. אולם מי שמודע לקְרִישְׁנַה זוכה מוכנית בשלמות שכזו, גם מבלי להיות בשלב הנזירות. הכרה כזו נקראת יוֹגָארֻוּדְהַה, או שלמות היוגה. בפרק השלישי מאושש, יַס תְו אָתְמַה-רַתיר אֵנַה סְיָאת: מי שמוצא סיפוקו בתוך עצמו, לא יסבול עוד מכל תגובה למעשיו.

פסוק 50

סידְּהִים פְּרָאפְּתוֹ יַתְהָא בְּרַהְמַה תַתְהָאפְּנוֹתי ניבּוֹדְהַה מֵא
סַמָאסֵנַיְוַה קוּנְתֵיַה נישְׁטְהָא גְ׳נָאנַסְיַה יָא פַּרָא

סידְּהִים—לשלמות; פְּרָאפְּתַהּ—מגיע; יַתְהָא—כמו; בְּרַהְמַה—העליון; תַתְהָא—כך; אָפְּנוֹתי—מגיע האדם; ניבּוֹדְהַה—נסה להבין; מֵא—ממני; סַמָאסֵנַה—בקצרה; אֵוַה—בוודאי; קַוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; נישְׁטְהָא—המצב; גְ׳נָאנַסְיַה—של ידע; יָא—שהוא; פַּרָא—נשגב.

הו בן קוּנְתִי, הקשב נא כיצד מי שהשיג שלמות שכזו, מתעלה לשלב השלמות העליון, בְּרַהְמַן, או שלב הידע העליון, עם שהוא פועל בדרך שאתמצת עתה.

האל מתאר לאַרְג׳וּנַה כיצד מגיע אדם לשלמות העליונה על-ידי עיסוק במשלח ידו. זאת על-ידי הקדשת פעילותו לאישיות אלוה. אותו שלב עליון, בְּרַהְמַן, מושג על-ידי הקדשת תוצאות כל פעולה לסיפוקו של אלוהים. זהו תהליך ההגשמה העצמית. תודעת קְרִישְׁנַה טהורה מהווה שלמות הידע; זה יתואר בפסוקים הבאים.

פסוקים 53 - 51

בּוּדְּהְיָא וישׁוּדְּהַיָא יוּקְתוֹ דְהְרִיתְיָאתְמָאנַם ניַיַמְיַה צַ׳ה
שַׁבְּדָאדִין וישַׁיָאמְס תְיַקְתְוָא רָאגַה-דְוֵשׁוּ וְיוּדַסְיַה צַ׳ה

ויויקְתַה-סֵוִי לַגְהְו-אָשִׂי יַתַה-וָאק-קָאיַה-מָאנַסַהּ
דְהְיָאנַה-יוֹגַה-פַּרוֹ ניתְיַם וַיְרָאגְיַם סַמוּפָּאשְׂריתַהּ
אַהַנְקָארַם בַּלַם דַרְפַּם קָאמַם קְרוֹדְהַם פַּריגְרַהַם
וימוּצְ׳יַה נירְמַמַהּ שָׁאנְתוֹ בְּרַהְמַה-בְּהֻוְיָאיַה קַלְפַּתֵא

בּוּדְדְהְיָא—עם התבונה; וישׁוּדְדְהַיָא—מטוהרת לחלוטין; יוּקְתַהּ—מועסק; דְהְרִיתְיָא—בהחלטיות; אָתְמָאנַם—את העצמי; נייַמְיַה—מווסת; צַ׳ה—ו-; שַׂבְּדַה-אָדִין—כצליל; וישַׁיָאן—על מושאי החושים; תְיַקְתְוָא—מוותר; רָאגַה—היקשרות; דְוֵשַׁו—ושנאה; וְיוּדַסְיַה—משאיר מחוץ; צַ׳ה—ו-; ויויקְתַה-סֵוִי—חי במקום מבודד; לַגְהוּ-אָשִׂי—אוכל כמות קטנה; יַתַה—שולט; וָאק—בדיבור; קָאיַה—בגוף; מָאנַסַהּ—ובמֶחשָׁב; דְהְיָאנַה-יוֹגַה-פַּרַהּ—שרוי בטראנס; ניתְיַם—עשרים וארבע שעות ביממה; וַיְרָאגְיַם—התנתקות; סַמוּפָּאשְׂריתַהּ—במוצאו מקלט ב-; אַהַנְקָארַם—עצמי כוזב; בַּלַם—עוצמה כוזבת; דַרְפַּם—גאווה כוזבת; קָאמַם—תאווה; קְרוֹדְהַם—כעס; פַּריגְרַהַם—וקבלת דברים חומריים; וימוּצְ׳יַה—בהשתחררו מ-; נירְמַמַהּ—ללא תחושת בעלות; שָׁאנְתַהּ—שליו; בְּרַהְמַה-בְּהֻוְיָאיַה—להגשמה עצמית; קַלְפַּתֵא—מוכשר.

מי שהיטהר על-ידי תבונתו ושולט בהחלטיות במֶחשָׁבו; מי שוויתר על מושאי הנאות החושים וחופשי מהימשכות ודחייה; מי שחי במקום מבודד, ממעיט לאכול, שולט בגוף, במֶחשָׁב ובכוח הדיבור, ומצוי בהתעלות תמידית; מי שחופשי מקשרים, ומשולל עצמי כוזב, עוצמה כוזבת, גאווה כוזבת, תאווה וכעס; מי שאינו מבקש עוד אחר דברים חומריים, פטור מתחושת קניין כוזבת ותמיד שליו – אין ספק כי אדם שכזה שרוי בשלב ההגשמה העצמית.

מי שתבונתו טהורה, שומר עצמו במידת הטובות. מאחר שהוא שולט במֶחשָׁבו, הרי שהוא שרוי בטראנס תמידי. הוא אינו נמשך אחר מושאי עינוג החושים, גם פטור במעשיו מכל התקשרות ודחייה. רק טבעי שאדם פרוש שכזה יעדיף לחיות במקום מבודד. הוא אינו מפריז באכילתו, ומושל בפעילות גופו ומֶחשָׁבו. הוא אינו חושב את גופו לעצמו, ומשולל עצמי כוזב. גם אינו מבקש אחר אותם דברים חומריים שהופכים את הגוף לבריא וחסון. הוא חופשי מתפיסת חיים גופנית, ומשום כך גם מגאווה כוזבת. הוא מסופק מכל דבר שניתן לו ורואה בזה את חסדו של האל. לעולם אינו ממורמר כאשר עינוג חושים נשלל ממנו, גם אינו טורח ומתאמץ להשיג את זה. מכאן שמי שחופשי כליל מעצמי כוזב, ואינו קשור עוד לדברים חומריים, הרי שהוא שרוי בשלב ההגשמה העצמית, או בְּרַהְמַן. שלב זה נקרא בְּרַהְמַה-בְּהֻוּתַהּ. ללא תפיסת חיים חומרית, הריהו שליו כולו ופטור מכל כעס. זה מתואר בבְּהַגַוַד-גִּיתָא (2.70):

אָפֻּוּרְיַמָאנַם אַצַ׳לַה-פְּרַתישְׁטְהַם סַמוּדְרַם אָפַּהּ פְּרַוישַׂנְתי יַדְוַת
תַדְוַת קָאמָא יַם פְּרַוישַׂנְתי סַרְוֵא סַה שָׁאנְתים אָפְּנוֹתי נַה קָאמַה-קָאמִי

"מי שאינו נטרד מזרם התשוקות הבלתי פוסק – כמו הים שנשאר יציב ושליו למרות הנהרות אשר זורמים לתוכו וממלאים אותו ללא הרף – רק הוא זוכה בשלווה, ולא מי שמנסה להשביע תשוקות שכאלה."

פסוק 54

בְּרַהְמַה-בְּהֻוּתַהּ פְּרַסַנְנָאתְמָא נַה שׁוֹצַ׳תי נַה קָאנְקְשַׁתִי
סַמַהּ סַרְוֶשׁוּ בְּהֻוּתֶשׁוּ מַד-בְּהַקְתִים לַבְּהַתֶא פַּרָאם

בְּרַהְמַה-בְּהֻוּתַהּ—נהיה לאחד עם המוחלט; פְּרַסַנְנַה-אָתְמָא—מלא חדווה; נַה—לעולם לא; שׁוֹצַ׳תי—מקונן; נַה—לעולם לא; קָאנְקְשַׁתִי—כמֵה; סַמַהּ—שווה ביחסו; סַרְוֶשׁוּ—לכל; בְּהֻוּתֶשׁוּ—הישויות החיות; מַת-בְּהַקְתִים—בשירות מסור לי; לַבְּהַתֶא—זוכה; פַּרָאם—נשגב.

מי שכך שרוי בנשגב, חווה באחת בבְּרַהְמַן העליון ונמלא חדווה. לעולם אינו מצר על דבר, גם אינו כמה למאומה, ושווה ביחסו לכל ישויות החיים. בשלב זה הוא זוכה לשרתני בשירות מסור וטהור.

שלב הבְּרַהְמַה-בְּהֻוּתַהּ, או אחדות עם המוחלט, מהווה שיא השלמות עבור האימפרסונליסט, בעוד שהפרסונליסט, או הדָבֵק הטהור, ממשיך ומתקדם לעבר שירות מסור. מכאן שמי שעוסק בשירות מסור, כמאליו כבר שרוי בשלב הגאולה שנקרא בְּרַהְמַה-בְּהֻוּתַהּ, או אחדות עם המוחלט. שהרי ללא אחדות שכזו, לא ניתן לשרת את העליון. במישור המוחלט אין עוד הבדל בין המשרת למשורת, ובו בזמן, במובן רוחני נעלה יותר, אלה גם נבדלים זה מזה.
מי ששבוי בתפיסת חיים חומרית ופועל לצורך עינוג חושים, נאלץ לסבול, בעוד ששירות מסור במישור המוחלט פטור מסבל. דָבֵק מודע לקְרִישְׁנַה אינו מקונן עוד, גם לא כמה למאומה. אלוהים מלא כולו, וכמותו גם אותה ישות חיים שעוסקת בשירותו ומודעת לו. היא כמו נהר שנוקה מלכלוכיו. מאחר שהדָבֵק הטהור חושב על קְרִישְׁנַה בלבד, רק טבעי שהוא שרוי בחדווה תמידית. אובדן חומרי אינו עוד מקור לצער, הוא גם אינו מתאווה לרווח חומרי, שהרי הוא מסופק כליל בשירות האל. כיוון שהוא מודע למעמדה הנצחי של ישות החיים – להיותה חלקיק של אלוהים שנועד לעסוק בשירותו – הרי שאינו מבקש אחר הנאות חומריות. איש בעולם החומרי אינו נעלה בעיניו או נחות; אין לו ולא כלום עם עמדות זמניות שכאלה, שבסך הכול באות וחולפות. גם אינו מבחין בין זהב לאבן. שלב שכזה, שלב הבְּרַהְמַה-בְּהֻוּתַהּ, הוא טבעי וקל לדָבֵק הטהור. רעיון ההיטמעות בבְּרַהְמַן

העליון ואיבוד הזהות הייחודית נראה לו אז שטני ונתעב, התעלות לכוכבי עדן אינה עוד אלא חזיון חולף, והחושים הופכים כמו נחש עקור שיניים. נחש ללא שיניו הארסיות לא יכול להרע, ומשול לחושים שמצויים תחת שליטה. העולם הזה מלא בסבל למי שתודעתו חומרית, בעוד שלדָבֵק, זה אינו שונה מוַיְקוּנְטְהַה, או העולם הרוחני. אדם בעל מעמד רם בעולם זה אינו חשוב בעיניו יותר מנמלה סתמית. אולם רק בחסדו של שְׁרִי צַ׳יְתַנְיַה, שהטיף את דרך השירות המסור לתקופתנו, ניתן להגיע לשלב שכזה.

פסוק 55

בְּהַקְתְיָא מָאם אַבְּהִיגָ׳אנָאתִי   יָאוָאן יַשׁ צָ׳אסְמִי תַתְתְוַתַהּ
תַתוֹ מָאם תַתְתְוַתוֹ גְ׳נָאתְוָא   וִישַׁתֵא תַד-אַנַנְתַרַם

בְּהַקְתְיָא—על-ידי שירות מסור טהור; מָאם—אותי; אַבְּהִיגָ׳אנָאתִי—יכול האדם להכיר; יָאוָאן—באותה מידה; יַהּ צַ׳ה אַסְמִי—כפי שאני; תַתְתְוַתַהּ—באמת; תַתַהּ—לאחר מכן; מָאם—אותי; תַתְתְוַתַהּ—באמת; גְ׳נָאתְוָא—יודע; וִישַׁתֵא—הוא נכנס; תַת-אַנַנְתַרַם—לאחר מכן.

רק באמצעות שירות מסור ניתן להבין אותי כפי שאני, כאישיות אלוה העילאי. ומי שהופך מודע לי כליל על-ידי שירות שכזה, הנו זכאי להיכנס לממלכת אלוהים.

מי שאינו דָבֵק, גם מי שנוטה לפיתוח ידע שכלתני – אלה אינם מסוגלים להבין את אישיות אלוה, קְרִישְׁנַה, גם לא את חלקיו המוחלטים. לשם כך צריך לתרגל שירות מסור בהדרכתו של דָבֵק טהור. כי אלמלא כן, תישאר האמת אודות אלוהים נסתרת לעד. בבְּהַגַוַד-גִיתָא (7.25) כבר נאמר, נָאהַם פְּרַקָאשַׁהּ סַרְוַסְיַה: אלוהים אינו מתגלה לכל אחד. למדנות או שכלתנות והשערות – לא באמצעות אלה ניתן להבינו; גם תארים אקדמיים לא יועילו, שהרי רק מי שעוסק בשירות מסור בתודעת קְרִישְׁנַה מסוגל להבין אותו כפי שהוא.

מי שבקי לגמרי במדע של קְרִישְׁנַה, זכאי להיכנס למשכנו, לממלכה הרוחנית. אולם היהפכות לבְּרַהְמַן, אין פירושה איבוד הזהות האישית. שהרי שירות מסור פירושו שישנו אלוהים, ישנו דָבֵק, וישנו תהליך השירות. ידע זה נשמר לעד, גם לאחר הגאולה. גאולה כרוכה בהשתחררות מתפיסת חיים חומרית; אותן קטגוריות קיימות גם בעולם הרוחני, גם אותה זהות ייחודית, אלא ששם זה בתודעת קְרִישְׁנַה טהורה. אין לטעות ולהבין שהמילה וִישַׁתֵא, ״נכנס אלי״,

תומכת בתיאוריה המוניסטית שבשלב הגאולה נטמעת הנשמה ומתאחדת עם הבְּרַהְמַן הבלתי אישי. לא. זו פירושה התעלות למשכן העליון, לחברתו של האל, כדי לעסוק שם כפרטים ייחודיים, בשירותו. כאשר ציפור ירוקה למשל, נכנסת לעץ ירוק, זו אינה נטמעת בתוך העץ, אלא נהנית מפירותיו. האימפרסונליסטים נותנים את דוגמת הנהרות שזורמים לים ומתמזגים. אלה אפשר שמפיקים עונג ממצב שכזה, אלא שהפרסונליסט שומר על זהותו הייחודית, כמו יצורי הים. מעמקי הים שורצים ביצורים חיים; לא די להכיר רק את פני הים, דרוש גם ידע מלא אודות היצורים אשר חיים במעמקיו.

השירות הטהור הוא שמקנה לדָבֵק את ההבנה האמיתית אודות מעלותיו ושפעיו הנשגבים של אלוהים. בפרק האחד-עשר נאמר שהבנה כזו אפשרית רק על-ידי שירות מסור, וזה מאושש עתה כאן; השירות המסור מקנה הבנה אודות אישיות אלוה, כמו גם כניסה לממלכתו.

אדם שהתעלה לשלב הבְּרַהְמַה-בְּהֻוּתַהּ והשתחרר מתפיסות חומריות, אם זוכה ושומע אודות האל, הריהו מתחיל בשירות מסור. שלב הבְּרַהְמַה-בְּהֻוּתַהּ מתפתח מוכנית על-ידי שמיעה אודות אישיות אלוה. או אז נעלמת הזוהמה החומרית, כלומר, חמדנות ותאווה לעינוג חושים. עם שאלה נעלמות מהלב, מתעצמת זיקתו של הדָבֵק לשירות המסור, וזו מסלקת כל טומאה חומרית. במצב זה הדָבֵק זוכה להבין את אישיות אלוה. גם השְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם מאשש זאת. תהליך הבְּהַקְתִי, או השירות הנשגב, נמשך גם לאחר הגאולה. זה מאושש בוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה (4.1.12): אָ-פְּרָאיַנָּאת תַתְרָאפִּי הִי דְרִישְׁטַם. שלב הגאולה של השירות המסור מוגדר בשְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם כשיבתה של ישות החיים לזהותה או למעמדה היסודי. מעמד זה כבר הוסבר: ישויות החיים כולן הנן חלקיקים של אלוהים, ומכאן ששירות מהווה מעמדן היסודי, וזה אינו נפסק גם לאחר הגאולה. גאולה אמיתית היא השתחררות מתפיסות חיים מוטעות.

פסוק 56

סַרְוַה-קַרְמָאנִי אַפִּי סַדָא קוּרְוָאנוֹ מַד-וְיַפָּאשְׁרַיַהּ
מַת-פְּרַסָאדָאד אַוָאפְּנוֹתִי שָׁאשְׁוַתַם פַּדַם אַוְיַיַם

סַרְוַה—כל; קַרְמָאנִי—פעולות; אַפִּי—למרות; סַדָא—תמיד; קוּרְוָאנַהּ—מבצע; מַת-וְיַפָּאשְׁרַיַהּ—תחת הגנתי; מַת-פְּרַסָאדָאת—בחסדי; אַוָאפְּנוֹתִי—משיג האדם; שָׁאשְׁוַתַם—הנצחי; פַּדַם—המשכן; אַוְיַיַם—הבלתי נכחד.

אף על פי שדְבֵקי הטהור מעורב בפעילויות שונות, הריהו מגיע בחסדי ובחסותי למשכני הנצחי והבלתי מתכלה.

המילה מַד-וְיַפָּאשְׂרַיַה פירושה בהגנתו של אלוהים. השתחררות מזוהמה חומרית אינה אפשרית ללא הדרכתו של האל או של נציגו, המורה הרוחני. הדָבֵק הטהור אינו שבוי עוד במיגבלותיו של הזמן, ומעשיו כולם, עשרים וארבע שעות ביממה, מונחים על-ידי אלוהים. האל מלא חסד לדָבֵק שכזה, וחרף קשיים שונים, מרוממו לבסוף למשכנו הנצחי, קְרִישְׁנַלוֹקַה. כניסתו לשם מובטחת. משכן עילאי זה אינו נתון לתמורות; הכול בו נצחי, בלתי מתכלה ומלא בידע.

פסוק 57

צֵ׳תַסָא סַרְוַה-קַרְמָאנִי   מַיי סַנְנְיַסְיַה מַת-פַּרַה

בּוּדְדְהִי-יוֹגַם אוּפָּאשְׂרִיתְיַה   מַץ׳-צִ׳יתְתַה סַתַתַם בְּהַוַה

צֵ׳תַסָא—על-ידי תבונה; סַרְוַה-קַרְמָאנִי—כל סוגי המעשים; מַיי—אלי; סַנְנְיַסְיַה—בוותרך; מַת-פַּרַה—תחת חסותי; בּוּדְדְהִי-יוֹגַם—פעולות של שירות מסור; אוּפָּאשְׂרִיתְיַה—מוצא מקלט ב-; מַת-צִ׳יתְתַה—במודעות לי; סַתַתַם—עשרים וארבע שעות ביממה; בְּהַוַה—אך היֵה.

במעשיך כולם היה תלוי בי, ופעל תחת חסותי תמיד. בשירותך המסור, היה מודע לי כליל.

מי שמודע לקְרִישְׁנַה, אינו נוהג כמלך העולם, אלא כמשרת. מעשיו תלויים כליל בהדרכתו של האל. משרת אינו ניחן בעצמאות משלו; הוא פועל על-פי הוראות אדונו. משרת שמשרת את האדון העליון, אינו מושפע מזכייה או אובדן. הוא משרת באמונה וממלא את חובתו על-פי הוראות האל. אַרְג׳וּנַה פעל על-פי הדרכתו הישירה של קְרִישְׁנַה, אולם כיצד לפעול ללא נוכחותו? הוראותיו האישיות של קְרִישְׁנַה זהות לאלה שהוא מורה בספר זה, כמו גם לאלה שמורים נציגיו, ומכאן שביצוען יניב אותה תוצאה. המילה הסנסקריטית מַת-פַּרַה היא רבת חשיבות בפסוק זה. זו מורה שמטרת החיים האחת והיחידה היא לפעול בתודעת קְרִישְׁנַה ולרַצות את קְרִישְׁנַה. במהלכה של פעולה שכזו צריך לחשוב על קְרִישְׁנַה בלבד: ״קְרִישְׁנַה ציווה עלי בעצמו פעולה זו.״ מי שחושב כך, רק טבעי שיחשוב על קְרִישְׁנַה, וזוהי תודעת קְרִישְׁנַה מושלמת. מכל מקום, מי שנוהג כרצונו, ואינו פועל על-פי הוראותיו של קְרִישְׁנַה, אל-לו להציע את פירות מעשיו לאל, שהרי מעשים שכאלה אינם שירות מסור בתודעת קְרִישְׁנַה. צריך למלא אחר הוראותיו של קְרִישְׁנַה. זו נקודה חשובה מאוד. המורה הרוחני מעביר את הוראותיו של קְרִישְׁנַה, שמתקבלות דרך שושלת מורים. מכאן שיש להתייחס להוראותיו של המורה הרוחני כחובת החיים העליונה. מי שלומד ממורה רוחני ופועל על-פי הוראותיו, שלמות החיים בתודעת קְרִישְׁנַה מובטחת לו.

פסוק 58

מַץ׳-צִ׳יתְתַהּ סַרְוַה-דוּרְגָאנִי מַת-פְּרַסָאדָאת תַרִישְׁיַסִי
אַתְהַה צֶ׳ת תְוַם אַהַנְקָארָאן נַה שְׁרוֹשְׁיַסִי וינַנְקְשְׁיַסִי

מַת—שלי; צִ׳יתְתַהּ—בהיותך בתודעה; סַרְוַה—על כל; דוּרְגָאנִי—המכשולים; מַת-פְּרַסָאדָאת—בחסדי שלי; תַרִישְׁיַסִי—אתה תתגבר; אַתְהַה—אולם; צֶ׳ת—אם; תְוַם—אתה; אַהַנְקָארָאת—על-ידי עצמי כוזב; נַה שְׁרוֹשְׁיַסִי—לא תשמע; וינַנְקְשְׁיַסִי—תאבד.

אם תהיה מודע לי, הרי שתגבר בחסדי על כל מכשולי החיים המותנים. אולם אם לא תפעל בתודעה שכזו, ולא תאווה, מתוך עצמי כוזב, לשמוע לי, הרי שתאבד.

מי שמודע כולו לקְרִישְׁנַה אינו חרד עוד לחובות קיומו. אלא שקיום חסר חרדה שכזה נבצר מבינתם של הסכלים. מי שפועל בתודעת קְרִישְׁנַה, קְרִישְׁנַה הופך לחברו הקרוב. הוא דואג תמיד לנוחות ידידו, ואפילו מתמסר בעצמו לידיד שכזה, שעמל עשרים וארבע שעות ביממה כדי לרצותו. מכאן שאל לו לאיש להיסחף על-ידי זהות כוזבת, תולדת תפיסת החיים הגופנית. גם אל-לו להתבלבל ולחשוב עצמו בלתי תלוי בחוקי הטבע או חופשי לעשות כרצונו, שהרי הוא כבול כולו לחוקים אלה. רק מי שפועל בתודעת קְרִישְׁנַה הוא בן חורין ופטור מחרדות חומריות. לעומת זאת, חשוב להבין, שמי שאינו פועל בתודעה שכזו, הוא כמו טובע במערבולת החומרית שבים הלידה והמוות. שום נשמה מותנית אינה יודעת מה מותר לעשות ומה אסור, בעוד שמי שמודע לקְרִישְׁנַה חופשי לפעול. זאת משום שמעשיו כולם נדחפים על-ידי קְרִישְׁנַה מבפנים, ומבחוץ על-ידי המורה הרוחני.

פסוק 59

יַד אַהַנְקָארַם אָשְׁרִיתְיַה נַה יוֹתְסְיַה איתי מַנְיַסֶא
מיתְהְיַישַׁה וְיַוַסָאיַס תֶא פְּרַקְרִיתיס תְוָאם נייוֹקְשְׁיַתִי

יַת—אם; אַהַנְקָארַם—של עצמי כוזב; אָשְׁרִיתְיַה—מוצא מקלט; נַה יוֹתְסְיֶא—לא אלחם; איתי—כך; מַנְיַסֶא—אתה חושב; מיתְהְיָא אֶשַׁה—כל זה כוזב; וְיַוַסָאיַה—החלטיות; תֶא—שלך; פְּרַקְרִיתיהּ—הטבע החומרי; תְוָאם—אותך; נייוֹקְשְׁיַתִי—יעסיק.

אם לא תשמע לעצתי, ותימנע מקרב, רק תוליך עצמך שולל, שהרי מעצם טבעך תגרר למלחמה.

אַרְג׳וּנַה היה איש צבא שניחן בטבעו של קְשַׁתְרִייַה, ומכאן שמלחמה היתה חובתו הטבעית. רק בגלל זהות עצמית כוזבת הוא חשש מתגובות נפשעות להריגת מורו, סבו וידידיו. הוא חשב עצמו אדון למעשיו, כאילו תוצאותיה הטובות והרעות של עבודתו תלויות בו. הוא שכח שאישיות אלוה נוכח שם ומורה לו להלחם. כזהו שיכחונה של הנשמה המותנית. האל מורה מה נכון ומה אינו נכון, ומי שמודע לו ומיישם הוראות אלה, משיג את שלמות החיים. אף לא אחד, לבד מאלוהים, מסוגל להבטיח את הגורל, ומכאן שעדיף לפעול על-פי הוראותיו ואין להתעלם מאלה או מהוראות המורה הרוחני, נציגו של האל. מי שאינו מהסס ומבצע את הוראותיו של אלוהים – הנו בטוח בנסיבות כולן.

פסוק 60

סְוַבְּהָאוַה-גֶ׳נַה קַוּנְתֵיַה ניבַּדְּהַהּ סְוֵנַה קַרְמַנָּא
קַרְתוּם נֶצְ׳צְ׳הַסי יַן מוֹהָאת קַרישְׁיַסְי אַוַשׁוֹ ׳פי תַת

סְוַבְּהָאוַה-גֶ׳נַה—שנוצרו מעצם טבעך; קַוּנְתֵיַה—הו בן קוּנְתִי; ניבַּדְּהַהּ—מותנה; סְוֵנַה—שלך; קַרְמַנָּא—לפעילויות; קַרְתוּם—לעשות; נַה—לא; איצְ׳צְ׳הַסי—אתה מעדיף; יַת—זה אשר; מוֹהָאת—מתוך אשליה; קַרישְׁיַסי—אתה תעשה; אַוַשַׁהּ—מתוך כפייה; אַפי—אפילו; תַת—זה.

הו בן קוּנְתִי, רק בגלל אשליה הינך מסרב עתה לפעול על-פי הכוונתי. אך הפעילות הטבעית לאופיך תאלץ אותך לפעול כך בין כה וכה.

מי שמסרב לפעול על-פי הכוונתו של אישיות אלוה, יאלץ לפעול תחת תכתיביהן של המידות שמשפיעות עליו. מידות אלה, בצירוף מסוים, משפיעות על כולם. מכל מקום, מי שבוחר לפעול על-פי הוראות אלוהים, זוכה בתהילה.

פסוק 61

אִישְׁוַרַהּ סַרְוַה-בְּהֻוּתָאנָאם הְרִיד-דֵשֵׁא ׳רְג׳וּנַה תישְׁטְהַתי
בְּהְרָאמַיַן סַרְוַה-בְּהֻוּתָאני יַנְתְרָארֻוּדְהָאני מָאיַיָא

אִישְׁוַרַה—השליט העליון; סַרְוַה-בְּהֻוּתָאנָאם—של כל הישויות החיות; הְרִית-דֵשֵׁא—באיזור הלב; אַרְג׳וּנַה—הו אַרְג׳וּנַה; תִישְׁטְהַתִי—שוכן; בְּהְרָאמַיַן—גורם לנדוד; סַרְוַה-בְּהֻוּתָאני—כל הישויות החיות; יַנְתְרַה—על מכונה; אָרֻוּדְהָאני—בהיותם ממוקמים; מָאיַיָא—תחת מקסם האנרגיה החומרית.

הו אַרְג׳וּנַה, השליט העליון שוכן בלב כול, ומכוון את נדודיהן של כל ישויות החיים, שכמו ישובות במכונה עשויה מאנרגיה חומרית.

מאחר שאַרְג׳וּנַה אינו היודע העליון, הרי שהחלטתו להילחם או להימנע מקרב הותנתה להבחנתו המוגבלת. קְרִישְׁנַה מורה כאן שהישות הייחודית אינה הכול מכול. אלוהים, קְרִישְׁנַה, יושב בעצמו כנשמת-העל המקומי בלבה של כל ישות חיה ומכוון את מעשיה. עם שזו מחליפה את גופה, היא שוכחת את מעשי עברה, אלא שנשמת-העל, שיודע עבר, הווה ועתיד, משמש עד למעשים כולם, כמו גם מכוון את אלה. ישות החיים זוכה במגיע לה, ונכנסת לגוף חומרי, תוצר הטבע החומרי, בהכוונת נשמת-העל. לאחר שזו מוטלת לגופה המסוים, עליה לפעול על-פי תכתיביו. מי שנוסע במכונית מהירה ישיג את הנוסע במכונית איטית, אף ששני הנוסעים, או ישויות החיים, זהים במהותם. בדומה לכך, מעצב הטבע החומרי, על-פי פקודתו של נשמת-העל, את גופה המסוים של ישות החיים לצורך הגשמת מאווייה מן העבר. ישות החיים אינה עצמאית ובלתי תלויה בעליון, ואל לה לחשוב עצמה לכזו, שהרי היא נשלטת תמיד. מכאן שחובתה להתמסר, וזו אכן הוראת הפסוק הבא.

פסוק 62

תַם אֵוַה שַׁרַנַם גַצְ׳צְ׳הַה סַרְוַה-בְּהָאוֵנַה בְּהָארַתַה
תַת-פְּרַסָאדָאת פַּרָאם שָׁאנְתִים סְתְהָאנַם פְּרָאפְּסְיַסִי שָׁאשְׁוַתַם

תַם—אליו; אֵוַה—בוודאי; שַׁרַנַם גַצְ׳צְ׳הַה—התמסר; סַרְוַה-בְּהָאוֵנַה—מכל הבחינות; בְּהָארַתַה—הו בן בְּהַרַתַה; תַת-פְּרַסָאדָאת—בחסדו; פַּרָאם—נשגבת; שָׁאנְתִים—שלווה; סְתְהָאנַם—במשכן; פְּרָאפְּסְיַסִי—אתה תזכה; שָׁאשְׁוַתַם—נצחי.

הו נצר בְּהַרַתַה, התמסר לו כליל. בחסדו תזכה בשלווה עילאית ותגיע למשכן הנצחי, העליון.

מכאן שחובתה של ישות החיים להתמסר לאישיות אלוה שמצוי בלב כול, שהרי זה יגאלה ממצוקות הקיום החומרי כולן, ועם תום חיים אלה יביא אותה לאלוה

עליון. העולם הנשגב מתואר בספרות הוֶדית (רִיג וֶדַה 1.22.20), תַד וִישְׁנוֹהּ פַּרַמַם פַּדַם. למעשה, הבריאה כולה הנה ממלכת אלוהים, וכל דבר חומרי הנו למעשה, רוחני. אלא שפַּרַמַם פַּדַם מתייחס במיוחד למשכן הנצחי, או לשמיים הרוחניים, וַיְקוּנְטְהַה.

בפרק החמישה-עשר של הבְּהַגַוַד-גִיתָא נאמר, סַרְוַסְיַה צָ׳אהַם הְרִידִי סַנְנִיוִישְׁטַהּ: האל יושב בלב כול. מכאן שההוראה להתמסר לנשמת-העל שבלב מורה על התמסרות לאישיות אלוה, קְרִישְׁנַה. אַרְג׳וּנַה כבר קיבל את קְרִישְׁנַה כעליון, ובפרק העשירי הוא אומר, פַּרַם בְּרַהְמַה פַּרַם דְהָאמַה, כלומר שקְרִישְׁנַה הוא אלוה העילאי ומשכנן העליון של ישויות החיים כולן. דבריו של אַרְג׳וּנַה אינם נתמכים רק בחוויה אישית, אלא בבני סמכא דגולים כנָארַדַה, אַסִיתַה, דֵוַלַה ווְיָאסַה.

פסוק 63

איתי תֵא גְ׳נָאנַם אָקְהְיָאתַם גוּהְיָאד גוּהְיַה-תַרַם מַיָא
וִימְרִישְׁיַיתַד אַשֵׁשֵׁנַה יַתְהֶצְ׳צְ׳הַסִי תַתְהָא קוּרוּ

אִיתִי—כך; תֵא—אליך; גְ׳נָאנַם—ידע; אָקְהְיָאתַם—מתואר; גוּהְיָאת—מכמוס; גוּהְיַה-תַרַם—כמוס עוד יותר; מַיָא—על ידי; וִימְרִישְׁיַה—חשׁוֹב; אֶתַת—על זה; אַשֵׁשֵׁנַה—באופן מלא; יַתְהָא—כפי ש-; אִיצְ׳צְ׳הַסִי—אתה רוצה; תַתְהָא—זאת; קוּרוּ—בצע.

הידע שהסברתי עתה אף כמוס עוד יותר. שקול אותו לעומקו, ואחר, עשה כרצונך.

האל כבר הסביר לאַרְג׳וּנַה את ידע הבְּרַהְמַה-בְּהֻוּתַה. מי ששרוי במצב שכזה, בזכותו של הידע הכמוס הוא מלא חדווה ואינו מקונן על דבר, גם אינו מתאווה למאומה. הוא הסביר גם אודות נשמת-העל, שנחשב לידע נעלה עוד יותר אודות בְּרַהְמַן.

המילים יַתְהֶצְ׳צְ׳הַסִי תַתְהָא קוּרוּ – "רשאי אתה לפעול כרצונך" – מצביעות על כך שאלוהים אינו מתערב בעצמאותה המזערית של ישות החיים, אף שלאורך הבְּהַגַוַד-גִיתָא כולה הוא מסביר כיצד להתעלות ולהתקדם בחיים. ההוראה להתמסר לנשמת-העל שבלב מהווה ההוראה העליונה שניתנה לאַרְג׳וּנַה עד כה. על הכול להסכים ולפעול מתוך הבחנה נכונה, על-פי הוראותיו של נשמת העל. או אז הם יוכלו להתעלות לתודעת קְרִישְׁנַה מתמדת, שמהווה השלמות העליונה של חיי אדם. אישיות אלוה מורה בעצמו לאַרְג׳וּנַה להלחם. האל אינו זקוק להתמסרותה של ישות החיים, אלא שהתמסרות שכזו היא חיונית לה עצמה. לפני

ההתמסרות, זו חופשית לשקול בנושא כמידת הבנתה; זו הדרך הטובה ביותר לקבלת הוראותיו של אלוהים. הוראות שכאלה מגיעות גם דרך המורה הרוחני, נציגו המוסמך של קְרִישְׁנַה.

פסוק 64

סַרְוַה-גוּהְיַתַמַם בְּהֻויַהּ   שְׁרִינוּ מֶא פַּרַמַם וַצַ׳הּ
אִישְׁטוֹ ׳סִי מֶא דְרִידְהַם איתי   תַתוֹ וַקְשְׁיַאמִי תֶא הִיתַם

סַרְוַה-גוּהְיַה-תַמַם—הידע הכמוס מכל; בְּהֻויַהּ—שוב; שְׁרִינוּ—פשוט הקשב; מֶא—שלי; פַּרַמַם—העליונה; וַצַ׳הּ—הוראה; אִישְׁטַהּ אַסִי—אתה יקר; מֶא—לי; דְרִידְהַם—מאוד; איתי—כך; תַתַהּ—על כן; וַקְשְׁיַאמִי—אני מדבר; תֶא—למען שלך; הִיתַם—הטובה.

מאחר שהינך רֵע יקר לי מאוד, הריני מגיד לך את הוראותיי הנשגבות, שמהוות הידע הכמוס מכול. שמע נא לדבריי, כי לטובתך הם.

האל הורה לאַרְג׳וּנַה ידע כמוס (ידע הבְּרַהְמַן) וידע כמוס יותר (ידע אודות נשמת-העל שבלב). עתה הוא מגלה את הידע הכמוס מכול – התמסרות לאישיות העליונה. בסוף הפרק התשיעי הוא אומר מַן-מַנָא: ״חשוב אודותי תמיד.״ לצורך הדגשת מסר הבְּהַגַוַד-גִיתָא, הוא שב עתה וחוזר על אותה הוראה ממש. מהות המסר הזה אינה מובנת לאדם פשוט אלא למי שהוא דָבֵק טהור ויקר מאוד לקְרִישְׁנַה. זוהי ההוראה העליונה והחשובה ביותר בספרות הוֶדית כולה. דבריו של קְרִישְׁנַה בהקשר זה מהווים הידע החשוב מכול, ועל כל ישויות החיים, ולא רק אַרְג׳וּנַה, לנקוט על-פיו.

פסוק 65

מַן-מַנָא בְּהַוַה מַד-בְּהַקְתוֹ   מַד-יָאג׳י מָאם נַמַסְקוּרוּ
מָאם אֶוַיְשְׁיַסִי סַתְיַם תֶא   פְּרַתִיגָ׳אנֶא פְּרִייוֹ ׳סִי מֶא

מַת-מַנָאהּ—חשוב עלי; בְּהַוַה—היה; מַת-בְּהַקְתַהּ—דָבֵק שלי; מַת-יָאג׳י—סוגד שלי; מָאם—לי; נַמַסְקוּרוּ—השתחווה; מָאם—אלי; אֶוַה—בוודאי; אֶשְׁיַסִי—אתה תבוא; סַתְיַם—באמת; תֶא—לְךָ; פְּרַתִיגָ׳אנֶא—אני מבטיח; פְּרִייַהּ—יקר; אַסִי—אתה; מֶא—לי.

חשוב אודותי תמיד, היה לדְבֵקִי, סגוד לי והשתחווה לפני. אין ספק כי אז תבוא אלי. אני מבטיחך זאת, כיוון שהינך ידיד יקר לי מאוד.

הידע הכמוס מכול הוא להפוך לדָבֵק טהור של קְרִישְׁנַה, להגות בו תמיד ולפעול עבורו. אל-לו לאיש להפוך למתרגל הגות מקצועי, אלא לעצב את חייו בדרך שמעודדת הגות מתמדת בקְרִישְׁנַה. זה אפשרי כאשר הפעילות היומיומית כולה סובבת סביב קְרִישְׁנַה. או אז הוגים בו עשרים וארבע שעות ביממה. האל מבטיח למי ששרוי בתודעת קְרִישְׁנַה טהורה שכזו, לשוב למשכנו העליון ולשרתו שם פנים מול פנים. האל מגלה את הידע הכמוס הזה לאַרְג׳וּנַה מאחר שהלה הוא ידידו היקר. גם כל מי שינקוט בדרכו של אַרְג׳וּנַה יהפוך לידיד יקר לקְרִישְׁנַה, ויזכה באותה שלמות.
מילים אלה מורות ומדגישות הגות בקְרִישְׁנַה – הדמות בעלת שתי הידיים שאוחזת בחליל, בנער יפה התואר שנוצת טווס נעוצה בשערו. קְרִישְׁנַה מתואר בבְּרַהְמַה-סַמְּהִיתָא, כמו גם בספרות וֵדית נוספת. על המְחשָב להתמקד בדמותו המקורית של אלוהים, ולא לסטות אפילו לדמויות אחרות שלו. דמויותיו של האל הן רבות מספור, כגון וישְׁנוּ, נָארָאיַנַה, רָאמַה, וַרָאהַה וכו׳, אלא שעל הדָבֵק להתמקד באותה דמות שעמדה לפני אַרְג׳וּנַה. הגות שכזו מהווה הידע הכמוס מכול. ידע זה ניתן לאַרְג׳וּנַה, כיוון שהוא ידידו הקרוב ביותר של קְרִישְׁנַה.

פסוק 66

סַרְוַה-דְהַרְמָאן פַּרִיתְיַגְ׳יַה מָאם אֵקַם שַׂרַנַּם וְרַג׳ה
אַהַם תְוָאם סַרְוַה-פָּאפֵּבְּהְיוֹ מוֹקְשַיישְׁיָאמִי מָא שׁוּצַ׳הּ

סַרְוַה-דְהַרְמָאן—את כל צורות הדת; פַּרִיתְיַגְ׳יַה—נטוש; מָאם—אלי; אֵקַם—בלבד; שַׂרַנַּם—למקלט; וְרַג׳ה—לֵךְ; אַהַם—אני; תְוָאם—אותך; סַרְוַה—מכל; פָּאפֵּבְּהְיַהּ—תגובות החטא; מוֹקְשַיישְׁיָאמִי—אגאל; מָא—אַל; שׁוּצַ׳הּ—תדאג.

נטוש את כל צורות הדת והתמסר רק לי. אני אגאלך מן התגובות לחטא כולן. אל תירא.

האל תיאר סוגי ידע ותהליכים דתיים שונים – ידע אודות הבְּרַהְמַן העליון, ידע אודות נשמת-העל, ידע אודות מעמדות החברה והשלבים הרוחניים, ידע אודות שלב הנזירות, ידע אודות אי-התקשרות, שליטה במְחשָב ובחושים, הגות וכו׳. הוא תיאר צורות דת רבות. אולם עתה, לסיכום הבְּהַגַוַד-גִיתָא, הוא מורה

לאַרְג׳וּנַה לנטוש את כל אלה, ולהתמסר רק לו. התמסרות שכזו תציל אותו מן התגובות הנפשעות כולן, שהרי האל בעצמו מבטיח לגונן עליו.
בפרק השביעי נאמר שרק מי שהשתחרר מכל תגובה רעה יכול לסגוד לקְרִישְׁנַה. אפשר לחשוב שמי שלא השתחרר מאלה אינו יכול להתחיל בתהליך ההתמסרות. כדי להסיר ספקות שכאלה, נאמר כאן שעצם תהליך ההתמסרות לשְׂרִי קְרִישְׁנַה משחרר מתגובות החטא מוכנית, ללא כל מאמץ נפרד. אל לנו להסס לקבל את קְרִישְׁנַה כמצילן העליון של ישויות החיים; עלינו להתמסר לו באמונה ובאהבה. תהליך ההתמסרות לקְרִישְׁנַה מתואר בהַרִי-בְּהַקְתִי-וִילָאסַה (11.676):

אָנוּקוּלְיַסְיַה סַנְקַלְפַּהּ פְּרָאתִיקוּלְיַסְיַה וַרְגַ׳נַם
רַקְשִׁישְׁיַתִיתִי וִישְׁוָאסוֹ גוֹפְּתְרִיתְוֶא וַרַנַם תַתְהָא
אָתְמַה-נִיקְשֵׁפַּה-קָארְפַּנְיֶא שַׁד-וִידְהָא שַׁרַנָאגַתִיהּ

על-פי תהליך השירות המסור, יש לאמץ רק אותם עקרונות שמובילים בסופו של דבר לשירות לאל. אפשר אמנם להמשיך ולעסוק במשלח היד ובחובות המעמד החברתי, אלא שמי שלא הופך באמצעות אלה מודע לקְרִישְׁנַה, עמלו כולו לשוא. מכאן שיש לדחות כל דבר שאינו מוביל לתודעת קְרִישְׁנַה מושלמת. על הדָבֵק גם להיות בטוח תמיד שקְרִישְׁנַה יגונן עליו מפני כל קושי. אל-לו לדאוג לקיום גופו ונשמתו יחדיו, שהרי קְרִישְׁנַה דואג לזה. עליו לחשוב עצמו חסר ישע תמיד, ולדעת שהתקדמותו תלויה כולה בקְרִישְׁנַה. מי שעוסק ברצינות בשירות מסור שכזה, בתודעת קְרִישְׁנַה מלאה, משתחרר מוכנית מכל זוהמת הטבע החומרי. רבים תהליכי הדת, גם דרכי ההיטהרות, כגון פיתוח ידע, הגות, תירגול יוגה מיסטית וכו׳. אולם מי שמתמסר לקְרִישְׁנַה פטור מכל אלה. ההתמסרות לקְרִישְׁנַה תציל אותו מבזבוז זמן רב ומיותר, שהרי הוא מתקדם בבת אחת ומשתחרר מכל תגובות החטא.
יפי מראהו של קְרִישְׁנַה נועד למשוך את הכול, ועל כן שמו קְרִישְׁנַה, או שובה לב כול. בני מזל הם מי שנמשכים אחר דמות יפיפיה, רבת עוצמה וכל-יכולה זו. השואפים לנשגב הנם ממינים שונים – אחדים נמשכים להיבט הבְּרַהְמַן הבלתי אישי, אחדים להיבט נשמת-העל, וכו׳. אולם המושלמים מכולם הם מי שנמשכים להיבטו האישי של אלוהים, ובמיוחד לאישיות אלוה, קְרִישְׁנַה עצמו. במילים אחרות, השירות המסור לקְרִישְׁנַה מתוך מודעות מלאה מהווה הידע הכמוס ביותר, ותמצית הבְּהַגַוַד-גִיתָא כולה. קַרְמַה-יוגים, הוגי דעות, יוגים ודְבֵקים – כולם נקראים טרנסצנדנטאליסטים, אלא שהנעלים שבהם הם הדְבֵקים הטהורים. המילים מָא שׁוּצַ׳הּ, או ״אל תירא, אל תהסס, אל תדאג״, הן רבות משמעות כאן. המחשבה לנטוש את כל צורות הדת ולהתמסר לקְרִישְׁנַה, אפשר שהיא מפחידה כלשהו, אלא שזו חרדת שוא.

פסוק 67

אידַם תֵא נָאתַפַּסְקָאיַה נָאבְּהַקְתָאיַה קַדָאצַ׳נַה
נַה צָ׳אשׁוּשְׁרֻוּשַׁוֶא וָאצְ׳יַם נַה צַ׳ה מָאם יוֹ ׳בְּהְיַסֻוּיַתִי

אידַם—זה; תֵא—באמצעותך; נַה—לעולם לא; אַתַפַּסְקָאיַה—לאדם שאינו חי בצנע; נַה—לעולם לא; אַבְּהַקְתָאיַה—למי שאינו דָבֵק; קַדָאצַ׳נַה—בכל זמן; נַה—לעולם לא; צַ׳ה—ו-; אַשׁוּשְׁרֻוּשַׁוֶא—למי שאיננו עוסק בשירות מסור; וָאצְ׳יַם—יש לדבר; נַה—לעולם לא; צַ׳ה—ו-; מָאם—בי; יַהְ—כל אחד ש; אַבְּהְיַסֻוּיַתִי—מקנא.

לעולם אין להסביר ידע כמוס זה למי שאינם צנועים ונכונים לסגפנות, גם אינם מסורים, או שאינם עוסקים בשירות מסור, אף לא למי שמקנאים בי.

מי שלא התחשל מעולם בצנע ובסיגופים שבתהליך הרוחני, שלא התנסה בשירות מסור בתודעת קְרִישְׁנַה, שלא שירת דָבֵק טהור, ובמיוחד, מי שחושב את קְרִישְׁנַה לסתם אישיות היסטורית או שמקנא בגדולתו – לאלה אסור לספר את הידע הכמוס הזה. ישנם אנשים זדוניים, שאף שמקנאים בקְרִישְׁנַה, סוגדים לו בדרכים משלהם. אלה הופכים לפרשנים מקצועיים של הגִיתָא ומסלפים את משמעותה לצורך גריפת ממון. מכל מקום, מי שמבקש להבין את קְרִישְׁנַה באמת, צריך להישמר מפרשנויות שכאלה. למעשה, מי שנמשכים עדיין אחר הנאות חושים אינם מסוגלים להבין את הבְּהַגַוַד-גִיתָא. אפילו מי שהשתחרר מהתפיסה החושית ומקפיד ומקיים את כללי הספרות הוֵדית, אם אינו דָבֵק, הרי שלא יבין את קְרִישְׁנַה. ואפילו מי שמציג עצמו כדָבֵק, אולם אינו פועל בתודעת קְרִישְׁנַה, גם הוא לא יבין. קְרִישְׁנַה מסביר בבְּהַגַוַד-גִיתָא שהוא העליון, ודבר לא נעלה או שווה לו, ומשום כך רבים מאוד מקנאים בו. אסור להורות לאלה את הבְּהַגַוַד-גִיתָא, שהרי אינם מסוגלים להבינה. אדם משולל אמונה אינו מסוגל להבין את הגִיתָא, גם לא את קְרִישְׁנַה. ומי שלא זכה והבין את הגִיתָא מדָבֵק טהור ובר סמכא, אל-לו לנסות ולפרשה.

פסוק 68

יַה אידַם פַּרַמַם גוּהְיַם מַד-בְּהַקְתֶשְׁו אַבְּהידְהָאסְיַתִי
בְּהַקְתִים מַיי פַּרָאם קְרִיתְוָא מָאם אֶוַיְשְׁיַתְי אַסַמְשַׁיַהְ

יַהְ—כל אחד אשר; אידַם—זה; פַּרַמַם—ביותר; גוּהְיַם—סוד כמוס; מַת—שלי; בְּהַקְתֶשׁוּ—בין הדְבֵקים; אַבְּהידְהָאסְיַתִי—מסביר; בְּהַקְתִים—שירות מסור; מַיי—

לי; פַּרָאם—נשגב; קְרִיתְרָא—מבצע; מָאם—אלי; אֲנַה—בוודאי; אֶשְׁיַתִי—בא; אַסַמְשַׁיַה—ללא ספק.

מי שמסביר סוד עילאי זה לדְבֵקים, מובטח לו שירות מסור וטהור, ולבסוף הוא ישוב אלי.

בדרך כלל מומלץ לדון בבְּהַגַוַד-גִיתָא בחברת דְבֵקים, שהרי הלא-דְבֵקים אינם מבינים את קְרִישְׁנַה כפי שהוא, גם לא את הבְּהַגַוַד-גִיתָא. אל לאלה לנסות ולהסביר את הגִיתָא לפי ראות עינם, ולבצע עוול. מי שמוכנים לקבל את קְרִישְׁנַה כאישיות אלוה העילאי – רק אלה ראויים לשמוע אודות הבְּהַגַוַד-גִיתָא. רק דְבֵקים מסוגלים לדון בנושא זה, ולא הוגי דעות ופרשנים למיניהם. מכל מקום, כל מי שמנסה בכנות ומציג את הבְּהַגַוַד-גִיתָא כפי שהיא, הרי שיתקדם בשירותו המסור ויזכה במסירות טהורה. ובזכותה של מסירות שכזו, מובטח שישוב הביתה לאלוהים.

פסוק 69

נַה צַ׳ה תַסְמָאן מַנוּשְׁיֵשוּ קַשְׁצִ׳ין מֶא פְּריַיַה-קְרִיתְתַמַהּ
בְּהַוִיתָא נַה צַ׳ה מֶא תַסְמָאד אַנְיַה פְּריַיַה-תַרוֹ בְּהוּוִי

נַה—לעולם לא; צַ׳ה—ו-; תַסְמָאת—ממנו; מַנוּשְׁיֵשוּ—בין בני האדם; קַשְׁצִ׳ית—מישהו; מֶא—לי; פְּריַיַה-קְרִית-תַמַהּ—יותר יקר; בְּהַוִיתָא—יהיה; נַה—לא; צַ׳ה—ו-; מֶא—לי; תַסְמָאת—ממנו; אַנְיַה—אחר; פְּריַיַה-תַרַה—יקר יותר; בְּהוּוִי—בעולם זה.

אין משרת בעולם זה שהנו יקר לי ממנו, גם לא יהיה יקר יותר.

פסוק 70

אַדְהְיֵשְׁיַתֵא צַ׳ה יַה אִימַםּ דְהַרְמְיַםּ סַמְוָאדַם אָוַיוֹהּ
גְ׳נָאנַה-יַגְ׳נֵנַה תֵנָאהַם אִישְׁטַהּ סְיָאם אִיתִי מֶא מַתִיהּ

אַדְהְיֵשְׁיַתֵא—ילמד; צַ׳ה—ו-; יַה—זה אשר; אִימַם—זו; דְהַרְמְיַם—קדושה; סַמְוָאדַם—שיחה; אָוַיוֹהּ—שלנו; גְ׳נָאנַה—של ידע; יַגְ׳נֵנַה—על-ידי הקרבה; תֵנַה—באמצעותו; אַהַם—אני; אִישְׁטַהּ—נסגד; סְיָאם—אהיה; אִיתִי—כך; מֶא—שלי; מַתִיהּ—דעה.

הריני מכריז כי מי שלומד שיחה קדושה זו שלנו סוגד לי באמצעות תבונתו.

פסוק 71

שְׁרַדְדְהָאוָאן אַנַסֻוּיַשׁ צַ׳ה שְׁרִינוּיָאד אַפִּי יוֹ נַרַה
סוֹ ׳פִּי מוּקְתַה שׁוּבְהָאל לוֹקָאן פְּרָאפְּנוּיָאת פּוּנְיַה-קַרְמַנָאם

שְׁרַדְדְהָא-וָאן—מאמין ; אַנַסֻוּיַה—שאינו מקנא ; צַ׳ה—ו- ; שְׁרִינוּיָאת—ישמע ; אַפִּי—בוודאי ; יַה—מי ; נַרַה—אדם ; סַה—הוא ; אַפִּי—גם ; מוּקְתַה—משוחרר ; שׁוּבְהָאן—המבורכים ; לוֹקָאן—לכוכבים ; פְּרָאפְּנוּיָאת—יגיע ; פּוּנְיַה-קַרְמַנָאם—של הצדיקים.

ומי שמקשיב באמונה וללא קנאה, הרי שישתחרר מתגובות החטא ויגיע לכוכבים המבורכים – משכנם של הצדיקים.

בפסוק שישים ושבע של פרק זה האל אוסר בפירוש לדון בגִיתָא עם מי שמקנאים באלוהים. במילים אחרות, הבְּהַגַוַד-גִיתָא נועדה לדְבֵקים בלבד. אלא שלעיתים עורכים הדְבֵקים שיעורים פתוחים שבהם לא כל התלמידים הם דְבֵקים. מדוע לערוך שיעורים שכאלה? מוסבר כאן שאף שלא כולם הם דְבֵקים, רבים האנשים שאינם מקנאים בקְרִישְׁנַה. אלה מאמינים שהוא אלוהים. עם שאלה שומעים אודות האל מדָבֵק מוסמך, הם משתחררים מכל תגובות החטא ומתעלים בסופו של דבר לכוכביהם של הצדיקים. מכאן שדי להקשיב לבְּהַגַוַד-גִיתָא, גם מבלי לנסות ולהפוך לדָבֵק טהור, כדי לזכות בתוצאותיהם של מעשים חסודים. הדָבֵק הטהור מאפשר לכול להשתחרר מתגובות נפשעות ולהפוך לדְבֵקיו של אלוהים. אנשים צדיקים אשר פטורים מתגובות נפשעות – אלה פונים בקלות רבה לתודעת קְרִישְׁנַה. המילה פּוּנְיַה-קַרְמַנָאם היא רבת משמעות כאן. זו מתייחסת לביצוע הקרבות גדולות שנזכרות בספרות הוֶדית, כגון אַשְׁוַמֶדְהַה-יַגְ׳נַה. אותם צדיקים שעוסקים בשירות מסור אולם אינם טהורים לגמרי, אפשר שיתעלו לכוכב הצפון, או דְהְרוּוַלוֹקַה, שבו מושל דְהְרוּוַה מַהָארָאגַ׳ה. זהו דָבֵק דגול שמושל בכוכב זה.

פסוק 72

קַצְ׳צִ׳יד אֵתַץ׳ צְ׳הְרוּתַם פָּארְתְהַה תְוַיַיקָאגְרֵנַה צֵ׳תַסָא
קַצְ׳צִ׳יד אַגְ׳נָאנַה-סַמְמוֹהַה פְּרַנַשְׁטַס תֵא דְהַנַנְגַ׳יַה

קַצְ׳צִ׳ית—האם ; אֵתַת—זה ; שְׁרוּתַם—נשמע ; פָּארְתְהַה—הו בן פְּרִיתְהָא ; תְוַיָא—על-ידך ; אֵקַה-אַגְרֵנַה—בתשומת-לב מלאה ; צֵ׳תַסָא—על-ידי המֶחשָב ; קַצְ׳צִ׳ית—האם ; אַגְ׳נָאנַה—של בערות ; סַמְמוֹהַה—האשליה ; פְּרַנַשְׁטַה—נמוגה ; תֵא—שלך ; דְהַנַם-גַ׳יַה—הו כובש העושר (אַרְגְ׳וּנַה).

הו בן פְּרִיתְהָא כובש העושר, האם הקשבת לדברי ברוב קשב? האם בערותך סולקה ונמוגו אשליותייך?

האל שימש כמורו הרוחני של אַרְג׳וּנַה, ומכאן שחובתו היתה לברר אם הלה הבין את הבְּהַגַוַד-גִיתָא כראוי. אם לא, הרי שהיה נכון לשוב ולהסביר כל נקודה, או אף את הבְּהַגַוַד-גִיתָא כולה, אם צריך. למעשה, כל מי ששומע את הבְּהַגַוַד-גִיתָא ממורה מוסמך כמו קְרִישְׁנַה או נציגו, ייווכח שבערותו כולה נעלמת. זה אינו ספר פיוט רגיל או מדע בידיוני; דוברו הוא אישיות אלוה. אותו בר מזל שזוכה לשמוע מקְרִישְׁנַה או מנציגו המוסמך, הופך לבן חורין ויוצא מחשכת הבערות.

פסוק 73

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה
נַשְׁטוֹ מוֹהַה סְמְרִיתִיר לַבְּדְהָא תְוַת-פְּרַסָאדָאן מַיָאצְ׳יוּתַה
סְתְהִיתוֹ ׳סְמִי גַתַה-סַנְדֵהַה קַרִישְׁיֵא וַצַ׳נַם תַוַה

אַרְג׳וּנַה אוּוָאצַ׳ה—אַרְג׳וּנַה אמר; נַשְׁטַה—נהרסה; מוֹהַה—אשליה; סְמְרִיתִיה—זכרון; לַבְּדְהָא—שב מחדש; תְוַת-פְּרַסָאדָאת—בחסדך; מַיָא—על-ידי; אַצְ׳יוּתַה—הו קְרִישְׁנַה המשולל כל דופי; סְתְהִיתַה—נמצא; אַסְמִי—אני; גַתַה—סולק; סַנְדֵהַה—כל ספק; קַרִישְׁיֵא—אני אבצע; וַצַ׳נַם—הוראה; תַוַה—שלך.

אַרְג׳וּנַה אמר: קְרִישְׁנַה יקירי, הו המשולל כל דופי, אשליתי נמוגה עתה, ובחסדך שב לי זכרוני. הריני נחוש עתה ואיתן ופטור מספק, ונכון למלא אחר הוראותיך.

אַרְג׳וּנַה מייצג את ישות החיים, שמעצם טבעה נועדה לציית להוראותיו של האל, כלומר, למשמעת עצמית. שְׂרִי צַ׳יְתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ אומר שבמעמדה היסודי היא משרתת נצחית של אלוהים. בשעה שהיא שוכחת עיקרון זה, הריהי מותנית לטבע החומרי, וכאשר היא עוסקת בשירותו של אלוהים, היא משרתת בת חורין. היא תמיד משרתת, בין אם את מָאיָא האשלייתית ובין אם את אלוהים. כל עוד זו בוחרת לשרת את האל, הריהי שרוייה במצבה הטבעי, ועם שהיא בוחרת לשרת את האנרגיה החיצונית, האשלייתית, היא משתעבדת. האשליה היא שגורמת לה לשרת בעולם החומרי; אז היא נכבלת לתאוותה ולתשוקותיה, ואף על פי כן חושבת עצמה לאדון העולם. זו נקראת אשליה. מכל מקום, עם שהיא הופכת בת חורין, נמוגה אשליתה והיא בוחרת להתמסר לעליון ולפעול כרצונו.

הטענה לאלוהות מהווה האשליה האחרונה, או המלכודת האחרונה שטומנת מָאיָא לישות החיים. זו חושבת שאינה עוד נשמה מותנית, אלא אלוהים. ברוב טיפשותה היא אינה חושבת שאם היא אלוהים, כיצד זה שנתקפה בספקות? את זה היא אינה שואלת, וזו מלכודת האשליה האחרונה. למעשה, רק מי שמבין את קְרִישְׁנַה, אישיות אלוה, ונכון לציית להוראותיו, משתחרר מאשליה.

המילה מוֹהַה היא רבת חשיבות בפסוק זה. זו מציינת את ההפך מידע. ידע אמיתי פירושו להבין שכל ישות חיה היא משרתת נצחית של אלוהים. אלא שבמקום להכיר במצבה, זו חושבת עצמה לאדון העולם החומרי, ומבקשת לשלוט בו. זוהי אשליתה, וזו יכולה לפוג רק בחסדו של אלוהים או של דְבֵקו הטהור. או אז נכונה ישות החיים לפעול בתודעת קְרִישְׁנַה.

תודעת קְרִישְׁנַה פירושה ציות להוראותיו של אלוהים. נשמה מותנית, שנתונה לאשלית האנרגיה החומרית החיצונית, אינה יודעת שאישיות אלוה הוא יודע כול ואדון הכול. כל שברצונו הוא יכול להעניק לדְבֵקיו; הוא ידיד לכול, אף שנוטה במיוחד לדְבֵקיו. הוא שולט בעולם החומרי ובכל ישויות החיים. הוא גם שולט בזמן הבלתי מתכלה, ומלא בשפעים ובאונים כולם. ביכולתו אפילו להעניק את עצמו לדְבֵקו. מי שאינו יודע אותו, שרוי באשליה; הוא אינו הופך לדָבֵק, אלא למשרת של מָאיָא. אַרְג׳וּנַה, מכל מקום, השתחרר מאשליתו למישמע הבְּהַגַוַד-גִיתָא מפיו של אישיות אלוה. הוא הבין שקְרִישְׁנַה אינו סתם ידיד, אלא אלוה עליון, ומכאן שהבין אותו כפי שהוא. לימוד הבְּהַגַוַד-גִיתָא פירושו להבין את קְרִישְׁנַה כפי שהוא. ומי שקנה ידע מושלם, מתמסר לו. אַרְג׳וּנַה ציית לרצונו של קְרִישְׁנַה ונאות להילחם כשהבין שהיתה זו תכניתו של קְרִישְׁנַה לצמצם את ריבוי האוכלוסיה המיותרת. הוא שב אז ואחז בנשקו – בקשתו ובחיציו – והיה נכון לקרב, לפקודתו של אישיות אלוה.

פסוק 74

סַנְּגַ׳יַה אוּוָאצַ׳ה
אִיתְי אַהַם וָאסוּדֵוַסְיַה פָּארְתְהַסְיַה צַ׳ה מַהָאתְמַנַהּ
סַמְוָאדַם אִימַם אַשְׁרַוּשַׁם אַדְבְּהוּתַם רוֹמַה-הַרְשַׁנַם

סַנְּגַ׳יַהּ אוּוָאצַ׳ה—סַנְּגַ׳יַה אמר; אִיתִי—כך; אַהַם—אני; וָאסוּדֵוַסְיַה—של קְרִישְׁנַה; פָּארְתְהַסְיַה—אַרְג׳וּנַה; צַ׳ה—ו-; מַהָא-אָתְמַנַהּ—של הנשמות הדגולות; סַמְוָאדַם—שיחה; אִימַם—זו; אַשְׁרַוּשַׁם—שמעתי; אַדְבְּהוּתַם—נפלאה; רוֹמַה-הַרְשַׁנַם—מסמרת שיער.

סַנְּגַ׳יַהּ אמר: כך שמעתי שיחתם של שתי נשמות דגולות — קְרִישְׁנַה ואַרְג׳וּנַה. כה נפלאה בשורתה עד כי שערותי סומרות.

בראשית הבְּהַגַוַד-גִיתָא שאל דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה את מזכירו סַנְּגַ׳יַה, ״מה מתחולל בשדה הקרב בקוּרוּקְשֵׁתְרַה?״ השיחה כולה נקלטה בלבו של סַנְּגַ׳יַה בחסדו של מורו הרוחני, וְיָאסַה, וכך יכול היה להסביר את ההתרחשויות כולן. אכן, היתה זו שיחה מופלאה; שיחה חשובה שכזו בין שתי נשמות דגולות לא התרחשה מעולם, גם לא תשוב עוד ותתרחש. היא היתה מופלאה מאחר שאישיות אלוה העילאי הסביר אודות עצמו ואודות אוניו לישות החיים, לאַרְג׳וּנַה, דָבֵק דגול של אלוהים. מי שיבין את קְרִישְׁנַה בדרכו של אַרְג׳וּנַה, גם חייו יהיו מאושרים ומוצלחים. סַנְּגַ׳יַה הבין זאת, ולאור הבנתו, הגיד את השיחה לדְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה. עתה הוא מסכם שבכל מקום שבו מצויים קְרִישְׁנַה ואַרְג׳וּנַה, יימצא גם נצחון.

פסוק 75

וְיָאסַה-פְּרַסָאדָאץ׳ צ׳ְהְרוּתַוָאן אֵתַד גוּהְיַם אַהַם פַּרַם
יוֹגַם יוֹגֵשְׁוַרָאת קְרִישְׁנָאת סָאקְשָׁאת קַתְהַיַתַהּ סְוַיַם

וְיָאסַה-פְּרַסָאדָאת—בחסדו של וְיָאסַדֵוַה; שְׁרוּתַוָאן—שמעתי; אֵתַת—זו; גוּהְיַם—סודי; אַהַם—אני; פַּרַם—עליון; יוֹגַם—מיסטיסיזם; יוֹגַה-אִישְׁוַרָאת—מאדון כל המסתורין; קְרִישְׁנָאת—מקְרִישְׁנַה; סָאקְשָׁאת—ישירות; קַתְהַיַתַהּ—בדברו; סְוַיַם—אישית.

בחסדו של וְיָאסַה שמעתי שיחה כמוסה זו במישרין, כפי שהגידה קְרִישְׁנַה, אדון כל המיסתורין, לאַרְג׳וּנַה.

וְיָאסַה היה מורו הרוחני של סַנְּגַ׳יַה, וסַנְּגַ׳יַה מודה כי בחסדו זכה להבין את האל. מכאן שאין להבין את קְרִישְׁנַה במישרין, אלא באמצעות מורה רוחני. אך אף שהמורה הרוחני משמש כמתווך, זו נחשבת להתנסות ישירה. זהו המסתורין שבשושלת המורים. כאשר המורה הרוחני הוא מהימן, או אז נשמעת הבְּהַגַוַד-גִיתָא במישרין, כפי ששמע אותה אַרְג׳וּנַה. רבים היוגים והבקיאים בנסתר ברחבי תבל, אולם קְרִישְׁנַה הוא אדון שיטות היוגה כולן. בבְּהַגַוַד-גִיתָא הוא מורה בבירור – להתמסר לו. מכאן שמי שמתמסר, הרי שהוא הנעלה שביוגים. זה מאושש בפסוק האחרון של הפרק השישי – יוֹגִינָאם אַפִּי סַרְוֵשָׁאם.

נָארַדַה הוא תלמיד ישיר של קְרִישְׁנַה ומורו הרוחני של וְיָאסַה. מכאן שוְיָאסַה מוסמך כמו אַרְג׳וּנַה עצמו, שהרי הוא קשור לשושלת מורים. סַנְּגַ׳יַה הוא תלמיד

ישיר של וְיָאסַה. בחסדו של וְיָאסַה חושיו היטהרו והוא זכה לראות ולשמוע את קְרִישְׁנַה במישרין. מי ששומע את קְרִישְׁנַה במישרין, מבין ידע כמוס שכזה, וללא שושלת מורים, לא ניתן לשמוע את קְרִישְׁנַה. מכאן שידע שלא עובר בשושלת מורים אינו מושלם, לפחות בנוגע להבנת הבְּהַגַוַד-גִיתָא.
הבְּהַגַוַד-גִיתָא מסבירה את שיטות היוגה כולן – קַרְמַה-יוגה, גְ׳נָאנַה-יוגה ובְּהַקְתִי-יוגה, וקְרִישְׁנַה הוא אדון כל השיטות הללו. אַרְג׳וּנַה זכה בחסדו של קְרִישְׁנַה להבינו במישרין, וסַנְּגַ׳יַה זכה בחסדו של וְיָאסַה לשמוע את קְרִישְׁנַה במישרין. אין למעשה כל הבדל בין שמיעתו הישירה של אַרְג׳וּנַה לזו של סַנְּגַ׳יַה שבאמצעות מורו הרוחני, וְיָאסַה. המורה הרוחני הוא גם נציגו של וְיָאסַדֵוַה. על-פי השיטה הוֵדית, חוגגים התלמידים את יום הולדתו של המורה הרוחני בטקס שנקרא וְיָאסַה-פּוּגָ׳א.

פסוק 76

רָאגַ׳ן סַמְּסְמְרִיתְיַה סַמְּסְמְרִיתְיַה סַמְּוָאדַם אִימַם אַדְבְּהוּתַם
קֶשַׁוָארְג׳וּנַיוֹה פּוּנְיַם הְרִישְׁיָאמִי צַ׳ה מוּהוּר מוּהוּה

רָאגַ׳ן—הו מלך; סַמְּסְמְרִיתְיַה—בזוכרי; סַמְּסְמְרִיתְיַה—בזוכרי; סַמְּוָאדַם—דו-שיח; אִימַם—זה; אַדְבְּהוּתַם—מופלא; קֶשַׁוַה—של קְרִישְׁנַה; אַרְג׳וּנַיוֹה—ואַרְג׳וּנַה; פּוּנְיַם—קדוש; הְרִישְׁיָאמִי—אני חש הנאה; צַ׳ה—ו-; מוּהוּה מוּהוּה—שוב ושוב.

הו מלך, עם שאני חוזר ונזכר בדו-שיח המופלא והקדוש שבין קְרִישְׁנַה לאַרְג׳וּנַה, רטט אוחזני שוב ושוב, ואני חש בעונג רב.

מסר הבְּהַגַוַד-גִיתָא הוא נשגב כולו, ומי שבקי בו הופך לצדיק ולא יוכל לשוכחו. כזהו מעמדם הנשגב של חיים רוחניים. במילים אחרות, מי ששומע את הבְּהַגַוַד-גִיתָא ממקור מוסמך, כלומר, שבא מקְרִישְׁנַה במישרין, הרי שיהפוך מודע לקְרִישְׁנַה כליל. או אז מוסיפה הארתו וגוברת והוא חווה בעונג רב ורטט אוחז בו; ולא לפרק זמן כלשהו, אלא בכל רגע ורגע.

פסוק 77

תַּץ׳ צַ׳ה סַמְּסְמְרִיתְיַה סַמְּסְמְרִיתְיַה רֻוּפַּם אַתְי-אַדְבְּהוּתַם הַרֵהְ
וִיסְמַיוֹ מֵא מַהָאן רָאגַ׳ן הְרִישְׁיָאמִי צַ׳ה פּוּנַהְ פּוּנַהְ

תַת—זו; צַ׳ה—ו-; סַמְּסְמְּרִיתְיַה—בהיזכרי; סַמְּסְמְּרִיתְיַה—בהיזכרי; רֻוּפַּם—דמות; אַתִי—מאוד; אַדְבְּהוּתַם—מופלאה; הַרֵהֵ—של קְרִישְׁנַה; ויסְמַיַה—תדהמה; מֵא—שלי; מַהָאן—עצומה; רָאגַ׳ן—הו מלך; הְרִישְׁיָאמִי—אני נמלא אושר; צַ׳ה—ו-; פּוּנַהָ פּוּנַהָ—שוב ושוב.

הו מלך, בהיזכרי בדמותו המופלאה של קְרִישְׁנַה, גוברת תדהמתי עוד ועוד, ושוב ושוב מתרונן לבבי.

מסתבר שבחסדו של וְיָאסַה, זכה גם סַנְגַ׳יַה לראות את דמות היקום שהציג קְרִישְׁנַה לאַרְגַ׳ונַה. נאמר אמנם, שהאל לא הציג דמות זו קודם לכן, ושאַרְגַ׳ונַה צפה בה לבדו. אולם כמה דְבֵקים דגולים, וביניהם וְיָאסַה, זכו גם הם לראותה. וְיָאסַה הוא אחד מדְבֵקיו הדגולים של האל ונחשב להתגלות רבת עצמה שלו. וְיָאסַה חשף את הדמות לתלמידו סַנְגַ׳יַה, והלה שב ונמלא חדווה כל אימת שנזכר בה.

פסוק 78

יַתְרַה יוֹגֵשְׁוַרַהְ קְרִישְׁנוֹ יַתְרַה פָּארְתְהוֹ דְהַנוּר-דְהַרַהְ
תַתְרַה שְׁרִיר ויגַ׳יוֹ בְּהֻוּתִיר דְהְרוּוָא נִיתִיר מַתִיר מַמַה

יַתְרַה—היכן; יוֹגַה-אִישְׁוַרַהְ—אדון המיסתורין; קְרִישְׁנַהְ—קְרִישְׁנַהְ; יַתְרַה—היכן; פָּארְתְהַהְ—בן פְּרִיתְהָא; דְהַנוּהְ-דְהַרַהְ—נושא החץ וקשת; תַתְרַה—שם; שְׁרִיהְ—שפע; ויגַ׳יַה—ניצחון; בְּהֻוּתִיהְ—עצמה בלתי רגילה; דְהְרוּוָא—בוודאי; נִיתִיהְ—מוסר; מַתִיהְ מַמַה—דעתי.

אין ספק כי במקום שבו נמצא קְרִישְׁנַה, אדון המסתורין, ובמקום שבו נמצא אַרְגַ׳ונַה, הקשת העילאי, יימצאו גם שפע, נצחון, עצמה בלתי רגילה ומוסר. זו דעתי.

הבְּהַגַוַד-גִיתָא נפתחת בשאלתו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה. הלה קיווה שבניו, בסיועם של לוחמים דגולים כבְּהִישְׁמַה, דְרוֹנַה וקַרְנַה, יזכו בנצחון. אלא שלאחר תיאור זירת הקרב, סַנְגַ׳יַה אומר למלך, "אפשר שאתה מצפה לנצחון, אולם לדעתי, במקום שבו נמצאים קְרִישְׁנַה ואַרְגַ׳ונַה מצוי גם מזל מבורך." הוא מורה במישרין שאל לו לדְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה לצפות לנצחון. מאחר שקְרִישְׁנַה מצוי לצדו של אַרְגַ׳ונַה, הרי שזה מובטח לאַרְגַ׳ונַה. העובדה שקְרִישְׁנַה קיבל על עצמו את תפקיד הרכב של אַרְגַ׳ונַה אינה אלא ביטוי לשיפעתו. קְרִישְׁנַה מלא בשפעים כולם, ופרישות מהווה אחד מאלה. ישנן דוגמאות רבות לפרישותו, שהרי הוא גם אדון הפרישות.

הקרב נערך למעשה בין דוּרְיוֹדְהַנַה לבין יוּדְהִישְׁטְהִירַה. אַרְג׳וּנַה נלחם לצד אחיו הבכור, יוּדְהִישְׁטְהִירַה, ומאחר שקְרִישְׁנַה ואַרְג׳וּנַה נלחמו לצדו, הרי שנצחונו היה בטוח. הקרב נועד להכריע מי ימשול בעולם, וסַנְגַ׳יַה מנבא שהכוח יעבור לידיו של יוּדְהִישְׁטְהִירַה. מנובא גם שלאחר הנצחון יוסיף יוּדְהִישְׁטְהִירַה וישגשג, שהרי בנוסף להיותו צדיק וישר דרך, היה גם איש מוסר מחמיר, שלא שיקר אף פעם בחייו.

רבים הסכלים שחושבים את הבְּהַגַוַד-גִּיתָא לשיחת ידידים בשדה הקרב. אלא ששיחה סתמית שכזו אינה מהווה ספרות קודש. ישנם גם שמוחים על שקְרִישְׁנַה מסית את אַרְג׳וּנַה לקרב, דבר שאינו מוסרי כלל. אלא שהאמת נאמרת בבירור: הבְּהַגַוַד-גִּיתָא מהווה הוראת המוסר הנשגבת ביותר. זו נאמרת בפסוק שלושים וארבע שבפרק התשיעי: מַן-מַנָא בְּהַוַה מַד-בְּהַקְתַה. על הכול להפוך לדְבֵקיו של קְרִישְׁנַה, ותמצית כל דת היא להתמסר לו (סַרְוַה-דְהַרְמָאן פַּרִיתְיַגְ׳יַה מָאם אֵקַם שַׁרַנַם וְרַגַ׳ה). הוראות הבְּהַגַוַד-גִּיתָא מהוות תהליך הדת והמוסר העליון. שאר התהליכים, אפשר שהם מטהרים כלשהו ומובילים בסופם לתהליך זה. אולם הוראתה האחרונה של הגִיתָא מהווה פסגת המוסר והדת: התמסר לקְרִישְׁנַה. זוהי מסקנת הפרק השמונה-עשר.

הבְּהַגַוַד-גִּיתָא מסבירה אמנם את דרך ההבנה העצמית שבאמצעות חשיבה שכלתנית או הגות. אולם התמסרות לקְרִישְׁנַה מהווה השלמות העליונה. זוהי תמצית הבְּהַגַוַד-גִּיתָא כולה. נתיב המצוות וכללי הקבע שבהתאם למעמדות החברתיים ולשלבים הדתיים השונים נחשב אמנם לידע כמוס, אולם הגות ופיתוח ידע נחשבים לכמוסים יותר. מכל מקום, התמסרות לקְרִישְׁנַה ושירות מסור בתודעת קְרִישְׁנַה מלאה מהווים ההוראה הכמוסה ביותר. זוהי תמצית הפרק השמונה-עשר.

היבט נוסף של הבְּהַגַוַד-גִּיתָא הוא שקְרִישְׁנַה, אישיות אלוה העילאי, הוא האמת העליונה. זו נחווית בשלושה היבטים – בְּרַהְמַן בלתי אישי, פַּרַמָאתְמָא מקומי, ולבסוף, אישיות אלוה, קְרִישְׁנַה. ידע מושלם אודות האמת המוחלטת פירושו ידע מושלם אודות קְרִישְׁנַה, ומכאן שענפי הידע כולם כלולים בהבנת קְרִישְׁנַה. מאחר שקְרִישְׁנַה שרוי תמיד באונו הפנימי, הרי שהוא נשגב. ישויות החיים הן גילוי של אונו, ונחלקות לשתי קבוצות – אלה שמותנות לעד ואלה שמשוחררות לעד. ישויות החיים הן רבות מספור ונחשבות לחלקיקים מזעריים של קְרִישְׁנַה. האנרגיה החומרית מתגלה בעשרים וארבע יסודות. הבריאה מושפעת מן הזמן הנצחי, ובריאתה וחורבנה הם מעשה האנרגיה החיצונית. כלל עולם התופעות נגלה ונעלם לסירוגין.

בבְּהַגַוַד-גִּיתָא נידונים חמישה נושאים עיקריים: האל, הטבע החומרי, ישויות החיים, הזמן הנצחי, וכל סוגי הפעולות. אלה כולם תלויים באישיות אלוה,

קְרִישְׁנַה. היבטי האמת המוחלטת – בְּרַהְמַן בלתי אישי, פַּרַמָאתְמָא מקומי, ושאר התפיסות הנשגבות – כולם כלולים בהבנת האל בהיבטו האישי. אף שלכאורה האל, ישות החיים, הטבע החומרי וזמן כמו נבדלים זה מזה, למעשה, דבר אינו נפרד מהעליון, אף שהוא עצמו נבדל מכל דבר. תורתו של שְׂרִי צַ'יְתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ היא "אחדות ושוני בלתי נתפסים". תורה פילוסופית זו מהווה הידע המושלם אודות האמת המוחלטת.

ישות החיים במעמדה היסודי היא נשמה טהורה, כמו חלקיק אטומי של הנשמה העליונה. אפשר להשוות את קְרִישְׁנַה לשמש, ואת ישויות החיים לאורה. מאחר שאלה הן אונו הגבולי של קְרִישְׁנַה, הרי שלעיתים הן נוטות לבוא במגע עם האנרגיה החומרית, ולעיתים עם הרוחנית. במילים אחרות, אלה מצויות בין שני אוניו של האל, אולם מאחר שהן משתייכות לאון העילי, הרי שהן ניחנות בעצמאות מזערית. מי שמשתמש נכון בעצמאותו ופועל על-פי הוראותיו הישירות של קְרִישְׁנַה, שרוי במצבו הטבעי, באון המענג.

בזאת מסתיימות התעמקויות בְּהַקְתִיוֶדָאנְתַה בפרק השמונה-עשר של שְׂרִימַד-בְּהַגַוַד-גִיתָא שדן במסקנתה – שלמות הפרישות.

אודות המחבר

שְׁרִי שְׁרִימַד א.צ׳. בְּהַקְתִיוֶדָאנְתַה סְוָאמִי פְּרַבְּהוּפָּאדַה נולד בשנת 1896 בקולקטה, הודו. לראשונה פגש את מורו הרוחני, שְׁרִילַה בְּהַקְתִיסִידְדְהָאנְתַה סַרַסְוַתִי גוֹסְוָאמִי, בקולקטה בשנת 1922. בְּהַקְתִיסִידְדְהָאנְתַה סַרַסְוַתִי גוֹסְוָאמִי, מלומד דתי ידוע שם ומייסד 64 מוסדות וֵדיים של הַגּוּדִייַה-מַטְהַה, חיבב צעיר מלומד זה ושכנעו להקדיש את חייו להוראת הידע הוֵדי. שְׁרִילַה פְּרַבְּהוּפָּאדַה הפך לתלמידו, ו-11 שנים לאחר מכן, ב-1933 באלהאבד שבהודו, התקבל בטקס חניכה כתלמיד מן המניין.

בפגישתם הראשונה, ב-1922, ביקש שְׁרִילַה בְּהַקְתִיסִידְדְהָאנְתַה סַרַסְוַתִי טְהָאקוּרַה משְׁרִילַה פְּרַבְּהוּפָּאדַה ללמד את הידע הוֵדי בשפה האנגלית. בשנים שלאחר מכן, כתב שְׁרִילַה פְּרַבְּהוּפָּאדַה ביאור לבְּהַגַוַד-גִיתָא, עזר לגַוּדִייַה-מַטְהַה בעבודתה, ובשנת 1944, ללא עזרה, הוציא דו-שבועון בשפה האנגלית, ערך אותו, הדפיס את כתב היד, ובדק את יריעות ההגהה. הוא אף חילק עותקים בודדים ונאבק לכלכל את ההדפסה. מאז שהחל לא חדל כתב-העת ("back to Godhead") מלהתפרסם, ועתה הוא יוצא לאור ב-19 שפות שונות בידי תלמידיו של שְׁרִילַה פְּרַבְּהוּפָּאדַה במערב.

בהכירם בהשכלתו הפילוסופית ובמסירותו של שְׁרִילַה פְּרַבְּהוּפָּאדַה, העניקה לו אגודת הגַוּדִייַה-מַטְהַה בשנת 1947 אות כבוד, והוא קיבל את התואר "בְּהַקְתִיוֶדָאנְתַה". בשנת 1950, בהגיעו לגיל 54, פרש שְׁרִילַה פְּרַבְּהוּפָּאדַה מחיי נישואין ולקח על עצמו את שלב הוָאנַפְּרַסְתְהַה (פרישות), על-מנת להגדיל את זמן התמסרותו ללימודיו ולכתביו. שְׁרִילַה פְּרַבְּהוּפָּאדַה נסע לעיר הקודש וְרִינְדָאוַנַה, שם חי בתנאים צנועים מאוד במקדש ההיסטורי של ימי-הביניים, רָאדְהָא-דָאמוֹדַרַה. שם הוא עסק במשך שנים מספר בלימוד מעמיק ובכתיבה. הוא קיבל על עצמו את שלב הנזירות (סַנְנְיָאסַה) בשנת 1959. ברָאדְהָא-דָאמוֹדַרַה החל שְׁרִילַה פְּרַבְּהוּפָּאדַה לעבוד על יצירת חייו – תרגום רב-כרכים וביאור של פסוקי השְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם (בְּהָאגַוַתַה-פּוּרָאנַה). בשנת 1965, לאחר שהוציא לאור את שלושת הכרכים הראשונים של השְׁרִימַד-בְּהָאגַוַתַם, הגיע שְׁרִילַה פְּרַבְּהוּפָּאדַה, חסר פרוטה אך עם מזוודה גדושה בספריו, לארצות הברית. לאחר כשנה של קשיים מרובים, ביולי 1966, הוא ייסד את התנועה למען תודעת קְרִישְׁנַה. לפני שנפטר מן העולם ב-14 לנובמבר 1977, הוא הדריך את התנועה, צפה בגדילתה ועיצב אותה כחברה בינלאומית של יותר ממאה מקדשים, מרכזים רוחניים, בתי-ספר, מוסדות וקהילות חקלאיות.

בשנת 1968 הקים שְׁרִילַה פְּרַבְּהוּפָּאדַה את קהילת וְרִינְדָאוַנַה החדשה בהרי וירג׳יניה המערבית בארה״ב. בהשראת וְרִינְדָאוַנַה החדשה הקימו תלמידיו קהילות רבות נוספות מסביב לעולם. בשנת 1972 הציג שְׁרִילַה פְּרַבְּהוּפָּאדַה במערב את השיטה הוֵדית של חינוך יסודי ועל-יסודי, בייסדו גוּרוּקוּלַה (בית ספר וֵדי מסורתי) בדאלאס, טקסס. מאז, תחת השגחתו, ייסדו תלמידיו בתי-ספר נוספים בארה״ב ובעולם כולו. שְׁרִילַה פְּרַבְּהוּפָּאדַה אף העניק מהשראתו לבנייתם של מספר מרכזי תרבות בינלאומיים גדולים בהודו. המרכז בשְׁרִי-דְהָאמַה מָאיַפּוּרַה במערב בנגל הוא אתר המיועד להקמת עיר רוחנית, מפעל שאפתני שבנייתו משתרעת לתוך המאה ה-21. בוְרִינְדָאוַנַה נבנה מקדש מפואר ביופיו, קְרִישְׁנַה-בַּלַרָאמַה, ובית הארחה בינלאומי. ישנו גם מרכז תרבותי וחינוכי גדול בבומביי. מרכזים רבים נוספים נבנים במקומות חשובים בתת-היבשת ההודית.

מכל מקום, תרומתו החשובה ביותר של שְׁרִילַה פְּרַבְּהוּפָּאדַה הם ספריו אשר זוכים להערכה רבה בשל מהימנותם, עומקם ובהירותם. לאחר שתורגמו לשפות רבות, הם נמצאים עתה בשימוש כספרי לימוד בקורסים אקדמיים. נאמנות ספרי בְּהַקְתִיוֵדָאנְתַה שנוסדה בשנת 1972 על-מנת לפרסם כאופן בלעדי את עבודותיו של שְׁרִילַה פְּרַבְּהוּפָּאדַה הפכה למוציאה לאור הגדולה בעולם לספרים העוסקים בנושא הפילוסופיה והתרבות הוֵדית. בתריסר שנים בלבד, למרות גילו המתקדם, סבב שְׁרִילַה פְּרַבְּהוּפָּאדַה את כדור הארץ 14 פעמים בסיורי הרצאות אשר נשאו אותו לשש יבשות. למרות לוח זמנים כה נמרץ, המשיך שְׁרִילַה פְּרַבְּהוּפָּאדַה להניב שפע כתבים. כתביו מהווים בסיס לספריה מגוונת של פילוסופיה, דת, ספרות ותרבות.

מדריך להיגוי בסנסקריט

בסנסקריט קיימות תנועות ארוכות וקצרות, דבר שלא קיים בשפה העברית. היגוי תנועה ארוכה כפול באורכו מזה של תנועה קצרה. התנועות הקצרות: אַ, אִי ואוּ, והתנועות הארוכות המתאימות להן: אָ, אִי ואֻוּ, מבוטאות כמו בעברית עם הבדלים באורכן. גם אֵ ואוֹ מבוטאות בדומה לעברית. התנועה אַיְ, מבוטאת כמו במילה אין, ואַו כמו במילה שאול. רִי, נחשבת לתנועה והיא מבוטאת כמו רי במילה ריקוד.

אַנוּסְוָארַה, מּ, היא אפית טהורה ומבוטאת כאות נ׳ במילה הצרפתית בון. ויסַרְגַה, הּ, מבוטאת כאות ה׳ הננשפת חזק. כאשר הצמד אַהּ מופיע בסוף שורה ניתן לבטא אותו אַהַ, וכאשר מופיע הצמד איהּ, ניתן לבטא אותו יהי.

לאחר חלק מהעיצורים מופיע לעיתים נישוף (אספירציה), כלומר נוספת ה׳ אחריו. לדוגמא דְהַ יבוטא כמו במילה תִדְהַר.

העיצורים הוילוניים: קַ, קְהַ, גַ, גְהַ ו-נְּ, מבוטאים מהגרון בדומה לעברית. נְּ מבוטאת כמו במילה פודינג. העיצורים החיכיים צַ׳, צְ׳הַ, גַ׳, גְ׳הַ ו-נַ̄, מבוטאים כמו בעברית עם החיך באמצע הלשון. נ̄ מבוטאת כמו במילה חניון. העיצורים הרטרופלקסיים טַ, טְהַ, דַ, דְהַ, נַ, אינם קיימים בעברית. הם מבוטאים כשקצה הלשון מתעגל מעלה אל קימור החיך. העיצורים השיניים: תַ, תְהַ, דַ, דְהַ, ו-נַ, מבוטאים בדומה לעברית. גם העיצורים השפתיים: פַּ, פְּהַ, בַּ, בְּהַ, ו-מַ מבוטאים בדומה לעברית.

חצאי התנועות: יַ, רַ, לַ ו-וַ, מבוטאות בדומה לעברית, כאשר וַ מבוטאת בין הו׳ העברית לבין ה-w באנגלית. השורקים שַׁ (חיכית) ו-סַ (שיני) מבוטאים בדומה לעברית. שַ הוא רטרופלקסי ומבוטא כשקצה הלשון מתעגל מעלה אל קימור החיך. האות הַ אף היא מבוטאת בדומה לעברית.

אגרון מילים

אימפרסונליזם: תפיסה הגורסת שהאמת המוחלטת, סיבת הסיבות, היא בלתי-נתפסת, אינסופית, חסרת פעילות ונטולת דמות, אישיות ושם, ושאותו אלוהים הנתפס כמישהו, כבעל אישיות, הוא תולדה נחותה, או אף אשלייתית, של האמת המוחלטת המופשטת.

אנרגיה גבולית: אחת משלוש האנרגיות העיקריות של אלוהים: רוחנית, גבולית, וחומרית (שתי הראשונות הינן בעלות תודעה, האחרונה משוללת תודעה). האנרגיה הגבולית מורכבת מישויות החיים (נשמות), שאף על פי שהן אנרגיה רוחנית, הן עשויות ליפול תחת השפעת האנרגיה החומרית האשלייתית משום קטנותן וכוחן המוגבל.

גוף סמוי: עצמי כוזב, תבונה ומֶחשַב, המהווים את הכסות החומרית הסמויה של הנשמה.

דָבֵק: מי שתופס את אלוהים כבעל דמות ואישיות, ומקדיש עצמו לשרת אותו באהבה.

מֶחשַב (מַנַס): נפש, היסוד החומרי באמצעותו מתנסה הנשמה בחשיבה, רגש ורצון. מהווה את מרכז החושים, ותפקודיו העיקריים הם קבלה ודחייה.

מוניזם: התפיסה שכל דבר וכל ישות חיה הם אחד, הם אלוהים, וכל הרבגוניות הנראית לעין היא רק אשליה ממנה משתחררים כאשר מגיעים להגשמה עצמית מלאה.

נשמה: העצמי הייחודי האמיתי והנצחי שבכל יצור חי, הנבדל מהגוף הגשמי והגוף הסמוי בני-החלוף. כל נשמה היא חלקיק של אלוהים השווה לו מבחינה איכותית אך מזערית בגודלה.

עצמי כוזב (אַהַנְקָארַה): יסוד חומרי סמוי הגורם להזדהות הכוזבת של הישות חיים עם הגוף הגשמי והסמוי.

פעילות תועלתנית: (1) פעילות שיוצרת קַרְמַה, או פעילות שנעשית מתוך מניעים אנוכיים וגוררת משום כך תגובות חומריות. מוגדרת לעיתים כפעילות נהנתנית או פעילות למען טובת הנאה. (2) פעילות דתית, על-פי הכתובים, שמטרתה ברכות חומריות.

שלוש מידות הטבע: אלו הן שלוש מידות החומר – בריאה, שימור והרס, המתבטאות גם בתפקודי החיים וההוויה – טובוּת, להיטות ובערות. שלוש המידות קיימות בכול אדם בפרופורציות שונות. אדם נחשב לשרוי במידה מסוימת כאשר זו מתעצמת על חשבון האחרות. העצמה של מידה זו או אחרת מבטאת דרגות שונות של אנוכיות.

מידת הטובות (סַתְוַה-גוּנַה) מתבטאת בשיקול דעת. טובות מתאפיינת בניקיון, שיקול דעת, מסירות לאמת, פרישות ויציבות. אדם בטובות מאופיין באנוכיות מצומצמת, בעטייה הוא מותנה לאמונה שהוא טוב, מסופק, ויודע את המציאות. התעצמות מידת הטובות מתבטאת בכמיהה לגאולה תוך איבוד הזהות האישית.
מידת הלהיטות (רַג'וֹ-גוּנַה) מתבטאת ביציאה לעולם לספק את הצרכים החומריים. להיטות מתאפיינת באנוכיות מוגברת, בעטייה האדם מאמין ששליטה על הסובב והסובבים אותו והתענגות עליהם תביא אותו לאושר. כאשר מידת הלהיטות מתעצמת, האדם מותנה למאוויים ללא גבול, וחייו מאופיינים בהתקשרות עזה לחיי מין, לרכוש ולפעלתנות. ראייתו את המציאות מותנית לאמונותיו האנוכיות.
מידת הבערות (תַמוֹ-גוּנַה) מתבטאת באי-עשייה, שינה וטיפשות. מאפייניה הם בריחה מהתמודדות עם המציאות עד כדי הזיות ושיגעון. אדם הנתון לה כבול לעצלות, לכלוך, שינה מרובה, סימום, כעסים, אלימות ודחייה של העשייה לאחר-כך. בהשפעת התעצמות הבערות, המבטאת אנוכיות גדולה, אדם רואה את הסובבים אותו אך כמכשירים שמספקים את הזיותיו המעוותות או מונעים אותו מלספק אותם, ומתייחס אליהם בהתאם. תפיסת המציאות שלו מעוותת.
תבונה (בּוּדְדְהִי): יסוד חומרי סמוי שבאמצעותו זוכה הישות החיה בהבנה דרך ניתוח והבחנה.

מילים בסַנְסְקְרִיט

אַגְנִי: האל-למחצה השולט ביסוד האש.
אַגְנִיהוֹתְרַה-יַגְ'נַה: טקס קרבן אש המבוצע בפולחנים הוֵדיים.
אַהִימְסָא: אי-אלימות.
אַהַנְקָארַה: עצמי כוזב. יסוד חומרי סמוי הגורם להזדהות הכוזבת של הישות החיה עם הגוף הסמוי.
אַוִידְיָא: בורות.
אוֹם (אוֹמְקָארַה): ההברה הקדושה שמציינת את האמת המוחלטת.
אוּפַּנִישַׁדוֹת: 108 מסות פילוסופיות המופיעות בוֵדות. מסות אלו הן שלב ביניים באבולוציה הוֵדית של שחרור מתפיסת חיים חומרנית (קַרְמַה קָאנְדַּה) והתחברות אוהבת לעליון (בְּהַקְתִי).
אַוַתָארַה: "זה שיורד ומתגלה"; התגלות של אלוהים היורדת מהממלכה הרוחנית למען שליחות מסוימת.

אִינְדְרַה: האל-למחצה השולט בגשם, השליט הראשי של כוכבי העדן.

אָנַנְדַּה: חדווה רוחנית.

אַסוּרַה: מי שמתנגד לשירות לאלוהים.

אַפַּרָא פְּרַקְרִיתִי: האנרגיה החומרית הנחותה של האל (חומר).

אָצָ׳ארְיַה: 1. אדם המלמד על-ידי דוגמא אישית; מורה רוחני. 2. מנהיג ומייסד של תנועה רוחנית.

אַצִ׳ינְתְיַה-בְּהֶדָאבְּהֶדַה-תַתְוַה: הדוקטרינה הפילוסופית של צַ׳יְתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ, ״אחדות ושוני בלתי-נתפסים״ של האל והאנרגיות שלו.

אַקַרְמַה: ״אי פעולה״; פעילות בשירות מסור לאל שמשום טבעה הנשגב איננה גוררת תגובה (קַרְמַה) הכובלת את האדם לעולם החומרי.

אָרְיַן: אדם תרבותי העוקב אחר התרבות הוֵדית; אדם שמטרתו היא התקדמות רוחנית.

אַרְצָ׳א-ויגְרַהַה (מֻוּרְתִי): אלוהים המתגלה ביסודות חומריים, כבציור או דמות הנסגדת בבית או במקדש. בשונה מפסל חסר חיים או אדם מתחזה, האל נוכח באופן אישי בהתגלותו המוסמכת ומקבל את הסגידה של דְבֵקיו.

אַשְׁטָאנְגַה-יוֹגַה: ״נתיב שמונת השלבים״ המורכב מיַמַה ונייַמַה (תרגול מוסרי), אָסַנַה (תנוחות ישיבה), פְּרָאנָאיָאמַה (שליטה בנשימה), פְּרָאתְיָאהָארַה (ניתוק החושים ממושאיהם), דְהָארַנָא (ייצוב המֶחשָב), דְהְיָאנַה (מדיטציה) וסַמָאדְהִי (הגות עמוקה באלוהים שבתוך הלב).

אָשְׂרַמַה: ארבעת השלבים הרוחניים בהתאם לשיטה החברתית הוֵדית: בְּרַהְמַה-צַ׳רְיַה (חיי תלמיד), גְרִיהַסְתְהַה (חיי משפחה), וָאנַפְּרַסְתְהַה (פרישה) וסַנְנְיָאסַה (פרישות).

אָתְמָא: העצמי. אָתְמָא מציינת, בהתאם להקשר, לעיתים גוף, מֶחשַב, שכל, או את העצמי העליון (פַּרַמָאתְמָא, אלוהים השוכן בלב כל). אולם בדרך כלל היא מתייחסת לנשמה הייחודית.

בְּהָאוַה: רגש אקסטאטי; שלב בבְּהַקְתִי הנמצא לפני אהבת אלוהים טהורה.

בְּהַגַוָאן: ״זה שבבעלותו כל סוגי השפע״; האל העליון, מאגר כל היופי, העצמה, הפרסום, העושר, הידע והפרישות.

בְּהִישְׁמַה: מפקד הצבא האציל המכונה ״סב״ שושלת הקוּרוּ.

בְּהַקְתַה: דָבֵק, משרת אלוהים.

בְּהַקְתִי: שירות מסור לאישיות אלוה.

בְּהַקְתִי-יוֹגַה: התחברות עם אישיות אלוה דרך שירות מסור.

בְּהַקְתִי-רַסָאמְרִיתַה-סִינְדְהוּ: ״מתק המסירות״, המדריך לשירות מסור, נכתב בסנסקריט במאה השש-עשרה בידי שְׁרִילַה רֻוּפַּה גוֹסְוָאמִי.

בּוּדְדְהִי-יוֹגָה: שם נוסף לבְּהַקְתִי-יוֹגָה (שירות מסור לקְרִישְׁנַה). מציין שיוגה זו מציגה את השימוש הנעלה ביותר של התבונה (בּוּדְדְהִי).
בְּרָאהְמַנַה: בן השכבה המשכילה, על-פי החלוקה הוֵדית לארבע מחלקות מקצועיות חברתיות.
בְּרַהְמָא: הנברא הראשון ביקום. הוא מונחה על-ידי וישְׁנוּ, אלוהים, לברוא את כל צורות החיים ביקום. הוא שולט במידת הלהיטות.
בְּרַהְמַג׳יוֹתִי: זוהר רוחני אשר נובע מגופו הנשגב של קְרִישְׁנַה ומאיר את העולם הרוחני.
בְּרַהְמַה-ג׳יגְ׳נָָאסָא: חקירה בידע רוחני.
בְּרַהְמַה-סַמְהִיתָא: תפילותיו של בְּרַהְמָא לקְרִישְׁנַה בשחר הבריאה.
בְּרַהְמַלוֹקַה: משכנו של בְּרַהְמָא.
בְּרַהְמַן: (1) הנשמה הייחודית; (2) ההיבט הבלתי אישי, השורה בכל של העליון; (3) אישיות אלוה; (4) כלל ההוויה החומרית והרוחנית; (5) המַהַת-תַתְוַה, או כלל החומר.
בְּרַהְמַה-צָ׳ארִי: תלמיד מתנזר ממין בהתאם לשיטה החברתית הוֵדית (ראה אָשְׁרַמַה).

גוֹלוֹקַה: קְרִישְׁנַלוֹקַה, המשכן הנצחי של קְרִישְׁנַה.
גוֹסְוָאמִי (גם סְוָאמִי): אדם המסוגל לשלוט לחלוטין בחושיו.
גוּנוֹת: שלוש ה״מידות״ או איכויות העולם החומרי: טובות (סַתְוַה), להיטות (רַגַ׳ס) ובערות (תַמַס).
גוּרוּ: מורה רוחני.
ג׳יוַה (ג׳יוָאתְמָא): הנשמה הייחודית הנצחית.
ג׳נָָאנַה: ידע רוחני.
ג׳נָָאנַה-יוֹגַה: נתיב של הגשמה רוחנית דרך חקירה פילוסופית אחר האמת.
ג׳נָָאנִי: אדם הצועד בנתיב הג׳נָָאנַה. אדם החוקר את האמת באמצעות שכלו.
גַנְדְהַרְוִים: זמרים ומוסיקאים שמימיים בקרב האלים-למחצה.
גַרְבְּהוֹדַקַה-שָׁאיִי וִישְׁנוּ: ראה פּוּרוּשַׁה-אַוַתָארַה.
גַרוּדַה: הציפור-אדם אשר משמש כנושאו של וִישְׁנוּ.
גְרִיהַסְתְהַה: אדם נשוי החי על-פי השיטה החברתית הוֵדית.

דְהְיָאנַה: הגות (מדיטציה).
דְהַרְמַה: (1) כללים דתיים; (2) תפקודה הנצחי של הישות החיה (משמע שירות מסור לאלוהים).
דְוָאפַּרַה-יוּגַה: ראה יוּגַה.

דֵוַה: אל-למחצה או אדם צדיק.

וָאנַפְּרַסְתְהַה: אדם שפרש מחיי משפחה כדי לטפח פרישות, בהתאם לשיטה החברתית הוֶדית.
וָאסוּדֵוַה: קְרִישְׁנַה, בנו של וַסוּדֵוַה.
וֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה: חיבור פילוסופי שנכתב בידי וְיָאסַדֵוַה הכולל פסוקים תמציתיים שמגלמים את המשמעות היסודית של האוּפַּנִישָׁדוֹת.
וֵדוֹת: ארבעת כתבי הקודש המקוריים (רִיג, סָאמַה, אַתְהַרְוַה ויַג׳וּר).
וְיָאסַדֵוַה: עורך הוֵדוֹת ומחבר הפּוּרָאנוֹת, המַהָאבְּהָארַתַה והוֵדָאנְתַה-סֻוּתְרַה.
וידְיָא: ידע.
וַיְקוּנְּטְהַה: הכוכבים הנצחיים שבעולם הרוחני.
ויקַרְמַה: מעשים המבוצעים נגד הוראות הכתובים, מעשי חטא.
וירָאט-רֻוּפַּה או וישְׁוַה-רֻוּפַּה: דמות היקום של אישיות אלוה.
וַיְשְׁיַה: בן מעמד הסוחרים והחקלאים, על-פי חלוקת החברה הוֶדית לארבע קבוצות מקצועיות.
וישְׁנוּ: אישיות אלוה.
וישְׁנוּ-תַתְוַה: מעמד או קטגוריה של אלוהות.
וַסוּדֵוַה: אביו של וָאסוּדֵוַה, קְרִישְׁנַה.
וְרִינְדָאוַנַה: משכנו הנשגב של קְרִישְׁנַה. נקרא גוֹלוֹקַה וְרִינְדָאוַנַה או קְרִישְׁנַלוֹקַה. העיר וְרִינְדָאוַנַה במחוז מַתְהוּרָא באוּטאר-פְּרַדֵש בהודו, בה הופיע קְרִישְׁנַה לפני חמשת אלפים שנה, היא התגלות על פני הארץ של משכנו של קְרִישְׁנַה בעולם הרוחני.
וַרְנָאשְׂרַמַה-דְהַרְמַה: השיטה החברתית הוֶדית המארגנת את החברה בארבעה מעמדות מקצועיים וארבעה שלבים רוחניים (וַרְנַה ואָשְׂרַמַה).

יַג׳נַה: הקרבה, העלאת מנחה לאל.
יוֹגַה: דרך להגשמה רוחנית שמטרתה להתחבר עם העליון.
יוּגַה: "עידן". ישנם ארבעה עידנים הבאים במחזוריות קבועה: סַתְיַה-יוּגַה, תְרֵתָא-יוּגַה, דְוָאפַּרַה-יוּגַה וקַלי-יוּגַה. עם התקדמות העידנים מסַתְיַה-יוּגַה לקַלי-יוּגַה חלה הידרדרות הדרגתית בדְהַרְמַה ובתכונותיו הטובות של האדם.
יוֹגַה-מָאיָא: האנרגיה הפנימית הרוחנית של האל.
יַמַרָאגַ׳ה: האל למחצה המעניק לאדם את תוצאות מעשיו החומריות לאחר עזבו את גופו.

לוֹקַה: כוכב.
לִילָא: "עלילות" או פעולות נשגבות המתבצעות על-ידי אישיות אלוה.

מָאיָא: אשליה; אנרגיה של אלוהים שתפקידה להשכיח מנשמות בעולם החומרי את טבען הרוחני ואת יחסיהן עם האל.
מָאיָאוָאדִי: אדם הדוגל בתפיסה בלתי אישית של האמת המוחלטת (אימפרסונליסט).
מַהָא-מַנְתְּרַה: המנתרה הגדולה — הַרֵא קְרִישְׁנַה הַרֵא קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה קְרִישְׁנַה הַרֵא הַרֵא / הַרֵא רָאמַה הַרֵא רָאמַה רָאמַה רָאמַה הַרֵא הַרֵא.
מַהָאתְּמָא: "נשמה דגולה"; אדם שהגיע לגאולה ומודע לחלוטין לקְרִישְׁנַה.
מַהַת-תַתְּוַה: כלל החומר.
מוּני: הוגה דעות, בעל יכולת חשיבה מפותחת.
מוּקְתִּי: גאולה מקיום חומרי.
מְוּרְתִּי: ראה אַרְצָ'א-וִיגְרַהַה.
מַנוּ: האל-למחצה שהינו אבי המין האנושי.
מַנְתְּרַה: צליל נשגב או מזמור וֵדִי.

נָארָאיַנַה: הדמות בעלת ארבע הידיים של קְרִישְׁנַה; שולט בכוכבי הוַיְקוּנְטְהַה; וישְׁנוּ.
נירְגוּנַה: "ללא תכונות או איכויות"; בהתייחסו לאלוהים המונח מציין שהוא נשגב לתכונות חומריות.
נירְוָאנַה: השתחררות מקיום חומרי.
נַיְשְׁקַרְמַה: ראה אַקַרְמַה.

סָאדְהוּ: אדם קדוש או אדם המודע לקְרִישְׁנַה.
סָאנְקְהְיַה: (1) הבחנה אנליטית בין חומר לרוח; (2) נתיב השירות המסור כפי שלימדו קַפִּילַה, בנה של דֵוַהֻוּתִי.
סַגוּנַה: "בעל תכונות או איכויות". בהתייחסו לאלוהים המונח מציין שיש לו תכונות ותארים לא מוגבלים חומרית.
סְוָאמִי: אדם השולט לחלוטין בחושיו; תואר הניתן לסַנְנְיָאסִי.
סְוַרְגַלוֹקַה: כוכבי העדן ברקיע החומרי העליון, משכנם של האלים-למחצה.
סְוַרֻוּפַּה: הדמות המקורית הרוחנית או מעמדה היסודי של הנשמה.
סַמָאדְהִי: טראנס; השתקעות מוחלטת בתודעת אלוהים.
סַמְּסָארַה: העולם החומרי, בו חווה הנשמה המותנית לידה ומוות חוזרים ונישנים.
סְמְרִיתִי: כתבי קודש המתווספים לוֵדוֹת (לדוגמא, הפּוּרָאנוֹת).
סְמַרַנַם: זכירת האל מתוך מסירות ואהבה; אחת מתשע הדרכים המומלצות לתרגול שירות מסור.

סַנָאתַנַה-דְהַרְמַה: הטבע הנצחי, או התפקוד הנצחי של הנשמה ביחסיה עם אלוהים. הדת הנצחית, שירות מסור.
סַנְנְיָאסַה: האַשְׁרַמַה, או השלב הרביעי, שבו אדם מקבל על עצמו את נדר הנזירות כדי להקדיש עצמו לחלוטין להתפתחות רוחנית.
סַנְנְיָאסִי: אדם בתרבות הוֵדית שקיבל על עצמו את נדר הנזירות.
סַנְקִירְתַנַה: הפצת ידע אודות אלוהים בציבור, במיוחד דרך זימרת שמו ופיאורו.
סַץ'-צִ'יד-אָנַנְדַה: נצחיות, ידע וחדווה.
סַתְיַה-יוּגַה: ראה יוּגַה.
סַתְוַה-גוּנַה: מידת הטובות. בין סימניה: ניקיון, שיקול דעת, אמת, פרישות ויציבות.

פָּאנְדוּ: אחיו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה ואביהם של האחים הפָּאנְדַּוים.
פּוּנְיַה: פעילות צדיקה.
פּוּרָאנוֹת: שמונה-עשר ספרי היסטוריה המתווספים לוֵדות.
פּוּרוּשַׁה: "הנהנה", הנשמה הייחודית נחשבת לנהנית כוזבת, והאל העליון הוא הנהנה האמיתי.
פּוּרוּשַׁה-אַוַתָארַה: ההתרחבויות הראשוניות של וישְׁנוּ המשפיעות על הבריאה, הקיום וההרס של היקומים החומריים. קָארַנוֹדַקַה-שָׁאיִי וישְׁנוּ (מַהָא-וישְׁנוּ) שרוע בים הסיבה ונושף החוצה אינספור יקומים; גַרְבְּהוֹדַקַה-שָׁאיִי וישְׁנוּ נכנס לכל יקום ויוצר בו ריבוי צורות; קְשִׁירוֹדַקַה-שָׁאיִי וישְׁנוּ (נשמת-העל) נכנס ללב של כל יצור חי ולכל אטום ומתאם בין העצמי לחומר.
פְּרָאנָאיָאמַה: שליטה בנשימה כאמצעי להתקדמות ביוֹגַה.
פְּרַתְיָאהָארַה: ריסון פעולת החושים; השלב החמישי באַשְׁטָאנְגַה יוגה.
פְּרִיתְהָא: קוּנְתִי, אשת המלך פָּאנְדוּ ואֵם הפָּאנְדַּוים.
פַּרַמָאתְמָא: נשמת העל; ההיבט המקומי של אישיות אלוה, העד הפנימי והמדריך הנלווה לכל נשמה מותנית.
פְּרֵמַה: מסירות ואהבה טהורה לאלוהים.
פַּרַמְפַּרָא: שושלת מורים.
פְּרַסָאדַם: מזון מטוהר מקַרְמַה; מזון שהועלה כמנחה, או הוגש באהבה לקְרִישְׁנַה.
פְּרַקְרִיתִי: אנרגיה, טבע.

צָ'אתוּרְמָאסְיַה: ארבעת חודשי עונת הגשמים בהודו. ישנם הנוהגים לתרגל סיגופים בתקופה זו להשגת מטרות שונות.
צַ'נְּדָאלַה: **אוכל כלבים**; תודעתו כה נמוכה שהוא שרוי מחוץ לשיטת הוַרְנַה ואָשְׁרַמַה (לכן משולל מעמד).

צַ׳נְדְרַה: האל-למחצה השולט על הירח (צַ׳נְדְרַלוֹקַה).
צַ׳יתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ: התגלות של קְרִישְׁנַה בתקופת קַלִי. הופיע בנַוַדְוִיפַּה שבמערב בנגל בשלהי המאה החמש-עשרה ולימד את הציבור הרחב ליישם את היוגה-דְהַרְמַה (התרגול הרוחני העליון בתקופה זו) – זמרת שמותיו הרוחניים של אלוהים.
צַ׳יתַנְיַה צַ׳ריתָאמְרִיתַה: הביוגרפיה של צַ׳יתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ שנכתבה בבנגלית בשלהי המאה השש-עשרה בידי קְרִישְׁנַדָאסַה קַוירָאגַ׳ה גוֹסְוָאמִי.

קָאלַה: זמן.
קוּרוּ: צאצאי קוּרוּ, בפרט בניו של דְהְרִיתַרָאשְׁטְרַה שנלחמו נגד הפָּאנְדַּוים.
קַלִי-יוּגַה: "עידן המריבה והצביעות"; החל לפני כחמשת אלפים שנה ונמשך 432,000 שנים. ראה יוּגַה.
קְרִישְׁנַלוֹקַה: המשכן העליון של קְרִישְׁנַה.
קַרְמַה: שרשרת הפעולות והתגובות שכובלת את ישות החיים לקיום החומרי ומכתיבה את גורלה.
קַרְמַה-יוֹגַה: נתיב ההגשמה העצמית על-ידי הקדשת פירות העמל לאלוהים.
קַרְמִי: אדם העוסק בקַרְמַה; אדם חומרני.
קְשִׁירוֹדַקַה-שָׁאיִי וִישְׁנוּ: ראה פּוּרוּשַׁה-אַוַתָארַה.

רָאמַה: (1) שם של קְרִישְׁנַה שפירושו "מקור כל העונג"; (2) רָאמַצַ׳נְדְרַה, התגלות של קְרִישְׁנַה כמלך-צדיק ומושלם.
רָאקְשַׁסים: גזע של זדים אוכלי-אדם.
רַג׳וֹ-גוּנַה: מידת הלהיטות; בין סימניה: מאוויים ללא גבול, התקשרות עזה לחיי מין ולרכוש, פעילות רבה.
רֻוּפַּה גוֹסְוָאמִי: מנהיג ששת הגוֹסְוָאמִים של וְרִינְדָאוַנַה, מממשיכיו העיקריים של שְׁרִי צַ׳יתַנְיַה מַהָאפְּרַבְּהוּ.

שָׁאסְתְרַה: כתבי קודש; הספרות הוֵדית.
שֻׁוּדְרַה: בן מעמד הפועלים, בהתאם לחלוקה החברתית הוֵדית לארבעה מעמדות מקצועיים (ארבע וַרְנוֹת).
שִׁיוַה: האל-למחצה האחראי על מידת הבערות (תַמוֹ-גוּנַה) ומחריב היקום החומרי.
שַׁנְקַרַה (שַׁנְקַרָאצָ׳ארְיַה): הפילוסוף המפורסם שייסד את דוקטרינת האַדְוַיְתַה (נונדואליזם או אי-שניות) המדגישה את ההיבט הבלתי אישי של אלוהים ואת זהותן של כל הנשמות עם הבְּרַהְמַן חסר השניוּת.

שְׂרַוַּנַם: שמיעה אודות האל; אחת מתשע הדרכים המומלצות לתרגול שירות מסור.
שְׂרוּתִי: הוֶדות.
שְׂרִימַד-בְּהָאגַוַתַם: פּוּרָאנַה, או היסטוריה, שנכתבה בידי וְיָאסַדֵוַה במיוחד כדי להעמיק את ההבנה לגבי שְׂרִי קְרִישְׁנַה.

תַמוֹ-גוּנַה: מידת הבערות. בין סימניה: עצלות, לכלוך, שינה מרובה, סימום ודחייה לאחר-כך.
תְרֵתָא-יוּגַה: ראה יוּגַה.

נאמנות ספרי בְּהַקְתִיוֵדָאנְתַה (בי.בי.טי), מוציאה לאור תרגומים ומסות על הפילוסופיה של בְּהַקְתִי-יוגה (יוגה של מסירות ודבקות). לשאלות בנושא וספרים נוספים: www.yogaoflove.org או www.krishna.com